

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

11 december 2008

WETSONTWERP (I)

tot invoering van een Sociaal Strafwetboek

WETSONTWERP (II)

**houdende bepalingen van
het sociaal strafrecht**

INHOUD

Samenvatting (I)	3
Samenvatting (II)	4
Memorie van toelichting (I)	7
Memorie van toelichting (II)	341
Voorontwerp (I)	349
Voorontwerp (II)	482
Advies van de Raad van State nr. 40/352/1	485
Uittreksel uit het Advies van de Raad van State nr. 45.075/1	534
Wetsontwerp (I)	535
Wetsontwerp (II)	699

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

11 décembre 2008

PROJET DE LOI (I)

introduisant le Code pénal social

PROJET DE LOI (II)

**comportant des dispositions
de droit pénal social**

SOMMAIRE

Résumé (I)	3
Résumé (II)	4
Exposé des motifs (I)	7
Exposé des motifs (II)	341
Avant-projet (I)	349
Avant-projet (II)	482
Avis du Conseil d'État n° 40/352/1	485
Extrait de l'Avis du Conseil d'État n° 45.075/1	534
Projet de loi (I)	535
Projet de loi (II)	699

De Regering heeft dit wetsontwerp op 11 december 2008 ingediend.

Le Gouvernement a déposé ce projet de loi le 11 décembre 2008

De «goedkeuring tot drukken» werd op 5 maart 2009 door de Kamer ontvangen.

Le «bon à tirer» a été reçu à la Chambre le 5 mars 2009.

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a	:	socialistische partij anders
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

SAMENVATTING (I)

Het sociaal strafrecht beoogt de strafrechtelijke of administratieve bestraffing van inbreuken op de regels van het arbeidsrecht en de sociale zekerheid. Dit bijzonder strafrecht is evenwel in zekere mate ondoeltreffend, waardoor de bepalingen van het sociaal recht niet worden nageleefd en een hervorming noodzakelijk is. De ondoeltreffendheid van het sociaal strafrecht is aan diverse oorzaken te wijten. Met dit ontwerp tot hervorming van het sociaal strafrecht wordt getracht in deze leemten te voorzien.

Op het vlak van de vorm bijvoorbeeld, is het sociaal strafrecht geen gecoördineerd geheel want de bepalingen ervan zijn verspreid over tal van wetten. Omdat het aantal wetten vooral op sociaal vlak sterk toeneemt, bevat het sociaal strafrecht een groot aantal bepalingen. Aangezien in het kader van het sociaal strafrecht een beroep wordt gedaan op bepaalde technieken van strafbaarstelling door verwijzing of strafbepaling door verwijzing, is het vaak onnauwkeurig en onduidelijk. Een en ander leidt ertoe dat de wet moeilijk leesbaar is voor de rechtspractici en moeilijk verstaanbaar voor de burger.

Het ontbreekt de sanctie inzake de inbreuken op het sociaal strafrecht vooral aan samenhang en evenredigheid. Uit de toepassing van de strafbaarstelling door verwijzing volgt al te vaak dat ongelijke overtredingen met eenzelfde straf worden bestraft. Bovendien biedt het sociaal strafrecht weinig verscheidenheid op het stuk van de mogelijke sancties.

De commissie heeft tijdens de eerste fase van haar werkzaamheden een voorontwerp van wet opgesteld tot wijziging van een aantal sociaalstrafrechtelijke bepalingen van procedurele aard waarvan de omvang beperkt was. Een wezenlijk deel van dit werk is de wet van 3 december 2006 tot wijziging diverse wettelijke bepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht en de wet van 3 december 2006 houdende diverse bepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht, waarin wordt beoogd, in het kader van de rechtbank van eerste aanleg en het hof van beroep, een gespecialiseerde correctionele kamer die kennisneemt van de inbreuken op het sociaal strafrecht en een rechtsvordering ten behoeve van het arbeidsauditoraat in te stellen (B.S., 18 december 2006, p.72540 en 72538).

De commissie heeft tijdens de tweede fase van haar werkzaamheden een grootschaliger taak aangepakt, meer bepaald de uitwerking van een voorontwerp dat een heus Sociaal Strafwetboek moet worden.

RÉSUMÉ (I)

Le droit pénal social a pour fonction de sanctionner, au moyen de sanctions pénales ou d'amendes administratives, les infractions aux règles de droit du travail et de la sécurité sociale. Cependant, ce droit pénal particulier souffre parfois d'une certaine inefficacité conduisant au non-respect du prescrit du droit social et rendant sa réforme nécessaire. Les causes d'inefficacité du droit pénal social sont multiples. Le présent projet de réforme du droit pénal social tente de pallier ces lacunes.

Par exemple, sur le plan de la forme, le droit pénal social ne constitue pas un ensemble coordonné, ses dispositions sont dispersées dans chacune des lois qu'elles sanctionnent. Du fait de l'inflation législative, particulièrement dans le domaine social, ses dispositions sont nombreuses. En outre, le droit pénal social ayant recours à certaines techniques d'incrimination telles que l'incrimination par renvoi ou celle de la pénalité par référence, ses dispositions manquent de précision et de clarté. Cela rend la loi difficilement lisible pour les praticiens du droit et difficilement compréhensible pour les citoyens.

Plus particulièrement, la sanction des infractions en droit pénal social manque de cohérence et de proportionnalité. Ainsi, trop souvent, ce droit, par application de l'incrimination de renvoi, punit d'une peine identique des manquements d'importances variables et n'offre que très peu de diversité dans les sanctions possibles.

Dans la première phase de ses travaux, la Commission a élaboré un avant-projet de loi modifiant certaines dispositions de droit pénal social d'ordre procédurale, dont l'ampleur était limitée. Une partie substantielle de ce travail est devenue la loi du 3 décembre 2006 modifiant diverses dispositions légales en matière de droit pénal social et la loi du 3 décembre 2006 contenant diverses dispositions en matière de droit pénal social qui visent à créer une chambre correctionnelle spécialisée pour connaître des infractions de droit pénal social au sein du tribunal de première instance et de la cour d'appel ainsi qu'une action en faveur de l'auditorat du travail (M.B., 18 décembre 2006, pp. 72540 et 72538).

Au cours de la deuxième phase des ses travaux, la Commission s'est assignée une tâche de plus grande ampleur, en se lançant dans la rédaction d'un avant-projet qui prendra la forme d'un Code pénal social.

Dit wetboek is een leesbare, samenhangende en volledige tekst waarmee de rechtszekerheid van de justitiabellen wordt vergroot. In het wetboek worden de strafrechtelijke bepalingen van de volledige sociale wetgeving geüniformeerd.

Bovendien is het de bedoeling dat het sociaal strafrecht wordt afgestemd op het algemeen strafrecht en het strafprocesrecht.

Met het oog op een doeltreffender sociaal strafrecht wordt voorgesteld de sancties uit te breiden en te verzwaren naar gelang van de ernst van de overtreding. In het kader van deze werkzaamheden worden de minst zware inbreuken, te weten die welke bij voorkeur worden bestraft met een administratieve boete of eventueel met een burgerlijke sanctie veeleer dan via een zware gerechtelijke procedure, uit het strafrecht gehaald. In het wetboek wordt meer belang gehecht aan strafrechtelijke en administratieve boeten; laatstgenoemde boeten worden veralgemeend tot alle aspecten van het sociaal recht. Andere gedragingen, die thans niet langer een repressief optreden onderstellen, zijn niet langer strafbaar. Enkel ernstige overtredingen worden bestraft met gevangenisstraf. In het wetboek wordt uiteraard de nadruk gelegd op preventief optreden teneinde de toepassing van het sociaal recht te verbeteren, waaruit volgt dat minder repressief moet worden opgetreden.

In het kader van dit streven naar doeltreffendheid worden de grondbeginselen zoals het vermoeden van onschuld, het naleven van de rechten van de verdading, het correct motiveren van rechterlijke beslissingen en de wettelijkheid van tenlasteleggingen en sancties en de evenredigheid ervan in acht genomen.

Ce code est un texte lisible, cohérent et complet qui améliore la sécurité juridique pour les justiciables. Celui-ci uniformise les dispositions pénales de l'ensemble de la législation sociale.

Il vise, en outre, à rapprocher le droit pénal social du droit pénal général et de la procédure pénale.

En vue d'accroître l'efficacité du droit pénal social, il propose de diversifier les sanctions, celles-ci seront graduées en terme de sévérité. À ce titre, le code veille à dépenaliser les infractions les moins graves, c'est-à-dire celles pour lesquelles il est préférable d'avoir recours à des amendes administratives ou, le cas échéant, à une sanction civile, plutôt qu'à de lourdes procédures judiciaires. Le code accorde une place plus importante aux amendes pénales et aux amendes administratives; ces dernières seront généralisées à toutes les matières de droit social. D'autres comportements, qui ne nécessitent plus de soutien répressif à l'heure actuelle, sont décriminalisés. De même, le code ne réserve la peine d'emprisonnement qu'aux infractions graves. Il va sans dire que le code met l'accent sur des actions préventives visant à améliorer l'application de la loi sociale et ainsi diminuer le recours au système répressif.

Cette recherche de l'efficacité se fait dans le respect des principes fondamentaux tels la présomption d'innocence, le respect des droits de la défense et la correcte motivation des décisions de justice, la légalité des incriminations et des sanctions, leur proportionnalité.

SAMENVATTING (II)

Het voorontwerp van wet houdende bepalingen van het sociaal strafrecht beoogt om de artikelen 54 en 89 van het ontwerp van een Sociaal Strafwetboek en het artikel 11 van het wetsontwerp tot invoering van een Sociaal Strafwetboek (een wetsontwerp op grond van artikel 78 van de Grondwet (Parl. Doc., Kamer, 2006-2007, Doc 51 3059/001)) terug op te nemen in een voorontwerp van wet op grond van het artikel 77 van de Grondwet.

RÉSUMÉ (II)

L'avant-projet de loi comportant des dispositions de droit pénal social vise à reprendre les articles 54 et 89 du projet de Code pénal social et l'article 11 du projet de loi introduisant le Code pénal social (un projet de loi fondé sur l'article 78 de la Constitution (Doc. Parl., Ch. Repr., sess. Ord., 2006-2007, DOC 51-3059/001)) dans un avant-projet de loi fondé sur l'article 77 de la Constitution.

INHOUDSTAFEL

A- Het verbeteren van de leesbaarheid

A.1. De incriminatietechniek

A.2. De versnippering van de bronnen

B- Het verbeteren van de samenhang

B.1. De gradatie

B.1.1. De beschermde belangen

B.1.2. Een schaal met sancties

B.1.3. Een schaal met incriminaties

B.2. De bedrieglijke gedragingen

B.3. De algemene principes van het Strafwetboek

B.3.1. Met betrekking tot de strafrechtelijk betugelde misdrijven

B.3.2. Met betrekking tot de administratieve sancties

B.3.3. De uniformering van de regels betreffende de algemene beginselen

B.3.4. De regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag van de geldboeten

B.4. Het probleem van de sociale zekerheidsuitkeringen

B.5. De problematiek in verband met bepaalde mechanismen

B.5.1. Wetten die enkel betrekking hebben op administratieve sancties

B.5.2. Wetten die buiten het Sociaal Strafwetboek worden gelaten

B.5.3. De advies- en raadgevende opdracht van de sociaal inspecteurs

TABLE DES MATIÈRES

A- L'amélioration de la lisibilité

A.1. La technique d'incrimination

A.2. La dispersion des sources

B- L'amélioration de la cohérence

B.1. La gradation

B.1.1. Les intérêts protégés

B.1.2. Une échelle de sanctions

B.1.3. Une échelle des incriminations

B.2. Les comportements frauduleux

B.3. Les principes généraux du Code pénal

B.3.1. En ce qui concerne les infractions sanctionnées pénalement

B.3.2. En ce qui concerne les sanctions administratives

B.3.3. L'uniformisation des règles relatives aux principes généraux

B.3.4. La règle de multiplication du montant des amendes

B.4. Le problème des prestations de sécurité sociale

B.5. La problématique de certains mécanismes

B.5.1. Les lois portant uniquement des sanctions administratives

B.5.2. Les lois exclues du Code pénal social

B.5.3. La mission d'avis et de conseil des inspecteurs sociaux

C. De diversificatie van de straffen**D. De procedureregels**D.1. De processen-verbaal van verhoorD.2. De rechtsmiddelenD.3. De visitatiesD.4. De relaties tussen de arbeidsauditeur en de onderzoeksrechter enerzijds en de inspectiediensten anderzijdsD.5. Het actualiseren van bepaalde bevoegdheden van de sociaal inspecteurs**SCHEMA VAN DE WET****C- La diversification des peines****D- Les règles de procédure**D.1. Les procès-verbaux d'auditionD.2. Les voies de recoursD.3. Les visites domiciliairesD.4. Les relations entre l'auditeur du travail et le juge d'instruction d'une part et les services d'inspection d'autre partD.5. L'actualisation de certains pouvoirs des inspecteurs sociaux**PLAN DE LA LOI**

MEMORIE VAN TOELICHTING (I)

1. Het ontwerp van wet dat wij aan uw deliberatie voorleggen, beoogt de hergroepering, in een gecoördineerd geheel, van de bepalingen betreffende de tenlasteleggingen van de inbreuken op het sociaal strafrecht, de incriminaties, de strafrechtelijke sancties en de administratieve geldboeten in de sociale wetten evenals de strafrechtelijke procedureregels eigen aan die materie en dit met het oog op een codificatie van het sociaal strafrecht.

Dit ontwerp vloeit voort uit de werkzaamheden van de Commissie voor de hervorming van het sociaal strafrecht, opgericht bij het koninklijk besluit van 19 juli 2001 (*B.S.*, 28 juli 2001), waarvan de resultaten zijn gebaseerd op uitgebreid juridisch onderzoek zowel van het Belgisch recht als van het vergelijkend recht op tal van domeinen:

I. Algemene opvattingen

- De redenen voor de ondoeltreffendheid van het sociaal strafrecht;
- Wettigheidsprincipe van de incriminaties en de gevolgen ervan;
- Literatuur betreffende de methoden om de coherentie en de leesbaarheid van het strafrecht te verbeteren;
- Beginselen inzake ernst van de strafrechtelijke inbreuken; studie inzake vergelijkend recht.

II. Procedure

- Omvang van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs;
- Stelsel betreffende de beslissingen van de sociaal inspecteurs, rechtsmiddelen, rechten van de verdediging, enz...;
- Het strafrechtelijk kortgeding;
- Toepasbaarheid van de beginselen van de wet Franchimont op de administratieve controlefase uitgevoerd door de arbeidsinspectie;
- De vorderingen tot schorsing van wederrechtelijke handelingen;
- De vordering tot staking in het Franse recht;
- Het geheim van onderzoek en de wet betreffende de arbeidsinspectie van 1972;
- De processen-verbaal;
- Injunctierecht (of niet) van de onderzoeksrechter en de arbeidsauditeur ten aanzien van de arbeidsinspecties;
- Gevolgen van de vastlegging van het sociaal strafrecht op de strafrechtelijke bevoegdheid van het arbeidsauditoraat;

EXPOSÉ DES MOTIFS (I)

1. Le projet de loi que nous avons l'honneur de soumettre à vos délibérations vise à regrouper, dans un ensemble coordonné, les dispositions relatives à la prévention des infractions de droit pénal social, les incriminations, les sanctions pénales et les amendes administratives que comportent les lois sociales ainsi que les règles de procédure pénale propres à cette matière, et ce, dans la perspective d'une codification du droit pénal social.

Ce projet est issu des travaux de la Commission de réforme du droit pénal social, instituée par arrêté royal du 19 juillet 2001 (*M.B.*, 28 juillet 2001), dont les résultats s'appuient sur de nombreuses recherches juridiques tant en droit belge qu'en droit comparé dans des domaines très nombreux:

I. Idées générales

- Les causes de l'ineffectivité du droit pénal social;
- Principe de légalité des incriminations et ses conséquences;
- Littérature sur les manières d'améliorer la cohérence et la lisibilité du droit pénal;
- Principes de gravité des infractions pénales; étude de droit comparé.

II. Procédure

- Étendue des pouvoirs des inspecteurs sociaux;
- Régime des décisions prises par les inspecteurs sociaux, voies de recours, droits de la défense, etc.;
- Le référé pénal;
- La transposabilité des principes de la loi Franchimont à la phase administrative du contrôle effectué par l'inspection du travail;
- Les actions en suspension d'actes illégaux;
- L'action en cessation en droit français;
- Le secret de l'instruction et la loi concernant l'inspection du travail de 1972;
- Les procès-verbaux;
- Le pouvoir d'injonction (ou non) du juge d'instruction et de l'auditeur du travail vis-à-vis des inspections du travail;
- L'incidence de la définition du droit pénal social sur la compétence répressive de l'auditorat du travail;

- Instellen van een burgerlijke vordering ten gunste van het auditoraat;
- Invoering van een gespecialiseerde jurisdictie voor de inbreuken op het sociaal strafrecht;
- Het klachtrecht van de RSZ;
- De dading in strafzaken.

III. Sociaal strafrecht

- Overzicht van de sancties in het gemeen recht;
- Inventaris van de straffen op gebied van het sociale zekerheidsrecht;
- Inventaris van de straffen op gebied van het arbeidsrecht;
- De algemene beginselen van het strafrecht;
- Toepasbaarheid (of niet) van de algemene beginselen van het strafrecht op de administratieve geldboeten;
- Burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgever voor de betaling van de geldboeten ten laste van zijn aangestelden of lasthebbers;
- Studie met het oog op een diversificatie van de straffen op gebied van het sociaal strafrecht. De straffen opgelegd bij de wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen;
- Sluiting van de uitbating, beroepsverbod, verbod om persoonlijk of via een tussenpersoon uit te baten;
- De sluiting van de onderneming. Beschouwingen bij artikel 16, § 1, tweede lid van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis;
- De verzachtende omstandigheden in het sociaal strafrecht;
- Hoe de discrepantie op het stuk van de opdecimen weg werken zonder de correcte toepassing van de sociale strafwetgeving in het gedrang te brengen;
- De vermenigvuldiging van de geldboete met het aantal betrokken werknemers;
- De ogenblikkelijke inbreuken en de voortdurende inbreuken in het sociaal strafrecht;
- De ambtshalve veroordelingen;
- De wet van 17 april 2002 tot invoering van de werkstraf als autonome straf in correctionele zaken en in politiezaken;
- De hoofdelijke aansprakelijkheid van de opdrachtgever;
- De verhindering van toezicht.

IV. De administratieve sancties en de depenalisering

- Depenalisering, decriminalisering;
- De finaliteit van de strafsancities;

- La création d'une action civile en faveur de l'auditorat;
- La création d'une juridiction spécialisée pour les infractions au droit pénal social;
- Le droit de plainte de l'ONSS;
- La transaction pénale.

III. Droit pénal social

- Relevé des sanctions pénales existantes en droit commun;
- Inventaire des peines en matière de droit de la sécurité sociale;
- Inventaire des peines en matière de droit du travail;
- Les principes généraux du droit pénal;
- Applicabilité des principes généraux du droit pénal (ou non) aux amendes administratives;
- Responsabilité civile de l'employeur pour le paiement des amendes mises à charge de ses préposés ou mandataires;
- Étude en vue d'une diversification des peines en droit pénal social. Les peines prescrites par la loi du 4 mai 1999 instaurant la responsabilité pénale des personnes morales;
- Fermeture d'établissement, interdiction professionnelle, interdiction d'exploiter directement ou par personne interposée;
- La fermeture d'entreprise. Réflexions au départ de l'article 16, § 1er, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive;
- Les circonstances atténuantes en droit pénal social;
- Comment faire disparaître la disparité dans les décimes additionnels, sans perturber la bonne application de la législation pénale sociale;
- La multiplication de l'amende par le nombre de travailleurs concernés;
- Les infractions instantanées et les infractions continues en droit pénal social;
- Les condamnations d'office;
- La loi du 17 avril 2002 instaurant la peine de travail comme peine autonome en matière correctionnelle et de police;
- La solidarité du donneur d'ordre;
- L'obstacle à la surveillance.

IV. Les sanctions administratives et la dépenalisation

- Dépenalisation, décriminalisation;
- La finalité des sanctions pénales;

- De alternatieve methodes voor de regeling van conflicten in het Belgisch strafrecht;
- De wet van 13 mei 1999 tot invoering van gemeentelijke administratieve sancties;
- De administratieve sancties in de verschillende lidstaten van de E.U.;
- Het Duitse *Ordnungswidrigkeitengesetz*;
- Het *Ordnungswidrigkeitengesetz*: theoretische wettelijke grondslagen;
- De praktische toepassing van het *Ordnungswidrigkeitengesetz*, een aantal voorbeelden;
- De administratieve sancties in het Spaanse sociaal recht;
- De eenheid van opzet en samenloop van inbreuk, toepassing op de samenloop tussen een inbreuk die enkel aanleiding geeft tot een strafrechtelijke sanctie en een inbreuk die enkel aanleiding geeft tot een administratieve sanctie;
- De administratieve sanctie voorgeschreven door de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid.

V. Sociaal recht

- Overmacht als reden voor ontbinding van de arbeidsovereenkomst in geval van een bedrijfssluiting ten gevolge van een administratieve beslissing die voortvloeit uit een inbreuk gepleegd door de werkgever;
- De nietigheid van de inschrijving door de kredietnemer op aandelen van de onderneming van zijn kredietverstrekker;
- De sociale balans en de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat;
- De tewerkstelling van buitenlandse werknemers (wet van 30 april 1999 en wet van 22 juli 1976);
- De verschillende wetten op gebied van discriminatie;
- De bescherming van het loon van de werknemers;
- Het recht van de vakverenigingen om in rechte op te treden (artikel 4 van de wet van 5 december 1968).

De tekst die wij u voorleggen is meer dan louter een oprissing van de vigerende bepalingen. Hij bevat duidelijk meer ambitieuze doelstellingen, namelijk:

- 1) De codificatie van de materie in een harmonieus geheel, iets wat al jaren wordt nagestreefd.
- 2) De diversificatie en de versterking van de preventieve initiatieven, met het oog op een betere toepassing van de sociale wetgeving waarbij het teruggrijpen naar repressieve actiemiddelen wordt verminderd.

- Les modes alternatifs de règlement des conflits en droit pénal belge;
- La loi du 13 mai 1999 relative aux sanctions administratives dans les communes;
- Les sanctions administratives dans les différents États membres de l'U.E.;
- L'*Ordnungswidrigkeitengesetz* allemande;
- L'*Ordnungswidrigkeitengesetz*: bases théoriques légales;
- L'application pratique de l'*Ordnungswidrigkeitengesetz*, quelques exemples;
- Les sanctions administratives en droit social espagnol;
- L'unité d'intention et concours d'infractions, application au concours entre une infraction qui entraîne uniquement une sanction pénale et une infraction qui entraîne uniquement une sanction administrative;
- La sanction administrative prévue par la loi du 24 décembre 1999 en vue de la promotion de l'emploi.

V. Droit social

- La force majeure comme cause de dissolution du contrat de travail en cas de fermeture de l'entreprise à la suite d'une décision administrative consécutive à une infraction commise par l'employeur;
- La nullité de la souscription, par l'emprunteur, d'actions dans l'entreprise de son prêteur;
- Le bilan social et la compétence de l'auditorat du travail;
- L'occupation de travailleurs étrangers (loi du 30 avril 1999 et la loi du 22 juillet 1976);
- Les différentes lois en matière de discrimination;
- La protection de la rémunération des travailleurs;
- Le droit des organisations syndicales d'ester en justice (article 4 de la loi du 5 décembre 1968).

Le texte que nous vous présentons ne constitue pas un simple rafraîchissement des dispositions actuellement en vigueur. Il poursuit des objectifs nettement plus ambitieux, à savoir:

- 1) La codification de la matière, ce qui permet de lui donner une harmonie qu'elle recherche depuis plusieurs dizaines d'années.
- 2) La diversification et le renforcement des actions préventives, en vue d'améliorer l'application de la législation sociale tout en diminuant le recours aux actions répressives.

3) Een striktere naleving van de fundamentele rechten en in het bijzonder van twee tot op heden in het sociaal strafrecht eerder miskende rechten, namelijk de rechten van de verdediging vanaf de fase van eenvoudig administratief toezicht tot de procedure inzake toepassing van de sanctie, en de wettelijkheid van de incriminaties; de zorg om de naleving van dat beginsel was de aanzet tot de herschrijving van alle incriminaties.

4) De inschrijving van de inbreuken en de sancties in een coherent strafsysteem. De meest ingrijpende wijziging hier is de invoering van vier categorieën volgens de ernst, dus vier sanctieniveaus, en de classificatie van alle inbreuken binnen die vier categorieën. Het strafstelsel varieert naar gelang van de categorie waarin de inbreuk valt.

5) De vereenvoudiging van het strafstelsel van de inbreuken (verzachtende omstandigheden, herhaling, enz...) en het gelijkvormig maken, in de mate van het mogelijke, van de regels die van toepassing zijn bij gerechtelijke vervolging en bij toepassing van een administratieve geldboete.

6) De algemene invoering van het systeem van de administratieve geldboeten voor alle materies.

7) De depenalisering van de minder zware inbreuken, wat leidt tot een uitsluitend administratieve behandeling.

De depenalisering is de – wettelijke – afschaffing van de strafrechtelijke sanctie. In de ruime zin omvat dit begrip twee zaken:

- de decriminalisering, namelijk de afschaffing van de incriminatie, en bijgevolg, de opheffing van het toezicht op de gedraging door de samenleving, toch op zijn minst van het toezicht door middel van verschillende repressieve mechanismen. Het is dus de wegwerking van zowel de strafsanctie *sensu stricto* als de administratieve geldboete, alsook van andere dwangprocedures.

- de depenalisering *sensu stricto*, namelijk het vervangen van het klassiek strafstelsel door een ander stelsel van sancties van overheidswege (administratieve, burgerrechtelijke, bemiddeling). In tegenstelling tot wat zou kunnen worden verstaan onder de term depenalisering, gaat het hier vaak om het uitbreiden van de bestraffing en het toezicht door de samenleving.

Deze definities lopen gelijk met de hedendaagse rechtsinterpretatie op Belgisch en Europees niveau, (zie bijvoorbeeld, A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gent, Mijs & Breesch, 1994, blz. 36; G. KELLENS, *Punir*, Luik, 2000, blz. 1001; *Commission pour la révision du code*

3) L'amélioration du respect des droits fondamentaux et en particulier de deux principes assez méconnus du droit pénal social jusqu'ici, à savoir d'une part, les droits de la défense, depuis la phase de simple surveillance administrative jusqu'à la procédure tendant à l'application de la sanction, et, d'autre part, la légalité des incriminations; le souci de respecter ce dernier principe a entraîné, notamment, la réécriture de chaque incrimination.

4) L'inscription des infractions et des sanctions dans un schéma répressif cohérent. L'innovation la plus marquante à ce sujet est la création de quatre échelons de gravité, donc de quatre niveaux de sanctions, et la classification de la totalité des infractions à l'intérieur de ces quatre catégories. Le régime répressif varie selon la catégorie à laquelle l'infraction appartient.

5) La simplification du régime répressif des infractions (circonstances atténuantes, récidive, etc.), et l'uniformisation dans la mesure du possible des règles applicables en cas de poursuites pénales et en cas d'application d'une amende administrative.

6) La généralisation du système d'amendes administratives à toutes les matières.

7) La dépénalisation des infractions les moins graves, ce qui conduit à un traitement administratif unique.

La dépénalisation est la suppression – législative – de la sanction pénale. Entendu au sens large, cette notion recouvre deux phénomènes:

- la décriminalisation, à savoir la suppression de l'incrimination, et, par voie de conséquence, la suppression du contrôle du comportement par la collectivité, à tout le moins du contrôle par le biais des différents mécanismes répressifs. C'est donc l'élimination de la sanction pénale *sensu stricto* ainsi que de l'amende administrative, et des autres procédés de contrainte.

- la dépénalisation *sensu stricto*, à savoir la substitution d'un autre réseau de sanctions étatiques (administratives, civiles, médiation) au réseau pénal classique. Contrairement à ce que le terme dépénalisation pourrait laisser entendre, il s'agit ici, bien souvent d'étendre la répression et le contrôle par la collectivité.

Ces définitions sont communes à la doctrine contemporaine, belge et européenne (voir par exemple, A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gand, Mijs & Breesch, 1994, p. 36; G. KELLENS, *Punir*, Liège, 2000, p. 101; *Commission pour la révision du code pénal*; J. LECLERCQ,

pénal; J. LECLERCQ, «Variation sur le thème pénalisation-dépénalisation», *Rev.dr. pén.*, 1979, blz. 807 e.v.; M. van de KERCHOVE, ««Médicalisation» et «fiscalisation» du droit pénal, deux versions asymétriques de la dépénalisation», *Déviance et société*, 1981, blz. 1 e.v.; zie ook M. DELMAS-MARTY, *Les grands systèmes de politique criminelle*, Parijs, P.U.F., 1992; blz. 278; *Rapport du comité d'experts du conseil de l'Europe sur la décriminalisation*, Straatsburg).

8) De decriminalisering van de inbreuken waarvoor niet langer straftoepassing is voorzien.

9) De opheffing van de gevangenisstraf in de gevallen waar ze nutteloos en onaangepast blijkt, zodat ze uitsluitend voorbehouden blijft voor een aantal inbreuken, namelijk de zwaarste.

10) Het aanpassen van een aantal bevoegdheden van de arbeidsinspectie aan de noden van een betere preventie en van een modern opsporingsbeleid.

11) Het uitschrijven in de wet van principes die reeds geruime tijd in de praktijk worden toegepast, met name in de procedure administratieve geldboeten.

2. Vooraleer verder te gaan dringt een verduidelijking van de terminologie zich op. In de Franstalige versie omvat het begrip «*droit pénal social*» zowel de regels van het sociaal strafrecht *sensu stricto* als deze die de administratieve geldboeten regelen. Het begrip «*peine*» of «*sanction pénale*» zal derhalve verwijzen naar beide vormen van bestraffing. In de Nederlandstalige versie is het begrip «sociaal strafrecht» te eng om de administratieve geldboeten te omvatten, terwijl het begrip «handhavingsrecht» te ruim is, aangezien het tevens betrekking heeft op een hele reeks administratieve maatregelen die niet repressief zijn (bijvoorbeeld, de schorsing van het recht op werkloosheidsuitkeringen). Voor de behoeften van dit ontwerp komen tevens de Franse termen «*peine*» of «*sanction pénale*» overeen met de Nederlandse term «sanctie» (breder dan strafsancie), zonder dat de term «sanctie» noodzakelijkerwijs alle vormen van administratieve sancties beoogt.

3. De vaststelling is de volgende

Ondanks de in het verleden reeds geleverde gedeeltelijke inspanning is het sociaal strafrecht sinds verschillende decennia een onontwarbaar kluwen geworden van normen die zowel voor de rechtsonderhorigen als voor de specialisten onleesbaar zijn. Het sociaal strafrecht heeft overigens nooit de interne samenhang bereikt die

«Variation sur le thème pénalisation-dépénalisation», *Rev.dr.pén.*, 1979, pp.807 et s.; M. van de KERCHOVE, ««Médicalisation» et «fiscalisation» du droit pénal, deux versions asymétriques de la dépénalisation», *Déviance et société*, 1981, pp.1 et s.; voy. aussi M. DELMAS-MARTY, *Les grands systèmes de politique criminelle*, Paris, P.U.F., 1992, p. 278; Rapport du comité d'experts du conseil de l'Europe sur la décriminalisation, Strasbourg).

8) La décriminalisation des infractions n'appelant plus de soutien répressif.

9) L'élimination de la peine d'emprisonnement dans tous les cas où elle s'avère inutile et inappropriée, de manière à la réserver à quelques infractions seulement, à savoir les plus graves.

10) L'adaptation d'un certain nombre de pouvoirs de l'inspection du travail aux besoins d'une meilleure prévention et d'une politique moderne de recherche.

11) L'inscription dans la loi de principes qui sont observés dans la pratique depuis déjà longtemps en ce qui concerne la procédure tendant à appliquer une amende administrative.

2. Avant d'aller plus loin, une précision terminologique s'impose. Dans la version française, sous le concept «*droit pénal social*» sont englobées tant les règles de droit pénal *sensu stricto* que celles régissant les amendes administratives. Le concept de «*peine*» ou de «*sanction pénale*» désignera donc les deux types de sanctions. Dans la version néerlandaise, le concept de «*sociaal strafrecht*» est trop étroit pour couvrir les amendes administratives, tandis que celui de «*handhavingsrecht*» est trop large, puisqu'il vise aussi toute une série de mesures administratives qui ne sont pas de type répressif (par exemple, la suspension du droit aux allocations de chômage. Aussi, pour les nécessités de cet avant-projet, aux termes «*peine*» ou «*sanction pénale*» de la langue française correspondra le terme «*sanctie*» (plus large que strafsancie) de la langue néerlandaise, sans que ce dernier vise nécessairement tous les types de sanctions administratives.

3. Le constat est le suivant

Le droit pénal social est devenu, depuis plusieurs dizaines d'années, et malgré les efforts partiels déjà réalisés dans le passé, un écheveau inextricable de normes illisibles tant par les justiciables que par les spécialistes. Il n'a par ailleurs jamais atteint la cohérence interne nécessaire à sa pleine efficacité. Cet état de choses a été

nodig is voor een maximale efficiëntie. Die omstandigheid werd herhaaldelijk vastgesteld. «In de mate dat het sociaal strafrecht (...) nauw verbonden is met het ontstaan van het sociaal recht (...) vertoont het dezelfde zwakheden: wanorde, versnippering en gebrek aan samenhang» (A. HENKES, «*De l'effectivité du droit pénal social et de la compétence pénale de la juridiction du travail*», *Chron. D. S.*, 1996, p. 106).

4. Door de verscheidenheid van strafbepalingen die de inbreuken op het sociaal recht beteugelen, is de ordening van het sociaal strafrecht noodzakelijk.

De duur van de gevangenisstraffen en de graad van de geldboetes zijn uiteenlopend en beantwoorden niet aan de idee van een classificatie in functie van de ernst van de sanctie. Zo bestaan vandaag de dag zestien verschillende categorieën gevangenisstraffen gaande van acht dagen tot een maand tot en met een duur van drie maanden tot vijf jaar. Er zijn veertig categorieën geldboeten gaande van 26 tot 100 euro of 26 tot 500 euro tot en met boeten van 3 000 tot 15 000 euro. Tenslotte zijn er vijftien categorieën administratieve geldboeten.

Bovendien dient te worden opgemerkt dat het sociaal strafrecht zelden blijk geeft van originaliteit in de keuze van de straffen; de gevangenisstraf of de geldboete (of gelijkaardige geldstraffen) zijn nagenoeg de enige straffen waarvan het gebruik maakt, terwijl er in het gemeen recht een hoop andere straffen bestaan (ontzeggen van bepaalde rechten, publicatie van de veroordeling, sluiting van de onderneming, enz.: zie het overzicht gegeven door P. TRAEST, «*Rechtshandhaving door de strafrechter*», *R.W.*, 2001-2002, p. 1225 e.v.).

Het ontwerp beoogt dus het verbeteren van de leesbaarheid van de teksten (A), de samenhang ervan (B), en streeft naar het diversifiëren van de straffen (C) om het sociaal strafrecht efficiënter te maken met inachtneming van de fundamentele beginselen zoals de wettelijkheid van de incriminaties en de straffen, de rechten van de verdediging, de proportionaliteit en de gelijkheid van sancties, de motivering van de beslissingen, het vermoeden van onschuld, enzovoort, en dit met respect voor andere essentiële waarden zoals de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, enzovoort.

5. Wat betreft de procedurele aspecten (D), stellen de opstellers een herschikking voor van de rechten en de plichten van de diensten van de arbeidsinspectie teneinde de cohesie te verzekeren tussen de strafprocedure en de procedure met betrekking tot de normcontrole van het sociaal recht. De administratieve fase is inderdaad een niet te verwaarlozen fase gedurende dewelke de sociaal inspecteurs hun controletaak uitoefenen met

constaté à maintes reprises. «Dans la mesure où le droit pénal social est (...) étroitement associé à la genèse du droit social (...) il en partage tous les travers: désordre, dispersion et incohérence» (A. HENKES, «*De l'effectivité du droit pénal social et de la compétence pénale de la juridiction du travail*», *Chron. D. S.*, 1996, p. 106).

4. L'ordonnement du droit pénal social est nécessité par le constat de la disparité des dispositions pénales sanctionnant les infractions au droit social.

Les durées des peines d'emprisonnement et les taux des sanctions d'amende sont disparates et ne répondent pas à une logique de catégorisation en fonction de la gravité de la sanction. Par exemple, il existe à l'heure actuelle seize catégories de peines d'emprisonnement différentes, allant d'une peine d'emprisonnement de huit jours à un mois jusqu'à une durée de trois mois à cinq ans. L'amende pénale répond à quarante catégories différentes allant de 26 à 100 euros ou 26 à 500 euros jusqu'à 3 000 à 15 000 euros. Enfin, il existe quinze catégories d'amendes administratives.

Par ailleurs, il est à remarquer que le droit pénal social ne fait guère preuve d'originalité dans le choix de ses sanctions pénales; l'emprisonnement et l'amende (ou des peines financières similaires) sont pratiquement les seules peines auxquelles il recourt, alors que le droit commun en connaît beaucoup d'autres (interdiction de certains droits, publication de la condamnation, fermeture d'entreprise, etc.; voy. le relevé fait par P. TRAEST, «*Rechtshandhaving door de strafrechter*», *R.W.*, 2001-2002, pp. 1225 et s.).

Le projet se propose donc d'améliorer la lisibilité des textes (A), leur cohérence (B), et recherche à diversifier les sanctions pénales (C) en vue d'accroître l'efficacité du droit pénal social dans le respect des principes fondamentaux tels que la légalité des incriminations et des peines, les droits de la défense, la proportionnalité et l'égalité des sanctions, la motivation des décisions, la présomption d'innocence, etc. et dans le respect d'autres valeurs essentielles telles que la protection de la vie privée, etc.

5. En ce qui concerne les aspects procéduraux (D), les auteurs proposent de réaménager les droits et les devoirs des services d'inspection du travail afin d'assurer la cohérence entre la procédure pénale et la procédure relative au contrôle des normes de droit social. En effet, la phase administrative constitue une phase non négligeable au cours de laquelle les inspecteurs sociaux exercent leur mission de contrôle de l'applicabilité des lois

betrekking tot de toepasbaarheid van de sociale wetten door middel van belangrijke bevoegdheden die moeten worden aangevuld met waarborgen ten opzichte van deze die gebruikt worden in de strafrechtelijke fase. Wat betreft het verloop van de verhoren, de vermeldingen op de processen-verbaal van verhoor en de mededeling van de processen-verbaal van verhoor alsook het beroep tegen de dwangmaatregelen voorgeschreven door de sociaal inspecteurs, gebeurt de instelling van hoger vermelde waarborgen door de wettiging van een bestaande praktijk en/of door het behoud van het principe van de gelijke behandeling.

Een aantal van de aanpassingen zijn ook ingegeven door de noodzaak de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs aan te passen aan de noden van een modern opsporings- en onderzoeksbeleid.

Wat de visitaties betreft, stellen de opstellers een procedure tot het verkrijgen van een machtiging tot visitatie voor die adequater is dan de huidige procedure en die tegelijk de fundamentele grondwettelijke rechten beschermt en, meer bepaald, de nadruk legt op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

De bekrachtiging van een vorderingsrecht in hoofde van het arbeidsauditoraat en van de onderzoeksrechter ten opzichte van de diensten van de arbeidsinspectie, is bestemd om de doeltreffendheid te verhogen van het strafonderzoek in een dossier en is vereist door de verantwoordelijkheid die deze instanties opnemen in het gerechtelijk onderzoek en het strafonderzoek, die het vorderingsrecht van de politiediensten tot gevolg hebben.

Tenslotte wordt een aantal fases van de procedure met het oog op de toepassing van een administratieve geldboete verrijkt, waardoor meer rekening wordt gehouden met het evenwicht tussen de rechten van de verdediging en de noodzaak van een nuttige en doeltreffende bestraffing.

A- Het verbeteren van de leesbaarheid

6. Het ontwerp dat wij u voorleggen, geeft een exhaustieve inventaris van de overtredingen die tot een straf of een administratieve geldboete aanleiding kunnen geven. In de toekomst worden enkel de gedragingen strafbaar gesteld bedoeld in het Sociaal Strafwetboek – onder voorbehoud – van de materie welzijn en van de veiligheid op het werk, om redenen waarop we hierna nog zullen terugkomen (zie infra, nr. 19). Afgezien van die enkele uitzondering, worden de vroegere strafbepalingen opgeheven en vervangen door het Sociaal Strafwetboek dat voortaan de enige wetgeving wordt die voor deze materie van toepassing is.

sociales au moyen de pouvoirs importants qui devraient être complétés de garanties au regard de celles qui sont consacrées dans la phase pénale. En ce qui concerne le déroulement des interrogatoires, les mentions relatives aux procès-verbaux d'audition et la communication des procès-verbaux d'audition ainsi que le recours contre les mesures de contraintes prescrites par les inspecteurs sociaux, l'institution des garanties susvisées va dans le sens de la légalisation d'une pratique existante et/ou dans le sens de la préservation du principe de non-discrimination.

Un certain nombre de modifications ont aussi été apportées en raison de la nécessité d'adapter les pouvoirs des inspecteurs sociaux aux nécessités d'une politique moderne de recherche et de poursuite.

En ce qui concerne les visites domiciliaires, les auteurs proposent une procédure d'obtention d'une autorisation de visite plus adéquate que la procédure actuelle et qui protège les droits fondamentaux prévus par la Constitution et, plus particulièrement, met l'accent sur la protection de la vie privée.

La consécration d'un droit de réquisition dans le chef de l'auditorat du travail et du juge d'instruction à l'égard des services d'inspection du travail est destinée à accroître l'efficacité de l'instruction pénale d'un dossier et est nécessitée par la responsabilité qu'assument ces instances sur l'information et l'instruction pénale, lesquelles impliquent le droit de requérir les services de police.

Enfin, certaines phases de la procédure tendant à l'application d'une amende administrative sont précisées, de manière à respecter davantage l'équilibre entre les droits de la défense et les nécessités d'une répression utile et efficace.

A- L'amélioration de la lisibilité

6. Le projet que nous vous soumettons procède à un inventaire exhaustif des manquements susceptibles d'entraîner une peine ou une amende administrative. Seuls les comportements visés dans le Code pénal social seront punissables à l'avenir -sous réserve- de la matière du bien-être et de la sécurité au travail, pour des raisons sur lesquelles nous reviendrons (voy. infra, n° 19). Mis à part cette seule exception, les anciennes dispositions pénales sont abrogées et remplacées par le Code pénal social, qui est désormais l'unique loi applicable en la matière.

7. De onleesbaarheid van het sociaal strafrecht is een bron van vergissingen en juridische onzekerheid. Niemand kan nog redelijkerwijs geacht worden de wet te kennen.

Het niet kennen van de wet is een van de grootste oorzaken van de ondoeltreffendheid ervan en dus van de sociale criminaliteit. Het verbeteren van de kennis van de wet moet derhalve toelaten de toepassing van het recht en dus de bescherming van de burger te verhogen. «Eens gekend kan de norm geïntegreerd worden in de cultuur van de onderneming en dus worden gerespecteerd» (J.C. BODSON, «*Inspection du travail et P.M.E.: écueils et perspectives*», *Droit du travail: effectivité, efficacité?*, La Chartre, 1996, p. 24).

De Aanbeveling R (81) 12 van het Comité van de Ministers van de Europese lidstaten over de criminaliteit in het bedrijfsleven, aangenomen door de Ministerraad van 25 juni 1981, naar aanleiding van de 355ste vergadering van de afgevaardigden van de ministers, beveelt de regeringen aan om hun wetgeving met betrekking tot het bedrijfsleven te herzien, rekening houdend met de noodzaak om een coherent en volledig normstelsel te ontwikkelen dat gemakkelijk zou kunnen begrepen worden door iedere belanghebbende.

Het ontwerp dat wij U voorleggen beoogt aldus het sociaal strafrecht leesbaarder te maken teneinde de kennis ervan door de burger en bijgevolg de toepassing ervan te verbeteren.

Om dit te verwezenlijken heeft het ontwerp gekozen om het geheel van de incriminaties, in een limitatieve lijst, te hergroeperen in één tekst.

De onleesbaarheid van het sociaal strafrecht blijkt inderdaad te wijten te zijn aan verschillende factoren, en meer bepaald de incriminatie-techniek (A.1.) en de versnippering van de bronnen (A.2.).

A.1. De incriminatie-techniek

8. De verschillende wetten van het sociaal strafrecht nemen meestal hun toevlucht tot de volgende techniek: de wet bepaalt in haar laatste artikelen, onder het hoofdstuk «strafbepalingen», met een bondige formulering, dat de inbreuken op de bepalingen of op sommige bepalingen die zij voorschrijft worden bestraft, zonder verduidelijking naar gedraging noch gesanctioneerd verzuim. Dikwijls beteugelt de wet in dezelfde zinsnede alle overtredingen van de nog te nemen uitvoeringsbesluiten. Voor de wetgever biedt deze werkwijze het voordeel van de eenvoud omdat aldus het werk om de bestanddelen van de inbreuken te definiëren wegvalt. Evenwel vereist het wettigheidsprincipe van de incriminaties dat de schuldgedragingen duidelijk worden bepaald. De noodzaak om de incriminaties nauwkeurig en duidelijk te omschrijven wordt nog versterkt sinds het

7. L'illisibilité du droit pénal social est source d'erreur et d'insécurité juridique. Nul ne peut plus être raisonnablement censé connaître la loi.

L'ignorance de la loi est une des causes majeures de son ineffectivité et donc de la délinquance sociale. L'amélioration de la connaissance de la loi doit donc permettre de renforcer l'application du droit et donc la protection des citoyens. «Une fois connue, la norme peut être intégrée dans la culture de l'entreprise et donc être respectée» (J.C. BODSON, «*Inspection du travail et P.M.E.: écueils et perspectives*», *Droit du travail: effectivité, efficacité?*, La Chartre, 1996, p. 24).

La Recommandation R(81)12 sur la criminalité des affaires, adoptée par le Comité des ministres du Conseil de l'Europe, le 25 juin 1981, lors de la 355e réunion des délégués des ministres, recommandait aux gouvernements de revoir leur législation relative à la vie des affaires, en tenant compte de la nécessité de promouvoir un système de normes cohérent et complet, susceptible d'être facilement compris par tout intéressé.

Le projet que nous avons l'honneur de vous soumettre se propose donc de rendre le droit pénal social plus lisible, de manière à améliorer sa connaissance par les citoyens et, par voie de conséquence, son degré d'application.

Pour ce faire, le projet a fait le choix de regrouper dans un texte unique l'ensemble des incriminations énumérées de façon exhaustive.

En effet, il apparaît que l'illisibilité du droit pénal social tient à plusieurs facteurs et notamment la technique d'incrimination (A.1.) et la dispersion des sources (A.2.).

A.1. La technique d'incrimination

8. Les diverses lois composant le droit pénal social recourent le plus fréquemment à la technique suivante: la loi, dans ses derniers articles, au chapitre «dispositions pénales», exprime, par formule lapidaire, que les contraventions aux dispositions ou à certaines des dispositions qu'elle édicte sont punies, sans spécifier ni le comportement ni l'omission sanctionné. Souvent, la loi incrimine par la même phrase tous les manquements aux arrêtés d'exécution, encore à prendre. Pour le législateur, ce procédé présente l'avantage de la simplicité puisqu'il supprime tout le travail de la définition des éléments constitutifs des infractions. Toutefois, le principe de légalité des incriminations exige que soient déterminés clairement les comportements incriminés. La nécessité de décrire précisément et clairement les incriminations est encore renforcée depuis que, par arrêt du

Arbitragehof bij arrest van 14 mei 2003 twee artikelen van de programmawet van 30 december 2001 nietig heeft verklaard met de motivering dat de incriminaties die deze bevatten te vaag waren en het grondwettelijk principe van de wettigheid van de incriminaties schenden: «de strafwet moet worden geformuleerd in bewoordingen op grond waarvan eenieder, op het ogenblik waarop hij een gedrag aanneemt, kan uitmaken of dat gedrag al dan niet strafbaar is» (Arbitragehof, 14 mei 2003, 69/2003, en commentaar M. NIHOUL, «A propos de la précision requise pour définir une infraction en vertu du principe de légalité ou de prévisibilité du droit pénal.», *J.T.*, 2004, blz. 2; *R.W.*, 2003-2004, blz. 1098 en commentaar P. VANDEN HEEDE, «Het arbitragehof en de kwaliteit van de (straf-)wetgeving»).

Het ontwerp dat wij U voorleggen kiest voor de afschaffing van de algemene clausules volgens dewelke «alle overtredingen op de bepalingen van deze wet of op de uitvoeringsbesluiten ervan bestraft worden met een straf van ...». Het legt een **limitatieve** inventaris aan van de overtredingen die een straf kunnen meebrengen. De bekommernis om het wettigheidsprincipe van de incriminaties na te leven heeft het herschrijven met zich meegebracht van alle incriminaties die voorkomen in de blanco wetten. Dit werk is onvermijdelijk indien men niet alleen het sociaal strafrecht duidelijker wil maken maar ook als men aan elk feit een sanctie wil toekennen die in verhouding staat met de zwaarte van het feit, in plaats van één sanctie te voorzien voor alle overtredingen van een zelfde wet, hetgeen in de huidige wetgeving vrijwel altijd het geval is. Dit is geen gemakkelijke taak. Het vraagt een aanzienlijk werk bestaande uit het inventariseren van de strafbare gedragingen per wet en daarna het herschrijven ervan, om ze te herschikken in een coherent geheel.

9. Alle gedragingen die niet in de gecoördineerde tekst opgesomd worden, zullen in de toekomst niet meer strafbaar zijn. Het ontwerp heft de oude strafbepalingen op en **vervangt** ze door een nieuwe tekst.

Het herschrijven van alle incriminaties liet toe er maximaal voor te waken dat dubbel gebruik of de bestraffing van minder belangrijke of in onbruik geraakte verplichtingen wordt vermeden.

Overigens, de dikwijls ellenlange artikelen werden opgesplitst in korte artikelen, wat, samen met het invoeren van de titels voor ieder artikel zeker zal bijdragen tot een betere en snellere toegankelijkheid.

Het spreekt voor zich dat het doel, namelijk de vereenvoudiging en de leesbaarheid van het sociaal strafrecht, maar echt bereikt zal zijn als de sociale wetgeving zelf, waarvan het sociaal strafrecht slechts een ondersteuning uitmaakt, wordt vereenvoudigd. Om slechts één voorbeeld aan te halen, dat evenwel kan veralgemeend worden: artikel 26*bis*, § 2, van de Arbeidswet van

14 mai 2003, la Cour d'arbitrage a annulé deux articles de la loi-programme du 30 décembre 2001, au motif que les incriminations qu'ils contenaient étaient trop vagues et violaient le principe constitutionnel de la légalité des incriminations: «la loi pénale doit être formulée en des termes qui permettent à chacun de savoir, au moment où il adopte un comportement, si celui-ci est ou non punissable» (C.A., 14 mai 2003, 69/2003, et obs. M. NIHOUL, «A propos de la précision requise pour définir une infraction en vertu du principe de légalité ou de prévisibilité du droit pénal.», *J.T.*, 2004, p. 2; *R.W.*, 2003-2004, p. 1098 et obs. P. VANDEN HEEDE, «Het arbitragehof en de kwaliteit van de (straf-)wetgeving»).

Le projet que nous vous soumettons fait le choix de bannir les clauses générales selon lesquelles «tous les manquements aux dispositions de la présente loi ou à ses arrêtés d'exécution sont punis d'une peine de ...». Il procède à un inventaire **exhaustif** des manquements susceptibles d'entraîner une sanction pénale. Le souci de respecter le principe de légalité des incriminations a entraîné la réécriture de toutes les incriminations figurant dans les lois en blanc. Ce travail est incontournable si l'on veut non seulement rendre le droit pénal social plus lisible mais également attribuer à chaque fait une sanction proportionnée à sa gravité au lieu de prévoir, comme c'est pratiquement toujours le cas de la législation actuelle, une sanction identique pour tous les manquements à une même loi. Cette tâche n'a pas été sans peine. Elle a exigé un travail considérable consistant à faire, loi par loi, le relevé des comportements punissables, et ensuite leur réécriture, en vue de les regrouper dans un ensemble cohérent.

9. Tous les comportements qui ne sont pas visés dans le texte coordonné ne seront plus, à l'avenir, punissables. Le projet abroge les anciennes dispositions pénales et les **remplace** par un nouveau texte.

La réécriture de toutes les incriminations a permis de veiller au maximum à éviter les doubles emplois, à ne plus incriminer des obligations mineures ou désuètes.

Du reste, la scission des articles souvent interminables en articles courts ainsi que l'introduction de titres pour chaque article contribueront certainement à une accessibilité meilleure et plus rapide.

Il va de soi que l'objectif de simplification et de la lisibilité du droit pénal social ne sera réellement atteint que si la législation sociale, dont le droit pénal social n'est que le soutien, fait elle-même l'objet d'une simplification. On ne citera qu'un seul exemple, mais qui pourrait être multiplié: l'article 26*bis*, § 2, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, qui est illisible même pour le juriste le plus

16 maart 1971, is zelfs voor de meeste geharde jurist onleesbaar en laat de burger niet toe zijn gedrag te bepalen om het risico van een sanctie te vermijden.

Art. 26*bis*. — § 1. De overschrijdingen bedoeld in de artikelen 22, 1° en 2°, 23, 24, 25, en 26, § 1, 3°, en § 2, zijn enkel toegelaten op voorwaarde dat gedurende een periode van een trimester, gemiddeld niet langer dan 40 uren per week wordt gewerkt.

Die bepaling is eveneens van toepassing op de overschrijdingen begaan in strijd met de bepalingen van deze wet of van andere wetsbepalingen.

De referteperiode van een trimester kan worden verlengd tot ten hoogste een jaar:

- door de Koning;
- door een collectieve arbeidsovereenkomst gesloten overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités;
- of bij ontstentenis, door het arbeidsreglement (...).

Ze kan echter enkel worden verlengd door de Koning of door een door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst indien ze toepasselijk is op nachtarbeiders. Voor de toepassing van dit lid dient onder nachtarbeider te worden verstaan, diegene die gewoonlijk tewerkgesteld wordt in een arbeidsregeling bedoeld in artikel 38, § 4.

In geval van toepassing van de door artikel 20*bis* bepaalde afwijking, is de periode bedoeld in het eerste lid, voor de toepassing van de artikelen 25 en 26, dezelfde als de periode vastgesteld door de collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement.

Om dit gemiddelde te berekenen, wordt geen rekening gehouden met de overschrijdingen van de in de artikelen 19 en 20 vastgestelde grenzen die voortvloeien uit de toepassing van artikel 26, § 1, 1°, en 2°.

De rustdagen bepaald bij de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, alsmede door of krachtens een collectieve arbeidsovereenkomst, de periodes van schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst bepaald in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en de rustdagen toegekend met toepassing van artikel 29, § 4, van deze wet, gelden als arbeidsduur voor de berekening van de gemiddelde arbeidsduur, bedoeld in het eerste lid.

In de loop van de referteperiode, mag op geen enkel ogenblik de totale duur van de verrichte arbeid de toegelaten gemiddelde arbeidsduur over dezelfde referteperiode, vermenigvuldigd met het aantal weken of delen van een week die reeds in deze referteperiode verlopen zijn, overschreven worden met meer dan vijfenzeftig

aguerri, et qui ne permet donc pas au citoyen de régler sa conduite de manière à éviter le risque de sanction pénale.

Art 26*bis*. — § 1er. Les dépassements visés aux articles 22, 1° et 2°, 23, 24, 25 et 26, § 1er, 3°, et § 2, ne sont autorisés qu'à condition que, pendant une période d'un trimestre, il ne soit pas travaillé en moyenne plus de 40 heures par semaine.

Cette disposition est aussi applicable aux dépassements commis en infraction aux dispositions de la présente loi ou à d'autres dispositions légales.

La période de référence d'un trimestre peut être prolongée à un an maximum:

- par le Roi;
- par convention collective de travail conclue conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires;

– ou, à défaut, par le règlement de travail (...).

Elle ne peut toutefois être prolongée que par le Roi ou par convention collective de travail rendue obligatoire par le Roi lorsqu'elle s'applique à des travailleurs de nuit. Pour l'application du présent alinéa, il faut entendre par travailleur de nuit, celui occupé habituellement dans un régime de travail visé à l'article 38, § 4.

En cas d'application de la dérogation prévue à l'article 20*bis*, la période visée à l'alinéa 1er est, pour l'application des articles 25 et 26, la même que celle fixée par la convention collective de travail ou le règlement de travail.

Il ne sera pas tenu compte dans le calcul de cette moyenne des dépassements des limites fixées par les articles 19 et 20 qui résultent de l'application de l'article 26, § 1er, 1°, et 2°.

Les jours de repos prévus par la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés, ainsi que par ou en vertu d'une convention collective de travail, les périodes de suspension de l'exécution du contrat de travail prévues par la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail et les jours de repos accordés en application de l'article 29, § 4, de la présente loi comptent comme temps de travail pour le calcul de la durée moyenne de travail visée à l'alinéa 1er.

À aucun moment dans le courant de la période de référence, la durée totale du travail presté ne peut dépasser de plus de 65 heures la durée moyenne de travail autorisée sur la même période de référence, multipliée par le nombre de semaines ou de fractions de semaine déjà écoulée dans cette période de référence. Cette limite de

uren. Deze grens van 65 uren kan verhoogd worden tot 130 uren overeenkomstig de procedure vastgesteld door de Koning in uitvoering van § 2bis.

Onder trimester in de zin van dit artikel wordt verstaan de periode gedekt door de uitbetalingen waarvan de sluitingsdag in eenzelfde kalenderkwartaal is gelegen.

§ 2. De bij artikel 22, 3°, bedoelde overschrijdingen zijn enkel toegelaten op voorwaarde dat de inhaalrust die overeenstemt met de overschrijdingen van de bij artikel 19 vastgestelde grens van de wekelijkse arbeidsduur, toegekend worden binnen dertien weken die volgen op die overschrijdingen.

§ 2bis. Op vraag van de werknemer worden 65 uren per kalenderjaar, gepresteerd overeenkomstig artikel 25 of artikel 26, § 1, 3°, niet aangerekend bij de berekening van het gemiddelde vastgesteld bij § 1, eerste lid.

De werknemer moet zijn vraag gesteld hebben nog voor de betaalperiode gedurende welke de prestaties werden verricht, verlopen is.

De 65 uren per kalenderjaar kunnen worden verhoogd tot 130 uren in het kader en volgens de procedure vastgelegd door de Koning.

§ 3. In geval van toepassing van de artikelen 25 en 26, § 2, en voor zover er niet gelijktijdig gebruik wordt gemaakt van de afwijking bedoeld bij artikel 20bis, mag het gemiddelde over de bij paragraaf 1 bepaalde periode overschreden worden ten belope van 65 uren of met een bij de Koning vastgesteld hoger aantal uren, op voorwaarde dat de inhaalrust toegekend wordt binnen drie maanden of binnen een door de Koning vastgestelde langere periode, volgend op de bij § 1 bedoelde periode waarin de overschrijding is gebeurd.

De Koning kan, in de gevallen waarin bij toepassing van het voorgaande lid een hoger maximum dan 65 uren werd vastgesteld, eveneens afwijken van de grens van 65 uren ingesteld door § 1, (achtste lid).

De inhaalrust moet worden toegekend naar rata van een volledige rustdag per overschrijding die de bij artikel 19 vastgestelde dagelijkse arbeidsduur bereikt. Zij moet samenvallen met een dag waarop de werknemer normaal zou hebben gewerkt indien hij in toepassing van dit artikel geen inhaalrust had genoten en telt als arbeidstijd voor de berekening van het bij § 1 bedoelde gemiddelde.

In de gevallen waarin zij niet binnen de bij het eerste lid bedoelde periode kan worden toegekend wegens het bepaalde in het (derde lid), wordt de inhaalrust toegekend binnen drie maanden die volgen op het einde van de periode waarin de inhaalrust niet kon worden toegekend. Indien de duur van deze laatste periode evenwel zes maanden overschrijdt, wordt de inhaalrust niet meer toegekend.

65 heures peut être portée à 130 heures conformément à la procédure fixée par le Roi en exécution du § 2bis.

On entend par trimestre, au sens du présent article, la période couverte par les paies dont le jour de clôture se situe dans le même trimestre civil.

§ 2. Les dépassements visés à l'article 22, 3°, ne sont autorisés qu'à condition que des repos compensatoires correspondant aux dépassements de la limite hebdomadaire de travail fixée à l'article 19 soient octroyés dans les treize semaines qui suivent ces dépassements.

§ 2bis. À la demande du travailleur, 65 heures par année civile, prestées en vertu de l'article 25 ou de l'article 26, § 1er, 3°, ne seront pas comptées dans le calcul de la moyenne prévue au § 1er, alinéa 1er.

Cette demande du travailleur doit être formulée avant l'échéance de la période de paie au cours de laquelle les prestations ont été effectuées.

Les 65 heures par année civile peuvent être portées à 130 heures dans le cadre et selon les procédures prévues par le Roi.

§ 3. En cas d'application des articles 25 et 26, § 2, et pour autant qu'il ne soit pas fait usage simultanément de la dérogation visée à l'article 20bis, la moyenne sur la période prévue au § 1er peut être dépassée à concurrence de 65 heures ou d'un nombre d'heures supérieur fixé par le Roi, à condition que des repos compensatoires soient octroyés dans les trois mois ou une période plus longue fixée par le Roi, qui suit la période visée au § 1er, au cours de laquelle ce dépassement s'est produit.

Dans les cas où un maximum supérieur à 65 heures a été fixé en application de l'alinéa précédent, le Roi peut également déroger à la limite de 65 heures fixée par le § 1er, alinéa 8.

Le repos compensatoire doit être octroyé à raison d'un jour complet de repos par dépassement atteignant la durée journalière de travail fixée à l'article 19. Il doit coïncider avec un jour durant lequel le travailleur aurait normalement travaillé s'il n'avait pas bénéficié d'un repos compensatoire en application du présent article et compte comme temps de travail pour le calcul de la moyenne visée au § 1er.

Dans les cas où il ne peut être octroyé dans la période visée à l'alinéa 1er, en raison de la disposition de l'alinéa 3, le repos compensatoire est octroyé dans les trois mois qui suivent la fin de la période pendant laquelle le repos compensatoire n'a pu être octroyé. Toutefois, si la durée de cette dernière période dépasse six mois, le repos compensatoire n'est plus octroyé.

A.2. De versnippering van de bronnen

10. Meer dan tachtig wetsbepalingen bevatten straf-sancities. De verplichtingen die deze doen ontstaan worden dikwijls ontwikkeld in talloze uitvoeringsbesluiten. De toegang door de burger tot deze informatie, met andere woorden tot de omvang van deze verplichtingen die strafrechtelijk worden beteugeld, lijkt soms een lijdensweg.

«Het is soms nodig om verschillende normen te raadplegen, die elkaar aanvullen, wijzigen of vervangen, vooraleer de aan te nemen gedraging te kunnen bepalen. (...) De wetgever gebruikt dikwijls raamwetten en blanco wetten, hetgeen de raadpleging vereist van teksten buiten de incriminatiewet die nog niet bestaan op het ogenblik dat de wetgever de sanctiewet goedkeurt. Daar bovenop is er de overvloed aan collectieve overeenkomsten die elkaar opvolgen en waarvan het toepassingsgebied niet altijd eenvoudig te bepalen is. De toename van rechtsbronnen, tengevolge van de federalisering van de Staat, maakt de lezing er niet gemakkelijker op: een zelfde wetgevende norm kan verschillend gewijzigd worden naargelang het gewest of de gemeenschap waaronder de onderneming ressorteert. (...) De strafrechtelijke inhoud van het geheel kan soms slechts bekomen worden ten koste van een zware inspanning op het vlak van de analyse, waarna men niet altijd de zekerheid heeft dat men de laatste wetswijziging kent.» (F. KEFER, *Le droit pénal du travail*, Brugge, La Charte, 1997, p. 88, nr. 74; zie ook, J. DUMORTIER, M. PENNINCKX en Y. TIMMERMANS, «*Qui est encore censé connaître la loi?*», *J.T.*, 1993, p. 253 e.v.; J. LELIARD, «*Over de (on)toegankelijkheid van onze wetgeving*», *R.W.*, 1995-1996, p. 209 e.v.; F. DUMON, «*Complexité et multiplicité des lois et règlements actuels – connaissance de ceux-ci – techniques nécessaires de publicité et de coordination – écueils de certaines coordinations*», *Mélanges offerts à R. Legros*, Université Brussel, 1985, p. 179 e.v.).

De Raad van State heeft haar afkeuring voor het gebruik van deze verwijzingstechniek in volgende bewoordingen geuit: «Een fundamenteel principe van het strafrecht vereist dat de misdrijven duidelijk omschreven moeten zijn: er mag in hoofde van de rechtsonderhorige geen twijfel bestaan over de bedoeling van de bevoegde wetgever om bepaalde gedragingen als misdrijf te kwalificeren en als zodanig strafbaar te stellen. Het systeem waarbij een Europese instelling de gebods- en verbodsbepalingen rechtstreeks van toepassing maakt op de nationale rechtsorde terwijl de nationale overheid de naleving van die bepalingen beoogt te verzekeren door strafrechtelijke sancities, brengt problemen mee wat betreft de ondubbelzinnige kwalificatie van bepaalde gedragingen als strafbare misdrijven. Opdat de ontworpen bepaling in overeenstemming zou zijn met de ter zake geldende grondwettelijke en verdragsrechtelijke

A.2. La dispersion des sources

10. Plus de quatre-vingt dispositions légales contiennent des sanctions pénales. Les obligations qu'elles créent sont souvent développées dans d'innombrables arrêtés d'exécution. L'accès du citoyen à l'information, c'est-à-dire à l'étendue de ses obligations pénalement sanctionnées, ressemble parfois au parcours du combattant.

«Il est souvent nécessaire de consulter plusieurs normes différentes, qui se complètent, se modifient ou se remplacent, avant d'avoir déterminé le comportement à adopter. (...) Le législateur use fréquemment de lois de cadre et de lois en blanc, ce qui nécessite la consultation de textes extérieurs à la loi d'incrimination, qui n'existent pas encore au moment où le législateur adopte la loi de sanction. À cela, s'ajoute l'abondance des conventions collectives qui se succèdent et dont le champ d'application n'est pas toujours facile à déterminer. La multiplication des sources du droit, consécutive à la fédéralisation de l'État, ne simplifie pas la lecture: une même norme d'origine législative peut se voir modifiée de façon différente selon la région ou la communauté dont relève l'entreprise. (...) Le contenu pénal de l'ensemble ne peut parfois être dégagé qu'au prix d'un effort d'analyse important, au bout duquel on n'a pas toujours la certitude d'avoir connaissance de la dernière modification législative.» (F. KEFER, *Le droit pénal du travail*, Bruges, La Charte, 1997, p. 93, n° 79; voy. aussi, J. DUMORTIER, M. PENNINCKX et Y. TIMMERMANS, «*Qui est encore censé connaître la loi?*», *J.T.*, 1993, pp. 253 et s.; J. LELIARD, «*Over de (on)toegankelijkheid van onze wetgeving*», *R.W.*, 1995-1996, pp. 209 et s.; F. DUMON, «*Complexité et multiplicité des lois et règlements actuels – connaissance de ceux-ci – techniques nécessaires de publicité et de coordination – écueils de certaines coordinations*», *Mélanges offerts à R. Legros*, Université de Bruxelles, 1985, pp. 179 et s.).

Le Conseil d'État a manifesté sa désapprobation à l'égard de la technique du renvoi en ces termes: «Un principe fondamental du droit pénal requiert que les délits soient clairement définis: il ne peut exister aucun doute dans le chef des justiciables sur l'intention du législateur compétent de qualifier certains comportements de délits et de les rendre punissables à ce titre. Le système dans lequel une institution européenne rend les dispositions impératives et prohibitives directement applicables dans l'ordre juridique interne tandis que le pouvoir national vise à assurer le respect de ces dispositions au moyen de sanctions pénales, soulève des problèmes pour qualifier explicitement certains comportements comme délits punissables. Pour que la disposition en projet soit conforme aux dispositions constitutionnelles et conventionnelles applicables en la matière, le législateur doit désigner avec précision les injonctions et interdictions

bepalingen, moet de wetgever nauwkeurig de gebods- en verbodsbepalingen aanwijzen (...) waarvan de overtreding als misdrijf strafbaar zal zijn. Dit dient bij voorkeur in de wet zelf te gebeuren, doch kan desnoods aan de Koning opgedragen worden, op voorwaarde dat Hij nauwkeurig de bedoelde gebods- en verbodsbepalingen aanwijst». (Parl. St., Senaat, gew.zit, 1994-1995, nr. 1218/1, p. 237. Het ging in casu over de E.E.G. verordeningen nrs. 793/93 en 2455/92).

A.2.1. De oplossing voorgesteld door het Sociaal Strafwetboek

11. Het ontwerp dat wij U voorleggen kiest voor het verzamelen van het geheel van de incriminaties in **één wet**.

Het spreekt voor zich dat moet gezorgd worden dat de strafbepalingen die in latere wetten worden bepaald, hierin worden opgenomen met de nodige aandacht voor dezelfde zin voor volledigheid en coherentie, hierbij zorgdragend voor de omschrijving van de tenlasteleggingen.

A.2.2. De vraag met betrekking tot de collectieve arbeidsovereenkomsten in het bijzonder

12. A) Voor wat betreft het sanctioneren van inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten, is de *Commissie hervorming sociaal strafrecht* tot de volgende conclusies gekomen:

De vraag dringt zich in het bijzonder op wat betreft de inbreuken op de collectieve arbeidsovereenkomsten. Artikel 56, 1°, van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités bestraft immers de inbreuken op de collectieve arbeidsovereenkomsten die door de Koning verbindend zijn verklaard. Het aantal overeenkomsten dat jaarlijks verbindend wordt verklaard bedraagt zowat 1000 wat jaarlijks aanleiding geeft tot duizenden incriminaties.

Met het oog op de samenstelling van een exhaustief wetboek waarin alle incriminaties begrijpelijk worden beschreven, heeft de commissie voorgesteld om de overtredingen op bepaalde collectieve overeenkomsten te penalisieren en de andere te decriminaliseren.

Er bestaan drie types collectieve arbeidsovereenkomsten:

– de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten ter uitvoering van een wet: de wetgever heeft de uitvoering van de wet toevertrouwd aan de partijen die een collectieve arbeidsovereenkomst ondertekenen (bijvoorbeeld, collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 van 2 juni 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen);

des règlements (...) dont l'infraction sera constitutive d'un délit punissable. Bien qu'il soit préférable de le faire dans la loi même, le soin pourrait, le cas échéant, en être confié au Roi, à la condition qu'il désigne lesdites obligations et interdictions de manière précise» (Doc. parl., Sénat, sess. ord., 1994-1995, n° 1218/1, p. 237. Il s'agissait, en l'occurrence, des règlements C.E.E. n°s 793/93 et 2455/92).

A.2.1. La solution proposée par le Code pénal social

11. Le projet que nous avons l'honneur de vous présenter fait le choix de rassembler en **une seule loi** l'ensemble des incriminations.

Il va de soi que les lois ultérieures veilleront à y insérer les dispositions pénales qu'elles créeraient dans le respect du même esprit d'exhaustivité et de cohérence, en prenant soin de décrire les faits incriminés.

A.2.2. La question des conventions collectives de travail en particulier

12. A) En ce qui concerne la sanction à infliger en cas d'infraction aux conventions collectives de travail, la *commission de réforme du droit pénal social* est arrivée aux conclusions suivantes:

La question se pose avec une acuité particulière en cas d'infraction aux conventions collectives de travail. En effet, l'article 56, 1°, de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires punit les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires par le Roi. Le nombre de conventions rendues obligatoires chaque année est proche du millier, et ceci fait naître chaque année plusieurs milliers d'incriminations.

Dans le souci de constituer un code exhaustif décrivant toutes les incriminations de manière lisible, le choix a été fait par la commission de pénaliser les manquements à certaines conventions collectives et de décriminaliser les autres.

Trois types de conventions collectives de travail peuvent être distingués:

– les conventions collectives de travail conclues en exécution d'une loi: le législateur a confié l'exécution de la loi aux parties signataires d'une convention collective de travail (par exemple, la convention collective de travail n°42 du 2 juin 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises);

– de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten binnen een bij wet geregelde materie zonder de strikte toepassing van de wet te zijn: de sociale partners nemen vaak het initiatief om de wettelijke verplichtingen «aan te vullen»; zij voorzien in bijkomende verplichtingen op gebieden die reeds bij wet zijn geregeld (bijvoorbeeld, collectieve arbeidsovereenkomst nr. 10 van 8 mei 1973 betreffende het collectief ontslag);

– de collectieve arbeidsovereenkomsten die uitsluitend vallen onder de autonomie van de sociale partners op de domeinen die niet specifiek bij wet zijn geregeld (bijvoorbeeld, collectieve arbeidsovereenkomst nr. 39 van 13 december 1983 betreffende de voorlichting en het overleg inzake de sociale gevolgen van de invoering van nieuwe technologieën);

Wat betreft de eerste categorie overeenkomsten is het zo dat wanneer het Sociaal Strafwetboek voorziet in een incriminatie voor een schending van een wet, het ook de schending bestraft van gelijkaardige of aanvullende verplichtingen opgelegd bij verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten (met name arbeidsduur, tijdskrediet);

Wat de tweede en de derde categorie betreft, gaat het ontwerp van de Commissie uit van de vaststelling uit de praktijk: het weerhoudt als inbreuken de overtredingen op verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten wat betreft de materies die momenteel aanleiding geven tot het opstellen van processen-verbaal door de sociaal inspecteurs (vervoerskosten, het niet oprichten van een syndicale afvaardiging, collectief ontslag, informatie te verstrekken aan de ondernemingsraad). In de materies die geen aanleiding geven tot het opstellen van een proces-verbaal, is volgens de commissie het behoud van de repressieve ondersteuning niet nodig.

De gegevensbank van de dienst van de administratieve geldboeten van het FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg stelt ons in het bezit van de statistieken terzake.

Immers, in de periode 1/1/2000 tot en met 30/6/2005 werden door de bevoegde (inspectie) diensten 81.977 inbreuken weerhouden.

Het betreffen inbreuken op de arbeidswet, wet op de bouwwerken, feestdagen, arbeidsduur, arbeidsreglement, bescherming loon, sociale documenten, sluiting ondernemingen, collectieve arbeidsovereenkomsten, tijdelijke arbeid en uitzendarbeid, werkloosheid, tewerkstelling vreemde werknemers, algemeen reglement voor arbeidsbescherming (Arab), welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, havenarbeid, deeltijdse arbeid, verhindering toezicht, stage van jongeren en Dimona.

– les conventions collectives de travail conclues dans un domaine régi par une loi sans être l'exécution stricte de la loi: les partenaires sociaux prennent régulièrement l'initiative de «compléter» des obligations légales; ils prévoient notamment des obligations complémentaires dans des domaines qui sont déjà régis par la loi (par exemple, la convention collective de travail n°10 du 8 mai 1973 relative aux licenciements collectifs);

– les conventions collectives de travail qui relèvent de la pure autonomie des partenaires sociaux dans des domaines qui ne sont pas spécifiquement régis par une loi (par exemple, la convention collective de travail n°39 du 13 décembre 1983 concernant l'information et la coopération sur les conséquences sociales de l'introduction des nouvelles technologies);

Pour la première catégorie de conventions, lorsque le Code pénal social prévoit une incrimination pour la violation d'une loi, il punit également la violation des obligations similaires ou complémentaires imposées par les conventions collectives de travail rendues obligatoires (notamment la durée du travail, le crédit-temps);

Pour la seconde et la troisième catégorie, le projet de la Commission part du constat de la pratique: il retient comme infractions les manquements aux conventions collectives de travail rendues obligatoires dans les matières qui, à l'heure actuelle, donnent lieu à l'établissement de procès-verbaux de la part des services d'inspection (frais de transport, non-institution de la délégation syndicale, licenciement collectif, informations à donner au conseil d'entreprise). Selon la commission, dans les matières ne donnant lieu à aucun procès-verbal, le maintien du soutien répressif ne paraît pas nécessaire.

La banque de données du service des amendes administratives du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale nous fournit des statistiques à ce sujet.

En effet, durant la période du 1/1/2000 au 30/06/2005 inclus, 81.977 infractions ont été constatées par les services (d'inspection) concernés.

Cela concerne des infractions à la loi sur le travail, à la loi relative aux travaux de construction, les jours fériés, le temps de travail, le règlement de travail, la protection de la rémunération, les documents sociaux, les fermetures d'entreprises, les conventions collectives de travail, le travail temporaire et intérimaire, le chômage, l'occupation de travailleurs étrangers, le règlement général pour la protection du travail (R.G.P.T), le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, le travail portuaire, le travail à temps partiel, l'obstacle à la surveillance, le stage des jeunes et la déclaration immédiate de l'emploi.

In de onderstaande tabel vindt U een overzicht van het totaal aantal inbreuken per jaar, en tevens het gevolg dat eraan werd gegeven of de status waarin het dossier zich bevindt: strafvervolgning (SV), minnelijke schikking (MS), wachten beslissing Arbeidsauditeur (WM), administratieve geldboete (AG), klassering zonder gevolg (ZG) of in behandeling op de Studiedienst (SD).

Dans le tableau ci-dessous, vous trouverez un aperçu du nombre total des infractions par année ainsi que la suite qui y a été donnée ou l'état dans lequel le dossier se trouve: poursuites pénales (PP), transaction (T), attente de la décision de l'auditeur du travail (DA), amende administrative (AA), classement sans suite par l'administration (SS) ou traitement du dossier par le service d'études (SE).

Periode/Période	Totaal/Total	SV/PP	MS/T	WM/DA	AG/AA	ZG/SS	SD/SE
1/1/2000-31/12/2000	13.786	3.007	475	58	4.469	5.527	250
1/1/2001-31/12/2001	14.841	3.699	423	222	5.613	3.985	899
1/1/2002-31/12/2002	15.716	4.229	488	429	4.103	3.267	3.200
1/1/2003-31/12/2003	15.057	3.947	433	835	2.421	2.033	5.387
1/1/2004-31/12/2004	15.034	4.708	412	2.701	456	678	6.079
1/1/2005-30/6/2005	7.543	2.018	82	3.221	26	76	2.120
1/1/2000-30/6/2005	81.977	21.596	2.310	7.494	17.061	15.561	17.954

Bepaalde inbreuken komen frequenter voor dan andere. Het is dus niet alleen interessant om het totaal aantal inbreuken te kennen maar ook welke inbreuken het meest vastgesteld worden. Aan de hand van de gegevensbank van de administratieve geldboeten werden de meest vastgestelde inbreuken geselecteerd.

Het ligt voor de hand dat de sociaal inspecteurs vaak controles uitvoeren op zwartwerk en dat zodoende veel overtredingen op de wet sociale documenten, en recenter ook op Dimona, worden vastgesteld. Let wel, niet alle inbreuken op de wet sociale documenten zijn zware inbreuken, zoals het niet inschrijven van een werknemer in het personeelsregister; er zijn ook de kleinere inbreuken. Toch maken de inbreuken op de sociale documenten bijna 30% (29,93%) uit van alle inbreuken. Indien hierbij de inbreuken op de Dimona wetgeving worden geteld, met name 12,71%, loopt dit op tot 42,64% van alle inbreuken in de periode 1ste januari 2000 tot 30 juni 2005. Daarnaast zijn er de inbreuken op deeltijdse arbeid (12,51%) en op de tewerkstelling van vreemdelingen (11,59%).

De inbreuken inzake sociale documenten, Dimona, deeltijdse arbeid en tewerkstelling van vreemde werknemers zijn samen goed 66,74% of ruim twee derden van alle inbreuken.

Certaines infractions reviennent plus fréquemment que d'autres. Il n'est donc pas seulement intéressant de connaître le nombre total d'infractions mais aussi de déterminer quelles sont les infractions qui sont constatées le plus souvent. Ces dernières ont été sélectionnées sur la base de la banque de données des amendes administratives.

Les inspecteurs sociaux effectuent fréquemment des contrôles en matière de travail au noir et ainsi beaucoup d'infractions à la loi relative aux documents sociaux et, plus récemment, à la déclaration immédiate de l'emploi sont constatées. Toutes les infractions à la loi relative aux documents sociaux ne constituent pas des infractions graves, comme la non-inscription d'un travailleur dans le registre du personnel; il y a aussi des infractions plus légères. Toutefois, les infractions aux documents sociaux constituent presque 30% (29,93%) du total des infractions. Si l'on y ajoute les infractions relatives à la déclaration immédiate de l'emploi, formant 12,71% du total des infractions, ce pourcentage est porté à 42,64% de la totalité des infractions durant la période du 1er janvier 2000 au 30 juin 2005. Ensuite, viennent les infractions en matière de travail à temps partiel (12,51%) et à l'occupation de travailleurs étrangers (11,59%).

Les infractions en matière de documents sociaux, de déclaration immédiate de l'emploi, de travail à temps partiel et d'occupation de travailleurs étrangers constituent ensemble 66,74%, soit plus des deux tiers de la totalité des infractions.

Hieronder vindt U een tabel van de meest vastgestelde inbreuken, met het gevolg of status.

Ci-dessous, vous trouverez un tableau des infractions les plus souvent commises avec indication de la suite qui y est donnée ou de leur état.

Periode/Période 1/1/2000-30/6/2005	Code	Totaal/ Total	SV/PP	MS/T	WM/DA	AG/AA	ZG/SS	SD/SE
Sociale documenten Documents sociaux	9	24.533	5.385	463	1.410	7.196	5.532	4.547
Dimona	87	3.358	911	119	412	425	407	1.084
	87.1	7.063	2.111	127	1.330	433	412	2.650
Deeltijdse Arbeid Travail à temps partiel	34	10.258	2.239	181	838	2.805	1.676	2.518
Tewerkstelling vreemde werknemers Occupation de travailleurs étrangers	19	2.349	870	46	223	394	379	437
	19.1	7.150	2.648	73	828	1.117	1.094	1.390
Totaal/Total		54.711	14.164	1.009	5.041	12.370	9.500	12.626

Aan de hand van de databank van de administratieve geldboeten stellen we vast dat van de 81.977 inbreuken er slechts 2 135 inbreuken op de collectieve arbeidsovereenkomsten zijn. Ze vormen dus een kleine minderheid op het totaal aantal inbreuken.

Voor 677 inbreuken werd strafvervolg ingesteld en voor 181 inbreuken werd een administratieve geldboete opgelegd. Meestal werd geformaliseerd voor het niet betalen van het minimumloon of van de door de collectieve arbeidsovereenkomsten voorziene premies, of ook wegens het niet betalen van de bijdragen aan het Fonds voor Bestaanszekerheid. Onderstaande tabel illustreert dit.

Sur la base de la banque de données des amendes administratives, nous constatons que, sur 81.977 infractions, il y a seulement 2 135 infractions aux conventions collectives de travail. Elles forment donc une petite minorité par rapport au nombre total d'infractions.

Des poursuites pénales ont été entamées pour 677 infractions et 181 infractions ont fait l'objet d'une amende administrative. Le plus souvent, un procès-verbal a été dressé pour non-paiement de la rémunération minimum ou de primes prévues par les conventions collectives de travail ou encore pour non-paiement de cotisations au Fonds de sécurité d'existence. Ceci est illustré par le tableau ci-dessous.

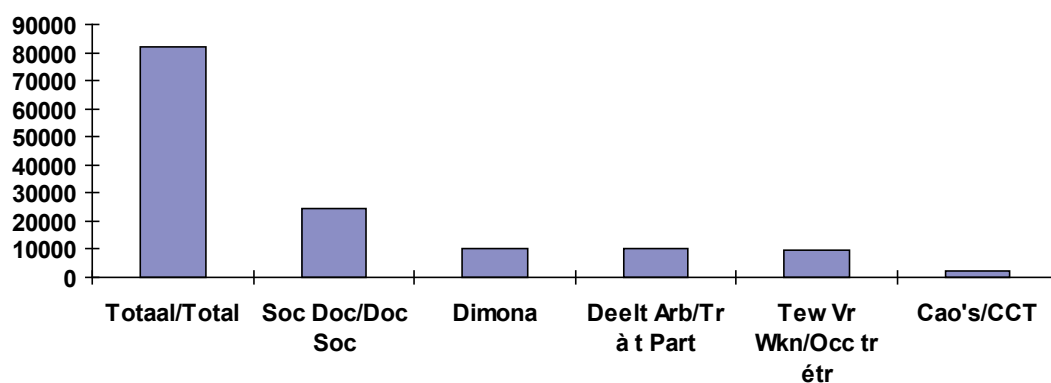
Periode/Période 1/1/2000-30/6/2005	Code	Totaal/ Total	SV/PP	MS/T	WM/DA	AG/AA	ZG/SS	SD/SE
CAO'S : CCT:								
Arbeidsduur Durée du travail	14.1	214	65	11	19	21	40	58
Mimumumloon en Premies Rémunération minimum et Primes	14.2	1.213	374	14	148	115	362	200
Fonds voor Bestaanszekerheid Fonds de sécurité d'existence	14.3	640	213	5	46	36	278	62
Uitzendkrachten, tijdelijke arbeid Travail temporaire et intérimaire	14.5	8	3	1	1	2	0	1
Conventioneel Bruggpensioen Prépension conventionnelle	14.6	2	1	1	0	0	0	0
Andere Autre	14.7	54	21	0	6	7	11	9
Totaal Total		2.135	677	32	220	181	691	330

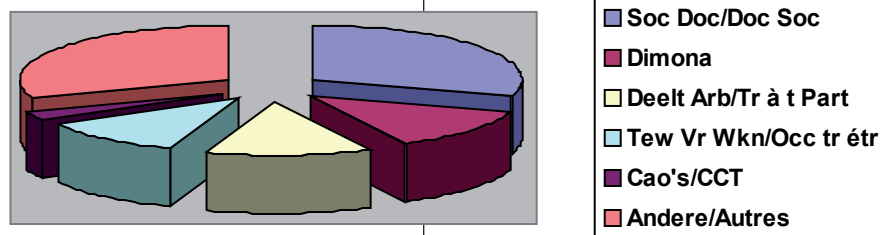
Op het totaal van het aantal vastgestelde inbreuken vormen de inbreuken op de collectieve arbeidsovereenkomsten een kleine minderheid. Ze maken slechts 2,6% uit van alle inbreuken.

In de onderstaande grafieken is duidelijk te zien wat het aandeel is van de inbreuken op de collectieve arbeidsovereenkomsten t.o.v. het totaal aantal inbreuken en de meest vastgestelde inbreuken (grafiek 1), en hoe de verdeling is van het aantal inbreuken op de verschillende wetgevingen (grafiek 2).

Sur le total des infractions constatées, les infractions aux conventions collectives de travail forment une petite minorité. Elles constituent seulement 2,6% de toutes les infractions.

Dans les graphiques se trouvant ci-dessous, on voit clairement la part des infractions commises aux conventions collectives de travail par rapport au nombre total d'infractions et aux infractions le plus souvent constatées (graphique 1), et comment se présente la répartition du nombre d'infractions aux différentes législations (graphique 2).

De Commissie stelt inderdaad voor om de materies te decriminaliseren die geregeld worden door de collectieve arbeidsovereenkomsten en die nooit aanleiding tot het opstellen van een proces-verbaal. De decriminalisering ervan vermindert de effectiviteit van de collectieve arbeidsovereenkomsten niet; de toezichtopdracht van de sociaal inspecteurs in deze materie blijft intact.

In ieder geval is het zo dat al wat op de een of andere manier verband houdt met het loon van de werknemers (schaal, indexering, eindejaarspremie, salaristoelag, vergoeding van feestdagen, enzovoort.) strafrechtelijk wordt bestraft; het wetboek beschermt door middel van zijn artikelen 168 en volgende immers de uitbetaling van het loon, ongeacht de bron inzake verplichting qua betaling, zelfs wanneer het loon verschuldigd is op basis van een niet verbindend verklaarde collectieve overeenkomst of van de arbeidsovereenkomst. Het loon van de werknemers is dus volledig beschermd zodat er geen behoefte is aan een uitdrukkelijke strafbepaling voor de collectieve arbeidsovereenkomsten met betrekking tot het loon.

De bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomsten die in het ontwerp van de Commissie niet strafbaar worden gesteld, worden gedecriminaliseerd. De eventuele geschillen ten gevolge ervan worden voortaan geregeld via burgerrechtelijke weg; de procedure inzake administratieve geldboeten werd in het ontwerp van de Commissie niet weerhouden als sanctiemiddel ter vervanging van de straf. Zulks betekent evenwel niet dat voor beide laatste materies geen enkele verplichting meer geldt en dat er geen druk meer zal worden uitgeoefend op de werkgever om die ertoe aan te zetten zijn verplichtingen na te komen. Er moet vanzelfsprekend worden vermeden om in een systeem terecht te komen waarbij op bepaalde collectieve overeenkomsten geen enkel toezicht of sanctie meer wordt toegepast.

La Commission propose en effet de décriminaliser les matières régies par des conventions collectives de travail et qui ne donnent jamais lieu à l'établissement d'un procès-verbal. Leur décriminalisation ne diminuera pas l'effectivité des conventions collectives de travail; la mission de surveillance des inspecteurs sociaux reste intacte dans cette matière.

En tout état de cause, tout ce qui concerne de près ou de loin la rémunération des travailleurs (barème, indexation, prime de fin d'année, sursalaire, rémunération des jours fériés, etc.) est sanctionné pénalement; en effet, par ses articles 168 et suivants, le code protège le paiement de la rémunération, quelle que soit la source de l'obligation de payer, et même lorsque la rémunération est due en vertu d'une convention collective non rendue obligatoire ou du contrat de travail. La rémunération des travailleurs est donc entièrement protégée sans qu'il soit besoin d'une disposition pénale expresse pour les conventions collectives de travail relatives à la rémunération.

Les dispositions des conventions collectives de travail qui ne sont pas incriminées dans le projet de la Commission sont décriminalisées. Les litiges qui peuvent survenir quant à leur application seront réglés selon la voie civile; la procédure des amendes administratives n'ayant pas été retenue dans le projet de la Commission comme mécanisme de sanctions se substituant à la peine. Cela ne signifie toutefois pas que ces dernières matières ne feront l'objet d'aucune contrainte et qu'aucune pression ne sera plus exercée sur l'employeur pour l'amener à respecter ses obligations. Il faut évidemment éviter de verser dans un système où certaines conventions collectives ne feraient plus l'objet d'aucun contrôle ou d'aucune sanction.

In weerwil van de decriminalisering van de collectieve arbeidsovereenkomsten waarbij de strafsancie of de administratieve geldboete wordt opgeheven voor de niet-naleving van de verplichtingen ervan, behouden de sociaal inspecteurs hun ruime bevoegdheden met betrekking tot de toepasbaarheid van de collectieve arbeidsovereenkomsten ter aanvulling van hun opdracht inzake toezicht op de toepassing van de sociale wetten en het opsporen van inbreuken hierop. Een sociale norm waarop geen toezicht wordt uitgeoefend is een norm die vatbaar is voor niet-toepassing.

De sociaal inspecteurs beschikken immers over een bevoegdheid inzake informatie en advies ten opzichte van de werkgevers en hun werknemers. Die bevoegdheid vloeit voort uit één van de taken die de diensten voor arbeidsinspectie worden toegekend door Internationaal Verdrag nr. 81 van 11 juli 1947 betreffende de arbeidsinspectie, afgesloten binnen de Internationale Arbeidsorganisatie, namelijk het verstrekken van informatie en technisch advies aan de werkgevers en de werknemers over de meest doeltreffende middelen qua naleving van de wettelijke bepalingen; opdracht die ten uitvoer wordt gelegd bij de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie in onze rechtsorde.

Meer in het bijzonder moeten de inspectiediensten toezien op de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen die onder hun bevoegdheid vallen maar bovendien moeten zij alle betrokken partijen informeren en adviseren over die wetten en op basis van bemiddeling interveniëren in individuele conflicten (artikel 2 van het besluit van de regent van 3 juli 1945 houdende het statuut van de sociaal inspecteurs).

Aldus kan de tussenkomst van de inspectie van de sociale wetten bij conflicten m.b.t. de naleving van de collectieve arbeidsovereenkomsten die niet strafrechtelijk worden gesanctioneerd en waaraan geen administratieve geldboeten zijn gekoppeld, leiden tot een regeling van het geschil. Indien er na tussenkomst van deze dienst geen oplossing uit de bus komt voor het geschil kan het worden voorgelegd aan de arbeidsrechtbank. Door het uitvoeren van haar opdrachten slaagt de inspectie van de sociale wetten er echter in te voorkomen dat er heel wat beroepsprocedures bij de arbeidsrechtbanken worden ingeleid (J.-C. HEIRMAN, G. SCHREIBER, J.-M. SOUVERIJNS, «*L'inspection des lois sociales – Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Brussel, Larcier, 1997, blz. 31 e. v., J.-C. HEIRMAN, «*L'employeur et l'inspection des lois sociales*», Ors, 1998, blz. 96 e. v., A. NAYER, *Les inspections sociales en Belgique*, Vie Ouvrière, Brussel, blz. 88 e. v., F. LAGASSE, *Manuel de droit pénal social*, Brussel, Larcier, Collection de droit social, 2003, blz. 17).

Nonobstant la décriminalisation des conventions collectives de travail qui supprime la sanction pénale ou l'amende administrative relative au non-respect des obligations que celles-ci contiennent, les inspecteurs sociaux conservent des pouvoirs étendus relatifs à l'applicabilité des conventions collectives de travail qui complètent leur mission de surveillance de l'application des lois sociales et de recherche des infractions à celles-ci. Une norme sociale qui n'est pas contrôlée est une norme qui est susceptible de ne pas être appliquée.

En effet, les inspecteurs sociaux disposent d'une compétence de conseil et d'avis auprès des employeurs et de leurs travailleurs. Cette compétence résulte d'une des missions que la convention n°81 du 11 juillet 1947 concernant l'inspection du travail, conclue au sein de l'Organisation internationale du Travail octroie aux services d'inspections du travail à savoir, la fourniture d'informations et de conseils techniques aux employeurs et aux travailleurs sur les moyens les plus efficaces d'observer les dispositions légales; mission mise en œuvre par la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail dans notre ordre juridique.

Plus particulièrement, les services d'inspection doivent veiller au respect des dispositions légales et réglementaires qui relèvent de leur compétence mais doivent également informer et conseiller toutes les parties intéressées à propos de ces lois et intervenir, par voie de conciliation, dans les conflits individuels (article 2 de l'arrêté du régent du 3 juillet 1945 portant statut des contrôleurs sociaux).

Dès lors, l'intervention de l'inspection des lois sociales en cas de conflit quant au respect des conventions collectives de travail qui ne sont pas sanctionnées pénalement et qui ne sont pas assorties d'amendes administratives peut aboutir au règlement du litige. Si le litige en matière de conventions collectives du travail n'est pas réglé suite à l'intervention de ce service, le conflit pourra être soumis au tribunal du travail. Cependant, par l'exercice de ses missions, l'inspection des lois sociales parvient à éviter de nombreux recours devant les juridictions du travail (J.-C. HEIRMAN, G. SCHREIBER, J.-M. SOUVERIJNS, «*L'inspection des lois sociales – Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Bruxelles, Larcier, 1997, pp.31 et s., J.-C. HEIRMAN, «*L'employeur et l'inspection des lois sociales*», Ors, 1998, pp.96 et s., A. NAYER, *Les inspections sociales en Belgique*, Vie Ouvrière, Bruxelles, pp.88 et s., F. LAGASSE, *Manuel de droit pénal social*, Bruxelles, Larcier, Collection de droit social, 2003, p.17).

Bovendien kent artikel 4, eerste lid, van de wet van 5 december 1968, de vakorganisaties van werkgevers en van werknemers het recht toe om in rechte op te treden in het kader van een burgerrechtelijke procedure voor de arbeidsrechtbank. Dit recht om in rechte op te treden wordt in sommige gevallen toegekend aan de representatieve organisaties wat betreft strafzaken (zie artikel 5, tweede lid, van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden).

Naast de bevoegdheid van de vakorganisaties van werkgevers en van werknemers om in rechte te treden in geschillen m.b.t. de toepassing van de wet van 5 december 1968 (bijvoorbeeld, beroep tot nietigverklaring van koninklijke besluiten die een collectieve arbeidsovereenkomst verplichtend maken (Parl. St., Senaat, gewone zitting, 1966-1967, nr. 148, p. 131)), mogen die organisaties, en in het bijzonder de representatieve organisaties van de werknemers, ook in rechte optreden als eiser of als verweerder, om de rechten te verdedigen die hun leden ontleen aan de collectieve arbeidsovereenkomsten die zij hebben gesloten.

Dit recht om in rechte op te treden is het logische gevolg van de macht waarover de representatieve organisaties beschikken om collectieve overeenkomsten te sluiten waarvan een van de doelstellingen er in bestaat om rechten en verplichtingen te creëren (Doc. Parl., o. c., blz. 95).

Uit artikel 4, eerste lid, van de wet van 5 december 1968 en uit de voorbereidende werkzaamheden ervan blijkt dat de representatieve organisaties zowel zelf mogen optreden als zich van rechtswege in de plaats van hun leden mogen stellen ter verdediging van de rechten welke haar leden putten uit de collectieve arbeidsovereenkomsten. Meer in het bijzonder kunnen de representatieve organisaties van de werknemers controleren of de werkgever de collectieve arbeidsovereenkomsten naleeft.

De ontvankelijkheid van de vordering van de organisatie is niet ondergeschikt aan het bestaan in haar hoofde van een subjectief recht dat wordt ontleend aan de collectieve arbeidsovereenkomst (Arb. Namen, 16 september 1996, *J.T.T.*, 1997, p. 69). Evenmin houdt deze bevoegdheid de bevoegdheid in om leden in rechte te vertegenwoordigen zoals voorgeschreven door artikel 728 van het Gerechtelijk wetboek. Zij kunnen deze vordering autonoom uitoefenen, zonder mandaat van hun leden (Parl. Doc., Senaat, gewone zitting, 1966 – 1967, nr. 148, p. 131, Ah. Gent, 14 september 1987, SRK, 1988, p. 268, Ah. Gent, 11 december 1987, SRK, 1989, p. 29). Deze vordering doet geen afbreuk aan het

Par ailleurs, la loi du 5 décembre 1968, dans son article 4, alinéa 1er, octroie un droit d'ester en justice aux organisations représentatives des employeurs et des travailleurs dans le cadre d'une procédure civile menée devant le tribunal du travail. Ce droit d'ester en justice est, dans certains cas, reconnu aux organisations représentatives en matière répressive (voyez, l'article 5, alinéa 2, de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie).

Outre le pouvoir dont disposent les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs d'agir en justice dans les litiges relatifs à l'application de la loi du 5 décembre 1968 (par exemple, recours en annulation d'arrêté royaux étendant la force obligatoire d'une convention collective de travail (Doc. Parl., Sénat, sess. ord., 1966-1967, n°148, p.131)), ces organisations, et, spécialement les organisations représentatives des travailleurs, peuvent également se mouvoir en justice en tant que demanderesse ou en tant que défenderesse, pour la défense des droits que leurs membres puisent dans les conventions collectives de travail qu'elles ont conclues.

Ce droit d'agir en justice est le corollaire du pouvoir dont disposent les organisations représentatives de conclure des conventions collectives dont l'un des objets est de faire naître des droits et des obligations (Doc. Parl., o. c., p.95).

Il résulte de l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 5 décembre 1968 ainsi que de ses travaux préparatoires que les organisations représentatives peuvent tant agir à titre personnel que de se substituer de plein droit à leurs membres pour faire respecter à leur profit les droits qu'ils détiennent sur la base des conventions collectives de travail. Plus particulièrement, les organisations représentatives des travailleurs peuvent ainsi contrôler si l'employeur respecte les conventions collectives de travail.

La recevabilité de l'action de l'organisation n'est pas subordonnée à l'existence dans son chef d'un droit subjectif que lui conférerait la convention collective de travail (Trib. trav. Namur, 16 septembre 1996, *J.T.T.*, 1997, p.69). De même, ce pouvoir ne constitue pas le pouvoir de représentation des affiliés en justice tel que prescrit à l'article 728 du Code judiciaire. Elles peuvent exercer cette action de façon autonome et sans mandat de leurs membres (Doc. Parl., Sénat, sess. ord., 1966-1967, n°148, p.131, C.T. Gand, 14 septembre 1987, Chron. Dr. Soc., 1988, p. 268, C.T. Gand, 11 décembre 1987, Chron. Dr. Soc., 1989, p. 29). Cette action ne porte pas atteinte au droit des membres d'agir personnellement,

recht van de leden om persoonlijk op te treden, zich aan te sluiten bij de vordering of tussen te komen in de gerechtelijke procedure. Ook kunnen deze leden hun vertegenwoordigende organisatie niet verbieden van een rechtsvordering in te stellen.

Volgens L. FRANÇOIS schuilt de doelstelling van de tenuitvoerlegging van deze bepaling in de bescherming van de rechten van de werknemer die wordt verdedigd door zijn representatieve organisatie zelfs tegen zijn zin evenals van de rechten van de «(...) autres salariés contre la concurrence de celui qui n'exerce pas ses droits». (L. FRANÇOIS, *Théorie des relations collectives du travail en droit belge*, Brussel, Bruylant, Collection droit social, blz. 311).»

B. Standpunt van de Regering

Tijdens de voorbereiding van dit ontwerp van wet tot invoering van het sociaal strafwetboek met het oog op de behandeling ervan door de Ministerraad en het Parlement is echter gebleken dat het nodig is een bijkomende periode voor verdere beraadslaging hierover te voorzien.

Om diverse redenen heeft de regering er voorlopig niet voor geopteerd de voorstellen van de commissie te volgen om een groot deel van de algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten te decriminaliseren.

Ten eerste is het relatief gering aantal opgestelde processen-verbaal volgens de regering geen bewijs van de overbodigheid van de huidige strafbaarheid. In veel van de conflicten over de toepassing van dergelijke collectieve arbeidsovereenkomsten slaagt de bemiddeling door de inspectiediensten of de minnelijke regeling door tussenkomst van de vakbondsafvaardiging immers net doordat de «stok achter de deur» van de strafsancie preventief werkt. Uiteraard is dit preventie-effect niet zichtbaar in de statistieken van de processen-verbaal.

Bovendien wenst de regering in maximale mate rekening te houden met de autonomie van de sociale partners die er tot nu toe in alle duidelijkheid zelf voor opteren de niet naleving van sommige van hun collectieve arbeidsovereenkomsten strafbaar te houden en andere niet; voor sommige collectieve arbeidsovereenkomsten vragen ze immers de algemeen verbindend verklaring aan de Koning en voor andere niet.

De partners maken daarbij bovendien een bewuste keuze voor een regeling waarbij het respecteren van

de se joindre à l'action ou d'intervenir dans l'instance. De même, ces membres ne peuvent pas empêcher leur organisation représentative d'agir en justice.

Selon L. FRANÇOIS, la mise en œuvre de cette disposition tend à protéger les droits du travailleur défendu par son organisation représentative même contre son gré ainsi que les droits des «(...) autres salariés contre la concurrence de celui qui n'exerce pas ses droits». (L. FRANÇOIS, *Théorie des relations collectives du travail en droit belge*, Bruxelles, Bruylant, Collection droit social, p. 311).»

B. Position du Gouvernement

Cependant, lors de la préparation du présent projet de loi contenant le Code pénal social en vue de le soumettre au Conseil des ministres et au Parlement, il est apparu nécessaire de prévoir une période de réflexion supplémentaire.

Pour des raisons diverses, le gouvernement n'a provisoirement pas pris l'option de suivre les propositions de la commission de décriminaliser une grande partie des conventions collectives de travail rendues obligatoires.

D'abord le nombre relativement réduit de procès-verbaux dressés n'est, selon le gouvernement, pas une preuve de la superfétation de la pénalisation actuelle. Dans beaucoup de conflits sur l'application de telles conventions collectives de travail, la conciliation par les services d'inspection ou la transaction par l'intermédiaire de la délégation syndicale, ne réussissent qu'à cause du bon fonctionnement de l'effet préventif du «bâton derrière la porte» de la sanction pénale. Il va de soi que cet effet préventif n'est pas visible dans les statistiques sur les procès-verbaux.

En outre, le gouvernement souhaite tenir compte au maximum de l'autonomie des partenaires sociaux qui on opté eux-mêmes jusqu'à présent et en toute clarté pour maintenir pénalement punissable la violation de certaines conventions collectives de travail et pas la violation d'autres; ils demandent en effet que certaines conventions collectives de travail soient rendues obligatoires par le Roi et ne le demandent pas pour d'autres.

En outre, les partenaires sociaux font un choix délibéré pour un système dans lequel le respect des normes

de norm «goedkoper» wordt dan het overtreden van de norm (door de bijkomende sanctie). Dit akkoord past in een van de essentiële doelstellingen van het sociaal overleg, nl. het handhaven van de eerlijke concurrentie tussen ondernemingen.

Om die redenen stelt de regering een systeem voor dat een overgangstermijn voorziet van twee jaar na de inwerkingtreding van het Wetboek om een bijkomend en diepgaand overleg met alle betrokkenen toe te laten. Dit heeft tot doel te kunnen komen tot een oplossing die zowel juridisch als praktisch aanvaardbaar is (zie de volgende artikelen van dit ontwerp van wet: artikelen 193 van het sociaal strafwetboek en artikelen 45, 81, 20°, 82 en 83 van de wet tot invoering van een sociaal strafwetboek). Indien na afloop van die periode geen maatschappelijk en juridisch bevredigend alternatief voor de huidige regeling bereikt wordt, zal een sanctie voor de algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten in beginsel behouden blijven maar dan wel aan het laagste niveau.

B- Het verbeteren van de samenhang

13. Het gebrek aan samenhang in de materie manifesteert zich op verschillende wijzen:

- de huidige teksten voorzien geen of bijna geen gradatie in de incriminaties. Het ontwerp van Sociaal Strafwetboek groepeerde de inbreuken per materie en behoudt bovendien vier sanctieniveaus: de inbreuken worden bestraft met één van die vier sancties naar gelang van de graad van ernst, waarbij er wordt op toegezien dat het wetboek alle inbreuken van dezelfde ernst met eenzelfde sanctie worden bestraft en dat ongelijk zware inbreuken niet met dezelfde sanctie worden bestraft (1);

- de huidige teksten behandelen bedrieglijke gedragingen op dezelfde wijze als een daad gepleegd door onwetendheid of door onachtzaamheid; het ontwerp van wetboek voert terzake op verschillende plaatsen een onderscheid in teneinde fraude strenger aan te pakken (2);

- bovendien stelt men een grote diversiteit vast in de toepassing van en de afwijkingen op de algemene principes van het Strafwetboek; het wetboek stelt een uniformering van die regels voor (3);

- ten slotte worden gedragingen op het vlak van de sociale zekerheid nu eens strafbaar gesteld op grond van bijzondere wetten, dan weer op grond van het gemeenrecht, hetgeen zonder billijke reden aanleiding geeft tot

devient «moins cher» que la violation des normes (par la sanction complémentaire). Cet accord se situe dans un des objectifs essentiels de la concertation sociale, à savoir le maintien de la concurrence loyale entre les entreprises.

C'est la raison pour laquelle le Gouvernement propose d'instaurer un système qui accorde une période transitoire de deux ans après l'entrée en vigueur du code pour permettre une concertation complémentaire et approfondie avec tous les intéressés. Ceci a pour but de pouvoir arriver à une solution qui soit acceptable tant au point de vue juridique que sur le plan pratique (il est renvoyé aux articles suivants du présent projet de loi: les articles 193 du Code pénal social et les articles 45, 81, 20°, 82 et 83 de la loi introduisant le Code pénal social). Si à l'issue de cette période, on n'obtient pas d'alternative satisfaisante au niveau social et juridique, une sanction pour conventions collectives de travail rendues obligatoires sera maintenue, mais au niveau le plus bas.

B- L'amélioration de la cohérence

13. L'incohérence de la matière se présente de plusieurs façons.

- les textes actuels ne réalisent pas ou pratiquement pas, de gradation des incriminations. Le projet de Code pénal social regroupe les infractions par matière et il retient par ailleurs quatre niveaux de sanctions: les infractions sont punies de l'une de ces quatre sanctions en fonction de leur degré de gravité, le code veillant à punir toutes les infractions de même gravité d'une sanction identique et à ne pas punir de la même sanction des infractions inégalement graves (1);

- les textes actuels ne traitent pas différemment les comportements frauduleux des actes commis par ignorance ou négligence; le projet de code introduit à différentes reprises une distinction à ce sujet, de manière à réprimer plus sévèrement la fraude (2);

- en outre, on constate une grande diversité dans l'application et les dérogations aux principes généraux du Code pénal; le code propose une uniformisation de ces règles (3);

- enfin, dans le domaine de la sécurité sociale, des comportements sont incriminés, tantôt en vertu de textes spécifiques, tantôt en vertu du droit commun, ce qui donne lieu à des différences de traitement entre

verschillen in behandeling tussen de sociaal verzekerden en de sociale zekerheidsinstellingen; het wetboek stelt een specifieke oplossing voor het sociaal strafrecht voor, wat billijker en meer coherent lijkt (4).

B.1. De gradatie

14. Gezien het feit dat tot nu toe de wetgever gewoonlijk het geheel beteugelt van inbreuken op een wet of op de uitvoeringsbesluiten ervan, bestraft hij inbreuken van verschillende gewichtigheid met dezelfde straf. De onderlinge vergelijking van de wetten doet bovendien verschillen naar boven komen in de bestraffing, die niet het gevolg lijken te zijn van keuzes die uitgaan van een totaalbeeld.

Tot midden de jaren zestig was het gebrek aan overeenstemming van de sancties één van de voornaamste kritieken op het sociaal strafrecht. De grootte van de straf was dikwijls meer het resultaat van het toeval dan van een weldoordachte politiek. Als voorbeeld hiervan, de overtreding van de bepalingen op de zondagsrust was een wanbedrijf, terwijl een inbreuk op de reglementering met betrekking tot de feestdagen als overtreding werd bestraft, onderscheid dat moeilijk te begrijpen leek (zie o.m. A. TRINE, «*Comment faire respecter les lois sociales?*», *R.D.S.*, 1958, p. 253 e.v.; S. GABRIEL-WURTH, «*Les sanctions pénales en droit du travail belge*», *Les sanctions civiles, disciplinaires et pénales en droit du travail belge, français et italien*, Liège, Université, 1962, p. 163; P. HORION, «*L'évolution des sanctions pénales en droit social belge*», *Rev. trav.*, 1963, p. 1146; R. CHARLES, «*Quelques aperçus sur l'évolution du droit pénal social belge*», *Rev. dr. pén.*, 1967-1968, p. 254 et 255; L. FRANCOIS, «*Remarques sur quelques questions de droit pénal social*», *Rev. dr. pén.*, 1968-1969, p. 492; P. GOSSERIES, «*L'expérience des amendes administratives et les aspects fondamentaux du droit pénal social*», *A l'enseigne du droit social*, Université Brussel, 1978, p. 191 et 192; F. GORLÉ, «*Is een ontwarring van de huidige chaos van strafbaarstelling nog mogelijk*», *Liber amicorum F. Dumon*, Antwerpen, Kluwer, 1983, p. 466 e.v.).

Onder impuls van de Raad van State tekende zich in de jaren zestig een beweging af die tot doel had de coherentie van de strafbepalingen te verbeteren (zie o.m. het voorafgaand advies aan de wet van 15 juli 1964 betreffende de arbeidsduur in de openbare en particuliere sectoren van 's Lands bedrijfsleven, Parl. St., Kamer, gew.zit., 1962-1963, nr. 476/1, p. 11 en 12, en ook het voorafgaand advies aan de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, Parl. St., Senaat, gew.zit., 1966-1967, nr. 148, p. 129).

les assurés sociaux et entre les institutions de sécurité sociale sans fondement raisonnable; le code propose une solution propre au droit pénal social, qui paraît plus juste et plus cohérente (4).

B.1. La gradation

14. Dès lors que jusqu'à présent, le législateur punit généralement l'ensemble des manquements à une loi ou à ses arrêtés d'exécution, il punit d'une peine identique des manquements d'importance variable. Par ailleurs, la comparaison des lois entre elles fait apparaître des différences dans le niveau de la peine qui ne semblent pas obéir à des choix procédant d'une vue d'ensemble.

Jusqu'au milieu des années soixante, la dysharmonie des sanctions était l'une des principales critiques adressées au droit pénal social; le taux des peines était parfois davantage le fruit du hasard que d'une politique réfléchie. A titre d'exemple, la violation des règles sur le repos dominical était un délit tandis que la réglementation des jours fériés était sanctionnée de peines contraventionnelles, différence qui paraissait difficile à comprendre (Voy. notamment à ce sujet, A. TRINE, «*Comment faire respecter les lois sociales?*», *R.D.S.*, 1958, pp. 253 et s.; S. GABRIEL-WURTH, «*Les sanctions pénales en droit du travail belge*», *Les sanctions civiles, disciplinaires et pénales en droit du travail belge, français et italien*, Liège, Université, 1962, p. 163; P. HORION, «*L'évolution des sanctions pénales en droit social belge*», *Rev. trav.*, 1963, p. 1146; R. CHARLES, «*Quelques aperçus sur l'évolution du droit pénal social belge*», *Rev. dr. pén.*, 1967-1968, pp. 254 et 255; L. FRANCOIS, «*Remarques sur quelques questions de droit pénal social*», *Rev. dr. pén.*, 1968-1969, p. 492; P. GOSSERIES, «*L'expérience des amendes administratives et les aspects fondamentaux du droit pénal social*», *À l'enseigne du droit social*, Université de Bruxelles, 1978, pp. 191 et 192; F. GORLÉ, «*Is een ontwarring van de huidige chaos van strafbaarselling nog mogelijk*», *Liber amicorum F. Dumon*, Anvers, Kluwer, 1983, pp. 466 et suiv.).

Dans les années soixante, sous l'impulsion du Conseil d'État, un mouvement s'était dessiné en vue d'améliorer la cohérence des sanctions pénales (voy., notamment, l'avis précédant la loi du 15 juillet 1964 sur la durée du travail dans les secteurs public et privé de l'économie nationale, Doc. Parl., Ch. Repr., sess. ord., 1962-1963, n° 476/1, pp. 11 et 12, ainsi que l'avis précédant la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, Doc. Parl., Sénat., sess. ord., 1966-1967, n° 148, p. 129).

Deze beweging, zo ze al toeliet bepaalde incoherenties weg te werken inzake de gevangenisstraf, laat zestien niveaus van verschillende gevangenisstraffen voortbestaan (gaande tussen 8 dagen en 5 jaar) en niet minder dan 40 niveaus van geldboeten (Project van Kruispuntbank voor het sociaal strafrecht en Commissie voor de hervorming van het sociaal strafrecht, *Overzicht en inventaris van strafsancities, administratieve geldboeten, administratieve en burgerlijke sancties in het arbeidsrecht en in het sociaal zekerheidsrecht*, november 2002).

Men moet evenwel vaststellen dat deze wisselvalligheid niet betekent dat de wetgever, door een overzichtelijk plan te volgen, de sancties heeft geordend volgens een schaal van belangrijkheid (P. GOSSERIES, *o.c.* 192). Men stelt vast dat eenzelfde gedraging (bijvoorbeeld het niet betalen van een bijdrage, het niet overhandigen van een document, enz.) door verschillende bepalingen strafbaar wordt gesteld en verschillend wordt bestraft afhankelijk van de in aanmerking genomen wet.

15. De samenhang van de strafsancities vereist dezelfde bestraffing voor eenzelfde inbreuk en vereist dat de keuze van niveaus in de strafsancities niet meer wordt ingegeven door de logica eigen aan elke sociale wet. Daarom vormt de gecoördineerde tekst een volledig systeem van inbreuken en sancties dat beantwoordt aan een totaallogica.

In het kader van de gradatie van de incriminaties en de strafsancities heeft het ontwerp getracht een coherente richtlijn te vinden wat betreft de keuze van de strafsancities volgens de zwaarte van de incriminaties in het sociaal strafrecht.

De uitwerking van een gecoördineerde wet tot hervorming van het sociaal strafrecht, die een volledig systeem van inbreuken en sancties voorstelt, biedt een totaalzicht van de inbreuken op het sociaal strafrecht. Dit laat toe een beter resultaat te bekomen dan de huidige situatie aangezien, door de incriminaties onderling te vergelijken en door geleidelijk aan tewerk te gaan, een rangorde kon worden opgesteld betreffende de ernst van de inbreuk en de graad van de sanctie die deze inbreuk met zich moest brengen.

Dit overzicht laat de wetgever toe een gradatie tot stand te brengen in de incriminaties en in de strafsancities (F. KEFER, *o.c.*, p. 363 e.v., met verwijzing naar: M. ORTOLAN, *Eléments de droit pénal*, 3e ed., T.II, Paris, Plon, 1864, p. 5, nr. 1333; J.P. DOUCET, *Précis de droit pénal*, Liège, Fac.dr., 1976, p. 230 en 231). «Indien de wetgever deze gradatie wenst uit te werken zal hij een schaal met incriminaties opmaken, vervolgens een schaal met sancties en, tenslotte, een verband leggen tussen deze twee schalen beginnend met de zwaarste

Ce mouvement, s'il a permis de faire disparaître certaines incohérences en ce qui concerne la peine d'emprisonnement, laisse subsister seize niveaux d'emprisonnement différents (variant entre 8 jours et 5 ans) et pas moins de 40 niveaux d'amende (Projet de Banque-carrefour pour le droit pénal social et Commission de réforme du droit pénal social, *Overzicht en inventaris van strafsancities, administratieve geldboeten, administratieve en burgerlijke sancties in het arbeidsrecht en in het sociaal zekerheidsrecht*, novembre 2002).

Il faut toutefois observer que cette variabilité ne signifie pas que le législateur a, en suivant un plan d'ensemble, ordonné les sanctions suivant une échelle de gravité (P. GOSSERIES, *o.c.*, p. 192). On observe qu'un même comportement (par exemple, ne pas verser une cotisation, ne pas transmettre un document, etc.) se trouve incriminé par plusieurs dispositions et est sanctionné différemment selon la loi considérée.

15. La cohérence des sanctions pénales exige qu'un même délit soit sanctionné de la même peine et que le choix des niveaux de sanctions pénales ne soit plus dicté par la logique propre à chaque loi sociale. C'est pourquoi le code forme un système complet d'infractions et de sanctions répondant à une logique d'ensemble.

Dans le cadre de la gradation des incriminations et des sanctions pénales, le projet tente d'adopter une ligne directrice cohérente en ce qui concerne le choix des sanctions pénales eu égard à la gravité des incriminations de droit pénal social.

L'élaboration d'un code pénal social proposant un système complet d'infractions et de sanctions offre une vue d'ensemble des infractions au droit pénal social. Ceci permet d'obtenir un résultat plus satisfaisant que la situation actuelle, puisque, en comparant les incriminations entre elles, et en procédant de proche en proche, une hiérarchie a pu être établie en ce qui concerne la gravité des atteintes et du degré de la sanction que cette atteinte devait entraîner.

Cette vue d'ensemble autorise le législateur à effectuer une gradation des incriminations et des sanctions pénales (F. KEFER, *o.c.*, pp.363 et s., qui cite: M. ORTOLAN, *Eléments de droit pénal*, 3e éd., T.II, Paris, Plon, 1864, p.5, n°1333; J.P. DOUCET, *Précis de droit pénal*, Liège, Fac.dr., 1976, p.230 et 231). «Si le législateur souhaite opérer cette graduation, il va dresser une échelle des incriminations, ensuite établir une échelle des sanctions et, enfin, mettre ces deux échelles en rapport en commençant par le délit le plus grave et la

inbreuk en de zwaarste straf. Dergelijke graduatie van de incriminaties veronderstelt een totaalzicht, enerzijds van de inbreuken die afbreuk doen aan eenzelfde beschermd belang en anderzijds van de beschermde belangen zelf, om een onderlinge hiërarchie te kunnen vastleggen» (F. KEFER, o. c., p. 364).

Er werd gedacht om uit te gaan van de vergelijkende rechtswetenschap om een richtlijn te zoeken die het volgen waard was. Uit de rechtsanalyse van de verschillende landen van de Europese Unie kwam evenwel naar voor dat geen van deze een voldoende oplossing biedt wat betreft een classificatiesysteem van de strafrechtelijke inbreuken in functie van de ernst van de inbreuken. In Frankrijk werd een betrekkelijk uitgewerkt systeem bestudeerd dat de inbreuk rangschikt volgens belangrijkheidsindicatoren (M. DELMAS-MARTY, C. TEITGEN-COLLY, «*Vers un droit administratif pénal?*», Europese Commissie, *The system of administrative and penal sanctions in the member states of the European Communities*, Luxembourg, 1994, p.177 tot 235; M. DELMAS-MARTY, G. GIUDICELLI-DELAGE, E. LAMBERT-ABDELGAWAD, «*L'harmonisation des sanctions pénales en Europe*», Unité mixte de recherche de droit comparé de Paris, Recherche Grotius Pénal II, *Société de Législation comparée*, 2003). Omgezet en aangepast aan het Belgisch sociaal strafrecht is evenwel gebleken dat deze indicatoren niet geschikt zijn om de inbreuken te rangschikken volgens de ernst ervan en de keuze van deze of gene sanctie te rechtvaardigen. De andere Europese landen boden geen ander hulpmiddel voor een duidelijke classificatie.

16. De ontwerptekst die wij U voorleggen geeft met name de voorkeur aan de coherentie in de keuze van de sancties in functie van de belangen waaraan afbreuk wordt gedaan. De inbreuken worden in categorieën ingedeeld in functie van het belang waaraan afbreuk wordt gedaan (bijvoorbeeld, het recht op loon, de rust van de werknemer, de belangen van de sociaal verzekerden, deze van de Staat of die van de parastatale instellingen). Aangezien er vier sanctieniveaus zijn, worden de categorieën van inbreuken naar gelang van de ernst ervan ingedeeld in vier groepen. Eenzelfde sanctie wordt voorbehouden voor inbreuken die een aanslag vormen op een zelfde beschermd belang; een eenvoudig voorbeeld: het niet-betalen van een bijdrage aan een bepaalde instelling brengt eenzelfde sanctie met zich als het niet-betalen van een bijdrage aan een andere instelling.

peine la plus sévère. Une telle graduation des incriminations suppose une vue d'ensemble, d'une part, des infractions portant atteinte à un même intérêt protégé et, d'autre part, des intérêts protégés eux-mêmes, de manière à pouvoir établir une hiérarchie entre eux» (F. KEFER, o. c., p.364).

On a songé à s'inspirer du droit comparé pour rechercher une ligne de conduite intéressante à suivre. Il résulte toutefois de l'analyse du droit des différents pays de l'Union européenne qu'aucun de ceux-ci n'offrent de solution satisfaisante en ce qui concerne un système de classification des infractions pénales en fonction de leur gravité. Un système relativement élaboré a été étudié en France, catégorisant les infractions selon des indicateurs de gravité (M. DELMAS-MARTY, C. TEITGEN-COLLY, «*Vers un droit administratif pénal?*», Commission européenne, *The system of administrative and penal sanctions in the member states of the European Communities*, Luxembourg, 1994, pp.177 à 235; M. DELMAS-MARTY, G. GIUDICELLI-DELAGE, E. LAMBERT-ABDELGAWAD, «*L'harmonisation des sanctions pénales en Europe*», Unité mixte de recherche de droit comparé de Paris, Recherche Grotius Pénal II, *Société de Législation comparée*, 2003). Transposés et adaptés au droit pénal social belge, ces indicateurs de gravité se sont cependant révélés inadaptés pour catégoriser les infractions en fonction de leur gravité et justifier le choix de telle ou telle sanction. Les autres pays de l'Union européenne n'offrent aucune autre ressource en vue d'une classification claire.

16. Le projet de texte que nous vous soumettons a privilégié, notamment, la cohérence dans le choix des sanctions en fonction des intérêts auxquels il est porté atteinte. Les infractions ont été classées par catégories en fonction de l'intérêt auquel elles portent atteinte (par exemple, le droit à la rémunération, le repos du travailleur, les intérêts des assurés sociaux, ceux de l'État ou des parastataux). Etant donné que quatre niveaux de sanctions sont retenus, les catégories d'infractions sont rangées dans quatre groupes selon leur gravité. Une sanction identique est réservée aux infractions portant atteinte à un même intérêt protégé; pour donner un exemple simple, le non-paiement d'une cotisation à un organisme entraîne une sanction équivalente au non-paiement d'une cotisation à un autre organisme.

B.1.1. De beschermde belangen:

17. Het uitwerken van een schaal houdende de incriminaties en de sancties veronderstelt een hergroepering van de inbreuken die eenzelfde belang beschermen en, in voorkomend geval, voorzien zijn van eenzelfde bijzonder moreel element.

18. In verband met de incriminaties met betrekking tot het sociaal zekerheidsrecht, wordt een onderscheid gemaakt tussen de volgende beschermde belangen:

– *de belangen van de sociaal verzekerden.* Deze titel groepeerde strafbepalingen die de werkgever bestraffen die aan zijn werknemers hun rechten niet toekent of deze belemmert in het genot op hun loon, alsook incriminaties ten laste van de werkgever die de vereiste documenten niet heeft overhandigd aan de werknemer die hij nodig heeft om zijn rechten te laten gelden of die bepaalde verplichtingen niet nakomt uit de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en die meer bepaald betrekking hebben op de gezondheid en de veiligheid van de sociaal verzekerde.

– *de belangen van de Staat.* Het betreft meer bepaald inbreuken die de werkgever of de reder bestraffen die de documenten niet heeft toegezonden aan bovenvermelde instellingen of die de vereiste verklaringen niet heeft afgelegd binnen de voorgeschreven termijnen; de inbreuken die de belemmeringen beogen van de communicatie tussen de diverse actoren van de sociale zekerheid; de inbreuken die bestaan uit het niet-betalen van bijdragen aan belanghebbende instellingen ressorterend onder verschillende stelsels van de sociale zekerheid of van een bedrijfssector; de bepalingen betreffende de werkloosheidscontrole; de strafbepalingen die de inkomsten van de sociale zekerheid beschermen; en tenslotte de inbreuk die het openbaar gebruik bestraft van de benamingen die toebehoren aan de instellingen ressorterend onder de bijzondere stelsels van de sociale zekerheid.

– *het privé-leven van de sociaal verzekerden.* Hier worden de strafbepalingen van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid verzameld en de inbreuk die de bescherming van de persoonlijke levenssfeer verzekert in geval van arbeidsongeval.

19. In verband met de inbreuken op het arbeidsrecht is het zo dat de categorieën met betrekking tot de beschermde belangen niet zo duidelijk en systematisch zijn.

B.1.1. Les intérêts protégés:

17. L'élaboration d'une échelle des incriminations et des sanctions suppose que soient regroupées les infractions qui protègent le même intérêt et, le cas échéant, qui sont assorties d'un même élément moral particulier.

18. Au sujet des incriminations concernant le droit de la sécurité sociale, on distingue les intérêts protégés suivants:

– *les intérêts des assurés sociaux.* Ici sont regroupées les dispositions pénales qui sanctionnent l'employeur n'accordant pas aux travailleurs leurs droits ou entravant ceux-ci dans la jouissance de leur rémunération, celui qui n'a pas fourni au travailleur les documents requis afin que celui-ci puisse faire valoir ses droits ou qui ne respecte pas certaines obligations de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail et qui concernent plus particulièrement la santé et la sécurité des assurés sociaux.

– *les intérêts de l'État.* Plus particulièrement, il s'agit des infractions qui sanctionnent l'employeur ou l'armateur qui n'a pas fait parvenir les documents aux organismes susvisés ou qui ne leur a pas fait les déclarations requises dans les délais prescrits; des infractions qui visent les entraves à la communication entre les différents acteurs de la sécurité sociale; de celles qui consistent dans le non-paiement des cotisations aux organismes intéressés relevant des différents régimes de sécurité sociale ou d'un secteur d'activité; des dispositions concernant le contrôle du chômage; des dispositions pénales qui protègent les finances de la sécurité sociale; et enfin, de l'infraction qui punit l'usage public de la dénomination appartenant aux entités relevant de systèmes particuliers de sécurité sociale.

– *la vie privée des assurés sociaux.* On rassemble autour de ce thème les dispositions pénales de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale et l'infraction qui assure la protection de la vie privée en cas d'accident du travail.

19. En ce qui concerne les infractions au droit du travail, les catégories relatives aux intérêts protégés ne sont pas aussi claires et systématiques.

Daar waar het sociaal zekerheidsrecht het mogelijk maakt om de inbreuken na een horizontale lezing te onderscheiden van dit luik van het sociaal recht aangezien dit hoofdzakelijk verband houdt met de organisatie van de verschillende stelsels inzake sociale zekerheid, geldt die stelling niet voor het arbeidsrecht. Dit hangt samen met het ontstaan van het arbeidsrecht. De eerste sociale wetten werden aangenomen op het einde van de 19de eeuw als antwoord op het sociale vraagstuk. Het arbeidsrecht heeft inderdaad betrekking op het ontstaan van de reglementering van de arbeidsovereenkomst en de maatregelen ter bescherming van de arbeidskrachten tegen de aantasting van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers. Die sociale wetten zijn dan geëvolueerd «(...) naar een groter geheel van juridische normen die betrekking hebben op een ruime waaier van menselijke activiteiten en situaties» (A. HENKES, *o. c.*, blz.106).

Op die manier staan de verschillende sociale wetten garant voor de bescherming van een aantal uiterst belangrijke waarden waaronder de belangen van de werknemer maar ook de belangen die de sociale wetgever het waard achtte om bescherming te bieden (F. KEFER, *o. c.*, blz. 45).

De arbeidsrechtelijke normen die de belangen beschermen en de incriminaties die bedoeld zijn om deze belangen te beschermen, zijn als volgt ingedeeld.

– *de persoon van de werknemer*: een aantal wetten beschermen de werknemer tegen gedragingen die een inbreuk op zijn privé-leven vormen via geneeskundige onderzoeken, tegen discriminatie, tegen grensoverschrijdend gedrag; deze wetten beogen ook de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemer. Andere bepalingen betreffen de leeftijdsvereiste.

Een belangrijke opmerking ter zake: De incriminaties betreffende de gezondheid en de veiligheid op het werk zijn niet volledig herschreven in dit ontwerp van wet. Het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk genomen bij uitvoering van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk stelt de Codex in betreffende het welzijn op het werk. Deze codex neemt geleidelijk de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming over. Die codificatiewerkzaamheden zijn vandaag de dag nog steeds aan de gang. Bijgevolg zullen de strafbepalingen uit de Codex betreffende het welzijn op het werk worden herschreven in het Sociaal Strafwetboek eens de structuur van die codex is afgerond, aangezien het de bedoeling is om terzake te komen tot vier sanctieniveaus.

Alors que le droit de la sécurité sociale permet de dégager des infractions selon une lecture horizontale de ce pan du droit social puisqu'il concerne essentiellement l'organisation des différents systèmes de sécurité sociale, il n'en va pas de même en droit du travail. Ceci tient à la genèse du droit du travail. Les premières lois sociales ont été adoptées à la fin du XIXème siècle pour répondre à la question sociale. En effet, le droit du travail concernait à l'origine la réglementation relative au louage de la force de travail ainsi que les mesures de protection de la force de travail contre les atteintes à la santé et la sécurité des travailleurs. Ces lois sociales ont ensuite évolué «(...) vers un ensemble plus vaste de normes juridiques couvrant un très large éventail d'activités et situations humaines» (A. HENKES, *o. c.*, p.106).

Ainsi, les diverses lois sociales assurent la protection de plusieurs valeurs au premier rang desquelles on trouve évidemment les intérêts du travailleur mais aussi d'autres intérêts qui ont été jugés dignes de protection par le législateur social (F. KEFER, *o. c.*, p. 45).

Les intérêts que cherchent à protéger les normes du droit du travail et les incriminations destinées à protéger ces intérêts sont regroupés comme suit.

– *la personne du travailleur*: diverses lois protègent le travailleur contre les comportements portant atteinte à sa vie privée par le biais d'examens médicaux, contre la discrimination, contre le harcèlement; ces lois veillent aussi à garantir sa santé et sa sécurité au travail. D'autres dispositions concernent l'âge d'accès au travail.

Une remarque importante s'impose à ce sujet: les incriminations relatives à la santé et la sécurité au travail n'ont pas été réécrites en entier dans le présent projet de loi. L'arrêté royal du 27 mars 1998 relatif à la politique du bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail pris en exécution de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail constitue le Code sur le bien être au travail. Ce code intègre progressivement les dispositions du Règlement général pour la protection au travail. À l'heure actuelle, cette codification n'est pas terminée. Par conséquent, les incriminations appartenant au Code sur le bien-être au travail seront réécrites dans le Code de pénal social lorsque le premier présentera une structure achevée, l'objectif à terme étant de distinguer dans cette matière quatre niveaux de gravité de sanction.

De sociale wetten op gebied van gezondheid en veiligheid die strafbepalingen bevatten zijn:

- de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en stoomketels;
- de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919;
- de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids-, landbouw- of handelsondernemingen en –exploitaties;
- de Arbeidswet van 16 maart 1971 in de bepalingen betreffende de zwangere of borstvoeding gevende werknemers;
- de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;
- de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden.

Evenwel, aangezien de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, door dit ontwerp worden opgeheven nadat de gedeeltelijk gewijzigde inhoud ervan is opgenomen in het wetboek zelf, en dat de procedurebepalingen die afwijken van de gemeenrechtelijke regels van de strafprocedure alsook de bepalingen die van toepassing zijn op de strafsancities en op de administratieve geldboeten in het Sociaal Strafwetboek eenvormig worden gebracht en bestemd zijn om te worden toegepast op alle inbreuken opgenomen in het Sociaal Strafwetboek, herneemt een afdeling van het hoofdstuk dat de inbreuken tegen de persoon van de werknemer bepaalt, de incriminaties betreffende de gezondheid en de veiligheid, op die wijze dat de verschillende bepalingen vanaf heden op hen van toepassing zijn.

Zo worden de rechtsonderhorigen niet verschillend behandeld afhankelijk van het feit of ze een inbreuk pleegden op een bepaling van het Sociaal Strafwetboek die de tenlastelegging omschrijft dan wel of ze een verplichting inzake het welzijn, de gezondheid of de veiligheid op het werk niet hebben nageleefd.

– *de arbeidsduur*: de dagelijkse, wekelijkse of jaarlijkse arbeidsduur wordt geregeld door middel van talrijke bepalingen (werkroosters en rusttijden, nachtarbeid, feestdagen, jaarlijkse vakantie, zwangerschaps- en moederschapsverlof); trouwens, bepaalde regels gelden slechts voor een aantal bedrijfssectoren (bouw- of diamantsector). Andere bepalingen hebben betrekking op de leeftijd voor toegang tot het arbeidsproces. Hieronder valt ook het brugpensioen. Andere normen tenslotte

Les lois sociales en matière de santé et de sécurité comportant des dispositions pénales sont:

- la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeurs;
- les lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919;
- la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales;
- la loi du 16 mars 1971 sur le travail dans ses dispositions relatives aux travailleuses enceintes ou allaitantes;
- la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail;
- la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être.

Cependant, dès lors que la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail et la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales sont abrogées par le présent projet après que leur contenu partiellement modifié a été intégré dans le code lui-même, et que les dispositions de procédure qui dérogent au droit commun de la procédure pénale ainsi que les règles applicables aux sanctions pénales et aux amendes administratives contenues dans le Code pénal social sont uniformisées et destinées à s'appliquer à toutes les infractions contenues dans le Code de pénal social, une section du chapitre définissant les infractions contre la personne du travailleur reprend les incriminations en matière de santé et de sécurité, de telle façon que ces différentes règles leurs soient applicables dès à présent.

De la sorte, les justiciables ne sont pas traités différemment selon qu'ils ont commis une infraction à une disposition du Code pénal social décrivant l'incrimination ou violé une obligation en matière de bien-être, de santé ou de sécurité au travail.

– *le temps de travail*: de très nombreuses dispositions règlent la durée du travail, sur une base quotidienne, hebdomadaire ou annuelle (les horaires de travail et intervalles de repos, le travail de nuit, les jours fériés, les vacances annuelles, le repos de grossesse et de maternité); certaines règles ne concernent d'ailleurs que certains secteurs d'activité (le secteur de la construction ou celui du diamant). D'autres normes concernent l'âge d'accès à l'emploi. La prépension fait également partie

regelen de deeltijdse arbeid evenals de maatregelen inzake bekendmaking die erop van toepassing zijn met het oog op een vlotter toezicht op de regelmatigheid ervan en de bestrijding van zwartwerk. De maatregelen tot opschorting van het arbeidscontract zoals het tijds-krediet en de loopbaanonderbreking, zijn maatregelen die streven naar het tot overeenstemming brengen van de bescherming van het belang van de werknemer in zijn privéleven en uit beroepsoogpunt met de behoeften om de werkgelegenheid te bevorderen.

– *de andere arbeidsvoorwaarden*: hieronder vallen de bepalingen in verband met de controlegeneeskunde, de bescherming van het loon en andere vermogenrechtelijke voordelen (vakantiegeld, verplaatsingskosten, maaltijdcheques, aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, sluitingsvergoeding, enz) evenals het educatief verlof en de bepalingen inzake de tuchtstraffen.

– *onregelmatige arbeid*:

a. Een aantal wetten op gebied van het arbeidsrecht mikken op de bescherming van een bepaalde bedrijfssector of van de nationale arbeidsmarkt. Zo bijvoorbeeld beoogt de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid de vrijwaring van de positie van de diamantindustrie op de wereldmarkt door producten aan te bieden waarvan de kwaliteit hoger ligt dan die van de concurrenten. Er worden een aantal maatregelen vastgelegd zoals de beroepskwalificatie van de diamantbewerker, de voorwaarden inzake veiligheid en hygiëne voor de uitoefening van het beroep en de tenuitvoerlegging van toezichtregels wat betreft de toegang tot het beroep en de uitvoering ervan. Deze wet steunt onrechtstreeks de belang van de werknemers maar heeft tevens betrekking op de het belang van de werkgevers en meer nog van een volledige bedrijfssector.

b. Hetzelfde geldt voor de havenarbeid en de zeevisserij.

c. De wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers beschermt de arbeidsmarkt door de tewerkstelling van buitenlandse werknemers te regelen in functie van de fluctuaties op de nationale arbeidsmarkt (N. OUALI, «*Modification de la législation sur le travail des étrangers: vers une sécurité plus grande?*», *L'année sociale*, 1999, blz. 277 en volgende). De bescherming van de loontrekkenden wordt indirect gewaarborgd aangezien de sociale wetgever «ervoor gezorgd heeft (...) om ook de integratie van buitenlanders die legaal in België verblijven te garanderen en het samenleven met de Belgen te harmoniseren.».

de deze categorie. D'autres normes enfin régissent le travail à temps partiel, ainsi que les mesures de publicité dont il doit faire l'objet en vue de faciliter le contrôle de sa régularité et la lutte contre le travail au noir. Les mesures de suspension du contrat de travail telles que le crédit-temps et l'interruption de carrière sont des mesures qui visent à concilier la protection de l'intérêt du travailleur dans sa vie personnelle et d'un point de vue professionnel et les nécessités de promouvoir l'emploi.

– *les autres conditions de travail*: on peut regrouper ici les dispositions qui concernent la médecine de contrôle, la protection de la rémunération et des autres avantages patrimoniaux (pécule de vacances, frais de déplacement, chèques-repas, avantages complémentaires de sécurité sociale, indemnité de fermeture, etc.) ainsi que le congé-éducation et les règles en matière de sanctions disciplinaires.

– *le travail irrégulier*:

a. Certaines lois en droit du travail ont pour objectif la protection d'un secteur d'activité particulier ou du marché de l'emploi national. Par exemple, la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire a pour objectif de maintenir la place qu'occupe l'industrie diamantaire sur le marché mondial en offrant des produits de qualité supérieure à ceux des industries concurrentes. Diverses mesures sont prescrites telles que la qualification professionnelle des ouvriers diamantaires, les conditions de sécurité et d'hygiène pour l'exercice de la fonction et la mise en œuvre de règles de contrôle en ce qui concerne l'accès à la profession et son exercice. Cette loi sert indirectement l'intérêt des travailleurs mais concerne également l'intérêt des employeurs et, plus largement, celui de tout un secteur d'activité.

b. Il en va de même en ce qui concerne le travail portuaire et la pêche maritime.

c. La loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers protège le marché du travail en réglementant l'occupation de travailleurs étrangers en fonction des fluctuations du marché du travail national (N. OUALI, «*Modification de la législation sur le travail des étrangers: vers une sécurité juridique plus grande?*», *L'année sociale*, 1999, p.277 et s.). La protection des travailleurs salariés est garantie indirectement car le législateur social s'est préoccupé «(...) d'assurer également l'intégration des étrangers séjournant légalement en Belgique et d'harmoniser leur cohabitation avec les Belges.».

d. De strafbepalingen uit de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers bestraffen de niet-naleving van de reglementering betreffende de arbeidsovereenkomst voor uitzendkrachten. Deze wet dient de belangen van de uitzendkrachten door hen een sociaal statuut toe te kennen maar heeft bovendien oog voor de belangen van de werkgever doordat die laatste gebruik kan maken van die maatregel voor flexibele arbeid.

Omwille van redenen in verband met het ontstaan van de reglementering is die laatste overladen met strafsancities. Er moet evenwel worden op gewezen dat de arbeidsmarkt voor uitzendkrachten vandaag de dag grotendeels is genormaliseerd, inzonderheid dankzij de inzet van het sectoraal paritair comité dat inmiddels normaal functioneert.

Het ogenblik is aangebroken om die repressieve ondersteuning af te zwakken vermits die niet meer zo noodzakelijk lijkt als twintig jaar geleden of meer.

Enkel de meest nadelige gedragingen geven nog aanleiding tot een strafsancie, namelijk:

- een uitzendkracht ter beschikking hebben gesteld van een gebruiker buiten de door de wet toegestane gevallen;
- een uitzendkracht ter beschikking hebben gesteld van een gebruiker in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid niet is toegestaan;
- de bijzondere sociale documenten niet bijgehouden hebben;
- een uitzendkracht tewerkgesteld hebben buiten de door de wet toegestane gevallen;
- een uitzendkracht tewerkgesteld hebben in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid niet is toegestaan;
- onjuiste informatie hebben bezorgd aan het uitzendbureau;
- ter beschikking gesteld hebben bij inbreuk op het verbod of zonder de afwijkende modaliteiten te hebben nageleefd;
- een werknemer tewerkgesteld hebben bij inbreuk op het verbod of zonder de afwijkende modaliteiten te hebben nageleefd.

Bovendien zijn er een aantal verplichtingen – die strafrechtelijk worden gesancioneerd – die nooit concrete vorm hebben gekregen wegens het uitblijven van uitvoeringsmaatregelen; zo is er bijvoorbeeld de verplichting van de gebruiker om nooit een bepaald quotum uitzendkrachten te overschrijden, quotum dat nooit werd vastgesteld, hetzelfde geldt voor het verbod om de commissiebedragen die bij koninklijk besluit zijn

d. Les dispositions pénales que comporte la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise à la disposition d'utilisateurs, sanctionnent le non-respect de la réglementation relative au contrat de travail intérimaire. Cette loi sert les intérêts des travailleurs intérimaires en leur octroyant un statut social mais elle répond aussi aux intérêts de l'employeur de pouvoir faire appel à cette mesure de travail flexible.

Pour des raisons liées à la genèse de la réglementation, celle-ci est bardée de sanctions pénales. Il faut néanmoins constater qu'à l'heure actuelle, le marché du travail intérimaire s'est largement normalisé, notamment grâce à l'activité de la commission paritaire du secteur qui, désormais, fonctionne normalement.

L'heure est venue de diminuer le soutien répressif, qui n'apparaît plus aussi nécessaire qu'il l'était, il a vingt ans ou plus.

Seuls les comportements les plus nuisibles font encore l'objet d'une sanction pénale, à savoir:

- avoir mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur en dehors des cas autorisés;
- avoir mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur dans des secteurs ou des activités où le travail intérimaire n'est pas autorisé;
- la non-teneur de documents sociaux particuliers;
- avoir occupé un intérimaire en dehors des cas autorisés;
- avoir occupé un intérimaire dans des secteurs ou activités où le travail intérimaire n'est pas autorisé;
- avoir fourni des renseignements incorrects à l'entreprise de travail intérimaire;
- avoir mis à disposition en infraction à l'interdiction ou sans avoir respecté les modalités de dérogation;
- avoir occupé un travailleur mis à disposition en infraction à l'interdiction ou sans avoir respecté les modalités de dérogation.

Il y a, par ailleurs, des obligations - sanctionnées pénalement - qui n'ont jamais été concrétisées par des mesures d'exécution; il en va ainsi par exemple de l'obligation pour l'utilisateur de ne pas dépasser un quota de travailleurs intérimaires, quota qui n'a jamais été fixé; il en est de même de l'interdiction de dépasser des montants de commission fixés par arrêté royal, aucun arrêté n'ayant été pris à ce jour. Ces obligations,

vastgelegd te overschrijden, ook ter zake is tot op de dag van vandaag geen enkel besluit genomen. Die in onbruik geraakte verplichtingen verdienen niet langer de strafrechtelijke ondersteuning die hen oorspronkelijk werd verleend.

– *de niet-aangegeven arbeid*: een aantal incriminaties zijn gericht op de bestrijding van verdoken arbeid. Het betreft de strafbepalingen m.b.t de Dimona-aangifte en het niet aangaan van een verzekering tegen arbeidsongevallen bij een verzekeringsmaatschappij.

– *de sociale documenten*: de incriminaties die de niet-naleving sanctioneren van de bepalingen in verband met het bijhouden van de sociale documenten zijn gericht op het toezicht op de naleving van een aantal sociale bepalingen.

– *de collectieve arbeidsbetrekkingen*: heel wat bepalingen mikken op een degelijke werking van het collectief overleg via de bedrijfsorganen (ondernemingsraad, comité voor preventie en bescherming op het werk, vakbondsdelegatie, Europese ondernemingsraad); andere hebben meer specifiek betrekking op de verplichting inzake informatie en raadpleging van de werknemers bij collectief ontslag of bedrijfssluiting. Nog andere handelen over de informatie die moeten worden verstrekt door middel van het arbeidsreglement of de sociale balans.

– *de prestaties van algemeen belang*: verschillende bepalingen beschermen het algemeen belang bij aangelegenheden zoals de collectieve en vrijwillige beëindiging van het werk, enz..

– *het toezicht op de sociale wetten*: via de bepalingen over het toezicht wil de wetgever de overheden de middelen toekennen om hun taak op gebied van toezicht en controle uit te voeren.

20. Dit ontwerp decriminaliseert een aantal bepalingen van het sociaal strafrecht: er wordt een burgerlijke sanctie ingevoerd ter vervanging van de strafsanctie die volgende feiten sanctioneerde:

– het verrichten van door de wet niet toegestane inhoudingen op het kindergeld, de geboortepremie en de adoptiepremie;

– het begeven van een betrekking ondergeschikt maken aan de verplichting, voor de werknemer om, onder welke vorm dan ook, roerende effecten aan te kopen, erop in te schrijven of uit te wisselen of interestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen uit anderen hoofde dan de borgstelling van de werknemer;

– het in dienst nemen van een leerling ondergeschikt maken aan de verplichting voor de leerling om, onder welke vorm dan ook, een borgsom in te brengen,

obsolètes, ne méritent plus le soutien pénal qui leur avait été accordé à l'origine.

– *le travail non déclaré*: Certaines incriminations visent à lutter contre le travail dissimulé. Il s'agit des dispositions pénales relatives à la déclaration immédiate de l'emploi et la non-souscription d'une assurance contre les accidents du travail auprès d'une entreprise d'assurances.

– *les documents sociaux*: Les incriminations qui sanctionnent le non-respect des dispositions relatives à la tenue des documents sociaux visent à contrôler le respect de plusieurs dispositions en matière sociale.

– *les relations collectives de travail*: de nombreuses dispositions visent à garantir un fonctionnement convenable de la concertation sociale, via les organes d'entreprise (conseil d'entreprise, comité pour la prévention et la protection au travail, délégation syndicale, comité d'entreprise européen); d'autres concernent plus précisément l'obligation d'information et de consultation des travailleurs en cas de licenciement collectif ou de fermeture d'entreprise. D'autres encore concernent les informations qui doivent être fournies, soit par le règlement de travail, soit par le bilan social.

– *les prestations d'intérêt public*: certaines dispositions protègent l'intérêt général à l'occasion d'événement tels que la cessation collective et volontaire de travail, etc..

– *le contrôle des lois sociales*: par les dispositions relatives au contrôle, le législateur cherche à assurer aux autorités de contrôle les moyens d'assurer leur mission de surveillance et de contrôle.

20. Le présent projet décriminalise certaines dispositions de droit pénal social: une sanction civile est créée pour remplacer la sanction pénale qui punissait les faits suivants:

– le fait d'effectuer des retenues non autorisées par la loi sur les allocations familiales, l'allocation de naissance et la prime d'adoption;

– le fait de subordonner l'octroi d'un emploi à la condition, pour le travailleur, de souscrire, d'acheter ou d'échanger des valeurs mobilières, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à un titre autre que celui de cautionnement du travailleur;

– le fait de subordonner l'engagement d'un apprenti à la condition, pour l'apprenti, de fournir un cautionnement, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, des valeurs

roerende effecten aan te kopen, erop in te tekenen of uit te wisselen, interestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen;

- het loon uit te betalen op bepaalde plaatsen;
- voor sommige tussenpersonen het loon van de werknemer te ontvangen;
- het niet respecteren, bij wijziging van het arbeidsreglement, van de procedure die door de wet is voorzien voor het opstellen of het wijzigen van het reglement of de werknemer geen afschrift van dit reglement bezorgen.

B.1.2. Een schaal met sancties:

21. Het ontwerp ordent de sancties in **vier categorieën volgens hun ernst**.

De incriminaties van het sociaal strafrecht kunnen beschouwd worden als lichte, matig zware, zware inbreuken, heel zware. De weerhouden sancties zijn de volgende, ermee rekening houdend dat het ontwerp voorziet dat elke geldboete, strafrechtelijke dan wel administratieve, wordt verhoogd met de opdecimes (t.t.z. momenteel vermenigvuldigd met 5,5):

- Niveau 1 houdt de lichte inbreuken in die bestraft worden met een administratieve geldboete van 10 tot 100 euro;
- Niveau 2 houdt de matig zware inbreuken in die bestraft worden met een strafrechtelijke geldboete van 50 tot 500 of met een administratieve geldboete van 25 tot 250 euro;
- Niveau 3 houdt de zware inbreuken in die bestraft worden met een strafrechtelijke geldboete van 100 tot 1 000 of met een administratieve geldboete van 50 tot 500 euro;
- Niveau 4 houdt de heel zware inbreuken in die bestraft worden met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6 000 euro of één van deze straffen afzonderlijk of met een administratieve geldboete van 300 tot 3 000 euro.

22. De ontwerp tekst versterkt de dominerende rol van de strafrechtelijke geldboete in de bestraffing van de inbreuken op het sociaal recht. Het ontwerp aarzelt niet om enkel een sanctie van geldboete voor te stellen voor de lichte, matig zware of zware inbreuken, terwijl in het verleden alle of bijna alle inbreuken van het sociaal strafrecht een gevangenisstraf vermeldden. Het is een vernieuwing in die zin dat de gevangenisstraf niet aangewezen is voor alle inbreuken. De praktijk toont bovendien aan dat, behalve in de ernstige gevallen, de gevangenisstraf nooit uitgevoerd wordt, aangezien zij

mobilières, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à quelque titre que ce soit;

- le fait de payer la rémunération dans certains lieux;
- celui pour certains intermédiaires de percevoir la rémunération du travailleur;
- le fait de ne pas respecter, en cas de modification du règlement de travail, la procédure prévue par la loi pour l'établissement ou la modification du règlement ou de ne pas remettre de copie de ce règlement au travailleur.

B.1.2. Une échelle de sanctions:

21. Le projet ordonne les sanctions en **quatre catégories selon leur degré de gravité**.

Les incriminations du droit pénal social peuvent être considérées comme des infractions légères, moyennement graves, graves ou très graves. Les sanctions retenues sont les suivantes, étant entendu que le projet prévoit que chaque amende, qu'elle soit pénale ou administrative, doit être augmentée des décimes additionnels (c'est-à-dire, à l'heure actuelle, multipliée par 5,5):

- Le niveau 1 comprend les infractions légères qui sont punies d'une amende administrative de 10 à 100 euros;
- Le niveau 2 comprend les infractions de gravité moyenne qui sont punies d'une amende pénale de 50 à 500 euros ou d'une amende administrative de 25 à 250 euros;
- Le niveau 3 comprend les infractions graves qui sont punies d'une amende pénale de 100 à 1 000 euros ou d'une amende administrative de 50 à 500 euros;
- Le niveau 4 comprend les infractions très graves punies d'un emprisonnement de six mois à trois ans et d'amende pénale de 600 à 6 000 euros ou de l'une de ces peines seulement ou d'une amende administrative de 300 à 3 000 euros.

22. Le projet de texte renforce le rôle prépondérant de l'amende pénale dans la répression des infractions au droit social. Le projet n'hésite pas à proposer pour les infractions légères, les infractions de gravité moyenne ou les infractions graves, la seule sanction d'amende, alors que par le passé toutes les infractions du droit pénal social ou presque mentionnaient une peine d'emprisonnement. Il s'agit d'une innovation qui s'explique par le fait que la peine d'emprisonnement n'est pas indiquée pour tous les manquements. La pratique révèle d'ailleurs que, sauf dans les cas graves, elle n'est jamais exécutée,

enerzijds met uitstel wordt uitgesproken en anderzijds de korte gevangenisstraffen niet worden uitgevoerd. Daarentegen beoogt de geldboete «*idealiter, zowel te bestraffen als elk winstbejag door middel van de inbreuk vruchteloos te maken*» (P. VAN DER VORST, *Le nouveau droit pénal social*, Koninklijke Commissie belast met het voorbereiden van de codificatie, de harmonisatie en de vereenvoudiging van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid in het kader van de globale hervorming van deze wetgeving, 1985, p. 213).

Hierdoor ligt het ontwerp volledig in de lijn van het hoofdstuk «een efficiëntere Justitie» van de regeringsverklaring, dat beoogt om de gevangenisstraf voor te behouden voor «*dadars van misdrijven waarvoor de gemeenschap moet worden beschermd*» (Regeringsverklaring en regeerakkoorden, *Une Belgique créative et solidaire, Du souffle pour le pays*, juli 2003).

23. Door de gevangenisstraf enkel voor te behouden voor bepaalde feiten, wil het ontwerp aldus duidelijk het verschil aanduiden tussen de heel ernstig geachte inbreuken en de andere inbreuken. De teksten winnen aan helderheid, aangezien het duidelijk wordt dat de totaal ongewenste gedragingen aangeduid worden door de zwaartegraad van de gevangenisstraf die de overtreder riskeert. Men mag hopen dat op die manier het strafrechtelijk arsenaal ernstiger zal worden genomen door de rechtsonderhorige, aangezien men niet meer dreigt met een gevangenisstraf zonder onderscheid tussen lichte feiten en zware feiten. De feiten die geacht worden de zwaarste te zijn, worden opgesomd onder punt 26.

De vastgestelde gevangenisstraf ligt relatief hoog. Het minimum is vastgesteld op zes maanden opdat deze sanctie een zekere doeltreffendheid behoudt, aangezien de korte gevangenisstraffen niet worden uitgevoerd. Wat het maximum betreft hebben de auteurs enerzijds de mogelijkheid willen behouden voor de onderzoeksrechter om een aanhoudingsbevel uit te vaardigen in de ernstige gevallen, mogelijkheid die slechts bestaat indien de straf minstens één jaar gevangenisstraf kan bereiken, en anderzijds toelaat om de zwaarste gevallen te sanctioneren met een straf gelijk aan de gevangenisstraffen voorzien voor gemeenrechtelijke inbreuken.

24. Dit ontwerp dicht de administratieve geldboeten een belangrijker rol toe.

In het Belgisch sociaal strafrecht zijn de administratieve geldboeten uitsluitend voorzien voor een aantal inbreuken die beperkend worden opgesomd door de artikelen 1 en 1*bis* van de wet van 30 juni 1971. Bovendien zijn zij uitsluitend bedoeld voor gedragingen die reeds

puisque d'une part, elle est assortie du sursis et d'autre part, les courtes peines d'emprisonnement ne sont pas exécutées. En revanche, l'amende vise «*dans l'idéal, tant à punir qu'à rendre vaine toute recherche de profit par le biais de l'infraction*» (P. VAN DER VORST, *Le nouveau droit pénal social*, Commission royale chargée de préparer la codification, l'harmonisation et la simplification de la législation relative à la sécurité sociale dans le cadre de la réforme globale de cette législation, 1985, p.213).

Ce faisant, le projet s'inscrit pleinement dans la ligne du chapitre de la déclaration gouvernementale intitulé «une justice plus efficace» visant à réserver la peine d'emprisonnement aux «auteurs de délits dont il faut protéger la société» (Déclaration gouvernementale et accords de gouvernements, *Une Belgique créative et solidaire, Du souffle pour le pays*, juillet 2003).

23. En réservant l'emprisonnement à certains faits seulement, le projet veut ainsi marquer clairement la différence entre les infractions jugées très graves et les autres. Les textes gagnent en netteté, puisqu'il devient clair que les comportements tout à fait indésirables sont désignés par le degré de gravité de la sanction d'emprisonnement que risque le délinquant. On peut espérer que, de la sorte, l'arsenal répressif sera davantage pris au sérieux par le justiciable, puisqu'on cesse de le menacer de peine d'emprisonnement indistinctement pour des faits mineurs et pour des faits graves. Les faits jugés les plus graves sont énumérés ci-dessous au n°26.

La peine d'emprisonnement prescrite est relativement élevée. Le minimum a été fixé à six mois afin que cette sanction conserve une quelconque efficacité, les peines d'emprisonnement plus courtes n'étant généralement pas exécutées. En ce qui concerne le maximum, les auteurs ont voulu d'une part, préserver la possibilité pour un juge d'instruction de décerner un mandat d'arrêt dans les cas graves, faculté qui n'existe que si la peine peut atteindre au moins un an d'emprisonnement, et d'autre part permettre de sanctionner dans les cas les plus graves d'une peine équivalente aux emprisonnements prévus pour les infractions de droit commun.

24. Le présent projet accorde une place plus importante aux amendes administratives.

En droit pénal social belge, les amendes administratives sont prévues uniquement pour un certain nombre d'infractions énumérées limitativement par les articles 1er et 1^{er bis} de la loi du 30 juin 1971. En outre, elles ne sont prévues que pour des comportements déjà sanctionnés

strafrechtelijk door de wet worden gesanctioneerd; er bestaat geen gedraging die uitsluitend door middel van een administratieve geldboete wordt bestraft.

Een onderzoek naar het vergelijkend recht maakt een nieuw voorstel in verband met sanctieverdeling mogelijk. De analyse met name, van het Duitse «*Ordnungswidrigkeitengesetz*» biedt een oplossing op het stuk van de keuze van het model van depenalisering dat zou kunnen worden toegepast op de categorisering van de sancties in vier niveaus.

Volgens die modellen omvat het repressief systeem de incriminaties die uitsluitend met administratieve sancties strafbaar zijn, daar waar de andere incriminaties gepaard gaan met penale sancties. Een bepaalde gedraging kan uitsluitend met één type sanctie worden bestraft. De administratieve sanctie is dan niet langer een substituuat van de strafsancie maar een daadwerkelijke administratieve sanctie, bedoeld voor de minder ernstige gedragingen.

Het Sociaal Strafwetboek stelt in de eerste plaats voor om aan alle gedragingen die vallen onder de vier niveaus van incriminaties een administratieve geldboete te koppelen. Alle inbreuken, de lichte inbreuken, de inbreuken van gemiddelde zwaarte, de zware inbreuken en de heel zware inbreuken kunnen voortaan administratief worden behandeld. Met het oog op een harmonisering legt dit ontwerp de administratieve geldboete niet langer uitsluitend op voor de inbreuken op het arbeidsrecht. De incriminaties die onder het sociale zekerheidsrecht vallen worden opgenomen in het toepassingsgebied van de administratieve bestraffing.

Verder maakt het ontwerp gebruik van het mechanisme uit de wet van 30 juni 1971 dat van toepassing is voor inbreuken op bepaalde sociale wetten voor de inbreuken van niveau 2, 3 en 4. De heel zware inbreuken, de zware inbreuken alsook de inbreuken van gemiddelde zwaarte kunnen aanleiding geven, hetzij tot een straf, hetzij tot een administratieve behandeling. Het proces-verbaal waarbij een inbreuk wordt vastgesteld door de bevoegde ambtenaar wordt aan het openbaar ministerie overgelegd; een afschrift ervan wordt naar de administratie gestuurd die bevoegd is om de administratieve geldboeten op te leggen. Strafrechtelijke vervolgingen genieten prioriteit.

Het opzet inzake depenalisering ten uitvoer gelegd door het Sociaal Strafwetboek komt ten volle tot uiting voor wat betreft de inbreuken van niveau 1. Het Sociaal Strafwetboek stelt voor om die lichte inbreuken te depenaliseren en ze aan één enkele administratieve geldboete te koppelen.

pénalement par la loi; il n'y a pas de comportement punissable uniquement d'amende administrative.

L'examen du droit comparé permet de proposer une nouvelle distribution des sanctions. Plus particulièrement, l'analyse de l'«*Ordnungswidrigkeitengesetz*» allemand, offre une solution quant au choix du modèle de dépenalisation pouvant s'appliquer à la catégorisation des sanctions en quatre niveaux.

Selon ces modèles, le système répressif comporte des incriminations qui ne sont passibles que de sanctions administratives alors que d'autres incriminations sont assorties de sanctions pénales. Un comportement n'est passible que d'un seul type de sanction. La sanction administrative n'est plus, de la sorte, un substitut de la sanction pénale mais une véritable sanction administrative, destinée aux comportements les moins graves.

Le Code pénal social propose tout d'abord d'assortir l'ensemble des comportements relevant des quatre niveaux d'incriminations d'une amende administrative. Toutes les infractions, les infractions légères, les infractions de gravité moyenne, les infractions graves et les infractions très graves, peuvent désormais faire l'objet d'un traitement administratif. Dans un souci d'harmonisation, le présent projet ne réserve plus l'amende administrative aux seules infractions au droit du travail. Les incriminations relevant du droit de la sécurité sociale sont comprises dans le champ d'application de la répression administrative.

Ensuite, le projet reproduit le mécanisme prescrit par la loi du 30 juin 1971 applicable en cas d'infraction à certaines lois sociales aux infractions relevant des niveaux 2, 3 et 4. Les infractions très graves, les infractions graves ainsi que les infractions de gravité moyenne peuvent faire l'objet soit d'une peine, soit d'un traitement administratif. Le procès-verbal constatant une infraction dressé par l'agent qualifié est transmis au ministère public; une copie de celui-ci est envoyée à l'administration compétente pour infliger les amendes administratives. Priorité est donnée aux poursuites pénales.

Enfin, la politique de dépenalisation mise en œuvre par le Code pénal social acquiert tout son sens dans le cas des infractions de niveau 1. Le Code pénal social propose de dépenaliser ces infractions légères et de les assortir d'une seule amende administrative.

De inbreuken van niveau 1 bestraffen de werkgever die niet zijn verplichtingen is nagekomen die bestaan in het vervullen van formaliteiten en diverse kennisgevingen die voortvloeien uit de administratieve voorschriften die de werking van het stelsel van de sociale zekerheid in goede banen moeten leiden of die de arbeidsbetrekkingen naar behoren doen verlopen (bijvoorbeeld de inbreuken van niveau 1 bestraffen de niet-naleving van verplichtingen inzake de bescherming van de werknemers tegen geweld, pesten of ongewenst seksueel gedrag op het werk of nog het uitblijven van de verplichte kennisgeving aan de arbeidsinspectie in geval van afwijkingen op het stuk van arbeidsduur, enzovoort).

Aldus is het verdedigde belang minder belangrijk dan de normen die andere waarden beschermen zoals de reglementering in verband met kinderarbeid, fraude op het vlak van sociale voordelen of met zwartwerk. Het is dus gerechtvaardigd dat de enkele administratieve geldboete als sanctie wordt voorbehouden voor de meest onschuldige inbreuken.

B.1.3. Een schaal met incriminaties:

25. De gradatie van de incriminaties en de strafsancities in de sociale wetten kan best gebeuren op basis van het belang dat door deze bepalingen wordt gevrijwaard en, in voorkomend geval, in functie van het moreel element van de strafrechtelijke inbreuken.

De rangschikking van de strafrechtelijke inbreuken in functie van het beschermd belang of van het moreel element laat immers toe deze aan te houden op basis van de strafbare gedragingen en niet meer op een versnipperde wijze in elke sociale wet. De analyse van voornoemde criteria laat toe de verboden gedragingen te vergelijken. Aldus moet een zelfde strafbare gedraging bestraft worden met dezelfde sanctie.

Op die manier ontstonden vier categorieën volgens de ernst van de inbreuk. Binnen die categorieën is de categorie van de inbreuken van gemiddelde zwaarte een restcategorie.

26. De heel zware inbreuken zijn de volgende:

a) voor het arbeidsrecht:

– de overtredingen op de bepalingen inzake de gezondheid en de veiligheid van de werknemers wanneer zij voor een werknemer gezondheidshinder of een arbeidsongeval tot gevolg hadden;

Les infractions de niveau 1 sanctionnent l'employeur qui n'a pas respecté ses obligations qui consistent en l'accomplissement de formalités et de diverses notifications issues des règles administratives qui réglementent le bon fonctionnement du système de sécurité sociale ou qui disciplinent les relations de travail (par exemple, les infractions de niveau 1 sanctionnent le non-respect des obligations en matière de protection des travailleurs contre la violence et de harcèlement moral ou sexuel au travail ou encore, l'absence de notification à faire à l'inspection du travail en cas de dérogations en matière de durée du travail, etc.).

Ainsi, l'intérêt protégé est de moindre importance que dans des normes protégeant d'autres valeurs comme la réglementation du travail des enfants, la fraude en matière d'avantages sociaux ou de travail au noir. Il se justifie que soit réservée la seule amende administrative comme sanction à la violation de faits les plus bénins.

B.1.3. Une échelle des incriminations:

25. La gradation des incriminations et des sanctions pénales que comportent les lois sociales peut utilement s'effectuer sur la base de l'intérêt que ces dispositions protègent et, le cas échéant, en fonction de l'élément moral qui accompagne les infractions pénales.

En effet, la classification des infractions pénales en fonction de l'intérêt protégé ou de l'élément moral permet d'appréhender celles-ci sur la base des comportements punissables et non plus de façon cloisonnée dans chaque loi sociale. L'analyse des critères précités permet de rapprocher les comportements interdits. Ainsi, un même comportement incriminé doit être sanctionné de la même sanction.

C'est ainsi que quatre catégories ont été dégagées, selon leur gravité. Parmi celles-ci, la catégorie des infractions de gravité moyenne constitue une catégorie résiduaire.

26. Les infractions très graves sont les suivantes:

a) pour le droit du travail:

– les atteintes aux dispositions en matière de santé et de sécurité des travailleurs lorsqu'elles ont eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail;

– een handeling van geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk stellen en er geen einde aan stellen in weerwil van een vordering tot staken vanwege de bevoegde rechtbank;

- kinderarbeid;
- de inbreuken op de gezondheid en de veiligheid van jonge werknemers;
- de inbreuken op de reglementering van de deeltijdse arbeid;
- de inbreuken op de tewerkstelling van illegaal verblijvende buitenlandse werknemers;
- de tussenpersonen die deelnemen aan een inbreuk met betrekking tot de tewerkstelling van buitenlandse werknemers;
- het niet verrichten van de Dimona-formaliteiten;

– het niet nakomen van de verplichtingen inzake de sociale documenten zoals de algemeen personeelsregister, speciaal personeelsregister en aanwezigheidsregister;

– de niet-naleving van de door de sociaal inspecteurs genomen dwangmaatregelen in het kader van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers en van de daarop betrekking hebbende gerechtelijke beslissing.

b) voor het sociale zekerheidsrecht:

- de frauduleuze onderwerping van werknemers;
- tewerkstelling van een werkloze of van een persoon die een uitkeringsverzekering geniet.

c) voor de twee materies:

- het verhinderen van toezicht.

27. De zware inbreuken zijn de volgende:

a) voor het arbeidsrecht:

- de overtredingen op de bepalingen inzake de gezondheid en de veiligheid van de werknemers;
- bepaalde inbreuken op de bepalingen inzake het tewerkstellen van buitenlandse werknemers;
- de inbreuken op de reglementering van de deeltijdse arbeid;
- het ter beschikking stellen van werknemers;
- het niet opmaken van de individuele rekening;
- het niet oprichten van bedrijfsorganen;
- het opzettelijk niet opmaken van de sociale balans van de onderneming;
- voor een revisor, zelfstandig boekhoudkundig expert of commissaris, het op onwettige wijze opzettelijk bevestigen en goedkeuren van deze sociale balans;

– commettre un acte de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail et de ne pas y mettre fin suite à un ordre de cessation de la juridiction compétente;

- le travail des enfants;
- les atteintes à la santé et la sécurité des jeunes travailleurs;
- les infractions à la réglementation du travail à temps partiel;
- les infractions relatives à la main d'œuvre étrangère en séjour illégal;
- les intermédiaires participant à une infraction relative à l'occupation de main d'oeuvre étrangère;

– le fait de ne pas effectuer les formalités relatives à la déclaration immédiate de l'emploi;

– les manquements aux obligations en matière de documents sociaux tels que le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence;

– le non-respect des mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux en matière de santé et de sécurité des travailleurs et de la décision judiciaire y afférente.

b) pour le droit de la sécurité sociale:

- l'assujettissement frauduleux de travailleurs;
- la mise au travail d'un chômeur ou d'une personne bénéficiaire de l'assurance indemnité.

c) pour les deux matières:

- l'obstacle à la surveillance.

27. Les infractions graves sont les suivantes:

a) pour le droit du travail:

- les atteintes aux dispositions en matière de santé et de sécurité des travailleurs;
- certaines infractions à la réglementation en matière d'occupation de travailleurs étrangers;
- les infractions à la réglementation du travail à temps partiel;
- la mise à disposition de travailleurs;
- le fait de ne pas établir le compte individuel;
- la non-institution des organes de l'entreprise;
- le fait volontaire de ne pas établir le bilan social de l'entreprise;
- le fait volontaire pour un réviseur, expert-comptable indépendant ou commissaire d'attester et d'approuver ce bilan social dans des conditions illégales;

- het weigeren om inlichtingen te verstrekken, alsook het opzettelijk verstrekken van foutieve inlichtingen of het afleggen van foutieve verklaringen in geval van toepassing van de bepalingen met betrekking tot de prestaties van algemeen belang in vreedstijd;
- het niet naleven van de gerechtelijke beslissing als gevolg van een beroep tegen de door de sociale inspecteurs genomen maatregelen;
- het niet onderschrijven van een verzekeringspolis tegen arbeidsongevallen;
- het niet verrichten van de aangifte van de ongevallen die aanleiding kunnen geven tot de toepassing van de wet van 10 april 1971 bij de bevoegde verzekeringsonderneming en de bevoegde sociaal inspecteurs.

b) voor het sociale zekerheidsrecht:

- de opzettelijke schendingen van de organisatie van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid en van de vertrouwelijkheid van de gegevens;
- het niet toezenden aan de RSZ en aan de Hulp- en Voorzorgskas voor Zeevarenden van de verklaring ter rechtvaardiging van het bedrag van de verschuldigde bijdragen, wanneer de feiten wetens en willens werden gepleegd;
- de inbreuken op de bepalingen met betrekking tot de sociale identiteitskaart.

c) voor de twee materies:

- de inbreuken betreffende het onwettig verkrijgen van prestaties ten laste van de gemeenschap (sociale zekerheidsprestaties, terugbetaling van loon gestort in geval van opleidingsverlof);
- valsheid en het gebruik van valse stukken;
- het niet naleven van een vonnis dat een beroepsverbod, een verbod om een onderneming uit te baten of een sluiting van onderneming of van een vestiging uitspreekt.

28. De inbreuken van gemiddelde zwaarte zijn de volgende:

a) voor het arbeidsrecht:

- de inbreuken op de bepalingen die de persoonlijke levenssfeer van de werknemers beschermen;
- de tekortkomingen in verband met bepaalde maatregelen inzake non-discriminatie;
- de inbreuken op de maatregelen ter preventie van het geweld of het moreel of seksueel pesten op het werk;

- le refuser de fournir des informations, ainsi que le fait volontaire de fournir des informations ou faire des déclarations inexactes en cas d'application des dispositions relatives aux prestations d'intérêt public en temps de paix;
- le non-respect de la décision judiciaire suite à un recours contre les mesures prises par les inspecteurs sociaux;
- le fait de ne pas souscrire de police d'assurance contre les accidents du travail;
- le fait de ne pas effectuer de déclarations des accidents qui peuvent donner lieu à l'application de la loi précitée du 10 avril 1971 à l'entreprise d'assurances compétente et aux inspecteurs sociaux compétents.

b) pour le droit de la sécurité sociale:

- les atteintes intentionnelles à l'organisation de la Banque-carrefour de sécurité sociale et à la confidentialité des données;
- l'absence de transmission par les employeurs à l'Onss et à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins de la déclaration justificative du montant des cotisations dues, lorsque les faits sont commis sciemment et volontairement;
- les infractions aux dispositions relatives à la carte d'identité sociale.

c) pour les deux matières:

- les infractions qui concernent l'obtention illicite de prestations à charge de la collectivité (prestations de sécurité sociale, remboursement du salaire versé en cas de congé-éducation);
- les faux et usage de faux;
- le fait de ne pas respecter un jugement prononçant une interdiction professionnelle, une interdiction d'exploiter une entreprise ou une fermeture d'entreprise ou d'établissement.

28. Les infractions de gravité moyenne sont les suivantes:

a) pour le droit du travail:

- les atteintes aux dispositions qui protègent la vie privée des travailleurs;
- les manquements aux mesures de non-discrimination;
- les infractions aux mesures de prévention de la violence et du harcèlement moral ou sexuel au travail;

- de tekortkomingen op gebied van de reglementering betreffende de individuele afwijkingen die worden toegestaan voor activiteiten die buiten het kader van het onderwijs en de opleiding van het kind vallen;
- de inbreuken op de bepalingen betreffende de werken rusttijden (de overtredingen op de bepalingen die de dagelijkse en wekelijkse maximum arbeidstijd opleggen, het niet nakomen van de bepalingen betreffende de wekelijkse rust, enz.);
- de inbreuken op de bepalingen betreffende het verlof (de inbreuken op de bepalingen ter bescherming van de moederschaprust en het belemmeren van het recht op tijdskrediet en op de loopbaanonderbreking);
- de inbreuken op de bepalingen die de nachtarbeid reglementeren;
- het niet nakomen van de verplichting om een werknemer te vervangen inzake het brugpensioen;
- het niet naleven van de bepalingen betreffende de medische controle;
- de inbreuken op het recht van de werknemers om hun loon of vakantiegeld integraal uitbetaald te krijgen;
- de tekortkomingen mbt het recht van de werknemers op maaltijdcheques, bijkomende loonvoordelen, sluitingsvergoeding, enz.;
- de schendingen van de regels inzake tuchtstraffen;
- de inbreuken op de bepalingen betreffende uitzendarbeid;
- de inbreuken op de maatregelen ter bescherming van particuliere bedrijfssectoren;
- het niet nakomen van de verplichtingen inzake de sociale documenten zoals het register van de tijdelijke werknemers of het contract met betrekking tot het tewerkstellen van studenten, het contract van thuiswerkers en de beroepsinlevingsovereenkomsten;
- de belemmeringen van ondernemingsorganen;
- het niet nakomen van de informatie- en consultatieverplichting van de werknemers in geval van collectief ontslag of sluiting van de onderneming;
- de inbreuken op de reglementering met betrekking tot het arbeidsreglement;
- de inbreuken op de bepalingen die het opstellen de communicatie en de attestatie van het sociaal bilan reglementeren;
- de weigering tot het uitvoeren of het doen uitvoeren van maatregelen, van prestaties van algemeen belang naar aanleiding van aangelegenheden zoals de collectieve en vrijwillige beëindiging van het werk, enz.;
- het niet naleven van het bevel van de sociaal inspecteurs om documenten aan te plakken;
- de inbreuken op de bepalingen met betrekking tot werkloosheidscontrole.

- les manquements à la réglementation relative aux dérogations individuelles accordées aux activités sortant du cadre de l'éducation et de la formation de l'enfant;
- les infractions aux dispositions relatives au temps de travail et au temps de repos (les atteintes aux dispositions imposant des limites quotidiennes et des limites hebdomadaires de durée du travail, les manquements aux dispositions relatives au repos hebdomadaire, etc.);
- les infractions aux dispositions en matière de congés (les infractions aux dispositions protégeant le repos de maternité et l'entrave au droit au crédit-temps et à l'interruption de carrière);
- les infractions aux dispositions qui réglementent le travail de nuit;
- les manquements à l'obligation de remplacer le travailleur en matière de prépension;
- le non-respect des dispositions en matière de médecine de contrôle;
- les atteintes au droit des travailleurs de percevoir leur rémunération intégralement ou leur pécule de vacances;
- les manquements au droit des travailleurs de percevoir les titres-repas, les avantages complémentaires à la rémunération, l'indemnité de fermeture, etc.;
- les atteintes aux règles en matière de sanctions disciplinaires;
- les atteintes aux dispositions du travail intérimaire;
- les atteintes aux mesures qui protègent les secteurs d'activité particuliers;
- les manquements aux obligations en matière de documents sociaux tels que le registre des intérimaires ou le contrat relatif à une occupation d'étudiant, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle;
- les entraves au fonctionnement des organes d'entreprises;
- les manquements à l'obligation d'information et de consultation des travailleurs en cas de licenciement collectif ou de fermeture d'entreprise;
- les atteintes à la réglementation relative au règlement de travail;
- les infractions aux dispositions qui réglementent l'établissement du bilan social, sa communication et son attestation;
- le refus d'exécuter ou de faire exécuter des mesures, de prestations d'intérêt public à l'occasion d'événements tel que la cessation collective et volontaire du travail, etc.;
- le non-respect de l'ordre des inspecteurs sociaux d'apposer des documents;
- les infractions aux dispositions relatives au contrôle du chômage.

b) voor het sociale zekerheidsrecht:

- de inbreuken op de rechten van de sociaal verzekerde;
- de inbreuken op de persoonlijke levenssfeer van de sociaal verzekerden;
- de inbreuken op de financiering van de sociale zekerheid. Er dient evenwel te worden opgemerkt dat slechts één middelmatig zware sanctie werd weerhouden voor dit type inbreuk omdat burgerlijke maatregelen de naleving van de verplichtingen reeds versterken en de strafrechtelijke ondersteuning dus betrekkelijk licht mag zijn, vergeleken met de betreffende financiële belangen.

29. De lichte inbreuken bestaan in het niet-nakomen van louter administratieve verplichtingen, zoals het invullen van documenten, het toezenden van inlichtingen tussen administraties, enz.

30. Samengevat beoogt het ontwerp, door rangregeling van de inbreuken en de sancties:

- 1° het verwijderen van de in onbruik geraakte of blijkbaar nutteloze incriminaties;
- 2° het afschaffen van dubbel gebruik;
- 3° in een zelfde wet de inbreuken in te delen naar gelang hun graad van ernst en dus een onderlinge hiërarchie in te stellen;
- 4° alles te ordenen in een coherent geheel.

B.2. De bedrieglijke gedragingen

31. Een van de hindernissen van de strijd tegen de sociale fraude ligt in het feit dat het huidig sociaal strafrecht een nalatige werkgever op dezelfde manier behandelt als een fraudeur: één en dezelfde straf is voorzien in beide hypothesen. De werkgever die door onwetendheid handelt en de koppelbaas worden op dezelfde voet van gelijkheid geplaatst.

De strafwet moet een opvoedende rol spelen om zijn preventief doel te bereiken. Het duidt de ongewenste sociale gedragingen aan met een blaam (de ontorende strafsancie). Momenteel worden alle gedragingen, al dan niet bedrieglijk, aangeduid met dezelfde blaam, wat voor gevolg heeft dat de ernstige gedragingen niet uitsteken boven het totaal van de inbreuken.

Indien men de frauduleuze gedragingen wil bestempelen als meer sociaal ongewenst dan de andere, moet op het wetgevend vlak een onderscheid gemaakt worden tussen de politionele overtredingen (laattijdig toezenden

b) pour le droit de la sécurité sociale:

- les atteintes aux droits des assurés sociaux;
 - les atteintes à la vie privée des assurés sociaux;
 - les atteintes au financement de la sécurité sociale.
- On observera toutefois que seule une sanction de gravité moyenne a été retenue pour ce type d'infractions en raison du fait que des mesures civiles renforcent déjà considérablement le respect des obligations et que le soutien répressif peut donc être relativement léger au regard des enjeux financiers dont il s'agit.

29. Les infractions légères sont constituées de manquements à des obligations purement administratives, telles que documents à remplir, informations à transmettre entre administrations, etc.

30. En synthèse, par l'ordonnancement des incriminations et des sanctions, le projet vise à:

- 1° élaguer les incriminations désuètes ou paraissant inutiles;
- 2° éliminer les doubles emplois;
- 3° distinguer au sein d'une même loi les infractions selon leur degré de gravité, et donc établir une hiérarchie entre elles;
- 4° ordonner le tout dans un ensemble cohérent.

B.2. Les comportements frauduleux

31. L'un des handicaps de la lutte contre la fraude sociale réside dans le fait que le droit pénal social actuel traite de la même façon un employeur négligent et un fraudeur: une seule et même peine est prévue pour les deux hypothèses. L'employeur agissant par ignorance et le négrier sont mis sur pied d'égalité.

La loi pénale doit, pour atteindre son but préventif, jouer un rôle didactique. Elle marque les comportements socialement indésirables d'un blâme (la sanction pénale infamante). A l'heure actuelle, tous les comportements, frauduleux ou non, sont marqués du même blâme, ce qui fait que les comportements graves n'émergent pas de la masse des infractions.

Si l'on veut marquer les comportements frauduleux comme plus socialement indésirables que les autres, il est nécessaire de faire, au niveau législatif, une césure entre les infractions de police (retard dans l'expédition

van een document, vergissing in een verklaring) en de bedrieglijke gedragingen, die met andere straffen moeten worden gesanctioneerd. In het eerste geval is de sanctie eerder een tot de orde roepen. In het tweede geval wordt de overtreder niet alleen vervolgd voor de gepleegde daad maar ook voor de geestesgesteldheid waarin hij heeft gehandeld, voor de bedrieglijke of schandelijke wijze waarop hij heeft gehandeld.

Daarom voorziet het ontwerp in bepaalde gevallen een verzwaring van de sanctie wanneer de verdachte bedrieglijk heeft gehandeld.

Het ontwerp voorziet in een bepaald aantal gevallen eveneens een verzwaring van de sanctie wanneer de betrokkene wetens en willens, en niet door onachtzaamheid of nalatigheid, heeft gehandeld. De gedraging is maatschappelijk schadelijker wanneer deze wordt gesteld door iemand die handelt met volledige kennis van zaken. Deze verantwoordt een zwaardere sanctie.

B.3. De algemene principes van het Strafwetboek

32. Het zoeken naar samenhang gebeurt ook door middel van de uniformering van de algemene beginselen die toepasbaar zijn op inbreuken op het sociaal strafrecht. De vaststelling is de volgende:

B.3.1. Met betrekking tot de strafrechtelijk beteugelde misdrijven:

33. Uit artikel 100 van het Strafwetboek volgt dat de algemene beginselen van het Strafwetboek van toepassing zijn op de bijzondere wetten en verordeningen, met uitzondering van de bepalingen betreffende de strafbare deelneming en de bepalingen betreffende de verzachtende omstandigheden bij misdrijven. De bijzondere wetten en verordeningen kunnen echter anders bepalen.

Krachtens die bijzonderheid stelt de rechtsleer dat het algemeen strafrecht een aanvullend karakter bezit (F. TULKENS, M. VAN DE KERKOVE, *Introduction au droit pénal, Aspects juridiques et criminologiques*, Brussel, Story Scientia, 2de ed., 1993, p.127). De bijzondere wetten, waaronder de sociale wetten, kunnen immers zelf bepalen dat sommige gedeelten van het Boek I van het Strafwetboek niet van toepassing zijn op de incriminaties waarnaar ze verwijzen. Ze kunnen eveneens bepalen dat hoofdstuk VII van het Strafwetboek en artikel 85 van het Strafwetboek van toepassing zijn op de incriminaties waarnaar ze verwijzen.

d'un document, erreur dans une déclaration) et les comportements frauduleux, qui doivent être sanctionnés de peines différentes. Dans le premier cas, la sanction est davantage un rappel à l'ordre. Dans le deuxième cas, le délinquant est poursuivi non seulement pour l'acte commis mais aussi en raison de l'état d'esprit dans lequel il a agi, des procédés frauduleux ou scandaleux auxquels il a eu recours.

C'est pourquoi le projet prévoit, dans certains cas, une aggravation de la sanction lorsque le prévenu a agi frauduleusement.

Le projet prévoit aussi, dans un certain nombre de cas, une aggravation de la sanction lorsque l'intéressé a agi sciemment et volontairement, et non par inadvertance ou par négligence. Le comportement est socialement plus nuisible s'il est le fait d'une personne qui agit en pleine connaissance de cause. Elle mérite une sanction plus grave.

B.3. Les principes généraux du Code pénal

32. La recherche de la cohérence passe également par l'uniformisation des principes généraux applicables aux infractions de droit pénal social. Le constat est le suivant:

B.3.1. En ce qui concerne les infractions sanctionnées pénalement:

33. Il résulte de l'article 100 du Code pénal que les principes généraux du Code pénal s'appliquent aux lois et règlements particuliers à l'exception des dispositions relatives à la participation punissable et des dispositions concernant les circonstances atténuantes en matière de délits. Mais les lois et les règlements particuliers peuvent en disposer autrement.

En vertu de cette particularité, la doctrine déclare que le droit pénal général est supplétif (F. TULKENS, M. VAN DE KERKOVE, *Introduction au droit pénal, Aspects juridiques et criminologiques*, Bruxelles, Story Scientia, 2ème éd., 1993, p.127). En effet, les lois particulières, parmi lesquelles se trouvent les lois sociales peuvent prévoir, en leur sein, que certains pans du livre premier du Code pénal ne s'appliquent pas aux incriminations qu'elles élaborent. Tout comme elles peuvent prévoir que le chapitre VII du Code pénal ainsi que l'article 85 du Code pénal s'appliquent à leurs incriminations.

Aangezien Boek I van het Strafwetboek in beginsel van toepassing is op de bijzondere wetten en verordeningen met uitzondering van de artikelen betreffende de strafbare deelneming en de verzachtende omstandigheden bij misdrijven, moet de bijzondere wetgever in de desbetreffende wet evenwel formeel verklaren dat hij anders bepaalt.

De bijzondere wetten en verordeningen maken vaak gebruik van die mogelijkheid tot afwijking van Boek I van het Strafwetboek want de wetgever beschouwt vaak de algemene beginselen van Boek I van het Strafwetboek, die uitgewerkt zijn voor andere misdrijven en een andere tijdperiode als niet langer aangepast aan de incriminaties die vermeld zijn in de bijzondere wetten en verordeningen.

Overeenkomstig artikel 100 van het Strafwetboek heeft de sociale wetgever vaak gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om de incriminaties die vermeld zijn in de sociale wetten uit te sluiten van de toepassing van sommige bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, of heeft hij beslist dat de hoofdstuk VII van Boek I van het Strafwetboek of artikel 85 van het Strafwetboek van toepassing was op voornoemde incriminaties.

34. Ten eerste stelt men vast dat de sociale wetten doorgaans een redundante bepaling bevatten die verwijst naar de toepasselijkheid van Boek I van het Strafwetboek op het sociaal strafrecht. De sociale wetgever maakt overigens gebruik van zes verschillende formuleringen om te stipuleren dat Boek I van het Strafwetboek toepasselijk is op de sociale misdrijven (J. VAN DAMME, «*Sociaal Handhavingsrecht – Ontwerp van voorstellen van basisprincipes voor een nieuwe regeling*», niet gepubliceerd, p. 2 e.v.).

Slechts enkele wetten bevatten deze redundante bepaling niet. Het gaat om:

- de wet van 27 juli 1962 tot vaststelling van een werkgeversbijdrage in het verlies geleden door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen ingevolge de uitgifte van abonnementen voor werklieden en bedienden, alsook het koninklijk besluit van 28 juli 1962 tot vaststelling van het bedrag en de wijze van betaling van de werkgeversbijdrage in het verlies geleden door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen ingevolge de uitgifte van abonnementen voor werklieden en bedienden;
- de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

Cependant, si le principe est l'application du livre I du Code pénal aux lois et règlements particuliers à l'exception des articles concernant la participation punissable et les circonstances atténuantes en matière de délits, le législateur particulier doit déclarer formellement dans sa loi qu'il en dispose autrement.

Les lois et les règlements particuliers utilisent souvent cette faculté de déroger au livre I du Code pénal parce que le législateur considère souvent que les principes généraux du livre I du Code pénal, conçus pour d'autres infractions et une autre époque, sont inadaptés aux incriminations contenues dans les lois et règlements particuliers.

Conformément à l'article 100 du Code pénal, le législateur social a souvent utilisé son pouvoir d'exclure l'application de certaines dispositions du livre I du code pénal aux incriminations prévues par la loi sociale ou a décidé que le chapitre VII du livre I du Code pénal ou l'article 85 du même code s'appliquaient aux incriminations précitées.

34. On constate tout d'abord que, de manière générale, les lois sociales contiennent une disposition redondante rappelant l'applicabilité du Livre I du Code pénal au droit pénal social. Le législateur social utilise, du reste, six formules différentes pour affirmer que le livre I du Code pénal est applicable aux infractions sociales (J. VAN DAMME, «*Droit pénal social – Projet de propositions de principes de base pour une nouvelle réglementation*», pp.2 et s.).

Seules quelques lois ne contiennent pas cette disposition redondante. Il s'agit de:

- la loi du 27 juillet 1962 établissant une intervention des employeurs dans la perte subie par la Société nationale des chemins de fer belges par l'émission d'abonnements pour ouvriers et employés et l'arrêté royal du 28 juillet 1962 fixant le montant et les modalités de paiement de l'intervention des employeurs dans la perte subie par la Société nationale des chemins de fer belges par l'émission d'abonnements pour ouvriers et employés;
- la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale.

35. Vervolgens stelt men vast dat het sociaal strafrecht meestal voorziet in een bepaling die afwijkt van artikel 100 van het Strafwetboek inzake strafbare deelneming. Dit artikel 100 stelt dat de regels van het Strafwetboek met betrekking tot de deelneming niet toepasselijk zijn in geval van een inbreuk op het bijzonder sociaal strafrecht. In concreto betekent dit dat een medeplichtige aan een misdrijf dat strafbaar gesteld is bij een wet die buiten het Strafwetboek valt (bijvoorbeeld een inbreuk op het sociaal strafrecht) niet strafbaar is.

In tegenstelling tot de uitsluiting voorzien bij artikel 100 van het Strafwetboek, herstellen de sociale wetten de eenvormigheid door de herinvoering van de toepassing van hoofdstuk VII betreffende de strafbare deelneming aan de sociale misdrijven.

36. Voorts stelt men vast dat het sociaal strafrecht een aantal afwijkende bepalingen op de algemene beginzelen van het Strafwetboek omvat.

37. Met betrekking tot de verzachtende omstandigheden op strafgebied:

a) Sommige bepalingen maken enkel en alleen artikel 85 van het Strafwetboek toepasselijk (terwijl het volgens artikel 100 evenmin toepasselijk is op de misdrijven die niet in het Strafwetboek zijn opgenomen). Door die bepaling in de sociale wetten kan de rechter een straf uitspreken die lager is dan het wettelijk minimum wanneer de verzachtende omstandigheden dit vergen.

Het betreft:

- de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en stoomketels;
- de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919;
- de wet van 24 mei 1921 tot waarborging der vrijheid van vereniging;
- de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, samengeordend op 19 december 1939;
- de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij;
- de wet van 16 april 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen;
- de wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over de weg, de spoorweg of de waterweg;

35. On constate ensuite que le droit pénal social prévoit le plus souvent une disposition dérogatoire à l'article 100 du Code pénal en matière de participation punissable. Suivant celui-ci, les règles du Code pénal concernant la participation ne sont pas applicables en cas d'infraction au droit pénal particulier. Concrètement, cela signifie qu'un complice à une infraction prévue par une loi se trouvant en dehors du code (exemple, une infraction au droit pénal social) n'est pas punissable.

Contrairement à l'exclusion prévue par l'article 100 du Code pénal, les lois sociales rétablissent l'uniformité en restaurant l'application du chapitre VII concernant la participation punissable aux infractions sociales.

36. Ensuite, on observe que le droit pénal social contient une série de dispositions dérogatoires aux principes généraux du Code pénal.

37. En ce qui concerne les circonstances atténuantes en matière délictuelle:

a) Certaines dispositions rendent purement et simplement applicable l'article 85 du Code pénal (alors qu'à suivre l'article 100, il ne s'appliquerait pas non plus aux infractions figurant en dehors du code). Grâce à cette disposition qui figure dans les lois sociales, le juge peut fixer la peine en dessous du minimum légal quand les circonstances atténuantes le commandent.

Il s'agit:

- de la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur;
- des lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919;
- de la loi du 24 mai 1921 garantissant la liberté d'association;
- des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;
- de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande;
- de la loi du 16 avril 1963 relative au reclassement social des handicapés;
- de la loi du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par route, par chemin de fer ou par voie navigable;

- het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;
- de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluit-wet van 28 december 1944 betreffende de maatschap-pelijke zekerheid voor werknemers;
- de wetten betreffende - de schadeloosstelling voor beroepsziekten, gecoördineerde 3 juni 1970;
- de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971;
- de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971 ;
- de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaar-borgde gezinsbijslag;
- de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördi-neerd op 14 juli 1994;
- de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie;
- de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen.

b) Andere bepalingen houden een bijzonder stelsel in, ingesteld bij de wet van 13 februari 1998 ter bevor-dering van de tewerkstelling, die in het hoofdstuk X een bijzonder stelsel van verzachtende omstandigheden in sociale aangelegenheden voorschrijft.

Voor sommige sociale misdrijven laat de wet van 13 februari 1998 ter bevordering van de tewerkstelling de strafrechter toe rekening te houden met verzachtende omstandigheden zonder dat het bedrag van de uit te spreken strafgeldboete lager mag zijn dan 40 of 80% van het minimumbedrag van de geldboete voorgeschreven door de sociale wet.

Wat de drempel van 40% betreft, gaat het om:

- de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij;
- de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen;
- de wet van 22 december 1936 tot instelling van het regime der vier ploegen in de automatische venster-glasblazerijen;
- de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeids-duur in de diamantnijverheid;
- de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;
- de wet van 19 augustus 1948 betreffende de pres-taties van algemeen belang in vredestijd;
- de wet van 20 september 1948 houdende organi-satie van het bedrijfsleven;

- de l'arrêté royal n°50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;
- de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;
- des lois relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles, coordonnées le 3 juin 1970;
- de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du tra-vail;
- des lois relatives aux vacances annuelles des tra-vailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971;
- de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties;
- de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;
- de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'in-tégration sociale;
- de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises.

b) D'autres dispositions ont un régime spécial créé par la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi qui prescrit, dans son chapitre X, un régime spécial de circonstances atténuantes en matière sociale.

En effet, pour certaines infractions sociales, la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi autorise le juge répressif à tenir compte de circonstances atténuantes sans que le montant de l'amende pénale qu'il prononce ne soit inférieur à 40 ou 80% du montant minimum de l'amende prescrite par la loi sociale.

En ce qui concerne le seuil de 40%, ces dispositions sont:

- la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime;
- la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure;
- la loi du 22 décembre 1936 instituant le régime des quatre équipes dans les verreries à vitres automa-tiques;
- la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée de travail dans l'industrie diamantaire;
- l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;
- la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'in-térêt public en temps de paix;
- la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie;

- de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in de nijverheids-, landbouw-, of handelsondernemingen en –exploitaties;
- de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid;
- de wet van 5 september 1952 betreffende de vleeskeuring en de vleeshandel;
- de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid;
- de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken;
- de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een Sociaal Fonds voor Diamantarbeiders;
- de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel;
- de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool der zeelieden ter koopvaardij;
- de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen;
- de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers;
- de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités;
- de arbeidswet van 16 maart 1971;
- de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid;
- de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;
- de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen;
- de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten;
- de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering;
- het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten;
- de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst;
- het koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren;
- het koninklijk besluit nr. 230 van 21 december 1983 betreffende de stage en de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces;
- de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen;
- de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen;
- de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen;
- de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, - de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;
- de programmawet van 22 december 1989;

- la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles agricoles ou commerciales;
- la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire;
- la loi du 5 septembre 1952 relative à l'expertise et au commerce des viandes;
- la loi du 7 janvier 1958 concernant les fonds de sécurité d'existence;
- la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction;
- la loi du 12 avril 1960 portant création d'un fonds social pour les ouvriers diamantaires;
- la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier;
- la loi du 25 février 1964 organisant un Pool des marins de la marine marchande;
- la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail;
- la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs;
- la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires;
- la loi du 16 mars 1971 sur le travail;
- la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire;
- la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;
- la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés;
- la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats du travail;
- la loi du 4 août 1978 de réorientation économique;
- l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux;
- la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés;
- l'arrêté royal n° 213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction;
- l'arrêté royal n° 230 du 21 décembre 1983 relatif au stage et à l'insertion professionnelle des jeunes;
- la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales;
- la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales;
- la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises;
- la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs;
- la loi-programme du 22 décembre 1989;

- de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen;
- de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor de werkgelegenheid;
- de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;
- de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling;
- de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden;
- de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers;
- de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid;
- het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

De drempel van 80% heeft betrekking op:

- de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

Aan de basis van dit stelsel liggen twee arresten van het Arbitragehof van 14 juli 1997 (Arbitragehof, 14 juli 1997, *R.A.C.A.*, nr. 40/97; *J.L.M.B.*, 1997 p.360).

Het Arbitragehof analyseert het vraagstuk waarbij een strafrechtelijk vervolgd persoon kan genieten van verzachtende omstandigheden die de rechter de mogelijkheid geven om het bedrag van de geldboete te verminderen tot onder de wettelijke minima, terwijl het individu aan wie een administratieve geldboete werd opgelegd krachtens de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, niet in aanmerking komt voor een strafvermindering wegens verzachtende omstandigheden omdat voornoemde wet een dergelijke individualisering niet toelaat. Het Arbitragehof stipuleert dat dit verschil in behandeling niet op redelijke wijze kan worden verantwoord.

Deze arresten hebben de wetgever genoopt tot de goedkeuring van de wet van 13 februari 1998, op grond waarvan een artikel 1er werd ingevoegd in de wet van 30 juni 1971, dat de Directeur-generaal van de Afdeling van de juridische studiën, de documentatie en de ge-

- la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales;
- la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi;

- la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail;
- la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi;
- la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être;
- la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers;
- la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale;
- l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions.

Le seuil de 80% concerne:

- la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers.

À l'origine de ce régime se trouvent deux arrêts de la Cour d'arbitrage du 14 juillet 1997 (*C.A.*, 14 juillet 1997, *R.A.C.A.*, n°40/97; *J.L.M.B.*, 1997 p.360).

La Cour d'arbitrage analyse le point selon lequel un individu poursuivi pénalement peut bénéficier de circonstances atténuantes qui permettent au juge de réduire le montant de l'amende en dessous des minima légaux alors que l'individu faisant l'objet d'une amende administrative en vertu de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales ne peut bénéficier d'une réduction de sa sanction en raison de circonstances atténuantes car la loi précitée ne permet pas telle individualisation. La Cour d'arbitrage y stipule que cette différence de traitement n'est pas susceptible de justification raisonnable.

Ces arrêts ont conduit le législateur à adopter la loi du 13 février 1998 qui a introduit un article 1^{er}ter dans la loi du 30 juin 1971, lequel permet au Directeur général de la Division des études juridiques, de la documentation et du contentieux du Service du Président du SPF Emploi,

schillen van de Diensten van de Voorzitter van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, toelaat een administratieve geldboete onder het wettelijk vastgestelde minimum op te leggen in het licht van eventuele verzachtende omstandigheden. Dit prerogatief tot vaststelling van de geldboete werd eveneens toegekend aan de rechter bij de arbeidsrechtbank in geval van beroep tegen de beslissing van de bevoegde ambtenaar tot het opleggen van de geldboete. Dezelfde wet voorziet tevens in een aanvulling van artikel 216*bis*, §1, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering wat de minnelijke schikking vanwege de arbeidsauditeur betreft.

Met het oog op het parallelisme tussen de strafvervolgingen en de administratieve vervolgingen is ook de correctionele rechter beperkt door de drempels van 40 en 80% voor de aangelegenheden waar administratieve geldboeten mogelijk zijn.

Het bijzondere karakter van het stelsel van verzachtende omstandigheden dat ingevoerd werd bij de wet van 13 februari 1998, ligt in het feit dat het niet in alle sociale wetten is ingevoerd maar enkel in die wetten waarvan de incriminaties in aanmerking komen voor een administratieve behandeling. Dit stelsel is bijzonder omdat het alleen betrekking heeft op de administratieve geldboete, de strafrechtelijke geldboete en de minnelijke schikking van een misdrijf waarvoor het openbaar ministerie een geldboete wil vorderen. Dit stelsel is met name bijzonder omdat het drempels oplegt waar de ambtenaar, rechter of auditeur niet onder mag gaan, aangezien deze drempels immers de doelstelling van de wetgever concretiseren in het kader van de bestraffing van de inbreuken op het sociaal recht.

38. De sociale wetgever heeft de toepassing van Hoofdstuk V betreffende de algemene herhaling uitgesloten in verschillende sociale wetten waarin strafrechtelijke betugeling is voorzien en heeft systemen inzake bijzondere herhaling ingevoerd.

In tegenstelling tot de algemene herhaling in strafzaken, die vereist dat de dader voordien werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van ten minste één jaar, vereist de sociale wet dat de overtreder dezelfde sociale wet heeft overtreden zonder rekening te houden met de uitgesproken straf (C. HENNAU, J. VERHAEGEN, *Droit pénal général, Travaux de la Faculté de droit de l'Université Catholique de Louvain*, Brussel, Bruylant, 1999, p.409).

In het algemeen beschikken de sociale wetten over een facultatief herhalingsstelsel van één jaar krachtens hetwelk lastens de veroordeelde die dezelfde sociale wet overtreedt binnen het jaar dat volgt op zijn eerste

Travail et Concertation sociale, de fixer l'amende administrative en dessous des minima d'amendes prévus par la loi et ce, eu égard à d'éventuelles circonstances atténuantes. Cette prérogative a également été accordée au juge du tribunal du travail qui connaît du recours contre la décision du fonctionnaire compétent pour fixer l'amende administrative. Cette même loi a également complété l'article 216*bis*, § 1er, aliéna 3, du Code d'instruction criminelle en ce qui concerne la transaction pénale de l'auditeur du travail.

Pour respecter le parallélisme entre les poursuites pénales et les poursuites administratives, le juge correctionnel est, lui aussi, limité par les seuils de 40 et 80% dans les matières où des amendes administratives sont possibles.

Le régime des circonstances atténuantes introduit par la loi du 13 février 1998 doit sa spécificité au fait qu'il n'a pas été introduit dans toutes les lois sociales mais dans celles dont les incriminations peuvent faire l'objet d'un traitement administratif. Ce régime est particulier car il ne concerne que l'amende administrative, l'amende pénale et la transaction pénale d'une infraction pour laquelle le ministère public envisage de demander une amende. Ce régime est spécialement particulier étant donné qu'il instaure des seuils en dessous desquels le fonctionnaire, le juge, l'auditeur du travail ne peuvent descendre, puisque ces seuils concrétisent toujours la volonté du législateur dans le cadre de la répression des infractions au droit pénal social.

38. Le législateur social a exclu l'application du Chapitre V concernant la récidive générale dans plusieurs lois sociales sanctionnées pénalement pour y organiser des systèmes de récidive spéciale.

Contrairement à la récidive générale en matière délictuelle qui exige que le délinquant ait été antérieurement condamné à une peine d'emprisonnement d'un an, la loi sociale demande que le contrevenant ait violé la même loi sociale sans prendre en considération le taux de la peine prononcée (C. HENNAU, J. VERHAEGEN, *Droit pénal général, Travaux de la Faculté de droit de l'Université Catholique de Louvain*, Bruxelles, Bruylant, 1999, p.409).

De manière générale, les lois sociales disposent d'un système de récidive facultatif d'un an en vertu duquel le délinquant qui viole la même loi sociale dans l'année qui suit sa première condamnation peut se voir infliger

veroordeling, een dubbele straf kan worden uitgesproken (F. KEFER, o. c., p.455).

Sommige sociale wetten bepalen een herhalingstermijn van drie jaar of van vijf jaar.

Enkele herhalingsstelsels zijn verplichtend.

Niettemin voorzien andere sociale wetten in een stelsel van bijzondere herhaling zonder uitsluiting van het algemene stelsel bepaald in hoofdstuk V van het Strafwetboek. In dat geval is het stelsel van algemene herhaling in strafzaken van toepassing op de overtreder die een inbreuk op een bepaling van het Strafwetboek en een sociaalrechtelijk misdrijf heeft gepleegd.

39. Uit de analyse van de verschillende sociale wetten blijkt dat deze een verjaringstermijn van de strafvordering van vijf jaar voorschrijven, uitgezonderd een tiental sociale wetten die een verjaringstermijn van de strafvordering van drie jaar voorschrijven. Niettemin stelt men eveneens vast dat voor de wetten die een verjaringstermijn van de strafvordering van vijf jaar voorschrijven, de aanvangstermijn van de verjaring niet op eenvormige wijze is geformuleerd.

Sommige sociale wetten zoals de wet betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers voorziet in een verjaringstermijn van vijf jaar in plaats van één jaar ingeval van contraventionalisering van het wanbedrijf, hetgeen weinig passend lijkt (artikel 18, tweede lid, van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers). Deze afwijkende bepalingen staan los van de strafprocedure in het gemeenrecht. Er is geen reden voor de verdere handhaving ervan. De uniformering van het sociaal strafrecht impliceert de opheffing van deze bepalingen.

40. Behalve voor wat betreft de vermenigvuldiging van de geldboeten per betrokken werknemer (zie infra) voorziet het sociaal strafrecht geen afwijking inzake de samenloop van misdrijven, ongeacht of het gaat om de materiële of ideale samenloop van misdrijven. Huidig ontwerp voorziet bijgevolg geen enkele bijzondere samenloopregel.

Artikel 64 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, evenals artikel 11 van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van

une peine double (F. KEFER, o. c., p.455).

Certaines lois sociales prévoient un délai de récidive de trois années ou de cinq années.

Quelques systèmes de récidive sont obligatoires.

Cependant, d'autres lois sociales prévoient un système de récidive spéciale sans exclure le régime général du chapitre V du Code pénal. Dans ce cas, le régime de récidive générale en matière délictuelle s'applique au contrevenant qui a commis une infraction au Code pénal et une infraction au droit social.

39. L'analyse des diverses lois sociales indique que celles-ci prescrivent un délai de prescription de l'action publique de cinq ans et ce, hormis une dizaine de lois sociales qui prévoient un délai de prescription de l'action publique de trois ans. Néanmoins, on constate également que, en ce qui concerne les lois qui prévoient un délai de prescription de l'action publique de cinq ans, le point de départ de la prescription n'y est pas formulé de façon uniforme.

Certaines lois sociales telles que la loi relative à l'occupation des travailleurs étrangers prévoient, quant à elles, un délai de prescription de cinq ans au lieu d'un an en cas de contraventionnalisation des délits, ce qui semble assez peu approprié (par exemple, article 18, alinéa 2, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers). Ces dispositions dérogatoires au droit commun de la procédure pénale sont isolées. Elles ne s'expliquent pas quant à l'intérêt de leur maintien. L'uniformisation du droit pénal social implique leur abrogation.

40. Sauf en ce qui concerne la multiplication des amendes par travailleurs concernés (voir infra), le droit pénal social ne présente pas de dérogation relative aux concours d'infractions, qu'il s'agisse du concours matériel d'infractions ou du concours idéal d'infractions. Aucune règle particulière de concours n'est donc prévue dans le présent projet.

L'article 64 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale ainsi que l'article 11 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes

de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels, bepalen een regel van materiële samenloop.

Deze bepalingen stipuleren dat wanneer meerdere feiten inbreuken vormen op voormelde regels of op de uitvoeringsmaatregelen ervan, de sancties samengevoegd worden zonder dat zij nochtans het dubbele van het maximum van de zwaarste straf te boven mogen gaan. Ze verwijzen naar de algemene regel onder artikel 60 van het Strafwetboek. Bijgevolg stelt het ontwerp de opheffing van die bepalingen voor.

41. Artikel 40 van het Strafwetboek betreffende de vervangende gevangenisstraf is van toepassing op de inbreuken opgenomen in de sociale wetten indien deze de toepassing ervan niet uitsluiten. Het merendeel van de sociale wetten wijkt niet af van artikel 40 van het Strafwetboek.

Toch bestaat er een uitzondering. Artikel 163 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, samengeordend op 19 december 1939, bepaalt dat een vervangende gevangenisstraf niet mag uitgesproken worden samen met de geldboete die wordt opgelegd in toepassing van twee incriminaties van voornoemde wet (J. CONSTANT, *Traité pratique de droit pénal*, 1965, Deel 2, p.742, nr. 686 e.v.; Cass., 2 maart 1936, *Pas.*, 1936, I, p.175; Cass., 15 juni 1936, *Pas.*, 1936, I, p.295).

De oorsprong van deze bepaling dient te worden gezocht in de wet van 4 augustus 1930 betreffende de kinderbijslagen voor loonarbeiders, die een zelfde bepaling inhield. Deze toevoeging werd ingelast in de wet van 4 augustus 1930 ingevolge een amendement dat door de minister van Industrie, Arbeid en Sociale Voorzorg werd ingediend. Voornoemd amendement geeft evenwel geen verduidelijking met betrekking tot deze bepaling.

Uit het voorgaande volgt dat de auteurs de schrapping van die uitzondering voorstellen met het oog op de uniformering van de strafbepalingen die opgenomen zijn in de sociale wetten.

B.3.2. Met betrekking tot de administratieve sancties:

42. Aangezien het hier gaat om sancties die als administratief gekwalificeerd worden, worden ze niet geregeld door de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek. De sociale wetgever moet het stelsel van de sancties verduidelijken wanneer hij een administratieve sanctie instelt.

légaux des pensions prescrivent une règle de concours matériel.

Ces dispositions prévoient que lorsque plusieurs faits constituent des infractions aux normes précitées ou à leurs mesures d'exécution, les sanctions sont cumulées sans qu'elles puissent excéder le double du maximum de la peine la plus forte. Elles font référence à la règle générale de l'article 60 du Code pénal. Vu leur redondance, le présent projet propose leur abrogation.

41. L'article 40 du Code pénal relatif à l'emprisonnement subsidiaire s'applique aux infractions énoncées dans les lois sociales si celles-ci n'en excluent pas l'application. La plupart des lois sociales ne dérogent pas à l'article 40 du Code pénal.

Cependant, il existe une exception. L'article 163 des lois sur les allocations familiales des travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, énonce qu'une peine d'emprisonnement subsidiaire ne peut accompagner l'amende prononcée en application de deux incriminations de la loi précitée (J. CONSTANT, *Traité pratique de droit pénal*, 1965, Tome 2, p.742, n°686 et s.; Cass., 2 mars 1936, *Pas.*, 1936, I, p.175; Cass., 15 juin 1936, *Pas.*, 1936, I, p.295).

L'origine de cette disposition est la loi du 4 août 1930 relative aux allocations familiales pour travailleurs salariés, qui comportait une disposition équivalente. Les travaux préparatoires indiquent que cet ajout a été inséré dans la loi du 4 août 1930 suite à un amendement présenté par le ministre de l'industrie, du travail et de la prévoyance sociale. Cependant, l'amendement précité ne s'explique pas à propos de cette disposition.

Il résulte de ce qui précède que les auteurs proposent la suppression de cette exception, et ce, en vertu de son objectif d'unifier les dispositions pénales contenues dans les lois sociales.

B.3.2. En ce qui concerne les sanctions administratives:

42. Etant qualifiées d'administratives, ces sanctions ne sont pas régies par les règles contenues dans le livre Ier du Code pénal. Le législateur social doit préciser le régime des sanctions lorsqu'il organise une répression administrative.

Deze regel moet evenwel met omzichtigheid worden gehanteerd in het licht van de rechtspraak van het Arbitragehof. Aangaande de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn ingeval van inbreuk op sommige sociale wetten, heeft het Arbitragehof in een arrest van 18 november 1992 gesteld dat de waarborgen die voortvloeien uit de algemene beginselen van het strafrecht op dezelfde wijze van toepassing waren op die sancties als op de strafsancties. De kwalificatie 'administratief' van een straf staat de toepassing van die beginselen op de administratieve sancties niet in de weg. Die waarborgen «(...) zijn van toepassing onafhankelijk van de kwalificatie van strafrechtelijk of niet-strafrechtelijk die de wet zou kunnen geven aan de maatregelen die zij voorschrijft. De kwalificatie 'administratief' die de wet van 30 juni 1971 geeft aan de geldboeten waarin zij voorziet, kan derhalve geen miskenning van die principes verantwoorden (...)» (Arbitragehof, 18 november 1992, 72/92; *J.T.T.*, 1993, p.193).

De inhoud van die algemene principes wordt evenwel niet gedefinieerd door het Arbitragehof. Niets laat veronderstellen dat ze gelijkgesteld zijn aan de regels uit Boek I van het Strafwetboek. Ze omvatten de rechten van de verdediging en de regels inzake de bewijslast en het vermoeden van onschuld. Het recht op uitstel en opschorting van de uitspraak maakt er daarentegen geen deel van uit (Arbitragehof, 14 juli 1997, 40/97, *J.L.M.B.*, 1997, p.360), alhoewel het Arbitragehof hierop later is teruggekomen wat betreft het uitstel (Arbitragehof, 16 juni 2004, 105/2004).

43. De wet van 30 juni 1971 zoals hij nu is voorziet:

- een vermindering van de straf in geval van verzachtende omstandigheden, die beperkt is tot 40 of 80 procent van het bedrag van de administratieve geldboete, afhankelijk van de inbreuk;
- een systeem van facultatieve herhaling van een jaar;
- een regel die toepasselijk is op de materiële samenloop van misdrijven die bestraft worden met een administratieve geldboete, namelijk de samenvoeging van de administratieve geldboeten, waarbij evenwel een maximum is bepaald. Het maximum bedraagt 20 000 euro of 120 000 euro naar gelang het misdrijf. Dit maximum is niet van toepassing in geval van samenloop met een misdrijf dat betrekking heeft op de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

In de praktijk gaat de ambtenaar die bevoegd is tot het opleggen van de geldboete (Directeur-generaal van de Afdeling van de juridische studiën, de documentatie

Il faut toutefois apporter un tempérament à cette règle, en raison de la jurisprudence de la Cour d'arbitrage. Au sujet de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, la Cour d'arbitrage a déclaré, dans un arrêt du 18 novembre 1992, que les garanties découlant des principes généraux du droit pénal s'appliquaient à ces sanctions de la même manière qu'aux sanctions pénales. La seule qualification d'administrative n'empêche pas l'application de ces principes aux sanctions administratives. Ces garanties «(...) s'imposent au législateur indépendamment de la qualification de pénale ou de non pénale que la loi pourrait donner aux mesures qu'elle prescrit. La qualification «d'administrative» que la loi du 30 juin 1971 donne aux amendes qu'elle prévoit ne saurait justifier une méconnaissance de ces principes (...)» (C.A., 18 novembre 1992, 72/92; *J.T.T.*, 1993, p.193).

Le contenu de ces principes généraux n'est cependant pas défini par la Cour d'arbitrage. Rien ne permet de penser qu'ils s'identifient aux règles figurant dans le livre Ier du Code pénal. On sait qu'ils englobent les droits de la défense ainsi que les règles relatives à la charge de la preuve et la présomption d'innocence. Par contre, le droit au sursis et à la suspension du prononcé n'en fait pas partie (C.A., 14 juillet 1997, 40/97, *J.L.M.B.*, 1997, p.360), bien que la Cour d'arbitrage soit revenue plus tard sur sa décision en ce qui concerne le sursis (C.A., 16 juin 2004, 105/2004).

43. Dans son état actuel, la loi du 30 juin 1971 prévoit:

- une atténuation de sanction en cas de circonstances atténuantes, limitée à 40 pour cent ou 80 pour cent du montant de l'amende administrative, selon les infractions;
- un système de récidive facultative d'un an;
- une règle applicable au concours matériel d'infractions sanctionnées par une amende administrative, à savoir le cumul des amendes administratives mais avec un maximum. Le plafond est de 20 000 euros ou de 120 000 euros selon les infractions. Ce maximum n'est pas applicable en cas de concours avec une infraction concernant l'occupation des travailleurs étrangers.

Cependant, dans la pratique, le fonctionnaire compétent pour infliger l'amende (le Directeur général de la Division des études juridiques, de la documentation

en de geschillen van de Diensten van de Voorzitter van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) evenwel over tot de toepassing van de beginselen van artikel 65 van het Strafwetboek wanneer hij gevat wordt door een ideale samenloop van misdrijven of een collectief misdrijf, hoewel hij daartoe over geen rechtsgrond beschikt. De rechtspraak is in die zin (Arbh. Gent, 13 december 2000, *J.T.T.*, 2001, p. 64);

– een regel inzake de verjaringstermijn waarbinnen de geldboete moet worden opgelegd, namelijk vijf jaar.

B.3.3. De uniformering van de regels betreffende de algemene beginselen:

44. Over de noodzaak tot uniformering van die regels bestaat geen twijfel.

In zijn adviezen omtrent de ontwerpen en voorstellen tot sociale wetten houdende strafrechtelijke bepalingen pleitte de Raad van State in de jaren zestig reeds voor de codificatie van het sociaal recht met inbegrip van het sociaal strafrecht (bijvoorbeeld: Wetsontwerp betreffende de collectieve overeenkomsten en de paritaire comités, Parl. St. Senaat, gew. zit., 1966-1967, nr.148, p.86 e.v.; Wetsontwerp betreffende de loonbescherming van de werknemers, Parl. Stuk, Kamer, gew. zit., 1962-1963, nr.471/1, p.10 e.v.; Wetsontwerp betreffende de arbeidsduur in de openbare en particuliere sectoren van 's Lands bedrijfsleven, Parl. Stuk, Kamer, gew. zit., 1962-1963, nr.471/1, p.11 e.v.). Met betrekking tot de sociale wetten die aan de Raad van State waren voorgelegd, stelde deze instantie immers dat de incriminaties en de strafrechtelijke sancties ingesteld bij de voornoemde wetten eenvormig zouden moeten worden gemaakt met het oog op de uniformering van de strafbepalingen van de sociale wetgeving in haar geheel. De Raad van State stelde de aanpassing voor van de strafbepalingen inzake sociaal recht met het oog op een onderlinge coherentie. De Raad van State stelde eveneens de progressieve uniformering voor van de bepalingen van het algemeen strafrecht.

De uniformering en de coördinatie van de toepasse-lijkheid van de algemene beginselen van het algemeen strafrecht op het sociaal strafrecht zijn noodzakelijk omdat de algemene regels in de sociale wetten verschillend zijn naar gelang het stelsel.

Aldus schrijft huidig ontwerp, naast de regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag van de strafrechtelijke geldboeten, een bepaling voor betreffende de strafbare deelneming en de verzachtende omstandigheden en een regel betreffende de bijzondere herhaling. Het voorziet

et du contentieux du Service du Président du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale) fait application des principes prévus par l'article 65 du Code pénal lorsqu'il est saisi d'un concours idéal d'infractions ou d'un délit collectif, bien qu'il n'ait pas de base légale pour le faire. La jurisprudence est dans ce sens (C. Trav. Gand, 13 décembre 2000, *J.T.T.*, 2001, p. 64);

– une règle relative au délai de prescription dans lequel l'amende doit être infligée, à savoir cinq ans.

B.3.3. L'uniformisation des règles relatives aux principes généraux:

44. La nécessité d'uniformiser ces règles ne fait aucun doute.

Dans les années soixante, le Conseil d'État proposait déjà, dans les avis qu'il a rendus sur les projets et les propositions de lois sociales contenant des dispositions pénales (par exemple: projet de loi sur les conventions collectives et les commissions paritaires, Doc. parl., Sénat, sess. ord., 1966-1967, n°148, p.86 et suiv.; projet de loi concernant la protection de la rémunération des travailleurs, Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1962-1963, n°471/1, p.10 et suiv.; projet de loi relatif à la durée du travail dans les secteurs publics et privés de l'économie nationale, Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1962-1963, n°471/1, p.11 et suiv.), la codification du droit social en ce compris le droit pénal social. En effet, le Conseil d'État disposait, en ce qui concerne les lois sociales soumises à son instance, que les incriminations ainsi que les sanctions pénales des lois susvisées soient unifiées au bénéfice de l'uniformisation des dispositions pénales de l'ensemble de la législation sociale. Le Conseil d'État suggérait l'adaptation des pénalités de droit social afin qu'elles soient cohérentes les unes par rapport aux autres. Le Conseil d'État proposait également l'uniformisation progressive des dispositions de droit pénal général.

L'uniformisation et la coordination de l'applicabilité des principes généraux du droit pénal général au droit pénal social sont nécessitées par la disparité des règles générales dans les lois sociales selon des régimes différents.

Ainsi, le présent projet prescrit, outre la règle de multiplication du montant des amendes pénales, une règle concernant la récidive spéciale, une disposition relative à la participation punissable et aux circonstances atténuantes. Il abroge les règles de prescription que

in de opheffing van de verjaringsregels die opgenomen zijn in de sociale wetten in het belang van de gemeenschappelijke strafprocedure.

Het ontwerp bevat daartegen geen specifieke regel voor de verjaring van de strafvordering.

Wat de strafvordering betreft stelt het merendeel van de sociale wetten een verjaringstermijn van vijf jaar voor, overeenkomstig de verjaringstermijn voor gemeenschappelijke misdrijven. Een aantal sociale wetten voorziet geen bijzondere verjaringsregel. Andere sociale wetten die strafbepalingen voorzien schrijven een verjaringstermijn van de strafvordering van drie jaar voor. Deze termijn van drie jaar werd overgenomen van de vroegere verjaringstermijn van de strafvordering in het gemeenrecht.

Dit ontwerp stelt voor om de regel inzake de verjaring van de strafvordering, toepasselijk in het sociaal strafrecht, eenvormig te maken, gelet op de strafvordering in het gemeenrecht, door de opheffing van de specifieke regels met betrekking tot de verjaring van de strafvordering die zijn opgenomen in de sociale wetten.

De regel van het gemeenrecht bepaalt het beginpunt van de verjaringstermijn van de strafvordering op de dag waarop het misdrijf werd gepleegd. Dit aanvangspunt zal afhangen van het feit of het een ogenblikkelijk dan wel een voortdurend misdrijf betreft.

Het ogenblikkelijk of voortdurend karakter van een misdrijf hangt af van de definitie die de wetgever gegeven heeft aan een bepaald misdrijf (B. SPRIET, *Strafrechtspraak, Publicaties van het Instituut voor Strafrecht*, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Katholieke Universiteit Leuven, Leuven, Acco, 1989, blz.72; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, Boek I, 1991, blz.178; F. KEFER, o. c., blz.206; C. HENNAU, J. VERHAEGEN, o. c., blz.55 ev.).

De rechtsleer en de rechtspraak zijn het erover eens dat het ogenblikkelijk misdrijf gekenmerkt wordt door «(...) de uitvoering (of niet-uitvoering) van een feit waarvan de voltooiing in één ogenblik plaatsvindt» (C. HENNAU, J. VERHAEGEN, o. c., blz.56). Aldus behoudt het misdrijf een ogenblikkelijk karakter als het na een bepaalde tijd is voltooid. Zo is bijvoorbeeld een misdrijf zoals de niet-betaling voltooid op het ogenblik dat de betaling moet worden verricht (F. KEFER, o. c., blz.206).

Het voortdurend misdrijf wordt gekenmerkt door het tot stand brengen en het handhaven van een strafbare toestand.

comportent les lois sociales au profit du droit commun de la procédure pénale.

Le projet ne contient pas de règle spécifique pour la prescription de l'action publique.

La plupart des lois sociales proposent un délai de prescription de l'action publique de cinq ans conformément au délai de prescription de droit commun en matière de délits. Quelques lois sociales ne prévoient pas de règle de prescription particulière. D'autres lois sociales comportant des dispositions pénales prescrivent un délai de prescription de l'action publique de trois ans. Ce délai de trois années a été calqué sur l'ancien délai de prescription de l'action publique de droit commun.

Le présent projet propose d'uniformiser la règle de prescription de l'action publique applicable en droit pénal social eu égard au droit commun de la procédure pénale en prescrivant l'abrogation des règles spéciales de prescription de l'action publique contenues dans les lois sociales.

La règle du droit commun fixe le point de départ du délai de prescription de l'action publique le jour où l'infraction a été commise. Ce point de départ dépendra du fait que l'infraction est instantanée ou continuée.

Le caractère instantané ou continu d'une infraction dépend de la définition que le législateur a donné à telle ou telle infraction (B. SPRIET, *Strafrechtspraak, Publicaties van het Instituut voor Strafrecht, Faculteit der Rechtsgeleerdheid Katholieke Universiteit te Leuven, Leuven, Acco, 1989, p.72; C. VAN DEN WYNGAERT, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Antwerpen, Maklu, Boek I, 1991, p.178; F. KEFER, o. c., p.206; C. HENNAU, J. VERHAEGEN, o. c., pp.55 et s.).*

La doctrine et la jurisprudence s'accordent à considérer que l'infraction instantanée se caractérise par «(...) l'accomplissement (ou le non-accomplissement) d'un fait dont la consommation s'achève en un instant» (C. HENNAU, J. VERHAEGEN, o. c., p.56). Ainsi, l'infraction conserve un caractère instantané si elle est consommée au terme d'un délai. Par exemple, l'infraction de non-paiement est consommée au moment où le paiement doit être effectué (F. KEFER, o. c., p.206).

L'infraction continue se définit par la création et le maintien d'une situation délictueuse.

Net zoals de misdrijven in het Strafwetboek zijn de meeste sociaalrechtelijke misdrijven ogenblikkelijke misdrijven.

De misdrijven die de niet-betaling strafbaar stellen, worden voltooid door één enkel verzuim op het ogenblik dat de betaling moet worden verricht. Ze hebben aldus een ogenblikkelijk karakter (Cass., 19 oktober 1987, *Pas.*, 1988, I, 188, *J.T.T.*, 1988, blz.7, *R.D.S.*, 1988, blz.101, *R.W.*, 1987-1988, blz.1054; Cass., 21 december 1992, *Bull.*, 1992, blz.1398, en *R.D.S.*, 1993, blz.15; H.D. BOSLY, «Défaut de paiement de la rémunération et du pécule des vacances - Prescription, infraction instantanée», *Orientations*, 1989, blz. 167 e.v.; L. ELIAERTS, «Loon als schadevergoeding ex delicto», *Chron.D.S.*, 1995, blz.257, nr.1).

Het gaat om de niet-betaling of laattijdige betaling van:

- het loon (Cass., 19 oktober 1987 en 21 december 1992, zie supra),
- de loonindexeringen (Cass., 21 december 1992, *R.D.S.*, 1993, blz.15),
- de salaristoelag voor bijkomend gepresteerde uren (Cass., 4 december 1989, *Pas.*, 1989, I, 420, *J.T.T.*, 1990, blz.5, *R.W.*, 1989-1990, blz.1112),
- de bijdragen voor een Fonds voor Bestaanszekerheid dat ingesteld is bij collectieve overeenkomst (Arb.H. Brussel, 27 januari 1992, *Chron.D.S.*, 1992, blz.421),
- het vakantiegeld (Cass., 26 oktober 1970, *Pas.*, 1971, I, 174),
- het salaris voor feestdagen (Cass., 29 april 1963, *Pas.*, 1963, I, 612),
- de bijdragen voor getrouwheidszegels en weerverletzegels voor een Fonds voor Bestaanszekerheid (Corr. Charleroi, 8 november 1989, *J.T.T.*, 1990, blz.45; Luik, 18 oktober 1972, *J.L.*, 1972-1973, blz.211; H.D. BOSLY, «Chronique semestrielle de jurisprudence», *Rev.dr.pén.*, 1981, blz.1023; A. DE NAUW en M. VANDEBOTERMET, «De verjaring van de rechtsvordering ex delicto in het sociaal recht», *Actuele problemen van het arbeidsrecht*, Antwerpen, Apeldoorn, Maklu, 1993, blz.10).

Zijn eveneens ogenblikkelijke misdrijven:

- de niet-naleving van de verplichte wekelijkse rustdag (Cass., 22 juni 1993, *Bull.*, 1993, blz.611),
- de onthouding van schriftelijke evaluatie van het loongedeelte in natura en de kennisgeving van die evaluatie aan de werknemer bij diens indienstneming (Arb.H. Brussel, 27 januari 1992, *Chron.D.S.*, 1992, blz.421),
- de niet-uitvoering van de verplichting tot kennisgeving van de sluiting van de onderneming aan het Fonds

La plupart des délits de droit pénal social constituent des infractions instantanées tout comme les infractions du Code pénal.

Les infractions rendant punissable le défaut de paiement sont consommées par une seule omission au moment où le paiement doit être effectué. Elles sont donc instantanées (Cass., 19 octobre 1987, *Pas.*, 1988, I, 188, *J.T.T.*, 1988, p. 7, *R.D.S.*, 1988, p. 101, *R.W.*, 1987-1988, p. 1054; Cass., 21 décembre 1992, *Bull.*, 1992, p. 1398, et *R.D.S.*, 1993, p. 15; H.D. BOSLY, «Défaut de paiement de la rémunération et du pécule de vacances - Prescription, infraction instantanée», *Orientations*, 1989, pp. 167 et s.; L. ELIAERTS, «Loon als schadevergoeding ex delicto», *Chron.D.S.*, 1995, p. 257, n° 1).

Il en va ainsi du non-paiement ou du paiement tardif:

- de la rémunération (Cass., 19 octobre 1987 et 21 décembre 1992, cités ci-dessus),
- des indexations de rémunération (Cass., 21 décembre 1992, *R.D.S.*, 1993, p. 15),
- du sursalaire pour les heures supplémentaires (Cass., 4 décembre 1989, *Pas.*, 1989, I, 420, *J.T.T.*, 1990, p. 5, *R.W.*, 1989-1990, p. 1112),
- des cotisations à un Fonds de sécurité d'existence instauré par convention collective (C. trav. Bruxelles, 27 janvier 1992, *Chron.D.S.*, 1992, p. 421),
- du pécule de vacances (Cass., 26 octobre 1970, *Pas.*, 1971, I, 174),
- du salaire relatif aux jours fériés (Cass., 29 avril 1963, *Pas.*, 1963, I, 612),
- des cotisations pour timbres de fidélité et timbres intempéries à un Fonds de sécurité d'existence (Corr. Charleroi, 8 novembre 1989, *J.T.T.*, 1990, p. 45; Liège, 18 octobre 1972, *J.L.*, 1972-1973, p. 211; H.D. BOSLY, «Chronique semestrielle de jurisprudence», *Rev. dr. pén.*, 1981, p. 1023; A. DE NAUW et M. VANDEBOTERMET, «De verjaring van de rechtsvordering ex delicto in het sociaal recht», *Actuele problemen van het arbeidsrecht*, Anvers, Apeldoorn, Maklu, 1993, p. 10).

Sont également des infractions instantanées:

- l'inobservation de l'obligation de respecter un jour de repos hebdomadaire (Cass., 22 juin 1993, *Bull.*, 1993, p. 611),
- l'abstention d'évaluer par écrit la partie de la rémunération en nature et de porter cette évaluation à la connaissance du travailleur lors de son engagement (C. trav. Bruxelles, 27 janvier 1992, *Chron.D.S.*, 1992, p. 421),
- l'inexécution de l'obligation de notifier la fermeture de l'entreprise au Fonds de fermeture, dans le délai

voor bedrijfssluitingen binnen de vijftien dagen (Brussel, 25 september 1978, *J.T.T.*, 1979, blz.44),

- het verzuim tot aflevering van de sociale documenten aan de werknemer (J. LECLERCQ, «*Problèmes de concours d'infractions en cas de pluralité de travailleurs «concernés»*», *Rev.dr.pén.*, 1978, blz.276),

- de verhindering van toezicht (Brussel, 7 november 1994, *Rev.dr.pén.*, 1995, blz.738).

Voortdurende misdrijven zijn daarentegen:

- het niet-bijhouden van de sociale documenten, het niet-bewaren ervan op de aangewezen plaats, geen vermelding van een werknemer in die documenten of de onvolledige of onjuiste invulling ervan (J. LECLERCQ, o.c., *Rev.dr.pén.*, 1978, blz.276; J. HERMAN, «*De verjaring in het arbeidsrecht*», *J.T.T.*, 1984, blz.138, nr.62; J. LEROY, «*Règles de prescriptions applicables à l'action civile résultant de la violation d'une disposition de nature contractuelle sanctionnée pénalement*», *J.T.T.*, 1978, blz.274, nr.106; W. VAN EECKHOUTTE, «*Sociaalrechtelijke implicaties van de burgerlijke vordering op grond van misdrijven*», *Actuele problemen van strafrecht*, Antwerpen, Kluwer, 1988, blz.415),

- verzuim tot samenstelling van een ondernemingsraad (A. DE NAUW en M. VANDEBOTERMET, «*De verjaring van de rechtsvordering...*», o.c., blz.10; H.D. BOSLY en J. VAN DROOGHENBROECK, «*La prescription*», *Le contrat de travail, dix ans après la loi du 3 juillet 1978*, Brussel, Story-Scientia, 1989, blz.319, nr.10).

Sommige sociale wetten bepalen een bijzonder begrip van de verjaring van de strafvordering, waarvan de handhaving niet gerechtvaardigd lijkt.

Dit geldt voor artikel 39, tweede lid, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Dit bepaalt dat indien de werkgever de sociale zekerheidsbijdragen aan de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid niet heeft overgemaakt (terwijl hij wel de inhoudingen van de werknemersbijdrage heeft verricht), de verjaringstermijn van de strafvordering een aanvang neemt op de dag dat de inhoudingen gestort zijn.

Hetzelfde geldt voor de sociale zekerheidsbijdragen van de zeeman en van de reder die niet overgemaakt zijn aan de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden (artikel 12bis, § 5, tweede lid, van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij), en de niet-betaling van de compensatiebijdrage aan het Intern Compensatiefonds voor de diamantsector (artikel 24, tweede lid, van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector).

de quinze jours (Bruxelles, 25 septembre 1978, *J.T.T.*, 1979, p. 44),

- l'omission de délivrer au travailleur les documents sociaux (J. LECLERCQ, «*Problèmes de concours d'infractions en cas de pluralité de travailleurs «concernés»*», *Rev. dr. pén.*, 1978, p. 276),

- le délit d'obstacle à la surveillance (Bruxelles, 7 novembre 1994, *Rev. dr. pén.*, 1995, p. 738).

Sont, par contre, des infractions continues:

- le fait de ne pas tenir les documents sociaux, ne pas les conserver au lieu indiqué, ne pas mentionner un travailleur dans ces documents, ou les établir de manière incomplète ou inexacte (J. LECLERCQ, o.c., *Rev. dr. pén.*, 1978, p. 276; J. HERMAN, «*De verjaring in het arbeidsrecht*», *J.T.T.*, 1984, p. 138, n° 62; J. LEROY, «*Règles de prescription applicables à l'action civile résultant de la violation d'une disposition de nature contractuelle sanctionnée pénalement*», *J.T.T.*, 1978, p. 274, n° 106; W. VAN EECKHOUTTE, «*Sociaalrechtelijke implicaties van de burgerlijke vordering op grond van misdrijven*», *Actuele problemen van strafrecht*, Anvers, Kluwer, 1988, p. 415),

- le fait de ne pas instituer un conseil d'entreprise (A. DE NAUW et M. VANDEBOTERMET, «*De verjaring van de rechtsvordering...*», o.c., p. 10.; H.D. BOSLY et J. VAN DROOGHENBROECK, «*La prescription*», *Le contrat de travail, dix ans après la loi du 3 juillet 1978*, Bruxelles, Story-Scientia, 1989, p. 319, n° 10).

Certaines lois sociales prévoient un point de départ particulier du délai de prescription de l'action publique, qu'il ne paraît pas justifié de maintenir.

C'est le cas de l'article 39, alinéa 2, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs qui stipule que, lorsque l'employeur n'a pas transmis les cotisations de sécurité sociale à l'Office national de sécurité sociale (alors qu'il a effectué la retenue de la cotisation du travailleur), le délai de prescription de l'action publique commence à courir à partir du jour du transfert des retenues.

Il en va de même des cotisations de sécurité sociale du marin et de l'armateur qui n'ont pas été transférées à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins (article 12bis, § 5, alinéa 2, de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande) et du non-paiement de la cotisation de compensation au Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant (article 24, alinéa 2, de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un fonds de compensation interne pour le secteur du diamant).

Artikel 39, tweede lid, van voornoemde wet van 27 juni 1969, artikel 12*bis*, § 5, tweede lid, van voormelde besluitwet van 7 februari 1945, en artikel 24, tweede lid, van voormelde wet van 12 april 1960, worden overgenomen in artikelen 222 en 223 van dit voorontwerp van wet. Deze bepalingen stellen de niet-betaling van de bijdragen aan de desbetreffende instellingen binnen de voorgeschreven termijnen strafbaar. Die misdrijven dienen als ogenblikkelijk te worden beschouwd. Dit ontwerp stelt dus de opheffing voor van deze afwijkende bepalingen.

Meer in het algemeen heft het wetsontwerp de bepalingen op die stipuleren dat deze of gene inbreuk op het sociaal recht beschouwd moet worden als een voortdurende inbreuk voor de berekening van de verjaringsstermijn. Deze bepalingen zijn overbodig. Het ogenblikkelijk of voortdurend karakter van de inbreuk hangt immers af van de formulering die de wetgever hanteert bij de bepaling van de inbreuk.

Aangezien artikel 100 van het Strafwetboek niet van toepassing is op de bepalingen die voorzien in een stelsel van administratieve sancties, voorziet de ontwerptekst met betrekking tot de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn in geval van inbreuken op sommige sociale wetten, in een artikel betreffende de verzachtende omstandigheden, een herhalingsregel, een bepaling betreffende de materiële samenloop van misdrijven, de ideale samenloop van misdrijven en het collectief misdrijf, naast de regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag van de administratieve geldboeten en de verjaringsregel.

B.3.4. De regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag van de geldboeten:

45. De vaststelling is de volgende:

Verschillende sociale wetten koppelen de strafrechtelijke geldboete of de administratieve geldboete die de inbreuken op de bepalingen ervan strafbaar stelt, aan een regel die het bedrag vermenigvuldigt met het aantal werknemers dat betrokken is bij de inbreuk.

De rechtsleer onderstreept, met name wat de strafrechtelijke geldboete betreft, dat de regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag «(...) het streven van de wetgever concretiseert om de straf veeleer toe te meten in functie van de ernst van de feiten en de gevolgen ervan, dan in functie van de persoon van de delinquent» (J. LECLERCQ, *o.c.*, p.255; F. KEFER, *o.c.*, p. 476).

De regel inzake de vermenigvuldiging van het bedrag van de strafrechtelijke geldboete met het aantal

L'article 39, alinéa 2, de la loi précitée du 27 juin 1969, l'article 12*bis*, § 5, alinéa 2, de l'arrêté-loi précité du 7 février 1945 et l'article 24, alinéa 2, de la loi précitée du 12 avril 1960 sont repris dans les articles 222 et 223 du présent avant-projet de loi. Ces dispositions incriminent le non-paiement des cotisations aux organismes intéressés dans les délais prescrits. Il y a lieu de considérer que ces infractions sont instantanées. Ainsi, le présent projet propose l'abrogation de ces dispositions déroatoires.

Plus généralement, le projet de loi abroge les dispositions qui établissent que telle ou telle infraction au droit social doit être considérée comme une infraction continue pour le calcul du délai de prescription. Celles-ci sont superflues. En effet, le caractère instantané ou continu de l'infraction dépend de la formule utilisée par le législateur lors de la définition de l'infraction.

L'article 100 du Code pénal ne s'appliquant pas aux dispositions prévoyant un système de sanctions administratives, le projet de texte prévoit, pour ce qui concerne les amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, une règle de récidive, une disposition concernant le concours matériel d'infractions, le concours idéal d'infractions et le concours par unité d'intention, une règle qui concerne l'effacement de l'amende, un article relatif aux circonstances atténuantes, une règle relative au sursis et ce, outre la règle de multiplication du montant des amendes administratives et la règle de prescription.

B.3.4. La règle de multiplication du montant des amendes:

45. Le constat est le suivant:

Plusieurs lois sociales assortissent l'amende pénale ou l'amende administrative qui sanctionne les violations à leur prescrit d'une règle de multiplication de son montant par le nombre de travailleurs concernés par l'infraction commise.

Comme le souligne la doctrine, plus particulièrement en ce qui concerne l'amende pénale, la règle de multiplication de son montant «(...) traduit la volonté du législateur de fixer la peine en fonction de la gravité des faits et de leur résultat, plutôt que de la personne du délinquant» (J. LECLERCQ, *o.c.*, p.255; F. KEFER, *o.c.*, p.476).

La règle de multiplication du montant de l'amende pénale par le nombre de travailleurs fait l'objet de

werknemers is op verschillende wijzen geformuleerd. Bovendien blijkt uit de inventaris in het kader van het project betreffende de inrichting van een Kruispuntbank van het sociaal strafrecht, dat die regel op het sociaal strafrecht van toepassing is volgens verschillende categorieën (J. VAN DAMME, *o. c.*, p.2). Het merendeel van de sociale wetten omvat immers geen vermenigvuldigingsregel. Een kleiner aantal wetten binnen het sociaal strafrecht schrijft de voornoemde vermenigvuldigingsregel voor zonder bepaling van een maximum. Ten slotte voorzien de strafbepalingen van verschillende sociale wetten in de vermenigvuldigingsregel met maxima die variëren volgens de sociaalrechtelijke incriminaties.

Daarnaast doen diezelfde variaties zich voor bij de vermenigvuldiging van het bedrag van de administratieve geldboete. Sommige inbreuken bepaald in de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn in geval van inbreuken op sommige sociale wetten, vereisen geen vermenigvuldiging van het bedrag van de administratieve geldboete. Voor andere inbreuken op het sociaal recht is voorzien in een vermenigvuldigingsregel met een variabel maximum of zonder maximum.

De codificatie van het sociaal strafrecht, die meer bepaald betrekking heeft op de algemene beginselen inzake strafrecht die toepasselijk zijn op de inbreuken waarvoor strafrechtelijke sancties zijn ingesteld in zoverre ze afwijken van de beginselen onder artikel 100 van het Strafwetboek alsook de algemene beginselen die toepasselijk zijn op de inbreuken waarvoor administratieve sancties zijn ingesteld, brengt de invoering van een eenduidige vermenigvuldigingsregel voor de inbreuken op het sociaal recht mee. Het gaat om de invoering van één formule die toepasselijk is op de inbreuken op het sociaal strafrecht die op exhaustieve wijze zijn omschreven, zodat het sociaal strafrecht duidelijker en overzichtelijker wordt.

Het probleem van één enkele formule voor de vermenigvuldiging van het bedrag van de strafrechtelijke of administratieve geldboete ligt in de verscheidene maxima die gelden voor de vermenigvuldigingsregel.

Betreffende de strafrechtelijke sancties in het kader van het sociaalzekerheidsrecht:

– artikel 175, 1°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 100 tot 1 000 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 175, 2°, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheids-

formulations diverses. De plus, l'inventaire effectué dans le cadre du projet relatif à l'instauration d'une Banque-carrefour du droit pénal social indique que cette règle s'applique au droit pénal social selon plusieurs catégories différentes (J. VAN DAMME, *o. c.*, p.2). En effet, la plupart des lois sociales ne contiennent pas de règle de multiplication. Une partie minoritaire du droit pénal social prescrit la règle de multiplication susvisée sans plafond. Enfin, plusieurs lois sociales prévoient la règle de multiplication dans leurs dispositions pénales avec des plafonds qui varient selon les incriminations de droit social.

En outre, les mêmes variations se rencontrent lorsque l'on examine la multiplication du montant de l'amende administrative. Certaines infractions définies par la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales ne requièrent aucune multiplication du montant de l'amende administrative. D'autres infractions au droit social doivent être multipliées dans les limites d'un plafond, lequel peut varier, ou sans limite de plafond.

Il résulte de la codification du droit pénal social qui comporterait, plus particulièrement, les principes généraux de droit pénal applicables aux infractions sanctionnées pénalement en tant qu'ils dérogent aux principes établis à l'article 100 du Code pénal ainsi que les principes généraux applicables aux infractions sanctionnées administrativement, l'adoption d'une règle de multiplication uniforme applicable aux infractions au droit social. En effet, il s'agit d'adopter une formule unique applicable aux infractions au droit pénal social définies de façon exhaustive et ce afin de rendre le droit pénal social plus clair et plus lisible.

La difficulté de l'utilisation d'une seule formule en ce qui concerne la multiplication du montant de l'amende pénale ou administrative réside dans la diversité des plafonds relatifs à la règle de multiplication.

Ainsi, en ce qui concerne les sanctions pénales dans le domaine du droit de la sécurité sociale:

– l'article 175, 1°, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 100 à 1 000 euros comportant un plafond de 100 000 euros;

– l'article 175, 2°, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991 prescrit une règle de multiplication

reglementering, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 500 tot 2 500 euro met een maximum van 125 000 euro;

– artikel 19ter van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 12bis van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 35, eerste lid, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 56 van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro.

Betreffende het arbeidsrecht:

– artikel 10, derde lid, van de wet van 22 december 1936 tot instelling van het regime der vier ploegen in de automatische vensterglasblazerijen, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 6, tweede lid, van de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 1 000 tot 10 000 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 32, eerste lid, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 100 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 7, derde lid, van de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 1 000 tot 10 000 euro met een maximum van 100 000 euro;

de l'amende pénale d'un montant de 500 à 2 500 euros avec un plafond de 125 000 euros;

– l'article 19ter de la loi du 7 janvier 1958 concernant les fonds de sécurité d'existence prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 12bis de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros assortie d'un plafond de 50 000 euros;

– l'article 35, alinéa 1er, 1°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros comportant un plafond de 100 000 euros;

– l'article 56 des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros.

En ce qui concerne le droit du travail:

– l'article 10, alinéa 3, de la loi du 22 décembre 1936 instituant le régime des quatre équipes dans les verreries à vitres automatiques prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros assortie d'un plafond de 50.000 euros;

– l'article 6, alinéa 2, de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 1 000 à 10 000 euros comportant un plafond de 100 000 euros;

– l'article 32, alinéa 1er, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 100 euros assortie d'un plafond de 100 000 euros;

– l'article 7, alinéa 3, de la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 1.000 à 10 000 euros avec un plafond de 100 000 euros;

– artikel 7, tweede lid, van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 57 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 54, van de arbeidswet van 16 maart 1971, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 54 van de voornoemde arbeidswet van 16 maart 1971, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 2 000 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 5, eerste lid, van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 17 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 1 000 tot 50 000 euro met een maximum van 200 000 euro;

– artikel 24 van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 11, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 11, § 2, tweede lid, van voornoemd koninklijk besluit van 23 oktober 1978, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 500 tot 2 500 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 11, § 3, tweede lid, van voornoemd koninklijk besluit van 23 oktober 1978, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 1 000 tot 5 000 euro met een maximum van 250 000 euro;

– l'article 7, alinéa 2, de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 100 000 euros;

– l'article 57 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 54 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros assortie d'un plafond de 50 000 euros;

– l'article 54 de la loi précitée du 16 mars 1971 prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 2 000 euros assortie d'un plafond de 50 000 euros;

– l'article 5, alinéa 1er, de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 17 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 1 000 à 50 000 euros comportant un plafond de 200 000 euros;

– l'article 24 de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros assortie d'un plafond de 50 000 euros;

– l'article 11, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 11, § 2, alinéa 2, de l'arrêté royal précité du 23 octobre 1978 prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant 500 à 2 500 euros comportant un plafond de 100 000 euros;

– l'article 11, § 3, alinéa 2, de l'arrêté royal précité du 23 octobre 1978 prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 1 000 à 5 000 euros assortie d'un plafond de 250 000 euros;

– artikel 132 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 40 van de wet van 24 juli 1978 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 173 van de programmawet van 22 december 1989, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 500 tot 3 000 euro met een maximum van 200 000 euro;

– artikel 92, tweede lid, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 500 tot 3 000 euro zonder een maximum;

– artikel 82, eerste lid, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 100 euro met een maximum van 100 000 euro;

– artikel 12, 1°, van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 6 000 tot 30 000 euro zonder een maximum;

– artikel 12, 2°, van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 1 700 tot 6 000 euro zonder een maximum;

– artikel 26 van de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid, voorziet in een vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro;

– artikel 12*bis* van het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, voorziet in een

– l'article 132 de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 40 de la loi du 24 juillet 1978 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros comportant un plafond de 50 000 francs;

– l'article 173 de la loi-programme du 22 décembre 1989 prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 500 à 3 000 euros avec un plafond de 200 000 euros;

– l'article 92, alinéa 2, de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 500 à 3 000 euros sans plafond;

– l'article 82, alinéa 1er, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 100 euros avec un plafond de 100 000 euros;

– l'article 12, 1°, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 6 000 à 30 000 euros sans plafond;

– l'article 12, 2°, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 1 700 à 6 000 euros sans plafond;

– l'article 26 de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotions, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros;

– l'article 12*bis* de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale d'un montant

vermenigvuldigingsregel van de strafrechtelijke geldboete ten bedrage van 2 500 tot 12 500 euro met een maximum van 125 000 euro.

Ten slotte, wat betreft artikel 11 van de voornoemde wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn in geval van inbreuk op sommige sociale wetten:

De wet bepaalt dat voor bepaalde overtredingen de administratieve geldboete vermenigvuldigd wordt met het aantal werknemers dat tewerkgesteld is door de werkgever. Het bedrag van de aldus vermenigvuldigde geldboete mag evenwel een bepaald maximum niet overstijgen. Dat maximum bedraagt 20 000 euro voor de overtredingen die omschreven zijn onder artikel 1 van de wet en die bestraft worden met een geldboete van 50 tot 1 250 euro; het maximum bedraagt 100 000 euro voor de overtredingen onder artikel 1*bis* van de wet en die bestraft worden met verschillende geldboeten gaande van 250 euro tot 2 500, tot een bedrag van 3 750 euro tot 12 500 euro. Dat maximum is niet toepasselijk op een overtreding die verband houdt met de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

Uit de analyse van de regel inzake de vermenigvuldiging van het aantal werknemers met het bedrag van de strafrechtelijke geldboete kunnen we afleiden dat er een proportionele verhouding bestaat tussen de vork van de geldboete en het maximum dat in de vermenigvuldigingsregel is vervat zonder dat deze verhouding telkens identiek is.

Voor de sociale wetten die de inbreuken op hun bepalingen bestraffen met een geldboete van 26 tot 500 euro geldt bijvoorbeeld een vermenigvuldigingsregel met een maximum van 50 000 euro, terwijl de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken een maximum van 100 000 euro voorschrijft. De inbreuken op het sociaal recht die bestraft worden met een geldboete van 100 tot 1 000 euro zijn gekoppeld aan een vermenigvuldigingsregel met een maximum van 100 000 euro, terwijl de strafrechtelijke bepalingen van sommige sociale wetten die strafrechtelijke geldboeten van een ander niveau voorschrijven hetzelfde maximum hanteren.

Het lijkt erop dat de wetgever hetzelfde maximum heeft willen hanteren voor deze of gene vork van strafrechtelijke geldboeten zonder dat dit systematisch gebeurt. Aldus lijkt de keuze van het maximum bepaald te zijn door de ernst van de strafrechtelijke inbreuk.

Deze verhouding is duidelijker met betrekking tot de wet van 30 juni 1971. De lichte inbreuken die omschreven zijn onder artikel 1 van de wet stemmen overeen met een

de 2 500 à 12 500 euros avec un plafond de 125 000 euros.

Enfin, en ce qui concerne l'article 11 de la loi précitée du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales:

La loi prévoit que, pour certaines infractions, l'amende administrative est multipliée par le nombre de travailleurs occupés par l'employeur. Cependant, le montant de l'amende ainsi multipliée ne peut dépasser un certain plafond. Ce plafond est de 20 000 euros pour les infractions décrites à l'article 1er de la loi et sanctionnées d'une amende de 50 à 1 250 euros et de 100 000 euros maximum pour les infractions de l'article 1^{er bis} de la loi réprimées par plusieurs fourchettes d'amendes allant d'un montant de 250 euros à 2 500 euros jusqu'à un montant de 3 750 euros à 12 500 euros. Ce maximum n'est pas applicable en ce qui concerne une infraction relative à l'occupation des travailleurs étrangers.

Ce que nous pouvons déduire de l'analyse de la règle de multiplication de l'amende pénale par le nombre de travailleurs est qu'il existe un rapport de proportionnalité entre la fourchette de l'amende et le plafond proposé par la règle de multiplication sans que ce rapport soit chaque fois identique.

Par exemple, les lois sociales qui sanctionnent les infractions à leurs dispositions d'une amende de 26 à 500 euros sont accompagnées d'une règle de multiplication avec un plafond de 50 000 euros, mais la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction prescrit un plafond de 100 000 euros. Les infractions au droit social sanctionnées par une amende de 100 à 1 000 euros sont accompagnées d'une règle de multiplication avec un plafond de 100 000 euros, tandis que les dispositions pénales de certaines lois sociales qui prescrivent des amendes pénales d'un autre niveau utilisent le même plafond.

Le législateur semble avoir voulu recourir au même plafond pour ce qui concerne telle ou telle fourchette d'amendes pénales sans que cette utilisation soit systématique. Ainsi, le choix du plafond semble avoir été dicté par la gravité de l'infraction pénale.

Ce rapport est plus évident en ce qui concerne la loi du 30 juin 1971. Les infractions légères définies à l'article 1er de la loi répondent à un plafond et les infractions plus

bepaald maximum, en de zwaardere inbreuken onder artikel 1bis overeenstemmen met een ander maximum.

De koppeling van de vermenigvuldigingsregel aan één maximum is noodzakelijk met het oog op de codificatie en de uniformering van het sociaal strafrecht. De keuze van het maximum is een delicate aangelegenheid. Een betrekkelijk hoog maximum zou immers aangewezen zijn want het moet op zijn minst hoger zijn dan het maximum dat geldt voor de strengste geldboeten. Maar een te hoog maximum is niet werkbaar voor de lichte of middelzware geldboeten.

De proportionele verhouding blijft gevrijwaard met de hantering van een formule waarbij het totaalbedrag van de geldboete niet hoger mag zijn dan het honderdvoud van het maximum van de strafrechtelijke boete. Het honderdvoud van de geldboete wordt immers beoogd als maximum van de vermenigvuldigingsregel van de geldboete omdat die verhouding meestal wordt aangevend door de wetgever als maximum voor de vermenigvuldigingsregel (de strafrechtelijke geldboeten van 26 tot 500 euro met een maximum van 50 000 euro). Ook zou de vermenigvuldigingsregel voor de administratieve geldboeten in die zin worden geharmoniseerd.

Aldus zal het bedrag van de geldboeten, vermenigvuldigd met het aantal werknemers dat betrokken is bij het misdrijf, met het gekozen plafond geen astronomische hoogtes bereiken. Dit maximum laat dus de vermenigvuldigingsregel zijn rol spelen met betrekking tot de ernst van het begane inbreuk.

Ten slotte zouden de strafbepalingen die gekoppeld zijn aan sommige sociale wetten en die voorzien in een vermenigvuldigingsregel zonder maximum, gekoppeld moeten zijn aan een maximum met het oog op de uniformering van het sociaal strafrecht en de beperking van de repressie van de voornoemde inbreuken.

B.4. Het probleem van de sociale zekerheidsuitkeringen

46. Het ontwerp brengt nieuwe bepalingen aan voor de strijd tegen de fraude inzake sociale zekerheidsuitkeringen.

Met uitzondering van de fraude inzake werkloosheid is momenteel het Koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, de enige wettelijke basis voor vervolgingen van dit soort fraude.

Dit Koninklijk besluit betreft alle mechanismen van toekenning van sociale zekerheidsbijdragen of van bijstand

graves définies dans l'article 1^{er}bis sont visées par un autre plafond.

Assortir la règle de multiplication d'un seul plafond est nécessité par la codification et l'uniformisation du droit pénal social. La question du choix d'un plafond est délicate. En effet, un plafond relativement élevé devrait être trouvé afin que celui-ci soit au moins plus élevé que le maximum des amendes les plus sévères. Mais un plafond trop élevé est non effectif en ce qui concerne les amendes légères ou de gravité moyenne.

Le rapport de proportionnalité précité serait préservé s'il était fait usage d'une formule selon laquelle le montant total de l'amende ne peut excéder le centuple du maximum de l'amende pénale. En effet, c'est le centuple de l'amende qui est visé comme plafond de la règle de multiplication de l'amende car c'est ce rapport qui a été le plus souvent usité par le législateur comme plafond à la règle de multiplication (les amendes pénales de 26 à 500 euros avec un plafond de 50 000 euros). La règle de multiplication des amendes administratives serait également harmonisée dans ce sens.

Ainsi, le montant des amendes multiplié par le nombre des travailleurs concernés par l'infraction n'atteindra pas des montants exorbitants avec le plafond choisi. Ce plafond laisse donc la règle de multiplication jouer son rôle en ce qui concerne la gravité de l'infraction commise.

Enfin, les dispositions pénales qui accompagnent certaines lois sociales et qui disposent d'une règle de multiplication sans maximum devraient être accompagnées d'un plafond et ce, afin d'uniformiser le droit pénal social et de limiter la répression des infractions précitées.

B.4. Le problème des prestations de sécurité sociale

46. Le projet porte des nouvelles dispositions destinées à lutter contre la fraude en matière de prestations de sécurité sociale et de l'aide sociale.

À l'heure actuelle, hormis en cas de fraude en matière de chômage, la seule base légale aux poursuites pour ce type de fraude est l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations.

Cet arrêté royal vise tous les mécanismes d'octroi de subventions de sécurité sociale ou d'aides à charge

ten laste van de Staat of een andere publieke instelling op basis van een verklaring (Parl. St., Kam., gew. Zit., 1993-1994, nr. 1206/3, p. 4). Het toepassingsveld is niet beperkt tot de sociale zekerheidsbijdragen. Het heeft een algemeen draagwijdte.

Het is dit algemeen karakter dat in de praktijk zorgt voor problemen. Het Koninklijk besluit van 31 mei 1933 is immers een wettekst van gemeen recht en valt niet onder de bevoegdheid van de arbeidsauditoraten en van de sociaal inspecteurs maar valt onder de bevoegdheid van de procureur des Konings. H. BARTH benadrukt dat, aangezien het «passe-partout» Koninklijk besluit «(...) ook kan aangehaald worden door de procureur des Konings in de gevallen die ontegensprekelijk onder zijn bevoegdheid vallen (bedrieglijke verwerving van sportsubsidies van de Franse Gemeenschap, financiële en economische criminaliteit op Europees vlak), het Hof van beroep te Brussel het heeft gerekend tot de wetten van gemeen recht» (H. BARTH, «*L'incidence de la définition du droit pénal sur la compétence répressive de l'auditeur du travail*», *Chron. D.S.*, 1996, p. 141, met verwijzing naar Brussel, 23 januari 1991, *J.D.S.*, 1991, p. 47). Dit Koninklijk besluit is echter dikwijls de enige wettekst die kan worden ingeroepen als basis voor vervolging in geval van sociale zekerheidsfraude (dit is met name het geval inzake pensioenen en inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering) en het is dus de procureur des Konings die bevoegd is om de openbare vordering uit te oefenen. Enkel in geval van samenloop of samenhang van een sociaalrechtelijk misdrijf met een inbreuk op de bepalingen van het Koninklijk besluit van 31 mei 1933, kan het arbeidsauditoraat of het arbeidsauditoraat-generaal eventueel beschikken over de bevoegdheid om bij dergelijke fraude de strafvordering in te stellen, gebruik makend van een aanwijzing door de procureur-generaal (artikel 155, 2de alinea, van het Gerechtelijk Wetboek).

Het is wenselijk dat, door hun specifieke vorming in het sociaal recht, de leden van de arbeidsauditoraten en van de arbeidsauditoraten-generaal bevoegd zouden zijn om kennis te nemen van de inbreuken op de bepalingen van het Koninklijk besluit van 31 mei 1933 wanneer de fraude werd gepleegd ten nadele van een sociale zekerheidsinstelling. Het onderzoek en de vervolging voor dit type van inbreuk zouden immers moeten worden toevertrouwd aan leden van het openbaar ministerie die goed vertrouwd zijn met het sociaal zekerheidsrecht.

Evenzo mag niet uit het oog worden verloren dat de sociaal inspecteurs over een opdracht beschikken tot controle op de toepassing van de sociale wetten en tot opsporing van de inbreuken op het sociaal recht. Hun parate kennis van de sociale wetten doet hen een belangrijke rol spelen op het vlak van de strafvervolging inzake het sociaal recht. Wanneer een

de l'État ou d'une autre instance de droit public sur la base d'une déclaration (Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1993-1994, n° 1206/3, p.4). Son champ d'application ne se réduit pas aux prestations de sécurité sociale. Il a une portée générale.

C'est ce caractère général qui fait naître, en pratique, des difficultés. En effet, l'arrêté royal du 31 mai 1933 est une disposition de droit commun et ne relève donc pas de la compétence de l'auditorat du travail et des inspecteurs sociaux mais de celle du procureur du Roi. H. BARTH souligne que puisque l'arrêté royal «passe-partout» «(...) peut également être invoqué par le procureur du Roi dans des situations relevant incontestablement de sa compétence (obtention frauduleuse de subsides de la Communauté française en matière de sport, criminalité financière et économique sur le plan européen), la Cour d'appel de Bruxelles l'a rangé parmi les infractions de droit commun» (H. BARTH, «*L'incidence de la définition du droit pénal social sur la compétence répressive de l'auditeur du travail*», *Chron. D.S.*, 1996, p.141, lequel cite Bruxelles, 23 janvier 1991, *J.D.S.*, 1991, p.47). Or cet arrêté royal est parfois la seule disposition à pouvoir être invoquée comme base de poursuite en cas de fraude à la sécurité sociale (c'est le cas notamment dans la matière des pensions et de l'assurance maladie-invalidité) et c'est donc le procureur du Roi qui est compétent pour exercer l'action publique. Ce n'est qu'en cas de concours ou de connexité d'une infraction de droit social avec une infraction aux dispositions de l'arrêté royal du 31 mai 1933 que l'auditorat du travail ou l'auditorat général du travail peuvent disposer, le cas échéant, d'une compétence répressive pour poursuivre une telle fraude, en bénéficiant d'une désignation du procureur général (article 155, alinéa 2, du Code judiciaire).

Or, il est souhaitable qu'en vertu de leur formation spécifique en droit social, les membres de l'auditorat du travail et de l'auditorat général du travail soient compétents pour connaître des infractions aux dispositions de l'arrêté royal du 31 mai 1933 lorsque la fraude est commise au détriment d'une institution de sécurité sociale. Car l'enquête et la poursuite pour ce type d'infraction devraient être confiées aux membres du ministère public qui sont bien familiarisés avec le droit de la sécurité sociale.

De même, il s'agit de ne pas perdre de vue que les inspecteurs sociaux disposent d'une mission de contrôle de l'application des lois sociales et de recherche des infractions au droit social. Leur connaissance aiguë des lois sociales les amène à jouer un rôle important en matière de répression pénale relevant du droit social. Lorsqu'une information ou une instruction est ouverte,

opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek wordt geopend, rekenen de leden van het arbeidsauditoraat en de onderzoeksrechters op de medewerking van de sociaal inspecteurs.

Om de effecten van deze ongemakken te verzachten en het arbeidsauditoraat en de arbeidsinspectie bevoegd te maken in alle gevallen van sociale zekerheidsfraude, bevat het ontwerp een bijzondere strafbepaling in het sociaalzekerheidsrecht inzake de verklaringen met betrekking tot sociale uitkeringen.

Huidig ontwerp stelt voor een eenvormige strafbepaling op te stellen met betrekking tot verklaringen af te leggen inzake sociale zekerheid wat betreft subsidies, vergoedingen en toelagen en valsheid en gebruik van valse stukken. Deze nieuwe incriminatie is toepasselijk op elkeen die ertoe gebracht wordt verklaringen af te leggen in verband met sociale uitkeringen, ongeacht het deel van de sociale zekerheid waarop deze uitkeringen betrekking hebben. Het is vereist dat voormelde uitkeringen toegekend worden op grond van wetten en reglementen bepaald in een van de materies die onder de bevoegdheid vallen van de arbeidsgerechten.

B.5. De problematiek in verband met bepaalde mechanismen

B.5.1. Wetten die enkel betrekking hebben op administratieve sancties:

47. Verschillende sociale wetten zijn uitsluitend gekoppeld aan administratieve sancties die niet zijn opgenomen in het Sociaal Strafwetboek. Zij vallen niet binnen het toepassingsgebied van het sociaal strafrecht. Het sociaal strafrecht vormt eigenlijk het repressief stelsel m.b.t. de strafrechtelijke sancties en de administratieve geldboeten.

Het gaat voornamelijk om de koninklijke besluiten van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, van 10 januari 1969 tot vaststelling van de administratieve sancties die toepasselijk zijn op de rechthebbenden van de regeling voor verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, van 19 november 1970 betreffende het invaliditeitspensioenstelsel voor de mijnwerkers, van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 en van 16 december 1996 tot wijziging van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, met toepassing van de artikelen 15, 6° en 49 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de

les membres de l'auditorat du travail et les juges d'instruction comptent sur la collaboration des inspecteurs sociaux.

C'est pour pallier ces inconvénients et rendre l'auditorat du travail et l'inspection du travail compétents dans tous les cas de fraude à la sécurité sociale que le projet contient une disposition pénale spécifique au droit de la sécurité sociale en matière de déclarations relatives aux prestations sociales.

Le présent projet propose d'élaborer une disposition pénale uniforme relative aux déclarations à faire en matière de sécurité sociale en ce qui concerne les subventions, indemnités et allocations et aux faux et usage de faux. Cette nouvelle incrimination s'applique à toute personne qui est amenée à faire des déclarations en ce qui concerne les prestations sociales, quelle que soit la branche de sécurité sociale à laquelle ces prestations se rapportent. Il est requis que les prestations susvisées soient accordées sur la base des lois et règlements prescrits dans l'une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail.

B.5. La problématique de certains mécanismes

B.5.1. Lois portant uniquement des sanctions administratives:

47. Plusieurs lois sociales sont assorties exclusivement de sanctions administratives qui ne sont pas reprises dans le Code pénal social. Celles-ci n'entrent pas dans le champ d'application du droit pénal social. Ce dernier constitue en effet le système répressif relatif aux sanctions pénales et aux amendes administratives.

Il s'agit principalement des arrêtés royaux du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, du 10 janvier 1969 déterminant les sanctions administratives applicables aux bénéficiaires du régime de l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité, du 19 novembre 1970 relatif au régime de pension d'invalidité des ouvriers mineurs, du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 et du 16 décembre 1996 modifiant la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, en application des articles 15, 6° et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et des articles 2, § 1er et 3, § 1er, 4° et § 2, de la loi du 26 juillet 1996 visant à réaliser les

leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van de artikelen 2, § 1 en 3, § 1, 4° en § 2, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie.

Andere sociale wetten bevatten naast de strafrechtelijke bepalingen ook administratieve sancties. Het Sociaal Strafwetboek zal uitsluitend verwijzen naar de straffen en de administratieve geldboeten die in deze wetten zijn opgenomen.

48. De wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid bevat een aantal maatregelen betreffende de werkgelegenheid. Hoofdstuk VIII is gewijd aan de startbaanovereenkomst (artikelen 54 tot 57 van de wet van 24 december 1999). De wet bestraft met een administratieve geldboete de werkgevers uit de particuliere en uit de openbare sector die niet de verplichting nakomen om in het kader van een startbaanovereenkomst nieuwe werknemers in dienst te nemen conform een berekeningswijze bepaald in artikel 39 van de wet.

De administratieve sanctie wordt opgelegd door de Directeur-generaal van de Afdeling van de juridische studiën, de documentatie en de geschillen van de Dienst van de Voorzitter van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg volgens de voorschriften van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten bij toepassing van de voorschriften ervan.

De berekeningswijze van de verplichting voor de werkgevers is relatief complex. De inhoud van die bepalingen is voor de betrokkenen niet altijd eenvoudig. Het kennen en toepassen van de sociale wetgeving worden bemoeilijkt door het gebrek aan leesbaarheid.

Die bijkomende vergoeding wordt gestort op een bijzondere rekening van het Tewerkstellingsfonds dat werd opgericht op de FOD Werkgelegenheid en waarvan de opbrengst bestemd is voor de banencreatie voor jongeren, volgens de modaliteiten vastgesteld bij een in de Ministerraad overlegd besluit. Rekening houdend met de administratieve geldboeten bemoeilijkt dit de administratieve behandeling van de administratieve sanctie. De sanctie heeft een bestraffende functie maar ook een budgettaire functie, wat een risico inhoudt; er kan immers niet worden uitgesloten dat controles worden uitgevoerd en sancties worden opgelegd in functie van budgettaire behoeften. Het komt er dus op aan te weten of het niet eerder aangewezen is om de administratieve sanctie te integreren in het bestaande stelsel van de geldboeten.

conditions budgétaires de la participation de la Belgique à l'Union économique et monétaire européenne.

De même, d'autres lois sociales comportent, outre les dispositions pénales, des sanctions administratives. Le Code pénal social se référera uniquement aux peines et aux amendes administratives que celles-ci contiennent.

48. La loi du 24 décembre 1999 en vue de la promotion de l'emploi comporte plusieurs mesures relatives à l'emploi. Son chapitre VIII est consacré à la convention de premier emploi (articles 54 à 57 de la loi du 24 décembre 1999). La loi punit d'une sanction administrative les employeurs privés et les employeurs publics qui ne respectent pas l'obligation d'engager des nouveaux travailleurs dans le cadre d'une convention de premier emploi conformément à un mode de calcul prescrit par l'article 39 de la loi.

La sanction administrative est infligée par le Directeur général de la Division des études juridiques, de la documentation et du contentieux du Service du Président du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale dans les conditions prescrites par la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales en application de ses règles.

Le mode de calcul de l'obligation qui pèse ainsi sur les employeurs est relativement complexe. La lecture des ces dispositions par les intéressés n'est pas toujours aisée. La connaissance et l'application de la loi sociale sont rendues difficiles à défaut de lisibilité du texte.

Cette indemnité compensatoire est versée sur un compte spécial du Fonds pour l'emploi créé au sein du SPF Emploi dont le produit est destiné à la création d'emplois pour les jeunes, selon les modalités définies par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. Cela complique le traitement administratif de la sanction administrative eu égard aux amendes administratives. La sanction remplit une fonction répressive mais aussi une fonction budgétaire, ce qui signifie un risque de dérive; en effet, on ne peut exclure que des contrôles soient effectués et des sanctions infligées en fonction des besoins budgétaires. La question se pose de savoir s'il ne conviendrait pas plutôt d'intégrer la sanction administrative dans le circuit normal des amendes actuellement existant.

De toepassing van de wet houdt in dat de werkgevers worden bestraft indien ze niet het vereiste aantal jonge werknemers in dienst hebben genomen terwijl ze die niet nodig hadden. Die wetgeving vormt een werkloosheidsval. Zij zou de werkgevers ertoe kunnen aanzetten om hun personeelsbestand te beperken om niet onder de verplichting te vallen om jonge werknemers in dienst te nemen.

Dit ontwerp stelt een depenalisering voor met het advies om aan de werkgevers maatregelen voor te stellen die zijn gericht op de bevordering van de indienstneming op vrijwillige basis zoals de maatregelen inzake vermindering van de werkgeversbijdragen en zulks eerder dan een sanctie.

B.5.2. Wetten die buiten het Sociaal Strafwetboek worden gelaten:

49. Een aantal sociaal getinte wetten vallen niet onder het toepassingsgebied van dit ontwerp.

Dat is bijvoorbeeld het geval met het koninklijk besluit van 8 februari 1995 tot vaststelling van de wijze waarop het Fonds voor collectieve uitrusting en diensten de financiële middelen, bedoeld in artikel 15, § 2, tweede lid, van de wet van 10 juni 1993 tot omzetting van sommige bepalingen van het interprofessioneel akkoord van 9 december 1992 en in artikel 23, § 1, van de wet van 3 april 1995 houdende maatregelen tot bevordering van de tewerkstelling, besteedt aan de toekenning van subsidies betreffende projecten voor de opvang van kinderen van nul tot twaalf jaar. Het betreft een gemengde wetgeving die ressorteert onder de bevoegdheden van de gemeenschappen en de federale overheid. Deze norm regelt geen materie m.b.t. de sociale zekerheid maar houdt verband met het gezinsbeleid.

50. De wet van 5 september 1952 betreffende de vleeskeuring en de vleeshandel bevat een strafbepaling die de niet-naleving bestraft van de uurroosters voor het slachten. De sociale inspecties lijken niet bevoegd voor het toezicht op de naleving van die bepaling. Artikel 2 van het koninklijk besluit van 28 oktober 1987 tot aanduiding van de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van de wetten inzake de keuring van en de handel in vlees van slachtdieren, van gevogelte, van vis, van konijnen en van wild bepaalt immers dat de inspecteurs en de controleurs van de Inspectie van de eetwaren van het Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu zijn belast met het toezicht op de naleving van de bepalingen van de voormelde wet en van de ter uitvoering ervan genomen besluiten voor zover zij betrekking hebben op het vervoer, de bereiding

L'application de la loi implique que les employeurs sont sanctionnés s'ils n'ont pas engagé le nombre de jeunes travailleurs requis alors que ceux-ci n'en n'avaient pas besoin. Cette législation constitue un piège à l'emploi. Elle pourrait inciter les employeurs à limiter l'effectif de son personnel afin de ne pas rentrer dans les conditions pour devoir engager les jeunes travailleurs.

Le présent projet propose une piste de dépenalisation en recommandant de proposer aux employeurs des mesures visant à favoriser l'embauche sur une base volontaire telles que des mesures de réduction des cotisations patronales plutôt qu'une sanction.

B.5.2. Lois exclues du Code pénal social:

49. Plusieurs lois à portée sociale n'entrent pas dans le champ d'application du présent projet.

C'est par exemple le cas de l'arrêté royal du 8 février 1995 fixant les modalités selon lesquelles le Fonds d'équipements et de services collectifs affecte les moyens financiers visés à l'article 15, § 2, alinéa 2, de la loi du 10 juin 1993 transposant certaines dispositions de l'accord interprofessionnel du 9 décembre 1992 et à l'article 23, § 1er, de la loi du 3 avril 1995 portant des mesures visant à promouvoir l'emploi à l'octroi de subventions à des projets d'accueil d'enfants de zéro à douze ans. Il s'agit d'une législation hybride qui relève de la compétence des communautés et de l'État fédéral. Cette norme ne réglemente pas une matière relative à la sécurité sociale mais concerne la politique des familles.

50. La loi du 5 septembre 1952 relative à l'expertise et au commerce des viandes contient une disposition pénale qui sanctionne le non-respect des horaires prescrits en matière d'abattage. Les inspections sociales ne semblent pas être compétentes pour assurer la surveillance de cette disposition. En effet, l'arrêté royal du 28 octobre 1987 désignant les fonctionnaires chargés de la surveillance de l'application des dispositions des lois relatives à l'expertise et au commerce des viandes des animaux de boucherie, des volailles, des poissons, des lapins et du gibier établit, dans son article 2, que les inspecteurs et les contrôleurs de l'Inspection des denrées alimentaires du ministère de la Santé publique et de l'Environnement sont chargés de la surveillance de l'application des dispositions de la loi précitée et de ses arrêtés d'exécution dans la mesure où ceux-ci concer-

en de verkoop van vlees van slachtdieren, van gevogelte, van vis, van konijnen en van wild of uit die waren bereide producten.

Het koninklijk besluit van 22 februari 2001 houdende organisatie van de controles die worden verricht door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen bepaalt in artikel 3, § 1, dat de daartoe door de minister bevoegd voor Volksgezondheid aangewezen statutaire en contractuele personeelsleden van het Agentschap toezien op de uitvoering van de bepalingen van de wetten bedoeld in artikel 5 van de wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen en van de uitvoeringsbesluiten daarvan, evenals van de verordeningen van de Europese Unie en die behoren tot de bevoegdheden van het Agentschap en dit, onverminderd de ambtsbevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie. Voornoemd artikel 5 heeft betrekking op de wet van 5 september 1952.

51. De wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over de weg, de spoorweg of de waterweg wordt in dit ontwerp van tekst niet bedoeld.

Krachtens artikel 1 van de wet van 18 februari 1969 kan de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, inzake vervoer over de weg, de spoorweg of de waterweg, alle vereiste maatregelen treffen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de internationale verdragen en uit de krachtens deze genomen internationale akten, welke maatregelen de opheffing en de wijziging van wetsbepalingen kunnen inhouden. De inbreuken op voornoemde besluiten zijn strafrechtelijk sanctioneerbaar. Wanneer de inbreuken worden gepleegd door chauffeurs in loondienst (bv. de reglementering betreffende de tachografen) is het de arbeidsauditeur die de rechtsvervolgung instelt.

Drie koninklijke besluiten werden in verband met het sociaal strafrecht gebracht:

- het koninklijk besluit van 19 juli 2000 betreffende de inning en de consignatie van een som bij het vaststellen van sommige inbreuken inzake het vervoer over de weg;
- het koninklijk besluit van 13 mei 1987 houdende uitvoering van Verordening (EEG) nr. 3820/85 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 december 1985 tot harmonisatie van bepaalde voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer;

nent le transport, la préparation et le débit des viandes des animaux de boucherie, des volailles, des poissons, des lapins et du gibier, ou des produits provenant de ces denrées.

L'arrêté royal du 22 février 2001 organisant les contrôles effectués par l'Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire et modifiant diverses dispositions légales stipule, dans un article 3, § 1er, que les membres du personnel statutaire ou contractuel de l'Agence désignés à cette fin par le ministre qui a la santé publique dans ses attributions surveillent l'exécution des dispositions des lois visées à l'article 5 de la loi du 4 février 2000 relative à la création de l'Agence fédérale pour la Sécurité de la chaîne alimentaire et de leurs arrêtés d'exécution ainsi que des règlements de l'Union européenne et qui relèvent des compétences de l'Agence et ce, sans préjudice des attributions des officiers de police judiciaire. L'article 5 précité concerne la loi du 5 septembre 1952.

51. La loi du 18 février 1969 relative aux mesures d'exécution des traités et actes internationaux en matière de transport par route, par chemin de fer ou par voie navigable n'est pas envisagée par le présent projet de texte.

En vertu de l'article 1er de la loi du 18 février 1969, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, prendre en matière de transport par route, par chemin de fer ou par voie navigable, toute mesure nécessaire pour assurer l'exécution des obligations résultant des traités internationaux et des actes internationaux pris en vertu de ceux-ci. Les infractions aux arrêtés précités sont pénalement punissables. Lorsque les infractions sont commises par des chauffeurs salariés (par ex. la réglementation des tachygraphes), les poursuites sont exercées par l'auditeur du travail.

Trois arrêtés royaux ont été pris en rapport avec le droit pénal social:

- l'arrêté royal du 19 juillet 2000 relatif à la perception et à la consignation d'une somme lors de la constatation de certaines infractions en matière de transport par route;
- l'arrêté royal du 13 mai 1987 portant exécution du Règlement (CEE) n° 3820/85 du Conseil des Communautés européennes du 20 décembre 1985 relatif à l'harmonisation de certaines dispositions en matière sociale dans le domaine des transports par route;

– het koninklijk besluit van 13 juli 1984 houdende uitvoering van de verordening (EEG) nr. 3821/85 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 december 1985 betreffende het controleapparaat in het wegvervoer.

De reglementering voorzien in de verordeningen 3820/85 en 3821/85 is zodanig uitgewerkt dat de na te leven verplichtingen identiek zijn voor alle Staten van de Europese Unie wat de vervolging vereenvoudigt voor inbreuken op de reglementering begaan in het buitenland. Het is echter niet aangewezen om de uniformiteit in de verschillende lidstaten te verstoren.

De bepalingen die de na te leven normen vastleggen zijn opgenomen in een EU-verordening. De Belgische wetgever beschikt als dusdanig niet over de mogelijkheid om de reglementering terzake te wijzigen.

Dit ontwerp beoogt uitsluitend normen op het gebied van het sociaal strafrecht daar waar de bepalingen van de verordeningen ook van toepassing zijn op de zelfstandige chauffeurs die onder het gemeen strafrecht vallen.

De bepalingen van de wet van 18 februari 1969 zijn ook van toepassing op een reeks andere normen zoals het vervoer over de waterweg en over de spoorweg. Zij hebben geen louter maatschappelijk oogmerk maar hebben tevens betrekking op de veiligheid op de weg. Raken aan deze wet zou dus ook gevolgen hebben voor andere reglementeringen wat het bestaande evenwicht zou verstoren tussen het vervoerrecht en het recht inzake veiligheid op de weg.

52. De wet van 24 mei 1921 tot waarborging der vrijheid van vereniging heeft betrekking op een constitutioneel recht, namelijk de vrijheid van vereniging. De wet van 24 mei 1921 waarborgt de uitoefening van dat recht op alle domeinen en niet enkel binnen de arbeidsbetrekkingen.

B.5.3. De advies- en raadgevende opdracht van de sociaal inspecteurs:

53. Naast hun opdracht van toezicht op de toepassing van de sociale wetten en de vaststelling van hierop gepleegde inbreuken, beschikken de sociaal inspecteurs over een bevoegdheid tot het geven van advies en raad aan de werkgevers en de werknemers (zie supra nr. 12). Het artikel 3, 1., b), van het Internationaal Verdrag nr. 81 van 11 juli 1947 betreffende de arbeidsinspectie, afgesloten binnen de Internationale Arbeidsorganisatie, geeft aan dat de sociaal inspecteurs ook tot taak hebben inlichtingen en technische raad te verlenen aan de

– l'arrêté royal du 13 juillet 1984 portant exécution du règlement (C.E.E.) n° 3821/85 du Conseil des Communautés européennes du 20 décembre 1985 concernant l'appareil de contrôle dans le domaine des transports par route.

La réglementation prévue dans les règlements 3820/85 et 3821/85 est conçue de telle façon que les obligations à respecter sont identiques pour tous les États de l'Union européenne, ce qui facilite les poursuites pour les infractions à la réglementation commises à l'étranger. Cependant, il n'est pas indiqué de briser l'uniformité dans les différents États.

Les dispositions fixant les normes à respecter sont contenues dans un règlement CEE. Le législateur belge n'a pas, en tant que tel, la possibilité de modifier la réglementation en la matière.

Le présent projet n'envisage que les normes de droit pénal social, alors que les dispositions des règlements s'appliquent aussi aux chauffeurs indépendants, qui relèvent du droit pénal commun.

Les dispositions de la loi du 18 février 1969 s'appliquent aussi à toute une série d'autres normes telles que le transport par voie navigable et par chemin de fer. Elles n'ont pas une fin exclusivement sociale mais concernent aussi la sécurité routière. Une intervention dans cette loi aurait donc aussi des répercussions dans d'autres réglementations, et bouleverserait l'équilibre réalisé dans le domaine du droit du transport et dans celui du droit de la sécurité routière.

52. La loi du 24 mai 1921 garantissant la liberté d'association concerne un droit constitutionnel, celui de la liberté d'association. La loi du 24 mai 1921 garantit l'exercice de ce droit dans tous les domaines et non uniquement dans les relations de travail.

B.5.3. La mission d'avis et de conseil des inspecteurs sociaux:

53. Outre leur mission de surveillance de l'application des lois sociales et de constatation des infractions qui y sont commises, les inspecteurs sociaux disposent d'une compétence de conseil et d'avis auprès des employeurs et des travailleurs (cfr. supra, n° 12). L'article 3, 1., b), de la convention n°81 du 11 juillet 1947 sur l'inspection du travail conclue au sein de l'organisation internationale du travail, indique que les inspecteurs sociaux ont également pour tâche de fournir des informations et des conseils techniques aux employeurs et aux travailleurs

werkgevers en werknemers over de meest efficiënte wijzen om de wettelijke bepalingen na te leven. De wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en haar uitvoeringsbesluiten nemen deze tussen op in de opdrachten van de sociaal inspecteurs in onze inwendige juridische orde.

Om te verzekeren dat in de toekomst, ondanks de gedeeltelijke depenalisatie van de materie, de arbeidsinspectie nog over deze opdracht van advies en raadgeving zou beschikken, heeft het ontwerp van wetboek een technische moeilijkheid moeten overwinnen.

Momenteel houdt het merendeel van de sociale wetten inderdaad een bepaling in die vastlegt dat de door de Koning aangeduide ambtenaren toezicht uitoefenen op de naleving van deze normen, overeenkomstig voormelde wet van 16 november 1972. De aan de inspecteurs toebedeelde opdracht tot advies en raadgeving vormt de tegenhanger van hun opdracht tot toezicht op de toepassing van de sociale wetten; zij bewaren de bevoegdheid om deze uit te oefenen op basis van voormelde wet van 1972.

Het Sociaal Strafwetboek stelt de integratie voor van de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, ietwat aangepast, in Titel II van haar Boek I. Deze wet zal worden opgeheven alsook de verwijzingen naar de wet van 16 november 1972 in de sociale wetten wat betreft het toezicht op hun bepalingen. Deze zullen vastleggen dat de inbreuken op hun bepalingen zullen opgespoord, vastgesteld en bestraft worden overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De inbreuken op het arbeidsrecht en op het sociaal zekerheidsrecht zullen opgespoord, vastgesteld en bestraft worden in uitvoering van de bepalingen van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek. Hierin zullen de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs worden ingeschreven en het zal de wettelijke basis bevatten voor de tussenkomst van de sociaal inspecteurs wat betreft hun opdracht tot toezicht op de toepassing van de sociale wetten; de opheffing van de wet van 1972 door de integratie van deze bepalingen in het Sociaal Strafwetboek zal de wettelijke basis voorzien voor de «burgerlijke» opdracht van de sociaal inspecteurs, namelijk raadgeven aan en adviseren van werkgevers en werknemers wanneer geen enkele inbreuk werd gepleegd (bij voorbeeld: de niet strafbaar gestelde collectieve arbeidsovereenkomsten).

Huidig ontwerp stelt voor om van dat ogenblik af in elke sociale wet die aan de controle van de sociaal inspecteurs wordt onderworpen, aan te duiden dat deze de bevoegdheden van de sociale inspecteurs bevatten die omschreven zijn in Boek II van Titel I om hun opdracht

sur les moyens les plus efficaces d'observer les dispositions légales. La loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail ainsi que ses arrêtés d'exécution reprennent cette tâche parmi les missions des inspecteurs sociaux dans notre ordre juridique interne.

Pour assurer qu'à l'avenir, en dépit de la dépenalisation partielle de la matière, l'inspection du travail dispose encore de cette mission de conseil et d'avis, le projet de code a dû surmonter une difficulté technique.

En effet, à l'heure actuelle, la plupart des lois sociales comportent une disposition qui établit que les fonctionnaires désignés par le Roi surveillent le respect de ses normes conformément à la loi précitée du 16 novembre 1972. La mission de conseil et d'avis dévolue aux inspecteurs constitue le pendant de leur mission de surveillance de l'application des lois sociales; ils détiennent le pouvoir d'exercer celle-ci sur la base du prescrit de la loi de 1972.

Le Code pénal social propose d'intégrer les dispositions de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, quelque peu modifiées, dans le Titre II de son Livre premier. Cette loi sera abrogée ainsi que les références que comportent les lois sociales à la loi du 16 novembre 1972 quant à la surveillance de leurs dispositions. Celles-ci stipuleront que les infractions à leurs dispositions seront recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les infractions au droit du travail et au droit de la sécurité sociale seront poursuivies, constatées et sanctionnées en application des dispositions du projet de Code pénal social. C'est dans celui-ci que s'inscriront les pouvoirs des inspecteurs sociaux et il constituera la base légale d'intervention des inspecteurs sociaux en ce qui concerne leur mission de surveillance de l'application des lois sociales; l'abrogation de la loi de 1972 par l'intégration de ses dispositions dans le Code pénal social privera de base légale la mission «civile» des inspecteurs sociaux, à savoir conseiller et donner des avis aux employeurs et aux travailleurs lorsque aucune infraction n'est perpétrée (par exemple: les conventions collectives non pénalisées).

Dès lors, le présent projet propose d'indiquer dans chaque loi sociale assujettie au contrôle des inspecteurs sociaux que ceux-ci disposent de ceux des pouvoirs définis dans le livre II du titre premier qui leur sont nécessaires pour accomplir leur mission de conseil et

tot raadgeving en advies aan de werkgevers en aan de werknemers te kunnen uitvoeren, zelfs al werd geen enkele inbreuk gepleegd tegen voormelde normen.

C. De diversificatie van de straffen

54. Het sociaal strafrecht maakt bijna uitsluitend gebruik van de gevangenisstraf en van de geldboete, die weliswaar sinds de wet van 17 april 2002 (artikel 7 Strafwetboek en artikel 37ter en volgende van het Strafwetboek) kunnen vervangen worden door de werkstraf.

De inbeslagname ingesteld door artikel 42 en volgende van het Strafwetboek is vanzelfsprekend van toepassing op inbreuken van het sociaal strafrecht.

We stellen evenwel vast dat het sociaal strafrecht zelden gebruik kan maken van origineler sancties, zoals de bijkomende straffen beroepsverbod of sluiting van de onderneming of nog het verbod om zelf of via een tussenpersoon een onderneming uit te baten, sancties die in bepaalde gevallen meer aangepast zouden kunnen blijken te zijn aan de incriminaties. De strafrechter beschikt niet over een uitgebreid arsenaal aan straffen en aan bijkomende maatregelen, en dit in grote tegenstelling tot de uitgebreide bevoegdheden waarover de sociaal inspecteurs beschikken, die bevoegd zijn om dwangmaatregelen op te leggen zoals de staking van de beroepsactiviteit of de verzegeling van de werkplaatsen (artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie) (H.-D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal belge*, Gent-Leuven, Story-Scientia, 1979, p. 78 en 79).

55. Van zijn kant voert de wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen een arsenaal aan nieuwe strafsancities in en nodigt de wetgever uit om de nodige uitvoeringsmaatregelen goed te keuren om een of meer van deze nieuwe straffen toepasbaar te maken. Het ontwerp dat wij U voorleggen acht het opportuun om in bepaalde gevallen gebruik te maken van deze mogelijkheid, met het oog op de diversificatie van de sancties in het sociaal strafrecht door een betere aanpassing van de straffen aan de incriminaties om de doeltreffendheid ervan te waarborgen.

Door een nieuwe categorie van overtreders te bepalen, nl. de rechtspersoon, creëert de wet van 4 mei 1999 straffen ter beteugeling van die entiteiten, aangepast aan het bijzonder karakter ervan (F. DERUYCK, «*Pour quand la responsabilité pénale des personnes morales en droit belge?*», J.T., 1997, p. 697 e.v.; P. TRAEST, «*De wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke*

d'avis auprès des employeurs et des travailleurs alors même qu'aucune infraction n'a été commise aux normes précitées.

C. La diversification des peines

54. Le droit pénal social recourt presque exclusivement à l'emprisonnement et à l'amende, auxquels peut, il est vrai, se substituer la peine de travail depuis la loi du 17 avril 2002 (article 7 du Code pénal et articles 37ter et suivants du Code pénal).

La confiscation organisée par les articles 42 et suivants du Code pénal est bien entendu applicable aux infractions de droit pénal social.

On constate, cependant, que le droit pénal social n'a que très peu recours à des sanctions plus originales, telles que les sanctions accessoires d'interdiction professionnelle, de fermeture de l'entreprise ou encore d'interdiction d'exploiter soi-même ou par personne interposée l'établissement, sanctions qui, dans certains cas, pourraient se révéler plus adaptées à ses incriminations. Le juge répressif ne dispose pas d'un arsenal diversifié de peines et de mesures accessoires et ce, d'une manière qui contraste fortement avec l'importance des pouvoirs dont disposent les inspecteurs sociaux, lesquels sont habilités à ordonner des mesures coercitives telles que la cessation de l'activité professionnelle ou la mise sous scellés des lieux de travail (article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail) (H.-D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal belge*, Gand-Louvain, Story-Scientia, 1979, pp. 78 et 79).

55. De son côté, la loi du 4 mai 1999 instaurant la responsabilité pénale des personnes morales propose un arsenal de nouvelles sanctions pénales, en invitant le législateur à adopter les mesures d'exécution nécessaires pour rendre applicables l'une ou l'autre de ces nouvelles peines. Le projet que nous vous soumettons estime opportun de faire usage de cette faculté dans certains cas, en vue de diversifier les sanctions du droit pénal social dans le sens d'une meilleure adaptation des peines aux incriminations en vue d'assurer son effectivité.

Définissant une nouvelle catégorie de délinquant, la personne morale, la loi du 4 mai 1999 crée des peines sanctionnant ces entités, lesquelles sont adaptées à leur nature particulière (F. DERUYCK, «*Pour quand la responsabilité pénale des personnes morales en droit belge?*», J.T., 1997, pp. 697 et s.; P. TRAEST, «*De wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke ve-*

verantwoordelijkheid van rechtspersonen», T.R.V., 1999, p. 476 e.v.; A. DE NAUW en F. DERUYCK, «De strafrechtelijkheid van rechtspersonen», R.W., 1999-2000, p. 907 e.v.; Ch. VANDERLINDEN, «La loi instaurant la responsabilité pénale des personnes morales et le droit pénal social», *Chron. D. S.*, 2000, p. 663). Voornoemde wet van 4 mei 1999 laat immers toe om onder andere, twee bijzondere sancties uit te spreken ten laste van de rechtspersoon:

- het verbod om een werkzaamheid te verrichten die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel (artikel 7bis, tweede lid, 2°, van het Strafwetboek);
- de sluiting van één of meer inrichtingen (artikel 7bis, tweede lid, 3°, van het Strafwetboek).

Deze laatste twee straffen kunnen tijdelijk of definitief zijn (artikelen 36 en 37 van het Strafwetboek). Luidens de voorbereidende werken beantwoorden bovenvermelde sanctiemogelijkheden tot een waaier van mogelijkheden van het optreden van de rechter tegen elke specifieke strafbare situatie (Parl. St., Sen., gew.zit., 1998-1999, nr. 1-1217/6, p. 58).

56. De straf van beroepsverbod onderscheidt zich van de sluiting van de onderneming. Het betreft een straf die de houder van een beroep verbiedt om tijdelijk of definitief één of meerdere beroepsactiviteiten uit te oefenen wegens het plegen van een inbreuk in de uitoefening van het beroep «hetzij door misbruik van het beroep, hetzij door zware schending van zijn plichten of van zijn normale doeleinden» (R. SCREVEN, *L'interdiction professionnelle en droit pénal – Essai de systématisation suivi d'une analyse de la législation belge*, Bruxelles, Librairie Encyclopédique, 1957, p. 229). De rechter kan bijvoorbeeld bij bepaalde fiscale inbreuken het verbod uitspreken om het beroep van financieel expert of van boekhouder uit te oefenen (zie bvb artikel 455 van het Wetboek Inkomstenbelastingen 1992). De maatregel heeft tot doel de gemeenschap te beschermen tegen de bedrijven en ondernemingen die de inbreuken hebben gepleegd. «Het beroepsverbod laat toe om de sanctie op de meest nauwkeurige wijze af te stemmen op de aard van het misdrijf, aangezien de misdrijven worden gepleegd in de uitoefening van het beroep of in rechtstreeks verband ermee» (R. SCREVEN, o. c., p. 89). De sluiting wordt hoofdzakelijk opgelegd uit bezorgdheid om een einde te stellen aan het gevaar dat voortvloeit uit de onrechtmatige activiteit van de inrichting zelf, dan wel om een einde te stellen aan het gevaar dat komt van de strafrechtelijk persoon van de ondernemer die het misdrijf pleegt (H.D. BOSLY, o. c., p. 77).

De veroordeelde die wordt gesanctioneerd met een straf van beroepsverbod kan niet voorbijgaan aan de

rantwoordelijkheid van rechtspersonen», T.R.V., 1999, pp.476 et s.; A. DE NAUW et F. DERUYCK, «De strafrechtelijkheid van rechtspersonen», R.W., 1999-2000, pp.907 et s.; Ch. VANDERLINDEN, «La loi instaurant la responsabilité pénale des personnes morales et le droit pénal social», *Chron. D. S.*, 2000, p.663). En effet, la loi précitée du 4 mai 1999 permet de prononcer, à charge d'une personne morale, entre autres, deux sanctions particulières:

- l'interdiction d'exercer une activité relevant de l'objet social (article 7bis, alinéa 2, 2°, du Code pénal);
- la fermeture d'un ou plusieurs établissements (article 7bis, alinéa 2, 3°, du Code pénal).

Ces deux dernières peines peuvent être temporaires ou définitives (articles 36 et 37 du Code pénal). Selon les travaux préparatoires, les modalités relatives aux sanctions susvisées forment un éventail des possibilités d'action dont dispose le juge face à chaque situation infractionnelle spécifique (Doc. parl., Sénat, sess.ord., 1998-1999, n°1-1217/6, p.58).

56. La peine d'interdiction professionnelle se distingue de la fermeture de l'établissement. Elle est une sanction qui interdit au titulaire d'une profession d'exercer provisoirement ou définitivement une ou plusieurs professions du fait de la commission d'une infraction dans l'exercice de la profession «soit par abus de la profession, soit par violation grave de ses devoirs ou de ses usages normaux» (R. SCREVEN, *L'interdiction professionnelle en droit pénal – Essai de systématisation suivi d'une analyse de la législation belge*, Bruxelles, Librairie Encyclopédique, 1957, p. 229). Pour certaines infractions en matière fiscale, par exemple, le juge peut prononcer l'interdiction d'exercer la profession d'expert en matière fiscale ou comptable (voy., par exemple, l'article 455 du Code des impôts sur les revenus de 1992). La mesure a pour but de protéger la société contre les exploitations et les entreprises par lesquelles des infractions ont été commises. «L'interdiction professionnelle permet d'adapter (...) le plus exactement la sanction à la nature du délit, lorsque les délits sont commis dans l'exercice de la profession ou en corrélation étroite avec elle» (R. SCREVEN, o. c., p. 89). La fermeture est dictée essentiellement par le souci de mettre fin au danger résultant de l'activité délictueuse de l'établissement lui-même plutôt qu'au danger révélé par la personne criminelle de l'exploitant délinquant (H.D. BOSLY, o. c., p.77).

Le délinquant, sanctionné d'une peine d'interdiction professionnelle, ne peut passer outre cette peine en

straf door de verboden activiteit te laten uitvoeren door tussenkomst van een derde persoon. De overtreder aan wie een beroepsverbod wordt opgelegd kan immers de verboden activiteit niet uitoefenen noch voor zijn eigen rekening noch voor rekening van anderen.

Het beroepsverbod en de sluiting maken geen dubbel gebruik uit. Zo kan immers het beroepsverbod samen worden uitgesproken met de hoofdstraf zelf of als aanvulling bij een sluiting en dit om de sanctie doeltreffender te maken. Indien de sluiting van de onderneming niet samen gaat met een beroepsverbod, blijft immers de juridische structuur van de onderneming als een lege schelp verder bestaan. Deze straf treft weliswaar de onderneming waarin de professionele activiteit wordt uitgevoerd, doch belet niet dat de overtreder dezelfde activiteit uitoefent in een andere infrastructuur (P. VAN DER VORST, *o. c.*, p. 222). Zo ook zal de inrichting, wanneer het beroepsverbod wordt uitgesproken zonder de sluiting, een onwettige activiteit kunnen blijven uitoefenen via andere personen, eventueel stromannen.

Het kan dus nodig zijn om in de ernstiger gevallen deze beiden types van straf cumulatief uit te spreken.

Daarentegen kan in vele gevallen de inbeslagname van voorwerpen die toegelaten hebben om de inbreuk te plegen, voldoende blijken. Het beroepsverbod en de sluiting van de onderneming moeten uitzonderlijke sancties blijven.

57. Voormelde wet van 4 mei 1999 heeft in het sociaal strafrecht de nieuwe straffen enkel ingesteld voor de rechtspersonen. Het lijkt ons wenselijk dat dezelfde straffen worden voorzien voor de natuurlijke personen gezien de doeltreffendheid die we ervan kunnen verwachten. Het zou immers volstaan, om zich niet op te werpen als rechtspersoon in de zin van de wet van 4 mei 1999 om te ontsnappen aan dit type van strafsancie. Dit lijkt ons eveneens aangewezen ingevolge het grondwettelijk gelijkheidsprincipe, bepaald in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Er bestaat geen juridisch beletsel tegen het in een wet voorschrijven van, bijvoorbeeld, de sluiting ten laste van een natuurlijk persoon, zelfs al is dit niet voorzien in Boek I van het Strafwetboek, aangezien een wet enkel de grondwettelijke bepaling moet naleven zonder verplichting om de gelijke of ondergeschikte bepalingen in acht te nemen.

Anderzijds voorziet het ontwerp de mogelijkheid om het verbod uit te spreken lastens een natuurlijk persoon om rechtstreeks of via een tussenpersoon een onderneming uit te baten waar de inbreuk werd gepleegd.

exerçant l'activité interdite par l'intermédiaire d'une tierce personne. En effet, le contrevenant qui est frappé d'interdiction professionnelle ne peut exercer l'activité interdite ni pour son compte, ni pour le compte d'autrui.

L'interdiction professionnelle et la fermeture ne font pas double emploi. Ainsi, la peine d'interdiction peut accompagner la peine principale seule ou en complément d'une peine de fermeture et ce, en vue d'accroître l'efficacité de la sanction. En effet, si la fermeture d'entreprise ne s'accompagne pas d'une interdiction professionnelle, la structure juridique de l'entreprise, telle une coquille vide, continue à exister. Frappant l'entreprise dans laquelle l'activité professionnelle est menée, cette peine n'empêche pas le délinquant d'exercer la même activité dans une autre infrastructure (P. VAN DER VORST, *o. c.*, p. 222). De même, si seule l'interdiction professionnelle est prononcée, sans la fermeture, l'établissement peut continuer à exercer une activité illicite par le biais d'autres personnes, éventuellement des hommes de paille.

Il peut donc être nécessaire, dans les cas les plus graves, de prononcer ces deux types de peine cumulativement.

Par contre, dans bien des hypothèses, la confiscation des objets ayant permis de commettre l'infraction peut s'avérer suffisante. L'interdiction professionnelle et la fermeture d'entreprise doivent rester des sanctions exceptionnelles.

57. La loi précitée du 4 mai 1999 n'a créé les nouvelles peines que pour les personnes morales. Il nous paraît souhaitable que les mêmes peines soient prévues à charge des personnes physiques, eu égard à l'efficacité que l'on peut en attendre. En effet, il suffirait de ne pas se constituer en personne morale au sens de la loi du 4 mai 1999 pour échapper à ce type de sanction pénale. Cela nous paraît également s'imposer en raison du principe d'égalité constitutionnelle, déposé dans les articles 10 et 11 de la Constitution.

Il n'existe pas d'obstacle juridique à ce qu'une loi prescrive, par exemple, la peine de fermeture à charge d'une personne physique alors même que celle-ci n'est pas prévue par le Livre I du Code pénal, une loi ne devant respecter que la règle constitutionnelle sans obligation d'observer les règles inférieures ou équivalentes.

Par ailleurs, le projet prévoit la possibilité de prononcer, à charge des personnes physiques, l'interdiction d'exploiter directement ou par personne interposée, un établissement où l'infraction a été commise.

58. Sancties zoals de sluiting van onderneming of het verbod om een activiteit uit te oefenen kunnen belangrijke of zelfs rampzalige sociale gevolgen hebben. Zij moeten dus bij wijze van uitzondering worden gebruikt, wanneer het belang dat door de incriminatie gevrijwaard wordt, groter is dan de gevolgen van de sanctie. De rechtsleer stelt vast dat, wat de strafsancities betreft die toepasselijk zijn op de rechtspersoon, «(...) de rechter waarschijnlijk geneigd zal zijn om de rechtspersoon te ontslaan van rechtsvervolging, die nochtans «schuldig» is aan een misdrijf, indien zijn veroordeling het risico meebrengt dat de belangen van de werknemers zwaar geschaad worden, bij voorbeeld omdat zij door de sluiting van de onderneming hun werk dreigen te verliezen.» (Ch. VANDERLINDEN, o. c., p. 676). Om dergelijk risico te vermijden zijn beide straffen, zoals voorzien in het ontwerp, enkel facultatief. Op die manier ligt het ontwerp in de lijn van de rechtspraak van het Arbitragehof. Dit Hof heeft bij arrest van 27 mei 1998 beslist dat een aantal bepalingen van het Koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen door de rechtbanken van koophandel met het doel het vertrouwen in de commerciële activiteiten te versterken, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden. De strafbepalingen schreven beroepsverboden voor die onbeperkt waren in de tijd en die het automatisch gevolg waren van strafrechtelijke veroordelingen van een zekere zwaarte, ongeacht of de opgelegde straf al dan niet voorwaardelijk was. Deze beroepsverboden maakten aldus niet het voorwerp uit van een tegensprekelijk debat en van een gemotiveerde rechterlijke beslissing. Sindsdien heeft de wet van 2 juni 1998 tot wijziging van het Koninklijk besluit nr. 22 van 24 oktober 1934 het automatisch karakter en de onbeperktheid in de tijd van de beroepsverboden afgeschaft. Deze straffen zijn voortaan facultatief aangezien het aan de rechter toekomt om, afhankelijk van de ernst van de feiten, te oordelen of deze een beroepsverbod met zich brengen en om de duurtijd ervan te bepalen (M. NEVE, «Des interdictions professionnelles», nota onder Arbitragehof nr. 57/98, 27 mei 1998, *J.L.M.B.*, 1999, p. 1373 e.v.; T. AFSCHRIFT, V. DE BRAUWERE, *Manuel de droit financier*, Brussel, Ed. Kluwer, 2001, p. 61 e.v.).

59. Het ontwerp heeft de straf van sluiting van onderneming, de straf van beroepsverbod en de straf van verbod om zelf of via een tussenpersoon een onderneming uit te baten weerhouden voor de categorie heel zware inbreuken en zware inbreuken, meer bepaald kinderarbeid, de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, de Terbeschikkingstelling, de inbreuken op het stuk van de Dimona-aangifte, de belemmering van het toezicht, inbreuken in verband met de Kruispuntbank van de

58. Les sanctions telles que la fermeture d'entreprise ou l'interdiction d'exercer une activité peuvent avoir des conséquences sociales importantes, voire désastreuses. Elles doivent donc être utilisées de manière exceptionnelle, lorsque l'intérêt protégé par l'incrimination est supérieur aux conséquences entraînées par la sanction. La doctrine constate, en ce qui concerne les sanctions pénales applicables aux personnes morales, que «(...) le juge sera vraisemblablement tenté d'absoudre une personne morale, pourtant «coupable» d'un délit si sa condamnation risque de préjudicier gravement aux intérêts des travailleurs menacés dans leur emploi, par exemple par la fermeture de l'entreprise» (Ch. VANDERLINDEN, o. c., p.676). Pour éviter ce risque, ces deux peines, lorsqu'elles sont prévues par le projet, ne le sont jamais qu'à titre facultatif. De la sorte, le projet s'inscrit dans la ligne de la jurisprudence de la Cour d'arbitrage. Celle-ci, dans un arrêt du 27 mai 1998, a décidé que certaines dispositions de l'arrêté royal n°22 du 24 octobre 1934 relatif à l'interdiction judiciaire faite à certains condamnés et faillis d'exercer certaines fonctions, professions ou activités, par les tribunaux de commerce dans le but de renforcer la confiance dans les activités commerciales, violent les articles 10 et 11 de la Constitution. Les dispositions incriminées prescrivaient des interdictions professionnelles illimitées dans le temps qui étaient la conséquence automatique de condamnations pénales d'une certaine gravité, que la peine infligée ait ou non un caractère conditionnel. Ainsi, ces interdictions ne faisaient pas l'objet d'un débat contradictoire et d'une motivation dans la décision judiciaire. Depuis lors, la loi du 2 juin 1998 modifiant l'arrêté royal n°22 du 24 octobre 1934 a supprimé le caractère automatique et illimité dans le temps des interdictions professionnelles. Ces peines sont désormais facultatives car c'est au juge à apprécier en fonction de la gravité des faits si ceux-ci impliquent une peine d'interdiction et à déterminer la durée de celle-ci (M. NEVE, «Des interdictions professionnelles» note sous C.A. n°57/98, 27 mai 1998, *J.L.M.B.*, 1999, pp.1373 et s.; T. AFSCHRIFT, V. DE BRAUWERE, *Manuel de droit financier*, Bruxelles, Editions Kluwer, 2001, pp.61 et s.).

59. Le projet a retenu la peine de fermeture de l'entreprise, la peine d'interdiction d'exercer une activité et l'interdiction d'exploiter soi-même ou par personne interposée pour les manquements très graves et les manquements graves, à savoir le travail des enfants, l'occupation de travailleurs étrangers, la mise à disposition, les infractions en matière de Dimona, l'obstacle à la surveillance, les infractions en matière de Banque-carrefour de la sécurité sociale commises avec dol spécial,

sociale zekerheid gepleegd met bedrieglijk opzet, frauduleuze onderwerping aan de sociale zekerheid. Hetzelfde geldt voor de incriminaties betreffende de gezondheid en de veiligheid op het werk, de niet aansluiting bij een wettelijke verzekering en het attest of de goedkeuring vanwege de revisoren, onafhankelijke accountants en commissarissen van een illegale sociale balans met bedrieglijk opzet.

De rechter zal de duur van deze drie maatregelen moeten aanpassen aan de omstandigheden van de zaak. De auteurs hebben een uniforme duur weerhouden voor de drie straffen, namelijk een minimum van één maand en een maximum van drie jaar. Ter vergelijking, artikel 382 van het Strafwetboek, gewijd aan het bederf van de jeugd en de prostitutie, heeft naargelang het geval een minimum van één maand of één jaar en een maximum van drie jaar weerhouden. Artikel 455 van het Wetboek op de Inkomstenbelastingen weerhoudt een duur van drie maanden tot vijf jaar.

Met het oog op de vereenvoudiging van de wetgeving werd een uniforme duurtijd voorzien, ongeacht of het gaat om een verbod tot het uitbaten van een onderneming waarin de inbreuken werden gepleegd, de sluiting van de onderneming of een beroepsverbod opgelegd aan deskundigen zoals sociale adviseurs, sociale secretariaten, enz.

Het zal aan het openbaar ministerie behoren om de beslissing uit te voeren.

58. De auteurs menen anderzijds dat de sociale gevolgen die voortvloeien uit de straf van sluiting en uit de straf van beroepsverbod, niet mogen gedragen worden door de werknemers. Het huidig ontwerp stelt derhalve de aanpassing en de aanvulling voor van artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

D. De procedureregels

60. Om alle regels eigen aan het sociaal strafrecht te bundelen zijn in het Sociaal Strafwetboek drie belangrijke instrumenten geïntegreerd, namelijk de Titel XII van de programmawet van 28 december 2006 (I) houdende oprichting van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst inzake de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid, de arrondissementscellen en de partnerschapscommissie, de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

l'assujettissement frauduleux à la sécurité sociale. Il en va de même pour les incriminations relatives à la santé et à la sécurité au travail, la non-souscription d'une assurance-loi et l'attestation ou l'approbation par les réviseurs, les experts-comptables indépendants et les commissaires d'un bilan social annuel illégal avec une intention frauduleuse.

En ce qui concerne la durée de ces trois mesures, le juge devra l'adapter aux circonstances de la cause. Les auteurs ont retenu une durée uniforme pour les trois peines, à savoir un minimum d'un mois et une durée maximale de trois ans. A titre de comparaison, l'article 382 du Code pénal, consacré à la corruption de la jeunesse et à la prostitution, a retenu, selon les cas, un minimum d'un mois ou d'un an et un maximum de trois ans; l'article 455 du Code des impôts sur les revenus retient une durée de trois mois à cinq ans.

Dans un but de simplification de la législation, il a été prévu que la durée est uniforme, qu'il s'agisse d'une interdiction d'exploiter l'établissement dans lequel les infractions ont été commises, d'une fermeture de l'établissement ou d'une interdiction professionnelle à charge des spécialistes tels que les consultants en matière sociale, secrétariats sociaux, etc.

Il appartiendra au ministère public d'exécuter la décision.

58. Par ailleurs, les auteurs estiment qu'il ne convient pas de faire supporter aux travailleurs les conséquences sociales qu'entraînent la peine de fermeture et la peine d'interdiction professionnelle. Dès lors, le présent projet propose de modifier et compléter l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

D. Les règles de procédure

60. Le souci de regrouper l'ensemble des règles propres au droit pénal social a conduit à intégrer dans le Code pénal social le contenu de trois dispositifs importants, à savoir le Titre XII de la loi-programme du 28 décembre 2006 (I) instituant le Service de Recherche et d'information sociale en matière de lutte contre la fraude sociale et le travail illégal, les cellules d'arrondissement et la commission de partenariat, la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail et la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

Deze bepalingen vormen, met de algemene principes toepasselijk op de strafsancities en op de administratieve geldboeten, het eerste Boek van het Sociaal Strafwetboek.

Door niet te beginnen met de inbreuken en hun bestraffing, maar wel met de bepalingen betreffende de coördinatie van de tenlasteleggingen van de inbreuken en daarna verder te gaan met de bepalingen betreffende de sociale inspecteurs, wil het ontwerp het accent leggen op de preventieve hoofdrol van de organen die werden ingesteld door de de Titel XII van de programmawet van 28 december 2006 (I) en van de sociaal inspecteurs. De bevoegdheden en de taken van de sociaal inspecteurs kunnen inderdaad door deze worden aangewend bij hun opdracht om toe te zien op de toepassing van de sociale wetten, die niet alleen bestaat in het bestraffen van de inbreuken op het sociaal recht maar die kan uitmonden in het voorkomen dat de inbreuken worden gepleegd of in de regularisatie ervan. Zo zal het Sociaal Strafwetboek niet alleen een middel zijn voor de gerechtelijke autoriteiten tot opsporing, vervolging en beoordeling van de inbreuken die erin opgenomen zijn. Het zal tevens het instrument bij voorkeur zijn van de sociaal inspecteurs wier preventietaak bijzonder essentieel is.

61. De Titel XII van de programmawet van 28 december 2006 (I) werd bijna hernomen maar de ordening van de bepalingen van de wet werd licht aangepast om rekening te houden met hun integratie in een samenhangend geheel. Bij een aantal van de bepalingen van de wet betreffende de administratieve geldboeten wordt preciezere informatie verstrekt om klaarheid te verschaffen over de rechten van de werkgevers die beboetbaar zijn met administratieve geldboeten, om bestaande praktijken te legaliseren in verband met hun rechten van verdediging of om de wet in overeenstemming te brengen met de arresten van het Arbitragehof.

62. De wet van 16 november 1972 heeft een paar wijzigingen ondergaan. Het wetboek van strafvordering wordt bovendien aangevuld met een bepaling die erop gericht is om de relaties te verbeteren tussen enerzijds de inspectiediensten en, anderzijds, de onderzoeksrechter en de auditeurs.

De opdrachten van de arbeidsinspectie worden voornamelijk bepaald door de I.A.O. Conventie nr. 81 (bekrachtigd door België in 1957) en door de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Volgens de I.A.O. Conventie gaat het voornamelijk over het verzekeren van de toepassing van de sociale wetgeving en het informeren van de werkgevers en de werknemers over de meest doeltreffende middelen om deze bepa-

Ces dispositions constituent, avec les principes généraux applicables aux sanctions pénales et aux amendes administratives, le livre premier du Code pénal social.

En commençant non pas par les infractions et leur répression, mais par les dispositions relatives à la coordination de la prévention des infractions et ensuite par les dispositions relatives aux inspecteurs sociaux, le projet veut mettre l'accent sur le rôle préventif primordial que jouent les organes institués par le Titre XII de la loi-programme du 28 décembre 2006 (I) et par les inspecteurs sociaux. Les pouvoirs et les devoirs des inspecteurs sociaux peuvent, en effet, être mis en œuvre par ceux-ci à l'occasion de leur mission de surveillance de l'application des lois sociales qui ne consiste pas uniquement à la répression des infractions au droit social mais qui peut déboucher sur la prévention de leur commission ou sur leur régularisation. Ainsi, le Code pénal social ne sera pas uniquement un outil entre les mains des autorités judiciaires en vue de la recherche, de la poursuite et du jugement des infractions qui y sont établies. Il sera également l'instrument de référence des inspecteurs sociaux dont la fonction de prévention est particulièrement essentielle.

61. Le Titre XII de la loi-programme du 28 décembre 2006 (I) a été reprise presque telle quelle mais l'ordonnancement de ses dispositions a été légèrement modifié pour tenir compte de leur intégration dans un ensemble cohérent. La loi relative aux amendes administratives voit certaines de ses dispositions précisées principalement pour clarifier les droits des employeurs passibles d'amendes administratives, légaliser des pratiques existantes et concernant leurs droits de défense ou encore mettre la loi en conformité avec les arrêts de la Cour d'arbitrage.

62. La loi du 16 novembre 1972 a subi quelques aménagements. Le Code d'instruction criminelle est d'ailleurs complété par une disposition destinée à améliorer les relations entre les services d'inspection d'une part et les juges d'instruction et auditeurs d'autre part.

Les missions de l'inspection du travail sont définies principalement par la Convention n°81 de l'OIT (ratifiée par la Belgique en 1957) et par la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Selon la Convention de l'OIT, il s'agit essentiellement d'assurer l'application de la législation sociale et d'informer les employeurs et les travailleurs sur les moyens les plus efficaces d'observer ces dispositions. La loi belge de 1972 attribue

lingen na te leven. De Belgische wet van 1972 kent de arbeidsinspectie volgende opdrachten toe: toezien op de naleving van de wettelijke en reglementaire bepalingen betreffende de arbeidsbetrekkingen en –reglementering; het inlichten en adviseren van alle betrokken partijen over deze wetten; tussenkomen, bij middel van verzoening, in individuele conflicten (J.M. SOUVERIJNS, J.C. HEIRMAN et G. SCHREIBER, «*L'inspection des lois sociales - Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Larcier, 1997, p.33). De inspectiediensten dringen zelf aan op het feit dat hun wezenlijke opdracht niet de beteugeling en het opstellen van processen-verbaal is en hebben hun informatieplicht uitgebreid t.o.v. de werknemers, de werkgevers en hun representatieve organisaties (zie, voor de inspectie van de sociale wetten, de tussen-komst van M. ASEGLIO, *L'auditorat, une réforme à réussir*, Dossier du Guide social permanent, Kluwer, 2000/01, p.94).

De arbeidsinspectie heeft ruime onderzoeks- bevoegdheden. Haar hoofddoel is het bekomen van de regularisatie van de situatie (meer dan 50% van de dossiers). Zij is trouwens volkomen vrij om een inbreuk op het sociaal strafrecht al dan te melden aan het openbaar ministerie, in tegenstelling tot wat zich in het gemeen recht voordoet (artikel 9 van de wet). Slecht ongeveer 25% van de vastgestelde inbreuken geeft aanleiding tot op opstellen van een proces-verbaal. De andere maken het voorwerp uit van een regularisatie of van een verwittiging. Een groot aantal vastgestelde inbreuken geraakt dus niet voorbij de kaap van de administratieve fase van de gewone controle.

Deze administratieve fase is weinig gereguleerd. Het doel van verschillende bepalingen van het ontwerp van wet is de verduidelijking van het wettelijk kader van deze fase.

Het eerste luik van de wet beoogt verschillende objectieven:

1. Aan ieder persoon die door een inspectiedienst zelf wordt verhoord in een zuiver administratieve context dezelfde rechten waarborgen als deze die worden toegekend door de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering, ontstaan uit de wet Franchimont, aan de personen verhoord als slachtoffer, getuige of verdachte in het kader van een strafrechtelijke procedure. De praktijk heeft verschillende ongeschreven regels opgeleverd, ingegeven door het gemeen recht. Het ontwerp heeft tot doel deze praktijken te bekrachtigen.

2. Aan ieder persoon die het voorwerp uitmaakt of waarvan de onderneming het voorwerp uitmaakt van een dwangmaatregel uitgeschreven door een inspectie-

à l'inspection du travail les missions suivantes: veiller au respect des dispositions légales et réglementaires concernant la réglementation et les relations du travail; informer et conseiller toutes les parties intéressées à propos de ces mêmes lois; intervenir, par la voie de la conciliation, dans les conflits individuels (J.M. SOUVERIJNS, J.C. HEIRMAN et G. SCHREIBER, «*L'inspection des lois sociales - Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Larcier, 1997, p.33). Les services d'inspection insistent eux-même sur le fait que leur mission essentielle n'est pas la répression et l'établissement de procès-verbaux et ont développé leur mission d'information des travailleurs, des employeurs et de leurs organisations représentatives (voy., pour l'inspection des lois sociales, l'intervention de M. ASEGLIO, *L'auditorat, une réforme à réussir*, Dossier du Guide social permanent, Kluwer, 2000/01, p.94).

L'inspection du travail a des pouvoirs d'investigation étendus. Son premier objectif est d'obtenir la régularisation de la situation (plus de 50% des dossiers). Elle a d'ailleurs toute liberté de ne pas dénoncer une infraction de droit pénal social au ministère public, contrairement à ce qui se passe en droit commun (article 9 de la loi). Environ 25% seulement des infractions constatées donnent lieu à l'établissement d'un procès-verbal. Les autres font l'objet d'une régularisation ou d'un avertissement. Bon nombre d'infractions constatées ne passeront donc pas le cap de la phase administrative du simple contrôle.

Cette phase administrative est peu réglementée. Plusieurs dispositions du projet de loi ont pour objet de préciser le cadre légal de cette phase.

Cette partie de la loi vise plusieurs objectifs:

1. Garantir à toute personne entendue par un service d'inspection même dans un contexte purement administratif les mêmes droits que ceux qui sont accordés par les dispositions du Code d'instruction criminelle issues de la loi Franchimont aux personnes entendues comme victime, témoin ou suspect dans le cadre d'une procédure pénale. La pratique a secrété diverses règles non écrites, inspirées du droit commun. Le projet a pour objet de légaliser ces pratiques.

2. Garantir à toute personne qui fait l'objet ou dont l'entreprise fait l'objet d'une mesure de contrainte de la part d'un service d'inspection le droit d'introduire un

dienst het recht waarborgen om een gerechtelijk beroep in te stellen om de wettelijkheid of de gepastheid van de maatregel of de handhaving ervan te doen controleren. Het betreft hier geenszins een maatregel ingegeven door een of ander wantrouwen ten overstaan van het functioneren van de diensten van de arbeidsinspectie. Wij zijn integendeel overtuigd van het goed functioneren van deze diensten. Het gaat om het herstel van de gelijkheid tussen twee categorieën personen. Nu kan een rechtsmiddel worden ingesteld tegen de dwangmaatregelen (beslag, verzegeling, enz.) opgelegd door een magistraat aan een persoon die ervan wordt verdacht een inbreuk te hebben gepleegd; het wettelijk kader hiervoor werd bepaald door de wet Franchimont. Het ontwerp beoogt de opheffing van de ongelijkheid tussen deze personen en diegenen die het voorwerp uitmaken van dwangmaatregelen in een administratieve fase, voor wie tot op vandaag geen specifiek rechtsmiddel bestaat. Zij worden dus juridisch minder goed beschermd, dit terwijl zij er niet van verdacht worden een inbreuk te hebben gepleegd.

3. Wat de visitaties betreft, de procedure tot toelating door de politierechter zoals thans voorzien bij artikel 4 van de wet van 6 november 1972 vervangen door een meer aangepaste procedure.

4. Het recht toekennen aan de arbeidsauditeur en aan de onderzoeksrechter, wanneer zij reeds gevat zijn door een strafdossier, om de bevoegde diensten van de arbeidsinspectie te gelasten informatieopdrachten uit te voeren. Het gaat hier om het verenigen van de behoeften van het gerechtelijk onderzoek en het strafonderzoek met de onafhankelijkheid van de arbeidsinspectie, zonder hieraan afbreuk te doen.

D.1. De processen-verbaal van verhoor

63. De vaststelling is de volgende: de wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek (Wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *B.S.*, 2 april 1998, blz. 10027), de zogenaamde wet Franchimont, voert in het Wetboek van Strafvordering met name de artikelen 47bis, 70bis, 28quinquies, § 2 en 57, § 2 in, bepalingen die het verloop regelen van de verhoren tijdens een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, van de vermeldingen betreffende de processen-verbaal van verhoor en van de mededeling van de processen-verbaal van verhoor aan de ondervraagde personen.

recours en justice de manière à faire vérifier la légalité ou l'opportunité de la mesure ou de son maintien. Il ne s'agit en aucun cas ici d'une mesure inspirée par une quelconque défiance à l'égard du fonctionnement des services d'inspection du travail. Nous sommes au contraire convaincus du bon fonctionnement de ceux-ci. Il s'agit de rétablir l'égalité entre deux catégories de personnes. A l'heure actuelle, un recours peut être exercé contre les mesures de contrainte (saisie, scellés, etc.) imposées par un magistrat à une personne suspectée d'avoir commis une infraction. Le cadre légal en a été défini par la loi Franchimont. Le projet vise à supprimer la discrimination entre ces personnes et celles qui font l'objet de mesures de contrainte dans la phase administrative, pour lesquelles n'existe, à ce jour, aucun recours spécifique. Elles sont donc juridiquement moins bien protégées, alors qu'elles ne sont pas suspectées d'avoir commis une infraction.

3. En ce qui concerne les visites domiciliaires, substituer à la procédure d'autorisation du juge de police prévue actuellement par l'article 4 de la loi du 6 novembre 1972 une procédure mieux adaptée.

4. Accorder à l'auditeur du travail et au juge d'instruction, lorsqu'ils sont déjà saisis d'un dossier répressif, le droit d'ordonner aux services d'inspection du travail compétents d'effectuer des devoirs d'information. Il s'agit ici de concilier les nécessités de l'information et de l'instruction répressives avec l'indépendance de l'inspection du travail, sans porter atteinte à cette dernière.

D.1. Les procès-verbaux d'audition

63. Le constat est le suivant: la loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction (Loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *M.B.*, 2 avril 1998, p.10027), dite loi Franchimont, introduit, notamment, les articles 47bis, 70bis, 28quinquies, § 2 et 57, § 2, dans le Code d'instruction criminelle, dispositions qui réglementent le déroulement des interrogatoires au cours de l'information et de l'instruction, les mentions relatives aux procès-verbaux d'audition et la communication des procès-verbaux d'audition aux personnes interrogées.

De bepalingen van de wet Franchimont schrijven in het Wetboek van Strafvordering een aantal waarborgen in ten voordele van de ondervraagden in het kader van een opsporingsonderzoek of van een gerechtelijk onderzoek en dit om de rechten van verdediging van deze personen te respecteren.

Daarenboven wordt het strafonderzoek veel doeltreffender, omdat krachtens de door de wet Franchimont geboden garanties de ondervraagde personen hun verklaringen kunnen vervolledigen of verbeteren (A.SADZOT, «*Les droits des citoyens, des victimes et des inculpés*», in *La Loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale*, CUP, Liège, Collection Scientifique de la Faculté de droit de Liège, 1998, blz.302). Ten slotte dragen deze bepalingen bij aan het verbeteren van het opstellen van de processen-verbaal ten bate van het bewijs in strafzaken (H.-D.BOSLY, «*L'information*», in *La loi belge du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction*, Les dossiers de la revue de droit pénal et de criminologie, Brussel, La Charte, 1998, blz.25).

Voor de invoering van de bepalingen van de wet van 12 maart 1998 reglementeerde geen enkele norm het verloop van de verhoren afgenomen door de sociaal inspecteurs in het kader van een strafprocedure noch de op de processen-verbaal van verhoor aan te brengen vermeldingen, zelfs al legde de administratieve praktijk, uit een bezorgdheid van eenvormigheid, verschillende vormregels op aan de processen-verbaal, met inbegrip van de processen-verbaal van verhoor (J.-C.HEIRMAN, G.SCHREIBER, J.-M.SOUVERIJNS, o.c., blz.77).

Wat de mededeling van de processen-verbaal betreft, ontving enkel de overtreder hiervan een kopie. Immers, het artikel 9 van de wet van 16 november 1972 doet de doorslaggevende waarde van de ten laste van de overtreder opgestelde processen-verbaal afhangen van de mededeling hiervan door de sociaal inspecteurs binnen de veertien dagen vanaf de dag volgend op dag van de vaststelling van de inbreuk. Deze bepaling betreft het strafrechtelijk stadium krachtens dewelke de sociaal inspecteurs het openbaar ministerie verwittigen van de vaststellingen die zij hebben gedaan voor wat betreft de sociaalrechtelijke inbreuken.

De bepalingen van de wet Franchimont zijn van toepassing op de processen-verbaal opgesteld door de sociaal inspecteurs in het kader van een strafrechtelijke procedure wanneer een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek werd geopend.

In hun werkwijze passen de diensten van de arbeidsinspectie niettemin de regels van het Wetboek van

Les dispositions de la loi Franchimont prescrivent, dans le Code d'instruction criminelle, un certain nombre de garanties au profit des personnes interrogées dans le cadre d'une information ou d'une instruction et ce, afin de respecter les droits de la défense de celles-ci.

En outre, l'enquête pénale se voit plus efficace car, en vertu des garanties offertes par la loi Franchimont, les personnes interrogées peuvent compléter ou corriger leurs déclarations (A. SADZOT, «*Les droits des citoyens, des victimes et des inculpés*», in *La Loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale*, CUP, Liège, Collection Scientifique de la Faculté de droit de Liège, 1998, p.302). Enfin, ces dispositions contribuent à améliorer la rédaction des procès-verbaux au bénéfice de la preuve en matière répressive (H.-D. BOSLY, «*L'information*», in *La loi belge du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction*, Les dossiers de la revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, la Charte, 1998, p.25).

Avant l'adoption des dispositions de la loi du 12 mars 1998, aucune norme ne réglementait le déroulement des interrogatoires effectués par les inspecteurs sociaux dans le cadre d'une procédure répressive ainsi que les mentions applicables aux procès-verbaux d'audition même si la pratique administrative imposait, dans un souci d'uniformité, plusieurs règles de forme aux procès-verbaux, y compris les procès-verbaux d'audition (J.-C. HEIRMAN, G. SCHREIBER, J.-M. SOUVERIJNS, o.c., p.77).

En ce qui concerne la communication des procès-verbaux, seul le contrevenant recevait une copie de ceux-ci. En effet, l'article 9 de la loi du 16 novembre 1972 subordonne la valeur probante des procès-verbaux élaborés à charge du contrevenant par les inspecteurs sociaux à la communication de ceux-ci dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Cette disposition concerne la phase pénale en vertu de laquelle les inspecteurs sociaux avertissent le ministère public des constatations qu'ils ont effectuées en ce qui concerne les infractions au droit social.

Les dispositions de la loi Franchimont s'appliquent aux procès-verbaux élaborés par les inspecteurs sociaux dans le cadre d'une procédure pénale lorsqu'une information ou une instruction est ouverte.

Les services de l'inspection du travail ont cependant eu pour pratique d'appliquer les règles du Code

Strafvordering toe op de processen-verbaal opgesteld buiten elk strafrechtelijk onderzoek, in het kader van een gewoon administratief onderzoek dat niet noodzakelijkerwijs uitmondt in de vaststelling van een inbreuk.

De invoering van regels soortgelijk aan de bepalingen van de wet Franchimont voor wat betreft de processen-verbaal van verhoor opgesteld door de diensten van de arbeidsinspectie in het kader van het administratief stadium is vereist door het principe van de gelijke behandeling, voor zover de personen die worden verhoord in een administratieve context dezelfde garanties moeten kunnen benutten als deze voor de personen verhoord in het kader van een strafprocedure, alsook door de wettiging van de administratieve praktijk.

D.2. De rechtsmiddelen

64. De vaststelling is de volgende: De artikelen 3 en 4 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie kennen aan de sociaal inspecteurs verschillende voorrechten toe in het kader van hun controlebevoegdheid op de toepassing van de sociale wetten, die dwangmaatregelen kunnen bevatten die betrekking hebben op goederen van personen die het voorwerp uitmaken van een controle. Deze inspecteurs kunnen meer bepaald:

- wanneer de gezondheid of de veiligheid van de werknemers zulks vereist, tijdelijk of definitief verbieden aanwezig te zijn op een werkplaats, gebruik te maken van uitrustingen of van machines, de stopzetting bevelen van iedere arbeid in een werkplaats, de werkplaatsen doen ontruimen, de werkplaatsen of machines verzegelen,
- in alle gevallen, beslag leggen op gelijk welke informatiedrager met sociale gegevens, die ingevolge de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, of op gelijk welke informatiedrager die zij nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht, of andere goederen in beslag nemen of verzegelen.

De uitvoering van deze dwangmaatregelen brengt niet noodzakelijk het bestaan van een inbreuk met zich mee. Zij worden bevolen door de sociaal inspecteurs zowel in het kader van een strafprocedure wanneer een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek is geopend als in de administratieve fase met betrekking tot de controle op de toepassing van de sociale wetten.

Wanneer deze maatregelen worden bevolen in het kader van een strafonderzoek beschikt de persoon, die zich door een dergelijke maatregel benadeeld voelt,

d'instruction criminelle aux procès-verbaux élaborés en dehors de toute enquête pénale, dans le cadre d'une enquête simplement administrative, qui ne débouchera pas forcément sur la constatation d'une infraction.

L'adoption de règles similaires aux dispositions de la loi Franchimont en ce qui concerne les procès-verbaux d'audition élaborés par les services d'inspection du travail dans le cadre de la phase administrative est nécessitée par le principe de non-discrimination dans la mesure où les garanties prescrites aux personnes interrogées dans le cadre d'une procédure répressive doivent profiter aux individus auditionnés dans un contexte administratif ainsi que par la légalisation de la pratique administrative.

D.2. Les voies de recours

64. Le constat est le suivant: Les articles 3 et 4 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail dotent les inspecteurs sociaux de différentes prérogatives dans le cadre de leur pouvoir de contrôle de l'applicabilité des lois sociales, qui peuvent constituer des mesures de contrainte relatives aux biens des personnes qui font l'objet d'un contrôle. Ces inspecteurs peuvent notamment:

- si la santé ou la sécurité des travailleurs l'exige, interdire temporairement ou définitivement d'occuper un lieu de travail, d'utiliser des équipements ou des machines, ordonner la cessation de tout travail sur un lieu de travail, faire évacuer les lieux de travail, mettre sous scellés les lieux de travail ou du matériel,
- dans tous les cas, saisir n'importe quels supports d'information contenant des données sociales, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par les législations dont ils exercent la surveillance ou n'importe quels supports d'information qu'ils jugent nécessaires à l'accomplissement de leur mission, ou saisir ou placer sous scellés d'autres biens.

L'exécution de ces mesures de contrainte n'implique pas nécessairement l'existence d'une infraction. Elles sont ordonnées par les inspecteurs sociaux tant dans le cadre d'une procédure pénale lorsqu'une information ou une instruction est ouverte que dans la phase administrative relative au contrôle de l'application des lois sociales.

Lorsque ces mesures sont ordonnées dans le cadre d'une information répressive, la personne qui s'estime lésée par une telle mesure dispose des garanties et

over waarborgen en mogelijkheden tot beroep bepaald door de wet Franchimont (Wet van 12 maart 1998 tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, B.S., 2 april 1998, blz. 10027) die het strafrechtelijk kortgeding inricht, door te voorzien dat ieder persoon die geschaad is door een opsporings- of onderzoekshandeling met betrekking tot zijn goederen, het recht heeft de opheffing van voormelde handeling te vragen aan de procureur des Konings (of aan de arbeidsauditeur) of aan de onderzoeksrechter, en desgewenst, zich te richten tot de kamer van inbeschuldigingstelling, handelend als beroepsorgaan. De wet van 12 maart 1998 verzekert aldus de rechtszekerheid van de benadeelde personen door waarborgen vast te leggen met betrekking tot de rechtsmiddelen tegen de dwangmaatregelen die het voorwerp zijn van een opsporings- of onderzoekshandeling met betrekking tot zijn goederen (O.KLEES, D. VANDERMEERSCH, «Evolutions récentes de la jurisprudence en matière pénale. Le référé pénal», *Tendances de la jurisprudence en matière pénale*, Union belgo-luxembourgeoise de droit pénal, Mys & Breesch, Gent, 2000, p.163; M.-A. BEERNAERT, «Vers une plus grande contradiction dans l'information et l'instruction: le référé pénal», *La Loi belge du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction*, La Charte, 1998, p.70; B.DEJEMEPPE, «Les lignes directrices de la réforme de l'information pénale», in *La loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale*, Collection Scientifique de la Faculté de droit de Liège, 1998, p.84; Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, Parl. St., Kam., gew.zit., 1996-1997, nr. 857/1, blz. 10, blz. 32 en blz. 115).

65. Daarentegen regelt geen enkele wettelijke bepaling een rechtsmiddel wanneer dezelfde dwangmaatregelen worden genomen in de administratieve fase. Artikel 3, § 2, van de wet van 16 november 1972 biedt hoogstens aan de werkgever een hiërarchisch beroep bij de betrokken Minister tegen de maatregelen genomen door de sociaal inspecteurs in geval van bedreiging van de gezondheid en van de veiligheid van de werknemers. Dit beroep is evenwel niet doeltreffend en wordt zelden uitgeoefend (De vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van voormeld beroep wordt verduidelijkt in het Koninklijk besluit van 13 augustus 1975 tot vaststelling van de regelen voor het beroep, ingesteld door de werkgevers tegen de maatregelen voorgeschreven ter uitvoering van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie).

Uit het voorgaande volgt dat de personen die zich door een maatregel genomen door de sociaal inspecteurs op

recours créés par la loi Franchimont (Loi du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *M.B.*, 2 avril 1998, p.10027) qui organise le référé pénal, en prévoyant que toute personne lésée par un acte d'information ou d'instruction relatif à ses biens a le droit de demander la levée de l'acte précité au procureur du Roi (ou à l'auditeur du travail) ou au juge d'instruction, et le cas échéant, de se mouvoir devant la chambre des mises en accusation agissant en tant qu'organe de recours. La loi du 12 mars 1998 assure ainsi la sécurité juridique des personnes lésées en établissant des garanties relatives aux recours contre les mesures de contrainte que constituent un acte d'information ou d'instruction relatif à leurs biens (O. KLEES, D. VANDERMEERSCH, «Evolutions récentes de la jurisprudence en matière pénale. Le référé pénal», *Tendances de la jurisprudence en matière pénale*, Union belgo-luxembourgeoise de droit pénal, Mys & Breesch, Gand, 2000, p.163; M.-A. BEERNAERT, «Vers une plus grande contradiction dans l'information et l'instruction: le référé pénal», *La Loi belge du 12 mars 1998 relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction*, La Charte, 1998, p.70; B. DEJEMEPPE, «Les lignes directrices de la réforme de l'information pénale», *La loi du 12 mars 1998 réformant la procédure pénale*, Collection Scientifique de la Faculté de droit de Liège, 1998, p.84; Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure au stade de l'information et de l'instruction, Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1996-1997, n°857/1, p.10, p.32 et p.115).

65. Par contre, lorsque les mêmes mesures de contrainte sont décidées par l'inspection sociale dans la phase administrative, aucune disposition légale n'organise de recours juridictionnel. Tout au plus l'article 3, § 2, de la loi du 16 novembre 1972 offre-t-il à l'employeur un recours hiérarchique auprès du ministre intéressé contre les mesures prises par les inspecteurs sociaux en cas de menace pour la santé et la sécurité des travailleurs. Mais ce recours n'est pas effectif et est très peu exercé (La détermination des modalités d'exercice du recours précité est précisée dans l'arrêté royal du 13 août 1975 fixant les modalités de recours exercé par les employeurs contre les mesures prescrites en exécution de l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail).

Il résulte de ce qui précède que les personnes touchées dans leurs biens, dans l'exploitation de leur

grond van artikel 3 en 4 van de wet van 16 november 1972 in een administratieve context, geschaad voelen met betrekking tot hun goederen of in de uitbating van hun bedrijf, geen enkele daadwerkelijke waarborg hebben tegen een dwangmaatregel.

66. Het ontwerp van wet dat wij U voorleggen stelt voor een beroepsprocedure in te richten tegen de dwangmaatregelen genomen door de sociaal inspecteurs in het kader van een administratieve procedure door aan benadeelde personen dezelfde waarborgen toe te kennen als deze voorzien in de strafrechtspleging en dit ter bescherming van het gelijkheidsbeginsel.

Het overnemen van de bepalingen van de wet Franchimont betreffende het strafrechtelijk kortgeding werd ingegeven door overwegingen die volledig kunnen overgebracht worden op de maatregelen opgelegd door de sociaal controleurs in de fase van de administratieve controle. De XIXde eeuwse doctrine stelde reeds dat: «Iedere onderzoekshandeling die de verdachte raakt hetzij in zijn eer, in zijn eigendom of in zijn persoon, veroorzaakt een onmiddellijke schade, ongeacht het later tussen te komen vonnis, aangezien de aantasting die hij heeft ondergaan door zijn aanhouding zelfs door een vrijspraak in het geheel niet zal hersteld zijn. Hij heeft er belang bij om ieder van deze handelingen onmiddellijk te doen ophouden, hij lijdt dus een schade. Hij moet dus de mogelijkheden hebben om zijn verweer onmiddellijk te laten gelden.» (M. MANGIN, *De l'instruction écrite et du règlement de la procédure*, Brussel, 1848, nr. 18).

Het Wetboek van Strafvordering hield geen enkele bepaling in die toeliet aan een persoon die zwaar en onjuist werd benadeeld door een opsporings- of onderzoekshandeling om de staking ervan te bekomen. Er was een wettelijke afwezigheid van verhaal voor de strafrechtbanken. Deze juridische leemte bracht sommige rechters in kortgeding ertoe zich bevoegd te verklaren, maar er heeft altijd een discussie bestaan over het bevoegdheidsgebied van deze jurisdictie. Anderzijds, wanneer deze zich onbevoegd verklaarde, werd aan de benadeelde persoon ieder rechtsmiddel ontegd. Ten slotte vormde de afwezigheid ter terechtzitting van het openbaar ministerie een ernstig nadeel bij de uitoefening van dit rechtsmiddel (*Commission pour le droit de la procédure pénale, Verslag van de Commissie*, Luik, Faculté de Droit, Maklu, 1994, blz. 14).

Daarom werd een rechtsmiddel gecreëerd voor de personen die ervan verdacht worden een inbreuk te hebben gepleegd of benadeeld zijn naar aanleiding van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek.

entreprise, par une mesure prise par les inspecteurs sociaux sur la base des articles 3 et 4 de la loi du 16 novembre 1972 dans un contexte administratif ne disposent d'aucune garantie effective contre un acte de contrainte.

66. Le projet de loi que nous vous présentons propose d'organiser une procédure de recours contre les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux dans le cadre d'une procédure administrative en octroyant aux personnes lésées les mêmes garanties que celles prévues au cours de la procédure pénale et ce, afin de préserver le principe de non-discrimination.

L'adoption des dispositions de la loi Franchimont relatives au référé pénal a été guidée par des considérations qui sont tout à fait transposables aux contraintes imposées par les contrôleurs sociaux dans la phase de contrôle administratif. Déjà la doctrine du XIXème siècle constatait que: «Chaque acte d'instruction, soit qu'il frappe le prévenu dans son honneur, dans sa propriété ou dans sa personne, lui cause un préjudice actuel, quel que soit le jugement qui interviendra plus tard, car l'atteinte qu'il a reçue par son arrestation ne sera point réparée même par un acquittement. A chacun de ses actes, il éprouve donc un grief, il a intérêt à le faire cesser immédiatement, il doit dès lors avoir les moyens de faire valoir sur-le-champ ses exceptions» (M. MANGIN, *De l'instruction écrite et du règlement de la procédure*, Bruxelles, 1848, n° 18).

Le Code d'instruction criminelle ne contenait aucune disposition permettant à une personne gravement et injustement lésée par un acte d'information ou d'instruction d'en obtenir la cessation. Il y avait une absence légale de recours devant les juridictions pénales. Ce vide juridique avait amené certains juges des référés à se déclarer compétents, mais il y a toujours eu une controverse quant à l'étendue de la compétence de cette juridiction. Par ailleurs, lorsque celle-ci se déclarait incompétente, la personne lésée se trouvait privée de tout recours. Enfin, l'absence de ministère public à l'audience était un inconvénient sérieux à l'exercice de cette voie de recours (*Commission pour le droit de la procédure pénale, Rapport de la Commission*, Liège, Faculté de Droit, Maklu, 1994, p. 14).

C'est pourquoi, un recours juridictionnel a été créé en faveur des personnes suspectées d'avoir commis une infraction ou lésées à l'occasion d'une information ou instruction répressive.

Dit rechtsmiddel bestaat niet voor de personen die er niet van verdacht worden een inbreuk te hebben gepleegd en die het voorwerp uitmaken van een gewone controle die uitmondt in een dwangmaatregel, zoals de inbeslagname van een harde schijf, van een boekhouding, verzegeling, enz. Het lijkt abnormaal dat een rechtsonderhorige minder beschermd wordt wanneer hij een inbreuk heeft gepleegd dan wanneer hij ervan verdacht wordt een inbreuk te hebben gepleegd. Men mag zich niet vergenoegen met de idee dat een burgerlijke rechter in kortgeding, zich bevoegd zou kunnen verklaren omdat, naast de bezwaren aangehaald door de Commissie Franchimont, men nog kan toevoegen dat de arbeidsauditeur nooit deelneemt aan de debatten voor deze rechten.

Met het oog op herstel van het evenwicht tussen de rechtsonderhorigen creëert het ontwerp van wet daarom een soortgelijk rechtsmiddel in een niet-repressieve context en bijgevolg voor een niet-repressieve rechtbank, hierbij ervoor wakend de uitoefening van het optreden van de sociale inspecteurs niet te hinderen door opschortende beroepen.

D.3. De visitaties

67. De vaststelling is de volgende: ingevolge de huidige bepalingen van de wet inzake de arbeidsinspectie kunnen de sociaal inspecteurs, in de uitoefening van hun controletaken, zich toegang verschaffen tot de bewoonde panden mits toelating van de politierechter. Het is ook deze rechter die door andere bijzondere wetgevingen (onder andere economische en fiscale wetgeving) wordt aangeduid als de bevoegde instantie voor de visitaties die onder de gelding van die bijzondere wetgevingen worden geregeld. Er dient echter te worden vastgesteld dat de politierechter niet de meest aangewezen magistraat is om deze taak op zich te nemen. De onderzoeksrechter is immers, onder meer gezien zijn ervaring als onderzoeksmagistraat, meer beslagen indien het erop aan komt om een afweging te maken tussen de grondwettelijk beschermde rechten, waaronder de bescherming van de woning, en de noodzaak van de administratie om haar controletaken uit te voeren. Er dient in deze instantie op gewezen te worden dat het optreden van de ambtenaren van de arbeidsinspectie zich zowel op het strafrechtelijk vlak alsook op het administratieve vlak kan situeren. Voor de onderzoeksrechter zal derhalve hier sprake zijn van een novum. Hij zal immers geroepen worden om de tussenkomst van zijn ambt te verlenen bij louter controletaken los van iedere strafrechtelijke inbreuk. De onderzoeksrechter zal gevat worden met verzoeken uitgaande van de diverse inspectiediensten om, zowel in het kader van een louter administratieve

Ce recours n'existe pas en faveur des personnes qui ne sont pas suspectées d'avoir commis une infraction et font l'objet d'un simple contrôle débouchant sur une mesure de contrainte, telle que la saisie d'un disque dur, d'une comptabilité, la pose de scellés, etc. Il paraît anormal qu'un justiciable soit moins bien protégé lorsqu'il n'a pas commis d'infraction que lorsqu'il est suspecté d'en avoir commis. On ne peut pas se satisfaire de l'idée que le juge civil des référés pourrait se déclarer compétent car, outre les inconvénients déjà relevés par la Commission Franchimont, on peut ajouter que l'auditeur du travail n'assiste jamais au débat devant cette juridiction.

C'est pourquoi, en vue de rétablir l'équilibre entre les justiciables, le projet de loi crée une voie de recours similaire, dans un contexte non répressif et par conséquent devant une juridiction non répressive, tout en veillant à ne pas entraver l'exercice de l'action des inspecteurs sociaux par des recours dilatoires.

D.3. Les visites domiciliaires

67. Le constat est le suivant: en vertu des dispositions actuelles de la loi relative à l'inspection du travail, les inspecteurs sociaux ne peuvent, dans l'exercice de leurs tâches de contrôle, pénétrer dans les locaux habités qu'avec l'autorisation du juge du tribunal de police. C'est également ce juge qui est désigné par d'autres législations spéciales (entre autres les législations économique et fiscale) comme l'instance compétente pour les visites domiciliaires qui sont régies par ces législations spécifiques. Force est toutefois de constater que le juge du tribunal de police n'est pas le magistrat le plus indiqué pour assumer cette tâche. Le juge d'instruction est, notamment en raison de son expérience en tant que magistrat instructeur, plus compétent lorsqu'il s'agit de faire la part des choses entre les droits garantis par la Constitution, parmi lesquels la protection du domicile, et la nécessité pour l'administration de remplir ses missions de contrôle. Il convient de souligner ici que l'intervention des fonctionnaires de l'inspection du travail peut se situer tant sur le plan pénal que sur le plan administratif. Pour le juge d'instruction, il sera dès lors question ici d'une compétence nouvelle. Il sera en effet appelé à accorder l'intervention de son office lors de missions qui sont purement des missions de contrôle, indépendamment de toute infraction pénale. Le juge d'instruction sera saisi de demandes émanant des divers services d'inspection pour délivrer des mandats de visite domiciliaire tant dans le cadre d'un contrôle purement administratif que

controle alsook in het kader van hun strafrechtelijke taken, visitatiebevelen af te leveren. Er dient te worden benadrukt dat de visitatiebevelen, in het kader van de arbeidsinspectiewet, geen huiszoekingsbevelen zijn (dit in tegenstelling tot het visitatiebevel in het kader van de wetgeving op douane en accijnzen), het machtigt de betrokken ambtenaar enkel om het bewoonde pand te betreden doch niet om handelingen te stellen die het voorwerp moeten zijn van een huiszoekingsbevel.

Ten einde een duidelijk onderscheid te maken tussen de thans reeds bestaande procedures, voorzien in het Wetboek van Strafvordering, inzake het gerechtelijk onderzoek (art. 55 e.v. Sv.) en de mini-instructie (art. 28septies Sv.) wordt in huidig ontwerp een afzonderlijke procedure uitgewerkt tot regeling van de tussenkomst van de onderzoeksrechter. Zo zal er, in tegenstelling tot de mini-instructie, geen mogelijkheid van evocatie zijn door de onderzoeksrechter. Eén en ander zal evenwel geen afbreuk doen aan de bevoegdheden van deze magistraat in het kader van de heterdaadprocedure.

D.4. De relaties tussen de arbeidsauditeur en de onderzoeksrechter enerzijds en de inspectiediensten anderzijds

68. De vaststelling is de volgende: de wet van 12 maart 1998, zijnde de wet Franchimont, heeft het landschap van de strafvordering op essentiële punten gewijzigd. Ook wat betreft het opsporingsonderzoek. Voor het eerst is er een wettelijke definitie gekomen van dit begrip en werd er gestipuleerd dat dit onderzoek plaats heeft onder gezag en leiding van het openbaar ministerie. Tevens werd gesteld dat deze laatste instantie er de verantwoordelijkheid voor draagt (art. 28bis, § 1, Sv.). Als tegengewicht voor deze verantwoordelijkheid en om te benadrukken dat het parket het gezag en de leiding heeft van het opsporingsonderzoek, werd er bepaald dat deze instantie een vorderingsrecht heeft ten aanzien van de politiediensten teneinde de voor het opsporingsonderzoek noodzakelijke handelingen te stellen (art. 28ter, § 3, Sv.) Voor wat de inbreuken inzake het sociaal strafrecht betreft, dient erop te worden gewezen dat zulks een vorderingsrecht niet voorhanden is ten aanzien van de inspectiediensten vermeld in de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Dit is des te meer betreurenswaardig daar deze diensten één van de bevoorrechte actoren zijn in de bestrijding van de sociaalrechtelijke criminaliteit. Hun bijzondere kennis van de sociaalzekerheidswetgeving maakt hen quasi onmisbaar in het tot een goed einde voeren van een sociaalrechtelijk strafonderzoek. Bovendien wordt

dans le cadre de leurs tâches pénales. Il convient de rappeler que les mandats de visite domiciliaire ne sont pas, dans le cadre de la loi relative à l'inspection du travail, des mandats de perquisition (ce contrairement à la visite domiciliaire dans le cadre de la législation sur la douane et les accises), elles autorisent simplement le fonctionnaire concerné à pénétrer dans le local habité mais pas à poser des actes qui doivent faire l'objet d'un mandat de perquisition.

Afin de faire une distinction claire entre les procédures actuelles, prévues dans le Code d'instruction criminelle, en matière d'instruction (art. 55 et suivants C.I.C.) et la mini-instruction (art. 28septies C.I.C.), une procédure particulière est élaborée dans le présent projet réglant l'intervention du juge d'instruction. Ainsi, contrairement à la mini-instruction, il n'y aura pas de possibilité d'évocation par le juge d'instruction. Tout ceci ne pourra toutefois pas porter atteinte aux compétences de ce magistrat dans le cadre de la procédure de flagrant délit.

D.4. Les relations entre l'auditeur du travail et le juge d'instruction d'une part et les services d'inspection d'autre part

68. Le constat est le suivant: la loi du 12 mars 1998, mieux connue sous le nom de loi Franchimont, a modifié en certains points essentiels le paysage de l'instruction criminelle, notamment en ce qui concerne l'information. Pour la première fois, ce concept a reçu une définition légale et il a été stipulé que cette information est conduite sous l'autorité et la direction du ministère public. Il a également été dit que cette dernière instance en assume la responsabilité (art. 28bis, § 1er, C.I.C.). En contrepartie de cette responsabilité et pour souligner que le parquet a l'autorité et la direction de l'information, il fut stipulé que cette instance a le droit de requérir les services de police pour accomplir les actes nécessaires à l'information (art. 28ter, § 3, C.I.C.). En ce qui concerne les infractions en droit pénal social, il convient de noter qu'un tel droit de réquisition n'est pas prévu à l'égard des services d'inspection mentionnés dans la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Ceci est d'autant plus déplorable que ces services sont un des acteurs privilégiés dans la lutte contre la criminalité de droit social. Leur connaissance particulière de la législation en matière de sécurité sociale les rend quasiment indispensables pour mener à bonne fin une instruction pénale en droit social. En outre, l'absence du droit de réquisition est perçue comme une lacune et certains problèmes se sont déjà posés par le passé du fait de

de afwezigheid van het vorderingsrecht ervaren als een lacune en hebben zich in het verleden, door het gebrek aan enige wettelijke regeling, reeds enige problemen voorgedaan (D. TORFS, «*Bevoegdheid van de inspectiediensten*», *T.S.R.*, 2000, p. 411).

Bij gebreke aan een duidelijke wettelijke bepaling is er een spanningsveld tussen enerzijds de onafhankelijkheid van de inspectiediensten in hun optreden zoals geregeld door de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en anderzijds de leiding van het opsporingsonderzoek zoals geregeld in het Wetboek van Strafvordering. Door de libellering van art. 28*bis* Sv. wordt bovendien de verantwoordelijkheid voor het opsporingsonderzoek gelegd bij het openbaar ministerie. Er is dus een wettelijke aansprakelijkheid in hoofde van het parket bij eventuele fouten (zie in dit verband het ANCA arrest van het Hof van Cassatie d.d. 19 december 1991, *Arr. Cass.*, 1991-92, 364 en *Pas.*, 1992, I, 318). In de gegeven omstandigheden kan derhalve niet staande gehouden worden dat de inspectiediensten, die een strafrechtelijke bevoegdheid hebben, in dit strafrechtelijk optreden op generlei wijze kunnen gestuurd worden door de arbeidsauditeur of de procureur des Konings.

De voorgestelde wetwijziging heeft als opzet een gezagsverhouding in te voeren die enkel zou bestaan op het ogenblik dat er strafrechtelijk opgetreden wordt, één en ander rekening houdende met de prerogatieven van de inspectiediensten zoals ze voortvloeien uit de hoger aangehaalde wet van 1972. Er mag immers niet uit het oog verloren worden dat het zuiver strafrechtelijk optreden van de arbeidsinspectie slechts een beperkt aspect is van hun ambtsvervulling. Bovendien deze taak vervullen ze er nog twee andere. Vooreerst is er het aspect administratieve overheid. Zij zijn een openbare dienst die gelast is met de uitvoering van de wetten en verordeningen. Op dit punt verschillen zij op geen enkele wijze van een andere overheidsambtenaar. De inspectiedienst maakt deel uit van een ministerie of een parastatale met haar eigen hiërarchie.

Deze beide aspecten van de ambtsvervulling worden volledig gevrijwaard in de voorgestelde wetwijziging.

Teneinde een parallellisme te bewerkstelligen met wat bepaald is voor de politiediensten wordt de wijziging voorzien van het Wetboek van Strafvordering, dit zowel wat betreft het opsporingsonderzoek als het gerechtelijk onderzoek.

l'absence d'un règlement légal (D. TORFS, «*Bevoegdheid van de inspectiediensten*», *R.D.S.*, 2000, p.411).

L'absence de dispositions légales claires crée un champ de tension entre, d'une part, l'indépendance des services d'inspection dans leur intervention telle qu'elle est réglée par les dispositions de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail et, d'autre part, la direction de l'instruction telle qu'elle est réglée dans le Code d'instruction criminelle. Le libellé de l'article 28*bis* du C.I.C. place la responsabilité de l'instruction auprès du ministère public. Il y a donc une responsabilité légale dans le chef du parquet en cas de fautes éventuelles (cf. à cet égard l'arrêt ANCA de la Cour de Cassation en date du 19 décembre 1991, *Arr. Cass.*, 1991-1992, 364 et *Pas.*, 1992, I, 318). Dans de telles circonstances, on ne peut soutenir que les services d'inspection, qui ont une compétence de droit pénal, ne peuvent en aucune façon être dirigés dans cette intervention pénale par l'auditeur du travail ou le procureur du Roi.

La modification de loi proposée a pour objectif d'instaurer une relation d'autorité qui existerait uniquement au moment où il y a une intervention sur le plan pénal, tout en tenant compte des prérogatives des services d'inspection telles qu'elles découlent de la loi précitée de 1972. Il ne faut en effet pas perdre de vue que l'intervention sur le plan purement pénal de l'inspection du travail ne constitue qu'un aspect limité de l'exercice de sa fonction. Outre cette tâche, les inspecteurs en remplissent deux autres. Il y a tout d'abord l'aspect autorité administrative. L'inspection est un service public chargé de l'exécution des lois et des règlements. Sur ce point, les inspecteurs ne diffèrent en rien d'un autre fonctionnaire public. Le service d'inspection fait partie d'un ministère ou d'un parastatal qui a sa propre hiérarchie.

Ces deux aspects de l'exercice de la fonction sont entièrement préservés dans la modification de loi proposée.

Afin de réaliser un parallélisme avec ce qui est stipulé pour les services de police réguliers, il est prévu de modifier le Code d'instruction criminelle, tant en ce qui concerne l'information qu'en ce qui concerne l'instruction.

D.5. Het actualiseren van bepaalde bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Wat de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs betreft, is een groot deel van het werk reeds gebeurd in 1989, toen al deze bevoegdheden door de wet van 22 december 1989 werden gecoördineerd en ingelast in de bestaande wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Zó werd bvb. toen reeds een juridische basis ingelast voor mogelijke internationale samenwerking tussen sociale inspectiediensten.

Niettemin is nodig gebleken ook een aantal bevoegdheden van de arbeidsinspectie aan te passen aan de noden van een betere preventie en van een modern opsporingsbeleid.

D. 5. L'actualisation de certains pouvoirs des inspecteurs sociaux

En ce qui concerne les pouvoirs des inspecteurs sociaux, une grande partie du travail a déjà été effectuée en 1989, lorsque ces pouvoirs ont été coordonnés dans une loi du 22 décembre 1989 et introduits dans la loi existante du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Ainsi, par exemple, une base juridique fut alors introduite pour permettre la coopération internationale entre services d'inspection.

Néanmoins il est apparu nécessaire d'adapter aussi un certain nombre de pouvoirs de l'inspection du travail aux besoins d'une meilleure prévention et d'une politique moderne de recherche.

SCHEMA VAN HET SOCIAAL STRAFWETBOEK

EERSTE BOEK
DE PREVENTIE, DE VASTSTELLING EN DE
VERVOLGING VAN DE INBREUKEN EN HUN
BESTRAFFING IN HET ALGEMEEN

TITEL I
HET BELEID INZAKE PREVENTIE EN TOEZICHT

HOOFDSTUK I
 ALGEMENE BEPALINGEN

HOOFDSTUK II
 DE SOCIALE INLICHTINGEN EN
 OPSPORINGSDIENST

HOOFDSTUK III
 DE ARRONDISEMENTSCEL

TITEL II
DE UITOEFENING VAN HET TOEZICHT EN DE
HOEDANIGHEID VAN OFFICIER VAN
GERECHTELIJKE POLITIE

HOOFDSTUK I
 ALGEMEEN

HOOFDSTUK II
 BEVOEGDHEDEN VAN DE SOCIAAL
 INSPECTEURS EN DE HOEDANIGHEID VAN
 OFFICIER VAN GERECHTELIJKE POLITIE

HOOFDSTUK III
 BEROEP TEGEN DE MAATREGELEN GENOMEN
 DOOR DE SOCIAAL INSPECTEURS

HOOFDSTUK IV
 VOORLEGGING EN MEDEDELING VAN DE
 GEGEVENS

PLAN DU CODE PÉNAL SOCIAL

LIVRE PREMIER
LA PRÉVENTION, LA CONSTATATION ET LA
POURSUITE DES INFRACTIONS ET LEUR
RÉPRESSION EN GÉNÉRAL

TITRE PREMIER
LA POLITIQUE DE PRÉVENTION ET DE
SURVEILLANCE

CHAPITRE PREMIER
 DISPOSITIONS GÉNÉRALES

CHAPITRE II
 LE SERVICE D'INFORMATION ET
 DE RECHERCHE SOCIALE

CHAPITRE III
 LA CELLULE D'ARRONDISSEMENT

TITRE II
L'EXERCICE DE LA SURVEILLANCE ET
LA QUALITÉ D'OFFICIER DE POLICE JUDICIAIRE

CHAPITRE PREMIER
 GÉNÉRALITÉS

CHAPITRE II
 LES POUVOIRS DES INSPECTEURS SOCIAUX ET
 LA QUALITÉ D'OFFICIER DE POLICE JUDICIAIRE

CHAPITRE III
 RECOURS CONTRE LES MESURES PRISES PAR
 LES INSPECTEURS SOCIAUX

CHAPITRE IV
 PRODUCTION ET COMMUNICATION DES
 DONNÉES

HOOFDSTUK V
PLICHTEN VAN DE SOCIAAL INSPECTEURS

TITEL III
PROCESSEN-VERBAAL

HOOFDSTUK I
PROCESSEN-VERBAAL VAN VERHOOR

HOOFDSTUK II
PROCESSEN-VERBAAL TOT VASTSTELLING VAN
EEN INBREUK

TITEL IV
DE VERVOLGING VAN DE INBREUKEN

HOOFDSTUK I
DE VERSCHILLENDE REGELS VOOR
DE VERVOLGING VAN DE INBREUKEN

HOOFDSTUK II
HET OPENBAAR MINISTERIE

HOOFDSTUK III
ADMINISTRATIEVE VERVOLGING

TITEL V
BIJZONDERE BEPALINGEN

HOOFDSTUK I
MEDEDELINGEN VAN DE BESLISSINGEN
EN GEGEVENS

HOOFDSTUK II
BESTEMMING VAN DE STRAFRECHTELIJKE
GELDBOETEN

HOOFDSTUK III
ADVIESRAAD VAN HET SOCIAAL STRAFRECHT

CHAPITRE V
LES DEVOIRS DES INSPECTEURS SOCIAUX

TITRE III
LES PROCES-VERBAUX

CHAPITRE PREMIER
LES PROCÈS-VERBAUX D'AUDITION

CHAPITRE II
LES PROCÈS-VERBAUX CONSTATANT UNE
INFRACTION

TITRE IV
LA POURSUITE DES INFRACTIONS

CHAPITRE PREMIER
LES DIFFÉRENTES MODALITÉS DE POURSUITE
DES INFRACTIONS

CHAPITRE II
LE MINISTÈRE PUBLIC

CHAPITRE III
LA POURSUITE ADMINISTRATIVE

TITRE V
LES DISPOSITIONS PARTICULIÈRES

CHAPITRE PREMIER
COMMUNICATIONS DES DÉCISIONS ET
D'INFORMATION

CHAPITRE II
L'AFFECTATION DES AMENDES PÉNALES

CHAPITRE III
LE CONSEIL CONSULTATIF DU DROIT PÉNAL
SOCIAL

HOOFDSTUK IV
JAARLIJKS VERSLAG

TITEL VI
DE BESTRAFFING VAN DE INBREUKEN
IN HET ALGEMEEN

HOOFDSTUK I
ALGEMEEN

HOOFDSTUK II
BIJZONDERE STRAFSANCTIES

HOOFDSTUK III
DE TOEPASSELIJKE REGELS VOOR
DE STRAFRECHTELIJKE SANCTIES

HOOFDSTUK IV
DE TOEPASSELIJKE REGELS VOOR
DE ADMINISTRATIEVE GELDBOETEN

BOEK II
DE INBREUKEN EN HUN BESTRAFFING
IN HET BIJZONDER

HOOFDSTUK I
INBREUKEN TEGEN DE PERSOON VAN
DE WERKNEMER

HOOFDSTUK II
DE INBREUKEN MET BETREKKING TOT
DE ARBEIDSTIJD

HOOFDSTUK III
INBREUKEN OP ANDERE
ARBEIDSVOORWAARDEN

HOOFDSTUK IV
ILLEGALE ARBEID

HOOFDSTUK V
DE NIET-AANGEGEVEN ARBEID

CHAPITRE IV
LE RAPPORT ANNUEL

TITRE VI
LA RÉPRESSION DES INFRACTIONS
EN GÉNÉRAL

CHAPITRE PREMIER
GÉNÉRALITÉS

CHAPITRE II
LES SANCTIONS PÉNALES PARTICULIÈRES

CHAPITRE III
LES RÈGLES APPLICABLES AUX SANCTIONS
PÉNALES

CHAPITRE IV
LES RÈGLES APPLICABLES AUX AMENDES
ADMINISTRATIVES

LIVRE II
LES INFRACTIONS ET LEUR RÉPRESSION
EN PARTICULIER

CHAPITRE PREMIER
LES INFRACTIONS CONTRE LA PERSONNE DU
TRAVAILLEUR

CHAPITRE II
LES INFRACTIONS EN MATIÈRE DE TEMPS DE
TRAVAIL

CHAPITRE III
LES INFRACTIONS RELATIVES AUX AUTRES
CONDITIONS DE TRAVAIL

CHAPITRE IV
LE TRAVAIL IRRÉGULIER

CHAPITRE V
LE TRAVAIL NON DÉCLARÉ

HOOFDSTUK VI
DE INBREUKEN BETREFFENDE DE SOCIALE
DOKUMENTEN

HOOFDSTUK VII
DE INBREUKEN BETREFFENDE DE COLLECTIEVE
ARBEIDS-BETREKKINGEN

HOOFDSTUK VIII
INBREUKEN MET BETREKKING
TOT HET TOEZICHT

HOOFDSTUK IX
DE INBREUKEN BETREFFENDE DE SOCIALE
ZEKERHEID

HOOFDSTUK X
DE INBREUKEN INZAKE SUBSIDIES,
VERGOEDINGEN EN TOELAGEN

HOOFDSTUK XI
GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN
VAN VOORMELDE HOOFDSTUKKEN

CHAPITRE VI
LES INFRACTIONS CONCERNANT LES
DOCUMENTS SOCIAUX

CHAPITRE VII
LES INFRACTIONS CONCERNANT LES
RELATIONS COLLECTIVES DE TRAVAIL

CHAPITRE VIII
LES INFRACTIONS EN MATIÈRE DE CONTRÔLE

CHAPITRE IX
LES INFRACTIONS CONCERNANT LA SÉCURITÉ
SOCIALE

CHAPITRE X
LES INFRACTIONS EN MATIÈRE DE
SUBVENTIONS, INDEMNITÉS ET ALLOCATIONS

CHAPITRE XI
RÈGLES COMMUNES AUX CHAPITRES
PRÉCÉDENTS

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN**HOOFDSTUK I****Algemene bepalingen****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II**HET SOCIAAL STRAFWETBOEK****Artikel 2**

Hierna begint het Sociaal Strafwetboek.

De Raad van State stelt voor het opschrift van het in artikel 2 bedoelde wetboek te wijzigen, aangezien het niet uitsluitend louter strafrechtelijke bepalingen bevat.

Net als in het Strafwetboek betreffen de artikelen 106 tot 235 van het Sociaal Strafwetboek de inbreuken op het sociaal strafrecht en bepalen zij het strafrechtelijk stelsel van de straffen en van de administratieve boetes waarmee die inbreuken worden gestraft. Het bevat bovendien enkele procedureregels eigen aan die materie en bepalingen met betrekking tot de voorkoming van die inbreuken. Het opschrift «Sociaal Strafwetboek» is bijgevolg een weergave van de inhoud van het grootste deel van de bepalingen van het wetboek. Het opschrift heeft bovendien het voordeel dat het duidelijk en begrijpelijk is, zowel voor de justitiabelen als voor de rechtspractici, wat overigens ook de opzet van de inhoud van het wetboek is.

Artikelen 1 tot 15

De Raad van State heeft meerdere opmerkingen opgeworpen betreffende de artikelen 1 tot 14. Deze artikelen integreerden de bepalingen van de wet van 3 mei 2003 houdende de oprichting van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, het Federale Coördinatiecomité en de Arrondissementscellen in het Sociaal Strafwetboek.

Terwijl de Raad van State zijn advies verleende, was het ontwerp van wet in voorbereiding houdende oprichting van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst inzake de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid, de arrondissementscellen en de partnerschapscommissie en tot opheffing van de wet van 3 mei 2003 houdende

COMMENTAIRE DES ARTICLES**CHAPITRE I****Dispositions générales****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE II**LE CODE PÉNAL SOCIAL****Article 2**

Le Code pénal social commence ci-dessous.

Le Conseil d'État propose de modifier l'intitulé du code visé à l'article 2 puisque celui-ci ne comporte pas exclusivement des dispositions strictement pénales.

À l'instar du Code pénal, les articles 106 à 235 du Code pénal social contiennent les infractions de droit pénal social et définissent le régime répressif des peines qui les sanctionnent ainsi que celui des amendes administratives. Il comprend en outre quelques règles de procédure propres à cette matière et des dispositions relatives à la prévention de ses infractions. L'intitulé «code pénal social» reflète ainsi le contenu de la plupart des dispositions du code. Il a en outre le mérite d'être clair et compréhensible tant pour les justiciables que pour les praticiens du droit comme tend à l'être le code dans son contenu.

Articles 1er à 15

Le Conseil d'État a soulevé plusieurs remarques concernant les articles 1er à 14. Ces articles intégraient les dispositions de la loi du 3 mai 2003 instituant le Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, le Comité fédéral de coordination et les Cellules d'arrondissement dans le Code pénal social.

Alors que le Conseil d'État rendait son avis, le projet de loi instituant le Service de Recherche et d'information sociale en matière de lutte contre la fraude sociale et le travail illégal, les cellules d'arrondissement et la commission de partenariat et abrogeant la loi du 3 mai 2003 instituant le Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal

oprichting van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, het Federaal Coördinatiecomité en de Arrondissementscellen in voorbereiding.

Titel I werd bijgevolg niet aangepast aan de opmerkingen die de Raad van State met betrekking tot de artikelen 1 tot 14 heeft opgeworpen. Deze werden vervangen door de nieuwe bepalingen van Titel XII van de programmawet (I) van 28 december 2006.

Artikel 1

Dit artikel herneemt de definitie van sociale fraude en illegale arbeid als zijnde het overtreden van een sociale wetgeving die tot de bevoegdheid van de federale overheden behoort.

Het komt de Ministerraad toe het beleid inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude te bepalen dat openbaar gemaakt en uitgevoerd wordt door de drie bevoegde ministers.

Artikel 2

Ingevolge de beslissingen van de Ministerraad moet jaarlijks een beleidsplan met de benadering van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude worden opgesteld en aan de Ministerraad worden voorgelegd.

Het is het directiecomité bedoeld in artikel 6, § 2 dat is belast met de uitwerking van dit beleidsplan dat, na goedkeuring door de regering, wordt gevolgd door een operationeel plan.

Dit operationeel plan bestrijkt alle inspectiediensten en het directiebureau en bevat minstens twee evenwichtige luiken, waarvan er een betrekking heeft op bijdragefraude en het andere op uitkeringsfraude. Het operationeel plan bevat met name de acties, de uit te werken informaticaprojecten en de te voorziene begrotingen, de te realiseren doelstellingen en de budgettaire opbrengsten die zullen worden gerealiseerd. Deze elementen worden vastgelegd in meetbare indicatoren.

De verschillende elementen van het actieplan dienen maandelijks te worden geëvalueerd via een rapporteringssysteem dat wordt uitgewerkt door het Directiebureau.

De directeur dient de bevoegde minister in te lichten indien uit drie opeenvolgende maandelijkse evaluaties blijkt dat de vooropgestelde doelstellingen niet worden bereikt.

Deze gestructureerde mededeling biedt de regering de mogelijkheid de nodige conclusies te trekken uit het overzicht van de acties die het voorbije jaar werden ondernomen, alsook uit de eventuele verbeteringsvoorstellen hieromtrent en nieuwe beleidslijnen uit te stippelen voor het komende jaar naar aanleiding van de begrotingsopmaak.

et la fraude sociale, le Comité fédéral de coordination et les Cellules d'arrondissement était en préparation.

Le Titre Premier n'a donc pas été adapté suite aux remarques que le Conseil d'État a émis sur les articles 1er à 14. Ceux-ci ont été remplacés par les nouvelles dispositions du Titre XII de la loi-programme (I) du 28 décembre 2006.

Article 1er

Cet article reprend la définition de la fraude sociale et du travail illégal comme la violation d'une législation sociale qui relève de la compétence des autorités fédérales.

Il appartient au Conseil des ministres de définir la politique de lutte contre la fraude sociale et le travail illégal qui est communiquée et exécutée par les trois ministres compétents.

Article 2

Suite aux décisions du Conseil des ministres, un plan stratégique contenant l'approche de la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale doit être élaboré chaque année et soumis au Conseil des ministres.

C'est le comité de direction visé à l'article 6, § 2 qui est chargé d'élaborer ce plan stratégique qui, après approbation par le gouvernement est suivi d'un plan opérationnel.

Ce plan d'action couvre l'ensemble des services d'Inspection et le bureau de direction et comporte au moins deux volets équilibrés, dont un vise la fraude aux contributions et l'autre la fraude aux allocations. Le plan opérationnel reprend notamment les actions, les projets informatiques à développer et les budgets à prévoir, les objectifs fixés et les produits budgétaires qui seront réalisés. Ces éléments sont fixés sous forme d'indicateurs mesurables.

Une évaluation mensuelle des différents éléments du plan d'action devra être mise en place via un système de rapportage mis en place par le Bureau de direction.

Le directeur doit aviser le ministre compétent si trois évaluations mensuelles successives font apparaître que les objectifs fixés ne seront pas atteints.

Cette communication structurée permet au gouvernement de tirer les conclusions du bilan des actions menées l'année précédente, et à ses éventuelles propositions d'amélioration et de donner à l'occasion de la confection du budget les nouvelles orientations pour l'année à venir.

Artikel 3

Er wordt een sociale inlichtingen en opsporingsdienst opgericht die tegelijkertijd een centraliserend instrument voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude moet zijn maar tevens een referentie instrument inzake informatie en beleidsopties voor de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid.

Artikel 4

De Algemene Raad van de Partners wordt een echt institutioneel platform waarin de verschillende actoren of partners betrokken bij de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid worden bijeengebracht met inbegrip van 3 openbare instellingen van sociale zekerheid die voordien niet vertegenwoordigd waren, zijnde de Rijksdienst voor Pensioenen, de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers en het Rijksinstituut voor Ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Bovendien wordt dit institutioneel platform aangevuld met de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, de sociale partners van de regering.

Net zoals vroeger, kan de Algemene Raad van de Partners vertegenwoordigers van de besturen en openbare instellingen uitnodigen die betrokken zijn bij de strijd tegen illegale arbeid en sociale fraude teneinde specifieke onderwerpen te bespreken.

Dit is met name het geval wanneer binnen de Raad onderwerpen worden besproken betreffende materies waarvoor andere diensten of instellingen bevoegd zijn. Het gaat bijvoorbeeld om onderwerpen betreffende het fenomeen van de fictieve zelfstandigen waarbij het RSVZ moet worden betrokken of nog om problemen verbonden aan de werkzaamheden van gepensioneerden waarbij de RVP moet worden betrokken.

De Raad kan eveneens een beroep doen op experts teneinde bepaalde problemen te bespreken.

Het voorzitterschap van de Algemene Raad van de Partners wordt waargenomen door de Directeur van Het Bureau om het overlegorgaan en het strategisch orgaan aan elkaar te koppelen.

Artikel 5

De opdrachten van de Algemene Raad van de Partners worden opnieuw gedefinieerd, waarbij dit orgaan de plaats moet worden waar de partners van gedachten wisselen en informatie mededelen. Hij kan aanbevelingen en adviezen uitbrengen over wetsontwerpen of -voorstellen inzake de strijd tegen illegale arbeid of de strijd tegen sociale fraude. Hij kan ook voorstellen voorleggen om de wetgeving ter zake aan te passen.

Article 3

Il est institué un service d'information et de recherche sociale qui doit être à la fois un instrument centralisateur de la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale mais aussi un instrument de référence en matière d'informations et d'options politiques sur la lutte contre la fraude sociale et le travail illégal.

Article 4

L'Assemblée générale des partenaires devient une véritable plate-forme institutionnelle qui rassemble les différents acteurs ou partenaires qui ont un intérêt dans la lutte contre la fraude sociale et le travail illégal en ce compris 3 institutions publiques de sécurité sociale qui n'étaient pas représentées auparavant soit l'Office national des pensions, l'Office national des allocations familiales pour travailleurs salariés et l'Institut national d'assurance maladie-invalidité.

En outre, les représentants des employeurs et des travailleurs, partenaires sociaux du gouvernement, rejoignent la composition de cette plate-forme institutionnelle.

Comme auparavant, l'Assemblée générale des partenaires peut inviter des représentants des administrations et des établissements publics impliqués dans la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale pour l'examen de questions particulières.

C'est notamment le cas lorsque des questions relatives à des matières dépendant d'autres services ou institutions sont abordées au sein du Conseil. Il s'agit, par exemple, de questions relatives au phénomène des faux-indépendants auxquelles l'Inasti doit être associé ou encore d'une problématique relative au travail des pensionnés à laquelle l'ONP doit être associé.

De même l'assemblée peut faire appel à des experts pour l'examen de certaines problématiques.

La présidence de l'Assemblée générale des partenaires est assurée par le Directeur du Bureau afin de créer le lien entre l'organe de réflexion et l'organe stratégique.

Article 5

Les missions de l'Assemblée générale des partenaires sont redéfinies et s'axent sur la volonté que cet organe devienne le lieu de réflexion et de communication entre les partenaires. Il peut établir des recommandations et des avis sur les projets ou propositions de lois relatifs à la lutte contre le travail illégal ou la lutte contre la fraude sociale. Il peut aussi adresser des propositions afin d'aménager la législation dans cette matière.

Hij wordt geraadpleegd door het Directiebureau bij de uitwerking van een beleidsplan zoals bedoeld in artikel 2.

Tenslotte is hij belast met de goedkeuring van het jaarverslag van de door het Bureau en de inspectiediensten verrichte werkzaamheden zoals bedoeld in artikel 7, 16°. Het verslag wordt door de Voorzitter van de Algemene Raad aan de Regering voorgelegd.

Artikel 6

Het federaal Aansturingsbureau, «het Bureau» genoemd, is het operationele orgaan van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst. Het is tegelijkertijd een centrum van expertise, aansturing en ondersteuning van de verschillende inspectiediensten. Het wordt beheerd door een Directiecomité.

Dit directiecomité van het bureau bestaat uit de directeur-mandaathouder, de leiding gevende ambtenaren van de verschillende inspectiediensten en de procureur-generaal aangewezen door het College van de procureurs-generaal alsook door de leidende ambtenaren afgevaardigd door de Rijksdienst voor Pensioenen, het Rijksinstituut voor Ziekte- en invaliditeitsverzekering en de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers.

Zowel het beleidsplan als het operationeel plan bedoeld in artikel 2 worden door het Directiecomité uitgewerkt.

Verder bestaat het bureau uit coördinatoren, uit sociaal controleurs die zullen ingezet worden in de strijd tegen de sociale fraude met informaticamiddelen, uit een ploeg van analisten en deskundigen inzake fraudeopsporing, die belast zijn met het verzamelen van alle voor de opsporing en analyse van fraudefenomenen nuttige informatie. De wet bepaalt uitdrukkelijk dat de openbare instellingen en de federale organen die de informatie zullen verstrekken die door de leden van het Bureau wordt gevraagd, samenwerken.

Artikel 7

Als strategisch orgaan moet het Bureau het door de Ministerraad bepaalde beleid uitvoeren dat werd weergegeven in het beleidsplan en in het operationeel plan.

Een andere hoofdplicht van het Bureau bestaat erin richtlijnen over te maken aan de arrondissementscellen. Het ziet toe op de coördinatie, binnen deze cellen, van de acties uitgevoerd door de verschillende inspectiediensten die erin vertegenwoordigd zijn, alsook op de samenwerking en verspreiding van de nodige informatie aan de andere diensten of instellingen die betrokken zijn bij de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid.

Elle est consultée par le Bureau de direction lors de l'élaboration du plan stratégique tel que visé à l'article 2.

Enfin, elle est chargée d'approuver le rapport annuel du travail effectué par le Bureau et par les services d'inspection tel que visé à l'article 7, 16°. Le rapport est présenté au Gouvernement par le Président de l'Assemblée générale.

Article 6

Le Bureau fédéral d'orientation appelé «le Bureau» est l'organe opérationnel du Service d'information et de recherche sociale. Il est à la fois un centre d'expertise, d'orientation et de soutien aux différents services d'inspection. Il est géré par un Comité de direction.

Ce comité de direction du bureau est composé du directeur-mandataire, des fonctionnaires dirigeants des différents services d'inspection, du procureur général désigné par le Collège des procureurs généraux ainsi que des fonctionnaires dirigeants délégués par l'Office national des Pensions, de l'Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité et de l'Office national des allocations familiales des travailleurs salariés.

Tant le plan stratégique que le plan opérationnel visés à l'article 2 sont élaborés par le comité de direction.

En outre, le Bureau compte des coordinateurs, des contrôleurs sociaux qui seront affectés à la lutte contre la fraude sociale informatique, une équipe composée d'analystes et d'experts spécialisés en détection de la fraude, qui sont chargés de collecter toute information utile à la détection et à l'analyse des phénomènes de fraude. La loi prévoit explicitement la collaboration des institutions publiques et des organismes fédéraux qui fourniront les renseignements demandés par les membres du Bureau.

Article 7

En tant qu'organe stratégique, le Bureau a pour mission de mettre en œuvre la politique définie par le Conseil des ministres et qui a été traduite dans le plan stratégique et le plan opérationnel.

Le Bureau a aussi pour autre mission principale d'adresser des directives aux cellules d'arrondissement. Il veille à la coordination, au sein de ces cellules, des actions menées par les différents services d'inspections qui y sont représentés mais aussi à la collaboration et la diffusion de l'information nécessaire aux autres services ou organismes intéressés par la lutte contre la fraude sociale et le travail illégal.

Het betreft met name de gevallen waarbij de acties uitgevoerd worden in het kader van de problematiek betreffende de fictieve zelfstandigen en het werk verricht door gepensioneerden.

Het Bureau heeft eveneens als opdracht:

- het opzetten van de preventie-acties;
- richtlijnen te bezorgen aan de arrondissementscellen en in te staan voor de coördinatie van de ondernomen acties in de cellen;
- het opstellen van een samenwerkingsakkoord met het College van Procureurs Generaal betreffende de samenwerking van de arbeidsauditeurs enerzijds en de arrondissementcellen en GRI's anderzijds. Dit samenwerkingsakkoord beoogt onder meer een vlotte uitwisseling van gegevens, afspraken over de deelname aan vergaderingen van de arrondissementcel, evenals de inzet van politionele middelen;
- de Raad bij te staan in het kader van zijn opdrachten;
- de informatie te coördineren en de nodige documentatie ter beschikking te stellen;
- de balans op te maken van de ondernomen acties en een jaarverslag op te maken voor de ministers bevoegd voor Sociale Zaken, Werk en Justitie;
- de actie van de arrondissementscellen aan te sturen en te coördineren;
- de protocollen voor internationale samenwerking tussen de inspectiediensten uit te werken en op te volgen;
- te zorgen voor de uitvoering de partnerschapsovereenkomsten.

Artikel 8

De directeur van het Bureau moet titularis zijn van een managementfunctie. Deze eis heeft te maken met het feit dat deze persoon de kwaliteiten van een goede manager moet hebben, maar ook enige ervaring ter zake.

Als schakel tussen alle organen, bevoorrechte gesprekspartners met de leidinggevende personen van de verschillende diensten, en belast met het dagelijks beheer van het Bureau, is het van essentieel belang dat dezelfde regels inzake selectiecriteria en evaluatie als die voor de andere titularissen van een managementfunctie zouden gelden voor deze persoon.

De regel van niet-cumulatie van mandaten is ook van toepassing op deze persoon.

Artikel 9

De directeur van het Bureau is belast met het dagelijks bestuur van de Dienst en waakt over de uitvoering van het operationeel plan.

Il s'agit notamment des cas où des actions sont menées dans le cadre de la problématique touchant aux faux-indépendants ou du travail des pensionnés.

Le Bureau a également pour mission:

- de lancer des actions en matière de prévention;
- de transmettre des directives aux cellules d'arrondissement et d'assurer la coordination des actions entreprises par les cellules;
- d'établir un accord de coopération avec le Collège des Procureurs généraux concernant la collaboration entre, d'une part, les auditeurs généraux et, d'autre part, les cellules d'arrondissement et les GRI. Cet accord de coopération vise notamment un échange rapide d'informations, des engagements portant sur la participation aux réunions de la cellule d'arrondissement, ainsi que la mise en oeuvre de moyens policiers;
- d'assister le Conseil dans le cadre de ses missions;
- de coordonner l'information et de mettre à disposition la documentation nécessaires;
- de dresser le bilan des actions menées et de faire un rapport annuel aux ministres qui ont les Affaires sociales, l'Emploi et la Justice dans leurs attributions;
- d'orienter et de coordonner l'action des cellules d'arrondissement;
- d'élaborer les protocoles de coopération internationale entre les services d'inspection et d'en assurer le suivi;
- de veiller à la mise en oeuvre des conventions de partenariat.

Article 8

Le directeur du Bureau doit être titulaire d'une fonction de management –1. Cette volonté s'explique par le souci que cette personne doit allier les qualités d'un bon manager mais aussi une certaine expérience de la matière.

En tant que lien entre tous les organes, interlocuteurs privilégiés avec les dirigeants des différents services, et chargé de la gestion journalière du Bureau, il est essentiel que cette personne soit soumise aux mêmes règles de critères de sélection, d'évaluation que les autres titulaires d'une fonction de management.

La règle de non-cumul des mandats lui est aussi applicable.

Article 9

Le directeur du Bureau est chargé de la gestion journalière du Service et veille à l'exécution du plan opérationnel.

Hij is lid van de werkgroep modernisering van de sociale zekerheid aan wie hij jaarlijks het operationeel plan voorstelt. Deze voorstelling heeft als doel dat alle leden van de werkgroep op de hoogte blijven en op onrechtstreekse wijze worden betrokken bij de goede uitvoering van dit plan.

Hij zetelt eveneens in de partnerschapscommissie bedoeld in artikel 15.

Tot slot brengt hij de gerechtelijke autoriteiten ook op de hoogte van alle informatie die aanleiding kan geven tot het openen van een gerechtelijke procedure.

Artikel 10

Er wordt gepreciseerd dat de sociale inspecteurs en controleurs die gedetacheerd zijn in het Bureau hun hoedanigheid van sociaal inspecteurs in de zin van Titel II behouden. Deze bepaling heeft tot doel geen enkele twijfel te laten bestaan over de bevoegdheden, rechten en plichten van deze ambtenaren.

Opdat alle leden van het Bureau op een doeltreffende manier kunnen werken, hebben ze dezelfde toegang tot de databanken als de bij voormelde wet bedoelde sociaal inspecteurs. Zo niet zouden deze personen het moeten stellen zonder belangrijke werk- en opzoekingsinstrumenten. Ze zullen worden onderworpen aan dezelfde verplichtingen als de sociaal inspecteurs.

Het statuut van de leden van het Bureau zal bij Koninklijk besluit worden bepaald.

Artikel 11

De samenstelling van de arrondissementscellen wordt niet gewijzigd en het voorzitterschap wordt nog steeds waargenomen door het arbeidsauditoraat.

Om de communicatie- en coördinatieketen te verzekeren, worden ze versterkt, door een coördinator van het Bureau.

Deze coördinator zal instaan voor de uitvoering van de hoofdlijnen bepaald door het Bureau overeenkomstig het actieplan en zal ook zorgen voor de terugkoppeling van informatie naar het Bureau.

Artikel 12

De opdrachten die aan de arrondissementscellen in 2003 werden toevertrouwd, worden bevestigd.

De opdrachten van de arrondissementscellen bestaan uit de organisatie en de coördinatie van de controles teneinde de verschillende sociale wetgevingen in verband met de illegale arbeid en de sociale fraude te doen naleven.

Il est membre du groupe de travail de la modernisation de la sécurité sociale auquel il présente chaque année le plan opérationnel. Cette présentation a pour objectif de tenir informé tous les membres de ce groupe de travail et de les associer de manière indirecte à la bonne exécution de ce plan.

Il siège aussi dans la commission de partenariat visé à l'article 15.

Enfin il porte aussi à la connaissance des autorités judiciaires toutes les informations susceptibles de donner lieu à l'ouverture d'une procédure judiciaire

Article 10

Il est spécifié que les inspecteurs et contrôleurs sociaux qui sont détachés au sein du Bureau gardent leur qualité d'inspecteurs sociaux au sens du titre II. Cette disposition a pour objectif de ne laisser aucun doute sur les compétences et droits et devoirs dont bénéficient ces fonctionnaires.

Afin de permettre un travail efficace de tous les membres du Bureau, il leur est octroyé le même accès aux banques de données que les inspecteurs sociaux tels que visés par la loi précitée. A défaut, ces personnes seront dépourvues d'importants outils de travail et instruments de recherche. Ils seront soumis aux mêmes devoirs et obligations que les inspecteurs sociaux

Le statut des membres du Bureau sera fixé par arrêté royal.

Article 11

La composition des cellules d'arrondissement n'est pas modifiée et la présidence est toujours assurée par l'auditorat du travail.

Afin de garantir la chaîne de communication et de coordination, elles sont renforcées par un coordinateur du Bureau.

Ce coordinateur assurera la mise en oeuvre des lignes directrices développées par le Bureau conformément au plan d'action et veillera aussi à assurer le retour d'informations vers le Bureau.

Article 12

Les cellules d'arrondissement sont confortées dans les missions qui leur ont été dévolues en 2003.

Les missions des cellules d'arrondissement consistent dans l'organisation et la coordination des contrôles afin de faire respecter les législations sociales en rapport avec le travail illégal et la fraude sociale.

Zij voeren de richtlijnen en instructies uit die het Bureau in dit domein uitschrijft.

Voorts is het hun taak informatie te verstrekken, zowel om de balans op te maken van de gezamenlijke acties als voor de opvolging van de behandelde dossiers. Deze informatie maakt het mogelijk het werk op het terrein beter te sturen en vergemakkelijkt ook het werk van het Bureau van de Dienst.

Artikel 13

De beperkte werkgroep van de arrondissements-cellen wordt omgevormd tot gewestelijke interventiegroep die maandelijks vergadert.

Zij is belast met het organiseren en coördineren op het terrein van controles inzake de naleving van de diverse sociale wetgevingen in samenhang met onwettige arbeid en sociale fraude. Haar opdracht bestaat erin het jaaractieplan te concretiseren op het terrein door lokaal doelgerichte controles te organiseren.

Bovendien kan het Bureau beslissen over de coördinatie op nationaal vlak van de acties van de gewestelijke interventiegroepen.

De GRI bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende inspectiediensten en telt een lid van het Bureau en van de arbeidsauditeur.

In het kader van specifieke opdrachten, kan zij elke speciaal bevoegde persoon uitnodigen met het oog op de voorbereiding en uitvoering van de geplande acties.

Worden ook verbonden aan de GRI, de vertegenwoordiger van de gewestelijke inspectiediensten inzake werk, overeenkomstig de samenwerkingsprotocollen tussen de federale overheid en de gewestelijke overheden betreffende de coördinatie van de controles inzake illegale arbeid en sociale fraude.

Om het communicatienetwerk te optimaliseren wordt het verslag van de maandelijks vergadering van de GRI overgemaakt aan het Bureau.

Artikel 14

De werkwijze van het secretariaat van de arrondissementscellen wordt gewijzigd met het oog op meer doeltreffendheid en een grotere overeenstemming met de praktijk op het terrein.

Artikel 15

De structuur van de partnerschapscommissie wordt niet fundamenteel gewijzigd.

Elles exécutent les directives et instructions établies en ce domaine par le Bureau.

En outre, elles ont aussi une mission d'information tant pour dresser le bilan des actions communes mais aussi du suivi des dossiers traités. Cette information permet de toujours mieux orienter le travail sur le terrain mais aussi les travail du Bureau du Service.

Article 13

Le groupe de travail restreint des cellules d'arrondissement devient le groupe d'intervention régional qui se réunit mensuellement.

Il est chargé d'organiser et de coordonner sur le terrain les contrôles du respect des différentes législations sociales en rapport avec le travail illégal et la fraude sociale. Sa mission est de veiller à concrétiser sur le terrain le plan d'action annuel en organisant le ciblage local des contrôles.

De plus, le Bureau peut décider de coordonner au niveau national des actions des groupes d'intervention régionaux.

Le GIR se compose des représentants des différents services d'inspections ainsi que d'un membre du Bureau et de l'auditeur du travail.

Dans le cadre de missions spécifiques, il peut inviter toute personne spécialement compétente pour la préparation et la réalisation des opérations programmées.

Sont aussi associés au GIR le représentant du service d'inspection régionale en matière d'emploi conformément aux protocoles de collaboration établis entre l'autorité fédérale et les autorités régionales concernant la coordination des contrôles en matière de travail illégal et de fraude sociale.

Afin d'optimiser le réseau de communication, le procès-verbal de la réunion mensuelle du GIR est communiqué au Bureau.

Article 14

Le mode de fonctionnement du secrétariat des cellules d'arrondissement est modifié afin de le rendre plus efficace et plus conforme avec la pratique du terrain.

Article 15

La structure de la commission de partenariat n'est pas fondamentalement modifiée.

Ze is samengesteld uit:

- de directeur van het Bureau, die het voorzitterschap ervan waarneemt;
- de secretaris van de Nationale Arbeidsraad;
- de administrateurs-generaal van de Rijksdienst voor sociale zekerheid en van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening;
- de voorzitters van de directiecomités van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, van de Federale Overheidsdienst Financiën.

Ze heeft als taak de partnerschapsovereenkomsten tussen de bevoegde Ministers en de betrokken organisaties voor te bereiden.

De beroepsorganisatie die een partnerschapsovereenkomst heeft gesloten, kan zich burgerlijke partij stellen in de procedures betreffende de illegale arbeid en de sociale fraude, wanneer de gepleegde feiten van aard zijn de belangen te schaden die zij gelast is te verdedigen en te bevorderen.

Rekening houdende met het advies van de Raad van State wordt het opschrift van Titel II van Boek I gewijzigd teneinde het aan te passen aan de inhoud van de bepalingen ervan.

Artikel 16

Dit artikel herneemt de meeste definities van artikel 1, eerste en tweede lid en van artikel 2, 1°, 3° tot 10°, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

De Raad van State stelt in zijn advies voor de bepalingen van artikel 16 op te nemen in het begin van het Sociaal Strafwetboek, aangezien de begrippen die erin gedefinieerd zijn niet alleen voorkomen in Titel II van Boek I, maar ook in andere onderafdelingen van het wetboek.

De in artikel 16 omschreven begrippen stemmen niet noodzakelijkerwijs overeen met de definities en de begrippen waarnaar de andere delen van het wetboek verwijzen. De inbreuken op het sociaal strafrecht bedoeld in Boek II van het wetboek houden bijvoorbeeld verband met de definities en de begrippen van de sociale wetten waaruit zij voortkomen. Ingeval de definities van artikel 16 toepasbaar worden gemaakt op de inbreuken op het sociaal strafrecht, zulks door die definities aan het begin van het wetboek te plaatsen, kan een tegenstrijdigheid ontstaan tussen die definities en de regels van het sociaal recht. Het verdient dus aanbeveling de definities van artikel 16 enkel aan te wenden in Titel II van Boek I, aangezien het precies de gecoördineerde wettelijke bepalingen overneemt gevormd door de wet van 16 november 1972.

Elle est composée:

- du directeur du Bureau qui en assure la présidence;
- du secrétaire du Conseil national du travail;
- des administrateurs généraux de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'emploi;
- des présidents des comités de direction du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, du Service public fédéral Sécurité sociale, du Service public fédéral Finances.

Elle a pour tâche de préparer les conventions de partenariat entre les Ministres compétents et les organisations intéressées.

L'organisation professionnelle, signataire d'une convention de partenariat, peut se constituer partie civile dans les procédures relatives au travail illégal et à la fraude sociale, lorsque les faits commis sont de nature à porter préjudice aux intérêts qu'elle a en charge de défendre et de promouvoir.

Suivant l'avis du Conseil d'État, l'intitulé du Titre II du Livre Ier est modifié afin d'adapter celui-ci au contenu de ses dispositions.

Article 16

Cet article reprend la plupart des définitions contenues dans l'article 1er, alinéas 1er et 2 et l'article 2, 1°, 3° à 10°, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

Dans son avis, le Conseil d'État suggère de placer les dispositions de l'article 16 au début du Code pénal social étant donné que les notions qui y sont définies ne figurent pas seulement dans le Titre II du Livre Ier mais également dans d'autres subdivisions du code.

Les notions définies à l'article 16 ne correspondent pas nécessairement aux définitions et aux concepts auxquels se réfèrent les autres parties du code. Par exemple, les infractions de droit pénal social du Livre II du Code s'attachent aux définitions et aux concepts des lois sociales dont elles sont issues. Rendre les définitions de l'article 16 applicables aux infractions de droit pénal social en les plaçant au début du code peut mener à une contradiction entre ces définitions et les règles du droit social. Il est donc préférable de réserver les définitions de l'article 16 au Titre II du Livre Ier, celui-ci reprenant précisément le dispositif légal coordonné que constitue la loi du 16 novembre 1972.

De Raad van State stelt in zijn advies inzonderheid voor de in artikel 16, 2°, omschreven definitie van «werknemers» te herzien. Overwegende dat bij de hervorming van het sociaal strafrecht rekening is gehouden met de autonomie van de definities en de begrippen van het sociaal recht, wordt het standpunt van de Raad van Staat ter zake niet gevolgd.

De Raad van State stelt bovendien vast dat de in artikel 16, 3°, bedoelde definitie van «werkgevers» verschilt van het begrip in artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972.

De in artikel 16, 3°, bedoelde definitie van werkgever is geformuleerd in andere en meer algemene termen dan die in artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972, maar het begrip «werkgever» wordt op zich niet gewijzigd.

Artikel 16, 3°, voegt aan de definitie van werkgevers «de personen die ermee worden gelijkgesteld ingevolge een bepaling van sociaal recht» toe. Deze formulering is verantwoord aangezien het doel van het Sociaal Strafwetboek niet erin bestaat de basiswetgevingen te wijzigen. De overtreding van die wetgevingen wordt gestraft met de in Boek II bedoelde straffen. Het begrip «werkgever» moet dus worden behouden zoals het in de basiswetgevingen is omschreven.

De werkzaamheden van de commissie voor de hervorming van het sociaal strafrecht hebben immers aangetoond dat de definitie van werkgever zo ruim mogelijk moest zijn en moest verwijzen naar de verschillende definities van het begrip werkgever in de wetgevingen waarop de sociaal inspecteurs toezicht moeten uitoefenen.

Ingevolge het advies van de Raad van State wordt de inhoud van het oude artikel 21 ingevoegd in artikel 16, 3°, c), tweede zin.

Deze bepaling verwijst naar de opsomming van de personen die met werkgevers worden gelijkgesteld, bedoeld in artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972. Die opsomming is overgenomen in artikel 16, zij het niet volledig. De houders van uitzendbureaus worden immers niet meer vermeld als personen die met werkgevers worden gelijkgesteld, want aangezien zij werkgevers zijn die onder het toepassingsgebied vallen van artikel 16, 3°, a), is het nodig hen met werkgevers gelijk te stellen door hen op te sommen bij artikel 16, 3°, c). Aangezien de begrippen van de wet van 16 november 1972 niet meer overeenstemmen met de begrippen uit de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, is bij de opstelling van het huidige artikel 16 bovenvermelde wijziging doorgevoerd.

De definitie van de rechthebbende bedoeld in punt 3° van artikel 2 van voormelde wet van 16 november

Plus particulièrement, le Conseil d'État propose, dans son avis, de revoir la définition de «travailleurs» prescrite à l'article 16, 2°. Compte tenu de ce que la réforme du droit pénal social respecte l'autonomie des définitions et des concepts du droit social, l'avis du Conseil d'État n'est pas suivi sur ce point.

Le Conseil d'État constate en outre que la définition des «employeurs» visée à l'article 16, 3°, diffère de la notion figurant à l'article 2, 2°, de la loi du 16 novembre 1972.

La définition de l'employeur visée au point 3° de l'article 16 est formulée en des termes différents et plus généraux que celle figurant au point 2° de l'article 2 de la loi du 16 novembre 1972 mais la notion d'employeur ne subit pas en elle-même de modification.

L'article 16, 3°, inclut dans la définition des employeurs «les personnes qui y sont assimilées en vertu d'une législation sociale». Cette formulation se justifie étant donné que le but du Code pénal social n'est pas de modifier les législations de base, législations dont la violation est sanctionnée par les sanctions prévues dans le Livre II. Il convient dès lors de respecter la notion d'employeur telle qu'elle a été définie dans les législations de base.

Les travaux de la Commission de réforme du droit pénal social ont en effet démontré que la définition de l'employeur devait être la plus large possible et devait se référer aux différentes définitions de la notion d'employeur données par les législations dont les inspecteurs sociaux sont chargés d'assurer la surveillance.

Suite à l'avis du Conseil d'État, le contenu de l'ancien article 21 est inséré à l'article 16, 3°, c), deuxième phrase.

Cette disposition se réfère à l'énumération des personnes assimilées à l'employeur qui se trouve à l'article 2, 2°, de la loi du 16 novembre 1972. Cette énumération est reprise à l'article 16 mais pas intégralement. En effet, les exploitants d'entreprises de travail intérimaire ne sont plus mentionnés comme étant des personnes assimilées étant donné qu'ils sont des employeurs tombant dans le champ d'application de l'article 16, 3°, a), il n'est pas requis de les assimiler à ceux-ci en les énumérant à l'article 16, 3°, c). Les concepts de la loi du 16 novembre 1972 ne correspondant plus aux concepts de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, il a été procédé à la modification précitée lors de la rédaction du présent article 16.

La définition de bénéficiaire visée au point 3° de l'article 2 de la loi précitée du 16 novembre 1972 et reprise

1972 en overgenomen in punt 4° van artikel 16 van het ontwerp van wetboek, omvat ook het begrip van sociaal verzekerden vermeld in artikel 2, 4° van de wet van 1972.

De categorie der rechthebbenden, zoals omschreven door de wet van 16 november 1972, buigt zich over de voordelen waarop deze personen recht hebben bij toepassing van wetgeving waarop de sociaal inspecteurs het toezicht uitoefenen. Het gaat bijvoorbeeld om de bruggepensioneerde die de tussenkomst van de sociaal inspecteurs vraagt om aanspraak te maken op het brugpensioen dat zijn ex-werkgever hem maandelijks moet betalen (J.-C. HEIRMAN, G.SCHREIBER, J.-M.SOUVERIJNS, «*L'inspection des lois sociales – Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», in *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Brussel, Larcier, 1997, p.46). De categorie van de sociaal verzekerden verwijst naar de sociale prestaties van de sociale zekerheid of van een stelsel van sociale bijstand. Dit omvat dus de sociale prestaties die worden toegekend door wetgevingen die niet onder de bevoegdheid van arbeidsinspecteurs vallen, zoals dat het geval is voor de prestaties die bijvoorbeeld krachtens de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie worden toegekend.

De voorbereidende werkzaamheden van de programmawet van 22 december 1989 die de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie wijzigt, alsook de verschillende teksten naar welke deze werkzaamheden verwijzen, geven geen verantwoording voor het gebruik van de concepten van rechthebbende of van sociaal verzekerde, noch uitleg over de definitie die deze termen krijgen (Parl. St., Kamer, gew.zit., 1989-1990, nr. 975/1, p. 65 e.v.; Parl. St., Senaat, gew.zit., 1989-1990, nr. 849/2, p.34). Zoals uit het voorbeeld verder blijkt, schijnen deze twee categorieën definities aan geen enkel objectief nut te beantwoorden.

Artikel 229 van het Sociaal Strafwetboek vermeldt het begrip rechthebbende als bestanddeel van de incriminatie. Het verwijst naar de definitie bepaald bij de sociale wetgeving waarop hoger vermelde inbreuk steunt, namelijk de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerde op 14 juli 1994. Volgens zijn bewoordingen is de rechthebbende iedere persoon die aanspraak kan maken op de in de voormelde wet gecoördineerd op 14 juli 1994 vastgestelde prestaties. Deze definitie verwijst naar deze van sociaal verzekerde van de wet van 16 november 1972. De kans is dus groot dat er twee onderscheiden definities zijn voor een persoon die uitkeringen van het ziekenfonds ontvangt.

Onderhavig ontwerp stelt voor om deze twee definities onder het begrip rechthebbende te uniformiseren.

au point 4° de l'article 16 du code en projet englobe également la notion d'assurés sociaux stipulée à l'article 2, 4°, de la loi de 1972.

La catégorie des bénéficiaires, telle qu'elle est définie par la loi du 16 novembre 1972, s'attache aux avantages auxquels ces personnes ont droit en application des législations dont les inspecteurs sociaux exercent la surveillance. Il s'agit, par exemple, du prépensionné qui sollicite l'intervention des inspecteurs sociaux pour bénéficier de l'indemnité de prépension que doit lui verser mensuellement son ex-employeur (J.-C. HEIRMAN, G.SCHREIBER, J.-M.SOUVERIJNS, «*L'inspection des lois sociales – Ses compétences et ses relations avec le pouvoir judiciaire*», in *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Bruxelles, Larcier, 1997, p.46). La catégorie des assurés sociaux se réfère aux prestations sociales relatives à la sécurité sociale ou relative à un régime d'aide sociale. Ceci comprend donc les prestations sociales qui sont accordées par les législations qui ne relèvent pas de la compétence des inspecteurs du travail comme c'est le cas, par exemple, pour les prestations accordées en vertu de la loi du 26 mai 2002 portant le droit à l'intégration sociale.

Les travaux préparatoires de la loi-programme du 22 décembre 1989 qui modifie la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail ainsi que les différents textes auxquels ces travaux renvoient ne donnent aucune justification sur l'utilisation des concepts de bénéficiaire ou d'assuré social, ni d'explication quant à la définition qui leur en est donnée (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1989-1990, n° 975/1, pp.65 et s.; Doc. Parl., Sénat, sess. ord., 1989-1990, n°849/2, p.34). Ces deux catégories de définitions ne semblent répondre à aucune utilité objective comme le démontre l'exemple qui suit.

L'article 229 du Code pénal social mentionne la notion de bénéficiaire parmi les éléments constitutifs de l'incrimination. Celle-ci renvoie à la définition prescrite par la législation sociale sur laquelle s'appuie l'infraction précitée, à savoir, la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Selon ses termes, le bénéficiaire constitue toute personne qui peut prétendre aux prestations prévues par la loi précitée coordonnée le 14 juillet 1994. Cette définition renvoie à celle d'assuré social de la loi du 16 novembre 1972. On risque dès lors d'avoir deux définitions différentes pour une personne qui reçoit des indemnités de mutuelle.

Le présent projet propose d'uniformiser ces deux définitions sous la notion de bénéficiaire.

Het begrip «medische gegevens van persoonlijke aard» werd aangepast ten einde het conform te maken met artikel 85 van de wet van 25 januari 1999 houdende sociale bepalingen.

Artikel 17

Deze bepaling neemt het huidige artikel 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over.

Deze bepaling houdt rekening met het feit dat het toezicht op de naleving van Boek II van het wetboek en van zijn uitvoeringsbesluiten niet enkel wordt verzekerd door de sociaal inspecteurs, zoals gedefinieerd door artikel 16 van voorliggend wetboek. Inderdaad, andere ambtenaren aangewezen door de Koning en ambtenaren aangewezen door de andere bevoegde overheden, die geen sociaal inspecteurs zijn, kunnen worden belast met het toezicht op de naleving van wetgevingen bedoeld bij Boek II. Deze ambtenaren, die tot op heden hun toezichtopdracht uitoefenen overeenkomstig de bepalingen van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, zullen deze vanaf nu uitoefenen overeenkomstig de bepalingen van dit wetboek (zie bij voorbeeld artikel 11 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers et artikel 36 van het koninklijk besluit houdende uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers).

Het eerste lid van de tekst van artikel 17 is aangepast overeenkomstig het advies van de Raad van State. De ambtenaren aangewezen door de Koning, die aangewezen door de bevoegde overheden en de sociaal inspecteurs houden immers geen toezicht op de naleving van de bepalingen van Boek II van het wetboek; zij controleren enkel de inachtneming van de wetten bedoeld in Boek II van het wetboek en van de uitvoeringsbesluiten ervan die onder hun bevoegdheid vallen. In deze verduidelijking wordt overigens rekening gehouden met de informatie- en adviesopdracht van de sociaal inspecteurs. Ook de machtiging verleend aan de Koning wordt verduidelijkt. In het tweede lid wordt de Koning gemachtigd de wetten en uitvoeringsbesluiten te bepalen waarvoor de diensten waartoe de sociaal inspecteurs behoren, bevoegd zijn.

Met betrekking tot de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs en de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie:

In zijn advies brengt de Raad van State herhaaldelijk bedenkingen uit over het onderscheid tussen de bestuurlijke fase en de gerechtelijke fase: in punt 2 van de «Algemene opmerkingen», in de opmerking 1 bij de ontworpen artikelen 35 en 38, in de opmerking 1 bij het ontworpen artikel 39 en in de opmerking 1 bij het ontworpen artikel 54.

La notion de «données médicales à caractère personnel» a été adaptée afin de la mettre en conformité avec l'article 85 de la loi du 25 janvier 1999 portant des dispositions sociales.

Article 17

Cette disposition reprend l'actuel article 1er, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

Cette disposition tient compte du fait que la surveillance du respect du Livre II du code et de ses arrêtés d'exécution n'est pas uniquement assurée par les inspecteurs sociaux, tels que définis à l'article 16 du présent code. En effet, d'autres fonctionnaires désignés par le Roi et des fonctionnaires désignés par les autres autorités compétentes, qui ne sont pas des inspecteurs sociaux, peuvent être chargés de surveiller le respect de législations visées au Livre II. Ces fonctionnaires, qui exercent jusqu'à présent leur mission de surveillance conformément aux dispositions de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, l'exerceront désormais conformément aux dispositions du présent code (voir par exemple l'article 11 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers et l'article 36 de l'arrêté royal portant exécution de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers).

L'alinéa 1er du texte légal de l'article 17 a été adapté conformément à l'avis du Conseil d'État. En effet, les fonctionnaires désignés par le Roi, ceux désignés par les autorités compétentes et les inspecteurs sociaux ne surveillent pas le respect des dispositions du Livre II du code; ils contrôlent uniquement le respect des lois visées au Livre II du code et de leurs arrêtés d'exécution qui relèvent de leur compétence. En outre, cette précision tient compte de la mission d'information et de conseil des inspecteurs sociaux. La délégation au Roi est également précisée. L'alinéa 2 habilite le Roi à déterminer les lois et les arrêtés d'exécution pour lesquels les services dont les inspecteurs sociaux relèvent sont compétents.

S'agissant des pouvoirs des inspecteurs sociaux et de la qualité d'officier de police judiciaire:

Le Conseil d'État émet, à plusieurs reprises dans son avis, des réflexions sur la distinction entre la phase administrative et la phase judiciaire: au point 2 des « Observations générales», à l'observation 1 formulée sous les articles 35 et 38, à l'observation 1 formulée sous l'article 39 et à l'observation 1 formulée sous l'article 54.

In punt 2 van de «Algemene opmerkingen» verwoordt de Raad van State dit als volgt:

«Al is de Raad van State, afdeling wetgeving, zich ervan bewust dat, vooral in de sociaal-economische wetgeving, het onderscheid tussen de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de bestuurlijke politie en de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de gerechtelijke politie niet altijd op een duidelijke wijze te maken valt en er tussen beide bevoegdheden interferenties bestaan (zie over het onderscheid tussen toezichts- en opsporingsbevoegdheden en over de problemen die in dit verband kunnen rijzen, A. DE NAUW en B. BRONDERS, «De bevoegdheden van toezichtsambtenaren in de milieuwetten. Van onderzoek naar opsporing en van opsporing naar controle», in *Liber Amicorum* E. KRINGS, Brussel, 1991, p. 75-95; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, *Manuel de Procédure pénale*, Luik, 1989, p. 209-210. Raadpl. ook A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gent, 1994, p. 52-53 en 75-76), en al blijkt uit de memorie van toelichting dat de stellers van het ontwerp met dit onderscheid rekening hebben gehouden, rijst de vraag of beide bevoegdheden nog niet beter ten aanzien van elkaar dienen te worden afgelijnd (ook de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt maakt een duidelijk onderscheid tussen de gerechtelijke en de bestuurlijke politie). Ter zake wordt nader verwezen naar opmerking 1 bij de ontworpen artikelen 35 en 38, opmerking 1 bij het ontworpen artikel 39 en opmerking 1 bij het ontworpen artikel 54».

Bovendien preciseert de rechtsleer (C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, Strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen–Apeldoorn, Maklu, 2003, p.734) het volgende:

«Het onderzoek in strafzaken verloopt in twee fasen: het onderzoek voor de terechtzitting, ook vooronderzoek of voorlopig onderzoek genoemd, en het onderzoek ten gronde (onderzoek ter terechtzitting). Het vooronderzoek is de onderzoeksfase waarin wordt onderzocht of er voldoende bezwaren zijn om de verdachte voor het vonnisgerecht te brengen, om te komen tot een beslissing over de grond van de zaak. In deze onderzoeksfase wordt niet beslist over de vraag of de feiten bewezen zijn, maar enkel over de vraag of tegen de verdachte voldoende bezwaren zijn gevonden, die een behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht kunnen verantwoorden. De voornaamste verrichtingen in het vooronderzoek zijn dan ook het verzamelen van bewijsmateriaal m.b.t. misdrijven en hun vermoedelijke daders. Het is enkel in zoverre het vooronderzoek voldoende bezwaren tegen een bepaald persoon heeft opgeleverd dat zal worden overgegaan tot de tweede onderzoeksfase, het onderzoek ter terechtzitting.

Au point 2 des «Observations générales», le Conseil d'État s'exprime dans les termes suivants:

«Même si le Conseil d'État, section de législation, est conscient de ce que la distinction entre les compétences exercées dans le cadre de la police administrative et celles exercées dans le cadre de la police judiciaire n'est pas toujours facile à opérer, surtout dans la législation socio-économique, et que des interférences existent entre les deux (voir au sujet de la distinction entre les compétences de surveillance et de recherche et des problèmes pouvant surgir à cet égard, A. DE NAUW en B. BRONDERS, «De bevoegdheden van toezichtsambtenaren in de milieuwetten. Van onderzoek naar opsporing en van opsporing naar controle», in *Liber Amicorum* E. KRINGS, Bruxelles, 1991, pp. 75-95; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, *Manuel de Procédure pénale*, Liège, 1989, pp. 209-210. Consulter également A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gand, 1994, pp. 52-53 et 75-76), et même s'il résulte de l'exposé des motifs que les auteurs du projet ont tenu compte de cette distinction, la question se pose néanmoins sur le point de savoir si ces deux compétences ne doivent pas encore mieux être distinguées l'une de l'autre (la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police distingue clairement la police judiciaire et la police administrative). À cet égard, il est renvoyé notamment à l'observation 1 sous les articles 35 et 38 en projet, à l'observation 1 sous l'article 39 en projet et à l'observation 1 sous l'article 54 en projet».

La doctrine (C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, Strafprocesrecht en internationaal strafrecht*, Antwerpen–Apeldoorn, Maklu, 2003, p.734) précise ce qui suit:

«Het onderzoek in strafzaken verloopt in twee fase: het onderzoek voor de terechtzitting, ook vooronderzoek of voorlopig onderzoek genoemd, en het onderzoek ter gronde (onderzoek ter terechtzitting). Het vooronderzoek is de onderzoeksfase waarin wordt onderzocht of er voldoende bezwaren zijn om de verdachte voor het vonnisgerecht te brengen, om te komen tot een beslissing over de grond van de zaak. In deze onderzoeksfase wordt niet over de vraag of de feiten bewezen zijn, maar enkel over de vraag of tegen de verdachte voldoende bezwaren zijn gevonden, die een behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht kunnen verantwoorden. De voornaamste verrichtingen in het vooronderzoek zijn dan ook het verzamelen van bewijsmateriaal m.b.t. misdrijven en hun vermoedelijke daders. Het is enkel in zoverre het vooronderzoek voldoende bezwaren tegen een bepaald persoon heeft opgeleverd dat zal worden overgegaan tot de tweede onderzoeksfase, het onderzoek ter terechtzitting.

Het vooronderzoek kan volgens twee scenario's verlopen: ofwel wordt het gevoerd door de procureur des Konings, ofwel door de onderzoeksrechter. In het eerste geval spreekt men van een opsporingsonderzoek, in het tweede van een gerechtelijk onderzoek. Het opsporingsonderzoek kan zowel proactief als reactief zijn. Een gerechtelijk onderzoek daarentegen is uitsluitend reactief.

Van deze twee mogelijke scenario's is het opsporingsonderzoek de regel, het gerechtelijk onderzoek de uitzondering. Met de invoering van zgn. mini-instructie dreigt het aantal gerechtelijke onderzoeken nog af te nemen: sinds 1998 heeft de procureur des Konings in bepaalde gevallen de mogelijkheid dwangbevelen van de onderzoeksrechter te vorderen zonder hem evenwel met het gehele onderzoek te belasten (artikel 28septies Sv.)».

Er kan nog verduidelijkt worden dat het vooronderzoek inquisitoir is, in tegenstelling tot het onderzoek ter terechtzitting, dat op accusatoire wijze verloopt.

Voor de verduidelijking van het onderscheid tussen de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de bestuurlijke politie en de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de gerechtelijke politie dient men enerzijds rekening te houden met de bevoegdheden waarvoor de sociaal inspecteurs beschikken op grond van het Sociaal Strafwetboek en, anderzijds, met de bevoegdheden waarover de officieren van gerechtelijke politie beschikken op grond van het Wetboek van Strafvordering.

De sociaal inspecteurs beschikken over ál de bevoegdheden hen toegekend bij het Sociaal Strafwetboek in álle fases waarin zij kunnen tussenkomen. Dit is vooreerst het geval in de «administratieve fase», vóór het opstellen van een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk. Zij beschikken uiteraard ook over diezelfde bevoegdheden in de «strafrechtelijke fase». De aflijning van de administratieve en de strafrechtelijke fase zou als volgt kunnen gebeuren: voor wat betreft het opsporingsonderzoek vat de strafrechtelijke fase aan op het ogenblik dat de inspecteurs PV opstellen en zodoende, overeenkomstig wat gesteld is in artikel 28bis, § 1, Wetboek van Strafvordering, de misdrijven, hun daders en de bewijzen ervan opsporen en de gegevens verzamelen die dienstig zijn voor de uitoefening van de straffordering. In de fase van het gerechtelijk onderzoek zullen de inspecteurs altijd in hun «strafrechtelijke» hoedanigheid optreden voor de misdrijven die het voorwerp uitmaken van dit onderzoek.

De sociaal inspecteurs kunnen immers, zonder zélf te beschikken over de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, deze laatste en de onderzoeksrechter bijstaan in het uitoefenen van hun taken. Daarvoor beschikken zij natuurlijk enkel over hun bevoegdheden hen toegekend door het Sociaal Strafwetboek. De enige nuance die hierbij moet worden gemaakt is dat de sociaal inspecteurs niet vrij beschikken over hun beoordelings-

Het vooronderzoek kan volgens twee scenario's verlopen: ofwel wordt het gevoerd door de procureur des Konings, ofwel door de onderzoeksrechter. In het eerste geval spreekt men van een opsporingsonderzoek, in het tweede van een gerechtelijk onderzoek. Het opsporingsonderzoek kan zowel proactief als reactief zijn. Een gerechtelijk onderzoek daarentegen is uitsluitend reactief.

Van deze twee mogelijke scenario's is het opsporingsonderzoek de regel, het gerechtelijk onderzoek de uitzondering. Met de invoering van zgn. mini-instructie dreigt het aantal gerechtelijke onderzoeken nog af te nemen: sinds 1998 heeft de procureur des Konings in bepaalde gevallen de mogelijkheid dwangbevelen van de onderzoeksrechter te vorderen zonder hem evenwel met het gehele onderzoek te belasten (artikel 28septies Sv.)».

Il peut encore être précisé que l'enquête préliminaire est inquisitoire, à l'inverse de l'examen du siège qui se déroule de manière accusatoire.

Afin de clarifier la distinction entre les pouvoirs exercés dans le cadre de la police administrative et ceux exercés dans le cadre de la police judiciaire, il faut tenir compte, d'une part, des pouvoirs dont les inspecteurs sociaux disposent en vertu du Code pénal social et, d'autre part, des pouvoirs dont les officiers de police judiciaire disposent en vertu du Code d'instruction criminelle.

Les inspecteurs sociaux disposent de tous les pouvoirs qui leur sont accordés par le Code pénal social dans toutes les phases dans lesquelles ils peuvent intervenir. C'est le cas dans un premier temps lors de «la phase administrative», avant l'établissement d'un procès-verbal de constatation d'une infraction. Ils disposent bien entendu également des mêmes pouvoirs lors de la «phase pénale». La distinction entre la phase administrative et la phase pénale pourrait intervenir comme suit: en ce qui concerne l'information, la phase pénale débute au moment où les inspecteurs dressent procès-verbal et ainsi, conformément à ce qui est prévu à l'article 28bis, § 1er, du Code d'instruction criminelle, recherchent les auteurs et les preuves et rassemblent les données qui sont utiles pour l'exercice de l'action pénale. Lors de la phase de l'instruction, les inspecteurs interviendront toujours en leur qualité «pénale» pour les infractions qui font l'objet de cette enquête.

Les inspecteurs sociaux peuvent en effet toujours, sans disposer eux-même de la qualité d'officier de police judiciaire, assister ces derniers et le juge d'instruction dans l'exercice de leurs missions. Ils disposent naturellement pour cela uniquement des pouvoirs qui leur sont attribués par le Code pénal social. La seule nuance qui doit être faite ici est que les inspecteurs sociaux ne disposent pas de leurs pouvoirs d'appréciation prévu

bevoegdheid voorzien bij artikel 21 van het Sociaal Strafwetboek voor de inbreuken die het voorwerp uitmaken van het vorderingsrecht van het Openbaar ministerie en van de onderzoeksrechter, bedoeld in de artikelen 28ter, § 3, en 56 § 2, van het Wetboek Strafvordering.

Daarnaast zullen enkele sociaal inspecteurs ook bekleed worden met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie (zie verder het commentaar bij de artikelen 50, 51 en 52). Gelet op hun dubbele hoedanigheid, namelijk sociaal inspecteur en officier van gerechtelijke politie zullen zij beschikken over de bevoegdheden die voortvloeien uit het Wetboek van Strafvordering alsook deze van het Wetboek Sociaal Strafrecht.

Trouwens dient men hier ook sommige bepalingen te vermelden die door de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek in het Wetboek Strafvordering worden ingevoerd:

- het nieuw derde lid van artikel 28ter, § 3, van het Wetboek van Strafvordering, dat door artikel 3 van de wet tot invoering van een sociaal Strafwetboek wordt ingevoerd;
- het nieuw derde lid van artikel 56, § 2, van het Wetboek van Strafvordering, dat door artikel 5 van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek wordt ingevoerd.

Artikel 18

De inleidende zin van artikel 4, § 1, 2°, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie stelt dat «de sociaal inspecteurs ... mogen bij de uitoefening van hun opdracht ... 2° overgaan tot elk onderzoek ... die zij nodig achten om zich er van te vergewissen dat de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, werkelijk worden nageleefd.»

Daarna volgen dan een reeks voorbeelden van de onderzoeksbevoegdheden waarover de sociaal inspecteurs beschikken.

Een gelijkaardige bepaling is terug te vinden in artikel 12 van het Verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, aangenomen op 11 juli 1947 door de Internationale Arbeidsorganisatie, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957: «De inspecteurs van de arbeid ... zullen bevoegd zijn ...c) om over te gaan tot alle onderzoeken ... welke zij nodig mochten oordelen om er zich van te verzekeren dat de wettelijke bepalingen daadwerkelijk in acht genomen worden, en in het bijzonder».

Het is dan ook aangewezen de kader waarbinnen de sociaal inspecteurs hun bevoegdheden mogen uitoefenen in het begin van artikel 18 te verduidelijken in dit artikel 17. Dit artikel geeft de finaliteit weer van de bevoegdheden die de sociaal inspecteurs mogen uitoefenen, namelijk «het toezicht op de naleving van de

à l'article 21 du Code pénal social pour les infractions faisant l'objet du droit de réquisition du ministère public et du juge d'instruction, visé aux articles 28ter, § 3 et 56, § 2, du Code d'instruction criminelle.

En outre, certains inspecteurs sociaux seront également revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire (voir plus loin le commentaire des articles 50, 51 et 52). Etant donné leur double qualité, c'est-à-dire celle d'inspecteur social et celle d'officier de police judiciaire, ils disposeront des pouvoirs qui proviennent du Code d'instruction criminelle ainsi que de ceux du Code pénal social.

D'autre part, il convient de mentionner ici aussi certaines dispositions insérées par la loi introduisant le Code pénal social dans le Code d'instruction criminelle:

- le nouvel alinéa 3 de l'article 28ter, § 3, du Code d'instruction criminelle, inséré par l'article 3 de la loi introduisant le Code pénal social;
- le nouvel alinéa 3 de l'article 56, § 2, du Code d'instruction criminelle, inséré par l'article 5 de la loi introduisant le Code pénal social .

Article 18

La disposition introductive de l'article 4, § 1er, 2°, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail prévoit que «les inspecteurs sociaux,..., peuvent dans l'exercice de leur mission...: 2° procéder à tout examen, ... qu'ils estiment nécessaires pour s'assurer que les dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, sont effectivement observées».

Une série d'exemples des pouvoirs d'investigation dont disposent les inspecteurs sociaux suit.

L'article 12 de la Convention n° 81 du 11 juillet 1947 de l'Organisation Internationale du Travail concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, approuvée par la loi du 29 mars 1957, contient une disposition similaire: «les inspecteurs du travail ... seront autorisés... c) à procéder à tous examens, contrôles ou enquêtes jugés nécessaires pour s'assurer que les dispositions légales sont effectivement observées, et notamment...».

Il est dès lors opportun de préciser au début du présent chapitre, à l'article 18, le cadre dans lequel les inspecteurs sociaux peuvent exercer leurs pouvoirs. Cet article donne la finalité des pouvoirs que les inspecteurs sociaux peuvent exercer, notamment «la surveillance du respect des dispositions du présent code et des

bepalingen van dit wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.»

Artikel 19

Artikel 19 wordt ingevoerd ingevolge het advies van de Raad van State met betrekking tot de artikelen 30, 34 en 36.

Aangezien deze artikelen betrekking hebben op de bevoegdheid van de sociaal inspecteurs, is de Raad van State van oordeel dat de toepassing van de in artikelen 30, 34 en 36 bedoelde maatregelen geen onevenredige gevolgen mag hebben voor de in deze bepalingen bedoelde personen. Daartoe stelt hij voor de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs te beperken en te omschrijven.

Bijgevolg dienen de sociaal inspecteurs, bij de uitoefening van de bij het Hoofdstuk II bedoelde bevoegdheden, er voor te zorgen dat de middelen die zij aanwenden passend en noodzakelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de bepalingen van het wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Bij de redactie van het artikel 19 werden de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens evenals twee Richtlijnen van de Raad van de Europese Unie geraadpleegd.

De geraadpleegde Richtlijnen van de Raad van de Europese Unie zijn de volgende:

- Richtlijn 2000/43/EG van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming;

- Richtlijn 2000/78/CE van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep.

Het artikel 4, § 1, 3°, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens voorziet het volgende:» De persoonsgegevens dienen toereikend, terzake dienend en niet overmatig te zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt».

Het artikel 2 van de voormelde Richtlijn 2000/43/EG van 29 juni 2000 dat het begrip discriminatie omschrijft, is als volgt gesteld:

«1. Voor de toepassing van deze Richtlijn wordt onder het beginsel van gelijke behandeling verstaan de afwezigheid van elke vorm van directe of indirecte discriminatie op grond van ras of etnische afstamming:

dispositions d'autres législations dont ils exercent la surveillance».

Article 19

L'article 19 est inséré suite à l'avis que le Conseil d'État a émis sur les articles 30, 34 et 36.

Etant relatifs aux pouvoirs des inspecteurs sociaux, le Conseil d'État est d'avis que l'application des mesures prescrites par les articles 30, 34 et 36 ne doit pas avoir des effets disproportionnés pour les personnes visées par ces dispositions. Il suggère à cette fin de limiter et de circonscrire les compétences des inspecteurs sociaux.

Ainsi, lors de l'exécution des pouvoirs visés au chapitre II, les inspecteurs sociaux veillent à ce que les moyens qu'ils utilisent soient appropriés et nécessaires pour la surveillance du respect des dispositions du code et des dispositions d'autres législations dont ils exercent la surveillance.

Lors de la rédaction de l'article 19, la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel ainsi que deux Directives du Conseil de l'Union européenne ont été consultées.

Les Directives du Conseil de l'Union européenne consultées sont les suivantes:

- la Directive 2000/43/CE du 29 juin 2000 relative à la mise en œuvre du principe de l'égalité de traitement entre les personnes sans distinction de race ou d'origine ethnique;

- la Directive 2000/78/CE du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail.

L'article 4, § 1er, 3°, de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel prévoit que: «Les données à caractère personnel doivent être adéquates, pertinentes et non excessives au regard des finalités pour lesquelles elles sont obtenues et pour lesquelles elles sont traitées ultérieurement».

L'article 2 de la Directive 2000/43/CE précitée du 29 juin 2000, qui définit le concept de discrimination, est énoncé dans les termes suivants:

«1. Aux fins de la présente directive, on entend par «principe de l'égalité de traitement», l'absence de toute discrimination directe ou indirecte fondée sur la race ou l'origine ethnique.

2. Voor de toepassing van lid 1 is er:

(...)

b) een indirecte discriminatie wanneer een ogenschijnlijk neutrale bepaling, maatstaf of handelwijze personen van een bepaald etnische afstamming in vergelijking met andere personen bijzonder benadeelt, tenzij die bepaling, maatstaf of handelwijze objectief wordt gerechtvaardigd door een legitieme doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn (...).

Uiteindelijk is er voor gekozen de terminologie van de voormelde Richtlijnen 2000/43/EG en 2000/78/EG in artikel 19 te hernemen, omdat de uitdrukking «de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn» het proportionaliteitsbeginsel nauwkeuriger vertaalt dan de omschrijving die in de voormelde wet van 8 december 1992 gebruikt is.

De criteria die in de voormelde wet van 8 december 1992 gebruikt worden zijn gedekt door die van de voormelde Richtlijnen 2000/43/EG en 2000/78/EG: de woorden «toereikend en terzake dienend» zijn door het adjectief «passend» gedekt en «niet overmatig» is door «noodzakelijk» gedekt.

Er moet worden verduidelijkt dat de in de Richtlijnen aangewende woorden niet bij toeval zijn gebruikt; de terminologie vloeit voort uit de constante rechtspraak van het Europese Hof van Justitie te Luxemburg in verband met het proportionaliteitsbeginsel.

Artikel 20

Artikel 20 steunt op artikel 3, § 1, tweede lid en artikel 4, § 1, eerste lid, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en inspireert zich ook op artikel 5, tweede lid, van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn.

Ter verduidelijking stelt onderhavig ontwerp voor om deze maatregel op te nemen in een artikel dat zou voorafgaan aan deze die de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs beschrijven en dit, om deze niet in die bepalingen te herhalen. In overeenstemming met hoger vermeld decreet van 30 april 2004, moet de Koning bepalen welke bewijsstukken de sociaal inspecteurs moeten voorleggen. De bevoegdheid van de Koning geldt zowel voor de vorm die de stukken moeten hebben, als voor hun inhoud.

2. Aux fins du paragraphe 1:

(...)

b) une discrimination indirecte se produit lorsque une disposition, un critère ou une pratique apparemment neutre est susceptible d'entraîner un désavantage particulier pour des personnes d'une race ou d'une origine ethnique donnée par rapport à d'autres personnes, à moins que cette disposition, ce critère ou cette pratique ne soit objectivement justifié par un objectif légitime et que les moyens de réaliser cet objectif ne soient appropriés et nécessaires (...)».

Finalement, il a été choisi de reprendre, dans l'article 19, la terminologie des Directives 2000/43/CE et 2000/78/CE précitées étant donné que l'expression «... que les moyens de réaliser cet objectif soient appropriés et nécessaires...» traduit de manière plus précise le principe de proportionnalité que la description utilisée dans la loi précitée du 8 décembre 1992.

Les critères employés dans la loi précitée du 8 décembre 1992 sont couverts par ceux des Directives 2000/43/CE et 2000/78/CE précitées: les caractères «adéquat et pertinent» sont couverts par l'adjectif «approprié» et «non excessif» est couvert par «nécessaire».

Il convient de préciser que les termes utilisés dans les Directives ne sont pas employés par hasard; la terminologie résulte de la jurisprudence constante de la Cour de Justice du Luxembourg en ce qui concerne le principe de proportionnalité.

Article 20

L'article 20 se base sur l'article 3, § 1er, alinéa 2 et l'article 4, § 1er, alinéa 1, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail et s'inspire également de l'article 5, alinéa 2, du décret du 30 avril 2004 portant uniformisation des dispositions de contrôle, de sanction et pénales reprises dans la réglementation des matières de législation sociale qui relèvent de la compétence de la Communauté flamande et de la Région flamande.

Par mesure de clarté, le présent projet propose d'inscrire cette mesure dans un article qui précéderait ceux décrivant les pouvoirs des inspecteurs sociaux et ce, afin de ne pas la rappeler dans ces dispositions. Conformément au décret précité du 30 avril 2004, il est requis du Roi que celui-ci détermine les pièces justificatives qui doivent être produites par les inspecteurs sociaux. Le pouvoir du Roi porte tant sur la forme que ces pièces doivent revêtir que sur leur contenu.

Artikel 21

Deze bepaling neemt een deel over van artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie met betrekking tot het recht van de sociaal inspecteurs om waarschuwingen te geven, voor de overtreder een termijn te bepalen om zich in regel te stellen en proces-verbaal op te maken.

De bepaling van artikel 21, eerste lid, 1°, is geïnspireerd op artikel 6, § 1, 1°, van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn, om te verduidelijken dat de sociaal inspecteurs ook het recht hebben om de overtreder informatie en raad te geven.

Het spreekt voor zich dat deze beoordelingsbevoegdheid van de sociaal inspecteurs geen afbreuk mag doen aan het vorderingsrecht van het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter.

In antwoord op het advies van de Raad van State moet worden verduidelijkt dat de beoordelingsbevoegdheid van de sociaal inspecteurs bedoeld in artikel 21 van dit wetboek en, momenteel, in artikel 9 van de wet van 16 november 1972 gegrond is op artikel 17, tweede lid, van het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, dat de Internationale Arbeidsorganisatie op 11 juli 1947 aangenomen heeft. Krachtens deze bepaling hebben de sociaal inspecteurs het recht de met bestraffing belaste overheid te informeren over de inbreuken die zij vaststellen. Het gaat evenwel niet om een verplichting. In die zin vormt die bevoegdheid een afwijking van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.

De beoordelingsbevoegdheid van de sociaal inspecteurs heeft bovendien betrekking op de bevoegdheden beschreven in artikel 21, 1° tot 5°. Zij reikt niet verder dan de in dat artikel beschreven bevoegdheden. Met andere woorden, de sociaal inspecteurs hebben enige vrijheid om hun optreden aan te passen op grond van de bijzondere kenmerken van de inbreuk: zij beslissen welke van de in de punten 1° tot 4° vermelde maatregelen moet worden genomen ingeval niet onmiddellijk een proces-verbaal wordt opgesteld.

Artikel 22

Artikel 22 neemt artikel 10 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over. Dit bepaalt dat de sociaal inspecteurs de bijstand kunnen vorderen van de gemeentepolitie en van de rijkswacht in de uitoefening van hun functie. De tekst werd echter aangepast, rekening houdend met de hervormingen aangebracht door de wet van 7 december 1998 tot organisatie

Article 21

Cette disposition reprend une partie de l'article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail relatif au droit des inspecteurs sociaux de donner des avertissements, de fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle et de dresser procès-verbal.

La disposition de l'article 21, alinéa 1er, 1°, s'inspire de l'article 6, § 1er, 1°, du décret du 30 avril 2004 portant uniformisation des dispositions de contrôle, de sanction et pénales reprises dans la réglementation des matières de législation sociale qui relèvent de la compétence de la Communauté flamande et de la Région flamande pour préciser que les inspecteurs sociaux disposent également du droit de donner au contrevenant des informations et des conseils.

Il va de soi que ce pouvoir d'appréciation des inspecteurs sociaux ne peut porter préjudice au droit de réquisition du ministère public ou du juge d'instruction.

En réponse à l'avis du Conseil d'État, il convient de préciser que le pouvoir d'appréciation des inspecteurs sociaux visé à l'article 21 du présent code et, à l'heure actuelle, à l'article 9 de la loi du 16 novembre 1972 trouve son origine dans l'article 17.2 de la convention n°81 concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce conclue le 11 juillet 1947 au sein de l'Organisation internationale du travail. Suivant cette disposition, les inspecteurs sociaux ont le droit d'informer l'autorité répressive des infractions qu'ils constatent mais il ne s'agit pas d'une obligation. En cela, ce pouvoir constitue une dérogation à l'article 29 du Code d'instruction criminelle.

En outre, le pouvoir d'appréciation des inspecteurs sociaux vise les pouvoirs décrits aux points 1° à 5° de l'article 21. Il ne s'étend pas au-delà des pouvoirs définis à cet article. Autrement dit, les inspecteurs sociaux disposent d'une certaine liberté d'action pour moduler leur intervention en fonction des particularités que présente la situation infractionnelle: ils décident d'une des mesures décrites aux points 1° à 4° à défaut de procéder à une verbalisation immédiate.

Article 22

L'article 22 reprend l'article 10 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Celui-ci stipule que les inspecteurs sociaux peuvent requérir l'assistance de la police communale et de la gendarmerie dans l'exercice de leurs fonctions. Le texte a toutefois été modernisé pour tenir compte des réformes apportées par la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de

van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus. Voortaan kunnen de sociaal inspecteurs de bijstand vorderen van de politie in de uitoefening van hun opdracht.

De Raad van State stelt voor, het opschrift van artikel 22 van de wettekst te vervangen door «de bijstand van de politie». «De vorderingsbevoegdheid» geeft inderdaad aanleiding tot verwarring aangezien het arbeidsauditoraat en de onderzoeksrechter beschikken over een vorderingsrecht ten aanzien van de sociaal inspecteurs (artikelen 3 en 5 van de wijzigingsbepalingen). De in artikel 22 beschreven bevoegdheid gaat echter verder dan een eenvoudig verzoek om bijstand. De sociaal inspecteurs kunnen de weigering van de politiediensten om hen bijstand te verlenen immers naast zich neerleggen door artikel 22 aan te voeren dat ten behoeve van hen een vorderingsrecht invoert. Het opschrift «de mogelijkheid om de bijstand van de politie te vorderen» voorkomt enige verwarring en maakt duidelijk dat de bijstand van de politie verband houdt met het recht van de sociaal inspecteurs om die bijstand te vorderen.

Artikelen 23 tot 42

De inhoud van deze bepalingen is identiek aan het huidige artikel 4 van de wet betreffende de arbeidsinspectie (dat de bevoegdheden van de inspectiediensten omschrijft). Om redenen van leesbaarheid en vereenvoudiging werden vormverschillen doorgevoerd.

De formulering van de personen, van wie de identiteit kan worden gevraagd, werd vereenvoudigd (artikel 26).

Rekening houdend met het feit dat artikel 53 een gedetailleerde beschrijving geeft van de formaliteiten die moeten worden nageleefd, werden de woorden «tegen ontvangstbericht» geschrapt om «, nodeloze herhalingen tussen de verschillende artikelen te vermijden.

Artikel 23

Wat de opmerkingen van de Raad van State betreft i.v.m. de bescherming van de toegang tot de arbeidsplaatsen ingevolge de rechtspraak van het E.H.R.M. dient het volgende te worden opgemerkt.

Vooreerst dient de aandacht te worden gevestigd op artikel 12, 1. a) en b) van het Verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, aangenomen op 11 juli 1947 door de Internationale Arbeidsorganisatie, geratificeerd door 135 lidstaten van de I.A.O. en in België goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957.

police intégré structuré à deux niveaux. Désormais, les inspecteurs sociaux peuvent requérir l'assistance de la police dans l'exercice de leur mission.

Le Conseil d'État propose de remplacer l'intitulé de l'article 22 du texte légal par «l'assistance de la police». «Le pouvoir de réquisition» prête effectivement à confusion étant donné que l'auditorat du travail et le juge d'instruction disposent d'un droit de réquisition à l'égard des inspecteurs sociaux (articles 3 et 5 des dispositions modificatives). Cependant, le pouvoir décrit à l'article 22 va au-delà d'une simple demande d'assistance. En effet, les inspecteurs sociaux peuvent passer outre le refus des services de police de leur prêter assistance en se basant sur l'article 22 instaurant un droit de réquisition à leur égard. L'intitulé «la possibilité de requérir l'assistance de la police» évite toute confusion et fait apparaître que l'assistance de la police est liée au droit dont disposent les inspecteurs sociaux de requérir celle-ci.

Articles 23 à 42

Ces dispositions ont un contenu normatif identique à l'actuel article 4 de la loi concernant l'inspection du travail (décrivant les pouvoirs des services d'inspection). Des différences de forme ont été apportées pour des raisons de lisibilité et de simplification.

La formulation des personnes susceptibles de se voir demander leur identité a été simplifiée (article 26).

Compte tenu du fait que l'article 53 prévoit de façon détaillée les formalités à respecter, les mots «contre récépissé», ont été supprimés, de manière à éviter les redondances entre les différents articles.

Article 23

En ce qui concerne les remarques du Conseil d'État relatives à la protection de l'accès aux lieux de travail à la suite de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, il convient de remarquer ce qui suit.

Tout d'abord l'attention doit être attirée sur l'article 12, 1. a) et b) de la Convention n° 81 conclue le 11 juillet 1947 au sein de l'Organisation Internationale du Travail concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, ratifiée par 135 pays membres de l'O.I.T. et approuvée en Belgique par la loi du 29 mars 1957.

Volgend dit artikel, «De arbeidsinspecteurs, voorzien van behoorlijke legitimatiebewijzen, mogen bij de uitoefening van hun opdracht:

a) op elk ogenblik van de dag of nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnengaan in elke inrichting die onderworpen is aan de controle van de arbeidsinspectie;

b) binnengaan in de lokalen waarvan ze redelijkerwijs mogen veronderstellen dat ze onderworpen zijn aan de controle van de arbeidsinspectie; (...)».

Daarnaast heeft het E.H.R.M. in het arrest van 16 april 2002 in de zaak Sté Colas est et autres t. Frankrijk het volgende gesteld:

«A. Principes se dégageant de l'article 8 de la Convention et leur applicabilité au «domicile» des personnes morales.

40. La Cour constate tout d'abord que la présente espèce se distingue des affaires Funke, Crémieux et Mialhe (n° 1), précitées, en ceci que les requérantes sont des personnes morales invoquant la violation de leur «domicile» conformément à l'article 8 de la Convention. Cependant, la Cour rappelle qu'au sens de sa jurisprudence, le terme «domicile» a une connotation plus large que le mot «home» (figurant dans le texte anglais de l'article 8) et peut englober par exemple le bureau ou le cabinet d'un membre d'une profession libérale (Niemietz précité, p. 34, § 30).

La Cour a considéré dans l'affaire Chappell c. Royaume-Uni (arrêt du 30 mars 1989, série A n° 152-A, pp. 12-13, § 26, et p. 26, § 63) qu'une perquisition effectuée au domicile d'une personne physique se trouvant simultanément être le siège des bureaux d'une société contrôlée par elle, constituait bien une ingérence dans le droit au respect du domicile, au sens de l'article 8 de la Convention.

41. La Cour rappelle que la Convention est un instrument vivant à interpréter à la lumière des conditions de vie actuelles (voir, mutatis mutandis, arrêt Cossey c. Royaume-Uni du 27 septembre 1990, série A n° 184, p. 14, § 35 in fine). S'agissant des droits reconnus aux sociétés par la Convention, il y a lieu de souligner que la Cour a déjà, au titre de l'article 41, reconnu le droit à réparation du préjudice moral subi par une société sous l'angle de l'article 6, § 1, de la Convention (Comingersoll c. Portugal [GC], n° 35382/97, §§ 33-35, CEDH 2000-IV).

Dans le prolongement de l'interprétation dynamique de la Convention, la Cour considère qu'il est temps de reconnaître, dans certaines circonstances, que les droits garantis sous l'angle de l'article 8 de la Convention peuvent être interprétés comme incluant pour une société

Suivant cet article, «Les inspecteurs du travail munis de pièces justificatives de leurs fonctions seront autorisés:

a) à pénétrer librement sans avertissement préalable à toute heure du jour et de la nuit dans tout établissement assujéti au contrôle de l'inspection;

b) à pénétrer de jour dans tous les locaux qu'ils peuvent avoir un motif raisonnable de supposer être assujettis au contrôle de l'inspection; (...)».

En outre, la Cour européenne des droits de l'homme a affirmé ce qui suit dans l'arrêt du 16 avril 2002, dans l'affaire Sté Colas est et autres contre la France:

«A. Principes se dégageant de l'article 8 de la Convention et leur applicabilité au «domicile» des personnes morales.

40. La Cour constate tout d'abord que la présente espèce se distingue des affaires Funke, Crémieux et Mialhe (n° 1), précitées, en ceci que les requérantes sont des personnes morales invoquant la violation de leur «domicile» conformément à l'article 8 de la Convention. Cependant, la Cour rappelle qu'au sens de sa jurisprudence, le terme «domicile» a une connotation plus large que le mot «home» (figurant dans le texte anglais de l'article 8) et peut englober par exemple le bureau ou le cabinet d'un membre d'une profession libérale (Niemietz précité, p. 34, § 30).

La Cour a considéré dans l'affaire Chappell c. Royaume-Uni (arrêt du 30 mars 1989, série A n° 152-A, pp. 12-13, § 26, et p. 26, § 63) qu'une perquisition effectuée au domicile d'une personne physique se trouvant simultanément être le siège des bureaux d'une société contrôlée par elle, constituait bien une ingérence dans le droit au respect du domicile, au sens de l'article 8 de la Convention.

41. La Cour rappelle que la Convention est un instrument visant à interpréter à la lumière des conditions de vie actuelles (voir, mutatis mutandis, arrêt Cossey c. Royaume-Uni du 27 septembre 1990, série A n° 184, p. 14, § 35 in fine). S'agissant des droits reconnus aux sociétés par la Convention, il y a lieu de souligner que la Cour a déjà, au titre de l'article 41, reconnu le droit à réparation du préjudice moral subi par une société sous l'angle de l'article 6, § 1er, de la Convention (Comingersoll c. Portugal [GC], n° 35382/97, §§ 33-35, CEDH 2000-IV).

Dans le prolongement de l'interprétation dynamique de la Convention, la Cour considère qu'il est temps de reconnaître, dans certaines circonstances, que les droits garantis sous l'angle de l'article 8 de la Convention peuvent être interprétés comme incluant pour une société

le droit au respect de son siège social, son agence ou ses locaux professionnels (voir, *mutatis mutandis*, arrêt Niemietz précité, p. 34, § 30).

42. En l'espèce, la Cour constate que lors d'une vaste enquête administrative, des agents de la DGCCRF se rendirent aux sièges et agences des sociétés requérantes afin d'y procéder à la saisie de plusieurs milliers de documents. Elle constate que le Gouvernement ne conteste pas qu'il y eut ingérence dans le droit des sociétés requérantes au respect de leur domicile (paragraphe 32 ci-dessus) bien qu'il considère cependant qu'elles ne sauraient revendiquer un droit à la protection des locaux «avec la même intensité qu'un individu pour son domicile professionnel» (paragraphe 30 ci-dessus) et donc que l'ingérence pouvait «fort bien aller plus loin».

Il convient, dès lors, de déterminer si l'ingérence litigieuse dans le domicile des requérantes remplissait les conditions du paragraphe 2 de l'article 8».

Het E.H.R.M. onderzoekt dan in de paragrafen 43 t.e.m. 50 of voldaan is aan de vereisten van legaliteit (voorzien bij de wet), finaliteit (legitiem doel) en proportionaliteit (noodzakelijk in een democratische samenleving).

Het Europees Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden stelt immers in artikel 8:

«Recht op eerbiediging van het privéleven, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en de vrijheden van de anderen.»

In het specifiek geval van de zaak Sté Colas est et autres t. Frankrijk kwam het E.H.R.M. in haar arrest van 16 april 2002 tot de conclusie dat niet was voldaan aan de laatste voorwaarde van proportionaliteit.

Het samengaan van en de verhouding tussen de uitdrukkelijke bepalingen van het Verdrag nr. 81 van de I.A.O. enerzijds en, anderzijds – zoals het dit zelf noemt - «de dynamische interpretatie» door het E.H.R.M. van artikel 8 van het E.V.R.M., roept een aantal vragen op. Los daarvan moet echter worden vast gesteld dat de

le droit au respect de son siège social, son agence ou ses locaux professionnels (voir, *mutatis mutandis*, arrêt Niemietz précité, p. 34, § 30).

42. En l'espèce, la Cour constate que lors d'une vaste enquête administrative, des agents de la DGCCRF se rendirent aux sièges et agences des sociétés requérantes afin d'y procéder à la saisie de plusieurs milliers de documents. Elle constate que le Gouvernement ne conteste pas qu'il y eut ingérence dans le droit des sociétés requérantes au respect de leur domicile (paragraphe 32 ci-dessus) bien qu'il considère cependant qu'elles ne sauraient revendiquer un droit à la protection des locaux «avec la même intensité qu'un individu pour son domicile professionnel» (paragraphe 30 ci-dessus) et donc que l'ingérence pouvait «fort bien aller plus loin».

Il convient, dès lors, de déterminer si l'ingérence litigieuse dans le domicile des requérantes remplissait les conditions du paragraphe 2 de l'article 8».

La Cour européenne des droits de l'homme examine ensuite dans les paragraphes 43 à 50 y compris si les conditions de légalité (prévues par la loi), de finalité (but légitime) et de proportionnalité (nécessaires dans une société démocratique) sont respectées.

La Convention européenne du 4 novembre 1950 de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales énonce, en effet, dans l'article 8:

«Droit au respect de la vie privée et familiale

1. Toute personne a droit au respect de sa vie privée et familiale, de son domicile et de sa correspondance.

2. Il ne peut y avoir ingérence d'une autorité publique dans l'exercice de ce droit que pour autant que cette ingérence est prévue par la loi et qu'elle constitue une mesure qui, dans une société démocratique, est nécessaire à la sécurité nationale, à la sûreté publique, au bien-être économique du pays, à la défense de l'ordre et à la prévention des infractions pénales, à la protection de la santé ou de la morale, ou à la protection des droits et libertés d'autrui.»

Dans le cas spécifique de l'affaire Sté Colas est et autres contre la France, la Cour européenne des droits de l'homme a conclu, dans son arrêt du 16 avril 2002, que la dernière condition de proportionnalité n'avait pas été respectée.

La conjonction et le rapport entre, d'une part, les dispositions exprès de la Convention n° 81 de l'OIT et, d'autre part, - comme elle le dit elle-même - «l'interprétation dynamique» par la Cour européenne des droits de l'homme de l'article 8 de la C.E.D.H. soulèvent un certain nombre de questions. En toute indépendance,

voorliggende bepalingen wel degelijk beantwoorden aan de in artikel 8 gestelde vereisten.

Daarvoor kan ondermeer worden verwezen naar de noot van D. Torfs onder voormeld arrest van het E.H.R.M. van 16 april 2002 in T.S.R. 2003/3, §§ 12 t.e.m. 15.

«12. Een eerste belangwekkende vaststelling is dat ook rechtspersonen zich kunnen beroepen op de bepalingen van het E.V.R.M..

«Dit betekent», steeds volgens D. Torfs, de auteur van dit artikel, «dat elk bedrijfsbezoek beschouwd kan worden als een mogelijke schending van artikel 8 E.V.R.M..

Opdat er evenwel sprake is van een daadwerkelijke schending moet nagegaan worden of er voldaan is aan de voorwaarden vermeld in lid 2 van artikel 8 E.V.R.M.. Dit artikel bepaalt immers dat de inmenging van het openbaar gezag toch toegestaan is indien deze uitoefening bij wet is voorzien, een legitiem doel nastreeft en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

13. Aan de eerste voorwaarde, namelijk dat de maatregelen bij wet voorzien zijn, is voldaan». Het volstaat hiervoor te verwijzen naar het artikel 23.

«Het spreekt voor zich dat deze doelstelling, die onder meer de inkomsten van de sociale zekerheid wenst te waarborgen en elke vorm van concurrentievervalsing wil vermijden, als legitiem kan omschreven worden.»

Verscheidene andere legitieme doelstellingen kunnen daar trouwens worden aan toegevoegd, zoals bij voorbeeld de preventieve bescherming van de fysieke integriteit van de werknemers, het waarborgen van humane en veilige arbeidsvoorwaarden, het recht van de werknemer op loonsvoorwaarden die hem in staat moeten stellen zijn bestaanszekerheid te garanderen en het recht van de werknemer op tussenkomsten vanuit de sociale zekerheid op grond van zijn geleverde arbeidsprestaties.

14. Ten slotte dient onderzocht te worden of de maatregelen «noodzakelijk zijn in een democratische samenleving».

Er dient even in herinnering gebracht te worden dat deze voorwaarde volgens het Hof in het besproken arrest niet vervuld was. De genomen maatregelen, (meer bepaald het gelijktijdig bezoeken van meer dan 50 bedrijven die voorkwamen op een lijst waarvan het ontstaan niet duidelijk was, het inzetten van inspecteurs die vele documenten in beslag hebben genomen en de afwezigheid van een officier van de gerechtelijke politie) die ingegeven werden door de zorg dat bewijsmateriaal eventueel zou kunnen verdwijnen, werden door het Hof immers als disproportioneel beschouwd.

il convient cependant de constater que les dispositions sont clairement conformes aux conditions posées par l'article 8.

A ce sujet, il possible de se référer à la note de D. Torfs sous l'arrêt précité de la Cour européenne des droits de l'homme du 16 avril 2002 dans le J.T. 2003/3, §§ 12 à 15 inclus.

«12. Een eerste belangwekkende vaststelling is dat ook rechtspersonen zich kunnen beroepen op de bepalingen van het E.V.R.M..

«Dit betekent», toujours selon D. Torfs, l'auteur de cet article, «*dat elk bedrijfsbezoek beschouwd kan worden als een mogelijke schending van artikel 8 E.V.R.M..*

Opdat er evenwel sprake is van een daadwerkelijke schending moet nagegaan worden of er voldaan is aan de voorwaarden vermeld in lid 2 van artikel 8 E.V.R.M.. Dit artikel bepaalt immers dat de inmenging van het openbaar gezag toch toegestaan is indien deze uitoefening bij wet is voorzien, een legitiem doel nastreeft en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

13. Aan de eerste voorwaarde, namelijk dat de maatregelen bij wet voorzien zijn, is voldaan». A cet effet, il suffit de renvoyer à l'article 23.

«Het spreekt voor zich dat deze doelstelling, die onder meer de inkomsten van de sociale zekerheid wenst te waarborgen en elke vorm van concurrentievervalsing wil vermijden, als legitiem kan omschreven worden.»

Divers autres objectifs légitimes peuvent d'ailleurs y être ajoutés comme, par exemple, la protection préventive de l'intégrité physique, la garantie de conditions de travail humaines et sûres, le droit du travailleur à des conditions salariales qui doivent lui permettre d'assurer sa sécurité d'existence et le droit du travailleur à des interventions de la sécurité sociale sur la base de ses prestations de travail fournies.

14. Ten slotte dient onderzocht te worden of de maatregelen «noodzakelijk zijn in een democratische samenleving».

Er dient even in herinnering gebracht te worden dat deze voorwaarde volgens het Hof in het besproken arrest niet vervuld was. De genomen maatregelen, (meer bepaald het gelijktijdig bezoeken van meer dan 50 bedrijven die voorkwamen op een lijst waarvan het ontstaan niet duidelijk was, het inzetten van inspecteurs die vele documenten in beslag hebben genomen en de afwezigheid van een officier van de gerechtelijke politie) die ingegeven werden door de zorg dat bewijsmateriaal eventueel zou kunnen verdwijnen, werden door het Hof immers als disproportioneel beschouwd.

Wanneer een sociale inspecteur, eventueel in gezelschap van collega's een onaangekondigd bezoek brengt aan een bedrijf met het oog op de vaststelling van zwarte of illegale tewerkstelling, lijkt dit niet disproportioneel. Het is immers niet mogelijk op een andere manier nuttige vaststellingen te verrichten zodat hier sprake is van noodzakelijke maatregelen in een democratische samenleving.

Indien er evenwel een grote gecoördineerde actie zou opgezet worden op grond van vage vermoedens en er binnengevallen wordt in een hele reeks bedrijven waarbij er vele documenten in beslag zouden genomen worden, kan er wel een probleem zijn. Er dient dan nagegaan te worden met welk doel de inspectiediensten gebruik maakten van hun verregaande bevoegdheden.

Wanneer de actie goed werd voorbereid en steunde op sterke vermoedens en tot doel had de koppelbaaspraktijken of de mensenhandel te bestrijden, zal dit als een legitiem doel bestempeld kunnen worden waardoor de genomen maatregelen proportioneel zullen zijn met het gestelde doel. De enkele motivering dat er bewijsmateriaal zou kunnen verdwijnen zal mogelijkerwijze niet als voldoende motivering beschouwd worden.

Bovendien moet steeds nagegaan worden of het wel noodzakelijk is om onaangekondigd een bedrijf binnen te vallen. Wanneer hetzelfde doel immers kan bereikt worden met andere middelen, door bijvoorbeeld de werkgever op voorhand te verwittigen, was het onaangekondigd bedrijfsbezoek misschien niet noodzakelijk.

15. Uit het besproken arrest van 16 april 2002 dient derhalve onthouden te worden dat ook rechtspersonen de onschendbaarheid van hun «woning» kunnen invoeren. Dit betekent dat de sociale inspecteur moet nagaan of een onaangekondigd bezoek de enige manier is om vaststellingen te doen. Zich zonder meer toegang verschaffen tot bedrijfslokalen zonder legitiem doel zou immers een schending kunnen uitmaken van artikel 8 E.V.R.M.»

Zo zullen, naast vele andere voorbeelden, controles om na te gaan of voor de werknemers vooraf de Dimona-aangifte is gebeurd uit de aard van de zaak altijd moeten gebeuren door een onaangekondigde controle in de bedrijfslokalen.

Tot besluit kan dan ook worden gesteld dat wanneer men uit gaat van de veronderstelling dat ter zake artikel 8 E.V.R.M. van toepassing is – gelet op het bestaan van een uitdrukkelijk anders luidende verdragstekst, met name artikel 12 van het voormeld Verdrag nr. 81 van de I.A.O. - in ieder geval zeker voldaan is aan de door de interpretatie van het E.H.R.M. op grond van artikel 8, tweede lid, van het E.V.R.M. gestelde vereisten van

Wanneer een sociale inspecteur, eventueel in gezelschap van collega's een onaangekondigd bezoek brengt aan een bedrijf met het oog op de vaststelling van zwarte of illegale tewerkstelling, lijkt dit niet disproportioneel. Het is immers niet mogelijk op een andere manier nuttige vaststellingen te verrichten zodat hier sprake is van noodzakelijke maatregelen in een democratische samenleving.

Indien er evenwel een grote gecoördineerde actie zou opgezet worden op grond van vage vermoedens en er binnengevallen wordt in een hele reeks bedrijven waarbij er vele documenten in beslag zouden genomen worden, kan er wel een probleem zijn. Er dient dan nagegaan te worden met welk doel de inspectiediensten gebruik maakten van hun verregaande bevoegdheden.

Wanneer de actie goed werd voorbereid en steunde op sterke vermoedens en tot doel had de koppelbaaspraktijken of de mensenhandel te bestrijden, zal dit als een legitiem doel bestempeld kunnen worden waardoor de genomen maatregelen proportioneel zullen zijn met het gestelde doel. De enkele motivering dat er bewijsmateriaal zou kunnen verdwijnen zal mogelijkerwijze niet als voldoende motivering beschouwd worden.

Bovendien moet steeds nagegaan worden of het wel noodzakelijk is om onaangekondigd een bedrijf binnen te vallen. Wanneer hetzelfde doel immers kan bereikt worden met andere middelen, door bijvoorbeeld de werkgever op voorhand te verwittigen, was het onaangekondigd bedrijfsbezoek misschien niet noodzakelijk.

15. Uit het besproken arrest van 16 april 2002 dient derhalve onthouden te worden dat ook rechtspersonen de onschendbaarheid van hun «woning» kunnen invoeren. Dit betekent dat de sociale inspecteur moet nagaan of een onaangekondigd bezoek de enige manier is om vaststellingen te doen. Zich zonder meer toegang verschaffen tot bedrijfslokalen zonder legitiem doel zou immers een schending kunnen uitmaken van artikel 8 E.V.R.M.»

À côté de nombreux autres exemples, les contrôles, visant à examiner si la déclaration Dimona a été faite au préalable pour les travailleurs, seront toujours des contrôles non annoncés dans les locaux de l'entreprise, vu la nature de l'affaire.

En conclusion, si l'on part de la supposition que l'article 8 en question de la C.E.D.H est d'application – vu l'existence d'un texte de convention libellé autrement, à savoir l'article 12 de la convention n°81 précitée de l'OIT –, on peut dès lors affirmer que l'on respecte dans tous les cas les conditions de légalité (article 23) et de finalité et proportionnalité (articles 18 et 19) posées par l'interprétation par la Cour européenne des droits de

legaliteit (artikel 23) en van finaliteit en proportionaliteit (artikelen 18 en 19).

Aangezien de principes van finaliteit en proportionaliteit helemaal in het begin van Titel II werden ingeschreven als algemene beginselen die moeten worden gerespecteerd door de sociaal inspecteurs bij elke maatregel die zij treffen in het kader van het uitoefenen van het toezicht, werden deze vereisten niet nog eens afzonderlijk opgenomen in artikel 23.

Artikel 24

De woorden «bewoonde lokalen» in § 1 werden verkozen boven deze «van gebouw», omdat een woning kan bestaan uit bijvoorbeeld een stacaravan.

Bovendien heeft men er uitdrukkelijk voor gekozen om zoals in het verleden de woorden «bewoonde lokalen» te gebruiken en niet «woning» (zie voetnoot 21 van het advies van de Raad van State).

Een gebouw (of aanhorigheid) dat valt onder het begrip «woning» zoals bedoeld in artikel 15 van de Grondwet («De woning is onschendbaar; geen huiszoeking kan plaatshebben dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vorm die zij voorschrijft») kan immers ook voor het publiek toegankelijke plaatsen bevatten (bvb. een winkel gevestigd in de woning van een bakker of beenhouwer). Het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat de sociaal inspecteurs over een door de onderzoeksrechter uitgereikt visitatiebevel zouden moeten beschikken om deze lokalen te betreden. Aanhorigheden van een woning (zoals de tuin, de oprit, de garage, ...) die niet voor het publiek toegankelijk zijn, zijn evenmin toegankelijk voor de sociaal inspecteurs, tenzij in de gevallen bedoeld in artikel 24.

Ingevolge het advies van de Raad van State werd in § 1 de tekst van het ontwerp aangepast teneinde te voorkomen «het betreden van de woning uit te sluiten in de gevallen waarin zulks wel mogelijk is krachtens de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht».

Door de bepaling van § 2 worden procedurele wijzigingen aangebracht aan de visitaties.

Vooreerst wordt de politierechter vervangen door de onderzoeksrechter. Deze bevoegdheidsverandering wordt door de volgende redenen gerechtvaardigd:

– De betrokken wetgevingen ressorteren niet onder de bevoegdheid van de politierechters. Als men wil dat rechterlijk toezicht bestaat ingeval de persoonlijke levenssfeer van de burgers wordt geschonden, moet deze maatregel zinvol zijn. Een onderzoeksrechter is

l'homme, et ce sur la base de l'article 8, alinéa 2, de la C. E.D.H..

Étant donné que les principes de finalité et de proportionnalité sont inscrits tout au début du titre II comme principes généraux devant être respectés par les inspecteurs sociaux lors de chaque mesure qu'ils prennent dans le cadre de l'exercice du contrôle, ces exigences n'ont plus été reprises séparément dans l'article 23.

Article 24

Les termes «locaux habités», dans le § 1er, ont été préférés à celui de «bâtiment», car une habitation peut être constituée par une caravane résidentielle, par exemple.

En outre, comme par le passé, on a explicitement préféré utiliser les termes «locaux habités» et non «habitation» (cf. note en bas de page 21 de l'avis du Conseil d'État).

Un bâtiment (ou dépendance) relevant de la notion «habitation» tel que visé par l'article 15 de la Constitution («Le domicile est inviolable; aucune visite domiciliaire ne peut avoir lieu que dans les cas prévus par la loi et dans la forme qu'elle prescrit») peut en effet comprendre des endroits accessibles au public (par exemple, un magasin se trouvant dans l'habitation d'un boulanger ou d'un boucher). Le but n'est pas que les inspecteurs sociaux doivent disposer d'une autorisation de visite domiciliaire remise par le juge d'instruction pour accéder à ces locaux. Les dépendances d'une habitation (comme le jardin, l'allée, le garage, ...) qui ne sont pas accessibles au public, ne le sont pas non plus aux inspecteurs sociaux, sauf dans les cas visés à l'article 24.

À la suite de l'avis du Conseil d'État, le texte du projet a été adapté dans le § 1er afin d'éviter d'«exclure de pénétrer l'habitation dans les cas où ceci est possible en vertu de la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions ou visites domiciliaires».

Par la disposition du § 2, des modifications procédurales sont apportées aux visites domiciliaires.

Tout d'abord, le juge du tribunal au police est remplacé par le juge d'instruction. Cette modification de compétence est justifiée par les raisons suivantes:

– Les législations concernées ne relèvent pas de la compétence des juges au tribunal de police. Si l'on veut qu'un contrôle judiciaire existe lorsqu'il s'agit de porter atteinte à la vie privée des citoyens, il faut que cette mesure ait un sens. Un juge d'instruction est

meer vertrouwd met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de woonplaats.

– Beter dan een politierechter, zal hij de maatregel kunnen bepalen; men moet soms betreuren dat strafrechtelijke dossiers mislukken in hun opzet omdat een maatregel tot huiszoeking niet correct werd gebruikt of slecht werd uitgevoerd; dit soort incident kan door de onderzoeksrechter worden vermeden.

– Er is een onderzoeksrechter vierentwintig uur op vierentwintig van wacht, hetgeen voor de politierechters niet het geval is. Dit vergemakkelijkt de toegang van de inspectiediensten tot de rechter in de gevallen waarvoor bij hoogdringendheid de machtiging gevraagd moet worden

– Hij onderscheidt goed het verschil tussen een machtiging tot visitatie en een huiszoekingsbevel.

Men heeft ervoor gezorgd dat deze machtigingsprocedure niet veranderd wordt in een rechterlijk mandaat. De onderzoeksrechter wordt niet, ingevolge de vraag van de inspectie, gevat door een onderzoek of een mini-onderzoek. Het is enkel een administratieve machtigingsprocedure, die door de inbreuk op het privé-leven gerechtvaardigd is.

Vervolgens heeft men enkele procedureregels ingevoerd. De onderzoeksrechter dient gevat te worden met een gemotiveerd verzoek uitgaande van de inspecteur. Deze motivatie dient een duidelijke omschrijving te bevatten van de feitelijke omstandigheden die de noodzaak van de maatregel rechtvaardigen. Tevens dient een nauwkeurige opgave te worden gedaan van de woning (appartement duidelijk geïdentificeerd, enz. ...) dat het voorwerp uitmaakt van de de visitatie.

Tenslotte dienen ook de wetgevingen te worden aangegeven waarop men het toezicht wil uitoefenen door middel van deze visitatie. Wanneer eventueel reeds het bestaan van bepaalde inbreuken is gekend en men met de visitatie daarop de controle wil verderzetten, dan dienen deze inbreuken eveneens te worden vermeld. De bevoegdheden van de sociaal inspecteurs zijn er in de eerste plaats op gericht toezicht uit te oefenen op de naleving van de sociale wetgeving. In de meeste gevallen wordt dit toezicht uitgeoefend zonder dat de sociaal inspecteurs vooraf weten of zij al dan niet een inbreuk op de sociale wetgeving zullen vaststellen. Vandaar dat het nodig is de wetgevingen te vermelden waarop het toezicht op de naleving ervan betrekking zal hebben.

Om de overeenstemming te waarborgen tussen de bepalingen van artikel 12 van het voormeld Verdrag nr. 81 van de I.A.O enerzijds, en, anderzijds, de bepalingen van de hoger vermelde wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, werd in § 2 uitdrukkelijk in de wettekst opgenomen dat een machtiging tot visitatie kan worden bekomen voor de toegang tot de bewoonde lokalen na 21 uur en voor 5 uur mits

davantage familiarisé à la protection de la vie privée et du domicile.

– Mieux qu'un juge au tribunal de police, il pourra encadrer la mesure; on doit parfois déplorer que des dossiers répressifs échouent parce qu'une visite domiciliaire a été mal utilisée ou mal faite; ce type d'incident pourra être évité avec le juge d'instruction.

– Il y a un juge d'instruction de garde vingt-quatre heures sur vingt-quatre, ce qui n'est pas le cas des tribunaux de police. Ceci facilite l'accès des services d'inspection au juge, dans les cas où l'autorisation doit être demandée en urgence.

– Il perçoit bien la différence entre une autorisation de visite domiciliaire et un mandat de perquisition.

On a veillé à ne pas transformer cette procédure d'autorisation en mandat judiciaire. Le juge d'instruction n'est pas, par la demande de l'inspection, saisi d'une instruction ou d'une mini-instruction. Il s'agit uniquement d'une procédure d'autorisation administrative, qui se justifie par l'atteinte à la vie privée.

Ensuite, on a introduit quelques règles de procédure. Le juge d'instruction sera saisi d'une demande motivée émanant de l'inspecteur. Cette motivation devra comprendre une description claire des circonstances factuelles qui justifient la nécessité de la mesure. Il convient également de donner une indication précise de l'habitation (appartement identifié clairement, etc.) qui fera l'objet de la visite domiciliaire.

Enfin, il faut également déclarer les législations que l'on veut contrôler au moyen d'une visite domiciliaire. Si l'on connaît déjà éventuellement l'existence de certaines infractions et que l'on veut continuer le contrôle au moyen de visites domiciliaires, il faut alors aussi mentionner ces infractions. Les compétences des inspecteurs sociaux visent, en premier lieu, à surveiller le respect de la législation sociale. Dans la plupart des cas, cette surveillance est exercée sans savoir s'ils constateront ou non une infraction. C'est pourquoi, il est nécessaire de mentionner les législations concernées par la surveillance du respect de ces législations.

Afin d'assurer la concordance entre les dispositions de l'article 12 de la convention précitée de l'OIT, d'une part, et les dispositions de la loi précitée du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions ou des visites domiciliaires, le § 2 du texte de loi mentionne explicitement qu'une autorisation de visite domiciliaire peut être obtenue pour l'accès à des locaux habités après 21 heures et avant 5 heures à condition que la demande adressée au juge

het verzoek aan de onderzoeksrechter bijzonder wordt gemotiveerd. Artikel 1 van die wet van 7 juni 1969 stelt immers dat het verbod van opsporing of huiszoeking tussen 21 uur en 5 uur niet van toepassing is wanneer een bijzondere wetsbepaling dit toelaat.

Hier volgen voorbeelden van bepalingen die de voormelde toelating bevatten:

– het artikel 7 van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn, voorziet dat de sociaalrechtelijke inspecteur de toegang tot bewoonde lokalen 22 uur en voor 5 uur kan bekomen indien hij deze vraag aan de politierechter bijzonder motiveert.

– het artikel 7, § 2, van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen, laat toe dat onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie de personeelsleden bedoeld in zijn § 1, tussen 5 uur 's ochtends en 9 uur 's avonds, zonder voorafgaande verwittiging, alle plaatsen bezoeken waar de in de wet van 24 februari 1921 genoemde stoffen worden verkocht, afgeleverd, afgestaan onder bezwarende titel of om niet, vervaardigd, bereid, bewaard of opgeslagen, of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn, zelfs indien deze voor het publiek niet toegankelijk zijn. Evenwel mogen zij deze plaatsen buiten deze uren bezoeken, mits zij over een voorafgaande toelating van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg beschikken.

De § 3 wijst erop dat de onderzoeksrechter beschikt over een termijn van maximaal achtenveertig uur om een beslissing te nemen. De rechter omschrijft de redenen die ten grondslag liggen aan zijn beslissing. In geval van een verzoek tot visitatie voor de toegang tot de bewoonde lokalen na 21 uur en voor 5 uur is de beslissing van de rechter speciaal gemotiveerd. Tegen zijn beslissing kan geen rechtsmiddel worden aangewend.

Met het oog op de goede samenwerking tussen de sociaal inspecteurs en de onderzoeksrechter, zal het College van procureurs-generaal een omzendbrief uitwerken waarin de draagwijdte van het verzoek om machtiging wordt omschreven gelet op de procedurele nieuwigheden van dit wetboek.

Eveneens om gevolg te geven aan het advies van de Raad van State werden in § 4 de grenzen aangegeven van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs in geval van een visitatie. Deze § 4 geeft meteen ook het

d'instruction soit particulièrement motivée. L'article 1er de cette loi du 7 juin 1969 dispose en effet que l'interdiction de perquisition ou de visite domiciliaire entre 21 heures et 5 heures n'est pas d'application lorsqu'une disposition légale particulière l'autorise.

Voici des exemples de dispositions qui contiennent l'autorisation précitée:

– l'article 7 du décret du 30 avril 2004 portant uniformisation des dispositions de contrôle, de sanction et pénales reprises dans la réglementation des matières de législation sociale qui relèvent de la compétence de la Communauté flamande et de la Région flamande prévoit que l'inspecteur des lois sociales peut obtenir l'accès à des locaux habités après 22 heures et avant 5 heures moyennant une motivation spéciale de la demande au juge au tribunal de police.

– l'article 7, § 2, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, permet, sans préjudice des compétences des officiers de police judiciaire, aux membres du personnel visés à son § 1er, de visiter, entre 5 heures du matin et 9 heures du soir, sans avertissement préalable, tous les lieux où les substances visées dans la loi du 24 février 1921 sont vendues, délivrées à titre onéreux ou non, fabriquées, préparées, conservées ou entreposées, ou autres lieux soumis à leur contrôle même si ceux-ci ne sont pas accessibles au public. Toutefois, en dehors de ces heures, ils ne peuvent visiter ces lieux qu'avec l'autorisation préalable du président du tribunal de première instance.

Le § 3 indique que le juge d'instruction dispose d'un délai de quarante-huit heures maximum pour prendre une décision. Le juge y indique les motifs qui justifient sa décision. Dans le cas d'une demande de visite domiciliaire pour l'accès aux locaux habités après 21 heures et avant 5 heures, la décision du juge est spécialement motivée. Aucune voie de recours n'est possible contre sa décision.

Afin d'assurer une bonne collaboration entre les inspecteurs sociaux et le juge d'instruction, le Collège des procureurs généraux élaborera une circulaire déterminant la portée de la demande d'autorisation eu égard aux innovations procédurales du présent code.

Pour aussi rencontrer l'avis du Conseil d'État, le § 4 fixe les limites des pouvoirs des inspecteurs sociaux dans le cas d'une visite domiciliaire. Ce § 4 fait aussi la distinction entre les pouvoirs pouvant être exercés par les

onderscheid aan tussen de bevoegdheden die door de sociaal inspecteurs kunnen worden uitgeoefend in het kader van respectievelijk de artikelen 23 en 24. De grenzen bedoeld in artikel 24, § 3, gelden enkel in geval van een visitatie van bewoonde lokalen bedoeld bij artikel 24. In geval van toegang tot de arbeidsplaatsen bedoeld in artikel 23, beschikken de sociaal inspecteurs uiteraard over de volheid van hun bevoegdheden bedoeld bij Boek I, Titel II, Hoofdstuk II. In beide gevallen zullen de sociaal inspecteurs er toe gehouden zijn de beperkingen aangebracht aan hun bevoegdheden door het artikel 39 in verband met de vaststellingen door beeldmateriaal na te leven

Artikel 26

De bevoegdheid om de identiteit op te nemen werd overgenomen van artikel 4, § 1, 2°, b), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Om gevolg te geven aan het advies van de Raad van State werd voor de rechtszekerheid niet langer meer voorzien dat de sociaal inspecteurs de identiteit ook kunnen achterhalen «met andere middelen».

Zij kunnen dus wel een nummerplaat van een auto noteren in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk, maar het achterhalen van de identiteit van de eigenaar ervan zal moeten gebeuren via de bijstand van de politie of van een officier van gerechtelijke politie of via het aanvullend opsporingsonderzoek van de arbeidsauditeur.

Naast het vorderen van het voorleggen van officiële identiteitsdocumenten (identiteitskaart, paspoort, rijbewijs, ...), kunnen de sociaal inspecteurs ook proberen de identiteit van een persoon te achterhalen door middel van beeldmateriaal. Daartoe moeten de voorschriften van artikel 39 worden nageleefd.

Artikel 28

Huidige regeling in de wet betreffende de arbeidsinspectie:

De toegang voor de sociaal inspecteurs tot documenten van de werkgever wordt momenteel geregeld door artikel 4, § 1, 2°, c) en d), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Deze artikelen bepalen:

«De sociale inspecteurs, voorzien van behoorlijke legitimatiebewijzen, mogen bij de uitoefening van hun opdracht:

...

c) zich, zonder verplaatsing, alle boeken, registers, documenten, schijven, banden of gelijk welke andere

inspecteurs sociaux dans le cadre respectif des articles 23 et 24. Les limites visées dans l'article 24, § 3, sont uniquement d'application dans le cas d'une visite domiciliaire de locaux habités visés par l'article 24. Dans le cas de l'accès aux lieux de travail visés à l'article 23, les inspecteurs sociaux disposent évidemment de l'entière de leurs pouvoirs visés au livre I, Titre II, Chapitre II. Dans les deux cas, les inspecteurs sociaux seront tenus de respecter les limitations apportées à leurs pouvoirs par l'article 39 visant les constatations par image.

Article 26

Le pouvoir de relever l'identité a été reprise de l'article 4, § 1er, 2°, b), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Pour rencontrer l'avis du Conseil d'État, il n'a plus été prévu, pour la sécurité juridique, que les inspecteurs sociaux puissent aussi rechercher l'identité «via d'autres moyens».

Ils peuvent donc noter le numéro de plaque d'une automobile dans un procès-verbal de constatation d'une infraction, mais pour rechercher l'identité du propriétaire, ils devront demander l'assistance de la police ou d'un officier de la police judiciaire ou attendre l'enquête préliminaire de l'auditeur du travail.

Outre la réquisition des documents d'identité officiels (carte d'identité, passeport, permis de conduire, ...), les inspecteurs sociaux peuvent aussi tenter de trouver l'identité d'une personne au moyen d'images. Il convient, à cette fin, de respecter les dispositions de l'article 39.

Article 28

Réglementation actuelle prévue dans la loi concernant l'inspection du travail:

L'accès des inspecteurs sociaux aux documents de l'employeur est réglé actuellement par l'article 4, § 1er, 2°, c) et d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Le contenu de ces dispositions est le suivant:

«Les inspecteurs sociaux, munis de pièces justificatives de leurs fonctions, peuvent dans l'exercice de leur mission:

...

c) se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance, tous livres, registres, documents,

informatiedragers met sociale gegevens ter inzage doen voorleggen die ingevolge de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard en uittreksels, afschriften, afdrukken, uitdraaien, kopies of fotokopies ervan nemen of zich deze kosteloos laten verstrekken door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, of zelfs gelijk welke van de in dit littera bedoelde informatiedragers tegen ontvangstbewijs in beslag nemen;

d) zich, zonder verplaatsing, alle andere boeken, registers, documenten, schijven, banden of gelijk welke andere informatiedragers ter inzage doen voorleggen die zij nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht en uittreksels, afschriften, afdrukken, uitdraaien, kopies of fotokopies ervan nemen of zich deze kosteloos laten verstrekken door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, of zelfs gelijk welke van de in dit littera bedoelde informatiedragers tegen ontvangstbewijs in beslag nemen;

...».

Uit deze tekst blijkt dat de sociaal inspecteurs de bevoegdheid hebben om zich allerlei documenten te doen voorleggen door de werkgever, zonder dat deze laatste zich daarvoor dient te verplaatsten en dat deze bevoegdheid zowel geldt voor informatiedragers die sociale gegevens bevatten, als voor documenten die gelijk welke andere gegevens bevatten.

Noodzakelijke aanpassingen van deze teksten aan een aantal evoluties:

Voormelde teksten werden door artikel 190 van de programmawet van 22 december 1989 ingeschreven in de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. De inhoud van deze bepalingen bleef onveranderd bij de volgende en laatste wijziging van dit artikel door de wet van 1 juni 1993 betreffende de bestraffing van werkgevers omwille van tewerkstelling van illegaal in België verblijvende vreemdelingen.

De voorbereidende werken voorzien daarover het volgende:

«De bevoegdheid voorzien in artikel 4, 2°, c en d, om inzage en kopieën te nemen van boeken, registers en documenten, al dan niet voorgeschreven door de sociale wetgeving, komt eveneens in het merendeel van de bestaande teksten terzake voor (zie bijvoorbeeld artikel 50, 2°, b en c, van de arbeidswet van 16 maart 1971) en werd ook in artikel 324, 2°, b en c, van het reeds vermelde Voorontwerp van wetboek van sociale zekerheid voorzien.

De redacties van beide littera c en d werden hier beter op elkaar afgestemd en aangevuld met de verduidelijking

disques, bandes ou n'importe quels autres supports d'information contenant des données sociales, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par les législations dont ils exercent la surveillance et en prendre des extraits, des duplicata, des impressions, des listages, des copies ou des photocopies ou se faire fournir ceux-ci sans frais par l'employeur, ses préposés ou mandataires, ou même saisir n'importe quels supports d'information visés par ce littera contre récépissé;

d) se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance, tous autres livres, registres, documents, disques, bandes ou n'importe quels autres supports d'information qu'ils jugent nécessaires à l'accomplissement de leur mission et en prendre des extraits, des duplicata, des impressions, des listages, des copies ou des photocopies ou se faire fournir ceux-ci sans frais par l'employeur, ses préposés ou mandataires, ou même saisir n'importe quels supports d'information visés par ce littera contre récépissé;

...».

Il résulte de ce texte que les inspecteurs sociaux disposent du pouvoir de se faire produire toutes sortes de documents par l'employeur, sans que ce dernier doive se déplacer pour cela et que ce pouvoir vaut tant pour les supports d'information qui contiennent des données sociales que pour les documents contenant n'importe quelles autres données.

Nécessité d'adapter ces textes à un certain nombre d'évolutions:

L'article 190 de la loi-programme du 22 décembre 1989 a inséré les textes précités dans la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Le contenu de ces dispositions est resté inchangé lors de la suivante et dernière modification de cet article par la loi du 1er juin 1993 imposant des sanctions aux employeurs occupant des étrangers en séjour illégal en Belgique.

Les travaux préparatoires contiennent les considérations suivantes:

«La compétence prévue à l'article 4, 2°, c et d, de prendre connaissance et copies de livres, de registres et de documents, qu'ils soient repris ou non dans la législation sociale, revient dans la plupart des textes existants (voyez par exemple l'article 50, 2°, b et c, de la loi sur le travail du 16 mars 1971) et a été prévue aussi dans l'article 324, 2°, b et c, de l'avant-projet de code de sécurité sociale déjà mentionné.

On a mis en concordance les rédactions des littera c et d et on les a complétées en précisant que les inspecteurs

dat de sociale inspecteurs naast de boeken, registers en documenten ook inzage en kopieën mogen nemen van schijven, banden of gelijk welke andere informatiedragers, teneinde elke betwisting terzake te voorkomen.

Het zou inderdaad de controles zo goed als onmogelijk maken indien de sociale inspecteurs niet over deze bevoegdheden zouden beschikken ten aanzien van deze nieuwe informatiedragers, nu de ondernemingen meer en meer beroep doen op het gebruik van informatica om hun gegevens te beheersen.

Met «gelijk welke van de in dit littera bedoelde informatiedragers» in fine van de littera c en d, welke zij in beslag mogen nemen, worden zowel de boeken, registers, de documenten, de schijven, de banden of gelijk welke andere informatiedragers beoogd.» (Doc.parl., Kamer, 1989-1990, n°975/1.)

Deze teksten dienen dringend te worden aangepast aan een aantal evoluties.

In de loop van de laatste twee decennia hebben zich immers een aantal interessante ontwikkelingen voorgedaan in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens te Straatsburg die vereisen dat het concept van deze bepalingen wordt herzien.

Ook met recente arresten van het Hof van Cassatie dient rekening te worden gehouden bij de herschrijving van deze teksten.

Tenslotte dienen deze teksten ook te worden aangepast aan de evolutie die zich sinds 1989 in de bedrijven heeft voorgedaan op het vlak van de toepassing van allerlei informaticatechnologieën.

Rechtsbronnen voor de herschrijving van artikel 4, § 1, 2°, c) en d), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie:

Voor deze herschrijving werd voornamelijk beroep gedaan op de wetteksten die de bevoegdheden regelen van vergelijkbare inspecties en op de rechtspraak die daarop betrekking heeft. Meer bepaald gaat het om de volgende teksten:

- BTW-wetboek, artikel 61, § 1, tweede, derde en vierde lid en artikel 63, eerste lid, 2°;
- Wetboek Inkomstenbelastingen, artikel 315*bis*, eerste, tweede en derde lid en artikel 319, derde lid;
- Cass. 16 december 2003 in de zaak Procureur-generaal Gent t./ C. J. en co (rolnummer P031087N).

Daarnaast werd ook beroep gedaan op de volgende internationale rechtsbron:

- Raad van Europa, Aanbeveling Nr. R (95) 13 van het Comité van de Ministers aan de Lidstaten met betrekking tot de problemen op het vlak van de strafprocedure in verband met de informatietechnologie, goedgekeurd op 11 september 1995.

sociaux, outre des livres, registres et documents peuvent aussi prendre connaissance et copies des disques, bandes ou n'importe quels autres supports d'information, afin de prévenir toute contestation en la matière.

En effet, les contrôles seraient pratiquement impossibles si les inspecteurs sociaux ne pouvaient pas disposer de ces compétences pour avoir accès à ces nouveaux supports d'information, maintenant que les entreprises font de plus en plus appel à l'utilisation de l'informatique pour gérer leurs données.

Par «n'importe quels supports d'information visés par ce littera» pourront être saisis, in fine des littera c et d on entend aussi bien les livres, les registres, document, disques, bandes ou tous autres supports d'information.» (Doc.parl., Chambre, 1989-1990, n°975/1.)

Ces textes doivent être adaptés instamment à un certain nombre d'évolutions.

Au cours des deux dernières décennies, un certain nombre de développements intéressants est en effet apparu dans la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme sise à Strasbourg et exige que le concept de ces dispositions soit révisé.

Il convient aussi de tenir compte d'arrêts récents de la Cour de cassation lors de la réécriture de ces textes.

Somme toute, il est également requis d'adapter ces textes à l'évolution qui est intervenue dans les entreprises depuis 1989 au niveau de l'application de toutes sortes de technologies informatiques.

Sources de droit pour la réécriture de l'article 4, § 1er, 2°, c) et d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail:

Lors de la réécriture du présent article, on a principalement eu recours aux textes légaux qui déterminent les pouvoirs des inspections comparables et à la jurisprudence qui y est relative. Il s'agit plus spécifiquement des textes suivants:

- Code de la TVA, article 61, § 1er, alinéas 2, 3 et 4 et article 63, alinéa 1er, 2°;
- Code des impôts sur les revenus, article 315*bis*, alinéas 1er, 2 et 3 et article 319, alinéa 3;
- Cass., 16 décembre 2003, rendu dans l'affaire Procureur général de Gand c./ C. J. en co (numéro de rôle P031087N).

En outre, les sources de droit internationales suivantes ont été consultées:

- Conseil de l'Europe, Recommandation N° R (95) 13 du Comité des Ministres aux États membres relative aux problèmes de procédure pénale liés à la technologie de l'information, adoptée le 11 septembre 1995.

Aanpassing ingevolge de fiscale wetgeving en de rechtspraak van het Hof van Cassatie:

«Informatiedragers opsporen en onderzoeken»

In de voorliggende ontwerp teksten wordt een onderscheid ingevoerd tussen de artikelen 28 en 29 voor wat betreft de draagwijdte van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs. Tot op heden kunnen de sociaal inspecteurs – in een strikte interpretatie van de bestaande wetgeving – enkel vragen hen bepaalde documenten voor te leggen, zonder verplaatsing van de werkgever. Deze bevoegdheid geldt momenteel voor gelijk welke documenten, zowel deze met sociale gegevens (art. 4, § 1, 2°, c)), als alle andere documenten (zelfde artikel, littera d)).

Het btw-wetboek voorziet in artikel 63, eerste lid: «Eenieder die een economische activiteit uitoefent, moet aan de ambtenaren die bevoegd zijn om de toepassing van de btw te controleren ... op elk tijdstip en zonder voorafgaande verwittiging vrije toegang verlenen tot de ruimten waar de activiteit wordt uitgeoefend teneinde hen in staat te stellen:

1° de boeken en stukken te onderzoeken die zich aldaar bevinden;»

Zoals hun collega's van de administratie van de btw beschikken de sociaal inspecteurs eveneens over de bevoegdheid om «op elke ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnen te gaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn ... ».

Deze bevoegdheid was reeds voorzien in artikel 4, § 1, 1°, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, is nu hernomen in artikel 23 van het ontwerp van wetboek en gaat terug op artikel 12, 1, a), van het Verdrag nr. 81 van 11 juli 1947 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel van de Internationale Arbeidsorganisatie, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957.

In tegenstelling echter tot hun collega's van de administratie van de btw, beschikken de sociaal inspecteurs momenteel niet uitdrukkelijk over de ermee samenhangende bevoegdheid om «de boeken en stukken te onderzoeken die zich aldaar bevinden » (BTW-wetboek, art. 63, eerste lid, 1°), aangezien art. 4, § 1, 2°, c) en d) van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie het heeft over de bevoegdheid om «zich, zonder verplaatsing, alle boeken, ... ter inzage(te) doen voorleggen» (vergelijkbaar met de bevoegdheid van de BTW-ambtenaren om zich, op hun verzoek boeken, facturen en andere stukken, zonder verplaatsing ter inzage te doen voorleggen, waarvan sprake is in artikel 61, § 1, eerste lid, van het btw-wetboek).

Adaptation au vu de la législation fiscale et de la jurisprudence de la Cour de cassation:

«Recherche et examen des supports d'information»

Le présent projet de textes introduit une distinction entre les articles 28 et 29 en ce qui concerne la portée des pouvoirs des inspecteurs sociaux. Jusqu'à présent, les inspecteurs sociaux peuvent – selon une interprétation stricte de la législation en vigueur – seulement demander de se faire produire certains documents, sans déplacement de l'employeur. Ce pouvoir s'applique à l'heure actuelle à tous les documents, c'est-à-dire aussi bien à ceux contenant des données sociales (art. 4, § 1er, 2°, c)) qu'à tous les autres documents (même article, littera d)).

L'article 63, alinéa 1er, du Code de la TVA contient la disposition suivante: «Toute personne qui exerce une activité économique est tenue d'accorder, à tout moment et sans avertissement préalable, le libre accès des locaux où elle exerce son activité aux fins de permettre aux agents habilités de contrôler l'application de la taxe sur la valeur ajoutée et ...:

1° d'examiner tous les livres et documents qui s'y trouvent;...».

Comme leurs collègues de l'administration de la TVA, les inspecteurs sociaux disposent également du pouvoir de «pénétrer librement, à toute heure du jour et de la nuit, sans avertissement préalable, dans tous les lieux de travail ou autres lieux qui sont soumis à leur contrôle».

Cette prérogative était déjà prévue à l'article 4, § 1er, 1°, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, est maintenant reprise à l'article 23 du projet de code et se retrouve à l'article 12, 1, a), de la Convention n°81 du 11 juillet 1947 de l'Organisation internationale du travail concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, approuvée par la loi du 29 mars 1957.

Toutefois, contrairement à leurs collègues de l'administration de la TVA, les inspecteurs sociaux ne disposent pas pour le moment explicitement du pouvoir connexe «d'examiner tous les livres et documents qui s'y trouvent» (Code TVA, art. 63, alinéa 1er, 1°), puisque l'art. 4, § 1er, 2°, c) et d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail vise le pouvoir de «se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance, tous livres, ...» (comparable au pouvoir des fonctionnaires de l'administration de la TVA de se faire produire à leur réquisition, les livres, factures, et autres documents, sans déplacement, pour en prendre connaissance. Il est question de ce pouvoir à l'article 61, § 1er, alinéa 1er, du Code de la TVA).

De bevoegdheid om, zoals de ambtenaren die toezicht uitoefenen op de naleving van de btw-wetgeving, de boeken en stukken te onderzoeken die zich op de werkplaatsen bevinden ligt eigenlijk wel besloten in de inleidende zin van artikel 4, § 1, 2°, van voormelde wet betreffende de arbeidsinspectie die stelt dat de sociaal inspecteurs bij de uitoefening van hun opdracht mogen «2° overgaan tot elk onderzoek, elke controle, en elk verhoor ... en inzonderheid: ...». Volgt dan ten exemplatieve titel de gedetailleerde omschrijving van een aantal bevoegdheden, waaronder die van de eerder geciteerde litteras c) en d). Toch verdient het aanbeveling om, zoals in de tekst van artikel 63 van het btw-wetboek, deze onderzoeksbevoegdheid t.a.v. bepaalde documenten uitdrukkelijk op te nemen in de tekst van de wet zelf.

Wat de draagwijdte van deze bevoegdheid in het btw-wetboek betreft, heeft het Hof van Cassatie in zijn arrest van 16 december 2003 in de zaak Procureur-generaal Hof van Beroep Gent t./ C. J. en co (rolnummer P031087N) beslist dat uit artikel 63, eerste lid, 1°, btw-wetboek «volgt dat de bevoegde ambtenaren ... het recht hebben na te gaan welke boeken en stukken zich bevinden in de ruimten waar de activiteit wordt uitgeoefend alsook de boeken en stukken die zij aldaar aantreffen, te onderzoeken, zonder voorafgaand om de voorlegging van die boeken en stukken te moeten verzoeken».

Vandaar dat in de redactie van artikel 28, § 2, van het voorliggend ontwerp sprake is van «opsporen» («het recht na te gaan welke boeken en stukken zich bevinden in de ruimten waar de activiteit wordt uitgeoefend» uit voormeld arrest van het Hof van Cassatie) en *onderzoeken* en dat de woorden «zich, zonder verplaatsing, ... ter inzage doen voorleggen ... door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers» werden weggelaten uit dit artikel.

Het spreekt echter voor zich dat de bevoegdheid om informatiedragers op te sporen ondermeer, maar niet uitsluitend, de bevoegdheid inhoudt om de voorlegging ervan te vragen aan de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers.

Aanpassing aan de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens:

«Informatiedragers die hetzij sociale gegevens bevatten, hetzij gelijk welke andere gegevens die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, ...»

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft een hele rechtspraak ontwikkeld m.b.t. het recht op een eerlijk proces dat gewaarborgd wordt door artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

La possibilité d'examiner les livres et pièces qui se trouvent sur les lieux de travail, comme les fonctionnaires qui exercent la surveillance du respect de la législation de la TVA, se déduit bien de la phrase introductive de l'article 4, § 1er, 2°, de la loi précitée concernant l'inspection du travail qui énonce que les inspecteurs sociaux sont autorisés lors de l'exercice de leur mission à «2° procéder à tout examen, contrôle et audition ...», et notamment: ...». Il s'ensuit, à titre exemplatif, une description détaillée d'un certain nombre de pouvoirs, parmi lesquels se trouvent ceux des litteras c) et d) cités plus avant. Néanmoins, il est recommandé de reprendre explicitement dans le texte de la loi même ce pouvoir d'investigation à l'égard de certains documents, comme c'est le cas à l'article 63 du Code de la TVA.

A propos de la portée de ce pouvoir prévu dans le Code de la TVA, la Cour de cassation a décidé dans son arrêt du 16 décembre 2003, dans l'affaire Procureur général Cour d'appel de Gand c/ C. J. et co (numéro de rôle P031087N) qu'il ressort de l'article 63, alinéa 1er, du Code de la TVA que «les fonctionnaires compétents ... ont le droit de vérifier quels livres et quelles pièces se trouvent dans les lieux où l'activité est exercée ainsi que les livres et les pièces qu'ils trouvent à cet endroit, sans devoir demander au préalable la production de ces livres et de ces pièces».

C'est pourquoi il est question dans la rédaction de l'article 28, § 2, du présent projet de «rechercher» («le droit de vérifier quels livres et quelles pièces se trouvent dans les lieux où l'activité est exercée» de l'arrêt précité de la Cour de cassation) et d'«examiner» et que les mots «se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance ... par l'employeur, ses préposés ou mandataires» ont été supprimés du présent article.

Il va pourtant de soi que le pouvoir de rechercher les support d'information comprend, entre autres mais pas exclusivement, le pouvoir de demander leur production à l'employeur, ses préposés ou mandataires.

Adaptation à la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme:

«Supports d'information contenant soit des données sociales, soit n'importe quelles autres données dont l'établissement, ... sont prescrits par la loi ...»

La Cour européenne des Droits de l'Homme (CrEDH) a développé toute une jurisprudence par rapport au droit à un procès équitable qui est garanti par l'article 6 de la Convention européenne des Droits de l'Homme (CEDH).

Na een grondige studie van deze rechtspraak is gebleken dat men in de context van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs die men dient te regelen in artikel 28, vooral dient rekening te houden met het voorkomen van de zgn. «fishing expedition» door de toezichthoudende ambtenaren.

Het is weliswaar zo dat deze toezichthoudende ambtenaren hun activiteiten uitoefenen in de opsporingsfase of administratieve fase. Maar alhoewel de waarborgen voorzien in artikel 6 EVRM inzake een eerlijk proces betrekking hebben op de fase van de vervolging of de gerechtelijke fase en bijgevolg misschien niet rechtstreeks van toepassing zijn op de werkzaamheden van de sociaal inspecteurs in de opsporingsfase, dient men o.a. wél te voorkomen dat activiteiten ontwikkeld door de sociaal inspecteurs in deze fase een weerslag zouden hebben op de gerechtelijke fase die strijdig zou zijn met de bepalingen van artikel 6 EVRM.

Het verbod op het voeren van een «*fishing expedition*» is o.a. terug te vinden in het arrest Funke van 25 februari 1993 en in het arrest Van Rossem van 9 december 2005, beiden van het EHRM. Het houdt in dat het recht op een eerlijk proces, dat wordt gewaarborgd door artikel 6 EVRM, er zich tegen verzet dat een «beschuldigde» zou gedwongen worden mee te werken aan zijn eigen inbeschuldigingstelling, doordat de toezichthoudende overheid zijn veroordeling zou kunnen uitlokken om bepaalde stukken te bekomen waarvan zij het bestaan vermoedt, zonder er zekerheid over te hebben (zie arrest Funke, EHRM, 25 februari 1993, § 44).

Teneinde hiermee rekening te houden werd er voor geopteerd om de bevoegdheid voor de sociaal inspecteurs om op de werkplaatsen en op de andere plaatsen die aan hun toezicht zijn onderworpen, informatiedragers «op te sporen en te onderzoeken» – zonder noodzakelijk altijd om de voorlegging van deze documenten door de werkgever te moeten verzoeken – te beperken tot die informatiedragers waarbij er geen sprake kan zijn van een «fishing expedition».

Er kan immers onmogelijk sprake zijn van een «*fishing expedition*» t.a.v. de informatiedragers die de wetgeving aan de werkgever oplegt bij te houden of te bewaren, op de werkplaats of op de andere plaatsen die aan de toezicht van de sociaal inspecteurs zijn onderworpen, en dit met het oog op de uitoefening van het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving door de sociaal inspecteurs. Dit kan evenmin het geval zijn voor «de informatiedragers met sociale gegevens», zoals gedefinieerd door artikel 16, 5°, van het ontwerp van wetboek, namelijk «alle gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de wetgeving betreffende het arbeidsrecht en de sociale zekerheid». Hierbij kan bvb. worden gedacht aan prestatiestaten en prikklokgegevens die de werkgever o.a. gebruikt om de individuele rekeningen van zijn werknemers op te maken. De individuele rekening is

Il ressort d'une étude approfondie de cette jurisprudence que dans le contexte des pouvoirs des inspecteurs sociaux qui doivent être réglés à l'article 28, il faut veiller à empêcher ce qu'on appelle la «fishing expedition» par les fonctionnaires chargés de la surveillance.

Il est vrai que ces fonctionnaires chargés de la surveillance exercent leurs activités lors de la phase de recherche ou phase administrative. Mais bien que les garanties prévues à l'article 6 CEDH en matière de procès équitable ont trait à la phase de poursuite ou phase judiciaire et que par conséquent, elles ne sont peut-être pas directement applicables aux activités des inspecteurs sociaux dans la phase de recherche, il convient tout de même d'empêcher entre autres que les activités menées par les inspecteurs sociaux dans la phase précitée aient des répercussions sur la phase judiciaire qui serait contraire aux dispositions de l'article 6 CEDH.

L'interdiction de procéder à une «*fishing expedition*» se retrouve dans l'arrêt Funke du 25 février 1993 et dans l'arrêt Van Rossem du 9 décembre 2005, tous les deux prononcés par la CrEDH. Il en résulte que le droit à un procès équitable, qui est garanti par l'article 6 CEDH, s'oppose à ce qu'un «accusé» soit forcé de collaborer à sa propre incrimination, puisque l'autorité de surveillance pourrait provoquer sa condamnation pour obtenir certaines pièces dont elle suppose l'existence sans en avoir la certitude (voir arrêt Funke, CrEDH, 25 février 1993, § 44).

Afin d'en tenir compte, il est opté pour limiter le pouvoir des inspecteurs sociaux à «rechercher et examiner» les supports d'information aux lieux de travail et aux autres lieux qui sont soumis à leur contrôle – sans toujours devoir nécessairement demander la présentation des documents – aux supports d'information pour lesquels il ne peut pas être question d'une «fishing expedition».

On ne peut toujours pas parler d'une «*fishing expedition*» à l'égard des supports d'information que la législation impose à l'employeur de tenir ou de conserver sur le lieu de travail ou sur d'autres lieux qui sont soumis au contrôle des inspecteurs sociaux, et cela en vue de l'exercice de la surveillance du respect de la législation sociale par les inspecteurs sociaux. Cela ne peut pas non plus être le cas pour «les supports d'information contenant des données sociales», telles que définies à l'article 16, 5°, du projet de code, à savoir «toutes données nécessaires à l'application de la législation concernant le droit du travail et de la sécurité sociale». On peut penser par exemple aux états de prestation et aux données des pointeuses que l'employeur utilise pour établir entre autres les comptes individuels de ses travailleurs. Le compte individuel étant prescrit par

voorgeschreven door artikel 4, § 1, 2, van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten en de prestatiestaten en prikklokgegevens zijn bijgevolg «gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de wetgeving betreffende het arbeidsrecht en de sociale zekerheid».

Vandaar dat in artikel 28 de volgende woorden werden toegevoegd:

«... en die hetzij sociale gegevens, bedoeld bij artikel 16, 5°, van dit wetboek, bevatten, hetzij gelijk welke andere gegevens die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, zelfs wanneer de sociaal inspecteurs niet zijn belast met het toezicht op deze wetgeving».

De woorden «andere gegevens die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt» beogen bvb. de facturen, de boekhouding, bepaalde vergunningen, ... Alhoewel de sociaal inspecteurs niet belast zijn met het toezicht op deze informatiedragers, kan aan de hand van deze informatiedragers dikwijls worden nagegaan of de werkgever de sociale wetgeving al dan niet naleeft. Vermits het gaat om door de wet voorgeschreven informatiedragers kan hier evenmin sprake zijn van een «fishing expedition».

Zó is het in de praktijk voor de sociaal inspecteurs bij voorbeeld onmogelijk om uit te maken wie de werkgever is bij ingewikkelde situaties van onderaanneming en detachering indien men bvb. geen inzage zou hebben in o.a. de facturen en de boekhouding.

Het advies nr. 1.562 van de Nationale Arbeidsraad van 18 juli 2006 met betrekking tot de tekst die het voorliggend artikel 28, § 2, is geworden (Punt II, D, b, blz. 16) kan dan ook niet worden gevolgd waar het stelt dat «de opsporings- en onderzoeksbevoegdheid van de sociaal inspecteurs in wet moet worden beperkt tot de informatiedragers met de sociale gegevens bedoeld bij artikel 2, 5°, van de arbeidsinspectiewet (artikel 16, 5°, van het voorliggend ontwerp van Sociaal Strafwetboek).» De Nationale Arbeidsraad verwijst daarvoor naar het finaliteitsbeginsel en naar een bekommernis van rechtszekerheid.

Het finaliteitsbeginsel van artikel 18 houdt in dat de sociaal inspecteurs hun bevoegdheden uitoefenen met het oog op het toezicht op de sociale wetgeving. Dit toezicht verengen tot het louter toezicht op informatiedragers met sociale gegevens strookt niet met dit finaliteitsbeginsel. Immers het toezicht op deze informatiedragers met sociale gegevens is niet het doel van heel het sociaal strafrecht maar is slechts een middel, naast andere middelen, om het eigenlijke doel – het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving – mogelijk te maken. Ook het toezicht op heel wat andere documenten maakt de

l'article 4, § 1er, 2, de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, les états de prestation et les données des pointeuses sont par conséquent «des données nécessaires à l'application de la législation concernant le droit du travail et de la sécurité sociale».

C'est pourquoi les mots suivants ont été ajoutés à l'article 28:

«...et qui contiennent soit des données sociales, visées à l'article 16, 5°, du présent code, soit n'importe quelles autres données, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par la loi, même lorsque les inspecteurs sociaux ne sont pas chargés de la surveillance de cette législation».

Les mots «autres données dont l'établissement est prescrit par la loi» visent par exemple les factures, la comptabilité, certaines autorisations.... Bien que les inspecteurs sociaux ne soient pas chargés de la surveillance de ces supports d'information, il peut souvent être vérifié au moyen de ces supports d'information si l'employeur respecte la législation sociale. Vu qu'il s'agit de support d'information prescrits par la loi, on ne peut pas d'avantage parler ici d'une «fishing expedition».

Par exemple, il est ainsi impossible en pratique pour les inspecteurs sociaux de déterminer qui est l'employeur dans des situations complexes de sous-traitance et de détachement si par exemple aucun regard entre autre sur les factures et la comptabilité n'avait lieu.

L'avis n°1.562 du Conseil National du Travail du 18 juillet 2006 relatif au texte qui est devenu le présent article 28, § 2 (Point II, D, b, p. 13) ne peut donc pas être suivi en ce qu'il considère que «le pouvoir de recherche et de d'examen des inspecteurs sociaux doit être limité dans la loi aux supports d'information contenant les données sociales visées à l'article 2, 5°, de la loi concernant l'inspection du travail, dont l'établissement est prescrit par la législation dont ils exercent la surveillance (article 16, 5°, du présent projet de Code pénal social)». Le Conseil National du Travail fait référence pour se faire au principe de finalité et au souci de garantir la sécurité juridique.

Le principe de finalité de l'article 18 implique que les inspecteurs sociaux exercent leur pouvoirs en vue de la surveillance de la législation sociale. Réduire cette surveillance à la simple surveillance des supports d'informations contenant des données sociales n'est pas conforme au principe de finalité. En effet, la surveillance de ces supports d'informations contenant des données sociales ne constitue pas le but de tout le droit pénal social mais seulement un moyen, parmi d'autres, de rendre possible le véritable but – la surveillance du respect de la législation sociale –. La surveillance de

realisatie van dit doel mogelijk. Zo zullen bvb. het nazicht van facturen en van de boekhouding heel wat nuttige en soms noodzakelijke aanwijzingen opleveren voor het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving.

Vóór de aanpassing van de arbeidsinspectiewet van 16 november 1972 door de wet van 20 juli 2006 was dit toezicht trouwens zonder enige beperking mogelijk op gelijk welke documenten.

Om gevolg te geven aan de hoger vermelde rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, werd deze bevoegdheid echter beperkt tot «de informatiedragers ... die hetzij sociale gegevens, bedoeld bij artikel 16, 5°, bevatten, hetzij gelijk welke andere gegevens bevatten die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, zelfs wanneer de sociaal inspecteurs niet zijn belast met het toezicht op deze wetgeving.»

Het nu nog verder beperken van deze bevoegdheid tot de enkele informatiedragers die sociale gegevens bedoeld bij artikel 16, 5°, bevatten, zou het de sociaal inspecteurs in veel gevallen onmogelijk maken hun opdracht, die er in bestaat toezicht te houden op de naleving van de sociale wetgeving, uit te voeren.

Bovendien zou men op die wijze het gezag van de overheid, en van de sociaal inspecteurs in het bijzonder, alsmede de legitimiteit en de geloofwaardigheid van hun acties ondergraven. Het zou immers alles behalve coherent en consequent zijn om enerzijds het opmaken, bijhouden en bewaren van bepaalde informatiedragers bij wet op te leggen, maar de toegang tot die zelfde informatiedragers te weigeren aan de sociaal inspecteurs, vertegenwoordigers van het wettelijk gezag.

Maar uiteraard dienen bij de uitoefening van deze bevoegdheid het finaliteits- en het proportionaliteitsbeginsel te worden gerespecteerd door de sociaal inspecteurs. Het onderzoek van voormelde informatiedragers kan enkel gebeuren met het oog op het toezicht op de naleving van de sociale wetgeving en de omvang van het uitgevoerd onderzoek moet in verhouding staan tot deze te bereiken doelstelling in het kader van de specifieke zaak.

Tenslotte kan er nog worden op gewezen dat naast andere middelen om op te treden tegen een eventuele machtsafwendings of machtsoverschrijding vanwege een sociaal inspecteur, artikel 62 eveneens een nieuwe bepaling inlast die er aan herinnert dat de sociaal inspecteurs bij het uitvoeren van hun toezichtopdracht de voorschriften inzake de plichtenleer dienen te eerbiedigen.

toute une série d'autres documents rend également possible la réalisation de cet objectif. Ainsi, le contrôle par exemple des factures et de la comptabilité relèveront des tas d'indices utiles et parfois nécessaires pour la surveillance du respect de la législation sociale.

Avant l'adaptation de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par la loi du 20 juillet 2006, cette surveillance était possible à l'égard de n'importe quel document, sans aucune restriction.

Afin de donner suite à la jurisprudence précitée de la Cour européenne des Droits de l'Homme, ce pouvoir a cependant été limité aux «supports d'information... qui contiennent, soit des données sociales, visées à l'article 16, 5°, soit n'importe quelles autres données, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par la loi, même lorsque les inspecteurs sociaux ne sont pas chargés de la surveillance de cette législation.

Limiter encore d'avantage ce pouvoir aux seuls supports d'information contenant des données sociales, visées à l'article 16, 5°, empêcherait dans beaucoup de cas les inspecteurs sociaux d'exercer leur mission, qui consiste à surveiller le respect de la législation sociale.

En outre, on saperait de cette manière le pouvoir de l'autorité, et des inspecteurs sociaux en particulier, ainsi que la légitimité et la crédibilité de leurs actions. Ce serait dès lors tout sauf cohérent et logique, d'une part d'imposer par la loi l'établissement, la tenue et la conservation de certains supports d'informations mais de refuser l'accès à ces mêmes supports d'information aux inspecteurs sociaux, représentants de l'autorité légale.

Cependant, il va de soi que le principe de finalité et le principe de proportionnalité doivent être respectés par les inspecteurs sociaux lors de l'exercice de ce pouvoir. L'examen des supports d'information précités peut uniquement intervenir en vue de la surveillance du respect de la législation sociale et l'étendue de l'examen exercé doit être en rapport avec l'objectif à atteindre dans le cadre de l'affaire spécifique.

Somme toute, il peut encore être précisé qu'à côté d'autres moyens pour agir contre un éventuel détournement de pouvoir ou un excès de pouvoir dans le chef de l'inspecteur social, l'article 62 insère une nouvelle disposition qui rappelle que les inspecteurs sociaux doivent respecter les règles de déontologie lors de l'exercice de leur mission de surveillance.

Aanpassing aan de toepassing van informaticatechnologieën in de ondernemingen: «informatiedragers toegankelijk via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat»:

In 2006 zijn informaticatoepassingen op alle domeinen van het dagelijks bedrijfsleven volledig ingeburgerd, ook voor het naleven de verplichtingen die voortvloeien uit de sociale wetgeving, en dit ongeacht de omvang van de ondernemingen.

Daar waar sinds het ontstaan van de sociale wetgeving het toezicht op de naleving ervan grotendeels verliep door het nazicht van gegevens door de werkgever bijgehouden op papier, worden deze gegevens momenteel in het merendeel van de ondernemingen bijgehouden via allerlei informaticatoepassingen. Deze ontwikkeling heeft zich op enkele jaren tijd in razendsnel tempo doorgezet, waardoor het hoger geciteerde artikel 4, § 1, 2°, c) en d), volledig ontoereikend is geworden opdat de sociaal inspecteurs het toezicht op de sociale wetgeving nog op een correcte manier zouden kunnen uitvoeren.

Om dit artikel 28 aan te passen aan de recente technologische evoluties in de ondernemingen inzake de informatieverwerking, voorziet het tweede lid van § 2 van dit artikel dat de sociaal inspecteurs eveneens over deze bevoegdheden van opsporing en onderzoek beschikken wanneer voormelde gegevens worden bijgehouden via een informaticasysteem. Deze bevoegdheden gelden eveneens wanneer deze gegevens via één of ander elektronisch apparaat toegankelijk zijn, dit teneinde te kunnen inspelen op de jongste technologische evoluties op dit terrein (gsm, BlackBerry, ...).

Voor de rechtszekerheid kan de Koning een lijst opstellen van de gegevens die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard op de werkplaatsen of op andere plaatsen die aan het toezicht zijn onderworpen van de sociaal inspecteurs.

Het gaat hier ook om gegevens voorgeschreven door wetten waar de sociaal inspecteurs geen toezicht moeten op uitoefenen.

Deze lijst zal ten informatieve titel worden opgesteld. Inderdaad, telkens een wet nieuwe gegevens voorschrijft zal deze lijst moeten worden aangepast. De sociaal inspecteurs zullen deze door de wet voorgeschreven gegevens wel reeds kunnen controleren, ook wanneer deze nog niet voorkomen op de lijst.

Bovendien kunnen de sociaal inspecteurs op grond van artikel 29 zich alle informatiedragers die gelijk welke andere gegevens bevatten ter inzage doen voorleggen. Uiteraard kan van deze gegevens geen lijst worden opgesteld.

Adaptation à l'application des technologies informatiques dans les entreprises: «supports d'information accessibles par le biais d'un système informatique ou par le biais de toute autre appareil électronique»:

En 2006, les applications informatiques sont complètement implantées dans tous les domaines de la vie quotidienne de l'entreprise, aussi pour le respect des obligations découlant de la législation sociale, et cela quelle que soit la dimension des entreprises.

Alors que depuis la naissance de la législation sociale, la surveillance de son respect passait en grande partie par le contrôle des données tenues par l'employeur sur papier, ces données sont désormais tenues dans la majorité des entreprises par l'intermédiaire de toutes sortes d'applications informatiques. Ce développement s'est intensifié sur plusieurs années avec une rapidité fulgurante, de telle sorte que l'article 4, § 1er, 2°, c) et d), précité est totalement devenu insuffisant pour permettre aux inspecteurs sociaux d'encrever correctement la surveillance de la législation sociale.

Afin d'adapter le présent article 28 aux récentes évolutions techniques intervenues dans les entreprises en matière de traitement de l'information, l'alinéa 2 du § 2 de cet article prévoit que les inspecteurs sociaux disposent également de ce pouvoir de recherche et d'examen lorsque les données précitées sont tenues par le biais d'un système informatique. Ces pouvoirs s'appliquent également quand les données sont accessibles par l'intermédiaire de l'un ou l'autre appareil électronique, en vue de pouvoir réagir aux évolutions technologiques les plus récentes qui apparaissent sur ce terrain (gsm, BlackBerry, ...).

Pour la sécurité juridique, le Roi peut dresser une liste des données qui doivent être établies, tenues ou conservées sur les lieux de travail ou sur d'autres lieux soumis à la surveillance des inspecteurs sociaux.

Il s'agit aussi ici des données prescrites par les lois dont les inspecteurs sociaux ne sont pas chargés de la surveillance.

Cette liste sera dressée à titre informatif. En effet, à chaque fois qu'une loi imposera de nouvelles données, cette liste devra être adaptée. Les inspecteurs sociaux pourront d'ores et déjà contrôler les données prescrites par la loi, même si ces dernières ne se trouvent pas encore sur la liste.

En outre, les inspecteurs sociaux peuvent se faire produire, pour en prendre connaissance, sur la base de l'article 29, tous les supports d'information qui contiennent n'importe quelles autres données. Cela va de soi qu'il est impossible d'établir une liste de ces données-là.

Het feit dat de sociaal inspecteurs de bevoegdheid krijgen om alle informatiedragers «op te sporen en te onderzoeken» betekent natuurlijk niet dat zij bij elke controle stelselmatig gebruik zullen maken van deze bevoegdheid.

Het op eigen initiatief uitvoeren van opsporingen en onderzoeken zal integendeel slechts gebeuren in specifieke gevallen en omstandigheden.

Men mag immers niet uit het oog verliezen dat de sociaal inspecteurs in veel gevallen de problemen proberen op te lossen via overleg met de werkgever. In tegenstelling tot andere toezichthoudende ambtenaren beschikken de sociaal inspecteurs trouwens over een zekere appreciatiebevoegdheid en zijn zij niet verplicht voor iedere vastgestelde inbreuk een proces-verbaal op te stellen. Artikel 21 geeft de sociaal inspecteurs de mogelijkheid om, naast de klassieke mogelijkheid van ambtenaren om inlichtingen en adviezen te verstrekken, ook waarschuwingen te geven of een termijn te bepalen voor de werkgever om zich in regel te stellen.

Slechts wanneer de vastgestelde problemen niet kunnen worden opgelost via overleg of wanneer het risico op de aanwezigheid van fraude bestaat, zullen de sociaal inspecteurs overgaan tot meer dwingende maatregelen en het eventueel opstellen van een proces-verbaal tot vaststelling van inbreuken.

In dat kader zal het voor de sociaal inspecteurs in de meeste gevallen volstaan de werkgever te vragen bepaalde documenten voor te leggen.

In gevallen van flagrante fraude dient men echter vast te stellen dat de betrokkenen o.a. proberen de door de wet voorgeschreven documenten aan het toezicht van de sociaal inspecteurs te onttrekken of deze nog snel aan te vullen.

In veel gevallen is er gelukkig een spontane en vrijwillige medewerking aan de controle van de sociaal inspecteurs. Wanneer de werkgever te kennen geeft dat hij niet vrijwillig wenst mee te werken aan het onderzoek maar zich verder niet verzet tegen de acties van de sociaal inspecteurs, zal toepassing worden gemaakt van de hier bedoelde bevoegdheden.

Artikel 28, § 2, vierde en vijfde lid, voorziet dat wanneer de sociaal inspecteur wil gebruik maken van de bevoegdheid om zelf over te gaan tot opsporing en onderzoek van informatiedragers met gegevens die ingevolge de wet moeten worden bijgehouden, én de werkgever afwezig is, hij moet proberen de werkgever te contacteren om hem deze documenten te doen voorleggen. Lukt dit niet, dan kan hij overgaan tot opsporing en onderzoek.

Bedoeling hiervan is te komen tot een aanvaardbaar evenwicht tussen de behandeling van bona fide en malafide werkgevers bij de uitoefening van deze bevoegdheid.

Le fait que les inspecteurs sociaux reçoivent le pouvoir de «rechercher et d'examiner» tous les supports d'information ne signifie naturellement pas qu'ils utiliseront systématiquement ce pouvoir lors de chaque contrôle.

La recherche et l'examen de sa propre initiative se produiront au contraire uniquement dans des cas et des circonstances spécifiques.

On ne peut en tout cas pas perdre de vue que dans beaucoup de cas, les inspecteurs sociaux essaient de résoudre les problèmes en concertation avec l'employeur. Contrairement à d'autres fonctionnaires chargés de la surveillance, les inspecteurs sociaux disposent d'ailleurs d'un certain pouvoir d'appréciation et ils ne sont pas obligés d'établir un procès-verbal pour chaque infraction constatée. L'article 21 confère aux inspecteurs sociaux la possibilité, à côté de la possibilité classique des fonctionnaires de fournir des informations et des avis, de donner également des avertissements ou de fixer un délai pour permettre à l'employeur de se mettre en règle.

C'est seulement quand les problèmes constatés ne peuvent pas être résolus par concertation ou lorsque le risque de fraude existe que les inspecteurs sociaux prendront des mesures plus contraignantes et rédigeront éventuellement un procès-verbal de constatation d'infractions.

Dans ce cadre, cela se limitera dans la majorité des cas pour les inspecteurs sociaux à demander à l'employeur de présenter certains documents.

Dans les cas de fraude flagrante, on doit toutefois constater que les intéressés tentent notamment de soustraire les documents prescrits par la loi à la surveillance des inspecteurs sociaux ou d'encore compléter ces derniers rapidement.

Dans beaucoup de cas, il y a heureusement une collaboration spontanée et de plein gré lors du contrôle des inspecteurs sociaux. Lorsque l'employeur indique qu'il ne souhaite pas collaborer de plein gré au contrôle mais qu'il ne s'oppose pas plus avant aux actions des inspecteurs sociaux, les pouvoirs visés ici seront appliqués.

L'article 28, § 2, alinéas 4 et 5, prévoit que lorsque l'inspecteur social veut utiliser le pouvoir de procéder lui-même à la recherche et à l'examen des supports d'information qui doivent être tenus en vertu de la loi, et que l'employeur est absent, il doit essayer de contacter l'employeur afin de se faire produire ces documents. Si cela s'avère impossible, il peut alors procéder à la recherche et à l'examen.

Le but poursuivi ici est de parvenir à un équilibre acceptable dans le traitement des employeurs de bonne foi et de mauvaise foi lors de l'exercice de ce pouvoir.

Inspiratie hiervoor werd gevonden in Nederland (Den Haag) waar winkels zichtbaar een telefoonnummer moeten uithangen, zo nodig, om dag en nacht iemand te kunnen contacteren (brand, inbraak, ...).

Alhoewel in dit artikel voor de werkgever geen verplichting werd ingeschreven om een telefoonnummer uit te hangen, zal het in de toekomst in het belang van de werkgever zelf zijn om dit te doen.

Deze voorwaarde voor de sociaal inspecteurs kan gezien worden als een normale maatregel van hoffelijkheid bij de uitvoering van een controle bij een werkgever waarvan men niet vooraf weet of er al dan niet inbreuken zijn vast te stellen.

Wanneer men echter controles uitvoert waarbij men met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid weet dat er zware inbreuken worden gepleegd en dat het gevaar bestaat dat bewijsmateriaal kan worden gemanipuleerd op het ogenblik van de controle wanneer men eerst de afwezige werkgever contacteert, dienen andere maatregelen te worden genomen (onderzoeksrechter). Momenteel is dit ook reeds mogelijk via de politierechter voor een visitatie. Door het feit dat men nu zal beschikken over eigen officieren van gerechtelijke politie, blijft de sociale inspectiedienst bovendien bij de zaak betrokken wanneer men overgaat tot een huiszoeking i.p.v. een visitatie.

Het gaat hier om een middelenverbintenis, niet om een resultaatsverbintenis. Kan men de werkgever niet bereiken op een normale manier (bvb. de werkgever beschikt thuis enkel over een privételefoonnummer), dan kan men de bevoegdheid uitoefenen.

De verplichting om te proberen te werkgever te contacteren in geval van afwezigheid geldt enkel om gebruik te maken van de bevoegdheid om dergelijke informatiedragers op te sporen of te onderzoeken, niet voor alle andere bevoegdheden (opnemen identiteit, getuigen verhoren, ...).

Het geldt enkel voor de informatiedragers van de werkgever. Men moet bijgevolg geen voorafgaand contact opnemen voor bvb. de arbeidskaart aan een buitenlandse werknemer te vragen die tewerkgesteld is in de onderneming van de betrokken werkgever.

Het gebeurt echter ook dat de gecontroleerde zich actief verzet tegen de uit te voeren controle. Zó kan hij of zij bvb. de documenten vast houden en halsstarrig weigeren deze te overhandigen. Het spreekt voor zich dat de sociaal inspecteurs wegens de aard van hun opdracht ieder handgemeen zullen vermijden of uit de weg gaan. In dat geval kunnen de sociaal inspecteurs de bijstand van de politie vorderen om de niet-meewerkende persoon tot andere gedachten te brengen. Wanneer ook dat niet helpt of wanneer de politie geen bijstand kan verlenen, zullen de sociaal inspecteurs moeten overgaan tot het opstellen van een proces-verbaal wegens verhindering van toezicht.

L'inspiration a été trouvée au Pays-Bas (Den Haag) où un numéro de téléphone doit être affiché de manière visible dans les magasins afin de permettre de contacter quelqu'un de jour comme de nuit en cas de besoin (feu, effraction,...).

Même si cet article ne prévoit pas l'obligation dans le chef de l'employeur d'afficher un numéro de téléphone, il sera dans l'intérêt de l'employeur de le faire de sa propre initiative.

Cette condition pour les inspecteurs sociaux peut être vue comme une mesure normale de courtoisie lors de l'exercice d'un contrôle chez un employeur où on ne sait pas à l'avance s'il y a ou pas des infractions à constater.

Mais quand on procède à des contrôles à propos desquels on sait selon toute probabilité confinant à la certitude que de lourdes infractions sont commises et que le danger existe que les preuves puissent être manipulées au moment du contrôle quand on contacte en premier lieu l'employeur absent, d'autres mesures doivent être prises (juge d'instruction). Pour l'instant, cela est également déjà possible via le juge au tribunal de police pour une visite domiciliaire. En raison du fait que l'on disposera donc de ses propres officiers de police judiciaire, le service d'inspection sociale reste en outre concerné par l'affaire quand il est recouru à une perquisition au lieu d'une visite domiciliaire.

Il s'agit ici d'une obligation de moyen et pas d'une obligation de résultat. S'il est impossible d'atteindre l'employeur d'une manière normale (par exemple l'employeur dispose seulement d'un numéro de téléphone privé à son domicile), alors le pouvoir peut être exercé.

L'obligation d'essayer de contacter l'employeur en cas d'absence vaut uniquement pour faire usage du pouvoir de rechercher et d'examiner de tels supports d'information et non pas pour tous les autres pouvoirs (prise d'identité, audition de témoins,...).

Elle vaut seulement pour les supports d'information de l'employeur. Aucun contact préalable ne doit par conséquent être pris pour, par exemple, demander le permis de travail d'un travailleur étranger qui est occupé dans l'entreprise de l'employeur concerné.

Il arrive toutefois aussi que la personne contrôlée s'oppose activement au contrôle à exercer. Il peut en être ainsi quand par exemple il ou elle tient les documents et refuse obstinément de les remettre. Il va de soi qu'en raison de la nature de leur mission, les inspecteurs sociaux éviteront d'en venir aux mains ou s'écarteront. Dans un tel cas, les inspecteurs sociaux peuvent recourir à l'assistance de la police afin de ramener à de meilleurs sentiments la personne qui ne collabore pas. Si cela ne suffit toujours pas ou lorsque la police ne peut pas fournir de l'assistance, les inspecteurs sociaux devront alors dresser un procès-verbal pour obstacle à la surveillance.

Dit belet niet dat eveneens beroep wordt gedaan op de onderzoeksrechter teneinde over te gaan tot een huiszoeking.

De bepalingen van artikel 28 zijn door de artikelen 251 en 252, 1°, van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoerd in artikel 2, 11°, en in artikel 4, § 1, 2°, c), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Bovendien werden de artikelen 28 en 29 aangevuld met de artikelen 30 tot 36 teneinde in deze wetgeving de nodige juridische instrumenten in te voeren voor een efficiënte controle in een geïnformatiseerde samenleving.

Andere aanpassingen aan artikel 4, § 1, 2°, c), van de wet betreffende de arbeidsinspectie:

De mogelijkheid om van deze informatiedragers kopies te nemen of deze in beslag te nemen – voorzien in artikel 4, § 1, 2°, c), van de wet betreffende de arbeidsinspectie – werden hernomen in respectievelijk de artikelen 34 en 35 van voorliggend ontwerp van wetboek.

Artikel 29

De bevoegdheid van de sociaal inspecteurs om zich door gelijk wie informatiedragers – die zij nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht - te doen voorleggen voor inzage en voor onderzoek, heeft betrekking op de informatiedragers die gelijk welke andere gegevens bevatten dan die bedoeld bij artikel 28. Het kan hier bvb. gaan om een agenda waarin aantekening voorkomen m.b.t. de «zwarte» uren, ...

De redactie van dit artikel sluit nauw aan bij de tekst van het huidige artikel 4, § 1, 2°, d), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

De mogelijkheid om van deze documenten kopies te nemen, voorzien in de huidige wet betreffende de arbeidsinspectie, werd niet in artikel 29 hernomen, maar in artikel 34.

In tegenstelling tot het huidige artikel 4, § 1, 2°, d), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie werd voor deze informatiedragers niet meer voorzien in de mogelijkheid deze in beslag te nemen teneinde niet in strijd te zijn met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zie hoger, het commentaar bij artikel 28).

Dat is ook de reden waarom in artikel 213 van het voorliggend ontwerp van wetboek niet langer wordt voorzien in een sanctionering voor verhindering van toezicht wanneer de werkgever niet ingaat op het verzoek van de sociaal inspecteurs om de in artikel 29 bedoelde informatiedragers voor te leggen.

Cela n'empêche pas de faire également appel au juge d'instruction afin de procéder à une perquisition.

Les dispositions que contient l'article 28 ont été introduites dans l'article 2, 11°, et dans l'article 4, § 1er, 2°, c), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par les articles 251 et 252, 1° de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

En outre, les articles 28 et 29 sont complétés par les articles 30 à 36 dans le but d'introduire les instruments juridiques nécessaires dans la présente législation pour un contrôle efficace dans une société informatisée.

Autres adaptations à l'article 4, § 1er, 2°, c), de la loi concernant l'inspection du travail:

La possibilité de prendre des copies de ces supports d'information ou celle de les saisir – prévue à l'article 4, § 1er, 2°, c), de la loi concernant l'inspection du travail – ont été reprises respectivement aux articles 34 et 35 du présent projet de code.

Article 29

Le pouvoir des inspecteurs sociaux de pouvoir se faire produire par n'importe qui, pour en prendre connaissance, et de procéder à l'examen de tous les supports d'information – qu'ils jugent nécessaires à l'accomplissement de leur mission – concernent les supports d'information qui contiennent n'importe quelles autres données que celles visées à l'article 28. Il peut s'agir par exemple ici d'un agenda dans lequel apparaissent des notes relatives aux heures» prestées au noir»,...

La rédaction du présent article présente des liens étroits avec le texte de l'actuel article 4, § 1er, 2°, d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

La possibilité de prendre des copies de ces documents, prévue dans l'actuelle loi concernant l'inspection du travail, n'a pas été reprise à l'article 29 mais à l'article 34.

Contrairement à l'actuel article 4, § 1er, 2°, d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, il n'a plus été prévu pour ces supports d'information la possibilité de les saisir afin de ne pas être en contradiction avec la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme (voir plus haut, le commentaire de l'article 28).

C'est aussi la raison pour laquelle une sanction pour obstacle à la surveillance n'est désormais plus prévue à l'article 213 du présent projet de code lorsque l'employeur ne donne pas suite à la demande des inspecteurs sociaux de présenter les supports d'information visés à l'article 29.

Zoals voor de informatiedragers bedoeld bij artikel 28 beschikken de sociaal inspecteurs ook over deze bevoegdheid wanneer deze gegevens worden bijgehouden via een informaticatoepassing of via elk ander elektronisch apparaat.

De bepaling van artikel 29 werd door artikel 252, 2°, van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoerd in artikel 4, § 1, 2°, d), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 30

Dit artikel is gebaseerd op artikel 61, § 1, tweede lid, eerste zin, van het btw-wetboek en artikel 315*bis*, 2° lid van het Wetboek Inkomstenbelastingen (WIB 92).

Terzake kan ook verwezen worden naar artikel 9 van de bijlage bij de hoger vermelde Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa.

Artikel 61, § 1, tweede lid, eerste zin, btw- Wetboek stelt:

«Wanneer de boeken, facturen en andere stukken door middel van een geïnformatiseerd systeem worden gehouden, opgemaakt, uitgereikt, ontvangen of bewaard, hebben die ambtenaren het recht zich de op informatiedragers geplaatste gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm ter inzage te doen voorstellen».

Artikel 315*bis*, tweede lid, WIB 92 bepaalt:

«De op de informatiedragers geplaatste gegevens moeten in een leesbare en verstaanbare vorm ter inzage worden voorgelegd».

Artikel 9 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa voorziet het volgende:

III. Verplichting tot samenwerking met de overheden die belast zijn met het onderzoek.

«Onder voorbehoud van de beschermingsregels of voorrechten voorzien door de wet, laat het merendeel van de wetten toe dat de overheden die belast zijn met het onderzoek, aan personen de overhandiging bevelen van voorwerpen die zich onder hun toezicht bevinden en die dienen als bewijs. Het strafprocesrecht zou op dezelfde wijze de macht moeten toekennen aan de overheden die belast zijn met het onderzoek, om, in de door hen vereiste vorm, aan personen de voorlegging te bevelen van elk specifiek gegeven dat zich onder hun toezicht in een informaticasysteem bevindt».

In zijn advies stelt de Raad van State voor er over te waken dat de toepassing van deze bepalingen geen

Comme pour les supports d'information visés à l'article 28, les inspecteurs sociaux disposent également du présent pouvoir lorsque ces données sont tenues par application informatique ou par tout autre appareil électronique.

La disposition de l'article 29 a été introduite dans l'article 4, § 1er, 2°, d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 252, 2°, de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 30

Le présent article est basé sur l'article 61, § 1er, alinéa 2, première phrase, du Code de la TVA et sur l'article 315*bis*, alinéa 2, du Code des Impôts sur les revenus (CIR 92).

Il peut par ailleurs être renvoyé à l'article 9 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 mentionnée plus haut du Conseil de l'Europe.

L'article 61, § 1er, alinéa 2, première phrase, du Code de la TVA dispose:

«Si les livres, factures et autres documents sont tenus, établis, délivrés, reçus ou conservés au moyen d'un système informatisé, ces agents ont le droit de se faire communiquer les données enregistrées sur des supports informatiques sous forme lisible et intelligible».

L'article 315*bis*, alinéa 2, CIR 92 dispose:

«Les données enregistrées sur des supports d'information doivent être communiquées sous une forme lisible et intelligible».

L'article 9 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Conseil de l'Europe prévoit ce qui suit:

III. Obligations de coopération avec les autorités chargées de l'enquête.

«Sous la réserve des protections ou privilèges prévus par la loi, la plupart des législations permettent aux autorités chargées de l'enquête d'ordonner à des personnes de remettre des objets qui sont sous leur contrôle et qui sont requis pour servir de preuve. Le droit de procédure pénale devrait, de la même manière, accorder le pouvoir d'ordonner à des personnes de leur présenter toute donnée spécifique qui se trouve sous leur contrôle, dans un système informatique, dans la forme requise par les autorités chargées de l'enquête».

Dans son avis, le Conseil d'État suggère de veiller à ce que l'application de ces dispositions n'ait pas d'effets

onevenredige gevolgen heeft voor de betrokkenen. In antwoord op deze opmerking werd een artikel 19 ingevoegd in het Sociaal Strafwetboek. Deze nieuwe bepaling verplicht de sociaal inspecteurs het proportionaliteitsbeginsel in acht te nemen bij de uitoefening van het geheel van de bevoegdheden die hen door het Sociaal Strafwetboek worden toegekend.

Artikel 31

De bepalingen van § 1 zijn gebaseerd op artikel 61, § 1, derde lid, van het btw-wetboek en artikel 10 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa.

Artikel 61, § 1, derde lid, btw-wetboek:

«Elke belastingplichtige die de facturen die hij uitreikt of ontvangt bewaart langs elektronische weg die in België een onlinetoegang tot de gegevens waarborgt, en waarvan de plaats van bewaring is gesitueerd in een andere lidstaat, is met het oog op de controle gehouden aan de ambtenaren van de administratie die de belasting over de toegevoegde waarde onder haar bevoegdheid heeft, voor deze facturen een recht van toegang, downloading en gebruikneming langs elektronische weg te waarborgen».

Art. 10 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. (95) 13 van de Raad van Europa:

«Onder voorbehoud van de beschermingsregels of voorrechten voorzien door de wet, zouden de overheden die belast zijn met het onderzoek, de macht moeten hebben om aan de personen, die specifieke gegevens onder hun toezicht hebben, te bevelen om alle vereiste inlichtingen te verstrekken voor de toegang tot het informaticasysteem en de gegevens die het bevat. Het strafprocesrecht zou moeten verzekeren dat de overheden die belast zijn met het onderzoek, ook zo een opdracht kunnen geven aan andere personen die kennis hebben van het functioneren van het informaticasysteem of van elke gebruikelijke maatregel om de er in opgeslagen gegevens te bewaren».

Een recht van fysieke toegang tot de binnenkant van de kast van het informaticasysteem werd toegevoegd om reeds vastgestelde fraudegevallen te kunnen opsporen waarbij bvb. meerdere harde schijven aanwezig zijn, terwijl er maar één waarneembaar is via het scherm.

De inhoud van § 2 gaat terug op artikel 10 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa. (zie tekst bij commentaar van artikel 31, § 1). Terzake kan ook worden verwezen naar artikel 88^{quater}, § 2, van het Wetboek van Strafvordering.

disproportionnés pour les intéressés. En réponse à cette remarque, un article 19 est introduit dans le Code pénal social. Cette nouvelle disposition impose aux inspecteurs sociaux de respecter un principe de proportionnalité lors de l'exécution des l'ensemble des pouvoirs qui leurs sont conférés par le Code pénal.

Article 31

Les dispositions du § 1er sont basées sur l'article 61, § 1er, alinéa 3, du Code de la TVA et sur l'article 10 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Conseil de l'Europe.

Article 61, § 1er, alinéa 3, du Code de la TVA:

«Tout assujetti qui conserve les factures qu'il délivre ou qu'il reçoit par une voie électronique garantissant en Belgique un accès en ligne aux données et dont le lieu de conservation est situé dans un autre État membre, est tenu d'assurer aux agents de l'administration qui a la taxe sur la valeur ajoutée dans ses attributions, à des fins de contrôle, un droit d'accès par voie électronique, de téléchargement et d'utilisation en ce qui concerne ces factures».

Art. 10 de l'annexe à la Recommandation N° (95) 13 du Conseil de l'Europe:

«Sous la réserve des protections ou privilèges prévus par la loi, les autorités chargées de l'enquête devraient avoir le pouvoir d'ordonner aux personnes qui ont des données spécifiques sous leur contrôle de fournir toutes les informations nécessaires pour permettre l'accès au système informatique et aux données qu'il renferme. Le droit de procédure pénale devrait assurer que les autorités chargées de l'enquête puissent donner une instruction similaire à d'autres personnes ayant une connaissance du fonctionnement du système informatique ou de toute mesure employée pour préserver les données y contenues».

Un droit d'accès physique à l'intérieur du boîtier du système informatique y a été ajouté, afin de pouvoir rechercher des cas de fraude déjà constatés, dans lesquels il y a par exemple plusieurs disques durs présents dans le système, tandis qu'on peut uniquement repérer un seul disque dans l'écran.

Le contenu du § 2 équivaut à l'article 10 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Conseil de l'Europe. (voir texte dans le commentaire de l'article 31, § 1er). Il peut de ce fait également être renvoyé à l'article 88^{quater}, § 2, du Code d'instruction criminelle.

Voor § 3 werd beroep gedaan op artikel 61, § 1, derde lid, van het btw-wetboek en artikel 17 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa.

Voor de tekst van artikel 61, § 1, derde lid, van het btw-wetboek, zie hierboven de commentaar bij artikel 31, § 1.

Artikel 17 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa bepaalt:

«De macht om het strafrechtelijk onderzoek uit te breiden tot andere informaticasystemen zou eveneens van toepassing moeten zijn wanneer het systeem zich in een buitenlands rechtsgebied bevindt, op voorwaarde dat een onmiddellijk optreden is vereist. Om eventuele overtredingen van de soevereiniteit van de staten of van het internationaal recht te vermijden, zou een uitdrukkelijke wettelijke basis voor dergelijke strafrechtelijke onderzoeken of verreikende inbeslagnemingen moeten worden gecreëerd. Bijgevolg is er dringend behoefte aan onderhandelingen over internationale instrumenten met het doel een antwoord te bekomen op de vragen hoe, wanneer en in welke mate zo'n onderzoek of inbeslagneming kan worden toegestaan.».

Paragraaf 4 is geïnspireerd op artikel 3 van de bijlage bij de Aanbeveling Nr. R (95) 13 van de Raad van Europa.

Ingevolge het advies van de Raad van State is de tegenstelling tussen § 5 van het ontwerp van wettekst en het commentaar weggewerkt. Deze paragraaf verwijst naar een resultaatsverbintenis. De sociaal inspecteurs moeten immers zorgen voor de integriteit van de verzamelde gegevens en van het materiaal waartoe zij toegang hebben.

Artikel 32

De bron van dit artikel is terug te vinden in artikel 315*bis*, eerste lid, van het WIB 92.

«De natuurlijke personen en rechtspersonen die een beroep doen op een computersysteem om de boeken en bescheiden waarvan de voorlegging is voorgeschreven door artikel 315, geheel of ten dele, te houden, op te stellen, toe te zenden of te bewaren, zijn eveneens verplicht, op verzoek van de administratie, ter plaatse, de dossiers met betrekking tot de analyses, de programma's en het beheer van het gebruikte systeem, alsook de informatiedragers en alle gegevens die zij bevatten, ter inzage voor te leggen.».

En ce qui concerne le § 3, on a eu recours à l'article 61, § 1er, alinéa 3, du Code de la TVA et à l'article 17 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Conseil de l'Europe.

Pour le texte de l'article 61, § 1er, alinéa 3, du Code TVA, voir ci-dessus le commentaire de l'article 31, § 1er.

L'article 17 de l'annexe à la Recommandation N° R (95), 13 du Conseil de l'Europe dispose:

«Le pouvoir d'étendre la perquisition à d'autres systèmes informatiques devrait être également applicable lorsque le système se trouve sous une juridiction étrangère, à condition qu'une action immédiate soit requise. En vue d'éviter d'éventuelles violations de la souveraineté des États ou du droit international, une base légale explicite devrait être créée pour de telles perquisitions ou saisies étendues. Par conséquent, il y a un besoin urgent de négocier des instruments internationaux quant à la question de savoir comment, quand et dans quelle mesure de telles perquisitions ou saisies peuvent être permises.».

Le paragraphe 4 s'inspire de l'article 3 de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Conseil de l'Europe.

Suite à l'avis du Conseil d'État, la contradiction entre le § 5 du projet de texte légal et le commentaire est supprimée. Ce paragraphe fait référence à une obligation de résultat. Les inspecteurs sociaux doivent en effet assurer l'intégrité des données récoltées et du matériel auquel ils ont accès.

Article 32

La source du présent article se trouve de nouveau à l'article 315*bis*, alinéa 1er, du CIR 92.

«Toute personne physique ou morale qui recourt à un système informatisé pour tenir, établir, adresser ou conserver, en tout ou en partie, les livres et documents dont la communication est prescrite par l'article 315 a également l'obligation, lorsqu'elle en est requise par l'administration, de communiquer, sans déplacement, les dossiers d'analyse, de programmation et d'exploitation du système utilisé, ainsi que les supports d'information et toutes les données qu'ils contiennent.».

Artikel 33

Bij de redactie van dit artikel hebben de artikelen 63, derde lid, 2°, van het btw-wetboek en 319, 3° lid, van het WIB 92 als voorbeeld gediend.

Artikel 63, eerste lid, 2°, btw-wetboek:

«Eenieder die een economische activiteit uitoefent, moet aan de ambtenaren die bevoegd zijn om de toepassing van de belasting over de toegevoegde waarde te controleren ... teneinde hen in staat te stellen:

...

2° door middel van de gebruikte uitrusting en met de bijstand van de betrokkene de betrouwbaarheid na te gaan van de geïnformatiseerde inlichtingen, gegevens en bewerkingen, door onder meer de voorlegging ter inzage te vorderen van stukken die in het bijzonder zijn opgesteld om de op informatiedragers geplaatste gegevens om te zetten in een leesbare en verstaanbare vorm;».

Dit artikel moet het de sociaal inspecteurs o.a. mogelijk maken kennis te nemen van de sociale gegevens of de door de wet voorgeschreven gegevens wanneer deze versleuteld of gecodeerd zouden zijn.

Artikel 34

De bepalingen inzake het nemen van kopies van informatiedragers in artikel 4, § 1, 2°, c) en d), werden aangepast en overgenomen in het eerste lid van dit artikel. Er wordt nog enkel gesproken over «kopies» als algemene term voor alle mogelijke vormen van dupliceren van gegevens op informatiedragers.

Voor het schrijven van het tweede lid hebben de artikelen 61, § 1, tweede lid, tweede zin, van het btw-wetboek en artikel 315*bis*, derde lid, van het WIB 92 als voorbeeld gediend.

Artikel 61, § 1, tweede lid, tweede zin, btw-wetboek:

«Die ambtenaren kunnen eveneens degene in het eerste lid bedoeld verzoeken om in hun bijzijn en op zijn uitrusting kopies te maken onder de door hen gewenste vorm van het geheel of een deel van de voormelde gegevens, evenals om de informatiebewerkingen te verrichten die nodig worden geacht om de juiste heffing van de belasting na te gaan.».

Article 33

L'article 63, alinéa 1er, 2°, du Code de la TVA et l'article 319, alinéa 3, du CIR 92 ont servi de modèle lors de la rédaction du présent article.

L'article 63, alinéa 1er, 2°, du Code de la TVA:

«Toute personne qui exerce une activité économique est tenue d'accorder, ... aux fins de permettre aux agents habilités à contrôler l'application de la taxe sur la valeur ajoutée:

...

2° de vérifier, au moyen du matériel utilisé et avec l'assistance de la personne requise, la fiabilité des informations, données et traitements informatiques, en exigeant notamment la communication de documents spécialement établis en vue de présenter les données enregistrées sur les supports informatiques sous une forme lisible et intelligible;» .

Le présent article doit permettre aux inspecteurs sociaux de prendre entre autres connaissance des données sociales ou des données prescrites par la loi lorsqu'elles seraient cryptées ou codées.

Article 34

Les dispositions relatives à la prise de copies des supports d'information de l'article 4, § 1er, 2°, c) et d), ont été adaptées et reprises à l'alinéa 1er du présent article. On parle encore uniquement de «copies» en tant que terme général uniquement pour toutes les formes possibles de réplique des données sur des supports d'information.

Pour réécrire l'alinéa 2, l'article 61, § 1er, alinéa 2, deuxième phrase, du Code de la TVA et l'article 315*bis*, alinéa 3, du CIR 92 ont servi de modèle.

Article 61, § 1er, alinéa 2, deuxième phrase, du Code de la TVA:

«Ces agents peuvent également requérir la personne visée à l'alinéa 1er d'effectuer, en leur présence, et sur son matériel, des copies, dans la forme qu'ils souhaitent, de tout ou partie des données précitées, ainsi que les traitements informatiques jugés nécessaires à la vérification de l'exacte perception de la taxe.».

Artikel 315*bis*, derde lid, WIB 92:

«Wanneer de administratie hen erom verzoekt, zijn de in het eerste lid bedoelde personen verplicht op hun uitrusting en in bijzijn van de ambtenaren van de administratie, kopies te maken in de door die ambtenaren gewenste vorm van het geheel of een deel van voormelde gegevens, alsook de informaticabewerkingen te verrichten die nodig worden geacht om het bedrag van de belastbare inkomsten te bepalen.».

De bepaling van artikel 34 werd door artikel 253 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 4*bis* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Het spreekt voor zich dat bij het nemen van kopies, zoals bij de uitoefening van alle bevoegdheden van de sociaal inspecteurs, ook het finaliteits- en proportionaliteitsbeginsel moeten worden gerespecteerd.

Artikel 35

De mogelijkheid voor sociaal inspecteurs om informatiedragers in beslag te nemen werd reeds voorzien in artikel 4, § 1, 2°, c) en d) van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Zoals hoger reeds werd aangegeven bij het commentaar bij artikel 28 werd deze mogelijkheid hier beperkt tot de informatiedragers bedoeld bij dit artikel 28 en niet langer voorzien voor de informatiedragers bedoeld bij artikel 29, dit om conform te zijn met de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens.

Het tweede lid van dit artikel is geïnspireerd op de gelijkaardige bepalingen die voorkomen in artikel 38 van dit ontwerp van wetboek en die teruggaan op artikel 4, § 1, 2°, f), van de wet betreffende de arbeidsinspectie.

Verder werd gebruik gemaakt van de redactie van artikel 39*bis*, § 2, van het Wetboek Strafvordering om de situatie te regelen waarbij inbeslagname materieel onmogelijk is (artikel 35, derde lid).

Ingevolge het advies van de Raad van State moeten verduidelijkingen worden aangebracht met betrekking tot de inbeslagnemingen bedoeld in de wet van 16 november 1972.

Artikel 2 van de wet van 16 november 1972 is gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 12 van 23 oktober 1978 betreffende de arbeidsinspectie (*B.S.*, 28 november 1978, blz. 14522). Krachtens artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 12 is in artikel 2 van de wet van 16 november 1972 immers een punt 2 ingevoegd (artikel 2, 2°, is artikel 4, 2°, c, geworden bij de wijziging van de wet van 16 november 1972 bij de programmawet van 17 november 1989).

In de commentaar bij artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 12 wordt de volgende uitleg gegeven: «In

L'article 315*bis*, alinéa 3, CIR 92:

«Lorsqu'elle en est requise par l'administration, la personne visée à l'alinéa 1er a l'obligation d'effectuer sur son matériel, en présence des agents de l'administration, des copies, dans la forme que les agents souhaitent, de tout ou partie des données précitées, ainsi que les traitements informatiques jugés nécessaires à la détermination du montant de ses revenus imposables.».

La disposition de l'article 34 a été introduite dans un nouvel article 4*bis* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 253 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Il va de soi que lors de la prise de copies, comme lors de l'exercice de tous les pouvoirs des inspecteur sociaux, les principes de finalité et de proportionnalité doivent être respectés.

Article 35

La possibilité dans le chef des inspecteurs sociaux de saisir les supports d'information a déjà été prévue à l'article 4, § 1er, 2°, c) et d), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Comme déjà indiqué plus haut dans le commentaire de l'article 28, le présent pouvoir a été limité ici aux supports d'information visés à l'article 28 et n'est plus prévu pour les supports d'information visés à l'article 29, cela dans le but d'être conforme à la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme.

Le deuxième alinéa du présent article s'inspire des dispositions similaires qui se trouvent à l'article 38 du présent projet de code et qui se base sur l'article 4, § 1er, 2°, f), de la loi concernant l'inspection du travail.

Ensuite, la rédaction de l'article 39*bis*, § 2, du Code d'instruction criminelle a été utilisée pour régler la situation dans laquelle la saisie est matériellement impossible (article 35, alinéa 3).

Suite à l'avis du Conseil d'État, il convient d'apporter des précisions au sujet des saisies prescrites par la loi du 16 novembre 1972.

L'article 2 de la loi du 16 novembre 1972 a été modifié par l'arrêté royal n°12 du 23 octobre 1978 concernant l'inspection du travail (*M.B.*, 28 novembre 1978, p.14522). L'article 1er de l'arrêté royal n° 12 a en effet inséré un point 2 à l'article 2 de la loi du 16 novembre 1972 (l'article 2, 2° est devenu l'article 4, 2°, c, lors de la modification de la loi du 16 novembre 1972 par la loi-programme du 17 novembre 1989).

Le commentaire de l'article 1er de l'arrêté royal n°12 fournit les explications suivantes: «En matière de travail

verband met de clandestiene arbeid is de inbeslagneming van documenten vaak het enig middel om de gepleegde misdrijven vast te stellen. De lengte van de inbeslagnemingsprocedure maakt evenwel dat de litigieuze documenten dikwijls verdwenen zijn wanneer de inbeslagneming kan geschieden. Derhalve is het noodzakelijk dat, naar het voorbeeld van de wet van 14 juli 1971 betreffende de handelspraktijken (art. 70, § 1, 3) en van de wet van 6 juli 1976 tot beteugeling van het sluikwerk met handels- of ambachtskarakter (artikel 4, § 2) aan de arbeidsinspecteurs het recht wordt verleend om tegen ontvangstbewijs alle boeken, registers en documenten in beslag te nemen die het mogelijk maken een inbreuk vast te stellen.» (Verslag aan de Koning, B.S., 28 november 1978, blz. 14522 en volgende).

De commentaar bij artikel 188 van de programmawet van 17 november 1989 tot wijziging van artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972 bevat de volgende overwegingen: «De mogelijkheid tot inbeslagname van al deze informatiedragers, die o.a. terug te vinden is in de huidige tekst van artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, is vaak het enig middel om de gepleegde misdrijven in verband met clandestiene arbeid vast te stellen. Daarom wordt deze mogelijkheid tot inbeslagname ook hier als een algemeen geldende bevoegdheid voor het toezicht op de naleving van alle betrokken wetgevingen opgenomen, zoals dat ook voorgesteld werd in artikel 324, 2°, b en c, van het Voorontwerp van wetboek van Sociale Zekerheid. (Gedr. St., Kamer, gewone zitting, 1989-1990, nr. 975/1, blz. 68).

Met betrekking tot de inbeslagnemingen in strafzaken stellen H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH dat het gaat om «(...) toute mesure conservatoire, prise dans le cadre d'une information ou d'une instruction, impliquant qu'un bien soit soustrait à la disposition de son propriétaire ou de son possesseur et qu'il soit mis sous le contrôle des autorités judiciaires en vue de sa production ultérieure devant les juridictions.» (H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, Die Keure, derde ed., 2003, blz. 397).

In tegenstelling met wat het advies van de Raad van State doet veronderstellen, dient te worden verduidelijkt dat de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie slechts aan beperkt aantal sociaal inspecteurs zal worden toegekend. De toekenning van deze hoedanigheid doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de sociaal inspecteur om in beslag nemingen te doen op grond van de artikelen 35 en 38.

Anderzijds beschikken de personen benadeeld door de in de artikelen 35 en 38 bedoelde inbeslagnemingen en verzegelingen bevolen door de sociaal inspecteurs in het kader van een administratieve procedure, over de in artikel 54 bedoelde mogelijkheid beroep in te stellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

clandestin, la saisie de documents est souvent le seul moyen d'établir les infractions commises. Cependant, en raison de la longueur de la procédure de saisie, les documents litigieux ont souvent disparu au moment où la saisie peut s'effectuer. Il s'impose dès lors d'accorder aux inspecteurs du travail, à l'instar de la loi du 14 juillet 1971 sur les pratiques du commerce (article 70, § 1er, 3) et de la loi du 6 juillet 1976 sur la répression du travail frauduleux à caractère commercial ou artisanal (article 4, § 2), le droit de saisir contre récépissé tous livres, registres et documents permettant d'établir une infraction» (Rapport au Roi, M.B., 28 novembre 1978, p.14522 et suivantes).

Le commentaire de l'article 188 de la loi-programme du 17 novembre 1989 qui modifie l'article 2, 2°, de la loi du 16 novembre 1972 contient quant à lui les considérations suivantes: «La possibilité de saisir tous les supports d'informations, qui se retrouve entre autre dans le texte actuel de l'article 2, 2°, de la loi sur l'inspection du travail du 16 novembre 1972, est souvent le seul moyen pour constater les délits commis en relation avec le travail clandestin. C'est pourquoi cette possibilité de saisir à été reprise ici comme une compétence générale pour la surveillance du respect de toutes les législations concernées, comme c'était aussi proposé à l'article 324, b et c, de l'avant-projet de Code de sécurité sociale». (Doc.Parl., Chambre, sess.ord., 1989-1990, n°975/1, p.68).

S'agissant des saisies en matière répressive, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH disposent qu'il s'agit de «(...) toute mesure conservatoire, prise dans le cadre d'une information ou d'une instruction, impliquant qu'un bien soit soustrait à la disposition de son propriétaire ou de son possesseur et qu'il soit mis sous le contrôle des autorités judiciaires en vue de sa production ultérieure devant les juridictions.» (H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, La Chartre, 3ème éd., 2003, p. 397).

Contrairement à ce que laisse supposer l'avis de Conseil d'État, il s'agit de préciser que la qualité d'officier de police judiciaire n'est octroyée qu'à un nombre limité d'inspecteurs sociaux. L'octroi de cette qualité laisse intact le pouvoir des inspecteurs sociaux d'effectuer des saisies sur la base des articles 35 et 38.

Par ailleurs, les personnes lésées par les saisies et les mises sous scellés visées aux articles 35 et 38 qui sont ordonnées par les inspecteurs sociaux dans le cadre d'une procédure administrative disposent d'une voie de recours devant le président du tribunal du travail organisé par l'article 54.

Ingeval de inbeslagnemingen bevolen zijn in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, beschikken de benadeelde personen over de waarborgen waarin de wet Franchimont voorziet inzake het strafrechtelijk kort geding.

De justitiabele zal het in artikel 54 bedoelde beroep of het beroep bedoeld in de artikelen 28*sexies* et 61*quater* van het Wetboek van Strafvordering uitoefenen, naargelang de inbeslagnemingsakte opgesteld is in het kader van een administratieve of een strafrechtelijke procedure. Laatstgenoemde procedure is ingesteld op het ogenblik dat de inspecteurs proces-verbaal opstellen.

Uiteraard moeten de sociaal inspecteurs die overgegaan zijn tot een inbeslagneming, het in beslag genomen goed teruggeven zodra het niet meer nodig is voor de opsporing, het onderzoek of de vaststelling van het bewijs van misdrijven of zodra geen gevaar meer bestaat dat de misdrijven voortduren of dat nieuwe misdrijven worden begaan. De rechtsonderhorige van wie de rechten door de inbeslagneming zijn geschaad, kan die inbeslagneming trouwens altijd onderwerpen aan de in artikel 54 bedoelde gerechtelijke controle. Het betreft een volledige controle, die zowel betrekking heeft op de wettelijkheid als op de wenselijkheid van het behoud van de maatregel. De voorzitter van de arbeidsrechtbank kan een gedeeltelijke opheffing van de maatregel alsook de opheffing onder voorwaarden bevelen.

Het beslag zal bijgevolg niet kunnen worden gebruikt als een drukingsmiddel ten aanzien van de rechtsonderhorige, gelet op de instelling van de mogelijkheid van beroep voorzien bij het artikel 54.

De bepaling van artikel 35 werd door artikel 254 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 4*ter* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 36

Artikel 61, § 1, vierde lid, van het BTW-wetboek bevat een gelijkaardige bepaling inzake de vertaling in één van de nationale talen van de gegevens bedoeld bij artikel 28.

Het is hierbij niet de bedoeling dat alle buitenlandse ondernemingen automatisch al hun documenten zouden opstellen in één van de nationale talen. Dit zou immers binnen de context van de Europese Unie ingaan tegen de beginselen van het vrij verkeer van diensten.

Maar anderzijds kan van de sociaal inspecteurs in België of in gelijk welk ander land van de EU niet verwacht worden dat zij bij een controle kennis zouden hebben van bvb. alle 21 talen van toepassing binnen de EU. Vandaar dat de mogelijkheid voorzien is om de vertaling te vragen in één van de nationale talen, wanneer men

Lorsque les saisies sont ordonnées dans le cadre d'une information ou d'une instruction, les personnes lésées bénéficient des garanties prévues par la loi Franchimont en matière de référé pénal.

Le justiciable exercera le recours visé à l'article 54 ou le recours prescrit par les articles 28*sexies* et 61*quater* du Code d'instruction criminelle selon que l'acte de saisie a été posé dans le cadre d'une procédure administrative ou d'une procédure répressive; celle-ci débute au moment où les inspecteurs dressent procès-verbal.

Il va de soi que les inspecteurs sociaux, ayant procédé à une saisie, restitueront le bien saisi dès que celui-ci n'est plus nécessaire à la recherche, à l'examen ou à l'établissement de la preuve d'infractions ou qu'il n'existe plus de danger que les infractions persistent ou que de nouvelles infractions soient commises. Par ailleurs, le justiciable dont les droits sont lésés par la saisie pourra toujours soumettre celle-ci au contrôle judiciaire visé à l'article 54. Il s'agit d'un contrôle complet, portant à la fois sur la légalité et l'opportunité du maintien de la mesure. Le président du tribunal du travail peut ordonner une levée partielle de la mesure, de même que la levée sous conditions.

Ainsi, la saisie ne pourra pas être utilisée comme un moyen de faire pression sur le justiciable étant donné l'institution du recours prévu à l'article 54.

La disposition de l'article 35 a été introduite dans un nouvel article 4*ter* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 254 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 36

L'article 61, § 1er, alinéa 4, du Code de la TVA contient une disposition similaire en matière de traduction dans une des langues nationales des données visées à l'article 28.

Le but poursuivi ici n'est pas d'aboutir à ce que toutes les entreprises étrangères établissent automatiquement tous leurs documents dans une des langues nationales. Ceci va en effet, dans le contexte de l'Union européenne, à l'encontre des principes de la libre circulation des services.

Mais d'un autre côté, il est impossible d'attendre des inspecteurs sociaux en Belgique ou dans n'importe quel autre pays de l'Union européenne qu'ils connaissent lors des contrôles par exemple toutes les 21 langues appliquées dans l'Union européenne. C'est pourquoi, la possibilité est prévue de demander la traduction dans

zich binnen de dienst niet kan behelpen met een collega die bvb. Spaans of Pools machtig is.

Zoals steeds zullen ook bij het vragen van een vertaling het finaliteits- en proportionaliteitsbeginsel moeten worden gerespecteerd.

Artikel 61, § 1, vierde lid, btw-Wetboek:

«Wanneer zulks uit het oogpunt van de controle nodig is, kan de administratie die de belasting over de toegevoegde waarde onder haar bevoegdheid heeft voor de facturen opgesteld in een andere taal dan één van de nationale talen, een vertaling eisen in één van deze nationale talen van de facturen betreffende de leveringen van goederen en dienstverrichtingen die overeenkomstig de artikelen 15 en 21 in België plaatsvinden, alsmede van de facturen die worden ontvangen door de in België gevestigde belastingplichtigen.»

Artikel 39

Het is louter de bedoeling van deze bepaling om de sociaal inspecteurs de bevoegdheid te geven om vaststellingen te doen door middel van het maken van beeldmateriaal.

Het huidige artikel 4, § 1, 2°, g), van de wet van 16 november 1972 betreffende de Arbeidsinspectie bepaalt in dit verband het volgende:

«De sociaal inspecteurs, voorzien van behoorlijke legitimatiebewijzen, mogen bij de uitoefening van hun opdracht: vaststellingen doen door middel van het maken van foto's, film en video-opnamen.» En artikel 4, § 1, 2°, b), *in fine* van de Arbeidsinspectiewet bepaalt het volgende: «... of de identiteit van deze personen met andere middelen, met inbegrip van het maken van foto's, film- en video-opnamen, trachten te achterhalen».

Deze bepalingen werden ingevoegd bij de programwet van 22 december 1989.

Door de wijziging aangebracht door artikel 9, 1°, van de wet van 27 december 2005 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit, is het maken van beeldmateriaal geen bijzondere opsporingsmethode meer, meer bepaald een stelselmatige observatie in de zin van artikel 47sexies, § 1, van het Wetboek van Strafvordering, tenzij in wet bepaalde gevallen.

Dit artikel bepaalt immers het volgende: «Een toestel gebruikt voor het nemen van foto's wordt uitsluitend beschouwd als een technisch hulpmiddel in de zin van

une des langues nationales, lorsque quelqu'un ne peut pas être aidé au sein de son service par un collègue qui est par exemple d'origine espagnole ou polonaise.

Comme toujours, les principes de finalité et de proportionnalité devront aussi être respectés lors de la demande d'une traduction.

L'article 61, § 1er, alinéa 4, du Code de la TVA:

«Lorsque cela est nécessaire à des fins de contrôle, l'administration qui a la taxe sur la valeur ajoutée dans ses attributions peut exiger, pour les factures établies dans une langue autre qu'une des langues nationales, une traduction dans une de ces langues nationales des factures relatives à des livraisons de biens ou des prestations de services qui ont lieu en Belgique conformément aux articles 15 et 21, ainsi que de celles reçues par les assujettis établis en Belgique.»

Article 39

Le but de cette disposition est de donner aux inspecteurs sociaux le pouvoir de faire des constatations en réalisant des images.

L'actuel article 4, § 1er, 2°, g), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail prévoit à cet égard que:

«Les inspecteurs sociaux, munis de pièces justificatives de leurs fonctions, peuvent dans l'exercice de leur mission: faire des constatations en faisant des photos et des prises de vue par film et vidéo.» Et l'article 4, § 1er, 2°, b), *in fine* de la loi concernant l'inspection du travail prévoit que: «... ou rechercher l'identité de ces personnes par d'autres moyens, y compris en faisant des photos et des prises de vues par film et vidéo».

Ces dispositions ont été insérées par la loi-programme du 22 décembre 1989.

Par la modification apportée par l'article 9, 1°, de la loi du 27 décembre 2005 portant des modifications diverses au Code d'instruction criminelle et au Code judiciaire en vue d'améliorer les modes d'investigation dans la lutte contre le terrorisme et la criminalité grave et organisée, le fait de réaliser des images n'est plus une méthode particulière de recherche, et plus précisément une observation systématique au sens de l'article 47sexies, § 1er, du Code d'instruction criminelle, sauf dans les cas déterminés par la loi.

Cet article prévoit en effet ce qui suit: «Un appareil utilisé pour la prise de photographies n'est considéré comme moyen technique au sens du présent Code

dit Wetboek (van Strafvordering) in het geval bedoeld in artikel 56*bis*, tweede lid».

Artikel 56*bis*, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering bepaalt: «Alleen de onderzoeksrechter kan bovendien een observatie machtigen, zoals bedoeld in artikel 47*sexies*, met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, of in de door deze woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek, of in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoel-einden of de woonplaats van een advocaat of een arts zoals bedoeld in het derde lid, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken zoals bedoeld in artikel 90*ter*, §§ 2 tot 4, of gepleegd worden of zouden worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek».

Artikel 39, § 1, voorziet dat de sociaal inspecteurs vaststellingen kunnen doen door beeldmateriaal dat zij hetzij zelf maken, hetzij bekomen van derden, voor zover dit beeldmateriaal regelmatig werd gemaakt of bekomen. Zo zullen zij bvb. gebruik kunnen maken van de opnames van een beveiligingscamera in een onderneming.

Ondermeer voor de nadere regeling van het gebruik van dit middel dat de Raad van State in haar advies suggereert, werd in artikel 19 naast het finaliteitsbeginsel ook een proportionaliteitsbeginsel ingevoerd.

Beeldmateriaal mag door de sociaal inspecteurs uiteraard enkel worden gemaakt met het oog op het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen. Maar daarnaast zullen zij ook de afweging moeten maken of er in de gegeven omstandigheden geen andere middelen zijn om bvb. de identiteit van personen of de feiten op een meer klassieke manier te achterhalen of vast te stellen. Wanneer bvb. bij het opbouwen en afbreken van grote kermisattracties in het verleden reeds is gebleken dat bij het minste onraad de werknemers spoorloos verdwijnen, de werkgever volhoudt dat deze personen er maar wat rondhingen en men niet de mogelijkheid heeft een voldoende grote ploeg in te zetten om te voorkomen dat werknemers weer het hazenpad kiezen, is het maken van beeldmateriaal aangewezen, zowel voor de vaststelling van de inbreuken als om de identiteit van de betrokkenen te kunnen achterhalen.

Wat de wetgeving met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer betreft dient te worden gewezen op het artikel 3, § 5, van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer

(d'instruction criminelle) que dans le cas visé à l'article 56*bis*, alinéa 2».

L'article 56*bis*, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle prévoit que: «Seul le juge d'instruction peut en outre autoriser une observation, visée à l'article 47*sexies*, effectuée à l'aide de moyens techniques afin d'avoir une vue dans un domicile, ou dans une dépendance propre y enclose de ce domicile au sens des articles 479, 480 et 481 du Code pénal, ou dans un local utilisé à des fins professionnelles ou comme résidence par un avocat ou un médecin, visé à l'alinéa 3, lorsqu'il existe des indices sérieux que les faits punissables constituent ou constitueraient une infraction visée à l'article 90*ter*, §§ 2 à 4, ou sont ou seraient commis dans le cadre d'une organisation criminelle visée à l'article 324*bis* du Code pénal».

L'article 39, § 1er, prévoit que les inspecteurs sociaux peuvent faire des constatations au moyen d'images qu'ils prennent eux-mêmes ou qu'ils obtiennent de tiers. Ils pourront, par exemple, utiliser les enregistrements d'une caméra de surveillance dans une entreprise.

Comme cela est suggéré dans l'avis du Conseil d'État, un principe de proportionnalité est inséré dans l'article 19, à côté du principe de finalité, pour régler plus précisément l'utilisation de ce moyen.

Les images peuvent uniquement être prises par les inspecteurs sociaux en vue de surveiller le respect des dispositions du présent code et des dispositions des autres législations sur lesquelles ils exercent un contrôle. Mais, en outre, ils devront examiner si, dans les circonstances données, il n'y a pas d'autres moyens de trouver ou de constater, par exemple, l'identité des personnes ou des faits d'une manière plus classique. Lorsque, par exemple, lors du montage et du démontage de grandes attractions foraines, il est apparu dans le passé, qu'au moindre problème, les travailleurs disparaissent sans laisser de trace, que l'employeur soutient que ces personnes étaient là par hasard et qu'on n'a pas la possibilité d'avoir une équipe suffisamment importante pour empêcher que les travailleurs ne prennent la poudre d'escampette, il est indiqué de faire des images, tant pour la constatation des infractions que pour retrouver l'identité des personnes concernées.

En ce qui concerne la législation relative à la protection de la vie privée, il convient d'attirer l'attention sur l'article 3, § 5, de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de

ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, dat stelt: «§ 5. De artikelen 9, 10, § 1, en 12 zijn niet van toepassing:

1° op de verwerking van persoonsgegevens beheerd door openbare overheden met het oog op de uitoefening van hun opdrachten van gerechtelijke politie;

2° op de verwerking van persoonsgegevens beheerd, met het oog op de uitoefening van hun opdrachten van bestuurlijke politie, door andere openbare overheden die aangewezen zijn bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;».

Voormeld artikel 9 heeft betrekking op de verplichting voor de verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens om de betrokkene, uiterlijk op het moment dat de gegevens worden verkregen, een reeks informatiegegevens over de verwerking van de gegevens te verstrekken.

Artikel 10, § 1, geeft de betrokkene het recht van de verantwoordelijke voor de verwerking een reeks informatiegegevens over de verwerking van zijn persoonsgegevens te verkrijgen.

Tenslotte geeft artikel 12, § 1, eenieder het recht alle onjuiste persoonsgegevens die op hem betrekking hebben kosteloos te doen verbeteren.

Verder kan ook nog worden gewezen op artikel 61 van het koninklijk besluit ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens dat stelt dat artikel 17 van de wet van 8 december 1992 niet van toepassing is op verwerkingen van persoonsgegevens verricht door administratieve overheden indien de verwerking is onderworpen aan specifieke door of krachtens de wet uitgevaardigde regelgevingen waarin de raadpleging, het gebruik en de verkrijging van de verwerkte gegevens wordt geregeld. Artikel 17 van de wet van 8 december 1992 voorziet de voorafgaande verplichting voor de verantwoordelijke van een verwerking om aangifte te doen bij de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een geautomatiseerde verwerking.

Gelet op het feit dat de bij dit wetboek bedoelde verwerking van beeldmateriaal in overeenstemming is met de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, met de daarin bedoelde uitzonderingsbepalingen en met de uitvoeringsbesluiten, bestaat er geen aanleiding toe om bovenop deze reeds bestaande wetgeving nog te voorzien in een aparte of nadere regeling hiervoor.

Naar analogie met de bepalingen van artikel 47sexies van het Wetboek van Strafvordering voorziet § 2 van

données à caractère personnel, qui dispose ce qui suit: «§ 5. Les articles 9, 10, § 1er et 12 ne s'appliquent pas:

1° aux traitements de données à caractère personnel gérés par des autorités publiques en vue de l'exercice de leurs missions de police judiciaire;

2° aux traitements de données à caractère personnel gérés en vue de l'exercice de leurs missions de police administrative, par d'autres autorités publiques qui ont été désignées par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres, après avis de la Commission de la protection de la vie privée; ...».

L'article 9 précité concerne l'obligation pour le responsable du traitement des données personnelles de fournir à la personne en question une série d'informations sur le traitement des données, et ce au plus tard au moment de réception des données.

L'article 10, § 1er, donne le droit à l'intéressé d'obtenir du responsable du traitement une série d'informations sur le traitement de ses données personnelles.

Enfin, l'article 12, § 1er, donne à toute personne le droit de faire rectifier gratuitement toutes les données personnelles inexactes le concernant.

En outre, on peut également se référer à l'article 61 de l'arrêté royal portant exécution de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel qui dispose que l'article 17 de la loi du 8 décembre 1992 ne s'applique pas aux traitements effectués par des autorités administratives si le traitement est soumis à des réglementations promulguées par ou en vertu de la loi et réglant la consultation, l'utilisation et l'obtention des données traitées. L'article 17 de la loi du 8 décembre 1992 prévoit que, préalablement à la mise en œuvre d'un traitement automatisé, le responsable du traitement en fasse la déclaration auprès de la Commission de la protection de la vie privée.

Etant donné que le traitement des images visé dans le présent code est conforme à la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel, en ce inclus les dispositions d'exception et les arrêtés d'exécution, il n'y a pas lieu de prévoir, outre cette législation, déjà existante, une réglementation distincte ou plus précise à ce sujet.

Par analogie avec les dispositions de l'article 47sexies du Code d'instruction criminelle, le § 2 de l'article 39

artikel 39 dat de sociaal inspecteurs moeten beschikken over een machtiging uitgereikt door de onderzoeksrechter om in bewoonde lokalen beeldmateriaal te maken. Het verzoek tot het bekomen van deze machtiging kan uiteraard worden opgenomen in het verzoek tot bvb. het bekomen van een machtiging tot visitatie. En ook de onderzoeksrechter kan in één machtiging toelating verlenen tot visitatie en tot het maken van beeldmateriaal, voor zover natuurlijk is voldaan aan de voorwaarden bepaald in artikel 24, § 2.

Er werd bovendien voorzien in een uitzondering op de vereiste van een voorafgaande machtiging van de onderzoeksrechter voor het maken van beeldmateriaal in bewoonde lokalen wanneer het beeldmateriaal bestemd is om de vaststelling te doen van inbreuken op de wetgeving m.b.t. het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en er zich ingevolge deze inbreuk een arbeidsongeval heeft voorgedaan of zou kunnen voordoen. Het waarborgen van de fysieke integriteit van de werknemer of de noodzaak van snel vaststellingen te kunnen doen door middel van beeldmateriaal in geval van een arbeidsongeval, verantwoorden deze afwijking. Het is natuurlijk wel vereist dat de sociaal inspecteur zich in één van de gevallen bedoeld bij artikel 24 bevindt om toegang te hebben tot de bewoonde lokalen.

Teneinde tegemoet te komen aan de opmerking van de Raad van State inzake de «onzekerheid omtrent de bewijskracht die aan die middelen zal worden toegekend» door het feit dat het gebruik van beeldmateriaal niet door de wetgever is geregeld, wordt in § 3 voorzien in een aantal criteria waaraan moet worden voldaan opdat, voor de toepassing van dit wetboek, de vaststellingen die sociaal inspecteurs hebben gedaan door middel van het door hen zelf gemaakt beeldmateriaal zouden gelden tot bewijs van het tegendeel.

Bij het uitwerken van deze criteria werd uitgegaan van de bescherming van de rechten van de verdediging. Anderzijds werd ook rekening gehouden met het feit dat het hier gaat om beeldmateriaal gemaakt door sociaal inspecteurs zelf. Beeldmateriaal kan inderdaad worden vervalst, maar dat is ook en wellicht nog makkelijker het geval met de geschreven weergave van vaststellingen in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk. In ieder geval is een sociaal inspecteur die zich als ambtenaar hieraan zou schuldig maken strafbaar met opsluiting van tien tot vijftien jaar op grond van artikelen 194 e.v. van het Strafwetboek.

Artikel 42

Deze bepaling voorziet dat voortaan de vordering tot stopzetting, bedoeld in de wet op de handelspraktijken, niet meer door de minister – het beroep op de minister

dispose que les inspecteurs sociaux doivent disposer d'une autorisation délivrée par le juge d'instruction pour pouvoir faire des images dans les locaux habités. La demande d'obtention de cette autorisation peut évidemment être reprise, par exemple, dans la demande d'obtention d'une autorisation de visite domiciliaire. De même, le juge d'instruction peut délivrer dans une seule autorisation écrite l'autorisation de procéder à une visite domiciliaire et à faire des images, pour autant que les conditions déterminées dans l'article 24, § 2 soient évidemment respectées.

On a, en outre, prévu une exception à l'exigence d'autorisation préalable d'un juge d'instruction de faire des images dans des locaux habités lorsque ces images visent à constater des infractions à la législation relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et qu'à la suite de cette infraction un accident du travail s'est produit ou pourrait se produire. Le fait d'assurer l'intégrité physique du travailleur ou la nécessité de pouvoir procéder rapidement à des constatations au moyen d'images dans le cas d'un accident du travail, justifient cette dérogation. Il est évidemment requis que l'inspecteur social se trouve dans un des cas visés à l'article 24 pour avoir accès aux locaux habités.

Afin de rencontrer la remarque du Conseil d'État sur «l'incertitude quant à la force probante qui sera accordée à ces moyens» en raison du fait que l'utilisation d'images n'est pas réglementée par le législateur, le § 3 dispose une série de critères auxquels, pour l'application du présent code, il faut répondre pour que les constatations faites par les inspecteurs sociaux au moyen d'images faites par eux-mêmes puissent faire foi jusqu'à preuve du contraire.

Lors de l'élaboration de ces critères, on est parti de la protection des droits de la défense. Par ailleurs, on a également tenu compte du fait qu'il s'agit ici d'images faites par les inspecteurs sociaux. Les images peuvent, en effet, être falsifiées mais il est probablement encore plus facile de falsifier un compte-rendu de constatations dans un procès-verbal de constatation d'une infraction. Dans tous les cas, un inspecteur social qui se rendrait coupable d'une telle chose, est punissable d'un emprisonnement de 10 à 15 ans sur la base des articles 194 et suivants du Code pénal.

Article 42

Cette disposition prévoit que désormais, l'action en cessation, organisée par la loi sur les pratiques du commerce, peut être introduite non plus par le ministre

impliceert (immers) een zware procedure (en dit) in strijd met de bedoeling van de vordering tot stopzetting – maar door de leidende ambtenaar van de inspectiedienst kan worden ingeleid. Correlatief wordt de wet op de handelspraktijken gewijzigd door artikel 21 van de wijzigingsbepalingen.

Artikelen 43 tot 49

Deze bepalingen stemmen overeen met artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Het ontwerp van wet brengt zuivere vormwijzigingen aan in deze bepalingen aan met het oog op hun leesbaarheid, alsook de wijzigingen die vereist zijn door de invoering van artikel 20.

Verder impliceert de invoering van een beroepsprocedure tegen deze maatregelen van de artikelen 43 tot 49 die momenteel worden voorgeschreven door het huidige artikel 3 van de wet van 16 november 1972, de intrekking van het hiërarchische beroep van artikel 3, § 2, van dezelfde wet, alsook van het koninklijk besluit van 13 augustus 1975 tot vaststelling van de regelen voor het beroep, ingesteld door de werkgevers tegen de maatregelen voorgeschreven ter uitvoering van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Met betrekking tot § 1, eerste lid, van de tekst van artikel 45 stelt de Raad van State voor te verduidelijken dat de bijkomende organisatorische maatregelen inzake de interne diensten voor preventie en bescherming op het werk die de sociaal inspecteurs kunnen bevelen, die zijn welke moeten worden ingesteld krachtens de wetgeving inzake welzijn, maar die niet werden nageleefd.

Ter zake wordt het advies van de Raad van State niet gevolgd. Krachtens § 1, eerste lid, kunnen de sociaal inspecteurs die maatregelen immers opleggen wanneer zij niet of slechts gedeeltelijk zijn getroffen en wanneer die inbreuken de gezondheid en de veiligheid van de werknemers in het gedrang kunnen brengen.

De beperking van de macht van de sociaal inspecteurs om maatregelen te bevelen wanneer die niet worden nageleefd, komt neer op het negeren van de rol die zij kunnen spelen bij het voorkomen van arbeidsongevallen en in het voorzien van waarborgen met betrekking tot het welzijn van de werknemers.

Teneinde iedere verwarring te vermijden werd bijgevolg het woord «bijkomende» geschrapt in de wettekst.

Artikel 50

Artikel 50 machtigt de Koning om bepaalde sociaal inspecteurs de hoedanigheid van hulpofficier van gerechtelijke politie van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur te verlenen.

– le recours au ministre implique une procédure lourde contraire à l'esprit de l'action en cessation – mais par le fonctionnaire dirigeant le service d'inspection. Corrélativement, la loi sur les pratiques du commerce est modifiée par l'article 21 des dispositions modificatives.

Articles 43 à 49

Ces dispositions correspondent à l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Le projet de loi apporte à ces dispositions des modifications de pure forme en vue de sa lisibilité ainsi que des modifications nécessitées par l'adoption de l'article 20.

En outre, l'instauration d'une procédure de recours contre les mesures prescrites par les articles 43 à 49, actuellement inscrites à l'article 3 de la loi précitée du 16 novembre 1972, implique l'abrogation du recours hiérarchique de l'article 3, § 2, de la même loi ainsi que de l'arrêté royal du 13 août 1975 fixant les modalités de recours exercé par les employeurs contre les mesures prescrites en exécution de l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

Au § 1er, alinéa 1er, du texte légal de l'article 45, le Conseil d'État propose de préciser que les mesures organisationnelles complémentaires relatives aux services internes de protection et de prévention au travail que les inspecteurs sociaux peuvent ordonner sont celles qui doivent être instituées en vertu de la législation en matière du bien-être mais qui n'ont pas été respectées.

L'avis du Conseil d'État n'est pas suivi sur ce point. En effet, l'alinéa 1er du § 1er permet aux inspecteurs sociaux d'imposer ces mesures lorsque celles-ci ne sont pas prises ou ne le sont que partiellement et que ces manquements peuvent porter atteinte à la santé et la sécurité des travailleurs.

Donner pouvoir aux inspecteurs sociaux d'ordonner des mesures exclusivement lorsque celles-ci ne sont point respectées, c'est ignorer le rôle que ceux-ci peuvent jouer dans la prévention des accidents du travail et dans la mise en place de garanties relatives au bien-être des travailleurs.

Par conséquent, le mot «complémentaire» est supprimé dans le texte légal afin d'éviter toute confusion.

Article 50

L'article 50 habilite le Roi à conférer la qualité d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail à certains inspecteurs sociaux.

Dit artikel is ontleend aan de bepalingen van de wet van 22 april 2003 houdende toekenning van de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie aan bepaalde ambtenaren van de Administratie der douane en accijnzen, en van de wet van 10 juni 1997 houdende toekenning van de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie aan de ambtenaren van de fiscale administraties ter beschikking gesteld van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur tot wijziging van artikel 71 van de wet van 28 december 1992 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen.

Deze wetsbepaling stelt de daartoe aangewezen sociaal inspecteurs in staat om bepaalde handelingen van gerechtelijke politie te verrichten die zijn voorgeschreven door het Wetboek van strafvordering, meer bepaald ter bestrijding van informaticacriminaliteit, onder het toezicht van een magistraat.

Thans vervullen vele werkgevers via elektronische weg de verplichtingen die hen zijn opgelegd door de sociale wetten. Zo gebeurt bijvoorbeeld de aangifte van de arbeidsprestaties en het werknemersloon via elektronische weg. Steeds meer gegevens voorgeschreven door de sociale wetten, worden opgeslagen, verwerkt en overgedragen via een informaticasysteem. De sociaal inspecteurs moeten aldus in staat gesteld worden om kennis te nemen van dergelijke computergegevens en toezicht op de sociale wetten uit te oefenen in de context van de informaticatechnologie.

Het Wetboek van strafvordering bevat eveneens een bepaling die de onderzoeksrechter in staat stelt om bepaalde personen tot samenwerking te verplichten in het kader van een zoeking in een informaticasysteem. In hun hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie kunnen sociaal inspecteurs gemachtigd worden om de bevelen van de onderzoeksrechter uit te voeren. Het Wetboek van strafvordering wordt in die zin aangepast (zie artikelen 4 en 6 van wet tot invoering van een sociaal strafwetboek).

Bij toepassing van artikel 50 kunnen bepaalde sociaal inspecteurs, met uitzondering van de sociale controleurs, die zijn aangesteld vanwege hun specialisatie, de hoedanigheid van hulpofficier van gerechtelijke politie van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur bekleden. De sociale inspectiediensten kunnen immers oordelen dat het aangewezen is dat sommige leden knowhow op het vlak van informatica verwerven of aanwenden in het licht van het opsporen en vaststellen van inbreuken in verband met gegevens die worden opgeslagen, verwerkt en overgedragen via een informaticasysteem, en daartoe hun aanstelling aan de Koning voorstellen. Thans volgen sommige sociaal inspecteurs reeds een opleiding in de informaticatechnologie. Zij kunnen die specifieke bekwaamheid aanwenden als

Cet article s'inspire des dispositions de la loi du 22 avril 2003 octroyant la qualité d'officier de police judiciaire à certains agents de l'Administration des douanes et accises et de la loi et de la loi du 10 juin 1997 octroyant la qualité d'officier de police judiciaire aux fonctionnaires des administrations fiscales mis à la disposition du procureur du Roi et de l'auditeur du travail modifiant l'article 71 de la loi du 28 décembre 1992 portant des dispositions fiscales, financières et diverses.

L'objectif de cette disposition légale est de permettre aux inspecteurs sociaux désignés à cette fin, d'accomplir certains actes de police judiciaire prescrits par le Code d'instruction criminelle visant, plus particulièrement, à lutter contre la criminalité informatique sous l'autorité d'un magistrat.

À l'heure actuelle, nombreux sont les employeurs qui accomplissent de manière électronique les obligations que les lois sociales leurs imposent. Il en va ainsi, par exemple, des prestations de travail et des rémunérations des travailleurs qu'ils déclarent par voie électronique. Ainsi de plus en plus de données prescrites par les lois sociales sont stockées, traitées, transmises via le système informatique. Les inspecteurs sociaux doivent dès lors pouvoir prendre connaissance de ces données informatisées et accomplir leur mission de surveillance des lois sociales dans l'environnement de la technologie informatique.

Le Code d'instruction criminelle comporte également une disposition permettant au juge d'instruction d'obliger certaines personnes à collaborer dans le cadre de la recherche dans un système informatique. Revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire, les inspecteurs sociaux pourront se voir déléguer l'exécution des ordonnances du juge d'instruction. Le Code d'instruction criminelle est adapté en ce sens (voir articles 4 et 6 de la loi introduisant le Code pénal social).

En application de l'article 50, certains inspecteurs sociaux, à l'exclusion des contrôleurs sociaux, désignés en raison de leur spécialisation, pourront revêtir la qualité d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail. En effet, les services d'inspection sociale pourront considérer qu'il est opportun que certains de leurs membres acquièrent ou apportent leur expertise dans le domaine informatique pour assurer la recherche et la constatation d'infractions liées à des données stockées, traitées et transmises par le biais d'un système informatique et, à cet égard, proposer leur désignation au Roi. À l'heure actuelle, certains inspecteurs sociaux bénéficient déjà d'une formation dans la technologie informatique. Ceux-ci peuvent se targuer de cette compétence particulière pour apporter leur assis-

technische bijstand aan het openbaar ministerie, en desgevallend aan de onderzoeksrechter in het kader van een strafonderzoek.

Het zou bovendien niet logisch, noch productief zijn dat wanneer een sociale inspectiedienst langdurig een bepaald dossier zou voorbereiden, zij deze zaak zelf niet meer zou kunnen verder zetten van zodra het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter van oordeel zou zijn dat voor het uitvoeren van bepaalde taken een opdracht moet worden gegeven aan een officier van gerechtelijke politie.

De technische bekwaamheden die de sociaal inspecteurs verwerven in de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie laten hen toe om overzicht te behouden in sociale strafzaken ten aanzien van politiediensten die beschikken over gespecialiseerde structuren voor informaticaonderzoek.

De mogelijkheid om de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie te verlenen kan evenzeer nuttig zijn in het kader van de internationale samenwerking tussen de sociale inspectiediensten.

Tenslotte dient te worden benadrukt dat slechts een beperkt aantal sociaal inspecteurs zal kunnen worden bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur. Immers, in tegenstelling tot de gewone sociaal inspecteurs beschikt een officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur, niet over de beoordelingsbevoegdheid bedoeld bij artikel 21 van dit wetboek. Het toekennen van deze hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur, aan een te groot aantal sociaal inspecteurs zou daardoor strijdig zijn met Verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie, aangenomen op 11 juli 1947 door de Internationale Arbeidsorganisatie te Genève.

De bepaling van artikel 50 werd door artikel 261 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 10*bis* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 51

Artikel 51, eerste lid, bepaalt het feitelijke toepassingsgebied van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs die bekleed zijn met de hoedanigheid van hulpofficier van gerechtelijke politie van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur, en die door de Koning zijn aangesteld.

Hun bevoegdheden zijn beperkt tot het opsporen en vaststellen van de inbreuken waarvoor de sociaal inspecteurs bevoegd zijn, met name de inbreuken bedoeld bij het Sociaal Strafwetboek evenals de inbreuken in verband met mensenhandel en -smokkel zoals vermeld

tance technique au ministère public et, le cas échéant, au juge d'instruction dans le cadre d'une enquête pénale.

Il ne serait en outre ni logique, ni productif que lorsqu'un service d'inspection sociale prépare longuement un dossier déterminé, il ne puisse plus continuer à traiter cette affaire dès que le ministère public ou le juge d'instruction estime qu'une mission doit être confiée à un officier de police judiciaire pour l'exécution de tâches spécifiques.

Les compétences techniques que les inspecteurs sociaux acquerront sous le statut d'officier de police judiciaire leur permettront de conserver une emprise dans les affaires de droit pénal social face aux services de police qui disposent de structures spécialisées dans les enquêtes informatiques.

La possibilité d'octroyer la qualité d'officier de police judiciaire pourra également être utile dans le cadre de la collaboration internationale des services d'inspections sociales.

Somme toute, il faut insister sur le fait que seulement un nombre limité d'inspecteurs sociaux pourra être revêtu de la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail. En effet, contrairement aux inspecteurs sociaux ordinaires, un officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail, ne dispose pas du pouvoir d'appréciation visé à l'article 21 du présent code. Attribuer cette qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail, à un trop grand nombre d'inspecteurs sociaux serait contraire à la Convention n°81 concernant l'inspection du travail, adoptée le 11 juillet 1947 par l'Organisation Internationale du Travail, sise à Genève.

La disposition de l'article 50 a été introduite dans un nouvel article 10*bis* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 261 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 51

L'article 51, alinéa 1er, détermine le champ d'application matérielle des pouvoirs des inspecteurs sociaux revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail désignés par le Roi.

Leurs pouvoirs sont limités à la recherche et à la constatation des infractions pour lesquelles les inspecteurs sociaux sont compétents à savoir, les infractions visées par le code pénal social ainsi que les infractions relatives à la traite et au trafic des êtres humains

onder artikelen 433*quinquies* tot 433*octies* van het Strafwetboek en onder artikelen 77*bis* tot 77*quinquies* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Artikel 51, tweede lid, machtigt de Koning om de opleidingsvoorwaarden te bepalen.

De bepaling van artikel 51 werd door artikel 262 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 10*ter* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 52

Artikel 52 verwijst naar artikel 5 van voornoemde wet van 22 april 2003 en naar artikel 2 van voornoemde wet van 10 juni 1997 voor wat betreft de reglementering van de eedaflegging die de sociaal inspecteurs in de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie moeten afleggen.

Uit artikelen 9 en 279 van het Wetboek van strafvordering vloeit voort dat de ambtenaren in de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie onder toezicht van de Procureur-generaal staan. In dat opzicht is de Procureur-generaal bevoegd om hun eedaflegging te ontvangen.

Rekening houdend met het advies van de Raad van State, werd de tekst van het artikel 52, tweede lid, aangepast teneinde de tegenstrijdigheid tussen dit lid en het eerste lid op te heffen.

Op advies van de Raad van State is het derde lid van de wettekst geschrapt omdat het nutteloos is, zulks omdat de territoriale bevoegdheid van de sociaal inspecteurs geen verband houdt met het rechtsgebied van het hof van beroep.

De bepaling van artikel 52 werd door artikel 263 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 10*quater* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 53

Dit artikel bevestigt het recht van ieder, persoon benadeeld door een maatregel behorend tot de bevoegdheid van de sociaal inspecteurs, om ingelicht te worden over deze maatregel en over zijn rechten en plichten met inachtneming van de bevolen maatregel.

Nu leggen de sociaal inspecteurs beslag tegen ontvangstbewijs in toepassing van artikel 4, § 1, 2°, c, d, f, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. De voorwaarde van een geschrift ingevoerd door het ontwerp van wet geldt niet enkel meer als eenvoudig ontvangstbewijs.

visées aux articles 433*quinquies* à 433*octies* du Code pénal et aux articles 77*bis* à 77*quinquies* de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

L'alinéa 2 de l'article 51 habilite le Roi à déterminer les conditions relatives à la formation.

La disposition de l'article 51 a été introduite dans un nouvel article 10*ter* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 262 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 52

L'article 52 se réfère à l'article 5 de la loi précitée du 22 avril 2003 et à l'article 2 de la loi précitée du 10 juin 1997 pour réguler la prestation de serment à laquelle les inspecteurs sociaux revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire doivent se soumettre.

Il résulte des articles 9 et 279 du Code d'instruction criminelle que les agents ayant la qualité d'officier de police judiciaire se trouvent sous l'autorité du Procureur général. À cet égard, le Procureur général est compétent pour recevoir leur prestation de serment.

Compte tenu de l'avis du Conseil d'État, la rédaction de l'article 52, alinéa 2, a été adaptée afin de supprimer la contradiction entre cet alinéa et l'alinéa 1er.

Sur avis du Conseil d'État, l'alinéa 3 du texte légal a été supprimé en raison de son inutilité, la compétence territoriale des inspecteurs sociaux n'étant pas liée au ressort de la Cour d'appel.

La disposition de l'article 52 a été introduit dans un nouvel article 10*quater* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 263 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 53

Cet article consacre le droit dont dispose toute personne lésée par une mesure relevant du pouvoir des inspecteurs sociaux d'être informée de cette mesure ainsi que de ses droits et obligations eu égard à la mesure qui a été ordonnée.

Actuellement, les inspecteurs sociaux effectuent des saisies contre récépissé en application de l'article 4, § 1er, 2°, c, d, f, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. L'exigence d'un écrit instauré par le projet de loi ne vaut plus seulement comme simple accusé de réception.

De effectiviteit van voornoemd recht op informatie heeft voor gevolg dat de maatregelen bevolen door de sociaal inspecteurs het voorwerp uitmaken van een geschrift dat persoonlijk aan de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber wordt overhandigd of bij ter post per aangetekende brief met ontvangstbewijs naar de werkgever wordt verstuurd.

Ingevolge het advies van de Raad van State is de wettekst van artikel 53 verduidelijkt en geeft de commentaar met betrekking tot dit artikel een antwoord op de vragen van de Raad.

Artikel 53 bestaat bijgevolg uit drie paragrafen.

Paragraaf 1 bepaalt de maatregelen waarvan een geschreven vaststelling moet worden gemaakt.

Het eerste lid heeft betrekking op de maatregelen die door het uitzonderlijk dwingend karakter ervan altijd schriftelijk moeten worden vastgesteld.

Dat lid stelt dat de beslagen en verzegelingen uitgevoerd krachtens de artikelen 35 en 38 evenals de dwangmaatregelen genomen door de sociaal inspecteurs in uitvoering van de artikelen 31, 37 en 43 tot 49 het voorwerp moeten uitmaken van een geschreven vaststelling.

In antwoord op de vraag van de Raad van State moet worden verduidelijkt dat de in artikel 31 bedoelde maatregel, die aan de sociaal inspecteurs het recht waarborgt op toegang tot de gegevens via een computersysteem of via enig ander elektronisch toestel, alsook het recht verzekert op downloaden en op gebruik van die gegevens langs elektronische weg waarborgt, het onderwerp moet zijn van een geschreven vaststelling, net als de inbeslagnemingen, verzegelingen en andere dwangmaatregelen.

Het tweede lid bepaalt dat de in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen ook een geschreven vaststelling moeten worden gemaakt.

De verplichting om de werkgever in te lichten over de gedane opsporing en onderzoek wanneer deze, zijn aangestelde of lasthebber daarbij niet aanwezig was vindt zijn oorsprong in artikel 2, 2e zin, van de bijlage bij de Aanbeveling Nr R (95) 13 het Comité van de ministers van de Raad van Europa aan de Lidstaten met betrekking tot de problemen op het vlak van de strafprocedure in verband met de informatietechnologie, goedgekeurd op 11 september 1995.

Aangezien het hier bovendien gaat om een dwangmaatregel werd deze waarborg voor de werkgever uitgebreid tot de situatie waarbij hij wél aanwezig is bij de opsporing en het onderzoek.

Paragraaf 2 betreft de wijzen waarop de geschreven vaststelling aan de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber bezorgd.

Het eerste lid heeft betrekking op het geval waarin de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber aanwezig is tijdens het onderzoek uitgevoerd door de sociaal inspecteurs en de uitvoering van de in § 1 bedoelde

L'effectivité du droit d'information susvisé implique que les mesures ordonnées par les inspecteurs sociaux fassent l'objet d'un écrit remis de la main à la main à l'employeur, son préposé ou son mandataire ou envoyé par pli recommandé à la poste moyennant accusé de réception à l'employeur.

Suite à l'avis du Conseil d'État, le texte légal de l'article 53 est plus précis et le commentaire qui en est fait apporte une réponse aux questions que le Conseil soulève.

L'article 53 comporte ainsi trois paragraphes.

Le paragraphe 1er détermine les mesures qui doivent faire l'objet d'un constat écrit.

L'alinéa premier vise les mesures qui, par leur nature particulièrement contraignante, doivent toujours faire l'objet d'un constat écrit.

Cet alinéa prévoit que les saisies et mises sous scellés pratiquées en vertu des articles 35 et 38 ainsi que les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux en exécution des articles 31, 37 et 43 à 49 doivent faire l'objet d'un constat écrit.

En réponse à la question du Conseil d'État, il convient de préciser que la mesure visée à l'article 31, qui garantit aux inspecteurs sociaux un droit d'accès aux données accessibles par un système informatique ou par tout autre appareil électronique ainsi qu'un droit de téléchargement et d'utilisation par voie électronique de ces données, doit faire l'objet d'un constat écrit à l'instar des saisies, mises sous scellés et autres mesures de contrainte.

L'alinéa 2 prescrit que les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2, doivent également faire l'objet d'un constat écrit.

L'obligation d'informer l'employeur sur la recherche et l'examen effectués lorsque celui-ci, son préposé ou mandataire n'était pas présent, trouve son origine dans l'article 2, deuxième phrase, de l'annexe à la Recommandation N° R (95) 13 du Comité des ministres du Conseil de l'Europe aux États membres relative aux problèmes de procédure pénale liés à la technologie de l'information, adoptée le 11 septembre 1995.

Etant donné qu'il s'agit en plus ici d'une mesure de contrainte, cette garantie pour l'employeur a été élargie à la situation où il est bien présent lors de la recherche et de l'examen.

Le paragraphe 2 concerne les modes de transmission du constat écrit à l'employeur, son préposé ou son mandataire.

L'alinéa 1er vise le cas où l'employeur, son préposé ou son mandataire est présent lors de contrôle effectué par les inspecteurs sociaux et de l'exécution des mesures prescrites au § 1er. Dans cette hypothèse, le constat écrit

maatregelen. In dat geval wordt de geschreven vaststelling persoonlijk overhandigd aan de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die aftekent voor ontvangst.

Het tweede lid verplicht de sociaal inspecteurs ertoe de geschreven vaststelling onmiddellijk af te geven wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber niet aanwezig is tijdens het onderzoek en de uitvoering van de maatregelen. Het doel van deze bepaling is de werkgever zo snel mogelijk in te lichten. Er is evenwel bepaald dat een kopie van de geschreven vaststelling bij ter post aangetekende brief moet worden verstuurd binnen een termijn van veertien dagen. De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber moet tekenen voor ontvangst.

Opdat de informatie voldoende volledig zou zijn bepaalt de paragraaf 3 de vermeldingen die het schriftelijk formulier moet bevatten. Deze opsomming is niet exhaustief en kan worden aangevuld.

Het formulier moet eveneens de tekst van artikel 54 van het ontwerp bevatten die een beroepsprocedure invoert tegen de in § 1 bedoelde dwangmaatregelen. Het moet ten slotte de tekst bevatten van de artikelen 213 en 214 die de belemmering van het toezicht en het niet naleven van de boven bedoelde dwangmaatregelen veroordelen, evenals het niet naleven van de beslissing van de arbeidsrechtbank, rechtdoende over bovenvermeld beroep. Het geschrift dient te informeren over het bedrag van de sanctie van niveau 3 of 4 verhoogd met de opdecimen, zodat de informatie duidelijk begrepen wordt door de burger.

Men mag hopen dat, door een betere voorlichting van de bestemming van de maatregel over de beroepsmogelijkheden en van de strafrechtelijke risico's in geval van het niet naleven van de dwangmaatregel, de bestemming meer wordt aangezet om deze maatregel na te leven of een wettelijk verhaal in te stellen in plaats van de zegels te verbreken of een andere verbodsmaatregel te schenden.

Het geschrift waarvan sprake kan een geheel vormen met het proces-verbaal, zodat de taak van de sociaal inspecteurs niet onnodig zwaarder wordt gemaakt.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerkingen van de Raad van State met betrekking tot de Nederlandstalige versie van artikel 53, eerste en derde lid.

De bepaling van artikel 53 werd door artikel 256 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoegd in een nieuw artikel 4^{quinquies} van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikel 54

Deze bepaling richt een beroepsprocedure in tegen de inbeslagnemingen en verzegelingen bedoeld in artikelen 35 en 38 evenals tegen de maatregelen genomen

est remis de la main à la main à l'employeur, son préposé ou son mandataire qui en accuse réception.

L'alinéa 2 oblige les inspecteurs sociaux à déposer le constat écrit sur-le-champ lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire n'est pas présent lors du contrôle et de l'exécution des mesures. Cette disposition a pour but d'informer l'employeur dans les plus brefs délais. Cependant, il est prescrit qu'une copie du constat écrit est envoyée par pli recommandé à la poste dans un délai de quatorze jours. L'employeur, son préposé ou son mandataire doit accuser réception de celui-ci.

Afin que l'information soit suffisamment complète, le paragraphe 3 détermine les mentions qui doivent figurer sur le formulaire écrit. Cette énumération n'est pas exhaustive et peut être complétée.

Le formulaire doit également reproduire le texte de l'article 54 du projet qui instaure une procédure de recours contre les mesures de contrainte visées au § 1er. Il doit, enfin, reproduire le texte des articles 213 et 214 incriminant l'obstacle à la surveillance, le non-respect des mesures de contrainte visées ci-dessus, ainsi que le non-respect de la décision du tribunal du travail statuant sur le recours susvisé; l'écrit devra informer du montant de la sanction de niveau 3 ou 4, augmenté des décimes additionnels, de manière à ce que l'information soit clairement perçue par le citoyen.

On peut espérer que, par une meilleure information du destinataire de la mesure quant aux possibilités de recours et aux risques pénaux encourus en cas de non-respect de la mesure de contrainte, ce destinataire soit davantage incité à respecter cette règle ou à exercer une voie de recours légale qu'à briser des scellés ou violer une autre mesure d'interdiction.

L'écrit dont il est question peut former un tout avec le procès-verbal, ce qui évitera d'alourdir la tâche des inspecteurs sociaux.

Il est tenu compte des remarques de linguistique formulées par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise de l'article 53, alinéas 1er et 3.

La disposition de l'article 53 a été introduite dans un nouvel article 4^{quinquies} de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 256 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Article 54

Cette disposition instaure une procédure de recours contre les saisies et mises sous scellés visées aux articles 35 et 38 ainsi que contre les mesures prises par

door de sociaal inspecteurs op grond van artikelen 31, 37 en 43 tot 49.

De beroepsprocedure kan eveneens aangewend worden tegen de in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen.

Paragraaf 1 van artikel 54 is aangepast overeenkomstig de wijzigingen aangebracht in artikel 53 naar aanleiding van de vragen die de Raad van State in zijn advies stelt.

1. Het rechtsmiddel dat in dit artikel wordt voorgesteld kan worden ingesteld door ieder persoon die werd benadeeld door de inbeslagnemingen en verzegelingen bedoeld in artikelen 35 en 38 door een maatregel genomen door de sociaal inspecteurs op grond van de artikelen 31, 37 en 43 tot 49, evenals door de in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen. Het beroep is beperkt wat het ontwerp ervan betreft aangezien het betrekking heeft op de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs, vastgesteld door voormelde bepalingen. Bovendien houdt het voorontwerp van wet geen beperking in wat het instellen van het vorderingsrecht betreft met betrekking tot de beroepsprocedure. Wat de artikelen 28, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 betreft kan de benadeelde persoon een werkgever, een aangestelde of een lasthebber zijn of ook een werknemer of een derde, bijvoorbeeld eigenaar van de verzegelde goederen. Deze bepaling verduidelijkt evenwel dat het gaat om ieder benadeeld persoon. Deze moet dus een belang aantonen.

2. Aangezien het een rechtsmiddel betreft tegen de maatregelen voorgeschreven door de sociaal inspecteurs krachtens hun bevoegdheid in het kader van een administratieve fase en buiten de context van een gerechtelijk onderzoek, moet dit rechtsmiddel worden ingeschreven bij de bevoegdheden van de arbeidsgerechten.

Ingevolge het advies van de Raad van State is bepaald dat de personen benadeeld door de inbeslagnemingen bevoelen in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, beschikken over waarborgen bedoeld in het Wetboek van Strafvordering.

De justitiabele oefent het in artikel 54 bedoelde beroep of het beroep bedoeld in de artikelen 28*sexies* en 61*quater* van het Wetboek van Strafvordering uit, naargelang de inbeslagnemingsakte opgesteld is in het kader van een administratieve of een strafrechtelijke procedure. De ontvangst van een afschrift van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk (artikel 66, tweede lid) zal hem op de hoogte brengen van het gegeven dat de strafrechtelijke procedure ingesteld is en dat moet worden verwezen naar de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering.

De Raad van State stelt in zijn advies voor te onderzoeken of artikel 54 geen problemen oplevert tijdens

les inspecteurs sociaux sur la base des articles 31, 37 et 43 à 49.

La procédure de recours est également prévue pour les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2.

Le § 1er du texte légal de l'article 54 a été adapté conformément aux modifications apportées à l'article 53 suite aux questions que soulève le Conseil d'État dans son avis.

1. Le recours proposé par cet article peut être mis en œuvre par toute personne lésée par les saisies et mises sous scellés visées aux articles 35 et 38, par une mesure prise par les inspecteurs sociaux sur la base des articles 31, 37 et 43 à 49, ainsi que par les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2. Le recours est limité quant à son objet puisqu'il vise les pouvoirs des inspecteurs sociaux prescrits par les dispositions susvisées. En outre, le projet de loi ne comporte pas de restriction quant à l'introduction du droit d'action relatif à la procédure de recours. Au regard des articles 28, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49, la personne lésée peut être un employeur, un préposé ou un mandataire ainsi qu'un travailleur ou un tiers, propriétaire des biens mis sous scellés, par exemple. Cependant, cette disposition précise qu'il s'agit de toute personne lésée. Celle-ci doit donc avoir un intérêt à agir.

2. S'agissant d'un recours organisé contre les mesures prescrites par les inspecteurs sociaux en vertu de leur pouvoir de contrôle des lois sociales dans le cadre d'une phase administrative en dehors du contexte d'une information judiciaire, le recours est à inscrire parmi les compétences des juridictions du travail.

Suite à l'avis du Conseil d'État, il est précisé que les personnes lésées par les saisies prescrites dans le cadre d'une information ou d'une instruction disposent des garanties prévues par le Code d'instruction criminelle.

Le justiciable exercera le recours visé à l'article 54 ou le recours prescrit par les articles 28*sexies* et 61*quater* du Code d'instruction criminelle selon que l'acte de saisie a été posé dans le cadre d'une procédure administrative ou répressive. C'est la réception d'une copie du procès verbal de constatation d'une infraction (article 66, alinéa 2) qui l'informera que la procédure pénale est engagée et qu'il s'agit de se référer aux dispositions du Code d'instruction criminelle.

Dans son avis, le Conseil d'État propose d'examiner si l'article 54 ne pose pas de problèmes lors d'actions de

gecoördineerde controleacties waaraan andere inspectiediensten deelnemen.

De sociaal inspecteurs voeren de inbeslagnemingen en de andere in § 1 van artikel 54 bedoelde maatregelen uit met het oog op het toezicht op de naleving van de in Boek II bedoelde wetsbepalingen die onder hun bevoegdheid vallen (artikel 18). Zij kunnen dus geen enkele dwangmaatregel treffen met betrekking tot het toezicht op enige andere wetgeving.

3. Het ontwerp van wet bepaalt dat het verhaal van de benadeelde persoon een rechtsmiddel is dat moet ingesteld worden voor de voorzitter van de arbeidsrechtbank zoals in kortgeding. Het beroep wordt op dezelfde wijze behandeld.

3.1. De voorzitter van de arbeidsrechtbank zal een eindbeslissing nemen die kracht van gewijsde heeft, volgens een versnelde procedure wegens hoogdringendheid.

3.2. De hoogdringendheid vloeit voort uit de maatregelen die werden genomen in toepassing van de artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 en die van dwingende aard zijn (bijvoorbeeld het immobiliseren van computermateriaal, het immobiliseren van werktuigen, de ontruiming van de werkplaats, enz.) ten nadele van de uitoefening van de activiteiten van de onderneming; een stopzetting kan onherstelbare gevolgen hebben voor het voortbestaan van de onderneming en dus voor de tewerkstelling.

3.3. De rechtspleging zoals in kortgeding, in eerste aanleg en in beroep, is onderworpen aan de toepassing van de bepalingen van het gemeen recht van de burgerlijke procedure wanneer de bijzondere bepalingen eigen aan de rechtspleging in kortgeding voorgeschreven bij de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek niet toepasbaar blijken.

– De rechtspleging zoals in kortgeding is een niet-opschortend beroep. Op die manier wordt de uitwerking niet ontnomen aan de door de sociaal inspecteurs genomen maatregelen. Dit sluit de mogelijkheid uit voor de benadeelde persoon om beroep in te stellen louter en alleen om zich te onttrekken aan het toezicht van de sociaal inspecteurs teneinde een inbreuk te verhelen. Het vaststellen van een termijn alvorens een benadeeld persoon zijn vorderingsrecht kan instellen is dus nutteloos. Zo beschermt de rechtspleging zoals in kortgeding, de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs en waarborgt het de rechten van de benadeelde personen.

– De rechtspleging zoals in kortgeding wordt ingeleid, volgens het gemeen recht, bij dagvaarding binnen de twee dagen, termijn die kan verkort worden door de voorzitter van de arbeidsrechtbank. Deze akte van rechtsingang biedt zeer korte termijnen die in overeenstemming zijn met de noodzaak om een rechtsmiddel te creëren volgens een versnelde rechtspleging.

contrôle coordonnées auxquelles sont associés d'autres services d'inspections.

Les inspecteurs sociaux exécutent les saisies et les mesures visées au § 1er de l'article 54 en vue de la surveillance du respect des dispositions des lois visées au Livre II qui relèvent de leur compétence (article 18). Ils ne peuvent donc poser aucun acte de contrainte relatif à la surveillance d'autres législation.

3. Le projet de loi prescrit que le recours de la personne lésée constitue un recours qui doit être formé auprès du président du tribunal du travail dans les formes du référé. Le recours est instruit dans les mêmes formes.

3.1. Le président du tribunal du travail rendra une décision définitive ayant autorité de chose jugée, selon une procédure accélérée que l'urgence exige.

3.2. L'urgence résulte des mesures qui ont été prises en application des articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 et qui se révèlent coercitives (par exemple, l'immobilisation du matériel informatique, l'immobilisation des instruments de travail, l'évacuation du chantier, etc.) au préjudice de l'exercice de l'activité de l'entreprise; une immobilisation peut avoir des conséquences irréversibles sur la survie d'une entreprise et donc sur l'emploi.

3.3. La procédure comme en référé, en première instance et en appel, est soumise à l'application des règles de droit commun de la procédure civile lorsque les règles particulières propres à la procédure en référé prescrites par les articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire ne trouvent pas à s'appliquer.

– La procédure comme en référé constitue un recours non suspensif. De cette façon, les mesures prises par les inspecteurs sociaux ne sont pas privées de leur effet. Ceci exclut la possibilité pour la personne lésée d'effectuer un recours dans le seul but de se soustraire à la surveillance des inspecteurs sociaux afin de dissimuler une infraction. Dès lors, la fixation d'un délai avant lequel la personne lésée ne peut mettre en œuvre son droit d'action est inutile. Ainsi, la procédure comme en référé préserve les pouvoirs des inspecteurs sociaux et sauvegarde les droits des personnes lésées.

– La procédure comme en référé est introduite par citation dont le délai est de deux jours, lequel peut être abrégé par le président du tribunal du travail, selon le droit commun. Cet acte introductif d'instance offre des délais très brefs, lesquels s'accommodent avec la nécessité de créer un recours selon une procédure accélérée.

De vraag is te weten of het beter is de zaak in te leiden bij dagvaarding dan bij verzoekschrift. Het is juist dat het verzoekschrift het voordeel heeft dat het gratis is. Het vertoont evenwel volgende nadelen: enerzijds brengt het onvermijdelijk een verlenging van de rechtspleging mee, wat in bepaalde gevallen bijzonder nadelig kan blijken; het verzwakt, zonder redelijke rechtvaardiging, het griffiewerk en de kosten ten laste van de Staat. Voor het overige is in de inleiding van een zaak bij verzoekschrift voorzien in het Gerechtelijk Wetboek ten gunste van de sociaal verzekerde wanneer deze tegenover een socialezekerheidsinstelling staat. In alle andere gevallen is er toepassing van het gemeen recht, dit wil zeggen van de rechtspleging bij dagvaarding, in het bijzonder in de procedure van kort geding.

– Het instellen van een rechtsmiddel bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank moet het arbeidsauditoraat toelaten om zijn advies uit te brengen volgens de procedure van de verplicht mededeelbare zaken krachtens artikel 764, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek. De aanwezigheid van de arbeidsauditeur dringt zich met name op, omdat zou kunnen blijken dat het dossier belangrijker is dan het op het eerste gezicht leek en het openen van een strafonderzoek gerechtvaardigd is. In dit laatste geval verandert de context van de dwangmaatregel en gaat het over een strafmaatregel die openstaat voor de beroepsmogelijkheden waarin voorzien is bij de wet-Franchimont.

– Zoals in het gemeen recht is de beslissing uitvoerbaar bij voorraad. Men moet vertrouwen op de voorzichtigheid en het gezond verstand van de rechter die bij twijfel de opheffing van de maatregel niet zal durven uitspreken. Daarenboven zal de inspectie, gelet op de duur van de procedure, de tijd gekregen hebben om gebruik te maken van het uitgevoerd beslag (kopie van de gegevensbestanden, enz). Bovendien, gelet op aanwezigheid van het auditoraat op de terechtzitting, kan het altijd, in geval van onenigheid, een strafonderzoek openen en overgaan tot een strafrechtelijk beslag, waartegen de rechtsmiddelen van de wet-Franchimont zullen gelden.

– De beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank is vatbaar voor verzet en hoger beroep. In graad van beroep zal de zaak worden onderzocht door een kamer van het Arbeidshof, samengesteld uit drie raadsheren en dit krachtens artikel 109bis, § 3 van het Gerechtelijk Wetboek.

3.4. De rechtspleging zoals in kortgeding is een rechtsmiddel met volledige bevoegdheid dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank toelaat zich uit te spreken zowel over de wettelijkheid van de bevolen maatregelen als over de opportuniteit van hun handhaving.

De aan de Raad van State voorgelegde tekst bepaalt dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank zich uitspreekt over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en van

La question se pose de savoir s'il est préférable d'introduire la cause par citation ou par requête. Il est vrai que la requête a l'avantage de la gratuité. Elle présente néanmoins les inconvénients suivants: d'une part, elle implique nécessairement un allongement de la procédure, ce qui peut se révéler extrêmement préjudiciable dans certains cas; elle alourdit le travail du greffe et le coût à charge de l'État, sans justification raisonnable. Du reste, l'introduction de la cause par voie de requête est prévue par le Code judiciaire en faveur de l'assuré social lorsqu'il est opposé à une institution de sécurité sociale. Dans tous les autres cas, il y a application du droit commun, c'est-à-dire de la procédure par citation, en particulier dans le cas d'une procédure en référé.

– L'organisation d'un recours juridictionnel auprès du président du tribunal du travail doit permettre à l'auditorat du travail de transmettre son avis selon la procédure des affaires obligatoirement communicables en vertu de l'article 764, alinéa 1er, du Code judiciaire. La présence de l'auditeur du travail s'impose notamment parce qu'il pourrait s'avérer que le dossier est plus grave qu'il ne paraît à première vue et justifie l'ouverture d'une information répressive. Dans ce dernier cas, le contexte de la mesure de contrainte se transforme et il s'agit d'une mesure répressive ouvrant les droits de recours organisés par la loi Franchimont.

– Comme en droit commun, la décision est exécutoire par provision. Il faut faire confiance à la prudence et au bon sens du juge, qui en cas de doute, n'osera pas prononcer la levée de la mesure. Par ailleurs, eu égard à la durée de la procédure, l'inspection aura eu le temps de tirer parti de la saisie effectuée (copie de fichier, etc.). En outre, étant donné que l'auditorat est présent à l'audience, il pourra toujours, en cas de désaccord, ouvrir une information pénale et procéder à une saisie pénale, contre laquelle existeront les recours de la loi Franchimont.

– La décision du président du tribunal du travail est susceptible d'opposition et d'appel. En appel, la cause sera examinée par une chambre de la Cour du travail composée de trois conseillers et ce, en vertu de l'article 109bis, § 3, du Code judiciaire.

3.4. La procédure comme en référé constitue un recours de pleine juridiction autorisant le président du tribunal du travail à se prononcer tant sur la légalité des mesures ordonnées que sur l'opportunité de leur maintien.

Le texte soumis au Conseil d'État prévoit que le président du tribunal du travail se prononce sur la légalité des saisies et des mesures visées au § 1er, alinéa 1er

de maatregelen bedoeld in § 1, eerste en tweede lid, van artikel 54, alsook over de wenselijkheid van de handhaving ervan.

Volgens de Raad van State is de controle van de voorzitter van de arbeidsrechtbank op de wenselijkheid van het behoud van de in § 1, tweede lid, bedoelde maatregelen niet nuttig.

Dit lid heeft betrekking op de in artikel 31 bedoelde maatregel die aan de sociaal inspecteurs het recht waarborgt op toegang tot de gegevens toegankelijk via een computersysteem of via enig ander elektronisch toestel alsook het recht op downloaden en op gebruik van die gegevens langs elektronische weg. Dit lid heeft ook betrekking op de in artikel 28 bedoelde maatregel. Artikel 28 regelt de opsporing en het onderzoek van de informatiedragers die sociale gegevens of andere door de wet bepaalde gegevens bevatten.

Het is inderdaad niet nuttig dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank zich uitsprekt over de wenselijkheid van het behoud van die maatregelen.

Paragraaf 3 van artikel 54 is aangepast overeenkomstig het advies van de Raad van State.

De controle van de voorzitter van de arbeidsrechtbank overeenstemt met deze van de kamer van inbeslagnemingstelling in strafzaken. Hij kan weigeren om de maatregelen op te heffen of hij kan de totale of de gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen of deze totale of gedeeltelijke opheffing gepaard laten gaan met voorwaarden.

Als antwoord op het advies van de Raad van State moeten de juridische gevolgen van de beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank die een bepaalde toezichtsmaatregel illegaal verklaart, worden verduidelijkt.

Bijgevolg wordt in artikel 54 een nieuwe paragraaf 5 ingevoegd. Daarin is bepaald dat de door de sociaal inspecteurs uitgevoerde inbeslagnemingen, verzegelingen en andere maatregelen die in strijd zijn met de bepalingen van artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 van het Sociaal Strafwetboek nietig zijn. De nietigheids-sanctie die verbonden is met de illegale maatregelen leidt ertoe dat de vaststellingen van de sociaal inspecteurs op grond van die maatregelen geen bewijsmiddel van een inbreuk kunnen vormen.

3.5. Het ontwerp van wet voorziet geen termijn waarbinnen de voorzitter van de arbeidsrechtbank zijn beslissing moet nemen. De rechtspleging zoals in kortgeding houdt inderdaad een waarborg in voor de snelle afhandeling van het geschil. Op de rechter rust de verplichting ervoor te waken dat de rechtspleging, waarvan wordt aangenomen dat deze hoogdringend is, niet nodeloos wordt aangehouden.

De bepaling van artikel 54 werd door artikel 257 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoerd in een nieuw artikel 4sexies van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

et 2, de l'article 54 ainsi que sur l'opportunité de leur maintien.

Suivant le Conseil d'État, le contrôle du président du tribunal du travail sur l'opportunité du maintien des mesures visées au § 1er, alinéa 2, est sans utilité.

Cet alinéa concerne la mesure prescrite à l'article 31 qui garantit aux inspecteurs sociaux un droit d'accès aux données accessibles par un système informatique ou par tout autre appareil électronique ainsi qu'un droit de téléchargement et d'utilisation par voie électronique de ces données ainsi que la mesure visée à l'article 28. L'article 28 règle la recherche et l'examen des supports d'information contenant des données sociales ou d'autres données prescrites par la loi.

Il est effectivement sans utilité que le président du tribunal du travail se prononce sur l'opportunité du maintien de ces mesures.

Le paragraphe 3 de l'article 54 a été adapté conformément à l'avis du Conseil d'État.

Le contrôle du président du tribunal du travail correspond à celui de la chambre des mises en accusation en matière répressive. Il peut refuser de lever les mesures ou ordonner la levée totale ou partielle des mesures ou assortir cette levée totale ou partielle de conditions.

En réponse à l'avis émis par le Conseil d'État, il y a lieu de préciser les effets juridiques de la décision du président du tribunal du travail déclarant illégale une mesure de surveillance déterminée.

Ainsi, un nouveau paragraphe 5 est inséré dans l'article 54. Celui-ci dispose que les saisies, les mises sous-scellés et les autres mesures pratiquées par les inspecteurs sociaux en contravention aux dispositions des articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 du Code pénal social sont nulles. La sanction de nullité qui s'attache aux mesures illégales a pour conséquence que les constatations effectuées par les inspecteurs sociaux sur la base de ces mesures ne peuvent pas constituer un élément de preuve d'une infraction.

3.5. Le projet de loi ne prévoit pas de délai dans lequel le président du tribunal du travail doit rendre sa décision. En effet, la procédure comme en référé constitue une garantie quant au traitement rapide du contentieux. Sur le juge repose l'obligation de veiller que la procédure dont l'urgence est présumée ne se prolonge pas inutilement.

La disposition de l'article 54 a été introduite dans un nouvel article 4sexies de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 257 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Artikelen 55 tot 58

Deze bepalingen nemen de huidige artikelen 5 tot 8 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over.

Deze artikelen hebben betrekking op het recht van de sociaal inspecteurs om inlichtingen mee te delen, op het recht om inlichtingen te zoeken en op het recht om de verkregen informatie te gebruiken.

Er worden evenwel wijzigingen aangebracht in de artikelen 55, 56 en 58.

Overeenkomstig artikel 55 mogen de sociaal inspecteurs de inlichtingen die zij tijdens hun onderzoek hebben ingewonnen meedelen aan andere instellingen die niet met een toezichtsoverdracht zijn belast, bijvoorbeeld de OCMW's, enz..

Deze inlichtingen mogen eveneens aan de politiediensten worden overgelegd.

Het toepassingsgebied van artikel 58 wordt uitgebreid tot de arbeidsinspecties van de landen die het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel niet hebben ondertekend.

Artikel 58 werd bovendien aangevuld teneinde andere vormen van wederzijdse bijstand en samenwerking dan de uitwisseling van gegevens mogelijk te maken met de arbeidsinspecties van andere landen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het tijdelijk uitwisselen van verbindingsfunctionarissen, grensoverschrijdende observatie en het oprichten van gemeenschappelijke opsporingsteams.

De artikelen 258, 259 en 260 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen hebben de artikelen 5, 6 en 8 van de wet van 16 november 1972 vervangen door de bepalingen van artikelen 55, 56 en 58. Deze artikelen werden gewijzigd na het advies van de Raad van State met betrekking tot het wetsontwerp tot invoering van het Sociaal Strafwetboek.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerkingen van de Raad van State met betrekking tot de Nederlandstalige versie van artikel 55, derde lid.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt tussen het tweede en het derde lid van artikel 56 een nieuw lid ingevoegd. Dat lid bepaalt dat de uitwisseling van de in het eerste lid bedoelde gegevens en informatie tussen de federale overheden en die van de gemeenschappen en de gewesten moet worden geregeld via een samenwerkingsakkoord, zulks krachtens artikel 92bis, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Bijgevolg is de verwijzing naar de gemeenschappen en de gewesten in het eerste en tweede lid geschrapt. Een samenwerkingsakkoord moet eveneens de andere vormen van wederzijdse bijstand en samenwerking tussen de federale overheden en de overheden van de gemeenschappen en gewesten regelen.

Articles 55 à 58

Ces dispositions reprennent les actuels articles 5 à 8 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

Ces articles sont relatifs au droit des inspecteurs sociaux de communiquer des renseignements, au droit de rechercher des renseignements et au droit d'utiliser les informations obtenues.

Des modifications sont cependant apportées aux articles 55, 56 et 58.

L'article 55 autorise les inspecteurs sociaux à communiquer les informations recueillies à l'occasion de leur enquête à d'autres instances qui ne disposent pas d'une mission de surveillance telles que les CPAS, etc..

Ces informations peuvent également être communiquées aux services de police.

L'article 58 voit son champ d'application étendu aux inspections du travail des pays non signataires de la Convention n° 81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce.

L'article 58 a en outre été complété afin de rendre possible d'autres formes d'assistance réciproque et de collaboration que l'échange de données avec les inspections du travail des autres États membres. On peut entre autre penser ici à l'échange temporaire de fonctionnaires de contact, à l'observation transfrontalière et à la création d'équipes de recherches communes.

Les articles 258, 259 et 260 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses ont remplacé les articles 5, 6 et 8 de la loi du 16 novembre 1972 par les dispositions des articles 55, 56 et 58. Ces articles sont modifiés suite à l'avis du Conseil d'État portant sur le projet de loi introduisant le code pénal social.

Il est tenu compte des remarques de linguistique formulées par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise de l'article 55, alinéa 3.

Conformément à l'avis du Conseil d'État, il est inséré un nouvel alinéa entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3 de l'article 56. Cet alinéa dispose que l'échange des renseignements et des informations visés à l'alinéa 1er entre les autorités fédérales et les autorités des communautés et des régions doit être réglé par un accord de coopération en vertu de l'article 92bis, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles. Dès lors, la référence aux communautés et aux régions a été supprimée dans le 1er et le 2ème alinéas. Un accord de coopération doit également régler les autres formes d'assistance réciproque et de collaboration entre les autorités fédérales et les autorités des communautés et des régions.

Volgens de Raad van State moet alle informatie die betrekking heeft op het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek worden meegedeeld met uitdrukkelijke toestemming van de rechterlijke overheid. Artikel 56, derde lid, heeft echter enkel betrekking op de «akten, stukken, registers, documenten of inlichtingen». Deze opsomming van de gegevens die slechts mogen worden meegedeeld met de toestemming van de rechterlijke overheid is dus te restrictief. Bijgevolg wordt het eerste en het tweede lid aangepast. De mededeling heeft voortaan betrekking op de in artikel 28, § 1, bedoelde informatiedragers en op de kopies zoals omschreven in artikel 34. Het derde lid (dit is het vierde lid geworden na de invoeging van een nieuw derde lid) wordt eveneens gewijzigd teneinde tegemoet te komen aan de ter zake doende opmerking van de Raad van State.

Er blijft ook te verduidelijken wat onder «rechterlijke overheid» wordt verstaan. De rechterlijke overheid die erin toestemt dat gegevens met betrekking tot gerechtelijke procedures worden meegedeeld, is de procureur-generaal die zijn bevoegdheid kan overdragen aan de procureur des Konings of aan het arbeidsauditoraat.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerkingen van de Raad van State met betrekking tot de Nederlandstalige versie van artikel 56, derde lid (dit is het vierde lid geworden na invoeging van een nieuw derde lid).

In artikel 6, § 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972 wordt verwezen naar de stukken met betrekking tot «gerechtelijke procedures». Deze term beoogt zowel de strafrechtelijke procedures als de burgerrechtelijke procedures. Artikel 56, derde lid, (dit is het vierde lid geworden door de invoeging van een nieuw derde lid) heeft een beperktere draagwijdte aangezien deze bepaling van toepassing is op de inlichtingen en op de informatiedragers verzameld bij de uitvoering van de verplichtingen voorgeschreven door de rechterlijke overheid. In tegenstelling tot het advies van de Raad van State is het nieuwe vierde lid van artikel 56 niet aangepast volgens het bepaalde in artikel 6, § 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972. De bevoegdheid van de procureur-generaal om toestemming te verlenen voor het meedelen van informatie in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek kan immers worden verklaard door het geheim verbonden aan het opsporingsonderzoek en aan het gerechtelijk onderzoek.

Artikelen 59 tot 62

Deze bepalingen nemen de huidige artikelen 11 tot 13 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over.

Deze bepalingen hebben betrekking op het vertrouwelijkheid van de gegevens, het beroepsgeheim waaraan

Selon le Conseil d'État, tous renseignements concernant l'information et l'instruction doivent être communiqués avec l'autorisation expresse de l'autorité judiciaire. Or, l'article 56, alinéa 3, ne vise que les «actes, pièces, registres, documents ou renseignements». Cette énumération des éléments qui ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation de l'autorité judiciaire est donc trop restrictive. Ainsi, l'alinéa 1er et l'alinéa 2 sont adaptés. La communication concerne désormais les supports d'information visés à l'article 28, § 1er et les copies telles que définies par l'article 34. L'alinéa 3 (devenu l'alinéa 4 suite à l'insertion d'un nouvel alinéa 3) est également modifié afin de répondre à la remarque du Conseil d'État sur ce point.

Il reste également à préciser ce que l'on entend par «autorité judiciaire». L'autorité judiciaire qui autorise que soient communiqués des éléments relatifs à des procédures judiciaires est le procureur général qui peut déléguer son pouvoir au procureur du Roi ou à l'auditorat du travail.

Il est tenu compte des remarques linguistiques formulées par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise de l'article 56, alinéa 3 (devenu l'alinéa 4 suite à l'insertion d'un nouvel alinéa 3).

L'article 6, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972 fait référence aux pièces relatives à des «procédures judiciaires». Ce terme vise tant les procédures pénales que les procédures civiles. L'article 56, alinéa 3, (devenu l'alinéa 4 suite à l'insertion d'un nouvel alinéa 3) a une portée plus limitée puisque cette disposition s'applique aux renseignements et aux supports d'information recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire. Contrairement à l'avis du Conseil d'État, le nouvel alinéa 4 de l'article 56 n'a pas été adapté selon le prescrit de l'article 6, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972. En effet, le pouvoir du procureur général d'accorder l'autorisation de communiquer des informations dans le cadre d'une information ou d'une instruction pénale s'explique par le secret qui s'attache à l'information et à l'instruction pénale.

Articles 59 à 62

Ces dispositions reprennent les actuels articles 11 à 13 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

Ces dispositions concernent la confidentialité des données, le secret professionnel auquel les inspecteurs

de sociaal inspecteurs gehouden zijn en het verbod om een rechtsreeks of onrechtstreeks belang in de ondernemingen of instellingen te hebben.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State is in artikel 59 een tweede lid ingevoegd, teneinde de in het eerste lid voorgeschreven vertrouwelijkheidsplicht uit te breiden tot de derden die de sociaal inspecteurs bijstaan bij de uitoefening van hun bevoegdheden.

Krachtens de artikelen 33 en 34, § 2, mogen de sociaal inspecteurs, door middel van het informaticasysteem of elk ander elektronisch toestel, immers de betrouwbaarheid nagaan van de geïnformatiseerde gegevens en bewerkingen. Zij mogen ook kopies maken van de informatiedragers die sociale gegevens of andere door de wet voorgeschreven gegevens bevatten die toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch toestel.

Wanneer de sociaal inspecteurs overgaan tot de tenuitvoerlegging van een van die maatregelen, mogen zij naast de bijstand van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber tevens de bijstand vorderen van adequate personen die over de nodige kennis beschikken inzake de werking van het informaticasysteem of van elk ander elektronisch toestel.

In voorkomend geval kunnen die personen bij de uitoefening van hun bijstandsplicht kennis nemen van sociale gegevens van persoonlijke aard. Het is bijgevolg wenselijk dat die personen dezelfde regels inzake vertrouwelijkheid naleven als de sociaal inspecteurs.

De sociaal inspecteurs die hun vertrouwelijkheidsplicht niet naleven, kunnen op grond van artikel 458 van het Strafwetboek strafrechtelijk worden vervolgd wegens schending van het beroepsgeheim.

De in de artikelen 33 en 34, § 2, bedoelde personen zijn niet gebonden door het beroepsgeheim bedoeld in artikel 458 van het Strafwetboek. Een in artikel 59 ingevoegd derde lid bepaalt bijgevolg dat zij strafrechtelijk strafbaar zijn overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek wanneer zij de vertrouwelijkheidsregels niet naleven.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 60.

De Raad van State stelt voor dat verduidelijkingen worden aangebracht inzake wat moet worden verstaan onder «onrechtstreeks belang» zoals bedoeld in artikel 61 met betrekking tot de integriteitsplicht van de sociaal inspecteurs.

Het begrip «onrechtstreeks belang» is tijdens de voorbereidende werkzaamheden inzake de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie nooit verduidelijkt. Volgens de rechtsleer zou het onrechtstreeks belang betrekking kunnen hebben op enige reden «(...) de nature personnelle qui seraient de nature à priver d'objectivité le contrôle effectué». Het gaat

sociaux sont soumis et l'interdiction d'avoir un intérêt direct ou indirect dans les entreprises ou institutions.

Suivant l'avis du Conseil d'État, un alinéa 2 est inséré à l'article 59 en vue d'étendre l'obligation de confidentialité prescrite à l'alinéa 1er aux tiers qui assistent les inspecteurs sociaux dans l'exercice de leurs pouvoirs.

En effet, en vertu des articles 33 et 34, § 2, les inspecteurs sociaux peuvent vérifier la fiabilité des données et des traitements informatiques au moyen du système informatique ou de tout autre appareil électronique. De même, ils peuvent effectuer des copies des supports d'information contenant des données sociales ou d'autres données prescrites par la loi qui sont accessibles par système informatique ou tout autre appareil électronique.

Lorsqu'ils procèdent à l'exécution d'une de ces mesures, les inspecteurs sociaux peuvent requérir l'assistance de personnes qualifiées qui disposent de la connaissance nécessaire sur le fonctionnement du système informatique ou de tout autre appareil électronique en plus de celle de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire.

Le cas échéant, ces personnes peuvent obtenir connaissance de données sociales à caractère personnel à l'occasion de leur devoir d'assistance. Il est donc opportun de soumettre celles-ci à la même règle de confidentialité que celle qui s'impose aux inspecteurs sociaux.

Les inspecteurs sociaux qui manquent à leur devoir de confidentialité peuvent être pénalement poursuivis pour violation du secret professionnel sur la base de l'article 458 du Code pénal.

Les personnes visées par les articles 33 et 34, § 2 ne sont pas tenues au secret professionnel sur la base de l'article 458 du Code pénal. Un alinéa 3, inséré à l'article 59, dispose donc qu'elles sont pénalement punissables conformément à l'article 458 du Code pénal en cas de non respect de la règle de confidentialité.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 60.

Le Conseil d'État propose que des précisions soient apportées sur ce qu'il convient d'entendre par «intérêt indirect» visé par l'article 61 concernant l'obligation d'intégrité des inspecteurs sociaux.

La notion d'intérêt indirect n'a fait l'objet d'aucune précision aux cours des travaux préparatoires de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Selon la doctrine, l'intérêt indirect pourrait viser toute raison «(...) de nature personnelle qui seraient de nature à priver d'objectivité le contrôle effectué». Il s'agit par exemple, du cas de l'inspecteur social qui contrôle

bijvoorbeeld om het geval van de sociaal inspecteur die op systematische wijze een concurrent van de onderneming van een van zijn verwanten of vrienden controleert (F. LAGASSE, *Manuel de droit pénal social*, Bibliothèque de droit social, Bruxelles Larcier, 2003, blz. 3).

De parlementaire werkzaamheden van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaalrechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn voorzien daarover het volgende:

«Onder rechtstreeks of onrechtstreeks belang dient te worden verstaan ieder persoonlijk belang, van financiële, vermogensrechtelijke belang of andere aard, dat een sociaalrechtelijk inspecteur kan hebben in een onderneming of opleidingscentrum waarop hij toezicht uitoefent.» (Parl. St., VI. Parl., 2002-03, nr. 1812/1, p.18).

Bovendien dient men te verwijzen naar artikel 15, alinea b), van het Verdrag nr. 81 van 11 juli 1947 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel van de Internationale Arbeidsorganisatie, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957.

Volgens het voormeld artikel 15, alinea b), «zijn de sociaal inspecteurs, op straffe van strafrechtelijke of passende disciplinaire maatregelen, gehouden om, zelfs na de dienst verlaten te hebben, generlei fabricage - of handelsgeheimen of productiewijzen waarvan zij in de uitoefening van hun functie hebben kennis gekregen, openbaar te maken.»

Aangezien het Strafwetboek dit vraagstuk reeds regelt bij zijn artikelen 309 en 458, wordt geen bepaling daaromtrent in het Sociaal Strafwetboek voorzien.

Artikel 309 van het Strafwetboek bepaalt het volgende:

«Hij die geheimen van de fabriek waarin hij werkzaam geweest is of nog is, kwaadwillig of bedrieglijk aan anderen meedeelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaar en met geldboete van vijftig frank tot tweeduizend frank.»

Artikel 458 van het Strafwetboek bepaalt het volgende:

«Geneesheren, heilkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken buiten het geval dat zij geroepen worden om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hen verplicht die geheimen bekend te maken, worden gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van honderd frank tot vijf-honderd frank.»

systématiquement une entreprise concurrente de celle d'un de ses parents ou amis (F. LAGASSE, *Manuel de droit pénal social*, Bibliothèque de droit social, Bruxelles Larcier, 2003, p.3).

Les travaux parlementaires du décret du 30 avril 2004 portant uniformisation des dispositions de contrôle, de sanction et pénales reprises dans la réglementation des matières de législation sociale qui relèvent de la compétence de la Communauté flamande et de la Région flamande contiennent les considérations suivantes:

Par intérêt direct ou indirect, on doit entendre tout intérêt personnel, l'intérêt d'ordre financier ou patrimonial ou d'une autre nature qu'un inspecteur des lois sociales peut avoir dans une entreprise ou un centre de formation sur lesquels il exerce la surveillance. (Traduction du Doc. Parl., Parl. fl., 2002-2003, n°1812/1, p.18).

Par ailleurs, il convient de faire référence à l'article 15, alinéa b), de la Convention n° 81 concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, adoptée le 11 juillet 1947 par l'Organisation internationale du travail et approuvée par la loi du 29 mars 1957.

En vertu de l'article 15, alinéa b), précité, «les inspecteurs du travail seront tenus, sous peine de sanctions pénales ou de mesures disciplinaires appropriées, de ne point révéler, même après avoir quitté leur service, les secrets de fabrication ou de commerce ou les procédés d'exploitation dont ils peuvent avoir eu connaissance dans l'exercice de leurs fonctions.»

Étant donné que le Code pénal couvre déjà cette problématique par ses articles 309 et 458, aucune disposition n'a dès lors été prévue à ce sujet dans le Code pénal social.

L'article 309 du Code pénal prévoit en effet que:

«Celui qui aura méchamment ou frauduleusement communiqué des secrets de la fabrique dans laquelle il a été ou est encore employé, sera puni d'un emprisonnement de trois mois à trois ans et d'une amende de cinquante francs à deux mille francs.»

L'article 458 du Code pénal contient quant à lui la disposition suivante:

«Les médecins, chirurgiens, officiers de santé, pharmaciens, sages-femmes et toutes autres personnes dépositaires, par état ou par profession, des secrets qu'on leur confie, qui, hors le cas où ils sont appelés à rendre témoignage en justice ou devant une commission d'enquête parlementaire et celui où la loi les oblige à faire connaître ces secrets, les auront révélés, seront punis d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de cent francs à cinq cents francs.»

De sociaal inspecteurs mogen dus, zelfs indien na hun dienst verlaten te hebben, de fabricatie of handelsgeheimen of de productiewerkwijzen waarvan ze bij het uitvoeren van hun opdracht kennis kunnen hebben gekregen, niet openbaar maken.

Artikel 62

De Nationale Arbeidsraad heeft een onderzoek gewijd aan de aanpassing van de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs in het kader van het voorontwerp van wet tot invoering van een sociaal strafwetboek, meer bepaald de artikelen 28 en 29.

Het betreft hier de bevoegdheden die bij de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen reeds werden aangepast via de artikelen 229 en 230.

Naar aanleiding van deze bespreking in de Nationale Arbeidsraad van voormeld voorontwerp van wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek, is gebleken dat de sociale partners van oordeel waren dat de nieuwe bevoegdheden van de sociaal inspecteurs met rede en op verantwoorde wijze moeten worden gebruikt, voor de uitzonderlijke omstandigheden waarvoor ze voorzien zijn.

Dergelijke gevraagde omkadering van de wijze van uitvoering van deze bevoegdheden kan het best worden gegeven door middel van een deontologische code.

Teneinde terzake formele garanties te bieden strekt artikel 62 er toe deze deontologische code te laten invoeren door de Koning, na advies van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst.

De bepaling van artikel 62 werd door artikel 264 van de wet van 20 juli 2006 houdende diverse bepalingen ingevoerd in een nieuw artikel 13*bis* van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie.

Artikelen 63 tot 68

Dit hoofdstuk groepeerde de bepalingen betreffende de processen-verbaal. Vandaag zijn deze bepalingen verspreid: men vindt ze terug in de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten en in de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. De leesbaarheid wordt bemoeilijkt door het feit dat deze wetten niet steeds dezelfde toepassingsdomeinen hebben. Andere bepalingen van dit hoofdstuk zijn nieuw.

Volgens het advies van de Raad van State moet in de tekst van de artikelen 63 en 64 worden verduidelijkt dat de regels die zij bevatten enkel van toepassing zijn op de administratieve fase. De commentaar bij de artikelen is op dat vlak zeer duidelijk. De lezing ervan voorkomt

Les inspecteurs sociaux sont donc tenus de ne pas révéler, même après avoir quitté leur service, les secrets de fabrication ou de commerce ou les procédés d'exploitation dont ils peuvent avoir eu connaissance dans l'exercice de leurs fonctions.

Article 62

Le Conseil national du Travail a consacré une étude à l'adaptation des pouvoirs des inspecteurs sociaux dans le cadre de l'avant-projet de loi introduisant le Code pénal social, plus précisément les articles 28 et 29.

Les pouvoirs concernés sont ceux qui sont déjà adaptés par la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses via les articles 229 et 230.

A l'occasion de la discussion au sein du Conseil national du Travail de l'avant-projet de loi précité introduisant le Code pénal social, il est apparu que les partenaires sociaux étaient d'avis que les nouveaux pouvoirs des inspecteurs sociaux doivent être utilisés raisonnablement et de manière responsable, dans les circonstances exceptionnelles pour lesquelles ils sont prévus.

L'encadrement demandé de la manière d'exercer les pouvoirs concernés peut au mieux être fourni au moyen d'un Code de déontologie.

En vue d'offrir des garanties formelles en la matière, l'article 62 tend à faire établir le code de déontologie par le Roi, après avis du Service d'Information et de Recherche sociale.

La disposition de l'article 62 a été introduite dans un nouvel article 13*bis* de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail par l'article 264 de la loi du 20 juillet 2006 portant des dispositions diverses.

Articles 63 à 68

Ce chapitre regroupe les dispositions relatives aux procès-verbaux. À l'heure actuelle, ces dispositions sont éparées: on en trouve dans la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales et dans la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. La lisibilité est rendue compliquée par le fait que ces lois n'ont pas toujours les mêmes champs d'application. D'autres dispositions de ce chapitre sont neuves.

Selon l'avis du Conseil d'État, le texte légal des articles 63 et 64 doit préciser que les règles qu'ils contiennent sont uniquement applicables à la phase administrative. Le commentaire des articles est très précis à cet égard. La lecture de celui-ci évite les problèmes d'interprétation

de interpretatieproblemen die de Raad van State vreest. Aan de andere kant zullen de regels van het Wetboek van Strafvordering uiteraard worden toegepast op de verhoren tijdens de strafrechtelijke fase.

Artikel 63

Deze bepaling transposeert de regels voorgeschreven door de wet-Franchimont (artikel 47*bis* van het Wetboek van Strafvordering) betreffende de procedure van verhoor en de vermeldingen die de processen-verbaal van verhoor moeten bevatten en past ze aan aan de verhoren afgenomen in de administratieve fase.

De bepalingen van het Wetboek van Strafvordering concretiseren de rechten van verdediging van de ondervraagde personen en voeren desbetreffend een mededelingsplicht in ten laste van de sociaal inspecteurs. Daarenboven dragen deze bepalingen bij tot de verbetering van de kwaliteit van de processen-verbaal voor zover de garanties die deze bepalingen inhouden voor de ondervraagde personen een nauwkeurige weergave van hun verhoor meebrengen. De verhoren afgenomen in een administratieve context nemen een accusatoir karakter aan; de administratieve procedure wordt aldus efficiënter.

Overeenkomstig de artikelen 47*bis* en 70*bis* van het Wetboek van Strafvordering bevat artikel 63 van het ontwerp een uitgebreid toepassingsveld. Wat de rechten van de ondervraagde personen betreft heeft deze bepaling immers betrekking op alle verhoren in de administratieve fase, welke ook de hoedanigheid van de sociaal inspecteurs is en welke ook de hoedanigheid van de ondervraagde persoon is (Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *Parl. St., Kam., gew.zit., 1996-1997, nr. 857/1, blz. 7*).

Bij aanvang van het verhoor moeten de sociaal inspecteurs de ondervraagde persoon meedelen dat deze kan vragen dat zijn verhoor letterlijk wordt weergegeven in het proces-verbaal van verhoor (Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *Parl. St., Senaat, gew.zit., 1997-1998, I-704/2, blz. 3; I-704/4, blz. 209; Kam., gew.zit., 1996-1997, nr. 857/24, blz. 23*), dat hij kan vragen dat een maatregel die behoort tot de bevoegdheid van de sociaal inspecteurs wordt uitgevoerd en dat zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt (Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, *Parl. St., Senaat, gew.zit., 1997-1998, I-704/2, blz. 2*).

Wanneer het gaat om een verhoor afgenomen buiten een strafrechtspleging, heeft de ondervraagde persoon de mogelijkheid om te vragen dat maatregelen die tot de bevoegdheid behoren van de sociaal inspecteurs

que le Conseil d'État craint. D'autre part, il va de soi que les auditions effectuées dans la phase pénale se verront appliquer les règles du Code de procédure pénale.

Article 63

Cette disposition transpose les règles édictées par la loi Franchimont (article 47*bis* du Code d'instruction criminelle) concernant la procédure d'audition et les mentions que doivent comporter les procès-verbaux d'audition et les adapte aux auditions organisées durant la phase administrative.

Les dispositions du Code d'instruction criminelle concrétisent les droits de la défense des personnes interrogées et instaurent une obligation d'information à charge des inspecteurs sociaux quant à ces droits. En outre, ces dispositions participent à l'amélioration de la qualité des procès-verbaux dans la mesure où les garanties qu'elles comportent invitent les personnes interrogées à l'exacte reproduction de leur audition. Les auditions effectuées dans un contexte administratif adoptent un caractère accusatoire; la procédure administrative est ainsi rendue plus efficace.

Conformément aux article 47*bis* et 70*bis* du Code d'instruction criminelle, l'article 63 du projet comporte un champ d'application étendu. En effet, concernant les droits des personnes interrogées, cette disposition vise toutes les auditions relatives à la phase administrative, quelle que soit la qualité des inspecteurs sociaux, et quelle que soit la qualité de la personne entendue (Projet de loi relative à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1996-1997, n°857/1, p.7*).

Au début de l'audition, les inspecteurs sociaux doivent avertir la personne interrogée que celle-ci peut demander que son interrogatoire soit reproduit littéralement dans le procès-verbal d'audition (Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *Doc. parl., Sénat, sess. ord., 1997-1998, I-704/2, p.3; I-704/4 p.209; Ch. Repr., sess. ord., 1996-1997, 857/24, p.23*) qu'elle peut demander qu'une mesure relevant du pouvoir des inspecteurs sociaux soit exécutée et que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice (Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, *Doc. parl., Sénat, sess. ord., 1997-1998, I-704/2, p.2*).

S'agissant d'une audition effectuée en dehors d'une procédure pénale, la personne interrogée a la possibilité de demander que des mesures relevant du pouvoir des inspecteurs sociaux soient accomplies. Ces mesures

worden uitgevoerd. Deze maatregelen kunnen niet worden gekwalificeerd als daden van opsporingsonderzoek of van gerechtelijk onderzoek.

De verhoorde persoon heeft het recht om de documenten die hij in zijn bezit heeft te gebruiken ter ondersteuning van zijn verhoor en kan eisen dat deze worden gevoegd bij het proces-verbaal van verhoor (Wetsontwerp tot verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek, Parl.St., Kam., gew.zit., 1996-1997, nr. 857/1, blz. 28, blz. 77). De mogelijkheid om de documenten neer te leggen ter griffie werd hier niet overgenomen omdat de verhoren gebeuren in een administratieve context, buiten elk opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek.

Het artikel 63 bepaalt welke vermeldingen verplicht moeten opgenomen worden in het proces-verbaal van verhoor. Het proces-verbaal moet immers het tijdstip vermelden waarop het verhoor wordt aangevat, waarop het wordt onderbroken en hervat, en waarop het beëindigd wordt. Het proces-verbaal van verhoor moet de identiteit vermelden van de personen die aan het verhoor hebben deelgenomen, het tijdstip van hun aankomst en vertrek. Het vermeldt ook de bijzondere omstandigheden waarin het verhoor werd afgelegd en die er mogelijk een invloed op kunnen hebben. Het proces-verbaal moet deze bepaling vermelden, zodat de rechten van de ondervraagde persoon worden gerespecteerd. Het is een praktijk die al wordt toegepast bij verschillende inspectiediensten.

De ondervraagde persoon heeft het recht om het proces-verbaal van zijn verhoor, eens dit beëindigd is, te herlezen of te vragen dat dit hem wordt voorgelezen. De sociaal inspecteurs moeten de ondervraagde verhoorde persoon of deze zijn verklaringen wenst te wijzigen of aan te vullen.

Tot slot voorziet deze bepaling waarborgen in hoofde van de ondervraagde persoon die zich wenst uit te drukken in een andere taal dan deze van de rechtspleging. Hij kan beroep doen op een beëdigd tolk wiens identiteit en hoedanigheid zullen vermeld worden in het proces-verbaal van verhoor. De opstellers van het proces-verbaal kunnen de verklaringen van de ondervraagde persoon weergeven in de taal die deze gebruikt. De persoon die wordt verhoord kan zijn verklaring ook zelf noteren.

Artikel 64

Net zoals artikel 63 van het ontwerp, herneemt dit artikel de procedure van mededeling van processen-verbaal bepaald in de wet-Franchimont, aangepast aan administratieve doeleinden.

Artikel 64 doet geen afbreuk aan de toepassing van de bijzondere bepalingen die in andere vormen van

ne peuvent être qualifiées d'actes d'information ou d'instruction.

La personne entendue a le droit d'utiliser les documents en sa possession à l'appui de son interrogatoire et peut exiger que ceux-ci soient joints au procès-verbal d'audition (Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1996-1997, n°857/1, p.28, p.77). La possibilité de déposer les documents au greffe n'a pas été reprise ici puisque les auditions s'effectuent dans un contexte administratif, en dehors de toute information ou instruction.

L'article 63 indique quelles sont les mentions qui doivent obligatoirement se trouver dans le procès-verbal d'audition. En effet, le procès-verbal doit indiquer l'heure du début de l'audition, de l'interruption de celle-ci, de sa reprise et de sa fin. Le procès-verbal d'audition doit mentionner l'identité des personnes qui ont participé à l'interrogatoire, le moment de leur arrivée ainsi que de leur départ. Il mentionne également toutes les circonstances particulières qui accompagnent l'audition et qui sont susceptibles de l'influencer. Le procès-verbal devra reproduire la disposition, de manière à respecter les droits de la personne interrogée. C'est une pratique déjà existante au sein de plusieurs services d'inspection.

La personne interrogée a le droit de relire le procès-verbal de son audition une fois celle-ci terminée ou de demander que lecture lui en soit faite. Les inspecteurs sociaux doivent s'informer auprès de la personne entendue si celle-ci désire corriger ou compléter ses déclarations.

Enfin, cette disposition prévoit des garanties dans le chef de la personne interrogée qui souhaite s'exprimer dans une autre langue que celle de la procédure. Il peut être fait appel à un interprète assermenté dont l'identité et la qualité seront mentionnées dans le procès-verbal d'audition. Les rédacteurs du procès-verbal peuvent reproduire les déclarations de la personne interrogée dans la langue que celle-ci utilise. La personne auditionnée peut également noter elle-même sa déclaration.

Article 64

Tout comme l'article 63 du projet, cet article reprend la procédure de communication des procès-verbaux prévue par la loi Franchimont tout en l'adaptant à des fins administratives.

L'article 64 ne porte pas préjudice à l'application de dispositions particulières qui prévoient d'autres

mededeling van processen-verbaal van verhoor voorzien (H.-D. BOSLY, *op.cit.*, blz. 26; A. SADZOT, *op. cit.*, blz. 302).

De communicatie van het proces-verbaal van verhoor afgenomen door de sociaal inspecteurs in de administratieve fase maakt een recht uit dat toebehoort aan alle ondervraagde personen en dat betrekking heeft op alle verhoren in de administratieve fase, welke ook de hoedanigheid van de sociaal inspecteur is en welke ook de hoedanigheid van de verhoorde persoon is.

Net zoals de bepaling bepaald in het artikel 63 van het ontwerp geeft artikel 64 eveneens een vaste vorm aan de rechten van verdediging van de ondervraagde personen en draagt het bij aan de doeltreffendheid van de administratieve procedure.

De sociaal inspecteurs hebben de verplichting om de aandacht van de ondervraagde personen te vestigen op het feit dat zij een gratis kopie kunnen vragen van het proces-verbaal van hun verhoor. De verhoorde personen kunnen enkel een kopie krijgen van hun verklaring, met uitsluiting van de vaststellingen van de sociaal inspecteurs, hun gemaakte beoordelingen en de verklaringen van derden.

Het proces-verbaal moet de bepaling overnemen, zodat de rechten van de ondervraagde persoon worden gerespecteerd. Het is een praktijk die al door verschillende inspectiediensten wordt toegepast.

De termijn van een maand moet de sociaal inspecteurs, zoals de politiediensten en de sociaal inspecteurs in het kader van een strafrechtspleging, toelaten de verhoren af te nemen of confrontaties te organiseren en moet het gevaar van collusie zoveel mogelijk vermijden. Deze termijn beantwoordt ook aan de praktische moeilijkheden bij het opstellen van bepaalde processen-verbaal van verhoor (H.-D. BOSLY, *op.cit.*, blz. 26; A. SADZOT, *op. cit.*, blz. 304).

De bepaling biedt aan de door de Koning aangeduide ambtenaar de mogelijkheid om het tijdstip van de communicatie van het proces-verbaal te brengen op een termijn van maximum zes maanden. De door de Koning aangeduide ambtenaar moet belast zijn met het toezicht en de controle van de opdrachten van de sociaal inspecteurs en kan op grond hiervan een beslissing nemen met betrekking tot het uitstel van de communicatie van de processen-verbaal van verhoor. Het betreft de gewestelijke directeurs of, zo de betrokken inspectiedienst geen gewestelijke directeur heeft, een ambtenaar met de bovenvermelde bevoegdheden.

Dit uitstel kan verantwoord zijn in bepaalde bijzondere omstandigheden die op dat moment moeten beoordeeld worden. We kunnen het voorbeeld aanhalen van de werknemer waarvoor er redenen zijn om te vrezen dat deze onder druk wordt gezet door zijn werkgever.

modalités de communication des procès-verbaux d'audition (H.-D. BOSLY, *op. cit.*, p.26; A. SADZOT, *o. c.*, p.302).

La communication du procès-verbal d'audition effectuée par les inspecteurs sociaux au cours de la phase administrative constitue un droit qui appartient à toutes les personnes interrogées et qui concerne toutes les auditions relatives à la phase administrative, quelle que soit la qualité de l'inspecteur social et quelle que soit la qualité de la personne entendue.

Tout comme la disposition prévue à l'article 63 du projet, l'article 64 constitue également la concrétisation des droits de la défense des personnes interrogées et contribue à l'efficacité de la procédure administrative.

Les inspecteurs sociaux ont l'obligation d'attirer l'attention des personnes interrogées sur le fait qu'elles peuvent demander une copie gratuite du procès-verbal de leur audition. Les personnes entendues peuvent uniquement obtenir la copie que de leur déclaration, à l'exclusion des constatations des inspecteurs sociaux, des appréciations que ceux-ci ont effectuées ainsi que des déclarations des tiers.

Le procès-verbal doit reproduire la disposition, de manière à respecter les droits de la personne interrogée. C'est une pratique déjà existante au sein de plusieurs services d'inspection.

Le délai d'un mois doit permettre aux inspecteurs sociaux, tout comme aux services de police et aux inspecteurs sociaux dans le cadre d'une procédure pénale, d'organiser des interrogatoires ou des confrontations et d'éviter le plus possible le risque de collusion. Ces délais répondent également aux difficultés pratiques qui accompagnent la rédaction de quelques procès-verbaux d'audition (H.-D. BOSLY, *op. cit.*, p.26; A. SADZOT, *o. c.*, p.304).

La disposition permet au fonctionnaire désigné par le Roi de reporter le moment de la communication du procès-verbal pendant un délai de six mois maximum. Le fonctionnaire désigné par le Roi doit être chargé de la surveillance et du contrôle des missions des inspecteurs sociaux et, à ce titre, être habilité à prendre une décision de report relative à la communication des procès-verbaux d'audition. Il s'agit des directeurs régionaux ou, lorsque le service d'inspection concerné ne dispose pas de directeur régional, d'un fonctionnaire ayant les compétences susvisées.

Ce report peut être justifié par certaines circonstances particulières qui relèvent de l'appréciation de cette instance. Citons l'exemple du travailleur pour lequel il y aurait des raisons de redouter que des pressions soient effectuées par l'employeur.

Omwille van de moeilijkheid om deze bijzondere omstandigheden te bepalen doet artikel 64 van het ontwerp het uitstel van de communicatie van het proces-verbaal van verhoor niet afhangen van ernstige en uitzonderlijke omstandigheden, zoals dat het geval is in artikel 28quinquies, § 2, derde lid en in artikel 57, § 2, derde lid van het Wetboek van Strafvordering. Dit algemeen begrip is immers onduidelijk. Daarenboven rust op de bevoegde ambtenaar de verplichting om zijn beslissing tot uitstel te motiveren en deze toe te voegen aan het dossier.

Artikel 65

Artikel 65 bepaalt de vermeldingen die verplicht in de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op het sociaal strafrecht moeten worden opgenomen.

Hoewel de administratieve praktijk in een streven naar uniformiteit bepaalde regels oplegt, bepaalt geen enkele norm immers welke deze vermeldingen zijn. De wettelijke vastlegging van bovengenoemde vermeldingen draagt echter bij tot het respect van de rechten van de verdediging.

Artikel 65 is inzonderheid geïnspireerd op artikel 6, § 1, 6°, van het decreet van 30 april 2004 tot uniformisering van de toezichts-, sanctie- en strafbepalingen die zijn opgenomen in de regelgeving van de sociaal-rechtelijke aangelegenheden, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn, alsook op het Project van de Kruispuntbank van het sociaal strafrecht om deze verplichte vermeldingen te definiëren.

Het spreekt trouwens voor zich dat de verplichte vermeldingen bij verhoor (artikel 63) eveneens moeten worden gerespecteerd wanneer een verhoor uitmondt in een proces-verbaal van vaststelling van een inbreuk.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 65, eerste lid, 4°.

Artikel 66

Artikel 66 baseert zich op de bepaling van artikel 6 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

Dit artikel bepaalt dat de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de sociale wetten, die worden opgesteld door de sociaal inspecteurs of door de officieren van gerechtelijke politie, aan de bevoegde dienst moeten worden meegedeeld, die gehouden kan zijn om een administratieve geldboete op te leggen aan de auteur van de inbreuk en, desgevallend, aan zijn

En raison de la difficulté de définir ces circonstances particulières, l'article 64 du projet ne subordonne pas le report de la transmission du procès-verbal d'audition à des circonstances graves et exceptionnelles comme c'est le cas dans les articles 28quinquies, § 2, alinéa 3 et 57, § 2, alinéa 3 du Code d'instruction criminelle. En effet, cette notion générale est imprécise. En outre, sur le fonctionnaire compétent pèse l'obligation de motiver sa décision de report et de verser celle-ci au dossier.

Article 65

L'article 65 détermine quelles sont les mentions que doivent obligatoirement comporter les procès-verbaux constatant une infraction au droit pénal social.

En effet, aucune norme ne définit quelles sont ces mentions même si la pratique administrative impose certaines règles dans un souci d'uniformité. Or, la détermination légale des mentions précitées participe au respect des droits de la défense.

L'article 65 s'inspire notamment de l'article 6, § 1er, 6°, du décret du 30 avril 2004 portant uniformisation des dispositions de contrôle, de sanction et pénales reprises dans la réglementation des matières de législation sociale qui relèvent de la compétence de la Communauté flamande et de la Région flamande ainsi que sur le projet de Banque carrefour du droit pénal social pour définir ces mentions obligatoires.

Par ailleurs, il va de soi que lorsqu'une audition débouche sur un procès-verbal de constatation d'une infraction, les mentions obligatoires en cas d'audition (article 63) doivent également être respectées.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 65, alinéa 1er, 4°.

Article 66

L'article 66 se base sur la disposition de l'article 6 de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

Cet article prescrit que les procès-verbaux de constatation d'une infraction aux lois sociales dressés par les inspecteurs sociaux ou par les officiers de police judiciaire doivent être transmis à l'administration compétente, laquelle peut être amenée à infliger une amende administrative, à l'auteur de l'infraction et, le cas échéant, à son employeur. Il faut noter que tous

werkgever. Het is zo dat deze kennisgeving geldt voor alle processen-verbaal die inbreuken op het sociaal strafrecht vaststellen, en niet enkel deze van de sociaal inspecteurs.

De auteur is de persoon die de inbreuk heeft gepleegd. De wet van 1972 gebruikte de term 'overtreder'. Aangezien de term 'overtreder' in het wetsontwerp een specifieke betekenis kreeg (art. 2), werd de voorkeur gegeven aan de term auteur.

Verder moet het proces-verbaal worden meegedeeld aan de werkgever. Deze plicht is een waarborg voor de rechten van de verdediging indien de auteur van de inbreuk zich niet bekend zou maken aan de werkgever, terwijl deze het risico loopt dat hij de administratieve geldboete zal moeten betalen.

Het derde lid van artikel 66, wil de rechten van de verdediging waarborgen van de auteur en van zijn werkgever die geen kopie van het proces-verbaal zouden hebben ontvangen: ze hebben het recht om deze kopie te vragen aan de bevoegde dienst of de ambtenaar die het proces-verbaal heeft opgesteld.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 66, derde lid.

Artikel 67

Een proces-verbaal heeft in principe enkel waarde als informatiebron. Het huidige artikel 9 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie maakt een uitzondering voor de processen-verbaal van de arbeidsinspectie, en dit onder bepaalde voorwaarden: voor zover het binnen een termijn van veertien dagen aan de dader en aan de werkgever werd toegezonden, heeft het bewijskracht tot het tegendeel bewezen is. Het proces-verbaal dat niet werd betekend of dat niet binnen de vereiste termijn werd betekend, geldt *a contrario* enkel ter informatie.

Dat is het voorwerp van artikel 67.

De Raad van State onderstreept in zijn advies dat de bijzondere bewijskracht toegekend aan de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk opgesteld door de sociaal inspecteurs een uitzondering vormt op het systeem van de vrije bewijswaardering door de rechter, zoals bedoeld in het Wetboek van Strafvordering.

De Raad refereert aan de rechtspraak van het Arbitragehof en stelt voor de toewijzing van die bijzondere bewijskracht aan de in artikel 67 bedoelde processen-verbaal met redenen de omkleden.

Het Arbitragehof stelt immers vast dat de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de wetgeving inzake douane en accijnzen bewijskracht hebben tot het tegendeel is bewezen. Op dit gebied wordt de vaststelling van inbreuken «bemoedijkt door de mobiliteit van

les procès-verbaux constatant des infractions de droit pénal social sont concernés par cette notification, et pas seulement ceux des inspecteurs sociaux.

L'auteur est la personne qui a commis l'infraction. La loi de 1972 utilisait le terme «contrevenant». Dès lors que le terme «contrevenant» a reçu un sens spécifique dans la loi en projet (art. 2), le terme auteur a été jugé préférable.

Le procès-verbal doit également être transmis à l'employeur. Cette obligation constitue une garantie des droits de la défense dans le cas où l'auteur de l'infraction ne s'identifierait pas à l'employeur, alors que celui-ci risque de supporter l'amende administrative.

L'alinéa 3 de l'article 66, vise à garantir les droits de la défense de l'auteur et de son employeur qui n'auraient pas reçu de copie du procès-verbal: ils ont le droit d'obtenir cette copie auprès de l'administration compétente ou de l'agent qui a dressé le procès-verbal.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 66, alinéa 3.

Article 67

Un procès-verbal n'a en principe de valeur qu'à titre de renseignement. L'actuel article 9 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail fait exception pour les procès-verbaux de l'inspection du travail, à certaines conditions: s'il est adressé à l'auteur et à l'employeur dans un délai de quatorze jours, il vaut jusqu'à preuve du contraire. *A contrario*, le procès-verbal qui n'a pas été notifié ou qui n'a pas été notifié dans les délais requis ne vaut qu'à titre de renseignements.

C'est l'objet de l'article 67.

Dans son avis, le Conseil d'État souligne que la force probante particulière qui est attribuée aux procès-verbaux de constatation d'une infraction dressés par les inspecteurs sociaux fait exception au système de la libre appréciation de la preuve par le juge prescrit par le Code d'instruction criminelle.

En citant la jurisprudence de la Cour d'Arbitrage, le Conseil d'État propose de justifier l'attribution de cette valeur probante particulière aux procès-verbaux visés à l'article 67.

En effet, la Cour d'Arbitrage constate que les procès-verbaux de constatation d'une infraction à la législation relative aux douanes et accises font foi jusqu'à preuve du contraire. Dans cette matière, la constatation des infractions «(...) est rendue difficile par la mobilité des

de goederen waarop douane- en accijnsrechten zijn verschuldigd.» Die moeilijkheid inzake de bewijsvoering betreffende inbreuken verantwoordt de toekenning van bijzondere bewijskracht aan de processen-verbaal opgesteld door bevoegde ambtenaren die daartoe aangewezen zijn. (Arbitragehof, 6 april 2000, nr. 40/2000; Arbitragehof, 14 februari 2001, nr. 16/2001).

Enkel de processen-verbaal die op regelmatige wijze zijn opgesteld door officieren en ambtenaren die krachtens een uitdrukkelijke wetsbepaling de bevoegdheid hebben gekregen om via een proces-verbaal het bestaan vast te stellen van bepaalde inbreuken, zoals bedoeld in de bijzondere wetten, hebben immers bewijskracht tot bewijs van het tegendeel (Cass., 17 maart 1952, *Pas.*, 1951, I, blz. 439 en conclusies van de eerste advocaat-generaal Hayoit de Termicourt).

Er moet derhalve worden verduidelijkt dat het gelet op de overvloedige sociale wetgeving met technische en complexe bepalingen verantwoord is dat de controle op die normen wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde diensten met specifieke bevoegdheden. De moeilijkheid om inbreuken op het sociaal strafrecht te bewijzen en het vertrouwen dat aan de gekwalificeerde sociaal inspecteurs is verleend om processen-verbaal tot vaststelling van die inbreuken op te stellen, zijn de redenen waarom bijzondere bewijskracht eraan wordt toegekend (J.-C. HEIRMAN, G. SCHREIBER, J.-M. SOUVERIJNS, *o.c.*, blz. 71).

Hierna volgen voorbeelden van gebieden waarin de wet door uitdrukkelijke bepaling een bijzondere bewijskracht aan bepaalde processen-verbaal toekent:

– de jacht: het artikel 24 van de Jachtwet van 28 februari 1882, zoals het nu bepaalt na meerdere wettelijke wijzigingen, voorziet het volgende: «De processen-verbaal, opgemaakt door politieambtenaren bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, ambtenaren en boswachters van het Bosbeheer, ambtenaren van de diensten van de Vlaamse Executieve bevoegd voor het natuurbehoud leveren bewijs op zolang het tegendeel niet bewezen is. De processen-verbaal van douanebeambten leveren eveneens bewijs op zolang het tegendeel niet bewezen is, wanneer die agenten in de plaatsen waar zij gemachtigd zijn hun bediening uit te oefenen, de misdrijven omschreven in artikel 8, eerste en derde lid, en in artikel 10, eerste lid, van deze wet opsporen en vaststellen.»;

– het wegverkeer: het artikel 62 van de wetten betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968, voorziet dat «De overheidspersonen die door de Koning worden aangewezen om toezicht te houden op de naleving van deze wet en haar uitvoeringsbesluiten, stellen de overtredingen vast door processen-verbaal die bewijskracht hebben zolang het tegendeel niet is bewezen. (...)»;

marchandises sur lesquelles les droit de douane et d'acise sont dus». Cette difficulté dans l'administration de la preuve des infractions justifie qu'une force probante particulière soit accordée aux procès-verbaux élaborés par des agents qualifiés et désignés à cette fin (C.A., 6 avril 2000, n°40/2000; C.A., 14 février 2001, n°16/2001).

En effet, ne font foi jusqu'à preuve du contraire que les procès-verbaux régulièrement dressés par les officiers et agents qui ont reçu, par une disposition expresse de la loi, le pouvoir de constater, par procès-verbal, l'existence de certaines infractions déterminées prévues par les lois particulières (Cass., 17 mars 1952, *Pas.*, 1951, I, p.439 et conclusions du premier avocat général Hayoit de Termicourt).

Ainsi, il y a lieu de préciser que l'abondance de la législation sociale comportant des dispositions techniques et complexes justifie que le contrôle de ces normes appartienne à des services spécialisés dotés de pouvoirs spécifiques. La difficulté de la preuve des infractions de droit pénal social et la confiance qui s'attache aux inspecteurs sociaux qualifiés pour dresser les procès-verbaux de constatation de ces infractions expliquent qu'une force probante particulière leur soit accordée (J.-C. HEIRMAN, G. SCHREIBER, J.-M. SOUVERIJNS, *o.c.*, p.71).

Voici des exemples de domaines dans lesquels, par disposition expresse, la loi accorde une force probante particulière à certains procès-verbaux:

– la chasse: l'article 24 de loi du 28 février 1882 sur la chasse, telle qu'il résulte de plusieurs modifications légales successives, prévoit que «les procès-verbaux des fonctionnaires de police revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire, garde forestiers, cantonniers, chefs de stations, ou gardes champêtres feront foi jusqu'à preuve du contraire. Les procès-verbaux des employés des douanes feront également foi jusqu'à preuve du contraire lorsque dans les lieux où ils sont autorisés à exercer leurs fonctions, ces agents rechercheront et constateront les infractions prévues par l'article 8, alinéas 1 et 3, et par l'article 10, alinéa 1er, de la présente loi.»;

– la circulation routière: l'article 62 des lois relatives à la circulations routière, coordonnées le 16 mars 1968, prévoit que «Les agents de l'autorité désignés par le Roi pour surveiller l'application de la présente loi et des arrêtés pris en exécution de celle-ci constatent les infractions par des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve du contraire. (...)»;

– de douane en accijnzen: artikel 272 van de koninklijk besluit van 18 juli 1977 houdende coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen en bekrachtigd door de wet van 6 juli 1978.

Volgens het Hof van Cassatie, «Inzake douane en accijnzen heeft het door de bevoegde beambte opgestelde proces-verbaal wettelijke bewijswaarde totdat de valsheid ervan bewezen is». (Cass., 4 mei 1983, *Pas.*, 1983, I., p. 999).

De Raad van State verwijst in zijn advies naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie en haalt twee arresten aan van het arbeidshof te Bergen en te Luik (Cass., 18 september 1973, *Pas.*, 1974, I, blz. 50; Arbeidshof te Bergen, 3 november 1993, *J.T.T.*, 1994, blz. 131; Arbeidshof te Luik, 6 februari 2001, *Chron. Dr. Soc.*, 2001, blz. 434).

Op grond van die rechtspraak wordt het begin van de termijn van kennisgeving uitgesteld tot de dag waarop de sociaal inspecteurs de overtreder met zekerheid, binnen een redelijke termijn, kunnen identificeren. Een nieuwe lid werd ingevoerd in die zin in artikel 67.

Opgemerkt moet worden dat het de zending is die binnen de veertien dagen moet plaatsvinden en niet de ontvangst. Deze zending kan plaatsvinden op verschillende wijzen, met name per aangetekende brief en, wanneer de elektronische mededeling door de wet zal zijn geregeld, eveneens op die wijze.

In tegenstelling tot het advies van de Raad van State bepaalt de wettekst dus niet onder welke vorm de in het eerste lid bedoelde kennisgeving moet gebeuren. Het aanbrengen van die verduidelijking in de wettekst leidt ertoe dat de wijzen van communicatie waarop de sociaal inspecteurs een beroep kunnen doen immers worden beperkt.

Verder wordt verduidelijkt dat het geven aan de werkgever van een waarschuwing of een uitnodiging om zich in orde te stellen, geen vaststelling van de overtreding is. De termijn van veertien dagen begint dus niet te lopen vanaf deze kennisgeving. Hetzelfde geldt voor de dwangmaatregelen bedoeld in de artikelen 23 en volgende. Volgens de Raad van State moet in het tweede lid van artikel 67 worden verduidelijkt vanaf wanneer de in het eerste lid bedoelde termijn begint te lopen in het geval waarin de overtreder geen gevolg zou geven aan de waarschuwing of niet alle verplichtingen is nagekomen binnen de bepaalde termijn. De sociaal inspecteurs kunnen op grond van de beoordelingsbevoegdheid inspecteurs een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk opstellen indien blijkt dat er niet geregulariseerd is na de waarschuwing of op het einde van de termijn waarin alle verplichtingen moesten worden nagekomen. In dit geval is de in het eerste lid van artikel 67 bedoelde termijn van toepassing. Die termijn begint dus pas te lopen vanaf het tijdstip waarop de sociaal inspecteurs vaststellen dat de inbreuk blijft duren ondanks de waarschuwing of de toekenning van een termijn om alle verplichtingen na te komen.

– les douanes et accises: article 272 de l'arrêté royal du 18 juillet 1977 portant coordination des dispositions générales relatives aux douanes et accises et confirmé par la loi du 6 juillet 1978.

Selon la Cour de Cassation, «En matière de douanes et accises, le procès-verbal régulièrement dressé par les agents compétents fait preuve jusqu'à ce que la fausseté en soit prouvée». (Cass., 4 mai 1983, *Pas.*, 1983, I., p. 999).

Dans son avis, le Conseil se réfère à la jurisprudence de la Cour de cassation et cite deux arrêts de la Cour du travail de Mons et de Liège (Cass., 18 septembre 1973, *Pas.*, 1974, I, p. 50; C.T. Mons, 3 novembre 1993, *J.T.T.*, 1994, p. 131; C.T. Liège, 6 février 2001, *Chron. Dr. soc.*, 2001, p. 434).

Selon cette jurisprudence, le point de départ du délai de notification est reporté au jour où le contrevenant a pu être identifié de façon certaine dans un délai raisonnable par les inspecteurs sociaux. Un nouvel alinéa 2 a été introduit en ce sens dans l'article 67.

À noter que c'est l'envoi qui doit avoir lieu dans les quatorze jours et non la réception. Cet envoi peut avoir lieu de différente manière, notamment par pli recommandé; lorsque la communication électronique sera réglée par la loi, la transmission pourra aussi se faire selon cette forme.

Ainsi, contrairement à l'avis du Conseil d'État, le texte légal ne précise pas sous quelle forme doit se faire la notification visée à l'alinéa 1er. En effet, apporter cette précision dans le texte légal limite les modes de communication auxquels les inspecteurs sociaux peuvent avoir recours.

Il est encore précisé que lorsque est communiqué à l'employeur un avertissement ou une invitation à se mettre en ordre, cela n'équivaut pas à une constatation de l'infraction. Le délai de quatorze jours ne commence donc pas à courir à partir de cette communication. Il en va de même des mesures de contrainte visées aux articles 23 et suivants. Selon le Conseil d'État, l'alinéa 2 de l'article 67 doit préciser à partir de quand le délai visé à l'alinéa 1er commence à courir dans le cas où le contrevenant ne donnerait pas suite à l'avertissement ou ne se mettrait pas en règle dans le délai imparti. Sur la base du pouvoir d'appréciation, les inspecteurs sociaux peuvent dresser un procès-verbal de constatation d'une infraction s'il apparaît que celle-ci n'a pas été régularisée suite à l'avertissement ou à la fin du délai pour se mettre en règle. Le délai visé à l'alinéa 1er de l'article 67 s'applique en l'espèce. Celui-ci ne prend donc cours qu'à partir du moment où les inspecteurs sociaux constatent la persistance de l'état infractueux malgré l'avertissement ou l'octroi d'un délai pour se mettre en règle.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 67, eerste lid.

Artikel 68

Artikel 68 neemt artikel 9, vierde lid, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over, dat bepaalt dat de materiële vaststellingen die een sociaal inspecteur van een inspectiedienst verricht, met hun bijzondere bewijskracht, kunnen worden gebruikt door de sociaal inspecteurs van dezelfde dienst of van een andere inspectiedienst of door de ambtenaren belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

Gelet op het advies van de Raad van State dient hier te worden verduidelijkt dat in artikel 68 wordt rekening gehouden met de verdeling van het toezicht op de wetgeving over meerdere sociale inspectiediensten.

Zo zullen bij voorbeeld de materiële vaststellingen in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door een sociaal inspecteur van de Administratie van het toezicht op het welzijn op het werk dat de heer of mevrouw Janssens of Dupont op maandag 19 juni 2006 aan het werk was in onderneming Peeters of Martin kunnen worden gebruikt door de collega sociaal inspecteur van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening om achteraf een onderzoek in te stellen en eventueel een afzonderlijk proces-verbaal op te stellen wegens inbreuk op de werkloosheidsreglementering.

Die sociaal inspecteurs van andere sociale inspectiediensten zullen bijgevolg altijd zelf een afzonderlijk proces-verbaal moeten opstellen voor de vaststelling van die andere inbreuk.

Die andere sociaal inspecteurs zijn echter niet gebonden door de kwalificatie die de eerste sociaal inspecteur eventueel in zijn proces-verbaal aan de feiten zou hebben gegeven. Het gaat enkel om de feitelijke vaststellingen.

Tenslotte kunnen de materiële vaststellingen gedaan in een proces-verbaal opgesteld door de sociaal inspecteurs opgenomen worden in een proces-verbaal opgesteld door een andere ambtenaar belast met het toezicht op de wetgeving die niet valt onder de sociale wetgeving, met behoud van de bijzondere bewijskracht ervan.

Artikel 69

Nieuw in vergelijking met de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van overtreding op sommige sociale wetten, is dat artikel 69 uitdrukkelijk de taken vermeldt waarover

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 67, alinéa 1er.

Article 68

L'article 68 reprend l'article 9, alinéa 4, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail qui établit que les constatations matérielles effectuées par un inspecteur social d'un service d'inspection, auxquelles est rattachée une force probante particulière, peuvent être utilisées par les inspecteurs sociaux du même service ou d'un autre service d'inspection ou par des fonctionnaires chargés de surveiller l'application d'autres lois.

Suite à l'avis du Conseil d'État, il est précisé qu'il est tenu compte, dans l'article 68, de la répartition de la surveillance de la législation entre plusieurs services d'inspection sociale.

Ainsi, les constatations matérielles dans un procès-verbal de constatation d'une infraction d'un inspecteur social de l'Administration du contrôle du bien-être au travail de ce que Monsieur ou Madame Janssens ou Dupont travaillait le lundi 19 juin 2006 dans l'entreprise Peeters ou Martin pourra être utilisée par le collègue inspecteur social à l'Office national de l'Emploi pour entamer par la suite une enquête et éventuellement établir un procès-verbal séparé en raison d'une infraction à la réglementation du chômage.

Ces inspecteurs sociaux d'autres services d'inspection sociale devront par conséquent toujours établir eux-même un procès-verbal pour la constatation de cette autre infraction.

Ces autres inspecteurs sociaux ne sont toutefois pas liés par la qualification que le premier inspecteur social aurait donnée aux faits dans son procès-verbal. Cela concerne uniquement la constatation matérielle des faits.

Enfin, les constatations matérielles faites dans un procès-verbal dressé par les inspecteurs sociaux peuvent être reproduites dans un procès-verbal dressé par un autre fonctionnaire chargé de la surveillance de législations autres que la législation sociale tout en conservant leur force probante particulière.

Article 69

Nouveauté par rapport à la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, l'article 69 indique expressément les missions dont dispose le ministère

het openbaar ministerie beschikt bij een strafovertreding bedoeld in titel V van onderhavig wetboek.

De incriminaties die met een sanctie van niveau 1 gestraft worden, worden uit het strafrecht verwijderd. Ze kunnen enkel het onderwerp zijn van administratieve vervolgingen. Daarom strekt de bevoegdheid van het openbaar ministerie zich enkel uit tot de inbreuken met een sanctie van niveau 2, 3 of 4, die het voorwerp kunnen zijn van een straf of van een administratieve geldboete.

De vermelding in de bepaling van de uitdoving van de openbare strafvordering mits de betaling van een bedrag bepaald in artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering is verantwoord omdat ze niet enkel een uitdovingwijze van de openbare strafvordering is maar ook een alternatieve wijze voor conflictbemiddeling.

De bedoelde actie is deze die het openbaar ministerie uitoefent in toepassing van artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek. Het gaat om de niet-repressieve vordering die het openbaar ministerie automatisch bij de arbeidsrechtbanken kan instellen.

De wettekst is aangepast overeenkomstig het advies van de Raad van State. Artikel 69 verwijst immers naar de bemiddeling in strafzaken, zoals bedoeld in artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering. Die herstelgerichte bemiddeling vormt een wijze van verval van de strafvordering.

Een protocol tussen de procureurs-generaal en de Directie van de administratieve geldboeten zal worden afgesloten, teneinde de voorwaarden te regelen binnen dewelke een beslissing tot seponering ook geen enkel juridisch gevolg op administratief vlak zal kunnen ressorteren. Dit toekomstig protocol zal worden geïnspireerd op de protocollen die reeds in het verleden werden afgesloten (in 1971 en 1996).

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikel 70

Artikel 70, eerste lid, bepaalt dat de bevoegde administratie, gevat door een inbreuk die met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, bevoegd is om een administratieve geldboete op te leggen, de schuld van de overtreder uit te spreken of de inbreuk te klasseren zonder gevolg. Aangezien er geen strafprocedure voor deze overtredingen kan worden ingesteld, gaat het voor de bevoegde dienst niet om de uitoefening van een residuaire bevoegdheid, maar wel een exclusieve bevoegdheid, in tegenstelling tot de twee andere sanctieniveaus die de strafvordering boven de administratieve procedure verkiezen.

Het tweede lid van artikel 70 bepaalt immers dat de bevoegde dienst de administratieve behandeling mag

public face à une infraction pénale visée au Titre V du présent code.

Les incriminations punies d'une sanction de niveau 1 sont dépenalisées. Elles ne peuvent faire l'objet que de poursuites administratives. Dès lors, la compétence du ministère public ne s'étend qu'aux infractions assorties d'une sanction de niveau 2, 3 ou 4, lesquelles peuvent faire l'objet soit d'une peine, soit d'une amende administrative.

La mention, dans la disposition, de l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent prévue à l'article 216*bis* du Code d'instruction criminelle, se justifie étant donné qu'elle n'est pas qu'un mode d'extinction de l'action publique mais est également un mode alternatif de règlement du conflit.

L'action visée est celle exercée par le ministère public en application de l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire. Il s'agit de l'action non répressive que le ministère public peut intenter d'office auprès des juridictions du travail.

Le texte légal a été adapté suivant l'avis du Conseil d'État. En effet, l'article 69 fait référence à la médiation pénale visée à l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle, celle-ci constituant un mode d'extinction de l'action publique.

Un protocole sera conclu entre les procureurs généraux et la Direction des amendes administratives, afin de régler les conditions dans lesquelles une décision de classer une affaire n'aura également plus de conséquence juridique sur le plan administratif. Ce futur protocole sera inspiré par les protocoles qui ont déjà été conclus par le passé (en 1971 et en 1996).

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Article 70

L'alinéa 1er, de l'article 70 prescrit que l'administration compétente, saisie d'une infraction punie d'une sanction de niveau 1, a le pouvoir d'infliger une amende administrative, de déclarer la culpabilité du contrevenant ou de classer l'infraction sans suite. Ces infractions ne pouvant faire l'objet que d'une procédure administrative, il ne s'agit pas, pour l'administration compétente, d'exercer une compétence résiduelle mais bien une compétence exclusive, au contraire des deux autres niveaux de sanctions, lesquels privilégient l'action répressive sur la procédure administrative.

En effet, l'alinéa 2, de l'article 70 prescrit que l'administration compétente peut entamer le traitement

starten van inbreuken die met een sanctie van niveau 2, 3 en 4 worden bestraft indien het openbaar ministerie geen vervolgingen instelt.

De schuldverklaring is de nieuwe mogelijkheid die krachtens artikel 85 ter beschikking gesteld wordt van de bevoegde dienst.

Artikel 71

In deze bepaling is gesteld dat de Koning, op de voordracht van de bevoegde ministers, niet enkel de dienst aanwijst die bevoegd is om administratieve geldboeten op te leggen, maar ook de ambtenaren in deze dienst die de geldboeten kunnen opleggen.

Aangezien de inbreuken op het sociale zekerheidsrecht krachtens dit wetboek tevens kunnen worden gestraft met een administratieve geldboete, moeten de minister van Sociale Zaken en de minister van Werk een gezamenlijk voorstel uitwerken inzake de administratie die bevoegd is om dergelijke administratieve geldboeten op te leggen.

Het aantal ambtenaren dat een geldboete mag opleggen, is vandaag sterk beperkt. Krachtens artikel 2 van het koninklijk besluit van 30 december 1991 tot uitvoering van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van overtreding op sommige sociale wetten, zijn enkel de directeur-generaal van de studiedienst van het ministerie van Arbeid en tewerkstelling en indien deze verhinderd is, een ambtenaar met een graad van ten minste rang 15 (vandaag directeur-generaal en adviseur-generaal van de Afdeling van de juridische studiën, documentatie en geschillen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg) bevoegd om administratieve geldboeten op te leggen.

Verder steeg het aantal te behandelen dossiers sterk (in 1981 werden 4 875 overtredingen vastgesteld, in 2004 al 15 034). De kans is groot dat de veralgemening van de administratieve geldboete tot alle inbreuken het aantal dossiers verder zal doen toenemen.

De nieuwe bepaling werd zó opgesteld dat het mogelijk wordt een groter aantal personen aan te duiden dat kan beslissen om administratieve geldboeten op te leggen. Daardoor worden ook problemen vermeden bij verhindering van de directeur-generaal en van de ambtenaar gemachtigd om hem te vervangen.

Deze structurele maatregel zal mede het snelle verloop van de administratieve procedure verzekeren en vermijdt dus administratieve achterstand.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 71.

administratif des infractions punis d'une sanction de niveau 2, 3 et 4 si le ministère public ne poursuit pas.

La déclaration de culpabilité est une nouvelle possibilité mise à la disposition de l'administration compétente en vertu de l'article 85.

Article 71

Dans cette disposition, il est prévu que le Roi, sur proposition des Ministres compétents, désigne non seulement l'administration compétente pour infliger les amendes administratives mais également les fonctionnaires qui peuvent les infliger au sein de cette administration.

Les infractions au droit de la sécurité sociale étant susceptibles également de faire l'objet d'une amende administrative au titre du présent code, le ministre des Affaires Sociales et le ministre de l'Emploi doivent formuler une proposition commune quant à l'administration compétente pour infliger les amendes administratives.

À l'heure actuelle, le nombre de fonctionnaires pouvant infliger l'amende est fort limité. En vertu de l'article 2 de l'arrêté royal du 30 décembre 1991 portant exécution de la loi du 30 juin 1971 relatives aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, seuls le directeur général du service d'études du ministère de l'Emploi et du Travail et, lorsque ce dernier est empêché, un fonctionnaire titulaire d'un grade de rang 15 au moins (actuellement dénommés le directeur général et le conseiller général de la Division des études juridiques, de la documentation et du contentieux du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale) peuvent infliger les amendes administratives.

En outre, le nombre de dossiers à traiter a augmenté considérablement (4 875 infractions ont été constatées en 1981 et 15 034 en 2004). La généralisation de l'amende administrative à toutes les infractions risque d'accroître encore le nombre de dossiers.

La nouvelle disposition est rédigée de manière à ce qu'il est possible de désigner un plus grand nombre de personnes pouvant signer les décisions infligeant les amendes administratives. De ce fait, on évite les problèmes se posant en cas d'empêchement du directeur général et du fonctionnaire autorisé à le remplacer.

Cette mesure structurelle assure le déroulement rapide de la procédure administrative et évite ainsi l'arriéré administratif.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 71.

Artikel 72

Dit artikel is een toepassing van het principe non bis in idem naar welke wordt verwezen in artikel 4, eerste lid, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten. De bevoegde administratie kan het dossier immers enkel behandelen in de volgende gevallen:

- indien het openbaar ministerie eerst heeft afgezien van de strafvervolgning van de inbreuken die met een sanctie van niveau 2, 3 of 4 worden gestraft;
- indien de openbare strafvordering niet is uitgedoofd ingevolge de betaling van een bedrag krachtens artikel 216*bis* van het Wetboek van Strafvordering;
- indien het openbaar ministerie niet is overgegaan tot het instellen bij de arbeidsrechtbank van de niet-repressieve vordering vermeld in artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek;
- het openbaar ministerie mag geen bemiddeling in strafzaken in toepassing van het artikel 216*ter* van het Wetboek van strafvordering hebben voorgesteld.

Het eerste lid van artikel 72 neemt § 3, van artikel 5, van voormelde wet van 30 juni 1971 over. In het tweede lid wordt de uitsluiting uitgebreid tot de hypothesen waarin het openbaar ministerie een uitdoving van de openbare strafvordering mits bepaling van een bedrag voorstelt of de vordering instelt die wordt vermeld in artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Een rechtspersoon kan dus nooit strafrechtelijk worden veroordeeld of het voorwerp zijn van een minnelijke schikking en tegelijk een administratieve geldboete opgelegd krijgen of het voorwerp zijn van een schuldverklaring vanwege de bevoegde dienst.

De tekst van artikel 72 wordt aangevuld overeenkomstig het advies dat de Raad van State heeft geformuleerd bij het onderzoek van artikel 69 betreffende de bemiddeling in strafzaken krachtens artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het opschrift van artikel 72.

Artikel 73

Artikel 73 baseert zich op artikel 7, §§ 1, 2 en 3, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten en verwijst naar de maatregelen voorzien in artikel 69. Het openbaar ministerie is immers bevoegd om te beslissen of de voorgelegde feiten al dan niet strafrechtelijk kunnen worden vervolgd. Het kan ook besluiten

Article 72

Cet article est une application du principe non bis in idem dont il est fait référence à l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales. En effet, l'administration compétente ne peut traiter le dossier dans les cas suivants:

- le ministère public doit avoir préalablement renoncé aux poursuites pénales des infractions punies d'une sanction de niveau 2, 3 ou 4;
- l'action publique doit être éteinte moyennant le paiement d'une somme d'argent en vertu de l'article 216*bis* du C.I.C.;
- le ministère public ne doit pas avoir exercé l'action non répressive devant le tribunal du travail visée par le projet de loi déposé à l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er du Code judiciaire;
- le ministère public ne doit pas avoir proposé une médiation pénale en application de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle.

L'alinéa 1er, de l'article 72 reprend le § 3, de l'article 5, de la loi précitée du 30 juin 1971. Dans l'alinéa 2, l'exclusion est étendue aux hypothèses où le ministère public propose l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou met en œuvre l'action visée à l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Un sujet de droit ne peut donc jamais être condamné pénalement ou faire l'objet d'une transaction et en même temps se voir infliger une amende administrative ou faire l'objet d'une déclaration de culpabilité de la part de l'administration compétente.

Le texte légal de l'article 72 est complété conformément à l'avis que le Conseil d'État a formulé lors de l'examen de l'article 69 au sujet de la médiation pénale en vertu de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'intitulé de l'article 72.

Article 73

L'article 73 se base sur l'article 7, §§ 1er, 2 et 3, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infractions à certaines lois sociales tout en faisant référence aux mesures visées à l'article 69. En effet, le ministère public a le pouvoir de décider si les faits qui lui sont soumis sont susceptibles de faire l'objet de poursuites pénales ou non. Il peut également

om de uitdoving van de openbare strafvordering mits een minnelijke schikking voor te stellen of de vordering in te stellen bedoeld in artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Het openbaar ministerie moet zijn beslissing aan de bevoegde dienst meedelen zodat deze desgevallend de administratieve procedure kan opstarten.

Artikel 73 laat het openbaar ministerie een termijn van zes maanden vanaf de dag van ontvangst van het proces-verbaal van vaststelling van de inbreuk om zijn beslissing aan de bevoegde dienst te betekenen. Hiermee breidt deze bepaling de termijn van zes maanden die uitsluitend bepaald was voor inbreuken betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers krachtens artikel 7, § 2, van voormelde wet van 30 juni 1971 uit tot alle inbreuken die het voorwerp kunnen zijn van een administratieve geldboete.

De termijn van twee maanden die artikel 7, § 1, van de wet van 30 juni 1971 voorschrijft, volstaat immers niet voor het openbaar ministerie om met kennis van zaken een beslissing te nemen en hiervoor vooronderzoeken zoals aanvullende onderzoeken te verrichten.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt in de wettekst verduidelijkt vanaf welk tijdstip de termijn van zes maanden begint te lopen.

Er wordt bepaald dat de bevoegde dienst de administratieve procedure mag opstarten zodra het openbaar ministerie hem zijn beslissing betekent om af te zien van strafvervolgingen, om een minnelijke schikking voor te stellen, de vordering in te stellen bedoeld bij artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek of wanneer het Openbaar Ministerie binnen de termijn van zes maanden niet in de mogelijkheid is een beslissing te nemen.

De tekst van artikel 73 wordt aangevuld overeenkomstig het advies dat de Raad van State heeft geformuleerd bij het onderzoek van artikel 69 betreffende de bemiddeling in strafzaken krachtens artikel 216*ter* van het Wetboek van Strafvordering.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek. Er is ook rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende artikel 73, eerste en tweede lid.

Artikel 74

Artikel 74 vormt een regel voor de overdracht van procedurestukken van een aanvullend opsporingsonderzoek dat het openbaar ministerie in het kader van het vooronderzoek uitvoerde.

décider de proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou d'exercer l'action visée par le projet de loi déposé à l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Le ministère public doit porter sa décision à la connaissance de l'administration compétente afin que celle-ci puisse, le cas échéant, entamer la procédure administrative.

L'article 73 laisse au ministère public un délai de six mois à compter du jour de la réception du procès-verbal de constatation de l'infraction pour notifier sa décision à l'administration compétente. Ce faisant, cette disposition étend à l'ensemble des infractions susceptibles de faire l'objet d'une amende administrative le délai de six mois qui était uniquement prévu pour les infractions relatives à l'occupation des travailleurs étrangers en vertu de l'article 7, § 2, de la loi précitée du 30 juin 1971.

En effet, le délai de deux mois prescrit par l'article 7, § 1er, de la loi du 30 juin 1971 n'est pas suffisant pour permettre au ministère public de prendre une décision en connaissance de cause et, à cette fin, de poser des actes d'information préliminaires telles que des devoirs complémentaires.

Suivant l'avis du Conseil d'État, il est précisé dans le texte légal à partir de quand le délai de six mois commence à courir.

Il est prescrit que l'administration compétente peut commencer la procédure administrative lorsque le ministère public lui notifie sa décision de renoncer aux poursuites pénales, à proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent, à exercer l'action visée par le projet de loi déposé à l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire ou lorsque le ministère public n'est pas en mesure de prendre une décision dans un délai de six mois.

Le texte légal de l'article 73 est complété conformément à l'avis que le Conseil d'État a formulé lors de l'examen de l'article 69 en ce qui concerne la médiation pénale en vertu de l'article 216*ter* du Code d'instruction criminelle.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique. Il est également tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'article 73, alinéas 1er et 2.

Article 74

L'article 74 constitue une règle de transmission des pièces de procédure relatives à l'enquête complémentaire effectuée par le ministère public dans le cadre de l'information préliminaire.

Deze bepaling bevestigt de bestaande praktijk die de bevoegde dienst toelaat om over een compleet dossier te beschikken.

De tekst van artikel 74 wordt aangevuld overeenkomstig het advies dat de Raad van State heeft geformuleerd bij het onderzoek van artikel 69 betreffende de bemiddeling in strafzaken krachtens artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikel 75

Artikel 75, 1°, van onderhavig ontwerp voert een nieuw begrip in, dat van de overtreder.

De artikelen 1 en 1bis van de wet van 30 juni 1971 bepalen de incriminaties waarop administratieve geldboeten toepasselijk kunnen zijn ten laste van de werkgever, alsook ten laste van andere categorieën personen die dezelfde plichten hebben als de werkgever, zoals de curator of de vereffenaar, of die een gelijkaardige functie als deze van de werkgever vervullen, zoals de reder. Worden eveneens bestraft, de vader, de moeder of de voogd van het kind, alle personen, enz..

Artikel 2, van voormelde wet van 30 juni 1971 verduidelijkt dat deze personen, die een administratieve geldboete kunnen krijgen, voor de toepassing van de reglementering betreffende de administratieve geldboeten met de term werkgever worden aangeduid.

Artikel 75, 1°, van onderhavig ontwerp geeft de voorkeur aan het gebruik van het begrip «overtreder». Sommige personen die strafbaar zijn krachtens de wet van 30 juni 1971, kunnen immers worden gelijkgesteld met de werkgever, maar dat is niet altijd het geval. Het begrip overtreder, dat daadwerkelijk de personen aanduidt die strafbaar gesteld worden door de wet van 30 juni 1971, omvat alle categorieën strafbare personen.

Vermits de administratieve geldboeten van toepassing zijn op alle inbreuken van onderhavig wetboek, inclusief de incriminaties inzake sociale zekerheid, vormen de sociaal verzekerden vanaf heden een nieuwe categorie overtreders.

Dit begrip mag niet worden verward met de term «dader» van de inbreuk. De dader is de persoon die de inbreuk materieel begaan heeft. De twee begrippen overlappen elkaar vaak, maar dat is niet het geval wanneer de werkgever als overtreder wordt aangeduid en de inbreuk bijvoorbeeld door zijn aangestelde of zijn lasthebber werd gepleegd.

Het begrip betreffende de administratie en de ambtenaren van deze administratie die door de Koning worden aangeduid om de administratieve geldboeten op te leggen, wordt meermaals gebruikt in onderhavig ontwerp. Om de redactie van de wettekst niet te verzwaren, stelt

Cette disposition légalise la pratique existante qui permet à l'administration compétente de disposer d'un dossier complet.

Le texte légal de l'article 74 est complété conformément à l'avis que le Conseil d'État a formulé lors de l'examen de l'article 69 en ce qui concerne la médiation pénale en vertu de l'article 216ter du Code d'instruction criminelle.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Article 75

L'article 75, 1°, du présent projet introduit une nouvelle notion, celle de contrevenant.

Les articles 1er et 1^{er}bis, de la loi du 30 juin 1971 déterminent les incriminations susceptibles de faire l'objet d'une amende administrative à charge de l'employeur ainsi qu'à charge d'autres catégories de personnes assumant les mêmes obligations que l'employeur, tels que le curateur ou le liquidateur ou exerçant une fonction comparable à celle de l'employeur, tel que l'armateur. Sont également incriminés, le père, la mère ou le tuteur de l'enfant, toutes personnes, etc..

L'article 2, de la loi précitée du 30 juin 1971 précise que ces personnes, pouvant se voir infliger une amende administrative, sont désignées par le terme employeur pour l'application de la réglementation relative aux amendes administratives.

L'article 75, 1°, du présent projet privilégie l'utilisation du concept de «contrevenant». En effet, certaines personnes punissables en vertu de la loi du 30 juin 1971 peuvent être assimilées à l'employeur mais ce n'est pas toujours le cas. La notion de contrevenant, désignant effectivement les personnes incriminées par la loi du 30 juin 1971, englobe la diversité des personnes punissables.

Les amendes administratives étant applicables à toutes les infractions du présent code, y compris les incriminations en matière de sécurité sociale, les assurés sociaux constituent désormais une nouvelle catégorie de contrevenant.

Cette notion ne doit pas être confondue avec le terme «d'auteur» de l'infraction. L'auteur est celui qui a matériellement commis l'infraction. Souvent ces deux notions se recoupent mais ce n'est pas le cas lorsque l'employeur est visé en tant que contrevenant et que l'infraction a été commise par son préposé ou son mandataire, par exemple.

La notion relative à l'administration et aux fonctionnaires au sein de cette administration désignés par le Roi pour infliger les amendes administratives est utilisée à plusieurs reprises dans le présent projet. Afin de ne pas alourdir les termes du texte légal, l'article 75, 2°,

artikel 75, 2°, voor om deze termen in te korten en het begrip «bevoegde administratie» te gebruiken.

Artikel 76

Deze bepaling heeft een ethische draagwijdte. De procedure, die leidt tot een administratieve geldboete – een straf in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag van de rechten van de mens –, moet in optimale omstandigheden van onafhankelijkheid en onpartijdigheid verlopen.

Inderdaad, moet worden aangegeven dat de ambtenaren die door de Koning aangesteld zijn om administratieve geldboeten op te leggen in geen geval onderworpen mogen zijn aan het hiërarchisch gezag van een andere ambtenaar (bijvoorbeeld de voorzitter van het Directiecomité) of van de minister bij het nemen van zijn beslissing.

Bovendien zal de bevoegde administratie er natuurlijk over waken een eenheid in de administratieve rechtspraak te verzekeren.

Artikel 76, tweede lid, is gebaseerd op artikel 13 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie en vormt een toepassing van het principe vermeld in het eerste lid. De ambtenaren van de bevoegde administratie mogen geen kennis nemen van dossiers waarin ze in een andere hoedanigheid zijn opgetreden.

Deze bepaling vermijdt eveneens belangenconflicten uit hoofde van de ambtenaren die bevoegd zijn om administratieve geldboeten op te leggen.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerkingen van de Raad van State betreffende de Nederlandstalige versie van artikel 76, tweede lid.

Artikel 77

Dit artikel bevestigt wettelijk het bestaan van administratief personeel dat deel uitmaakt van de bevoegde administratie om administratieve geldboeten op te leggen en die deze bijstaat.

De Raad van State meent dat het woord «griffie» best vervangen wordt door het woord «secretariaat». Door het gebruik van het woord «griffie» zou immers de verkeerde indruk worden gewekt dat de ambtenaren die bevoegd zijn om de geldboete op te leggen, een rechtsprekende bevoegdheid uitoefenen.

Wel is het zo dat het administratief personeel en de taken die ze binnen het bevoegde bestuur uitoefenen, thans aangeduid worden met het begrip «griffie van de administratieve geldboeten». De bestuurde is vertrouwd met die termen en hun betekenis. Het getuigt van een streven naar coherentie om vanuit wettelijk oogpunt erkenning op te brengen voor de begrippen die gehanteerd

propose d'abrégier ces termes et d'utiliser le concept «d'administration compétente».

Article 76

Cette disposition a une portée éthique. La procédure, qui aboutit à infliger une amende administrative, constituant une sanction de type répressif au sens de l'article 6 de la convention européenne des droits de l'homme, doit se dérouler dans les meilleures conditions possibles d'indépendance et d'impartialité.

En effet, il convient de préciser que les fonctionnaires désigné par le Roi pour prendre une décision d'infliger une amende administrative ne peut en aucun cas être soumis à l'autorité hiérarchique d'un autre fonctionnaire (par exemple, le président du Comité de direction) ou du ministre dans sa prise de décision. Ainsi, l'alinéa 1er a été modifié suite à l'avis du Conseil d'État.

En outre, l'administration compétente veillera naturellement à assurer une unité dans la jurisprudence administrative.

L'alinéa 2 de l'article 76 se base sur l'article 13 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail et constitue une application du principe inscrit à l'alinéa 1er. Les fonctionnaires de l'administration compétente ne peuvent pas connaître des dossiers dans lesquels ils sont intervenus dans une autre qualité.

De même, cette disposition proscriit les conflits d'intérêt intervenant dans le chef des fonctionnaires ayant la compétence d'infliger les amendes administratives.

Il est tenu compte des remarques linguistiques formulées par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise de l'article 76, alinéa 2.

Article 77

Cet article consacre légalement l'existence du personnel administratif qui fait partie de l'administration compétente pour infliger les amendes administratives et qui l'assiste.

Le Conseil d'État est d'avis qu'il est préférable de remplacer le mot «greffe» par le mot «secrétariat». Le mot «greffe» donnerait injustement à penser que les fonctionnaires chargés d'infliger l'amende exercent un pouvoir juridictionnel.

Cependant, à l'heure actuelle, le personnel administratif et les tâches qui occupent ceux-ci au sein de l'administration compétente sont désignés par les mots «greffe des amendes administratives». Ces termes et la signification que ceux-ci recouvrent sont bien connus des administrés. Reconnaître d'un point de vue légal les termes employés dans les rapports entre les administrés

worden in de betrekkingen tussen de bestuurde en de dienst. Het advies van de Raad van State werd bijgevolg niet gevolgd op dit punt.

Artikel 78

Het eerste lid van het nieuwe artikel 78 inspireert zich op het laatste lid van artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek dat betrekking heeft op het vorderingsrecht van het openbaar ministerie in burgerlijke zaken. Deze bepaling wil de bevoegde dienst gelijkaardige rechten toekennen, vermits hij alle administratieve inlichtingen die hij nodig heeft om een beslissing te nemen, aan de minister en de bevoegde openbare diensten kan vragen.

Correlatief hiermee verplicht het tweede lid deze openbare diensten om de inlichtingen op verzoek van de bevoegde dienst mee te delen.

Deze bepaling is geïnspireerd op artikel 6, § 1, 1^e en 2^e lid, van de arbeidsinspectiewet van 16 november 1972.

In overeenstemming met artikel 56, bepaalt artikel 78 dat de inlichtingen betreffende gerechtelijke procedures met toelating van de procureur-generaal moeten worden meegedeeld.

De tekst van artikel 78 is vervolledigd overeenkomstig het advies dat de Raad van State had geformuleerd bij de lezing van artikel 56.

Artikel 79

Dit artikel bepaling bepaalt dat de bevoegde administratie de overtreder in staat stelt om zijn verweermiddelen in te dienen door en hem via aangetekend schrijven in te lichten over deze mogelijkheid, vóór hij zijn beslissing neemt. Deze brief bevat een reeks vermeldingen die hem moeten toelaten om zijn rechten correct uit te oefenen. Hij wordt ingelicht over het proces-verbaal dat de referentie voor de vervolgingen is, over het feit dat hij zich kan laten bijstaan door een raadsman, zijn dossier kan raadplegen en er een afschrift van kan vragen. Verder worden een reeks praktische inlichtingen meegedeeld.

Tot op heden voorzag de wet niet in een termijn waarbinnen de verweermiddelen moesten worden voorgesteld. Het ontwerp wil de huidige praktijk die een termijn van 30 dagen toekent, legaliseren.

Deze termijn schijnt in de meeste gevallen te volstaan. Toch wordt hij niet op straffe van nietigheid voorgeschreven: de werkgever kan eventueel de verlenging vragen en de bevoegde dienst kan de laattijdig voorgestelde middelen in aanmerking nemen zolang zijn beslissing niet genomen werd.

Wat het uitgangspunt van deze termijn betreft, steunt het ontwerp op een arrest van 17 december 2003 van

et l'administration est un gage de cohérence. L'avis du Conseil d'État n'est dès lors pas suivi sur ce point.

Article 78

L'alinéa 1er du nouvel article 78 s'inspire du dernier alinéa de l'article 138 du Code judiciaire qui vise le droit de réquisition du ministère public en matière civile. Cette disposition vise à accorder des droits similaires à l'administration compétente, puisqu'elle peut requérir du ministre ainsi que des services publics compétents tous les renseignements administratifs qui lui sont utiles à prendre une décision.

Corrélativement, l'alinéa 2 fait l'obligation à ces services publics de fournir des renseignements à la demande de l'administration compétente.

Cette disposition s'inspire de l'article 6, § 1er, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 novembre 1972.

Conformément à l'article 56, l'article 78 prescrit que les informations relatives à des procédures judiciaires doivent être communiquées avec l'autorisation du procureur général.

Le texte légal de l'article 78 est complété conformément à l'avis que le Conseil d'État a formulé lors de l'examen de l'article 56.

Article 79

Cet article prévoit qu'avant de prendre sa décision, l'administration compétente met le contrevenant en mesure de présenter ses moyens de défense, en l'avertissant par courrier recommandé. Cette lettre contient une série de mentions destinées à lui permettre d'exercer correctement ses droits. Il est informé du procès-verbal servant de référence aux poursuites, du fait qu'il peut se faire assister d'un conseil, consulter son dossier et en demander une copie. On lui communique également une série de renseignements pratiques.

Jusqu'à présent, la loi ne prévoyait pas de délai dans lequel les moyens de défense devaient être présentés. Le projet vise à légaliser la pratique actuelle d'accorder un délai de 30 jours.

Ce délai paraît suffisant dans la plupart de cas. Toutefois, il n'est pas prescrit à peine de nullité: l'employeur peut en solliciter l'allongement, le cas échéant; l'administration compétente pourra prendre en considération les moyens exposés tardivement aussi longtemps que sa décision n'a pas été prise.

Quant au point de départ de ce délai, le projet s'est inspiré d'un arrêt du 17 décembre 2003 prononcé par

het Arbitragehof. Dit besloot dat het gelijkheidsbeginsel wordt geschonden wanneer men de bepalingen terzake van het Gerechtelijk wetboek die een termijn doen lopen vanaf de betekening van een gerechtsbrief – zó interpreteert als zou deze termijn beginnen te lopen vanaf de verzending van het stuk; het Hof oordeelt daarentegen dat er geen schending van het gelijkheidsbeginsel is indien deze bepalingen als volgt worden geïnterpreteerd: 'het uitgangspunt van de voorzieningstermijn stemt overeen met de datum waarop de gerechtsbrief door de postdienst ter hand wordt gesteld aan de geadresseerde in persoon of aan diens woonplaats' (Arbitragehof 17 december 2003, 170/2000, v/RVA; G. CLOSSET-MARCHAL, «L'appel», *Actualité et développements récents en droit judiciaire*, Permanente opleiding, CUP, 2004, vol. 70, nr. 10).

Overeenkomstig het advies van de Raad van State met verwijzing naar de rechtspraak van het Arbitragehof wordt verduidelijkt dat het uitgangspunt van de kennisgevingstermijn de rechtszekerheid van de justitiabele waarborgt omdat de termijn aanvangt op de dag dat de geadresseerde kennis heeft kunnen nemen van de kennisgeving, dit wil zeggen op de dag waarop de aangetekende brief op zijn woonplaats of maatschappelijke zetel werd aangeboden door de post (Arbitragehof, nr. 34/2006, 1 maart 2006; Arbitragehof nr.43/2006, 15 maart 2006; Arbitragehof, nr. 48/2006, 29 maart 2006).

Deze argumentering kan in alle materies worden overgenomen. Daarom voorziet de bepaling dat de datum waarop de gerechtsbrief door de postdienst ter hand wordt gesteld aan de geadresseerde in persoon of aan diens woonplaats, het uitgangspunt is van de termijn van 30 dagen om zijn verweermiddelen voor te stellen.

Indien de brief niet wordt afgehaald, kan de dienst een tweede brief sturen via gewone post, met identieke inhoud, met een zuiver informatief doel. Deze tweede brief doet geen bijzondere termijn lopen. Overeenkomstig het advies van de Raad van State omvat artikel 79 van de wettekst een nieuw 4de lid, dat bepaalt dat die brief geen nieuwe termijn van dertig dagen voor de indiening van verweermiddelen doet lopen.

Artikel 80

Het eerste lid bepaalt dat de verweermiddelen schriftelijk of mondeling kunnen worden voorgesteld. In het eerste geval is elke vorm van geschrift mogelijk: een aangetekend schrijven is niet verplicht. Er mag zelfs gebruik gemaakt worden van elektronische brieven.

Tot op heden voorzag de wet niet in de mogelijkheid om zijn verweermiddelen mondeling voor te stellen. In de praktijk werd een werkgever die zijn middelen mondeling wilde meedelen, door de dienst uitgenodigd om deze voor te stellen aan de inspectiedienst die het

la Cour d'arbitrage. Celle-ci a considéré que le principe d'égalité est violé si on interprète les dispositions du Code judiciaire faisant courir un délai à partir de la notification d'un pli judiciaire comme faisant courir ce délai à la date de l'expédition du pli; en revanche, la Cour considère qu'il n'y a pas de violation du principe d'égalité si ces dispositions sont interprétées «comme faisant courir les délais de recours à la date à laquelle le pli judiciaire a été remis par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile» (C.A. 17 décembre 2003, 170/2000, V/Onem; G. CLOSSET-MARCHAL, «L'appel», *Actualité et développements récents en droit judiciaire*, Formation permanente, CUP, 2004, vol. 70, n° 10).

Suivant l'avis du Conseil d'État se référant à la jurisprudence de la Cour d'Arbitrage, il est précisé que le point de départ du délai de notification assure la sécurité juridique du justiciable, le délai commençant à courir le jour où le destinataire de la notification a pu en avoir connaissance, à savoir, le jour où la lettre recommandée a été présentée par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile ou au siège social (C.A., 1er mars 2006, n°34/2006, C.A., 15 mars 2006, n°43/2006, C.A., 29 mars 2006, n°48/2006)

Ces motifs paraissent transposables dans toutes les matières. C'est pourquoi, la disposition prévoit que le point de départ du délai de 30 jours pour présenter ses moyens de défense est la date à laquelle le pli judiciaire a été remis par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile.

Si le pli n'est pas retiré, l'administration peut envoyer un second courrier par pli simple, au contenu identique, dans un but purement informatif. Ce second courrier ne fait pas courir de délai particulier. Suite à l'avis du Conseil d'État, l'article 79 du texte légal comporte un nouvel alinéa 4 qui dispose que ce courrier ne fait pas courir un nouveau délai de trente jours pour introduire des moyens de défense.

Article 80

L'alinéa 1er prévoit que les moyens de défense peuvent être présentés par écrit ou oralement. Dans le premier cas, toute forme d'écrit est possible; le recours au courrier recommandé n'est pas obligatoire. On peut même procéder par courrier électronique.

Jusqu'à présent, la loi ne prévoyait pas de possibilité de présenter ses moyens de défense oralement. Dans la pratique, quand un employeur souhaitait formuler ses moyens oralement, l'administration l'invitait à se présenter devant le service d'inspection qui avait verbalisé.

proces-verbaal had opgesteld. Een oplossing die in de rechtspraak en de doctrine werd bekritiseerd omdat de werkgever op deze manier geen recht had op een billijk proces (Arbrb. Luik, 30 mei 2003, *J.L.M.B.*, 2004 pagina 616 en opm. J.M. Demarche).

Om dit legislatieve tekort te verhelpen en elke kritiek te vermijden, bepaalt het tweede lid dat de overtreder nu kan kiezen bij welke dienst hij zijn mondelinge verdediging gaat voorstellen. Ofwel kiest hij de bevoegde dienst: deze oplossing speelt het beste in op de rechten van de verdediging vermits hij gehoord wordt door de persoon die de beslissing gaat nemen, maar leidt soms tot verre verplaatsingen; ofwel kiest hij een dienst in zijn buurt en dat kan een andere inspectiedienst zijn dan deze die het proces-verbaal heeft opgesteld (een werkgever verdedigt zich bijvoorbeeld bij het gewestelijke werkloosheidskantoor terwijl het proces-verbaal door de inspectie van de RSZ werd opgesteld).

Artikel 81

Dit artikel heeft betrekking op de toegang tot het dossier, dat op de griffie van de bevoegde dienst kan worden ingekeken, en de afgifte van een afschrift aan de overtreder of zijn advocaat. Deze rechten kunnen worden uitgeoefend zodra de overtreder op basis van artikel 79 werd uitgenodigd om zijn verweermiddelen voor te stellen.

Elke autoriteit moet zijn verantwoordelijkheden opnemen in de fase van de procedure die hij leidt: het openbaar ministerie voor de fase van het strafonderzoek, de bevoegde ambtenaar voor de administratieve fase.

Indien men dit idee aanvaardt, rijst de vraag of de ontvangst van een afschrift van het dossier een recht is voor de verdachte (dat wil zeggen de persoon die een afschrift ontving van het proces-verbaal dat hem beschuldigt).

Voor de fase van het strafonderzoek bepaalt de huidige procedure dat het afschrift wordt afgegeven op grond van een verzoek gericht aan de arbeidsauditeur.

Het wetsontwerp moet dus een parallel trekken voor de administratieve fase: de ambtenaar die een administratieve geldboete wil opleggen, moet de overtreder, die een verdedigingsrecht kan doen gelden, toelating geven om een afschrift van zijn dossier te krijgen.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerkingen van de Raad van State betreffende artikel 81.

Artikel 82

Deze bepaling heeft tot doel dat de overtreder zich kan laten bijstaan in zijn verdediging bij het bevoegde

Cette solution a été critiquée par la jurisprudence et la doctrine, puisque l'employeur n'avait pas de la sorte droit à un procès équitable (Trib. trav. Liège, 30 mai 2003, *J.L.M.B.*, 2004 page 616 et obs. J.M. Demarche).

Afin de pallier la carence législative tout en évitant les critiques, l'alinéa 2 prévoit que le contrevenant a, désormais, le choix de l'administration auprès de laquelle il va présenter sa défense orale. Soit il choisit l'administration compétente: cette solution rencontre le mieux ses droits de défense puisqu'il est entendu par la personne qui va prendre la décision, mais elle entraîne pour certains des déplacements considérables; soit il choisit une administration plus proche de chez lui et ce peut être un service d'inspection différent de celui qui a dressé le procès-verbal (par exemple, un employeur se défend devant le bureau régional du chômage alors que le procès-verbal a été dressé par l'inspection de l'Onss).

Article 81

Cet article concerne l'accès au dossier, qui peut être consulté au greffe de l'administration compétente, et la délivrance d'une copie au contrevenant ou à son avocat. Ces droits peuvent être exercés une fois que le contrevenant a été invité à présenter ses moyens de défense sur la base de l'article 79.

Chaque autorité doit assumer ses responsabilités dans la phase de la procédure qu'elle dirige: le ministère public pour la phase de l'information pénale, le fonctionnaire compétent pour la phase administrative.

Si on accepte cette idée, la question se pose de savoir si la réception d'une copie du dossier est un droit pour le suspect (c'est-à-dire la personne qui a reçu une copie de procès-verbal la mettant en cause).

Pour la phase de l'information pénale, la procédure actuelle prévoit que la copie est accordée sur demande adressée à l'auditeur du travail.

Un parallèle a donc été prévu dans le projet de loi pour la phase administrative: c'est au fonctionnaire qui se propose d'infliger une amende administrative que revient d'accorder au contrevenant, qui a un droit de défense à faire valoir, l'autorisation d'obtenir la copie de son dossier.

Il est tenu compte des remarques terminologiques formulées par le Conseil d'État à propos de l'article 81.

Article 82

Cette disposition vise à permettre que le contrevenant puisse se faire assister du délégué de son

bestuur door een afgevaardigde van zijn vakvereniging, zoals ook kan voor de arbeidsrechtbank overeenkomstig artikel 728, § 3 van het gerechtelijke wetboek.

Artikel 83

Artikel 83 neemt de verjaringsregel over van artikel 13, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

Het eerste lid van artikel 83 bepaalt dat de vordering van de administratie verjaart na vijf jaar vanaf het feit dat de inbreuk vormt. Het tweede lid van artikel 83 voorziet inde stuiting van de verjaring door daden van onderzoek of van vervolging op dezelfde wijze als de regel van artikel 22, tweede lid, van de Voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering voor de strafrechtelijke inbreuken.

De Raad van State vraagt hoe de kennisgeving van het openbaar ministerie betreffende het instellen van strafrechtelijke vervolging de verjaring van de mogelijkheid tot het opleggen van een administratieve geldboete kan stuiten.

Die bepaling is ingegeven door de praktijk, waaruit blijkt dat de auditeurs vaak terugkomen op hun oorspronkelijk voornemen om strafvervolging in te stellen.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerking van de Raad van State betreffende het tweede lid van de Nederlandstalige versie.

Artikel 84

Deze bepaling bevestigt de regel volgens welke de geldboete niet kan worden opgelegd vóór de verweermiddelen werden ingediend of vóór afloop van de termijn om deze in te dienen.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerking van de Raad van State betreffende de Nederlandstalige versie.

Artikel 85

Deze bepaling zet artikel 21ter van de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering betreffende de schuldigverklaring bij overschrijding van de redelijke termijn om in de materie van de administratieve geldboetes.

Het strafkarakter dat de administratieve geldboeten hebben in de zin van de beginselen die het Europees Hof van de Rechten van de Mens afleidt uit het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en van de fundamentele vrijheden, verplicht de arbeidsgerechten

organisation syndicale dans sa défense auprès de l'administration compétente, à égalité avec ce qu'il peut faire devant le tribunal du travail, en vertu de l'article 728, § 3, du Code judiciaire.

Article 83

L'article 83 reprend la règle de prescription déterminée par l'article 13, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

L'alinéa 1er, de l'article 83 établit que l'action de l'administration se prescrit après cinq ans à compter du fait constitutif de l'infraction. L'alinéa 2, de l'article 83 prévoit l'interruption de la prescription pour les actes d'instruction et de poursuites de manière similaire à la règle prévue à l'article 22, alinéa 2, du Titre préliminaire du Code de procédure pénale pour les infractions pénales.

Le Conseil d'État se pose la question de savoir comment la notification du ministère public d'intenter des poursuites pénales peut interrompre la prescription de la possibilité d'infliger une amende administrative.

Cette disposition tient compte de la pratique: celle-ci indique que les auditeurs reviennent sur souvent sur leur intention initiale d'entamer des poursuites pénales.

Il est tenu compte de la remarque linguistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'alinéa 2 de la version néerlandaise.

Article 84

Cette disposition consacre la règle selon laquelle l'amende ne peut être infligée que lorsque les moyens de défense ont été présentés ou à l'expiration du délai imparti pour ce faire.

Il est tenu compte de la remarque linguistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise.

Article 85

Cette disposition transpose à la matière des amendes administratives l'article 21ter du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, concernant la déclaration de culpabilité en cas de dépassement du délai raisonnable.

En effet, le caractère répressif que revêtent les amendes administratives au sens des principes dégagés par la Cour européenne des Droits de l'Homme sur la base de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales impose aux

de gevolgen te beoordelen van de overschrijding van de redelijke termijn op de beslissing die ze moeten uitspreken in toepassing van artikel 6 van hoger vermeld verdrag (H.-D.BOSLY, «*L'amende administrative et le dépassement du délai raisonnable*», nota onder Arbitragehof, 15 september 2004, nr.148/2004, *Rev. dr. pén.*, 2005, nr.2, p.188 en volg.) Artikel 85 bevestigt dit algemeen principe. Voorwat betreft de beoordeling van deze termijn, cf. Rb. Brussel, 18 november 2004, *J.T.T.*, 2005, p. 313).

Artikel 86

Het eerste lid van artikel 86 neemt de inhoud over van artikel 7, § 4, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten over en verduidelijkt dat de beslissing van de bevoegde administratie die een administratieve geldboete oplegt, met redenen moet worden omkleed. Diezelfde alinea bepaalt de essentiële vermeldingen die de administratieve beslissing moet bevatten om te voldoen aan de eis inzake motivatie: ze moet de overwegingen in rechte en feiten bevatten die een antwoord zijn op de verweermiddelen die de overtreder voorstelde en die het bedrag van de administratieve geldboete verantwoorden.

Alinea 2, van artikel 86 bepaalt dat de administratieve beslissing ten minste zes vermeldingen moet bevatten die verzekeren dat de overtreder ingelicht is over de feiten die de inbreuk vormen en die de administratieve beslissing verantwoorden. Zo beschikt de overtreder over de referenties van het proces-verbaal van de inbreuk en de vermeldingen betreffende de wettelijke bepalingen die aan de basis van de administratieve beslissing liggen. Verder wordt de overtreder ingelicht over het bedrag van de administratieve geldboete die hem wordt opgelegd, over de termijn waarin deze moet worden betaald, over het beroepsmogelijkheid waarover hij beschikt indien hij beslist om de administratieve beslissing te betwisten. De administratieve beslissing moet ook de datum bevatten waarop de overtreder wordt uitgenodigd om zijn verweermiddelen voor te stellen. Deze vermelding toont aan de overtreder dat de rechten van de verdediging werden gerespecteerd.

In de vaststelling dat verplichte motivering onder artikel 86 verregaander is dan de motivering die opgelegd is bij de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen, doet de Raad van State de aanbeveling om de juiste contouren van deze versterkte verplichting af te bakenen in de artikels-gewijze bespreking.

De regels betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen bepalen immers dat de bestuurlijke beslissing de juridische en feitelijke overwegingen vermeldt die aan de beslissing ten grondslag liggen

juridictions du travail d'apprécier les conséquences du dépassement du délai raisonnable sur la décision qu'elles ont à prononcer en application de l'article 6 de la convention précitée (H.-D.BOSLY, «*L'amende administrative et le dépassement du délai raisonnable*», note sous C.A., 15 septembre 2004, n°148/2004, *Rev. dr. pén.*, 2005, n°2, p.188 et suiv.). L'article 85 consacre ce principe général. Sur l'appréciation de ce délai, voy. C. Trav. Bruxelles, 18 novembre 2004, *J.T.T.*, 2005, p. 313).

Article 86

L'alinéa 1er, de l'article 86 reprend le prescrit de l'article 7, § 4, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales en précisant que la décision de l'administration compétente infligeant une amende administrative doit être motivée. Ce même alinéa détermine quelles sont les mentions essentielles que doit contenir la décision administrative afin de satisfaire à l'exigence de motivation: elle doit comporter les considérations de droit et de fait répondant aux moyens de défense présentés par le contrevenant et justifiant le montant de l'amende administrative.

L'alinéa 2, de l'article 86 impose que soient reprises, dans la décision administrative, au moins six mentions garantissant l'information du contrevenant à propos des faits constituant l'infraction et justifiant la décision administrative. Ainsi, le contrevenant dispose des références du procès-verbal de l'infraction et des mentions relatives aux dispositions légales qui servent de base à la décision administrative. Le contrevenant est également informé du montant de l'amende administrative qui lui est infligée, du délai dans lequel celle-ci doit être payée, du recours qui s'offre à lui s'il décide de contester la décision administrative. La décision administrative doit également contenir la date à laquelle le contrevenant a été invité à présenter ses moyens de défense. Cette mention indique au contrevenant que ses droits de la défense ont bien été respectés.

Constatant que l'obligation de motivation imposée par l'article 86 est plus stricte que celle prescrite par la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs, le Conseil d'État recommande de préciser exactement la portée de cette obligation renforcée dans le commentaire de l'article.

En effet, suivant les règles relatives à la motivation formelle des actes administratifs, la décision administrative doit contenir les considérations de droit et de fait qui lui servent de fondement (article 3 de la loi du

(artikel 3 van de wet van 29 juli 1991). De juridische overwegingen verwijzen naar de «wetgeving krachtens dewelke de handeling gesteld is»; de feitelijke overwegingen zijn «de dossierelementen die verklaren waarom de persoon achter de handeling gemeend heeft deze te moeten stellen» (D. LAGASSE, «La loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs. Incidence en droit social», *Ors.*, 1993, blz.69).

De meldingen onder artikel 86 zijn aldus motiveringsregels als aanvulling op de regels die bepaald zijn bij de wet van 29 juli 1991.

In navolging van de motiveringsplicht die geldt voor de strafrechter, bepaalt het eerste lid de bevoegde dienst om te antwoorden op de verweermiddelen die ingediend zijn door de overtreder. Net als bij de strafrechtelijke veroordeling moet de dienst het bedrag van de administratieve geldboete motiveren.

De meldingen onder het tweede lid geven de overtreder passende informatie over de administratieve procedure en doelen op de naleving van de rechten van de verdediging van de overtreder die een administratieve geldboete opgelegd kreeg.

Artikel 87

Artikel 87, eerste lid, neemt de bepaling over van artikel 7, § 4, eerste lid van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten en bepaalt dat de administratieve beslissing via een ter post aangetekend schrijven aan de overtreder wordt betekend, samen met een uitnodiging om de geldboete te betalen binnen een termijn van drie maanden vanaf de betekening.

Deze bepaling verwijst naar het tweede lid, van artikel 79 en legt de procedureregels voor de betekening van de uitnodiging aan de overtreder om zijn verweermiddelen voor te stellen, op aan de betekening van de administratieve beslissing. Zo treedt de betekening in werking vanaf de dag waarop het aangetekend schrijven door de postdienst ter hand wordt gesteld aan de geadresseerde in persoon of aan diens woonplaats.

Ook het derde lid van artikel 87 neemt de regel over van artikel 79, derde lid, dat toelaat een betere informatie te verzekeren voor de overtreder die het aangetekende schrijven niet binnen de vastgelegde termijn bij de post heeft opgehaald.

Het tweede lid van artikel 87 verwijst ten slotte naar het tweede lid van § 4, van artikel 7, van voormelde wet van 30 juni 1971 dat bepaalt dat de betekening van de beslissing die een administratieve geldboete oplegt, de openbare strafvordering beëindigt. Het openbaar ministerie kan geen strafvervolgingen meer aangaan en geen onderzoeksdaden meer stellen.

De Raad van State stelt een wijziging van artikel 87, tweede lid voor, met de precisering dat de openbare

29 juillet 1991). Les considérations de droit visent «la législation en vertu de laquelle l'acte a été pris» et les considérations de fait sont «les éléments du dossier qui expliquent pourquoi l'auteur de l'acte a cru devoir le prendre» (D. LAGASSE, «La loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs. Incidence en droit social», *Ors.*, 1993, p. 69).

Ainsi, les mentions visées à l'article 86 constituent des règles de motivation supplémentaires à celles prescrites par la loi du 29 juillet 1991.

En effet, à l'instar de la motivation qui s'impose au juge répressif, l'alinéa 1er oblige l'administration compétente à répondre aux moyens de défense présentés par le contrevenant. Comme le jugement en matière pénale, l'administration doit motiver le montant de l'amende administrative.

Les mentions prescrites à l'alinéa 2 informe correctement le contrevenant de la procédure administrative et vise à respecter les droits de la défense du contrevenant à qui une amende administrative a été infligée.

Article 87

L'article 87, alinéa 1er, reprend la disposition de l'article 7, § 4, alinéa 1er, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales en établissant que la décision administrative est notifiée au contrevenant par lettre recommandée à la poste en même temps qu'une invitation à acquitter l'amende dans un délai de trois mois à compter du jour de la notification.

En renvoyant à l'alinéa 2 de l'article 79, cette disposition impose à la notification de la décision administrative les règles procédurales qui gouvernent la notification de l'invitation du contrevenant à présenter ses moyens de défense. Ainsi, la notification est effective le jour où la lettre recommandée a été remise par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile.

De même, l'alinéa 3 de l'article 87 reprend la règle prescrite à l'article 79, alinéa 3, qui permet d'assurer une meilleure information du contrevenant qui n'a pas retiré la lettre recommandée à la poste dans le délai requis.

Enfin, l'alinéa 2 de l'article 87 se réfère à l'alinéa 2, du § 4, de l'article 7, de la loi précitée du 30 juin 1971 qui prescrit que la notification de la décision infligeant une amende administrative met fin à l'action publique. Le ministère public ne peut plus engager de poursuites répressives et accomplir des actes d'informations.

Le Conseil d'État propose de modifier l'alinéa 2 de l'article 87 en précisant que l'action publique s'éteint

strafvordering vervalt vanaf de kennisgeving zoals bedoeld onder artikel 73, eerste lid. Het advies van de Raad van State werd op dat punt niet gevolgd, omdat die regel rekening houdt met de gevallen waarin de arbeidsauditeur terugkomt van zijn beslissing om af te zien van strafrechtelijke vervolging. Het gaat bijvoorbeeld om een arbeidsauditeur bij wie een nieuw dossier over dezelfde overtreder aanhangig is gemaakt.

In de praktijk informeert de arbeidsauditeur zich bij de bevoegde administratie om te weten of een beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete werd genomen in het eerste dossier. Wanneer dit niet het geval is, dan trekt de arbeidsauditeur het eerste dossier terug tot zich toe teneinde er samen met het tweede dossier strafvervolging voor in te stellen. Dat is de reden waarom de openbare strafvordering slechts mag vervallen op het ogenblik van de betekening van de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete.

Artikel 88

De termijn waarin de beslissing bij ontstentenis van beroep bij de arbeidsrechtbank, uitvoerende kracht krijgt, wordt tot drie maanden verlengd. Voordien bedroeg deze termijn twee maanden.

Met deze wijziging wil men de materie van de beroepstermijnen vereenvoudigen door de invoering van een uniforme termijn van drie maanden, die de termijn is waarin de gerechtelijke beroepen tegen beslissingen inzake sociale zekerheid moeten worden ingediend.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerking van de Raad van State betreffende de nederlandse versie.

Artikel 89

Deze bepaling neemt de beroepsprocedure voor de arbeidsrechtbank over zoals deze in de wet van 1971 staat, onder voorbehoud van een wijziging betreffende de termijn waarin het verzoekschrift moet worden ingediend. Tot op heden bedroeg deze termijn twee maanden; met het oog op de uniformisering van de voorzieningstermijnen verlengt het ontwerp deze tot drie maanden. De verzoekschriften voor de arbeidsrechtbank moeten, in alle andere materies, immers binnen een termijn van drie maanden worden ingediend.

Het gaat om een beroep met volledige bevoegdheid. De arbeidshoven en -rechtbanken hebben dezelfde bevoegdheden als de bevoegde administratie om administratieve geldboeten op te leggen of om de schuld van de auteur uit te spreken, om inbreuken te herkwalficeren, de rechtvaardigingsgronden in aanmerking te nemen, enz. ... zonder echter het bedrag van de opgelegde

à dater de la notification visée à l'article 73, alinéa 1er. L'avis du Conseil d'État n'est pas suivi sur ce point. En effet, cette règle prend en compte les cas où l'auditeur du travail revient sur sa décision de renoncer aux poursuites pénales. Il s'agit par exemple de l'auditeur du travail qui est saisi d'un nouveau dossier concernant le même contrevenant.

En pratique, l'auditeur du travail se renseigne auprès de l'administration compétente pour savoir si une décision infligeant une amende administrative a été prise dans le premier dossier. Si cela n'est pas le cas, l'auditeur du travail se saisit à nouveau du premier dossier pour y entamer les poursuites pénales conjointement au deuxième dossier. C'est la raison pour laquelle l'action publique ne peut s'éteindre qu'au moment de la notification de la décision infligeant une amende administrative.

Article 88

Le délai dans lequel la décision devient exécutoire à défaut de recours introduit devant le tribunal du travail est allongé à trois mois. Auparavant il était de deux mois.

Le but de la modification est de simplifier la matière des délais de recours, en adoptant une durée uniforme de trois mois, qui est le délai dans lequel doivent être introduits les recours judiciaires contre les décisions en matière de sécurité sociale.

Il est tenu compte de la remarque de linguistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise.

Article 89

Cette disposition reconduit la procédure de recours devant le tribunal du travail telle qu'elle existe dans la loi de 1971, sous réserve d'une modification concernant le délai dans lequel la requête doit être déposée. Jusqu'à présent, le délai de recours était de deux mois; le projet le fait passer à trois mois, dans un souci d'uniformisation des délais de recours. En effet, les requêtes au tribunal du travail doivent, dans les autres matières, être déposées dans un délai de trois mois.

Il s'agit d'un recours de pleine juridiction. Les cours et tribunaux du travail ont les mêmes pouvoirs que l'administration compétente pour infliger des amendes administratives ou pour déclarer la culpabilité de l'auteur, requalifier les infractions, accueillir les causes de justification, etc., sans toutefois pouvoir augmenter le montant des amendes administratives infligées (Cass.,

administratieve geldboeten te kunnen verhogen (Cass., 12 december 1977, *J.T.T.*, 1978, p. 85; H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social*, o.c., p. 305 et 306).

Het beroep is opschortend.

De procedure is deze van het Gerechtelijk wetboek (artikel 2 van het Gerechtelijk wetboek), onder voorbehoud van dat wat uitdrukkelijk in het ontwerp wordt verduidelijkt.

Artikel 90

Steunend op de inhoud van het arrest van het Arbitragehof van 18 november 1992 (72/92, *J.T.T.*, 1993, p. 193), bevat het nieuwe artikel 90 een regel betreffende de bewijslast bij beroep van de overtreder voor de arbeidsrechtbank tegen de beslissing die hem een administratieve geldboete oplegt.

Zelfs indien het aan de overtreder is om de zaak bij betwisting van de administratieve geldboete aan de arbeidsrechtbank voor te leggen, keert dit beroep de bewijslast niet om. De regels inzake bewijslast die gelden voor de strafrechtspleging zijn van toepassing in het kader van de administratieve procedure. De bewijslast ligt bij de beschuldiging, dat wil zeggen bij de bevoegde administratie. Indien de werkgever op aanvaardbare wijze een rechtvaardigingsgrond inroept, wordt deze tot bewijs van het tegendeel in overeenstemming met de algemene beginselen van de strafrechtspleging geacht.

De wettekst verwijst niet meer naar het gemeenrecht van de strafrechtspleging om te bepalen welke regels inzake bewijslast van toepassing zijn in de administratieve strafprocedure. Volgens de Raad van State kan de verwijzing naar het gemeenrecht tot verwarring leiden nu de processenverbaal vanwege de sociaal inspecteurs bewijskracht hebben, wat juist een afwijking vormt op de algemene regel van strafprocesrecht.

Artikel 91

Het eerste lid van artikel 91, neemt de bepaling over van artikel 4 van het koninklijk besluit van 30 december 1991 tot uitvoering van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, die betrekking heeft op de termijn waarin de administratieve geldboete moet worden betaald. De overtreder moet de geldboete betalen binnen een termijn van drie maanden vanaf de dag van de betekening van de beslissing die de administratieve geldboete oplegt.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State moet rekening gehouden worden met de hypothesen van het instellen van beroep bij de arbeidsrechtbanken en

12 décembre 1977, *J.T.T.*, 1978, p. 85; H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social*, o.c., p. 305 et 306).

Le recours est suspensif.

La procédure est celle prévue par le Code judiciaire (article 2 du Code judiciaire) sous réserve de ce qui est expressément précisé dans le projet.

Article 90

S'appuyant sur le prescrit de l'arrêt de la cour d'Arbitrage du 18 novembre 1992 (72/92, *J.T.T.*, 1993, p. 193), le nouvel article 90 contient une règle relative à la charge de la preuve en cas de recours du contrevenant devant le tribunal du travail contre la décision lui infligeant une amende administrative.

Même si c'est au contrevenant à saisir le tribunal du travail en cas de contestation de l'amende administrative, ce recours n'a pas pour effet de renverser la charge de la preuve. Les règles de la procédure pénale relatives à la charge de la preuve sont applicables dans le cadre de la procédure administrative. La charge de la preuve pèse sur l'accusation à savoir, l'administration compétente. Si l'employeur invoque de manière plausible une cause de justification, celle-ci est présumée jusqu'à preuve du contraire, conformément aux principes généraux de la procédure pénale.

Le texte légal ne se réfère plus au droit commun de la procédure pénale pour déterminer quelles règles relatives à la charge de la preuve sont applicables dans la procédure de répression administrative. En effet, selon le Conseil d'État, le renvoi au droit commun prête à confusion étant donné que la force probante particulière qui est attribuée aux procès-verbaux de constatation d'une infraction dressés par les inspecteurs sociaux constitue précisément une règle dérogatoire au principe général de la procédure pénale.

Article 91

L'alinéa 1er, de l'article 91, reprend la disposition de l'article 4, de l'arrêté royal du 30 décembre 1991 portant exécution de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales qui concerne le délai dans lequel l'amende administrative doit être acquittée. Celle-ci doit être payée par le contrevenant dans un délai de trois mois à compter du jour de la notification de la décision infligeant l'amende administrative.

Selon l'avis du Conseil d'État, il doit être tenu compte des hypothèses des recours devant les juridictions du travail ainsi que de leur effet suspensif. Ainsi,

de schorsende werking ervan. Het eerste lid bepaalt ook dat de administratieve geldboete betaald moet worden binnen een termijn van een maand vanaf de dag dat de rechterlijke beslissing, volgend op een beroep tegen een beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete, in kracht van gewijsde is gegaan.

Het tweede lid van artikel 91 laat de bevoegde administratie toe om de overtreder, die het vraagt, een langere betalingstermijn toe te kennen dan deze die door het eerste lid wordt voorgeschreven.

Deze bepaling vermijdt nutteloze beroepen bij de arbeidsrechtbank door de overtreder die de administratieve geldboete die hem werd opgelegd, niet wil betwisten, maar die voorwaarden en termijnen voor de betaling van de geldboete wil krijgen.

De dienst beslist om voorwaarden en termijnen toe te kennen indien de vraag van de overtreder verantwoord lijkt. Deze mogen niet langer zijn dan de verjaringstermijn van de vordering tot terugvordering van de administratieve geldboete ten voordele van de bevoegde administratie. De bevoegde dienst moet het afbetalingsplan schriftelijk aan de overtreder meedelen.

Het derde lid neemt het eerste lid, van artikel 5 over van het koninklijk besluit van 30 december 1991 tot uitvoering van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, na het te hebben geactualiseerd, wat betreft de betalingsmodaliteiten van de administratieve geldboete via storting of overschrijving.

In het vierde lid, geeft artikel 91 de Koning de bevoegdheid om de betalingsmodaliteiten te bepalen van de administratieve geldboete die aan de overtreder wordt opgelegd. Op grond hiervan zal het mogelijk zijn de inningswijzen van de administratieve geldboetes te vereenvoudigen en nog maar één rekening te weerhouden, in plaats van drie op dit ogenblik.

In overeenstemming met artikel 1248 van het Burgerlijk Wetboek zijn de betalingskosten zoals de bankkosten waartoe de betaling van de administratieve geldboete aanleiding geeft, ten laste van de debiteur van de schuldvordering, namelijk de overtreder. Deze kosten mogen niet worden afgetrokken van het bedrag van de administratieve geldboete.

Artikel 92

Artikel 92 steunt op artikel 7 van het koninklijk besluit tot uitvoering van wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

De Administratie van de btw, Registratie en Domeinen wordt belast met de invordering van de administratieve geldboete wanneer de overtreder deze niet heeft betaald binnen de drie maanden vanaf de dag van de betekening van de administratieve beslissing of in uitvoering van een

l'alinéa 1er dispose également que l'amende administrative doit être payée dans un délai d'un mois à compter du jour où la décision judiciaire, rendue sur le recours contre une décision infligeant une amende administrative, est coulée en force de chose jugée.

L'alinéa 2 de l'article 91 habilite l'administration compétente à accorder au contrevenant qui en fait la demande un délai de paiement plus long que celui prescrit par l'alinéa 1er.

Cette disposition évitera les recours inutiles devant le tribunal du travail par le contrevenant non en vue de contester l'amende administrative qui lui est infligée mais pour bénéficier de termes et délais relatifs au paiement de l'amende.

L'administration décide d'accorder des termes et délais si la demande du contrevenant lui paraît justifiée. Ceux-ci ne peuvent dépasser le délai de prescription de l'action en récupération de l'amende administrative au bénéfice de l'administration compétente. L'administration compétente doit communiquer le plan d'apurement par écrit au contrevenant.

L'alinéa 3 reprend, en le modernisant, l'alinéa 1er, de l'article 5 de l'arrêté royal du 30 décembre 1991 portant exécution de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales qui concerne les modalités du paiement de l'amende administrative par versement ou virement.

Dans un alinéa 4, l'article 91 donne la compétence au Roi de déterminer les modalités de paiement de l'amende administrative infligée au contrevenant. Cela permettra à celui-ci de simplifier les modes d'encaissement des amendes administratives pour ne retenir qu'un compte destinataire au lieu de trois à l'heure actuelle.

Conformément à l'article 1248 du Code civil, les frais de paiement tel que les frais bancaires engendrés par le paiement de l'amende administrative sont à charge du débiteur de l'obligation à savoir, le contrevenant. Ces frais ne peuvent être déduits du montant de l'amende administrative.

Article 92

L'article 92 se base sur l'article 7 de l'arrêté royal portant exécution de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

L'administration de la Taxe sur la valeur ajoutée, de l'Enregistrement et des Domaines est chargée du recouvrement de l'amende administrative lorsque le contrevenant ne l'a pas payée dans les trois mois à compter du jour de la notification de la décision administrative ou en

afbetalingsplan. Indien er geen beroep meer mogelijk is, krijgt de administratieve beslissing immers de waarde van een uitvoerbare titel (A. SIMON, «*La loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, Brussel, CUP, Larcier, p.354).

De gerechtelijke beslissingen die kracht van gewijsde gekregen hebben naar aanleiding van een voorziening van de overtreder tegen de beslissing die hem een administratieve geldboete oplegt, worden eveneens doorgegeven aan de Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen met het oog op de invordering van de geldboete bij niet-betaling.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek. Er is ook rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het eerste lid.

Artikel 93

Artikel 93 heeft betrekking op de verjaringstermijn waarover de bevoegde administratie beschikt voor de terugvordering van de administratieve geldboeten. Deze bepaling legt een verjaringstermijn van tien jaar op. Men heeft geprobeerd om het parallelisme te respecteren met de terugvorderingstermijn van de geldboete wanneer een beroep bij de arbeidsrechtbank werd ingesteld en de geldboete uiteindelijk verschuldigd is krachtens een gerechtelijke beslissing. In dat geval is de verjaringstermijn immers deze van het gemeen recht voor de uitvoering van de vonnissen, namelijk tien jaar.

Deze termijn begint te lopen op de dag waarop er niet langer een verhaal tegen de beslissing van de bevoegde administratie kan worden ingesteld.

Het gemeen recht van de burgerlijke rechtspleging, zoals de regels betreffende de gronden die de verjaring stuiten of schorsen, is van toepassing op de verjaring van de vordering tot terugvordering. Het is ook het gemeen recht van de burgerlijke rechtspleging die de uitvoering regelt van de vonnissen en arresten die inzake administratieve geldboeten werden geveld.

De Raad van State stelt voor dat ook rekening wordt gehouden met de hypothese dat beroep wordt aange-tekend tegen de beslissing van het bevoegde bestuur. Het advies van de Raad van State is op dat punt niet gevolgd, omdat in het aangehaalde geval de regels van gemeenrecht van de burgerlijke rechtspleging van toepassing zijn.

exécution d'un plan d'apurement. En effet, la décision administrative a la valeur d'un titre exécutoire lorsque celle-ci n'est plus susceptible de recours (A. SIMON, «*La loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, Bruxelles, CUP, Larcier, p.354).

Les décisions judiciaires passées en force de chose jugée rendues suite à un recours du contrevenant contre la décision lui infligeant une amende administrative sont également transmises à l'Administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines en vue du recouvrement de l'amende en cas de non-paiement.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique. Il est également tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce concerne l'alinéa 1er.

Article 93

L'article 93 concerne le délai de prescription dont dispose l'administration compétente en vue de la récupération des amendes administratives. Cette disposition impose un délai de prescription de dix ans. On a voulu respecter le parallélisme avec le délai de récupération de l'amende lorsqu'un recours a été exercé devant le tribunal du travail et que l'amende est finalement due en vertu d'une décision judiciaire. Dans ce cas en effet, le délai de prescription est celui de droit commun pour l'exécution des jugements, à savoir dix ans.

Ce délai commence à courir à partir du jour où la décision de l'administration compétente n'est plus susceptible de recours.

Le droit commun de la procédure civile, telles que les règles relatives aux causes qui interrompent ou suspendent la prescription, est applicable à la prescription de l'action en récupération. De même, c'est le droit commun de la procédure civile qui gouverne l'exécution des jugements et des arrêts rendus en matière d'amende administrative.

Le Conseil d'État propose de tenir compte de l'hypothèse où la décision de l'administration compétente fait l'objet d'un recours. L'avis du Conseil n'est pas suivi sur ce point. En effet, dans ce cas, ce sont les règles du droit commun de la procédure civile qui s'appliquent.

Artikel 94

Deze bepaling herneemt artikel 7, laatste lid van de wet van 30 juni 1971.

Artikel 95

Artikel 95 regelt de bestemming van de administratieve geldboeten door verwijzing naar artikel 27 van de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk, waarin is bepaald dat vijftig procent van de opbrengst van de strafrechtelijke geldboeten opgelegd in geval van zwartwerk wordt gestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

In artikel 95 wordt het toepassingsgebied van deze bepaling uitgebreid tot alle inbreuken op het Sociaal Strafwetboek. In artikel 95, eerste lid, is inderdaad nader bepaald dat vijftig percent van het bedrag van de administratieve geldboeten geïnd door de bevoegde administratie en door de Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen jaarlijks wordt gestort aan de RSZ- algemeen beheer.

Het saldo wordt aan de Schatkist gestort.

Dit leidt tot een belangrijke administratieve vereenvoudiging. Immers, wanneer een werkgever nu meerdere inbreuken heeft gepleegd, waarvan sommige vallen onder de toepassing van de wet van 23 maart 1994, dan moet hij momenteel één deel van het bedrag van de administratieve geldboete storten op de gewone rekening en het ander deel van de geldboete op een tweede rekening.

Bovendien moet de bevoegde administratie de opvolging van de juiste betaling van de administratieve geldboete in deze zaken dossier per dossier opvolgen op twee verschillende rekeningen. Door de jaarlijkse éénmalige storting aan de RSZ van het bedrag dat overeenstemt met het door de Koning bepaald percentage op de totale opbrengst aan administratieve geldboeten, wordt ook veel nodeloos werk voor de bevoegde administratie vermeden.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikel 96

Artikel 96 is gedeeltelijk ontleend aan de bepaling van artikel 6, § 2, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. De procureur des Konings die van een inbreuk of ernstige aanwijzing van een inbreuk op het Sociaal Strafwetboek op de hoogte is, moet niet meer de minister van sociale zaken ervan in kennis stellen zoals het tot nogtoe het geval is geweest, maar

Article 94

Cette disposition reproduit l'article 7, dernier alinéa, de la loi du 30 juin 1971.

Article 95

L'article 95 règle l'affectation des amendes administratives en se référant à l'article 27 de la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesures sur le plan du droit du travail contre le travail au noir qui prévoit que cinquante pour cent du produit des amendes administratives infligées en cas d'infractions en matière de travail au noir est versé à l'Office national de sécurité sociale.

L'article 95 étend le champ d'application de cette disposition à toutes les infractions du Code pénal social. En effet, l'alinéa 1er, de l'article 95 prescrit que cinquante pour cent du montant des amendes administratives perçues par l'administration compétente et l'Administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines est transmis chaque année à l'ONSS-gestion globale.

Le solde est versé au Trésor.

Cette disposition conduit à une importante simplification administrative. En effet, un employeur qui, à l'heure actuelle, a commis plusieurs infractions dont certaines tombent dans le champ d'application de la loi du 23 mars 1994, doit transmettre une partie du montant de l'amende administrative sur le compte habituel et une autre partie de l'amende sur un autre compte.

En outre, l'administration compétente doit assurer le suivi, dossier par dossier, du montant exact de l'amende administrative relative à ces affaires sur deux comptes différents. La transmission une fois par an de la somme à l'Office national de sécurité sociale, qui correspond à un pourcentage défini par le Roi sur montant total des amendes administratives perçues, évite à l'administration compétente un important de travail inutile.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Article 96

L'article 96 s'inspire partiellement de la disposition de l'article 6, § 2, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Le procureur du Roi qui a connaissance d'une infraction ou d'indices sérieux d'une infraction au Code pénal social, doit informer non plus le ministre des affaires sociales comme c'était le cas jusqu'à présent, mais l'auditorat du travail. Cette

het arbeidsauditoraat. Deze verplichting geldt niet enkel meer op het gebied van de sociale zekerheidsbijdragen.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State over de Nederlandstalige versie en de Franstalige versie van artikel 95.

Artikel 97

Artikel 97, § 1, herneemt artikel 14 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie dat betrekking heeft op de kennisgeving van informatie over de openbare strafvordering aan de inspectiedienst die het proces-verbaal van vaststelling van de inbreuk heeft opgesteld, alsook aan de bevoegde administratie.

Deze bepaling laat de ambtenaar, die het proces-verbaal heeft opgesteld, toe om op de hoogte te zijn van het gevolg dat aan het proces-verbaal werd gegeven.

In tegenstelling tot artikel 14 van voormelde wet van 16 november 1972, dat de kennisgeving van de beslissingen over de openbare strafvordering onderwierp aan het verzoek van inspectiedienst die het proces-verbaal van vaststelling van de inbreuk heeft opgesteld, schrijft § 1 van artikel 97 in een streven naar de vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen, een automatische kennisgeving van deze beslissing voor.

Het eerste lid van § 2 voert een nieuwe kennisgevingplicht in: de inlichtingen betreffende de beslissingen over de openbare strafvordering worden aan de bevoegde administratie meegedeeld.

In afwijking van artikel 125 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemene regeling van de gerechtskosten in strafzaken, schrijft alinea 3 voor dat een kopie van de strafrechtelijke beslissing aan de bevoegde administratie op zijn vraag kan worden overgemaakt, zonder om een speciale machtiging van de procureur-generaal te moeten verzoeken.

Het eerste lid van § 3 heeft dan weer betrekking op de kennisgeving van de strafrechtelijke veroordeling voor bepaalde inbreuken, aan de Commissie die werd ingevoerd door artikel 13 van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken en aan de commissies die de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek der inkomstenbelastingen invoerde. De kennisgeving moet deze organen toelaten om de maatregelen inzake herziening, schorsing of intrekking van de erkenning van aannemers van openbare werken en van aannemers van privé-werken op te leggen.

Het tweede lid van de §§ 1, 2 en 3 duidt de entiteiten aan waarop de aansprakelijkheid van de kennisgeving rust evenals de termijn waarin deze kennisgeving moet gebeuren.

De wet legt geen bijzondere vorm op voor deze kennisgeving, die bijvoorbeeld via elektronische post kan worden uitgevoerd.

obligation ne concerne plus uniquement la matière de cotisations de sécurité sociale.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise et la version française de l'article 95.

Article 97

L'article 97, § 1er, reproduit l'article 14 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail qui vise la communication des informations sur l'action publique au service d'inspection qui a dressé le procès verbal de constatation de l'infraction ainsi qu'à l'administration compétente.

Cette disposition permet à l'agent qui a dressé le procès-verbal de connaître les suites données à celui-ci.

Contrairement à l'article 14 de la loi précitée du 16 novembre 1972, qui subordonnait la communication des décisions sur l'action publique à la demande du service d'inspection qui a dressé le procès-verbal de constatation de l'infraction, le § 1er de l'article 97 prescrit une communication automatique de cette décision dans un souci de simplification des obligations administratives.

L'alinéa 1er du § 2 introduit une nouvelle obligation d'information: les informations relatives aux décisions rendues sur l'action publique sont transmises à l'administration compétente.

Par dérogation à l'article 125 de l'arrêté royal du 28 décembre 1950 portant règlement général sur les frais de justice en matière répressive, l'alinéa 3 prescrit qu'une copie de la décision répressive peut être transmise à l'administration compétente sur sa demande, sans devoir solliciter d'autorisation spéciale du procureur général.

L'alinéa 1er du § 3 vise quant à lui la transmission de la condamnation pénale pour certaines infractions à la Commission instituée par l'article 13 de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code d'impôts sur les revenus. Ceci est destiné à permettre à ces organes de prendre les mesures en matière de déclassement, de suspension ou de retrait de l'agrégation des entrepreneurs d'exécution de travaux publics et les entrepreneurs de travaux privés.

L'alinéa 2, des §§ 1er, 2 et 3, désigne les entités sur lesquelles pèse la responsabilité de la communication ainsi que le délai dans lequel cette communication doit être effectuée.

La loi n'impose pas une forme particulière pour cette communication, qui peut s'effectuer, par exemple, par la voie électronique.

Er is rekening gehouden met de terminologische en de taalkundige opmerkingen van de Raad van State.

Artikel 98

Artikel 98, eerste lid, heeft betrekking op de kennisgeving van de beslissingen die de bevoegde administratie mag nemen, aan de ambtenaar die het proces-verbaal van inbreuk opstelde, aan het openbaar ministerie en aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid.

De kennisgeving van de administratieve beslissing aan de inspectiedienst die het proces-verbaal had opgesteld en aan het openbaar ministerie geeft hen informatie over het gevolg dat werd gegeven aan de administratieve procedure die werd opgestart met de redactie van het proces-verbaal van vaststelling van de inbreuk. Deze bepaling is ook belangrijk voor het openbaar ministerie vermits artikel 86, tweede lid, voorschrijft dat de openbare strafvordering afloopt door de betekening van de beslissing die de overtreder een administratieve geldboete oplegt. De kennisgeving van de informatie aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid wordt gerechtvaardigd door artikel 95, tweede en derde lid, dat de Koning bevoegd maakt om te bepalen dat een deel van de opbrengst van de administratieve geldboeten aan deze entiteit wordt betaald of de RSZ toelaat om na te gaan of de dienst in dergelijk geschil nog achterstallige sociale bijdragen moet innen via de burgerlijke weg, enz..

Het tweede lid van artikel 98 neemt de inhoud over van artikel 26, § 2, van de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk dat de bevoegde administratie verplicht om de beslissingen betreffende administratieve geldboeten die worden opgelegd, mee te delen aan de erkenningcommissies voor aannemers, opgericht bij wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken en aan de commissies, opgericht door de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek der inkomstenbelastingen. Artikel 98 wijzigt de bepaling van voormelde wet van 23 maart 1994 lichtjes. Het bepaalt dat de voorgeschreven kennisgeving ook geldt voor de beslissingen van arbeidsgerechten betreffende administratieve geldboeten.

Hoger vermelde commissies hebben deze kennisgeving nodig om hun taak van herziening, schorsing of intrekking van de erkenning van aannemers die openbare werken uitvoeren en van aannemers die privé-werken uitvoeren, te vervullen.

De kennisgeving die in het eerste lid en in het tweede lid worden voorgeschreven, kunnen via elektronische post worden gedaan.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek. Er is

Il est tenu compte des remarques terminologiques et de la remarque linguistique formulées par le Conseil d'État.

Article 98

L'article 98, alinéa 1er, concerne la communication des décisions que l'administration compétente a le pouvoir de prendre à l'agent qui a dressé le procès-verbal d'infraction, au ministère public et à l'Office national de sécurité sociale.

La communication de la décision administrative au service d'inspection qui a dressé le procès-verbal et au ministère public leur donne des informations quant aux suites données à la procédure administrative initiée par l'élaboration du procès-verbal de constatation de l'infraction. Cette disposition a également son importance dans le chef du ministère public puisque l'article 86, alinéa 2, prescrit que l'action publique est éteinte du fait de la notification de la décision infligeant une amende administrative au contrevenant. La transmission des informations à l'Office national de sécurité sociale se justifie par l'article 95, alinéas 2 et 3, qui habilite le Roi à disposer qu'une partie du produit des amendes administratives soit versée à cette entité ou permet à l'ONSS de vérifier si dans tel litige l'Office doit encore réclamer des cotisations sociales arriérées par la voie civile, etc..

L'alinéa 2 de l'article 98 reprend le prescrit de l'article 26, § 2, de la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesures sur le plan du droit du travail contre le travail au noir qui impose à l'administration compétente de communiquer les décisions relatives aux amendes administratives infligées aux commissions d'agrément des entrepreneurs instituée par la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code des impôts sur les revenus. L'article 98 modifie quelque peu la disposition de la loi précitée du 23 mars 1994. Il y est prévu que les décisions émanant des juridictions du travail en matière d'amendes administratives sont également visées par la communication prescrite.

Cette communication est nécessaire aux commissions précitées afin qu'elles puissent accomplir leur mission de déclassement, de suspension ou de retrait de l'agrément des entrepreneurs d'exécution de travaux publics et les entrepreneurs de travaux privés.

Les communications prescrites à l'alinéa 1er et à l'alinéa 2 peuvent s'opérer par voie électronique.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique. Il est également tenu compte

ook rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het eerste lid.

De Raad van State stelt evenwel voor om in de Nederlandstalige versie van het eerste lid de woorden «klassering zonder gevolg» te vervangen door «seponering». Dit advies werd niet gevolgd, omdat de term «seponering» doelt op de klassering zonder gevolg waartoe het openbaar ministerie heeft beslist.

Artikel 99

De Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinendie krachtens artikel 92 belast is met de invordering van de administratieve geldboete moet de bevoegde administratie in het begin van elk jaar, eventueel via elektronische post, de informatie betreffende de invorderingen van het afgelopen jaar meedelen.

Artikel 100

Artikel 100 neemt de inhoud over van artikel 95 en past deze aan aan de strafrechtelijke geldboeten.

Artikel 101

Bij artikel 101 wordt de Adviesraad van het sociaal strafrecht opgericht.

De Adviesraad valt onder de bevoegdheid van de minister van Justitie.

De Adviesraad verstrekt informatie met betrekking tot het Sociaal Strafwetboek, zowel aan de actoren belast met de toepassing ervan, als aan degenen voor wie de regels bestemd zijn. De Raad ondersteunt de wetgever eveneens bij de uitwerking van nieuwe sociale strafbepalingen of bij het opstellen van uitvoeringsmaatregelen van het Wetboek.

Het Sociaal Strafwetboek uniformeert de strafbepalingen van de sociale wetgeving in haar geheel en vormt een leesbare en transparante tekst. Het Wetboek geeft de justitiabelen meer rechtszekerheid en ondersteunt de actoren bij de toepassing van het sociaal strafrecht. In het kader van zijn opdrachten staat de Adviesraad in voor de coördinatie van het sociaal strafrecht.

Artikel 102

Artikel 102, eerste lid, omschrijft de opdrachten van de Adviesraad. In zijn adviesrol verstrekt hij uit eigen beweging of op verzoek van bepaalde instanties advies in verband met het Sociaal Strafwetboek. Hij staat tevens

de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce concerne l'alinéa 1er.

Cependant, dans la version néerlandaise de l'alinéa 1er, le Conseil propose de remplacer les mots «*klassering zonder gevolg*» par le mot «*seponering*». Son avis n'est pas suivi sur ce point. En effet, le terme «*seponering*» vise le classement sans suite décidé par le ministère public.

Article 99

Chargée du recouvrement de l'amende administrative en vertu de l'article 92, l'Administration de la taxe sur la valeur ajoutée, de l'enregistrement et des domaines doit communiquer, éventuellement par voie électronique, au début de chaque année, à l'administration compétente, les informations relatives aux opérations de recouvrement ayant eu lieu durant l'année écoulée.

Article 100

L'article 100 reprend le contenu de l'article 95 en l'adaptant aux amendes pénales.

Article 101

L'article 101 institue le Conseil consultatif du droit pénal social.

Le Conseil consultatif relève de l'autorité du ministre de la Justice.

Le Conseil consultatif fournira des informations relatives au Code pénal social, tant aux acteurs chargés de son application, qu'aux destinataires des règles qu'il énonce. Il assistera également le législateur lorsque celui-ci élaborera de nouvelles dispositions pénales en matière sociale ou lorsqu'il prendra des mesures d'exécution du code.

Le Code pénal social uniformise les dispositions pénales de l'ensemble de la législation sociale et forme un texte lisible et transparent. Le Code a pour but d'améliorer la sécurité juridique pour les justiciables et d'aider les praticiens dans l'application du droit pénal social. Le Conseil consultatif poursuivra ce travail de coordination du droit pénal social au travers de ses missions.

Article 102

L'article 102, alinéa 1er, définit les missions du Conseil consultatif. Son rôle consultatif implique qu'il rendra d'initiative ou sur demande de certaines instances des avis liés au Code pénal social. Il disposera également

in voor de coördinatie van het jaarverslag als bedoeld in artikel 104.

De Adviesraad bestudeert en formuleert adviezen betreffende de juridische, sociaal-economische en administratieve gevolgen van het sociaal strafrecht in de praktijk.

Aangezien de ministers van Justitie, Werkgelegenheid en Sociale Zaken verantwoordelijk zijn voor het beleid betreffende de sociale wetgeving en het sociaal strafrecht, hebben zij de bevoegdheid om bij de Adviesraad een verzoek tot studie of advies betreffende voornoemde punten in te dienen.

De Adviesraad kan een advies formuleren over de concordantie tussen de voorstellen of ontwerpen van wet die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op het sociaal strafrecht, en de bepalingen van het Wetboek.

De Adviesraad verstrekt advies over de integratie in het Wetboek van de bepalingen betreffende het sociaal strafrecht.

Ten slotte is de Adviesraad gemachtigd tot het coördineren van het jaarverslag als vermeld onder artikel 104 en waartoe een bijdrage moet worden geleverd door de actoren die belast zijn met de toepassing van het sociaal strafrecht en met de controle op de toepassing ervan onder het toezicht van de ministers van Justitie, Werkgelegenheid en Sociale zaken.

De coördinatie van een verslag met de verschillende bijdragen is verplicht door de goedkeuring van een Wetboek dat alle bepalingen van sociaal strafrecht bevat waarvoor die overheidsinstanties bevoegd zijn.

Dit rapport is ook belangrijk als instrument voor de opvolging en de verbetering van het beheer en het beleid op dit domein.

De Adviesraad geeft een blauwdruk waaraan de verslagen van de verschillende overheidsinstanties moeten voldoen met het oog op de indiening van een eenvormig verslag bij de wetgevende kamers, na coördinatie ervan.

Het eenvormig verslag bezit eveneens wetenschappelijke waarde. Daartoe ziet de Koning erop toe dat de Adviesraad wordt samengesteld uit leden met wetenschappelijke ervaring.

Artikel 102, tweede lid, machtigt de Koning om de opdrachten van de Adviesraad uit breiden op grond van een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek. Er is ook rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het tweede lid.

d'une mission de coordination du rapport annuel visé à l'article 104.

En effet, le Conseil consultatif sera chargé d'étudier et de formuler des avis au sujet des implications juridiques, socio-économiques et administratives que pose l'application du Code pénal social.

Les ministres de la Justice, de l'Emploi et des Affaires sociales étant responsables de la politique relative à la législation sociale et au droit pénal social, compétence leur est accordée de soumettre au Conseil consultatif une demande d'étude ou d'avis portant sur les points précités.

Le Conseil consultatif pourra formuler un avis concernant la concordance des propositions ou projets de loi ayant trait, directement ou indirectement, au droit pénal social avec les dispositions du code.

Le Conseil consultatif exprimera son avis sur l'intégration de dispositions relatives au droit pénal social dans le code.

Enfin, le Conseil consultatif sera habilité à coordonner la rédaction du rapport annuel prescrit par l'article 104 auquel les acteurs chargés de la l'application du droit pénal social et de la surveillance de son application relevant de l'autorité des ministres de la Justice, de l'Emploi et des Affaires sociales doivent contribuer.

La coordination d'un rapport regroupant ces diverses contributions est rendue nécessaire par l'adoption d'un code rassemblant les dispositions de droit pénal social pour lesquelles ces autorités sont compétentes.

Ce rapport est également important comme instrument pour le suivi et l'amélioration de la gestion et la politique dans ce domaine.

Le Conseil consultatif déterminera le canevas général auquel doivent répondre les rapports des diverses autorités afin qu'il puisse proposer un rapport uniformisé aux chambres législatives après leur coordination.

Le rapport coordonné aura également une valeur scientifique. A cet égard, le Roi veillera à composer le Conseil consultatif de membres ayant une expertise scientifique.

L'alinéa 2 de l'article 102 habilite le Roi à étendre les missions du Conseil consultatif par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique. Il est également tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce concerne l'alinéa 2.

Artikel 103

Artikel 103 machtigt de Koning om de samenstelling van de Adviesraad en de werkingsregels ervan te bepalen.

Artikel 104

Het nieuwe artikel 104 bepaalt dat elk jaar dat een jaarverslag moet worden toegezonden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Dit verslag wordt gecoördineerd door de Adviesraad van het sociaal strafrecht op basis van de informatie die aan deze Raad wordt verstrekt door de actoren die betrokken zijn bij de behandeling van inbreuken op het Sociaal Strafwetboek, namelijk de sociale inspecties, de politie, het college van procureurs-generaal, de administratie bevoegd voor het opleggen van de administratieve geldboeten alsook de administratie die belast is met de invordering van de penale en administratieve geldboeten.

Dit jaarverslag omvat alle inbreuken op het wetboek. Het is de bedoeling de evaluatie mogelijk te maken van de opsporing, vervolging en sanctionering van de inbreuken op het sociaal strafrecht.

Het zal zowel de inbreuken beogen die aanleiding hebben gegeven tot het opstellen van een proces-verbaal, als deze die geleid hebben tot een verwittigen of tot het verlenen van een termijn om zich in orde te stellen.

Overeenkomstig artikel 20, 3 van het Verdrag nr. 81 van 11 juli 1947 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de arbeidsinspectie in handel en nijverheid, bepaalt artikel 104, tweede lid, dat het jaarverslag bezorgd wordt aan de Directeur-generaal van het Internationaal Arbeidsbureau.

Artikel 104, derde lid, machtigt de Koning de inhoud te bepalen van het jaarlijks verslag bij een Ministeraad overlegd besluit. Op die wijze waakt de koning over dat de inhoud van de tekst van het jaarverslag de weerspiegeling van de sociale politiek gevoerd door de verschillende actoren belast met de toepassing van het sociaal strafrecht.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende de Nederlandstalige versie en de Franstalige versie van het derde lid.

Artikel 105

Dit artikel herneemt artikel 324 van de programmawet (I) van 28 december 2006.

De partnerschapscommissie zal door het openbaar ministerie verwittigd worden van de zittingsdatum.

Terwijl de Raad van State zijn advies verleende, was het ontwerp van wet in voorbereiding houdende oprich-

Article 103

L'article 103 donne compétence au Roi pour déterminer la composition du Conseil consultatif ainsi que ses règles de fonctionnement.

Article 104

Le nouvel article 104 prévoit qu'un rapport annuel est adressé chaque année à la Chambre des représentants. Ce rapport est coordonné par le Conseil consultatif du droit pénal social, au départ des informations qui lui sont fournies par les acteurs concernés par le traitement des infractions au Code pénal social, à savoir les inspections sociales, la police, le collègue des procureurs généraux, l'administration compétente pour infliger les amendes administratives ainsi que l'administration chargée de la récupération du montant des amendes pénales et administratives.

Ce rapport annuel a pour objet la totalité des infractions au code. L'intention est de rendre possible l'évaluation de la recherche, de la poursuite et de la sanction des infractions en matière de droit pénal social.

Il visera tant les infractions ayant donné lieu à l'établissement d'un procès-verbal, que celles ayant entraîné un avertissement ou l'octroi d'un délai pour se mettre en règle.

Conformément à l'article 20, 3, de la Convention n° 81 du 11 juillet 1947 de l'Organisation internationale du travail concernant l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, l'alinéa 2, de l'article 104 prévoit que le rapport annuel doit être communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail.

L'article 104, alinéa 3, habilite le Roi à déterminer le contenu du rapport annuel par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. Ainsi, le Roi veillera que la teneur du texte du rapport annuel reflète les politiques sociales menées par les différents acteurs chargés de l'application du droit pénal social.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce concerne les versions néerlandaise et française de l'alinéa 3.

Article 105

Cet article reprend l'article 324 de la loi-programme (I) du 28 décembre 2006.

La commission de partenariat sera prévenue de la date d'audience par les soins du ministère public.

Alors que le Conseil d'État rendait son avis, le projet de loi instituant le Service de Recherche et d'information

ting van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst inzake de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid, de arrondissementscellen en de partnerschapscommissie en tot opheffing van de wet van 3 mei 2003 houdende oprichting van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, het Federaal Coördinatiecomité en de Arrondissementscellen.

Artikel 105 werd bijgevolg niet aangepast ingevolge de opmerkingen van de Raad van State bij de bepalingen van de wet van 3 mei 2003.

Artikel 106

Artikel 106 definieert de sanctieniveaus die van toepassing zijn op de inbreuken die in Boek II worden gedefinieerd. Het moet worden gelezen in samenhang met artikel 107 betreffende de opdecimen. Overigens, dikwijls dient de geldboete vermenigvuldigd te worden met het aantal betrokken werknemers binnen de grenzen van artikel 108. De inbreuken die met een sanctie van niveau 1 worden gestraft, gaan gepaard met een administratieve geldboete van 10 tot 100 euro (hetzij 55 tot 550 euro na toepassing van de opdecimen). De inbreuken die met een sanctie van niveau 2 worden bestraft, krijgen een strafrechtelijke geldboete van 50 tot 500 euro of een administratieve geldboete van 25 tot 250 euro (hetzij respectievelijk 275 tot 2 750 euro en 137,50 tot 1 375 euro na toepassing van de opdecimen). De inbreuken die met een sanctie van niveau 3 worden bestraft, krijgen een strafrechtelijke geldboete van 100 tot 1 000 euro of een administratieve geldboete van 50 tot 500 euro (hetzij respectievelijk 550 tot 5 500 euro en 275 tot 2 750 euro na toepassing van de opdecimen). De incriminaties waarvoor ten slotte in niveau 4 is voorzien, worden bestraft met een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6 000 euro of een van deze straffen of een administratieve geldboete van 300 tot 3 000 euro (d.w.z., respectievelijk van 3 300 tot 33 000 euro en van 1 650 tot 16 500 euro na toepassing van aanvullende opcentiemen).

De voorafgaande bepaling die artikel 106 vormt, draagt bij tot de leesbaarheid en de duidelijkheid van het sociaal strafrecht en, meer algemeen, verzekert het respect voor het principe van de wettelijkheid van het sociaal strafrecht.

Inderdaad, alvorens zich te verdiepen in de gedragingen die strafbaar worden gesteld door het Sociaal Strafwetboek, neemt de rechtsonderhorige kennis van het volledige systeem van sancties die van toepassing zijn op dit gedrag. Deze analyse van het geheel stelt hem in staat om de strafwaarde te kennen die aan dit systeem van opsplitsing van de sancties in vier niveaus wordt toegekend.

sociale en matière de lutte contre la fraude sociale et le travail illégal, les cellules d'arrondissement et la commission de partenariat et abrogeant la loi du 3 mai 2003 instituant le Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, le Comité fédéral de coordination et les Cellules d'arrondissement était en préparation.

L'article 105 n'a donc pas été adapté suite aux remarques que le Conseil d'État a soulevées sur les dispositions de la loi du 3 mai 2003.

Article 106

L'article 106 définit les niveaux de sanctions applicables aux infractions définies dans le Livre II. Il doit être lu en corrélation avec l'article 107 relatif aux décimes additionnels. Par ailleurs, bien souvent, l'amende est à multiplier par le nombre de travailleurs concernés, dans les limites de l'article 108. Les infractions punies d'une sanction de niveau 1 sont assorties d'une amende administrative de 10 à 100 euros (soit 55 à 550 euros après application des décimes additionnels). Les infractions sanctionnées d'une sanction de niveau 2 sont punies d'une amende pénale de 50 à 500 euros ou d'une amende administrative de 25 à 250 euros (soit, respectivement 275 à 2 750 euros et 137,50 à 1.375 euros après application des décimes additionnels). Les infractions sanctionnées d'une sanction de niveau 3 sont punies d'une amende pénale de 100 à 1 000 euros ou d'une amende administrative de 50 à 500 euros (soit, respectivement 550 à 5 500 euros et 275 à 2 750 euros après application des décimes additionnels). Enfin, les incriminations pour lesquelles le niveau 4 est prévu sont sanctionnées d'un emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende pénale de 600 à 6 000 euros ou d'une de ces peines seulement ou d'une d'amende administrative de 300 à 3 000 euros (soit, respectivement 3 300 à 33 000 euros et 1 650 à 16 500 euros après application des décimes additionnels).

La disposition préalable que constitue l'article 106, participe à la lisibilité et la clarté du droit pénal social et, plus largement, assure le respect du principe de la légalité du droit pénal social.

En effet, avant d'appréhender les comportements punissables par le Code pénal social, le justiciable prend connaissance de l'ensemble du système des sanctions applicables à ces comportements. Cette analyse d'ensemble lui permet de comprendre la valeur sanctionnatrice qui est accordée à ce système de division des sanctions en quatre niveaux.

In tegenstelling tot het strafwetboek dat, voor gemeenschappelijke inbreuken, de nadruk legt op de bestraffing van inbreuken door de voorstelling van deze straffen te beginnen met de criminele straffen (Commissie voor de herziening van het strafwetboek, *Verslag van de belangrijkste oriëntaties van de hervorming*, Brussel, Staatsblad, 1972, p.79), somt artikel 106 eerst de lichtste sancties op.

Het Sociaal Strafwetboek vestigt de aandacht van de rechtsonderhorige op de grotere plaats die het wetboek vanaf heden toekent aan het sanctiemechanisme van de administratieve geldboeten en, bijgevolg, aan de depenalisering van deze incriminaties (Zie memorie van toelichting wat betreft depenalisering).

De sanctie van incriminaties, gedefinieerd in Boek II, moet niet worden gedetailleerd met het bedrag van de strafrechtelijke of administratieve geldboete of de duur van de gevangenisstraf, maar wordt door zijn niveau bepaald. Dankzij de voorafgaande bepaling van artikel 106 kunnen de incriminaties per thema worden gegroepeerd. De inbreuken die onder eenzelfde thema worden vermeld, worden gelezen volgens het sanctieniveau dat op hen van toepassing is.

Artikel 107

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt het lid dat bepaalt dat de strafrechtelijke geldboeten verhoogd worden met opdecimen (*in concreto* vermenigvuldigd met 5,5) geschrapt. Deze bepaling is onnodig omdat artikel 1, eerste lid, van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten, bepaalt dat die verhoging van toepassing is op strafrechtelijke geldboeten die uitgesproken zijn door de hoven en rechtbanken krachtens het Strafwetboek en bijzondere wetten en reglementen, die zelfs dateren na de wet van 1952.

Terloops weze opgemerkt dat het herschrijven van de incriminaties, komaf maakt met het irriterende probleem dat momenteel voortvloeit uit het feit dat bepaalde geldboetes niet aan hetzelfde coëfficiënt zijn onderworpen als de andere (sommige worden met 2,5 en niet met 5,5 vermenigvuldigd). Ze worden vandaag allemaal aan hetzelfde coëfficiënt onderworpen, wat leidt tot de afschaffing van artikel 1bis van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten (zie artikel 81, 12°, van de wet tot invoering van een sociaal strafwetboek houdende de opheffingsbepalingen).

Het ontwerp van wetboek innoveert door te bepalen dat de administratieve geldboeten eveneens onderworpen aan de opdecimen, terwijl ze tot nu toe uitgesloten waren van het toepassingsdomein van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdécimes op de strafrechtelijke geldboeten. Dit laat toe het bedrag van de

A la différence du Code pénal, qui, pour les infractions de droit commun, met l'accent sur la répression des infractions en commençant la présentation de ses peines par les peines criminelles (Commission pour la révision du code pénal, *Rapport sur les principales orientations de la réforme*, Bruxelles, Moniteur, 1972, p.79), l'article 106 énumère d'abord les sanctions les plus légères.

Le Code pénal social attire l'attention du justiciable sur la place plus importante qui est désormais réservée dans le code au mécanisme de sanction relative aux amendes administratives et, par conséquent, à la dépenalisation de ses incriminations (Pour ce qui est de la dépenalisation, cfr. Exposé des motifs).

La sanction des incriminations, définies dans le Livre II, n'a pas besoin d'être détaillée par un montant d'amende pénale ou administrative ou une durée d'emprisonnement mais est déterminée par son niveau. La disposition préalable de l'article 106 permet alors de regrouper les incriminations par thèmes. Les infractions reprises sous un même thème sont lues selon le niveau de sanction qui leur est applicable.

Article 107

Suite à l'avis du Conseil d'État, l'alinéa qui dispose que les amendes pénales sont augmentées des décimes additionnels (concrètement multipliées par 5,5) est supprimé. En effet, cette disposition est inutile puisque l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales prescrit que cette majoration vise le montant des amendes pénales prononcées par les cours et tribunaux en vertu du Code pénal et des lois et règlements particuliers, même postérieurs à la loi de 1952.

Au passage, on relèvera que grâce à la réécriture des incriminations, on supprime l'irritant problème qui résulte pour l'instant du fait que certaines amendes ne sont pas soumises au même coefficient que les autres (certaines sont multipliées par 2,5 et non par 5,5). Elles sont désormais toutes soumises au même coefficient, ce qui entraîne l'abrogation de l'article 1^{er bis} de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales (voy. article 81, 12°, de la loi introduisant le Code pénal social contenant les dispositions abrogatoires).

Le code en projet innove en prévoyant que les amendes administratives sont également soumises aux décimes additionnels, alors que jusqu'à présent, elles étaient exclues du champ d'application de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales. Ceci permet d'adapter le montant des amendes

administratieve geldboeten aan te passen tegelijkertijd als de strafrechtelijke geldboeten, zonder dat er een nieuwe tussenkomst van de wetgever vereist is specifiek voor de administratieve geldboeten.

Bovendien blijft op die wijze steeds de verhouding bewaard tussen de bedragen voorzien door het wetboek voor de minima en de maxima van de strafrechtelijke geldboeten enerzijds en de administratieve geldboeten anderzijds.

Volgens het advies van de Raad van State moet de bepaling die voorschrijft dat de administratieve geldboeten verhoogd worden met opdecimen, verplaatst worden naar hoofdstuk IV van Titel IV van Boek Een van het Wetboek. Toch is het wenselijk dat die bepaling zou aansluiten op de bepaling die een omschrijving geeft van het systeem van de straffen die van toepassing zijn op de inbreuken op het Wetboek; artikel 106 moet gelezen worden in samenhang met artikel 107. Die bepalingen dragen bij tot de leesbaarheid van het sociaal strafrecht.

Daarnaast is rekening gehouden met de terminologische opmerkingen van de Raad van State over de toepassing van de opdecimen op de administratieve geldboeten.

Artikel 108

Artikel 108 van de ontwerptekst voorziet in een regel waarbij de strafrechtelijke geldboete vermenigvuldigd wordt met het aantal werknemers dat betrokken is bij het misdrijf, zonder dat het bedrag meer dan het honderdvoud van de maximale strafrechtelijke geldboete mag bedragen. Dezelfde regel geldt bij toepassing van de administratieve geldboeten: de vermenigvuldigde geldboete mag niet meer bedragen dan het honderdvoud van het maximumbedrag.

Artikel 108 van de ontwerptekst geldt eveneens voor de inbreuken die volgens de bestaande wetgeving onderworpen zijn aan diezelfde vermenigvuldigingsregel, soms zonder maximumgrens. Voornoemde vermenigvuldigingsregel is niet van toepassing op alle inbreuken, wel is hij voortaan identiek in die gevallen waarin hij voorzien is: er is een maximumgrens (wat thans niet altijd het geval is) gelijk aan het honderdvoud van het maximumbedrag van de strafrechtelijke of administratieve geldboete al naar gelang het geval.

Artikel 109

Artikel 109 omvat de regel die stelt dat de werkgever burgerlijk aansprakelijk is voor de betaling van de geldboeten die uitgesproken zijn ten laste van zijn aangeselde of lasthebber, zoals voorzien bij de bepalingen van het sociaal strafrecht.

administratives en même temps que les amendes pénales, sans requérir de nouvelle intervention du législateur spécifiquement pour les amendes administratives.

En outre, la proportionnalité entre les montants prévus par le code pour les minima et les maxima des amendes pénales d'une part et des amendes administratives d'autre part reste ainsi toujours conservé.

Aux termes de l'avis du Conseil d'État, la disposition qui prescrit que les amendes administratives sont majorées de décimes additionnels doit être déplacée dans le chapitre IV du Titre IV du Livre Premier du code. Il est cependant souhaitable que cette disposition suive celle qui définit le système de sanctions applicables aux infractions du code; l'article 106 doit être lu en liaison avec l'article 107. Ces dispositions participent à la lisibilité du droit pénal social.

En outre, il est tenu compte des remarques terminologiques du Conseil d'État en ce qui concerne l'application des décimes additionnels aux amendes administratives.

Article 108

L'article 108 du projet de texte prescrit une règle de multiplication de l'amende pénale en vertu de laquelle celle-ci est multipliée par le nombre de travailleurs concerné par l'infraction sans que son montant ne puisse excéder le centuple du maximum de l'amende pénale. La même règle est prescrite en cas d'application d'une amende administrative: l'amende multipliée ne peut excéder le centuple du maximum.

L'article 108 du projet de texte s'applique de manière uniforme aux infractions pour lesquelles cette règle de multiplication a été prévue par la législation actuelle, parfois sans plafond. Toutes les infractions ne prévoient pas la multiplication de l'amende, mais lorsqu'elle est prévue, la règle est désormais identique pour tous les cas: il y a un plafond (ce n'est pas toujours le cas à l'heure actuelle) et il est égal à cent fois le maximum du montant de l'amende pénale ou administrative selon les cas.

Article 109

L'article 109 reprend la règle selon laquelle l'employeur est civilement responsable du paiement des amendes prononcées à charge de son mandataire ou de son préposé prévue par les dispositions de droit pénal social.

Artikel 110

Wat de administratieve geldboeten betreft herneemt dit artikel 110 het beginsel voorzien in artikel 3 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

Het woord «overtreder» heeft betrekking op de personen aan wie een administratieve gelboete worden opgelegd (zie artikel 75).

De Raad van State stelt de vraag of artikel 110 geen overlapping inhoudt met artikel 75, 2°. Er moet in dat verband worden verduidelijkt dat die bepaling de twijfel wegneemt omtrent de vraag wie de administratieve geldboete kan worden opgelegd.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State zijn de aangestelden en lasthebbers niet langer opgenomen in de definitie van de inbreuken en sancties van niveau 1 zoals bedoeld in Boek II.

In antwoord op het advies van de Raad van State wordt gesteld dat de administratieve geldboete alleen de werkgever treft, ook al is de inbreuk begaan door een aangestelde of lasthebber. Terwijl in het geval van strafrechtelijke vervolging de straffen kunnen worden opgelegd aan de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, heeft het Arbitragehof beslist dat die verschillende behandeling geen discriminatie inhoudt (Arbitragehof, nr.132/2001, 30 oktober 2001).

Artikel 111

a) Het ontwerp voorziet in de sanctie die de exploitatie van het bedrijf verbiedt. Zo mag, bijvoorbeeld, de werkgever die buitenlands personeel onwettig in dienst heeft, gedurende een bepaalde periode die door de rechter dient te worden vastgelegd, geen inkomsten meer halen uit deze activiteit.

Het betreft een strenge sanctie die enkel in de ergste gevallen wordt weerhouden, gelet op de gevolgen voor de financiële toestand van de veroordeelde en zijn gezin, alsook voor de toekomst van het bedrijf en van de werknemers die reglementair in dienst zijn.

Deze sanctie is rechtstreeks ontleend aan artikel 382, § 3, van het Strafwetboek, gewijzigd door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen en door de wet van 17 november 1998 tot wijziging van artikel 4 van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende middelen en psychotrope stoffen.

Article 110

En ce qui concerne les amendes administratives, l'article 110 reprend le principe prévu à l'article 3 de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

Le terme «contrevenant» vise les personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée (voir article 75).

Dans son avis, le Conseil d'État se pose la question de savoir si l'article 110 ne fait pas double emploi avec l'article 75, 2°. Il convient de préciser à cet égard que cette disposition permet de lever le doute sur la question de savoir à qui l'amende administrative peut être infligée.

Suivant l'avis du Conseil d'État, il n'est plus fait mention des préposés et des mandataires dans la définition des infractions et des sanctions de niveau 1 visées au Livre II.

En réponse à l'avis émis par le Conseil d'État, il est précisé que l'amende administrative ne frappe que l'employeur même si l'infraction a été commise par un préposé ou un mandataire. Alors qu'en cas de poursuites pénales, les peines peuvent être infligées à l'employeur, à son préposé ou à son mandataire, la Cour d'Arbitrage a décidé que cette différence de traitement n'est pas discriminatoire (C.A., n°132/2001, 30 octobre 2001).

Article 111

a) Le projet prévoit la sanction consistant dans l'interdiction d'exploiter l'entreprise. Ainsi, par exemple, l'employeur qui occupe du personnel étranger illicitement ne peut plus, pendant une durée à fixer par le juge, tirer les revenus de cette activité.

Il s'agit d'une sanction sévère, retenue uniquement dans les cas les plus graves, eu égard à ses effets sur la situation financière du condamné et de sa famille ainsi que sur l'avenir de l'entreprise et des travailleurs occupés régulièrement.

Cette sanction s'inspire directement de l'article 382, § 3, du Code pénal, modifié par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs et de la loi du 17 novembre 1998 modifiant l'article 4 de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes.

Deze straf is steeds facultatief. Zij wordt ten uitgesproken voor een tijdelijke duur, namelijk voor een duur van één maand tot drie jaar. De indieners van het ontwerp zijn de mening toegedaan dat de duur van één maand in bepaalde gevallen reeds enigszins doeltreffend kan zijn wegens de financiële gevolgen voor de veroordeelde, voor wie de activiteit misschien wel de enige bron van inkomsten is. Voor sommige activiteiten kan een verbod van langere duur noodzakelijk zijn. De rechter zal de duur dienen aan te passen naargelang de omstandigheden.

Om zeker te zijn van het doeltreffende karakter van de sanctie, voorziet het ontwerp dat het de veroordeelde verboden is om zelf of via een tussenpersoon de inrichting uit te baten waar de overtreding werd gepleegd. Het is hem ook verboden om er onder welke hoedanigheid ook werknemer te zijn.

De duur die door de rechter wordt uitgesproken, zal worden berekend vanaf het ogenblik waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of waarop zijn straf verjaard is en, in geval van voorwaardelijke invrijheidstelling, te rekenen vanaf het ogenblik waarop de verdachte in vrijheid is gesteld voor zover de invrijheidstelling niet herroepen is.

Ingevolge de opmerking in het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt dat de bepaling onder § 2 van toepassing is wanneer een effectieve vrijheidsstraf wordt opgelegd.

De gevolgen zullen evenwel in elk geval een aanvang nemen zodra de veroordeling definitief is. Zo wordt vermeden dat, wanneer een gevangenisstraf wordt uitgevoerd, de exploitatie door een tussenpersoon mogelijk blijft tijdens de gevangenschap.

Paragraaf 2 maakt een onderscheid tussen de inwerkingtreding van de straffen zoals bedrijfssluiting, enz. en de aanvang van de straffen die uitgesproken zijn door de rechter. Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt dat die straffen onverwijld in werking treden, dus zodra de veroordeling een definitief karakter heeft gekregen, maar dat de duur ervan berekend wordt vanaf het moment dat de veroordeelde zijn straf ondergaan heeft of deze verjaard is. Wanneer bijvoorbeeld een beroepsverbod uitgesproken is bovenop een gevangenisstraf, dan kan die straf pas effectief worden uitgevoerd wanneer de veroordeelde van zijn vrijheid is beroofd. Ze heeft een beperkt praktisch nut tijdens de detentie van de veroordeelde. Ze neemt aldus een aanvang wanneer de veroordeelde opnieuw in vrijheid wordt gesteld. Zo-ook treedt het exploitatieverbod pas in werking van zodra de veroordeling definitief is, zodat de veroordeelde tijdens zijn detentie geen vestiging kan laten exploiteren door een tussenpersoon.

Bijgevolg is de totale duur van de straf langer voor personen die ook een onmiddellijke gevangenisstraf uitzitten, omdat in dat geval het verlaten van de gevangenis als uitgangspunt gehanteerd wordt bij de berekening van de duur van de straf.

Cette peine est toujours facultative. Elle est prononcée de façon temporaire, pour une durée d'un mois à trois ans. Les auteurs du projet estiment qu'une durée d'un mois peut déjà avoir une certaine efficacité selon les cas, par l'impact financier qu'elle opère sur le condamné, dont l'activité est une source de revenu, peut-être la seule. Dans certains types d'activité, une interdiction plus longue peut s'avérer nécessaire. Le juge devra adapter la durée en fonction des circonstances.

Pour assurer que la sanction est efficace, le projet prévoit qu'il est interdit au condamné d'exploiter, soit par lui-même, soit par personne interposée, l'établissement où l'infraction a été commise. Il lui est également interdit d'y être employé à quelque titre que ce soit.

La durée prononcée par le juge se calculera à partir du moment où le condamné a subi ou prescrit sa peine, et, en cas de libération conditionnelle, à compter du moment où le condamné est libéré pour autant que la libération ne soit pas révoquée.

Suite à la remarque que le Conseil d'État soulève dans son avis, il s'agit de préciser que la disposition prévue au § 2 s'applique lorsqu'une peine privative de liberté effective est infligée.

Toutefois, les effets débiteront en tout cas dès que la décision de condamnation est devenue définitive. On évite de la sorte que, au cas où un emprisonnement serait mis à exécution, l'exploitation reste possible par personne interposée durant la détention.

Le § 2 fait une distinction entre la prise d'effet des peines de fermeture de l'entreprise, etc. et la prise de cours de la durée des peines fixées par le juge. Suivant l'avis du Conseil d'État, il est précisé que ces peines produisent leurs effets tout de suite, soit dès que la condamnation est devenue définitive, mais que leur durée court à partir du moment où le condamné a subi ou prescrit sa peine. Par exemple, lorsque l'interdiction professionnelle est prononcée accessoirement à une peine d'emprisonnement, cette peine ne peut s'exécuter effectivement lorsque le condamné est privé de sa liberté. Elle présente un intérêt pratique limité pendant la détention du condamné. Elle courra donc lorsque le condamné recouvre sa liberté. De même, la peine d'interdiction d'exploiter l'établissement prend effet dès que la condamnation est devenue définitive, le condamné ne pourra ainsi exploiter l'établissement par une personne interposée pendant sa détention.

Par conséquent, la durée totale de la peine est plus longue pour les personnes qui purgent aussi une peine d'emprisonnement tout de suite car dans ce cas-là, le point de départ pour calculer la durée de la peine est la sortie de prison de la personne condamnée.

Paragraaf 2 is evenwel gebaseerd op artikel 389 van het Strafwetboek (opnieuw opgenomen in het Strafwetboek bij de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen) en op artikel 4, § 4, van de voornoemde wet van 24 februari 1921. De straffen waarin die bepalingen voorzien, maken eveneens een onderscheid tussen de inwerkingtreding van de straffen en de aanvang van de duur van de straffen.

Ten slotte wordt rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State in verband met de in § 2 gehanteerde terminologie.

b) De bepaling voorziet als straf ook de sluiting van het bedrijf of de inrichting waar de inbreuken op het sociaal strafrecht werden begaan.

De sluiting zou in de praktijk enkel in uitzonderlijke gevallen mogen worden uitgesproken; de indieners van het ontwerp menen dat het verbod om zelf of via een tussenpersoon een inrichting te exploiteren efficiënter zou blijken te zijn. De rechter zal trouwens een speciale motiveringsplicht hebben.

De sluiting is steeds facultatief. Zij wordt ten voorlopige titel uitgesproken voor een duur van één maand tot drie jaar. De auteurs van het ontwerp zijn de mening toegedaan dat de duur van één maand in bepaalde gevallen reeds enigszins doeltreffend kan zijn. Een inrichting, zoals een dancing of een restaurant, die een maand lang moet worden gesloten, ondervindt serieuze nadelen, enerzijds op het vlak van de inkomsten gedurende deze periode en anderzijds wat betreft het cliënteel dat deze voor kortere of langere tijd de rug kan toekeren. Een sluiting van zes maanden kan onherstelbare schade veroorzaken op het vlak van dit cliënteel en komt in praktijk neer op een definitieve sluiting. Voor sommige activiteiten kan een sluiting voor langere duur noodzakelijk zijn. De rechter zal de duur dienen aan te passen in functie van de omstandigheden.

De rechter moet ook over de mogelijkheid beschikken om de gedeeltelijke of gehele sluiting van het bedrijf uit te spreken. Deze modaliteiten van de straf laten de rechter toe de duur van de sluiting aan te passen aan de omstandigheden van de inbreuken die hem worden voorgelegd. De doeltreffendheid van de sluitingsmaatregel vereist inderdaad dat de straf de sluiting inhoudt van bijvoorbeeld de vestiging, de technische exploitatie-eenheid, het atelier of de bouwplaats die in verband staat met de begane inbreuk. Zo kan bijvoorbeeld in een bedrijf waar enkel een vleugel een gevaar oplevert voor de veiligheid of de gezondheid, de sluiting beperkt worden tot het betreffende deel.

Voorts kan de rechter naar gelang het geval en het soort bedrijf opteren om veeleer de sluiting van een

Cependant, le § 2 s'inspire de l'article 389 du Code pénal (rétabli dans le Code par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs) et de l'article 4, § 4, de la loi précitée du 24 février 1921. Les peines prévues par ces dispositions font également la distinction entre la prise d'effet des peines et la prise de cours de la durée des peines.

Enfin, il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État au sujet de la terminologie utilisée dans le § 2.

b) La disposition prévoit également une peine de fermeture de l'entreprise ou de l'établissement dans lequel les infractions au droit pénal social ont été commises.

La peine de fermeture ne devrait, dans la pratique être prononcée que de façon exceptionnelle; les auteurs du projet estiment que l'interdiction d'exploiter personnellement ou par personne interposée une entreprise ou un établissement devrait s'avérer plus efficace. Le juge aura d'ailleurs une obligation spéciale de motivation.

La peine de fermeture est toujours facultative. Elle est prononcée de façon temporaire, pour une durée d'un mois à trois ans. Les auteurs du projet estiment qu'une durée d'un mois peut déjà avoir une certaine efficacité selon les cas. Un établissement tel qu'un dancing ou un restaurant qui se voit infliger une fermeture d'un mois subit un inconvénient sérieux en ce qui concerne d'une part, les rentrées financières durant cette période et d'autre part, en ce qui concerne la clientèle qui peut se détourner de lui pour une durée plus ou moins longue. Une fermeture de six mois peut causer des dégâts irréversibles à cette clientèle et être équivalente, en pratique, à une fermeture définitive. Dans certains types d'activité, une fermeture plus longue peut s'avérer nécessaire. Le juge devra adapter la durée en fonction des circonstances.

Le juge doit également disposer de la possibilité de prononcer la fermeture totale ou partielle de l'entreprise. Ces modalités relatives à la peine permettent au juge d'adapter la peine de fermeture aux situations infractionnelles dont il est saisi. En effet, l'efficacité de la peine de fermeture requiert que soit par exemple fermé l'établissement, l'unité technique d'exploitation, l'atelier, le chantier ayant un lien avec l'infraction commise. Par exemple, dans une entreprise où seule une aile est dangereuse pour la sécurité ou la santé, la fermeture peut être limitée à la partie concernée.

Par ailleurs, le juge peut, selon les cas, et selon les types d'entreprises, être amené à fermer plutôt un

gebouw of daarentegen van een bedrijf uit te spreken. Wanneer de veiligheid van de werknemers op het spel staat, lijkt de sluiting van het gebouw in kwestie aangewezen; in andere gevallen moet het hele bedrijf worden gesloten. Het kan zelfs gebeuren dat een bedrijf over geen enkele materiële infrastructuur beschikt, zoals in het geval van een virtueel bedrijf dat de onwettige aanwerving van buitenlandse arbeidskrachten bevordert en uitsluitend opereert via het internet. In een dergelijk geval zal de rechter eerder de sluiting van het bedrijf dan van een gebouw opleggen.

Overeenkomstig de algemene beginselen heeft de sluitingsmaatregel een persoonlijk karakter.

Een sluitingsmaatregel met een zakelijk karakter zou tot gevolg hebben dat, onafhankelijk van de vraag of de veroordeelde de uitbater of de eigenaar is van het bedrijf, een bedrijf zou worden gesloten. Daardoor zou niet enkel de veroordeelde gestraft worden, maar ook een derde, eigenaar of uitbater, t.t.z. een persoon die voor de inbreuk niet strafrechtelijk werd veroordeeld. Zo zou men een onschuldige derde de gevolgen doen dragen van de strafrechtelijke sanctie (advies van de Raad van State, Parl. St., Kamer, gew. zit. 1998-1999, nr. 1097/1, blz. 66).

In drankgelegenheden bijvoorbeeld komt het vaak voor dat de eigenaar het gebouw verhuurt aan een brouwerij, die het onderverhuurt aan de uitbater van een drankgelegenheid, die werkgever is. Deze laatste zal strafrechtelijk worden vervolgd en tegen hem zal de sluitingsmaatregel worden uitgesproken. Indien de sluiting evenwel een zakelijk karakter heeft en gebonden is aan het gebouw en niet aan de persoon, zal de eigenaar van het gebouw zijn eigendom niet meer mogen beheren, zelfs nadat hij de opzegging van het huurcontract heeft verkregen, aangezien de inrichting gesloten is ingevolge een rechterlijke beslissing.

En in de zelfde zin, in de veronderstelling dat niet de werkgever maar de aangestelde of de lasthebber veroordeeld wordt, zou de sluiting dan gevolgen hebben voor de werkgever, hoewel de strafrechter juist beslist heeft dat hij geen enkele inbreuk heeft begaan.

Voorzien in een straf met een zakelijk karakter houdt enerzijds een schending in van de algemene beginselen van het strafrecht en schendt anderzijds de juridische normen die het eigendomsrecht beschermen, namelijk artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 van het Protocol van 20 maart 1952 toegevoegd aan de Conventie ter bescherming van de Rechten van de Mens en van de fundamentele vrijheden (advies van de Raad van State, Parl. St., Kamer, gew. zit. 1998-1999, nr. 1097/1 blz. 65 e.v.).

Volgens het ontwerp is het niet noodzakelijk om af te wijken van de fundamentele regel van het persoonlijk karakter van de straffen noch overmatig hinder te creëren voor het eigendomsrecht, dat gewaarborgd is door hogere normen. Door te voorzien in een straf met een

bâtiment ou au contraire plutôt une entreprise. Dans les cas d'atteinte à la sécurité des travailleurs, la fermeture du bâtiment en cause paraît appropriée; dans d'autres cas, c'est toute l'entreprise qui doit être fermée. Il peut même arriver qu'une entreprise ne dispose d'aucune infrastructure matérielle. On songe ici à une entreprise virtuelle favorisant l'embauche illicite de main d'œuvre étrangère, qui fonctionne exclusivement par le biais de l'internet. Dans un tel cas, il s'imposera de fermer l'entreprise plutôt qu'un bâtiment.

Conformément aux principes généraux, la peine de fermeture a un caractère personnel.

Une peine de fermeture à caractère réel aurait pour effet de frapper une entreprise indépendamment du point de savoir si le condamné en est l'exploitant ou le propriétaire. Cela reviendrait à punir non seulement le condamné mais également un tiers propriétaire ou exploitant, c'est-à-dire une personne qui n'est pas condamnée pénalement pour l'infraction. De la sorte, on ferait subir les effets de la sanction pénale par un tiers innocent (avis du Conseil d'État, *Doc. Parl.*, Ch. Repr., sess. ord. 1998-1999, n° 1097/1, p. 66).

Si l'on prend l'exemple des débits de boissons, souvent, le propriétaire loue l'immeuble à une brasserie, qui sous-loue à l'exploitant d'un débit de boisson, lequel est l'employeur. C'est celui-ci qui est poursuivi pénalement et c'est contre lui que la peine de fermeture sera prononcée. Toutefois, si la fermeture a un caractère réel, s'attache à l'immeuble et non à une personne, le propriétaire de l'immeuble ne pourra plus exploiter son bien, même après avoir obtenu la résiliation du bail, puisque l'établissement est fermé par décision judiciaire.

De même, dans l'hypothèse où c'est le préposé ou le mandataire et non l'employeur qui est condamné, la fermeture aurait des effets sur l'employeur, alors qu'il a justement été décidé par la justice pénale qu'il n'a commis aucune infraction.

Prévoir une peine à caractère réel constitue une entorse d'une part aux principes généraux du droit pénal, d'autre part à des normes juridiques protégeant le droit de propriété, à savoir l'article 16 de la Constitution et l'article 1er du Protocole du 20 mars 1952 additionnel à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales (avis du Conseil d'État, *Doc. Parl.*, Ch. Repr., sess. ord. 1998-1999, n° 1097/1, p. 65 et suiv.).

Le projet n'estime pas nécessaire de déroger à la règle fondamentale du caractère personnel des peines, ni de créer une entrave disproportionnée au droit de propriété garanti par des normes supérieures. En prévoyant une peine à caractère réel, on ne respecterait pas le

zakelijk karakter, zou men het noodzakelijke evenwicht tussen het algemeen belang en het eigendomsrecht van derden, dat in stand dient te worden gehouden, niet bewaren.

Men zou kunnen opwerpen dat de afwezigheid van een zakelijk effect het de verdachte gemakkelijk maakt om tijdens de duur van de procedure zijn goed over te dragen om zo aan de sluiting te ontsnappen. Het zou voldoende zijn dat een nieuwe eigenaar of uitbater zich aanbiedt, dat een nieuwe rechtspersoon wordt opgericht die de activiteit overneemt, om de inrichting opnieuw te openen. Dan zou men voorbijgaan aan het feit dat de rechter andere doeltreffende straffen kan uitspreken, namelijk de verbeurdverklaring van voorwerpen waarmee de inbreuk werd begaan (bijvoorbeeld naaimachines) en het verbod een bedrijf rechtstreeks of via een tussenpersoon uit te baten.

De gevolgen van de straf zullen in ieder geval een aanvang nemen zodra de veroordeling definitief is. Nochtans zal de duur die door de rechter wordt uitgesproken, worden berekend vanaf het ogenblik waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of vanaf het ogenblik waarop zijn straf verjaard is en, in geval van een voorwaardelijke invrijheidstelling, te berekenen vanaf het ogenblik waarop de verdachte in vrijheid is gesteld voor zover de invrijheidstelling niet herroepen is.

De ondernemingen geviséerd door de straf van een sluiting zijn bijvoorbeeld de ondernemingen van «lege enveloppen» of «postbus»-ondernemingen. Men vindt ze bijvoorbeeld bij btw carroussels.

Hier kan ook verwezen worden naar de Memorie van Toelichting (punt 56) die het idee herneemt van de lege schelp:

Men kan nog P. VAN DER VORST citeren die legt het volgende uit: «(...) *Er zijn gevallen waar de werknemers en de werkgevers in het algemeen meer benadeeld zouden kunnen worden door het voortzetten van een onwettige bezigheid dan door het verlies van jobs, bijvoorbeeld in geval van bureaus voor arbeidsbemiddeling tegen betaling, van koppelbazen of wanneer (...) de basisvoorwaarden van hygiëne of veiligheid niet meer gerespecteerd worden en het erom gaat een einde te stellen aan een gevaarlijke activiteit.*» (P. VAN DER VORST, op. cit., p. 222).

Eindelijk kan een voorbeeld uit de praktijk vermeld worden:

Na drie opeenvolgende veroordelingen voor misdrijven betreffende de veiligheid van de werknemers werd het bedrijf van een werkgever die halsstarrig weigerde om de nodige verbeteringen aan te brengen aan zijn inrichtingen, gesloten door de technische inspectie krachtens artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Dit reactieve optreden van de inspectiedienst, hoe begrijpelijk ook, toont aan hoezeer de teksten onaangepast zijn aan de

nécessaire équilibre qui doit être maintenu entre l'intérêt général et le droit de propriété des tiers.

On pourrait rétorquer que l'absence d'effet réel donne au prévenu toutes facilités pour céder son bien pendant le cours de la procédure et échapper ainsi à la peine de fermeture. Il suffirait qu'un nouveau propriétaire ou exploitant se présente, qu'une nouvelle personne morale soit créée à laquelle est apportée l'activité, pour pouvoir rouvrir l'établissement. C'est oublier que le juge peut prononcer d'autres peines efficaces, à savoir la confiscation des objets ayant servi à commettre l'infraction (par exemple, les machines à coudre) et l'interdiction d'exploiter directement ou par personne interposée.

En ce qui concerne les effets de la peine, ils débiteront en tout cas dès que la décision de condamnation est devenue définitive. Néanmoins, la durée prononcée par le juge se calculera à partir du moment où le condamné a subi ou prescrit sa peine, et, en cas de libération conditionnelle, à compter du moment où le condamné est libéré pour autant que la libération ne soit pas révoquée.

Les entreprises visées par la peine de fermeture sont par exemple les entreprises qui constituent des «enveloppes vides» ou des entreprises «boîte aux lettres». On en trouve par exemple dans les opérations de carrousel à la T.V.A.

Il peut aussi ici être renvoyé à l'exposé des motifs (point 56) qui reprend l'idée de la coquille vide:

Citons encore P. VAN DER VORST qui explique qu'*'«(...) il est des cas où les travailleurs et les employeurs en général pourraient être plus gravement lésés par la poursuite d'une occupation illicite que par la perte d'emplois, par exemple lorsqu'on se trouve en présence de bureaux de placement payants, de pourvoyeurs de main-d'œuvre, de «Koppelbazen» ou lorsque (...) les conditions élémentaires d'hygiène ou de sécurité ne sont plus respectées et qu'il s'agit de mettre fin à une activité dangereuse.»* (P. VAN DER VORST, op. cit., p. 222).

Enfin, relatons l'exemple suivant tiré de la pratique:

Après trois condamnations successives pour infractions en rapport avec la sécurité des travailleurs, un employeur, qui refusait encore d'apporter les améliorations nécessaires à ses installations, a vu son entreprise fermée par l'inspection technique, en vertu des pouvoirs que lui confère l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. Cette réaction du service d'inspection, pour compréhensible qu'elle soit, révèle une inadaptation des textes aux besoins de la

behoeften op het terrein. De sluiting had bij wijze van sanctie moeten bevolen zijn door de rechtbank om de dader van het misdrijf daadwerkelijk te bestraffen; op grond van de huidige wettekst wordt haar die bevoegdheid tot het bevelen van een dergelijke maatregel niet toegekend.

c) Tenslotte zijn in § 3 een aantal bijkomende voorwaarden voorzien teneinde er voor te zorgen dat deze straffen slechts zouden worden uitgesproken voor de zaken waarvoor deze straffen bedoeld zijn, namelijk de (quasi) hopeloze gevallen.

Zo moet de rechter tot de bevinding gekomen zijn dat alleen het opleggen van een geldboete en/of gevangenisstraf niet zal leiden tot het stoppen van de inbreuken of dat ondanks deze geldboete en/of gevangenisstraf het gevaar zeer groot is dat deze inbreuken zich in de toekomst zullen herhalen.

De bij § 1 bedoelde straffen moeten bijgevolg noodzakelijk zijn om de inbreuken te doen stoppen of het enige middel blijken te zijn om herhaling te voorkomen.

Daarnaast bestaat een bijkomende voorwaarde voor de rechter er in na te gaan of de voorgenomen remedie – de straffen voorzien bij § 1 – niet erger zijn dan de kwaal zelf. De straffen moeten meer bepaald in verhouding staan tot het geheel van de betrokken socio-economische belangen. Hierbij gaat het zowel om de belangen van de werknemers van de betrokken werkgever, als om de belangen van bvb. de leveranciers en de klanten van de werkgever, alsmede om de belangen van de werknemers van deze leveranciers en klanten. Zo ook zal o.a. rekening dienen te worden gehouden met de belangen van de aandeelhouders of van een moedervereniging en met de invloed van de sluiting van een gedeelte van een onderneming op het productieproces van de rest van de onderneming, ...

Zo zal bvb. de sluiting van een illegaal naaiatelier vaak de enige manier zijn om de inbreuken te doen stoppen of om te voorkomen dat zij zich in de toekomst herhalen. Deze sluiting zal trouwens ook de enige mogelijkheid zijn om werknemers van een dergelijk illegaal naaiatelier – zowel diegenen die aan het werk werden aangetroffen bij de vaststelling van de inbreuk, als mogelijke nieuwe slachtoffers in de toekomst – te behoeden voor verdere uitbuiting door de betrokken werkgever. In een dergelijk geval staat de straf ongetwijfeld in verhouding tot de belangen van de werknemers inzake de naleving van de sociale wetgeving.

De gevallen die hier dus geïllustreerd zijn betreffen de situaties waarbij de onderneming zelf een instrument is voor het begaan van de inbreuk.

Voor wat de bescherming van de rechten van de werknemers betreft werd een gelijkaardige bepaling opgenomen als diegene die reeds voorkomt in artikel 26 van de wet van 22 juli 1974 op de giftige afval.

pratique. La fermeture aurait dû être ordonnée par le tribunal à titre de sanction, en vue de sanctionner efficacement l'auteur de l'infraction; la loi ne lui accorde pas, dans la rédaction actuelle, le pouvoir d'ordonner une telle mesure.

c) Somme toute, plusieurs conditions complémentaires sont prévues au § 3 afin de faire en sorte que ces peines soient uniquement prononcées dans les affaires pour lesquelles ces peines ont été prévues, à savoir les cas (quasi) irrémédiables.

Le juge doit ainsi être arrivé à la conclusion qu'uniquement infliger une amende et/ou une peine d'emprisonnement n'aboutira pas à la cessation des infractions ou que malgré cette amende et/ou cette peine d'emprisonnement, le danger est très grand que ces infractions se répètent dans le futur.

Les peines visées au § 1er doivent par conséquent être nécessaires pour faire cesser les infractions ou s'avérer être le seul moyen d'empêcher la récidive.

En outre, il y a une condition supplémentaire pour le juge de vérifier si le remède pris – les peines prévues au § 1er – ne sont pas pires que le mal même. Les peines doivent plus précisément être proportionnées à l'ensemble des intérêts socio-économiques concernés. Il s'agit ici aussi bien des intérêts des travailleurs de l'employeur concerné, que par exemple des intérêts des fournisseurs et des clients de l'employeur, ainsi que des intérêts des travailleurs de ces fournisseurs et clients. Ainsi, on devra entre autres également tenir compte des intérêts des actionnaires ou d'une société mère ainsi que de l'influence de la fermeture d'une partie de l'entreprise sur le processus de production du reste de l'entreprise, ...

Ainsi, par exemple, la fermeture d'un atelier illégal de couture sera souvent le seul moyen de faire cesser les infractions ou d'empêcher qu'elles se produisent à nouveau dans le futur. Cette fermeture sera d'ailleurs aussi la seule possibilité pour les travailleurs d'un tel atelier illégal de couture – tant ceux qui ont été découverts au travail lors de la constatation de l'infraction, que les nouvelles victimes potentielles dans le futur – de se protéger contre l'exploitation de l'employeur concerné. Dans un tel cas, la peine est sans aucun doute proportionnée aux intérêts des travailleurs en ce qui concerne le respect de la législation sociale.

Les cas visés ici concernent donc les situations dans lesquelles l'entreprise même est un instrument pour commettre l'infraction.

Pour ce qui concerne la protection des droits des travailleurs, une disposition similaire à celle qui figure déjà à l'article 26 de la loi du 22 juillet 1974 sur les déchets toxiques a été prise.

Bovendien werd deze bepaling verruimd tot de bescherming van de rechten van álle derden, dus ook bvb. de rechten van leveranciers en klanten.

In deze context mag artikel 18 van de wijzigende bepalingen van het Sociaal Strafwetboek niet worden vergeten: deze bepaling wijzigt het artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978. Het faillissement of de sluiting van de onderneming die voortvloeit uit de maatregelen getroffen bij toepassing van het Sociaal Strafwetboek zijn geen gevallen van overmacht die een einde maken aan de verplichtingen van de partijen.

In vergelijking met wat voorzien is in de artikelen 36 en 37 van het Strafwetboek zijn de artikelen 111 en 112 van het Sociaal Strafwetboek zowel meer gedetailleerd als gebonden aan meer voorwaarden. Op grond van de algemene rechtsbeginselen – de voorrang van een specifieke wetsbepaling op een algemene – primeren bijgevolg de artikelen 111 en 112 van het Sociaal Strafwetboek op de artikelen 36 en 37 van het Strafwetboek voor het uitspreken van een verbod een werkzaamheid te verrichten of de sluiting van een inrichting van een rechtspersoon.

Dit is des te meer van belang wanneer men weet dat vooral sociale misdrijven bedrijven voor de strafrechter brengen (in 47% van de gevallen). Andere rechtstakken zijn respectievelijk goed voor 13% (milieu), 9% (fiscaal), 8% (de handelswet), 7% (strafwetboek), 5% (verkeer en mobiliteit), 4% (consumentenbescherming en voedselveiligheid), 3% (transport van personen en goederen), 2% (ruimtelijke ordening) en 2% (andere) (bron: Dienst voor het Strafrechtelijk beleid (1999-2004), geciteerd in de krant «De Tijd» van 8 februari 2007).

Artikel 112

Deze sanctie beoogt de deskundige raadgevers in sociaal recht en in human resources (adviseurs, sociale secretariaten, enz.). De rechter zal hun kunnen verbieden om hun beroep of van één van hun activiteiten uit te oefenen.

De straf van het beroepsverbod is steeds facultatief. Het wordt voor een tijdelijke duur uitgesproken, namelijk voor de duur van één maand tot drie jaar.

De ontwerptekst bepaalt dat het verbod tijdelijk is. In een poging om de straf aan de situatie van de inbreuk aan te passen, beschikt de rechter over de bevoegdheid om het verbod te beperken tot de werkzaamheden waarbij of in het kader waarvan de inbreuk werd gepleegd (zie. Parl.St., Senaat, gew.zit., 1998/1999, nr.1-1217/1, p.6). De rechter heeft de mogelijkheid «(...) om het verbod te beperken tot één of bepaalde takken van het beroep of tot uitoefeningsmodaliteiten van het beroep, om het

En outre, cette disposition a été élargie à la protection des droits de tous les tiers, donc aussi par exemple aux droits des fournisseurs et des clients.

Dans ce contexte, il ne faut pas oublier l'article 18 des dispositions modificatives du Code pénal social: cette disposition modifie l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978. La faillite ou la fermeture de l'entreprise résultant de mesures prises en application du Code pénal social ne sont pas des éléments de force majeure mettant fin aux obligations des parties.

En comparaison avec les articles 36 et 37 du Code pénal, les articles 111 et 112 du Code pénal social sont aussi bien d'avantage détaillés que liés à plus de conditions. Sur base des principes généraux du droit – la primauté d'une disposition légale spécifique sur une disposition légale générale – les articles 111 et 112 du Code pénal social priment par conséquent les articles 36 et 37 du Code pénal pour le prononcé d'une interdiction d'exercer une activité ou de la fermeture d'un établissement d'une personne morale.

Ceci est d'autant plus important quand on sait que surtout les délits sociaux conduisent les entreprises devant le juge pénal (dans 47% des cas). Les autres branches du droit sont respectivement bonnes pour 13% (l'environnement), 9% (fiscal), 8% (la loi sur le commerce), 7% (le Code pénal), 5% (la circulation et la mobilité), 4% (la protection du consommateur et la sécurité alimentaire), 3% (les transports de personnes et de biens), 2% (l'aménagement du territoire) et 2% (autres) (source: Service de la politique criminelle (1999-2004), cité dans le journal « De Tijd » du 8 février 2007).

Article 112

Cette sanction vise les spécialistes du conseil en droit social et en ressources humaines (consultants, secrétariats sociaux, etc.). Le juge pourra leur interdire l'exercice de leur profession ou d'une de leur branche d'activité.

La peine d'interdiction professionnelle est toujours facultative. Elle est prononcée de façon temporaire, à savoir pour une durée d'un mois à trois ans.

Le projet de texte prescrit que l'interdiction est temporaire. Dans un but d'adaptation de la peine à la situation infractionnelle, le juge dispose du pouvoir de limiter l'interdiction aux activités à l'occasion ou dans le cadre desquelles l'infraction a été commise (voy. Doc. parl., Sénat, sess. ord., 1998/1999, n°1-1217/1, p.6). Le juge a la possibilité «(...) de limiter l'interdiction à une ou certaines branches de la profession ou à des modalités d'exercice de la profession, de manière à pouvoir

exact op het nagestreefde doel af te stemmen en enkel het criminogeen element te treffen» (R.SCREVENS, *op. cit.*, p. 138). Zo wordt de straf beter aangepast aan de situatie van de inbreuk.

De rechter zal de duur aanpassen in functie van de omstandigheden. Ter vergelijking, artikel 455 van het Wetboek van Inkomstenbelasting weerhoudt een duur van drie maanden tot vijf jaar. Een consultancybedrijf in fiscaal recht, sociaal recht en human resources kan het verbod krijgen een deel van zijn activiteiten uit te oefenen (bijvoorbeeld *consultancy* in sociaal recht) omdat het door zijn raadgevende arbeid deelgenomen heeft aan een onwettige activiteit. Een verbod van één maand kan voldoende zijn, maar kan naargelang van de omstandigheden soms belachelijk lijken. De rechter kan in ernstige gevallen oordelen dat een termijn van twee of drie jaar meer aangewezen is opdat het verbod een echte en geen symbolische straf zou zijn. Daarom werd gekozen voor een marge van één maand tot drie jaar.

De rechter kan daarenboven oordelen dat het gepast is om de sluiting uit te spreken.

Wat de aanvang van het verbod betreft, zullen de gevolgen in ieder geval ingaan zodra de beslissing tot de veroordeling definitief is. De duur zal worden berekend vanaf het ogenblik waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of waarop zijn straf verjaard is en, in geval van voorwaardelijke invrijheidstelling, te rekenen vanaf het ogenblik waarop de verdachte in vrijheid is gesteld voor zover de invrijheidstelling niet herroepen is.

Artikel 112 wordt aangepast overeenkomstig de wijzigingen die aangebracht zijn in artikel 111 volgens het advies van de Raad van State en het advies van de Nationale Arbeidsraad.

Artikel 113

Met het oog op de uniformisering van de regels inzake bijzondere herhaling die zijn ingesteld door het sociaal strafrecht, wordt een herhalingstermijn van één jaar voorgesteld. Het merendeel van de strafbepalingen in het sociaal recht voorziet in een herhalingstermijn van één jaar tussen een vorige veroordeling en het plegen van een nieuwe inbreuk op het sociaal recht.

Het merendeel van de sociale wetten bepaalt dat de herhaling een facultatief systeem is dat de rechter de mogelijkheid geeft een straf uit te spreken die «(...) tot het dubbele van het maximum kan worden gebracht».

Om de strafrechter een ruime beoordelingsbevoegdheid over de strafmaat te geven, krijgt de herhaling een facultatief karakter voor het sociaal strafrecht in zijn geheel. Het voornoemde systeem van bijzondere herhaling wordt aldus veralgemeend.

Momenteel heeft de sociale wetgever de toepassing van Hoofdstuk V van het Strafwetboek uitgesloten in verschillende sociale wetten. Om te komen tot een éénmaking ter zake werd er voor geopteerd om de

l'adapter exactement au but poursuivi, en atteignant uniquement l'élément criminogène» (R.SCREVENS, *o. c.*, p. 138). Ainsi, la peine est adaptée au mieux à la situation infractionnelle.

La durée sera adaptée par le juge en fonction des circonstances. À titre de comparaison, l'article 455 du Code des impôts sur les revenus retient une durée de trois mois à cinq ans. Une société de consultance en droit fiscal, droit social et ressources humaines pourra se voir interdire l'exercice d'une partie de ses activités (par exemple la consultance en droit social) pour avoir participé, par ses conseils, à une activité illicite. Une interdiction d'un mois peut être suffisante, mais elle peut parfois paraître dérisoire suivant les circonstances. Le juge peut estimer, dans les cas graves, qu'une durée de deux ou trois ans est plus indiquée pour que l'interdiction constitue une peine réelle et non une peine symbolique. C'est pourquoi la fourchette de un mois à trois ans a été retenue.

Le juge peut estimer approprié de prononcer, en outre, la fermeture.

En ce qui concerne le point de départ de l'interdiction, les effets débiteront en tout cas dès que la décision de condamnation est devenue définitive. La durée se calculera à partir du moment où le condamné a subi ou prescrit sa peine, et, en cas de libération conditionnelle, à compter du moment où le condamné est libéré pour autant que la libération ne soit pas révoquée.

L'article 112 est adapté conformément aux modifications apportées à l'article 111 suivant l'avis du Conseil d'État et l'avis du Conseil national du Travail.

Article 113

Afin d'uniformiser les règles de récidive spéciale organisées par le droit pénal social, il est proposé de prescrire un délai de récidive d'un an. En effet, la plupart des dispositions pénales du droit social organisent un délai de récidive d'un an entre une condamnation antérieure et la commission de la nouvelle infraction au droit social.

La majorité des lois sociales prévoient que la récidive est un système facultatif permettant au juge de prononcer une peine qui «(...) peut être portée au double du maximum».

Afin de donner au juge répressif un large pouvoir d'appréciation quant au taux de la peine, la récidive deviendra facultative pour tout le droit pénal social. Le système de récidive spéciale susvisé est ainsi généralisé.

À l'heure actuelle le législateur social a exclu l'application du Chapitre V du Code Pénal dans plusieurs lois sociales. Afin de parvenir à une uniformité sur ce point, on a choisi d'exclure expressément en droit pénal social

toepassing van hoofdstuk V van het Strafwetboek, dat de herhaling regelt in het gemeen strafrecht, uitdrukkelijk uit te sluiten in het sociaal strafrecht.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt dat de herhaling niet alleen betrekking heeft op dezelfde inbreuk, maar ook kan volgen uit een andere inbreuk die bedoeld is in Boek II.

Artikel 114

Deze bepaling heeft betrekking op de regels inzake de strafbare deelneming. In principe zijn de desbetreffende regels van het Strafwetboek niet van toepassing op het sociaal strafrecht. Zo men ze toepasselijk wil maken op het sociaal strafrecht, moet daarin uitdrukkelijk worden voorzien (artikel 100 SW). Dit is het doel van artikel 114 dat daarin voorziet voor alle inbreuken van het sociaal strafrecht.

Artikel 115

Deze bepaling heeft betrekking op de verzachtende omstandigheden. In principe zijn de desbetreffende regels van artikel 85 van het Strafwetboek niet van toepassing op het sociaal strafrecht. Zo men wenst dat ze toepasselijk zouden zijn op het sociaal strafrecht, moet daarin uitdrukkelijk worden voorzien (artikel 100 SW).

Sinds de wet van 13 februari 1998 voorziet de huidige wetgeving het bijzonder stelsel dat geldt voor de inbreuken die vatbaar zijn voor strafrechtelijke vervolgingen of voor een administratieve geldboete. Krachtens dit bijzonder stelsel kan de strafrechter rekening houden met verzachtende omstandigheden wanneer hij een geldboete oplegt voor sommige inbreuken op het sociaal recht, zonder dat het bedrag ervan, naargelang het geval, lager mag zijn dan 80% of 40% van het minimumbedrag van de geldboete. Voor de andere inbreuken, wijkt de huidige wetgeving af van artikel 100 van het Strafwetboek, hetzij door artikel 85 van datzelfde wetboek van toepassing te maken, hetzij door niets te voorzien waardoor er geen mogelijkheid bestaat om de straf te verminderen, zelfs niet bij verzachtende omstandigheden.

Het ontwerp voert vier vernieuwingen in:

a) Gelet op de veralgemening van de administratieve geldboeten koos men voor de veralgemening van het bijzonder stelsel dat door de wet van 13 februari 1998 werd ingevoerd. Bij verzachtende omstandigheden kunnen alle inbreuken nu worden gestraft met een boete die gelijk is aan 40% van het wettelijke minimum.

b) Artikel 115 uniformiseert de drempel waaronder de strafrechters niet mogen zakken bij toepassing van

l'application du titre V du Code pénal, qui règle la récidive en droit pénal général.

Suivant l'avis du Conseil d'État, il est précisé que la récidive ne concerne pas uniquement la même infraction mais peut également résulter d'une autre infraction visée au Livre II.

Article 114

Cette disposition concerne les règles relatives à la participation punissable. En principe, les règles du Code pénal qui les concernent ne s'appliquent pas au droit pénal social. Si on veut qu'elles lui soient applicables, il faut le prévoir expressément (article 100 C.P.). C'est l'objet de l'article 114 qui le prévoit pour toutes les infractions du droit pénal social.

Article 115

Cette disposition concerne les circonstances atténuantes. En principe, les règles de l'article 85 du Code pénal qui les concernent ne s'appliquent pas au droit pénal social. Si on veut qu'elles lui soient applicables, il faut le prévoir expressément (article 100 C.P.).

La législation actuelle prévoit, depuis une loi du 13 février 1998, un régime spécifique pour les infractions qui sont susceptibles, soit de poursuites pénales, soit d'amendes administratives. En vertu de ce régime spécifique, le juge pénal peut tenir compte de circonstances atténuantes lorsqu'il prononce une peine d'amende pour certaines infractions au droit social, sans que le montant de celle-ci ne soit inférieure à 80% ou 40% du montant minimum de l'amende, selon les cas. Pour les autres infractions, soit la législation actuelle déroge à l'article 100 du Code pénal en rendant applicable l'article 85 de ce même code, soit la loi ne prévoit rien et il n'y a donc pas de possibilité d'abaissement de la peine même en cas de circonstances atténuantes.

Le projet apporte quatre innovations:

a) Vu la généralisation des amendes administratives, on a opté pour la généralisation du régime spécifique introduit par la loi du 13 février 1998. Toutes les infractions peuvent donc être réprimées d'une peine égale à 40% du minimum légal en cas de circonstances atténuantes.

b) L'article 115 uniformise le seuil en dessous duquel les juridictions répressives ne peuvent descendre en cas

verzachtende omstandigheden. De drempel van 80%, meer bepaald van toepassing op inbreuken betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, is te strikt. Hij staat hoger vermelde rechtbanken niet toe om het bedrag van de geldboete aan te passen aan de feiten die aanhangig worden gemaakt en aanzetten tot het seponeren van de zaak, tot vrijspraak of een uitgebreide toepassing van het uitstel van de tenuitvoering van de straf om een te strenge straf te vermijden.

c) Er is geen uitzondering meer bij herhaling. Er waren slechts enkele bepalingen die niet afweken van artikel 100 van het Strafwetboek. Thans sluiten slechts twee bepalingen de toepassing van het artikel 85 van het Strafwetboek bij herhaling uit: het koninklijk besluit van 28 november 1975 betreffende de exploitatie van bureaus voor arbeidsmiddeling tegen betaling en de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939. De voorbereidende werkzaamheden van de bewuste bepalingen geven geen enkele verklaring voor het invoeren van deze uitzondering. Die lijkt dan ook die geen rechtvaardiging lijkt te vinden in de ogen van de indieners van het ontwerp van wetboek. Ook voor het eenvormig maken van de regels van het sociaal strafrecht werd besloten om de uitzondering te schrappen (zie het advies van de Raad van State die de opheffing aanbeveelt van voornoemde regel in het wetsontwerp betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en paritaire comités, *Parl. Stuk*, Senaat, gew.zit., 1966-67, nr.148, blz.131).

d) Tot slot kan de gevangenisstraf worden teruggebracht tot het minimum van de gevangenisstraf bij overtredingen zoals in artikel 85 van het Strafwetboek.

Ten slotte is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State in verband met de terminologie.

Artikel 116

Artikel 116 neemt de regel over van de facultatieve herhaling van een jaar bij administratieve geldboeten voorgeschreven door artikel 12ter van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten aangevuld met wat betreft de beslissingen die in rekening kunnen worden genomen opdat de herhalingsregel zou kunnen toegepast worden.

De beslissingen die in rekening kunnen worden genomen opdat de herhalingsregel zou kunnen toegepast worden zijn de volgende: hetzij een beslissing tot schuldig verklaring of tot oplegging van een administratieve geldboete, hetzij een gerechtelijke beslissing tot veroordeling tot een strafsanctie.

Het artikel 12ter van de voornoemde wet van 30 juni 1971 komt enkel in aanmerking om te worden toegepast

d'application de circonstances atténuantes. Le seuil de 80%, applicable plus particulièrement aux infractions relatives à l'occupation de travailleurs étrangers, est trop rigide. Il ne permet pas aux juridictions précitées d'adapter le montant de l'amende aux faits dont elles sont saisies et incitent dès lors au classement sans suite de l'affaire, à l'acquiescement, ou à la suspension du prononcé pour éviter une répression trop sévère.

c) Il n'y a plus d'exception en cas de récidive. Les dispositions qui ne dérogeaient pas à l'article 100 du Code pénal étaient rares. A l'heure actuelle, seules deux dispositions excluent l'application de l'article 85 du code pénal en cas de récidive: l'arrêté royal du 28 novembre 1975 relatif à l'exploitation des bureaux de placement payants et les lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939. Les travaux préparatoires des dispositions en question ne donnent aucune explication quant à l'adoption de cette exception. Cela ne paraît dès lors pas non plus se justifier aux yeux des auteurs du projet de code. Aussi au nom de l'unification des règles de droit pénal social, est-il décidé de supprimer l'exception (voy. l'avis du Conseil d'État qui recommandait la suppression de la règle précitée dans le projet de loi sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, *Doc. parl.*, Sénat, sess.ord., 1966-67, n°148, p.131).

d) Enfin, l'emprisonnement pourra être réduit au minimum de l'emprisonnement de police comme à l'article 85 du Code pénal.

Enfin, il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État au sujet de la terminologie utilisée.

Article 116

L'article 116 reprend la règle de récidive facultative d'un an en cas d'amendes administratives prescrite par l'actuel article 12ter de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales tout en la complétant par les décisions pouvant être prises en compte pour que la règle de la récidive puisse être appliquée.

Les décisions pouvant être prises en compte pour que la règle de la récidive puisse être appliquée sont les suivantes: soit une décision déclarant la culpabilité ou infligeant une amende administrative, soit une décision judiciaire condamnant à une sanction pénale.

L'article 12ter de la loi précitée du 30 juin 1971 est susceptible de s'appliquer uniquement «en cas de

«in geval van herhaling binnen het jaar dat volgt op een beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete».

In dit artikel heeft de herhalingsregel als uitgangspunt een beslissing die een administratieve geldboete oplegt, een beslissing die de schuld van de overtreder betreffende inbreuk uitspreekt of een gerechtelijke beslissing tot veroordeling tot een strafsancie.

In overeenstemming met de algemene principes van het strafrecht mag er geen beroep meer mogelijk zijn tegen de administratieve beslissing of moet de gerechtelijke beslissing kracht van gewijsde hebben gekregen.

Volgens het tweede lid van artikel 116 wordt het uitgangspunt van de tijdelijke herhalingsstermijn van een jaar berekend vanaf de dag waarop er geen beroep meer mogelijk is tegen de administratieve beslissing van de bevoegde administratie of vanaf de dag waarop er geen verzet of beroep meer mogelijk is tegen de gerechtelijke beslissing van de arbeidsrechtbank en waarop ze kracht van gewijsde kreeg.

Het derde lid bepaalt de berekeningswijze van de termijn, overeenkomstig artikelen 52 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

De inhoud van artikel 12ter van de voornoemde wet werd aangevuld teneinde toe te laten dat een administratieve beslissing tot schuldverklaring, of een rechterlijke beslissing aangevoerd kan worden om de toepassing van de regel van herhaling te rechtvaardigen. Tot op heden kan de instantie die bevoegd is om de administratieve geldboete op te leggen, met een voorafgaande rechterlijke beslissing rekening houden maar enkel om het bedrag van de geldboete te bepalen binnen de wettelijke marge en om te weigeren verzachtende omstandigheden aan te nemen.

Gelet op de redactie van dit artikel 116, zou de regel van herhaling kunnen spelen ten opzichte van een persoon die bvb. enkel, inbreuken strafbaar met een sancie van niveau 1 zou begaan.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt verduidelijkt dat de herhaling niet alleen betrekking heeft op dezelfde inbreuk, maar ook kan volgen uit het plegen van een andere inbreuk die bedoeld is in Boek II.

Artikel 117

Artikel 117, dat de materiële samenloop regelt, neemt de bepaling over van artikel 12 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

Deze bepaling beoogt drie systemen van samenloop, afhankelijk van de ernst van de inbreuk: een regel betreffende de samenloop van kleine inbreuken, een regel van samenloop van meerdere ernstige inbreuken, of van één of meerdere kleine inbreuken met een of meerdere

récidive dans l'année qui suit une décision infligeant une amende administrative».

Dans le présent article, la règle de la récidive a pour base une décision infligeant une amende administrative, une décision déclarant la culpabilité du contrevenant relative à l'infraction ou une décision judiciaire condamnant à une sanction pénale.

Conformément aux principes généraux de droit pénal, la décision administrative ne doit plus être susceptible de recours ou la décision judiciaire doit être coulée en force de chose jugée.

Selon l'alinéa 2, de l'article 116, le point de départ du délai de la récidive temporaire d'un an se calcule à partir du jour où la décision administrative de l'administration compétente n'est plus susceptible de recours ou à partir du jour où la décision judiciaire du tribunal du travail n'est plus susceptible d'opposition ou d'appel et qu'elle a acquis force de chose jugée.

L'alinéa 3 détermine le mode de calcul du délai, conformément aux articles 52 et suivants du Code judiciaire.

Le contenu de l'article 12ter de la loi précitée a été complété afin de permettre qu'une décision administrative déclarant la culpabilité ou une décision judiciaire puisse être invoquée pour justifier l'application de la règle de la récidive. Jusqu'à présent, l'autorité compétente pour infliger l'amende administrative peut tenir compte d'une décision judiciaire antérieure mais uniquement pour fixer notamment un montant d'amende situé dans la fourchette légale et pour refuser de reconnaître l'existence de circonstances atténuantes.

Vu la rédaction de cet article 116, la règle de la récidive pourrait jouer à l'égard d'une personne qui commettrait par exemple uniquement des infractions punissables de sanction de niveau 1.

Suivant l'avis du Conseil d'État, il est précisé que la récidive ne concerne pas uniquement la même infraction mais peut également résulter de la commission d'une autre infraction visée au Livre II.

Article 117

L'article 117, réglant le cas du concours matériel, reprend la disposition de l'article 12 de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.

Cette disposition envisage trois systèmes de concours selon la gravité de l'infraction: une règle relative au concours d'infractions mineures, une règle de concours de plusieurs infractions graves ou d'une ou plusieurs infractions mineures avec une ou plusieurs infractions

ernstige inbreuken. In beide gevallen wordt het bedrag van de geldboeten gecumuleerd zonder dat zij evenwel een plafond mogen overschrijden. Het laatste systeem heeft betrekking op de samenloop van één of meerdere inbreuken met een inbreuk betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers: de bedragen van de administratieve geldboeten worden eveneens gecumuleerd, maar zonder plafond.

Het nieuwe artikel 117 baseert zich op artikel 60 van het Strafwetboek betreffende de materiële samenloop van inbreuken en schrijft een regel voor die uniform wordt toegepast op de samenloop bij administratieve geldboeten, ongeacht de ernst van de inbreuken in samenloop. De bedragen van de geldboetes worden gecumuleerd met een maximum. Ze mogen nooit hoger zijn dan het dubbele van het maximum van de hoogste administratieve geldboete.

De Raad van State stelt de vraag of er met het oog op de naleving van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet in een regeling dient te worden voorzien voor het geval van de materiële samenloop van inbreuken die ook strafrechtelijk kunnen worden gesanctioneerd en van inbreuken die alleen met administratieve geldboeten kunnen worden gesanctioneerd.

De lezing van artikel 117, in samenhang met artikel 106, eerste lid, geeft uitsluitel.

Volgens artikel 106, eerste lid, worden de inbreuken die bedoeld zijn in Boek II bestraft met een sanctie van niveau 1, 2, 3 of 4. Met een bepaling betreffende de materiële samenloop van inbreuken die gedefinieerd zijn in Boek II, regelt artikel 117 de samenloop van meerdere inbreuken die bestraft worden met een sanctie van niveau 2 en/of 3 en 4. Die bepaling heeft eveneens betrekking op de samenloop van inbreuken die bestraft worden met een sanctie van niveau 1. Ten slotte heeft ze ook betrekking op de samenloop van inbreuken die bestraft worden met een sanctie van niveau 2, niveau 3 of van niveau 4 en inbreuken die bestraft worden met een sanctie van niveau 1.

De administratieve en strafrechtelijke vervolgingswijzen zijn waterdicht. De samenloopregels die bepaald zijn in het Strafwetboek kunnen slechts worden ingeroepen in geval van strafrechtelijke veroordeling; de regels onder artikelen 117 en 118 hebben alleen betrekking op de administratieve geldboeten.

Artikel 118

Artikel 118 voorziet in een nieuwe bepaling die aan de bevoegde administratie de mogelijkheid geeft om rekening te houden met de regels betreffende de ideële samenloop van misdrijven of betreffende het collectief

graves. Dans les deux cas, le montant des amendes est cumulé sans pouvoir excéder un plafond. Le dernier système est relatif au concours d'une ou plusieurs infractions avec une infraction relative à l'occupation de travailleurs étrangers: les montants des amendes administratives sont également cumulés mais sans plafond.

Le nouvel article 117 s'inspire de l'article 60 du Code pénal consacré au concours matériel d'infractions en prescrivant une règle qui s'applique de façon uniforme aux situations de concours en cas d'amendes administratives sans avoir égard à la gravité des infractions en concours. Les montants des amendes sont cumulés avec un maximum. Ils ne peuvent excéder le double du maximum de l'amende administrative la plus élevée.

Le Conseil d'État se pose la question de savoir s'il ne s'agit pas de régler les cas de concours matériel d'infractions qui peuvent également être sanctionnées pénalement et d'infractions qui ne peuvent l'être que par des amendes administratives et ce, afin de préserver le principe constitutionnel d'égalité et de non-discrimination.

La lecture de l'article 117 en liaison avec l'article 106, alinéa 1er, apporte une réponse à cette question.

Selon l'article 106, alinéa 1er, les infractions visées au Livre II sont punies d'une sanction de niveau 1, de niveau 2, de niveau 3 ou de niveau 4. En prescrivant une disposition relative au concours matériel d'infractions définies dans le Livre II, l'article 117 règle le cas de concours de plusieurs infractions punies d'une sanction de niveau 2 et/ou 3 et 4. Cette disposition vise également le concours d'infractions punies d'une sanction de niveau 1. Enfin, elle vise également le concours d'infractions punies d'une sanction de niveau 2, de niveau 3 ou de niveau 4 et d'infractions punies d'une sanction de niveau 1.

Par ailleurs, les poursuites administratives et les poursuites pénales constituent des réseaux de poursuites étanches. Les règles du concours prévues par le Code pénal ne peuvent être invoquées qu'en cas de condamnation pénale et celles prévues par les articles 117 et 118 ne visent que les amendes administratives.

Article 118

L'article 118 prévoit une nouvelle disposition donnant la possibilité à l'administration compétente de prendre en considération les règles relatives au concours idéal d'infractions ou au délit collectif. Cette disposition reprend

misdrijf. Deze bepaling neemt de tekst van artikel 65 van het Strafwetboek over, aangepast aan de administratieve procedure.

Ze bevestigt de administratieve praktijk die reeds de principes betreffende de ideële samenloop van inbreuken of het collectief misdrijf buiten elke wettelijke basis toepaste.

Artikel 119

Het nieuw artikel 119 is een regel met het oog op de rechtszekerheid die de bevoegde administratie en de arbeidsrechtbank dwingt om, bij de beoordeling van de sanctie die ze gaan opleggen, enkel rekening te houden met de administratieve beslissingen die een administratieve geldboete opleggen of de die overtreder schuldig verklaren binnen een termijn van drie jaar voor de nieuwe inbreuken werden gepleegd.

Deze bepaling heeft een algemene toepassing en maakt het bijvoorbeeld mogelijk om verzachtende omstandigheden in acht te nemen, zelfs indien de overtreder een administratieve geldboete kreeg of schuldig werd verklaard sinds meer dan drie jaar.

Artikel 120

Artikel 120 herneemt het systeem van de verzachtende omstandigheden bepaald onder artikel 1ter van de wet van 30 juni betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.

De bepaling van artikel 120 uniformiseert echter de drempel waaronder de bevoegde administratie en de arbeidsrechtbank niet mogen zakken bij toepassing van verzachtende omstandigheden.

Inderdaad, omwille van zijn ondoeltreffendheid wordt de drempel van 80% die van toepassing is voor inbreuken betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers vervangen. Door zijn overdreven striktheid laat hij de bevoegde administratie of de arbeidsrechtbank niet toe om het bedrag van de geldboete correct aan te passen aan de feiten die aanhangig worden gemaakt en zou er soms toe kunnen leiden dat zaken zonder gevolg worden geklasseerd of dat meer beroep zou worden gedaan op uitstel om te strenge straffen te vermijden.

De administratieve geldboetes die gepaard gaan met verzachtende omstandigheden mogen voortaan niet lager zijn dan 40% van het minimumbedrag dat de wet voorziet.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State.

le texte de l'article 65 du Code pénal tout en l'adaptant à la procédure administrative.

Elle consacre la pratique administrative qui faisait déjà application des principes relatifs au concours idéal d'infractions ou au délit collectif en dehors de toute base légale.

Article 119

Le nouvel article 119 est une règle de sécurité juridique qui impose à l'administration compétente et au tribunal du travail de ne tenir compte, pour apprécier la sanction qu'ils vont infliger, que des décisions administratives infligeant une amende administrative ou déclarant la culpabilité du contrevenant rendue dans un délai de trois ans avant la commission des nouvelles infractions.

Cette disposition est d'application générale et permet, par exemple, l'admission de circonstances atténuantes même si le contrevenant s'est vu infliger une amende administrative ou a vu sa culpabilité déclarée depuis plus de trois ans.

Article 120

L'article 120 reprend la règle relative aux circonstances atténuantes prescrite par l'article 1er de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infractions à certaines lois sociales.

Cependant, la disposition de l'article 120 uniformise le seuil en dessous duquel l'administration compétente et le tribunal du travail ne peuvent descendre en cas d'application de circonstances atténuantes.

En effet, en raison de son inefficacité, le seuil de 80% applicable aux infractions relatives à l'occupation de travailleurs étrangers est remplacé. Par son excès de rigidité, il ne permet pas à l'administration compétente ou au tribunal du travail d'adapter correctement le montant de l'amende aux faits dont ils sont saisis et peut les inciter au classement sans suite ou à recourir d'avantage au sursis pour éviter une répression trop sévère.

Désormais, les amendes administratives assorties de circonstances atténuantes ne peuvent être inférieures à 40% du montant minimum prévu par la loi.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État.

Artikel 121

Deze bepaling geeft gevolg aan het arrest van het Arbitragehof nr. 105/2004 van 16 juni 2004, dat de discriminatie vaststelde die voortvloeit uit de onmogelijkheid voor de administratief vervolgte werkgevers om uitstel te krijgen.

De redactie van het ontwerp baseert zich zoveel mogelijk op de wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

Samengevat, een overtreder kan uitstel krijgen indien hij, gedurende een referteperiode van vijf jaar vóór de inbreuk, niet reeds werd gesanctioneerd met sanctie van niveau 2, 3 of 4, door een administratieve beslissing die reeds uitvoerbaar geworden is of door een gerechtelijke beslissing die definitief geworden is op het ogenblik waarop de nieuwe inbreuk werd gepleegd.

De proeftermijn, dat wil zeggen de duur van het uitstel, bedraagt één tot drie jaar.

De herroeping is automatisch indien er een nieuwe inbreuk wordt gepleegd die tot een administratieve geldboete van een hoger niveau heeft geleid. Ze is facultatief en wordt dus overgelaten aan de beoordeling van de administratie of de rechter, indien de nieuwe opgelegde geldboete van een gelijk of een lager niveau is. Er dient echter verduidelijkt, wat de rechter betreft, dat hij het uitstel dat door de administratie werd toegekend, niet kan herroepen, maar dat hij deze kan toekennen wanneer de administratie hem geweigerd heeft. Overeenkomstig de opmerking van de Raad van State werd dat principe opgenomen in § 9 van artikel 121.

Het spreekt vanzelf dat het feit dat de inbreuk tijdens de proeftermijn wordt gepleegd, aanleiding geeft tot de herroeping; de beslissing betreffende de herroeping mag daarentegen na afloop van deze termijn worden genomen.

De twee vervolgingswijzen zijn waterdicht, in die zin dat een strafrechtelijke veroordeling voor een inbreuk die werd gepleegd binnen de proeftermijn die in het kader van een administratieve vervolging werd vastgelegd, niet leidt tot de herroeping van het uitstel bij de administratieve geldboete. De wettekst van artikel 121 is derhalve niet aangepast overeenkomstig de opmerking van de Raad van State die stelt dat «het uitstel van de tenuitvoerlegging van de administratieve geldboete ook lijkt te moeten (kunnen) worden herroepen wanneer de betrokkene strafrechtelijk is veroordeeld voor een inbreuk op het Sociaal Strafwetboek».

Artikelen 122 tot 235

Artikelen 122 tot 235 van Boek II nemen de incriminaties over die vermeld zijn in de sociale wetten inzake arbeidsrecht en sociale zekerheidsrecht.

Article 121

Cette disposition fait suite à l'arrêt de la Cour d'arbitrage n° 105/2004 du 16 juin 2004, constatant la discrimination résultant de l'impossibilité pour les employeurs poursuivis administrativement de bénéficier du sursis.

La rédaction du projet s'inspire au maximum de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation.

En résumé, un contrevenant peut bénéficier du sursis si, durant une période de référence, constituée des cinq années précédant l'infraction, il ne s'est pas déjà vu infliger une sanction de niveau 2, 3 ou 4, par une décision administrative devenue exécutoire ou une décision judiciaire devenue définitive au moment où la nouvelle infraction est commise.

Le délai d'épreuve, c'est à dire la durée du sursis, est de un à trois ans.

La révocation est automatique si une nouvelle infraction ayant entraîné une amende administrative de niveau supérieur est commise. Elle est facultative et donc laissée à l'appréciation de l'administration ou du juge, si la nouvelle amende encourue est de niveau égal ou inférieur. Il faut toutefois préciser, en ce qui concerne le juge, qu'il ne peut retirer le sursis accordé par l'administration, mais qu'il peut par contre l'accorder lorsque l'administration l'a refusé. Suite à la remarque du Conseil d'État, ce principe a été intégré dans le § 9 du texte légal de l'article 121.

Il va de soi que c'est le fait que l'infraction est commise dans le délai d'épreuve qui déclenche la révocation; la décision de révocation, quant à elle, peut être prise au-delà de ce délai.

Il y a étanchéité entre les deux réseaux de poursuites, en ce sens qu'une condamnation pénale pour une infraction commise dans le délai d'épreuve fixé dans le cadre d'une poursuite administrative n'entraîne pas la révocation du sursis assortissant l'amende administrative. Dès lors, le texte légal de l'article 121 n'est pas adapté conformément à la remarque du Conseil d'État qui dispose que «le sursis à l'exécution de l'amende administrative semble également devoir (pouvoir) être révoqué lorsque l'intéressé est condamné au pénal pour une infraction au Code pénal social».

Articles 122 à 235

Les articles 122 à 235 du Livre II reprennent les incriminations que comportent les lois sociales en matière de droit du travail et de la sécurité sociale.

Volgens de Raad van State zal de begrijpelijkheid en toegankelijkheid van het sociaal strafrecht lijden onder het onttrekken van die strafbepalingen aan de sociale wetgeving waaruit ze voortvloeien met de bedoeling ze onder te brengen in een Sociaal Strafwetboek.

Met inachtneming van het gelijkheidsbeginsel van de incriminaties, omvat Boek II een exhaustieve opsomming van de inbreuken op het sociaal strafrecht waarvan alle constructieve elementen zijn bepaald. Ze zijn gerangschikt naar gelang hun ernst, vervolgens via een logische opbouw geordend. Het Wetboek sanctioneert de inbreuken die even zwaar zijn met dezelfde sanctie. Aldus wordt het principe van de proportionaliteit van de sancties in sociaal strafrecht opnieuw opgenomen.

Het belang dat beschermd wordt door de incriminatie bepaalt de ernst van de inbreuk. Bijgevolg groepeerde Boek II de inbreuken niet volgens de sociale basiswetten waaruit ze voortvloeien, maar wel volgens thematische hoofdstukken, hetgeen de begrijpelijkheid van het sociaal strafrecht moet verhogen.

De codificatie maakt het sociaal strafrecht aldus begrijpelijker en coherenter, wat de justiciabelen meer rechtzekerheid biedt en de praktijkmensen hulp bij de toepassing van het recht.

Tijdens haar werkzaamheden heeft de Commissie voor de hervorming van het sociaal strafrecht, die het Sociaal strafwetboek heeft uitgewerkt, de gelegenheid gehad om aan te geven welke bepalingen van de sociale basiswetten betrekking hebben op de artikelen van het Wetboek. Deze definitie is niet weerhouden in het Wetboek omdat dit voor verscheidene inbreuken in de praktijk problemen schept (bijvoorbeeld artikel 168 dat de niet-uitbetaling van het werknemersloon bestraft, ongeacht de bron die de betaling verplicht stelt).

Voorts werd rekening gehouden met de wetgevingstechniek van de Raad van State in verband met de wijze waarop het sanctieniveau van de inbreuken onder de artikelen 122 tot 234 in de Nederlandstalige versie is gedefinieerd.

Artikelen 122 en 123

De artikelen 122 en 123 omvatten incriminaties die de bestraffing inhouden van de niet-naleving van de inhoud van de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd. Die wet bestrijdt de discriminaties op grond van de gezondheidstoestand van de kandidaat-werknemer ter gelegenheid van zijn aanwerving of van de werknemer die andere functies wil uitoefenen in de private of openbare sector.

De wet van 28 januari 2003 verbiedt onder voorbehoud van bepaalde uitzonderingen biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring

Selon le Conseil d'État, soustraire ces dispositions pénales de la législation sociale dont elles sont issues pour les faire figurer dans un code nuit à la compréhension et à l'accessibilité du droit pénal social.

Respectant le principe de la légalité des incriminations, le Livre II contient une énumération exhaustive des infractions de droit pénal social dont tous les éléments constitutifs sont définis. Celles-ci sont classées par ordre de gravité les unes par rapport aux autres, puis ordonnées de manière logique. Le code sanctionne les infractions de même gravité de la même sanction. De la sorte, il rétablit le principe de la proportionnalité des sanctions en droit pénal social.

C'est l'intérêt protégé par l'incrimination qui dicte la gravité de l'infraction. Par conséquent, le Livre II ne regroupe pas les infractions en fonction des lois sociales de base dont elles sont issues mais il les rassemble en chapitre en se basant sur des thématiques, ce qui doit accroître la lisibilité du droit pénal social.

La codification contribue donc à rendre le droit pénal social plus lisible et plus cohérent, ce qui améliorera la sécurité juridique pour les justiciables et aidera les praticiens dans l'application du droit.

Au cours de ses travaux, la Commission de réforme du droit pénal social, au sein de laquelle le Code pénal social a été élaboré, a eu l'occasion de déterminer dans les lois sociales de base quels sont les articles du code concernés par leurs dispositions. Cette définition n'a pas été retenue dans le code car elle pose des difficultés de mise en œuvre pour plusieurs infractions (s'agissant, par exemple, de l'article 168 qui punit le non paiement de la rémunération du travailleur quelle que soit la source de l'obligation de payer).

En outre, il a été tenu compte de la remarque de légistique du Conseil d'État en ce qui concerne la façon de définir le niveau de sanction des infractions dans la version néerlandaise des articles 122 à 234.

Articles 122 et 123

Les articles 122 et 123 comportent des incriminations qui sanctionnent le non-respect du prescrit de la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail. Cette loi vise à lutter contre les discriminations fondées sur l'état de santé du candidat travailleur à l'occasion de son engagement ou du travailleur qui veut accéder à d'autres fonctions, que ce soit dans le secteur privé ou dans le secteur public.

La loi du 28 janvier 2003 interdit sous réserve de certaines exceptions les tests biologiques, les examens médicaux ou les collectes d'informations orales, en vue

met het oog op het verkrijgen van medische informatie over de gezondheidstoestand of stamboom informatie van een werknemer of kandidaat-werknemer (artikel 3, § 1, eerste lid, van de wet van 28 januari 2003).

Ze zijn evenwel toegelaten als ze verband houden met de huidige geschiktheid van de kandidaat-werknemer of werknemer en de specifieke kenmerken van de betrekking.

Dit ontwerp stelt twee artikelen voor: artikel 122 bestraft de niet-naleving van de verbodsbepalingen die het wezen van de wet van 28 januari 2003 uitmaken en verwijzen naar het principe van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en artikel 123 incrimineert de niet-naleving van de procedure die de werkgever moet volgen wanneer hij een werknemer of kandidaat aan een toegelaten biologische test of medisch onderzoek.

Artikel 122

Artikel 122, eerste lid, is in drie verdeeld volgens de strafrechtelijk strafbare persoon. Punt 1° stelt de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber strafbaar. Punt 2° omvat sancties ten aanzien van de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer. Punt 3° geldt ten slotte voor ieder persoon.

Artikel 122, eerste lid, 1°, a en 2°, bestraft de werkgever en de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer die biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring hebben uitgevoerd of laten uitvoeren die niet gerechtvaardigd zijn door de evaluatie van de huidige geschiktheid van de kandidaat-werknemer of werknemer of door de specifieke kenmerken van de betrekking, of die niet zijn toegelaten bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. Hierbij zijn met name, maar niet uitsluitend, het voorspellende genetisch onderzoek en de aidstest bedoeld, die strikt verboden zijn tenzij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit dat toelaat.

Artikel 122, eerste lid, 1°, b) en 3° houdt de strafbaarstelling in van de werkgever die tests of onderzoeken heeft laten uitvoeren door een persoon die niet de hoedanigheid van preventieadviseur-arbeidsgeneeskunde bezit alsook van de persoon die tests en onderzoeken uitvoert terwijl hij niet de hoedanigheid van preventieadviseur-arbeidsgeneesheer bezit.

Aangezien het gaat om gedragingen die de persoonlijke levenssfeer ernstig in het gedrang brengen en aanleiding geven tot discriminaties op grond van de gezondheidstoestand van de werknemers en kandidaat-werknemers, voorziet de sanctie bepaald in artikel 122 in een sanctie van niveau 2.

d'obtenir des informations médicales sur l'état de santé ou des informations sur l'hérédité d'un travailleur ou d'un candidat travailleur (article 3, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 28 janvier 2003).

Ceux-ci sont cependant autorisés s'ils s'attachent aux aptitudes actuelles du candidat travailleur ou du travailleur et des caractéristiques spécifiques de la fonction.

Le présent projet propose deux articles: l'article 122 qui sanctionne le non-respect des interdictions qui constituent l'essence de la loi du 28 janvier 2003 et qui font référence au principe relatif au respect de la vie privée et l'article 123 qui incrimine le non-respect de la procédure à suivre par l'employeur lorsqu'il soumet un travailleur ou un candidat à un examen médical ou à un test biologique autorisé.

Article 122

L'article 122 alinéa 1er, est divisé en trois selon la personne pénalement punissable. Le 1er incrimine l'employeur, son préposé ou son mandataire. Le 2° comporte des sanctions à charge du conseiller en prévention médecin du travail. Et enfin, le 3° vise toute personne.

L'article 122, alinéa 1er, 1°, a et 2°, sanctionne l'employeur et le conseiller en prévention médecin du travail qui ont effectué ou qui ont fait effectuer des tests biologiques, des examens médicaux ou des collectes d'informations orales qui ne sont pas justifiés par l'évaluation de l'aptitude actuelle du candidat travailleur ou du travailleur ou par les caractéristiques spécifiques de la fonction ou qui ne sont pas autorisés par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres. Sont visés, notamment mais pas exclusivement, l'examen génétique prévisionnel et le test de dépistage de l'infection par le virus de l'immunodéficience humaine, lesquels sont strictement interdits sauf si un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres en autorise la pratique.

L'article 122, alinéa 1er, 1°, b) et 3°, incrimine l'employeur qui a fait effectuer des tests ou des examens par une personne qui n'avait pas la qualité de conseiller en prévention médecin du travail ainsi que la personne qui effectue des tests et des examens alors qu'elle n'avait pas la qualité de conseiller en prévention médecin du travail.

S'agissant de comportements portant lourdement atteinte à la vie privée et réalisant des discriminations fondées sur l'état de santé des travailleurs et des candidats travailleurs, la sanction prévue à l'article 122 est une sanction de niveau 2.

Artikel 122, tweede en derde lid, neemen de verbodsbepalingen over die zijn voorgeschreven door de wet van 28 januari 2003: ontzetting uit de politieke en burgerlijke rechten waarin voorzien is in het algemeen strafrecht alsook het beroepsverbod om de geneeskunde uit te oefenen. De duur ervan is dezelfde als vermeld in andere bepalingen van het ontwerp die in een beroepsverbod voorzien, namelijk een maand tot drie jaar.

Artikel 123

Artikel 123 bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die zich niet gehouden heeft aan de procedure voor de informatie aan de werknemer betreffende de uitvoering van tests of onderzoeken die niet verboden zijn bij wet of bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Die inbreuk beschermt de procedureregels betreffende de informatieplicht die rust op de werkgever wanneer medische onderzoeken zijn toegelaten, en moet als een matige zware inbreuk wordt beschouwd. De sanctie van niveau 2 is dan ook voldoende om dit feit te bestraffen.

Artikel 124

Dit artikel neemt de inbreuken over die vermeld zijn in de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid. Die wet bestrijdt de rechtstreekse en onrechtstreekse discriminatie op grond van geslacht in de arbeidsverhoudingen binnen de private en openbare sector.

Dit is in drie verdeeld volgens de personen die omschreven zijn als strafrechtelijk strafbaar.

Artikel 124, 1°, bestraft niet alleen de werkgever maar ook al wie werkaanbiedingen of advertenties inzake werkgelegenheid, promotiekansen en zelfstandige beroepen verspreidt die indruisen tegen de gelijke behandeling van man en vrouw (artikel 7 van de wet van 7 mei 1999).

Artikel 124, 2°, stelt alleen de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber strafrechtelijk strafbaar.

Punten a en b stemmen overeen met artikel 25, 1°, van de wet van 7 mei 1999, dat verbiedt te verwijzen naar het geslacht in de toegangsvoorwaarden, de selectie en de selectiecriteria voor de betrekkingen of functies in welke sector of bedrijfstak ook, of in die voorwaarden of criteria elementen op te nemen die zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing naar het geslacht leiden tot een discriminatie, en dat verbiedt de toegang tot het arbeidsproces of de

L'article 122, alinéas 2 et 3, reprennent les interdictions prescrites par la loi du 28 janvier 2003: l'interdiction des droits civils et politiques prévue par le droit pénal général ainsi que l'interdiction professionnelle de l'exercice de l'art de guérir. La durée de celle-ci est la même que dans d'autres dispositions du projet prévoyant une interdiction professionnelle, à savoir un mois à trois ans.

Article 123

L'article 123 sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas respecté la procédure d'information du travailleur relative à la pratique de tests ou d'examens qui ne sont pas interdits par la loi ou par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Cette infraction qui protège les règles de procédure relatives à l'obligation d'information qui pèse sur l'employeur lorsque les examens médicaux sont autorisés est à considérer comme une infraction de gravité moyenne. La sanction de niveau 2 est suffisante pour réprimer ce fait.

Article 124

Cet article reprend les infractions de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale. Cette loi vise à lutter contre les discriminations directes et indirectes fondées sur le sexe dans les relations de travail relevant du secteur privé et du secteur public.

Il est divisé en trois en fonction des personnes définies comme étant pénalement punissables.

Le 1° de l'article 124 punit non seulement l'employeur mais aussi toute personne qui diffuse des offres d'emploi ou des annonces relatives à l'emploi, aux possibilités de promotion et à une profession indépendante qui seraient contraires à l'égalité de traitement entre homme et femme (article 7 de la loi du 7 mai 1999).

Le 2° de l'article 124 rend uniquement l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable.

Les points a et b correspondent à l'article 25, 1°, de la loi du 7 mai 1999, qui interdit de faire référence au sexe dans les conditions d'accès, la sélection et les critères de sélection aux emplois ou postes de travail, quel que soient le secteur ou la branche d'activité, ou d'utiliser dans ces conditions ou critères des éléments qui, même sans référence explicite au sexe, aboutissent à une discrimination et qui interdit de refuser ou d'entraver

gelegenheid tot de promotiekansen te ontzeggen of te belemmeren om expliciete of impliciete redenen die direct of indirect op het geslacht steunen.

Punten c en d verwijzen naar artikel 25, 2°, van de wet van 7 mei 1999, dat verwijst naar artikel 12, tweede lid, 1° en 2°, van de wet. Krachtens die bepalingen is het verboden in de arbeidsvoorwaarden en in de voorwaarden, criteria of redenen van het ontslag te verwijzen naar het geslacht, of in die voorwaarden, criteria of redenen elementen op te nemen die zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing naar het geslacht leiden tot discriminatie. Het is eveneens verboden voorwaarden, criteria of redenen op discriminerende wijze volgens het geslacht vast te stellen of toe te passen.

Artikel 124, 3°, heeft betrekking op iedere persoon die binnen de door de rechter vastgestelde termijn geen einde heeft gemaakt aan de discriminerend geachte toestand. Krachtens artikel 21 van de wet van 7 mei 1999 mag de rechter immers bij wie een geschil in verband met de toepassing van de wet aanhangig is gemaakt, de stopzetting bevelen van een discriminerende toestand inzake arbeidsvoorwaarden, ontslag of aanvullende regelingen voor sociale zekerheid.

Onderhavig ontwerp neemt de strafbepaling van artikel 25, 3°, van de wet van 7 mei 1999, die de bepalingen van de wet betreffende de aanvullende sociale zekerheidsstelsels incrimineert, niet over. Deze bepalingen moeten niet ondersteund worden door strafvervolgingen. De regeling gebeurt via het burgerlijk recht: de rechter die een ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen in de bepalingen en praktijken van de aanvullende sociale zekerheidsstelsels vaststelt, stemt de rechten van de gediscrimineerde groep af op deze van de bevoorrechte groep.

Het recht op non-discriminatie is bekrachtigd op grond van verscheidene constitutionele en internationale normen, en heeft derhalve belangrijke waarde. Echter, aangezien ons rechtsarsenaal echter reeds verschillende niet-strafrechtelijke rechtsmiddelen omvat om die discriminaties te beteugelen (bijvoorbeeld de vordering tot staking) en het bovendien gaat om een aangelegenheid waarbij de burgerlijke rechtsoverheid vanwege het arbeidsauditoraat een voorname keuze geniet, kan een gematigde repressieve ondersteuning worden overwogen. Aldus voorziet artikel 124 in een sanctie van niveau 2.

Artikel 125

Artikel 125 neemt de inbreuken over die vermeld zijn onder hoofdstuk II betreffende de bevordering van de

l'accès à l'emploi ou aux possibilités de promotion pour des motifs explicites ou implicites fondés directement ou indirectement sur le sexe.

Les points c et d se réfèrent à l'article 25, 2°, de la loi du 7 mai 1999 qui renvoie à l'article 12, alinéa 2, 1° et 2°, de la loi. En vertu de ces dispositions, il est interdit de faire référence au sexe dans les conditions de travail et dans les conditions, critères ou motifs de licenciement ou d'utiliser dans ces conditions, critères ou motifs des éléments qui, même sans référence explicite au sexe, aboutissent à une discrimination. Il est également proscrit d'établir ou d'appliquer des conditions, critères ou motifs d'une manière discriminatoire en fonction du sexe.

Le 3° de l'article 124 vise toute personne qui n'a pas mis fin à la situation reconnue comme discriminatoire dans le délai fixé par le juge. En effet, l'article 21 de la loi du 7 mai 1999 habilite le juge à ordonner la cessation d'une situation discriminatoire en matière de conditions de travail, de licenciement ou de régimes complémentaires de sécurité sociale.

Le présent projet ne reprend pas la disposition pénale prescrite à l'article 25, 3°, de la loi du 7 mai 1999 qui incrimine les dispositions de la loi concernant les régimes complémentaires de sécurité sociale. Ces dispositions n'ont pas besoin d'un soutien répressif. La régulation se fait par la voie civile: le juge constatant une inégalité de traitement entre homme et femme dans les dispositions et pratiques relatives aux régimes complémentaires de sécurité sociale procède à un alignement des droits du groupe discriminé sur ceux du groupe favorisé.

Le droit à la non-discrimination est consacré par différentes normes constitutionnelles et internationales, et il y va donc d'une valeur importante. Toutefois, étant donné que notre arsenal juridique contient déjà différents moyens d'action non pénaux pour tenter de juguler les discriminations (action en cessation, par exemple), et qu'il s'agit en outre d'une matière où l'action civile de l'auditorat du travail est appelée à occuper une place de choix, un soutien répressif modéré peut être envisagé. La sanction prévue à l'article 124 est donc une sanction de niveau 2.

Article 125

L'article 125 reprend les infractions du chapitre II consacré à la promotion de l'emploi dans la loi du

tewerkstelling van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling.

Dit hoofdstuk bestrijdt de discriminaties waarvan oudere werknemers in de openbare en private sector het slachtoffer kunnen zijn bij de aanwerving of selectie van personeel. De voorbereidende werkzaamheden van de wet stellen: «in heel wat personeelsadvertenties is er een maximumleeftijdsgrens terug te vinden. Dit heeft uiteraard negatieve gevolgen op de tewerkstellingskansen van oudere werkzoekenden. Ook wordt hierdoor de indruk gewekt en bevestigd alsof men eens een bepaalde leeftijd voorbij, niet meer in staat zou zijn om op de arbeidsmarkt een plaats in te nemen» (Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1997-1998, nr.1269/1 en 1270/1).

Artikel 125 is ontleend aan de strafbepaling in artikel 7 van de wet met incriminatie van het verbod in zijn artikel 3.

Artikel 7, § 1, van de wet van 13 februari 1998 bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die de bepalingen van artikel 3 van de wet niet naleeft. Artikel 7, § 2, bestraft al wie namens de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber de bepalingen van artikel 3 niet naleeft. Deze paragraaf heeft bijvoorbeeld betrekking op «een wervings- en selectiebureau, ingeschakeld door een onderneming die op zijn diensten wenst beroep te doen» (Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1997-1998, nr.1269/4, blz.43). De ontwerp tekst vereenvoudigt de formulering van de tenlastelegging; met de uitdrukking «de werkgever, zijn aangestelde of rechthebbende» wordt immers ook het wervings- en selectiebureau uit bovengenoemd voorbeeld bedoeld; het treedt op als lasthebber van de werkgever, namelijk als persoon die een machtiging van de werkgever heeft ontvangen om een van diens opdrachten te vervullen en die beschikt over de noodzakelijke bevoegdheid en gezag om toe te zien op de naleving van de sociale wet ofschoon deze bevoegdheid beperkt is in tijd en ruimte (Cass. 15 september 1981, *R.W.*, 1981-1982, col; 1123 en opm. H.D. Bosly).

Krachtens artikel 3 van de wet van 13 februari 1998 is het verboden bij werving van personeel een maximumleeftijdsgrens vast te stellen vanaf wanneer een sollicitant zijn kandidatuur niet meer mag stellen. Voorts is het verboden om bij selectie van personeel een maximumleeftijdsgrens te hanteren vanaf wanneer een sollicitant niet meer in aanmerking komt voor de indienstneming. Zowel de uitdrukkelijke als de impliciete verwijzingen naar een leeftijdsgrens vallen onder dit verbod.

Het verbod is niet van toepassing wanneer voor de aanwerving van personeel een maximumleeftijdsgrens wordt opgelegd door een wettelijke bepaling. De Koning kan, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de gevallen

13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi.

Ce chapitre vise à lutter contre les discriminations auxquelles les travailleurs âgés occupés dans le secteur public et dans le secteur privé peuvent être confrontés en cas de recrutement de personnel ou de sélection du personnel. Les travaux préparatoires de la loi disposent que «dans de nombreuses offres d'emploi, on trouve une limite d'âge maximale. Ceci a bien entendu des conséquences négatives sur les chances de retrouver un travail pour les demandeurs d'emploi âgés. Cela peut également donner ou confirmer l'impression qu'au-delà d'un certain âge, une personne n'est plus capable de trouver une place sur le marché du travail» (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1997-1998, n° 1269/1 et 1270/1).

L'article 125 reprend la disposition pénale de l'article 7 de la loi en question en incriminant l'interdiction de son article 3.

L'article 7, § 1er, de la loi du 13 février 1998 punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui ne respecte pas les dispositions de l'article 3 de la loi. L'article 7, § 2, sanctionne tous ceux qui, au nom de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire ne respecte pas le prescrit de l'article 3. Ce paragraphe vise, par exemple, «(...) une société de recrutement et de sélection, mandatée par une entreprise qui souhaite faire appel à ses services» (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1997-1998, n°1269/4, p.43). Le projet de texte simplifie la formule d'imputation; en effet, par l'expression «l'employeur, son préposé ou son mandataire», on vise aussi la société de recrutement et de sélection visée dans l'exemple ci-dessus; elle agit comme mandataire de l'employeur, à savoir en tant que personne ayant reçu une délégation de l'employeur pour accomplir une de ses missions et qui est dotée de l'autorité et de la compétence nécessaire pour veiller au respect de la loi sociale même si cette compétence est limitée dans le temps et dans l'espace (Cass. 15 septembre 1981, *R.W.*, 1981-1982, col. 1123 et obs. H.D. Bosly).

L'article 3 de la loi du 13 février 1998 stipule, qu'en cas de recrutement du personnel, il est interdit de fixer une limite d'âge maximale à partir de laquelle un candidat ne peut plus poser sa candidature. De même, en cas de sélection de personnel, il est interdit de fixer une limite d'âge maximale à partir de laquelle un candidat ne serait plus pris en considération pour l'entrée en service. L'interdiction porte tant sur les références explicites à une limite d'âge que sur les références implicites.

L'interdiction relative à une limite d'âge maximale en cas de recrutement du personnel n'est pas d'application lorsqu'une limite d'âge est fixée par une disposition légale. La loi habilite le Roi à définir par arrêté royal délibéré

bepalen waarin melding kan worden gemaakt van de leeftijd in de toegangsvoorwaarden van een betrekking of een beroepsactiviteit waarvoor de leeftijd een doorslaggevende voorwaarde vormt wegens de aard of de uitvoeringsvoorwaarden ervan (artikel 4, § 2, van de wet van 13 februari 1998).

Aangezien het gaat om bepalingen die de discriminatie tussen werknemers en kandidaat-werknemers op grond van leeftijd bestrijden, kunnen de onder artikel 124 aangevoerde redenen ook hier gelden om te rechtvaardigen dat een sanctie van niveau 2 van toepassing is op de incriminaties van artikel 125.

Artikelen 126 tot 129

De artikelen 126 tot 127 bevatten incriminaties betreffende geweld en pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk. De incriminaties zitten vandaag vervat in de artikelen 81, 1°, en 88*bis* van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Zoals overigens elders al gemeld werd, neemt onderhavig ontwerp de materie van de veiligheid en het welzijn op het werk niet over omdat deze materie al enkele jaren volledig wordt hervormd en dat het niet geschikt lijkt om op dit ogenblik in dit wetgevend werk in opbouw tussen te komen, omdat dit de coherentie van deze wetgevende en reglementaire werkzaamheden zou kunnen schaden. De materie van het pesten is echter al goed omschreven en kan daarom uit deze werken worden gelicht.

De inbreuken betreffende deze materie zijn in vier graden van ernst onderverdeeld, net als alle andere incriminaties van dit ontwerp. Het is de weg die moet worden gehanteerd in een latere fase, wanneer alle andere inbreuken betreffende het welzijn worden opgenomen in de wet die uit onderhavig ontwerp voortvloeit.

Artikel 126

Artikel 126 bestraft pesterijen of geweld op het werk.

De ruime formulering van de strafbare personen («iedere persoon die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk») omvat de werkgever, zijn aangestelde, zijn lasthebber, de werknemers, maar ook alle personen van buiten de onderneming die in contact treden met de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inzonderheid de klanten, de leveranciers, dienstverleners, leerlingen, studenten en personen die uitkeringen genieten (artikel 2, 5°, van het koninklijk

en Conseil des ministres les cas dans lesquelles une limite d'âge peut être imposée en matière de conditions d'accès à un emploi ou à une activité professionnelle pour lesquelles en raison de la nature ou des conditions de leur exercice, l'âge constitue une condition déterminante (article 4 § 2, de la loi du 13 février 1998).

S'agissant de dispositions luttant contre les discriminations entre les travailleurs et les candidats travailleurs en fonction de leur âge, les raisons invoquées à l'article 124 peuvent être reprises ici pour justifier qu'une sanction de niveau 2 assortisse les incriminations de l'article 125.

Articles 126 à 129

Les articles 126 à 127 contiennent les incriminations en matière de violence et de harcèlement moral ou sexuel au travail. À l'heure actuelle, les incriminations sont contenues dans les articles 81, 1°, et 88*bis* de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Comme cela a déjà été signalé par ailleurs, le présent projet ne reprend pas la matière de la sécurité et du bien-être au travail pour la raison que cette matière fait l'objet, depuis plusieurs années, d'une refonte complète et que sous peine de porter atteinte à la cohérence de ces travaux législatifs et réglementaires, il ne paraît pas approprié d'intervenir pour l'instant dans cet édifice législatif en construction. Toutefois, la matière du harcèlement peut déjà en être extraite en raison du fait qu'elle est bien circonscrite.

Les infractions qui concernent cette matière sont réparties en quatre niveaux de gravité, comme toutes les autres incriminations de ce projet. Ce sera la voie à suivre dans une phase ultérieure, lorsque toutes les autres infractions relatives au bien-être seront intégrées à la loi issue du présent projet.

Article 126

L'article 126 punit le fait de harceler ou d'être violent au travail.

La formulation large des personnes punissables («toute personne qui entre en contact avec les travailleurs lors de l'exécution de leur travail») englobe l'employeur, son préposé, son mandataire, les travailleurs, mais aussi toutes les personnes étrangères à l'entreprise et qui entrent en contact avec les travailleurs lors de l'exécution de leur travail, notamment les clients, les fournisseurs, les prestataires de service, les élèves, les étudiants et les bénéficiaires d'allocations (article 2, 5°, de l'arrêté royal

besluit van 11 juli 2002 betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk).

De incriminatie onder artikel 126 moet bestraft worden met een zware sanctie die in de meest ernstige gevallen aan de rechter de mogelijkheid geeft om een gevangenisstraf uit te spreken of aan de onderzoeksrechter de mogelijkheid om een aanhoudingsbevel af te leveren. De voorziene sanctie is aldus een sanctie van niveau 4.

Artikel 127

Artikel 127 is ontleend aan de strafbepaling onder artikel 88*bis* van de wet van 4 augustus 1996, dat verwijst naar artikel 32*decies* van dezelfde wet en de personen bestraft die geen einde maken aan de daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk binnen de termijn die door de rechter is vastgesteld.

Zo is de rechter op grond van artikel 32*decies* immers gemachtigd om aan diegene die zich schuldig maakt aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk het bevel op te leggen om een einde te maken aan die feiten.

Een sanctie van niveau 4 lijkt aangewezen om de beschikking van de burgerlijke rechter effectief te maken; met het oog op coherentie kan men immers degene die geen einde maakt aan de voornoemde feiten na een rechterlijke beschikking immers geen sanctie opleggen die lichter is dan de sanctie die hij zou oplopen indien tegen hem vervolging was ingesteld voor dezelfde feiten.

Artikel 128

Artikel 128 maakt de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber strafrechtelijk strafbaar die geen preventie-maatregelen neemt tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk, zoals bepaald in de voornoemde wet van 4 augustus 1996 in het kader van het algemeen beleid inzake welzijn op het werk en in artikelen 3 tot 5 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk.

De incriminaties onder artikel 128 worden bestraft met een sanctie van niveau 2. Ze hebben betrekking op feiten waarbij de werkgever zich niet gehouden heeft aan zijn verplichtingen om die handelingen preventief te bestrijden en de slachtoffers te beschermen in de gevallen waarin ze zich zouden voordoen.

du 11 juillet 2002 relatif à la protection contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail).

L'incrimination de l'article 126 doit être punie d'une sanction lourde, impliquant, dans les cas les plus graves, la possibilité pour le juge de prononcer une peine d'emprisonnement ou pour le juge d'instruction de décerner un mandat d'arrêt. La sanction prévue est donc une sanction de niveau 4.

Article 127

L'article 127 reprend la disposition pénale de l'article 88*bis* de la loi du 4 août 1996 qui se réfère à l'article 32*decies* de la même loi et punit les personnes qui ne mettent pas fin aux actes de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail dans le délai fixé par le juge.

En effet, l'article 32*decies* habilite le juge à ordonner la cessation d'une situation de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail dans le chef de ceux qui se rendent coupables de ces faits.

Une sanction de niveau 4 paraît nécessaire pour assurer l'effectivité de la décision du juge civil; en effet, dans un souci de cohérence, on ne peut punir celui qui ne met pas fin aux faits de harcèlement à la suite d'une décision judiciaire d'une sanction inférieure à celle qu'il encourrait s'il était poursuivi pour les mêmes faits.

Article 128

L'article 128 rend l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable s'il n'adopte pas les mesures destinées à prévenir la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail, prescrites par la loi précitée du 4 août 1996 dans le cadre de la politique générale de bien-être au travail et par les articles 3 à 5 de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 relatif à la protection contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail.

Les incriminations prévues à l'article 128 sont punies d'une sanction de niveau 2. Elles concernent des faits à l'occasion desquels l'employeur n'a pas rempli ses obligations qui tendent à prévenir ces actes et à protéger les victimes au cas où ils se produiraient.

Artikel 129

Artikel 129 heeft betrekking op de verschillende formaliteiten waaraan de werkgever dient te voldoen en die in hoofdzaak omschreven zijn onder artikel 32*quinq*ues, § 1, van de wet van 4 augustus 1996 en onder artikel 6 van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk.

De sanctie van niveau 1 lijkt voldoende om de naleving van die verplichtingen te verzekeren.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het opschrift van artikel 129.

Artikelen 130 tot 140

Zelfs indien de incriminaties betreffende de gezondheid en de veiligheid op het werk, behoudens uitzondering, om hoger vermelde redenen niet in onderhavig ontwerp zijn gedetailleerd, werden ze geïntegreerd in het Sociaal Strafwetboek. Zo vallen deze inbreuken onder hetzelfde strafstelsel als de andere inbreuken van sociaal strafrecht.

Immers, zodra de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten en de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie worden ingetrokken door de goedkeuring van een Sociaal Strafwetboek dat de inhoud van deze wetten herneemt door er enkele wijzigingen aan te brengen, lijkt het absoluut noodzakelijk om minstens de toepassing van de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek betreffende deze twee materies op de incriminaties inzake veiligheid te voorzien.

Dit ontwerp maakt eveneens de algemene principes van het Sociaal Strafwetboek inzake verzachtende omstandigheden, herhaling, enz (cf. artikelen 113 en volgende) van toepassing.

De administratieve geldboetes toepasselijk maken veronderstelt keuze maken van sanctieniveau. Voorlopig en in afwachting dat de incriminaties betreffende de veiligheid in het wetboek zijn gedetailleerd, heeft men de sanctie van niveau 3 voorzien net als de incriminaties die ten doel hebben de persoon van de werknemer te beschermen. Wanneer de wetgever de incriminaties inzake veiligheid zal voorschrijven, zal hij ervoor zorgen dat het sanctieniveau aangepast wordt (1, 2, 3 of 4) naargelang de ernst van de inbreuk.

Deze voorlopige keuze van de sanctie van niveau 3 wordt eveneens voor de strafsanctie gemaakt. Men hoeft niet te vrezen dat de opsluitingsstraf in deze materie zal verdwijnen; immers, de inbreuken die verwondingen of de dood van een werknemer veroorzaken vallen onder

Article 129

L'article 129 est consacré aux différentes formalités que doit remplir l'employeur, décrites principalement par l'article 32*quinq*ues, § 1er, de la loi du 4 août 1996 et par l'article 6 de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 relatif à la protection contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail.

La sanction de niveau 1 paraît suffisante pour assurer le respect de ces obligations.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'intitulé de l'article 129.

Articles 130 à 140

Même si les incriminations relatives à la santé et la sécurité au travail ne sont pas, sauf exception, détaillées dans le présent projet pour les raisons indiquées plus haut, elles ont été intégrées dans le Code pénal social. De la sorte, on dote ces infractions du même régime répressif que les autres infractions de droit pénal social.

En effet, dès lors que la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales et la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail sont abrogées par l'adoption d'un Code pénal social qui reprend le contenu de ces lois en y apportant quelques modifications, il paraît indispensable de prévoir au minimum l'application des dispositions du Code pénal social afférentes à ces deux matières aux incriminations en matière de sécurité.

Le présent projet rend également applicables les principes généraux du Code pénal social en matière de circonstances atténuantes, de récidive, etc. (voy. articles 113 et suivants).

Rendre la matière des amendes administratives applicable suppose que l'on fasse choix du niveau de la sanction. À titre provisoire et dans l'attente que les incriminations relatives à la sécurité soient détaillées dans le code, on a prévu la sanction de niveau 3 à l'instar des incriminations qui visent à protéger la personne du travailleur. Lorsque le législateur écrira les incriminations en matière de sécurité, il veillera à adapter le niveau de la sanction (1, 2, 3 ou 4) selon la gravité du manquement.

Ce choix provisoire de la sanction de niveau 3 est fait également pour la sanction pénale. On ne craindra pas de voir disparaître la peine d'emprisonnement de cette matière; en effet, les infractions qui causent des blessures ou la mort d'un travailleur tombent sous le

de artikelen 418 en volgende van het strafwetboek, die in opsluitingsstraffen voorziet. Door de spelregels betreffende de samenloop van inbreuken, zijn het de straffen – die strenger zijn – van het strafwetboek die in dat geval van toepassing zullen zijn.

Omdat het gaat om bepalingen die betrekking hebben op de gezondheid en de veiligheid van de werknemers, stelt onderhavig ontwerp van wet voor om de strafrechter de mogelijkheid te geven bijkomende straffen betreffende het exploitatieverbod van het bedrijf, het beroepsverbod en de sluiting van het bedrijf uit te spreken, rekening houdend met de ernst van de gevolgen van een inbreuk van dit type.

Deze bijkomende straffen zijn facultatieve en voor een tijdelijke duur. De rechter zal deze enkel in uitzonderlijke gevallen uitspreken in die gevallen weegt het door de strafbaarstelling beschermde belang zwaarder door dan de gevolgen van de sanctie.

De integratie in het Sociaal Strafwetboek brengt de toepassing met zich van de algemene principes van het Sociaal Strafwetboek wat betreft de verzachtende omstandigheden, herhaling, enz.

Zo zijn de incriminaties inzake veiligheid aan dezelfde strafrechtelijke regeling gebonden als de andere inbreuken in het sociale strafrecht; het blijft de taak om de incriminaties met eerbiediging van de principes van wettigheid, duidelijkheid, leesbaarheid, enz., te herdefiniëren en, eens dat dat zal gedaan zijn, om aan deze incriminaties de adequate sanctie toe te kennen.

De algemene beginselen m.b.t de bijzondere verbeurdverklaring bepaald in Boek I van het Strafwetboek zij van toepassing op de inbreuken opgenomen in Boek II, en ingevolge zijn artikel 100, op de inbreuken voorzien in de bijzondere wetten en besluiten, tenzij deze laatsten anders bepalen. Deze bepalingen zijn dus van toepassing in het sociaal strafrecht.

De sanctie van de bijzondere verbeurdverklaring voorzien bij de artikelen 42 tot 43^{quater} van het Strafwetboek kan bijgevolg worden toegepast door de rechter wanneer hij van oordeel is dat deze sanctie aangepast is aan de aard van de begane inbreuk en dit in toepassing van de artikelen 42 tot 43^{quater} van het Strafwetboek.

Dit is in het bijzonder het geval voor de inbreuk bedoeld bij artikel 132 van dit wetboek, meer bepaald de inbreuk op de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids-, landbouw- of handelsondernemingen en –exploitaties. De huisvesting van de werknemers kan op die wijze worden verbeurdverklaard bij toepassing van het artikel 42, 1°, van het Strafwetboek.

De Titel XII van de programmawet (I) van 28 december 2006 houdende oprichting van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst inzake de strijd tegen sociale fraude en illegale arbeid, de arrondissementscellen en de partnerschapscommissie voorzag dat de Minister-raad bevoegd is om het beleid inzake de strijd tegen de

coup des articles 418 et suivants du Code pénal, qui prévoient des peines d'emprisonnement. Par le jeu des règles relatives au concours d'infractions, ce sont les peines – plus sévères – du Code pénal qui s'appliqueront dans une telle hypothèse.

S'agissant de dispositions qui concernent la santé et la sécurité des travailleurs, le présent projet de loi propose de donner la possibilité au juge répressif de prononcer les peines accessoires relatives à l'interdiction d'exploiter l'entreprise, à l'interdiction professionnelle et à la fermeture de l'entreprise, compte tenu de la gravité des conséquences d'une infraction de ce type.

Ces peines accessoires sont facultatives et temporaires. Le juge ne les prononcera que de façon exceptionnelle lorsque l'intérêt protégé par l'incrimination est supérieur aux conséquences entraînée par la sanction.

L'intégration dans le Code pénal social rend également applicables les principes généraux du Code pénal social en matière de circonstances atténuantes, de récidive, etc.

De la sorte, les incriminations en matière de sécurité sont soumises au même régime répressif que les autres infractions du droit pénal social; demeure la tâche de redéfinir les incriminations dans le respect des principes de légalité, de clarté, de lisibilité, etc., et, une fois que cela sera fait, d'attribuer à ces incriminations la sanction adéquate.

Les principes généraux relatifs à la confiscation spéciale définis dans le Livre Premier du Code pénal s'appliquent aux infractions décrites au Livre II et, par le biais de son article 100, aux infractions prévues dans les lois et règlements particuliers sauf si ces derniers en disposent autrement. Ces dispositions s'appliquent donc au droit pénal social.

La sanction de confiscation spéciale prévue aux articles 42 à 43^{quater} du Code pénal peut dès lors être appliquée par le juge lorsqu'il estime que cette sanction est appropriée au type d'infraction commise et ce, en application des articles 42 à 43^{quater} du Code pénal.

C'est notamment le cas pour l'infraction visée à l'article 132 du présent code, à savoir l'infraction à la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales. Le logement des travailleurs peut ainsi être confisqué en vertu de l'article 42, 1°, du Code pénal.

Le Titre XII de la loi programme (I) du 28 décembre 2006 instituant Service de Recherche et d'information sociale en matière de lutte contre la fraude sociale et le travail illégal, les cellules d'arrondissement et la commission de partenariat prévoit que le Conseil des ministres est compétent pour définir la politique de lutte

illegale arbeid en de sociale fraude te bepalen en om elke bevoegde minister met de uitvoering van dit beleid te belasten (artikel 1).

In uitvoering van het voormelde artikel, heeft de Ministerraad van 30 maart 2004 een lijst van vijf gevallen opgesteld die moeten beschouwd worden als bij voorrang strafrechtelijk te vervolgen. Deze vijf gevallen zijn de volgende: 1) het in het zwart tewerk stellen van minstens vijf personen; 2) het tewerkstellen van minstens drie buitenlandse werknemers zonder de nodige vergunningen; 3) het uitbuiten van werknemers die het slachtoffer zijn van mensenhandel; 4) zware arbeidsongevallen en ziektes veroorzaakt door het niet naleven van de wetgeving voor welzijn op het werk; 5) het verhinderen van de uitoefening van de taken van de sociale inspectie.

Alle inbreuken in de voormelde gevallen worden bestraft met een sanctie van niveau 4 van dit wetboek behalve diegene die met betrekking tot het welzijn op het werk en de veiligheid op het werk werden gepleegd – punt 4) hierboven –.

Alle artikelen van afdeling 4 luidende «Gezondheid en Veiligheid op het werk» van Hoofdstuk I genoemd «Inbreuken tegen de persoon van de werknemer» van dit wetboek, zijnde de artikelen 130 tot 140, voorzien dat de gepleegde inbreuk bestraft wordt met een sanctie van niveau 4 wanneer zij voor een werknemer gezondheidshinder of een arbeidsongeval tot gevolg had.

Dit betekent eigenlijk een toepassing van een uitdrukkelijk bij de wet voorziene verzwarende omstandigheid.

In het geval van lichte gezondheidsschade of een licht arbeidsongeval, zal de rechter steeds over de mogelijkheid beschikken, in voorkomend geval, het bestaan van verzachtende omstandigheden in aanmerking te nemen.

De Raad van State vraagt om het in artikelen 130 tot 140 gehanteerde begrip gezondheidsschade nader te beschrijven.

Het is aangewezen dit begrip te omschrijven door beroep te doen op de definitie van de arbeidsongeschiktheid zoals ze wordt omschreven in artikel 100 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Volgens het artikel 100 van de voormelde wet «wordt als arbeidsongeschikt erkend als bedoeld in de gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, de werknemer die alle werkzaamheid heeft onderbroken als rechtstreeks gevolg van het intreden of het verergeren van letsels of functionele stoornissen waarvan erkend wordt dat ze zijn vermogen tot verdienen verminderen tot een derde of minder dan een derde van wat een persoon, van dezelfde stand en met dezelfde opleiding, kan verdienen door zijn werkzaamheid in de beroepencategorie waartoe de beroepsarbeid behoort, door betrokkene verricht

contre le travail illégal et la fraude sociale et pour charger chacun des ministres compétents de l'exécution de cette politique (article 1er).

En application de l'article précité, le Conseil des ministres du 30 mars 2004 a établi une liste de cinq cas considérés comme devant être poursuivis en priorité au pénal. Ces cinq cas sont les suivants: 1) l'occupation au noir d'au moins cinq personnes; 2) l'occupation d'au moins trois travailleurs étrangers sans les autorisations requises; 3) l'exploitation de travailleurs victimes de la traite des êtres humains; 4) les accidents du travail et maladies graves résultant du non-respect de la législation sur le bien-être au travail; 5) les entraves à l'exercice des missions de l'inspection sociale.

Toutes les infractions reprises dans les cas précités sont punies d'une sanction de niveau 4 par le présent code sauf celles commises en matière de bien-être au travail et de sécurité au travail – point 4) ci-avant.

Tous les articles de la section 4 intitulée «La santé et la sécurité au travail» du Chapitre Premier dénommé «Les infractions contre la personne du travailleur» du présent code, à savoir les articles 130 à 140, prévoient que l'infraction commise est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Cela revient en somme à l'application d'une circonstance aggravante prévue explicitement par la loi.

En cas d'ennuis de santé ou d'accident du travail légers, le juge disposera toujours de la possibilité le cas échéant de prendre en compte l'existence de circonstances atténuantes.

Le Conseil d'État demande de préciser la notion d'ennuis de santé mentionnée dans les articles 130 à 140.

Il convient de définir cette notion en se référant à la définition de l'incapacité de travail telle qu'elle est définie à l'article 100 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité, coordonnée le 14 juillet 1994.

En vertu de l'article 100 de la loi précitée, «est reconnu comme incapable de travailler au sens de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité, le travailleur qui a cessé toute activité en conséquence directe du début ou de l'aggravation des lésions ou de troubles fonctionnels dont il est reconnu qu'ils entraînent une réduction de sa capacité de gain, à un taux égal ou inférieur au tiers de ce qu'une personne de même condition et de même formation peut gagner par son travail, dans le groupe de professions dans lesquelles se range l'activité professionnelle exercée par l'intéressé au moment où il est devenu incapable de travailler ou dans

toen hij arbeidsongeschikt is geworden, of in de verschillende beroepen die hij heeft of zou kunnen uitoefenen hebben uit hoofde van zijn beroepsopleiding.».

Het begrip van „gezondheidsschade» dekt dus toestanden waarin strafbare feiten hebben geleid tot gezondheidsschade voor de werknemer.

Een schade die niet wordt beschouwd als «arbeidsongeschiktheid» zoals het begrip wordt geïnterpreteerd in de wetgeving betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, is geen «gezondheidsschade» die de toepassing tot gevolg heeft van het lid van de artikelen 130 tot 140 volgens hetwelk «de inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer».

Het is de bestaan van een arbeidsongeschiktheid zoals ze uitgelegd door artikel 100 van de wetgeving betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen die zal bepalen of men in een geval is waar de inbreuk gezondheidsschade tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

Men moet de aandacht vestigen op het feit dat het uitbuiten van werknemers die het slachtoffer zijn van mensenhandel – punt 3) hierboven – door dit wetboek niet wordt voorzien en dat deze materie bij gevolg geregeld blijft door de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Artikel 77bis van voormelde wet van 15 december 1980, gewijzigd door de wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, definieert het misdrijf mensensmokkel en bepaalt de toepasselijke strafsanctie: een gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar en een geldboete van vijfhonderd euro tot vijftigduizend euro.

Artikel 77bis

Levert het misdrijf mensensmokkel op het ertoe bijdragen, op welke manier ook, rechtstreeks of via een tussenpersoon, dat een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie of van een Staat die partij is bij een internationale overeenkomst betreffende de overschrijding van de buitengrenzen, die België bindt, binnenkomt, erdoor reist of aldaar verblijft, zulks in strijd met de wetgeving van deze Staat, met het oog op het direct of indirect verkrijgen van een vermogensvoordeel.

les diverses professions qu'il a ou aurait pu exercer du fait de sa formation professionnelle.».

La notion d'«ennuis de santé» recouvre donc des situations dans lesquelles des faits punissables ont causé un dommage à la santé du travailleur.

Un ennui qui n'est pas considéré comme une «incapacité de travail» telle qu'elle est interprétée dans la législation relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité, n'est pas un «ennuis de santé» entraînant l'application de l'alinéa des articles 130 à 140 selon lequel «l'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail».

C'est l'existence d'une incapacité de travail telle qu'elle est interprétée par l'article 100 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité qui déterminera si on se trouve dans un cas où l'infraction a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé.

Il convient d'attirer l'attention sur le fait que l'exploitation de travailleurs victimes de la traite des êtres humains - point 3) ci-avant – n'est pas visée par le présent code et que cette matière reste en conséquence réglée par la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

L'article 77bis de la loi précitée du 15 décembre 1980, modifié par la loi du 10 août 2005 modifiant diverses dispositions en vue de renforcer la lutte contre la traite et le trafic des êtres humains et contre les pratiques des marchands de sommeil, définit l'infraction de trafic des êtres humains et détermine la sanction pénale applicable: un emprisonnement d'un an à cinq ans et une amende de cinq cents euros à cinquante mille euros.

Article 77bis

Constitue l'infraction de trafic des êtres humains, le fait de contribuer, de quelque manière que ce soit, soit directement, soit par un intermédiaire, à permettre l'entrée, le transit ou le séjour d'une personne non ressortissante d'un État membre de l'Union européenne sur ou par le territoire d'un tel État ou d'un État partie à une convention internationale relative au franchissement des frontières extérieures et liant la Belgique, en violation de la législation de cet État, en vue d'obtenir, directement ou indirectement, un avantage patrimonial. L'infraction prévue à l'alinéa 1er sera punie d'un emprisonnement d'un an à cinq ans et d'une amende de cinq cents euros à cinquante mille euros.

La tentative de commettre l'infraction visée à l'alinéa

Het in het eerste lid bedoelde misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot vijf jaar en met geldboete van vijfhonderd euro tot vijftigduizend euro. Poging tot het in het eerste lid bedoeld misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van een jaar tot drie jaar en met een geldboete van honderd euro tot tienduizend euro.

De artikelen 77ter tot 77quinquies voorzien zwaardere of bijkomende sancties toepasbaar op het misdrijf van mensensmokkel in het geval van het bestaan van zekere omstandigheden of het voorkomen van bepaalde elementen.

Artikel 77ter

Het in artikel 77bis bedoelde misdrijf wordt gestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar en met geldboete van zevenhonderd vijftig euro tot vijfenzeventigduizend euro ingeval het werd gepleegd:

1° door een persoon die gezag heeft over het slachtoffer, of door een persoon die misbruik heeft gemaakt van het gezag of de faciliteiten die zijn functies hem verlenen;

2° door een openbaar officier of ambtenaar, drager of agent van de openbare macht die handelt naar aanleiding van de uitoefening van zijn bediening.

Artikel 77quater

Het in artikel 77bis bedoelde misdrijf wordt gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar en met geldboete van duizend euro tot honderdduizend euro in de volgende gevallen:

1° ingeval het misdrijf is gepleegd ten opzichte van een minderjarige;

2° ingeval het is gepleegd door misbruik te maken van de bijzonder kwetsbare situatie waarin een persoon verkeert ten gevolge van zijn onwettige of preciaire administratieve toestand, zijn preciaire sociale toestand of ten gevolge van zwangerschap, ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid, zodanig dat de betrokken persoon in feite geen andere echte en aanvaardbare keuze heeft dan zich te laten misbruiken;

3° ingeval het is gepleegd door direct of indirect gebruik te maken van listige kunstgrepen, geweld, bedreigingen of enige vorm van dwang;

4° ingeval het leven van het slachtoffer opzettelijk of door grove nalatigheid in gevaar is gebracht;

5° ingeval het misdrijf een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende fysieke of psychische

1er sera punie d'un emprisonnement d'un an à trois ans et d'une amende de cent euros à dix mille euros.

Les articles 77ter à 77quinquies prévoient des sanctions plus lourdes ou des sanctions supplémentaires applicables à l'infraction de trafic des êtres humains en cas d'existence de certaines circonstances ou présence de certains éléments.

Article 77ter

L'infraction prévue à l'article 77bis sera punie de la réclusion de cinq ans à dix ans et d'une amende de sept cent cinquante euros à septante-cinq mille euros lorsqu'elle aura été commise:

1° par une personne qui a autorité sur la victime, ou par une personne qui a abusé de l'autorité ou des facilités que lui confèrent ses fonctions;

2° par un officier ou un fonctionnaire public, un dépositaire ou un agent de la force publique agissant à l'occasion de l'exercice de ses fonctions.

Article 77quater

L'infraction prévue à l'article 77bis sera punie de la réclusion de dix ans à quinze ans et d'une amende de mille euros à cent mille euros dans les cas suivants:

1° lorsque l'infraction a été commise envers un mineur;

2° lorsqu'elle a été commise en abusant de la situation particulièrement vulnérable dans laquelle se trouve une personne, en raison de sa situation administrative illégale ou précaire, de sa situation sociale précaire, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, de manière telle que la personne n'a en fait pas d'autre choix véritable et acceptable que de se soumettre à cet abus;

3° lorsqu'elle a été commise en faisant usage, de façon directe ou indirecte, de manœuvres frauduleuses, de violence, de menaces ou d'une forme quelconque de contrainte;

4° lorsque la vie de la victime a été mise en danger délibérément ou par négligence grave;

5° lorsque l'infraction a causé une maladie paraissant incurable, une incapacité permanente physique ou

ongeschiktheid, hetzij het volledig verlies van een orgaan of van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking heeft veroorzaakt;

6° in geval van de betrokken activiteit een gewoonte wordt gemaakt;

7° ingeval het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een vereniging betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.

Artikel 77quinquies

Het in artikel 77bis bedoelde misdrijf wordt gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar en met geldboete van duizend euro tot honderdvijftigduizend euro in de volgende gevallen:

1° ingeval het misdrijf de dood van het slachtoffer heeft veroorzaakt zonder het oogmerk te doden;

2° ingeval het een daad van deelneming aan de hoofd- of bijkomende bedrijvigheid van een criminele organisatie betreft, ongeacht of de schuldige de hoedanigheid van leidend persoon heeft of niet.

Artikel 77sexies

In de gevallen bedoeld in de artikelen 77ter, 77quater en 77quinquies worden de schuldigen bovendien veroordeeld tot ontzetting van de in artikel 31 van het Strafwetboek genoemde rechten.

De bijzondere verbeurdverklaring zoals bedoeld in artikel 42, 1°, van het Strafwetboek wordt toegepast op degenen die zich schuldig hebben gemaakt aan de in de artikelen 77bis tot 77quinquies bedoelde misdrijven, zelfs ingeval de zaken waarop zij betrekking heeft, geen eigendom van de veroordeelde zijn, zonder dat deze verbeurdverklaring nochtans de rechten van derden op de goederen die het voorwerp kunnen uitmaken van de verbeurdverklaring schaadt.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechnisch voor wat betreft de artikelen 137, eerste lid, 1° en 2°, 138, eerste lid, 3°, 5°, 6° en 7° en 139, eerste lid.

Artikel 135

Deze bepaling wordt door artikel 81 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk geïnspireerd. Men heeft echter de aantijgingsformule vereenvoudigd; 2° van artikel 81 werd afgeschaft omdat hij met het begrip van «lasthebber» overlapt.

psychique, la perte complète d'un organe ou de l'usage d'un organe, ou une mutilation grave;

6° lorsque l'activité concernée constitue une activité habituelle;

7° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une association, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.

Article 77quinquies

L'infraction prévue à l'article 77bis sera punie de la réclusion de quinze ans à vingt ans et d'une amende de mille euros à cent cinquante mille euros dans les cas suivants:

1° lorsque l'infraction a causé la mort de la victime sans intention de la donner;

2° lorsqu'elle constitue un acte de participation à l'activité principale ou accessoire d'une organisation criminelle, et ce, que le coupable ait ou non la qualité de dirigeant.

Article 77sexies

Dans les cas visés aux articles 77ter, 77quater et 77quinquies, les coupables seront en outre condamnés à l'interdiction des droits énoncés à l'article 31 du Code pénal.

La confiscation spéciale prévue à l'article 42, 1°, du Code pénal est appliquée aux coupables des infractions visées par les articles 77bis à 77quinquies, même lorsque la propriété des choses sur lesquelles elle porte n'appartient pas au condamné, sans que cette confiscation puisse cependant porter préjudice aux droits des tiers sur les biens susceptibles de faire l'objet de la confiscation.

Il est tenu compte de la remarque légistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne les articles 137, alinéa 1er, 1° et 2°, 138, alinéa 1er, 3°, 5°, 6° et 7° et 139, alinéa 1er.

Articles 135

Cette disposition est inspirée de l'article 81 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail. On a toutefois simplifié la formule d'imputation; le 2° de l'article 81 a été supprimé parce qu'il fait double emploi avec le concept de «mandataire».

Artikelen 141 tot 144

De artikelen 141 tot 144 verwijzen naar de incriminaties uit de Arbeidswet van 16 maart 1971, met name het verbod op kinderarbeid zoals bepaald onder artikelen 53, 1°, 2°, 5° en 6° en 53*bis*, 1°, 2° en 3°, die gebruiken van de verwijzingstechniek om de inbreuken op die wetsbepalingen te bestraffen.

Het ontwerp verdeelt de aangelegenheid in vier bepalingen.

Artikel 141 bestraft het feit dat men kinderen arbeid doet of laat verrichten op basis van een arbeidsovereenkomst of hen arbeidsprestaties te doen of laten verrichten onder gezag van een ander persoon anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst wanneer de werkzaamheid van het kind geen deel uitmaakt van zijn opvoeding of vorming en de wet niet voorziet in een mogelijkheid tot afwijking (zie Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1969-1970, nr.556/1, blz.6).

Artikel 142 verbiedt de tewerkstelling van kinderen in het kader van een arbeidsovereenkomst van een betaald sportbeoefenaar indien ze niet de voorgeschreven leeftijdsgrens hebben bereikt.

Artikel 143 incrimineert de overtredingen op de reglementering betreffende de individuele afwijkingen die zijn toegestaan voor werkzaamheden die niet behoren tot de opvoeding en vorming van het kind.

De artikelen 53, 1°, 5° en 6° en 53*bis*, 1°, 2° en 3°, van de wet van 1971 incrimineren de vader, de moeder of de voogd van het kind die in overtreding is met de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 betreffende kinderarbeid of de uitvoeringsbesluiten ervan. Vervolgens stellen die bepalingen de personen strafrechtelijk strafbaar die deze of gene norm inzake het verbod op kinderarbeid niet naleven.

Artikel 144 ten slotte vormt een maatregel voor de bescherming van de gezondheid en de veiligheid van jonge werknemers.

Artikel 141

Deze incriminatie is ontleend aan artikel 7.1.1. van de Arbeidswet van 16 maart 1971, dat verbiedt kinderen arbeid te doen of laten verrichten. Voorts mogen kinderen geen werkzaamheid buiten het kader van hun opvoeding of vorming verrichten waarvoor de wet geen individuele afwijking toestaat.

Artikelen 53, 1° en 53*bis*, 1°, van de wet van 16 maart 1971 stellen die inbreuk strafrechtelijk strafbaar in hoofde van de vader, moeder of voogd van het kind evenals in hoofde van de personen andere dan de vader, moeder of voogd. Het wetsontwerp stelt aldus voor elke persoon strafrechtelijk strafbaar te stellen voor overtredingen op dat verbod. Het is immers in het belang van het kind dat

Articles 141 à 144

Les articles 141 à 144 reprennent les incriminations que comporte la loi du 16 mars 1971 sur le travail en ce qui concerne l'interdiction du travail des enfants prescrite dans ses articles 53, 1°, 2°, 5° et 6° et 53*bis*, 1°, 2° et 3°, lesquels utilisent la technique de renvoi pour appréhender les infractions aux dispositions de la loi.

Le projet propose de répartir la matière en quatre dispositions.

L'article 141 réprime le fait de faire ou de laisser travailler des enfants, dans le cadre d'un contrat de travail ou de leur faire ou laisser effectuer des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne autrement qu'en vertu d'un contrat de travail, lorsque l'activité de l'enfant sort du cadre de son éducation et de sa formation et que la loi ne prévoit pas de possibilité de dérogation (voy. à ce sujet, *Doc. Parl.*, Chambre, sess. ord., 1969-1970, n°556/1, p.6).

L'article 142 interdit d'occuper des enfants dans le cadre d'un contrat de travail du sportif rémunéré s'ils n'ont pas atteint la limite d'âge prescrite.

L'article 143 incrimine les manquements à la réglementation relative aux dérogations individuelles accordées aux activités sortant du cadre de l'éducation et de la formation de l'enfant.

Les articles 53, 1°, 5° et 6° et 53*bis*, 1°, 2° et 3°, de la loi de 1971 incriminent le père, la mère ou le tuteur de l'enfant qui a commis une violation aux dispositions de la loi du 16 mars 1971 relatives au travail des enfants ainsi qu'à leurs arrêtés d'exécution. Ensuite, ces dispositions rendent pénalement punissables les personnes qui ne respectent pas telle ou telle norme ayant trait à l'interdiction du travail des enfants.

Enfin, l'article 144 constitue une mesure de protection de la santé et de la sécurité des jeunes travailleurs.

Article 141

Cette incrimination reprend le prescrit de l'article 7.1.1. de la loi du 16 mars 1971 sur le travail qui interdit de faire ou de laisser travailler des enfants. En outre, les enfants ne peuvent exercer une activité qui sort du cadre de leur éducation ou de leur formation pour laquelle aucune dérogation individuelle n'est admise par la loi.

Les articles 53, 1° et 53*bis*, 1°, de la loi du 16 mars 1971 rendent cette infraction pénalement punissable dans le chef du père, de la mère ou du tuteur de l'enfant ainsi que dans le chef de toute personne autre que le père, la mère ou le tuteur. Le projet de loi propose ainsi de rendre toute personne pénalement punissable des manquements à cette interdiction. En effet, dans l'intérêt

die bepaling wordt nageleefd en aldus de strafrechtelijk strafbare personen in ruime zin te omschrijven.

Thans zijn verschillende straffen voorzien voor de vader, moeder of voogd evenals voor de personen andere dan de vader, moeder of voogd. Terwijl in het gemeene recht de band van gezag vaak een bezwarende omstandigheid vormt voor sommige strafrechtelijke inbreuken beschouwt de wet van 16 maart 1971 daarentegen de schending van het verbod door de vader, moeder of voogd als minder erg dan de overtredingen die begaan worden door alle andere persoon. In 1971 was de wetgever van mening dat de belangen van het kind mindere bescherming genoten wanneer het kind een dienstverband onderhield met een derde in het kader van het arbeidsproces of wanneer het participeerde aan een activiteit binnen het productieproces. *A contrario* is kinderarbeid bij de ouders vaak een «hulp» vanwege de kinderen aan de economische activiteiten van de ouders. Daarenboven kan het toezicht op de kinderarbeid bij de ouders verzekerd worden via andere systemen zoals het toezicht op het ouderlijk gezag in toepassing van de maatregelen inzake jeugdbescherming.

Het ontwerp van wet schrapt dat onderscheid. Alle daders worden op gelijke voet gesteld. De rechter zal oordelen volgens de omstandigheden; in bepaalde gevallen kan misbruik vanwege de ouders makkelijker verklaard worden dan misbruik door derden; in andere gevallen kunnen ze als in meerdere mate onaanvaardbaar worden beoordeeld.

Overtredingen op de inhoud van die incriminatie zijn een heel ernstige inbreuk die bestraft wordt met een gevangenisstraf van 6 maanden tot 3 jaar en/of een geldboete van 600 tot 6 000 euro (sanctie van niveau 4) en facultatieve straffen zoals het exploitatieverbod van het bedrijf, het beroepsverbod en de bedrijfssluiting voor een bepaalde duur tussen een maand en drie jaar.

Artikel 142

Deze bepaling stemt overeen met artikel 10*bis* van de wet van 16 maart 1971.

Krachtens artikel 53, 1° en 2°, van de wet van 16 maart 1971, bestraft artikel 142 de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een kind tewerkgesteld heeft op basis van een arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars, zonder dat het kind de leeftijdsgrens bereikt heeft die is vastgesteld krachtens of in uitvoering van artikel 6 van de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor sportbeoefenaars.

De schending van de regels die het werk van jonge sportbeoefenaars beschermen is van dezelfde ernst als

de l'enfant, il y a lieu d'assurer le respect de cette disposition en désignant de manière large les personnes pénalement punissables.

A l'heure actuelle, des peines différentes sont prévues à charge du père, de la mère ou du tuteur ainsi qu'à charge des personnes autres que le père, la mère ou le tuteur. Alors qu'en droit commun, le lien d'autorité est souvent une circonstance aggravante pour certaines infractions pénales, la loi du 16 mars 1971 considère, au contraire, que la violation de l'interdiction par le père, la mère ou le tuteur est moins grave que les manquements opérés par toute autre personne. Le législateur de 1971 a considéré que les intérêts de l'enfant sont moins bien protégés lorsque celui-ci est engagé dans une relation de travail avec un tiers s'inscrivant dans le circuit économique ou lorsqu'il participe à une activité s'intégrant dans le circuit de production. *A contrario*, le travail des enfants auprès des parents constitue souvent une «aide» aux activités économiques des parents. De plus, le contrôle du travail des enfants auprès des parents peut être assuré via d'autres systèmes tel que le contrôle de l'autorité parentale en application des mesures de protection de la jeunesse.

Le projet de loi supprime cette distinction. Tous les auteurs sont mis sur pied d'égalité. Le juge appréciera selon les circonstances; dans certains cas, les abus des parents peuvent s'expliquer plus facilement que les abus de la part de tiers; dans d'autres cas, ils peuvent être jugés plus inacceptables.

Tout manquement au prescrit de cette incrimination constitue une infraction très grave sanctionnée d'un emprisonnement de 6 mois à trois ans et/ou d'une amende de 600 à 6 000 euros (sanction de niveau 4) et des peines accessoires facultatives telles que l'interdiction d'exploiter l'entreprise, l'interdiction professionnelle et la fermeture de l'entreprise pour une durée déterminée variant entre un mois et trois ans.

Article 142

Cette disposition correspond à l'article 10*bis* de la loi du 16 mars 1971.

En vertu de l'article 53, 1° et 2°, de la loi du 16 mars 1971, l'article 142 sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a occupé un enfant en vertu d'un contrat de travail du sportif rémunéré qui n'a pas atteint la limite d'âge fixée par ou en exécution de l'article 6 de la loi du 24 février 1978 relatif au contrat de travail du sportif rémunéré.

La violation des règles qui protègent le travail des enfants sportifs est de même gravité que l'infraction vi-

de inbreuk onder artikel 141; een sanctie van niveau 4 is op haar van toepassing.

Artikel 143

Artikel 143 is in drie delen verdeeld volgens de strafrechtelijk strafbare persoon.

Punt 1° incrimineert de vader, moeder of voogd krachtens artikel 53, 1°, van de wet van 16 maart 1971. Het ontwerp omschrijft verscheidene gedragingen die hun ten laste kunnen worden gelegd ten aanzien van de incriminatie met verwijzing onder artikel 53, 1°.

a) Punt a) van 1° heeft betrekking op de inbreuken die vermeld zijn onder de artikelen 7.2. en 7.9. van de wet van 16 maart 1971.

Bepaalde (in hoofdzaak artistieke) werkzaamheden kunnen door het kind worden verricht mits een voorafgaande individuele afwijking is toegestaan door de bevoegde ambtenaar.

Aldus kan de vader, moeder of voogd bestraft worden indien hij het kind een werkzaamheid doet of laat verrichten die opgesomd is in de wet zonder dat daarvoor evenwel een individuele afwijking werd toegestaan. Het kan bijvoorbeeld gaan om een werkzaamheid waarvoor de afwijking geweigerd is of waarvoor geen aanvraag tot afwijking is ingediend. Ofwel kan het gaan om een werkzaamheid waarvoor een individuele afwijking is toegestaan, maar waarvan de geldigheidstermijn is overschreden (artikel 7.3.2. van de wet van 16 maart 1971). Tegelijk neemt het punt 1° het verbod onder artikel 7.9. over; hierbij gaat het om het verbod om het kind een werkzaamheid te doen of laten verrichten vooraleer de persoon die een individuele afwijking heeft aangevraagd deze ook bekomen heeft. De indiening van de aanvraag tot afwijking volstaat immers op zich niet om het kind toe te laten een werkzaamheid uit te oefenen.

b) Dit punt heeft betrekking op de inhoud van de artikelen 7.3., 7.4. en 7.8. van de wet van 16 maart 1971. Aan de individuele afwijkingen zijn verscheidene voorwaarden verbonden die betrekking hebben op het psychisch en moreel welzijn van het kind.

Ofschoon de voorwaarden voor de toekenning van de individuele afwijking ten laste vallen van de aanvrager wordt de vader, moeder of voogd bestraft die het kind arbeid doet of laat verrichten wanneer de voorwaarden niet worden nageleefd.

c) Die bepaling neemt het verbod over dat vermeld is onder artikel 7.13.3., eerste lid, van de wet van 16 maart 1971. Dat artikel verbiedt iedere andere persoon dan het kind te beschikken over een geïndividualiseerde spaarrekening op zijn naam waarop zijn loon wordt gestort.

sée à l'article 141; elle est donc assortie d'une sanction de niveau 4.

Article 143

L'article 143 est divisé en trois parties selon la personne pénalement punissable.

Le 1° incrimine le père, la mère ou le tuteur en vertu de l'article 53, 1°, de la loi du 16 mars 1971. Le projet définit plusieurs comportements qui peuvent leur être imputables eu égard à l'incrimination de renvoi que constitue l'article 53, 1°.

a) Le point a) du 1° concerne les infractions déposées dans les articles 7.2. et 7.9. de la loi du 16 mars 1971.

Certaines activités (essentiellement artistiques) peuvent être exercées par l'enfant si une dérogation individuelle et préalable a été accordée par le fonctionnaire compétent.

Ainsi, le père, la mère ou le tuteur peut être sanctionné s'il fait ou laisse exercer par l'enfant une activité énumérée par la loi mais qui n'est pas assortie d'une dérogation individuelle. Cela peut par exemple concerner l'activité pour laquelle la dérogation a été refusée ou qui n'a pas fait l'objet d'une demande de dérogation. Ou bien, cela peut viser l'activité qui a fait l'objet d'une dérogation individuelle mais dont la période de validité est dépassée (article 7.3.2. de la loi du 16 mars 1971). De même, le point 1° reprend l'interdiction prescrite par l'article 7.9. de faire ou de laisser exercer par l'enfant une activité avant que le demandeur de la dérogation individuelle n'ait obtenu celle-ci. En effet, le simple fait de l'introduction de la demande de dérogation n'est pas suffisant pour permettre à l'enfant l'exercice d'une activité.

b) Ce point vise le prescrit des articles 7.3., 7.4. et 7.8. de la loi du 16 mars 1971. Les dérogations individuelles s'accompagnent de plusieurs conditions relatives au bien-être physique et moral de l'enfant.

Même si les conditions auxquelles est subordonné l'octroi de la dérogation individuelle sont mises à charge du demandeur de la dérogation, le père, la mère ou le tuteur est sanctionné s'il fait ou laisse travailler l'enfant sans que ces conditions soient respectées.

c) Cette disposition reprend l'interdiction prescrite l'article 7.13.3., alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1971. Cet article interdit à toute personne autre que l'enfant de disposer du compte d'épargne individualisé ouvert à son nom sur lequel sa rémunération est versée. Le Roi

De Koning kan voorzien in andersluidende bepalingen in het belang van het kind.

Punt 2° van artikel 143 heeft betrekking op de aanvrager van de individuele afwijking.

a) Punt a) is de tegenhanger van artikel 143, 1°, a) en b). Die incriminaties zijn ontleend aan de artikelen 53, 5° en 53*bis*, 1° en 2°, van de wet van 16 maart 1971 die verwijzen naar de artikelen 7.2., 7.3., 7.4., 7.8. en 7.9.

b) Punt b) verwijst naar artikel 53, 5°, van de wet van 16 maart 1971, dat verwijst naar artikel 7.10. Die bepaling bestraft de aanvrager van de individuele afwijking, zijn aangestelde of lasthebber die de individuele afwijking niet vertoont bij controle vanwege de sociaal inspecteurs of officieren van gerechtelijke politie op het ogenblik en de plaatsen waar het kind de werkzaamheid uitvoert.

c) en d) Punten c) en d) nemen artikel 53, 6°, van de wet van 16 maart 1971 over, dat verwijst naar de artikelen 7.12. en volgende van de wet. Die bepalingen hebben betrekking op de bijzondere regelen ter bescherming van het geld of de in geld waardeerbare voordelen dat het kind ontvangt voor zijn prestaties. Het gaat om het loon waarop het kind recht heeft voor de uitoefening van de werkzaamheid waarvoor een individuele afwijking is toegestaan. Maar het gaat ook om het loon voor de uitvoering van een arbeidsactiviteit die verboden is bij de wet van 16 maart 1971 of voor de uitvoering van een werkzaamheid die niet door de wet is toegelaten of waarvoor geen individuele afwijking is toegestaan.

Aangezien het gaat om overtredingen op het afwijkend stelsel van het verbod om een kind een werkzaamheid te doen of laten verrichten die niet past in het kader van zijn opvoeding of vorming, wordt voorzien in een sanctie van gemiddelde ernst om die feiten efficiënt te bestraffen, namelijk een sanctie van niveau 2.

Artikel 143, 3°, is ontleend aan artikel 7.11. van de wet van 16 maart 1971, dat bedoeld is onder artikel 53*bis*, 3°, van de wet.

Die incriminatie bestraft met eenzelfde geldboete als sanctie van gemiddelde ernst, de tussenpersonen of bemiddelaars die, tussenkomend bij de totstandkoming, al dan niet tegen vergoeding rechtshandelingen stellen of reclame makten einde werkzaamheden waarvoor geen individuele afwijking gevraagd wordt te bevorderen of mee helpen tot stand te brengen.

est habilité à prévoir des dispositions contraires dans l'intérêt de l'enfant.

Le 2° de l'article 143 concerne le demandeur de la dérogation individuelle.

a) Le point a) constitue le pendant des points a) et b), du 1°, de l'article 143. Ces incriminations sont issues des articles 53, 5° et 53*bis*, 1° et 2°, de la loi du 16 mars 1971 qui renvoient aux articles 7.2., 7.3, 7.4, 7.8. et 7.9..

b) Le point b) est issu de l'article 53, 5°, de la loi du 16 mars 1971, qui renvoie à l'article 7.10. Cette disposition sanctionne le demandeur de la dérogation individuelle, son préposé ou son mandataire qui ne produit pas la dérogation individuelle en cas de contrôle des inspecteurs sociaux ou aux officiers de police judiciaire au moment et aux lieux où l'enfant exerce l'activité.

c) et d) Les points c) et d) reprennent l'article 53, 6°, de la loi du 16 mars 1971 qui renvoie aux articles 7.12. et suivants de la loi. Ces dispositions concernent les règles spéciales de protection de l'argent ou des avantages évaluables en argent que l'enfant reçoit pour ses prestations. Il s'agit de la rémunération à laquelle l'enfant a droit pour l'exercice d'une activité bénéficiant d'une dérogation individuelle. Mais il s'agit aussi de la rémunération pour l'exécution d'un travail interdit par la loi du 16 mars 1971 ou pour l'exercice d'une activité qui n'est pas permise par la loi ou qui ne bénéficie pas d'une dérogation individuelle.

S'agissant des manquements au régime dérogatoire de l'interdiction de faire ou de laisser exercer par l'enfant une activité ne s'intégrant pas dans le cadre de son éducation et de sa formation, une sanction de gravité moyenne doit permettre d'appréhender efficacement ces faits, à savoir une sanction de niveau 2.

Le 3°, de l'article 143 reprend l'article 7.11. de la loi du 16 mars 1971, visé par l'article 53*bis*, 3°, de la loi.

Cette incrimination sanctionne d'une même sanction d'amende de gravité moyenne les intermédiaires et les médiateurs intervenant dans la réalisation qui, à titre gratuit ou à titre onéreux, accomplissent des actes juridiques ou font de la publicité afin de promouvoir ou aider à réaliser des activités pour lesquelles une dérogation individuelle n'a pas été demandée.

Artikel 144

Artikel 144 neemt de inbreuken op de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 over, die meer bepaald betrekking hebben op het werk van jeugdige werknemers, inzonderheid de artikelen 8 tot 10*bis* van de wet van 16 maart 1971. Zij verbieden bepaalde werkzaamheden voor de jeugdige werknemer omwille van gezondheids- en veiligheidsredenen.

De incriminaties die de veiligheid en gezondheid van de jeugdige werknemers beschermen, zijn inbreuken van heel zware ernst, met een bijpassende sanctie van niveau 4.

Artikelen 145 tot 165

Deze bepalingen betreffen de arbeidstijd in ruime zin. Hun hergroepering in dezelfde afdeling berust op een globale opvatting inzake arbeidstijd die werd goedgekeurd met name, doch niet alleen, in het boek *Le temps de travail, Transformations du droit et des relations collectives de travail*, vrucht van een leergebiedoverschrijdend onderzoek dat door Professor Micheline Jamoulle werd geleid (*Éditions du Crisp*, 1997, 580 blz.). Deze opvatting bekijkt de arbeidstijd in zijn verschillende facetten, dagelijks, wekelijks, jaarlijks en over het heel het leven. Het brugpensioen, de loopbaanonderbreking, de moederschapsrust, bijvoorbeeld, zijn elementen die de omvang van de arbeid, die een werknemer uitvoert in zijn leven, beïnvloeden. Deze methode, die aldus wetenschappelijk gerechtvaardigd lijkt, heeft het voordeel om aan het wetboek een structuur te geven die hij zou missen als men de afdelingen zonder enige zichtbare band zou opvolgen.

Artikel 145

Artikel 145 bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die zich niet houdt aan de bepalingen betreffende de arbeidsduur zoals voorgeschreven bij de wet van 16 maart 1971. Volgens de bestaande wetgeving is hij strafrechtelijk strafbaar krachtens de incriminatie door verwijzing naar alle bepalingen van de wet of de uitvoeringsbesluiten ervan zoals omschreven onder artikel 53, 2°, van de Arbeidswet van 16 maart 1971 evenals krachtens artikel 53, 3°, van dezelfde wet waarbij uitdrukkelijk artikelen 28, § 3, en 29, van de wet worden bedoeld.

1° - Artikel 145, punt 1°, verbiedt de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber om arbeid te doen of te laten verrichten zonder dat de dag- of weekgrenzen betreffende de arbeidsduur wordt nageleefd.

Article 144

L'article 144 reprend les infractions aux prescrits de la loi du 16 mars 1971 qui concernent plus particulièrement le travail des jeunes travailleurs, à savoir les articles 8 à 10*bis* de la loi du 16 mars 1971 qui interdisent que le jeune travailleur effectue certains travaux pour des raisons de santé et de sécurité.

Les incriminations qui protègent les jeunes travailleurs sous l'angle de la santé et de la sécurité sont des infractions très graves assorties d'une sanction de niveau 4.

Articles 145 à 165

Ces dispositions concernent le temps de travail au sens large. Leur regroupement dans une même section repose sur une conception globale du temps de travail et qui est celle adoptée, notamment mais pas uniquement, par l'ouvrage *Le temps de travail, Transformations du droit et des relations collectives de travail*, fruit d'une recherche interdisciplinaire dirigée par le professeur Micheline Jamoulle (*Éditions du Crisp*, 1997, 580 pages). Cette conception envisage le temps de travail dans ses multiples divisions, quotidienne, hebdomadaire, annuelle et sur l'ensemble d'une vie. L'organisation des fins de carrière anticipées, l'interruption de carrière, les repos de maternité, par exemple, sont des éléments agissant sur le volume de travail qu'un salarié exécute sur sa vie. La démarche, qui paraît ainsi scientifiquement justifiée, a l'avantage de permettre de donner au code une structure qui lui manquerait si l'on devait multiplier les sections sans aucun lien apparent.

Article 145

L'article 145 sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui ne respecte pas les dispositions relatives à la durée du travail prescrites par la loi du 16 mars 1971. Dans l'état actuel de la législation, il est pénalement punissable en vertu de l'incrimination de renvoi à toutes les dispositions de la loi ou de ses arrêtés d'exécution décrite à l'article 53, 2°, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail ainsi qu'en vertu de l'article 53, 3°, de la même loi qui vise expressément les articles 28, § 3, et 29, de la loi.

1° - Le point 1° de l'article 145 interdit à l'employeur, son préposé ou son mandataire de faire ou laisser travailler sans que soient respectées les limites quotidienne et hebdomadaire relatives à la durée du travail.

De artikelen 19 en 31 van de wet van 16 maart 1971 bepalen de normale grenzen van de arbeidsduur. De arbeidsduur mag niet meer bedragen dan acht uren per dag en veertig uren per week. De wet van 10 augustus 2001 betreffende de verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven, heeft de algemene arbeidstijdverkort ingevoerd en de arbeidstijd verminderd tot gemiddeld achtendertig uur per week vanaf 1 januari 2003 voor de voltijdse werknemers die vallen onder het toepassingsgebied van de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 betreffende de arbeidsduur.

De wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid voorziet in gelijkaardige regels. Hoewel niet formeel gewijzigd bij de wet van 10 augustus 2001 betreffende de verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven, was dit impliciet toch het geval omdat de diamantairs onder het toepassingsgebied van artikel 2 van die wet vallen.

In de aangelegenheid zijn talrijke uitzonderingen en mogelijkheden tot afwijking (artikel 20 en volgende en artikel 31 van de wet van 16 maart 1971). De werkgever is strafbaar wanneer hij de grenzen van acht uren en veertig uren heeft overschreden, behalve wanneer hij in aanmerking komt voor één van de gevallen waarin de wet overschrijding toestaat.

Er dient te worden opgemerkt dat de ondernemingen die geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om een regeling van veertig uur per week, met een compenserend verlof waarvan de gemiddelde duur wekelijkse achtendertig uur bedraagt, te hanhaven, volgens de wens van de wet, door een wekelijkse grens van achtendertig uur wordt gehouden. Als zij negenendertig of veertig uur per week doen of laten werken, zijn zij in overtreding; daarom voorziet de tekst een inbreuk voor het geval dat de wet in een lagere grens dan veertig uur voorziet.

Artikel 28 van de wet van 16 maart 1971 voorziet trouwens dat de collectieve arbeidsovereenkomsten waarvan de bindende kracht bij koninklijk besluit wordt uitgebreid, in een kortere maximumduur kunnen voorzien. De niet-naleving van deze duur wordt op dezelfde manier bestraft als de overtreding van de wettelijke duur.

2° - In een aantal gevallen laat de wet toe dat de arbeidsduur van acht of veertig uur wordt overschreden mits de vaststelling van een nieuwe maximumgrens; ofschoon de werkgever voldoet aan de voorwaarden tot een langere arbeidsduur, is hij strafbaar indien hij de nieuwe grens overschrijdt die door de wetgever is vastgesteld. In de horecasector bijvoorbeeld is het onder bepaalde voorwaarden toegestaan om elf uur per dag en vijftig uur per week te doen arbeid verrichten; indien de werkgever een werknemer meer dan 8 uren per dag arbeid laat verrichten, is hij niet in overtreding; dit is wel het geval wanneer hij een werknemer gedurende meer dan 11 uur per dag arbeid doet of laat verrichten.

Les articles 19 et 31 de la loi du 16 mars 1971 définissent quelles sont les limites normales de la durée du travail. La durée du travail ne peut excéder huit heures par jour ni quarante heures par semaine. Notons que la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie a introduit la réduction générale du temps de travail à trente huit heures par semaine en moyenne à partir du premier janvier 2003 pour les travailleurs à temps plein relevant du champ d'application des dispositions de la loi du 16 mars 1971 sur la durée du travail.

La loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire prévoit des règles similaires. Bien qu'elle n'ait pas été formellement modifiée par la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie, elle l'a été implicitement, puisque les diamantaires entrent dans le champ d'application de l'article 2 de cette loi.

La matière est bardée d'exceptions et de possibilités de dérogations (articles 20 et suivants et article 31 de la loi du 16 mars 1971). L'employeur sera punissable lorsqu'il a excédé les limites de huit heures et quarante heures, sauf s'il se trouve dans l'une des hypothèses où la loi autorise les dépassements.

Il est à noter que les entreprises qui n'ont pas fait usage de la faculté de maintenir un régime de quarante heures par semaine, avec des congés compensatoires tels que la durée moyenne hebdomadaire soit de trente-huit heures, sont, selon le vœu de la loi, tenues par une limite hebdomadaire de trente-huit heures. Si elles font ou laissent travailler trente-neuf ou quarante heures par semaine, elles sont en infraction; c'est pourquoi, le texte prévoit une infraction pour le cas où la loi prévoirait une limite inférieure à quarante heures.

Par ailleurs, l'article 28 de la loi du 16 mars 1971 prévoit que les conventions collectives de travail dont la force obligatoire est étendue par arrêté royal peuvent prévoir des durées maximales plus courtes. Le non-respect de ces durées est sanctionné de la même manière que la violation des durées légales.

2° - Dans un certain nombre d'hypothèses, la loi autorise les dépassements de huit ou quarante heures, en fixant une nouvelle limite maximale; l'employeur est punissable si, bien que remplissant les conditions pour faire travailler plus longtemps, il dépasse la nouvelle limite fixée par le législateur. Par exemple, dans le secteur horéca, il est autorisé, à certaines conditions, de faire travailler jusqu'à onze heures par jour et cinquante heures par semaine; si l'employeur laisse travailler plus de huit heures, il n'est pas en infraction, mais il le sera cependant s'il fait ou laisse travailler plus de onze heures par jour.

3° - Artikel 145, punt 3°, sanctioneert de bepalingen onder de artikelen 26*bis* en 33, § 1, van de wet van 16 maart 1971.

Behoudens uitzonderingen geeft de toepassing van de afwijkingen onder de artikelen 20 en volgende van de wet van 16 maart 1971 met betrekking tot de overschrijding van de normale grenzen van de arbeidsduur of anders gezegd overwerk, recht op inhaalrust. Voor de omschrijving van die begrippen zal de rechter vanzelfsprekend verwijzen naar de definities en begrippen van het sociaal recht.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerking van de Raad van State betreffende de Nederlandstalige versie.

Artikel 146

In de diamantsector is de nachtrust uitgebreider dan in het gemene recht: het uurrooster moet ingebed zijn tussen 8 uur en 16.30 uur. Zaterdagwerk is eveneens verboden.

De overtreding van die regel wordt bestraft met dezelfde straf als in de artikel 145.

Artikel 147

Artikel 147 stemt overeen met artikel 21 van de wet van 16 maart 1971.

Tegen de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber kan gerechtelijke vervolging ingesteld worden indien hij de werkperiodes niet naleeft.

De duur van die werkperiodes mag niet korter zijn dan drie uur. Toch kan die minimumduur gewijzigd worden door de Koning of op basis van een collectieve arbeidsovereenkomst.

De inbreuken op de bepalingen betreffende de arbeidsduur moeten beschouwd worden als inbreuken van gemiddelde ernst (sanctie van niveau 2).

Artikel 148

1°- Artikel 148, punt 1°, is ontleend aan de artikelen 11 en 32, § 1, tweede lid, van de wet van 16 maart 1971 die bepalen dat het de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber verboden is om een werknemer of jeugdige werknemer arbeid te doen of te laten verrichten op zondag.

De wet van 16 maart 1971 laat echter bepaalde uitzonderingen op dat verbod toe op grond van de artikelen 12, 13, 14, 15, 17 en 32, § 1, tweede lid, met verwijzing naar artikelen 12,3° en 4°, 26 en 32, § 2 (onder andere toezicht op de bedrijfsruimte; dringende herstelling wegens een panne of ongeval; tewerkstelling in

3°- Le point 3° de l'article 145 sanctionne le prescrit des articles 26*bis* et 33, § 1er, de la loi du 16 mars 1971.

Sauf exceptions, donne lieu à l'octroi d'un repos compensatoire, l'application des dérogations visées aux articles 20 et suivants de la loi du 16 mars 1971 relatifs aux dépassements des limites normales de la durée du travail, autrement dit le travail supplémentaire. Pour la détermination de ces concepts, le juge se référera bien sûr aux définitions et concepts du droit social.

Il est tenu compte de la remarque linguistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise.

Article 146

Dans le secteur de l'industrie diamantaire, le repos nocturne est plus étendu qu'en droit commun: l'horaire de travail doit être contenu entre 8 heures et 16h30. Il est également interdit de faire travailler le samedi.

La violation de cette règle est punie de la même peine que l'article 145.

Article 147

L'article 147 correspond à l'article 21 de la loi du 16 mars 1971.

L'employeur, son préposé ou son mandataire peut être poursuivi s'il ne respecte pas les périodes de travail.

Celles-ci doivent avoir une durée minimum de trois heures. Cependant, cette durée minimum peut être modifiée par le Roi ou par convention collective de travail.

Les infractions aux dispositions relatives à la durée du travail sont à considérer comme des infractions de gravité moyenne (sanction de niveau 2).

Article 148

1°- Le point 1° de l'article 148 est issu des articles 11 et 32, § 1er, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1971 en prescrivant qu'il est interdit à l'employeur, son préposé ou son mandataire de faire ou de laisser travailler un travailleur ou un jeune travailleur le dimanche.

La loi du 16 mars 1971 admet cependant certaines dérogations à cette interdiction dans ses articles 12, 13, 14, 15, 17 et 32, § 1er, alinéa 2, lequel renvoie aux articles 12, 3° et 4°, 26 et 32, § 2 (entre autres, surveillance des locaux; réparations urgentes suite à une panne ou un accident; occupation dans les magasins de détails

kleinhandelszaken van acht uur 's morgens tot 's middags; tewerkstelling in kleinhandelszaken en kappers-salons in badplaatsen, luchtkuuroorden en toeristische centra; de afwijkingen bij koninklijk besluit, zoals bijvoorbeeld het koninklijk besluit van 12 augustus 2000 waarbij aan de ondernemingen die ressorteren onder het Paritair Comité voor de groothandelaars-verdelers in geneesmiddelen de toelating wordt verleend om sommige werknemers op zondag tewerk te stellen of het koninklijk besluit van 12 december 1974 betreffende de tewerkstelling van jeugdige werknemers op zon- en feestdagen in sommige ondernemingen welke onder het Nationaal Paritair Comité voor de handel in voedingswaren ressorteren, of het koninklijk besluit van 23 mei 1972 betreffende de tewerkstelling van jeugdige werknemers op zon- en feestdagen; de tewerkstelling in opeenvolgende ploegen, enz.).

Indien de werkgever een afwijking kan laten gelden die toegelaten is door of krachtens de wet, is hij niet in overtreding.

2° - Artikel 148, punt 2°, heeft betrekking op de overtredingen op de artikelen 16 en 33, § 2, tweede lid, van de wet van 16 maart 1971, die bepalen dat werknemers of jeugdige werknemers die op zondag arbeid verricht hebben in de gevallen waar dat uitzonderlijk is toegelaten, recht hebben op inhaalrust.

De Koning is gemachtigd om af te wijken van de regeling inzake inhaalrust waarin voorzien is bij de wet van 16 maart 1971, onder bepaalde voorwaarden zodanig dat de duur van de inhaalrust gewaarborgd is, zelfs in geval van toepassing van een afwijkende regeling. Dat vermijdt «(...) dat de werknemers, rekening houdend met de onbetaalde inhaalrust, loonverlies zouden lijden naar aanleiding van zondagarbeid.» (M. DE GOLS, *Les temps du travail, Organisation et aménagement*, Pratique du droit social, De Boeck Professional Publishing, 1990, blz.22).

De werkgever die inhaalrust toestaat die samenvalt met de rust voor de tewerkstelling tijdens een feestdag vormt het voorwerp van artikel 149, 3° van dit ontwerp (artikel 11, vierde lid, van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, a contrario).

3°, 4° en 5°: Wanneer de werkgever een jeugdige werknemer tewerkstelt, moet hij deze wekelijks twee opeenvolgende inhaalrustdagen, waaronder zondag, toekennen. Wanneer de werkgever uitzonderlijk de toelating heeft om de jeugdige werknemer arbeid te doen verrichten op een van beide dagen, moet hij hem inhaalrust toekennen (artikelen 32, § 1 en 33, § 2, van de wet van 16 maart 1971). Artikel 33, § 2, eerste lid, van de wet van 1971 bepaalt dat de jeugdige werknemer recht heeft op inhaalrust die niet minder mag bedragen dan zesendertig opeenvolgende uren wanneer hij tewerkgesteld is op zondag of de bijkomende rustdag. De punten 3°, 4°

entre huit heures du matin et midi; occupation dans les magasins de détails et les salons de coiffure situés dans les stations balnéaires et climatiques et dans les centres touristiques; les dérogations par arrêté royal comme, par exemple, l'arrêté royal du 12 août 2000 autorisant les entreprises ressortissant à la commission paritaire pour les grossistes-répartiteurs de médicaments à occuper certains travailleurs le dimanche ou l'arrêté royal du 12 décembre 1974 concernant l'occupation au travail des jeunes travailleurs les dimanches et jours fériés dans certaines entreprises ressortissant à la Commission paritaire nationale du commerce alimentaire ou l'arrêté royal du 23 mai 1972 concernant l'occupation au travail des jeunes travailleurs les dimanches et jours fériés; le travail en équipes successives; etc.).

Si l'employeur peut se prévaloir d'une dérogation autorisée par ou en vertu de la loi, il n'est pas en infraction.

2° - Le point 2° de l'article 148 vise les violations des articles 16 et 33, § 2, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1971, selon lesquels les travailleurs ou les jeunes travailleurs qui ont travaillé le dimanche dans les cas où cela est exceptionnellement autorisé ont droit à un repos compensatoire.

Le Roi est habilité à s'écarter du régime du repos compensatoire prévu par la loi du 16 mars 1971 à certaines conditions, en manière telle que la durée du repos compensatoire est garantie même en cas d'application du régime dérogatoire. Cela évite «(...) que les travailleurs ne subissent une perte de rémunération du fait du travail du dimanche, le repos compensatoire étant non payé» (M. DE GOLS, *Les temps de travail, Organisation et aménagement*, Pratique du droit social, De Boeck Professional Publishing, 1990, p.22).

L'employeur qui accorde un repos compensatoire coïncidant avec le repos relatif à l'occupation durant un jour férié est visé par l'article 149, 3° du présent projet (article 11, alinéa 4, de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés, a contrario).

3°, 4° et 5°: Lorsqu'il occupe un jeune travailleur, l'employeur doit lui accorder deux jours de repos hebdomadaires consécutifs, dont le dimanche. Lorsque, exceptionnellement, l'employeur est autorisé à faire travailler le jeune travailleur l'un de ces deux jours, il doit accorder un repos compensatoire au jeune travailleur (articles 32, § 1er et 33, § 2, de la loi du 16 mars 1971). L'alinéa 1er du § 2 de l'article 33 de la loi de 1971 prévoit que le jeune travailleur a droit à un repos hebdomadaire qui ne peut être inférieur à trente six heures consécutives lorsqu'il a été occupé le dimanche ou le jour de repos supplémentaire. Les points 3°, 4° et 5° de la disposition

en 5° van de ontwerpbeëindiging bestraffen de werkgever die deze verplichtingen niet naleeft.

De niet-naleving van de wekelijkse inhaalrust brengt zowel de gezondheid van de werknemer als diens persoonlijk en gezinsleven in het gedrang. Ze vormt een ernstige inbreuk waarvoor een sanctie van gemiddelde ernst (niveau 2) gepast is.

Artikelen 149 en 150

De artikelen 149 en 150 nemen de incriminaties over van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen en de inbreuken op de uitvoeringsbesluiten ervan alsook de gelijkaardige verbodsbepalingen onder de artikelen 32 en 33, § 2 van de Arbeidswet van 16 maart 1971, met betrekking tot de jeugdige werknemers.

Die inbreuken kunnen worden gerangschikt volgens twee categorieën. Enerzijds neemt artikel 149 het verbod van tewerkstelling tijdens de feestdagen over. Dat verbod waarborgt werknemers of jeugdige werknemers het recht op rust tijdens tien dagen per jaar die samenvallen met feestdagen, bovenop de zondag, de gewone inactiviteitsdagen en de jaarlijkse vakantie, en garandeert hen tevens een loon voor die feestdagen.

Anderzijds bestraft artikel 150 de niet-naleving van de maatregelen betreffende de bekendmaking.

Artikel 149

1°- Artikel 149, punt 1°, stemt overeen met de artikelen 4 en 10 van de wet van 4 januari 1974 alsook met de gelijkaardige bepalingen die betrekking hebben op jeugdige werknemers en opgenomen zijn in de Arbeidswet van 16 maart 1971 (artikelen 32 en 33).

Artikel 4 van de wet van 1974 verbiedt de tewerkstelling van de werknemer tijdens tien feestdagen per jaar. De Koning kan het aantal van deze feestdagen verhogen.

Artikel 10 van de wet van 4 januari 1974 bepaalt dat de werknemer tijdens een feestdag echter mag tewerkgesteld worden wanneer zondagsarbeid door of krachtens de Arbeidswet van 16 maart 1971 is toegestaan. Voor jeugdige werknemers geldt een gelijkaardig principe (artikel 32, § 1, tweede lid, en 32, § 2, van de wet van 16 maart 1971).

2°- Punt 2° stemt overeen met artikel 5 van de wet van 4 januari 1974. Artikel 149, 2°, verbiedt de werkgever om de niet gepresteerde arbeidsuren in te halen tijdens andere dagen om ingevolge de toekenning van de feestdagen verloren arbeidsuren te compenseren, tenzij in de door de Koning bepaalde gevallen.

en projet punissent l'employeur qui ne respecte pas ces obligations.

Le non-respect du repos hebdomadaire porte atteinte tant à la santé du travailleur qu'à sa vie privée et familiale. Il constitue une infraction sérieuse devant être assortie d'une sanction de gravité moyenne (niveau 2).

Articles 149 et 150

Les articles 149 et 150 reprennent les incriminations de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés et les manquements à ses arrêtés d'exécution ainsi que les interdictions similaires des articles 32 et 33, § 2, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail qui concernent, plus particulièrement, les jeunes travailleurs.

Ces infractions peuvent être classées en deux catégories. D'une part, l'article 149 reprend l'interdiction de l'occupation au travail pendant les jours fériés. Le but de cette interdiction est de garantir aux travailleurs ou aux jeunes travailleurs le droit au repos pendant dix jours par an correspondant à des jours fériés et ce, outre le dimanche, les jours habituels d'inactivité et les vacances annuelles et de leur garantir une rémunération pour ces jours fériés.

D'autre part, l'article 150 sanctionne le non-respect des mesures de publicité.

Article 149

1°- Le point 1° de l'article 149 correspond aux articles 4 et 10 de la loi du 4 janvier 1974 ainsi qu'aux dispositions similaires relatives aux jeunes travailleurs, contenues dans la loi du 16 mars 1971 sur le travail (articles 32 et 33).

L'article 4 de la loi de 1974 interdit l'occupation au travail pendant dix jours fériés par an. La loi habilite le Roi à augmenter le nombre de ces jours fériés.

L'article 10 de la loi du 4 janvier 1974 prescrit que l'occupation au travail pendant un jour férié est cependant autorisée dans les cas où le travail du dimanche est autorisé par ou en vertu de la loi du 16 mars 1971 sur le travail. Un principe comparable est prévu pour les jeunes travailleurs (article 32, § 1er, alinéa 2, et 32, § 2, de la loi du 16 mars 1971).

2°- Le point 2° correspond à l'article 5 de la loi du 4 janvier 1974. L'article 149, 2°, prescrit qu'il est interdit à l'employeur de compenser les heures de travail perdues du fait des jours fériés par récupération au cours d'autres journées sauf dans les cas déterminés par le Roi.

Dat verbod moet aloude praktijken bestrijden: «(...) de verloren arbeidsuren werden vaak gecompenseerd hetzij door de verhoging van de duur van de dagelijkse arbeidsprestaties, hetzij door de tewerkstelling tijdens een gewone inactiviteitsdag» (Parl. stuk, Senaat, gew. zit., 1972-1973, nr.416, blz.4).

3°- Punt 3° is ontleend aan artikel 6 van de wet van 4 januari 1974 dat bepaalt dat een feestdag die samenvalt met een zondag of een gewone inactiviteitsdag vervangen wordt door een gewone activiteitsdag.

4°- Punt 4° verwijst naar artikel 11, eerste tot derde lid, en vijfde tot zevende lid, van de wet van 4 januari 1974 en naar artikel 33, § 2, tweede lid, van de wet van 16 maart 1971.

Artikel 11 van de wet van 4 januari 1974 bepaalt dat de werknemer recht heeft op een inhaalrust wanneer hij tijdens een feestdag werd tewerkgesteld. Die inhaalrust is forfaitair, per volle dag of halve dag, volgens de duur van de verrichte arbeid tijdens de feestdag. Hij moet effectief zijn. Aldus mag de werkgever de inhaalrust niet op de arbeidsduur aanrekenen. Tegelijk mag de inhaalrust niet samenvallen met de rust die toegekend wordt overeenkomstig de Arbeidswet van 16 maart 1971 (zondagsrust, nachtrust, enz.). Ten slotte moet hij binnen een welbepaalde termijn toegekend worden.

Op grond van artikel 12 van de wet van 4 januari 1974 kan de Koning voor sommige bedrijfstakken of categorieën van werknemers andere toekenningsmodaliteiten van de inhaalrust vaststellen. De Koning heeft van zijn afwijkingsbevoegdheid gebruik gemaakt ten gunste van de deeltijdse werknemers in artikel 1*bis* van het koninklijk besluit van 18 april 1974.

Aldus is de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber strafrechtelijk strafbaar indien hij de werknemer, die tijdens een feestdag arbeid heeft verricht, geen inhaalrust toekent volgens het stelsel, dat voorgeschreven is door de wet of vastgesteld door de Koning, en hij ze niet binnen de termijnen toekent.

Artikel 149 beschermt de belangen van de werknemers en van de personen die gelijkgesteld zijn aan de werknemers krachtens de wet van 4 januari 1974. Die bepaling bestraft de niet-naleving van het recht van de werknemers op tien feestdagen per jaar tijdens dewelke ze in principe niet hoeven te werken. De niet-naleving van die bepalingen moet bestraft worden met een sanctie van niveau 2.

Artikel 150

Die bepaling bestraft de werkgever die zich niet gehouden heeft aan de bekendmakingsmaatregelen die

Cette interdiction vise à lutter contre d'anciennes pratiques: «(...) les heures de travail perdues étaient souvent récupérées soit par l'augmentation de la durée des prestations de travail journalières, soit par l'occupation au travail pendant un jour habituel d'inactivité» (Doc. Parl., Sénat, sess. Ord., 1972-1973, n°416, p.4).

3°- Le point 3° reprend l'article 6 de la loi du 4 janvier 1974 selon lequel un jour férié qui coïncide avec un dimanche ou un jour habituel d'inactivité doit être remplacé par un jour habituel d'activité.

4°- Le point 4° se réfère à l'article 11, alinéas 1er à 3 et alinéas 5 à 7, de la loi du 4 janvier 1974 et à l'article 33, § 2, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1971.

L'article 11 de la loi du 4 janvier 1974 dispose que le travailleur a droit à un repos compensatoire s'il a travaillé durant un jour férié. Ce repos compensatoire est forfaitaire, par journée entière ou demi-jour, selon la durée travaillée pendant le jour férié. Il doit être effectif. Ainsi, l'employeur ne peut imputer le repos compensatoire sur la durée du travail. De même, le repos compensatoire ne peut coïncider avec le repos octroyé en vertu de la loi du 16 mars 1971 sur le travail (repos dominical, repos nocturne, etc.). Enfin, il doit être accordé dans un certain délai.

L'article 12 de la loi du 4 janvier 1974 autorise le Roi à définir d'autres modalités d'octroi du repos compensatoire pour certains secteurs d'activité ou des catégories de travailleurs. Le Roi a utilisé son pouvoir de dérogation au profit des travailleurs à temps partiel dans l'article 1er*bis* de l'arrêté royal du 18 avril 1974.

Ainsi, l'employeur, son préposé ou son mandataire est pénalement punissable s'il n'octroie pas aux travailleurs ayant travaillé un jour férié un repos compensatoire selon le régime prescrit par la loi ou fixé par le Roi et s'il ne les octroie pas dans les délais.

L'article 149 protège les intérêts des travailleurs ainsi que des personnes assimilées aux travailleurs en vertu de la loi du 4 janvier 1974. Cette disposition sanctionne le non-respect du droit des travailleurs de pouvoir bénéficier de dix jours fériés par an pendant lesquelles ils ne doivent en principe pas travailler. Le non-respect des ces dispositions doit être sanctionné d'une sanction de niveau 2.

Article 150

Cette disposition sanctionne l'employeur qui n'a pas respecté les mesures de publicité prescrites par la loi

zijn voorgeschreven bij de wet van 4 januari 1974. Die maatregelen moeten ervoor zorgen dat de werknemers kennis hebben genomen van de dagen waarop tewerkstelling verboden is en stellen de ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wet van 4 januari 1974 in staat om hun toezichtopdracht daadwerkelijk te vervullen.

Punt 1° heeft betrekking op de werkgevers die verplicht zijn tot het opstellen van een arbeidsreglement (artikel 13, § 1, van de wet van 4 januari 1974).

Punt 2° heeft betrekking op dezen die geen arbeidsreglement moeten hebben. Andere bekendmakingsregelen worden geïncrimineerd door artikel 202.

Aangezien het gaat om de niet-vervulling van formaliteiten die ondermeer bestemd zijn om de controle van de prestaties toe te laten, is een sanctie van niveau 2 voldoende als sanctie voor de overtredingen op artikel 150.

Artikel 151

1°- Artikel 151, punt 1°, bestraft de niet-naleving van de rusttijden die zijn vastgesteld bij artikelen 17, 34ter en 38ter, van de wet van 16 maart 1971.

Artikel 38ter bepaalt dat de werknemers in elk tijdvak van vierentwintig uur tussen de beëindiging en de hervatting van de arbeid recht hebben op ten minste elf opeenvolgende uren rusttijd. Die rusttijd komt bovenop de zondagsrust of de inhaalrust zodanig dat de werknemer geniet van een werkonderbreking van vijfendertig uren.

Er zijn enkele uitzonderingen.

Artikel 34ter voorziet ten gunste van jeugdige werknemers in een regeling met een lichtelijk ruimere rusttijd, namelijk ten minste twaalf opeenvolgende uren tussen de beëindiging en de hervatting van de arbeid.

Artikel 17 van de wet van 16 maart 1971 voorziet in een bijzondere regeling inzake rusttijden voor de werknemers die arbeid verrichten in opeenvolgende ploegen op zondag. De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber mag aldus werknemers tewerkstellen op zondag op voorwaarde dat hun arbeid een keer per week wordt onderbroken gedurende een periode van vierentwintig opeenvolgende uren waarvan er ten minste achttien op de zondag vallen.

2°- Punt 2° beschermt de pauzeregeling die vastgesteld is bij artikelen 34 en 38^{quater} van de wet van 16 maart 1971, gewijzigd bij de voornoemde wet van 4 december 1998.

In principe mogen de werknemers niet zonder onderbreking werken gedurende meer dan zes uren (artikel 38^{quater}, § 1, van de wet van 16 maart 1971). Toch

du 4 janvier 1974. Ces mesures visent à informer les travailleurs des jours durant lesquelles il est interdit d'être occupé au travail et permettent aux fonctionnaires chargés de la surveillance de l'application de la loi du 4 janvier 1974 d'exercer effectivement leur mission de contrôle.

Le 1° concerne les employeurs qui ont l'obligation d'élaborer un règlement de travail (article 13, § 1er, de la loi du 4 janvier 1974).

Le 2° concerne ceux qui ne doivent pas avoir de règlement de travail. D'autres mesures de publicité sont incriminées par l'article 202.

S'agissant du non-accomplissement de formalités, destinées entre autre à permettre le contrôle des prestations, une sanction de niveau 2 paraît appropriée pour sanctionner les manquements à l'article 150.

Article 151

1° Le 1° de l'article 151 sanctionne le non-respect des intervalles de repos prescrits par les articles 17, 34ter et 38ter, de la loi du 16 mars 1971.

L'article 38ter impose que les travailleurs bénéficient d'un intervalle de repos minimum de onze heures consécutives au moins entre la cessation et la reprise du travail au cours de chaque période de vingt-quatre heures. Cet intervalle de repos doit s'ajouter au repos dominical ou au repos compensatoire de telle façon que le travailleur bénéficie d'une interruption de travail de trente cinq heures.

Il y a quelques exceptions.

L'article 34ter prescrit en faveur des jeunes travailleurs un régime d'intervalle de repos légèrement supérieur, à savoir douze heures consécutives au moins entre la cessation du travail et sa reprise.

Quant à l'article 17 de la loi du 16 mars 1971, il prévoit un régime d'intervalles de repos particulier aux travailleurs effectuant un travail en équipe successive le dimanche. Ainsi, l'employeur, son préposé ou son mandataire peut occuper ces travailleurs le dimanche s'il leur permet de bénéficier d'une interruption de travail une fois par semaine pendant vingt-quatre heures consécutives dont dix huit au moins coïncident avec le dimanche.

2°- Le point 2° vise à protéger le régime des pauses déterminé par les articles 34 et 38^{quater} de la loi du 16 mars 1971, modifié par la loi précitée du 4 décembre 1998.

En principe, les travailleurs ne peuvent pas travailler pendant plus de six heures sans interruption (article 38^{quater}, § 1er, de la loi du 16 mars 1971). Il y a ce-

bestaan er uitzonderingen en bijzondere regelingen, met name voor jeugdige werknemers.

De inbreuken op de bepalingen betreffende de naleving van de uurroosters, rusttijden en pauzeregelingen moeten beschouwd worden als inbreuken van gemiddelde ernst met bijpassende sanctie van niveau 2.

Artikel 152

Artikel 152 stemt overeen met artikel 54, 1°, van wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971. Die bepaling bestraft de werkgever die de werknemers niet de vakantiedagen toekent waarop zij recht hebben.

De strafbepaling bekrachtigt de bescherming van het vakantierecht van werknemers en beschermt aldus een belangrijke waarde, waarbij voornoemd recht een sociaal voordeel is dat de werknemers vrij moet kunnen genieten. De inbreuk met betrekking tot artikel 152 van dit ontwerp gaat aldus gepaard met een sanctie van niveau 2.

Artikel 153

Artikel 153 heeft betrekking op de naleving van de werkroosters zoals opgenomen in artikel 38*bis* van de Arbeidswet van 16 maart 1971.

Artikel 38*bis* van de wet van 16 maart 1971 verbiedt de werkgever arbeid te doen of laten verrichten buiten de arbeidstijd vastgesteld in het arbeidsreglement of in een bericht gericht aan de berokken werknemers dat ten minste vierentwintig uur vooraf in de lokalen van de inrichting aangeplakt is, in geval van wijziging van het uurrooster wegens een buitengewone vermeerdering van werk (artikel 25 van de wet van 16 maart 1971 en artikel 14 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen).

Artikel 38*bis* van de wet van 16 maart 1971 voorziet in bepaalde afwijkingen op het verbod om werknemers tewerk te stellen buiten de grenzen van de werkroosters (bijvoorbeeld in geval van arbeid om het hoofd te bieden aan een zich voorgedaan of dreigend ongeval, of in geval van dringende arbeid aan machines of materieel).

Artikel 154

Artikel 154 beschermt de bepalingen van de wet van 16 maart 1971 die betrekking hebben op de moederschapsbescherming, meer bepaald het moederschapsverlof.

pendant des exceptions, et des régimes particuliers, notamment pour les jeunes travailleurs.

Les infractions aux dispositions qui visent au respect des horaires de travail, des intervalles de repos et des régimes de pause sont à considérer comme des infractions de gravité moyenne et assorties d'une sanction de niveau 2.

Article 152

L'article 152, correspond à l'article 54, 1°, des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971. Cette disposition punit l'employeur qui n'accorde pas aux travailleurs les jours de vacances auxquels il a droit.

La disposition pénale qui consacre la protection du droit des travailleurs aux vacances protège une valeur importante. Ce droit constituant un avantage social devant bénéficier aux travailleurs sans entrave. L'infraction prescrite par l'article 152 du présent projet se voit ainsi assortie d'une sanction de niveau 2.

Article 153

L'article 153 concerne le respect des horaires de travail consacré par l'article 38*bis* de la loi du 16 mars 1971 sur le travail

Ainsi, l'article 38*bis* de la loi du 16 mars 1971 interdit à l'employeur de faire ou de laisser travailler en dehors du temps de travail fixé dans le règlement de travail ou dans l'avis adressé aux travailleurs intéressés affiché dans les locaux de l'entreprise au moins vingt quatre heures à l'avance en cas de modification d'horaire due à un surcroît extraordinaire de travail (article 25 de la loi du 16 mars 1971 et article 14 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail).

L'article 38*bis* de la loi du 16 mars 1971 prévoit certaines dérogations à l'interdiction d'occuper des travailleurs en dehors des limites des horaires de travail (par exemple, pour les travaux entrepris pour faire face à un accident survenu ou imminent, ou les travaux urgents à effectuer au matériel ou aux machines).

Article 154

L'article 154 assure le respect des dispositions de la loi du 16 mars 1971 consacrées à la protection de la maternité, plus particulièrement, en ce qui concerne le congé de maternité.

1°- Artikel 39, tweede lid, van de wet van 1971 bepaalt dat de zwangere of bevallen werkneemster niet gedurende het verplichte moederschapsverlof mag werken. De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber begaat een overtreding wanneer hij een werkneemster tewerkstelt gedurende de periode die een aanvang neemt op de zevende dag die de vermoedelijke datum van de bevalling voorafgaat tot het verstrijken van een periode van acht weken die begint te lopen op de dag van de bevalling.

2°- De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber is eveneens strafrechtelijk strafbaar indien hij de werkneemster het facultatief verlof weigert dat door haar is gevraagd en waarop zij recht heeft.

3°- De vader die, omdat de moeder gehospitaliseerd is of overleden, het recht van deze laatste uitoefent overeenkomstig artikel 39, laatste lid, van de wet van 1971 geniet van dezelfde strafrechtelijke bescherming.

De inbreuken op de bepalingen inzake moederschapsbescherming zijn van een gemiddelde ernst (sanctie van niveau 2).

Artikel 155

Op dit ogenblik bevat geen enkele tekst betreffende de loopbaanonderbreking en het tijdskrediet strafrechtelijke of administratieve sancties.

In bepaalde gevallen wordt voorzien in burgerlijke sancties. Het gaat inzonderheid om de betaling van een forfaitaire vergoeding door de werkgever in geval van verbreking van het arbeidscontract aan de persoon die er het voorwerp van was.

Artikel 155 maakt de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk strafbaar indien hij de werknemer niet het voordeel toekent van de loopbaanonderbreking, een recht op een vermindering van de beroepsloopbaan met 1/5 evenals een recht voor de werknemer van 50 jaar of ouder op de vermindering van de arbeidsprestaties tot de helft, of één van de thematische verloven (loopbaanonderbreking in het raam van een verlof wegens palliatieve zorgen, ouderschapsverlof of verlof wegens medische bijstand). De vermelde bepaling beoogt zowel de loopbaanonderbreking in de openbare sector als deze bepaald voor de privé-sector, door verscheidene collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende het tijdskrediet.

Omdat het gaat om bepalingen die in de organisatie van de arbeidstijd passen en de belangen van de werknemers in hun beroepsleven en hun privé-leven beschermen, is een sanctie van niveau 2 nodig om de inbreuken op deze bepalingen te bestraffen.

1°- L'article 39, alinéa 2, de la loi de 1971 prescrit que la travailleuse enceinte ou accouchée ne peut travailler durant le repos de maternité obligatoire. L'employeur, son préposé ou son mandataire est en infraction s'il occupe une travailleuse durant la période qui débute le septième jour qui précède la date présumée de l'accouchement jusqu'à la fin des huit semaines qui prennent cours le jour de l'accouchement.

2°- De même, l'employeur, son préposé ou son mandataire est pénalement punissable s'il n'accorde pas à la travailleuse qui en fait la demande le congé de maternité facultatif auquel elle a droit.

3°- Le père qui, parce que la mère est hospitalisée ou décédée, exerce le droit de celle-ci conformément à l'article 39, dernier alinéa, de la loi de 1971 bénéficie de la même protection pénale.

Les atteintes aux dispositions qui protègent la maternité sont des infractions de gravité moyenne (sanction de niveau 2).

Article 155

À l'heure actuelle, aucun texte relatif à l'interruption de carrière et au crédit temps ne contient de sanctions pénales ou administratives.

Des sanctions civiles sont prévues dans certains cas. Il s'agit notamment du paiement par l'employeur d'une indemnité forfaitaire à l'interrompant en cas de rupture de son contrat de travail.

L'article 155 rend l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable s'il n'accorde pas au travailleur le bénéfice de l'interruption de carrière, un droit à une diminution de carrière professionnelle d'1/5 ainsi qu'un droit, pour le travailleur de cinquante ans ou plus, à une réduction des prestations de travail à mi-temps ou encore l'un des congés thématiques (interruption de carrière dans le cadre d'un congé pour soins palliatifs, du congé parental ou de l'assistance médicale). La disposition précitée vise tant l'interruption de carrière dans le secteur public que celle, prévue pour le secteur privé, par les diverses conventions collectives relatives au crédit-temps.

S'agissant de dispositions s'inscrivant dans l'organisation du temps de travail et protégeant les intérêts des travailleurs considérés dans leur vie professionnelle et dans leur vie privée, une sanction de niveau 2 est nécessaire pour sanctionner les manquements à ces dispositions.

Er is rekening gehouden met de taalkundige opmerking van de Raad van State betreffende de nederlandse versie.

Artikel 156

Benevens de bestraffing van het verhinderen van het toezicht, bestraft artikel 27, van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel de ondernemingshoofden, werkgevers, zaakvoerders, directeurs of aangestelden, die onjuiste inlichtingen verstrekken inzake de onderbreking van de loopbaan.

Artikel 156 van het ontwerp legt een daadwerkelijke straf op aan de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die onjuiste inlichtingen verstrekt aan de instelling die belast is met de betaling van uitkeringen aan de werknemer die gebruik maakt van een systeem van loopbaanonderbreking, namelijk de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening.

Valt onder deze incriminatie, de werkgever die de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening onjuiste informatie betreffende zijn werknemers verstrekt om hen onrechtmatig uitkeringen te laten ontvangen.

De strafbepaling van artikel 156 gaat gepaard met een sanctie van niveau 1. Wanneer de feiten wetens en willens zijn gepleegd, vallen ze onder de toepassing van artikel 234 dat in een sanctie van niveau 3 voorziet.

Krachtens artikel 8, § 2, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking voor de werknemer, kan de werkgever of het opleidingscentrum dat een werknemer in loopbaanonderbreking toelaat om activiteiten inzake vorming, begeleiding of mentorschap uit te oefenen terwijl deze uitoefening niet voldoet aan de voorwaarden van § 2 van artikel 8, uit het recht op de toepassing van deze paragraaf worden uitgesloten.

De tekst bestraft de werkgever of het opleidingscentrum met het verlies van het recht op het voordeel van hogervermelde § 2 van artikel 8. Artikel 8, § 2, heeft echter uitsluitend betrekking op de persoon die zijn loopbaan onderbreekt.

Deze bepaling legt immers vast onder welke voorwaarden de arbeidsprestaties, beperkt tot de vorming, de begeleiding of het mentorschap van nieuwe werknemers, die een werknemer tijdens zijn loopbaanonderbreking uitoefent, niet worden beschouwd als een bezoldigde activiteit die niet met de uitkeringen voor loopbaanonderbreking kan worden gecumuleerd.

Il est tenu compte de la remarque linguistique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne la version néerlandaise.

Article 156

Outre la sanction de l'obstacle à la surveillance, l'article 27 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès-social et de redressement financier punit les chefs d'entreprises, patrons, gérants, directeurs ou préposés qui fournissent des renseignements inexacts en matière d'interruption de carrière.

L'article 156 du projet punit effectivement l'employeur, son préposé ou son mandataire qui fournit des renseignements inexacts à l'organisme chargé de payer les allocations au travailleur bénéficiant d'un système d'interruption de carrière à savoir l'Office national de l'Emploi.

Est ainsi visé par cette incrimination, l'employeur qui soumet à l'Office national de l'emploi des informations incorrectes à propos de ses travailleurs en vue de leurs faire obtenir indûment des allocations.

La disposition pénale de l'article 156 est assortie d'une sanction de niveau 1. Lorsque les faits sont commis sciemment et volontairement, ils tombent sous le coup de l'article 234 qui prévoit une sanction de niveau 3.

En vertu de l'article 8, § 2, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps, l'employeur ou le centre de formation qui autorise un travailleur en interruption de carrière à exercer des activités de formation, d'accompagnement ou de tutorat alors que cet exercice ne respecte pas les conditions du § 2 de l'article 8, peut être exclu du droit à l'application de ce paragraphe.

Ce texte sanctionne l'employeur ou le centre de formation par la perte du droit de bénéficier du § 2, de l'article 8 précité. Or, l'article 8, § 2, concerne exclusivement l'interruption.

En effet, cette disposition détermine à quelles conditions les prestations de travail, limitées à la formation, l'accompagnement ou le tutorat de nouveaux travailleurs, effectuées par un travailleur pendant son interruption de carrière, ne sont pas considérées comme une activité rémunérée non cumulable avec les allocations d'interruption de carrière.

Onderhavig ontwerp stelt voor om deze inbreuk op te heffen omdat de definitie van de bestanddelen onvoldoende duidelijk en leesbaar is.

Artikelen 157 en 158

De artikelen 157 en 158 van onderhavig ontwerp nemen de strafbepalingen over van artikel 172 van de programmawet van 22 december 1989 betreffende, meer bepaald, de deeltijdse arbeid en beschrijft de elementen, die incriminaties vormen, duidelijker en preciezer, zoals het principe van de weetelijkheid het vereist.

De strafbepalingen van de artikelen 157 en 158 bestraffen de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de maatregelen van de openbaarmaking van de werkroosters van de deeltijdse werknemers en de controlemaatregelen van de afwijkingen op het normale werkrooster van de deeltijdse werknemers niet naleven. Deze maatregelen willen het zwartwerk bestrijden via «(...) een betere kennis van de prestaties die werkelijk werden uitgevoerd door de deeltijdse werknemers» (Parl.St., Kamer, gew.zitting, 1989-1990, nr.975/1, p.59).

Artikel 171, tweede lid, van de wet van 22 december 1989 vestigt een burgerlijke sanctie die steunt op het wettelijk weerlegbaar vermoeden dat moet worden verondersteld dat de deeltijdse werknemer voltijds heeft gewerkt indien de werkgever de maatregelen inzake openbaarmaking van de werkroosters van de deeltijdse werknemers niet heeft gerespecteerd. Hij moet de bijdragen voor de sociale zekerheid dan ook betalen op basis van een voltijdse arbeidsprestatie.

Uit de rechtspraak van het Arbitragehof blijkt dat dit vermoeden enkel kan worden aangehaald door derden in de arbeidsbetrekking zoals de sociaal inspecteurs of de Rijksdienst voor sociale zekerheid en niet de loontrekkenden (Arbitragehof, 1 april 1998, nr.40/98, R.W., 1998-99, p. 639, *J.T.T.*, 1998, p.224; M. DE VOS, «*De lijdensweg van voltijdse arbeid bij onregelmatige deeltijdse arbeid. Status questionis en pleidooi voor een nieuwe lezing*», *J.T.T.*, 1999, p.498 en volg.; W.VAN EECKHOUTTE et V. NEUPREZ, *Compendium social, Droit du travail*, Brussel, Kluwer, 2002-2003, Boek I, p. 509 en volg.; *Guide social permanent, Commentaire droit du travail*, Brussel, Ced Samson, nr. R290).

Dit vermoeden kan worden weerlegd, maar binnen uiterst strikte grenzen, voorzien door artikel 22ter van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (gewijzigd door artikel 8 van de programmawet van 27 december 2004).

Le présent projet propose d'abroger cette infraction puisque la définition de ses éléments constitutifs manque de clarté et de lisibilité.

Articles 157 et 158

Les articles 157 et 158 du présent projet reprennent les dispositions pénales de l'article 172 de la loi programme du 22 décembre 1989 concernant, plus particulièrement, le travail à temps partiel en décrivant les éléments constitutifs des incriminations de façon plus claire et plus précise comme le principe de la légalité l'exige.

Les dispositions pénales des articles 157 et 158 sanctionnent l'employeur, son préposé ou son mandataire qui ne respectent pas les mesures de publicité des horaires de travail des travailleurs à temps partiel et les mesures de contrôle des dérogations à l'horaire normal des travailleurs à temps partiel. Ces mesures visent à lutter contre le travail au noir par «(...) une meilleure connaissance des prestations réellement effectuées par les travailleurs à temps partiel» (Doc. Parl., Chambre, session ord, 1989-1990, n°975/1, p.59).

L'article 171, alinéa 2, de la loi du 22 décembre 1989 constitue une sanction civile s'appuyant sur une présomption légale réfragable selon laquelle le travailleur à temps partiel doit être présumé avoir travaillé à temps plein en cas d'infraction de l'employeur aux mesures de publicité des horaires des travailleurs à temps partiel. Celui-ci devra payer les cotisations de sécurité sociale sur la base d'un emploi à temps plein.

Il résulte de la jurisprudence de la Cour d'arbitrage que cette présomption ne peut être invoquée que par des tiers à la relation de travail tels que les inspecteurs sociaux ou l'Office national de sécurité sociale et non par les salariés (C.A., 1er avril 1998, n°40/98, R.W., 1998-99, p. 639, *J.T.T.*, 1998, p.224; M. DE VOS, «*De lijdensweg van voltijdse arbeid bij onregelmatige deeltijdse arbeid. Status questionis en pleidooi voor een nieuwe lezing*», *J.T.T.*, 1999, pp.498 et s.; W.VAN EECKHOUTTE et V. NEUPREZ, *Compendium social, Droit du travail*, Bruxelles, Kluwer, 2002-2003, Tome I, p. 509 et suiv.; *Guide social permanent, Commentaire droit du travail*, Bruxelles, Ced Samson, n° R290).

Cette présomption peut être renversée, mais dans des limites extrêmement étroites, prévues par l'article 22ter de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs (modifié par l'article 8 de la loi-programme du 27 décembre 2004).

Artikel 157

Artikel 157 van onderhavig ontwerp verwijst naar artikel 172, 1°, van de programmawet van 22 december 1989, dat verwijst naar de artikelen 157 en 159 van deze wet. Deze bepalingen bestraffen de niet-naleving van de maatregelen tot bekendmaking van de deeltijdse werkroosters.

1° - Benevens de plicht die strafrechtelijk bestraft wordt door artikel 205 van onderhavig ontwerp, namelijk deze om de deeltijdse werkroosters in het arbeidsreglement te vermelden, verplicht artikel 157 van de wet van 22 december 1989 de werkgever om de arbeidsovereenkomsten van de deeltijdse werknemers of een uittreksel van die arbeidsovereenkomsten met de vereiste vermeldingen te bewaren op de plaats waar het arbeidsreglement kan geraadpleegd worden, in een gemakkelijk toegankelijke plaats van het bedrijf.

2° - Punt 2° van artikel 157 stemt overeen met artikel 166 van de wet van 22 december 1989 en verwijst naar artikel 11, § 1, 1°, g, 2°, e, § 3, g, van het koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, bestraft door de artikelen 190, 7°, 191, 4° en 192, 5°.

In een streven naar de uniformisering met de strafbepalingen betreffende de sociale documenten, stelt onderhavig ontwerp voor om een bepaling in te voeren die een straf oplegt aan de werkgever die niet de vereiste maatregelen treft om een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemers of een uittreksel van die arbeidsovereenkomsten steeds ter beschikking te houden van de ambtenaren die belast zijn met het toezicht.

3° - Wanneer de werknemers volgens een variabel uurrooster werken, moet de werkgever hen ten minste vijf dagen vooraf via een bericht dat de werkgever dateert, inlichten over de dagelijkse werkroosters door bekendmaking, in een gemakkelijk toegankelijke plaats in de lokalen van het bedrijf. Een collectieve arbeidsovereenkomst of het arbeidsreglement kan in andere modaliteiten voor de kennisgeving van de dagelijkse werkroosters voorzien.

4° en 5° - Een gedateerd bericht dat het uurrooster van elke deeltijdse werknemer individueel vastlegt, moet voor het begin van de werkdag op dezelfde plaats worden opgehangen.

Verder schrijft artikel 159, derde lid, van de wet van 22 december 1989 voor dat dit bericht moet worden bewaard gedurende een periode van een jaar vanaf de dag waarop het werkrooster dat vermeld is op dit bericht niet meer van kracht is.

Article 157

L'article 157 du présent projet se réfère à l'article 172, 1°, de la loi-programme du 22 décembre 1989, lequel renvoie aux articles 157 et 159 de cette loi. Ces dispositions sanctionnent le non-respect des mesures de publicité des horaires de travail à temps partiel.

1° - Outre l'obligation sanctionnée pénalement par l'article 205 du présent projet, à savoir celle de mentionner dans le règlement de travail les horaires de travail à temps partiel, l'article 157 de la loi du 22 décembre 1989 oblige l'employeur à conserver à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, dans un endroit facilement accessible de l'entreprise, les contrats de travail à temps partiel ou un extrait de ces contrats de travail comportant les mentions requises.

2° - Le point 2° de l'article 157 correspond à l'article 166 de la loi du 22 décembre 1989 et se réfère à l'article 11, § 1er, 1°, g, 2°, e, § 3, g, de l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux incriminés par les articles 190, 7°, 191, 4° et 192, 5°.

Dans un souci d'uniformisation avec les dispositions pénales relatives aux documents sociaux, le présent projet propose d'introduire une disposition sanctionnant l'employeur qui ne prend pas les mesures nécessaires afin que la copie du contrat de travail à temps partiel ou un extrait de ce contrat soit tenu en tout temps à la disposition des fonctionnaires chargés de la surveillance.

3° - Lorsque les travailleurs travaillent selon un horaire variable, l'employeur doit informer ceux-ci des horaires journaliers de travail par l'affichage, dans un endroit facilement accessible des locaux de l'entreprise, au moins cinq jours à l'avance, d'un avis daté par l'employeur. Une convention collective de travail ou le règlement de travail peut prévoir d'autres modalités de communication des horaires journaliers de travail.

4° et 5° - De même, un avis daté et déterminant individuellement l'horaire de travail de chaque travailleur à temps partiel doit être affiché au même endroit avant le commencement de la journée de travail.

En outre, l'article 159, alinéa 3, de la loi du 22 décembre 1989 prescrit que cet avis doit être conservé pendant une période d'un an à dater du jour où l'horaire qu'il contient cesse d'être en vigueur.

Bij de vaststelling van het niveau van de sanctie wordt rekening gehouden met het feit dat indien de bepalingen in kwestie de maatregelen tot bekendmaking van de werkroosters van de deeltijdse werknemers beschermen, het gaat om formaliteiten zonder welke de controle van de deeltijdse arbeid – en van het zwartwerk – niet mogelijk is. De sanctie van niveau 3 lijkt dus gepast om de niet-naleving van deze bepalingen te bestraffen.

Deze inbreuken worden gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, voorafgaand aan het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk, van de sociaal inspecteurs voor deze inbreuken reeds schriftelijk de bij artikel 21 bedoelde waarschuwing of termijn om zich in regel te stellen heeft ontvangen.

De wetgever van de wet van 22 december 1989 voorzorg in een artikel 173, een regel om het bedrag van de geldboete te vermenigvuldigen met het aantal werknemers dat betrokken is bij de inbreuk. Artikel 157 van het ontwerp dat u wordt voorgelegd neemt deze vermenigvuldigingsregel over die krachtens artikel 108 van onderhavig ontwerp uniform werd gemaakt.

Artikel 158

Artikel 158 heeft betrekking op artikel 172, 2° tot 6°, van de programmawet van 22 december 1989. Deze inbreuken maken de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk strafbaar indien hij de maatregelen betreffende de controledocumenten van de afwijkingen op het normale werkrooster van de deeltijdse werknemers niet naleeft.

De artikelen 160 en 161 van de wet van 22 december 1989 schrijven een specifiek controledocument voor. In de artikelen 162 tot 165 van deze wet laat de wetgever onder bepaalde voorwaarden toe om dit controledocument door andere documenten, controlemaatregelen, toestellen en registers te vervangen. Deze controlemiddelen worden gelijkgesteld met het document dat de artikelen 160 en 161 voorschrijven voor de toepassing van de bepalingen van de wet van 22 december 1989, inclusief de strafbepalingen.

1° - Volgens artikel 172, 2°, van de wet van 22 december 1989 kan de werkgever worden vervolgd indien hij geen controledocument bijhoudt van de arbeidsprestaties van de deeltijdse werknemers, die afwijken op het normale werkrooster, dat de vermeldingen bevat die worden voorgeschreven door artikel 161 van de wet van 22 december 1989 en door het koninklijk besluit van 8 mars 1990 tot uitvoering van de bepalingen van de programmawet van 22 december 1989 die betrekking hebben op het toezicht op de afwijkingen op het normale werkrooster van dedeeltijdse werknemers.

Lors la fixation du niveau de la sanction, il est tenu compte du fait que si les dispositions en question protègent des mesures de publicité des horaires de travail des travailleurs à temps partiel, il s'agit de formalités sans lesquelles le contrôle du travail à temps partiel – et du travail au noir – n'est pas possible. La sanction de niveau 3 paraît donc appropriée pour appréhender le non-respect de ces dispositions.

Ces infractions sont punies d'une sanction de niveau 4, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a, préalablement au procès-verbal de constatation d'une infraction, déjà reçu des inspecteurs sociaux par écrit pour ces infractions, l'avertissement ou le délai pour se mettre en règle visés à l'article 21.

Le législateur de la loi du 22 décembre 1989 a prévu, dans un article 173, une règle de multiplication du montant de l'amende par le nombre de travailleurs concernés par l'infraction. L'article 157 du projet qui vous est soumis reprend cette règle de multiplication uniformisée en vertu de l'article 108 du présent projet.

Article 158

L'article 158 vise l'article 172, 2° à 6°, de la loi-programme du 22 décembre 1989. Ces infractions rendent l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable s'il ne respecte pas les mesures relatives aux documents de contrôle des dérogations à l'horaire normal des travailleurs à temps partiel.

Les articles 160 et 161 de la loi du 22 décembre 1989 prescrivent un document de contrôle particulier. Dans les articles 162 à 165 de cette loi, le législateur autorise, dans certaines conditions, le remplacement de ce document de contrôle par d'autres documents, mesures de contrôle, appareils et registres. Ces moyens de contrôle sont assimilés au document prescrit par les articles 160 et 161 pour l'application des dispositions de la loi du 22 décembre 1989, y compris les dispositions pénales.

1° - Selon l'article 172, 2°, de la loi du 22 décembre 1989, l'employeur peut être poursuivi s'il ne tient pas un document de contrôle des prestations de travail des travailleurs à temps partiel dérogeant à l'horaire de travail normal et comportant les mentions prescrites par l'article 161 de la loi du 22 décembre 1989 et par l'arrêté royal du 8 mars 1990 d'exécution des dispositions de la loi-programme du 22 décembre 1989 relatives au contrôle des dérogations à l'horaire normal des travailleurs à temps partiel.

Uit de artikelen 162 tot 165 van de wet van 22 december 1989, naar welke artikel 172, 4°, verwijst, blijkt dat de werkgever een ander controlemiddel dan hoger vermeld document mag gebruiken indien hij voldoet aan de voorwaarden voorgeschreven door de wet. De werkgever is strafrechtelijk strafbaar indien hij geen gebruik maakt van een controlemiddel voor de afwijkingen op het normale werkrooster die de wet bepaalt.

2° - Hij wordt verder gestraft indien hij deeltijdse werknemers prestaties doet of laat verrichten buiten het normale werkrooster zonder dit in hoger vermeld document of controlemiddelen te vermelden.

3° - Punt 3° van artikel 158 neemt artikel 166 van de wet van 22 december 1989 over. De plicht om controledocumenten voor de arbeidsprestaties van deeltijdse werknemers, die afwijken op het normale uurrooster, ter beschikking te houden van de entiteiten die belast zijn met het toezicht op de toepassing van deze maatregelen wordt niet strafrechtelijk bestraft door de wet van 22 december 1989. Onderhavig ontwerp stelt voor om deze inhoud te incrimineren in de zin van een harmonisering van de inbreuken en sancties van het sociaal strafrecht ten opzichte van de strafbepalingen inzake sociale documenten en Dimona.

4° - In toepassing van artikel 172, 6°, van de wet van 22 december 1989, is de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk strafbaar indien hij hoger vermelde controledocumenten niet gedurende vijf jaar op de wettelijk vereiste plaats bewaart.

Gelet op het feit dat de bepalingen waarover het hier gaat, de sociale fraude in het domein van de deeltijdse arbeid willen bestrijden, stelt onderhavig ontwerp voor om deze inbreuken te bestraffen met een sanctie van niveau 3. Deze inbreuken worden gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, voorafgaand aan het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk, van de sociaal inspecteurs voor deze inbreuken reeds schriftelijk de bij artikel 21 bedoelde waarschuwing of termijn om zich in regel te stellen heeft ontvangen.

De wetgever van de wet van 22 december 1989 voorzag in een artikel 173, een regel om het bedrag van de geldboete te vermenigvuldigen met het aantal werknemers, die betrokken zijn bij de inbreuk. Artikel 158 neemt deze vermenigvuldigingsregel over die krachtens artikel 108 van onderhavig ontwerp uniform werd gemaakt.

Artikel 159

Artikel 159 neemt de bepaling over betreffende het verbod op nachtarbeid zoals bepaald onder de artikelen

Il résulte des articles 162 à 165 de la loi du 22 décembre 1989 auxquels renvoie l'article 172, 4°, que l'employeur peut utiliser un autre moyen de contrôle que le document précité s'il remplit les conditions prescrites par la loi. L'employeur est pénalement punissable s'il n'utilise pas un moyen de contrôle des dérogations à l'horaire normal de travail déterminé par la loi.

2° - En outre, il sera sanctionné s'il fait ou laisse exécuter des prestations de travail à des travailleurs à temps partiel en dehors de l'horaire normal de travail sans y faire mention dans le document ou les moyens de contrôle précité.

3° - Le point 3° de l'article 158 reprend l'article 166 de la loi du 22 décembre 1989. L'obligation de tenir les documents de contrôle des prestations de travail des travailleurs à temps partiel dérogeant à l'horaire normal de travail à la disposition des entités chargées de la surveillance de l'application de ces mesures n'est pas sanctionnée pénalement par la loi du 22 décembre 1989. Le présent projet propose d'incriminer ce prescrit dans le sens d'une harmonisation des infractions et des sanctions de droit pénal social au regard des dispositions pénales en matière de documents sociaux et de Dimona.

4° - En application de l'article 172, 6°, de la loi du 22 décembre 1989, l'employeur, son préposé ou son mandataire est pénalement punissable s'il ne conserve pas les documents de contrôle susvisés pendant cinq ans à l'endroit requis par la loi.

Eu égard au fait que les dispositions dont il s'agit ici tendent à lutter contre la fraude sociale dans le domaine du travail à temps partiel, le présent projet propose de sanctionner ces infractions d'une sanction de niveau 3. Ces infractions sont punies d'une sanction de niveau 4, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a, préalablement au procès-verbal de constatation d'une infraction, déjà reçu des inspecteurs sociaux par écrit pour ces infractions, l'avertissement ou le délai pour se mettre en règle visés à l'article 21.

Le législateur de la loi du 22 décembre 1989 a prévu, dans un article 173, une règle de multiplication du montant de l'amende par le nombre de travailleurs concernés par l'infraction. L'article 158 reprend cette règle de multiplication uniformisée en vertu de l'article 108 du présent projet.

Article 159

L'article 159 reprend la disposition relative à l'interdiction de faire travailler la nuit prévue par l'article 35,

35, § 1 en 34*bis*, § 1, eerste lid, van de Arbeidswet van 16 maart 1971, met andere woorden tussen 20 uur en 6 uur.

Indien de werkgever een afwijking kan laten gelden die toegestaan is door of krachtens de wet, begaat hij geen inbreuk. In dat geval moet het gaan om hetzij een activiteit die is toegelaten door de wet of door een koninklijk besluit (werkzaamheden in ziekenhuizen, pompstations, bioscopen, hotels, overmacht, enz.), hetzij een door hem in zijn onderneming ingevoerde arbeidsregeling met nachtprestaties met inachtneming van de procedure die ingesteld is bij artikel 38 van de Arbeidswet.

In het tweede geval bestaat de procedure in de voorafgaande raadpleging van de werknemers (namelijk met betrekking tot de naleving van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 46 van 23 maart 1990 die afgesloten is in de Nationale Arbeidsraad en betrekking heeft op begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties, de veiligheidsmaatregelen, enz.), gevolgd door het sluiten van een collectieve bedrijfsovereenkomst of een wijziging van het arbeidsreglement al naargelang er binnen de onderneming al dan niet een vakbondsafvaardiging bestaat. Ook moet de voorzitter van het paritair comité waaronder de onderneming valt op de hoogte worden gebracht. Indien de nachtarbeid ingevoerd is zonder inachtneming van de procedure, is de invoering onwettig. De werkgever zal niet kunnen aanvoeren dat hij gehandeld heeft volgens de wet en dus geen inbreuk heeft begaan.

Artikel 34*bis*, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, van de wet van 16 maart 1971 verbiedt dat jeugdige werknemers nachtarbeid verrichten tussen 20 uur en 6 uur en tussen 22 uur en 6 uur of tussen 23 uur en 7 uur voor de jeugdige werknemers ouder dan zestien jaar voor wat betreft sommige vormen van arbeidsorganisatie: arbeid die wegens de aard niet mag worden onderbroken en arbeid in opeenvolgende ploegen. Er moet aldus in een specifieke incriminatie worden voorzien voor het geval de wet voorziet in een begrip van nachtarbeid dat niet samenvalt met de periode van 20 uur tot 6 uur.

De inbreuken op het verbod op nachtarbeid schaden de noodzakelijke rust van de werknemer en brengen diens persoonlijk en gezinsleven in het gedrang. Ze vormen inbreuken van gemiddelde ernst en worden bestraft met een sanctie van niveau 2.

Artikel 160

De eerste § van artikel 160 verwijst naar artikel 38, § 3, eerste tot derde lid, van de arbeidswet van 16 maart 1971.

Een werkgever die nachtarbeid wil invoeren in zijn onderneming door zijn werknemers ertoe aan te

§ 1er et par l'article 34*bis*, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail c'est-à-dire entre 20 heures et 6 heures.

Si l'employeur peut se prévaloir d'une dérogation autorisée par ou en vertu de la loi, il n'est pas en infraction. Il faut pour cela, soit qu'il s'agisse d'une activité autorisée par la loi ou par arrêté royal (travaux dans les hôpitaux, stations-services, cinémas, hôtels, cas de force majeure, etc.), soit qu'il ait introduit dans son entreprise le régime de travail comportant des prestations de nuit en respectant la procédure organisée par l'article 38 de la loi sur le travail.

Dans ce deuxième cas, la procédure consiste dans une consultation préalable des travailleurs (portant notamment sur le respect de la convention collective de travail n°46 du 23 mars 1990 conclue au sein du Conseil national du travail relative aux mesures d'encadrement du travail en équipes comportant des prestations de nuit ainsi que d'autres formes de travail comportant des prestations de nuit, les mesures utiles de sécurité, etc.), suivie de la conclusion d'une convention collective d'entreprise ou d'une modification du règlement de travail selon qu'il existe ou non une délégation syndicale dans l'entreprise. Une information doit aussi être donnée au président de la commission paritaire dont relève l'entreprise. Si le travail de nuit est introduit sans respecter cette procédure, il est introduit d'une manière non conforme à la loi. L'employeur ne pourra pas se prévaloir de l'autorisation de la loi pour soutenir qu'il n'a pas commis d'infraction.

L'article 34*bis*, § 1er, alinéa 1er, et § 2, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1971 interdit aux jeunes travailleurs d'effectuer un travail de nuit entre 20 heures et 6 heures et entre 22 heures et 6 heures ou entre 23 heures et 7 heures pour les jeunes travailleurs de plus de seize ans en ce qui concerne certaines formes d'organisation du travail: les travaux dont l'exécution ne peut être interrompue en raison de leur nature et les travaux organisés en équipes successives. Il est donc nécessaire de prévoir une incrimination spécifique pour l'hypothèse où la loi prévoit un concept du travail de nuit différent de la plage allant de 20 à 6 heures.

Les infractions à l'interdiction du travail de nuit nuisent au repos nécessaire au travailleur et portent atteinte à sa vie privée et familiale. Elles constituent des infractions de gravité moyenne assorties d'une sanction de niveau 2.

Article 160

Le § 1er de l'article 160 se réfère à l'article 38, § 3, alinéas 1er à 3, de la loi du 16 mars 1971 sur le travail.

Un employeur qui veut introduire un travail de nuit dans son entreprise amenant ses travailleurs à effectuer

zetten om regelmatig tussen 20 uur en 6 uur prestaties te verrichten, moet een bijzondere procedure eerbiedigen met het oog op de invoering van een arbeidsregeling met nachtprestaties.

Alvorens deze invoeringsprocedure te starten, moet de werkgever wat de aanpassingen van de arbeidsvoorwaarden voor de werknemers die door de invoering van een regeling met nachtprestaties worden vereist, betreft, een verplichting tot raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers eerbiedigen.

De Koning bepaalt in zijn koninklijk besluit van 16 april 1998 tot uitvoering van de wet van 17 februari 1997 betreffende de nachtarbeid, de materies waarop deze raadpleging moet betrekking hebben, t.t.z. de naleving van de collectieve arbeidsovereenkomst n°46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen inzake ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties, de nuttige veiligheidsmaatregelen, de mogelijkheden op het vlak van kinderopvang, de gelijke behandeling van mannen en vrouwen op het gebied van het loon en het aantal betrokken werknemers.

Artikel 160 straft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die zijn verplichting niet heeft geëerbiedigd om de vertegenwoordigingsorganen van de werknemers op het niveau van zijn onderneming of de werknemers zelf te raadplegen voorwat betreft hun rechten inzake de arbeidsvoorwaarden voor nachtarbeid.

Paragraaf 2 van artikel 160 herneemt artikel 138, § 3, alinea 4, van de voornoemde wet van 16 maart 1971 volgens dewelke de werkgever moet overgaan tot de overmaking van het verslag van de raadpleging bedoeld bij de eerste paragraaf, aan de voorzitter van de paritaire commissie waaronder de onderneming ressorteert en dit volgens de modaliteiten bepaald door de Koning in zijn koninklijk besluit van 17 februari 1997, per aangetekende brief.

Gezien het handelt om een administratieve verplichting, wordt de voorgeschreven inbreuk van paragraaf 2 van artikel 160 van een sanctie van niveau 1 voorzien.

Artikel 161

Artikel 161 van dit wetboek bestraft de niet-naleving door de werkgever van voorschrift van artikel 2bis, § 1, van de collectieve arbeidsovereenkomst n°46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties die de minimale dagelijkse duur van de werknemers betreft die prestaties uitvoeren in het kader van een arbeidsregeling met nachtprestaties.

de manière habituelle des prestations entre 20 heures et 6 heures doit respecter une procédure particulière visant à l'introduction d'un régime de travail comportant des prestations de nuit.

Avant d'entamer cette procédure d'introduction, l'employeur doit respecter une obligation de consultation des représentants des travailleurs en ce qui concerne les adaptations des conditions de travail des travailleurs nécessitées par l'introduction d'un régime comportant des prestations de nuit.

Le Roi détermine, dans son arrêté royal du 16 avril 1998 d'exécution de la loi du 17 février 1997 relative au travail de nuit, les matières sur lesquelles doit porter cette consultation à savoir, le respect de la convention collective de travail n°46 du 23 mars 1990 relative aux mesures d'encadrement du travail en équipes comportant des prestations de travail ainsi que d'autres formes de travail comportant des prestations de nuit, les mesures utiles de sécurité, les possibilités au niveau de l'accueil des enfants, l'égalité de traitement entre hommes et femmes sur le plan de la rémunération et le nombre de travailleurs concernés.

L'article 160 punit d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas respecté son obligation de consulter les organes de représentation des travailleurs au niveau de son entreprise ou les travailleurs eux-mêmes en ce qui leurs droits relatifs aux conditions de travail en matière de travail de nuit.

Le § 2 de l'article 160 reprend l'article 138, § 3, alinéa 4, de la loi précitée du 16 mars 1971 selon lequel l'employeur doit procéder à la transmission du rapport de la consultation visée au § 1er au président de la commission paritaire dont relève l'entreprise selon les modalités fixées par le Roi dans son arrêté royal du 17 février 1997, par lettre recommandée.

S'agissant d'une obligation de nature administrative, l'infraction prescrite au § 2 de l'article 160 est assortie d'une sanction de niveau 1.

Article 161

L'article 161 du présent code sanctionne le non-respect par l'employeur du prescrit de l'article 2bis, § 1er, de la convention collective de travail n°46 du 23 mars 1990 relative aux mesures d'encadrement du travail en équipes comportant des prestations de travail ainsi que d'autres formes de travail comportant des prestations de nuit qui concerne la durée journalière minimale des travailleurs effectuant des prestations dans le cadre d'un régime de travail comportant des prestations de nuit.

Immers moet de dagelijkse dienstregeling van deze werknemers net zoveel uren arbeid bevatten als een dienstregeling van volledig dagelijks werk in de onderneming met een minimum van zes uur.

De incriminatie bedoeld bij artikel 161 wordt, in navolging van de andere strafbepalingen die de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber bestraffen die de verplichtingen heeft geschonden die hem grenzen inzake arbeidsduur opleggen, van een sanctie van niveau 2 voorzien.

Artikel 162

Artikel 162 neemt de strafbepalingen over van artikel 13 van het koninklijk besluit nr.213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren.

1°- In zijn artikel 2 organiseert het koninklijk besluit nr.213, de vermindering van de arbeidsprestaties in de bouwsector door de toekenning van zes rustdagen per jaar.

Het is verboden om de werklieden tijdens de rustdagen tewerk te stellen.

Werkzaamheden mogen op een rustdag worden uitgevoerd wanneer het zondagwerk wordt toegelaten voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden op voorwaarde dat de normale exploitatie van het bedrijf het niet mogelijk maakt ze op een andere dag van de week uit te voeren (artikel 12 van de Arbeidswet van 16 maart 1971). De werkgevers mogen de werklieden die belast zijn met de klantendienst van de handelaars in bouwmaterialen ook doen werken.

2°- Artikel 4 van het koninklijk besluit nr.213 schrijft voor dat de werklieden die op basis van een afwijking die door het koninklijk besluit wordt vastgelegd, op een rustdag mogen werken, recht hebben op een dag inhaalrust.

3°- Punt 3° van artikel 162 stemt overeen met artikel 8 naar welk artikel 13, vijfde streepje, van het koninklijk besluit nr.213 verwijst, dat werkgevers verbiedt om gepensioneerden werken te laten verrichten in bedrijven die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf vallen. Volgens het verslag aan de Koning betreffende het koninklijk besluit nr.213, past dit verbod in de maatregelen van de vermindering van de deeltijdse werkloosheid en maakt het een einde aan het misbruik van de tewerkstelling van gepensioneerden (Verslag aan de Koning, B.S., 7 oktober 1983, p.12.496 en volgende).

En effet, l'horaire journalier de ces travailleurs doit comporter autant d'heures de travail qu'un horaire de travail journalier complet dans l'entreprise avec un minimum de six heures.

À l'instar des autres dispositions pénales qui sanctionnent l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a violé les obligations qui lui imposent des limites en matière de durée du travail, l'incrimination visée à l'article 161 est assortie d'une sanction de niveau 2.

Article 162

L'article 162 reprend les dispositions pénales de l'article 13 de l'arrêté royal n°213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction.

1°- L'arrêté royal n° 213 organise, dans son article 2, la réduction du temps de travail dans le secteur de la construction par l'octroi de six jours de repos par an.

Il est interdit d'occuper les ouvriers au travail pendant les jours de repos.

Toutefois, le travail est autorisé au cours d'un jour de repos lorsque le travail dominical est autorisé pour l'exécution de certaines activités pour autant que l'exploitation normale de l'entreprise ne permette pas de les exercer un autre jour de la semaine (article 12 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail). De même, les employeurs peuvent faire travailler les ouvriers qui sont chargé du service à la clientèle des négociants en matériaux de construction.

2°- L'article 4 de l'arrêté royal n° 213 prescrit que les ouvriers qui sont autorisés à travailler durant un jour de repos sur la base d'une dérogation déterminée par l'arrêté royal ont droit à un jour de repos compensatoire.

3°- Le point 3° de l'article 162 correspond à l'article 8 auquel renvoie l'article 13, 5ème tiret, de l'arrêté royal n°213 qui interdit aux employeurs de mettre au travail des pensionnés dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction. Selon le rapport au Roi relatif à l'arrêté royal n°213, cette interdiction s'intègre aux mesures de diminution du chômage partiel et supprime les abus concernant la mise au travail des pensionnés (Rapport au Roi, M.B., 7 octobre 1983, p.12.496 et suivants).

Artikel 163

Artikel 163 verwijst naar de strafbepalingen van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken en, meer bepaald, naar zijn artikelen 4, 4*bis* en 7, die het zwartwerk in de bouwsector willen bestrijden. Zo verbiedt de wet van 6 april 1960 de uitvoering van bouwwerken voor zeven uur en na achttien uur, op zaterdag, op zondag en op een feestdag.

De regering drukte de wil uit om het zwartwerk te bestrijden via het afsluiten van partnerschapsverdragen met vertegenwoordigers van de betrokken sector, zoals de Confederatie voor het bouwbedrijf. In uitvoering van deze verdragen hebben de inspectiediensten kunnen vaststellen dat er belangrijke inbreuken op de wet van 6 april 1960 worden gepleegd. Op zijn vergaderingen van 16 en 17 januari 2004 heeft de Ministerraad zich tot doel gesteld om, in samenwerking met de sociale partners te evalueren of de wet van 6 april 1960 kan worden aangepast om het zwartwerk te bestrijden.

Zo wordt voorgesteld om de wet van 6 april 1960 onder te brengen bij de wetten die de arbeidstijd organiseren omdat ze niet langer de wettelijke basis moet vormen in de strijd tegen de sociale fraude. De invoering van de reglementering betreffende Dimona en de registratie van de aannemers zou illegale arbeid immers moeilijker kunnen maken.

De punten 1° en 2°, van artikel 163 stemmen overeen met de artikelen 4 en 4*bis*, van de wet van 6 april 1960. Deze bepaling stelt dat de bouwwerkzaamheden niet mogen worden uitgevoerd voor 7 uur en na 18 uur of buiten de tijdsgrenzen die de Koning vastlegt, noch op zaterdag. De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber begaat een overtreding indien hij hogervermelde bouwwerken tijdens deze periodes doet of laat uitvoeren.

Het verbod op de uitvoering van bouwwerken op zondag en een feestdag of een dag ter vervanging, voorgeschreven door artikel 4 van de wet van 6 april 1960, wordt geregeld in artikelen 148, § 1, en 147, § 1, bepalingen met een breder toepassingsdomein.

De werkgever is niet strafrechtelijk strafbaar indien hij bouwwerken doet of laat uitvoeren bij toepassing van de afwijkende bepalingen vervat in de wetten en besluiten betreffende de arbeidsduur en de rustdagen (artikel 5, eerste lid, van de wet van 6 april 1960). In deze gevallen moet de werkgever voldoen aan een openbaarmakingsplicht (artikel 164 van onderhavig ontwerp).

Artikel 164

Artikel 164, 1°, 2° en 3°, van dit ontwerp stemt overeen met de artikelen 15, tweede lid, 26, § 1, 3°, en 34*bis*,

Article 163

L'article 163 renvoie aux dispositions pénales de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction et, plus particulièrement, à ses articles 4, 4*bis* et 7, lesquels visent à lutter contre le travail au noir dans le secteur de la construction. Ainsi, la loi du 6 avril 1960 interdit l'exécution de travaux de construction avant sept heures et après dix huit heures, le samedi, le dimanche et un jour férié.

Le gouvernement a exprimé sa volonté de lutter contre le travail au noir en concluant des conventions de partenariat avec des représentants du secteur concerné telle que la Confédération de la construction. En exécution de ces conventions, les services d'inspection ont pu constater que la loi du 6 avril 1960 faisait l'objet d'importantes infractions. Le Conseil des ministres, lors de ses réunions du 16 et 17 janvier 2004, s'est donné pour objectif d'évaluer, en collaboration avec les partenaires sociaux, si la loi du 6 avril 1960 peut être adaptée en vue de combattre le travail au noir.

Il est ainsi proposé de situer la loi du 6 avril 1960 parmi les lois d'organisation du temps de travail, celle-ci ne devant plus servir de base légale dans le cadre de la lutte contre la fraude sociale. L'adaptation de la réglementation relative à la Dimona et à l'enregistrement des entrepreneurs permettrait de porter atteinte au travail illégal.

Les points 1° et 2° de l'article 163 correspondent aux articles 4 et 4*bis* de la loi du 6 avril 1960. Cette disposition prescrit que des travaux de constructions ne peuvent être exécutés avant 7 heures et après 18 heures ou en dehors des limites fixées par le Roi ainsi que le samedi. L'employeur, son préposé ou son mandataire est en infraction s'il fait ou laisse exécuter les travaux de construction précités durant ces périodes.

L'interdiction relative à l'exécution des travaux de construction le dimanche et un jour férié ou un jour de remplacement, prescrite par l'article 4 de la loi du 6 avril 1960 est réglée dans les articles 148, § 1er, et 147, § 1er, dispositions à champ plus large.

L'employeur n'est pas pénalement punissable s'il fait ou laisse exécuter des travaux de construction en application des dispositions dérogatoires que prévoient les lois et les arrêtés concernant la durée du travail et les jours de repos (article 5, alinéa 1er, de la loi du 6 avril 1960). Dans ces cas, l'employeur doit satisfaire à une obligation d'information (164 du présent projet).

Article 164

L'article 164, 1°, 2° et 3°, du présent projet correspond aux articles 15, alinéa 2, 26, § 1er, 3°, et 34*bis*,

§ 1, tweede lid, van de wet van 16 maart 1971. Ze hebben meer bepaald betrekking op de zondagarbeid, de arbeidsduur en de nachtarbeid van de jeugdige werknemers ouder dan zestien jaar. Punten 4° en 5° stemmen overeen met artikel 13, § 3, van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen.

1°- Krachtens die bepaling heeft de werkgever de plicht de ambtenaar op de hoogte te brengen die belast is met het toezicht op de toepassing van de wet van 16 maart 1971 met betrekking tot de tewerkstelling van werknemers op zondag wanneer de Koning die tewerkstelling heeft toegelaten in bedrijven die gedurende slechts een gedeelte van het jaar werken of waarin gedurende bepaalde seizoenen intenser wordt gewerkt, en in bedrijven die in openlucht worden uitgeoefend en waarin de arbeid kan worden belemmerd door ongunstig weer. Die kennisgeving moet binnen vierentwintig uur na de tewerkstelling op zondag gedaan zijn.

Artikel 164, 2° en 3°, beoogt de verplichting voor de werkgever die niet verplicht is om een arbeidsreglement bij te houden, om de arbeidsinspectie in te lichten over de werkzaamheden van een werknemer tijdens een feestdag, zoals bedoeld bij artikel 13, § 3, van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen.

4°- Artikel 34*bis*, § 1, tweede lid, van de wet van 16 maart 1971 geeft de werkgever de toelating jeugdige werknemers ouder dan 16 jaar 's nachts tewerk te stellen in geval van overmacht. Hij moet evenwel de door de Koning aangewezen ambtenaar in kennis stellen van de toepassing van die afwijking.

5°- Artikel 26, eerste lid, 3°, van de wet van 16 maart 1971 laat toe dat de grenzen van de arbeidsduur vastgesteld bij of krachtens de voornoemde wet overschreden worden voor de uitvoering van arbeid die door een onvoorziene noodzakelijkheid wordt vereist, mits de door de Koning aangewezen ambtenaar daarvan in kennis wordt gesteld.

De ambtenaar in kwestie is bedoeld bij koninklijk besluit van 10 november 1971 tot aanwijzing van de ambtenaren en beambten belast met het toezicht op de uitvoering van de Arbeidswet van 16 maart 1971 en op de uitvoeringsbesluiten ervan.

Die verplichte kennisgeving geeft de sociaal inspecteurs de gelegenheid om hun toezichtsoopdracht in alle efficiëntie uit te voeren.

Artikel 164, 4° en 5°, beoogt de verplichting, voor de werkgever die die niet verplicht is om een arbeidsreglement bij te houden, om de arbeidsinspectie in te lichten over de werkzaamheden van een werknemer tijdens een feestdag, zoals bedoeld bij artikel 13, § 3, van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen.

§ 1er, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1971. Ils concernent respectivement, le travail dominical, la durée du travail et le travail de nuit des jeunes travailleurs de plus de seize ans. Les 4° et 5° correspondent à l'article 13, § 3, de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés.

1°- En vertu de cette disposition, il pèse sur l'employeur une obligation d'avertir le fonctionnaire chargé de la surveillance de l'application de la loi du 16 mars 1971 de l'occupation de travailleurs le dimanche lorsque le Roi a autorisé cette occupation dans les industries qui s'exercent seulement pendant une partie de l'année ou qui sont exploitées d'une manière plus intense à certaines saisons et dans les industries qui s'exercent en plein air et dans lesquelles le travail peut être entravé par les intempéries. Cet avertissement doit être effectué dans les vingt quatre heures de l'occupation au travail un dimanche.

L'article 164, 2° et 3°, vise l'obligation pour l'employeur qui n'est pas tenu d'avoir un règlement de travail, d'informer l'inspection du travail de l'occupation d'un travailleur durant un jour férié, comme l'indique l'article 13, § 3, de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés.

4°- Dans son alinéa 2, l'article 34*bis*, § 1er, de la loi du 16 mars 1971 autorise l'employeur à occuper des jeunes travailleurs de plus de 16 ans durant la nuit en cas de force majeure. Il doit cependant avertir le fonctionnaire désigné par le Roi de l'application de cette dérogation.

5°- L'article 26, alinéa 1er, 3°, de la loi du 16 mars 1971 permet que les limites de la durée du travail fixées par ou en vertu de la loi précitée soient dépassées pour l'exécution de travaux commandés par une nécessité imprévue, à condition d'en informer le fonctionnaire désigné par le Roi.

Le fonctionnaire en question est visé par l'arrêté royal du 10 novembre 1971 désignant les fonctionnaires et les agents chargés de surveiller l'application de la loi sur le travail du 16 mars 1971 et de ses arrêtés d'exécution.

Cette obligation d'information permet aux inspecteurs sociaux d'exercer leur mission de contrôle en toute effectivité.

L'article 164, 4° et 5°, vise l'obligation, pour l'employeur qui n'est pas tenu d'avoir un règlement de travail, d'informer l'inspection du travail de l'occupation d'un travailleur durant un jour férié, comme l'indique l'article 13, § 3, de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés.

Een sanctie van niveau 1 volstaat om deze feiten te bestraffen.

Artikel 165

Artikel 165 neemt artikel 5, tweede lid, van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken over, alsook artikel 2 van het koninklijk besluit van 30 mei 1960 in uitvoering de van voormelde wet van 6 april 1960 naar welke artikel 7 van de wet verwijst.

Krachtens artikel 5, alinea 1, van de wet van 1960 wordt er geen afbreuk gedaan aan de afwijkende bepalingen vervat in de wetten en besluiten betreffende de arbeidsduur en de rustdagen. Bij toepassing van deze afwijkingen moet de werkgever de minister van Arbeid, op de hoogte brengen op de wijze en binnen de termijn door de Koning vastgesteld, tenzij het een in het arbeidsreglement voorziene arbeidsregeling betreft.

Artikel 5 van hoger vermeld koninklijk besluit van 30 mei 1960 bepaalt dat de minister van Arbeid, moet worden ingelicht via brief aan de sociaal inspecteur van het district waar de werken worden uitgevoerd en dit ten laatste op de vooravond van de dag waarop er gebruik zal worden gemaakt van de afwijkende bepalingen vervat in de wetten en besluiten betreffende de arbeidsduur en de rustdagen of binnen vierentwintig uur na het begin van de uitvoering van de werken.

Artikel 166

Artikel 166 neemt de strafbepaling over van artikel 132 van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen. Als maatregel betreffende de tewerkstelling en de werkloosheid verplicht de wet van 1 augustus 1985 de werkgever om de bruggepensioneerde werknemer of de halftijds bruggepensioneerde werknemer te vervangen door een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze of een persoon met een gelijkgesteld statuut of twee deeltijdse werknemers volgens de voorwaarden die de Koning bepaalt (artikel 4 van het koninklijk besluit van 7 december 1992 betreffende de toekenning van werkloosheidsuitkeringen in geval van conventioneel brugpensioen en artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 juli 1994 betreffende het halftijdse brugpensioen).

De werkgever die de bruggepensioneerde niet vervangt of deze niet correct vervangt, stelt zich bloot aan een sanctie. Artikel 132 van de wet van 1 augustus 1985 voorzagt in een strafrechtelijke sanctie van gevangenisstraf en geldboete (vierde en vijfde lid van artikel 132) en dit, benevens een administratieve geldboete en een forfaitaire compensatoire vergoeding ten voordele van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening (zesde lid, van artikel 132, artikel 6 van het koninklijk besluit van 7 december 1992 en artikel 5 van het koninklijk besluit van 30 juli 1994).

Une sanction de niveau 1 est suffisante pour réprimer ces faits.

Article 165

L'article 165 reprend l'article 5, alinéa 2, de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction ainsi que l'article 2 de l'arrêté royal du 30 mai 1960 pris en exécution de la loi précitée du 6 avril 1960 auxquels renvoie l'article 7 de la loi.

En vertu de l'article 5, alinéa 1er, de la loi de 1960, il n'est pas porté préjudice aux dispositions dérogatoires que prévoient les lois et les arrêtés concernant la durée du travail et les jours de repos. S'il est fait application de ces dérogations, l'employeur doit avertir le ministre du travail de la manière et dans le délai fixés par le Roi sauf s'il s'agit d'un régime de travail prévu par le règlement de travail.

L'article 5 de l'arrêté royal précité du 30 mai 1960 établit que le ministre de l'Emploi doit être averti par lettre transmise à l'inspecteur social du district où les travaux sont exécutés au plus tard la veille du jour au cours duquel il est fait usage des dispositions dérogatoires prévues par les lois et les arrêtés concernant la durée du travail et les jours de repos ou dans les vingt quatre heures qui suivent le début de l'exécution des travaux.

Article 166

L'article 166 reprend la disposition pénale de l'article 132 de la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales. À titre de mesure concernant l'emploi et le chômage, la loi du 1er août 1985 oblige l'employeur à remplacer le travailleur prépensionné ou le travailleur prépensionné à mi-temps par un chômeur complet indemnisé ou une personne ayant un statut assimilé ou deux travailleurs à temps partiel selon les conditions déterminées par le Roi (article 4 de l'arrêté royal du 7 décembre 1992 relatif à l'octroi d'allocation de chômage en cas de prépension conventionnelle et article 3 de l'arrêté royal du 30 juillet 1994 relatif à la prépension à mi-temps).

L'employeur qui est en défaut de remplacer le prépensionné ou qui ne le remplace pas correctement est susceptible d'encourir une sanction. L'article 132 de la loi du 1er août 1985 prévoyait une sanction pénale d'emprisonnement et d'amende (alinéas 4 et 5 de l'article 132) et ce, outre une amende administrative et une indemnité compensatoire forfaitaire au profit de l'Office national de l'emploi (alinéa 6, de l'article 132, article 6 de l'arrêté royal du 7 décembre 1992 et article 5 de l'arrêté royal du 30 juillet 1994).

Onderhavig ontwerp stelt voor om een sanctiemaatregel voor hoger vermelde feiten te behouden, benevens de vergoedingsmaatregel betreffende de forfaitaire compensatoire vergoeding. Een repressieve steun lijkt nog nodig om de doeltreffendheid van de wettelijke bepalingen te verzekeren. Daarom is de geplande sanctie deze van niveau 2, namelijk een strafrechtelijke geldboete van 50 tot 500 euro of een administratieve gelboete van 25 tot 250 euro.

Artikel 167

Deze bepaling herneemt de incriminaties van de wet van 13 juni 1999 betreffende de controlegeneeskunde, waarvan huidig artikel 10 de persoon bestraft die de controlegeneeskunde verrichten in strijd met artikel 3, dat bepaalt dat:

- De controlegeneeskunde enkel mag worden verricht door een arts die vijf jaar ervaring heeft;
- De controlearts bij elke opdracht een verklaring van onafhankelijkheid moet ondertekenen; artikel 2 van het koninklijk besluit van 18 juli 2001 bepaalt dat die verklaring in tweevoud wordt opgemaakt, één exemplaar voor de werknemer en één voor de werkgever;
- De arts niet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer van de onderneming mag zijn.

Artikelen 168 tot 170

Artikelen 168, 1°, 169 en 170, stemmen overeen met de strafbepalingen voorzien onder artikel 42 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, dat een incriminatie door verwijzing bevat. Die wet omvat «(...) maatregelen die de rechthebbende verzekeren van de beschikking over zijn loon zodat hij kan voorzien in zijn levensonderhoud en in dat van zijn gezin» (Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1962-1963, nr.471, blz.1).

Artikel 3 van de wet van 12 april 1965 bekrachtigt het principe dat de werknemer de vrijheid geniet om naar eigen goeddunken over zijn loon te beschikken. Om die vrijheid te garanderen legt de wet van 12 april 1965 verscheidene maatregelen op die beschermd zijn door een strafrechtelijke sanctie ten laste van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber: uitbetaling van het loon in geld krachtens artikel 4 van de wet; de modaliteiten inzake uitbetaling van het loon krachtens de artikelen 5, 11, tweede lid, 13 en 14, eerste lid, de mogelijkheden inzake uitbetaling in natura krachtens artikel 6, de bepalingen inzake controle krachtens de artikelen 6, § 1, eerste lid, 15, eerste lid, 22 en 33, de uitbetalingstermijnen van het loon bij toepassing van de artikelen 9 tot 9quinquies en 11, eerste lid (artikel 168, 1°), de inhoudingen op het loon

Le présent projet propose de conserver une mesure de sanction des faits précités en sus de la mesure de réparation relative à l'indemnité compensatoire forfaitaire. Un soutien répressif paraît encore nécessaire pour assurer l'effectivité des dispositions légales. C'est pourquoi la sanction prévue est celle de niveau 2, à savoir une amende pénale de 50 à 500 euros ou une amende administrative de 25 à 250 euros.

Article 167

Cette disposition reprend les incriminations de la loi du 13 juin 1999 sur la médecine de contrôle, dont l'actuel article 10 punit celui qui exerce la médecine de contrôle en contravention à l'article 3, lequel exige:

- Que le contrôle soit opéré par un médecin ayant au moins cinq ans d'expérience;
- Que ce médecin signe à chaque fois une déclaration d'indépendance; selon l'article 2 de l'arrêté royal du 18 juillet 2001, cette déclaration doit être faite en double exemplaire, l'un pour le travailleur, l'autre pour l'employeur;
- Que le médecin ne soit pas le conseiller en prévention-médecin du travail de l'employeur.

Articles 168 à 170

Les articles 168, 1°, 169 et 170 correspondent aux dispositions pénales prescrites par l'article 42 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, laquelle constitue une incrimination par renvoi. Cette loi comporte des «(...) mesures propres à assurer au bénéficiaire la disposition de son salaire dans la mesure qui lui permet d'assurer sa subsistance et celle de sa famille» (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1962-1963, n^o471, p.1).

En effet, l'article 3 de la loi du 12 avril 1965 consacre effectivement le principe de la libre disposition de sa rémunération par le travailleur. Pour assurer cette libre disposition, la loi du 12 avril 1965 impose plusieurs mesures protégées par une sanction pénale à charge de l'employeur, de son préposé ou son mandataire: le paiement de la rémunération en espèces en vertu de l'article 4 de loi, les modalités de paiement de la rémunération en vertu des articles 5, 11, alinéa 2, 13 et 14, alinéa 1er, les possibilités de paiement en nature selon l'article 6, les dispositions relatives au contrôle en vertu des articles 6, § 1er, alinéa 1er, 15, alinéa 1er, 22 et 33, les époques de paiement de la rémunération en application des articles 9 à 9quinquies et 11, alinéa 1er (article 168, 1°), les retenues sur la rémunération visées

zoals vermeld onder de artikelen 5, § 4, tweede lid, 11, derde lid, 18, 23 en 29, derde lid (artikel 169).

De personen die bedoeld zijn bij de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen, vallen ook onder het toepassingsgebied van de wet van 12 april 1965. Dit ontwerp stelt derhalve de opheffing voor van de strafbepaling opgenomen onder artikel 41 van de wet van 1 april 1936, dat verwijst naar de artikelen 21 en 24 van de wet houdende regels betreffende de modaliteiten inzake de uitbetaling van het loon en de inhoudingen op het loon, daar deze het voorwerp zijn van artikelen 168 en 169 van het ontwerp.

Artikel 168, 2° neemt de strafbepaling over voorzien onder artikel 159 van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders.

Ten slotte verwijst artikel 168, 3°, naar artikel 54, 2° van de gecoördineerde wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers.

Artikel 168

1° De indieners van het ontwerp willen artikel 168, 1°, een ruim toepassingsgebied even.

a) Ten eerste bestraft de bepaling de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die het loon niet heeft uitbetaald aan de werkgever binnen de termijnen die zijn voorgeschreven bij artikelen 9 tot 9quinquies en artikel 11, eerste lid, van de wet van 12 april 1965.

b) Vervolgens bestraft de bepaling de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die het loon niet heeft uitbetaald. De tekst bekrachtigt de rechtspraak vanwege het Hof van Cassatie en zijn arrest van 17 juni 1996 (*J.T.T.*, 1996, blz. 331 en *R.W.*, 1996, blz. 851), naar aanleiding van een controverse rond de vraag of alleen de laattijdige uitbetaling strafbaar was of ook de niet-betaling.

c) De werkgever die een onvoldoende loon betaald is eveneens strafbaar daar hij niet het volledig loon betaald heeft. Hetzelfde geldt voor diegene die de regels inzake de indexaties niet correct heeft toegepast.

De niet-indexatie of het toepassen van een incorrecte indexatie is voor het ogenblik, onder andere, strafbaar ingevolge artikel 92, 1°, van de wet van 30 maart 1994 betreffende de wet houdende sociale bepalingen. Deze bestraft de overtreding van artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 24 december 1993 genomen ter zuitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.

In titel I, betreffende de matiging van lonen en wedden, bevat dit koninklijk besluit een reglementering voor de koppeling van de lonen aan het indexcijfer der

aux articles 5, § 4, alinéa 2, 11, alinéa 3, 18, 23 et 29, alinéa 3 (article 169).

Les personnes concernées par la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure sont comprises dans le champ d'application de la loi du 12 avril 1965. Ainsi, le présent projet propose l'abrogation de la disposition pénale de l'article 41 de la loi du 1er avril 1936 qui renvoie aux articles 21 et 24 de la loi comportant des règles relatives aux modalités de paiement de la rémunération et aux retenues sur la rémunération, celles-ci étant visées par les articles 168 et 169 du projet.

L'article 168, 2° reprend la disposition pénale de l'article 159, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés.

Enfin, l'article 168, 3°, se réfère à l'article 54, 2°, des lois coordonnées du 28 juin 1971 relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés.

Article 168

1°- Les auteurs du projet ont voulu donner à l'article 168, 1°, un large champ d'application.

a) Tout d'abord, la disposition sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé la rémunération du travailleur aux époques de paiement prescrites par les articles 9 à 9quinquies et l'article 11, alinéa 1er, de la loi du 12 avril 1965.

b) Ensuite, la disposition punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé la rémunération. Le texte consacre ainsi la jurisprudence dégagée par la Cour de cassation, depuis un arrêt du 17 juin 1996 (*J.T.T.*, 1996, p. 331 et *R.W.*, 1996, p. 851), faisant suite à une controverse sur la question de savoir si seul le paiement tardif était punissable ou également le simple non-paiement.

c) L'employeur qui paie une rémunération insuffisante est tout autant punissable, puisqu'il n'a pas payé toute la rémunération. Il en va de même de celui qui n'a pas appliqué correctement les règles d'indexation.

La non-indexation ou l'application d'un procédé d'indexation incorrect est, pour l'instant, punissable, entre autres, en vertu de l'article 92, 1°, de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, qui réprime la violation de l'article 2 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays.

Cet arrêté royal comporte, dans un titre I consacré à la modération des salaires et des traitements, une réglementation de la liaison des rémunérations à

consumptieprijzen (artikelen 2 en 3) en bepalingen betreffende de loonmatiging (artikelen 4 tot 6) (B. NYSSSEN, «*La modération, pour trois ans, des revenus du travail salarié*», *Orientations*, mei 1994, p.109 en vlg.; O. DEBRAY, «*Les nouvelles mesures de modération salariale*», *Orientations*, augustus/september 1996, p.145 en vlg.)

Artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 heeft het geldende indexcijfer der consumptieprijzen sinds 1 januari 1994, vervangen door een nieuw indexcijfer, de gezondheidsindex.

Wat betekent dat de wettelijke en reglementaire bepalingen, alsook de bepalingen van individuele overeenkomsten en collectieve arbeidsovereenkomsten die een indexeringsstelsel voorzien, deze nieuwe index moeten gebruiken.

Het brede toepassingsgebied van art. 168 van het ontwerp van wetboek omvat derhalve ook de werkgever die de indexaties niet correct toepast op de verloning wanneer hij zodoende te weinig betaald. Zodoende wordt er één strafbepaling uitgespaard namelijk deze betreffende de indexaties van de lonen.

d) Daarnaast is de niet-betaling strafbaar *ongeacht de bron die de uitbetaling van het loon verplicht stelt*. Dit vloeit eveneens voort uit het arrest van het Hof van Cassatie van 17 juni 1996 (cf. J. CLESSE, «*La prescription extinctive en droit du travail*», *J.T.T.*, 2001, blz. 26, nr. 21). De tekst bestraft de niet-betaling van het loon dat verschuldigd is krachtens een collectieve arbeidsovereenkomst die zelfs niet verbindend verklaard is, en krachtens de arbeidsovereenkomst, voor zover de werknemer er recht op heeft. De tekst heeft ook betrekking op de niet-betaling van het gewaarborgd loon in geval van ziekte, loon voor feestdagen of vervangingsdagen, meerloon voor overuren, het loon dat verschuldigd is aan zwangere vrouwen die afwezig zijn om zwangerschapsonderzoeken af te leggen (artikel 39bis van de wet van 16 maart 1971), de uitbetaling van het loon van uitzendkrachten dat hetzelfde moet bedragen als het loon van de vaste werknemers, enz..

e) Ten slotte dient artikel 168 gelezen te worden in samenhang met nieuw artikel 47bis van de wet van 12 april 1965. Deze bepaling bepaalt dat het loon als niet uitbetaald dient te worden beschouwd wanneer de uitbetaling gebeurd is in overtreding met de bepalingen 4 tot 6 en 11, tweede en derde lid, 13, 14, eerste lid, van de wet van 1965 en de besluiten genomen in uitvoering van de bepalingen (artikel 10 van de wijzigingsbepalingen van het ontwerp).

Dankzij deze bepaling kunnen verschillende strafbepalingen achterwege worden gelaten. Het loon dat de werkgever uitbetaalt in overtreding op de voornoemde bepalingen mag immers niet beschouwd worden als

l'indice des prix à la consommation (articles 2 et 3) et des dispositions consacrées à la modération des revenus (articles 4 à 6) (B. NYSSSEN, «*La modération, pour trois ans, des revenus du travail salarié*», *Orientations*, mai 1994, p.109 et suiv.; O. DEBRAY, «*Les nouvelles mesures de modération salariale*, *Orientations*, août/septembre 1996, p.145 et suiv.).

L'article 2 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 a remplacé, depuis le 1er janvier 1994, l'indice des prix à la consommation en vigueur par un nouvel indice des prix, l'indice santé.

Dès lors, les dispositions légales et réglementaires ainsi que les dispositions des contrats individuels et des conventions collectives de travail qui prévoient un système d'indexation doivent se référer à ce nouvel indice.

Le large champ d'application de l'article 168 du code en projet englobe l'employeur qui n'indexe pas correctement la rémunération lorsque, ce faisant, il paie trop peu. Ceci permet de faire l'économie d'une disposition pénale spécifique relative à l'indexation des salaires.

d) En outre, le non-paiement est punissable *quelle que soit la source de l'obligation* de payer cette rémunération. Ceci découle également de l'arrêt de la Cour de cassation du 17 juin 1996 précité (voy. J. CLESSE, «*La prescription extinctive en droit du travail*», *J.T.T.*, 2001, p. 26, n° 21). Le texte punit tant le non-paiement de la rémunération due en vertu d'une convention collective de travail, même non rendue obligatoire, qu'en vertu du contrat de travail, pour autant que le travailleur y ait droit. Le texte vise aussi le non-paiement du salaire garanti en cas de maladie, de la rémunération des jours fériés ou des jours de remplacement de ceux-ci, des sursalaires en cas d'heures supplémentaires, de la rémunération due à la femme enceinte qui s'absente pour aller passer les examens médicaux prénataux (article 39bis de la loi du 16 mars 1971 sur le travail), le paiement de la rémunération des travailleurs intérimaires qui doit être égale à la rémunération des travailleurs permanents, etc..

e) Enfin, l'article 168 doit être lu en liaison avec l'article 47bis nouveau de la loi du 12 avril 1965. Cette disposition établit que la rémunération est considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions 4 à 6 et 11, alinéa 2 et 3, 13, 14, alinéa 1er, de la loi de 1965 et des arrêtés pris en exécution des ces dispositions (article 10 des dispositions modificatives du projet).

Grâce à cette disposition, l'on peut faire l'économie de plusieurs dispositions pénales. En effet, la rémunération que l'employeur paie en violation des dispositions précitées ne peut être considérée comme de la rémunération

loon dat moet uitbetaald worden overeenkomstig de wet van 12 april 1965. Daar dat loon niet is uitbetaald, kan tegen de werkgever gerechtelijke vervolging worden ingesteld op grond van artikel 168 dat een ruim toepassingsgebied heeft.

Bedoelt zijn dus:

- de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die geen loon uitbetaalt;
- degene die een lager loon uitbetaalt dan hetgeen verschuldigd is;
- degene die laattijdig betaalt;
- degene die in natura uitbetaalt buiten de wettelijke bepaalde voorwaarden;
- degene die zijn werknemer in giraal geld uitbetaalt zonder schriftelijke toestemming van laatstgenoemde;
- degene die zich niet gehouden heeft aan deze bepalingen terwijl hij naar behoren op de hoogte is gebracht van het beslag en van het feit dat de werknemer voortaan het gedeelte dat niet voor beslag vatbaar is wil ontvangen volgens een andere betalingswijze;
- degene die het loon uitbetaalt in een drankgelegenheden;
- enz..

De bepaling is de repressieve grondslag van de wet van 1965 betreffende de bescherming van het loon; het loonbegrip is aldus identiek aan dat van de wet van 1965 en ruimer dan het loon in speciën (voor dat begrip, cf. onder andere W. VAN EECKHOUTTE en V. NEUPREZ, *Compendium social, Droit du travail*, vol.1, 2003-2004, blz.902 ev).

2°- Artikel 159 van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, stelt de werkgever strafbaar die de bepalingen van artikel 98 van de wet heeft overtreden. Twee soorten gedragingen zijn aldus verboden: enerzijds de inhouding door de werkgever van de gehele of gedeeltelijke aanvullende bijdragen op de bezoldiging van de leden van zijn personeel, anderzijds de eis vanwege de werkgever tot terugbetaling van de gehele of gedeeltelijke voornoemde bijdragen door de leden van zijn personeel.

Aangezien artikel 23 van de wet van 12 april 1965 betreffende bescherming van het loon der werknemers, (toekomstig artikel 169, 1°, a)) reeds voorziet in het verbod op de inhouding op het loon van de werknemer, en om aldus overlapping te vermijden, beperkt artikel 168, 2°, van de ontwerp tekst zich tot de bestraffing van de werkgever die zich niet houdt aan het verbod om terugbetaling te eisen van de aanvullende bijdrage op het loon van de leden van zijn personeel.

3°- Artikel 168, 3°, stemt overeen met artikel 54, 2°, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de

devant être payée conformément à la loi du 12 avril 1965. Celle-ci n'étant pas payée, l'employeur peut faire l'objet de poursuites sur la base de l'article 168 qui a ainsi un large champ d'application.

Sont ainsi visés:

- l'employeur, son préposé ou son mandataire qui ne paie pas de rémunération;
- celui qui paie une rémunération inférieure à celle qu'il doit;
- celui qui paie avec retard;
- celui qui paie en nature en dehors des conditions légales;
- celui qui rémunère son salarié en monnaie scripturale alors qu'il n'y a pas consenti par écrit;
- celui qui n'a pas respecté ces dispositions, alors qu'il a été dûment informé de la saisie et du fait que le travailleur veut désormais percevoir la quotité non saisissable selon un autre mode de paiement;
- celui qui paie le salaire dans un débit de boissons;
- etc..

La disposition est le soutien répressif de la loi de 1965 sur la protection de la rémunération; le concept de rémunération est donc identique à celui de la loi de 1965, et est donc plus large que la rémunération en espèce (sur ce concept, voy., entre autres, W. VAN EECKHOUTTE et V. NEUPREZ, *Compendium social, Droit du travail*, vol.1, 2003-2004, pp. 902 et s.).

2°- L'article 159 des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés incrimine l'employeur ayant contrevenu aux prescrits de l'article 98 de la loi. Sont ainsi prohibés deux types de comportements: d'une part, le fait pour l'employeur de retenir sur la rémunération des membres de son personnel tout ou partie des cotisations supplémentaires, d'autre part, le fait de se faire rembourser par les membres de son personnel tout ou partie des cotisations précitées.

Etant donné que l'interdiction d'effectuer des retenues sur la rémunération des travailleurs est déjà visée par l'article 23 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs (qui deviendra l'article 169, 1°, a)), l'article 168, 2° du projet de texte se limite, pour éviter les doubles emplois, à sanctionner l'employeur qui passe outre à l'interdiction de se faire rembourser la cotisation supplémentaire sur la rémunération des membres de son personnel.

3°- L'article 168, 3°, correspond à l'article 54, 2°, des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs

werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971. Deze bepaling bestraft de werkgever die de werknemers niet het vakantiegeld toekent waarop zij recht hebben krachtens de voornoemde wetten gecoördineerd op 28 juni 1971.

Het loon en het vakantiegeld zijn essentieel voor het levensonderhoud van de werknemer en/of zijn eventueel gezin. De werknemer moet vrij kunnen oordelen over de behoeften waaraan voldaan dient te worden met dat inkomen. Een sanctie van niveau 2 lijkt noodzakelijk om de eerbiediging van die waarden te verzekeren.

Verder voerde de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen nieuwe maatregelen voor loonmatiging in vanaf 1 januari 1997.

Deze maatregelen gaan gepaard met een strafrechtelijke sanctie (artikel 9, § 2) en met administratieve sancties (artikel 9, § 1 en artikel 14, § 2).

Deze maatregelen schrijven een reglementering voor betreffende de loonsverhogingen door een maximale marge voor de loonkostenontwikkeling op te leggen.

Artikel 9, § 1, alinea 1, van de wet van 26 juli 1996 bepaalt dat de collectieve arbeidsovereenkomsten die op intersectoraal, sectoraal, bedrijfs- of individueel niveau worden afgesloten, geen overschrijding van de marge voor de loonkostenontwikkeling mogen bevatten.

Artikel 9, § 1, tweede lid en volgende van de wet legt de werkgever een administratieve geldboete op bij schending van hoger vermeld verbod. Deze boete wordt opgelegd door de Directeur-generaal van de Afdeling van de juridische studiën en documentatie en geschillen van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg onder de voorwaarden die de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten en in toepassing van deze regels, voorschrijft. Tot op heden schijnt een enkel proces-verbaal te zijn opgesteld voor de schending van artikel 9, § 1, maar werd geen enkele administratieve geldboete opgelegd.

Artikel 14, § 1, van de wet van 26 juli 1996 stelt: rekening houdend met het gezamenlijke verslag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad over de ontwikkeling van de werkgelegenheid en de loonkosten in België en in de referentie-lidstaten, kan de Koning, na advies van de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid, bij in Ministerraad overlegd besluit, maatregelen nemen met betrekking tot een gelijkwaardige matiging van de inkomens van de zelfstandigen ten voordele van de investeringen in hun onderneming en de werkgelegenheid, evenals maatregelen met betrekking tot een gelijkwaardige matiging voor de inkomens van de vrije beroepen, de dividenden, de tantièmes, de sociale

salariés, coördonnées le 28 juin 1971. Cette disposition punit l'employeur qui n'accorde pas aux travailleurs les pécules de vacances auxquels ils ont droit en vertu des lois précitées coördonnées le 28 juin 1971.

Le salaire et les pécules de vacances sont essentiels à la subsistance du travailleur et/ou de sa famille éventuelle. Le travailleur doit pouvoir apprécier en toute liberté les besoins qui doivent être satisfaits avec ce revenu. Une sanction de niveau 2 paraît nécessaire pour assurer le respect de ces valeurs.

En outre, la loi du 26 juillet 1996 relative à la promotion de l'emploi et à la sauvegarde préventive de la compétitivité a instauré des nouvelles mesures de modération salariale à partir du 1er janvier 1997.

Ces mesures sont assorties d'une sanction pénale (article 9, § 2) et des sanctions administratives (article 9, § 1er et article 14, § 2).

Ces mesures prescrivent une réglementation pour les augmentations des rémunérations en imposant le respect d'une marge maximale d'augmentation du coût salarial.

L'article 9, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 26 juillet 1996 stipule que les conventions collectives de travail conclues au niveau intersectoriel, sectoriel, d'entreprise ou individuel ne peuvent prévoir de dépassement de la marge d'évolution du coût salarial définie selon la procédure de détermination des normes salariales prescrite par la loi.

L'article 9, § 1er, alinéas 2 et suivants de la loi impose une amende administrative à l'employeur en cas de violation de l'interdiction susvisée. Celle-ci est infligée par le directeur général de la division des études juridiques, de la documentation et du contentieux du service du président du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale dans les conditions prescrites par la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales et en applications de ses règles. Un seul procès-verbal semble avoir été dressé à ce jour pour la violation de l'article 9, § 1er mais aucune amende administrative n'a été infligée.

L'article 14, § 1er, de la loi du 26 juillet 1996 prévoit qu'en tenant compte du rapport commun sur l'évolution de l'emploi et du coût salarial en Belgique et dans les États membres de référence émis par le Conseil central de l'économie et par le Conseil national du travail, le Roi, peut après avis du Conseil supérieur de l'Emploi, prendre par arrêté délibéré en Conseil des ministres des mesures de modération équivalente des revenus des indépendants en faveur des investissements dans leur entreprise et de l'emploi, ainsi que des mesures de modération équivalente des revenus des professions libérales, des dividendes, des tantièmes, des allocations sociales, des loyers et des autres revenus. De même,

uitkeringen, de huurprijzen en andere inkomens. Artikel 14, § 2, bepaalt verder dat de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, de nadere regels voor de vaststelling en de inning bepaalt van de administratieve geldboete die de inbreuken op de bepalingen van de besluiten onder de eerste paragraaf van artikel 14 bestraft.

De strafrechtelijke sanctie voorgeschreven door art. 9, § 2, bestraft de werkgever die de voorschriften van artikel 7, § 2 niet naleeft. Deze bepaling betreft de niet naleving van de koninklijke besluiten genomen door de Koning bij gebreke aan een interprofessioneel akkoord en omvattende maatregelen betreffende de tewerkstelling.

Aangezien de materie die door de wet van 26 juli 1996 wordt behandeld, bijzonder complex is, rijst de vraag of het niet beter zou zijn om deze wetgeving te vereenvoudigen, al was het maar op het niveau van zijn structuur en van de schikking van de artikelen. Dit zou het begrip van deze wet door de betrokkenen sterk verbeteren ten voordele van de leesbaarheid van het sociaal strafrecht.

De inhoud van de administratieve sancties is niet duidelijk. Uit de lezing van artikel 9, § 1, blijkt dat de administratieve geldboete, indien de collectieve arbeidsovereenkomsten op intersectoraal, sectoraal, bedrijfs- of individueel niveau de marge voor de loonkostenontwikkeling overschrijden, uitsluitend aan de werkgever zou worden opgelegd. Kan men ernstig overwegen om de werkgever te bestraffen omdat een collectieve arbeidsovereenkomst, die zonder zijn medewerking werd afgesloten, illegaal is?

Wat betreft artikel 14, § 2, van de wet van 26 juli 1996, werden de nadere regels voor de vaststelling en de inning van de administratieve geldboete niet vastgelegd door de Koning. Geen enkel besluit duidt de inspecteurs aan die belast zijn met het toezicht op het respect van deze bepaling.

Onderhavig wetboek herneemt niet de strafrechtelijke incriminatie voorzien in artikel 9, § 2. Deze bepaling gaat immers in tegen het legaliteitsbeginsel. In de praktijk moet bovendien worden vastgesteld dat de normen goed nageleefd worden en dat de straf niet een aangepaste sanctie is voor de naleving van de voorgeschreven regels inzake de loonnorm af te dwingen daar deze op regelmatige wijze worden geherdificeerd naar aanleiding van overleg tussen de sociale partners.

Artikel 169

Artikel 169, 1°, neemt de artikelen 18, 23 en 29 van de wet van 12 april 1965 over, alsook artikel 24 van de wet van 1 april 1936, die de inhoudingen op het loon der werknemers regelen.

l'article 14, § 2, prévoit que le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, fixe les modalités de l'établissement et de la perception de l'amende administrative destinée à sanctionner les infractions aux dispositions des arrêtés visés au § 1er de l'article 14.

La sanction pénale prescrite par l'article 9, § 2, punit l'employeur qui ne respecte pas le prescrit de l'article 7, § 2. Cette disposition vise le non-respect des arrêtés royaux pris par le Roi à défaut d'un accord interprofessionnel et comportant des mesures relatives à l'emploi.

La matière traitée par la loi du 26 juillet 1996 étant particulièrement complexe, la question se pose de savoir s'il ne convient pas de simplifier cette législation, ne fût-ce qu'au niveau de sa structure et de l'agencement des articles. En effet, cela simplifierait énormément la compréhension de cette loi par les intéressés au bénéfice de la lisibilité du droit pénal social.

Le prescrit des sanctions administratives n'est pas clair. A la lecture de l'article 9, § 1er, l'amende administrative serait infligée lorsque des conventions collectives de travail au niveau intersectoriel, sectoriel, d'entreprise ou individuel, dépasse la marge d'évolution du coût salarial à l'employeur seul. Peut-on sérieusement envisager de sanctionner l'employeur parce qu'une convention collective de travail, à la conclusion de laquelle il n'a pas participé, est illégale?

En ce qui concerne l'article 14, § 2, de la loi du 26 juillet 1996, les modalités de l'établissement et de la perception de l'amende administrative n'ont pas été fixées par le Roi. Aucun arrêté ne désigne les inspecteurs chargés de surveiller le respect de cette disposition.

Le présent code ne reprend pas cette incrimination pénale visée par l'article 9, § 2 parmi ses dispositions. Celle-ci contrarie le principe de la légalité des incriminations. De plus, il apparaît, dans la pratique, que les normes sont bien respectées et que la peine n'est pas une sanction mieux adaptée pour assurer le respect des mesures prescrites en matière de norme salariale qui sont régulièrement redéfinies suite à la négociation des partenaires sociaux.

Article 169

Dans un point 1°, l'article 169 reprend les articles 18, 23 et 29 de la loi du 12 avril 1965, et l'article 24 de la loi du 1er avril 1936, lesquels réglementent les retenues effectuées sur la rémunération des travailleurs.

a) en b) Krachtens artikel 169, 1°, a en b, van het ontwerp mag de werkgever geen inhoudingen op het loon van de werknemer doen, behalve die welke opgesomd zijn in de wet. De wet van 12 april 1965 laat inhoudingen toe krachtens de belastingwetgeving, de wetgeving op de sociale zekerheid en krachtens particuliere of collectieve overeenkomsten betreffende bijkomende voordelen inzake sociale zekerheid. Zij kunnen op het loon worden verricht zonder enige beperking. De wet laat eveneens inhoudingen toe krachtens door het werkplaatsreglement opgelegde geldboeten, vergoedingen en schadeloosstellingen ter bestraffing van de contractuele aansprakelijkheid van de werknemer, op de voorschotten in geld verstrekt door de werkgever; op de gestelde borg voor het nakomen der verplichtingen van de werknemer die niet meer mogen bedragen dan één vijfde van het nettoloon van de werknemer (M. DE VOS, *Loon naar Belgisch arbeidsovereenkomstenrecht*, Rechtspositie, recht op loon, loonbegrip, Antwerpen, Maklu, 2001, blz.1127).

Die bepalingen verwijzen eveneens naar artikel 159, eerste lid, van de wetten gecoördineerd op 19 december 1939 dat de werkgever verbiedt de aanvullende bijdrage af te houden op het loon van de werknemer.

De wet van 1 april 1936 verbiedt inhoudingen op het loon van de werknemer tenzij wegens verlies of beschadiging van inventarisvoorwerpen, ingevolge zware schuld of nalatigheid, ongerechtvaardigd verlies of wederrechtelijk verbruik van stoffen (artikel 24 van de wet van 1 april 1936).

c) c) verwijst naar de procedureregels inzake de overdracht van loon van de werknemer die toepasselijk zijn wanneer de overdracht van het loon niet in een authentieke akte is vastgesteld (artikel 34 van de wet van 12 april 1965). Die maatregelen verbieden onder andere dat de werkgever als gecedeerde schuldenaar inhoudingen doet om de overnemer te betalen wanneer de werknemer als overdrager zich verzet tegen de overdracht van loon.

Artikel 169, 2°, gaat terug op artikel 18 van de wet van 12 april 1965, dat de inhoudingen op het loon van de geheel of gedeeltelijk met fooien betaalde werknemer regelt. Het is de werkgever verboden stortingen op de fooien op te leggen. Artikel 18 van de wet van 12 april 1965 verbiedt ook om hierop andere dan wettelijke toegelaten inhoudingen te doen; die gedraging is strafbaar gesteld krachtens artikel 169, 1°, van dit ontwerp.

Om dezelfde redenen als vermeld onder artikel 168, dienen die inbreuken beschouwd te worden als inbreuken van gemiddelde ernst.

a) et b) L'employeur ne peut, en vertu de l'article 169, 1°, a et b du projet, effectuer de retenues sur la rémunération du travailleur sauf celles qui sont strictement énumérées par la loi. La loi du 12 avril 1965 autorise les retenues effectuées en application de la législation fiscale et relative à la sécurité sociale, les retenues effectuées en application des conventions particulières ou collectives concernant les avantages complémentaires de sécurité sociale. Celles-ci peuvent être opérées sur la rémunération sans aucune limitation. La loi autorise également les retenues relatives aux amendes infligées en vertu du règlement de travail, aux dommages et intérêts destinés à sanctionner la responsabilité contractuelle du travailleur, aux avances en argent faites par l'employeur, au cautionnement destiné à garantir l'exécution des obligations du travailleur qui ne peuvent dépasser le cinquième de la rémunération nette du travailleur (M. DE VOS, *Loon naar belgisch arbeidsovereenkomstenrecht*, Rechtspositie, recht op loon, loonbegrip, Antwerpen, Maklu, 2001, p.1127).

Ces dispositions se réfèrent également à l'article 159, alinéa 1er, des lois coordonnées le 19 décembre 1939 qui interdit à l'employeur de retenir sur la rémunération du travailleur la cotisation supplémentaire.

La loi du 1er avril 1936 interdit les retenues sur le salaire du travailleur si ce n'est à raison de perte ou détérioration d'objets d'inventaire, par suite de faute ou négligence grave, de perte non justifiée ou de consommation abusive de matière (article 24 de la loi du 1er avril 1936).

c) Le c) renvoie aux règles de procédure relatives à la cession de rémunération du travailleur qui sont applicable lorsque la cession de rémunération n'est pas constatée par un acte authentique (article 34 de la loi du 12 avril 1965). Ces mesures interdisent, entre autre, à l'employeur débiteur cédé d'effectuer les retenues afin de payer le cessionnaire lorsque le travailleur cédant a fait opposition à la cession de rémunération.

L'article 169, 2°, reprend l'article 18 de la loi du 12 avril 1965 qui réglemente les retenues opérées sur la rémunération du travailleur entièrement ou partiellement payé au pourboire. Il est interdit à l'employeur d'imposer des versements sur les pourboires. L'article 18 de la loi du 12 avril 1965 interdit aussi d'effectuer sur ceux-ci des retenues autres que celles qui sont autorisées par la loi; ce comportement est punissable en vertu de l'article 169, 1°, du présent projet.

Pour les mêmes motifs que ceux invoqués à l'article 168, il y a lieu de considérer ces infractions comme des infractions de gravité moyenne.

Artikel 170

Artikel 170 betreffen de bepalingen die de werknemer de mogelijkheid geven om zijn loon te controleren. Punt 1° doelt op de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber.

a) Artikel 170, 1° a), heeft betrekking op de afrekeningen van het loon van de werknemer, vermeld onder artikel 15 van de wet van 12 april 1965. Bij elke definitieve betaling dient de werkgever aan de werknemer een afrekening te overhandigen. «De afrekening moet de werknemer in staat stellen kennis te nemen van het detail van de geldsom die hem als loon wordt uitbetaald evenals de wijze van berekening die de uitbetaalde toetsom als uitkomst heeft alsook de minderingen van de wettelijke vooreffingen» (*Fédération des Industries belges*, op.cit., blz.24).

b) Artikel 170, 1° b), bepaalt dat de gecedeerde werkgever-schuldenaar aan de werknemer-overdrager een staat van de periodieke inhoudingen op diens loon en het totale bedrag ervan in uitvoering van de overdracht van loon moet bezorgen.

c) Artikel 170, 1° c) bestraft de werkgever die het kwitantiebewijs niet bewaart wanneer hij het loon van hand tot hand uitbetaald.

Artikel 170, 2° bestraft iedere persoon die de werknemer het recht ontnemt om toezicht uit te oefenen op het meten, het wegen of elke andere verrichting dienend om de hoeveelheid of de hoedanigheid van de verrichte arbeid vast te stellen en alzo het bedrag van het loon te bepalen.

Een sanctie van niveau 2 is aangewezen ter bestrafing van de inbreuken met betrekking tot het toezicht op het loon.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State betreffende het opschrift van artikel 170.

Artikel 171

Deze bepaling heeft betrekking op de niet-terugbetaling van de verplaatsingskosten. Meestal regelen de, sectorale, collectieve arbeidsovereenkomsten de materie.

De afwezigheid van vergoeding van deze kosten heeft een weerslag op het maandelijks budget van de loontrekkende op dezelfde manier als de betaling van een te laag loon en moet, om deze reden, op identieke manier worden bestraft.

Article 170

L'article 170 concerne les dispositions qui donnent la possibilité au travailleur de contrôler la rémunération qui lui est octroyée. Le 1° vise l'employeur, son préposé et son mandataire.

a) L'article 170, 1°, a), concerne les décomptes de la rémunération du travailleur visés à l'article 15 de la loi du 12 avril 1965, décompte que l'employeur a l'obligation de remettre au travailleur lors de chaque règlement définitif, de manière à ce qu'il puisse connaître le détail de la somme qui lui est payée en rémunération et le mode de calcul qui a abouti au total qui est liquidé ainsi que les déductions des précomptes légaux (*Fédération des Industries belges*, *Protection de la rémunération des travailleurs*, Commentaire et texte de la loi du 12 avril 1965, Bruxelles, 1965, p.24).

b) L'article 170, 1°, b), oblige l'employeur débiteur cédé à transmettre au travailleur cédant un relevé des sommes prélevées périodiquement sur sa rémunération ainsi que leur montant total en exécution de la cession de rémunération.

c) L'article 170, 1°, c) punit l'employeur qui ne conserve pas la quittance lorsqu'il a payé la rémunération de la main à la main.

Le 2° de l'article 170 sanctionne toute personne qui entrave le droit du travailleur de contrôler les mesurages, les pesées ou autres opérations quelconques qui ont pour but de déterminer la qualité ou la quantité de l'ouvrage fourni et de fixer le montant de la rémunération.

Une sanction de niveau 2 est appropriée pour réprimer ces infractions s'agissant de la matière de la rémunération.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État en ce qui concerne l'intitulé de l'article 170.

Article 171

Cette disposition vise le non-remboursement des frais de déplacement. La plupart du temps, ce sont des conventions collectives sectorielles qui régissent la matière.

L'absence de prise en charge de ces frais porte atteinte au budget mensuel du salarié de la même manière que le paiement d'une rémunération insuffisante et doit, pour cette raison, être sanctionné de manière identique.

Artikel 172

Het gaat hier om een sterk verspreid bezoldigingsvoordeel, namelijk de maaltijdcheque. De niet-afgifte wordt beteugeld met dezelfde sanctie als de niet-betaling van het loon. De bepaling maakt geen onderscheid tussen de maaltijdcheque die krachtens artikel 19*bis* van het koninklijk besluit van 28 november 1969 vrijgesteld is van sociale bijdrage en deze die het niet is.

Artikel 173

Dit betreft alle soorten diverse voordelen (koude premie, ARAB vergoeding in de transport sector, enz.) die al dan niet onderworpen zijn aan de sociale zekerheid der werknemers en die een aanvulling zijn op het loon zonder dat ze een terugbetaling van kosten betreffen.

Artikel 174

Bedoeld worden hier de voordelen die de werkgever verschuldigd is als aanvulling op de vergoedingen die worden uitgekeerd door de wetverzekeraar in het kader van een arbeidsongeval of die worden uitbetaald door het Fonds voor beroepsziektes in het geval van een beroepsziekte.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State in verband met de terminologie.

Artikel 175

Deze bepaling heeft betrekking op de bijkomende voordelen inzake sociale zekerheid die de werkgever soms moet betalen, ongeacht de oorsprong van de verplichting, (bijvoorbeeld de aanvullingen op de kinderbijslag of het gewaarborgd maandloon bij ziekte of ongeval). De niet-betaling van deze voordelen bezwaart het maandelijks budget van de loontrekkende en moet net als de niet-betaling van het loon worden afgedwongen met een sanctie van niveau 2.

Artikel 176

Artikel 176 incrimineert de niet-naleving van de bepalingen onder Titel III van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, die ten gunste van de werknemer die ontslagen is naar aanleiding van een bedrijfssluiting voorziet in de betaling van een sluitingsvergoeding door de werkgever, curator of vereffenaar.

Artikel 176 verwijst tevens naar de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de

Article 172

Il s'agit ici d'un avantage rémunérateur très répandu, à savoir le titre-repas. La non-délivrance est punie de la même sanction que le non-paiement de la rémunération. La disposition ne distingue pas selon que le titre-repas est exonéré de cotisation sociale ou non suivant l'article 19*bis* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969.

Article 173

Sont ici visés tous les avantages, variés (prime de froid, indemnité RGPT dans le secteur des transports, etc.) qu'ils soient ou non assujettis à la sécurité sociale des travailleurs salariés et qui constituent un complément au salaire sans être un remboursement de frais.

Article 174

Sont ici visés les avantages dont l'employeur est redevable à titre de complément aux indemnités versées par l'assureur loi en cas d'accident du travail ou par le Fonds des maladies professionnelles en cas de maladie professionnelle.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État au sujet de la terminologie utilisée.

Article 175

Par cette disposition sont visés les avantages complémentaires de sécurité sociale que l'employeur doit parfois prendre en charge, quelle que soit la source de son engagement (comme par exemple les compléments aux allocations familiales ou au salaire mensuel garanti en cas de maladie ou d'accident). Le non-paiement de ces avantages porte atteinte au budget mensuel du salarié et doit être sanctionné comme le non-paiement de la rémunération d'une sanction de niveau 2.

Article 176

L'article 176 incrimine le non-respect des dispositions du Titre III de la loi du 26 juin 2002 relatives aux fermetures d'entreprises, qui organisent, en faveur du travailleur licencié en cas de fermeture d'entreprise, le paiement d'une indemnité de fermeture par l'employeur, le curateur ou le liquidateur.

L'article 176 renvoie également à la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en

werknemers die onslagen worden bij sluiting van onderneming waarvan de verplichtingen hernomen zijn door de voormelde wet van 26 juni 2002 die nog niet inwerking is getreden.

Artikel 177

Artikel 177 neemt een deel van de strafbepaling over van titel X, van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, die het koninklijk besluit van 24 december 1993 tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen bevestigt en wijzigd.

Artikel 92, 1°, van voormelde wet van 30 maart 1994 straft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de bepalingen van de artikelen 2, 3 en 5, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 of hun uitvoeringsbesluiten heeft overtreden.

Artikel 177 verwijst naar artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 door de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk strafbaar te maken indien hij de indexeringswijze die deze bepaling voorschrijft, niet respecteert.

Inderdaad heeft artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 het geldende indexcijfer der consumptieprijsen sinds 1 januari 1994, vervangen door een nieuw indexcijfer, de gezondheidsindex.

Wat betekent dat de wettelijke en reglementaire bepalingen, alsook de bepalingen van individuele overeenkomsten en collectieve arbeidsovereenkomsten die een indexeringsstelsel voorzien, deze nieuwe index moeten gebruiken.

Artikel 178

In artikel 178 worden de bepalingen overgenomen van artikel 65 van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, waarvan de niet-naleving overeenkomstig artikel 76, 1° en 3°, ervan wordt bestraft.

Het artikel 178 verwijst echter nog naar de oude bepalingen van de wetten betreffende de sluiting van ondernemingen, de voormeld nieuwe wet van 26 juni 2002 is nog niet in werking getreden.

De werkgever, de curator of de vereffenaar, alsmede de werkgever die de activa van de onderneming heeft overgenomen, moeten het Sluitingsfonds bepaalde inlichtingen verstrekken op de door het beheerscomité van het Sluitingsfonds opgestelde standaard-formulieren en laten het Fonds toe de rechten van de werknemers op de vergoedingen te berekenen.

De strafbaarstellingen zijn bedoeld om te verzekeren dat de werknemer de bijkomende of aanvullende inko-

cas de fermeture d'entreprises dont les obligations sont reprises par la loi précitée du 26 juin 2002, laquelle n'est pas encore entrée en vigueur.

Article 177

L'article 177 reprend une partie de la disposition pénale du titre X, de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, lequel confirme et modifie l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays.

L'article 92, 1°, de la loi précitée du 30 mars 1994 punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a contrevenu aux dispositions des articles 2, 3 et 5, de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 ou à ses arrêtés d'exécution.

L'article 177 se réfère à l'article 2 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 en rendant l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable s'il ne respecte pas le mode d'indexation prescrit par cette disposition.

En effet, l'article 2 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 a remplacé, depuis le 1er janvier 1994, l'indice des prix à la consommation en vigueur par un nouvel indice des prix, l'indice santé.

Dès lors, les dispositions légales et réglementaires ainsi que les dispositions des contrats individuels et des conventions collectives de travail qui prévoient un système d'indexation doivent se référer à ce nouvel indice.

Article 178

L'article 178 reprend les dispositions de l'article 65 de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises, punie en application de son article 76, 1° et 3°.

L'article 178 fait cependant encore référence aux dispositions des anciennes lois relatives aux fermetures d'entreprises, la nouvelle loi précitée du 26 juin 2002 n'étant pas encore entrée en vigueur.

L'employeur, le curateur ou le liquidateur, ainsi que l'employeur qui a effectué une reprise de l'actif de l'entreprise ont l'obligation de transmettre au fonds de fermeture un certain nombre d'informations sur les formulaires types établis par le Comité de gestion du Fonds de fermeture et permettant au Fonds de calculer les droits des travailleurs aux indemnités.

Les incriminations sont destinées à assurer que le travailleur puisse percevoir les indemnités complétant

mensvergoeding kan ontvangen. In dat opzicht lijkt het passend deze inbreuken te beteugelen met een sanctie van niveau 2.

Artikel 179

Het educatief verlof wordt geregeld door afdeling 6 van hoofdstuk IV van de herstellwet houdende sociale bepalingen van 22 januari 1985 (artikelen 108 tot 144) en het koninklijk uitvoeringsbesluit van 23 juli 1985.

Deze maatregel wil de werknemers uit de privé-sector de mogelijkheid bieden om afwezig te zijn op het werk met behoud van hun normaal loon om een algemene opleiding of een beroepsopleiding te volgen. De Belgische Staat betaalt een deel (en soms de integraliteit) van het loon en de sociale bijdragen voor de afwezigheidsuren terug aan de werkgever (art. 120 en volg. van het koninklijk besluit).

De strafrechtelijke sancties staan in de artikelen 131 en volgende van de wet van 1985. Artikel 179 vloeit uit deze bepalingen voort.

Zijn strafbaar:

- het feit dat elke persoon, werkgever, werknemer, schooldirecteur, enz., bewust onjuiste inlichtingen verstrekt met het oog op de toepassing van de regels betreffende het educatief verlof;
- het feit dat de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, weigert dat de werknemer die ingeschreven is voor cursussen en een educatief verlof heeft aangevraagd, op het werk afwezig is om deze cursussen tijdens de werkuren te volgen.

Deze inbreuken zijn gesanctioneerd met een sanctie van niveau 1. Wanneer de feiten niet door onachtzaamheid maar wetens en willens werden gepleegd, zij lijken in sommige gevallen op feiten van oplichting. In dat geval vallen ze onder artikel 234.

De werknemer in betaald, educatief verlof, heeft recht op zijn normaal loon dat op het gewone tijdstip wordt betaald, beperkt tot een plafond (artikelen 111 en 114, van de wet van 22 januari 1985). Indien de werkgever dit voorschrift niet respecteert, kan hij worden vervolgd op basis van artikel 168, 1°.

Krachtens artikel 122 van de wet van 22 januari 1985, is de werkgever met het oog op de financiering van het systeem van betaald educatief verlof, een bijdrage verschuldigd aan de sociale zekerheidsorganismen, zoals de Rijksdienst voor sociale zekerheid, enz.. Deze wordt geïnd volgens de modaliteiten en de termijnen voor de sociale zekerheidsbijdragen voorgeschreven door de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van

ou remplaçant son revenu. À ce titre, une sanction de niveau 2 paraît appropriée pour les sanctionner.

Article 179

Le congé-éducation est régi par la section 6 du chapitre IV de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales (articles 108 à 144) et l'arrêté royal d'exécution du 23 juillet 1985.

L'objectif de cette mesure consiste à permettre aux travailleurs du secteur privé de s'absenter du travail avec maintien de la rémunération pour suivre des cours de formation générale ou professionnelle. L'État belge rembourse à l'employeur une partie (et parfois l'intégralité) des rémunérations et des cotisations sociales afférentes aux heures d'absence (art. 120 et suiv. de l'arrêté royal).

Les sanctions pénales sont contenues dans les articles 131 et suivants de la loi de 1985. L'article 179 est issu de ces dispositions.

Sont punissables:

- le fait pour toute personne, employeur, travailleur, directeur d'école, etc., de fournir des renseignements inexacts en vue de l'application des règles relatives au congé-éducation;
- le fait pour l'employeur, son préposé ou son mandataire, de refuser que le travailleur régulièrement inscrit à des cours et ayant introduit sa demande de congé-éducation s'absente pour suivre ceux-ci durant ses heures de travail.

Ces manquements sont punis d'une sanction de niveau 1. Lorsque les faits sont commis non par inadvertance mais de manière consciente et volontaire, ils s'apparentent, dans certains cas, à des faits d'escroquerie. Ils tombent dans ce cas sous l'article 234.

Le travailleur en congé-éducation payé a droit à sa rémunération payée à l'échéance habituelle limitée à un plafond (articles 111 et 114, de la loi du 22 janvier 1985). Si l'employeur ne respecte pas ce prescrit, il peut être poursuivi sur la base de l'article 168, 1°.

En vertu de l'article 122 de la loi du 22 janvier 1985, l'employeur est redevable d'une cotisation destinée à assurer le financement du système de congé-éducation payée aux organismes percepteurs de la sécurité sociale tel que l'Office national de sécurité sociale, etc. Celle-ci est perçue selon les modalités et les délais qui sont relatifs aux cotisations de sécurité sociale prescrites par la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre

28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders. Artikel 222 incrimineert deze plicht.

Artikel 180

Artikel 180 van onderhavig voorontwerp bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die bepaalde regels inzake disciplinaire sancties, voorgescreven door de artikelen 16 en volgende, van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen niet heeft nageleefd.

1°- Artikel 17, tweede lid, van de wet van 8 april 1965, bepaalt dat de werkgever de tuchtstraf in een register moet inschrijven. Deze bepaling bepaalt eveneens de termijn en de modaliteiten van deze inschrijving.

2°- Bovendien moet de werkgever, op hun verzoek, dit register voorleggen aan de bevoegde ambtenaren en beambten (artikel 17, derde lid, van de wet van 8 april 1965).

3°- Ten slotte moet de werkgever de opbrengst van de geldboetes ten voordele van de werknemers gebruiken, desgevallend voor een bestemming die in overleg met de ondernemingsraad wordt bepaald.

De inbreuken op de regels inzake tuchtsancties kunnen de verloning van de werknemer aantasten. Derhalve is een sanctie van niveau 2 aangewezen om deze feiten te beteugelen dit met verwijzing naar artikel 168.

Artikel 181

Deze bepaling is ontleend aan de inbreuken vermeld onder artikelen 12 en 13 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Die incriminaties bestraffen, enerzijds, de niet-naleving van de bepalingen die betrekking hebben op de bescherming van de nationale arbeidskrachten en anderzijds, de schending van de bepalingen ten gunste van de buitenlandse werknemers.

Artikel 181, § 1 en § 2, omvat de incriminaties ten laste van de werkgever, diens aangestelde of lasthebber.

a) Artikel 181, § 1, omvat artikel 12, 1°, a, van de voornoemde wet van 30 april 1999, dat de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber bestraft die een buitenlandse onderdaan tewerkgesteld heeft die geen toelating heeft noch gemachtigd is tot een verblijf in België van meer dan drie maanden of tot vestiging.

1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs. Cette obligation est incriminée dans l'article 222.

Article 180

L'article 180 du présent avant-projet sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire, pour ne pas avoir respecté certaines règles en matière de sanctions disciplinaires prescrites par les articles 16 et suivants, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail.

1°- L'article 17, alinéa 2, de la loi du 8 avril 1965, prescrit que la pénalité disciplinaire doit être inscrite dans un registre par l'employeur. Cette disposition détermine également le délai et les modalités de cette inscription.

2°- En outre, ce registre doit être produit par l'employeur aux fonctionnaires et agents compétents à leur demande (article 17, alinéa 3, de la loi du 8 avril 1965).

3°- Enfin, l'employeur doit affecter le produit des amendes au profit des travailleurs, le cas échéant à une destination fixée en accord avec le conseil d'entreprise.

Les infractions aux règles en matière de sanctions disciplinaires peuvent porter atteinte à la rémunération du travailleur. À ce titre, une sanction de niveau 2 paraît appropriée pour réprimer ces faits, par référence à l'article 168.

Article 181

Cette disposition reprend les infractions prescrites par les articles 12 et 13 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers. Ces incriminations visent à sanctionner, d'une part, le non-respect des dispositions ayant pour objet la protection de la main d'œuvre nationale et, d'autre part, la violation des dispositions prises en faveur des travailleurs étrangers.

Le § 1er et le § 2 de l'article 181 comportent les incriminations à charge de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire.

a) L'article 181, § 1er, correspond à l'incrimination décrite à l'article 12, 1°, a, de la loi du 30 avril 1999 qui sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a occupé un travailleur étranger qui n'est pas admis ou autorisé à séjourner plus de trois mois en Belgique ou à s'y établir.

b) Artikel 181, § 2, punten 1° tot 4°, omvat de bepalingen van artikel 12, 2°, a, van de voornoemde wet van 30 april 1999.

1°- Zo verwijst artikel 181, § 2, 1°, van dit ontwerp naar artikel 4, § 1, eerste lid, naar artikel 4, § 2, naar artikel 5, eerste lid, van de wet van 30 april 1999, naar artikelen 3 en volgende van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Het bestraft de werkgever die arbeid doen of laten verrichten heeft door een buitenlandse onderdaan voor wie hij niet over een arbeidsvergunning beschikt en/of die niet over een arbeidskaart beschikt.

2°- Artikel 181, § 2, punt 2°, verwijst naar artikel 4, § 1, tweede lid, en naar artikel 5, tweede lid, van de wet van 30 april 1999. Deze bepaling bepaalt dat de werkgever een buitenlandse werknemer alleen mag tewerkstellen binnen de perken van de arbeidsvergunning. Tegelijk mag de werknemer alleen arbeid verrichten binnen de perken van de arbeidskaart.

3°- Artikel 181, § 2, punt 3°, heeft betrekking op het geval van de werkgever die een buitenlandse werknemer tewerkstelt voor een langere duur dan die welke is voorgeschreven door de arbeidsvergunning en de arbeidskaart.

4°- § 2, punt 4°, bestraft de werkgever die een buitenlandse werknemer tewerkstelt terwijl de arbeidsvergunning of arbeidskaart werd ingetrokken. Artikel 35 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 omschrijft de gevallen waarin beide documenten worden ingetrokken.

5°- § 2, punt 5°, neemt artikel 12, 2°, c, van de wet van 30 april 1999 over. Die bepaling bestraft de werkgever die geweigerd heeft de arbeidskaart aan de buitenlandse werknemer te overhandigen of hem deze heeft bezorgd tegen betaling van een bedrag of vergoeding in welke vorm ook «in de gevallen waar de uitvoeringsbesluiten in de mogelijkheid zullen voorzien de arbeidskaart aan de werkgever af te leveren opdat hij deze aan de werknemer zou overhandigen (...)» (Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1998-1999, nr.2072/1, blz.8). Die bepaling is ontleend aan het vroegere artikel 14 van het koninklijk besluit nr.34 van 20 juli 1967 betreffende tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit, opgeheven bij de wet van 30 april 1999. De bepaling stipuleerde dat wanneer de werknemer niet in België verbleef, de arbeidskaart onder dezelfde voorwaarden door het gemeentebestuur van de verblijfplaats van de werkgever of van de zetel van het bedrijf werd opgemaakt en aan de werkgever afgegeven om aan de werknemer te worden overhandigd.

b) Les points 1° à 4° du § 2 de l'article 181 regroupent les dispositions de l'article 12, 2°, a, de la loi précitée du 30 avril 1999.

1°- Ainsi, l'article 181, § 2, 1°, du présent projet renvoie à l'article 4, § 1er, alinéa 1er, à l'article 4, § 2, à l'article 5, alinéa 1er, de la loi du 30 avril 1999, aux articles 3 et suivants de l'arrêté royal du 9 juin 1999 portant exécution de la loi du 30 avril 1999. Il sanctionne l'employeur qui a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger pour lequel il n'a pas d'autorisation d'occupation et/ ou qui ne dispose pas d'un permis de travail.

2°- Le point 2° du § 2 de l'article 181 renvoie à l'article 4, § 1er, alinéa 2 et à l'article 5, alinéa 2, de la loi du 30 avril 1999. En effet, cette disposition prescrit que l'employeur ne peut occuper un travailleur étranger que dans les limites fixées par l'autorisation d'occupation. De même, le travailleur étranger ne peut effectuer des prestations de travail que dans les limites définies par le permis de travail.

3° Le point 3° du § 2 de l'article 181 vise le cas de l'employeur qui occupe un travailleur étranger pour une durée plus longue que celle prescrite par l'autorisation d'occupation et le permis de travail.

4°- Le point 4° du § 2 sanctionne l'employeur qui occupe un ressortissant étranger alors que l'autorisation d'occupation ou le permis de travail a été retiré. L'article 35 de l'arrêté royal du 9 juin 1999 définit les cas dans lesquels ces deux documents font l'objet d'un retrait.

5°- Le point 5° du § 2 reprend l'article 12, 2°, c, de la loi du 30 avril 1999. Cette disposition sanctionne l'employeur qui refuse de remettre le permis de travail au ressortissant étranger ou qui subordonne sa remise au paiement d'une somme d'argent ou d'une rétribution quelconque «dans les cas où les arrêtés d'exécution prévoient que le permis de travail, doit être délivré à l'employeur pour qu'il le remette au travailleur (...)» (Doc. parl., Chambre, sess. ord., 1998-1999, n°2072/1, p.8). Cette disposition est issue de l'ancien article 14 de l'arrêté royal n°34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère, abrogé par la loi du 30 avril 1999. Cette disposition stipulait que lorsque le travailleur ne résidait pas en Belgique, le permis de travail était établi par l'administration communale du lieu de résidence de l'employeur ou du siège de l'entreprise et était délivré à l'employeur pour être remis au travailleur.

Die bepaling moet een eind maken aan de praktijken van werkgevers die ten onrechte een bijdrage vanwege de buitenlandse werknemer eisen voor de overhandiging van diens arbeidskaart terwijl deze aan de werkgever wordt afgegeven met het oog op overhandiging aan de werknemer (Wet van 22 juli 1976 tot wijziging van het koninklijk besluit nr.34 van 20 juli 1967 betreffende tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit, en de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten die toepasselijk zijn in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, Parl. stuk, Kamer, gew. Zit., 1975/1976, nr. 735/1, blz.2).

Onderhavig ontwerp neemt de inhoud van artikel 12, 2°, d, van de wet van 30 april 1999 dat een straf oplegt aan de werkgever die zijn plicht om de bevoegde autoriteit in te lichten over het einde van de tewerkstelling van een werknemer van vreemde nationaliteit voor de geplande einddatum van de arbeidsovereenkomst en wanneer de tewerkstelling afloopt voor het einde van de geldigheidsduur van de arbeidsvergunning, niet over.

Zodra de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling tot alle bedrijfssectoren zal zijn uitgebreid, is het opportuun dat de regionale instellingen die de arbeidsvergunning moeten afgeven, de informatie van artikel 12, 2°, d, van de wet van 30 april 1999 zouden krijgen via de toegang tot Dimona. Terwijl de verlichting van de administratieve plichten van de werkgever inderdaad een van de doelen van Dimona is, zijn de plicht die vandaag op de werkgever weegt, alsook de sanctie erop, overbodige bepalingen die kunnen worden ingetrokken.

Artikel 181, § 3, omvat de strafbepalingen die op elkeen van toepassing kunnen zijn en niet enkel de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber. § 3, punten 1° tot 4°, zijn ontleend aan de incriminaties onder artikel 12, 1°, b tot e, van de wet van 30 april 1999. Die bepalingen bestraffen alle tussenpersonen wier optreden in strijd is met de regelgeving betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Die personen «(...) lenen zich tot wederrechtelijke en winstgevendende activiteiten en (...) dragen aldus bij tot de instandhouding en voortzetting van de clandestiene immigratie» (Voorname wet van 22 juli 1976, Parl. stuk, Kamer, gew. zit., 1975/1976, nr.735/1, blz.2).

1° - Punt 1° vormt de tegenhanger van § 2, 1°.

2° en 3° - Deze incriminaties bestraffen diegenen die zich verrijken door de buitenlandse werknemers het voorstel te doen voor hen bepaalde formaliteiten te vervullen of beloven hen een betrekking te bezorgen.

4° - Punt 4 heeft betrekking op de tussenpersonen die het systeem dat is ingesteld door de regelgeving betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers ontregelen en de aanwezige partijen als zodanig op een dwaalspoor brengen.

Cette disposition tend à mettre fin aux pratiques d'employeurs qui réclament abusivement au travailleur étranger une contribution afin qu'il reçoive son permis de travail lorsque celui-ci est délivré à l'employeur pour être remis au travailleur (Loi du 22 juillet 1976 modifiant l'arrêté royal n°34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère et la loi du 30 juin 1971 relatives aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, Doc. parl., Chambre, sess. ord., 1975/1976, n°735/1, p.2).

Le présent projet ne reprend pas le prescrit de l'article 12, 2°, d, de la loi du 30 avril 1999 qui punit l'employeur qui n'a pas respecté son obligation d'informer l'autorité compétente de la fin de l'occupation d'un ressortissant étranger avant le terme prévu au contrat de travail et lorsque l'occupation prend fin avant l'expiration de la durée de validité du permis de travail.

En effet, une fois que la déclaration immédiate de l'emploi sera généralisée à tous les secteurs d'activité, il serait opportun que les institutions régionales chargées de la délivrance du permis de travail obtiennent l'information décrite à l'article 12, 2°, d, de la loi du 30 avril 1999 en accédant la à Dimona. S'il s'avère effectivement qu'un des objectifs de la Dimona est d'alléger les obligations administratives de l'employeur, l'obligation qui pèse à l'heure actuelle sur l'employeur ainsi que la sanction de celle-ci constituent des dispositions superflues et peuvent être abrogées.

Le § 3 de l'article 181 comprend des dispositions pénales pour lesquelles toute personne peut être sanctionnée, et non plus seulement l'employeur, son préposé ou mandataire. Les points 1° à 4° du § 3 reprennent les incriminations de l'article 12, 1°, b à e, de la loi du 30 avril 1999. Ces dispositions sanctionnent tous les intermédiaires intervenant de façon illégale dans l'application de la réglementation relative à l'occupation de travailleurs étrangers. Ceux-ci «(...) se livrent à des activités irrégulières et lucratives et (...) contribuent ainsi à entretenir et renouveler le phénomène de l'immigration clandestine» (Loi précitée du 22 juillet 1976, Doc. parl., Chambre, sess. ord., 1975/1976, n°735/1, p.2).

1° - Le point 1° constitue le pendant du § 2, 1°.

2° et 3° - Ces incriminations sanctionnent ceux qui s'enrichissent en proposant aux ressortissants étrangers d'accomplir pour eux certaines formalités ou en leur promettant de leur trouver un emploi.

4° - Le point 4 vise les intermédiaires qui court-circuitent le système mis en place par la réglementation relative à l'occupation de travailleurs étrangers, ce qui induit les parties en présence en erreur.

Aangezien het gaat om de reglementering van de tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten in loondienst, met bescherming van de nationale arbeidsmarkt, zijn de auteurs van mening dat die incriminaties bestraft moeten worden met een heel zware sanctie (artikel 181, § 1 en § 3), alsook met een zware sanctie (artikel 181, § 2).

De strengste sanctie straft de tewerkstelling van buitenlandse werknemers die niet gemachtigd is tot een verblijf in België van meer dan drie maanden of tot vestiging. Deze sancties gelden ook voor de tussenpersonen die illegaal optreden (Parl.St., Kamer, gew.zit., 1998-1999, nr.2072/1, p.7). De voorziene sanctie is van niveau 4. Ze geeft de rechter onder andere de mogelijkheid om een gevangenisstraf uit te spreken.

De ernst van deze tekortkomingen die verband kunnen houden met mensenhandel, impliceert dat de strafrechter ook over een gediversifieerd arsenaal bijkomende en facultatieve straffen moet beschikken. Hoger vermelde wet van 30 april 1999 koppelde enkel de incriminatie onder artikel 181, § 1, aan de sluitingsstraf. Verwijzend naar de artikelen 111 en 112, breiden §§ 1 en 3 van artikel 181 van onderhavig ontwerp de hypothesen uit waarin de sluitingstraf kan worden uitgesproken, maar ook het exploitatieverbod van het bedrijf en het beroepsverbod.

Thans zijn verschillende straffen vastgesteld naargelang de buitenlandse onderdaan die wederrechtelijk tewerkgesteld is al dan niet gemachtigd is tot een verblijf in België van meer dan drie maanden of tot vestiging. Aldus werd geopteerd voor een classificatiesysteem met drie categorieën volgens de ernst van de inbreuk, neemt onderhavig ontwerp de categorisatie van deze twee types incriminaties, afhankelijk van de straf. Zo worden de inbreuken van artikel 181, § 2, afgedwongen met een zware sanctie, namelijk de sanctie van niveau 3.

De vierde en vijfde paragraaf nemen de speciale sancties over die worden voorgeschreven door de artikelen 13 en 17, alinea 3, van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

Paragraaf 4 van het artikel omvat de maatregel inzake de bijzondere verbeurdverklaring afwijkend van het algemeen strafrecht. Krachtens die bepaling kunnen de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken en die welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf verbeurd verklaard worden, zelfs indien ze niet het eigendom van de veroordeelde zijn.

Deze afwijking werd ingevoerd in het koninklijk besluit nr.34 van 20 juli 1967 betreffende tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit bij de wet van 1 juni 1993 betreffende de bestraffing van werkgevers omwille van tewerkstelling van illegaal in België

S'agissant d'infractions qui ont pour objectif de réglementer l'emploi de la main d'œuvre salariée étrangère tout en protégeant le marché de l'emploi national, les auteurs considèrent qu'il y a lieu de sanctionner ces incriminations d'une sanction très grave (article 181, § 1er et § 3) ainsi que d'une sanction grave (article 181, § 2).

La sanction la plus sévère punit l'occupation de travailleurs étrangers qui ne sont pas admis à séjourner plus de trois mois en Belgique ou à s'y établir. Ces sanctions s'appliquent également aux intermédiaires intervenant illégalement (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1998-1999, n°2072/1, p.7). La sanction ainsi visée est celle de niveau 4. Celle-ci donne, en outre, la possibilité au juge de prononcer une peine d'emprisonnement.

Cependant, la gravité de ces manquements, lesquelles peuvent avoir trait à la traite des êtres humains, implique que le juge répressif dispose également d'un arsenal diversifié de peines accessoires et facultatives. La loi précitée du 30 avril 1999 assortissait uniquement l'incrimination reprise par l'article 181, § 1er, de la peine de fermeture. En renvoyant aux articles 111 et 112, les §§ 1er et 3 de l'article 181 du présent projet étendent les hypothèses dans lesquelles la peine de fermeture peut être prononcée mais également la peine relative à l'interdiction d'exploiter l'entreprise ainsi que la peine d'interdiction professionnelle.

À l'heure actuelle, des peines différentes sont prévues à charge de l'employeur selon que le ressortissant étranger occupé irrégulièrement est autorisé ou non à séjourner plus de trois mois en Belgique ou à s'y établir. Dès lors qu'il a été opté pour un système de classification des infractions en trois catégories, selon leur gravité, le présent projet reprend la catégorisation de ces deux types d'incriminations en fonction de la peine. Ainsi, les infractions visées par le § 2 de l'article 181 sont punies d'une sanction grave, à savoir la sanction de niveau 3.

Les §§ 4 et 5 reprennent les sanctions particulières prescrites par les articles 13 et 17, alinéa 3, de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers.

Le § 4 de l'article reprend la mesure de confiscation spéciale dérogatoire au droit pénal général. En vertu de cette disposition, les choses qui forment l'objet de l'infraction, celles qui ont servi ou ont été destinées à la commettre peuvent être confisquées même si le condamné n'en a pas la propriété.

Cette dérogation a été introduite dans l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère par la loi du 1er juin 1993 imposant des sanctions aux employeurs occupant des étrangers en séjour illégal en Belgique. Le but de cette

verblijvende vreemdelingen. Deze maatregel moet vermijden dat de overtreder aan een sanctie ontsnapt via praktijken zoals *leasing* (Voorname wet van 1 juni 1993, Parl. stuk, Kamer, buitengew. zit., 1991-1992, nr.458/6, blz.28). Ook zijn er gevallen waar de identificatie van de eigenaar van het goed moeilijk was; zo beweerden de illegale werknemers dat de naaimachine hun eigendom was, wat tamelijk ongeloofwaardig leek. In die gevallen was de verbeurdverklaring van een goed dat aan de overtreder toebehoorde niet efficiënt.

Aangezien de verbeurdverklaring een facultatieve straf is, zal de strafrechter gebruikmaken van zijn beoordelingsbevoegdheid, in het licht van de hem voorgelegde feiten, om te oordelen of een goed dat geen eigendom is van de overtreder moet worden verbeurdverklaard.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State in verband met de terminologie.

Artikel 182

Om redenen die verband houden met het ontstaan van de regelgeving is deze laatste ruim voorzien van strafrechtelijke sancties. Op dit ogenblik is de markt van de uitzendarbeid genormaliseerd, meer bepaald dankzij de werkzaamheden van het paritair comité van de sector, dat thans op normale wijze functioneert.

Thans is het moment aangebroken om de repressieve ondersteuning af te bouwen, ze is immers niet meer zo noodzakelijk als twintig jaar geleden.

Alleen voor de meest schadelijke gedragingen geldt nog steeds een sanctie.

Zo is bijvoorbeeld de incriminatie vermeld in artikel 39, 7°, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, niet langer weerhouden. Die strafbepaling bestraft de gebruiker die aan het uitzendbureau onjuiste inlichtingen verstrekt betreffende het paritair comité waaronder hij ressorteert of betreffende de lonen van de vaste werknemers. Dit gebrek aan samenwerking tussen beide contracterende partijen vereist geen strafrechtelijk optreden; in voorkomend geval zal het geschil tussen beide partijen geregeld worden via een burgerlijke rechtsvordering bij wege van vrijwaring.

Voorts zijn bepaalde verplichtingen – waarop strafrechtelijk sancties staan – nooit geconcretiseerd aan de hand van uitvoeringsmaatregelen; hetzelfde geldt voor de verplichting waarbij de gebruiker binnen een bepaald quotum van uitzendkrachten moet blijven, een quotum dat nooit is vastgesteld; hetzelfde geldt voor het verbod om bij koninklijk besluit vastgestelde commissies te

mesure est d'éviter que le contrevenant échappe à la sanction par le biais de pratiques telles que le *leasing* (Loi précitée du 1er juin 1993, *Doc. parl.*, Chambre, sess. extraord., 1991-1992, n°458/6, p.28). De même, il est des cas où l'identification du propriétaire du bien était difficile; par exemple, les travailleurs illégaux prétendaient que la machine à coudre leur appartenait, alors que c'était difficile à croire. Dans ces cas, la peine de confiscation d'un bien dont la propriété appartient au contrevenant était inefficace.

Cette peine de confiscation étant facultative, le juge répressif s'appuiera sur son pouvoir d'appréciation eu égard au faits qui lui sont soumis afin de juger s'il y a lieu à confisquer un bien n'appartenant pas au contrevenant.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État au sujet de la terminologie utilisée.

Article 182

Pour des raisons liées à la genèse de la réglementation, celle-ci est bardée de sanctions pénales. Il faut constater qu'à l'heure actuelle, le marché du travail intérimaire s'est normalisé, notamment grâce à l'activité de la commission paritaire du secteur qui, désormais, fonctionne normalement.

L'heure est venue de diminuer le soutien répressif, qui n'apparaît plus aussi nécessaire qu'il l'était, il a vingt ans ou plus.

Seuls les comportements les plus nuisibles font encore l'objet d'une sanction pénale.

Ainsi, par exemple, l'incrimination contenue dans l'article 39, 7°, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise à la disposition d'utilisateurs n'a pas été reconduite. Cette disposition sanctionne pénalement l'utilisateur qui communique à l'entreprise intérimaire des renseignements inexacts en ce qui concerne la rémunération des travailleurs permanents et la commission paritaire dont il relève. Ce manque de collaboration entre deux parties au contrat ne nécessite pas une intervention pénale; le cas échéant, le litige entre les deux entreprises se réglera par la voie d'une action civile en garantie.

Il y a, par ailleurs, des obligations – sanctionnées pénalement – qui n'ont jamais été concrétisées par des mesures d'exécution; il en va ainsi de l'obligation pour l'utilisateur de ne pas dépasser un quota de travailleurs intérimaires, quota qui n'a jamais été fixé; il en est de même de l'interdiction de dépasser des montants de commission fixés par arrêté royal, aucun arrêté n'ayant

overschrijden, maar tot op heden is geen enkel besluit genomen. Die verouderde verplichtingen rechtvaardigen niet langer de strafrechtelijke ondersteuning die hun destijds was toegekend.

De bestaande incriminatie waarbij een uitzendbureau een loon uitbetaalt dat lager is dan het loon van de vaste werknemers van de gebruiker overlapt de incriminatie waarbij in meer algemene zin de werknemer zijn rechtmatig loon niet ontvangt. Aldus werd geopteerd om slechts één bepaling te weerhouden.

Artikel 182 omvat de strafbepalingen van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, en heeft meer bepaald betrekking op de incriminaties inzake uitzendarbeid ten laste van uitzendbureaus (§ 1 en § 2) en de gebruiker (§ 3).

Artikel 182, § 1, is ontleend aan artikel 31, 1°, van de wet van 24 juli 1987 dat een incriminatie door verwijzing naar artikelen 9 en 17 inhoudt. Het verwijst naar de verplichte vermeldingen in de arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid en de overeenkomst gesloten tussen het uitzendbureau en de gebruiker. Die verplichte vermeldingen waarborgen de rechten van de uitzendkracht en voorzien in het toezicht op de toepassing van de wet met betrekking tot de verrichte arbeid.

Artikel 182, § 2, verwijst eveneens naar artikel 31, 1°, van de wet van 24 juli 1987.

1°- § 2, punt 1°, bestraft het uitzendbureau dat het verbod onder artikel 21 van de wet van 24 juli 1987 niet naleeft. Uitzendbureaus mogen immers alleen dan uitzendkrachten ter beschikking van gebruikers stellen wanneer het gaat om de uitvoering van arbeid op basis van een arbeidsovereenkomst die tot doel heeft in de vervanging van een vaste werknemer te voorzien of te zorgen voor de uitvoering van een uitzonderlijk werk. Voorts moet het tijdelijk werk in overeenstemming zijn met de procedure en termijnen die omschreven zijn in de collectieve arbeidsovereenkomsten die gesloten zijn in de Nationale Arbeidsraad en verbindend zijn verklaard door de Koning.

2°- Artikel 182, § 2, 2°, van dit ontwerp verbiedt het uitzendbureau een uitzendkracht ter beschikking te stellen van een gebruiker in bedrijfstakken of activiteiten waar uitzendarbeid niet toegelaten is. Krachtens artikel 23 van de wet van 24 juli 1987 kan de Koning immers de tewerkstelling van uitzendkrachten verbieden in bepaalde beroepscategorieën van werknemers en bedrijfstakken.

été pris à ce jour. Ces obligations, obsolètes, ne méritent plus le soutien pénal qui leur avait été accordé à l'origine.

Enfin, l'actuelle incrimination du paiement, par l'entreprise de travail intérimaire, d'une rémunération inférieure à celle des travailleurs permanents de l'utilisateur fait double emploi avec celle consistant, d'une manière générale, à ne pas payer au travailleur la rémunération à laquelle il a droit. Une disposition unique a donc été retenue.

L'article 182 reprend les dispositions pénales de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise à la disposition d'utilisateurs et concerne plus particulièrement les incriminations en matière de travail intérimaire à charge de l'entreprise de travail intérimaire (§ 1er et § 2) et l'utilisateur (§ 3).

Le § 1er de l'article 182 est issu de l'article 31, 1°, de la loi du 24 juillet 1987 en ce qu'il renvoie aux articles 9 et 17 de celle-ci. Il fait référence aux mentions obligatoires du contrat de travail intérimaire et du contrat conclu entre l'entreprise de travail intérimaire et l'utilisateur. Ces mentions obligatoires visent à garantir les droits du travailleur intérimaire et à permettre le contrôle de l'application de la loi en ce qui concerne le travail effectué.

Le § 2 de l'article 182 se réfère également à l'article 31, 1°, de la loi du 24 juillet 1987.

1°- Le point 1°, du § 2, reconduit l'interdiction de l'article 21 de la loi du 24 juillet 1987. En effet, les entreprises de travail intérimaire ne peuvent pas mettre des travailleurs intérimaires à la disposition d'utilisateurs hormis dans certains hypothèses, à savoir en vue de l'exécution d'un travail temporaire, de pourvoir au remplacement d'un travailleur permanent, de répondre à un surcroît temporaire de travail ou d'assurer l'exécution d'un travail exceptionnel. En outre, le travail temporaire doit respecter la procédure et les délais définis par conventions collectives conclues au sein du Conseil national du travail et rendues obligatoires par le Roi.

2°- L'article 182, § 2, 2°, du présent projet interdit à l'entreprise de travail intérimaire de mettre un intérimaire à la disposition d'un utilisateur dans des secteurs ou des activités où le travail intérimaire n'est pas autorisé. En effet, en vertu de l'article 23 de la loi du 24 juillet 1987, le Roi peut interdire l'occupation d'intérimaire dans certaines catégories professionnelles de travailleurs et certaines branches d'activité.

Paragraaf 3 heeft betrekking op de gebruikers die beschouwd worden als strafrechtelijk strafbare personen bij artikel 32, 2°, 4° en 7°, van de wet van 24 juli 1987.

Punten 1° en 2° zijn de tegenhangers van de punten 1° en 2° van § 2.

De reglementering inzake tijdelijke arbeid en uitzendarbeid telt talloze voorwaarden en uitzonderingen. Het spreekt vanzelf dat er geen sprake is van inbreuk indien een uitzendbureau of een gebruiker voldoet aan de wettelijke voorwaarden die maken dat de algemene regel bij wijze van uitzondering niet wordt nageleefd: hier geldt een rechtvaardigingsgrond. Zo is de terbeschikkingstelling van personeel verboden en wordt deze strafrechtelijk bestraft bij artikel 183, 2°; indien echter aan de voorwaarden onder artikel 31, § 2 van de wet van 1987 wordt voldaan is er geen sprake van terbeschikkingstelling en is er aldus geen sprake van een inbreuk.

De inbreuken onder eerste paragraaf, die betrekking hebben op de vormvereisten ten laste van de werkgever moeten als licht worden beschouwd. De straf van niveau 1 is voldoende als bestraffing voor die feiten.

Artikel 182, §§ 2 en 3, betreffende het verbod op tijdelijke arbeid omvat inbreuken van gemiddelde ernst (sanctie van niveau 2).

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State in verband met de terminologie.

Artikel 183

Artikel 183 van dit ontwerp gaat terug tot de inbreuken in de wet van 24 juli 1987 die meer bepaald betrekking hebben op de terbeschikkingstelling van werknemers ten behoeve van gebruikers. Artikel 39, 3° en 4°, verwijst naar artikelen 31 en 32 van de wet van 24 juli 1987.

Zo is het eenieder verboden werknemers ter beschikking te stellen tenzij in afwijkingen is voorzien. Tegelijk is het voor de gebruiker verboden een ter beschikking gestelde werknemer in dienst te nemen tenzij in afwijkingen is voorzien.

Voor de vaststelling van die afwijkingen zal de rechter verwijzen naar de definities en afwijkingen van het sociaal recht (bijvoorbeeld artikel 144bis van de nieuwe gemeentewet, ingevoerd bij de wet van 12 juni 2002).

De straf is zwaarder dan deze van artikel 182, te weten een sanctie van niveau 3. Het is inderdaad zo dat indien interim arbeid voldoende omkadert is door de acties van de sociale partners geldt dit niet voor de terbeschikkingstelling van werknemers hetgeen het feit van koppeltbazerij uitmaakt. De inbreuken op dit terrein zijn nog vergemakkelijkt door de opening van de grenzen.

Le § 3 concerne les utilisateurs visés en tant que personnes pénalement punissables par l'article 32, 2°, 4° et 7°, de la loi du 24 juillet 1987.

Les points 1° et 2° constituent le pendant des points 1° et 2° du § 2.

La réglementation du travail temporaire et du travail intérimaire est bardée de conditions et d'exceptions. Il va de soi que si une entreprise intérimaire ou un utilisateur remplit les conditions légales pour pouvoir exceptionnellement ne pas respecter la règle générale, il n'y aura pas d'infraction: il bénéficie d'une cause de justification. Par exemple, une mise à disposition de personnel est en principe interdite, et sanctionnée pénalement par l'article 183, 2°; toutefois, si les conditions de l'article 31, § 2 de la loi de 1987 sont réunies, il n'y pas de mise à disposition et donc pas d'infraction.

Les infractions visées au § 1er, qui concernent les obligations de forme à charge de l'employeur sont à considérer comme légères. La peine de niveau 1 est suffisante pour réprimer ces faits.

Les §§ 2 et 3 de l'article 182 concernant l'interdiction du travail intérimaire constituent des infractions de gravité moyenne (sanction de niveau 2).

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État au sujet de la terminologie utilisée.

Article 183

L'article 183 du présent projet reprend les infractions de la loi du 24 juillet 1987 qui concerne plus particulièrement la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs. En effet, l'article 39, 3° et 4°, renvoie aux articles 31 et 32 de la loi du 24 juillet 1987.

Ainsi, il est interdit à toute personne de mettre un travailleur à disposition sauf en cas de dérogations. De même, il est proscrit à l'utilisateur d'occuper un travailleur mis à disposition sauf en cas de dérogations.

Pour la détermination de ces dérogations, le juge se référera aux définitions et aux dérogations du droit social (par exemple, l'article 144bis de la nouvelle loi communale, introduit par la loi du 12 juin 2002).

La peine prévue est plus sévère que celle de l'article 182, à savoir la sanction de niveau 3. En effet, alors que le travail intérimaire est bien encadré grâce à l'action des partenaires sociaux, il n'en va pas de même de la mise à disposition de travailleurs, qui est le fait de négriers. Les infractions dans ce domaine sont encore facilitées par l'ouverture des frontières.

De rechter kan bovendien een bijkomende straf uitspreken, voorzien in de artikelen 111 en 112, te weten een beroepsverbod, het verbod een onderneming te exploiteren en de sluiting van onderneming.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikelen 184 tot 186

Deze afdeling omvat de incriminaties die drie bedrijfssectoren beschermen teweten de havenarbeid, de zeevisserij en de diamantnijverheid.

Artikel 184

Punten 1° en 2° van deze bepaling zijn ontleend aan de strafbepalingen van de wet van 8 juni 1972. De internationale concurrentie waaraan de havensector is blootgesteld rechtvaardigt de maatregelen in de wet van 8 juni 1972 en hun strafrechtelijke sanctie: de havenarbeiders moeten gekwalificeerd en erkend zijn via de toekenning van een wettelijk statuut, voor de havengebieden geldt een strikte omschrijving.

1° - Punt 1° is ontleend aan artikel 4, 1°, van de wet van 8 juni 1972 dat de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers bestraft die arbeiders tewerkstellen die niet als havenarbeider zijn erkend of die niet in het bezit zijn van een erkenningskaart voor een bepaalde geldigheidsperiode of een gelegenheidskaart voorzien van een datum en geldig voor één taak, of wier erkenning geschorst, ingetrokken of vervallen is.

2° - Punt 2° is ontleend aan artikel 4, 3°, van de wet van 8 juni 1972 dat de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers bestraft die de krachtens artikel 3*bis* van dezelfde wet opgelegde verplichting niet naleven.

Artikel 3*bis* bepaalt dat de Koning, op advies van het voor het betrokken havengebied bevoegd paritair comité, de werkgevers die in dit gebied havenarbeiders tewerkstellen de verplichting kan opleggen om zich aan te sluiten bij een door koninklijk besluit erkende organisatie van werkgevers die in de hoedanigheid van lasthebber alle verplichtingen vervult die voortvloeien uit de sociale wetgeving.

Aangezien het gaat om incriminaties die een bedrijfssector beschermen met het oog op de handhaving van de economische positie op mondiaal niveau, dienen die inbreuken beschouwd te worden als inbreuken van gemiddelde ernst (sanctie van niveau 2).

Elle peut en outre être assortie par le juge de la peine accessoire prévue par les articles 111 et 112, à savoir l'interdiction professionnelle, l'interdiction d'exploiter et la fermeture d'établissement.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Articles 184 à 186

Cette section regroupe les incriminations qui protègent trois secteurs d'activité: le travail portuaire, la pêche maritime et l'industrie diamantaire.

Article 184

Les points 1° et 2° de cette disposition reprennent le prescrit des dispositions qui sont sanctionnées pénalement dans la loi du 8 juin 1972. C'est la concurrence internationale à laquelle l'industrie portuaire doit faire face qui justifie l'adoption des mesures de la loi du 8 juin 1972 et leur sanction pénale: les travailleurs portuaires doivent être qualifiés et reconnus en leur octroyant un statut légal, les zones portuaires doivent être délimitées strictement.

1° - Le 1° est issu de l'article 4, 1° de la loi du 8 juin 1972 qui punit l'employeur, ses préposés ou mandataires s'ils font travailler des ouvriers qui n'ont pas été reconnus en qualité d'ouvrier portuaire ou qui ne disposent pas d'une carte de reconnaissance prévue pour une certaine période de validité ou une carte occasionnelle datée et valable pour une seule tâche ou dont la reconnaissance a été suspendue, a été retirée ou a pris fin.

2° - Le 2° est issu de l'article 4, 3°, de la loi du 8 juin 1972 qui punit l'employeur, ses préposés ou mandataires qui ne remplissent pas les obligations prescrites par l'article 3*bis* de la même loi.

Selon l'article 3*bis*, sur avis de la commission paritaire compétente pour une zone portuaire, le Roi dispose du pouvoir d'obliger les employeurs qui occupent des ouvriers dans la zone portuaire concernée à s'affilier à une organisation d'employeurs agréée par arrêté royal et chargée, en tant que mandataire, d'accomplir les obligations qui découlent de la législation sociale.

S'agissant d'incriminations protégeant un secteur d'activité afin d'assurer le maintien de sa position économique au niveau mondial, il y a lieu de considérer ces infractions comme constituant des infractions de gravité moyenne (sanction de niveau 2).

Artikel 185

In artikel 185 van dit ontwerp wordt de strafbepaling van artikel 60 van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser overgenomen.

Uit hoofde van artikel 60, 1°, wordt gestraft de reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die heeft gehandeld in strijd met het bepaalde in artikel 3, eerste lid, van de wet van 3 mei 2003, waarin de erkenning van de zeevisser wordt geregeld.

In dit artikel wordt de aanwerving van een zeevisser door een reder in het kader van een arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij afhankelijk gesteld van zijn hoedanigheid als erkend zeevisser.

Krachtens artikel 3, tweede lid, is de Koning gemachtigd tot bepaling van de voorwaarden en de nadere regelen met betrekking tot de erkenning van de zeevisser, de regeling van de schorsing en de intrekking van de erkenning, de gevallen waarin de erkenning van de zeevisser van rechtswege vervalt, alsmede de gevallen waarin de zeevisser tijdelijk en op uitzonderlijke wijze zonder erkenning kunnen worden aangeworven (artikel 1 e.v. van het koninklijk besluit van 17 februari 2005 tot uitvoering van de bepalingen van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser).

De reder is bijgevolg strafbaar ingeval hij een zeevisser aanwerft die niet is erkend of van wie de erkenning is geschorst, ingetrokken of van rechtswege is vervallen. Hij wordt evenwel niet gestraft indien de tewerkstelling van de zeevisser zonder erkenning tijdelijk en op uitzonderlijke wijze is toegestaan.

Een sanctie van niveau 2 volstaat voor de in artikel 185 van dit wetboek bepaalde strafbaarstelling, net als voor de in artikel 184 bepaalde strafbaarstelling. Aan de hand van deze misdrijven wordt de toegang tot het beroep voor een specifieke activiteitensector beschermd.

Artikel 186

Artikel 186 heeft betrekking op de maatregelen die genomen zijn ten gunste van de diamantnijverheid bij toepassing van de wet van 30 december 1950 om de rol van de sector op mondiaal economisch niveau te handhaven. Het gaat om de volgende maatregelen: de vereiste dat de diamantbewerker beschikt over voldoende professionele kwalificaties voor de uitoefening van het beroep, gewaarborgde gezondheids- en veiligheidsvoorwaarden voor de uitoefening van het beroep en de toepassing van controleregels inzake de toegang tot het beroep en de uitoefening ervan (Parl. Stuk, Kamer, gew.

Article 185

L'article 185 du présent projet reprend la disposition pénale de l'article 60 de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur.

Le point 1° de l'article 60 sanctionne l'armateur, son préposé ou son mandataire qui a contrevenu au prescrit de l'article 3, alinéa 1er, de la loi du 3 mai 2003 qui réglemente l'agrément du marin pêcheur.

Cet article subordonne l'engagement d'un marin pêcheur par un armateur dans le cadre d'un contrat d'engagement pour la pêche maritime à sa qualité de marin pêcheur agréé.

L'article 3, alinéa 2, habilite le Roi à déterminer les conditions et les modalités de l'agrément des marins pêcheurs, les règles relatives à la suspension et au retrait de l'agrément, les cas dans lesquels l'agrément est perdu d'office dans le chef des marins pêcheurs ainsi que les cas dans lesquelles les marins pêcheurs peuvent être engagés sans agrément de façon temporaire et d'une manière exceptionnelle (article 1er et suivants de l'arrêté royal du 17 février 2005 portant exécution des dispositions de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur).

Ainsi, l'armateur est punissable s'il engage un marin pêcheur qui n'a pas d'agrément ou dont l'agrément a été suspendu, retiré ou perdu d'office. Cependant, il ne sera pas sanctionné si l'occupation du marin pêcheur est autorisée de façon temporaire et d'une manière exceptionnelle sans agrément.

Une sanction de niveau 2 est suffisante pour appréhender l'incrimination prescrite par l'article 185 du présent code, à l'instar de l'incrimination prescrite par l'article 184. Ces infractions protègent l'accès à la profession relative à un secteur particulier d'activité.

Article 186

L'article 186 vise les mesures prises au profit de l'industrie diamantaire en application de la loi du 30 décembre 1950 afin de maintenir le rôle que ce secteur joue au niveau économique mondial. Ces mesures sont les suivantes: exiger des ouvriers diamantaires des qualifications professionnelles suffisantes pour l'exercice de la fonction, leur assurer des conditions de sécurité et d'hygiène dans l'exercice de la fonction et la mise en œuvre de règles de contrôle en ce qui concerne l'accès à la profession et son exercice (*Doc. parl.*, Chambre, sess. ord., 1948-1949, n°164 et n°316). Les ouvriers doivent

zit., 1948-1949, nr.164 en nr.316). De diamantbewerders moeten houder zijn van een arbeidskaart, de exploitant moet een vergunning hebben en de werkplaats moet erkend zijn.

De bepaling is onderverdeeld in twee delen: het eerste deel heeft betrekking op de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers; het tweede deel heeft betrekking op ieder persoon.

Punt 1° omvat drie gedeelten:

a) Punt a) is ontleend aan artikel 7, tweede lid, van de voornoemde wet van 30 december 1950 dat de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers bestraft die een of meer diamantbewerders tewerkstellen die geen houder zijn van de bij wet voorgeschreven arbeidskaart.

b) Punt b) verwijst naar het verbod onder artikel 2 van de voornoemde wet van 30 december 1950 waarbij niemand diamant mag laten bewerken tenzij hij houder is van een bijzondere machtiging.

c) Punt c) is ontleend aan artikel 4 van de wet van 30 december 1950 dat bepaalt dat niemand diamant mag laten bewerken in een werkplaats die niet erkend is.

Artikel 186, 2°, heeft naast de werkgevers betrekking op de werk- en ambachtslieden die diamant bewerken.

Punt a) is de tegenhanger van 1°, a). De werklieden die geen houder zijn van een bijzondere arbeidskaart mogen geen diamant bewerken ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst.

Punt b) heeft betrekking op de zelfstandigen of de ambachtslieden die diamant bewerken.

Punt c) heeft betrekking op de zelfstandigen of de werklieden die diamant bewerken.

Artikel 10 van de wet van 30 december 1950 voorziet in verplichte bijkomende straffen. Overeenkomstig de andere bijkomende straffen die voorgeschreven zijn in dit ontwerp van wet geeft artikel 186, die straffen een facultatief karakter opdat de strafrechter kan oordelen over de toepassing van de straf.

Zo kan de bijzondere machtiging van de werkgever worden ingetrokken indien hij werklieden tewerkstelt die geen houder zijn van een bijzondere arbeidskaart of indien hij werklieden laat werken in een niet-erkende werkplaats. Ook wordt de bijzondere arbeidskaart van de diamantbewerker ingetrokken die werkt in een niet-erkende werkplaats.

De incriminatie onder artikel 7, vierde lid, van de wet van 30 december 1950 werd niet overgenomen in dit ontwerp. Dat artikel bestraft de werk- en ambachtslieden die diamant bewerken, welke weigeren de inlichtingen te verstrekken die vereist zijn krachtens artikel 6 van de wet. Artikel 6 verplichtte de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber evenals de werk- en ambachtslieden die

être titulaires d'une carte de travail, l'exploitant doit être avoir obtenu une autorisation, et l'atelier doit être agréé.

La disposition est divisée en deux parties: la première vise l'employeur, ses préposés ou mandataires; la seconde vise toute personne.

Le 1° comprend trois parties:

a) Le a) vient de l'article 7, alinéa 2, de la loi précitée du 30 décembre 1950 qui punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui emploie des ouvriers travaillant le diamant si ceux-ci ne sont pas porteurs d'une carte de travail prescrite par la loi.

b) Le b) fait référence à l'interdiction prescrite par l'article 2 de la loi précitée du 30 décembre 1950 selon laquelle nul ne peut faire travailler le diamant s'il n'est pas porteur d'une autorisation spéciale.

c) Le c) reprend le prescrit de l'article 4 de la loi du 30 décembre 1950 qui dicte que nul ne peut faire travailler le diamant dans un atelier qui n'est pas agréé.

Le 2° de l'article 186 vise, outre les employeurs, les artisans diamantaires et les ouvriers diamantaires.

Le a) constitue le pendant du 1°, a). Les travailleurs qui ne sont pas porteurs d'une carte de travail spéciale ne peuvent travailler le diamant en exécution d'un contrat de travail.

Le point b) vise les travailleurs indépendants ou les artisans diamantaires.

Le c) vise sans les ouvriers que les travailleurs indépendants.

L'article 10 de la loi du 30 décembre 1950 prévoit des peines accessoires obligatoires. Conformément aux autres peines accessoires prescrites par le présent projet de loi, l'article 186 rend ces peines facultatives afin que le juge répressif puisse disposer de son pouvoir d'appréciation quant à l'application de la sanction.

En effet, l'autorisation spéciale peut être retirée à l'employeur s'il occupe des ouvriers qui ne sont pas titulaires d'une carte de travail spéciale ou s'il fait travailler des ouvriers dans un atelier non agréé. De même, la carte de travail spéciale est retirée à l'ouvrier qui travaille dans un atelier non agréé.

L'incrimination décrite à l'article 7, alinéa 4, de la loi du 30 décembre 1950 n'a pas été reprise dans le présent projet. Cet article sanctionne les ouvriers et les artisans diamantaires qui refusent de donner les renseignements qui leur sont demandés en vertu de l'article 6 de la loi. L'article 6 obligeait l'employeur, son préposé ou son mandataire ainsi que les ouvriers et les artisans

diamant bewerken aan de ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de toepassing van de wet alle documenten te overhandigen die zij nodig achten voor de uitoefening van hun opdracht. Deze verplichting werd echter geschrapt door artikel 224 van de programmawet van 22 december 1989.

Voorts wordt artikel 8 van de wet van 30 december 1950 opgeheven bij dit ontwerp. Dat artikel stelt een wettelijk vermoeden vast waarbij diegene die diamant bewerkt zonder in het bezit te zijn van de voorgeschreven bijzondere machtiging, vermoed wordt door een arbeidsovereenkomst gebonden te zijn. Dat vermoeden heeft tot gevolg dat die persoon, op straffe van de bij wet bepaalde sancties, verplicht is de naam en het adres van de werkgever bekend te maken. Deze bepaling is in de praktijk niet efficiënt. Enerzijds kan het in dat artikel bedoelde geval betrekking hebben op ambachtlieden die diamant bewerken zonder bijzondere machtiging. Zij worden strafrechtelijk gestraft indien ze geen houder zijn van een bijzondere machtiging. Anderzijds zijn de werklieden niet altijd bij machte die informatie te geven.

Een straf van niveau 2 bestraft de inbreuken van artikel 186 van het op dezelfde wijze en om dezelfde redenen als de sanctie onder artikel 184.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikel 187

Artikel 187 heeft betrekking op de strafbepaling van het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

In het kader van de modernisering en de vereenvoudiging van de sociale zekerheid en, meer in het bijzonder, in het kader van de ontwikkeling van de uitwisseling van inlichtingen tussen de werkgever en de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid of, meer in het algemeen, tussen de werkgever en de socialezekerheidsinstellingen, is de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling (Dimona) – in twee fases ingevoerd op 1 januari 1999 en 1 oktober 2001 in een beperkt aantal bedrijfssectoren (bouwsector, personenvervoersector en uitzendarbeid) – vanaf 1 januari 2003 veralgemeend tot alle werknemers, enkele uitgesloten gevallen buiten beschouwing gelaten (artikel 3 van het koninklijk besluit van 5 november 2002).

De invoering van de Dimona-aangifte in de tuinbouwsector en de horecasector is evenwel uitgesteld tot op 1 juli 2006 voor de gelegenheidswerknemers (artikel 3 van het koninklijk besluit van 5 november 2002 en

diamantaires, à transmettre aux fonctionnaires chargés de surveiller l'application de la loi les documents utiles à ceux-ci pour l'exercice de leur mission. Or, cette obligation a été supprimée par l'article 224 de la loi-programme du 22 décembre 1989.

De même, l'article 8 de la loi du 30 décembre 1950 est abrogé par le présent projet. Cet article établit une présomption légale selon laquelle celui qui travaille le diamant sans être en possession de l'autorisation spéciale est présumé être engagé dans les liens d'un contrat de travail. De cette présomption découle l'obligation pour cette personne de donner le nom et l'adresse de l'employeur sous peine de sanctions pénales prévues par la loi. Cette disposition est non effective en pratique. D'une part, l'hypothèse visée par cet article peut concerner un artisan diamantaire qui travail le diamant sans son autorisation spéciale. Ceux-ci sont sanctionnés pénalement s'ils ne sont pas porteurs d'une autorisation spéciale. D'autre part, les travailleurs ne sont pas toujours en mesure de fournir cette information.

Une peine de niveau 2 sanctionne les infractions de l'article 186 de la même manière et pour les mêmes motifs que la sanction de l'article 184.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Article 187

L'article 187 vise la disposition pénale de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions.

Dans le cadre de la modernisation et de la simplification de la sécurité sociale et, plus particulièrement, dans le cadre du développement des échanges d'informations entre l'employeur et l'Office national de sécurité sociale ou, plus généralement, entre l'employeur et les institutions de sécurité sociale, la déclaration immédiate de l'emploi (Dimona), introduite en deux phases dans un nombre limité de secteurs d'activité au 1er janvier 1999 et au 1er octobre 2001 (secteur de la construction, du transport de personnes et du travail intérimaire), a été généralisée à partir du 1er janvier 2003 à tous les employeurs et ce, hormis quelques exclusions (article 3, de l'arrêté royal du 5 novembre 2002).

L'introduction de la Dimona est cependant retardée jusqu'au 1er juillet 2006 dans les secteurs de l'horticulture et de l'Horeca pour les travailleurs occasionnels (article 3 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 et arrêté royal du

koninklijk besluit van 14 oktober 2005 betreffende het bijhouden van een aanwezigheidsregister in bepaalde bedrijfstakken en houdende wijziging van het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels en van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders).

In gevolge artikel 12*bis* van het koninklijk besluit van 5 november 2002 zijn de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk gehouden door verwijzing. Hij wordt gestraft indien hij handelt in strijd met de bepalingen ervan of met de bepalingen van de uitvoeringsbesluiten ervan. In dit ontwerp van wet wordt deze strafbaarstelling nader omschreven in artikel 187.

De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber pleegt een inbreuk indien hij niet onverwijld de in de artikelen 4 tot 9 van het koninklijk besluit van 5 november 2002 bepaalde gegevens in verband met de aanvang en met de beëindiging van een arbeidsbetrekking elektronisch meedeelt aan de instelling belast met de inning van de socialezekerheidsbijdragen.

Zoals benadrukt in het verslag aan de Koning van het koninklijk besluit van 5 november 2002, garanderen de via de Dimona-aangifte verstrekte gegevens een juiste en snelle identificatie van werknemers en stellen zij op ondubbelzinnige en uniforme wijze de band vast tussen een werknemer en diens werkgever (koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, verslag aan de Koning, *B.S.* 20 december 2002).

In artikel 4 van het koninklijk besluit van 5 november 2002 zijn de basisgegevens in verband met de aangifte van indiensttreding bepaald. De artikelen 5 tot 7 voorzien in aanvullende gegevens voor de werkgevers die ressorteren onder het Paritair Comité voor het bouwbedrijf, die behoren tot de sector van de uitzendarbeid en die studenten tewerkstellen. Artikel 9 heeft betrekking op de gegevens in verband met de aangifte van uitdiensttreding.

De aangifte van indiensttreding moet uiterlijk gebeuren op het tijdstip waarop de werknemer zijn prestaties aanvat en de aangifte van uitdiensttreding uiterlijk op de eerste werkdag die volgt op de beëindiging van de aangegeven tewerkstelling (artikelen 8 en 9, eerste lid, van het koninklijk besluit van 5 november 2002).

In artikel 9*bis* van het koninklijk besluit van 5 november 2002 is bepaald dat het meedelen van voornoemde gegevens langs elektronische weg moet gebeuren, in

14 octobre 2005 relatif à la tenue d'un registre de présence dans certaines branches d'activité et portant modification de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions et de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs).

L'article 12*bis*, de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 rend l'employeur, son préposé ou son mandataire pénalement punissable par renvoi. Il est sanctionné s'il contrevient à ses dispositions ou aux dispositions de ses arrêtés d'exécution. Le présent projet de loi précise cette incrimination dans l'article 187.

L'employeur, son préposé ou son mandataire est en infraction s'il ne communique pas immédiatement à l'institution chargée de la perception des cotisations de sécurité sociale, par voie électronique, les données relatives au début et à la fin d'une relation de travail prescrites par les articles 4 à 9 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002.

Comme le souligne le rapport au Roi de l'arrêté royal du 5 novembre 2002, les données transmises à l'occasion de la Dimona garantissent une identification correcte et rapide des travailleurs et établissent de manière explicite et uniforme le lien entre le travailleur et son employeur (arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38, de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions, Rapport au Roi, *M.B.*, 20 décembre 2002).

L'article 4 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 détermine les données de base relatives à la déclaration d'entrée en service. Les articles 5 à 7 prescrivent des données supplémentaires pour les employeurs ressortissant à la commission paritaire de la construction appartenant au secteur du travail intérimaire et occupant des étudiants. L'article 9 vise les données relatives à la déclaration de sortie de service.

La déclaration d'entrée en service doit s'effectuer au plus tard au moment où le travailleur entame ses prestations et la déclaration de sortie de service doit s'opérer au plus tard le premier jour ouvrable qui suit la fin de l'emploi déclaré (articles 8 et 9, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 5 novembre 2002).

L'article 9*bis* de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 établit que la communication des données précitées doit s'effectuer par la voie électronique dans la forme

de vorm en volgens de nadere regels bepaald door de socialezekerheidsinstelling.

Het belang van de Dimona-aangifte is duidelijk. Door het de werkgever mogelijk te maken in één enkele handeling en bij één enkel orgaan aangifte te doen van diverse gegevens die hij aan verschillende instanties van de sociale zekerheid moest toezenden, vormt de Dimona-aangifte een totaalsysteem waardoor de rechten van de werknemers op de verschillende socialezekerheidsuitkeringen tot stand worden gebracht. Inbreuken op voornoemde bepalingen hebben zware gevolgen inzake sociale zekerheid.

Wat de sanctie betreft, is geopteerd voor twee graden van ernst:

a) niet-opzettelijke inbreuken worden gestraft met de straf van niveau 4; nietgenstaande het feit dat de tekortkomingen onopzettelijk, door dwaling of onwetendheid of om enige andere niet-opzettelijke reden zijn gepleegd, De zwaarste straf is voorzien gelet op de zwaarwegende gevolgen van de inbreuk.

b) Indien de feiten wetens en willens werden gepleegd zal de rechter bovendien de sluiting van de onderneming of het beroepsverbod kunnen uitspreken, zo hij bijvoorbeeld vaststelt dat hij te maken heeft met een onderneming die op systematische wijze werknemers in het zwart tewerkstelt. Het moreel element in het kader van de opzettelijke inbreuk waarop de sanctie van sluiting of van verbod is gesteld, is het algemeen opzet te weten de wil de arbeid niet aan te geven bij de sociale zekerheid. Het is niet vereist dat de rechter daarenboven vaststelt dat een bijzonder voordeel wordt gezocht.

Artikel 188

Artikel 188 van de ontwerptekst gaat terug op artikel 91^{quater}, 1°, van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen, dat een incriminatie door verwijzing inhoudt.

De auteurs hebben beslist de inbreuk die bestaat in het niet aangaan van een arbeidsongevallenverzekering bij een verzekeringsonderneming, te weerhouden ten laste van de werkgever.

De schadeloosstelling voor de materiële schade ten gevolge van de aanslag op de mentale of fysieke integriteit van de werknemer houdt in dat een arbeidsongevallenverzekering is afgesloten. De wettelijke vergoedingen vloeien voort uit de naleving van die verplichting die als zodanig belangrijk is dat artikel 50 van de voornoemde wet van 10 april 1971 bepaalt dat een werkgever die geen verzekering heeft afgesloten ambtshalve aangesloten is bij het Fonds voor arbeidsongevallen en een bijdrage moet betalen die berekend wordt op basis van de periode die niet gedekt is door een verzekeringsovereenkomst

et suivant les modalités prescrites par l'institution de sécurité sociale.

L'importance de la Dimona n'est plus à démontrer. En permettant à l'employeur de déclarer, en une seule opération et à un seul organisme, diverses données que celui-ci devait envoyer à différentes instances de la sécurité sociale, elle constitue un système global en vertu duquel les droits des travailleurs aux différentes prestations de sécurité sociale sont créés. Les manquements aux dispositions précitées ont des conséquences lourdes en terme de couverture sociale.

Deux degrés de gravité de sanction ont été retenus:

a) Les manquements non intentionnels sont punis de la sanction de niveau 4; en dépit du fait que les manquements peuvent être commis involontairement, par erreur ou ignorance ou pour toute autre cause non volontaire, la peine la plus lourde a été prévue en raison de la gravité des conséquences de ces faits;

b) Si les faits ont été commis sciemment et volontairement, le juge pourra en outre prononcer la fermeture de l'entreprise ou l'interdiction professionnelle, s'il constate par exemple qu'il a affaire à une entreprise qui procède systématiquement à l'embauche de travailleurs au noir. L'élément moral retenu pour le manquement volontaire entraînant la peine de fermeture ou d'interdiction est le dol général, c'est-à-dire la volonté de ne pas déclarer le travail à la sécurité sociale. Il n'est pas nécessaire que le juge constate en outre la recherche d'un profit particulier.

Article 188

L'article 188 du projet de texte est issu de l'article 91^{quater}, 1°, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, cette disposition comportant une incrimination par renvoi.

Les auteurs ont décidé de retenir à charge de l'employeur l'infraction qui consiste dans la non-souscription d'une assurance contre les accidents du travail auprès d'une entreprise d'assurances.

La réparation du préjudice matériel résultant des atteintes à l'intégrité physique ou mentale du travailleur implique la souscription d'un contrat d'assurance contre les accidents du travail. Les indemnités légales découlent du respect de cette obligation laquelle est d'une importance telle que l'article 50 de la loi précitée du 10 avril 1971 prévoit que l'employeur qui ne souscrit pas une assurance contre les accidents du travail est affilié d'office au fonds des accidents du travail et doit payer une cotisation calculée en fonction de la période non couverte par un contrat d'assurance (articles 57 et

(artikelen 57 en volgende van het koninklijk besluit van 21 december 1971 houdende uitvoering van sommige bepalingen van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen). De werkgever blijft in staat van overtreding zolang hij geen contract inzake arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten.

Het niet aangaan van een ongevallenverzekering verstoort de openbare orde en wordt aldus als een inbreuk van niveau 3 beschouwd. Er bestaan zware gevallen, en met name wanneer men aan zwartwerk doet waarbij de werkgever een activiteit onderneemt die zijn werknemers blootstelt aan risico's en hij de verplichtingen aan zijn laars lapt die de schadeloosstelling van de werknemers die het slachtoffer zijn van een ongeval mogelijk moeten maken. Ten overstaan van een dergelijke houding moet de rechter de mogelijkheid hebben om de gedeeltelijke of totale sluiting van het bedrijf te bevelen of het exploitatieverbod van het bedrijf of het beroepsverbod uit te spreken.

Zo is deze incriminatie aan dezelfde strafrechtelijke regeling gebonden als de inbreuken inzake gezondheid en veiligheid.

Artikelen 189 tot 192

Artikel 189 neemt de strafbepaling over van artikel 39, 5°, van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, dat naar artikel 34, § 1, verwijst. In uitvoering van deze bepaling, dwingt de Koning de gebruikers om een register der uitzendkrachten bij te houden, dat een specifiek sociaal document vormt voor de uitzendkrachten, als bijlage bij het algemeen personeelsregister dat krachtens het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten moet worden bijgehouden.

In de artikelen 190 tot 192 worden de strafbepalingen van artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten overgenomen.

Het koninklijk besluit nr. 5 verplicht tot het bijhouden van diverse sociale documenten, zoals het algemeen personeelsregister en het speciaal personeelsregister, de individuele rekening, het aanwezigheidsregister, de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst.

Krachtens artikel 5 van hetzelfde koninklijk besluit is de Koning gemachtigd de inhoud van de sociale documenten te bepalen, de vorm ervan, het tijdstip waarop zij moeten worden opgemaakt en aangevuld, het tijdperk gedurende welk zij moeten worden bewaard, de plaats waar zij moeten worden opgeborgen en bewaard en elke

suivants de l'arrêté royal du 21 décembre 1971 portant exécution de certaines dispositions de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail). L'employeur reste en état d'infraction aussi longtemps qu'il n'a pas souscrit un contrat d'assurance contre les accidents du travail.

La non-souscription trouble l'ordre public et est donc retenue comme infraction de niveau 3. Il existe des cas graves, et notamment lorsque l'on recourt au travail au noir, où l'employeur entreprend une activité exposant ses travailleurs à des risques tout en se moquant de ses obligations destinées à permettre l'indemnisation des travailleurs victimes d'accidents du travail. Cette attitude mérite que la possibilité soit offerte au juge d'ordonner la fermeture totale ou partielle de l'entreprise, prononcer la peine relative à l'interdiction d'exploiter l'entreprise ou la peine d'interdiction professionnelle.

De la sorte, cette incrimination est soumise au même régime répressif que les infractions en matière de santé et de sécurité.

Articles 189 à 192

L'article 189 reprend la disposition pénale de l'article 39, 5°, de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs qui renvoie à l'article 34, § 1er. En exécution de cette disposition, le Roi impose aux utilisateurs la tenue d'un registre des intérimaires qui constitue un document social particulier aux intérimaires en annexe au registre général du personnel, dont la tenue est imposée par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux.

Les articles 190 à 192 reprennent les dispositions pénales de l'article 11 de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux.

L'arrêté royal n°5 impose la tenue de divers documents sociaux tels que le registre général du personnel et le registre spécial du personnel, le compte individuel, le registre de présence, le contrat d'occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle.

L'article 5 du même arrêté royal habilite le Roi à définir le contenu des documents sociaux, leur forme, l'époque à laquelle ils doivent être établis et complétés, la période durant laquelle ils doivent être conservés, le lieu où ils doivent être gardés ou conservés ainsi que toute autre modalité de tenue de ces documents, les documents

andere modaliteit voor het bijhouden van deze documenten, evenals de documenten waarvan een afschrift aan de werknemer moet worden bezorgd, de gezette tijden waarop en de termijnen waarbinnen dat afschrift moet worden bezorgd (koninklijk besluit van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten en koninklijk besluit van 17 juni 1994 betreffende het bijhouden van een aanwezigheidsregister).

De uit hoofde van artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 5 verboden handelwijzen, die betrekking hebben op de overeenkomstig voornoemd artikel 5 door de Koning nader te omschrijven verplichtingen, zijn gedetailleerd bepaald. Zo worden die strafbaarstellingen in de artikelen 190 tot 192 van dit ontwerp overgenomen. In het verslag aan de Koning, dat voorafgaat aan de goedkeuring van het koninklijk besluit nr. 5, is immers bepaald dat «artikel 11 de strafrechtelijke sancties strikt afbakent, zulks om de diverse verplichtingen van de werkgevers beter te benadrukken» (verslag aan de Koning, koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, *B.S.*, 2 december 1978, blz. 14.952 e.v.).

In het ontwerp van wet wordt evenwel artikel 11, § 1, 1°, h), 2°, f), § 2, e) en § 3, h), van het koninklijk besluit nr. 5 niet overgenomen, op grond waarvan het zich niet gedragen naar de overige door de Koning krachtens artikel 5 van het koninklijk besluit bepaalde uitvoeringsregels wordt gestraft. Het gegeven dat deze bepaling een vage en onnauwkeurige strafbaarstelling vormt daar gelaten, is artikel 11, § 1, 1°, h), 2°, f), § 2, e) en § 3, h), ongeschikt in die zin dat de overige in artikel 11 bepaalde misdrijven een volledig geheel van misdrijven in verband met de door de Koning genomen uitvoeringsmaatregelen vormen.

Samen met de veralgemening van de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling (Dimona) wordt het bijhouden van de in het koninklijk besluit nr. 5 verplicht gestelde sociale documenten vereenvoudigd. De wet van 24 januari 2003 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de veralgemening van de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling heeft reeds gezorgd voor bepaalde aanpassingen van de regelgeving inzake sociale documenten, want via de Dimona-aangifte worden aan de socialezekerheidsinstellingen verschillende essentiële gegevens verstrekt, waardoor de wijziging van de verplichtingen inzake sociale documenten noodzakelijk wordt teneinde overlappingen te voorkomen. Het personeelsregister, het individueel document en de verplichting een afschrift van de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten aan de arbeidsinspecteurs te bezorgen, kunnen worden afgeschaft en het speciaal personeelsregister kan worden vereenvoudigd.

Sommige strafbepalingen van dit ontwerp kunnen worden opgeheven wanneer de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling wordt veralgemeend tot de voorlopig

dont une copie doit être remise au travailleur, la périodicité et les délais de remise de cette copie (arrêté royal du 8 août 1980 relatif à la tenue des documents sociaux et arrêté royal du 17 juin 1994 relatif à la tenue d'un registre de présence).

Se rapportant aux obligations qui, selon l'article 5 susvisé, doivent être précisées par le Roi, les comportements interdits par l'article 11 de l'arrêté royal n°5, sont déterminés de façon détaillée. Ainsi, les articles 190 à 192 du présent projet reprennent ces incriminations. Le Rapport au Roi qui précède l'adoption de l'arrêté royal n°5 dispose en effet que «l'article 11 délimite strictement les sanctions pénales, ceci afin de mieux mettre en lumière les diverses obligations des employeurs» (Rapport au Roi, Arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, *M.B.*, 2 décembre 1978, p. 14.952 et suivantes).

Le présent projet de loi ne reprend cependant pas l'article 11, § 1er, 1°, h), 2°, f), § 2, e et § 3, h), de l'arrêté royal n°5 qui sanctionne le fait de ne pas se conformer aux autres modalités d'exécution prescrites par le Roi en vertu de son article 5. Outre le fait que cette disposition constitue une incrimination vague et imprécise, l'article 11, § 1er, 1°, h), 2°, f), § 2, e et § 3, h), est inopportun dans le sens où les autres infractions prévues à l'article 11 constituent un ensemble complet d'infractions relatives aux mesures d'exécution prises par le Roi.

Avec la généralisation de la déclaration immédiate de l'emploi (Dimona), la tenue des documents sociaux imposés par l'arrêté royal n°5 est simplifiée. La loi du 24 janvier 2003 portant des dispositions diverses relatives à la généralisation de la déclaration immédiate de l'emploi a déjà réalisé certaines adaptations dans la réglementation relative aux documents sociaux car la Dimona fournit aux institutions de sécurité sociale plusieurs données essentielles, ce qui rend nécessaire la modification des obligations en matière de documents sociaux afin d'éviter les doubles emplois. Le registre du personnel, le document individuel et l'obligation de transmettre une copie du contrat d'occupation d'étudiants aux inspecteurs du travail peuvent être supprimés et le registre spécial du personnel peut être simplifié.

Certaines dispositions pénales du présent projet pourront être abrogées lorsque la déclaration immédiate de l'emploi sera généralisée aux secteurs provisoirement

uitgesloten sectoren, aangezien de erdoor bij niet-naleving bestraftte verplichtingen in de toekomst zullen verdwijnen.

Artikel 189

Krachtens artikel 34, § 1, van de wet van 24 juli 1987, kan de Koning voorschrijven dat de werkgevers, de uitzendbureaus en de gebruikers bescheiden bijhouden en inlichtingen verstrekken die betrekking hebben op de tewerkstelling van tijdelijke werknemers of van uitzendkrachten voor de uitvoering van een tijdelijke arbeid zoals die bij deze wet wordt bedoeld.

In concreto moet de gebruiker krachtens een koninklijk besluit van 15 mei 2003 een register van uitzendkrachten bijhouden dat de berekening van de drempels voor de oprichting van de ondernemingsraden en comités voor de preventie en bescherming op het werk, een register dat de verplichte telling mogelijk maakt die voorgeschreven is door artikel 25 van de voornoemde wet van 24 juli 1987. Het verzuim van die verplichting wordt gesanctioneerd door artikel 189 van het ontwerp.

Een sanctie van niveau 2 is aangewezen om deze inbreuk te beteugelen, de betroffen regelgeving is immers bedoeld om de verplichting tot de oprichting van ondernemingsorganen te doen naleven.

Dit ontwerp houdt geen incriminatie in van de overtreding op artikel 34, § 2, van de wet van 24 juli 1987, waarbij het uitzendbureau de door de Koning bepaalde gegevens niet heeft meegedeeld aan de Nationale Arbeidsraad. Inderdaad is geen enkel koninklijk uitvoeringsbesluit tot op heden genomen. Er wordt elders voorgesteld om die verplichting op te heffen.

Artikel 190

Artikel 190 van het ontwerp heeft betrekking op de inbreuken op de regelgeving inzake de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst, die worden beteugeld door artikel 11, § 1, 2°, en artikel 11, § 2, van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten.

1° en 2° - Artikel 190, 1° en 2°, heeft betrekking op de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, bedoeld in artikel 11, § 1, 2°, d) van hoger vermeld koninklijk besluit van 23 oktober 1978 voor zijn opheffing bij de wet van 24 januari 2003 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de veralgemening van de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling en § 2, a, b, d. De werkgever pleegt een inbreuk indien hij geen schriftelijke overeenkomst voor een tewerkstelling van studenten opmaakt

exclus, les obligations qu'elles sanctionnent étant amenées à disparaître.

Article 189

En vertu de l'article 34, § 1er, de la loi du 24 juillet 1987, le Roi peut, imposer aux employeurs, aux entreprises de travail intérimaire et aux utilisateurs la tenue de documents et la fourniture de renseignements relatifs à l'occupation de travailleurs temporaires ou d'intérimaires en vue de l'exécution d'un travail temporaire visé par la loi.

Concrètement, l'utilisateur doit, en vertu d'un arrêté royal du 15 mai 2003, tenir un registre des intérimaires permettant le calcul des seuils pour l'institution des conseils d'entreprise et des comités pour la prévention et la protection au travail, registre qui permet l'obligation de comptage prescrite à l'article 25 de la loi précitée du 24 juillet 1987. L'omission de cette formalité est sanctionnée par l'article 189 du projet.

Une sanction de niveau 2 est appropriée pour sanctionner cette infraction, l'obligation visée étant destinée à permettre le respect de l'obligation de créer les organes d'entreprise.

Le présent projet n'incrimine pas la violation de l'article 34, § 2, de la loi du 24 juillet 1987 en vertu duquel l'entreprise de travail intérimaire n'a pas communiqué au Conseil national du travail les informations définies par le Roi. En effet, aucun arrêté royal d'exécution n'a été pris à ce jour. L'abrogation de cette obligation est d'ailleurs proposée.

Article 190

L'article 190 du projet concerne les manquements à la réglementation relative au contrat d'occupation d'étudiants, au contrat d'occupation de travailleurs à domicile et à la convention d'immersion professionnelle sanctionnés par l'article 11, § 1er, 2° et l'article 11, § 2, de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux.

1° et 2°- L'article 190, 1° et 2°, concerne le contrat d'occupation d'étudiants visé par l'article 11, § 1er, 2°, d, tel que prescrit par l'arrêté royal précité du 23 octobre 1978 avant son abrogation par la loi du 24 janvier 2003 portant des dispositions diverses relatives à la généralisation de la déclaration immédiate de l'emploi, et § 2, a, b, d. L'employeur est en infraction s'il n'établit pas le contrat d'occupation d'étudiants par écrit (article 123 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail),

(artikel 123 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten), indien hij een werknemer die met de werkgever verbonden is door een overeenkomst voor tewerkstelling van studenten niet vermeldt in het algemeen personeelsregister, het speciaal personeelsregister of het aanwezigheidsregister.

3° tot 6° - Artikel 190, 3° tot 6°, neemt artikel 11, § 1, 2°, a), b), c), e), en § 2, b) over en straft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de regelgeving inzake de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst niet naleeft.

Meer in het bijzonder is de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk gehouden indien hij die documenten niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart (artikelen 2, 2°, en 25 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980), indien hij verzuimt ze binnen de gestelde termijnen af te geven, indien hij ze onvolledig of onjuist opmaakt (artikel 124 van de wet van 3 juli 1978) en indien hij niet de nodige maatregelen treft opdat die documenten te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden.

Onderhavig ontwerp stelt voor om de incriminaties van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978 te vereenvoudigen. In zijn artikel 11, § 2, b), bestraft het koninklijk besluit nr.5 de werkgever die de schriftelijke overeenkomst voor een tewerkstelling van studenten niet heeft opgemaakt of ingevuld (artikel 123 van de wet van 3 juli 1978). De niet-naleving van deze plicht komt neer op de bestraffing van de werkgever die dit document niet volledig of juist heeft opgemaakt. Deze incriminatie wordt voorgeschreven door artikel 190, § 1, 5° (artikel 11, § 1, 2°, c).

In artikel 190, 7°, worden de strafbepalingen van artikel 11, § 2, c), overgenomen.

De wetgeving inzake sociale documenten strekt ertoe de werknemers te garanderen dat de sociale bepalingen worden nageleefd, door inzonderheid de mogelijkheid te bieden na te gaan of de werknemers correct worden aangegeven en of de in verschillende wetten en besluiten omschreven bepalingen worden nageleefd. Zo zijn de in artikel 190 bedoelde inbreuken misdrijven van gemiddelde ernst die worden gestraft met een sanctie van niveau 2.

Artikel 191

Artikel 191 neemt de strafbepalingen over van artikel 11, § 1, 1°, van het koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten die de tekortkomingen op de voorschriften betreffende de individuele rekening straffen.

s'il ne mentionne pas un travailleur lié à l'employeur par un contrat d'occupation d'étudiants dans le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence.

3° à 6° - Les points 3° à 6° de l'article 190 reprennent l'article 11, § 1er, 2°, a), b), c), e) et § 2, b), en sanctionnant l'employeur, son préposé ou son mandataire qui ne respecte pas la réglementation concernant le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle.

Plus particulièrement, l'employeur, son préposé ou son mandataire est pénalement punissable s'il ne conserve pas ces documents pendant la durée prescrite (articles 2, 2° et 25 de l'arrêté royal du 8 août 1980), s'il omet de les délivrer dans les délais imposés, s'il les établit de manière incomplète ou inexacte (article 124 de la loi du 3 juillet 1978), s'il ne prend pas les mesures nécessaires afin que ces documents soient tenus en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance.

Le présent projet propose de simplifier les incriminations prescrites par l'arrêté royal du 23 octobre 1978. Dans son article 11, § 2, b), l'arrêté royal n°5 sanctionne l'employeur qui n'a pas établi ou complété le contrat relatif à une occupation d'étudiants aux époques prescrites (article 123 de la loi du 3 juillet 1978). Le non-respect de cette obligation revient à sanctionner l'employeur pour ne pas avoir établi ce document d'une manière complète ou exacte. Cette incrimination est prescrite par l'article 190, § 1er, 5° (article 11, § 1er, 2°, c).

Le point 7° de l'article 190 reprend les dispositions pénales de l'article 11, § 2, c).

La législation relative aux documents sociaux a pour but de garantir aux travailleurs le respect des dispositions sociales, en permettant notamment de vérifier si les travailleurs sont correctement déclarés et si les dispositions contenues dans diverses lois et arrêtés sont respectées. Ainsi, les manquements visés par l'article 190 constituent des infractions de gravité moyenne punies d'une sanction de niveau 2.

Article 191

L'article 191 reprend les dispositions pénales visées par l'article 11, § 1er, 1°, de l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux qui sanctionnent les manquements aux prescrits relatifs au compte individuel.

De regeling met betrekking tot de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling brengt geen enkele wijziging aan in de regelgeving betreffende het opstellen en het bewaren van de individuele rekening, bepaald in de artikelen 4, § 1, 2°, en 5 van het koninklijk besluit nr. 5 en de artikelen 13 tot 21 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten.

Meer in het bijzonder is in artikel 191, § 1, bepaald dat de werkgever een inbreuk pleegt indien hij geen individuele rekening opstelt (artikel 4, § 1, 2°, van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978).

Een sanctie van niveau 3 is nuttig om deze feiten te bestraffen.

De sanctie van niveau 3 wordt verrechtvaardigd door het feit dat de inbreuken de mogelijkheid scheppen om het zwart werk te maskeren en dat de naleving van de reglementering de sleutel is van de controle mogelijkheden.

Artikel 191, § 2, bepaald dat de werkgever een inbreuk pleegt indien hij deze niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart (artikelen 2, 2° en 25 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980), indien hij verzuimt deze binnen de gestelde termijnen aan de werknemer af te geven (artikel 21 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980), indien hij deze onvolledig of onjuist opstelt (artikelen 14 tot 16 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980), indien hij niet de nodige voorzieningen treft opdat de individuele rekening te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden en indien hij de individuele rekening niet bewaart op de voorgeschreven plaats (artikel 18 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980).

Met het oog op de vereenvoudiging van de incriminaties van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978, neemt onderhavig ontwerp de inbreuk die een straf oplegt aan de werkgever die de individuele rekening niet op de gestelde tijdstippen opmaakt of aanvult (artikel 11, § 1, 1°, b, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978 en artikel 17 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980) niet over; deze incriminatie is immers al overgenomen in de termen van de incriminatie onder artikel 191, § 1, 3° (artikel 11, § 1, 1°, f, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978).

Een sanctie van niveau 2 is aangewezen om deze inbreuk te beteugelen, net als de sanctie met betrekking tot de bescherming van het werknemersloon.

Artikel 192

In artikel 192 wordt de strafbepaling overgenomen van artikel 11, § 3, van het koninklijk besluit nr. 5 betreffende het bijhouden van sociale documenten, meer in het bijzonder het algemeen personeelsregister, het speciaal personeelsregister en het aanwezigheidsregister

Le régime relatif à la déclaration immédiate de l'emploi n'apporte aucune modification à la réglementation concernant l'établissement et la conservation du compte individuel imposée par les articles 4, § 1er, 2° et 5, de l'arrêté royal n° 5 et les articles 13 à 21 de l'arrêté royal du 8 août 1980 relatif à la tenue des documents sociaux.

Plus particulièrement, l'article 191, § 1er prescrit que l'employeur est en infraction s'il n'établit pas le compte individuel (article 4, § 1er, 2°, de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978).

Une sanction de niveau 3 est utile pour appréhender ces faits.

La sanction de niveau 3 se justifie par le fait que les infractions en question permettent de masquer du travail au noir et que le respect de la réglementation est la clé des possibilités de contrôle.

L'article 191, § 2, prescrit que l'employeur est en infraction s'il ne le conserve pas pendant la période prescrite (articles 2, 2° et 25 de l'arrêté royal du 8 août 1980), s'il omet de le délivrer au travailleur dans les délais imposés (article 21, de l'arrêté royal du 8 août 1980), s'il l'établit de manière incomplète ou inexacte (articles 14 à 16, de l'arrêté royal du 8 août 1980), s'il ne prend pas les dispositions nécessaires afin que le compte individuel soit tenu en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance et s'il ne tient pas ou ne conserve pas le compte individuel au lieu indiqué (article 18 de l'arrêté royal du 8 août 1980).

Afin de simplifier les incriminations imposées par l'arrêté royal du 23 octobre 1978, le présent projet ne reprend pas l'infraction qui sanctionne l'employeur qui n'établit pas ou ne complète pas le compte individuel aux époques prescrites (article 11, § 1er, 1°, b, de l'arrêté royal du 23 octobre 1978 et article 17 de l'arrêté royal du 8 août 1980); cette incrimination est en effet comprise dans les termes de celle visée par l'article 191, § 1er, 3° (article 11, § 1er, 1°, f, de l'arrêté royal du 23 octobre 1978).

Un sanction de niveau 2 est appropriée pour sanctionner ces infractions à l'instar de la sanction relative à la protection de la rémunération des travailleurs.

Article 192

L'article 192 reprend la disposition pénale de l'article 11, § 3, de l'arrêté royal n° 5 relatif à la tenue des documents sociaux concernant, plus particulièrement, le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence (article 4, § 1er, 1°,

(artikel 4, § 1, 1°, en § 2, van het koninklijk besluit nr. 5 en artikelen 1, 1°, 4 tot 11, van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980 en koninklijk besluit van 17 juni 1994 betreffende het bijhouden van een aanwezigheidsregister).

Krachtens de wet van 24 januari 2003 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de veralgemening van de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling is in artikel 4 van het koninklijk besluit nr. 5 een § 1*bis* ingevoegd. Op grond daarvan is de Koning gemachtigd de werkgevers die een Dimona-aangifte doen, vrij te stellen van de verplichting een algemeen personeelsregister bij te houden voor de werknemers voor wie de Dimona-aangifte wordt gedaan (artikel 3*bis* van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980). Zij moeten dat register evenwel gedurende een bepaalde periode bewaren om de arbeidsinspecteurs de mogelijkheid te bieden hun controle uit te voeren.

De werkgevers die niet onder het toepassingsgebied van de Dimona-aangifte vallen, moeten het algemeen personeelsregister bijhouden en bewaren.

De werkgevers die een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling (Dimona) moeten doen of die zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van deze regelgeving, moeten een vereenvoudigd speciaal personeelsregister bijhouden indien zij op meerdere plaatsen werknemers tewerkstellen (artikel 3 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980).

Sedert het koninklijk besluit van 25 februari 2003 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten, dienen het algemeen personeelsregister en het speciaal personeelsregister «(...) als aparte (...) documenten beschouwd te worden, aangezien het bijhouden van een speciaal personeelsregister niet langer automatisch gekoppeld is aan het verplicht bijhouden van een personeelsregister op een centrale plaats» (Gedr. St. Kamer, gewone zitting 2002-2003, nr. 50-2109/001, blz. 5).

Uit hoofde van artikel 4, § 2, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978 moet tevens een aanwezigheidsregister worden bijgehouden in de bedrijfstakken of de categorieën van ondernemingen bepaald door de Koning. Het bijhouden van een dergelijk register is verplicht voor de werkgevers die ressorteren onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf, voor gelegenheidswerknemers en extra werknemers (koninklijk besluit van 13 november 1997 betreffende het bijhouden van een aanwezigheidsregister in de ondernemingen die onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf ressorteren en tot bepaling van de voorwaarden en de nadere regelen volgens welke het aanwezigheidsregister moet gewaarmerkt worden), in de diamantnijverheid (koninklijk besluit van 30 november 1983 houdende vaststelling

§ 2, de l'arrêté royal n° 5 et articles 1er, 1°, 4 à 11, de l'arrêté royal du 8 août 1980 et arrêté royal du 17 juin 1994 relatif à la tenue d'un registre de présence).

La loi du 24 janvier 2003 portant des dispositions diverses relatives à la généralisation de la déclaration immédiate de l'emploi a introduit un § 1^{er bis}, dans l'article 4, de l'arrêté royal n° 5. Celui-ci habilite le Roi à dispenser les employeurs qui effectuent une Dimona de l'obligation de tenir un registre général du personnel en ce qui concerne les travailleurs pour lesquels la Dimona est effectuée (article 3*bis* de l'arrêté royal du 8 août 1980). Ils doivent cependant conserver ce registre pendant une période déterminée afin que les inspecteurs du travail puissent encore effectuer leur contrôle.

Les employeurs qui ne rentrent pas dans le champ d'application de la Dimona doivent tenir et conserver le registre général du personnel.

Les employeurs, qu'ils soient obligés d'effectuer une déclaration immédiate de l'emploi (Dimona) ou exclus du champ d'application de cette réglementation, doivent tenir un registre spécial simplifié du personnel s'ils occupent des travailleurs en plusieurs lieux de travail (article 3 de l'arrêté royal du 8 août 1980).

Depuis l'arrêté royal du 25 février 2003 modifiant l'arrêté royal du 8 août 1980 relatif à la tenue des documents sociaux, le registre général du personnel et le registre spécial du personnel «(...) doivent être considérés comme des documents séparés vu que la tenue d'un registre spécial du personnel n'est plus automatiquement liée à la tenue obligatoire d'un registre du personnel en un lieu central» (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 2002-2003, n° 50-2109/001, p.5).

L'article 4, § 2, de l'arrêté royal du 23 octobre 1978 impose également la tenue d'un registre de présence dans les branches d'activités ou les catégories d'entreprises déterminées par le Roi. La tenue d'un tel registre est imposée aux employeurs relevant de la commission paritaire de l'industrie hôtelière, pour les travailleurs occasionnels ou extra (arrêté royal du 13 novembre 1997 relatif à la tenue d'un registre de présence dans les entreprises qui relèvent de la commission paritaire de l'industrie hôtelière et déterminant les conditions et les modalités selon lesquelles le registre de présence doit être validé), dans l'industrie diamantaire (arrêté royal du 30 novembre 1983 fixant les modalités de tenue et de conservation du registre de présence dans l'industrie diamantaire), dans le secteur de l'agriculture (arrêté royal

van de regels voor het bijhouden en bewaren van een aanwezigheidsregister in de diamantnijverheid) en in de landbouwsector (koninklijk besluit van 9 juli 2000 betreffende de seizoens- en gelegenheidsarbeid in de landbouwsector), enz..

Artikel 192, 1° tot 4°, vormt de tegenhanger van artikelen 190, 1° tot 6° en 191, 1° tot 4°.

Artikel 11, § 3, f, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978 bestraft een werkgever die een werknemer niet in het algemeen personeelsregister, in het speciaal personeelsregister en in het aanwezigheidsregister heeft vermeld. Hij is ook strafrechtelijk strafbaar indien hij de documenten niet op de gestelde tijdstippen opstelt of aanvult (artikel 11, § 3, b, van het koninklijk besluit van 23 oktober 1978). Artikel 192, 3°, stelt de niet-naleving van deze bepalingen strafbaar.

Artikel 192, 5°, stelt het niet bijhouden van het speciaal personeelsregister en het aanwezigheidsregister op de plaats waar de werknemers zijn tewerkgesteld, strafbaar krachtens artikel 11, § 1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 8 augustus 1980 en artikel 4 van het koninklijk besluit van 17 juni 1994.

De punten 6° en 7° hebben betrekking op de verplichtingen in verband met het aanwezigheidsregister bepaald, meer in het bijzonder, in artikel 3, § 1, c en § 2, 3°, van het koninklijk besluit van 17 juni 1994 en in artikel 3 van het koninklijk besluit van 13 november 1997.

Artikel 192, 8°, vormt de tegenhanger van de artikelen 190, 7° en 191, 5°.

Een sanctie van niveau 4 is aangewezen om deze inbreuk te beteugelen, net als de sanctie bedoeld in artikel 187 (DIMONA).

Artikel 193

De Commissie hervorming sociaal strafrecht heeft verscheidene denkpistes onderzocht om te komen tot een aanvaardbare oplossing voor het sanctioneren van inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten.

Kernvraag hierbij is hoe men het legaliteitsbeginsel dat in strafzaken moet worden gerespecteerd voor de inbreukomschrijving en de strafbaarstelling kan verzoenen met de praktijk van de collectieve arbeidsovereenkomsten en de procedures tot algemeen verbindend verklaring ervan.

In het tekstvoorstel dat de Commissie heeft neergelegd worden slechts in een beperkt aantal gevallen inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve

du 9 juillet 2000 relatif au travail saisonnier et occasionnel dans le secteur de l'agriculture), etc..

Les points 1° à 4° de l'article 192, constituent le pendant des articles 190, 1° à 6° et 191, 1° à 4°.

L'article 11, § 3, f, de l'arrêté royal du 23 octobre 1978 punit l'employeur qui n'a pas mentionné un travailleur dans le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence. De même, il est pénalement punissable s'il n'établit pas ou ne complète pas ces documents aux époques prescrites (article 11, § 3, b, de l'arrêté royal du 23 octobre 1978). L'article 192, 3°, incrimine le non-respect de ces dispositions.

Le point 5° de l'article 192 incrimine le fait de ne pas tenir le registre spécial du personnel et le registre de présence au lieu où les travailleurs sont occupés en vertu de l'article 11, § 1er, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 8 août 1980 et de l'article 4 de l'arrêté royal du 17 juin 1994.

Les points 6° et 7° visent les obligations relatives au registre de présence prescrites, plus particulièrement, dans l'article 3, § 1er, c et § 2, 3°, de l'arrêté royal du 17 juin 1994 et dans l'article 3 de l'arrêté royal du 13 novembre 1997.

Le 8° de l'article 192 constitue le pendant des articles 190, 7° et 191, 5°.

Un sanction de niveau 4 est appropriée pour sanctionner ces infractions à l'instar de la sanction visée à l'article 187 (DIMONA).

Article 193

La Commission de réforme du droit pénal social a examiné différents pistes de réflexion dans le but d'arriver à une solution acceptable pour sanctionner les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires.

La question fondamentale qui se pose ici est de trouver comment pouvoir concilier le principe de légalité qui doit être respecté lors de la définition de l'infraction et de la pénalisation avec la pratique des conventions collectives de travail et les procédures les rendant obligatoires.

Dans le projet de texte que la Commission a déposé, les infractions aux conventions collectives de travail sont rendues punissables seulement dans un nombre limité

arbeidsovereenkomsten strafbaar gesteld. Dit gebeurt door een aantal artikelen van het Sociaal Strafwetboek zelf teneinde dit legaliteitsbeginsel nauwgezet te respecteren.

Daarbij dient er wel op te worden gewezen dat dit beperkt aantal artikelen in beginsel een grote meerderheid van de inbreuken die in de laatste 10 jaar werden vastgesteld op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten zal dekken (zie ook de Memorie van Toelichting, blz. 25 t.e.m. 31).

Andere alternatieven werden achteraf ook nog besproken. Zo werd gedacht aan een afzonderlijk wetsontwerp om ook nog andere inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten in te verzamelen. Een andere denkpiste bestond in een aanpassing van de procedure tot algemeen verbindend verklaring van de collectieve arbeidsovereenkomsten. De artikelen van de collectieve arbeidsovereenkomsten die voor strafbaarstelling in aanmerking komen, alsmede het er op toe te passen sanctieniveau, zouden afzonderlijk en uitdrukkelijk in het koninklijk besluit tot algemeen verbindend verklaring van de collectieve arbeidsovereenkomst worden opgenomen.

Er is echter gebleken dat er nog vele juridische en praktische vragen onbeantwoord bleven. Daarom werd er gekozen voor een bijkomend en diepgaand overleg met alle betrokkenen teneinde te kunnen komen tot een oplossing die juridisch én praktisch aanvaardbaar is.

Teneinde echter de behandeling van het wetsontwerp tot invoering van het Sociaal Strafwetboek niet langer te blokkeren, werd er geopteerd voor een overgangsregeling, vervat in artikel 193 en in artikelen 45, 81, 20°, a), 82 en 83 van de wet tot invoering van een sociaal strafwetboek.

Deze tijdelijke regeling kan als volgt worden samengevat:

– De inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten zoals die voorzien zijn door de Commissie hervorming sociaal strafrecht in de door haar neergelegde tekstvoorstel, blijven ongewijzigd behouden in het Sociaal Strafwetboek.

– Zo blijft ook de wijziging van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités door artikel 45 van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek, ongewijzigd behouden. Dit artikel voert, zoals in alle andere wetten betrokken bij deze hervorming, een éénvormige bepaling in (*in casu* wordt artikel 52 van de wet van 5 december 1968 vervangen) waarbij voor de opsporing, de vaststelling en de bestraffing van de inbreuken op de wet van 5 december 1968 wordt verwezen naar het Sociaal Strafwetboek.

de cas. Cela se fait par un certain nombre d'articles du Code pénal social lui-même afin de respecter rigoureusement le principe de légalité.

En outre, l'attention doit être attirée sur le fait que ce nombre limité d'articles va en principe couvrir une grande majorité des infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires qui ont été constatées dans les 10 dernières années (voir aussi l'Exposé des Motifs, pages 25 à 31).

D'autres alternatives ont également été discutées par la suite. Ainsi on a pensé à un projet de loi distinct pour encore rassembler d'autres infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires. Une autre piste de réflexion consistait en l'adaptation de la procédure rendant les conventions collectives de travail obligatoires. Les articles des conventions collectives de travail qui entrent en ligne de compte pour une pénalisation ainsi que le niveau de sanction à appliquer, seraient repris de manière distincte et expressément dans l'arrêté royal rendant obligatoire la convention collective de travail.

Il est toutefois apparu qu'encore beaucoup de questions juridiques et pratiques restaient sans réponse. C'est pourquoi il a été choisi de procéder à une concertation complémentaire et approfondie avec tous les concernés en vue de pouvoir arriver à une solution qui soit acceptable juridiquement et sur le plan pratique.

Mais afin de ne pas bloquer plus longtemps le projet de loi contenant le Code pénal social, il est opté pour une mesure transitoire, contenue à l'article 193 et aux articles 45, 81, 20°, a), 82 et 83 de la loi introduisant le Code pénal social.

Cette mesure transitoire peut être résumée comme suit:

– Les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires comme celles prévues par la Commission de réforme du droit pénal social dans la proposition de texte qu'elle a déposée, restent maintenues inchangées dans le Code pénal social.

– Ainsi la modification de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires reste aussi maintenue inchangée par l'article 45 de la loi introduisant le Code pénal social. Cet article introduit, comme dans toutes les autres lois concernées par cette réforme, une disposition uniforme (*in casu* l'article 52 de la loi du 5 décembre 1968 est remplacé) par laquelle il est renvoyé au Code pénal social pour la recherche, la constatation et la sanction des infractions à la loi du 5 décembre 1968.

– Als gevolg van de invoering van voormelde wijzigingsbepaling, worden de bestaande toezichts- en strafbepalingen in de wet van 5 december 1968 opgeheven door artikel 81, 20°, van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek.

– Om echter de betrokkenen de mogelijkheid te bieden een werkbaar alternatief uit te werken, worden de artikelen 56 en 57 van de voormelde wet van 5 december 1968, pas opgeheven twee jaar na de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek (zie artikel 83 van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek). Die artikelen betreffen respectievelijk de bepaling van de strafsanctie bij een inbreuk op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst en de vermenigvuldiging met het aantal werknemers betrokken bij deze inbreuk.

– Teneinde mogelijke wetsconflicten te regelen die kunnen ontstaan door het gelijktijdig naast elkaar bestaan van inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeids-overeenkomsten die door een artikel van het wetboek worden gesanctioneerd enerzijds, en, anderzijds, het voortbestaan gedurende twee jaar van de huidige strafbaarstelling van alle inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten door artikel 56 van de wet van 5 december 1968, werd voorzien in een overgangsbepaling in artikel 82 van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek.

– Tenslotte voorziet artikel 193 van het wetboek nog in een aanvullende regeling voor het geval de bijkomende termijn van twee jaar niet tot een resultaat zou leiden. In dat geval zal een inbreuk op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van het wetboek wordt gesanctioneerd, gestraft worden met een sanctie van niveau 1. Uiteraard treedt dit artikel 193 om de hierboven vermelde reden pas in werking twee jaar na de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek (zie artikel 83 van de wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek). Een dergelijk regeling is o.a. nodig om in de toekomst problemen te voorkomen met de toepassing van de wet van 5 maart 2002 tot omzetting van de richtlijn 96/71/EG van de het Europees Parlement en de Raad van 16 december 1996 betreffende de terbeschikkingstelling van werknemers met het oog op het verrichten van diensten (zie meer bepaald art. 5 van de wet van 5 maart 2002).

De Raad van State vraagt of bepaalde inbreuken op de algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten waarvan de overtreding niet reeds bij een andere bepaling van het Wetboek wordt gesanctioneerd, niet met zwaardere sancties moeten worden bestraft.

Het is inderdaad de bedoeling dat daarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de vier niveaus, wat de ernst van de sanctie betreft.

– Comme conséquence à l'introduction de la disposition modificative précitée, les dispositions de surveillance et pénales actuelles de la loi du 5 décembre 1968 sont abrogées par l'article 81, 20°, de la loi introduisant le Code pénal social.

– Dans le but d'offrir la possibilité aux concernés de mettre au point une alternative utilisable, les articles 56 et 57 de la loi précitée du 5 décembre 1968, seront abrogés seulement deux ans après l'entrée en vigueur du Code pénal social (voir article 83 de la loi introduisant le Code pénal social). Ces articles ont trait à, respectivement, la disposition de la sanction pénale d'une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire et à la multiplication par le nombre de travailleurs concernés par cette infraction.

– Une disposition transitoire a été prévue à l'article 82 de la loi introduisant le code pénal social afin de régler les éventuels conflits de lois qui peuvent apparaître par l'existence simultanément d'infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires qui d'une part sont sanctionnées par un article du code, et d'autre part, la préexistence pendant deux ans de la pénalisation actuelle par l'article 56 de la loi du 5 décembre 1968 de toutes les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires.

– Enfin, l'article 193 du code prévoit encore une mesure transitoire dans le cas où le délai supplémentaire de deux ans n'aboutirait pas à un résultat. Dans ce cas, une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire qui n'est pas déjà sanctionnée par un autre article du code est punie d'une sanction de niveau 1. Il va de soi que cet article 193 entre en vigueur deux ans après l'entrée en vigueur du Code pénal social (voir article 83 de la loi introduisant le Code pénal social). Une telle réglementation est entre autre nécessaire pour prévenir des problèmes dans le futur avec l'application de la loi du 5 mars 2002 transposant la directive 96/71 du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 1996 concernant le détachement de travailleurs effectué dans le cadre d'une prestation de services et instaurant un régime simplifié pour la tenue de documents sociaux par les entreprises qui détachent des travailleurs en Belgique (voir plus précisément l'art.5 de la loi du 5 mars 2002).

Le Conseil d'État se pose la question de savoir s'il ne s'agit pas de punir certaines infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires qui ne sont pas déjà sanctionnées par une autre disposition du code par des sanctions plus sévères.

L'objectif consiste effectivement à distinguer dans cette matière les quatre niveaux de gravité de sanction.

De rangschikking van die inbreuken binnen de vier sanctieniveaus vereist echter een bijkomende reflectieperiode, waarbij de sociale partners dienen betrokken te worden.

Daarom maakt artikel 193 die differentiatie niet (zie Memorie van toelichting bij de wet tot invoering van het Sociaal Strafwetboek, punt A.2.2: met name de collectieve arbeidsovereenkomsten).

Artikelen 194 tot 196

Deze artikelen omvatten de strafbaarstellingen inzake de oprichting van de ondernemingsraad, van het comité voor preventie en bescherming op het werk, van de vakbondsafvaardiging en van de Europese ondernemingsraad, alsmede de werkingsregels en de opdrachten ervan.

Er is daarentegen geen strafbaarstelling met betrekking tot de sociale verkiezingen. Het verloop ervan leidt immers tot tal van geschillen, inzonderheid over de bepaling van de technische bedrijfseenheden, het verloop en de stemopneming, enz.. Om de kiesprocedure niet te vertragen, worden deze geschillen voorgelegd aan de arbeidsgerechten volgens burgerlijk snelrecht, dat veel doeltreffender is dan een strafrechtspleging.

Artikel 194

Uit hoofde van artikel 194 wordt de niet-oprichting van de ondernemingsorganen bestraft. Het bestaat uit vijf symmetrische paragrafen: de eerste heeft betrekking op de ondernemingsraad, de tweede op het comité voor preventie en bescherming op het werk, de derde op de vakbondsafvaardiging, de vierde op de Europese ondernemingsraad en de vijfde betreffende het vertegenwoordigingsorgaan van de werknemers in de Europese vennootschap.

Het komt overeen met de strafbepalingen van artikel 32, 1°, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en met artikel 82, 1°, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, en bestraft de niet-oprichting van die organen. De strafbaarstellingen inzake de vakbondsafvaardiging en inzake de Europese ondernemingsraad worden tevens nader omschreven. Thans wordt de niet-oprichting van die twee organen immers krachtens geen enkele specifieke bepaling bestraft. De werkgever is strafbaar omdat die organen hun oorsprong vinden in een collectieve arbeidsovereenkomst waarvan de niet-naleving, net als bij alle algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten, strafrechtelijk wordt bestraft.

Cependant, catégoriser ces infractions à l'intérieur de quatre niveaux de sanctions nécessite une période de réflexion supplémentaire à laquelle les partenaires sociaux doivent être associés.

C'est la raison pour laquelle l'article 193 ne fait pas cette différenciation (voy. Exposé des motifs de la loi introduisant le code pénal social, point A.2.2: La question des conventions collectives de travail en particulier).

Articles 194 à 196

Ces articles comprennent les incriminations consacrées à l'institution du conseil d'entreprise, du comité pour la prévention et la protection au travail, de la délégation syndicale et du comité d'entreprise européen, leurs règles de fonctionnement et leurs missions.

Il n'y a par contre pas d'incrimination concernant les élections sociales. Le déroulement de celles-ci engendre certes de nombreux litiges portant notamment sur la détermination des unités techniques d'exploitation, le déroulement et le dépouillement du scrutin, etc.. Afin de ne pas retarder la procédure électorale, ceux-ci sont soumis aux juridictions du travail selon une procédure civile accélérée, plus efficace que ne pourrait l'être une procédure répressive.

Article 194

L'article 194 punit le fait de ne pas instituer les organes d'entreprise. Il est divisé en cinq paragraphes symétriques: le premier vise le conseil d'entreprise, le second le comité pour la prévention et la protection au travail, le troisième la délégation syndicale, le quatrième le comité d'entreprise européen et le cinquième l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne.

Il correspond aux dispositions pénales de l'article 32, 1°, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et de l'article 82, 1°, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, et punit le fait de ne pas instituer ces organes. Il précise également les incriminations en matière de délégation syndicale et de comité d'entreprise européen. En effet, à l'heure actuelle, aucune disposition spécifique ne punit le fait de ne pas instituer ces deux organes. L'employeur est punissable parce que ces organes trouvent leur source dans une convention collective de travail dont le non-respect est pénalement sanctionné comme toutes les conventions collectives rendues obligatoires. Enfin, il précise les incriminations dans le cadre de l'implication des travailleurs dans la

Tot slotte preciseert hij de incriminatie in het kader van de betrokkenheid van de werknemers in de Europese ondernemingen, onderwerp dat behandeld wordt in een strafrechtelijke betoegelde collectieve arbeidsovereenkomst.

De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber pleegt geen inbreuk in de gevallen waarin de oprichting of de vernieuwing van het orgaan kan worden opgeschort (zie inzonderheid artikel 21, § 9, van de wet van 20 september 1948 en artikel 55 van de wet van 4 augustus 1996).

De wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, voorziet, net als de erdoor omgezette richtlijn nr. 94/45/EG, in de mogelijkheid in plaats van in een Europese ondernemingsraad in een procedure ter informatie en raadpleging van de werknemers te voorzien. In de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers worden de verplichtingen van de ondernemingen geregeld.

Het hoofdbestuur van het concern wordt thans overigens, krachtens artikel 11 van de wet van 23 april 1998, gelijkgesteld met de werkgever wat de bepaling van de strafbare persoon betreft. In het ontwerp is voornoemd hoofdbestuur derhalve één van de personen die kunnen worden vervolgd.

Wat betreft de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004 betreffende de rol van de werknemers in de Europese onderneming, genomen ter uitvoering van de verordening 2001/86/CE van 8 oktober 2001 dewelke het statuut van de Europese onderneming vervolledigd voor wat betreft de rol van de werknemers, de verplichtingen opgelegd aan de betrokken bedrijven zijn eerder beperkt. De instelling van de organen berust op een akkoord dat te sluiten is met de vertegenwoordigers van de werknemers, via een speciale onderhandelingsgroep. De werkelijke verplichting van de Europese ondernemingen in dit domein is om overleg te plegen en het mededelen van de noodzakelijke informatie aan de vertegenwoordigers van de werknemers.

De niet-oprichting van die organen is een inbreuk die de werking van de collectieve arbeidsbetrekkingen in de onderneming zwaar schaadt. Die inbreuk verdient de sanctie van niveau 3.

société européenne, matière également contenue dans une convention collective sanctionnée pénalement.

L'employeur, son préposé ou son mandataire ne sera pas en infraction dans les cas où il peut être sursis à l'institution ou au renouvellement de l'organe (voy. notamment, article 21, § 9, de la loi du 20 septembre 1948 et article 55 de la loi du 4 août 1996).

La loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, permet, comme la directive n°94/45/CE qu'elle transpose, de prévoir, au lieu d'un comité d'entreprise européen, une procédure d'information et de consultation des travailleurs. C'est la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs qui organise les obligations des entreprises.

Par ailleurs, à l'heure actuelle, en vertu de l'article 11 de la loi du 23 avril 1998, la direction centrale du groupe d'entreprises est assimilée à l'employeur pour la détermination de la personne punissable. Le projet fait donc figurer cette direction centrale parmi les personnes susceptibles d'être poursuivies.

En ce qui concerne la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004 concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne, exécutant la directive du Conseil de l'Union européenne 2001/86/CE du 8 octobre 2001 complétant le statut de la société européenne pour ce qui concerne l'implication des travailleurs, les obligations faites aux sociétés participantes sont plus modestes. L'institution des organes repose sur un accord à conclure avec les représentants des travailleurs, via un groupe spécial de négociation. La véritable obligation des sociétés européennes dans ce domaine est d'engager les pourparlers et de communiquer les informations nécessaires aux représentants des travailleurs.

Ne pas instituer ces organes d'entreprise constitue une infraction portant lourdement atteinte au fonctionnement des relations collectives de travail dans l'entreprise. Elle mérite la sanction de niveau 3.

Artikel 195

Artikel 195 bestaat ook uit vijf symmetrische paragrafen: de eerste heeft betrekking op de ondernemingsraad, de tweede op het comité voor preventie en bescherming op het werk, de derde op de vakbondsafvaardiging, de vierde op de Europese ondernemingsraad en het vijfde orgaan betreffende de rol van de werknemers in de Europese onderneming. Het betreft de aantastingen van de goede werking van die organen, te weten:

1° hinder van de werking: naast de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk bepalen het koninklijk besluit van 15 mei 2003 betreffende de ondernemingsraden en de comités voor preventie en bescherming op het werk en het koninklijk besluit van 3 mei 1999 (III) betreffende de opdrachten en de werking van de Comités voor preventie en bescherming op het werk de werkingsregels van die organen. Als voorbeeld worden vermeld het aanwijzen van één of meerdere gewone en plaatsvervangende afgevaardigden om de werkgeversafvaardiging van de ondernemingsraad of van het comité voor preventie en bescherming op het werk te vormen (artikel 16, eerste lid, a), van de wet van 20 september 1948 en artikel 56, 1., van de wet van 4 augustus 1996), het samenroepen van de vergaderingen ten minste eenmaal per maand (artikel 22, § 1, derde lid, van de wet van 20 september 1948, artikel 21 van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 en artikel 82 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003), het voorzitten van die organen (artikel 22, § 1, eerste lid, van de wet van 20 september 1948 en artikel 22, eerste lid, van het koninklijk besluit van 3 mei 1999), het ter beschikking stellen aan de ondernemingsraad van de lokalen en het materieel vereist voor de vergaderingen (artikel 22, § 1, eerste lid, en artikel 23, eerste lid, van de wet van 20 september 1948), enz..

Voor de vakbondsafvaardiging moet worden verwezen naar de collectieve arbeidsovereenkomsten die voorzien in de werkingsregels van de ondernemingsorganen.

De werking van de Europese ondernemingsraad en het orgaan voor vertegenwoordiging van de werknemers voor de Europese onderneming wordt respectievelijk geregeld in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers en de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004 betreffende de rol van de werknemers in de Europese onderneming.

Article 195

L'article 195 est également divisé en cinq paragraphes symétriques: le premier vise le conseil d'entreprise, le second le comité pour la prévention et la protection au travail, le troisième la délégation syndicale, le quatrième le comité d'entreprise européen et le cinquième l'organe de représentation des travailleurs dans la société européenne. Il concerne les atteintes au bon fonctionnement de ces organes, à savoir:

1° l'obstacle au fonctionnement: outre la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, l'arrêté royal du 15 mai 2003 relatif aux conseils d'entreprise et aux comités pour la prévention et la protection au travail et l'arrêté royal du 3 mai 1999 (III) relatif aux missions et au fonctionnement des comités pour la prévention et la protection au travail, établissent les règles de fonctionnement de ces organes. Par exemple, désigner un ou plusieurs délégués effectifs et suppléants afin de former la délégation patronale composant le conseil d'entreprise ou le comité pour la prévention et la protection au travail (article 16, alinéa 1er, a), de la loi du 20 septembre 1948 et article 56, 1., de la loi du 4 août 1996), convoquer les réunions au moins une fois par mois (article 22, § 1er, alinéa 3, de la loi du 20 septembre 1948, article 21 de l'arrêté royal du 3 mai 1999 et article 82, de l'arrêté royal du 15 mai 2003), présider ces organes (article 22, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 20 septembre 1948 et article 22, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 3 mai 1999), mettre des locaux et le matériel nécessaires aux réunions à la disposition du conseil d'entreprise (articles 22, § 1er, alinéa 1er et 23, alinéa 1er de la loi du 20 septembre 1948), etc..

Pour la délégation syndicale, il faut se référer aux conventions collectives de travail qui prévoient les règles de fonctionnement des organes de l'entreprise.

Pour le comité d'entreprise européen et l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne, le fonctionnement est régi respectivement par la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs et la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004 concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne.

2° belemmering van de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers: er moet worden verwezen naar voornoemde wetten van 20 september 1948 en van 4 augustus 1996, naar de koninklijke besluiten van 15 mei 2003 en van 3 mei 1999, naar de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 houdende ordening van de in de Nationale Arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden en naar het koninklijk besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden. De vertegenwoordigers van de werknemers hebben bijvoorbeeld het recht een kwestie op de agenda te plaatsen (artikel 22, § 3, 1°, van de wet van 20 september 1948, artikel 22, tweede lid, van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 en artikel 83 van het koninklijk besluit van 15 mei 2003), het recht over de nodige tijd en faciliteiten te beschikken om hun opdrachten in de beste voorwaarden te vervullen (artikelen 17 tot 19 van de cao nr. 9), het recht het personeel te informeren over de economische en financiële inlichtingen van de onderneming (artikel 32 van het koninklijk besluit van 27 november 1973 houdende reglementering van de economische en financiële inlichtingen te verstrekken aan de ondernemingsraden), of het recht een deskundige te betrekken bij de werkzaamheden van de ondernemingsraad of van het comité voor preventie en bescherming op het werk en het recht zich te laten bijstaan door een deskundige (artikelen 34 en 35 van het koninklijk besluit van 27 november 1973 en artikel 26, eerste lid, van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 (III) betreffende de opdrachten en de werking van de Comités voor preventie en bescherming op het werk), enz..

Voor de vakbondsafvaardiging moet worden verwezen naar de collectieve arbeidsovereenkomsten die deze regels voorzien.

De werking van de Europese ondernemingsraad en het orgaan betreffende de vertegenwoordiging van de werknemers voor de Europese onderneming wordt respectievelijk geregeld in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 en de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004.

3° geen informatie: in verschillende gevallen moet de werkgever de ondernemingsraad informeren (informatie per kwartaal, per jaar, enz., over economische of sociale gegevens, enz.; invoering van nieuwe technologieën, enz.). In de wet of de collectieve arbeidsovereenkomsten waarin in die verplichting is voorzien, is meestal bepaald dat wanneer er geen ondernemingsraad is, de informatie aan de vakbondsafvaardiging moet worden bezorgd.

De verplichting te informeren in geval van collectief ontslag wordt geregeld in een bijzondere bepaling (artikel 197).

2° l'entrave de l'exercice du mandat des représentants des travailleurs: il s'agit de se référer aux lois précitées du 20 septembre 1948 et du 4 août 1996, aux arrêtés royaux des 15 mai 2003 et 3 mai 1999, à la CCT n° 9 du 9 mars 1972 coordonnant les accords nationaux et les conventions collectives de travail relatifs aux conseils d'entreprises conclus au sein du conseil national du travail et à l'arrêté royal du 27 novembre 1973 portant réglementation des informations économiques et financières à fournir aux conseils d'entreprise. Les représentants des travailleurs disposent par exemple du droit de porter une question à l'ordre du jour (article 22, § 3, 1°, de la loi du 20 septembre 1948, article 22, alinéa 2, de l'arrêté royal du 3 mai 1999 et article 83, de l'arrêté royal du 15 mai 2003), du droit de bénéficier du temps et des facilités nécessaires à l'accomplissement de leurs missions dans les meilleures conditions (articles 17 à 19, de la CCT n°9), du droit d'informer le personnel des renseignements économiques et financiers de l'entreprise (article 32 de l'arrêté royal du 27 novembre 1973 portant réglementation des informations économiques et financières à fournir aux conseils d'entreprises), du droit d'associer un expert aux travaux du conseil d'entreprise ou du comité pour la prévention et la protection au travail et du droit de se faire assister par un expert (articles 34 et 35, de l'arrêté royal du 27 novembre 1973 portant réglementation des informations économiques et financières à fournir aux conseils d'entreprises et article 26, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 3 mai 1999 (III) relatif au Conseil supérieur pour la prévention et la protection au travail), etc..

Pour la délégation syndicale, il faut se référer aux conventions collectives de travail qui prévoient ces règles.

Pour le comité d'entreprise européen et l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne, le fonctionnement est régi respectivement par la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 et la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004.

3° l'absence d'information: dans diverses occurrences, l'employeur doit informer le conseil d'entreprise (information trimestrielle, annuelle, etc., sur des données économiques ou sociales, etc.; introduction de nouvelles technologies, etc.). La loi ou les conventions collectives de travail qui organisent cette obligation prévoient le plus souvent que lorsqu'il n'y a pas de conseil d'entreprise, l'information doit être fournie à la délégation syndicale.

L'obligation d'information en cas de licenciement collectif fait, quant à elle, l'objet d'une disposition particulière (article 197).

Het comité voor preventie en bescherming op het werk moet tevens inlichtingen ontvangen in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid ervan behoren (voormelde KB van 3 mei 1999 (III)).

Voor de vakbondsafvaardiging moet worden verwezen naar de collectieve arbeidsovereenkomsten die deze regels voorzien.

De werking van de Europese ondernemingsraad en het orgaan betreffende de vertegenwoordiging van de werknemers voor de Europese onderneming wordt respectievelijk geregeld in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 en de collectieve arbeidsovereenkomst nr 84 van 6 oktober 2004.

4° geen raadpleging: in verschillende gevallen moet de werkgever de ondernemingsraad, het comité voor preventie en bescherming op het werk, de Europese ondernemingsraad en het orgaan van vertegenwoordiging van de werknemers voor de Europese onderneming raadplegen alvorens een beslissing te nemen.

5° belemmering van de opdrachten van de vakbondsafvaardiging: in bepaalde ondernemingen waar geen comité voor preventie en bescherming op het werk is, maar wel een vakbondsafvaardiging, vervult deze vakbondsafvaardiging de opdrachten van het comité. De werkgever mag evenmin de opdrachten ervan belemmeren.

De belemmering van de werking en van de opdrachten van de ondernemingsraad van die organen is een ernstige aantasting van de collectieve arbeidsbetrekkingen en bijgevolg ook van de rechten van de werknemers. Een dergelijke aantasting moet worden gestraft met een sanctie van niveau 2.

Artikel 196

Uit hoofde van artikel 196 worden de leden van de verschillende ondernemingsorganen die het beroepsgeheim schenden, gestraft. De strafbaarstelling bestaat thans reeds in artikel 30 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, evenals, zij het enigszins anders geformuleerd, in artikel 13 van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State beschouwt artikel 196 de leden van de Bedrijfsraden niet langer als strafbare personen. Koninklijk besluit nr.469 van 9 oktober 1986 houdende afschaffing van de Bedrijfsraden en herstructurering van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven integreert de Bedrijfsraden immers

Le comité pour la prévention et la protection au travail doit également recevoir des informations dans les matières qui sont de sa compétence (A.R. précité du 3 mai 1999 (III)).

Pour la délégation syndicale, il faut se référer aux conventions collectives de travail qui prévoient ces règles.

Pour le comité d'entreprise européen et l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne, le fonctionnement est régi respectivement par la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 et la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004.

4° l'absence de consultation: dans diverses occurrences, l'employeur doit consulter le conseil d'entreprise, le comité pour la prévention et la protection au travail le comité d'entreprise européen et l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne, avant de prendre une décision.

5° l'entrave aux missions de la délégation syndicale: dans certaines entreprises, où il n'y a pas de comité pour la prévention et la protection au travail mais bien une délégation syndicale, celle-ci exerce les missions du comité. L'employeur ne peut pas non plus entraver ses missions.

L'entrave au fonctionnement et aux missions de ces organes constitue une sérieuse atteinte aux relations collectives de travail, et, par répercussion, aux droits des travailleurs. Une telle atteinte doit être punie d'une sanction de niveau 2.

Article 196

L'article 196 punit les membres des différents organes d'entreprise violant le secret professionnel. L'incrimination existe déjà à l'heure actuelle dans l'article 30, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie ainsi que, quoique dans une rédaction légèrement différente, dans l'article 13 de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

Suivant l'avis du Conseil d'État, l'article 196 ne vise plus les membres des Conseils professionnels en tant que personnes punissables. En effet, l'arrêté royal n° 469 du 9 octobre 1986 portant suppression des Conseils professionnels et restructuration du Conseil central de l'économie intègre les Conseils professionnels

in de schoot van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven in de vorm van Bijzondere raadgevende commissies.

De leden van de ondernemingsraad worden als tegenprestatie voor hun recht op informatie gestraft indien zij wederrechtelijk inlichtingen van individuele aard of globale inlichtingen meedelen die van die aard zijn dat zij nadeel kunnen berokkenen aan de belangen van een bedrijfstak of van een onderneming.

In het kader van de uniformisering van de strafbaarstellingen en van de sancties inzake sociaal strafrecht moet, met het oog op samenhang, enerzijds de formulering eenvormig worden gemaakt en anderzijds de inbreuk worden uitgebreid tot andere participatieorganen zoals het comité voor preventie en bescherming op het werk, de vakbondsafvaardiging en het orgaan van de vertegenwoordiging van de werknemers voor de Europese onderneming, aangezien deze organen over een recht op informatie beschikken (artikel 65 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, artikel 14 en volgende van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de opdrachten en de werking van de Comités voor preventie en bescherming op het werk en artikelen 11 en volgende en artikel 24 van de cao nr. 5 van 24 mei 1971 betreffende het statuut van de syndicale afvaardigingen van het personeel der ondernemingen en artikel 36 en volgende van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004).

In de huidige teksten is de straf waarin is voorzien, die van artikel 458 van het Strafwetboek. In het ontwerp wordt een sanctie van niveau 2 voorgesteld teneinde alle misdrijven van sociaal strafrecht en de toepassing van de administratieve geldboeten op elkaar af te stemmen.

Artikel 197

Deze bepaling heeft specifiek betrekking op de inlichtingen die aan de werknemers en aan de overheden moeten worden verstrekt in geval van collectief ontslag.

Uit hoofde van deze bepaling wordt de werkgever gestraft die wil overgaan tot een collectief ontslag en die de in de wet, door de Koning of in een collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad bepaalde procedures ter informatie en raadpleging van de werknemers niet heeft nageleefd.

Wanneer er noch een ondernemingsraad, noch een vakbondsafvaardiging is, voorziet de procedure erin dat niet alleen de organen van de onderneming, maar ook de werknemers afzonderlijk worden geraadpleegd en geïnformeerd. Om die reden schijnt een specifieke bepaling noodzakelijk.

au sein du Conseil central de l'économie sous la forme de commissions spéciales.

En contrepartie du droit à l'information dont bénéficient les membres du conseil d'entreprise, ils sont sanctionnés s'ils communiquent abusivement des renseignements d'ordre individuel ou des renseignements globaux de nature à porter préjudice aux intérêts d'une branche économique ou d'une entreprise.

Dans le cadre de l'uniformisation des incriminations et des sanctions en droit pénal social, il est opportun, dans un souci de cohérence, d'une part, d'unifier la formulation, et d'autre part, d'étendre l'infraction à d'autres organes de participation tels que le comité pour la prévention et la protection au travail, la délégation syndicale et l'organe de représentation des travailleurs pour la société européenne, ces organes disposant effectivement d'un droit à l'information (article 65 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, articles 14 et suivants de l'arrêté royal du 3 mai 1999 relatif aux missions et au fonctionnement des comités pour la prévention et la protection au travail, articles 11 et suivants et article 24, de la CCT n°5 du 24 mai 1971 concernant le statut des délégations syndicales du personnel des entreprises, articles 36 et suivants de la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004).

Dans les textes actuels, la peine prévue est celle de l'article 458 du Code pénal. Le projet, dans le souci de coordonner l'ensemble des infractions du droit pénal social, et l'application des amendes administratives, propose une sanction de niveau 2.

Article 197

Cette disposition concerne spécifiquement les informations à donner aux travailleurs et aux autorités en cas de licenciement collectif.

Elle punit l'employeur qui entend procéder à un licenciement collectif et qui n'a pas observé les procédures d'information et de consultation des travailleurs prévues par la loi, par le Roi ou par une convention collective de travail du conseil national du travail.

La procédure prévoit la consultation et l'information non seulement des organes d'entreprise, mais aussi des travailleurs individuellement lorsqu'il n'y a ni conseil d'entreprise, ni délégation syndicale. C'est la raison pour laquelle une disposition spécifique paraît nécessaire.

Die procedure wordt hoofdzakelijk geregeld in volgende normen:

- artikel 66 van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling;
- het koninklijk besluit van 24 mei 1976;
- de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 24 van 2 oktober 1975.

In dit verband volstaat het te wijzen op de beroering naar aanleiding van de sluiting van de fabriek van Renault te Vilvoorde en de daaruit voortvloeiende strafvervolgingen tegen de directieleden die de werknemers niet hadden geïnformeerd en geraadpleegd alvorens hun beslissing publiekelijk bekend te maken. Ook vandaag bestaat het probleem nog in ondernemingen die deel uitmaken van internationale concerns. Een sanctie van niveau 2 schijnt dan ook noodzakelijk ter ondersteuning van de in die verschillende rechtsinstrumenten opgelegde verplichtingen. Deze sanctie wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Artikel 198

Artikel 198 heeft betrekking op de plichten van de werkgevers, curatoren en vereffenaars die hen worden opgelegd krachtens de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen.

Deze bepaling straft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator, die de bepalingen van titel II van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen heeft overtreden, zulks op grond van artikel 76, 1°.

De strafbepaling van artikel 198 verwijst tevens naar de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen, waarvan de verplichtingen zijn hernomen door de voormelde wet van 26 juni 2002 dewelke nog niet inwerking is getreden.

Krachtens titel II van de wet van 26 juni 2002 heeft de werkgever en, in voorkomend geval, de curator of de vereffenaar voorafgaand aan de sluiting van de onderneming een algemene informatieverplichting. De betrokken overheden, instellingen en werknemers moeten worden geïnformeerd.

De inhoud van de informatie en de wijzen waarop de informatie moet worden meegedeeld door de werkgever, de curator of de vereffenaar worden omschreven in door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in de paritaire comités en de paritaire subcomités (artikel 16 van de wet van 26 juni 2002).

Cette procédure est organisée essentiellement par les normes suivantes:

- l'article 66 de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi;
- l'arrêté royal du 24 mai 1976;
- la convention collective de travail n° 24 du 2 octobre 1975.

On se souvient de l'émoi provoqué par la fermeture de l'usine Renault de Vilvoorde et des poursuites pénales qui s'en sont suivies à charge de dirigeants qui n'avaient pas informé et consulté les travailleurs avant d'annoncer publiquement leur décision. Le problème persiste encore à l'heure actuelle dans les entreprises appartenant à des groupes internationaux. Une sanction de niveau 2 paraît donc nécessaire, pour soutenir les obligations faites par ces différents instruments juridiques. Cette sanction est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Article 198

L'article 198 concerne les obligations des employeurs, curateurs et liquidateurs qui pèsent sur eux en vertu de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises.

Cette disposition sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire ainsi que le liquidateur ou le curateur, pour avoir contrevenu aux dispositions du titre II, de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises sur la base de son article 76, 1°.

La disposition pénale de l'article 198 renvoie également à la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises dont les obligations sont reprises par la loi précitée du 26 juin 2002, laquelle n'est pas encore entrée en vigueur.

Le titre II, de la loi du 26 juin 2002 impose une obligation d'information générale, préalable à la fermeture d'entreprise à charge de l'employeur et, le cas échéant, du curateur ou du liquidateur. Cette information doit être dirigée vers les autorités, les institutions et les travailleurs concernés.

Le contenu de l'information ainsi que les méthodes selon lesquelles l'information doit être communiquée par l'employeur, le curateur ou le liquidateur sont définis par conventions collectives de travail conclues au niveau des commissions paritaires et des sous-commissions paritaires rendues obligatoires par le Roi (article 16 de la loi du 26 juin 2002).

Bij ontstentenis van collectieve arbeidsovereenkomsten is de bij koninklijk besluit omschreven informatieverplichting van toepassing (artikel 17 van de wet van 26 juni 2002).

Er moet worden verwezen naar de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten op grond van de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen, opgeheven bij de wet van 26 juni 2002, evenals naar het koninklijk besluit van 20 september 1967 genomen in uitvoering van voornoemde wet van 28 juni 1966 (artikel 86 van de wet van 26 juni 2002).

Zo moeten de werkgever, de curator en de vereffenaar de werknemers van de onderneming, de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van deze entiteit, de vakbondsafvaardiging in kennis stellen van de sluiting van de onderneming.

Het verzuim van de werkgever om de werknemers en de vertegenwoordigingsorganen van de werknemers in zijn onderneming in kennis te stellen van gegevens die rechtstreeks betrekking hebben op hun rechten is een inbreuk van gemiddelde ernst die wordt gestraft met een sanctie van niveau 2.

In het ontwerp worden de in titel III en in de artikelen 61 en 64 van voornoemde wet van 26 juni 2002 bepaalde strafrechtelijke sancties niet overgenomen. Deze bepalingen hebben betrekking op de verplichting van de werkgever, van de curator en van de vereffenaar het bedrag van de sluitingsvergoeding te betalen binnen de termijnen en volgens de voorwaarden waarin is voorzien of het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers de vergoedingen terug te betalen die dit orgaan in plaats van de werkgever aan de werknemers heeft betaald, te weten de sluitingsvergoeding, de overbruggingsvergoeding, de lonen, enz..

De aanwending van strafrechtelijke sancties voor een schuld van de werkgever of van de curator schijnt niet van die aard dat de effectiviteit van de norm wordt verhoogd. Een vordering van het Sluitingsfonds voor de arbeidsrechtbank en de uitvoering van de beslissing is ongetwijfeld doeltreffender om de beoogde terugbetaling te verkrijgen dan de dreiging met een geldboete.

Artikel 199

Deze bepaling beteugelt het verzuim door de werkgever, zijn lasthebber of aangestelde, de vereffenaar of de curator, om de ondernemingsraad in te lichten van de gebeurtenissen die op een belangrijke wijze de structuur van de onderneming beïnvloeden, zoals fusies, overname van ondernemingen, enz. De verplichting tot het inlichten, voorafgaand aan de verspreiding van inlichtingen buiten de onderneming, wordt geregeld door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart

À défaut de conventions collectives de travail, l'obligation d'information définie par arrêté royal est d'application (article 17 de la loi du 26 juin 2002).

Il convient de se référer aux conventions collectives de travail conclues sur la base de la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, abrogée par la loi du 26 juin 2002, ainsi qu'à l'arrêté royal du 20 septembre 1967 pris en exécution de la loi précitée du 28 juin 1966 (article 86 de la loi du 26 juin 2002).

Ainsi, l'employeur, le curateur et le liquidateur doivent informer les travailleurs de l'entreprise, le conseil d'entreprise ou, à défaut de cette entité, la délégation syndicale, de la fermeture de l'entreprise.

Les manquements de l'employeur à ses obligations d'informer les travailleurs et les organes de représentation de ceux-ci au niveau de son entreprise à propos de données concernant directement leurs droits constituent des infractions de gravité moyenne réprimées d'une sanction de niveau 2.

Le projet ne reconduit pas les sanctions pénales assortissant le Titre III et les articles 61 et 64 de la loi précitée du 26 juin 2002. Ces dispositions concernent l'obligation de l'employeur, du curateur et du liquidateur de payer le montant de l'indemnité de fermeture dans les délais et selon les conditions prescrites ou de rembourser au fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises les indemnités que cet organisme a payées aux travailleurs à la place de l'employeur, à savoir, l'indemnité de fermeture, l'indemnité de transition, les rémunérations, etc..

La présence de sanctions pénales pour une dette de l'employeur ou du curateur ne paraît pas de nature à augmenter l'effectivité de la norme. Une action du Fonds de fermeture devant le tribunal du travail et l'exécution de la décision est certainement plus efficace pour obtenir le remboursement en question que la menace de devoir payer une amende.

Article 199

Cette disposition réprime l'omission, par l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur, d'informer le conseil d'entreprise des événements affectant de manière importante la structure de l'entreprise, tels que les fusions, transferts d'entreprise, etc.. L'obligation d'informer, qui doit être préalable à la diffusion de l'information à l'extérieur de l'entreprise, est organisée par la convention collective de travail n° 9 du 9 mars 1972 coordonnant les accords nationaux et les

1972 houdende ordening van de nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden.

Er is rekening gehouden met de terminologische opmerking van de Raad van State.

Artikel 200

Deze bepalingen heeft betrekking op de verplichting om de werknemers in te lichten in geval van overname van onderneming of van overname van activa na faillissement, wanneer de onderneming niet beschikt over een ondernemingsraad of een syndicale afvaardiging, bedoeld bij artikel 15*bis* van de Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 32*bis* betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolge de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement of na gerechtelijk akkoord met boedelafstand.

Artikel 201

Artikel 201 heeft betrekking op de kennisgevingen die de werkgever aan de directeur van de subregionale tewerkstellingsdienst moet doen bij aanvang van en tijdens de procedure van collectief ontslag.

Een sanctie van niveau 1 schijnt voldoende om die verplichting te doen naleven.

Artikel 202

Krachtens titel II van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en het koninklijk besluit van 20 september 1967 genomen in uitvoering van voornoemde wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen moet de werkgever diverse organen en instellingen die bij de sluiting van de onderneming betrokken zijn, in kennis stellen. Het betreft onder meer de Rijksdienst voor arbeidsvoorzieningsvoorziening en het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

De vereenvoudiging van de administratieve verplichtingen voor de werkgevers beperkt de plicht van de werkgever tot het in kennis stellen van de minister tot wiens bevoegdheid de arbeid behoort en Tewerkstelling die ideaal geplaatst is om de informatie in kwestie aan de andere betrokken instanties mee te delen. Het zou goed zijn dat de Koning de regel ten gronde van het koninklijk besluit van 20 september 1967 wijzigt.

conventions collectives de travail relatifs aux conseils d'entreprise.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État.

Article 200

Cette disposition vise l'obligation d'informer les travailleurs en cas de transfert d'entreprise ou de reprise d'actifs après faillite, lorsque l'entreprise ne dispose pas d'un conseil d'entreprise ou d'une délégation syndicale, et qui est visée par l'article 15*bis* de la convention collective de travail n° 32*bis* concernant le maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'un transfert conventionnel d'entreprise et réglant les droits des travailleurs repris en cas de reprise de l'actif après faillite ou concordat judiciaire par abandon d'actif.

Article 201

L'article 201 concerne quant à lui les notifications que l'employeur doit effectuer au directeur du service subrégional de l'emploi au début et pendant la procédure de licenciement collectif.

Une sanction de niveau 1 paraît suffisante pour assurer le respect de cette obligation.

Article 202

Le Titre II de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et l'arrêté royal du 20 septembre 1967 pris en exécution de la loi précitée du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation de travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises obligent l'employeur à informer divers organes et institutions intéressés par la fermeture de l'entreprise, tels que le Office national de l'emploi, le fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, etc..

La simplification des obligations administratives à charge des employeurs conduit à réduire l'obligation patronale à une communication au ministre de l'emploi et du travail, lequel est idéalement placé pour répercuter aux autres instances concernées les informations en question. Il serait opportun que le Roi apporte une modification de la règle de fond contenue dans l'arrêté royal du 20 septembre 1967.

Uit hoofde van artikel 202 van het ontwerp van wet zijn strafrechtelijk strafbaar de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de curator of de vereffenaar indien hij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers niet inlicht over de sluiting van de onderneming, maar verlengt de straf niet voor het niet-inlichten van de andere instanties. Deze tekst sluit aan op de richtlijn van het advies 1526 van 12 juli 2005 van de Nationale Arbeidsraad terzake; de NAR beveelt de verenigen van de mededeling van inlichtingen aan de overheden in één enkele gegevensstroom: «daarbij ligt het in de bedoeling dat de informatie eerst terechtkomt bij de instellingen die direct betrokken zijn bij het collectief ontslag dat uit de sluiting voortvloeit (Sluitingsfonds, gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling). Vervolgens zouden genoemde instellingen de hen meegedeelde gegevens op hun beurt aan de andere door het ontwerp beoogde overheden en/of instellingen dienen te sturen». De NAR is overigens te rade gegaan bij de Federale Dienst voor de Administratieve Vereenvoudiging voor advies over de wijze waarop de communicatie tussen de betrokken instellingen efficiënt kan worden ingericht. Men zal vaststellen dat het gebrek aan mededeling van de gegevens aan de subregionale dienst voor arbeidsbemiddeling reeds beoogd wordt in bovenstaand artikel 201, in die zin dat de strafbaarstelling van artikel 202 perfect tegemoetkomt aan de wensen van de sociale partners.

De strafbepaling van artikel 202 verwijst nog naar de verplichtingen voorgeschreven door de voormelde wet van 28 juni 1967 die zal opgeheven worden eenmaal de nieuwe wet van 26 juni 2002 in werking zal treden.

Aangezien het gaat om inbreuken op een procedureregel in verband met de verplichting tot informatie waardoor de doeltreffende werking van het systeem voor vergoeding van de werknemers wordt gegarandeerd, volstaat een sanctie van niveau 1 om dergelijke feiten te bestraffen.

Artikel 203

In artikel 203 worden de bepalingen overgenomen van artikel 69 van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, waarvan de niet-naleving overeenkomstig artikel 76, 1° en 3°, ervan wordt bestraft.

Het artikel 203 verwijst echter nog naar de oude bepalingen van de wetten betreffende de sluiting van ondernemingen, de voormeld nieuwe wet van 26 juni 2002 is nog niet in werking getreden.

De werkgever, de curator of de vereffenaar, alsmede de werkgever die de activa van de onderneming heeft overgenomen, moeten het Sluitingsfonds bepaalde

De son côté, l'article 202 du projet de loi rend l'employeur, son préposé ou son mandataire, le curateur ou le liquidateur pénalement punissable s'ils n'informent pas le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises de la fermeture de l'entreprise, mais ne reconduit pas la peine pour défaut de communication aux autres instances. Ce texte s'inscrit dans la droite ligne de l'avis 1526 du 12 juillet 2005 du Conseil national du travail à ce sujet; le CNT recommande de regrouper la communication des informations aux autorités en un seul flux de données: «l'objectif est que les informations parviennent en premier lieu aux organismes qui sont directement concernés par le licenciement collectif découlant de la fermeture (Fonds de fermeture, services régionaux de l'emploi). Ensuite ces organismes devraient à leur tour transmettre les informations qui leur ont été communiquées aux autres autorités et/ou organismes visés par le projet d'arrêté royal»; le CNT a d'ailleurs interrogé l'agence fédérale sur la simplification administrative en vue d'être conseillé sur la manière d'organiser efficacement la communication entre les institutions concernées. On observera que le défaut de communication des données au service subrégional de l'emploi est déjà visé par l'article 201 ci-dessus, en sorte que l'incrimination de l'article 202 rencontre parfaitement le souhait des partenaires sociaux.

La disposition pénale de l'article 202 fait encore référence aux obligations prescrites par la loi précitée du 28 juin 1967 qui sera abrogée une fois que la nouvelle loi du 26 juin 2002 sera entrée en vigueur.

S'agissant d'infractions à une règle de procédure relative à l'obligation d'information assurant le fonctionnement efficace du système d'indemnisation des travailleurs, une sanction de niveau 1 est suffisante pour appréhender ces faits.

Article 203

L'article 203 reprend les dispositions de l'article 69 de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises, punie en application de son article 76, 1° et 3°.

L'article 203 fait cependant encore référence aux dispositions des anciennes lois relatives aux fermetures d'entreprises, la nouvelle loi précitée du 26 juin 2002 n'étant pas encore entrée en vigueur.

L'employeur, le curateur ou le liquidateur ainsi que l'employeur qui a effectué une reprise de l'actif de l'entreprise ont l'obligation de transmettre au Fonds

inlichtingen verstrekken op de door het beheerscomité van het Sluitingsfonds opgestelde standaardformulieren.

De strafbaarstellingen strekken ertoe een zekere discipline te garanderen bij het verstrekken van de inlichtingen, met het oog op de goede werking van de instellingen. Daarom schijnt een sanctie van niveau 1 in dit geval voldoende.

Artikelen 204 tot 207

De artikelen 204 tot 207 willen de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber strafrechtelijk strafbaar stellen bij overtreding van de bepalingen van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen en van de bepalingen van zijn uitvoeringsbesluiten. Artikel 25, 1°, van de wet van 8 april 1965, vormt een incriminatie door verwijzing, straft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de bepalingen van de wet of zijn uitvoeringsmaatregelen niet respecteerde. De bepalingen betreffende de disciplinaire sancties zijn echter opgenomen bij de inbreuken inzake de arbeidsvoorwaarden.

Artikel 204

Artikel 204 beteugelt het niet-opstellen van het arbeidsreglement. Er is een sanctie van niveau 2 voorzien.

Artikel 205

Deze bepaling bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die de bij wet voorgeschreven vermeldingen niet heeft opgenomen in het arbeidsreglement.

De bepaling is opgedeeld in twee paragrafen, volgens de belangrijkheid van de vermelding en dus van de ernst van de overtreding.

De eerste paragraaf heeft betrekking op de zwaarste vormen van verzuim, die met een straf van niveau 2 bestraft worden. Het gaat om:

- het ontbreken van de vermeldingen in verband met de werkroosters. Behoudens uitzonderingen mag de werkgever zijn werknemers immers niet tewerkstellen buiten die arbeidstijd (artikel 144, 1°).
- het ontbreken van de vermeldingen betreffende de contactpersoon voor eerste hulp alsook de plaats waar de verbandkist zich bevindt.
- het ontbreken van de preventiemaatregelen ter bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk.

de fermeture un certain nombre d'informations sur les formulaires types établis par le Comité de gestion du Fonds de fermeture.

Les incriminations sont destinées à assurer une certaine discipline dans la transmission des informations, permettant le bon fonctionnement des institutions. À ce titre, une sanction de niveau 1 paraît suffisante pour les sanctionner.

Articles 204 à 207

Les articles 204 à 207 visent à rendre pénalement punissables l'employeur, son préposé ou son mandataire en cas de commission d'une infraction aux dispositions de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail et aux dispositions de ses arrêtés d'exécution. En effet, l'article 25, 1°, de la loi du 8 avril 1965, constituant une incrimination par renvoi, punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas respecté les dispositions de la loi ou de ses mesures d'exécution. Les dispositions relatives aux sanctions disciplinaires sont cependant classées plus haut, parmi les infractions relatives aux conditions de travail.

Article 204

L'article 204 incrimine le fait de ne pas avoir établi de règlement de travail. Une sanction de niveau 2 est prévue.

Article 205

Cette disposition punit l'employeur son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait figurer dans le règlement de travail les mentions prescrites par la loi.

Il est divisé en deux paragraphes, selon l'importance de la mention et, donc, la gravité du manquement.

Le § 1er vise les omissions les plus graves, sanctionnées d'une peine de niveau 2. Il s'agit de:

- l'omission des mentions concernant les horaires de travail. En effet, sauf exceptions, l'employeur ne peut faire ou laisser travailler en dehors de ce temps de travail (article 144, 1°).
- l'omission des mentions concernant la personne à contacter pour recevoir les premiers soins ainsi que l'endroit où se trouve la boîte de secours.
- l'omission des mesures de prévention visant à la protection des travailleurs contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail.

De laatste twee vermeldingen hebben rechtstreeks betrekking op de gezondheid en het welzijn van de werknemers.

De tweede paragraaf heeft betrekking op minder belangrijke vermeldingen (data van de jaarlijkse vakantie, herhaling van de wettelijke bepalingen inzake opzeg, fouten die de werkgever als zware fouten beschouwd, enz.) (zie J. HEIRMAN, «*Ce que l'employeur doit savoir: Le règlement de travail*», Ors, 1996, p.105).

Deze vermeldingen moeten ter informatie worden vermeld of '(...) het belang aantonen dat het reglement aan het respect van bepaalde plichten hecht'. Zo is de vermelding van de zware fouten bijvoorbeeld, '(...) niet verplicht, ze heeft een loutere morele draagwijdte ten overstaan van de werknemers', de rechterlijke rechtbanken behouden hun beoordelingsbevoegdheid (Parl. St., Kamer, gew.zit., 1963-1964, nr.839/1, p.7; P. DENIS, *Droit du travail*, Rechtsfaculteit, Katholieke Universiteit van Leuven, 1996-1997, p. 218; J. HEIRMAN, *op. cit.*, p.103).

De sanctie van niveau 1 volstaat om deze tekortkomingen te bestraffen.

Bepaalde vermeldingen die de wet op de arbeidsreglementen voorziet, werden niet overgenomen. Het gaat bijvoorbeeld over de plicht om de bevoegdheid van het toezichthoudend personeel of de straffen bij disciplinaire tekortkomingen te vermelden. Een strafrechtelijke sanctie kan hier niet overwogen worden omdat de werkgever niet verplicht is om zijn toezichthoudend personeel macht te geven of om een tuchtraad in te voeren. Bij gebrek aan vermelding in het arbeidsreglement, kan het toezichthoudend personeel geen enkele handeling verrichten die een inbreuk vormt op het privé-leven van de werknemer (doorzoeken van persoonlijke eigendommen, enz.). Indien de werkgever geen disciplinaire sanctie voorziet, kan hij deze niet opleggen.

Artikel 206

Artikel 206 neemt de bepalingen over van de artikelen 14 en 14bis, van de wet van 8 april 1965 die de werkgever toelaten om af te wijken van de procedureregels betreffende de redactie of de wijziging van het arbeidsreglement, voorgeschreven door de artikelen 11, 12 en 13 van de wet van 8 april 1965, mits het vervullen van bepaalde formaliteiten, of die hem specifieke formaliteiten voor de voorlichting van de werknemers opleggen.

De sanctie van niveau 2 is voorzien met het oog op eenvormigheid met wat voorzien is in artikel 153.

Ces deux dernières mentions intéressent directement la santé et le bien-être des travailleurs.

Le § 2 vise des mentions moins importantes (dates des vacances annuelles, rappel des dispositions légales en matière de préavis, fautes considérées par l'employeur comme motifs graves, etc.) (voy. J. HEIRMAN, «*Ce que l'employeur doit savoir: Le règlement de travail*», *Orientations*, 1996, p.105).

Ces mentions doivent figurer à titre d'information ou montrer «(...) l'importance que le règlement attache au respect de certaines obligations». L'indication relative aux motifs graves, par exemple, «(...) n'est pas contraignante, elle n'a qu'une portée morale à l'égard des travailleurs», les tribunaux judiciaires conservant leur pouvoir d'appréciation (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1963-1964, n°839/1, p.7; P. DENIS, *Droit du travail*, Faculté de Droit, Université Catholique de Louvain, 1996-1997, p. 218; J. HEIRMAN, *o. c.*, p.103).

La sanction de niveau 1 est suffisante pour réprimer ces manquements.

Certaines mentions prévues par la loi sur les règlements de travail n'ont pas été reprises; il s'agit par exemple de l'obligation de mentionner le pouvoir du personnel de surveillance ou les pénalités applicables en cas de manquement disciplinaire. La sanction pénale ne se conçoit en effet pas, dès lors que l'employeur n'est pas obligé de donner du pouvoir à son personnel de surveillance, ou de se ménager un pouvoir disciplinaire. En l'absence de mention au règlement de travail, le personnel de surveillance ne peut faire aucun acte portant atteinte à la vie privée du travailleur (fouille des effets personnels, etc.). De même, si l'employeur ne prévoit pas de sanction disciplinaire, il ne pourra en infliger.

Article 206

L'article 206 reprend les dispositions des articles 14 et 14bis, de la loi du 8 avril 1965 qui autorisent l'employeur à déroger aux règles procédurales relatives à l'établissement ou à la modification du règlement de travail prescrites par les articles 11, 12 et 13 de la loi 8 avril 1965, moyennant l'accomplissement de certaines formalités, ou qui lui imposent des formalités particulières d'information des travailleurs.

La sanction de niveau 2 est proposée dans un souci de cohérence avec ce qui a été prévu à l'article 153.

Artikel 207

Artikel 207 van het ontwerp neemt de maatregelen van openbaarmaking van het arbeidsreglement (aanplakking, enz.) over die worden voorgeschreven door artikel 15 van de wet van 8 april 1965.

De sanctie van niveau 2 aangewezen om deze tekortkomingen te bestraffen gezien deze bepalingen als oogmerk hebben een controle van de reglementering mogelijk te maken.

Artikel 15, zevende lid, en artikel 15^{sexies} verplichten de werkgever om een kopie van het arbeidsreglement en van zijn wijzigingen mee te delen aan de ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de bepalingen van de wet van 8 april 1965, alsook aan de voorzitter van het bevoegd paritair comité of aan de voorzitter van het bevoegde onderhandelingscomité.

Met het oog op het depenaliseren van het sociaal strafrecht, stelt onderhavig ontwerp voor om de administratieve plichten van de werkgever te vereenvoudigen en de informatieplicht tegenover de voorzitter van het paritair comité of van het onderhandelingscomité over te dragen aan de sociaal inspecteurs. Hij kan enkel worden gestraft indien hij zijn betekeningplicht aan de ambtenaren die belast zijn met het toezicht van de wet op de arbeidsreglementen niet naleeft.

Artikelen 208 tot 210

De artikelen 208 tot 210 nemen de incriminaties over betreffende de sociale balans die vervat zijn in de artikelen 44 en volgende van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid.

Twee soorten bedrijven zijn onderworpen aan de plicht om jaarlijks een sociale balans op te stellen, samen met de jaarrekening: de ondernemingen die krachtens de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen, onderworpen is aan de publicatieverplichting, alsook de ondernemingen bedoeld in een in de Ministerraad overlegd koninklijk besluit, namelijk het koninklijk besluit van 4 augustus 1996 betreffende de sociale balans. Deze balans moet, onder andere een overzicht bevatten van het personeelsbestand op de datum van de jaarrekening en de personeelsbewegingen, het aantal werknemers dat betrokken is bij elke maatregel ten gunste van de tewerkstelling die werd genomen door of krachtens een wet of een reglement en, per type overeenkomst, het aantal van personen, dat een opleiding op kosten van of op vraag van de onderneming heeft genoten.

In artikel 9 van de wijzigingsbepalingen worden het arbeidsauditoraat en het arbeidsauditoraat-generaal bevoegd verklaard om kennis te nemen van de strafvervolgingen inzake sociale balans.

Article 207

L'article 207 du projet reprend les mesures de publicité du règlement de travail (affichage, etc.) prescrites par l'article 15 de la loi du 8 avril 1965.

La sanction de niveau 2 est appropriée pour réprimer ces manquements, parce que les obligations que ces dispositions sanctionnent sont destinées à permettre un contrôle de la réglementation.

L'article 15, alinéa 7, et l'article 15^{sexies} obligent l'employeur à transmettre une copie du règlement de travail et de ses modifications aux fonctionnaires chargés de la surveillance des dispositions de la loi du 8 avril 1965 ainsi qu'au président de la commission paritaire compétente ou au président du comité de négociation compétent.

Dans un but de dépenalisation du droit pénal social, le présent projet propose de simplifier les obligations administratives de l'employeur et de transférer l'obligation d'information à l'égard du président de la commission paritaire ou du comité de négociation aux inspecteurs sociaux. Il pourra uniquement être sanctionné s'il ne respecte pas son obligation de notification auprès des fonctionnaires chargés de la surveillance de la loi relative aux règlements de travail.

Articles 208 à 210

Les articles 208 à 210 reprennent les incriminations concernant le bilan social, et contenues à l'heure actuelle dans les articles 44 et suivants de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi.

Deux types d'entreprises sont soumises à l'obligation d'établir un bilan social chaque année, simultanément aux comptes annuels: les entreprises soumises à l'obligation de publication en vertu de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité des entreprises ainsi que les entreprises visées par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres, à savoir l'arrêté royal du 4 août 1996 relatif au bilan social. Ce bilan doit contenir, entre autres, un aperçu de l'effectif du personnel à la date des comptes annuels et des mouvements au sein de l'effectif du personnel, le nombre de travailleurs concernés par chaque mesure en faveur de l'emploi prise par ou en vertu d'une loi ou d'un règlement et, par type de contrat, le nombre de personnes ayant bénéficié d'une formation à charge ou à la demande de l'entreprise.

Dans l'article 9 des dispositions modificatives, la compétence est accordée à l'auditorat du travail et à l'auditorat général du travail pour connaître des poursuites pénales en matière de bilan social.

Artikel 208

Deze bepaling bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de sociale balans niet heeft opgesteld of die de vereiste vermeldingen niet in dit document heeft opgenomen.

De vermeldingen betreffende de sociale balans worden, wat het volledige schema betreft, vastgelegd in artikel 91, B, van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en, wat het verkorte schema betreft, in artikel 94, B, van datzelfde koninklijk besluit.

Het verkorte schema is een vereenvoudigde versie van het complete schema. De rubriek over de staat van de tewerkgestelde personen uit het verkorte schema moet geen melding maken van de voordelen die bovenop het loon worden toegekend aan de werknemers die in het personeelsregister zijn ingeschreven. Verder moet er geen enkele inlichting worden vermeld die betrekking heeft op de uitzendkrachten en de personen die ter beschikking gesteld worden van de onderneming. De vermeldingen van de tabel van de personeelsbewegingen in de loop van het overwogen boekjaar moeten in het vereenvoudigde schema niet worden opgesplitst per type overeenkomst, geslacht, studieniveau, enz. De tabel met maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling wordt ten slotte verlicht.

De incriminatie van artikel 208 verwijst naar de vermelding betreffende de staat van de werknemers die in het personeelsregister zijn ingeschreven. De werkgever die zijn plichten inzake de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling naleeft, moet geen personeelsregister meer bijhouden. De incriminatie van artikel 208, § 2, 1°, wordt aangepast aan de nieuwe bepalingen van het koninklijk besluit van 22 februari 1998 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

De tekortkomingen aan deze plichten vormen inbreuken van middelmatige ernst; de sanctie wordt daarom teruggebracht tot een geldboete van 50 tot 500 euro. Tijdens voorbereidende werkzaamheden van de wet van 22 december 1995 werd de vraag van de strafmaat besproken. De straffen die de strafbepalingen betreffende de sociale balans opleggen, werden te zwaar geacht in verhouding tot de inbreuken. Naar aanleiding hiervan werd ook de vraag van de herziening van de sancties in het sociaal strafrecht besproken (Parl.St., Kamer, gew.zit., 1995-1996, nr.214/5, p.68). Artikel 47, § 1, alinea 1, bestraft de bestuurders, zaakvoerders, directeurs of procuratiehouders van rechtspersonen, die wetens de bepalingen overtreden van de wet van 22 december 1995 betreffende de sociale balansen en hun uitvoeringsbesluiten met een geldboete van 50

Article 208

Cette disposition sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire pour ne pas avoir établi de bilan social ou pour ne pas avoir fait figurer les mentions requises dans ce document.

Les mentions relatives au bilan social sont déterminées, pour ce qui concerne le schéma complet, dans l'article 91, B, de l'arrêté royal du 30 janvier 2001 portant exécution du Code des sociétés et, en ce qui concerne le schéma abrégé, dans l'article 94, B, du même arrêté royal.

Le schéma abrégé est une version simplifiée du schéma complet. La rubrique relative à l'état des personnes occupées du schéma abrégé, ne doit pas comporter les avantages accordés en sus du salaire des travailleurs inscrits au registre du personnel. En outre, aucun renseignement ne doit être indiqué en ce qui concerne les travailleurs intérimaires et les personnes mises à la disposition de l'entreprise. Les mentions du tableau des mouvements du personnel au cours de l'exercice considéré ne doivent pas être ventilées selon le type de contrat, le sexe, le niveau d'étude, etc., dans le schéma simplifié. Enfin, le tableau des mesures en faveur de l'emploi est allégé.

L'incrimination de l'article 208 fait référence à la mention relative à l'état des travailleurs inscrits au registre du personnel. Or, l'employeur qui respecte ses obligations en matière de déclaration immédiate de l'emploi ne doit plus tenir un registre du personnel. L'incrimination de l'article 208, § 2, 1°, est adaptée en fonction des nouvelles dispositions de l'arrêté royal du 22 février 1998 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions.

Les manquements à ces obligations constituent des infractions de gravité moyenne; la peine est donc ramenée à une amende de 50 à 500 euros. Au cours des travaux préparatoires de la loi du 22 décembre 1995, la question de la mesure de la peine fut débattue. Les peines imposées par les dispositions pénales relatives au bilan social ont été jugées beaucoup trop lourdes par rapport aux infractions. À cette occasion, la question de la révision des sanctions en droit pénal social fut également soulevée (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1995-1996, n°214/5, p.68). En effet, l'article 47, § 1er, alinéa 1er, punit d'une amende de 50 à 10 000 francs les administrateurs, gérants, directeurs ou fondés de pouvoir de personnes morales qui ont sciemment contrevenu aux dispositions de la loi du 22 décembre 1995 consacrées aux bilans sociaux et leurs arrêtés d'exécution. S'ils ont

tot 10 000 frank. Als ze met bedrieglijk opzet hebben gehandeld, zijn ze onder meer strafbaar met een gevangenisstraf van een maand tot een jaar.

Door een sanctie van niveau 2 te voorzien, stelt onderhavig ontwerp een sanctie voor die beter aangepast is aan de feiten.

Het ontwerp voorziet tevens in een sanctie van niveau 3 wanneer de feiten aangehaald in paragraaf 1 wetens en willens worden gepleegd.

Artikel 209

Artikel 209 heeft betrekking op de bepalingen van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid die betrekking hebben op de sociale balans en meer bepaald op de kennisgeving en de openbaarmaking van de sociale balans.

De inbreuken op de kennisgeving en de openbaarmakingsplicht ten laste van de werkgever zijn voorzien van een sanctie van niveau 2, gezien het een maatregel betreft die de controle moet vergemakkelijken.

Artikel 210

Artikel 210 neemt artikel 47, § 2, van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid inzake de sociale balans over.

Deze incriminatie, voorgeschreven door artikel 47, § 2, maakt revisoren, zelfstandige accountants en commissarissen strafrechtelijk aansprakelijk indien ze een onjuiste sociale jaarbalans hebben geattesteerd of goedgekeurd, dat wil zeggen een sociale balans die niet voldoet aan de verplichtingen van de wet van 22 december 1995 en van zijn uitvoeringsbesluiten.

Deze personen kunnen in het kader van hun controletaak van de sociale balans worden gestraft ten gevolge van de incriminatie die wordt voorgeschreven door artikel 16 van de wet van 17 juli 1975 met betrekking tot de boekhouding van de ondernemingen, overgenomen in het wetboek der vennootschappen van 7 mei 1999, en die betrekking heeft op de controle van de jaarrekeningen, de geconsolideerde rekeningen en de resultaatrekeningen van de onderneming.

De inbreuk van artikel 210 wordt gekoppeld aan een sanctie van niveau 2 en vereist, voor zijn toepassing, dat de revisoren, zelfstandige accountants en commissarissen hetzij met algemeen opzet hebben gehandeld (ze moeten een sociale balans hebben geattesteerd of goedgekeurd wetende dat de inhoud van de wet van 22 december 1995 niet was gerespecteerd) hetzij minstens een fout hebben gemaakt (deze personen

agi avec une intention frauduleuse, ils sont punissables, en outre, d'un emprisonnement d'un mois à un an.

En prévoyant une sanction de niveau 2, le présent projet propose ainsi une sanction plus adéquate par rapport aux faits incriminés.

Le projet prévoit également une sanction de niveau 3 lorsque les faits visés au § 1er ont été commis sciemment et volontairement.

Article 209

L'article 209 vise les dispositions de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi qui concernent le bilan social et, plus particulièrement, la communication et la publicité du bilan social.

Les infractions à l'obligation de publication et d'information à charge de l'employeur sont assorties d'une sanction de niveau 2, car il s'agit d'une mesure de publicité destinée à favoriser un contrôle de la réglementation.

Article 210

L'article 210 reprend l'article 47, § 2, de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi en matière de bilan social.

Cette incrimination prescrite par l'article 47, § 2, rend les réviseurs, les experts-comptables indépendants, et les commissaires pénalement punissables s'ils attestent ou approuvent un bilan social annuel inexact, à savoir, un bilan social qui ne répond pas aux prescrits édictés par la loi du 22 décembre 1995 ainsi que par ses arrêtés d'exécution.

Ainsi, ces personnes peuvent être sanctionnées dans le cadre de leur mission de contrôle du bilan social à l'instar de l'incrimination prescrite par l'article 16 de la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité des entreprises, reprise dans le code des sociétés du 7 mai 1999, et qui est relative au contrôle des comptes annuels, des comptes consolidés et des comptes de résultat de l'entreprise.

L'infraction de l'article 210 est assortie d'une sanction de niveau 2 et requiert, pour que celle-ci s'applique, que les réviseurs, les experts-comptables indépendants et les commissaires aient agi soit avec le dol général (ceux-ci doivent avoir attesté ou approuvé un bilan social en sachant que le prescrit de la loi du 22 décembre 1995 n'était pas respecté) soit, à tout le moins, en commettant une faute (ces personnes n'ont pas accompli les

hebben de normale ijver niet betoond om zich ervan te vergewissen dat de plichten van de wet van 22 december 1995 inzake de sociale balans werden gerespecteerd).

Indien deze revisoren, zelfstandige accountants en commissarissen met een frauduleuze intentie hebben gehandeld, worden ze door een zware sanctie gestraft namelijk, de sanctie van niveau 3.

Verder biedt de incriminatie van artikel 210 de strafrechter de mogelijkheid om de bijkomende straffen uit te spreken die worden voorgeschreven door artikel 112. Bepaalde handelingen die de revisoren, zelfstandige accountants en commissarissen in de uitoefening van hun beroepen hebben gesteld, kunnen aanleiding geven tot een beroepsverbod en desgevallend tot een sluiting van het bedrijf, indien ze opzettelijk waren.

Artikelen 211 en 212

De artikelen 211 en 212 van onderhavig ontwerp van wet nemen de incriminaties over van artikel 7*bis* van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd die de niet-naleving bestraffen van het vorderingsstelsel dat de wet organiseert.

Artikel 211

Artikel 211 stemt overeen met artikel 7*bis*, 1°, van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd en straft de personen die weigeren om de werken uit te voeren of te doen uitvoeren, die de paritaire comités hebben gedefinieerd voor de ondernemingen die onder hun sectoren vallen als zijnde de maatregelen, prestaties of diensten die naar aanleiding van gebeurtenissen zoals de collectieve en vrijwillige stopzetting van het werk staking of het collectief ontslag van het personeel lock-out, moeten worden behouden om in te spelen op bepaalde vitale behoeften, om bepaalde dringende werken aan machines of materiaal uit te voeren en om bepaalde taken uit te voeren die nodig zijn door overmacht of een onverwachte noodzaak.

Deze incriminatie beschermt het algemeen belang in de zin waarin ze wil vermijden dat de nationale economie of «(...) het patrimonium van de collectiviteit of, in extreme gevallen, de volksgezondheid en de openbare veiligheid in het gevaar gebracht zouden worden» (Parl. St., Kamer, Gew.zit., 1947-1948, nr.414, p.1).

Een sanctie van niveau 2 is geschikt om de niet-naleving van deze bepaling te bestraffen.

In zijn advies vraagt de Raad van State of de wet van 19 augustus 1948 niet moet worden aangepast aan het

diligences normales pour s'assurer que les obligations prescrites par la loi du 22 décembre 1995 en matière de bilan social avaient été respectées).

Par contre, si les réviseurs, les experts-comptables indépendants et les commissaires ont agi avec une intention frauduleuse, ceux-ci seront punis d'une sanction grave à savoir, la sanction de niveau 3.

En outre, l'incrimination de l'article 210 donne la possibilité au juge répressif de prononcer les peines accessoires prescrites par l'article 112. En effet, certains actes posés par le réviseur, l'expert-comptable indépendant ou le commissaire dans l'exercice de leur profession peuvent donner lieu à une interdiction professionnelle et le cas échéant, à une fermeture de l'entreprise, s'ils s'avèrent délictueux.

Articles 211 et 212

Les articles 211 et 212 du présent projet de loi reprennent les incriminations de l'article 7*bis* de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix qui sanctionnent le non-respect du système de réquisition organisé par la loi.

Article 211

L'article 211 correspond à l'article 7*bis*, 1°, de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix et punit les personnes qui refusent d'exécuter ou de faire exécuter les activités définies par les commissions paritaires pour les entreprises qui relèvent de leurs secteurs comme étant des mesures, des prestations ou des services qui, à l'occasion d'événements tels que la cessation collective et volontaire de travail grève ou le licenciement collectif du personnel lock-out, doivent être maintenues afin de faire face à certains besoins vitaux, afin d'effectuer certains travaux urgents aux machines ou au matériel et en vue d'exécuter certaines tâches commandées par une force majeure ou une nécessité imprévue.

Cette incrimination protège l'intérêt général dans le sens où elle vise à éviter de mettre en péril l'économie nationale ou «(...) le patrimoine de la collectivité et, dans des cas extrêmes, compromettre peut-être la santé et la sécurité publique» (Doc. Parl., Chambre, Sess. Ord., 1947-1948, n°414, p.1).

Une sanction de niveau 2 est appropriée pour sanctionner le non-respect de cette disposition.

Dans son avis, le Conseil d'État se pose la question de savoir s'il ne s'agirait pas d'adapter la loi du 19 août 1948

Europees Sociaal Handvest, meer bepaald wat betreft het begrip «essentiële diensten».

Het advies van de Raad is op dat stuk niet gevolgd. Het Sociaal Strafwetboek wil het sociaal strafrecht overzichtelijker maken door alle inbreuken op het arbeidsrecht en het sociale zekerheidsrecht in één tekst onder te brengen en deze in al hun constitutieve elementen te herschrijven. Deze hervorming heeft enkel betrekking op het sociaal strafrecht; ze houdt geen wijzigingen in het sociaal recht in, ofschoon het sociaal strafrecht als onderbouw dient.

Steunend op de rechtsleer stelt de Raad van State eveneens de vervanging van de term «collectieve afdanking» door «lock-out» voor, omdat de lock-out niet meer het ontslag van de werknemers inhoudt, maar wel de schorsing van de arbeidsovereenkomst (V. VANNES, «Le lock-out: conditions de légitimité in Cent ans de droit social belge, Bruxelles, 1986, 371-396; P. HUMBLET, «Lock-out: een actueel probleem van arbeidsrecht», in M. RIGAUX, P. HUMBLET en G. VAN LIMBERGEN (eds.), *Actuele problemen in het Arbeidsrecht 7*, Antwerpen, 2005, 241).

Volgens het arrest van het Hof van Cassatie van 7 mei 1984 «(...) il résulte de [la loi du 19 août 1948] que, par les expressions «cessation collective et volontaire du travail», d'une part, et «licenciement collectif du personnel», d'autre part, le législateur a entendu désigner la grève et le lock-out, sans prétendre définir ces notions.» (Cass., 7 mei 1984, *J.T.T.*, 1984, p.293; Parl.stuk, Kamer, gew. zit., 1947-1948, Verslag n° 580, p.2 en 4).

P. HUMBLET en M. RIGAUX onderstrepen dat artikel 1 van de wet van 19 augustus 1948 verkeerdelijk spreekt van «collectieve afdanking». De hantering van die formulering door de wetgever houdt verband met de visie van de rechtsleer en de rechtspraak destijds op de gevolgen die staking en lock-out hadden op de arbeidsovereenkomsten. Aldus heeft *Lock-out* heeft een tijdelijk en voorlopig karakter, voortvloeiend uit de mechanismen die vastgesteld zijn bij de wet van 19 augustus 1948 (P. HUMBLET en M. RIGAUX, *Aperçu du droit du travail belge*, Bruxelles, Bruylant, 2004, p.439; M. RIGAUX, «Le droit à l'action sociale», *Guide social permanent, Commentaire droit du travail*, Kluwer, Tome 5, 26 février 2001, suppl. 795).

Artikel 211 is aldus aangepast in de zin van het advies van de Raad van State. Voorts zijn de woorden «collectieve en vrijwillige stopzetting van de arbeid» vervangen door het woord «staking» overeenkomstig de voorbereidende werkzaamheden van de wet van 19 augustus 1948 en het arrest van het Hof van Cassatie.

Ten slotte formuleert de Raad van State de aanbeveling om een meer nauwkeurige beschrijving te geven

à la Charte sociale européenne et, plus particulièrement, au regard de la notion de «services essentiels».

L'avis du Conseil n'est pas suivi sur ce point. En effet, le Code pénal social propose de rendre le droit pénal social plus lisible en regroupant dans un texte unique l'ensemble des infractions au droit du travail et au droit de la sécurité sociale et en réécrivant celles-ci dans tous leurs éléments constitutifs. Ce travail de réforme porte uniquement sur le droit pénal social; il ne comporte pas de modifications au droit social même si le droit pénal social en est le soutien.

S'appuyant sur la doctrine, le Conseil d'État propose également de remplacer le terme «licenciement collectif» par le terme «lock-out» puisque le lock-out n'implique plus le licenciement des travailleurs mais la suspension du contrat de travail. (V. VANNES, «Le lockout: conditions de légitimité» in *Cent ans de droit social belge*, Bruxelles, 1986, 371-396; P. HUMBLET, «Lockout: een actueel probleem van arbeidsrecht», in M. RIGAUX, P. HUMBLET et G. VAN LIMBERGEN (eds.), *Actuele Problemen in het Arbeidsrecht 7*, Anvers, 2005, 241).

Selon l'arrêt de la Cour de cassation du 7 mai 1984, «(...) il résulte des travaux préparatoires de [la loi du 19 août 1948] que, par les expressions «cessation collective et volontaire du travail», d'une part, et «licenciement collectif du personnel», d'autre part, le législateur a entendu désigner la grève et le lock-out, sans prétendre définir ces notions.» (Cass., 7 mai 1984, *J.T.T.*, 1984, p.293; Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1947-1948, Rapport n° 580, p.2 et 4).

P. HUMBLET et M. RIGAUX soulignent que l'article 1er de la loi du 19 août 1948 parle erronément de «licenciement collectif». L'utilisation par le législateur de cette formule est liée à la vision qu'avaient la doctrine et la jurisprudence à l'époque sur les effets de la grève et du lock-out sur les contrats de travail. Or, le lock-out a un caractère temporaire et provisoire; ceci découle des mécanismes prévus par la loi du 19 août 1948 (P. HUMBLET et M. RIGAUX, *Aperçu du droit du travail belge*, Bruxelles, Bruylant, 2004, p.439; M. RIGAUX, «Le droit à l'action sociale», *Guide social permanent, Commentaire droit du travail*, Kluwer, Tome 5, 26 février 2001, suppl. 795).

L'article 211 est donc adapté dans le sens de l'avis du Conseil d'État. En outre, les mots «cessation collective et volontaire du travail» sont remplacés par le mot «grève» conformément aux travaux préparatoires de la loi du 19 août 1948 et à l'arrêt de la Cour de cassation.

Enfin, le Conseil d'État recommande de décrire plus précisément les éléments constitutifs du délit et, plus

van de constitutieve elementen van het misdrijf, meer bepaald van de begrippen «zekere vitale behoeften», «sommige dringende werken», en «sommige taken» ten einde het legaliteitsbeginsel in strafzaken na te leven.

Artikel 1, eerste lid, van de wet van 19 augustus 1948 machtigt de paritaire comités en desgevallend de minister van Werk om de vitale behoeften alsook de maatregelen, prestaties of diensten die verzekerd moeten zijn ingeval van staking of *lock-out*, te bepalen. De paritaire comités zijn dus gemachtigd om te bepalen welke behoeften een vitaal karakter hebben en welke maatregelen, prestaties en diensten geboden zijn om aan die behoeften te voldoen.

Voor het overige omvat de wet van 19 augustus 1948 geen definitie van de bewoordingen «sommige dringende werken aan de machines of het materiaal» of «sommige taken die geboden zijn door een geval van overmacht of een onvoorziene noodzakelijkheid». De rechtsleer stelt dat het gaat om uitzonderlijke taken of werken die uitgevoerd moeten worden om de productieapparaten, het materiaal en de goederen van de gemeenschap te onderhouden en te vrijwaren (M. DEFALQUE, «*Les prestations d'intérêt public en temps de paix*», *Rev. Trav.*, 1960, p.1744).

Die taken en werken zijn van diverse aard; de bepaling ervan hangt af van de sectoren waarin ze moeten worden uitgevoerd; ze kunnen dan ook niet in algemene zin worden gedefinieerd. Belast met de bepaling van de te verzekeren maatregelen, prestaties en diensten, zijn de paritaire comités het best geplaatst om de desbetreffende taken en werken te definiëren.

Artikel 212

Artikel 212 neemt artikel 7bis, 2°, van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredestand over.

Deze bepaling bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die weigert om de paritaire comités de inlichtingen te verstrekken die hen in staat stellen om de prestaties van algemeen belang van artikel 211 te definiëren, om hun uitvoering te verzekeren en om hun uitvoering te controleren. Werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber wordt eveneens gestraft indien hij vrijwillig onjuiste verklaringen verstrekt of aflegt.

Deze bepaling bestraft een opzettelijke inbreuk. Deze veronderstelt immers dat de overtreder weigert om de vereiste inlichtingen te verstrekken of inlichtingen verstrekt of verklaringen aflegt die vrijwillig onjuist zijn. Een sanctie van niveau 3 is nuttig om deze feiten te bestraffen.

particulièrement, les notions de «certains besoins vitaux», «certains travaux urgents» et «certaines tâches» afin de respecter le principe de la légalité des infractions.

L'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 19 août 1948 habilite les commissions paritaires et, le cas échéant, le ministre de l'emploi, à déterminer les besoins vitaux ainsi que les mesures, les prestations et les services qui doivent être assurés en cas de grève ou de *lock-out*. Les commissions paritaires sont donc amenées à définir quels besoins ont un caractère vital et quelles mesures, prestations ou services sont nécessaires pour satisfaire ces besoins.

Du reste, la loi du 19 août 1948 ne comporte pas de définition des termes «certains travaux urgents aux machines ou au matériel» ou des termes «certaines tâches commandées par une force majeure ou une nécessité imprévue». La doctrine précise qu'il s'agit des tâches ou des travaux exceptionnels qui doivent être exécutés pour maintenir et préserver les appareils de production, le matériel et les biens de la communauté (M. DEFALQUE, «*Les prestations d'intérêt public en temps de paix*», *Rev. Trav.*, 1960, p.1744).

Ces tâches et ces travaux sont divers; la détermination de ceux-ci dépend des secteurs dans lesquels ils doivent être exécutés; Ils ne peuvent donc être définis de façon générale. Chargées de définir les mesures, les prestations et les services à assurer, les commissions paritaires sont les mieux placées pour déterminer les tâches et les travaux qui y sont liés.

Article 212

L'article 212 reprend l'article 7bis, 2°, de la loi 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix.

Cette disposition punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui refuse de fournir aux commissions paritaires les renseignements qui leurs permettent de définir les prestations d'intérêt public visées à l'article 211, d'en assurer l'exécution et de contrôler leur exécution. L'employeur, son préposé ou son mandataire est également sanctionné et poursuivi s'il fournit ou effectue des déclarations volontairement inexactes.

Cette disposition sanctionne une infraction intentionnelle. En effet, celle-ci suppose que le contrevenant refuse de fournir les renseignements requis ou fournisse des renseignements ou fasse des déclarations volontairement inexactes. Une sanction de niveau 3 est utile pour appréhender ces faits.

Artikel 213

Deze bepaling neemt artikel 15, 2°, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie over.

De voorziene sanctie is deze van niveau 4. De rechter kan bovendien een bijkomende straf uitspreken, voorzien in de artikelen 111 en 112, te weten een beroepsverbod, het verbod een onderneming te exploiteren en de sluiting van onderneming. Een lichtere straf voorzien zou het voordelig maken om de controle te belemmeren door een inbreuk te camoufleren die met een sanctie van niveau 4, en de bijkomende straffen van de artikelen 111 en 112, wordt bestraft.

Deze incriminatie is geldig binnen de grenzen die de zowel Belgische als Europese rechtspraak betreffende het recht om te zwijgen en het recht om zichzelf niet te beschuldigen, oplegt (Voor de rechtspraak van het Europees Hof van de rechten van de mens, zie Eur.Hof D.H., 25 februari 1993, Funke, reeks A, vol. 256; Eur. Hof. D.H., 17 december 1996, Saunders v/V.K., *J.T. dr. eur.* 1997, p. 67; Eur.Hof. D.H., 21 december 2000, Heany en McGuinness v/Ierland; Eur.Hof. D.H., 3 mei 2001, J.B. v/Zwitserland. Voor de Belgische rechtspraak, zie Corr. Nijvel, 5 juni 1996, *J.L.M.B.*, 1997, p. 231; Corr. Doornik, 16 februari 1999, *J.L.M.B.*, 1999, p. 424.; Brussel, 22 december 1999, *J.T.T.*, 2000, p. 90 en conclusies van het Openbaar ministerie; Antwerpen, 23 oktober 1997, *Limb. Rechtsl.*, 1998, p. 209; Arbrb. Tongeren, 4 juni 1998, *Limb. Rechtsl.*, 1998, p. 239, en nota A. COLLETTE; C. Arbrb. Luik, 6 februari 2001, *J.T.T.*, 2001, p. 246. Voor de doctrine, zie R. GARNON en A. GARNON, nota bij arrest Funke, *J.C.P.*, 1993, II, nr. 22.073, p. 244; D. VIRIOT-BARRIAL, «*La preuve en droit douanier et la Convention européenne des droits de l'homme*», *Rev. sc. crim.*, 1994, pp. 537 en volg.; B. DE SMEDT, «*La valeur de l'aveu en matière pénale*», *Rev. dr. pén.*, 1994, p. 640; G. STESENS, «*The obligation to produce documents versus the privilege against self-incrimination: human rights protection extended too far?*», *Eur. Law Rev.*, 1997, pp. 45 en volg.; M.A. BEERNAERT, «*Le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination et ses implications en droit pénal social belge*», *Orientations*, 1997, p. 220; P. BRAEKMANS, «*Verhinderend van toezicht in het sociaal handhavingsrecht: een misdrijf in staat van ontbinding?*», *Oriëntaties*, 1999, p. 140 en volg.; T. WERQUIN, «*Le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination, le droit au silence et le délit d'obstacle à la surveillance*», *J.T.T.*, 2000, p. 80 en volg.; J. VAN STEENWINCKEL, «*Les avancées en matière de protection des droits des contribuables à la lumière de la jurisprudence récente*», *R.G.F.*, 2000, speciaal dossier nr.1, p. 67; C. VANDERKEELEN, «*Droit au silence: une percée en droit pénal social?*», *Fiscologue*, 2000, nr. 746, p. 5; A. DE NAUW, «*De rechten van de mens, stuwende kracht van een nieuwe golf van penalisering in het sociaal en fiscaal strafrecht*», *T. Strafr.*, 2001,

Article 213

Cette disposition reproduit l'article 15, 2°, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail.

La sanction prévue est celle de niveau 4. Elle peut en outre être assortie par le juge de la peine accessoire prévue par les articles 111 et 112, à savoir l'interdiction professionnelle, l'interdiction d'exploiter et la fermeture d'établissement. Prévoir une peine inférieure rendrait avantageux le fait de faire obstacle au contrôle en camouflant une infraction punie d'une sanction de niveau 4 et des peines accessoires des articles 111 et 112.

Cette incrimination est valide dans les limites dégagées par la jurisprudence, tant belge qu'européenne, relative au droit au silence et au droit de ne pas s'auto-incriminer (Pour la jurisprudence de la Cour européenne des Droits de l'Homme, voy. Cour eur. D.H., 25 février 1993, Funke, série A, vol. 256; Cour eur. D.H., 17 décembre 1996, Saunders c/R.U., *J.T. dr. eur.* 1997, p. 67; Cour eur. D.H., 21 décembre 2000, Heany et McGuinness c/Irlande; Cour eur. D.H., 3 mai 2001, J.B. c/Suisse. Pour la jurisprudence belge, voy. Corr. Nivelles, 5 juin 1996, *J.L.M.B.*, 1997, p. 231; Corr. Tournai, 16 février 1999, *J.L.M.B.*, 1999, p. 424.; Bruxelles, 22 décembre 1999, *J.T.T.*, 2000, p. 90 et conclusions du Ministère public; Anvers, 23 octobre 1997, *Limb. Rechtsl.*, 1998, p. 209; Trib. Trav. Tongres, 4 juin 1998, *Limb. Rechtsl.*, 1998, p. 239, et note A. COLLETTE; C. Trav. Liège, 6 février 2001, *J.T.T.*, 2001, p. 246. Pour la doctrine, voy. R. GARNON et A. GARNON, note sous l'arrêt Funke, *J.C.P.*, 1993, II, n° 22.073, p. 244; D. VIRIOT-BARRIAL, «*La preuve en droit douanier et la Convention européenne des droits de l'homme*», *Rev. sc. crim.*, 1994, pp. 537 et suiv.; B. DE SMEDT, «*La valeur de l'aveu en matière pénale*», *Rev. dr. pén.*, 1994, p. 640; G. STESENS, «*The obligation to produce documents versus the privilege against self-incrimination: human rights protection extended too far?*», *Eur. Law Rev.*, 1997, pp. 45 et suiv.; M.A. BEERNAERT, «*Le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination et ses implications en droit pénal social belge*», *Orientations*, 1997, p. 220; P. BRAEKMANS, «*Verhinderend van toezicht in het sociaal handhavingsrecht: een misdrijf in staat van ontbinding?*», *Oriëntaties*, 1999, p. 140 et suiv.; T. WERQUIN, «*Le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination, le droit au silence et le délit d'obstacle à la surveillance*», *J.T.T.*, 2000, p. 80 et suiv.; J. VAN STEENWINCKEL, «*Les avancées en matière de protection des droits des contribuables à la lumière de la jurisprudence récente*», *R.G.F.*, 2000, dossier spécial n°1, p. 67; C. VANDERKEELEN, «*Droit au silence: une percée en droit pénal social?*», *Fiscologue*, 2000, n° 746, p. 5; A. DE NAUW, «*De rechten van de mens, stuwende kracht van een nieuwe golf van penalisering in het sociaal en fiscaal strafrecht*», *T. Strafr.*, 2001, p. 224; F. KEFER, «*L'obstacle à la mission de contrôle et*

p. 224; F. KEFER, «*L'obstacle à la mission de contrôle et de surveillance de l'administration*», *R.T.D.H.*, 2003, p. 1305 tot 1333; H. MORMONT, «*L'incrimination d'obstacle à la surveillance au regard des droits de se taire et de ne pas contribuer à sa propre incrimination: état de la question*», *Chron. D.S.*, 2003, pp. 105 en volg. en 213 en volg.).

In zijn advies vraagt de Raad van State of in de wettekst niet moet worden verduidelijkt dat de incriminatie inzake belemmering van het toezicht slechts mogelijk is binnen de grenzen die zowel bij de Belgische als Europese rechtspraak zijn opgelegd betreffende het zwijgrecht en het recht om zichzelf niet te beschuldigen. Het spreekt vanzelf dat de interne normen van toepassing moeten zijn, rekening houden met de internationale normen van rechtstreekse toepassing, die voorrang hebben. De verduidelijking waar de Raad om gevraagd heeft, is aldus overbodig.

Artikel 214

Dit artikel vloeit voort uit artikel 16 van de wet van 16 november 1972. De incriminatie werd evenwel uitgebreid tot de werkgever die het bevel om de documenten mee te delen niet naleeft.

De sanctie is deze van niveau 3, behalve indien het gaat om een maatregel die genomen is in verband met de gezondheid en de arbeidsveiligheid op het werk, in welk geval een sanctie van niveau 4 van toepassing is.

De Raad van State vraagt zich af waarin het niet-naleven van de beslagmaatregel onder artikel 38 bestaat, nu ten gevolge van het beslag de zaak aan de betrokkene wordt onttrokken. In dat verband moet verduidelijkt worden dat artikel 38 eveneens doelt op de verzegeling.

Artikel 215

Deze bepaling straft de niet-naleving van de gerechtelijke beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank over de voorziening van artikel 54, zoals de wet Franchimont in het gemeene recht voorschrijft (Wetsontwerp betreffende de verbetering van de strafrechtspleging in het stadium van het onderzoek, Parl. St., Kam. Vert., gew. zit., 1996-1997, nr.875/1, p.36 en p.115, nr.875/5, p.5 en p.12 en nr.857/17, p.150). Deze inbreuk heeft betrekking op alle personen die hoger vermelde gerechtelijke beslissing niet respecteren.

De sanctie is van niveau 3, behalve indien de genomen maatregel in verband staat met de gezondheid en de arbeidsveiligheid, in welk geval een sanctie van niveau 4 van toepassing is.

de surveillance de l'administration», *R.T.D.H.*, 2003, p. 1305 à 1333; H. MORMONT, «*L'incrimination d'obstacle à la surveillance au regard des droits de se taire et de ne pas contribuer à sa propre incrimination: état de la question*», *Chron. D.S.*, 2003, pp. 105 et suiv. et 213 et suiv.).

Dans son avis, le Conseil d'État se pose la question de savoir s'il ne faut pas préciser dans le texte légal que l'incrimination de l'obstacle à la surveillance n'est possible que dans les limites fixées par la jurisprudence belge et la jurisprudence européenne sur le droit au silence et le droit de ne pas s'accuser. Il va de soi que les normes internes doivent s'appliquer compte tenu des normes internationales d'application directe qui leurs sont supérieures. La précision demandée par le Conseil est donc superflue.

Article 214

Cet article est issu de l'article 16 de la loi du 16 novembre 1972. L'incrimination a toutefois été élargie à l'employeur qui n'observe pas l'ordre d'apposer des documents.

La sanction est de niveau 3, sauf lorsqu'il s'agit d'une mesure prise en rapport avec la santé et la sécurité au travail, où la sanction est de niveau 4.

Le Conseil d'État se pose la question de savoir en quoi consiste le non-respect de la mesure de saisie visée à l'article 38 puisque, à la suite de celle-ci, le bien est retiré à l'intéressé. A cet égard, il y a lieu de préciser que l'article 38 vise également la mise sous scellés.

Article 215

Cette disposition punit le non-respect de la décision judiciaire rendue par le président du tribunal du travail sur le recours visé à l'article 54, comme le prescrit en droit commun la loi Franchimont (Projet de loi relatif à l'amélioration de la procédure pénale au stade de l'information et de l'instruction, Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1996-1997, n°875/1, p.36 et p.115, n°875/5, p.5 et p.12 et n°857/17, p.150). Cette infraction vise toutes les personnes qui ne respectent la décision judiciaire susvisée.

La sanction est de niveau 3, sauf lorsqu'il s'agit d'une mesure prise en rapport avec la santé et la sécurité au travail, où la sanction est de niveau 4.

Artikel 216

Artikel 216 herneemt artikel 91ter, § 3, van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen, dat in een straf voorziet voor de entiteiten die tussenkomen in de regeling inzake de schadeloosstelling voor arbeidsongevallen en die zich niet hebben gehouden aan het vertrouwensbeginsel.

Deze bepaling waarborgt de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en bestraft als zodanig de schending van het beginsel van vertrouwelijkheid van de gegevens waarvan de voornoemde entiteiten kennis hebben gehad in het kader van hun opdracht, namelijk de schadeloosstelling voor arbeidsongevallen. Het gaat om een middelmatig zware inbreuk, die moet bestraft worden met een sanctie van niveau 2.

De programmawet van 24 december 2002 heeft een artikel 58^{quater} ingevoerd in de wet van 10 april 1971. Dit artikel heeft betrekking op het beroepsgeheim van de entiteiten die tussenkomen in het stelsel van de schadeloosstelling van arbeidsongevallen. Daarnaast werd een § 3 toegevoegd aan artikel 91ter betreffende de strafbepalingen om «(...) de uitwisseling van vertrouwelijke informatie tussen het Fonds voor arbeidsongevallen en de Controledienst der verzekeringen mogelijk te maken in overeenstemming met de Europese regelgeving, (...)» (Parl. Stuk., gew.zit., 2002-2003, nr. 50-2124/001, blz. 102).

Het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 deelt de bevoegdheden van de Controledienst der verzekeringen in ten aanzien van de bepalingen van de richtlijnen 92/49/EEG van 18 juni 1992 en 92/96/EEG van 10 november 1992 betreffende de controle van de verzekeringsmaatschappijen. Deze voorzien, meer bepaald, «(...) een strikte gedragslijn inzake het beroepsgeheim opgelegd aan de controleorganen met betrekking tot vertrouwelijke informatie over de ondernemingen, evenwel vergezeld van een reeks afwijkingen om de samenwerking en de uitwisseling van de noodzakelijke informatie toe te laten voor de door de richtlijnen georganiseerde controle» (Verslag aan de Koning, koninklijk besluit van 12 augustus 1994 tot wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, B.S., 16 september 1994).

Artikel 58^{quater} wordt opgeheven bij de wet van 13 juli 2006 houdende diverse bepalingen inzake beroepsziekten en arbeidsongevallen en inzake beroeps-herinschakeling. De gedeeltelijk gewijzigde inhoud ervan is opgenomen in nieuwe artikelen 88ter en 88^{quater} van de wet van 1971.

Article 216

L'article 216 reprend l'article 91ter, § 3, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail qui sanctionne les entités intervenant dans le système de la réparation des accidents du travail et qui n'ont pas respecté le principe de confidentialité.

Cette disposition assure la protection de la vie privée en sanctionnant le non-respect du principe de confidentialité des données dont les entités susvisées ont eu connaissance au cours de leur mission de réparation des accidents du travail. Cette infraction est de gravité moyenne. Il y a lieu de la sanctionner d'une sanction de niveau 2.

La loi-programme du 24 décembre 2002 a introduit dans la loi du 10 avril 1971 un article 58^{quater}. Cet article est relatif au secret professionnel des entités intervenant dans le système de réparation des accidents du travail et un § 3 dans l'article 91ter concernant les dispositions pénales afin que «(...) l'échange d'informations confidentielles entre le Fonds des accidents du travail et l'Office de contrôle des assurances puisse se faire en conformité avec la réglementation européenne, (...)» (Doc. Parl., sess. ord., 2002-2003, n°50-2124/001, p.102).

L'arrêté royal du 12 août 1994 aménage les pouvoirs de l'Office de Contrôle des assurances au regard des dispositions des directives 92/49/CEE du 18 juin 1992 et 92/96/CEE du 10 novembre 1992 qui concernent le contrôle des entreprises d'assurance. Celles-ci prévoient, notamment, «(...) une règle stricte de secret professionnel imposée aux autorités de contrôle, à l'égard des informations confidentielles concernant les entreprises, assortie toutefois d'une série de dérogations destinées à permettre la collaboration et les échanges d'informations nécessaires au contrôle organisé par les directives» (Rapport au Roi, arrêté royal du 12 août 1994 modifiant la loi du 9 juillet 1975 relative au contrôle des entreprises d'assurance, M.B., 16 septembre 1994).

L'article 58^{quater} a été abrogé par la loi du 13 juillet 2006 portant des dispositions diverses en matière des maladies professionnelles et d'accidents du travail et en matière de réinsertion professionnelle. Son contenu quelque peu modifié a été repris dans les articles 88ter et 88^{quater} nouveaux de la loi de 1971.

Artikelen 217 tot 219

Deze artikelen gaan terug op artikelen 61, 62 en 63 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid.

De eerste twee bepalingen bestraffen de entiteiten die tussenkomen in het kader van de opdrachten van de Kruispuntbank en die zich niet houden aan de controlemechanismen voor geautomatiseerde verstrekken, bewaring en verwerking van de sociale gegevens van persoonlijke aard, noch aan de preventiemechanismen voor aantasting van het vertrouwelijkheidskarakter van de sociale gegevens van persoonlijke aard, noch aan de mechanismen voor toegang en werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van persoonlijke aard.

De derde bepaling is onderverdeeld in drie paragrafen.

Artikel 219, § 1, bestraft de entiteiten die tussenkomen in het kader van de opdrachten van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid en die zich niet houden aan de modaliteiten en voorwaarden inzake de vernietiging van sociale gegevens van persoonlijke aard noch aan de mechanismen voor toegang en werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van persoonlijke aard.

Artikel 219, §§ 2 en 3, bestraft de entiteiten die tussenkomen in het kader van de opdrachten van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid die het beroepsgeheim schenden, weigeren gevolg te geven aan de opdrachten van de sociaal inspecteurs, zich niet gehouden hebben aan de controlemechanismen voor verstrekken, bewaring en verwerking van de sociale gegevens van persoonlijke aard en het advies-, verzoek- of klachtrecht niet in acht nemen.

Artikelen 217, 2°, c, en d, 218, 3°, a en c, 219, §§ 2 en 3, vereisen algemeen opzet, dit wil zeggen dat de dader alleen gestraft kan worden als hij de bij wet omschreven daad willens en wetens heeft gepleegd, en niet als hij deze gepleegd heeft uit nalatigheid of onoplettendheid.

Artikel 219, § 1, vereist bijzonder opzet, dat wil zeggen dat de dader voor de punten 1° en 2° van § 1, alleen strafbaar is als hij gehandeld heeft met het oogmerk de gegevensbanken te vernietigen, en niet uit nalatigheid of onoplettendheid. Voor punt 3° van § 1, moet de dader met bedrieglijk opzet hebben gehandeld, dus met het oogmerk zichzelf of anderen een onrechtmatige gunst of voordeel te verschaffen, of met het oogmerk te schaden.

Articles 217 à 219

Ces articles sont issus des articles 61, 62 et 63 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale.

Les deux premières dispositions sanctionnent les entités intervenant dans le cadre des missions de la Banque-carrefour et qui n'ont pas respecté les mécanismes de contrôle de la communication, de la conservation et du traitement automatisés des données sociales à caractère personnel, les mécanismes de prévention des atteintes à la confidentialité des données sociales à caractère personnel, ainsi que les mécanismes d'accès et de fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales à caractère personnel.

La troisième disposition est divisée en trois paragraphes.

L'article 219, § 1er, sanctionne les entités intervenant dans le cadre des missions de la Banque-carrefour de la sécurité sociale qui ne respectent pas les modalités et les conditions relatives à la destruction de données sociales à caractère personnel ainsi que les mécanismes d'accès et de fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales à caractère personnel.

L'article 219, §§ 2 et 3, punit les entités intervenant dans le cadre des missions de la Banque-carrefour de la sécurité sociale qui violent le secret professionnel, refusent de donner suite aux injonctions des inspecteurs sociaux, n'ont pas respecté les mécanismes de contrôle de la communication, de la conservation et du traitement automatisés des données sociales à caractère personnel et ne respectent pas le droit d'avis, de requête ou de plainte.

Les articles 217, 2°, c et d, 218 3°, a et c, 219, §§ 2 et 3, requièrent le dol général, c'est-à-dire que l'auteur ne peut être puni que s'il a commis l'acte décrit par la loi en le voulant et en sachant qu'il l'accomplissait, et non s'il l'a commis par négligence ou inattention.

Quant à l'article 219, § 1er, il requiert le dol spécial, c'est-à-dire que, pour les points 1° et 2° de ce § 1er, l'auteur n'est punissable que s'il a agi dans le but de détruire les banques de données, et non par simple négligence ou incompétence. Pour le point 3° de ce § 1er, l'auteur doit avoir agi avec intention frauduleuse, c'est-à-dire avec l'intention de procurer à soi-même ou à autrui un bénéfice ou un profit illicite, ou encore avec le dessein de nuire.

De wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, is een specifieke wetgeving waarin een aantal zeer gedetailleerde strafbaarstellingen en strafrechtelijke sancties zijn voorzien die betrekking hebben op de aangelegenheden betreffende de persoonlijke levenssfeer, het beroepsgeheim, informaticacriminaliteit, enz.. Artikelen 61, 62 en 63 van de voornoemde wet van 15 januari 1990 stipuleren drie graden van ernst van strafrechtelijke sancties voor de strafbare gedragingen. Het is moeilijk om dit driedig schema over te nemen in het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek. De lichtste sanctie is onvoldoende voor het sanctioneren van de lichte inbreuken in deze aangelegenheid die zeer nauw verband houdt met het privé-leven van de sociaal verzekerden. De auteurs hebben dan ook beslist om de inbreuken van de eerste twee groepen onder te brengen onder niveau 2.

Aldus worden de inbreuken onder artikelen 217 en 218 gekoppeld aan een sanctie van niveau 2 en voorziet artikel 219 in een sanctie van niveau 3. Het bijzonder moreel element dat vereist wordt door de bepalingen van artikel 219, § 1, wijst erop dat de beschreven incriminaties bijzonder ernstig zijn. Onderhavig ontwerp stelt voor om aanvullende en facultatieve sancties zoals het exploitatieverbod van het bedrijf, de sluiting van het bedrijf en het beroepsverbod ter beschikking te stellen van de strafrechter.

Artikel 2, § 2, 1°, van het koninklijk besluit van 15 oktober 2004 tot uitbreiding van het netwerk van de sociale zekerheid tot de pensioen- en solidariteitsinstellingen belast met het uitvoeren van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, met toepassing van artikel 18 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, stelt pensioeninstellingen en de solidariteitsinstellingen voor de toepassing van de bepalingen betreffende de Kruispuntbank gelijk met een instelling van sociale zekerheid.

Artikel 220

Deze bepaling komt voor uit artikel 91ter, § 1, 3°, van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, dat de verzekeringsondernemingen en de verzekeringstussenpersonen bestraft die meewerken aan het afsluiten of het uitvoeren van een contract dat strijdig is met de bepalingen van voornoemde wet van 10 april 1971.

De bepaling, die de sociaal verzekerden beschermt via de garantie van een functioneel stelsel van schadeloosstelling van arbeidsongevallen, heeft een zeker belang, zelfs indien de zwaarste straf *in casu* niet gerechtvaardigd is.

La loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale est une législation spécifique dans laquelle le législateur a prévu une série d'incriminations et de sanctions pénales très détaillées ayant trait aux matières relatives à la vie privée, au secret professionnel, à la fraude informatique, etc.. Les articles 61, 62 et 63 de la loi précitée du 15 janvier 1990 prescrivent trois degrés de gravité de sanctions pénales relatives aux comportements incriminés. Il est difficile de reproduire exactement cette trilogie dans le schéma du projet de Code pénal social. La sanction la plus légère est insuffisante pour sanctionner les infractions les moins graves de cette matière qui touche de très près à la vie privée des assurés sociaux. Aussi, les auteurs ont-ils décidé de regrouper sous le niveau 2 les deux premiers groupes d'infractions.

Ainsi, les infractions des articles 217 et 218 sont punies d'une sanction de niveau 2 et l'article 219 prévoit une sanction de niveau 3. Cependant, l'élément moral particulier requis par les dispositions de l'article 219, § 1er, indique que les incriminations y décrites sont particulièrement graves. Le présent projet propose de mettre à la disposition du juge répressif des sanctions accessoires et facultatives que constituent l'interdiction d'exploiter l'entreprise, la fermeture de l'entreprise et l'interdiction professionnelle.

L'article 2, § 2, 1°, de l'arrêté royal du 15 octobre 2004 relatif à l'extension du réseau de la sécurité sociale aux organismes de pension et de solidarité chargés d'exécuter la loi du 28 avril 2003 relative aux pensions complémentaires et au régime fiscal de celles-ci et de certains avantages complémentaires en matière de sécurité sociale, en application de l'article 18 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale assimile les organismes de pension et les organismes de solidarité aux institutions de sécurité sociale pour l'application des dispositions relatives à la Banque-carrefour.

Article 220

Cette disposition est issue de l'article 91ter, § 1er, 3°, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail qui sanctionne les entreprises d'assurances et les intermédiaires d'assurances qui participent à la conclusion et à l'exécution d'un contrat contraire aux dispositions de la loi précitée du 10 avril 1971.

La disposition, protégeant les assurés sociaux en garantissant un système sain d'indemnisation des accidents du travail, est d'une importance certaine, même si la peine la plus grave ne se justifie pas en l'espèce.

Deze inbreuken zijn van een gemiddelde ernst en worden bestraft met een sanctie van het niveau 2.

Er is rekening gehouden met de terminologische en opmerking van de Raad van State betreffende het opschrift van artikel 220.

Artikel 221

Deze bepaling bestraft het gebruik in het openbaar van de benaming «Fonds voor bestaanszekerheid» en van «erkend sociaal secretariaat». Het artikel herneemt enerzijds artikel 15 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid en anderzijds een deel van artikel 35 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, ingevoerd door artikel 121 van de programmawet van 9 juli 2004. Ze beschermt de belangen van het Rijk door het vertrouwen van het publiek in de instellingen te vrijwaren. Rekening houdend met de strafbepalingen van Boek I van het Strafwetboek met betrekking tot de aanmatiging van ambten, van titels of van een naam, volstaat de lichtste sanctie voor de voornoemde feiten, namelijk een sanctie van niveau 1.

Artikel 222

1° Het punt 1° van deze bepaling bestraft diegene die niet de voorschotten en bijdragen inzake de sociale zekerheid der werknemers betaald.

Artikel 35, eerste lid, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, bestraft de werkgever met verwijzing naar de bepalingen van de wet of de uitvoeringsbesluiten ervan. Aangezien de betaling van de sociale zekerheidsbijdragen een van de voornaamste wijzen van financiering van de sociale zekerheid voor werknemers is, voorziet artikel 222 van dit ontwerp in een strafrechtelijke sanctie voor de werkgever die zich niet schikt naar de bepalingen van artikel 23 van de voornoemde wet van 27 juni 1969.

Dit ontwerp stelt de opheffing voor van artikel 32 van de voornoemde wet van 27 juni 1969.

Deze bepaling bepaalt dat, wanneer de inbreuk bestaat in het niet-betalen van de verschuldigde bijdragen, de strafvordering ingesteld wordt op klacht van de Rijksdienst voor sociale zekerheid in afwijking van de strafrechtspleging in het gemeenrecht. De voorbereidende werkzaamheden in het kader van de voornoemde wet van 27 juni 1969 geven aan dat die maatregel moet vermijden dat strafvervolgung een belemmering vormt voor de burgerlijke rechtsvordering, die ingesteld is door de Rijksdienst voor sociale zekerheid voor de

Ces infractions sont de gravité moyenne et sanctionnées d'une sanction de niveau 2.

Il est tenu compte de la remarque terminologique formulée par le Conseil d'État concernant l'intitulé de l'article 220.

Article 221

Cette disposition punit l'usage public de la dénomination de «Fonds de sécurité d'existence» et celle de «secrétariat social agréé». Elle reprend, d'une part, l'article 15, de la loi du 7 janvier 1958 concernant les fonds de sécurité d'existence et, d'autre part, une partie de l'article 35 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, introduit par l'article 121 de la loi programme du 9 juillet 2004. Elle protège les intérêts de l'État en assurant la protection de la confiance du public dans les institutions. Eu égard aux dispositions pénales du Livre I du Code pénal consacré à l'usurpation de fonctions, de titres ou de nom, la sanction la plus légère est suffisante pour sanctionner les faits précités, une sanction de niveau 1.

Article 222

1°- Le point 1° de cette disposition punit celui qui ne paie pas les provisions et les cotisations de sécurité sociale au régime général de sécurité sociale des travailleurs salariés.

L'article 35, alinéa 1er, 1°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs incrimine l'employeur en renvoyant aux dispositions de la loi ou de ses arrêtés d'exécution. Le paiement des cotisations de sécurité sociale constituant un des modes principaux de financement de la sécurité sociale des travailleurs salariés, l'article 222 du présent projet sanctionne pénalement l'employeur qui ne s'est pas conformé aux prescrits de l'article 23 de la loi précitée du 27 juin 1969.

Le présent projet propose l'abrogation de l'article 32 de la loi précitée du 27 juin 1969.

Cette disposition établit que, lorsque l'infraction consiste dans le non-paiement des cotisations dues, l'action pénale est intentée sur plainte de l'Office national de sécurité sociale, par dérogation au droit commun de la procédure pénale. Les travaux préparatoires de la loi précitée du 27 juin 1969 indiquent que cette mesure a pour but d'éviter que des poursuites répressives n'entravent l'action civile menée par l'Office national de sécurité sociale devant les juridictions du travail dans le sens d'une régularisation de l'infraction de non-paiement

arbeidsgerechten in de zin van een regularisatie van de inbreuk die bestaat in het niet-betalen van de verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen, krachtens het principe 'le civil tient le criminel en état' (Pasin., 1969, blz.734).

De vraag was of het klachtrecht van de Rijksdienst voor sociale zekerheid niet moest worden opgeheven.

De analyse van de strafbepalingen die de strafvervolgging afhankelijk stellen van de klacht van het slachtoffer geeft aan dat het klachtrecht van de Rijksdienst voor sociale zekerheid een uitzonderlijke maatregel is, die door de rechtsleer als ongebruikelijk wordt gekwalificeerd (J. CLESSE, «*Les condamnations d'office en droit pénal social*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Brussel, Larcier, 1997, blz.303).

Uit de analyse van het positief recht blijkt dat de wetgever in die maatregel voorziet wanneer hij een inmenging vanwege het parket en Justitie in het algemeen in de persoonlijke levenssfeer van een slachtoffer wil vermijden. Dat is het geval bij aanranding van de eer of de goede naam (met name lasterpraktijken, zie art. 450 van het Strafwetboek). Tegen deze misdrijven kan alleen vervolging worden ingesteld op een klacht van de persoon die beweert belaagd of beledigd te zijn. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de in artikel 442bis van het Strafwetboek omschreven belaging. De voorbereidende werkzaamheden in het kader van de wet van 30 oktober 1998 houdende invoeging van artikel 442bis in het Strafwetboek, stellen met betrekking tot belaging dat «(...) alleen vervolging kan worden ingesteld op een klacht van het slachtoffer, gelet op het belang dat in de omschrijving wordt gehecht aan hetgeen het slachtoffer ervaart» (Parl. Stuk, Kamer, gew.zit., 1997-1998, nr.1046/8, blz.3).

Aldus hebben die inbreuken betrekking op de persoonlijke levenssfeer van het slachtoffer, op zijn eer. Deze strafbaarstellingen verwijzen in hun omschrijving naar subjectieve elementen, zodanig dat strafvervolgging niet doelmatig kan worden ingesteld volgens een beschikking van het openbaar ministerie maar op een klacht van het slachtoffer.

Artikel 32 van de voornoemde wet van 27 juni 1969, dat strafvervolgging afhankelijk maakt van een klacht van de RSZ, verhindert het arbeidsauditoraat en het arbeidsauditoraat-generaal om vervolgingen in te stellen in aangelegenheden waarin de gevoelens noch de persoonlijke levenssfeer van het slachtoffer aan bod komen. Er wordt een ongerechtvaardigde uitzondering gemaakt op het principe van de opportuniteit van vervolging.

Onlangs werd in aangelegenheden waarin de persoonlijke levenssfeer of de gevoelens van het slachtoffer niet ter zake waren, het klachtrecht als voorwaarde tot strafvervolgging geschrapt. Dit is met name het geval in

des cotisations de sécurité sociale, en vertu du principe selon lequel «le civil tient le criminel en état» (Pasin., 1969, p.734).

La question s'est posée de savoir s'il ne convenait pas de supprimer le droit de plainte de l'Office national de sécurité sociale.

L'analyse des dispositions pénales subordonnant les poursuites pénales à une plainte de la victime de l'infraction indique que le droit de plainte de l'Office national de sécurité sociale constitue une mesure exceptionnelle, qualifiée d'insolite par la doctrine (J. CLESSE, «*Les condamnations d'office en droit pénal social*», *Le droit pénal social et les contrats de travail spéciaux*, CUP, Bruxelles, Larcier, 1997, p.303).

L'analyse du droit positif révèle que cette mesure est prévue par le législateur lorsqu'il veut éviter une immixtion du parquet et de la Justice en général dans la vie privée d'une victime. C'est le cas de la matière des atteintes à l'honneur et à la réputation (notamment les calomnies, voy. art. 450 du Code pénal). Ces délits ne peuvent être poursuivis que sur la plainte de la personne qui se prétend harcelée ou offensée. C'est le cas aussi, par exemple, de l'infraction de harcèlement décrite dans l'article 442bis du Code pénal. Les travaux préparatoires de la loi du 30 octobre 1998 insérant l'article 442bis dans le Code pénal précisent, à propos de l'infraction de harcèlement, que «(...) vu l'importance qui est accordée dans la définition au sentiment de la victime, les poursuites pour harcèlement ne peuvent être intentées que sur plainte de la victime» (Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1997-1998, n°1046/8, p.3).

Ainsi, ces infractions ont trait à la vie privée de la victime, à son honneur. Ces incriminations se réfèrent à des éléments subjectifs dans leur définition de telle façon que les poursuites pénales ne peuvent efficacement relever d'une décision du ministère public mais d'une plainte de la victime.

L'article 32 de la loi précitée du 27 juin 1969, en subordonnant les poursuites pénales à une plainte de l'ONSS, empêche l'auditorat du travail et l'auditorat général du travail d'exercer des poursuites dans une matière où les sentiments de la victime ne sont pas de mise et où sa vie privée n'est pas concernée. Il est fait exception au principe de l'opportunité des poursuites de manière injustifiée.

Récemment, dans des matières où ne sont pas en jeu la vie privée de la victime, ou ses sentiments, le droit de plainte comme condition des poursuites pénales a été supprimé. C'est le cas notamment du droit fiscal ou

het fiscaal recht en het auteursrecht. Deze klachtgerelateerde voorwaarde vormde immers een onnodige belemmering van de strafvordering.

Voordien was het instellen van een strafvordering in fiscale aangelegenheden onderworpen aan het advies van de bevoegde gewestelijke directeur, die over een termijn van vier maanden beschikte om zich uit te spreken. Artikel 24 van de wet van 28 december 1992 houdende fiscale, financiële en diverse bepalingen, wijzigde artikel 461 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen. De procureur des Konings is voortaan gemachtigd strafvervolgning in te stellen zonder voorafgaandelijk advies van de gewestelijke directeur. Dit verzoek om advies schorst de strafvordering niet langer, ook al «(...) is het wenselijk dat dit advies ook in de toekomst nog zou worden gevraagd» (*Parl. Stuk*, Kamer, gew.zit., 1992/1663, nr.717/5, blz.91). De voorbereidende werkzaamheden in het kader van de voornoemde wet van 28 december 1992 benadrukken dat «de voorgestelde wijziging enkel een snellere afhandeling van de strafvordering beoogt (...)» op het vlak van fiscale fraude. (*Parl. Stuk*, Kamer, gew. zit., 1992/1663, nr.717/5, blz.90).

Ook in bepalingen van de wet van 30 juni 1994 betreffende de auteursrechten en de naburige rechten, is het vroegere artikel 26 van de auteurswet van 22 maart 1886 niet overgenomen. Dit artikel bepaalde dat de misdrijven van namaking inzake auteursrecht niet kunnen worden vervolgd dan op klacht van de persoon die beweert benadeeld te zijn. De voornoemde wet van 30 juni 1994 is gebaseerd op het wetsvoorstel van A. SPAAK en A. LAGASSE dat ten gunste van de schrapping van het klachtrecht voorschrijft dat «het is ingegeven door de wil om het parket een volstrekte handelingsvrijheid te laten, die nodig is voor een doelmatige preventie van misdrijven van namaking». Dit wetsvoorstel voegt eraan toe dat «(...) aangezien dit misdrijf met diefstal kan worden gelijkgesteld, de klacht van de benadeelde partij of de handhaving van die klacht niet langer een voorwaarde kan zijn voor het parket om vervolging in te stellen» (Wetsvoorstel tot wijziging van de auteurswet van 22 maart 1886 op het stuk van strafrechtelijke en burgerrechtelijke sancties, *Parl. Stuk*, Kamer, gew.zit., 1988/1989, nr.701/1, blz.3).

Voorts dient te worden vastgesteld dat wat de RSZ betreft, de situaties waarbij een werkgever uitsluitend vervolgd wordt wegens de niet-betaling van zijn bijdragen, zich in de praktijk zeer zelden voordoen. In bijna alle gevallen wordt vervolging ingesteld op grond van meerdere inbreuken (bijvoorbeeld de niet-betaling van de sociale zekerheidsbijdragen en de niet-onderwerping van de werknemers aan de sociale zekerheid) en in die gevallen is een klacht vanwege de RSZ niet noodzakelijk. De regel die de indieners willen schrappen wordt aldus slechts zelden toegepast.

de la matière relative au droit d'auteur. Cette condition relative à la plainte entravait, en effet, inutilement l'action répressive.

Auparavant, la mise en œuvre de l'action publique était, en matière fiscale, subordonnée à l'avis du directeur régional compétent qui avait quatre mois pour se prononcer. L'article 24 de la loi du 28 décembre 1992 portant des dispositions fiscales, financières et diverses a modifié l'article 461 du Code des impôts sur les revenus. Le procureur du Roi est désormais habilité à entamer des poursuites pénales sans avoir obtenu au préalable l'avis du directeur régional. Cette demande d'avis ne suspend plus l'action publique, même s' «(...) il est souhaitable que cet avis soit encore demandé à l'avenir (*Doc. parl.*, Chambre, sess. ord., 1992/1663, n°717/5, p.91). Les travaux préparatoires de la loi précitée du 28 décembre 1992 précisent que «la modification proposée a pour seul but d'accélérer l'action répressive (...)» en matière de fraude fiscale (*Doc. parl.*, Ch. Repr., sess. ord., 1992/1663, n°717/5, p.90).

De même, la loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins n'a pas repris dans ses dispositions l'ancien article 26 de la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur, lequel prescrivait que les délits de contrefaçon d'un droit d'auteur ne pouvaient être poursuivis que sur plainte de la personne qui se prétend lésée. La loi précitée du 30 juin 1994 se base sur la proposition de loi de A. SPAAK et de A. LAGASSE qui prescrit à l'appui de la suppression du droit de plainte, que «cela se justifie par la volonté de laisser au parquet une entière liberté d'action, nécessaire pour une prévention efficace des délits de contrefaçon». Cette proposition de loi ajoute que «(...) ce délit pouvant être assimilé au vol, la plainte de la partie lésée ou le maintien de cette plainte ne peuvent plus être une condition de poursuite dans le chef du parquet» (Proposition de loi qui apporte des modifications, quant aux sanctions pénales et civiles, à la loi du 22 mars 1886 sur le droit d'auteur, *Doc. parl.*, Ch. Repr., sess. ord., 1988/1989, n°701/1, p.3).

On doit par ailleurs constater en ce qui concerne l'ONSS, que, dans la pratique, très rares sont les situations où un employeur est poursuivi exclusivement pour le non-paiement de ses cotisations. Dans la quasi-totalité des cas, les poursuites sont fondées sur plusieurs infractions (par exemple, le non-paiement des cotisations de sécurité sociale et le non assujettissement de travailleurs à la sécurité sociale) et dans ces cas, la plainte de l'ONSS n'est pas nécessaire. La règle que les auteurs entendent supprimer n'a donc que très rarement lieu de s'appliquer.

Op het stuk van fiscale aangelegenheden hoeft de RSZ evenmin te vrezen dat de strafvordering de terugvordering van de bijdragen in de weg zou staan. De strafrechter bij wie het misdrijf van niet-betaling van de sociale zekerheidsbijdragen aanhangig is gemaakt – ongeacht het feit dat het al dan niet het enige misdrijf is dat ten laste wordt gelegd aan de werkgever – veroordeelt de werkgever ambtshalve tot de betaling van die bijdragen, vermeerderingen van bijdragen en verwijlinteressen. Deze burgerlijke maatregel tot terugvordering van de verschuldigde sommen waarborgt de regularisatie van de inbreuk bovenop de strafvordering, zonder dat de RSZ zich burgerlijke partij hoeft te stellen noch voor de strafzitting hoeft te verschijnen.

Om al die redenen stelt dit ontwerp de opheffing voor van het klachtrecht van de RSZ. Tevens wordt verder in de tekst de opheffing voorgesteld van de gelijkaardige bepaling ten gunste van de betrokken kinderbijslagfondsen wanneer de inbreuk bestaat in het niet bezorgen van de inlichtingsstaat die nodig is voor de berekening van de aanvullende bijdrage (commentaar van artikel 227).

2° en 3°- De 2° en 3° betreffen de sociale bijdragen en inhoudingen ten voordele van de R.S.Z. in geval van conventioneel brugpensioen en halftijds brugpensioen die overgemaakt dienen te worden aan deze instelling.

4° - Het punt 4° bestraft de werkgever die aan RSZ de bijzondere bijdragen die bovenop de sociale zekerheidsbijdragen verschuldigd zijn krachtens de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid van de werknemers, niet stort. Immers moet de werkgever verschillende bijzondere bijdragen zoals de bijzondere bijdrage voor de kinderopvang bestemd voor het Fonds Collectieve Uitrustingen en Diensten, de bijzondere bijdrage voor het Fonds voor Bestaanszekerheid, enz...betalen.

Ten slotte gelet op het belang van de sociale zekerheid en de provisionering van de innende instelling is er voorzien in een sanctie van niveau 2.

Artikel 223

Dit artikel omvat de strafbaarstellingen die bestaan in het niet-betalen van de bijdragen aan de desbetreffende instellingen, andere dan de R.S.Z., die werkzaam zijn binnen de verschillende regelingen van de sociale zekerheid of een bedrijfssector.

Het artikel is onderverdeeld in vier delen:

– de eerste betreft de werkgevers en doelt op de aanvullende bijdrage die de werkgever is verschuldigd aan de kinderbijslagkas waarbij hij is aangesloten, alsook

Pas plus qu'en matière fiscale, l'ONSS n'a à redouter que l'action pénale entrave la récupération des cotisations. En effet, le juge pénal saisi de l'infraction de non-paiement des cotisations de sécurité sociale – que ce soit la seule infraction reprochée ou non à l'employeur – condamne d'office l'employeur au paiement des cotisations, des majorations de cotisations et des intérêts de retard. Cette mesure civile de récupération des sommes dues assure la régularisation de l'infraction en complément à l'action répressive, sans que l'ONSS doive se constituer partie civile ni comparaître à l'audience pénale.

Pour toutes ces raisons, le présent projet de texte propose l'abrogation du droit de plainte de l'ONSS. De même, comme on le verra, il propose l'abrogation de la disposition similaire prévue en faveur des caisses d'allocations familiales intéressées en cas d'infraction de non-transmission de l'état de renseignements nécessaires au calcul de la cotisation supplémentaire (commentaire de l'article 227).

2° et 3°- Les 2° et 3° sont relatifs aux cotisations et retenues sociales au profit de l'ONSS en cas de prépension conventionnelle et de prépension à mi-temps qui doivent être versée à l'Office national de sécurité sociale.

4°- Le point 4° sanctionne l'employeur qui ne verse pas à l'ONSS les cotisations spéciales aux cotisations de sécurité sociale dues en application de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés. En effet, l'employeur doit payer diverses cotisations spéciales telles que la cotisation spéciale pour l'accueil d'enfants destinées au Fonds des équipements et services collectifs, la cotisation spéciale pour les Fonds de sécurité d'existence, etc..

Enfin, compte tenu de l'importance de la sécurité sociale et de l'approvisionnement de l'organisme percepteur, il a été prévu une sanction de niveau 2.

Article 223

Cet article regroupe les incriminations qui consistent dans le non-paiement des cotisations aux organismes intéressés autres que l'ONSS relevant des différents régimes de sécurité sociale ou d'un secteur d'activité.

L'article est divisé en quatre parties:

– la première concerne les employeurs et vise la cotisation supplémentaire due par l'employeur à la caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié, les

de bijdragen die bestemd zijn voor de financiering van het Fonds voor arbeidsongevallen en de solidariteitsbijdrage die door het Fonds voor de beroepsziekten wordt geïnd;

- de tweede betreft de werkgeversbijdragen en de sociale inhoudingen bij conventioneel brugpensioen en halftijds brugpensioen;

- de derde betreft de reders en doelt op de sociale zekerheidsbijdragen in het kader van de regeling van de sociale zekerheid der zeelieden ter koopvaardij alsook de verplichte bijdrage voor de financiering van het Fonds voor scheepsjongens;

- de vierde betreft de personen die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren. Hij heeft betrekking op de compensatiebijdrage aan het intern compensatiefonds voor de diamantsector.

In artikel 223, 1°, treft men, verzameld en gedefinieerd, de volgende inbreuken aan:

a) Artikel 155, eerste lid, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, bestraft de werkgever met verwijzing naar de verplichting onder artikel 96 van diezelfde wet. Artikel 223, 1°, a), geeft een duidelijke en nauwkeurige omschrijving van de strafbaarstelling waarin voorzien is onder de artikelen 155 en 96 van de voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939. Die bepaling betreft het niet-betalen van de aanvullende bijdrage voor administratiekosten ten laste van de werkgever aan de kinderbijslagkas waarbij hij is aangesloten. De werkgever is die bijdrage verschuldigd wanneer de administratieve reserve van de kas ontoereikend is voor de kostendekking (artikel 93 en volgende van de wetten gecoördineerd op 19 december 1939).

b) Artikel 91^{quater}, 1°, van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen, bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber door verwijzing. Dit ontwerp bestraft de werkgever die nagelaten heeft het bedrag van de bijdragen en premies binnen de door de Koning vastgestelde termijnen aan het Fonds voor arbeidsongevallen te betalen. De auteurs hebben beslist de werkgever te straffen die zich niet hield aan de verplichtingen hem opgelegd krachtens de artikelen 59 en volgende, van de voornoemde wet van 10 april 1971 (artikel 223, 1°, b)). Het Fonds voor arbeidsongevallen speelt als openbare instelling immers een belangrijke rol in de preventie en schadeloosstelling van de arbeidsongevallen. Zo treedt het bijvoorbeeld als Verzekeringsfonds op ten gunste van de werknemers van wie de werkgever geen arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten bij een verzekeringsonderneming of wanneer de verzekeraar in gebreke blijft (artikel 58, § 1, 3°, van de wet van 10 april

cotisations qui contribuent au financement du Fonds des accidents du travail ainsi que la cotisation de solidarité qui est perçue par le Fonds des maladies professionnelles;

- la deuxième concerne les cotisations patronales et les retenues sociales en cas de prépension conventionnelle et de prépension à mi-temps;

- la troisième concerne les armateurs et vise les cotisations de sécurité sociale au régime de sécurité sociale des marins de la marine marchande ainsi que la cotisation obligatoire destinée au financement du Fonds des mousses;

- la quatrième concerne les personnes qui ont, comme activité principale ou accessoire, l'industrie ou le commerce du diamant ainsi que les importateurs de diamants bruts. Elle vise la cotisation de compensation alimentant le fonds de compensation interne pour le secteur du diamant.

Dans l'article 223, 1°, on trouve rassemblées et définies les incriminations suivantes:

a) L'article 155, alinéa 1er, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés punit l'employeur en renvoyant à l'obligation prescrite par l'article 96 de la même loi. Ainsi, l'article 223, 1°, a), définit clairement et précisément l'incrimination prévue par les articles 155 et 96 des lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939. Cette disposition vise le non-paiement de la cotisation supplémentaire pour frais d'administration à charge de l'employeur au bénéfice de la caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié. Cette cotisation est due par l'employeur lorsque la réserve administrative de la caisse est insuffisante pour couvrir ces frais (articles 93 et suivants des lois coordonnées le 19 décembre 1939).

b) L'article 91^{quater}, 1°, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail incrimine l'employeur, son préposé ou mandataire par renvoi. Le présent projet sanctionne l'employeur qui n'a pas versé le montant des cotisations et primes au Fonds des accidents du travail dans les délais fixés par le Roi. Les auteurs ont décidé de sanctionner l'employeur qui ne respectait pas les obligations ainsi mises à sa charge en vertu des articles 59 et suivants de la loi précitée du 10 avril 1971 (article 223, 1°, b)). En effet, le fonds des accidents du travail est un organisme public qui joue un rôle important dans la prévention et la réparation des accidents du travail. Par exemple, il intervient, en tant que fonds de garantie, au profit des travailleurs dont l'employeur n'a pas souscrit d'assurance contre les accidents du travail auprès d'une entreprise d'assurances ou lorsque l'assurance reste en défaut de s'acquitter (article 58, § 1er, 3° de la loi du 10 avril 1971). De même, le fonds des accidents

1971). Het Fonds voor arbeidsongevallen verzekert eveneens de schadeloosstelling voor de arbeidsongevallen overkomen aan zeelieden. De reders zijn daadwerkelijk verplicht een arbeidsongevallenverzekering aan te gaan bij het Fonds voor arbeidsongevallen (artikelen 58, § 1, 1° en 81, van de wet van 10 april 1971).

c) Krachtens de artikelen 56 en volgende van de wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit, gecoördineerd op 3 juni 1970, wordt het Fonds voor de beroepsziekten onder andere gespijsd door een aandeel in de opbrengst van het financieel globaal beheer van de sociale zekerheid en door een solidariteitsbijdrage vanwege de werkgevers.

Krachtens het koninklijk besluit van 18 januari 1964 getroffen in uitvoering van artikelen 57 en 59 van de wet van 24 december 1963 betreffende de schadeloosstelling voor en de voorkoming van beroepsziekten, wordt de solidariteitsbijdrage voor het Fonds voor de beroepsziekten geïnd door de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid en door de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden volgens de modaliteiten bepaald voor de toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid der zeelieden ter koopvaardij. Het Fonds voor de beroepsziekten int rechtstreeks de solidariteitsbijdrage die verschuldigd is voor de personen die niet onderworpen zijn aan voornoemde wetten, maar die wel vallen onder het toepassingsgebied van de wetten gecoördineerd op 3 juni 1970 (artikel 1 van voornoemd koninklijk besluit van 18 januari 1964, a contrario).

Artikel 223, 2°, omvat volgende strafbaarstellingen bij de niet-betaling door de werkgever van de werkgeversbijdragen en de sociale inhoudingen bij conventioneel of halftijds brugpensioen:

a) Punt a) van 2°, van artikel 223 bestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de inhouding die de werkgever op de brugpensioenen moet doen om ze vervolgens aan het betrokken sociale zekerheidsorgaanisme over te maken, niet gestort heeft.

– In de huidige staat van de reglementering, moet er een enkele inhouding worden gedaan, namelijk deze van het koninklijk besluit nr.33 van 30 maart 1982 betreffende een inhouding op invaliditeitsuitkeringen, berekend op alle uitkeringen die de bruggepensioneerde ontvangt, namelijk de werkloosheidsuitkering en het aanvullende brugpensioen; ze wordt aan de Rijksdienst voor werknemers-pensioenen overgedragen.

du travail assure la réparation des dommages résultant des accidents du travail survenus aux gens de mer. Les armateurs doivent effectivement souscrire une assurance contre les accidents du travail auprès du fonds des accidents du travail (articles 58, § 1er, 1° et 81 de la loi du 10 avril 1971).

c) En vertu des articles 56 et suivants des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970, le fonds des maladies professionnelles est, entre autres, financé par une quotité du produit de la gestion financière globale de la sécurité sociale ainsi que d'une cotisation de solidarité à charge des employeurs.

En vertu de l'arrêté royal du 18 janvier 1964 pris en exécution des articles 57 et 59 de la loi du 24 décembre 1963 relative à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles et à la prévention de celles-ci, la cotisation de solidarité est perçue pour le Fonds des maladies professionnelles par l'Office national de sécurité social et la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins selon les modalités déterminées pour l'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande. Le Fonds des maladies professionnelles perçoit directement la cotisation de solidarité due pour les personnes non assujetties aux lois précitées mais visées par le champ d'application des lois coordonnées le 3 juin 1970 (article 1er de l'arrêté royal précité du 18 janvier 1964, à contrario).

Le 2°, de l'article 223 incrimine le non-paiement par l'employeur des cotisations patronales et des retenues sociales en cas de prépension conventionnelle ou de prépension à mi-temps.

a) Le point a) du 2°, de l'article 223 sanctionne l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas versé la retenue que l'employeur doit effectuer sur les indemnités de prépension pour ensuite les verser à l'organisme de sécurité sociale intéressé.

– Dans l'état actuel de la réglementation, il y a une seule retenue à faire, celle prévue par l'arrêté royal n°33 du 30 mars 1982 relatif à une retenue sur les indemnités d'invalidité calculée sur l'ensemble des indemnités touchées par le prépensionné, à savoir l'allocation de chômage et l'indemnité complémentaire de prépension; elle est transmise à l'Office national des pensions pour travailleurs salariés.

– Er is een tweede inhouding voorzien, uitgevoerd door de organismen die de werkloosheidsuitkering betalen ten gunste van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, op de werkloosheidsuitkeringen. Ook deze uitkering wordt berekend op basis van de werkloosheidsuitkering en het aanvullende bruggpensioen (artikelen 49 en volgende van de programmawet van 30 maart 1994).

– De wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, harmoniseert de inhoudingen van het koninklijk besluit nr.33 en de wet van 30 maart 1994 in een unieke inhouding van 4,5%, berekend op de werkloosheidsuitkering en het aanvullende bruggpensioen. De werkgever voert deze inhouding uit op de aanvullende uitkering en stort deze aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, die instaat voor de verdeling van de opbrengst van de inhouding tussen de RVA en de RVP. Een koninklijk besluit moet de toepassingsvoorwaarden van deze maatregel en de datum waarop deze van kracht wordt, nog bepalen. Daarom vermeldt het ontwerp enkel de inhouding die in het koninklijk besluit nr. 33 wordt georganiseerd.

b) Het koninklijk besluit van 31 maart 1994 tot uitvoering van artikel 50 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen en betreffende een inhouding op de bruggpensioenen schrijft voor dat, onverminderd de strafbepalingen die eventueel van toepassing zijn, de directeur van het werkloosheidsbureau in wiens gebied de onderneming zich bevindt, de betaling oplegt van een forfaitaire vergoeding van 10 000 F aan de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die geweigerd of nagelaten heeft om de gegevens, die krachtens dit besluit moeten worden meegedeeld, op het voorgeschreven formulier te vermelden of die onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd die aanleiding hebben gegeven tot de betaling van uitkeringen waarop de werknemer geen recht had (artikel 8, § 1 van het koninklijk besluit van 31 maart 1994 tot uitvoering van artikel 50, § 2, van de wet van 30 maart 1994).

Deze administratieve sanctie wordt niet toegepast in de praktijk. Onderhavig ontwerp stelt zijn intrekking voor. De termen van deze incriminatie zijn trouwens deze die worden vermeld in het nieuwe artikel 234 dat de inbreuken betreffende aangiften inzake sociale zekerheid die betrekking hebben op subsidies, vergoedingen en uitkeringen en valsheid en valsheid in geschrifte, strafrechtelijk bestraft.

c) Het punt b) van 2°, van artikel 223 heeft betrekking op de werkgeversbijdragen in geval van conventioneel bruggpensioen.

Artikel 223, 3°, vermeldt volgende incriminaties:

– Une seconde retenue est prévue, et opérée par les organismes de paiement des allocations de chômage au profit de l'Office national de l'emploi sur les allocations de chômage, et également calculée sur la base de l'allocation de chômage et de l'indemnité complémentaire de prépension (articles 49 et suivants de la loi-programme du 30 mars 1994).

– La loi du 21 décembre 1994 portant des dispositions sociales et diverses, harmonise les retenues visées par l'arrêté royal n°33 et la loi du 30 mars 1994 en une retenue unique de 4,5%, calculée sur l'allocation de chômage et l'indemnité complémentaire de prépension. Elle est effectuée par l'employeur sur l'indemnité complémentaire et transmise à l'Office national de sécurité sociale, lequel assure ensuite la répartition du produit de la retenue entre l'ONEm et l'ONP. Toutefois, un arrêté royal doit encore fixer les conditions d'application de cette mesure ainsi que sa date d'entrée en vigueur. C'est pourquoi, dans le projet, seule est visée la retenue organisée dans l'arrêté royal n° 33.

b) L'arrêté royal du 31 mars 1994 d'exécution de l'article 50 de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales et relatif à une retenue sur les prépensions prescrit que, sans préjudice des dispositions pénales éventuellement applicables, le directeur du bureau de chômage dans le ressort duquel se situe l'entreprise impose le paiement d'une indemnité forfaitaire de 10 000 F à l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a refusé ou omis de mentionner sur un formulaire prescrit les données à communiquer en vertu de cet arrêté ou qui a fait des déclarations inexactes ou incomplètes qui ont donné lieu au paiement d'allocations auxquels le travailleur n'avait pas droit (article 8, § 1er, de l'arrêté royal du 31 mars 1994 d'exécution de l'article 50, § 2, de la loi du 30 mars 1994).

La pratique ne connaît pas d'application de cette sanction administrative. Le présent projet propose son abrogation. De plus, les termes de cette incrimination sont repris dans ceux du nouvel article 234 qui sanctionne pénalement les infractions relatives aux déclarations à faire en matière de sécurité sociale en ce qui concerne les subventions, indemnités et allocations et aux faux et usage de faux.

c) Le point b) du 2°, de l'article 223 concerne les cotisations patronales en cas de prépension conventionnelle.

Dans l'article 223, 3°, on trouve les incriminations suivantes:

a) de strafbepaling van artikel 3, § 6, alinea 1, eerste streepje, van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij.

b) het feit dat de reder de sociale zekerheidsbijdragen niet binnen de door de Koning vastgelegde termijnen aan het Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden stort (artikel 16 van het koninklijk besluit van 24 oktober 1936 houdende wijziging en samenordering van de statuten der Hulp- en Verzorgingskas voor zeevarenden naar welke artikel 12*bis* van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid voor zeelieden ter koopvaardij verwijst en dat de reder, zijn aangestelde of lasthebber die zich niet schikte naar de plichten van de besluitwet of zijn uitvoeringsbesluiten, door verwijzing incrimineert).

Artikel 223, 4°, straft alle natuurlijke of rechtspersonen, die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben, alsook de invoerders van ruwe diamanten die de compensatiebijdrage, voor het interne compensatiefonds voor de diamantsector krachtens de artikelen 2*bis* en 3*bis* van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector, naar welke artikel 19, 1°, van de wet van 12 april 1960 verwijst, niet betalen.

Het gaat om bepalingen die de financiering van het algemeen beschermen en bijzonder sociale zekerheidstelsel van werknemers, verzekeren de vrijwaring van de concurrentiepositie van een bedrijfssector op wereldniveau en die de bescherming van de tewerkstelling in een bedrijfssector wat betreft de diamantsector en de bescherming van de zeevisserijsector door de verplichte aanwerving van scheepjongens verzekeren (*Parl. St.*, Kamer, gew.zit., 1929-1930, nr.77). De auteurs hebben ervoor gekozen om artikel 223 te bestraffen met een sanctie van niveau 2.

Artikel 224

Artikel 224 vloeit voort uit de bepaling van artikel 16, 1°, van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid die een straf oplegt aan de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber en de werknemers die een overtreding begingen op de koninklijke besluiten die werden genomen in uitvoering van voormelde wet van 7 januari 1958, alsook op de collectieve arbeidsovereenkomsten van de paritaire comités, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit.

Het koninklijk besluit van 15 januari 1999 betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de Fondsen voor bestaanszekerheid vormt het enige koninklijk uitvoeringsbesluit van de wet van 1958. Deze norm bepaalt

a) la disposition pénale de l'article 3, § 6, alinéa 1er, premier tiret, de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime.

b) le fait pour l'armateur de ne pas verser dans les délais fixés par le Roi les cotisations de sécurité sociale à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins (article 16 de l'arrêté royal du 24 octobre 1936 modifiant et coordonnant les statuts de la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins auquel renvoie l'article 12*bis* de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande qui incrimine par renvoi l'armateur, son préposé ou mandataire qui ne s'est pas conformé aux obligations prescrites par l'arrêté loi ou ses arrêtés d'exécution).

L'article 223, 4°, punit les personnes physiques ou morales qui ont, comme activité principale ou accessoire, l'industrie ou le commerce du diamant ainsi que les importateurs de diamants bruts s'ils ne paient pas la cotisation de compensation au fonds de compensation interne pour le secteur du diamant en vertu des articles 2*bis* et 3*bis* de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un fonds de compensation interne pour le secteur du diamant, auxquelles renvoie de l'article 19, 1°, de la loi du 12 avril 1960.

S'agissant de dispositions qui protègent le financement du régime général et du régime spécial de sécurité sociale des travailleurs salariés, qui assurent le maintien de la position concurrentielle d'un secteur d'activité au niveau mondial et qui garantissent la protection de l'emploi d'un secteur d'activité en ce qui concerne le secteur du diamant et la protection du secteur de la pêche maritime par le recrutement obligatoire d'apprentis mousses (*Doc. parl.*, Chambre, sess.ord., 1929-1930, n°77), les auteurs ont choisi de sanctionner l'article 223 d'une sanction de niveau 2.

Article 224

L'article 224 est issu de la disposition de l'article 16, 1°, de la loi du 7 janvier 1958 concernant les fonds de sécurité d'existence qui punit l'employeur, son préposé ou son mandataire et les travailleurs qui ont contrevenu aux arrêtés royaux pris en exécution de la loi précitée du 7 janvier 1958 ainsi qu'aux conventions collectives de travail des commissions paritaires rendues obligatoires par arrêté royal.

L'arrêté royal du 15 janvier 1999 relatif à la comptabilité et aux comptes annuels des Fonds de sécurité d'existence constitue le seul arrêté royal d'exécution de la loi de 1958. Cette norme détermine les mesures relatives

de maatregelen betreffende de controle op de Fondsen voor bestaanszekerheid. In dit opzicht bevat het de plichten van de Fondsen voor bestaanszekerheid en legt de werkgevers en de werknemers geen enkele plicht op. De bepalingen van het koninklijk besluit van 15 januari 1999 kunnen bijgevolg niet afgedwongen worden op basis van artikel 16, 1°, van de wet van 7 januari 1958.

De werkgever en de werknemers zijn strafbaar bij niet-naleving van de algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten van de paritaire comités tot instelling van de Fondsen voor bestaanszekerheid en vaststelling van hun statuut. Om hun taken te kunnen vervullen, moeten de Fondsen voor bestaanszekerheid over voldoende financiële middelen beschikken.

De financiering van de Fondsen voor bestaanszekerheid wordt verzekerd door de betaling van bijdragen door de werkgevers die onder deze fondsen vallen. Met het oog hierop moeten hun statuten inzonderheid de categorieën werkgevers vermelden die bijdragen moeten betalen voor de financiering van de voordelen die het Fonds voor bestaanszekerheid toekent, alsook het bedrag of de bepalingwijze van deze bijdragen en hun inningswijze.

De inning of de invordering van de bijdragen voor de financiering van het Fonds voor bestaanszekerheid kan gebeuren via de tussenpersoon van een organisme dat belast is met de inning van de sociale zekerheidsbijdragen. Het gaat meestal om de Rijksdienst voor sociale zekerheid. De inning en de invordering worden bepaald door de regels van dit sociale zekerheidsorganisme (artikel 7, van de wet van 7 januari 1958). De niet-betaling van de bijdragen wordt op deze manier gedekt door de incriminatie van artikel 222.

Maar het Fonds voor bestaanszekerheid kan zelf instaan voor de inning en de invordering van de bijdragen. De statuten van het Fonds moeten de termijn bepalen waarin de bijdragen moeten worden betaald (artikel 6, van de wet van 7 januari 1958). Artikel 224 straft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de bijdragen niet betaald hebben of die deze niet binnen de voorgeschreven termijnen betaald hebben.

Vermits het gaat om een bepaling die betrekking heeft op de financiering van de Fondsen voor bestaanszekerheid, is een sanctie van niveau 2 aangewezen om de incriminatie van artikel 224 af te dwingen.

Volgens artikel 1, 1°, van de wet van 7 januari 1958, behoort de toekenning van sociale voordelen aan bepaalde personen zoals vergoedingen voor de werkloosheidssector of deze die worden voorgeschreven in het kader van de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, arbeidsongevallen, beroepsziekten, enz.. tot de taak van de Fondsen voor bestaanszekerheid.

au contrôle des Fonds de sécurité d'existence. À ce titre, elle comporte des obligations à charge des Fonds de sécurité d'existence et n'impose aucune obligation aux employeurs et aux travailleurs. Les dispositions de l'arrêté royal du 15 janvier 1999 ne peuvent dès lors être sanctionnées sur la base de l'article 16, 1°, de la loi du 7 janvier 1958.

Le non-respect des conventions collectives de travail des commissions paritaires rendues obligatoires par arrêté royal instituant les Fonds de sécurité d'existence et fixant leur statut est punissable dans le chef de l'employeur et des travailleurs. Afin d'assumer les missions qui sont imparties aux Fonds de sécurité d'existence, celles-ci doivent disposer de moyens financiers suffisants.

Le financement des Fonds de sécurité d'existence est assuré par le paiement de cotisations à charge des employeurs ressortissant à ces fonds. À cette fin, leurs statuts doivent notamment indiquer les catégories d'employeurs tenus au paiement des cotisations destinées au financement des avantages accordé par le Fonds de sécurité d'existence ainsi que le montant ou le mode de fixation de ces cotisations et leur mode de perception.

La perception ou le recouvrement des cotisations destinées au financement du Fonds de sécurité d'existence peut s'effectuer par l'intermédiaire d'un organisme chargé de la perception des cotisations de sécurité sociale. Il s'agit le plus souvent de l'office national de sécurité sociale. La perception et le recouvrement sont régies par les règles qui gouvernent cet organisme de sécurité sociale (article 7, de la loi du 7 janvier 1958). Le non-paiement des cotisations est ainsi couvert par l'incrimination prévue à l'article 222.

Mais le Fonds de sécurité d'existence peut effectuer lui-même la perception et le recouvrement des cotisations. Les statuts du Fonds doivent fixer le délai dans lesquelles elles doivent être payées (article 6, de la loi du 7 janvier 1958). L'article 224 punit l'employeur son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé les cotisations ou qui ne les a pas payées dans les délais prescrits.

S'agissant d'une disposition qui a trait au financement des Fonds de sécurité d'existence, une sanction de niveau 2 est appropriée pour sanctionner l'incrimination décrite à l'article 224.

Selon l'article 1er, 1°, de la loi du 7 janvier 1958, une mission des Fonds de sécurité d'existence consiste en l'octroi d'avantages sociaux à certaines personnes telles que les indemnités relatives au secteur du chômage ou celles prescrites dans le cadre de l'assurance soins de santé et indemnités, des accidents du travail, des maladies professionnelles, etc..

Het onrechtmatig genieten van uitkeringen op basis van verklaringen die moeten worden gedaan om deze te verkrijgen, is strafbaar in toepassing van artikel 234 van onderhavig ontwerp uit hoofde van elke persoon en inzonderheid uit hoofde van de werknemers.

Artikel 225

Deze bepaling omvat de inbreuken die door de werkgever of reder met bedrieglijk inzicht zijn gepleegd.

Artikel 225, 1° en 2° bestraft de bedrieglijke onderwerping aan de sociale zekerheid. De ernst van de inbreuk wordt hier gekenmerkt door het morele element dat ermee gepaard gaat. De inbreuken die gepleegd zijn met het oogmerk te schaden of om zichzelf of anderen een onrechtmatige winst of voordeel te verschaffen, moeten gestraft worden met de zwaarste straf.

Aangezien het gaat om inbreuken met bedrieglijk inzicht, meenden de auteurs dat die strafbaarstellingen een zware straf tot gevolg moeten hebben en dat de rechter de mogelijkheid moet hebben om een gevangenisstraf uit te spreken en tevens de volledige of gedeeltelijke sluiting van de onderneming moet kunnen bevelen, de straf betreffende het verbod om de onderneming te exploiteren of de maatregel inzake beroepsverbod moet kunnen uitspreken.

Artikel 226

Artikel 226 omvat de inbreuken ten laste van de kinderbijslagfondsen en de verzekeringsondernemingen die tussenkomen in het kader van de regeling tot schadeloosstelling voor arbeidsongevallen en de schuldenaar van de schadeloosstelling met betrekking tot de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, en die zich niet schikken naar de verplichting tot verstrekken of aangifte bij de instellingen die tussenkomen in het kader van de algemene regeling van de sociale zekerheid voor werknemers.

Artikel 226, 1°, omvat voortaan de verplichtingen die voorgeschreven zijn ten laste van de kinderbijslagfondsen bij het koninklijk besluit van 19 december 1967 tot bepaling van maatregelen van toezicht bij aansluiting van werkgevers die ontslag nemen bij een kinderbijslagfonds, aangenomen op grond van artikel 154, eerste lid, van de voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939. Die verplichtingen bestaan in de kennisgeving aan de Rijksdienst voor kinderbijslag vanwege het kinderbijslagfonds waarvan de werkgever ophoudt lid te zijn en vanwege het kinderbijslagfonds dat een aanvraag tot aansluiting ontvangt van een werkgever die ontslag

L'obtention induite d'allocations sur la base de déclarations à faire en vue de leur bénéfice est punissable en application de l'article 234 du présent projet dans le chef de toute personne et notamment dans le chef des travailleurs.

Article 225

Cette disposition regroupe les infractions commises frauduleusement par l'employeur ou l'armateur.

L'article 225, 1° et 2° punit les assujettissements frauduleux à la sécurité sociale. La gravité de l'infraction est ici caractérisée par l'élément moral qui accompagne celle-ci. Les infractions commises avec l'intention de nuire ou de procurer à soi-même ou à autrui un bénéfice ou un avantage illicite doivent être sanctionnées de la peine la plus sévère.

S'agissant d'infractions commises avec une intention frauduleuse, les auteurs considèrent qu'il y a lieu de sanctionner ces incriminations d'une peine lourde et de donner la possibilité au juge de prononcer une peine d'emprisonnement, ainsi que d'ordonner la fermeture de tout ou partie de l'entreprise, de prononcer la peine relative à l'interdiction d'exploiter l'entreprise ou la peine d'interdiction professionnelle.

Article 226

L'article 226 regroupe les infractions à charge des caisses d'allocations familiales, des entreprises d'assurances intervenant dans le cadre du système de réparation des accidents du travail et du débiteur de la réparation en ce qui concerne l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités qui ne se conforment pas à une obligation d'information ou de déclaration auprès d'entités intervenant dans le cadre du régime général de sécurité sociale des travailleurs salariés.

Désormais, l'article 226, 1°, sanctionne les obligations prescrites à charge des caisses d'allocations familiales dans l'arrêté royal du 19 décembre 1967 déterminant des mesures de contrôle en cas d'affiliation d'employeurs démissionnaires d'une caisse d'allocations familiales, arrêté royal pris sur la base de l'article 154, alinéa 1er, des lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939. Ces obligations concernent l'information qui doit être fournie à l'Office national d'allocations familiales par la caisse d'allocations familiales lorsqu'un employeur cesse d'y être affilié et par la caisse d'allocations familiales qui reçoit une demande d'affiliation d'un employeur

neemt bij een ander fonds. Via deze maatregelen inzake kennisgeving kan toezicht worden uitgeoefend op de werkgevers die onderworpen zijn aan de voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939; werkgevers voor wie een verplichte aansluiting geldt. Aldus wordt hen de mogelijkheid ontnomen zich te onttrekken aan de verplichting om een ander kinderbijslagfonds te kiezen.

De strafbepaling onder artikel 158, tweede lid, van de voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939, verwijst naar artikel 154, tweede lid van dezelfde wet, voor de bestraffing van de uitvoeringsbesluiten die krachtens de tekst zijn genomen. Aldus was het de vraag of er een strafrechtelijke sanctie aan de orde was voor de verplichtingen zoals bepaald bij het koninklijk besluit van 12 april 1984 tot vaststelling van de verplichting om elke wijziging mede te delen die de toekenning of de betaling van de gezinsbijslag in de kinderbijslagregeling voor werknemers kan beïnvloeden. Die verplichtingen zijn ten laste van de rechthebbende en de bijslagtrekkende. Aangezien enerzijds de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde, hen van die verplichting ontslaat en anderzijds de ten onrechte aan de sociaal verzekerde gestorte bedragen teruggevorderd kunnen worden op grond van voornoemd koninklijk besluit van 12 april 1984, opteert het ontwerp voor een depenalisering van de inhoud van voornoemd koninklijk besluit van 12 april 1985.

Artikel 226, 2°, bestraft de verzekeringsondernemingen op grond van artikel 91ter, § 1, 2°, van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen, dat een strafbaarstelling door verwijzing omvat.

Deze bepaling bestraft de verplichtingen onder artikelen 62, vierde lid, en 63, § 1, eerste lid, van de voornoemde wet van 10 april 1971 ten laste van de verzekeringsondernemingen.

In het kader van de arbeids-ongevallenprocedure hebben de verzekerings-ondernemingen een plicht tot kennisgeving aan het Fonds voor arbeidsongevallen. De verzekeringsonderneming brengt het Fonds voor arbeidsongevallen in kennis van de elementen die vermeld staan in de aangifte van de werkgever die een arbeidsongevallenverzekering heeft afgesloten. De verzekeringsinstelling die weigert het ongeval ten laste te nemen of die betwijfelt dat de voornoemde wet van 10 april 1971 van toepassing is op het ongeval waarvan de werkgever aangifte heeft gedaan, moet het Fonds voor arbeidsongevallen daarvan op de hoogte brengen binnen de dertig dagen die volgen op de ontvangst van de ongevallenaangifte.

Artikel 226, 3°, herneemt artikel 170, e, van de gecoördineerde wetten van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.

démisionnaire d'une autre caisse. Ces mesures d'information permettent d'exercer un contrôle sur les employeurs assujettis aux lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939, employeurs sur lesquels pèse une obligation d'affiliation. Ceux-ci sont ainsi empêchés de se soustraire à l'obligation de choisir une autre caisse d'allocations familiales.

La disposition pénale que constitue l'article 158, alinéa 2, des lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939, renvoie à l'article 154, alinéa 2, de la même loi pour sanctionner les arrêtés d'exécution pris en vertu de son prescrit. La question s'est posée de savoir s'il s'agissait de sanctionner pénalement les obligations définies par l'arrêté royal du 12 avril 1984 fixant l'obligation de signaler tout changement susceptible de modifier l'octroi ou le paiement des prestations familiales dans le régime des allocations familiales pour travailleurs salariés. Ces obligations sont à charge de l'attributaire et de l'allocataire de prestations familiales. Étant donné que, d'une part, la loi du 11 avril 1995 visant à instituer la charte de l'assuré social décharge ceux-ci de cette obligation, et que, d'autre part, les montants indûment versés à l'assuré social peuvent être récupérés sur la base de l'arrêté royal précité du 12 avril 1984, le présent projet a choisi de dépenaliser les prescriptions de l'arrêté royal précité du 12 avril 1985.

L'article 226, 2°, punit les entreprises d'assurances sur la base de l'article 91ter, § 1er, 2° de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail qui constitue une incrimination par renvoi.

Cette disposition sanctionne effectivement les obligations prescrites aux articles 62, alinéa 4 et 63, § 1er, alinéa 1er de la loi précitée du 10 avril 1971 à charge des entreprises d'assurances.

Dans le cadre de la procédure relative aux accidents du travail, pèse sur les entreprises d'assurances une obligation d'information auprès du fonds des accidents du travail. Les entreprises d'assurance transmettent effectivement au fonds les éléments repris dans la déclaration d'accident que lui a effectuée l'employeur ayant souscrit une assurance contre les accidents du travail. L'entreprise d'assurances, qui refuse de prendre l'accident en charge ou qui a un doute quant à l'application de la loi précitée du 10 avril 1971 à l'accident que lui a déclaré l'employeur, doit en avertir le fonds des accidents du travail dans les trente jours de la réception de la déclaration d'accident.

L'article 226, 3°, reprend l'article 170, e, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités.

Deze bepalingen vrijwaren de procedureregels betreffende de verplichte kennisgeving en aangifte, die de doelmatige werking waarborgen van de regeling inzake gezinsuitkeringen, inzake arbeidsongevallen en inzake de prestaties voor geneeskundige verzorging en uitkeringen. De ontstentenis van aangifte of kennisgeving heeft geen gevolgen voor de rechten van de gerechtigde op sociale prestaties. De straf van niveau 1 is voor deze feiten dan ook gepast.

Artikel 227

Deze bepaling hergroepeert de inbreuken die de werkgever of de reder bestraffen die nalaat de documenten te bezorgen aan de desbetreffende overheden of die nalaat bij hen de vereiste verklaringen af te leggen binnen de voorgeschreven termijnen, meer bepaald de documenten met verantwoording van de bijdragen aan het algemeen sociaal zekerheidsstelsel voor werknemers en aan het sociaal zekerheidsstelsel der zeelieden ter koopvaardij, en van de aanvullende bijdrage alsook de aangifte van het arbeidsongeval aan de verzekeringsonderneming en aan de bevoegde sociaal inspecteurs.

Artikel 227, § 1, 1°, komt voort uit artikel 35, eerste lid, 1°, van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en houdt een strafbaarstelling door verwijzing in. Huidig ontwerp legt een strafrechtelijke sanctie op aan de werkgever die nalaat de verplichte verklaring af te leggen, met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde bijdragen aan de hand waarvan de Rijksdienst voor sociale zekerheid der werknemers het bedrag van de bijdragen ten laste van de werkgever kan vaststellen.

Artikel 227, § 1, 2°, verduidelijkt de strafbepaling onder artikel 12bis van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij, en onder artikel 16 van het koninklijk besluit van 24 oktober 1936 houdende wijziging en samenordering van de statuten van de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden, overeenkomstig punt 2 van paragraaf 1.

Een sanctie van niveau 2 werd voorzien rekening houdende het belang van de sociale zekerheid en de noodzaak van de werking van het innend organisme, het financieel belang noodzaakt dat de sanctie voldoende ontradend is in vergelijking met het mogelijk voordeel van het zich onttrekken aan de wet.

Artikel 227, § 1, 3°, is ontleend aan artikel 91quater, 1°, van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen. De werkgever riskeert vervolging indien hij nalaat bij de bevoegde verzekeringsonderneming en de

Ces infractions protègent les règles de procédure relatives à l'obligation d'information et de déclaration, lesquelles assurent le fonctionnement efficace du système des prestations familiales, du système des accidents du travail et du système des prestations de soins de santé et indemnités. L'absence de déclaration ou d'information sont sans conséquence sur les droits du bénéficiaire des prestations sociales. Ainsi, la peine de niveau 1 est-elle appropriée pour appréhender ces faits.

Article 227

Cette disposition regroupe les infractions qui sanctionnent l'employeur ou l'armateur qui n'a pas fait parvenir les documents aux autorités intéressées ou qui ne leur a pas fait les déclarations requises dans les délais prescrits, à savoir les documents justificatifs des cotisations de sécurité sociale au régime général de sécurité sociale des travailleurs salariés et au régime de sécurité sociale des marins de la marine marchande et de la cotisation supplémentaire ainsi que la déclaration d'accident du travail à l'entreprise d'assurance et aux inspecteurs sociaux compétents.

L'article 227, § 1er, 1°, est issu de l'article 35, alinéa 1er, 1°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs et qui comporte une incrimination de renvoi. Le présent projet sanctionne pénalement l'employeur qui ne respecte pas l'obligation d'effectuer une déclaration justificative du montant des cotisations dues laquelle permet à l'Office national de sécurité sociale des travailleurs salariés d'établir le montant des cotisations à charge de l'employeur.

L'article 227, § 1er, 2°, précise la disposition pénale de l'article 12bis de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande et de l'article 16 de l'arrêté royal du 24 octobre 1936 modifiant et coordonnant les statuts de la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins, conformément au point 2 du paragraphe 1er.

Une sanction de niveau 2 a été prévue, compte tenu des enjeux de la sécurité sociale et de la nécessité du fonctionnement de l'organisme percepteur; l'enjeu financier nécessite que la sanction soit suffisamment dissuasive par rapport à l'avantage qu'il y aurait à se soustraire à la loi.

L'article 227, § 1er, 3°, est tiré de l'article 91quater, 1°, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail: l'employeur peut être poursuivi s'il omet de déclarer à l'entreprise d'assurances compétente et aux inspecteurs

bevoegde sociaal inspecteurs aangifte te doen van de ongevallen die aanleiding kunnen geven tot de toepassing van voornoemde wet van 10 april 1971. Die aangiften zijn daadwerkelijk van belang met het oog op de toepassing van de procedure voor de schadeloosstelling van arbeidsongevallen. (P. DENIS, *Droit de la sécurité sociale, Précis de la Faculté de Droit de l'Université Catholique de Louvain, Brussel, Larcier, 1986, p.247*).

Gelet op het belang van die aangiften is er voorzien in een sanctie van niveau 2.

De sanctie is van niveau 3 indien de inbreuk bedoeld bij § 1, 1°, 2° en 3°, wetens en willens werd gepleegd.

Artikel 227 § 2 herneemt artikel 158, eerste lid, van wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, dat verwijst naar artikelen 99 en 166 van diezelfde wet. Artikel 227 van de ontwerptekst verwijst alleen naar artikel 99, dat betrekking heeft op de inlichtingsstaat die nodig is voor de berekening van de aanvullende bijdrage die door de werkgever moet worden bezorgd aan de compensatiekas waarbij hij is aangesloten. Artikel 166 van de voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939, doelt op de verplichting tot aanplakking van de identificatiegegevens van de compensatiekas of van de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers. Die verplichting tot aanplakking is opgenomen in het arbeidsreglement.

Artikel 158, derde lid, van voornoemde wetten gecoördineerd op 19 december 1939, bepaalt dat tegen de inbreuk die bestaat in het niet bezorgen van de inlichtingsstaat die nodig is voor de berekening van de aanvullende bijdrage, enkel strafvervolgingen worden ingesteld in geval van klacht door de belanghebbende compensatiekas. Daar de vereenvoudiging en harmonisering van het sociaal strafrecht het opzet vormt van dit ontwerp, wordt deze bepaling opgeheven omdat zij in de praktijk geen nut heeft. Dit soort inbreuk heeft immers voor gevolg dat strafvervolgingen doorgaans ingesteld worden op klacht van de benadeelde kinderbijslagkas. Voorts zijn hierbij de beweegredenen aangegeven voor de schrapping van hetzelfde bestaande mechanisme ten gunste van de RSZ in geval van niet-betaling van de bijdragen (zie artikel 222). Titel 7 van de ontwerptekst voorziet dan ook in de opheffing van deze bepaling.

Aangezien het gaat om formaliteiten die de werkgever of reder moet vervullen voor de bijdrageberekening, lijkt een sanctie van niveau 1 voldoende om deze nalatigheden te beteugelen.

Artikel 228

Artikel 228 van dit ontwerp stemt overeen met artikel 170, a, van de wet betreffende de verplichte verzekering

sociaux compétents les accidents qui peuvent donner lieu à l'application de la loi précitée du 10 avril 1971. Ces déclarations sont effectivement importantes car elles contribuent à la mise en œuvre de la procédure de réparation des accidents du travail (P.DENIS, *Droit de la sécurité sociale*, Bruxelles, Larcier, 1986, p.247).

Compte tenu de l'importance de ces déclarations, il a été prévu une sanction de niveau 2.

La sanction est de niveau 3 si l'infraction visée au § 1er, 1°, 2° et 3°, a été commise sciemment et volontairement.

L'article 227, § 2, reprend l'article 158, alinéa 1er, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, lequel renvoie aux articles 99 et 166 de la même loi. L'article 227 du projet de texte fait uniquement référence à l'article 99, lequel concerne l'état de renseignements nécessaires au calcul de la cotisation supplémentaire qui doit être transmis par l'employeur à la Caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié. L'article 166 des lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939, vise l'obligation d'afficher les coordonnées de la Caisse d'allocations familiales ou de l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés. Cette obligation d'affichage est prévue dans le règlement de travail.

L'article 158, alinéa 3, des lois précitées coordonnées le 19 décembre 1939 prescrit que l'infraction qui consiste en la non transmission de l'état de renseignements nécessaires au calcul de la cotisation supplémentaire ne peut être poursuivie pénalement qu'ensuite d'une plainte de la caisse d'allocations familiales intéressée. Le souci de simplification et d'harmonisation du droit pénal social que poursuit le présent projet implique l'abrogation de cette disposition, inutile en pratique. En effet, il résulte de ce type d'infraction que les poursuites pénales ont généralement pour cause une plainte de la caisse d'allocations familiales préjudiciée. Par ailleurs, on retrouve ici les motifs justifiant la suppression du même mécanisme existant à l'heure actuelle en faveur de l'ONSS en cas de non-paiement des cotisations (voy. article 222) Aussi, le projet de texte prévoit-il l'abrogation de cette disposition dans son Titre 7.

S'agissant des formalités que l'employeur doit accomplir pour le calcul des cotisations modiques, une sanction de niveau 1 paraît suffisante pour réprimer les omissions.

Article 228

L'article 228 du présent projet correspond à l'article 170, a, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins

voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. Dit artikel bestraft de werkgever die aan de gerechtigden op geneeskundige prestaties of op uitkeringen de documenten niet heeft verschaft die zij nodig hebben om hun rechten op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen te doen gelden.

Aangezien deze bepaling het recht van de gerechtigden op verzorging met betrekking tot de toegang tot geneeskundige verzorging vrijwaart, is de voorziene straf een sanctie van niveau 2.

Artikel 229

Artikel 229 omvat de inbreuken onder artikel 170, b, c, f, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, ten laste van de zorgverstrekkers.

De strafrechtelijk gehouden personen als bedoeld onder punten 1°, 2° en 3°, van artikel 229 van de ontwerp tekst zijn omschreven onder artikel 2, van de voornoemde wet gecoördineerd op 14 juli 1994.

Wordt verstaan onder «beoefenaar van de geneeskunst», de dokters in de genees-, heel- en verloskunde, de artsen, de licentiaten in de tandheelkunde en de tandartsen, de apothekers, de vroedvrouwen, die wettelijk gemachtigd zijn om hun kunst uit te oefenen (artikel 2, l), van de wet van 1994).

Wordt verstaan onder «paramedisch medewerker», de logopedisten, de orthopedisten, de diëtisten, de podologen, de verstrekkers van prothesen en toestellen, de verstrekkers van implantaten, de licentiaten in de wetenschappen, die gemachtigd zijn om verstrekkingen te verlenen als bedoeld in deze wet van 1994 (artikel 2, m), van de wet van 1994).

Artikel 229, 1°, bestraft de zorgverstrekkers die nalaten de bescheiden die zijn voorgeschreven door de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, te verschaffen aan de rechthebbenden op prestaties inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen. Met het oogmerk om de voorwaarden van incriminatie te harmoniseren en het zoeken van een evenwicht tussen alle, in dit ontwerp, beoogde personen, werd de voorwaarde weggelaten volgens dewelke de weigering meerdere malen diende te gebeuren en dit na een verwittiging van de arbeidsinspectie voor men kon spreken van een inbreuk. Voorts bestraft artikel 229, 2°, de zorgverstrekkers die de honoraria en prijzen niet in acht nemen ten aanzien van de rechthebbenden. Ten slotte bestraft artikel 229, 3°, de zorgverstrekkers die een getuigschrift voor verstrekte hulp uitreiken terwijl ze niet hebben voldaan aan de regels inzake de nomenclatuur der geneeskundige verstrekkingen.

de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, lequel punit l'employeur qui n'a pas fourni aux titulaires des prestations de santé ou d'indemnités les documents nécessaires afin que ceux-ci puissent faire valoir leurs droits aux prestations de l'assurance soins de santé et indemnités.

Eu égard au fait que cette infraction protège le droit des titulaires des soins d'accéder aux soins de santé et indemnités, la peine prévue est une sanction de niveau 2.

Article 229

L'article 229 regroupe les infractions de l'article 170, b, c, f, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, à charge des prestataires de soins.

Les personnes pénalement punissables visées par les points 1°, 2° et 3°, de l'article 229 du projet de texte reçoivent la définition de l'article 2, de la loi précitée coordonnée le 14 juillet 1994.

Selon cette disposition, on entend par «praticien de l'art de guérir» les docteurs en médecine, chirurgie et accouchements, les licenciés en sciences dentaires et les dentistes, les pharmaciens, les accoucheuses, légalement, habilités à exercer leur art (article 2, l), de la loi de 1994).

On entend par «auxiliaire paramédical» les logopèdes, les orthopédistes, les diététiciens, les podologues, les fournisseurs de prothèses et appareils, les fournisseurs d'implants, les licenciés en sciences, habilités à fournir des prestations au sens de cette loi de 1994 (article 2, m), de la loi de 1994).

L'article 229, 1°, punit les prestataires de soins qui ne fournissent pas aux bénéficiaires de prestations de santé et d'indemnité les documents prescrits par l'assurance soins de santé et indemnités. Dans le souci d'harmoniser les conditions d'incrimination et dans la recherche d'équilibre entre toutes les personnes visées par le projet, on a supprimé la condition selon laquelle le refus devait avoir eu lieu plusieurs fois et se produire après un avertissement de l'inspection du travail avant de constituer une infraction. De même, l'article 229, 2°, sanctionne les prestataires de soins qui ne respectent pas les tarifs d'honoraires et de prix vis-à-vis des bénéficiaires. Enfin, l'article 229, 3°, réprime les prestataires de soins qui délivrent une attestation de soins en ne se conformant pas aux règles relatives à la nomenclature des prestations de santé.

Volgens het advies van de Raad van State reiken de beheerders van verzorgingsinrichtingen en van rusthuizen geen getuigschriften voor verstrekte hulp uit op grond van de voornoemde wet gecoördineerd op 14 juli 1994 en haar uitvoeringsbesluiten of -verordeningen. Die normen leggen hen ad:ministratieve verplichtingen op die de betrekkingen regelen tussen de verzorgingsinrichtingen of rusthuizen voor bejaarden en de begunstigten van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen (artikel 34, 11° en 12°, artikel 37, § 12, van de voornoemde wet gecoördineerd op 14 juli 1994, artikelen 147 ev. van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 houdende uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen). Artikel 229, 3°, werd in die zin aangepast. Deze inbreuk verwijst niet langer naar de beheerders van de verzorgingsinrichtingen en van rusthuizen in de hoedanigheid van strafrechtelijk gehouden personen.

Punt 3° van artikel 229 is eveneens aangepast overeenkomstig de opmerking van de Raad van State waarbij geen verwijzing dient te worden gemaakt naar de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen, aangezien deze vastgesteld zijn in uitvoering van de voornoemde wet, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Die bepalingen waarborgen de doelmatigheid van de regeling inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen. Die normen beschermen immers de financiering van de algemene regeling van de sociale zekerheid voor werknemers, en meer bepaald de regeling voor de terugbetaling van de prestaties ten laste van het RIZIV opdat deze instelling niet te veel terugbetaalt ten gunste van de rechthebbenden. De strafbaarstellingen onder artikel 229 van het ontwerp zijn van een gemiddelde ernst en worden bestraft met een sanctie van niveau 2.

Artikel 230

Deze bepaling omvat de inbreuken betreffende de werkloosheidscontrole.

Ze is onderverdeeld in vier delen:

- 1° betreft de werkgevers in het algemeen;
- 2° betreft de reders;
- 3° betreft de diamantsector;
- 4° betreft de bouwsector.

Punt 1° bestraft de werkgever die zich niet schikt naar de maatregelen inzake de werkloosheidscontrole die zijn voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Artikel 230, 1°, a), is gebaseerd op de strafbaarstelling onder artikel 175, 1°, a, van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991, waar het betrekking heeft op de werkgever die de documenten moet opmaken,

Aux termes de l'avis du Conseil d'État, les gestionnaires des établissements de soins et les gestionnaires des maisons de repos ne délivrent pas d'attestations de soins sur la base de la loi précitée coordonnée le 14 juillet 1994 et de ses arrêtés et règlements d'exécution. En effet, ces normes leur imposent des obligations administratives qui régissent les rapports entre les institutions de soins ou de repos pour personnes âgées et les bénéficiaires de l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités ainsi que les rapports entre ces institutions et les organismes assureurs (article 34, 11° et 12°, article 37, § 12 de la loi précitée coordonnée le 14 juillet 1994, articles 147 et suivants de l'arrêté royal du 3 juillet 1996 portant exécution de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités). L'article 229, 3°, a été adapté en ce sens. Cette infraction ne fait plus référence aux gestionnaires des établissements de soins et aux gestionnaires des maisons de repos en tant que personnes pénalement punissables.

Le point 3° de l'article 229 a également été adapté suite à la remarque du Conseil d'État selon laquelle il n'y a pas lieu de faire référence à la nomenclature des prestations médicales, celles-ci étant établies en exécution de la loi précitée coordonnée le 14 juillet 1994.

Ces dispositions assurent l'efficacité du système d'assurance soins de santé et indemnités. En effet, ces normes protègent le financement du régime général de sécurité sociale des travailleurs salariés et, plus particulièrement du système de remboursement des prestations à charge de l'INAMI afin que celui-ci ne rembourse pas indûment les bénéficiaires des soins. Les incriminations prescrites par l'article 229 du projet sont de gravité moyenne et assorties d'une sanction de niveau 2.

Article 230

Cette disposition regroupe les infractions relatives au contrôle du chômage.

Elle est divisée en quatre parties:

- le 1° concerne la généralité des employeurs;
- le 2° concerne les armateurs;
- le 3° concerne le secteur du diamant;
- le 4° concerne le secteur de la construction.

Le 1° sanctionne l'employeur qui ne se conforme pas aux mesures relatives au contrôle du chômage prescrites par l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage.

L'article 230, 1°, a), est issu de l'incrimination de l'article 175, 1°, a, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991. Il concerne les employeurs qui doivent établir, délivrer à leurs travailleurs ou compléter les documents

afleveren aan zijn werknemers, of vervolledigen, die voorgeschreven zijn door of krachtens het artikel 137 § 1 en § 2, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991, binnen de voorwaarden en de termijnen vastgesteld door of krachtens deze bepaling.

Artikel 230, 1°, b), is gebaseerd op de strafbaarstelling onder artikel 175, 1°, a, van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991, waar het betrekking heeft op de werkgever die de controleprocedure niet eerbiedigt in geval van tijdelijke werkloosheid zoals voorzien door het artikel 137, § 3, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991.

Artikel 230, 1°, c), d) et e), herneemt artikel 175, 1°, b, tweede streepje en c, van het voornoemde koninklijk besluit van 25 november 1991.

Dit ontwerp weerhoudt niet de strafbaarstellingen onder artikel 175, 1°, d en 2°, van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991. Artikel 175, 1°, d, verwijst naar de gemeentelijke werkloosheidscontrole waaraan de werklozen zich moeten onderwerpen. Krachtens artikel 46, van het ministerieel besluit van 26 november 1991 houdende de toepassingsregelen van de werkloosheidsreglementering, moet de werkloze zich maandelijks tweemaal bij de gemeentelijke werkloosheidscontrole aanmelden op vaste data. Artikel 175, 1°, d, bestraft de werkgever die «(...) wetens en willens heeft aanvaard of geduld dat een werknemer het werk onderbreekt om zich wederrechtelijk op de werkloosheidscontrole aan te melden». Die strafbepaling doelde op de misbruiken inzake de dagelijkse werkloosheidscontrole. Dit ontwerp heft die bepaling op omdat ze niet langer een praktisch nut heeft. De werkloosheidscontrole gebeurt immers in principe tweemaal per maand.

Artikel 175, 2°, bestraft de werkgever «(...) die arbeid heeft doen of laten verrichten door een werknemer die op het ogenblik van de controle niet is ingeschreven in het personeelsregister en aan wie uit hoofde van die tewerkstelling het recht op uitkeringen moet ontzegd worden». Met de algemene invoering van Dimona als bedoeld bij het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38, van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, gewijzigd bij de programmawet van 24 december 2002, is deze strafbepaling niet langer relevant. Hoofdstuk 7 van dit ontwerp heft artikel 175, 2°, op.

Artikel 175, 1°, b, eerste streepje en e, van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991, dat betrekking heeft op de af te leggen verklaringen inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen, wordt overgenomen onder artikel 234 van de ontwerptekst.

prescrits par ou en vertu de l'article 137 § 1er et § 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité, dans les conditions et dans les délais fixés par ou en vertu de cette disposition.

L'article 230, 1°, b), est tiré de l'incrimination de l'article 175, 1°, a, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité. Il concerne l'employeur qui n'a pas respecté la procédure de contrôle prévue en cas de chômage temporaire par l'article 137, § 3, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991.

L'article 230, 1°, c), d) et e), reprend l'article 175, 1°, b, second tiret et c de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991.

Le présent projet ne reprend pas les incriminations prévues par l'article 175, 1°, d et 2°, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991. L'article 175, 1°, d, fait référence au contrôle communal auquel les chômeurs doivent se soumettre. En vertu de l'article 46 de l'arrêté ministériel du 26 novembre 1991 portant les modalités d'application de la réglementation du chômage, les chômeurs doivent se présenter au contrôle communal deux fois par mois à dates fixes. L'article 175, 1°, d, punit l'employeur qui «(...) sciemment, a accepté ou toléré qu'un travailleur interrompe le travail pour se présenter abusivement au contrôle des chômeurs». Cette disposition pénale visait les abus en matière de contrôle journalier du chômage. Le présent projet supprime cette disposition car elle n'a plus aucune utilité pratique, le contrôle du chômage s'effectuant, en principe, deux fois par mois.

L'article 175, 2°, sanctionne l'employeur «(...) qui a fait ou laissé travailler un travailleur qui, au moment du contrôle, n'est pas inscrit dans le registre du personnel et à qui le droit aux allocations de chômage doit être refusé du fait de cette occupation». Avec la généralisation de la Dimona prescrite par l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions modifié par la loi programme du 24 décembre 2002, cette disposition pénale n'a plus d'objet. L'article 175, 2°, est abrogé dans le chapitre 7 du présent projet.

L'article 175, 1°, b, 1er tiret et e, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991, qui concerne les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations, est repris dans l'article 234 du projet de texte.

Artikel 230, 2°, herneemt de strafbepalingen ten laste van de reder krachtens artikel 11, 4° en 6°, van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool van de zeelieden ter koopvaardij.

De strafbaarstellingen onder punten 1°, 2° en 5°, van artikel 11 van de voornoemde wet van 25 februari 1964, hebben betrekking op de af te leggen verklaringen inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen, en worden hernomen in de strafbepaling onder artikel 234 van dit ontwerp.

Artikel 11, 3°, van de voornoemde wet van 25 februari 1964, is daarentegen niet langer weerhouden als strafbepaling in dit ontwerp. Deze bepaling bestraft de werkgever die toelaat dat een lid van het varend personeel of een persoon die werk verricht aan boord van de koopvaardij schepen zijn arbeid verlaat om zich wederrechtelijk op de werkloosheidscontrole aan te melden. Om dezelfde redenen als vermeld voor artikel 175, eerste lid, 1°, d, van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991, hebben de auteurs besloten de bepaling op te heffen.

Artikel 230 3°, bestraft de natuurlijke en rechtspersonen die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren wanneer zij nalaten de door de Koning voorgeschreven boeken, registers en documenten bij te houden (in uitvoering van artikelen 2bis en 3bis, van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector), welke noodzakelijk zijn voor het toezicht op de uitvoering van de door de wet opgelegde verplichtingen, namelijk de betaling van een compensatiebijdrage zoals bedoeld in artikel 223, § 3, van de ontwerp tekst.

Punt 4° beoogt de controleprocedure die de werkgever, ressorterend onder het Paritair comité van het bouwbedrijf, in geval van tijdelijke werkloosheid moet respecteren ten aanzien van de Rijksdienst voor sociale zekerheid en de Rijksdienst voor arbeidsvoorzieningsvoorziening.

Punt 4°, a), slaat op de werkgever die het nummer van de niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid moet vermelden bij de onmiddellijke aangifte van de tewerkstelling aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, overeenkomstig de procedure voorzien onder artikel 137, § 4, tweede lid, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering.

Punt 4°, b), slaat op de werkgever die bij de afgifte van een duplicaat van een niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid het nummer van de kaart en de bijhorende gegevens niet heeft medegedeeld aan

L'article 230, 2°, reprend les dispositions pénales à charge de l'armateur en vertu de l'article 11, 4° et 6°, de la loi du 25 février 1964 organisant un Pool des marins de la marine marchande.

Les incriminations des points 1°, 2° et 5°, de l'article 11 de la loi précitée du 25 février 1964, qui concernent les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations, sont reprises dans la disposition pénale prescrite par l'article 234 du présent projet.

Par contre, l'article 11, 3°, de la loi précitée du 25 février 1964 ne constitue plus une infraction pénale dans le présent projet; cette disposition réprime l'employeur qui tolère qu'un membre du personnel naviguant ou qu'une personne effectuant un travail à bord des navires de la marine marchande quitte son travail pour se présenter abusivement au contrôle des chômeurs. Pour les mêmes raisons que celles exposées ci-dessus au sujet de l'article 175 alinéa 1er, 1°, d, de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991, les auteurs ont décidé d'abroger la disposition.

L'article 230, 3°, punit les personnes physiques ou morales qui ont, comme activité principale ou accessoire, l'industrie ou le commerce du diamant ainsi que les importateurs de diamants bruts s'ils ne tiennent pas les livres, registres et documents prescrits par le Roi (en exécution des articles 2bis et 3bis de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un fonds de compensation interne pour le secteur du diamant), nécessaires à la surveillance de l'exécution des obligations imposées par la loi, à savoir, le paiement d'une cotisation de compensation visée par l'article 223, § 3 du projet de texte.

Le 4° vise la procédure de contrôle que l'employeur qui ressortit à la commission paritaire de la construction doit respecter, en cas de chômage temporaire, à l'égard de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'emploi.

Le 4°, a), concerne l'employeur qui doit mentionner le numéro de carte de contrôle non-nominative pour le chômage temporaire, lors de la déclaration immédiate à l'emploi, à l'Office national de sécurité sociale conformément à la procédure prescrite par l'article 137, § 4, alinéa 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage.

Le 4°, b), concerne l'employeur qui, lors de la remise d'un duplicata d'une carte de contrôle non-nominative pour chômage temporaire, n'a pas communiqué le numéro de la carte et les données y afférentes au bureau

het bevoegd werkloosheidsbureau vooraleer de kaart af te geven aan de werkman, overeenkomstig de procedure voorzien onder artikel 137, § 4, derde lid, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991.

Punt 4°, c), slaat op de werkgever die tijdens een periode van tijdelijke werkloosheid een werkman heeft tewerkgesteld die op zijn controlekaart geen melding heeft gemaakt van de arbeidsprestaties. Deze strafbaarstelling is voorzien onder artikel 137, § 4, vijfde lid, van het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991.

De inbreuken met betrekking tot het toezicht en de controle, en meer bepaald de inbreuken met betrekking tot de werkloosheidscontrole zoals bedoeld bij het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991 en de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool van de zeelieden ter koopvaardij, en zoals gestipuleerd onder artikel 230 van de ontwerp tekst, moeten beschouwd worden als inbreuken van gemiddelde ernst (sanctie van niveau 2). Het gaat om formaliteiten waaraan voldaan moet worden met het oog op de gewaarborgde overheidscontrole in het kader van de algemene regelingen voor sociale zekerheid, die de bevolking een vervangingsinkomen garanderen in de vorm van de werkloosheidsuitkeringen, en van het bijzondere stelsel voor sociale zekerheid, het stelsel van tewerkstelling en werkloosheid dat eigen is aan de sector van de zeelieden ter koopvaardij, alsook van een bijzondere bedrijfssector.

Artikel 231

Artikel 231 herneemt de strafbepalingen onder artikelen 8 en 9 van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels.

Die strafbepalingen bestraffen het misbruik van de sociale identiteitskaart en de beroepskaart; de schendingen van de elektronisch leesbare gegevens van de sociale identiteitskaart. Artikel 231, 2°, vereist algemeen opzet.

Ter bescherming van de financiën van de sociale zekerheid tegen fraude wordt voor die bepalingen voorzien de sanctie van niveau 3.

Artikel 232

Deze bepaling herneemt de strafbepalingen van artikel 10 van het Koninklijk besluit van 18 december

du chômage compétent, avant de remettre la carte à l'ouvrier, conformément à la procédure prévue à l'article 137, § 4, alinéa 3, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité.

Le 4°, c), concerne l'employeur qui, pendant une période de chômage temporaire, a occupé un ouvrier qui n'a pas mentionné sur sa carte de contrôle ses prestations de travail. Cette incrimination est prévue à l'article 137, § 4, alinéa 5, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 précité.

Les infractions relatives à la surveillance et au contrôle et, plus particulièrement, les infractions relatives au contrôle du chômage visées par l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991 et la loi du 25 février 1964 organisant un Pool des marins de la marine marchande et stipulées dans l'article 230 du projet de texte sont à considérer comme des infractions de gravité moyenne (sanction de niveau 2). Il s'agit des formalités devant être accomplies en vue d'assurer le contrôle de l'autorité dans le cadre des systèmes généraux de sécurité sociale, système qui garantit à la population un revenu de remplacement que constituent les prestations de l'assurance contre le chômage, et du système particulier de sécurité sociale, le système d'emploi et de chômage propre au secteur des marins de la marine marchande, ainsi que d'un secteur d'activité particulier.

Article 231

L'article 231 reprend les dispositions pénales des articles 8 et 9 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage des assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions.

Ces dispositions pénales sanctionnent l'usage abusif de la carte SIS et de la carte professionnelle ainsi que les atteintes aux données lisibles électroniquement de la carte SIS. L'article 231, 2°, requiert le dol général.

Protégeant les finances de la sécurité sociale contre la fraude, il y a lieu de sanctionner ces obligations de la sanction de niveau 3.

Article 232

Cette disposition reprend les dispositions pénales de l'article 10 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 cité à

1996, aangehaald in voorgaand artikel, en bestraft het fabriceren, bezitten en het in omloop brengen van sociale identiteitskaarten en leesapparatuur.

De motieven die werden aangenomen om de sanctie van niveau 3 voor artikel 231 te rechtvaardigen, kunnen hier hernomen worden.

Artikel 233

Deze bepaling bestraft de werkgever die een werkloze, of een persoon die werkongeschikt is en ten laste valt van de mutualiteit, tewerkstelt waarvan hij weet dat deze uitkeringen ontvangt voor die arbeidsdag. Er moet worden vastgesteld dat de werkgever met kennis van zaken heeft gehandeld. In dat geval wordt hij door het artikel bestraft met een sanctie van niveau 4. Op die manier wordt het evenwicht hersteld tussen de werkgevers en de werklozen, die in dergelijk geval zwaar worden gesanctioneerd.

Artikel 234

Artikel 234 van dit ontwerp omvat een strafbaarstelling betreffende de verklaringen met betrekking tot de subsidies, vergoedingen en toelagen, en de valsheid en het gebruik van valse stukken. De auteurs hebben beslist een strafbaarstelling uit te werken voor alle verklaringen die moeten worden afgelegd voor de verschillende aangelegenheden van de sociale zekerheid, de loopbaanonderbreking en het educatief verlof, alsook een specifieke strafbaarstelling voor de valsheid en het gebruik van valse stukken. Deze eenvormige ontwerp-tekst beoogt niet alle vormen van bedrieglijk opzet inzake subsidies, vergoedingen en toelagen. De desbetreffende prestaties moeten dus toegekend worden op grond van wetten en reglementen die voorgeschreven zijn in een van de aangelegenheden die vallen onder de bevoegdheid van de arbeidsgerechten. Het arbeidsauditoraat, het arbeidsauditoraat-generaal en de diensten van de arbeidsinspectie zijn bevoegd om kennis te nemen van deze inbreuk.

Overigens, de valsheid in geschriften die toelaat om bijdragen te ontduiken, zoals bijvoorbeeld deze die verschuldigd zijn aan de RSZ, wordt beteugeld door het Strafwetboek. Het maakt niet het voorwerp uit van een bijzondere bepaling in huidig Wetboek, maar er valt niet te vrezen dat het arbeidsauditoraat niet bevoegd zou zijn om de strafvervolgung uit te voeren wanneer de inbreuk samenloopt met de strafbepaling met betrekking tot het niet betalen van de bijdrage, zodat hoofdens artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek het arbeidsauditoraat voor het geheel bevoegd is.

l'article précédent et punit la fabrication, la détention et la mise en circulation de cartes d'identité sociale et d'appareils de lecture.

Les motifs qui justifient l'adoption de la sanction de niveau 3 à l'article 231 peuvent être repris ici.

Article 233

Cette disposition punit l'employeur qui a mis au travail un chômeur ou une personne en incapacité de travail et à charge de la mutuelle, dont il sait qu'il perçoit des allocations pour cette journée de travail. Il doit être établi que l'employeur a agi en connaissance de cause. Dans ce cas, il est puni par l'article d'une sanction de niveau 4. De la sorte, on rétablit un équilibre entre les employeurs et les chômeurs, sévèrement sanctionnés dans une telle hypothèse.

Article 234

L'article 234 du présent projet comporte une incrimination relative aux déclarations à faire en ce qui concerne les subventions, indemnités et allocations et aux faux et usage de faux. Les auteurs ont en effet décidé d'élaborer une infraction qui viserait ainsi toutes les déclarations qui doivent être effectuées dans les différentes matières de la sécurité sociale, en matière d'interruption de carrière, en matière de congé-éducation, ainsi qu'une incrimination spécifique du faux et de l'usage de faux. Toutes les formes de fraude en matière de subventions, indemnités et allocations ne sont pas visées par ce projet de texte uniforme. Ainsi, les prestations concernées doivent être accordées sur la base de lois et règlements prescrits dans l'une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail. L'auditorat du travail, l'auditorat général du travail et les services d'inspection du travail sont compétents pour connaître de cette infraction.

Par ailleurs, le faux en écriture qui permet d'éluder des cotisations, comme par exemple celles dues à l'Onss, est réprimé par le code pénal. Il ne fait pas l'objet d'une disposition spécifique dans le présent code, mais il n'y a pas à craindre que l'auditorat du travail ne soit pas compétent pour exercer les poursuites, dès lors que l'infraction se trouve en concours avec la disposition réprimant le non-paiement de la cotisation et qu'en vertu de l'article 155 du Code judiciaire, l'auditorat du travail est compétent pour le tout.

De aanneming van een eenvormige straftekst doet geen afbreuk aan de administratieve sancties waarin voorzien is door de sociale wetten. Zij vormen een systeem van subsidiaire bestraffing.

Artikel 234 gaat uit van de strafbepalingen waarin voorzien is door de sociale wetten en die de feiten bestraffen in verband met de verklaringen voor subsidies, vergoedingen en toelagen. Het is geïnspireerd op de werkzaamheden van de Commissie Dillemans-Vandervorst (P. VANDERVORST, *op. cit.*, p. 122), die in haar voorontwerp de strafbaarstellingen zoals vermeld in het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, overneemt en ze aanpast aan het sociaal strafrecht.

De voornoemde strafbepalingen zijn omschreven in de volgende bepalingen:

- artikel 156, eerste lid, van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939;
- artikel 58 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel;
- artikel 11, 1°, 2°, 5°, van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool van de zeelieden ter koopvaardij;
- artikel 25 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen;
- artikel 38 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers;
- artikel 35, eerste lid, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;
- artikel 54, 4°, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerde op 28 juni 1971;
- artikel 12*bis*, eerste lid, van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag;
- artikel 175, 1°, b en e, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 betreffende de werkloosheidsreglementering;
- artikel 171, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994;
- artikel 31, van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie.

Benevens deze bepalingen zal de incriminatie bijvoorbeeld toepasbaar zijn in het kader van de loopbaan onderbreking en het educatief verlof.

L'adoption d'un texte pénal uniforme ne porte pas atteinte aux sanctions administratives que comportent les lois sociales. Celles-ci constituent un système de répression subsidiaire.

L'article 234 se base sur les dispositions pénales que comportent les lois sociales et qui sanctionnent les faits relatifs aux déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations et s'inspire des travaux de la Commission Dillemans-Vandervorst (P. VANDERVORST, *o. c.*, p. 122) qui, dans son avant-projet de texte, reprend les incriminations de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations, tout en adaptant celles-ci au droit pénal social.

Les dispositions pénales précitées sont décrites dans les dispositions suivantes:

- article 156, alinéa 1er, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;
- article 58 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier;
- article 11, 1°, 2°, 5°, de la loi du 25 février 1964 organisant un Pool des marins de la marine marchande;
- article 25 de l'arrêté royal n°38 du 27 juillet 1967 organisant le statut social des travailleurs indépendants;
- article 38 de l'arrêté royal n°50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés;
- article 35, alinéa 1er, 1°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;
- article 54, 4°, des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971;
- article 12*bis*, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties;
- article 175, 1°, b et e, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage;
- article 171 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994;
- article 31 de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit de l'intégration sociale.

Au-delà de ces dispositions, l'incrimination s'applique à l'hypothèse de l'interruption de carrière et du congé-éducation, par exemple.

Artikel 234 van het ontwerp omschrijft als strafbaar persoon niet alleen de rechthebbenden op sociale prestaties, maar ook alle personen die ertoe gebracht worden verklaringen af te leggen met betrekking tot die prestaties.

De bestaande strafbepalingen zijn niet coherent wat het morele bestanddeel betreft, dat vereist is voor de overtredingen op de sociale wetten. Zo vereist artikel 175, 1°, e, van het koninklijk besluit van 25 november 1991 betreffende de werkloosheidsreglementering, bijzonder opzet terwijl artikel 54, 4°, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, algemeen opzet vereist.

De indieners hebben ervoor gekozen deze inbreuk te verbinden met het algemeen opzet in een streven naar eenvormigheid in de verschillende wetteksten terzake, omdat het algemeen opzet het meest voorkomt binnen het strafrecht, en er rekening is gehouden met het voornoemd koninklijk besluit van 31 mei 1933 dat de strafbaarstellingen vanuit algemeen opzet voorziet. Om een straf te bepalen, moet de rechter aldus vaststellen dat de dader het bij wet omschreven feit wetens en willens heeft gepleegd. De betrokkene is niet strafbaar indien hij het feit heeft gepleegd uit nalatigheid of onoplettendheid.

Dit ontwerp preciseert uitdrukkelijk dat de strafbepaling zoals omschreven onder artikel 234 toepasselijk is met uitzondering van andere strafbepalingen. Deze precisering moet ertoe leiden dat de specifieke tekst wordt toegepast en niet de algemene tekst, zelfs indien deze laatste een zwaardere straf inhoudt. Een deel van de rechtspraak is geneigd om in het geval van de ideale samenloop van misdrijven stelselmatig de zwaarste straf uit het Strafwetboek toe te passen, hetgeen de bijzondere strafteksten ontoepasbaar maakt. Artikel 234 geeft de voorkeur aan de toepassing van de tekst uit het sociaal strafrecht, zelfs indien dit lichtere straffen dan het gemene recht inhoudt, en draagt aldus bij tot de versterking van de bevoegdheid van het arbeidsauditoraat, het arbeidsauditoraat-generaal en van de sociaal inspecteurs.

Artikel 234, 1°, a, b, en 2°, a, b, komt voort uit de artikelen 196, 197 en 210bis, § 1, van het Strafwetboek betreffende de valsheid in private geschriften en de valsheid in informatica, en het gebruik ervan. Deze bepalingen stellen meer bepaald de valsheid in private geschriften en in informatica strafbaar, alsook het gebruik ervan, in het kader van de verklaringen inzake subsidies, vergoedingen en toelagen. Bedrieglijk opzet inzake subsidies kan immers worden gepleegd aan de hand van een vals stuk en het gebruik ervan. Daarenboven moet worden voorzien in een bepaling inzake valsheid in informatica, omdat steeds meer verklaringen inzake sociale zaken via elektronische weg gebeuren.

L'article 234 du projet vise, en tant que personne punissable, non seulement les bénéficiaires de prestations sociales mais aussi toutes les personnes qui sont amenées à effectuer des déclarations en ce qui concerne ces prestations.

Les dispositions pénales existantes n'offrent pas de cohérence en ce qui concerne l'élément moral qui est requis pour les manquements aux lois sociales. Par exemple, l'article 175, 1°, e, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage requiert le dol spécial et l'article 54, 4° des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, nécessite le dol général.

Les auteurs ont choisi d'assortir cette infraction d'un dol général par souci d'uniformisation des différents textes légaux en la matière, le dol général étant le dol le plus commun en droit pénal, et eu égard à l'arrêté royal précité du 31 mai 1933 qui prévoit pour ses incriminations le dol général. Pour punir, le juge doit donc constater que l'auteur a commis l'acte décrit par la loi en le voulant et en sachant qu'il l'accomplissait; l'intéressé n'est pas punissable s'il l'a commis par négligence ou inattention.

Le présent projet précise expressément que la disposition pénale définie à l'article 234 s'applique à l'exclusion d'autres dispositions pénales. Cette précision a pour but d'entraîner l'application du texte spécifique, et non du texte général, même si ce dernier contient une peine plus lourde; une partie de la jurisprudence a tendance, en cas de concours idéal d'infractions, à appliquer systématiquement la peine la plus sévère, contenue dans le code pénal, ce qui rend inapplicables les textes pénaux spécifiques. L'article 234, en privilégiant l'application du texte de droit pénal social même lorsqu'il contient des peines plus faibles que le droit commun, contribue à renforcer la compétence de l'auditorat du travail, de l'auditorat général du travail et des inspecteurs sociaux.

L'article 234, 1°, a, b, et 2°, a, b, est issu des articles 196, 197 et 210bis, § 1er, du Code pénal relatifs aux faux et à l'usage de faux en écritures privées et aux faux et à l'usage de faux en informatique. Ainsi, ces dispositions incriminent spécifiquement le faux en écritures privées et en informatique ainsi que son usage dans le cadre des déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations. En effet, la fraude en matière de subventions peut s'effectuer au moyen d'un faux et de son usage. En outre, il est nécessaire de prévoir une disposition en ce qui concerne le faux en informatique car de plus en plus de déclarations à effectuer en matière de sécurité sociale s'opèrent par la voie électronique.

Artikel 234, 3°, bestraft de opmaak van een onjuiste of onvolledige verklaring of de weigering informatie te leveren die moet worden meegedeeld om sociale prestaties te bekomen of te doen bekomen, ze te bewaren of te laten bewaren.

Artikel 234, 4°, bestraft degene die een sociale prestatie heeft bekomen na valsheid in geschrifte of in informatica te hebben gepleegd, na gebruik te hebben gemaakt van dat vals stuk of na een onjuiste verklaring te hebben opgemaakt.

Ten slotte bestraft artikel 234, 5°, degene die nalaat te verklaren dat hij geen recht heeft op een sociale prestatie.

Die bepaling wil de sociale fraude inzake subsidies tegengaan, die de algemene financiële belangen en meer bepaald die van de sociale zekerheid schaadt en in het bijzonder nadeel kan berokken aan die belangen. Aan de hand van onjuiste of onvolledige verklaringen kan de overtreder immers bedragen genieten of verschaffen waarop de rechthebbende geen recht heeft, en misbruik maken van de solidariteit die ingesteld is in het kader van de algemene en bijzondere regeling van de sociale zekerheid voor werknemers alsook van de regeling van de sociale zekerheid voor zelfstandigen.

Deze strafbaarstelling moet in de plaats treden van onder andere de teksten van het koninklijk besluit van 1933 en van verschillende artikelen van het Strafwetboek, die een straf instellen voor valsheid in geschriften, oplichting, enz. De in deze strenge teksten voorziene straffen lopen voor het merendeel op tot vijf jaar gevangenisstraf. Valsheid in geschriften wordt zelfs bestraft met criminele straffen.

Dit soort van sociale fraude, kleinschalige of grootschalige, is bijzonder ernstig en moet bestraft worden met de sanctie van niveau 3.

Er is rekening gehouden met de opmerking van de Raad van State betreffende de wetgevingstechniek.

Artikel 235

1. Deze bepaling voert een uniformisering door van het stelsel van de ambtshalve veroordelingen tot betaling van verschuldigde bedragen en tot terugbetaling van de onrechtmatig gevorderde bedragen, namelijk:

- artikel 155, derde lid en volgende van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders; gecoördineerd op 19 december 1939;
- artikel 156, derde en vierde lid van dezelfde wet;
- artikel 159, tweede lid van dezelfde wet;

L'article 234, 3°, réprime le fait d'élaborer une déclaration inexacte ou incomplète ou de refuser de fournir des informations qui doivent être transmises pour obtenir ou faire obtenir, pour conserver ou faire conserver des prestations sociales.

L'article 234, 4°, punit celui qui a reçu une prestation sociale après avoir effectué un faux en écritures privées ou en informatique, après avoir fait usage de ce faux ou après avoir élaboré une déclaration inexacte.

Enfin, l'article 234, 5°, punit celui qui omet de déclarer qu'il n'a pas droit à une prestation sociale.

Cette disposition vise à atteindre la fraude sociale en matière de subvention, laquelle porte atteinte aux intérêts financiers de la collectivité, et notamment de la sécurité sociale et peut porter particulièrement préjudice à ces intérêts. En effet, en faisant des déclarations inexactes ou incomplètes, le contrevenant pourrait bénéficier ou faire bénéficier des sommes auxquelles le bénéficiaire n'a pas droit et faire un usage abusif de la solidarité mise en place par le régime général et le régime spécial de sécurité sociale des travailleurs salariés ainsi que par le système de sécurité sociale des travailleurs indépendants.

Cette incrimination est appelée à se substituer entre autres aux textes de l'arrêté royal de 1933 et à différents articles du code pénal, qui répriment les faux en écritures, escroqueries, etc.. Les peines prévues par ces textes sévères vont la plupart du temps jusqu'à cinq ans d'emprisonnement; le faux en écriture est même puni de peines criminelles.

Ce type de fraude sociale, de petite ou de grande ampleur, est particulièrement grave et doit être sanctionné par la sanction de niveau 3.

Il est tenu compte de la remarque du Conseil d'État concernant la légistique.

Article 235

1. Cette disposition uniformise le régime des condamnations d'office qui consistent dans le paiement des sommes dues et dans la restitution des sommes perçues indûment, à savoir:

- l'article 155, alinéas 3 et suivants, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;
- l'article 156, alinéas 3 et 4, de la même loi;
- l'article 159, alinéa 2, de la même loi;

- artikel 12*bis*, § 1, tweede lid van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij;
- artikel 16*bis* van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid voorziet in een ambtshalve veroordeling van de werkgever tot betaling van de verschuldigde bijdragen;
- artikel 20 van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector;
- artikel 35, tweede lid, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

2. De ambtshalve veroordeling waarvan sprake, is een burgerrechtelijke veroordeling die door de rechter in het algemeen belang wordt uitgesproken en behoort tot de openbare strafvordering. Het betreft geen straf, maar een maatregel die tot doel heeft de sporen van de overtreding teniet te doen door de terugbetaling van de onrechtmatig gevorderde bedragen of door de veroordeling tot betaling van de niet-betalde burgerrechtelijke geldboete (zie onder meer Cass. 17 oktober 1984, Pas., 1985, I, blz. 244; Cass., 21 januari 1987, Pas., 1987, I, blz. 586; Cass. 26 april 1989, Rev. Dr. pén. 1989, blzn. 875 e.v. en besluiten van het openbaar ministerie, Cass., 22 juni 1998, Rev. Dr. pén. 1998, blz. 1039, Cass., 6 november 2002, Rev. Dr. pén., 2003, blz. 412).

a) Eerste lid van deze bepaling veroordeelt ambtshalve de schuldenaar van niet-betalde bijdragen, al dan niet werkgever (in de diamantsector zijn de bijdragen bijvoorbeeld ten laste van de invoerder), tot betaling van de bijdragen, de bijdrageoplagen en de verwijlntresten in geval van inbreuken die de al dan niet bedrieglijke niet-betaling betreffen van de bijdragen aan de betrokken diensten.

b) De tweede lid van deze bepaling schrijft een ambtshalve veroordeling voor waarbij de verdachte onrechtmatig gevorderde bedragen dient te vergoeden wanneer hij gestraft wordt omdat hij sociale bijdragen heeft ontvangen waarop hij geen recht had ten gevolge van het verschaffen van een onnauwkeurige of onvolledige inlichting, van een valsheid in private geschriften of informatica of van het gebruik van valse stukken.

Op dat vlak zal er geen wijziging zijn van de rechten van de sociaal verzekerden ten opzichte van wat het handvest van de sociaal verzekerde op dit ogenblik bepaalt.

Het eerste lid van artikel 17 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het handvest van de sociaal verzekerde bepaalt dat, wanneer vastgesteld wordt dat de beslissing aangetast is door een juridische of materiële

- l'article 12*bis*, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté loi concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande;
- l'article 16*bis*, de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence prescrit une condamnation d'office de l'employeur à payer les cotisations dues;
- l'article 20 de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un fonds de compensation interne pour le secteur du diamant;
- l'article 35, alinéa 2, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

2. La condamnation d'office dont il s'agit est une condamnation civile prononcée par le juge dans l'intérêt général, et ressortit à ce titre à l'action publique. Il ne s'agit pas d'une peine mais d'une mesure destinée à faire disparaître les traces de l'infraction par la voie de la restitution des sommes perçues indûment ou de la condamnation à payer la dette civile non exécutée (voy., entre autres, Cass., 17 octobre 1984, Pas., 1985, I, p. 244; Cass., 21 janvier 1987, Pas., 1987, I, p. 586; Cass. 26 avril 1989, Rev. Dr. pén. 1989, pp. 875 et suiv. et conclusions du ministère public, Cass., 24 juin 1998, Rev. Dr. pén., 1998, p.1039, Cass., 6 novembre 2002, Rev. Dr. pén., 2003, p.412).

a) L'alinéa 1er de cette disposition condamne d'office le débiteur de cotisations impayées, qu'il soit l'employeur ou non (par exemple, dans le secteur du diamant, des cotisations sont mises à charge de l'importateur) à payer les cotisations, les majorations de cotisations et les intérêts de retard en cas d'infractions qui consistent dans le non-paiement des cotisations aux organismes intéressés, que ce non-paiement soit ou non frauduleux.

b) Le 2ème alinéa de cette disposition prescrit une condamnation d'office à rembourser les sommes perçues de façon indue lorsque le prévenu est sanctionné pour avoir reçu des prestations sociales auxquelles il n'avait pas droit à la suite d'une déclaration inexacte ou incomplète, d'un faux en écriture privée ou en informatique ou d'un usage de faux.

À ce sujet, il n'y aura pas de modification des droits des assurés sociaux par rapport à ce que prévoit la Charte de l'assuré social à l'heure actuelle.

En effet, l'article 17, alinéa 1er, de la loi du 11 avril 1995 visant à instituer la charte de l'assuré social, établit que l'institution de sécurité sociale doit remplacer la décision administrative entachée d'une erreur de droit ou

vergissing, de instelling van sociale zekerheid de administratieve beslissing dient te vervangen. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.

Indien de vergissing aan de instelling van sociale zekerheid te wijten is en als het recht op de prestatie kleiner is dan het aanvankelijk toegekende recht, neemt volgens het tweede en derde lid van artikel 17 de nieuwe beslissing uitwerking op de eerste dag van de maand na de kennisgeving ervan, behalve indien de sociaal verzekerde wist of moest weten, in de zin van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 (bepalingen die nu gelden voor fraude betreffende sociale zekerheidsprestaties), dat hij geen recht meer had op het gehele bedrag van een prestatie.

Een arrest van het Hof van Cassatie van 6 mei 2002 (nr. S.01.0119.N) bepaalt dat artikel 18 van voormelde wet van 11 april 1995 enkel de termijn bepaalt waarbinnen een nieuwe beslissing kan worden genomen en niet afwijkt van artikel 17 van de wet. De administratieve instelling kan inderdaad haar beslissing intrekken tot aan de sluiting der debatten, wanneer wordt vastgesteld dat de administratieve beslissing aangetast is door een onregelmatigheid of een materiële vergissing. (artikel 18, 3°, van de wet).

Uit het voorgaande vloeit voort dat een sociale zekerheidsinstelling via een herziene beslissing de terugbetaling van de bijdragen die zij ten onrechte aan de sociaal verzekerde heeft gestort, niet kan verkrijgen indien de niet te storten bijdragen het gevolg zijn van een vergissing van haar, want in dat geval is de beslissing van de sociale zekerheidsinstelling niet retroactief. Er is één enkele uitzondering indien de sociaal verzekerde wist of moest weten dat hij geen recht had op deze bedragen.

Het ontwerp van wet dat wij u voorstellen, stelt deze principes helemaal niet ter discussie, want het voorziet in een ambtshalve veroordeling tot terugbetaling van de ten onrechte uitgekeerde bedragen wanneer de verdachte sociale zekerheidsbijdragen heeft ontvangen waarop hij geen recht had ten gevolge van een onjuiste of onvolledige aangifte, valsheid in private geschriften of in informatica of wanneer er sprake was van een algemeen bedrog.

3. De redactie van deze tekst is ontleend aan artikel 155 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939: de ambtshalve veroordeling wordt door de strafrechter enkel uitgesproken wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld. De ambtshalve veroordeling is bijgevolg subsidiair; de burgerlijke partijstelling heeft de overhand op de ambtshalve veroordeling. In het tegenovergestelde geval zou men het gevaar lopen dat men het slachtoffer het recht zou ontnemen om zich burgerlijke partij te stellen, aangezien het slachtoffer geen

materiële. La nouvelle décision prendra effet à la date à laquelle la décision rectifiée aurait dû prendre effet.

Selon les alinéas 2 et 3, de l'article 17, si l'erreur est due à l'institution de sécurité sociale et si, en vertu de la décision rectifiée, l'assuré social voit son droit à la prestation inférieur à celui reconnu initialement, la nouvelle décision prend effet le premier jour du mois qui suit sa notification sauf si l'assuré social savait ou devait savoir, conformément à l'arrêté royal du 31 mai 1933 (disposition actuellement applicable aux fraudes en matière de prestations de sécurité sociale), qu'il n'avait plus droit à l'intégralité de la prestation sociale.

Un arrêt de la Cour de cassation du 6 mai 2002 (n° S.01.0119.N) énonce que l'article 18, de la loi précitée du 11 avril 1995 ne fait qu'indiquer le délai dans lequel une nouvelle décision peut être prise et ne déroge pas à l'article 17 de la loi. L'institution administrative peut effectivement rapporter sa décision en cas d'irrégularité ou d'erreur matérielle dans le délai d'introduction d'un recours devant la juridiction compétente ou si un recours a été introduit, jusqu'à la clôture des débats (article 18, 3° de la loi).

Il résulte de ce qui précède qu'une institution de sécurité sociale ne peut, au moyen d'une décision révisée, obtenir le remboursement des prestations qu'elle a versées indûment à l'assuré social si les versements indus résultent d'une faute de sa part, car dans cette hypothèse, la décision de l'institution de sécurité sociale n'a pas d'effet rétroactif. Il y a une seule exception à cet effet rétroactif, c'est lorsque l'assuré social savait ou devait savoir qu'il n'avait pas droit à ces sommes.

Le projet de loi que nous vous présentons ne remet nullement en cause ces principes, puisqu'il prévoit une condamnation d'office à rembourser les sommes perçues de façon indue lorsque le prévenu est coupable d'avoir reçu des prestations de sécurité sociale auxquelles il n'avait pas droit à la suite d'une déclaration inexacte ou incomplète, d'un faux en écriture privée ou en informatique ou d'un usage de faux et agissait avec un dol général.

3. La rédaction de ce texte s'inspire de l'article 155, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939: la condamnation d'office n'est prononcée par le juge répressif que si les tiers lésés ne se sont pas portés partie civile. La condamnation d'office est donc subsidiaire, la constitution de partie civile prime la condamnation d'office; dans le cas contraire, on risquerait de priver la victime du droit de se constituer partie civile, puisqu'elle n'aurait pas (ou pas souvent) de dommage à justifier au-delà des montants faisant l'objet de la condamnation

(of niet dikwijls) schade zou kunnen aantonen bovenop de bedragen die het voorwerp uitmaken van de ambtshalve veroordeling. Dit zou haar het recht ontzeggen om aan de debatten deel te nemen, terwijl zij door haar aanwezigheid de rechter kan inlichten over de omvang van de schade die zij heeft geleden.

4. De bepaling «de rechter die de straf uitspreekt» werd zodanig verruimd dat zij op alle hypothesen slaat waarbij de rechter de schuld vaststelt van de bijdragplichtige, of de rechter nu een straf uitspreekt, de opschorting van de uitspraak beveelt of een schuldigverklaring uitspreekt ingevolge redelijke overschrijding van de termijn.

5. Het is noodzakelijk om het koninklijk besluit van 31 mei 1933, dat niet meer normgevend zal zijn voor de vervolgingen op het vlak van sociale zekerheidsprestaties, en dus ook niet op het vlak van de ambtshalve veroordeling tot terugbetaling van de ten onrechte uitgekeerde bedragen, lichtjes aan te passen.

HOOFDSTUK III

WIJZIGINGSBEPALINGEN

Artikel 3

De wijziging voorziet in de invoeging van een nieuw derde lid in art. 28ter, § 3, in het Wetboek van Strafvordering. Ingevolge deze nieuwe bepaling zullen de leden van het openbaar ministerie een vorderingsrecht hebben ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in art. 16, 1°, van onderhavig ontwerp. Dit vorderingsrecht bepaalt dat de aangezochte inspectiediensten, in het kader van hun diverse bevoegdheden, gehouden zijn om gevolg te geven aan de vorderingen die uitgaan van de rechterlijke overheden en alle voor het opsporingsonderzoek noodzakelijke handelingen te stellen. Er wordt echter geen afbreuk gedaan aan de bevoegdheden van de diverse sociale inspectiediensten om, overeenkomstig de bepalingen van de wet betreffende de arbeidsinspectie, voor andere inbreuken die worden vastgesteld tijdens de uitvoering van de voorgeschreven plichten, waarschuwingen of termijnen voor regularisatie te stellen. Het vorderingsrecht van het openbaar ministerie is immers geen positief injunctierecht dat afbreuk zou doen aan de bevoegdheden van de inspecteurs op dit vlak. Enkel de feiten die het voorwerp uitmaken van de vorderingen van het openbaar ministerie, en waarvoor dus reeds een strafdossier geopend is, kunnen niet meer het voorwerp uitmaken van waarschuwingen of regularisatietermijnen. Voor andere inbreuken gelden de bevoegdheden van de inspecteurs echter onverkort. Een algemene vordering zonder enige specificatie is derhalve uitgesloten.

d'office. Cela la priverait du droit de participer aux débats, alors que sa présence peut éclairer le juge sur l'étendue du préjudice qu'elle a subi.

4. Les termes «le juge qui prononce la peine» ont été élargis de manière à viser toutes les hypothèses où le juge constate la culpabilité du débiteur de cotisations, qu'il s'agisse pour le juge de prononcer une peine, d'ordonner la suspension du prononcé, de prononcer une déclaration de culpabilité à la suite du dépassement raisonnable.

5. Il est nécessaire de modifier légèrement l'arrêté royal du 31 mai 1933, qui ne sera plus la norme fondant les poursuites en matière de prestations de sécurité sociale, et donc non plus en matière de condamnation d'office à restituer les sommes indûment perçues.

CHAPITRE III

DISPOSITIONS MODIFICATIVES

Article 3

La modification prévoit d'insérer un nouvel alinéa 3 à l'article 28ter, § 3, du Code d'instruction criminelle. À la suite de cette nouvelle disposition, les membres du ministère public auront un droit de réquisition à l'égard des services d'inspection visés à l'article 16, 1°, du présent projet. Ce droit de réquisition détermine que les services d'inspection requis sont tenus, dans le cadre de leurs diverses compétences, de donner suite aux réquisitions émanant des autorités judiciaires et d'accomplir les actes nécessaires à l'information. On ne porte toutefois pas atteinte aux compétences des divers services d'inspection sociale de donner, conformément aux dispositions de la loi concernant l'inspection du travail, des avertissements ou des délais de régularisations pour les autres infractions constatées pendant l'exécution des devoirs prescrits. Le droit de réquisition du ministère public n'est en effet pas un droit d'injonction positive qui porterait atteinte aux compétences des inspecteurs dans ce domaine. Seuls les faits qui font l'objet des réquisitions du ministère public et pour lesquels on a déjà ouvert un dossier pénal ne peuvent plus faire l'objet d'avertissements ou de délais de régularisation. Mais pour les autres infractions, les compétences des inspecteurs s'appliquent sans restriction. Une réquisition générale sans aucune spécification est donc exclue.

In dat verband stelt het College van Procureurs-generaal een omzendbrief op die bepaalt hoe het vorderingsrecht moet worden toegepast door de overheden die belast zijn met strafrechtelijke vervolging, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs, gelet op hun beoordelingsbevoegdheid.

De niet uitvoering van een vordering kan het gevolg zijn van een gebrek aan effectieven in hoofde van een inspectiedienst. Teneinde het parallellisme tussen politiediensten en arbeidsinspectie door te trekken wordt tevens het huidige derde lid van art. 28ter, § 3 van het Wetboek van Strafvordering gewijzigd. In voorkomend geval wordt het dossier overgemaakt aan de procureur-generaal die dan desgevallend het college van procureurs-generaal zal inlichten.

Het spreekt vanzelf dat het openbaar ministerie zijn vorderingsrecht kan uitoefenen binnen de door de wet ingestelde beperkingen. Overeenkomstig het advies van de Raad van State worden aldus de woorden «met uitzondering van de door de wet ingestelde beperkingen» onder nieuw artikel 28ter, § 3, derde lid, van het Wetboek van strafvordering geschrapt.

De Raad van State stelt voor om het woord «inbreuken» te vervangen door «feiten», omdat de strafrechter het hem voorgelegde feit dient te kwalificeren. Het advies van de Raad van State werd op dat punt niet gevolgd. De strafrechter is immers niet gebonden door de kwalificatie van de feiten vanwege het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter. Veranderingen inzake kwalificatie tussen de verwijzingsbeschikking of dagvaarding om te verschijnen en de uitspraak van de feitenrechter komen vaak voor (C. HENNAU, J.J. VERHAEGEN, *Droit pénal général*, Bruxelles, Bruylant, 3ème éd., 2003, p.99; H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, o. c., p.1086 et suivants).

Artikel 4

Artikel 4 wijzigt artikel 39bis van het Wetboek van strafvordering.

Artikel 39bis werd ingevoerd in het Wetboek van strafvordering bij de wet van 28 november 2000 inzake informatica-criminaliteit. Deze wet past met name de bevoegdheden van de procureur des Konings en van de onderzoeksrechter aan in het kader van een opsporingsonderzoek en een strafrechtelijk onderzoek, rekening houdend met de specifieke bekwaamheden die de vervolging van inbreuken inzake informaticacriminaliteit vereist.

Artikel 39bis van het W.v.S. machtigt de procureur des Konings om opsporingshandelingen te verrichten, namelijk maatregelen gericht op het kopiëren, ontoegankelijk maken en verwijderen van in een informaticasysteem opgeslagen gegevens. De onderzoeksrechter beschikt

À cet égard, le Collège des procureurs généraux devra élaborer une circulaire déterminant comment le droit de réquisition sera mis en œuvre par les autorités chargées des poursuites pénales sans porter atteinte aux compétences des inspecteurs sociaux eu égard à leur pouvoir d'appréciation.

La non exécution d'une réquisition peut être la conséquence d'un manque d'effectifs dans le chef d'un service d'inspection. Afin de faire le parallélisme entre les services de police et l'inspection du travail, l'actuel alinéa 3 de l'article 28ter, § 3, du Code d'instruction criminelle est également modifié. Le cas échéant, le dossier est transmis au procureur général qui informera, s'il échet, le collège des procureurs généraux.

Il va de soi que le ministère public peut exercer son droit de réquisition dans les limites des restrictions établies par la loi. Ainsi, suivant l'avis du Conseil d'État, les mots «sauf les restrictions établies par la loi» visés par le nouvel article 28ter, § 3, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle sont supprimés.

Le Conseil d'État propose de remplacer le mot «infractions» par le mot «faits» puisque c'est au juge pénal de qualifier le fait qui lui est soumis. L'avis du Conseil d'État n'est pas suivi sur ce point. En effet, le juge pénal n'est pas tenu par la qualification donnée aux faits par le ministère public ou le juge d'instruction. Ainsi, les changements de qualification entre l'ordonnance de renvoi ou la citation à comparaître et la décision du juge du fond sont fréquents (C. HENNAU, J. J. VERHAEGEN, *Droit pénal général*, Bruxelles, Bruylant, 3ème éd., 2003, p.99; H.-D. BOSLY, D. VANDERMEERSCH, o. c., p.1086 et suivants).

Article 4

L'article 4 constitue une disposition modificative de l'article 39bis du Code d'instruction criminelle.

L'article 39bis a été introduit dans le Code d'instruction criminelle par la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique. Cette loi adapte notamment les pouvoirs dont disposent le procureur du Roi et le juge d'instruction dans le cadre d'une information et d'une instruction pénale eu égard aux spécificités que pose la poursuite des infractions relatives à la criminalité informatique.

L'article 39bis du C.I.Cr. habilite le procureur du Roi à prendre en tant qu'actes d'information, des mesures visant à copier, rendre inaccessible et retirer des données stockées dans un système informatique. Le juge d'instruction dispose des mêmes pouvoirs dans le cadre

over dezelfde bevoegdheden in het kader van het onderzoek (artikel 89 van het W.v.S. met verwijzing naar artikel 39*bis* van hetzelfde wetboek).

De wetgever heeft die bijzondere regels aangenomen om de procureur des Konings en de onderzoeksrechter in staat te stellen om te beschikken over gegevens die zijn opgeslagen, verwerkt en overgedragen via een informaticasysteem zonder te moeten overgaan tot de inbeslagneming van de materiële informatiedrager waarop die gegevens zich bevinden. Daarnaast houdt die bepaling waarborgen in voor de personen wier rechten geschaad kunnen worden door voornoemde maatregelen, waarbij de doelmatigheid van de rechtsvordering wordt gegarandeerd.

De procureur des Konings en de onderzoeksrechter kunnen voornoemde gegevens kopiëren op dragers die toebehoren aan de overheid of in geval van dringendheid of om technische redenen op dragers die beschikbaar zijn bij de personen die gerechtigd zijn om het informaticasysteem te gebruiken (artikel 39*bis*, § 2, van het W.v.S.).

De procureur des Konings en de onderzoeksrechter kunnen in dat geval de passende technische middelen aanwenden om de toegang tot die gegevens en de kopieën daarvan te verhinderen en tevens de integriteit ervan te waarborgen (artikel 39*bis*, § 3 van het W.v.S.). Zij kunnen eveneens het verdere gebruik van het geheel of een deel van die gegevens toestaan, wanneer dit geen gevaar voor de strafvordering oplevert (artikel 39 *bis*, § 3, van het W.v.S.).

In bepaalde gevallen, wanneer de gegevens het voorwerp van het misdrijf vormen of voortgekomen zijn uit het misdrijf en wanneer de gegevens strijdig zijn met de openbare orde of de goede zeden, of een gevaar opleveren voor de integriteit van informaticasystemen of gegevens die door middel daarvan worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen, kunnen de procureur des Konings en de onderzoeksrechter die gegevens ontoegankelijk maken (artikel 39*bis*, § 3, tweede lid, van het W.v.S.).

De paragraaf 4 geeft de procureur des Konings en de onderzoeksrechter de toelating om de gegevens enkel te blokkeren en de integriteit ervan te waarborgen wanneer het kopiëren ervan niet mogelijk is om technische redenen of wegens de omvang van de gegevens.

De paragraaf 5 verplicht de procureur des Konings en de onderzoeksrechter om de verantwoordelijke van het informaticasysteem op de hoogte te brengen van de zoekingen in het informaticasysteem. Daartoe delen zij hem een samenvatting van de verrichte handelingen mee.

Naast het waarborgen van de integriteit van de gegevens verplicht artikel 39*bis*, § 6, van het W.v.S. de

de l'instruction (article 89 du C.I.Cr. renvoyant à l'article 39*bis* du même code).

Ces règles particulières ont été adoptées par le législateur afin de permettre au procureur du Roi et au juge d'instruction de disposer de données stockées, traitées ou transmises par le biais d'un système informatique sans devoir saisir le support matériel informatique sur lequel se trouvent ces données. En outre, cette disposition offre des garanties aux personnes dont les droits peuvent être lésés par les mesures précitées tout en assurant l'effectivité de l'action publique.

Le procureur du Roi et le juge d'instruction peuvent copier les données précitées sur des supports appartenant à l'autorité ou, en cas d'urgence ou pour des raisons techniques, sur des supports disponibles aux personnes habilitées à utiliser le système informatique (article 39*bis*, § 2, du C.I.Cr.).

Le procureur du Roi et le juge d'instruction peuvent, dans cette hypothèse, utiliser les moyens techniques appropriés pour empêcher l'accès à ces données ainsi qu'aux copies de ces données. Ils doivent garantir l'intégrité de ces données selon les mêmes moyens (article 39*bis*, § 3, du C.I.Cr.). Ils peuvent également autoriser l'usage ultérieur de ces données ou d'une partie de celles-ci lorsque cela ne représente pas de danger pour l'exercice des poursuites (article 39*bis*, § 3, du C.I.Cr.).

Dans certains cas, lorsque les données forment l'objet de l'infraction ou sont produites par celle-ci et si elles sont contraires à l'ordre public ou aux bonnes mœurs ou constituent un danger pour l'intégrité des systèmes informatiques ou pour des données stockées, traitées ou transmises par le biais des systèmes informatiques, le procureur du Roi et le juge d'instruction peuvent rendre ces données inaccessibles (article 39*bis*, § 3, alinéa 2, du C.I.Cr.).

Le § 4 autorise le procureur du Roi et le juge d'instruction à uniquement prescrire le blocage des données et à garantir l'intégrité des données lorsque la copie de celles-ci est impossible pour des raisons techniques ou à en raison du volume que représentent ces données.

Le § 5 oblige le procureur du Roi et le juge d'instruction à informer le responsable du système informatique des recherches qui ont été effectuées dans les systèmes informatiques. À cet égard, ils doivent lui communiquer un résumé des opérations effectuées.

Enfin, outre l'obligation de garantir l'intégrité des données, l'article 39*bis*, § 6, du C.I.Cr oblige le procureur

procureur des Konings en de onderzoeksrechter om de vertrouwelijkheid van die gegevens te garanderen via de aanwending van de passende technische middelen.

Artikel 4 bepaalt dat de arbeidsauditeur dezelfde bevoegdheden heeft als de procureur des Konings. De sociaal inspecteurs kunnen in de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie het openbaar ministerie bijstaan bij een strafrechtelijk onderzoek ter bestrijding van informaticacriminaliteit.

Artikel 5

De wijzigingen onder artikel 3 hebben betrekking op het opsporingsonderzoek. In het kader van het gerechtelijk onderzoek worden in artikel 5 derhalve dezelfde wijzigingen aangebracht aan artikel 56, § 2, Wetboek van Strafvordering.

Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt artikel 5 aangepast op dezelfde manier als artikel 3.

Artikel 6

Artikel 6 wijzigt artikel 88*quater*, dat is ingevoegd in het Wetboek van strafvordering bij de wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit.

In het kader van de bestrijding van informaticacriminaliteit kan de onderzoeksrechter op grond van artikel 88*quater*, § 1, personen van wie hij vermoedt dat ze een bijzondere kennis hebben van het informaticasysteem, bevelen om mee te werken bij de overdracht van inlichtingen over de werking ervan.

Daartoe vaardigt de onderzoeksrechter een met redenen omkleed bevelschrift uit dat hij aan de procureur des Konings meedeelt, en waarin hij de omstandigheden eigen aan de zaak die de maatregel wettigen, vermeldt. De onderzoeksrechter kan een officier van gerechtelijke politie bevelen om het bevelschrift van de onderzoeksrechter uit te voeren.

De onderzoeksrechter kan iedere geschikte persoon bevelen om zelf het informaticasysteem te bedienen (§ 2).

De paragraaf 2, tweede lid, bepaalt dat het bevel van de onderzoeksrechter niet kan worden gegeven aan de verdachte en aan de personen bedoeld in artikel 156 van het W.v.S., namelijk de bloedverwanten van de beklagde in de opgaande of de nederdalende lijn, zijn broeders of zusters of zijn aanverwanten in dezelfde graad. (...) «De verplichting om bepaalde data te zoeken kan evenwel niet worden opgelegd aan de verdachte, gezien de bescherming tegen zelf-incriminatie. De verdachte moet immers (...) zijn zwijgrecht kunnen laten

du Roi et le juge d'instruction à assurer la confidentialité de ces données en utilisant les moyens techniques appropriés.

L'article 4 prévoit que l'auditeur du travail a les mêmes pouvoirs que le procureur du Roi. Les inspecteurs sociaux revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire pourront assister le ministère public au cours d'une enquête pénale visant, plus particulièrement à lutter contre la criminalité informatique.

Article 5

Les modifications de l'article 3 concernent l'information. L'article 5 apporte les mêmes modifications, dans le cadre de l'instruction, à l'article 56, § 2, du Code d'instruction criminelle.

L'article 5 est adapté de la même manière que l'article 3 suite à l'avis du Conseil d'État.

Article 6

L'article 6 constitue une disposition modificative de l'article 88*quater* inséré dans le Code d'instruction criminelle par la loi du 28 novembre 2000 relative à la criminalité informatique.

Dans le cadre de la lutte contre la criminalité informatique, l'article 88*quater*, § 1er, autorise le juge d'instruction, à exiger des personnes dont il présume qu'elles ont une connaissance particulière du système informatique qu'elles coopèrent quant à la transmission d'informations sur le fonctionnement de celui-ci.

À cet égard, le juge d'instruction rend une ordonnance motivée qu'il communique au procureur du Roi et dans laquelle il mentionne les circonstances propres à l'affaire qui justifient la mesure. Le juge d'instruction peut déléguer un officier de police judiciaire pour exécuter l'ordonnance du juge d'instruction.

Le juge d'instruction peut également contraindre toute personne appropriée à effectuer des opérations dans le système informatique (§ 2).

L'alinéa 2 du § 2 stipule que l'ordonnance du juge d'instruction ne peut concerner l'inculpé et les personnes visées à l'article 156 du C.I.Cr., à savoir les ascendants, les descendants, les frères, les sœurs et les alliés au même degré de l'inculpé. En effet, il n'est «(...) pas possible de soumettre l'inculpé à l'obligation d'effectuer des recherches à propos de certaines données compte tenu du principe de protection contre l'auto incrimination. L'inculpé doit pouvoir faire valoir son droit au silence (...).» (Loi précitée du 28 novembre 2000, Doc. Parl.,

gelden.» (Voornoemde wet van 28 november 2000, Parl. Stuk, Kamer, gew. zit., 1999-2000, 50-213/001 en 50-214/001, blz. 27).

De weigering tot medewerking als bedoeld onder § 1 en 2 wordt strafrechtelijk gesanctioneerd.

Artikel 88*quater* van het Wetboek van Strafvordering is de pendant van artikel 39*bis* van hetzelfde wetboek. Om tot inbeslagneming van informaticagegevens te kunnen overgaan, moeten de sociaal inspecteurs de bevelschriften die de onderzoeksrechter uitvaardigt op grond van artikel 88*quater*, kunnen uitvoeren.

De wijzigingen die op grond van artikel 6 worden aangebracht in artikel 88*quater*, stellen de sociaal inspecteurs in de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie in staat om het bevelschrift van de onderzoeksrechter als vermeld onder artikel 88*quater*, § 1, uit te voeren.

Die bepaling geeft de onderzoeksrechter eveneens de mogelijkheid om de uitvoering van het bevel als bedoeld onder artikel 88*quater*, § 2, over te dragen aan een hulpofficier van gerechtelijke politie van de procureur des Konings of van de arbeidsauditeur.

Artikel 7

Artikel 7 is een bepaling die artikel 216*bis*, § 1, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering wijzigt en is hoofdzakelijk een vereenvoudiging van de bepaling. In de loop van de tijd werden diverse wijzigingen aan deze bepaling aangebracht, zodat het quasi onleesbaar geworden is. Dit artikel verwijst trouwens naar zekere wettelijke bepalingen die werden ingetrokken naar aanleiding van hun integratie in onderhavig wetboek, de verwijzingen werden dan ook aangepast. Er werden ten slotte enkele aanpassingen ingevoerd die nodig waren door de keuze voor een uniforme drempel onder welke de bevoegde dienst en de arbeidsgerechten niet kunnen dalen wanneer ze rekening houden met verzachtende omstandigheden (40% van het minimumbedrag van de geldboete).

Artikel 8

Gezien het verouderd karakter hebben de auteurs geopteerd voor de opheffing van artikel 73, eerste lid, van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, dat verwijst naar artikel 3 en 14, tweede lid, van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

Dit ontwerp stelt de depenalisering voor van artikel 73, tweede lid, van de voornoemde wetten van 19 december 1939. De inhoudingen die gedaan werden

Chambre, sess. ord., 1999-2000, 50-213/001 et 50-214/001, p.27).

Le refus de fournir la collaboration visée aux § 1er et § 2 est sanctionné pénalement.

L'article 88*quater* du Code d'instruction criminelle est le pendant de l'article 39*bis* du même code. Pouvant procéder à des saisies de données informatiques, les inspecteurs sociaux doivent pouvoir exécuter les ordonnances que le juge d'instruction prend sur la base de l'article 88*quater*.

Les changements qu'apporte l'article 6 à l'article 88*quater* vise à permettre aux inspecteurs sociaux bénéficiant de la qualité d'officier de police judiciaire d'exécuter l'ordonnance du juge d'instruction visée au § 1er de l'article 88*quater*.

De même, cette disposition permet au juge d'instruction de déléguer à un officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail l'exécution de l'ordre visé au § 2 de l'article 88*quater*.

Article 7

L'article 7 est une disposition modificative de l'article 216*bis*, § 1er, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle qui est essentiellement une simplification de la disposition. En effet, au fil du temps, diverses modifications y ont été apportées au point de le rendre quasiment illisible. Par ailleurs, cet article fait renvoi à certaines dispositions légales abrogées suite à leur incorporation dans le présent code; les renvois ont donc été adaptés. Enfin, on y a introduit les adaptations nécessitées par l'option pour un seuil uniforme en dessous duquel l'administration compétente et les juridictions du travail ne peuvent descendre en cas d'admission de circonstances atténuantes (40% du montant minimum de l'amende).

Article 8

En raison de sa désuétude, les auteurs ont choisi d'abroger l'article 73, alinéa 1er, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, lequel renvoie à l'article 3 et 14, alinéa 2, de la loi du 12 avril 1965 relative à la protection de la rémunération des travailleurs.

Le présent projet propose de dépenaliser l'article 73, aliéna 2, des lois précitées du 19 décembre 1939. En effet, les retenues qui ont été effectuées en dehors des

buiten de bij wet voorziene gevallen vereisen immers geen strafrechtelijke sancties, maar kunnen vallen onder een doelmatige regeling via een burgerrechtelijke sanctie. De voorgestelde wijziging verplicht de kinderbijslagkassen, de Rijksdienst voor sociale zekerheid en de werkgevers die inhoudingen hebben gedaan buiten de bij wet voorziene gevallen, deze aan de rechthebbenden op gezinsprestaties terug te betalen, verhoogd met tien procent.

Artikel 9

Het ontwerp neemt de strafrechtelijke sanctie voor de werkgever die het arbeidsreglement verandert zonder de naleving van de procedure die de wet voor de redactie of de wijziging van het reglement oplegt, niet over. Het lijkt doeltreffender te zijn om de werkgever de mogelijkheid te ontnemen om het reglement in te roepen wanneer hij de wettelijke procedure niet heeft nageleefd.

Het ontwerp voorziet dus dat het reglement in dat geval niet aan de werknemer kan worden tegengesteld. Indien het in het voordeel van de werknemer is, kan hij de bepaling van het reglement wel inroepen, zelfs indien de werkgever de wettelijke procedure niet heeft nageleefd.

De tekst breidt de onmogelijkheid om het reglement tegenstelbaar te maken, uit tot de hypothese waarin de werkgever geen kopie van het reglement aan de werknemer heeft overhandigd; op dit punt bekrachtigt het gewoon de rechtspraak op dit punt (Cass, 3 september 1970, *R.D.S.*, p.263; Cass, 9 juni 1980, *R.W.*, 1980-1981, p.1489; *R.D.S.*, 1981, p.12).

Artikel 10

Artikel 10 omvat de invoering van een nieuw artikel 47bis in de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers.

Deze bepaling schrijft voor dat het loon als niet uitbetaald dient te worden beschouwd indien dat gebeurd is in strijd met de bepalingen van artikelen 4 tot 6 en 11, tweede en derde lid, 13, 14, 16 en 17, van de besluiten die genomen zijn in uitvoering van die bepalingen.

In een arrest van 14 april 1986 (Cass, 14 april 1986, *Pas.*, 1986, I, blz.989) is het Hof van Cassatie van oordeel dat de voordelen in natura niet als loon kunnen worden beschouwd wegens de niet-naleving van de vormvereisten die voorgeschreven zijn onder artikel 6, § 1, tweede lid, van de wet van 12 april 1965, waarvan de uitbetaling van het loon afhankelijk is.

Artikel 10 geeft deze redenering een algemeen karakter en breidt ze uit tot een reeks overtredingen.

cas prévus par la loi ne nécessitent pas de sanctions pénales mais pourraient faire l'objet d'une régularisation efficace au moyen d'une sanction civile: la modification proposée oblige les caisses d'allocations familiales, l'Office national de sécurité sociale, les employeurs qui ont effectué des retenues en dehors des cas prévus par la loi de rembourser celles-ci majorées de dix pour cent aux bénéficiaires des prestations familiales.

Article 9

Le projet ne reconduit pas la sanction pénale à charge de l'employeur qui modifie le règlement de travail sans respecter la procédure prévue par la loi pour l'établissement ou la modification du règlement. Il paraît plus efficace de priver l'employeur de la possibilité d'invoquer le règlement lorsqu'il ne s'est pas conformé à la procédure légale.

Le projet prévoit donc l'inopposabilité du règlement au travailleur dans un tel cas. En revanche, si le travailleur y a avantage, il pourra invoquer la disposition du règlement même en l'absence de respect de la procédure par l'employeur.

Le texte étend l'inopposabilité à l'hypothèse où l'employeur n'a pas remis de copie du règlement au travailleur; il ne fait, sur ce point, qu'entériner la jurisprudence bien établie à ce sujet (Cass, 3 septembre 1970, *R.D.S.*, p.263; Cass, 9 juin 1980, *R.W.*, 1980-1981, p.1489; *R.D.S.*, 1981, p.12).

Article 10

L'article 10 introduit un nouvel article 47bis dans la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération du travailleur.

Cette disposition prescrit que la rémunération doit être considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 4 à 6 et 11, alinéas 2 et 3, 13, 14, 16 et 17, et des arrêtés pris en exécution de ces dispositions.

Dans un arrêt du 14 avril 1986 (Cass, 14 avril 1986, *Pas.*, 1986, I, p.989), la Cour de cassation considère qu'en raison du non-respect des formalités prescrites par l'article 6, § 1er, alinéa 2 de la loi du 12 avril 1965 auxquelles le paiement de la rémunération en nature est subordonné, les avantages en nature ne peuvent être considérés comme de la rémunération.

L'article 10 généralise ce raisonnement et l'étend à une série de manquements. Si l'employeur ne paie

Indien de werkgever het loon niet volgens de wettelijke regels uitbetaalt, wordt het beschouwd als zijnde niet uitbetaald. De regel is van toepassing bij de niet-naleving van bijvoorbeeld:

- de regels tot uitbetaling van het loon in munt die wettelijk gangbaar is in België, tenzij de werknemer zijn activiteit uitoefent in het buitenland en gevraagd heeft dat zijn loon geheel of gedeeltelijk wordt uitbetaald in munt die wettelijk gangbaar is in het land waar de werknemer zijn activiteit uitoefent;
- de regels inzake uitbetaling van het loon in natura;
- de regels betreffende de voorwaarden inzake uitbetaling van hand tot hand of in giraal geld;
- de regels die bepalen welke uitbetalingswijzen gehanteerd te worden in geval van beslag op de bankrekening waarop het loon van de werknemer gewoonlijk wordt overgeschreven;
- de regels met betrekking tot de plaats van de uitbetaling van het loon van de werknemers, waarbij in geval van uitbetaling van hand tot hand de werknemer niet verplicht wordt om zich tijdens een gewone inactiviteitsdag te verplaatsen;
- de regels die de uitbetaling van het loon in kantines, drank- of ontspanningsgelegenheden;
- enz.

Artikel 11

De inbreuken op de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarigenplan voor werkgelegenheid en meer bepaald deze die betrekking hebben op de sociale balans, vormen gemeenschappelijke inbreuken die onder de bevoegdheid van het parket van de procureur des Konings en van het parket-generaal ressorteren.

De bepalingen betreffende de sociale balans in de wet van 22 december 1995 hebben tot doel om de regering « (...) correcte en regelmatige informatie over de kwantitatieve en kwalitatieve situatie van de tewerkstelling » te verstrekken (Parl. St., Kamer, gew.zit., 1995-1996, nr.214/1, p.14) zodat deze de impact van haar beleid inzake tewerkstelling kan beoordelen.

De gegevens betreffende de sociale balansen vormen gegevens over de tewerkstelling van de ondernemingen, zowel wat de interne tewerkstelling van de ondernemingen betreft (werknemers die in het personeelsregister zijn ingeschreven), als wat de externe tewerkstelling betreft (uitzendkrachten en personen die

pas la rémunération selon les conditions légales, elle est considérée comme n'étant pas payée. Cette règle s'applique en cas de non-respect, par exemple:

- des règles imposant le paiement de la rémunération en espèces ayant cours légal en Belgique, à moins que le travailleur exerce son activité professionnelle à l'étranger et ait demandé que son salaire soit payé en tout ou en partie en monnaie ayant cours légal dans le pays où il exerce sa profession;
- des règles régissant le paiement de la rémunération en nature;
- de celles concernant les conditions du paiement de la main à la main et du paiement en monnaie scripturale;
- de celles indiquant les modes de paiement qui doivent être utilisés en cas de saisie du compte bancaire sur lequel est d'ordinaire versée la rémunération;
- de celles qui sont relatives au lieu du paiement de la rémunération des travailleurs et qui visent, en cas de paiement de la main à la main, à ce que le travailleur ne soit pas obligé de se déplacer pendant un jour d'inactivité habituelle;
- de celles qui interdisent le paiement de la rémunération dans les cantines, débits de boissons ou lieux de divertissements;
- etc.

Article 11

Les infractions à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et, plus particulièrement, celles qui concernent le bilan social constituent des infractions de droit commun relevant de la compétence du parquet du procureur du Roi et du parquet général.

Les dispositions consacrées au bilan social dans la loi du 22 décembre 1995 ont pour objectif de fournir au gouvernement « (...) une information correcte et régulière sur la situation tant quantitative que qualitative de l'emploi » (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1995-1996, n°214/1, p.14) afin que celui-ci puisse apprécier l'impact de sa politique en matière d'emploi.

Les données relatives aux bilans sociaux constituent des données sur l'emploi des entreprises tant en ce qui concerne l'emploi interne des entreprises (travailleurs inscrits au registre du personnel) qu'en ce qui concerne l'emploi externe (intérimaires et personnes mises à la disposition de l'entreprise). Le bilan social contient aussi

ter beschikking gesteld zijn van de onderneming). De sociale balans bevat verder informatie over de opleiding van de werknemers van de onderneming en de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling.

Vermits het om sociale gegevens gaat, is het gewenst dat de leden van het arbeidsauditoraat en van het arbeidsauditoraat-generaal bevoegd zijn om kennis te nemen van inbreuken inzake de sociale balans, gelet op hun specifieke opleiding in sociaal recht.

Daarom stelt onderhavig ontwerp voor om de bevoegdheid om kennis te nemen van burgerlijke geschillen betreffende de reglementering inzake de sociale balans, de burgerlijke bevoegdheid die de strafrechtelijke bevoegdheid van het arbeidsauditoraat en van het arbeidsauditoraat-generaal binnen de grenzen van de regels betreffende samenloop en de connexiteit vastlegt, aan de arbeidsrechtbank toe te vertrouwen.

Artikel 12

Deze bepaling past de wettelijke verwijzingen van artikel 583 van het Gerechtelijk Wetboek aan.

Artikel 13

Deze bepaling bevestigt in het Gerechtelijk Wetboek de bevoegdheid van de voorzitter van de arbeidsrechtbank wat betreft het beroep tegen de inbeslagnemingen die uitgevoerd zijn in uitvoering van artikelen 35 en 38 of door de maatregelen die genomen zijn in uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49 van onderhavig ontwerp.

Artikel 14

Dit artikel bepaalt in het Gerechtelijk Wetboek de territoriale bevoegdheid van de voorzitter van de arbeidsrechtbank wat betreft de beroepen tegen inbeslagnemingen die uitgevoerd zijn in uitvoering van artikelen 35 en 38 of door de maatregelen die genomen zijn in uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49 van onderhavig ontwerp. De bepaling van de territoriaal bevoegde rechter is ontstaan uit de noodzaak om een effectief verhaal in te richten tegen bovenvermelde maatregelen. Dit artikel vestigt een verwantschap tussen de rechter en de feiten die aanleiding hebben gegeven tot de dwangmaatregel. Dit verwantschap vergemakkelijkt bijvoorbeeld het onderzoek ter terechtzitting.

des informations sur la formation des travailleurs de l'entreprise et les mesures d'aides à l'emploi.

S'agissant de données sociales, il est souhaité, qu'en vertu de leur formation spécifique en droit social, les membres de l'auditorat du travail et de l'auditorat général du travail soient compétents pour connaître des infractions en matière de bilan social.

Ainsi, le présent projet propose de confier au tribunal du travail la compétence de connaître des contestations civiles portant sur la réglementation en matière de bilan social, la compétence civile déterminant la compétence pénale de l'auditorat du travail et de l'auditorat général du travail dans les limites des règles relatives au concours et à la connexité.

Article 12

Cette disposition adapte les références légales de l'article 583 du Code judiciaire.

Article 13

Cette disposition consacre, dans le Code judiciaire, la compétence du président du Tribunal du travail quant au recours contre les saisies pratiquées en exécution des articles 35 et 38 ou par les mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49 du présent projet.

Article 14

Cet article détermine, dans le Code judiciaire, la compétence territoriale du président du tribunal du travail quant au recours contre les saisies pratiquées en exécution des articles 35 et 38 ou par les mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49 du présent projet. La détermination du juge territorialement compétent est liée à la nécessité d'établir un recours effectif contre les mesures susvisées. Cet article établit une proximité entre le juge et les faits qui ont donné lieu à la mesure de contrainte. Cette proximité facilite l'instruction d'audience, par exemple.

Artikel 15

Deze bepaling stelt dat het beroep tegen inbeslagnemingen die uitgevoerd zijn in uitvoering van artikelen 35 en 38 of door de maatregelen die genomen zijn in uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49 van onderhavig ontwerp een verplicht mededeelbare zaak uitmaakt krachtens artikel 764, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Artikel 16

Deze bepaling voorziet dat de dwangsom, door de arbeidsgerechten bevolen op vraag van het arbeidsauditoraat, geïnd wordt door de administratie der registratie en domeinen. Voormeld artikel voorziet tevens een bestemming voor de dwangsommen vastgesteld op basis van artikel 1072*bis* van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de geldboete wegens roekeloos hoger beroep.

Wat betreft de personen geïndiceerd door de inbreuk en belanghebbende in haar regularisatie die vrijwillig tussenkomen en die de veroordeling tot een dwangsom zouden bekomen, is de eerste alinea van artikel 1385*quater* van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing.

Artikel 17

Artikel 17 wijzigt artikel 24, eerste lid, 2°, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Die bepaling voorziet in een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maand en een geldboete van 26 tot 500 euro of in een van die straffen alleen voor zij die als voorwaarde voor het begeven van een betrekking of zelfs voor het verlenen van kortingen of commissielonen, de verplichting opleggen aandelen, deelbewijzen, of welkdanige obligaties aan te kopen, erop in te schrijven of te storten of geldsommen te overhandigen anders dan als borgstelling van de werknemer.

Dit ontwerp stelt voor die bepaling te depenaliseren en het voornoemd verbod te bestraffen met nietigheid en terugbetaling.

De bepaling gaat gedeeltelijk terug op de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet, wat het begrip effecten betreft.

Aldus is het voor de werkgever verboden het begeven van een betrekking afhankelijk te stellen van de verplichting voor de werknemer om effecten zoals obligaties, aandelen, deelbewijzen of deelnemingen, in welke vorm ook, te kopen, te ruilen of erop in te schrijven, deelbewijzen te storten of geldsommen te overhandigen anders dan als borgstelling van de werknemer.

Article 15

Cette disposition prescrit que le recours contre saisies pratiquées en exécution des articles 35 et 38 ou par les mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49 du présent projet constitue une cause obligatoirement communicable en vertu de l'article 764, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Article 16

Cette disposition prévoit que l'astreinte ordonnée par les juridictions du travail à la demande de l'auditorat du travail est recouvrée par l'administration de l'enregistrement et des domaines. L'article susvisé prévoit ainsi une destination aux astreintes inspirée par l'article 1072*bis* du Code judiciaire relatif à l'amende de fol appel.

En ce qui concerne les personnes visées par l'infraction et concernée par sa régularisation qui forment intervention volontaire et qui obtiendraient la condamnation à une astreinte, le premier alinéa de l'article 1385*quater* du Code judiciaire est applicable.

Article 17

L'article 17 modifie l'article 24, alinéa 1er, 2°, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

Dans son état actuel, cette disposition punit d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 500 euros ou de l'une de ces peines seulement ceux qui subordonne l'octroi d'un emploi, de remises et de commissions à la condition de souscrire, de verser ou d'acheter des actions, parts d'intérêts ou obligations quelconques ou de remettre des fonds à un titre autre que celui de cautionnement du travailleur.

Le présent projet propose de dépénaliser cette disposition et de remplacer la peine par des sanctions civiles, à savoir la nullité et la restitution.

La disposition s'inspire partiellement de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire en ce qui concerne la notion de valeurs mobilières.

Ainsi, l'employeur ne peut subordonner l'octroi ou le maintien d'un emploi à la condition, pour le travailleur, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, telles que des obligations, des actions, des parts ou participations, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à un titre autre que celui de cautionnement du travailleur.

De bedingen die strijdig zijn met het verbod worden geacht niet geschreven te zijn. Het verbod en de nietigheid van die strijdige bedingen gaan gepaard met een burgerrechtelijke sanctie: de werkgever is gehouden de werknemer de geldsommen terug te betalen die hij wederrechtelijk heeft ontvangen, vermeerderd met tien percent en de wettelijke intresten vanaf de datum van de overhandiging of betaling vanwege de werknemer. Indien het nadeel voor de werknemer groter is, kan hij een hogere schadevergoeding bekomen mits hij het bewijs levert van het bestaan en de omvang van het nadeel.

Die burgerrechtelijke sanctie geldt ook voor de werkgever die de dienstbetrekking of de voortzetting van de dienstbetrekking van de geheel of gedeeltelijk met fooien of bedieningsgeld betaalde werknemer afhankelijk stelt van een storting (artikel 18 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers).

Dit ontwerp stelt de opheffing voor van artikel 24, eerste lid, 1°, en tweede lid, van de wet van 3 juli 1978. Dat artikel bestraft de werkgever die de bepalingen betreffende de borgstelling van de werknemer niet naleeft. De bedrieglijke verduistering van de borgstelling kan bestraft worden op grond van artikel 491 van het Strafwetboek betreffende het misbruik van vertrouwen.

Artikel 18

Dit artikel wijzigt artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

De nieuwe straffen inzake sluiting en verbod zoals bepaald onder de artikelen 111 en 112 van dit ontwerp zijn dwangmaatregelen die aanzienlijke maatschappelijke gevolgen kunnen hebben. Vandaar de noodzaak om de werknemers te beschermen tegen de gevolgen die deze maatregelen vanuit sociaal oogpunt op de onderneming kunnen hebben.

Wat dat betreft stelt de Raad van State voor de bepalingen van de artikelen 26 en 27 van de wet van 3 juli 1978 te herzien. Het Sociaal Strafwetboek wil echter niet de evenwichten verstoren die de sociale partners bereikt hebben binnen het kader van de wet van 3 juli 1978. Een voorstel van wijziging van de wet van 3 juli 1978 zal aan de sociale partners in de Nationale Arbeidsraad worden voorgelegd.

Artikel 19

Die bepaling stelt eveneens de depenalisatie voor van de incriminatie onder artikel 31 van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst.

Les clauses contraires à l'interdiction sont réputées non écrites. L'interdiction et la nullité de toutes clauses contraires à celle-ci sont assorties d'une sanction civile: l'employeur est tenu de restituer au travailleur les sommes qu'il a illégalement perçues majorées d'une indemnité forfaitaire de dix pour cent de ces sommes ainsi que des intérêts au taux légal depuis la date de la remise ou du paiement par le travailleur. Toutefois, si le dommage du travailleur est plus élevé, il pourra obtenir une indemnisation plus importante, à la condition qu'il apporte la preuve de l'existence et de l'étendue de ce préjudice.

Cette sanction civile vise également le fait pour l'employeur de subordonner à un versement l'engagement ou la continuation de l'engagement du travailleur entièrement ou partiellement rémunéré au pourboire ou au service (hypothèse visée par l'article 18 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs).

Le présent projet propose aussi l'abrogation de l'article 24, alinéa 1er, 1° et alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978. Cet article punit l'employeur qui ne respecte pas les dispositions relatives au cautionnement du travailleur. Le détournement de cautionnement peut être sanctionné sur la base de l'article 491 du Code pénal relatif à l'abus de confiance.

Article 18

Cet article apporte une modification à l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

En effet, les nouvelles peines de fermeture et d'interdiction prescrites par les articles 111 et 112 du présent projet constituent des mesures coercitives qui peuvent avoir des conséquences sociales importantes. Ainsi est apparue la nécessité de protéger les travailleurs contre les répercussions que peuvent entraîner ces mesures sur l'entreprise, d'un point de vue social.

À cet égard, le Conseil d'État propose de revoir les dispositions des articles 26 et 27 de la loi du 3 juillet 1978. Cependant, le Code pénal social n'entend pas bouleverser les équilibres obtenus par les partenaires sociaux avec l'adoption de la loi du 3 juillet 1978. Une proposition de modification de la loi du 3 juillet 1978 sera soumise aux partenaires sociaux du Conseil National du travail.

Article 19

Cette disposition propose également de dépénaliser l'incrimination prescrite par l'article 31 de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés.

Overeenkomstig het stelsel dat omschreven is onder artikel 17 van de wijzigingsbepalingen, kan de patroon een burgerrechtelijke sanctie oplopen indien hij als voorwaarde voor het in dienst nemen van een leerling de verplichting oplegt een borgstelling te leveren; welke effecten dan ook aan te kopen, erop in te schrijven of te ruilen, deelbewijzen te storten of voor om het even welke reden geldsommen te overhandigen.

Artikel 20

Artikel 20 voegt een nieuw artikel 19*bis* in het koninklijk besluit van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken in, dat betrekking heeft op overheidsopdrachten die worden toegekend door publieke rechtspersonen van openbaar recht of de daarmee gelijkgestelde personen.

Het nieuwe artikel 19*bis* schrijft de opschorting voor van de procedure van klasseverlaging, schorsing en intrekking van de erkenning van de aannemers, bedoeld in de artikelen 19 en 20, tot er geen voorziening tegen de beslissing van de dienst meer kan worden ingesteld of tot de gerechtelijke beslissing (van de strafrechter ou van de arbeidsrechtbank) kracht van gewijsde gekregen heeft om te vermijden dat de aannemer schade ondervindt door een beslissing van de commissie terwijl zijn schuld nog niet definitief werd vastgesteld.

Een protocol dat een doeltreffende samenwerking tussen de betrokken partijen inzake administratieve procedure bepaalt, zou een handige aanvulling zijn op deze bepaling door te voorzien dat de beslissingen die een administratieve geldboete opleggen en die aan de commissies moeten worden meegedeeld, prioritair worden behandeld.

Artikel 21

De wijzigingen aan artikel 4, § 2, van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, hernomen door artikel 42 van huidig voorontwerp, zijn de aanleiding geweest tot de aanpassing van artikel 98, § 1, 2., van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

Artikel 22

Artikel 22 voert een artikel 9*bis* in het koninklijk besluit van 26 december 1998 tot uitvoering van artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van

Conformément au régime décrit dans l'article 17 des dispositions modificatives, le patron subit une sanction civile s'il subordonne l'engagement d'un apprenti à la condition, pour l'apprenti, de fournir un cautionnement, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à quelque titre que ce soit.

Article 20

L'article 20 insère un nouvel article 19*bis* dans l'arrêté royal du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux et qui concerne les marchés de travaux attribués par les personnes de droit public ou les personnes y assimilées.

Le nouvel article 19*bis* prescrit la suspension de la procédure de déclassement, de suspension ou de retrait de l'agrément des entrepreneurs, visée par ses articles 19 et 20, jusqu'à ce que la décision de l'administration ne soit plus susceptible de recours ou jusqu'à ce que la décision judiciaire (du juge pénal ou du tribunal du travail) soit coulée en force de chose jugée afin d'éviter à l'entrepreneur le dommage de subir une décision de la commission alors que sa culpabilité n'est pas établie de façon définitive.

Un protocole déterminant une collaboration efficace entre les parties concernées en ce qui concerne la procédure administrative complèterait utilement cette disposition en prévoyant que les décisions infligeant une amende administrative devant être communiquées aux commissions font l'objet d'un traitement en priorité.

Article 21

Les modifications apportées à l'article 4, § 2, de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, repris par l'article 42 du présent avant projet, ont été l'occasion d'adapter l'article 98, § 1er, 2., de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur.

Article 22

L'article 22 introduit un article 9*bis* dans l'arrêté royal du 26 décembre 1998 portant exécution des articles 400, 401, 403, 404 et 406 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité

28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders in, dat de privé-opdrachten voor de uitvoering van werken reglementeert.

In navolging op artikel 20, voorziet de nieuwe bepaling die door artikel 22 wordt ingevoerd, de opschorting van de schorsingsprocedure van de erkenning van de artikelen 8 en 9 van hoger vermeld koninklijk besluit van 26 december 1998, tot er geen voorziening tegen de beslissing van de dienst meer kan worden ingesteld of tot de gerechtelijke beslissing (van de strafrechter ou van de arbeidsrechtbank) kracht van gewijsde gekregen heeft.

Artikel 23

Krachtens artikel 23 wordt in de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser een artikel 27*bis* ingevoegd.

Artikel 27*bis* is gebaseerd op artikel 60, 3°, van de wet van 3 mei 2003, naar luid waarvan de reder wordt gestraft die de bepalingen van de artikelen 37, 38, §§ 1 en 2, en 40, tweede lid, niet in acht heeft genomen, en bepaalt dat het loon van de zeevisser als niet uitbetaald moet worden beschouwd indien het werd uitbetaald in strijd met de bepalingen van de artikelen 37 en 38 van voornoemde wet van 3 mei 2003 en met de collectieve arbeidsovereenkomsten ter uitvoering van die bepalingen.

In deze nieuwe bepaling, die vergelijkbaar is met het door dit voorontwerp in de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers ingevoegde artikel 47*bis* (artikel 10 van de wijzigingsbepalingen van het voorontwerp van wet), wordt gesteld dat het loon van de zeevisser als niet uitbetaald moet worden beschouwd indien het werd uitbetaald zonder de toepasselijke regelgeving in acht te nemen.

Het betreft de bepalingen tot regeling van de wettelijke gangbaarheid van de munt waarin de zeevisser moet worden betaald. Zo mag het loon niet in natura worden betaald (artikel 37, § 1, eerste lid) en is voorzien in een datum voor betaling (artikel 38). Sommige voorschriften, zoals de regels op grond waarvan de zeevisser vrij over het loon moet kunnen beschikken (artikel 37, § 1, tweede lid) en de uitbetaling van het loon op bepaalde plaatsen is verboden (artikel 37, § 2), vallen onder de strafbepalingen van voornoemde wet van 12 april 1965.

Krachtens artikel 40, tweede lid, zijn deze bepalingen van toepassing bij de uitbetaling van het loon op basis van een volmacht.

Door deze in het nieuwe artikel 27*bis* bepaalde regel moet niet voor elke overtreding in een specifieke

sociale des travailleurs qui réglemente les marchés de travaux privés.

À l'instar de l'article 20, la nouvelle disposition introduite par l'article 22 prévoit la suspension de la procédure de radiation de l'enregistrement prévue aux articles 8 et 9 de l'arrêté royal précité du 26 décembre 1998 jusqu'à ce que la décision de l'administration ne soit plus susceptible de recours ou jusqu'à ce que la décision judiciaire (du juge pénal ou du tribunal du travail) soit coulée en force de chose jugée.

Article 23

L'article 23 introduit un article 27*bis* dans la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur.

Se basant sur l'article 60, 3°, de la loi du 3 mai 2003 qui punit l'armateur qui n'a pas respecté le prescrit de ses articles 37, 38, §§ 1er et 2 et 40, alinéa 2, l'article 27*bis* stipule que la rémunération du marin pêcheur doit être considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 37 et 38 de la loi précitée du 3 mai 2003 et des conventions collectives de travail prises en exécution des ces dispositions.

Cette nouvelle disposition, similaire à l'article 47*bis* inséré par le présent avant projet dans la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs (article 10 des dispositions modificatives de l'avant projet de loi) établit que la rémunération du marin pêcheur doit être considérée comme n'étant pas payée si elle l'a été en ne respectant pas la réglementation qui s'y applique.

Il s'agit des dispositions qui réglementent le cours légal de la monnaie selon laquelle le marin pêcheur doit être payé; qui imposent une interdiction du paiement de la rémunération en nature (article 37, § 1er, alinéa 1er); qui prescrivent une date de paiement de la rémunération (article 38). Certaines prescriptions telles que les règles qui dictent que le marin pêcheur doit pouvoir disposer librement de son salaire (article 37, § 1er, alinéa 2) et qui interdisent le paiement de la rémunération dans certains lieux (article 37, § 2) sont couvertes par les dispositions pénales de la loi précitée du 12 avril 1965.

En vertu de l'article 40, alinéa 2, ces dispositions sont applicables en cas de paiement du salaire sur la base d'une délégation.

Cette règle prévue par le nouvel article 27*bis* dispense de prévoir une disposition pénale spécifique pour

strafbepaling worden voorzien; als gevolg ervan is de reder die de verplichtingen in verband met het loon niet nakomt, strafbaar op grond van artikel 168 van het voorontwerp dat de niet-betaling van het loon bestraft.

De strafbepaling van artikel 60, 2°, van de wet van 3 mei 2003 is in dit ontwerp niet letterlijk overgenomen om overlappingen te voorkomen. In de artikelen 29 en 30 van voornoemde wet is bepaald dat het loon van de zeevisser overeenstemt met een variabel loon dat in geen geval lager mag zijn dan een gewaarborgd minimumloon. Indien blijkt dat het variabel loon lager is, moet de reder aan de zeevisser het verschil tussen beide bedragen betalen. De niet-naleving van deze bepaling is reeds strafbaar op grond van artikel 168 van het voorontwerp van wet.

Naar aanleiding van de voorbereidende werkzaamheden van de wet van 3 mei 2003 hebben de parlementsleden verschillende bezwaren geopperd met betrekking tot het voorstel van wet.

Een bezwaar was gebaseerd op de vaststelling dat aan de meeste bepalingen van het voorstel uitvoering zou worden gegeven door de goedkeuring van bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten. Krachtens artikel 56, 1., van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités wordt de overtreding van dergelijke overeenkomsten automatisch strafrechtelijk bestraft, hetgeen zou leiden tot de invoering van een groot aantal strafrechtelijke strafbaarstellingen.

In de parlementaire werkzaamheden wordt gewezen op de doelstelling het sociaal strafrecht te depenaliseren en worden vragen gesteld bij deze straf die geen passende sanctie schijnt te zijn tot bestraffing van de niet-naleving van de in bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten nader omschreven verplichtingen – *in casu* vaak overtredingen van formele aard – en meer in het algemeen tot bestraffing van misdrijven van sociaal strafrecht. Naar aanleiding van de goedkeuring van de wet van 3 mei 2003 werd tijdens de bespreking in het parlement de doeltreffendheid van het strafrecht om te zorgen voor de naleving van sociaalrechtelijke bepalingen opnieuw ter sprake gebracht (Gedr. St. Kamer, gewone zitting, 2002-2003, nr. 50/1728-004, blz. 9 e.v.). Als gevolg daarvan hebben de parlementsleden een algemeen amendement bij het oorspronkelijke voorstel van wet goedgekeurd, waarin de aanwending van collectieve arbeidsovereenkomsten om de bepalingen van de wet aan te vullen, wordt beperkt. Er kan derhalve worden vastgesteld dat de wetgever de bedoeling had dat enkel strafrechtelijk wordt opgetreden in de gevallen waarin hij dat nuttig heeft geacht.

chaque manquement; il a en effet pour conséquence que l'armateur, qui ne respecte pas les obligations relatives à la rémunération, est punissable sur la base de l'article 168 de l'avant projet qui sanctionne le non-paiement de la rémunération.

La disposition pénale de l'article 60, 2°, de la loi du 3 mai 2003 n'est pas reproduite littéralement dans le présent projet, pour éviter les doubles emplois. Les articles 29 et 30 de cette loi dictent que la rémunération du marin pêcheur correspond à un salaire variable qui ne peut en aucun cas être inférieur à un salaire minimum garanti de telle façon que l'armateur doit payer au marin pêcheur la différence entre ces deux montants s'il s'avère que le salaire variable est moindre. Le non-respect de ce prescrit est déjà sanctionné sur la base de l'article 168 de l'avant projet de loi.

À l'occasion des travaux préparatoires de la loi du 3 mai 2003, les parlementaires ont soulevé plusieurs objections à propos de la proposition de loi.

Une objection se basait sur le constat de ce que la proposition rendait la plupart de ses dispositions exécutoires par l'adoption de conventions collectives de travail rendues obligatoires par arrêté royal dont le prescrit était automatiquement assorti d'une sanction pénale par le biais de l'article 56, 1., de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires. Ce qui implique la création de nombreuses incriminations sanctionnées pénalement.

Rappelant l'objectif de dépenalisation du droit pénal social, les travaux parlementaires dénoncent la peine qui ne paraît pas une sanction appropriée pour appréhender le non-respect des obligations précisées par conventions collectives de travail rendues obligatoires par arrêté royal qui, dans le cas d'espèce, constituent bien souvent des manquements à caractère formel et, plus généralement, pour sanctionner les infractions de droit pénal social. A l'occasion de l'adoption de la loi du 3 mai 2003, les débats parlementaires ont reposé la question de l'efficacité du droit pénal à assurer le respect du prescrit du droit social (Doc. Parl., Chambre, sess.ord., 2002-2003, n°50/1728-004, p. 9 et suivantes). Cette question a amené les parlementaires à adopter un amendement global à la proposition de loi initiale qui réduit le recours aux conventions collectives de travail pour compléter les dispositions de la loi. On peut donc voir que le législateur a eu le souci de n'avoir recours à la sanction pénale que dans les cas où il l'a estimée utile.

Artikelen 24 tot 80

De invoering van een Sociaal Strafwetboek impliceert de intrekking van de strafbepalingen van de sociale wetten. Zo verduidelijken de artikelen 24 tot 80, in elke sociale wet dat de inbreuken terzake worden opgespoord, vastgesteld en bestraft in overeenstemming met het Sociaal Strafwetboek.

Zij regelen tevens de burgerlijke opdracht van de arbeidsinspectie in de materies waarin geen inbreuk is. Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt een nadere omschrijving gegeven van de bevoegdheden waarover de sociaal inspecteurs beschikken om hun adviesopdracht ten aanzien van de werkgevers en werknemers te vervullen, terwijl geen enkele inbreuk begaan is op de normen die aan hun controle onderworpen zijn. De bevoegdheid om bewoonde lokalen te betreden en monsters te nemen is voor hen immers onontbeerlijk bij het toezicht op de naleving van de voornoemde wetgevingen. De Raad van State onderstreept dat er dubbelzinnigheid bestaat omtrent het recht tot toegang in de bewoonde lokalen en de toegangsvoorwaarden tot die lokalen indien niet verduidelijkt zou worden dat de sociaal inspecteurs op grond van artikel 24 beschikken over de bevoegdheid om bewoond lokalen te betreden in het kader van hun burgerlijke opdracht.

Artikel 59 van de wijzigingsbepalingen vervangt artikel 10 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in ondernemingen, door een bepaling waarin voor de opsporing, vaststelling en bestraffing wordt verwezen naar het ontworpen Sociaal Strafwetboek. Voorts heft artikel 81, 36°, de strafbepalingen van artikelen 14 tot 18 van de voornoemde wet van 17 maart 1987 op.

In zijn advies onderstreept de Raad van State dat die bepalingen ongerijmd zijn omdat boek II van het Sociaal Strafwetboek geen inbreuken op de wet van 17 maart 1987 omvat.

Toch moet nadrukkelijk worden gesteld dat de bepalingen van de wet van 17 maart 1987 vervat zijn in het toepassingsgebied van het Sociaal Strafwetboek. De werkgever die zich niet houdt aan de begrenzingen van de afwijkingen die toegelaten zijn bij artikel 2 van de wet van 17 maart 1987 met betrekking tot het verbod op zondagswerk, het verbod op arbeid tijdens feestdagen, het verbod op nachtarbeid, het verbod op het uitvoeren van bouwwerken tijdens bepaalde periodes en de arbeidduur, is strafbaar op grond van artikelen 145, 148, 149, 159, 163 en 164. Voorts zijn artikelen 4 en 9 gedekt door artikel 168 van het Wetboek. Ten slotte werd ervoor geopteerd niet in een sanctie te voorzien tegen de werkgever die zich niet houdt aan de procedure die in de reglementering is vastgesteld voor de toepassing van de afwijkingen. De werkgever die de procedure niet correct heeft gevolgd, kan geen aanspraak maken op

Articles 24 à 80

L'adoption d'un Code pénal social implique l'abrogation des dispositions pénales que comportent les lois sociales. Ainsi, les articles 24 à 80, précisent, dans chaque loi sociale, que les infractions à celles-ci sont recherchées, constatées et punies conformément au Code pénal social.

Elles organisent aussi la mission civile de l'inspection du travail dans les matières où il n'y a pas d'infraction. Suivant l'avis du Conseil d'État, les pouvoirs dont disposent les inspecteurs sociaux pour accomplir leur mission de conseil et d'avis auprès des employeurs et des travailleurs alors même qu'aucune infraction n'a été commise aux normes assujetties à leur contrôle sont précisés. En effet, le pouvoir d'accéder aux locaux habités et le prélèvement d'échantillons leurs sont également nécessaires à la mise en œuvre de la surveillance des législations précitées. Plus particulièrement, le Conseil d'État souligne qu'il existe une ambiguïté quant aux droits d'accès aux locaux habités et quant aux conditions d'accès à ces locaux s'il n'est pas précisé que c'est sur la base de l'article 24 que les inspecteurs sociaux disposent du pouvoir d'accéder aux locaux habités dans le cadre de leur mission civile.

L'article 59 des dispositions modificatives remplace l'article 10 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises par une disposition qui renvoie au code pénal social pour la recherche, la constatation et la sanction des infractions à la loi. Par ailleurs, l'article 81, 36°, abroge les dispositions pénales des articles 14 à 18 de la loi précitée du 17 mars 1987.

Dans son avis, le Conseil d'État souligne que ces dispositions sont incohérentes étant donné que le Livre II du code pénal social ne comporte aucune infractions à la loi du 17 mars 1987.

Cependant, il s'agit de souligner que les dispositions de la loi du 17 mars 1987 sont comprises dans le champ d'application des articles du code pénal social. L'employeur qui ne respecte pas les limites des dérogations autorisées par l'article 2 de la loi du 17 mars 1987 en ce qui concerne l'interdiction du travail le dimanche, l'interdiction du travail pendant les jours fériés, l'interdiction du travail de nuit, l'interdiction d'exécuter des travaux de construction pendant certaines périodes et la durée du travail est punissable sur la base des articles 145, 148, 149, 159, 163 et 164. De même, les articles 4 et 9 sont couverts par l'article 168 du code. Enfin, il a été fait choix de ne pas prévoir de sanction à charge de l'employeur qui ne respecte pas la procédure prévue par la réglementation pour l'application des régimes dérogatoires. L'employeur qui n'a pas suivi la procédure correctement ne peut se prévaloir du régime dérogatoire. Dans un tel

de afwijkingsregeling. In een dergelijk geval wordt teruggegrepen naar de basisbeginselen: de werkgever die de afwijkingsregeling niet op geldige wijze heeft ingevoerd maar deze niettemin toepast, laat op wederrechtelijke wijze prestaties verrichten; hij laat arbeid verrichten buiten de toegelaten periodes en kan daarvoor worden vervolgd. Hetzelfde geldt voor de werkgever die de begrenzingen van de afwijkingen te buitengaats.

HOOFDSTUK IV

OPHEFFINGSBEPALINGEN, OVERGANGSREGELING EN INWERKINGTREDING

Afdeling 1

Opheffingsbepalingen

Artikel 81

I. De ambtshalve veroordeling tot een driedubbele vergoeding

De huidige reglementering van de sociale zekerheid bevat een specifieke sanctie, namelijk de ambtshalve veroordeling tot het betalen van een omvangrijk forfaitair bedrag aan de RSZ. De reglementering inzake de jaarlijkse vakantie bevat dezelfde soort veroordelingen ten voordele van de Kas voor de Jaarlijkse Vakantie. Het betreft buitensporige gemeenrechtelijke veroordelingen (H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit social belge*, o.c., pp.368) die praktische problemen opleveren. Het ontwerp heeft tot doel deze problemen uit de weg te ruimen.

a) de sociale zekerheid

1. Artikel 35 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders verplicht vooreerst de rechter die de straf uitspreekt om ambtshalve de werkgever te veroordelen tot betaling aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de bijdragen, bijdrageopslagen en verwijlinteressen die niet werden gestort.

Deze regel blijft behouden in het ontwerp.

2. Buiten deze veroordeling voorziet de wet in een forfaitaire veroordeling. Bij niet-onderwerping van de werknemers aan de toepassing van deze wet veroordeelt de strafrechter ambtshalve de werkgever tot betaling aan de RSZ van een vergoeding gelijk aan het driedubbel van de ontdoken bijdragen, zonder dat ze minder dan 1 275 euro per tewerkgestelde persoon en per maand of fractie ervan, mag bedragen (artikel 35, vijfde lid, wet van 27 juni 1969). Deze veroordeling vereist geen vaststelling

cas, on retombe sur les principes: l'employeur n'ayant pas valablement introduit le régime dérogatoire mais l'appliquant néanmoins fait effectuer des prestations de manière illicite; il fait travailler en dehors des périodes autorisées et peut être poursuivi sur cette base. Il en va exactement de même de l'employeur qui outrepassa les limites des dérogations.

CHAPITRE IV

DISPOSITIONS ABROGATOIRES, DISPOSITIONS TRANSITOIRES ET ENTRÉE EN VIGUEUR

Section première

Dispositions abrogatoires

Article 81

I. La condamnation d'office au triple

La réglementation actuelle du droit de la sécurité sociale contient une sanction spécifique, à savoir la condamnation d'office à payer une somme forfaitaire d'un montant très important à l'ONSS. La réglementation des vacances annuelles contient le même type de condamnation au bénéfice de la Caisse de vacances annuelles. Il s'agit de condamnations exorbitantes du droit commun (H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social belge*, o.c., pp.368), qui posent des problèmes pratiques tels que le projet propose de les supprimer.

a) la sécurité sociale

1. L'article 35 de la loi du 27 juin 1969 modifiant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs oblige tout d'abord le juge pénal qui prononce une peine à condamner d'office l'employeur à payer à l'ONSS le montant des cotisations, majorations de cotisations et intérêts de retard qui n'ont pas été versés.

Cette règle est conservée dans le projet.

2. Aux côtés de cette condamnation, la loi prévoit une sanction forfaitaire. En cas de non-assujettissement de travailleurs à l'application de cette loi, l'employeur est condamné d'office, par le juge pénal, au paiement à l'ONSS d'une indemnité forfaitaire égale au triple des cotisations éludées sans qu'elle puisse être inférieure à 1 275 euros par personne occupée par mois ou par fraction de mois (article 35, alinéa 5, de la loi du 27 juin 1969). Cette condamnation n'est pas

van fraude. Ook gewone vergetelheid en administratieve vergissingen geven aanleiding tot deze veroordeling.

Artikel 35, vierde lid, van de wet van 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid voorziet in dezelfde soort veroordelingen bij bedrieglijke onderwerping, namelijk de ambtshalve veroordeling van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber tot het betalen van een vergoeding gelijk aan het driedubbel van de bedrieglijk aangegeven bijdragen.

Deze sanctie, die werd ingevoerd door de programwet van 6 juli 1989, was ook voorzien bij inbreuk op andere bepalingen, namelijk in de reglementering inzake deeltijdse arbeid en in de reglementering inzake de sociale documenten (P. BRAEKMANS, «*Overzicht van rechtspraak sociaal handhavingsrecht: 1989-1997 (III)*», Or., 1998, p. 84 e.v.).

In deze laatste twee materies heeft de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk, deze ambtshalve veroordeling tot het betalen van een driedubbele vergoeding afgeschaft, gelet op de praktische uitvoeringsmoeilijkheden en werd deze vervangen door een verhoging van de oorspronkelijk voorziene geldboete (*Parl. St., Kamer van Volksvertegenwoordigers, gewone zitting, 1992-1993, 1157/1, p. 4 en 1157/7, p. 4*).

Daarentegen heeft de wetgever in de wet van 1969 betreffende de sociale zekerheid der werknemers de ambtshalve veroordeling behouden zoals zij in 1989 werd ingevoerd (P. BRAEKMANS, *op.cit.*, p. 86).

Gedurende vele jaren hadden de rechters ten gronde op allerlei wijzen getracht te vermijden om deze uiterst strenge veroordeling te moeten uitspreken. De wetgever had zelf vastgesteld dat door de starheid van bepaalde maatregelen het aantal seponeringen, om redenen van billijkheid, was toegenomen (*Parl. St., Senaat, B.Z., 1991-1992, nr. 315-2, p. 64*). In 1999 heeft het Arbitragehof het overwegend repressieve karakter van deze sanctie bevestigd (Arbitragehof, 15 september 1999, nr. 98/99, *J.L.M.B.*, 1999, p. 1619 en opmerkingen O. MICHIELS; *J.T.T.* 2000, p. 17 en volgende en opmerkingen F. KÉFER). Sindsdien stelt men vast dat de rechters ten gronde bijna steeds de maatregel met uitstel uitspreken, zelfs indien de fraude bewezen is. Men merkt duidelijk dat het arrest van het Arbitragehof voor hen een opluchting is, want in hun ogen was de tot dan toe geldende norm veel te star en veel te streng.

Deze specifieke sanctie wordt met andere woorden helemaal niet meer toegepast en is dus totaal overbodig geworden. Daarom hebben de auteurs van het ontwerp verstandig geoordeeld om deze sanctie uit de juridische waaier van maatregelen te verwijderen en andere voorstellen te doen met het oog op de bestrijding van de frauduleuze gedragingen.

subordonnée à la constatation d'une quelconque fraude. Les simples oublis et les erreurs administratives entraînent aussi cette condamnation.

L'article 35, alinéa 4, de la loi de 1969 sur la sécurité sociale des travailleurs prévoit le même type de sanction en cas d'assujettissement frauduleux, à savoir la condamnation d'office de l'employeur, son préposé ou son mandataire au triple des cotisations déclarées frauduleusement.

Cette sanction, mise sur pied par la loi-programme du 6 juillet 1989, était également prévue en cas d'infraction à d'autres dispositions, à savoir dans la réglementation du travail à temps partiel et dans celle des documents sociaux (P. BRAEKMANS, «*Overzicht van rechtspraak sociaal handhavingsrecht: 1989-1997 (III)*», Or., 1998, p. 84 et suiv.).

Dans ces deux dernières matières, la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesure sur le plan du droit du travail concernant le travail au noir a abrogé cette condamnation d'office au triple, eu égard à ses difficultés pratiques d'exécution, et elle a été remplacée par une majoration de l'amende prévue initialement (*Doc. parl., Ch. Repr., sess. ord., 1992-1993, 1157/1, p. 4 et 1157/7, p. 4*).

Par contre, dans la loi de 1969 sur la sécurité sociale des travailleurs, le législateur a laissé subsister la condamnation d'office telle qu'elle fut introduite en 1989 (P. BRAEKMANS, *o. c.*, p. 86).

Pendant de nombreuses années, les juges du fond ont tenté, par diverses voies, de contourner l'obligation de prononcer cette condamnation exorbitante. Le législateur lui-même avait constaté que la rigidité de cette mesure aboutissait à multiplier, pour des raisons d'équité, les classements sans suite (*Doc. parl., Sénat, sess. extr., 1991-1992, 315-2, p. 39*). En 1999, la Cour d'arbitrage a affirmé le caractère répressif prédominant de cette sanction (C. A., 15 septembre 1999, n° 98/99, *J.L.M.B.*, 1999, p. 1619 et obs. O. MICHIELS; *J.T.T.* 2000, p. 17 et suiv. et obs. F. KÉFER). On constate depuis lors que les juges du fond assortissent la mesure d'un sursis total dans la quasi-totalité des cas, même dans l'hypothèse où la fraude est avérée. On perçoit nettement que l'arrêt de la Cour d'arbitrage constitue pour eux un soulagement, car la norme, dans l'interprétation qui prévalait jusque là, était considérée comme trop rigide et beaucoup trop sévère.

Autrement dit, à l'heure actuelle, cette sanction spécifique est devenue totalement inappliquée et inutile. C'est pourquoi, les auteurs du projet estiment judicieux de la faire disparaître de l'arsenal juridique et de proposer d'autres solutions pour lutter contre les comportements frauduleux.

De straf voor het niet naleven van het sociaalzekerheidsrecht verschilt naargelang van de ernst van het vergrijp. Ernstigste inbreuken, meer bepaald deze die bedrieglijk werden gepleegd, worden gestraft met een gevangenisstraf (zes maanden tot drie jaar) en met een geldboete (600 tot 6 000 euro). Deze sancties zijn beduidend zwaarder dan de huidige (acht dagen tot drie maanden van gevangenisstraf en geldboete van 130 tot 2 500 euros, met daarbovenop een ambtshalve veroordeling gelijk aan het driedubbel van de bijdragen).

De bedrieglijke niet-onderwerpingen (bijvoorbeeld koppelbazen in de bouwsector) en de bedrieglijke onderwerpingen zullen ook de sluiting van het bedrijf tot gevolg kunnen hebben en/of het verbod om rechtstreeks of via een tussenpersoon het bedrijf te runnen. Dit is volgens de huidige teksten niet mogelijk.

Natuurlijk zullen de correctionele rechtbanken de werkgevers blijven veroordelen die hun bijdragen niet hebben betaald, verhoogd met de wettelijke bijdrageopslagen en de verwijlntresten.

De rechters zullen dus beschikken over een waaier van meer gediversifieerde en strengere maatregelen dan vroeger. Wil men niettemin de ontgoochelende ervaring van de ambtshalve veroordelingen niet herhalen, dan moeten de rechtbanken de nodige ruimte krijgen om de adequate sanctie te bepalen. Zoniet zal, zoals het Arbitragehof het stelt «doordat men heeft willen vermijden dat rekening wordt gehouden met de omstandigheden die eigen zijn aan elke vervolging, men tot gevolgen komt die, omdat zij onevenredig zijn met het nagestreefde doel, een straffeloosheid teweegbrengen die de wetgever precies wilde voorkomen» (Arbitragehof, 13 juni 2001, B.6, J.L.M.B., 2001, p. 1552 en volgende en opmerkingen O. MICHIELS).

b) De jaarlijkse vakantie

Artikel 55, § 2, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, voorziet dat de rechter de overtreder ambtshalve veroordeelt tot een schadevergoeding gelijk aan het driedubbel van de ten onrechte uitbetaalde som aan ieder persoon, die wetens en willens onnauwkeurige of onvolledige inlichtingen heeft verschaft.

De redenen die de afschaffing van de ambtshalve veroordeling teweegbrengen ten voordele van de RSZ, leiden ook tot de afschaffing ervan ten voordele van de vakantiekas, temeer deze in de praktijk weinig toegepast wordt.

La peine pour les manquements au droit de la sécurité sociale est diversifiée selon la gravité du manquement. Les infractions les plus graves, c'est-à-dire commises frauduleusement, seront réprimées d'un emprisonnement (six mois à trois ans) et d'une amende (600 à 6 000 euros). Ces sanctions sont nettement plus lourdes qu'à l'heure actuelle (huit jours à trois mois d'emprisonnement et amende de 130 à 2 500 euros auxquels s'ajoute une condamnation d'office au triple des cotisations).

Les non-assujettissements frauduleux (négriers de la construction, par exemple) et les assujettissements frauduleux pourront aussi entraîner la fermeture de l'entreprise et/ou l'interdiction d'exploiter l'entreprise directement ou par personne interposée, ce qui n'est pas possible dans l'état actuel des textes.

Bien sûr, les tribunaux correctionnels continueront à condamner les employeurs n'ayant pas payé leurs cotisations au paiement de celles-ci, augmentées des majorations légales et des intérêts de retard.

Les juges disposeront donc d'un arsenal à la fois plus diversifié et au moins aussi sévère que par le passé. Il est toutefois nécessaire, si l'on ne veut pas réitérer l'expérience décevante des condamnations d'office, de laisser aux tribunaux la souplesse nécessaire dans l'appréciation de la sanction adéquate. A défaut, comme le souligne la Cour d'arbitrage, « à vouloir empêcher de tenir compte des circonstances propres à chaque poursuite, on en arrive à des conséquences qui, parce qu'elles sont hors de proportion avec le but poursuivi, entraînent une impunité que le législateur entendait précisément éviter» (C.A., 13 juin 2001, 80/2001, B.6, J.L.M.B., 2001, pp. 1552 et suiv. et obs. O. MICHIELS).

b) les vacances annuelles

L'article 55, § 2, des lois relatives aux vacances annuelles, coordonnées le 28 juin 1971, prévoit la condamnation d'office du délinquant à payer, outre le remboursement de ce qu'il a perçu en trop, une somme forfaitaire égale au triple de ce qu'il a perçu en trop, lorsque le paiement indu résulte d'une déclaration sciemment inexacte ou incomplète.

Les raisons qui conduisent à supprimer la condamnation forfaitaire en faveur de l'ONSS conduisent à supprimer celle en faveur de la caisse de vacances, d'autant qu'on n'en connaît guère d'application en pratique.

Afdeling 2

Overgangsregeling

Artikel 82

Een overgangsbepaling is voorzien voor de inbreuken op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van het Sociaal Strafwetboek zijn gesanctioneerd. Hiervoor wordt verwezen naar het commentaar bij het artikel 193.

Afdeling 3

Inwerkingtreding

Artikel 83

Gelet op het belang van de hervorming van het sociaal strafrecht en van de uitvoeringsmaatregelen die eruit volgen, is het ondenkbaar dat de wet in werking treedt tien dagen na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. Er moet worden voorzien in een voorbereidingsperiode. Derhalve is de Koning gemachtigd de datum van inwerkingtreding van de wet te bepalen, zij het evenwel met een maximum termijn, zes maanden na de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van de wet houdende invoering van een Sociaal Strafwetboek.

De Raad van State onderstreept dat de bepaling die de inwerkingtreding regelt, betrekking heeft op zowel het Sociaal Strafwetboek als de wijzigings- en opheffingsbepalingen die de aanneming van het Wetboek inhoudt. Overeenkomstig het advies van de Raad van State wordt die bepaling, die deel uitmaakte van het Wetboek, verplaatst naar het einde van de tekst van het ontwerp van wet.

De minister van Financiën,

Didier REYNERS

De minister van Sociale Zaken,

Laurette ONKELINX

De minister van Binnenlandse Zaken,

Patrick DEWAELE

Section 2

Dispositions transitoires

Article 82

Une disposition transitoire est prévue pour les infractions à une convention collective de travail rendue obligatoire qui ne sont pas déjà sanctionnées par un autre article du Code pénal social. À cet égard, il est renvoyé au commentaire de l'article 193.

Section 3

Entrée en vigueur

Article 83

Eu égard à l'importance que constitue la réforme du droit pénal social et des mesures d'exécution que celle-ci entraîne, il n'est pas concevable que la loi entre en vigueur dix jours après sa publication au *moniteur belge*. Un délai de préparation est nécessaire. Aussi, le Roi est-il habilité à déterminer la date d'entrée en vigueur de la loi, avec toutefois une limite maximum à savoir, six mois après la publication de la loi introduisant le Code pénal social au *Moniteur belge*.

Le Conseil d'État souligne que la disposition qui règle l'entrée en vigueur vise tant le Code pénal social que les dispositions modificatives et abrogatoires qu'impliquent l'adoption du code. Ainsi, suivant l'avis du Conseil, cette disposition qui faisait partie du code, a été déplacée à la fin du texte du projet de loi.

Le ministre des Finances,

Didier REYNERS

La ministre des Affaires sociales,

Laurette ONKELINX

Le ministre de l'Intérieur,

Patrick DEWAELE

De minister van Justitie,

Jo VANDEURZEN

De minister van Werk,

Joëlle MILQUET

De minister van Zelfstandigen,

Sabine LARUELLE

*De staatssecretaris voor de Coördinatie van de
fraudebestrijding,*

Carl DEVLIES

Le ministre de la Justice,

Jo VANDEURZEN

La ministre de l'Emploi,

Joëlle MILQUET

La ministre des Indépendants,

Sabine LARUELLE

*Le secrétaire d'État à la Coordination
de la lutte contre la fraude,*

Carl DEVLIES

MEMORIE VAN TOELICHTING (II)

DAMES EN HEREN,

Het voorontwerp van wet dat wij de eer hebben u voor te leggen beoogt om de artikelen 54 en 89 van het ontwerp van een Sociaal Strafwetboek en het artikel 11 van het wetsontwerp tot invoering van een Sociaal Strafwetboek (een wetsontwerp op grond van artikel 78 van de Grondwet (*Parl. Doc.*, Kamer, 2006-2007, Doc 51, 3059/001)) terug op te nemen in een voorontwerp van wet op grond van het artikel 77 van de Grondwet.

Uit de samenhang van artikel 77, eerste lid, 3°, van de Grondwet met artikel 77, eerste lid, 9°, van de Grondwet volgt dat het bepalen van de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken een volledig bicamerale aangelegenheid is.

Artikel 54 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek creëert een rechtsmiddel ten gunste van die personen die zijn benadeeld door een dwangmaatregel die door de sociaal inspecteurs werd voorgeschreven in het kader van de administratieve fase van hun controletaak voor de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

Artikel 89 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek neemt het huidige artikel 8 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten onder voorbehoud enkele wijzigingen.

Tenslotte vertrouwt artikel 11 van het wetsontwerp tot invoering van een Sociaal Strafwetboek de bevoegdheid om kennis te nemen van burgerlijke geschillen betreffende de reglementering inzake de sociale balans toe aan de arbeidsrechtbank.

De bevoegdheidstoekenningen aan rechtscolleges in de genoemde bepalingen dienen uit het ontwerp te worden gelicht en te worden onderbracht in een afzonderlijk ontwerp dat de volledig bicamerale procedure dient te doorlopen.

ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

EXPOSÉ DES MOTIFS (II)

MESDAMES, MESSIEURS,

L'avant-projet de loi que nous avons l'honneur de soumettre à vos délibérations vise à reprendre les articles 54 et 89 du projet de Code pénal social et l'article 11 du projet de loi introduisant le Code pénal social (un projet de loi fondé sur l'article 78 de la Constitution (*Doc. Parl.*, Ch. Repr., sess. Ord., 2006-2007, DOC 51-3059/001)) dans un avant-projet de loi fondé sur l'article 77 de la Constitution.

Il résulte en effet du rapprochement de l'article 77, alinéa 1er, 3°, de la Constitution et de l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution que la détermination de la compétence des cours et tribunaux est une matière intégralement bicamérale.

L'article 54 du projet de Code pénal social crée une voie de recours auprès du président du tribunal du travail au profit des personnes lésées par une mesure de contrainte prise par les inspecteurs sociaux dans le cadre de la phase administrative de leur mission de contrôle.

L'article 89 du projet de Code pénal social reprend l'actuel article 8 de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales sous réserve de quelques modifications.

Enfin, l'article 11 du projet de loi introduisant le Code pénal social confie au tribunal du travail la compétence de connaître des contestations civiles portant sur la réglementation en matière de bilan social.

Les attributions de compétence aux juridictions figurant dans les dispositions précitées doivent être omises du projet de loi et transférées dans un avant-projet de loi distinct qui devra suivre la procédure bicamérale intégrale.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Artikel 2

Deze bepaling richt een beroepsprocedure in tegen de inbeslagnemingen en verzegelingen bedoeld in artikelen 35 en 38 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek evenals tegen de maatregelen genomen door de sociaal inspecteurs op grond van artikelen 31, 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp van wetboek.

De beroepsprocedure kan eveneens aangewend worden tegen de in artikel 28, § 2, van het voornoemd ontwerp van wetboek bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen.

1. Het rechtsmiddel dat in dit artikel wordt voorgesteld kan worden ingesteld door ieder persoon die werd benadeeld door de inbeslagnemingen en verzegelingen bedoeld in artikelen 35 en 38 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek, door een maatregel genomen door de sociaal inspecteurs op grond van de artikelen 31, 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp van wetboek, evenals door de in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen. Het beroep is beperkt wat het voorwerp ervan betreft aangezien het betrekking heeft op de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs, vastgesteld door voormelde bepalingen. Bovendien houdt het ontwerp van wet geen beperking is wat het instellen van het vorderingsrecht betreft met betrekking tot de beroepsprocedure. Wat de artikelen 28, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 betreft kan de benadeelde persoon een werkgever, een aangestelde of een lasthebber zijn of ook een werknemer of een derde, bijvoorbeeld eigenaar van de verzegelde goederen. Deze bepaling verduidelijkt evenwel dat het gaat om ieder benadeeld persoon. Deze moet dus een belang aantonen.

2. Aangezien het een rechtsmiddel betreft tegen de maatregelen voorgeschreven door de sociaal inspecteurs krachtens hun bevoegdheid in het kader van een administratieve fase en buiten de context van een gerechtelijk onderzoek, moet dit rechtsmiddel worden ingeschreven bij de bevoegdheden van de arbeidsgerechten.

De justitiabele oefent het in artikel 2 van dit ontwerp bedoelde beroep of het beroep bedoeld in de artikelen 28*sexies* en 61*quater* van het Wetboek van Strafvordering uit, naargelang de inbeslagnemingsakte opgesteld is in het kader van een administratieve of een strafrechtelijke procedure. De ontvangst van een afschrift van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk (artikel 66, tweede lid, van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek) zal hem op de hoogte brengen van het gegeven dat de strafrechtelijke procedure ingesteld is en dat moet worden verwezen naar de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering.

3. Het ontwerp van wet bepaalt dat het verhaal van de benadeelde persoon een rechtsmiddel is dat moet

Article 2

Cette disposition instaure une procédure de recours contre les saisies et mises sous scellés visées aux articles 35 et 38 du projet de Code pénal social ainsi que contre les mesures prises par les inspecteurs sociaux sur la base des articles 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code.

La procédure de recours est également prévue pour les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2 du projet de code précité.

1. Le recours proposé par cet article peut être mis en œuvre par toute personne lésée par les saisies et mises sous scellés visées aux articles 35 et 38 du projet de Code pénal social, par une mesure prise par les inspecteurs sociaux sur la base des articles 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code, ainsi que par les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2. Le recours est limité quant à son objet puisqu'il vise les pouvoirs des inspecteurs sociaux prescrits par les dispositions susvisées. En outre, le projet de loi ne comporte pas de restriction quant à l'introduction du droit d'action relatif à la procédure de recours. Au regard des articles 28, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49, la personne lésée peut être un employeur, un préposé ou un mandataire ainsi qu'un travailleur ou un tiers, propriétaire des biens mis sous scellés, par exemple. Cependant, cette disposition précise qu'il s'agit de toute personne lésée. Celle-ci doit donc avoir un intérêt à agir.

2. S'agissant d'un recours organisé contre les mesures prescrites par les inspecteurs sociaux en vertu de leur pouvoir de contrôle des lois sociales dans le cadre d'une phase administrative en dehors du contexte d'une information judiciaire, le recours est à inscrire parmi les compétences des juridictions du travail.

Le justiciable exercera le recours visé à l'article 2 du présent projet ou le recours prescrit par les articles 28*sexies* et 61*quater* du Code d'instruction criminelle selon que l'acte de saisie a été posé dans le cadre d'une procédure administrative ou répressive. C'est la réception d'une copie du procès verbal de constatation d'une infraction (article 66, alinéa 2, du projet de Code pénal social) qui l'informera que la procédure pénale est engagée et qu'il s'agit de se référer aux dispositions du Code d'instruction criminelle.

3. Le projet de loi prescrit que le recours de la personne lésée constitue un recours qui doit être formé

ingesteld worden voor de voorzitter van de arbeidsrechtbank zoals in kortgeding. Het beroep wordt op dezelfde wijze behandeld.

3.1. De voorzitter van de arbeidsrechtbank zal een eindbeslissing nemen die kracht van gewijsde heeft, volgens een versnelde procedure wegens hoogdringendheid.

3.2. De hoogdringendheid vloeit voort uit de maatregelen die werden genomen in toepassing van de artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek en die van dwingende aard zijn (bijvoorbeeld het immobiliseren van computermateriaal, het immobiliseren van werktuigen, de ontruiming van de werkplaats, enz.) ten nadele van de uitoefening van de activiteiten van de onderneming; een stopzetting kan onherstelbare gevolgen hebben voor het voortbestaan van de onderneming en dus voor de tewerkstelling.

3.3. De rechtspleging zoals in kortgeding, in eerste aanleg en in beroep, is onderworpen aan de toepassing van de bepalingen van het gemeen recht van de burgerlijke procedure wanneer de bijzondere bepalingen eigen aan de rechtspleging in kortgeding voorgeschreven bij de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerrechtelijk Wetboek niet toepasbaar blijken.

– De rechtspleging zoals in kortgeding is een niet-opschortend beroep. Op die manier wordt de uitwerking niet ontnomen aan de door de sociaal inspecteurs genomen maatregelen. Dit sluit de mogelijkheid uit voor de benadeelde persoon om beroep in te stellen louter en alleen om zich te onttrekken aan het toezicht van de sociaal inspecteurs teneinde een inbreuk te verhelen. Het vaststellen van een termijn alvorens een benadeeld persoon zijn vorderingsrecht kan instellen is dus nutteloos. Zo beschermt de rechtspleging zoals in kortgeding, de bevoegdheden van de sociaal inspecteurs en waarborgt het de rechten van de benadeelde personen.

– De rechtspleging zoals in kortgeding wordt ingeleid, volgens het gemeen recht, bij dagvaarding binnen de twee dagen, termijn die kan verkort worden door de voorzitter van de arbeidsrechtbank. Deze akte van rechtsingang biedt zeer korte termijnen die in overeenstemming zijn met de noodzaak om een rechtsmiddel te creëren volgens een versnelde rechtspleging.

De vraag is te weten of het beter is de zaak in te leiden bij dagvaarding dan bij verzoekschrift. Het is juist dat het verzoekschrift het voordeel heeft dat het gratis is. Het vertoont evenwel volgende nadelen: enerzijds brengt het onvermijdelijk een verlenging van de rechtspleging mee, wat in bepaalde gevallen bijzonder nadelig kan blijken; het verzwaart, zonder redelijke rechtvaardiging, het griffiewerk en de kosten ten laste van de Staat. Bijgevolg is het aangewezen om de rechtspleging bij dagvaarding te voorzien, hetgeen bij de arbeidsrechtbank in het algemeen vereist is bij de procedure van kort geding.

auprès du président du tribunal du travail dans les formes du référé. Le recours est instruit dans les mêmes formes.

3.1. Le président du tribunal du travail rendra une décision définitive ayant autorité de chose jugée, selon une procédure accélérée que l'urgence exige.

3.2. L'urgence résulte des mesures qui ont été prises en application des articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 du projet de Code pénal social et qui se révèlent coercitives (par exemple, l'immobilisation du matériel informatique, l'immobilisation des instruments de travail, l'évacuation du chantier, etc.) au préjudice de l'exercice de l'activité de l'entreprise ; une immobilisation peut avoir des conséquences irréversibles sur la survie d'une entreprise et donc sur l'emploi.

3.3. La procédure comme en référé, en première instance et en appel, est soumise à l'application des règles de droit commun de la procédure civile lorsque les règles particulières propres à la procédure en référé prescrites par les articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire ne trouvent pas à s'appliquer.

– La procédure comme en référé constitue un recours non suspensif. De cette façon, les mesures prises par les inspecteurs sociaux ne sont pas privées de leur effet. Ceci exclut la possibilité pour la personne lésée d'effectuer un recours dans le seul but de se soustraire à la surveillance des inspecteurs sociaux afin de dissimuler une infraction. Dès lors, la fixation d'un délai avant lequel la personne lésée ne peut mettre en œuvre son droit d'action est inutile. Ainsi, la procédure comme en référé préserve les pouvoirs des inspecteurs sociaux et sauvegarde les droits des personnes lésées.

– La procédure comme en référé est introduite par citation dont le délai est de deux jours, lequel peut être abrégé par le président du tribunal du travail, selon le droit commun. Cet acte introductif d'instance offre des délais très brefs, lesquels s'accroissent avec la nécessité de créer un recours selon une procédure accélérée.

La question se pose de savoir s'il est préférable d'introduire la cause par citation ou par requête. Il est vrai que la requête a l'avantage de la gratuité. Elle présente néanmoins les inconvénients suivants : d'une part, elle implique nécessairement un allongement de la procédure, ce qui peut se révéler extrêmement préjudiciable dans certains cas ; elle alourdit le travail du greffe et le coût à charge de l'Etat, sans justification raisonnable. Par conséquent, il est indiqué de prévoir la procédure par citation qui est généralement exigée pour une procédure en référé auprès du tribunal du travail.

– Het instellen van een rechtsmiddel bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank moet het arbeidsauditoraat toelaten om zijn advies uit te brengen volgens de procedure van de verplicht mededeelbare zaken krachtens artikel 764, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek. De aanwezigheid van de arbeidsauditeur dringt zich met name op, omdat zou kunnen blijken dat het dossier belangrijker is dan het op het eerste gezicht leek en het openen van een strafonderzoek gerechtvaardigd is. In dit laatste geval verandert de context van de dwangmaatregel en gaat het over een strafmaatregel die openstaat voor de beroepsmogelijkheden waarin voorzien is bij de wet- Franchimont.

– Zoals in het gemeen recht is de beslissing uitvoerbaar bij voorraad. Men moet vertrouwen op de voorzichtigheid en het gezond verstand van de rechter die bij twijfel de opheffing van de maatregel niet zal durven uitspreken. Daarenboven zal de inspectie, gelet op de duur van de procedure, de tijd gekregen hebben om gebruik te maken van het uitgevoerd beslag (kopie van de gegevensbestanden, enz). Bovendien, gelet op aanwezigheid van het auditoraat op de terechtzitting, kan het altijd, in geval van onenigheid, een strafonderzoek openen en overgaan tot een strafrechtelijk beslag, waartegen de rechtsmiddelen van de wet-Franchimont zullen gelden.

– De beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank is vatbaar voor verzet en hoger beroep. In graad van beroep zal de zaak worden onderzocht door een kamer van het Arbeidshof, samengesteld uit drie raadsheren en dit krachtens artikel 109bis, § 3 van het Gerechtelijk Wetboek.

3.4. De rechtspleging zoals in kortgeding is een rechtsmiddel met volledige bevoegdheid dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank toelaat zich uit te spreken zowel over de wettelijkheid van de bevolen maatregelen als over de opportuniteit van hun handhaving.

De aan de Raad van State voorgelegde tekst bepaalt dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank zich uitspreekt over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en van de maatregelen bedoeld in § 1, eerste en tweede lid, van artikel 54, alsook over de wenselijkheid van de handhaving ervan.

De controle van de voorzitter van de arbeidsrechtbank stemt overeen met deze van de kamer van inbeschludingstelling in strafzaken. Hij kan weigeren om de maatregelen op te heffen of hij kan de totale of de gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen of deze totale of gedeeltelijke opheffing gepaard laten gaan met voorwaarden.

Paragraaf 5 bepaalt dat de door de sociaal inspecteurs uitgevoerde inbeslagnemingen, verzegelingen en andere maatregelen die in strijd zijn met de bepalingen van artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek nietig zijn.

– L'organisation d'un recours juridictionnel auprès du président du tribunal du travail doit permettre à l'auditorat du travail de transmettre son avis selon la procédure des affaires obligatoirement communicables en vertu de l'article 764, alinéa 1er, du Code judiciaire. La présence de l'auditeur du travail s'impose notamment parce qu'il pourrait s'avérer que le dossier est plus grave qu'il ne paraît à première vue et justifie l'ouverture d'une information répressive. Dans ce dernier cas, le contexte de la mesure de contrainte se transforme et il s'agit d'une mesure répressive ouvrant les droits de recours organisés par la loi Franchimont.

– Comme en droit commun, la décision est exécutoire par provision. Il faut faire confiance à la prudence et au bon sens du juge, qui en cas de doute, n'osera pas prononcer la levée de la mesure. Par ailleurs, eu égard à la durée de la procédure, l'inspection aura eu le temps de tirer parti de la saisie effectuée (copie de fichier, etc.). En outre, étant donné que l'auditorat est présent à l'audience, il pourra toujours, en cas de désaccord, ouvrir une information pénale et procéder à une saisie pénale, contre laquelle existeront les recours de la loi Franchimont.

– La décision du président du tribunal du travail est susceptible d'opposition et d'appel. En appel, la cause sera examinée par une chambre de la Cour du travail composée de trois conseillers et ce, en vertu de l'article 109bis, § 3, du Code judiciaire.

3.4. La procédure comme en référé constitue un recours de pleine juridiction autorisant le président du tribunal du travail à se prononcer tant sur la légalité des mesures ordonnées que sur l'opportunité de leur maintien.

Le texte soumis au Conseil d'État prévoit que le président du tribunal du travail se prononce sur la légalité des saisies et des mesures visées au § 1er, alinéa 1er et 2, de l'article 54 ainsi que sur l'opportunité de leur maintien.

Le contrôle du président du tribunal du travail correspond à celui de la chambre des mises en accusation en matière répressive. Il peut refuser de lever les mesures ou ordonner la levée totale ou partielle des mesures ou assortir cette levée totale ou partielle de conditions.

Le paragraphe 5 dispose que les saisies, les mises sous-scellés et les autres mesures pratiquées par les inspecteurs sociaux en contravention aux dispositions des articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 du projet de Code pénal social sont nulles. La sanction de nullité qui

De nietigheidssanctie die verbonden is met de illegale maatregelen leidt ertoe dat de vaststellingen van de sociaal inspecteurs op grond van die maatregelen geen bewijsmiddel van een inbreuk kunnen vormen.

3.5. Het voorontwerp van wet voorziet geen termijn waarbinnen de voorzitter van de arbeidsrechtbank zijn beslissing moet nemen. De rechtspleging zoals in kortgeding houdt inderdaad een waarborg in voor de snelle afhandeling van het geschil. Op de rechter rust de verplichting ervoor te waken dat de rechtspleging, waarvan wordt aangenomen dat deze hoogdringend is, niet nodeloos wordt aangehouden.

Artikel 3

Deze bepaling neemt de beroepsprocedure voor de arbeidsrechtbank over zoals deze in de wet van 1971 staat, onder voorbehoud van een wijziging betreffende de termijn waarin het verzoekschrift moet worden ingediend. Tot op heden bedroeg deze termijn twee maanden; met het oog op de uniformisering van de voorzieningstermijnen verlengt het ontwerp deze tot drie maanden. De verzoekschriften voor de arbeidsrechtbank moeten, in alle andere materies, immers binnen een termijn van drie maanden worden ingediend.

Het gaat om een beroep met volledige bevoegdheid. De arbeidshoven en -rechtbanken hebben dezelfde bevoegdheden als de bevoegde administratie om administratieve geldboeten op te leggen of om de schuld van de auteur uit te spreken, om inbreuken te herkwalficeren, de rechtvaardigingsgronden in aanmerking te nemen, enz. ... zonder echter het bedrag van de opgelegde administratieve geldboeten te kunnen verhogen (Cass., 12 december 1977, *J.T.T.*, 1978, p. 85; H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social*, o.c., p. 305 et 306).

Het beroep is opschortend.

De procedure is deze van het Gerechtelijk wetboek (art.2 van het Gerechtelijk wetboek), onder voorbehoud van dat wat uitdrukkelijk in het ontwerp wordt verduidelijkt.

Artikel 4

De inbreuken op de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarrenplan voor werkgelegenheid en meer bepaald deze die betrekking hebben op de sociale balans, vormen gemeenrechtelijke inbreuken die onder de bevoegdheid van het parket van de procureur des Konings en van het parket-generaal ressorteren.

De bepalingen betreffende de sociale balans in de wet van 22 december 1995 hebben tot doel om de regering «(...) correcte en regelmatige informatie over de kwantitatieve en kwalitatieve situatie van de tewerkstelling»

s'attache aux mesures illégales a pour conséquence que les constatations effectuées par les inspecteurs sociaux sur la base de ces mesures ne peuvent pas constituer un élément de preuve d'une infraction.

3.5. L'avant-projet de loi ne prévoit pas de délai dans lequel le président du tribunal du travail doit rendre sa décision. En effet, la procédure comme en référé constitue une garantie quant au traitement rapide du contentieux. Sur le juge repose l'obligation de veiller que la procédure dont l'urgence est présumée ne se prolonge pas inutilement.

Article 3

Cette disposition reconduit la procédure de recours devant le tribunal du travail telle qu'elle existe dans la loi de 1971, sous réserve d'une modification concernant le délai dans lequel la requête doit être déposée. Jusqu'à présent, le délai de recours était de deux mois ; le projet le fait passer à trois mois, dans un souci d'uniformisation des délais de recours. En effet, les requêtes au tribunal du travail doivent, dans les autres matières, être déposées dans un délai de trois mois.

Il s'agit d'un recours de pleine juridiction. Les cours et tribunaux du travail ont les mêmes pouvoirs que l'administration compétente pour infliger des amendes administratives ou pour déclarer la culpabilité de l'auteur, requalifier les infractions, accueillir les causes de justification, etc., sans toutefois pouvoir augmenter le montant des amendes administratives infligées (Cass., 12 décembre 1977, *J.T.T.*, 1978, p. 85 ; H.D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social*, o.c., p. 305 et 306).

Le recours est suspensif.

La procédure est celle prévue par le Code judiciaire (art. 2 du Code judiciaire) sous réserve de ce qui est expressément précisé dans le projet.

Artikel 4

Les infractions à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et, plus particulièrement, celles qui concernent le bilan social constituent des infractions de droit commun relevant de la compétence du parquet du procureur du Roi et du parquet général.

Les dispositions consacrées au bilan social dans la loi du 22 décembre 1995 ont pour objectif de fournir au gouvernement «(...) une information correcte et régulière sur la situation tant quantitative que qualitative de

te verstrekken (Parl. St., Kamer, gew.zit., 1995-1996, nr.214/1, p.14) zodat deze de impact van haar beleid inzake tewerkstelling kan beoordelen.

De gegevens betreffende de sociale balansen vormen gegevens over de tewerkstelling van de ondernemingen, zowel wat de interne tewerkstelling van de ondernemingen betreft, als wat de externe tewerkstelling betreft (uitzendkrachten en personen die ter beschikking gesteld zijn van de onderneming). De sociale balans bevat verder informatie over de opleiding van de werknemers van de onderneming en de maatregelen ten gunste van de tewerkstelling.

Vermits het om sociale gegevens gaat, is het gewenst dat de leden van het arbeidsauditoraat en van het arbeidsauditoraat-generaal bevoegd zijn om kennis te nemen van inbreuken inzake de sociale balans, gelet op hun specifieke opleiding in sociaal recht.

Daarom stelt onderhavig ontwerp voor om de bevoegdheid om kennis te nemen van burgerlijke geschillen betreffende de reglementering inzake de sociale balans, de burgerlijke bevoegdheid die de strafrechtelijke bevoegdheid van het arbeidsauditoraat en van het arbeidsauditoraat-generaal binnen de grenzen van de regels betreffende samenloop en de connexiteit vastlegt, aan de arbeidsrechtbank toe te vertrouwen.

Artikel 5

Artikel 5 machtigt de Koning om de artikelen 2 en 3 van deze wet in het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek in te voegen.

Artikel 6

Artikel 6 voorziet dat de Koning de datum van de inwerking van de bepalingen van deze wet vaststelt.

Dit is de strekking van het ontwerp van wet dat de regering u ter goedkeuring voorlegt.

De minister van Financiën,

Didier REYNERS

De minister van Sociale Zaken,

Laurette ONKELINX

l'emploi» (Doc. Parl., Chambre, sess. ord., 1995-1996, n°214/1, p.14) afin que celui-ci puisse apprécier l'impact de sa politique en matière d'emploi.

Les données relatives aux bilans sociaux constituent des données sur l'emploi des entreprises tant en ce qui concerne l'emploi interne des entreprises qu'en ce qui concerne l'emploi externe (intérimaires et personnes mises à la disposition de l'entreprise). Le bilan social contient aussi des informations sur la formation des travailleurs de l'entreprise et les mesures d'aides à l'emploi.

S'agissant de données sociales, il est souhaité, qu'en vertu de leur formation spécifique en droit social, les membres de l'auditorat du travail et de l'auditorat général du travail soient compétents pour connaître des infractions en matière de bilan social.

Ainsi, le présent projet propose de confier au tribunal du travail la compétence de connaître des contestations civiles portant sur la réglementation en matière de bilan social, la compétence civile déterminant la compétence pénale de l'auditorat du travail et de l'auditorat général du travail dans les limites des règles relatives au concours et à la connexité.

Article 5

L'article 5 habilite le Roi à insérer les articles 2 et 3 de la présente loi dans le projet de Code pénal social.

Article 6

L'article 6 prévoit que le Roi fixe la date d'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi.

Telle est la teneur du projet de loi que le gouvernement soumet à votre approbation.

Le ministre des Finances,

Didier REYNERS

La ministre des Affaires sociales,

Laurette ONKELINX

De minister van Binnenlandse Zaken,

Patrick DEWAEEL

De minister van Justitie,

Jo VANDEURZEN

De minister van Werk,

Joëlle MILQUET

De minister van Zelfstandigen,

Sabine LARUELLE

*De staatssecretaris voor de Coördinatie van de
fraudebestrijding,*

Carl DEVLIES

Le ministre de l'Intérieur,

Patrick DEWAEEL

Le ministre de la Justice,

Jo VANDEURZEN

La ministre de l'Emploi,

Joëlle MILQUET

La ministre des Indépendants,

Sabine LARUELLE

*Le secrétaire d'État à la Coordination
de la lutte contre la fraude,*

Carl DEVLIES

VOORONTWERP VAN WET (I)

onderworpen aan het advies van de Raad van State

Voorontwerp van wet tot invoering van een sociaal Strafwetboek

Artikel 1

Bedoelde aangelegenheid

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Sociaal Strafwetboek

De hiernavolgende bepalingen vormen het Sociaal Strafwetboek:

«SOCIAAL STRAFWETBOEK

EERSTE BOEK

De preventie, de vaststelling en de vervolging van de inbreuken en hun bestraffing in het algemeen

TITEL I

Het beleid inzake preventie en toezicht

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1. Het beleid van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

De Ministerraad bepaalt het beleid inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude.

De Ministerraad belast elke bevoegde minister met de uitvoering van dit beleid.

Het institutioneel kader van coördinatie dat door deze wet wordt omschreven, ligt in de lijn van het beleid ter bestrijding van de illegale arbeid en de sociale fraude.

AVANT-PROJET DE LOI (I)

soumis à l'avis du Conseil d'État

Avant-projet de loi introduisant le Code pénal social

Article 1er

Matière visée

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Code pénal social

Les dispositions qui suivent forment le code pénal social:

«CODE PÉNAL SOCIAL

LIVRE PREMIER

La prévention, la constatation et la poursuite des infractions et leur répression en général

TITRE PREMIER

La politique de prévention et de surveillance

CHAPITRE PREMIER

Dispositions générales

Article 1er. La politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Le Conseil des ministres définit la politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Le Conseil des ministres charge chacun des ministres compétents de l'exécution de cette politique.

Le cadre institutionnel de coordination défini par le présent code s'inscrit dans la politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

HOOFDSTUK II

De federale raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

Art. 2. Samenstelling van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

Er wordt een Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude opgericht, hierna de Raad genoemd, die samengesteld is uit:

1° een voorzitter;

2° de voorzitter van het Directiecomité van de federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg;

3° de voorzitter van het Directiecomité van de Federale overheidsdienst Sociale zekerheid;

4° de leidend ambtenaren van de volgende diensten:

a) de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg;

b) het bestuur van de Sociale Inspectie van de Federale Overheidsdienst Sociale zekerheid;

c) de inspectiedienst van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, vallend onder het toezicht van de Federale Overheidsdienst Sociale zekerheid;

d) de inspectiedienst van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, vallend onder het toezicht van de Federale Overheidsdienst; Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;

5° de administrateurs-generaal van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening;

6° een vertegenwoordiger die is aangewezen door iedere bevoegde overheid inzake tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit krachtens artikel 6, § 1, IX, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zijnde vier vertegenwoordigers;

7° de Procureur-generaal aangewezen door het College van Procureurs-generaal;

8° de Commissaris-generaal van de federale politie;

9° de voorzitter van het Directiecomité van de Federale Overheidsdienst van Financiën;

10° de Secretaris van de Nationale Arbeidsraad;

11° de coördinator-generaal van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, zoals bedoeld in artikel 8.

Kunnen eveneens worden uitgenodigd om met raadgevende stem zitting te hebben in de Raad, vertegenwoordigers van de besturen en van de openbare instellingen die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, binnen de voorwaarden bepaald door de Raad.

CHAPITRE II

Le conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Art. 2. La composition du Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Il est institué un Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, dénommé ci-après le Conseil, composé:

1° d'un président;

2° du président du Comité de direction du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;

3° du président du Comité de direction du Service public fédéral Sécurité sociale;

4° des fonctionnaires dirigeants des services suivants:

a) la Direction générale Contrôle des lois sociales, du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;

b) l'administration de l'Inspection sociale du Service public fédéral Sécurité sociale;

c) le service d'inspection de l'Office national de sécurité sociale placé sous la tutelle du Service public fédéral Sécurité sociale;

d) le service d'inspection de l'Office national de l'emploi, placé sous la tutelle du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;

5° des administrateurs généraux de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'emploi;

6° d'un représentant désigné par chaque autorité compétente en matière d'occupation de travailleurs étrangers en vertu de l'article 6, § 1er, IX, 3°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, soit quatre représentants;

7° du procureur général désigné par le Collège des procureurs généraux;

8° du Commissaire général de la police fédérale;

9° du président du comité de direction du Service public fédéral Finances;

10° du secrétaire du Conseil national du travail;

11° du coordinateur général à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale tel que visé à l'article 8.

Peuvent également être invités à y siéger, avec voix consultative, des représentants des administrations et des établissements publics impliqués dans la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, dans les conditions déterminées par le Conseil.

De Raad kan eveneens een beroep doen op deskundigen voor het onderzoek van specifieke vragen, binnen de voorwaarden die hij bepaalt.

Art. 3. Benoeming en statuut van de voorzitter van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

De voorzitter wordt op voordracht van de Ministers van Werkgelegenheid, van Sociale Zaken en van Justitie, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad door de Koning benoemd voor een mandaat met een duur van vier jaar, dat hernieuwbaar is.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad en op voordracht van de minister van Werkgelegenheid, van de minister van Sociale Zaken en van de minister van Justitie, de voorwaarden van de benoeming en stelt het geldelijk en administratief statuut van de voorzitter vast.

Art. 4. Exclusiviteit van de functie als voorzitter van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

Tijdens de duur van zijn mandaat kan de voorzitter geen enkele andere functie uitoefenen, noch titularis zijn van een openbaar mandaat dat door verkiezing is toegekend.

Er wordt, op grond van de voorafgaande machtiging door de Koning, van de in vorige lid vermelde regel afgeweken wanneer het gaat om de uitoefening van een onderwijsopdracht in een instelling van hoger onderwijs of om een lidmaatschap van een examenjury.

Art. 5. Opdrachten van de voorzitter van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

De voorzitter roept de leden van de Raad ten minste twee maal per jaar samen. De voorzitter deelt aan de leden van de Raad de krachtlijnen mee van het beleid inzake strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, zoals vastgesteld door de Ministerraad.

De voorzitter oefent het dagelijks beheer van de Raad uit en voert de beslissingen van de Ministerraad uit.

Ieder jaar brengt de voorzitter verslag uit aan de Raad over de toestand van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, en over de actie die, in het kader van deze wet, door de verschillende inspectiediensten wordt gevoerd. Het door de Raad goedgekeurd verslag wordt door de voorzitter aan de Kamer van volksvertegenwoordigers gericht en voorgesteld en maakt het voorwerp uit van een publicatie.

Art. 6. Opdrachten van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

In het kader van zijn opdracht waakt de Raad over:

Le Conseil peut également faire appel à des experts pour l'examen de questions particulières, dans les conditions qu'il détermine.

Art. 3. La nomination et le statut du président du Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Le président est, sur la proposition des ministres de l'Emploi, des Affaires sociales et de la Justice, nommé par le Roi par arrêté délibéré en Conseil des ministres, pour un mandat d'une durée de quatre ans, renouvelable.

Le Roi détermine par arrêté délibéré en Conseil des ministres et sur la proposition du ministre de l'Emploi, du ministre des Affaires sociales et du ministre de la Justice, les conditions de nomination et fixe le statut pécuniaire et administratif du président.

Art. 4. L'exclusivité de la fonction du président du Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Pendant la durée de son mandat, le président ne peut exercer aucune autre fonction, ni être titulaire d'un mandat public conféré par élection.

Il est dérogé à la règle énoncée à l'alinéa précédent, avec l'autorisation préalable du Roi, lorsqu'il s'agit de l'exercice de fonctions d'enseignement dans un établissement d'enseignement supérieur ou de membre d'un jury d'examen.

Art. 5. Les missions du président du Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Le président convoque les membres du Conseil au moins deux fois par an. Le président fait part aux membres du Conseil des lignes directrices de la politique en matière de travail illégal et de fraude sociale, arrêtée par le Conseil des ministres.

Le président exerce la gestion journalière du Conseil et exécute les décisions du Conseil des ministres.

Le président fait rapport, chaque année, au Conseil, sur la situation de la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale et sur l'action menée, dans le cadre de la présente loi, par les différents services d'inspection. Le rapport, approuvé par le Conseil, est adressé et présenté à la Chambre des représentants par le président et fait l'objet d'une publication.

Art. 6. Les missions du Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

Dans le cadre de sa mission, le Conseil veille:

1° het uitvoeren van het beleid zoals vastgesteld door de Ministerraad, waarbij aandacht wordt besteed aan de coördinatie van de acties gevoerd door de verschillende administraties die bevoegd zijn voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude en de sensibilisering van de verschillende diensten en besturen;

2° de oriëntering inzake preventie en het bepalen van de acties die er betrekking op hebben.

De Raad heeft eveneens tot opdracht, voorstellen te richten aan de bevoegde minister(s) teneinde de wetgeving die van toepassing is op de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude aan te passen.

Hij stelt aanbevelingen op en brengt adviezen uit, ambts-halve of op verzoek van een minister, over ontwerpen en voorstellen van wetten betreffende de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude.

De Raad is belast met het voorbereiden van de samenwerkingsprotocollen tussen de Federale overheid en de gewesten betreffende de coördinatie van de controles inzake illegale arbeid en sociale fraude.

Om zijn opdracht uit te voeren wordt de Raad bijgestaan door het in artikel 8 bedoelde Federaal Coördinatiecomité.

De Raad kan binnen zijn schot in de oprichting van beperkte werkgroepen voorzien, overeenkomstig de door hem bepaalde voorwaarden.

Art. 7. De partnerschapscommissie en de partnerschaps-overeenkomst

Er wordt een partnerschapscommissie opgericht die samengesteld is uit de voorzitter van de Raad, die deze commissie voorziet, de secretaris van de Nationale Arbeidsraad, de coördinator-generaal bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude bedoeld in artikel 8, de administrateurs-generaal van de Rijdsdienst voor Sociale Zekerheid en de Rijdsdienst voor Arbeidsvoorziening en de voorzitters van de directiecomités van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid en de Federale Overheidsdienst Financiën.

Deze Commissie is belast met het voorbereiden van de partnerschapsovereenkomsten tussen de bevoegde minister(s) en organisaties.

In de partnerschapsovereenkomst, kunnen de ondertekenende partijen beslissen over elke informatie- en sensibiliseringsactie gericht tot de professionelen en de consumenten. Zij mogen tevens de informatieverstrekking door organisaties organiseren, van iedere informatie die nuttig is voor de preventie en de vaststelling van inbreuken.

De Raad nodigt de organisatie die een partnerschapsovereenkomst heeft ondertekend uit bij één van haar jaarlijkse vergaderingen, overeenkomstig de door hem bepaalde voorwaarden.

1° à la mise en oeuvre de la politique définie par le Conseil des ministres comportant la coordination des actions menées par les différentes administrations compétentes dans la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale et la sensibilisation des différents services et administrations;

2° à l'orientation en matière de prévention et à la définition des actions qui s'y rapportent.

Le Conseil a aussi pour mission d'adresser des propositions au(x) ministre(s) compétent(s) en vue d'aménager la législation applicable à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Il établit des recommandations et rend des avis, d'office ou à la demande d'un ministre, sur les projets et propositions de lois relatifs à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Le Conseil est chargé de préparer les protocoles de collaboration entre l'autorité fédérale et les régions concernant la coordination des contrôles en matière de travail illégal et de fraude sociale.

Pour accomplir sa mission, le Conseil est assisté du Comité fédéral de coordination visé à l'article 8.

Le Conseil peut prévoir en son sein la constitution de groupes de travail restreints selon les conditions qu'il détermine.

Art. 7. La commission de partenariat et la convention de partenariat

Il est institué une commission de partenariat composée du président du Conseil qui préside cette commission, du secrétaire du Conseil national du travail, du coordinateur général à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale visé à l'article 8, des administrateurs généraux de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'emploi et des présidents des comités de direction du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, du Service public fédéral Sécurité sociale, du Service public fédéral Finances.

Cette Commission est chargée de préparer les conventions de partenariat entre le(s) ministre(s) compétent(s) et des organisations.

Dans la convention de partenariat, les signataires peuvent décider de toute action d'information et de sensibilisation dirigée vers les professionnels et les consommateurs. Elles peuvent aussi organiser la fourniture, par les organisations, de toute information utile à la prévention et à la constatation des infractions.

Le Conseil invite l'organisation signataire d'une convention de partenariat à participer à une de ses réunions annuelles, selon les conditions qu'il détermine.

HOOFDSTUK III

Het Federaal coördinatiecomité

Art. 8. Het Federaal Coördinatiecomité

Er wordt een Federaal Coördinatiecomité opgericht, hierna «het Comité» genoemd, en samengesteld uit negen leden waaronder de coördinator-generaal.

Het geheel van de leden wordt benoemd door de Koning bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad voor een mandaat van maximum vier jaar, dat hernieuwbaar is.

De leden zijn afkomstig uit de Federale Overheidsdiensten en uit de instellingen van openbaar nut die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude.

Het comité is verplicht samengesteld uit:

1° een magistraat van een arbeidsauditoraat of van een arbeidsauditoraat-generaal;

2° vier leden van de Federale Overheidsdiensten, bedoeld in artikel 2, 4°.

Het Comité wordt voorgezeten door de coördinator-generaal bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude. Hij leidt de ploeg en organiseert het secretariaat.

Elke informatie die aanleiding kan geven tot het openen van een gerechtelijke procedure, brengt hij ter kennis van de Procureur des Konings of van de arbeidsauditeur.

Het Comité wordt bijgestaan door een secretariaat dat bestaat uit vier personen die door de Koning worden benoemd voor een mandaat van maximum vier jaar, dat hernieuwbaar is. De leden zijn afkomstig uit de Federale Overheidsdiensten of de instellingen van openbaar nut die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude.

Het secretariaat van het Comité is dit eveneens van de Raad.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad het administratief en geldelijk statuut van de leden van het Comité en van het secretariaat.

Art. 9. Opdrachten van het Federaal Coördinatiecomité

Het Comité is belast met:

1° het waken over het uitvoeren van de oriënteringen die zijn gegeven door de Raad en van de partnerschapsovereenkomsten die door de minister(s) gesloten zijn;

2° het opstellen van richtlijnen voor de arrondissementscellen, bedoeld in artikel 10;

3° het coördineren binnen de arrondissementscellen van de actie van de inspecties van de federale Overheidsdiensten en

CHAPITRE III

Le Comité fédéral de coordination

Art. 8. Le Comité fédéral de coordination

Il est institué un Comité fédéral de coordination, dénommé ci-après «le Comité» et composé de neuf membres dont le coordinateur général.

L'ensemble des membres est nommé par le Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres pour un mandat de quatre ans maximum, renouvelable.

Les membres sont issus des Services publics fédéraux ou des organismes d'intérêt public intéressés par la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Ce comité est obligatoirement composé:

1° d'un magistrat d'un audiorat du travail ou d'un audiorat général du travail;

2° de quatre membres des Services publics fédéraux, visés à l'article 2, 4°.

Le Comité est présidé par le coordinateur général à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale qui dirige l'équipe et organise le secrétariat.

Le coordinateur général porte à la connaissance du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail toute information susceptible de donner lieu à l'ouverture d'une procédure judiciaire.

Le Comité est assisté d'un secrétariat composé de quatre personnes nommées par le Roi pour un mandat de quatre ans maximum, renouvelable. Ces personnes sont issues des Services publics fédéraux ou des organismes d'intérêt public intéressés par la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Le secrétariat du Comité est également celui du Conseil.

Le Roi fixe par arrêté délibéré en Conseil des ministres le statut administratif et pécuniaire des membres du Comité et du secrétariat.

Art. 9. Les missions du Comité fédéral de coordination

Le Comité est chargé:

1° de veiller à la mise en oeuvre des orientations données par le Conseil et des conventions de partenariat conclues par le(s) ministre(s);

2° d'adresser des directives aux cellules d'arrondissement, visées à l'article 10;

3° de coordonner au sein des cellules d'arrondissement l'action des inspections des Services publics fédéraux et des

van de instellingen van openbaar nut die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude;

4° het voorbereiden van de werkzaamheden van de Raad en meer in het bijzonder van de adviezen en aanbevelingen;

5° het verlenen van de nodige bijstand aan de bevoegde besturen en diensten inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude teneinde de controleoperaties behoorlijk te doen verlopen;

6° het voeren van de Federale preventieacties;

7° het coördineren van de informatie, de opleiding, en het ter beschikking stellen van de geschikte documentatie voor de inspectiediensten en de arrondissementscellen;

8° het opzetten, in samenwerking met de Federale Overheidsdienst van Justitie, van een gespecialiseerde opleiding voor de magistraten bevoegd voor de economische, financiële en sociale aangelegenheden;

9° het opstellen van de balans van de acties die zijn gevoerd door de inspectiediensten in het kader van dit wetboek en het jaarlijks mee delen van deze balans aan de Raad;

10° het verwezenlijken van studies, meer bepaald op statistisch vlak, betreffende de problematiek van de illegale arbeid en de sociale fraude;

11° het verbeteren, in samenwerking met de betrokken besturen, van het opstellen van de processen-verbaal van vaststellingen van inbreuken;

12° het voeren van een beleid inzake het inzamelen, het uitwisselen en het bewaren van de informatie, inzonderheid de geïnformateerde inlichtingen, in samenwerking met de Kruispuntbank van de sociale zekerheid opgericht en georganiseerd door de wet van 15 januari 1990;

13° het twee maal per jaar bijeenroepen van de voorzitters van de arrondissementscellen teneinde een coördinatie van de werkzaamheden van deze laatste te organiseren.

HOOFDSTUK IV

De arrondissementscellen

Art. 10. De Arrondissementscel

Per gerechtelijk arrondissement wordt een arrondissementscel opgericht, hierna «cel» genoemd, voorgezeten door de arbeidsauditeur en voor het overige samengesteld uit een vertegenwoordiger van de diensten bedoeld in artikel 2, 4°, een vertegenwoordiger van de Federale Overheidsdienst Financiën, een magistraat van het parket van de Procureur des Konings en een lid van de federale politie.

Eén cel kan meerdere gerechtelijke arrondissementen omvatten.

organismes d'intérêt public intéressés par la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale;

4° de préparer les travaux du Conseil et plus particulièrement les avis et recommandations;

5° d'apporter aux administrations et aux services compétents en matière de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale l'assistance nécessaire pour mener à bien les opérations de contrôle;

6° de mener des actions fédérales de prévention;

7° de coordonner l'information, la formation et de mettre la documentation adéquate à la disposition des services d'inspection et des cellules d'arrondissement;

8° de mettre sur pied, en collaboration avec le Service public fédéral Justice, une formation spécialisée aux magistrats compétents pour les matières économiques, financières et sociales;

9° de dresser le bilan des actions menées par les services d'inspection dans le cadre du présent code et le communiquer annuellement au Conseil;

10° de réaliser des études, notamment statistiques, relatives à la problématique du travail illégal et de la fraude sociale;

11° d'améliorer, en collaboration avec les administrations concernées, la rédaction des procès-verbaux de constatation des infractions;

12° de mener une politique en matière de collecte, d'échange et de conservation de l'information, notamment les informations informatiques en collaboration avec la Banque carrefour de la sécurité sociale instituée et organisée par la loi du 15 janvier 1990;

13° de réunir les présidents des cellules d'arrondissement deux fois par an aux fins d'organiser une coordination du travail de celles-ci.

CHAPITRE IV

Les cellules d'arrondissement

Art. 10. La cellule d'arrondissement

Il est institué une cellule d'arrondissement par arrondissement judiciaire, dénommée ci-après «la cellule», présidée par l'auditeur du travail et pour le surplus composée d'un représentant des services visés à l'article 2, 4°, d'un représentant du Service public fédéral Finances, d'un magistrat du parquet du procureur du Roi et d'un membre de la police fédérale.

Une cellule peut couvrir plusieurs arrondissements judiciaires.

Art. 11. Opdracht van de arrondissementscel:

De opdracht van de cel als operationele plaatselijke tak bestaat erin:

1° de controles op het naleven van de verschillende sociale wetgevingen in verband met de illegale arbeid en de sociale fraude te organiseren en te coördineren;

2° de richtlijnen en de onderrichtingen van het comité uit te voeren;

3° informatie aan te leggen en opleidingen in te richten voor de leden van de diensten die deelnemen aan de vergaderingen van de cel;

4° de balans op te stellen van de gezamenlijke acties van de inspectiediensten die gevoerd worden binnen de cel;

5° een jaarlijks activiteitenverslag op te stellen voor het Comité.

Art. 12. Vergaderingen in beperkte groep

De cel kan samenkomen in beperkte groep, eveneens onder voorzitterschap van de arbeidsauditeur.

De arbeidsauditeur wordt gelast elke maand de beperkte groep van de cel bijeen te roepen. Deze is samengesteld uit de afgevaardigden van het Toezicht op de Sociale wetten, van de sociale inspectie, van de inspectiedienst van de Rijkdienst voor Sociale Zekerheid en van de Rijkdienst voor Arbeidsvoorziening.

De beperkte groep is belast met het opzetten van gecoördineerde controles a rato van twee controles per maand. Daartoe legt hij alle nodige en nuttige contacten.

De beperkte groep kan elke persoon uitnodigen die bijzonder bevoegd is voor de voorbereiding en de verwezenlijking van de geprogrammeerde operaties.

Het proces-verbaal van de vergadering wordt aan het Comité bezorgd.

Art. 13. Frequentie van de vergaderingen van de arrondissementscel

De arrondissementscel vergadert ten minste een maal per trimester, op initiatief van de arbeidsauditeur.

Art. 14. Secretariaat van de arrondissementscel

De arrondissementscellen worden ondersteund door een secretariaat dat per provincie wordt uitgebouwd. Een secretariaat wordt echter opgericht voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en een secretariaat voor het arrondissement van Halle-Vilvoorde.

Art. 11. La mission de la cellule d'arrondissement

La mission de la cellule en tant que branche opérationnelle locale, consiste à:

1° organiser et coordonner les contrôles du respect des différentes législations sociales en rapport avec le travail illégal et la fraude sociale;

2° exécuter les directives et instructions du comité;

3° mettre sur pied des informations et des formations à destination des membres des services participant aux réunions de la cellule;

4° dresser le bilan des actions communes des services d'inspection menées au sein de la cellule;

5° rédiger un rapport d'activité annuel à destination du Comité.

Art. 12. Les réunions en groupe restreint

La cellule peut se réunir en groupe restreint, également présidé par l'auditeur du travail.

L'auditeur du travail est chargé de réunir tous les mois le groupe restreint de la cellule. Celle-ci est composée des représentants du Contrôle des lois sociales, de l'Inspection sociale, de l'Inspection de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'Emploi.

Le groupe restreint est chargé de mettre sur pied des contrôles coordonnés à raison de deux contrôles par mois. Il prend, pour ce faire, tous les contacts nécessaires et utiles.

Le groupe restreint peut inviter toute personne spécialement compétente pour la préparation et la réalisation des opérations programmées.

Le procès-verbal de la réunion est transmis au Comité.

Art. 13. La fréquence des réunions de la cellule d'arrondissement

La cellule d'arrondissement se réunit au moins une fois par trimestre, sur l'initiative de l'auditeur du travail.

Art. 14. Le secrétariat de la cellule d'arrondissement

Les cellules d'arrondissement sont soutenues par un secrétariat qui est institué par province. Toutefois, un secrétariat est institué pour la Région de Bruxelles-Capitale et un secrétariat est institué pour l'arrondissement de Hal-Vilvorde.

Het secretariaat staat de arbeidsauditeurs bij in hun taak als voorzitter van de respectievelijke cellen en werkt mee aan het realiseren van de opdrachten van de cel zoals bepaald in artikel 11.

Het secretariaat wordt bij voorkeur gevestigd in de hoofdplaats van de provincie op de zetel van ofwel het Toezicht op de sociale wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociale Overleg ofwel van de Sociale inspectie van de Federale overheidsdienst Sociale Zekerheid ofwel op een gemeenschappelijk adres.

Het secretariaat wordt samengesteld uit minimaal twee sociaal inspecteurs, één van elke hogervermelde dienst, die gedetacheerd worden volgens de noden.

TITEL II

De uitoefening van het toezicht

HOOFDSTUK I

Algemeen

Art. 15. Definities

Voor de toepassing van titel II van dit Wetboek en de uitvoeringsmaatregelen ervan, verstaat men onder:

1° «sociale inspecteurs»: de ambtenaren die onder het gezag staan van de ministers tot wiens bevoegdheid de werkgelegenheid en arbeid, de sociale zekerheid, de sociale zaken en volksgezondheid behoren of die onder het gezag staan van de openbare instellingen die ervan afhangen, en die zijn belast met het toezicht op de naleving van Boek II van dit Wetboek en van de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° «werknemers»: de personen die krachtens een arbeidsovereenkomst arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon en degenen die daarmee gelijkgesteld worden:

a) de personen die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon;

b) de personen die geen arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon maar die geheel of gedeeltelijk onderworpen zijn aan de wetgeving betreffende de sociale zekerheid van de werknemers.

3° «werkgevers»:

a) de personen die gezag over de werknemers uitoefenen;

b) de personen die er met worden gelijkgesteld ingevolge een bepaling van sociaal recht.

4° «gerechtigden»: de personen die recht hebben op een sociale uitkering, hetzij op basis van de sociale zekerheid hetzij op basis van een regeling voor maatschappelijke bijstand, of

Le secrétariat assiste les auditeurs du travail dans leur fonction de président des cellules respectives et collabore à la réalisation des missions de ces cellules, telles que définies à l'article 11.

De préférence, le secrétariat est établi dans le chef lieu de la province, soit au siège du Contrôle des lois sociales du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, soit au siège de l'Inspection sociale du Service public fédéral Sécurité sociale, soit à une adresse commune.

Le secrétariat est composé de deux inspecteurs sociaux au minimum, un provenant de chaque service précité, qui seront détachés selon les besoins.

TITRE II

L'exercice de la surveillance

CHAPITRE PREMIER

Généralités

Art. 15. Les définitions

Pour l'application du titre II du présent code et de ses mesures d'exécution, on entend par:

1° «inspecteurs sociaux»: les fonctionnaires qui relèvent de l'autorité des ministres ayant dans leurs attributions l'emploi et le travail, la sécurité sociale, les affaires sociales, la santé publique, ou qui relèvent des institutions publiques qui en dépendent, et qui sont chargés de surveiller le respect du Livre II du présent code et de ses arrêtés d'exécution;

2° «travailleurs»: les personnes qui exécutent des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne en vertu d'un contrat de travail et celles qui y sont assimilées:

a) les personnes qui, autrement qu'en vertu d'un contrat de travail exécutent des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne;

b) les personnes qui ne travaillent pas sous l'autorité d'une autre personne mais qui sont assujetties en tout ou en partie à la législation sur la sécurité sociale des travailleurs.

3° «employeurs»:

a) les personnes qui exercent l'autorité sur les travailleurs;

b) les personnes qui y sont assimilées en vertu d'une législation sociale.

4° «bénéficiaires»: les bénéficiaires de prestations sociales, soit de la sécurité sociale, soit d'un régime d'aide sociale, ou d'autres avantages accordés par les législations dont les

andere voordelen toegekend door de reglementering waarop de sociale inspecteurs toezicht uitoefenen, alsook zij die er aanspraak op maken;

5° «sociale gegevens»: alle gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de wetgeving betreffende het arbeidsrecht en de sociale zekerheid;

6° «sociale gegevens van persoonlijke aard»: alle sociale gegevens met betrekking tot een persoon die is of kan worden geïdentificeerd;

7° «medische gegevens van persoonlijke aard»: alle sociale gegevens van persoonlijke aard waarvan men informatie kan afleiden over de vroegere, de huidige of de toekomstige fysieke of psychische gezondheidstoestand van de persoon die is of kan worden geïdentificeerd, met uitzondering van de louter administratieve of boekhoudkundige gegevens betreffende de geneeskundige behandelingen of verzorgingen;

8° «openbare instellingen van sociale zekerheid»: de openbare instellingen alsmede de federale Overheidsdiensten die belast zijn met de toepassing van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid;

9° «meewerkende instellingen van sociale zekerheid»: de instellingen van privaatrecht, die erkend zijn om mee te werken aan de toepassing van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid;

10° «werkplaatsen»: alle plaatsen waar werkzaamheden worden verricht die aan het toezicht van de sociale inspecteurs onderworpen zijn of waar personen tewerkgesteld zijn die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, en ondermeer de ondernemingen, gedeelten van ondernemingen, inrichtingen, gedeelten van inrichtingen, gebouwen, lokalen, plaatsen gelegen binnen het gebied van de ondernemingen, werven en werken buiten de ondernemingen.

Art. 16. De overheden belast met het toezicht

Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, houden de door de Koning aangewezen ambtenaren, de door de bevoegde overheden aangewezen ambtenaren, evenals de sociale inspecteurs toezicht op de naleving van Boek II van dit Wetboek en van de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Koning bepaalt de bevoegdheden van de diensten waartoe de sociale inspecteurs behoren.

inspecteurs sociaux exercent la surveillance, et ceux qui ont demandé à en bénéficier;

5° «données sociales»: toutes les données nécessaires à l'application de la législation concernant le droit du travail et de la sécurité sociale;

6° «données sociales à caractère personnel»: toutes les données sociales concernant une personne identifiée ou identifiable;

7° «données médicales à caractère personnel»: toutes les données sociales à caractère personnel dont on peut déduire une information sur l'état antérieur, actuel ou futur de la santé physique ou psychique de la personne physique identifiée ou identifiable, à l'exception des données purement administratives ou comptables relatives aux traitements ou aux soins médicaux;

8° «institutions publiques de sécurité sociale»: les institutions publiques, ainsi que les Services publics fédéraux, qui sont chargés d'appliquer la législation relative à la sécurité sociale;

9° «institutions coopérantes de sécurité sociale»: les organismes de droit privé, agréés pour collaborer à l'application de la législation relative à la sécurité sociale;

10° «lieux de travail»: tous les lieux où des activités qui sont soumises au contrôle des inspecteurs sociaux sont exercées ou dans lesquels sont occupées des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, et entre autres, les entreprises, parties d'entreprises, établissements, parties d'établissements, bâtiments, locaux, endroits situés dans l'enceinte de l'entreprise, chantiers et travaux en dehors des entreprises.

Art. 16. Les autorités chargées de la surveillance

Sans préjudice des attributions des officiers de police judiciaire, les fonctionnaires désignés par le Roi, ceux désignés par les autorités compétentes, ainsi que les inspecteurs sociaux surveillent le respect du Livre II du présent code et de ses arrêtés d'exécution.

Le Roi détermine les compétences des services dont les inspecteurs sociaux relèvent.

HOOFDSTUK II

Bevoegdheden van de sociale inspecteurs en de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie

Afdeling 1

Algemeen

Art. 17. Finaliteitsbeginsel

De sociaal inspecteurs oefenen de bij dit hoofdstuk bedoelde bevoegdheden uit met het oog op het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 18. Legitimatiebewijzen

De sociale inspecteurs oefenen hun opdrachten uit voorzien van de legitimatiebewijzen van hun ambt.

De Koning bepaalt het model van deze legitimatiebewijzen.

Art. 19. De beoordelingsbevoegdheid van de sociale inspecteurs

Onverminderd het vorderingsrecht van het Openbaar Ministerie en van de onderzoeksrechter, bedoeld in de artikelen 28ter, § 3, en 56, § 2, van het Wetboek van Strafvordering, bezitten de sociale inspecteurs een beoordelingsbevoegdheid om:

1° inlichtingen en adviezen te verschaffen, met name met betrekking tot de meest doeltreffende middelen voor de naleving van de wetten waarop ze toezicht houden;

2° waarschuwingen te geven;

3° de overtreder een termijn te verlenen om zich in regel te stellen;

4° de maatregelen te nemen, bedoeld in de artikelen 21 tot 49;

5° processen-verbaal tot vaststelling van de inbreuken op de bepalingen van het onderhavige wetboek op te stellen.

Art. 20. Vorderingsrecht

De sociale inspecteurs kunnen in de uitoefening van hun ambt, de bijstand van de politie vorderen.

CHAPITRE II

Les pouvoirs des inspecteurs sociaux et la qualité d'officier de police judiciaire

Section première

Généralités

Art. 17. Le principe de finalité

Les inspecteurs sociaux exercent les pouvoirs visés au présent chapitre en vue de la surveillance du respect des dispositions du présent code et des dispositions d'autres législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 18. Le document de légitimation

Les inspecteurs sociaux, exercent leurs missions munis des pièces justificatives de leurs fonctions.

Le Roi détermine le modèle de ces pièces justificatives.

Art. 19. Le pouvoir d'appréciation des inspecteurs sociaux

Sans préjudice du droit de réquisition du ministère public et du juge d'instruction, visé aux articles 28ter, § 3, et 56, § 2, du code d'instruction criminelle, les inspecteurs sociaux disposent d'un pouvoir d'appréciation pour:

1° fournir des renseignements et des conseils, notamment sur les moyens les plus efficaces pour respecter les législations dont ils exercent la surveillance;

2° donner des avertissements;

3° fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle;

4° prendre les mesures visées aux articles 21 à 49;

5° dresser des procès-verbaux constatant les infractions aux dispositions du présent code.

Art. 20. Le pouvoir de réquisition

Les inspecteurs sociaux peuvent, dans l'exercice de leurs fonctions, requérir l'assistance de la police.

Afdeling 2

De bevoegdheden van de sociale inspecteurs

Art. 21. Definities

Worden gelijkgesteld met de werkgever, voor de toepassing van deze afdeling:

- 1° zij die kinderen arbeid doen verrichten of hen werkzaamheden doen uitvoeren;
- 2° de invoerders van ruwe diamant;
- 3° de reders;
- 4° zij die een bureau voor arbeidsbemiddeling exploiteren of die een commissiegeld innen in het kader van de wetgeving betreffende het exploiteren van bureaus voor arbeidsbemiddeling tegen betaling;
- 5° de gebruikers in het kader van de wetgeving betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, alsmede de personen die, voor eigen rekening, werknemers ter beschikking stellen van gebruikers.

Art. 22. Toegang tot de arbeidsplaatsen

De sociale inspecteurs mogen bij de uitoefening van hun opdracht op elk ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnen gaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn of waarvan zij redelijkerwijze kunnen vermoeden dat daar personen tewerkgesteld zijn die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 23. De toegang tot de bewoonde lokalen

De sociale inspecteurs hebben enkel toegang tot de bewoonde lokalen als zij in het bezit zijn van een machtiging tot visitatie uitgereikt door de onderzoeksrechter. Daartoe richten de sociale inspecteurs een met redenen omkleed verzoek aan de onderzoeksrechter waarin de woningen die het onderwerp zijn van de visitatie worden geïdentificeerd. De onderzoeksrechter beslist binnen een termijn van maximum 48 uur na de ontvangst van het verzoek. In voorkomend geval omschrijft de rechter de redenen die ten grondslag liggen aan zijn weigering machtiging te verlenen. Tegen deze beslissing is geen beroep mogelijk.

Art. 24. Het inwinnen van inlichting

De sociale inspecteurs mogen overgaan tot elk onderzoek, elke controle, en elk verhoor, alsook alle inlichtingen inwinnen die zij nodig achten om zich ervan te vergewissen dat de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, werkelijk worden nageleefd.

Section 2

Les pouvoirs des inspecteurs sociaux

Art. 21. Les définitions

Sont assimilés à l'employeur, pour l'application de la présente section:

- 1° ceux qui font travailler des enfants ou leur font exercer des activités;
- 2° les importateurs de diamant brut;
- 3° les armateurs;
- 4° ceux qui exploitent un bureau de placement ou qui perçoivent une commission dans le cadre de la législation relative à l'exploitation des bureaux de placement payants;

5° les utilisateurs dans le cadre de la législation sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, ainsi que les personnes qui, pour leur propre compte, mettent des travailleurs à la disposition d'utilisateurs.

Art. 22. L'accès aux lieux de travail

Les inspecteurs sociaux peuvent dans l'exercice de leur mission pénétrer librement, à toute heure du jour et de la nuit, sans avertissement préalable, dans tous les lieux de travail ou autres lieux qui sont soumis à leur contrôle ou dans lesquels ils peuvent avoir un motif raisonnable de supposer que travaillent des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 23. L'accès aux locaux habités

Les inspecteurs sociaux ne peuvent toutefois pénétrer dans les locaux habités qu'avec une autorisation de visite domiciliaire délivrée par le juge d'instruction. A cette fin, les inspecteurs sociaux adressent une demande motivée au juge d'instruction identifiant les habitations qui feront l'objet de la visite domiciliaire. Le juge d'instruction décide dans un délai de 48 heures maximum après réception de la demande. Le cas échéant, le juge précise les motifs de son refus d'autorisation. Aucune voie de recours n'est possible contre cette décision.

Art. 24. La collecte d'information

Les inspecteurs sociaux peuvent procéder à tout examen, contrôle et audition et recueillir toutes les informations qu'ils estiment nécessaires pour s'assurer que les dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, sont effectivement observées.

Art. 25. De identiteit opnemen

De sociale inspecteurs mogen de identiteit opnemen van de personen die zich op de arbeidsplaats bevinden alsook van eenieder van wie zij de identificatie nodig achten voor de uitoefening van het toezicht en daartoe van deze personen de voorlegging van officiële identiteitsdocumenten vorderen, of, de identiteit van deze personen met andere middelen, met inbegrip van het maken van foto's, film- en video-opnamen, trachten te achterhalen.

Art. 26. Het verhoor van personen

De sociale inspecteurs mogen hetzij alleen, hetzij samen, hetzij in aanwezigheid van getuigen, gelijk welke persoon wiens verhoor zij noodzakelijk achten, ondervragen over elk feit dat nuttig is te kennen voor de uitoefening van het toezicht.

Art. 27. Informatiedragers met hetzij sociale gegevens, hetzij andere door de wet voorgeschreven gegevens

§ 1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk verstaat men onder «informatiedragers» gelijk welke informatiedragers onder welke vorm ook, zoals boeken, registers, documenten, numerieke of digitale informatiedragers, schijven, banden en met inbegrip van deze die bereikbaar zijn door een informaticasysteem of door elk ander elektronisch apparaat.

§ 2. De sociaal inspecteurs mogen alle informatiedragers opsporen en onderzoeken die zich bevinden op de werkplaatsen of op de ander plaatsen die aan hun toezicht zijn onderworpen en die hetzij sociale gegevens, bedoeld bij artikel 15, 5°, van dit wetboek, bevatten, hetzij gelijk welke andere gegevens bevatten die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, zelfs wanneer de sociaal inspecteurs niet zijn belast met het toezicht op deze wetgeving.

Daartoe mogen zij eveneens de in het eerste lid bedoelde informatiedragers opsporen en onderzoeken die vanuit deze plaatsen toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat.

Art. 28. Informatiedragers met andere gegevens

De sociaal inspecteurs mogen zich eveneens, zonder verplaatsing, alle informatiedragers die gelijk welke andere gegevens bevatten ter inzage doen voorleggen wanneer zij dit nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht en overgaan tot het onderzoek ervan.

Zij beschikken eveneens over deze bevoegdheid voor de gegevens die toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat.

Art. 25. L'identité des personnes

Les inspecteurs sociaux peuvent prendre l'identité des personnes se trouvant sur les lieux de travail, ainsi que de toute personne dont ils estiment l'identification nécessaire pour l'exercice de la surveillance et, à cet effet, exiger de ces personnes la présentation de documents officiels d'identification ou rechercher l'identité de ces personnes par d'autres moyens, y compris en faisant des photos et des prises de vues par film et vidéo.

Art. 26. L'audition de personnes

Les inspecteurs sociaux peuvent interroger, soit seuls, soit ensemble, soit en présence de témoins, toute personne dont ils estiment l'audition nécessaire, sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de la surveillance.

Art. 27. Les supports d'information contenant soit des données sociales, soit d'autres données prescrites par la loi

§ 1er. Pour l'application du présent chapitre on entend par «supports d'information» tous les supports d'information sous quelque forme que ce soit, comme des livres, registres, documents, supports numériques ou digitaux, disques, bandes et y compris ceux accessible par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

§ 2. Les inspecteurs sociaux peuvent rechercher et examiner tous les supports d'information qui se trouvent dans les lieux de travail ou d'autres lieux qui sont soumis à leur contrôle et qui contiennent, soit des données sociales, visées à l'article 15, 5°, du présent code, soit n'importe quelles autres données, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par la loi, même lorsque les inspecteurs sociaux ne sont pas chargés de la surveillance de cette législation.

À cette fin, ils peuvent également rechercher et examiner les supports d'information visés à l'alinéa premier qui sont accessibles à partir de ces lieux par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

Art. 28. Les supports d'information contenant d'autres données

Les inspecteurs sociaux peuvent également se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance, tous les supports d'information qui contiennent n'importe quelles autres données, lorsqu'ils le jugent nécessaire à l'accomplissement de leur mission, et procéder à leur examen.

Ils disposent également de ce pouvoir pour les données qui sont accessibles par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

Art. 29. Gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm

Wanneer de gegevens bedoeld bij de artikelen 27 en 28 toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat, hebben de sociaal inspecteurs het recht zich op die informatiedragers geplaatste gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm te doen voorleggen, onder de door hen gewenste vorm.

Art. 30. Recht van toegang

§ 1. Wanneer de gegevens bedoeld bij artikel 27 toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen, moet de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers aan de sociaal inspecteurs een recht van toegang langs elektronische weg tot het informaticasysteem of tot elk ander elektronisch apparaat en tot deze gegevens waarborgen, een recht van fysieke toegang tot de binnenkant van de kast van het informaticasysteem of van elk ander elektronisch apparaat, evenals een recht tot downloading en tot gebruik langs elektronische weg van deze gegevens.

§ 2. De sociaal inspecteurs hebben eveneens het recht opdracht te geven aan gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige of nuttige kennis over de werking van het informaticasysteem of over elk ander elektronisch apparaat, hem de rechten bedoeld bij § 1 te waarborgen.

§ 3. De rechten bedoeld bij de §§ 1 en 2 gelden eveneens wanneer de plaats van bewaring van deze gegevens is gesitueerd in een ander land en deze gegevens in België langs elektronische weg toegankelijk zijn vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen.

§ 4. De rechten bedoeld bij de §§ 1 en 2 gelden eveneens wanneer deze gegevens zich bevinden in een informaticasysteem of in elk ander elektronisch apparaat, in België of in het buitenland, dat niet beheerd wordt door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers en deze gegevens langs elektronische weg toegankelijk zijn vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen.

§ 5. De sociale inspecteurs staan in voor het waarborgen van de integriteit van de verzamelde gegevens en van het materieel waartoe zij toegang hebben gehad.

Art. 31. Informatie over het beheer van het informaticasysteem

De werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die een beroep doen op een informaticasysteem of op elk ander elektronisch apparaat om de bij artikel 27 bedoelde gegevens op te maken, bij te houden of te bewaren, zijn er toe gehouden, op verzoek van de sociaal inspecteurs, ter plaatse, de dossiers

Art. 29. Les données sous une forme lisible et intelligible

Lorsque les données visées aux articles 27 et 28 sont accessibles par système informatique ou par tout autre appareil électronique, les inspecteurs sociaux ont le droit de se faire communiquer, dans la forme demandée par eux, les données enregistrées sur ces supports d'information sous une forme lisible et intelligible.

Art. 30. Le droit d'accès

§ 1er. Lorsque les données visées à l'article 27 sont accessibles par un système informatique ou par tout autre appareil électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux, l'employeur, ses préposés ou mandataires, doivent assurer, aux inspecteurs sociaux, un droit d'accès par voie électronique au système informatique ou à tout autre appareil électronique et à ces données, un droit d'accès physique à l'intérieur du boîtier du système informatique ou de tout autre appareil électronique, ainsi qu'un droit de téléchargement et d'utilisation par voie électronique de ces données.

§ 2. Les inspecteurs sociaux ont également le droit d'exiger, à n'importe quelle autre personne appropriée qui dispose de la connaissance nécessaire ou utile sur le fonctionnement du système informatique ou de tout autre appareil électronique, de leur garantir les droits visés au § 1er.

§ 3. Les droits visés aux § 1 et 2 s'appliquent aussi lorsque le lieu de conservation de ces données est situé dans un autre pays et que ces données sont accessibles en Belgique par voie électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux.

§ 4. Les droits visés aux § 1 et 2 s'appliquent aussi lorsque ces données se trouvent dans un système informatique ou dans tout autre appareil électronique, en Belgique ou à l'étranger, qui n'est pas géré par l'employeur, ses préposés ou mandataires, et que ces données sont accessibles en Belgique par voie électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux.

§ 5. Les inspecteurs sociaux veilleront à assurer l'intégrité des données récoltées et du matériel auquel ils ont eu accès.

Art. 31. L'information sur l'exploitation du système informatique

L'employeur, ses préposés ou mandataires qui recourent à un système informatique ou à tout autre appareil électronique pour établir, tenir et conserver les données visées à l'article 27 sont tenus, lorsqu'ils en sont requis par les inspecteurs sociaux, de leur communiquer, sans déplacement, les dossiers

met betrekking tot de analyses, de programma's, het beheer en de exploitatie van het gebruikte systeem ter inzage voor te leggen.

Art. 32. Integriteit van de gegevens

De sociaal inspecteurs mogen, door middel van het informaticasysteem of elk ander elektronisch apparaat en met de bijstand van hetzij de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, hetzij van gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige kennis over de werking van het informaticasysteem of van elk ander elektronisch apparaat, de betrouwbaarheid nagaan van de geïnformatiseerde gegevens en bewerkingen, door onder meer de voorlegging ter inzage te vorderen van stukken die in het bijzonder zijn opgesteld om de op informatiedragers geplaatste gegevens om te zetten in een leesbare en verstaanbare vorm.

Art. 33. Kopies

§ 1. De sociaal inspecteurs mogen kopies nemen, onder welke vorm ook, van de informatiedragers, bedoeld bij artikelen 27 en 28 of van de informatie die zij bevatten, of zich deze kosteloos laten verstrekken door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers.

§ 2. Wanneer het informatiedragers bedoeld bij artikel 27 betreft die toegankelijk zijn via een informaticasysteem mogen de sociaal inspecteurs, door middel van het informaticasysteem of elk ander elektronisch apparaat en met de bijstand van hetzij de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, hetzij van gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige of nuttige kennis over de werking van het informaticasysteem, kopies maken onder de door hen gewenste vorm van het geheel of een deel van voormelde gegevens.

Art. 34. Beslag

De sociaal inspecteurs kunnen de informatiedragers bedoeld bij artikel 27 in beslag nemen of verzegelen, ongeacht of de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers al dan niet eigenaar zijn van deze informatiedragers.

Zij beschikken over deze bevoegdheden wanneer dit noodzakelijk is voor de opsporing, voor het onderzoek of voor het leveren van het bewijs van de inbreuken of wanneer het gevaar bestaat dat met deze informatiedragers de inbreuken worden voortgezet of nieuwe inbreuken zullen worden gepleegd.

Wanneer de inbeslagname materieel onmogelijk is, worden deze gegevens, evenals de gegevens noodzakelijk om deze te kunnen verstaan, gekopieerd op dragers, die toebehoren aan de overheid. In geval van dringendheid of om technische redenen, kan gebruik gemaakt worden van dragers, die ter beschikking staan van personen die gerechtigd zijn om het informaticasysteem te gebruiken.

d'analyse, de programmation, de gestion et de l'exploitation du système utilisé.

Art. 32. L'intégrité des données

Les inspecteurs sociaux peuvent vérifier, au moyen du système informatique ou par tout autre appareil électronique et avec l'assistance, soit de l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit de n'importe quelle autre personne appropriée qui dispose de la connaissance nécessaire sur le fonctionnement du système informatique ou de tout autre appareil électronique, la fiabilité des données et traitements informatiques, en exigeant entre autres la communication de documents spécialement établis en vue de présenter les données enregistrées sur les supports informatiques sous une forme lisible et intelligible.

Art. 33. Les copies

§ 1er. Les inspecteurs sociaux peuvent prendre des copies, aussi sous n'importe quelle forme, des supports d'information, visés aux articles 27 et 28 ou de l'information qu'ils contiennent, ou se faire les fournir sans frais par l'employeur, ses préposés ou mandataires.

§ 2. Lorsqu'il s'agit de supports d'information qui sont accessibles par système informatique visés à l'article 27, les inspecteurs sociaux peuvent, au moyen du système informatique ou par tout autre appareil électronique et avec l'assistance, soit de l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit de n'importe quelle autre personne appropriée qui dispose de la connaissance nécessaire ou utile sur le fonctionnement du système informatique, effectuer des copies, dans la forme qu'ils souhaitent, de tout ou partie des données précitées.

Art. 34. La saisie

Les inspecteurs sociaux peuvent saisir ou mettre sous scellés les supports d'information visés à l'article 27, que l'employeur, ses préposés ou mandataires soient ou pas propriétaires de ces supports d'information.

Ils disposent de ces pouvoirs lorsque cela est nécessaire à la recherche, à l'examen ou à l'établissement de la preuve d'infractions ou lorsque le danger existe que les infractions persistent avec ces supports d'information ou que de nouvelles infractions soient commises.

Lorsque la saisie est matériellement impossible, ces données, tout comme les données qui sont nécessaires pour pouvoir les comprendre, sont copiées sur des supports appartenant à l'autorité. En cas d'urgence ou pour des raisons techniques, il peut être fait usage des supports qui sont à la disposition des personnes autorisées à utiliser le système informatique.

Art. 35. Informatieverstreking over de opsporing en het onderzoek aan de werkgever

Wanneer de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers hetzij niet aanwezig waren bij de opsporing en het onderzoek bedoeld bij artikel 27, hetzij daarmee niet vrijwillig instemden, dient de sociaal inspecteur de werkgever schriftelijk te informeren over het feit dat die hebben plaats gehad en over de informatiedragers die werden gekopieerd. Dit geschrift bevat de gegevens voorzien bij artikel 53, derde lid.

Voor de informatiedragers die in beslag werden genomen, wordt gehandeld overeenkomstig artikel 53.

Art. 36. Vertaling

Wanneer dit nodig is voor het toezicht kunnen de sociaal inspecteurs een vertaling eisen in één van de nationale talen van de gegevens bedoeld in artikel 27 wanneer deze zijn opgesteld in een andere taal dan één van de nationale talen.

Art. 37. Stalen nemen

De sociale inspecteurs mogen stalen van alle bewerkte of afgewerkte goederen, van producten en stoffen die bewaard, gebruikt of behandeld worden, nemen en meenemen om ze te ontleiden of voor het leveren van het bewijs van de inbreuk, mits de houders van deze goederen, producten en stoffen, de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, daarvan op de hoogte te brengen. In voorkomend geval moeten de houders van deze goederen, producten en stoffen, de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers de verpakkingen leveren die nodig zijn voor het vervoer en het behoud van die stalen. De Koning bepaalt de voorwaarden en de nadere regelen voor het nemen, meenemen ontleiden van deze stalen alsook de voorwaarden en de nadere regelen voor de erkenning van natuurlijke of rechtspersonen bevoegd om de ontledingen uit te voeren.

Art. 38. Het beslag en de verzegeling van andere goederen

De sociale inspecteurs mogen andere roerende goederen dan die bedoeld in de artikelen 27 tot 37, alsmede onroerende goederen, ongeacht of de overtreder al dan niet de eigenaar is van deze goederen, die aan hun toezicht onderworpen zijn of aan de hand waarvan inbreuken kunnen worden vastgesteld op de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, in beslag nemen of verzegelen wanneer zulks noodzakelijk is voor het leveren van het bewijs van deze inbreuken of het gevaar bestaat dat met deze goederen de inbreuken worden voortgezet of nieuwe inbreuken worden gepleegd.

Art. 39. Vaststellingen door beeldmateriaal

Onverminderd de bepalingen van artikel 47sexies, § 1, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering, mogen de sociale

Art. 35. La communication d'information sur la recherche et l'examen à l'employeur

Lorsque l'employeur, ses préposés ou mandataires soit n'étaient pas présents lors de la recherche et de l'examen visés à l'article 27, soit n'y consentaient pas de plein gré, l'inspecteur social doit fournir des informations par écrit à l'employeur sur l'existence de cette recherche et de cet examen et sur les supports informatiques qui ont été copiés. Cette description contient les données prévues à l'article 53, alinéa 3.

Pour les supports d'information qui ont été saisis, il faut agir conformément à l'article 53.

Art. 36. La traduction

Lorsque la surveillance le requiert, les inspecteurs sociaux peuvent exiger une traduction des données visées à l'article 27 dans une des langues nationales, si elles sont établies dans une autre langue qu'une des langues nationales.

Art. 37. Le prélèvement d'échantillons

Les inspecteurs sociaux peuvent prélever et emporter des échantillons de toutes matières ouvrées ou achevées, de produits et substances, conservés, utilisés ou manipulés aux fins d'analyse ou pour l'administration de la preuve d'une infraction, pourvu que les détenteurs de ces matières, produits et substances, l'employeur, ses préposés ou mandataires en soient avertis. Le cas échéant, les détenteurs desdits produits, matières et substances, l'employeur, ses préposés ou mandataires, doivent fournir les emballages nécessaires pour le transport et la conservation de ces échantillons. Le Roi détermine les conditions dans lesquelles et les modalités selon lesquelles ces échantillons sont prélevés, emportés et analysés ainsi que les conditions et modalités de l'agrément des personnes, physiques ou morales, compétentes pour exécuter les analyses.

Art. 38. La saisie et la mise sous scellés d'autres biens

Les inspecteurs sociaux peuvent saisir ou mettre sous scellés d'autres biens mobiliers que ceux visés aux articles 27 à 37, ainsi que les biens immobiliers, que le contrevenant en soit propriétaire ou pas, qui sont soumis à leur contrôle ou par lesquels des infractions aux législations dont ils exercent la surveillance peuvent être constatées lorsque cela est nécessaire à l'établissement de la preuve de ces infractions ou lorsque le danger existe qu'avec ces biens, les infractions persistent ou que de nouvelles infractions soient commises.

Art. 39. Les constatations par image

Nonobstant les dispositions de l'article 47sexies, § 1er, dernier alinéa, du Code de procédure pénale, les inspecteurs

inspecteurs vaststellingen doen door middel van het maken van beeldmateriaal, ongeacht de drager ervan.

Deze bepaling doet evenwel geen afbreuk aan de bevoegdheid van de sociaal inspecteurs tot het doen van vaststellingen door beeldmateriaal, wanneer dit bestemd is om de vaststelling te doen van inbreuken op de wetgeving m.b.t. het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Art. 40. De aanplakking van documenten

De sociale inspecteurs mogen bevelen dat de documenten die moeten worden aangeplakt ingevolge de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, daadwerkelijk aangeplakt worden en blijven, binnen een termijn die zij bepalen of zonder uitstel.

Art. 41. Documenten opmaken ou overhandigen

De sociale inspecteurs mogen als zij zulks in het belang van de werknemers, de gerechtigden of de sociaal verzekerden nodig achten, elk document opmaken of overhandigen ter vervanging van de documenten bedoeld in de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 42. Vordering tot staking

Een vordering tot staking kan, overeenkomstig hoofdstuk VIII van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, worden ingesteld bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel door de leidende ambtenaar van de inspectiedienst die voor de bedoelde bepalingen bevoegd is.

Afdeling 3

De bevoegdheden van de sociale inspecteurs op het vlak van gezondheid en veiligheid van de werknemers in het bijzonder

Art. 43. Passende maatregelen ter preventie

§ 1. De sociale inspecteurs zijn bevoegd om de passende maatregelen voor te schrijven om de gevaren voor de gezondheid en de veiligheid van het personeel op de werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn, te voorkomen en om de gebreken of vormen van hinder die zij vaststellen en als een gevaar voor de gezondheid en de veiligheid van het personeel beschouwen te bestrijden of weg te werken.

§ 2. De sociale inspecteurs mogen tijdens de uitoefening van hun opdracht bevelen dat, met het oog op het voorkomen van de gevaren en het verhelpen van de gebreken of vormen van hinder bedoeld bij § 1, de nodige wijzigingen worden aangebracht binnen een termijn die zij bepalen, of zonder uitstel indien het verhelpen van het vastgestelde gevaar hun dringend lijkt.

sociaux peuvent faire des constatations en réalisant des images, quel qu'en soit le support.

La présente disposition ne porte cependant pas préjudice au pouvoir des inspecteurs sociaux de faire des constatations en réalisant des images, quand ces images sont destinées à constater des infractions à la législation relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Art. 40. L'apposition de documents

Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner que les documents dont l'apposition est prévue par les législations dont ils exercent la surveillance, soient et restent effectivement apposés, dans un délai qu'ils déterminent ou sans délai.

Art. 41. L'établissement ou la délivrance de documents

Les inspecteurs sociaux peuvent, s'ils l'estiment nécessaire dans l'intérêt des travailleurs, des bénéficiaires ou des assurés sociaux, établir ou délivrer tout document remplaçant ceux visés par les législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 42. L'action en cessation

Une action en cessation peut, conformément au chapitre VIII de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, être introduite auprès du président du tribunal de commerce par le fonctionnaire dirigeant le service d'inspection compétent pour les dispositions visées.

Section 3

Les pouvoirs des inspecteurs sociaux en matière de santé et de sécurité des travailleurs en particulier

Art. 43. Les mesures de prévention adéquates

§ 1er. Les inspecteurs sociaux sont autorisés à prescrire les mesures adéquates en vue de prévenir les menaces pour la santé ou la sécurité des travailleurs sur les lieux de travail ou autres lieux soumis à leur contrôle et en vue de combattre ou d'éliminer les défauts ou les nuisances qu'ils constatent et qu'ils considèrent comme une menace pour la santé ou la sécurité des travailleurs.

§ 2. Les inspecteurs sociaux peuvent, dans l'exercice de leur mission, ordonner que, pour remédier à ces menaces, défauts ou nuisances visées au § 1er, les modifications nécessaires soient apportées dans un délai qu'ils déterminent, ou sans délai si le danger qu'ils constatent leur apparaît comme imminent.

Art. 44. De specifieke verboden

De sociale inspecteurs mogen, wanneer de gezondheid of de veiligheid van de werknemers zulks vereist, tijdelijk of definitief verbieden:

1° aanwezig te zijn op een werkplaats of op een andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is, of de toegang daartoe verbieden voor alle of voor bepaalde werknemers;

2° gebruik te maken of het in gebruik te houden van enigerlei uitrustingen, installaties, machines of materieel;

3° bepaalde gevaarlijke stoffen of preparaten, de bronnen van risico's voor infectie, aan te wenden;

4° bepaalde productieprocessen toe te passen of bepaalde gevaarlijke producten of afvalstoffen te bewaren;

5° incorrecte methoden voor identificatie van risico's die aan gevaarlijke stoffen, preparaten of afvalstoffen te wijten zijn, te gebruiken.

Art. 45. Het bevel om bijzondere maatregelen in te voeren

§ 1. De sociale inspecteurs mogen bevelen om bijkomende organisatorische maatregelen te treffen met betrekking tot de interne diensten voor preventie en bescherming op het werk, die opgericht moeten worden met toepassing van de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wanneer zij vaststellen dat de organisatorische maatregelen die moeten getroffen worden in het kader van deze reglementering niet of slechts gedeeltelijk zijn getroffen en hierdoor de veiligheid of de gezondheid van de werknemers onmiddellijk of op termijn in gevaar kan worden gebracht.

Zij mogen de termijn bepalen voor het treffen van de bijkomende organisatorische maatregelen.

§ 2. De sociale inspecteurs mogen bevelen om maatregelen te treffen, organisatorische maatregelen inbegrepen, die door preventieadviseurs van interne of externe diensten voor preventie en bescherming op het werk aan de werkgevers zijn aanbevolen om de veiligheid of de gezondheid van de werknemers te waarborgen, wanneer zij vaststellen dat deze werkgevers de aanbevolen maatregelen niet of slechts gedeeltelijk treffen en indien zij ingevolge deze onthouding, de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk overtreden.

Zij mogen eveneens bevelen om alternatieve maatregelen te treffen die tot een resultaat leiden dat ten minste evenwaardig is wat de veiligheid en de gezondheid van de werknemers betreft.

Zij mogen de termijn bepalen voor het treffen van de bijkomende organisatorische maatregelen.

Art. 46. Het bevel om de arbeid stop te zetten

De sociale inspecteurs mogen:

Art. 44. Les interdictions particulières

Si la santé ou la sécurité des travailleurs l'exige, les inspecteurs sociaux peuvent interdire temporairement ou définitivement:

1° d'occuper un lieu de travail ou un autre lieu soumis à leur contrôle ou d'interdire l'accès de ces lieux à tous les travailleurs ou à certains de ceux-ci;

2° d'utiliser ou de maintenir en service des équipements, des installations, des machines ou un matériel quelconques;

3° de mettre en oeuvre certaines substances ou préparations dangereuses, les sources de risques d'infection;

4° d'appliquer certains processus de production ou de détenir certains produits ou déchets dangereux;

5° d'utiliser des méthodes incorrectes d'identification de risques dus à des substances, préparations ou déchets dangereux.

Art. 45. L'ordre d'adopter des mesures particulières

§ 1er. Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner de prendre des mesures organisationnelles complémentaires concernant les services internes de prévention et de protection au travail, qui doivent être institués en application de la réglementation en matière du bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, lorsqu'ils constatent que les mesures organisationnelles qui doivent être prises dans le cadre de cette réglementation, ne sont pas prises ou ne le sont que partiellement et que, par conséquent, la sécurité ou la santé des travailleurs peuvent immédiatement ou à terme être mises en danger.

Ils peuvent fixer le délai dans lequel les mesures organisationnelles complémentaires doivent être prises.

§ 2. Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner de prendre des mesures, mesures organisationnelles y comprises, qui sont recommandées aux employeurs par des conseillers en prévention de services internes ou externes de prévention et de protection au travail afin de garantir la sécurité et la santé des travailleurs, lorsqu'ils constatent que ces employeurs ne prennent pas ces mesures ou qu'ils ne les prennent que partiellement, lorsqu'en raison de cette abstention, ils contreviennent à la réglementation en matière de bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Ils peuvent également ordonner de prendre des mesures alternatives, conduisant à un résultat au moins équivalent en ce qui concerne la sécurité et la santé des travailleurs.

Ils peuvent fixer le délai dans lequel les mesures organisationnelles complémentaires doivent être prises.

Art. 46. L'ordre de cessation du travail

Les inspecteurs sociaux peuvent:

1° de stopzetting bevelen van iedere arbeid in een werkplaats of op een andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is, wanneer de gezondheid of de veiligheid van de werknemers zulks vereist;

2° de stopzetting bevelen van iedere arbeid waarvoor, overeenkomstig de onder hun toezicht vigerende wetgeving, organisatorische maatregelen moeten genomen worden wanneer deze maatregelen niet werden genomen en hierdoor de veiligheid of de gezondheid van de werknemers onmiddellijk of op termijn in gevaar kunnen worden gebracht.

Deze stopzetting wordt bevolen in afwachting dat de personen die hiertoe verplicht zijn, de bedoelde maatregelen hebben genomen.

Art. 47. Het bevel om te ontruimen

De sociale inspecteurs mogen iedere werkplaats of iedere andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is onmiddellijk laten ontruimen, wanneer het gevaar hun dreigend lijkt.

Art. 48. De verzegeling

De sociale inspecteurs mogen werkplaatsen, andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn, uitrustingen, installaties, machines, materieel, toestellen, producten of fabricageafval verzegelen, wanneer het gevaar hun dreigend lijkt.

Art. 49. De maatregelen ten opzichte van de zelfstandigen

De sociale inspecteurs mogen de acties opgesomd in de artikelen 43, 44, 46, 1°, 47 en 48 ondernemen ten aanzien van de zelfstandigen die op een zelfde arbeidsplaats met werknemers bedrijvig zijn en die daardoor verplichtingen hebben met toepassing van de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Afdeling 4

Hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie

Art. 50. Aanwijzing

De door de Koning aangewezen sociaal inspecteurs worden bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur.

Art. 51. Bevoegdheden van sociaal inspecteurs officier van gerechtelijke politie

De bevoegdheden van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur, toegekend aan de door de Koning aangewezen sociaal

1° ordonner la cessation de tout travail sur un lieu de travail ou sur un autre lieu soumis à leur contrôle, si la santé ou la sécurité des travailleurs l'exige;

2° ordonner la cessation de tout travail pour lequel, conformément à la réglementation applicable sous leur surveillance, des mesures organisationnelles doivent être prises, lorsque ces mesures n'ont pas été prises et que, par conséquent, la sécurité ou la santé des travailleurs peuvent immédiatement ou à terme être mises en danger.

Cette cessation est ordonnée en attendant que les personnes tenues à ces obligations aient pris ces mesures.

Art. 47. L'ordre d'évacuation

Les inspecteurs sociaux peuvent faire évacuer immédiatement chaque lieu de travail ou chaque autre lieu soumis à leur contrôle, si le danger leur apparaît comme imminent.

Art. 48. L'apposition de scellés

Les inspecteurs sociaux peuvent mettre sous scellés des lieux de travail, d'autres lieux soumis à leur contrôle, des équipements, des installations, des machines, du matériel, des appareils, des produits ou des déchets de fabrication, si le danger leur apparaît comme imminent.

Art. 49. Les mesures à l'égard des travailleurs indépendants

Les inspecteurs sociaux peuvent entreprendre les actions énumérées aux articles 43, 44, 46, 1°, 47 et 48 vis-à-vis des travailleurs indépendants qui oeuvrent sur un même lieu de travail avec des travailleurs et ont, de ce fait, des obligations en application de la réglementation en matière de bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Section 4

La qualité d'officier de police judiciaire

Art. 50. La désignation

Les inspecteurs sociaux désignés par le Roi sont revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail.

Art. 51. Les compétences des inspecteurs sociaux officiers de police judiciaire

Les pouvoirs d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail, conférés aux inspecteurs sociaux désignés par le Roi ne peuvent être exercés qu'en vue

inspecteurs, kunnen slechts worden uitgeoefend met het oog op het opsporen en vaststellen van de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek en in de artikelen 433*quinquies* tot 433*octies* van het Strafwetboek en in de artikelen 77*bis* tot 77*quinquies* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De Koning bepaalt de voorwaarden betreffende de vorming van deze sociaal inspecteurs.

Art. 52. Eedaflegging

Om hun bevoegdheden te kunnen uitoefenen, leggen de sociaal inspecteurs, in handen van de procureur-generaal van het rechtsgebied van hun woonplaats, de eed af in de volgende bewoordingen:

«Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk en het mij opgedragen ambt trouw waar te nemen.»

Zij kunnen hun bevoegdheden echter ook buiten dit rechtsgebied uitoefenen.

Bij verandering van woonplaats wordt de akte van eedaflegging overgeschreven en gevisieerd op de griffie van het hof van beroep bevoegd over het rechtsgebied van de nieuwe woonplaats.

HOOFDSTUK III

Beroep tegen de maatregelen genomen door de sociale inspecteurs

Art. 53. Formele garanties

De inbelagnemingen verricht op basis van het artikel 34 en de maatregelen genomen in uitvoering van artikelen 37, 38 en 43 tot 49 moeten het voorwerp uitmaken van een geschreven vaststelling die tegen ontvangstbewijs moet zijn overhandigd.

Dit is eveneens het geval voor de maatregelen genomen in uitvoering van de artikelen 30 en 35 in de bij artikel 35 voorziene gevallen waarin de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers hetzij daarbij niet aanwezig waren, hetzij daarmee niet vrijwillig instemden.

Dit geschrift moet minstens vermelden:

- 1° de datum en het uur waarop de maatregelen zijn genomen;
- 2° de identiteit van de sociale inspecteurs, de hoedanigheid in welke zij tussenkomen en de administratie tot welke zij behoren;
- 3° de genomen maatregelen;
- 4° de weergave van de tekst van het artikel 213;

de la recherche et de la constatation des infractions visées dans le code pénal social et dans les articles 433*quinquies* à 433*octies* du code pénal et dans les articles 77*bis* à 77*quinquies* de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Le Roi détermine les conditions inhérentes à la formation de ces inspecteurs sociaux.

Art. 52. La prestation de serment

Pour pouvoir exercer leurs attributions, les inspecteurs sociaux prêtent serment, devant le procureur général du ressort de leur domicile, dans les termes suivants:

«Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge, et de remplir fidèlement les fonctions qui me sont conférées.»

Néanmoins, ils peuvent exercer leurs attributions en dehors de ce ressort.

En cas de changement de domicile, l'acte de prestation de serment sera transcrit et visé au greffe de la cour d'appel à laquelle ressortit le lieu du nouveau domicile.

CHAPITRE III

Recours contre les mesures prises par les inspecteurs sociaux

Art. 53. Les garanties formelles

Les saisies pratiquées en vertu de l'article 34 ainsi que les mesures prises par les inspecteurs sociaux en exécution des articles 37, 38 et 43 à 49 doivent faire l'objet d'un constat écrit remis contre récépissé.

C'est également le cas pour les mesures prises en exécution des articles 30 et 35 dans les cas prévus à l'article 35 lors desquels l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit n'étaient pas présents, soit ne consentaient pas de plein gré.

Cet écrit doit au moins mentionner:

- 1° la date et l'heure auxquelles les mesures sont prises;
- 2° l'identité des inspecteurs sociaux, la qualité en laquelle ils interviennent et l'administration dont ils relèvent;
- 3° les mesures prises;
- 4° la reproduction du texte de l'article 213;

5° de rechtsmiddelen tegen de maatregelen, het bevoegde gerechtelijk arrondissement en de weergave van de tekst van artikel 54;

6° de overheidsinstelling die in geval van hoger beroep moet worden gedagvaard.

Art. 54. Beroep tegen de dwangmaatregelen die genomen zijn door de sociale inspecteurs

§ 1. Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten geschaad worden door de inbeslagnemingen verricht ter uitvoering van het artikel 34 of door de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 37, 38 en 43 tot 49, kan beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

Dit is eveneens het geval voor de maatregelen genomen in uitvoering van de artikelen 30 en 35 in de bij artikel 35 voorziene gevallen waarin de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers hetzij daarbij niet aanwezig waren, hetzij daarmee niet vrijwillig instemden.

De vordering wordt ingesteld en behandeld zoals in kortgeding overeenkomstig de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over het beroep na het openbaar ministerie te hebben gehoord.

§ 3. De voorzitter van de arbeidsrechtbank oefent een controle uit over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en de maatregelen bedoeld bij § 1, eerste en tweede lid, alsook op de opportuniteit van hun handhaving. Hij kan de volledige of gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen, eventueel onder voorwaarden.

§ 4. Het vonnis uitgesproken door de voorzitter van de arbeidsrechtbank is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande ieder verhaal en zonder borgstelling, indien de rechter deze niet heeft bevolen.

HOOFDSTUK IV

Voorlegging en mededeling van de gegevens

Art. 55. De mededeling van inlichtingen door de sociale inspecteurs aan andere administraties

Wanneer zij zulks nodig achten, delen de sociale inspecteurs van een inspectiedienst delen de inlichtingen die zij tijdens hun onderzoek hebben ingewonnen mee aan de openbare en aan de meewerkende instellingen van sociale zekerheid, aan de sociale inspecteurs van de andere inspectiediensten, alsook aan alle ambtenaren belast met het toezicht op andere wetgevingen of met toepassing van een andere wetgeving, in de mate dat die inlichtingen laatstgenoemden kunnen aanbelangen bij de uitoefening van het toezicht waarmee zij belast zijn of met toepassing van een andere wetgeving.

5° les voies de recours contre les mesures, l'arrondissement judiciaire compétent ainsi que la reproduction du texte de l'article 54;

6° l'autorité qui doit être citée en cas de recours.

Art. 54. Les recours contre les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les saisies pratiquées en exécution de l'article 34 ou par les mesures prises en exécution des articles 37, 38 et 43 à 49 peut former un recours auprès du président du tribunal du travail.

C'est également le cas pour les mesures prises en exécution des articles 30 et 35 dans les cas prévus à l'article 35 lors desquels l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit n'étaient pas présents, soit ne consentaient pas de plein gré.

L'action est formée et instruite selon les formes du référé conformément aux articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire.

§ 2. Le président du tribunal du travail statue sur le recours après avoir entendu le ministère public.

§ 3. Le contrôle du président du tribunal de travail porte sur la légalité des saisies et autres mesures visées au § 1er, alinéa 1er et 2, ainsi que sur l'opportunité de leur maintien. Il peut ordonner, éventuellement sous conditions, la levée totale ou partielle des mesures.

§ 4. Le jugement rendu par le président du tribunal du travail est exécutoire par provision nonobstant tout recours et sans caution, si le juge n'a pas ordonné qu'il en soit fourni une.

CHAPITRE IV

Production et communication des données

Art. 55. La communication de renseignements par les inspecteurs sociaux à d'autres administrations

Lorsqu'ils l'estiment nécessaire, les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection communiquent les renseignements recueillis lors de leur enquête, aux institutions publiques et aux institutions coopérantes de sécurité sociale, aux inspecteurs sociaux des autres services d'inspection, ainsi qu'à tous les autres fonctionnaires chargés de la surveillance d'autres législations ou en application d'une autre législation, dans la mesure où ces renseignements peuvent intéresser ces derniers dans l'exercice de la surveillance dont ils sont chargés ou en application d'une autre législation.

Het is verplicht deze inlichtingen mee te delen wanneer de openbare instellingen van sociale zekerheid, de sociale inspecteurs van de andere inspectiediensten of de andere ambtenaren belast met het toezicht of met de toepassing van een andere wetgeving erom verzoeken.

Evenwel mogen inlichtingen die werden ingewonnen tijdens de uitoefening van plichten voorgeschreven door de rechterlijke overheid slechts worden meegedeeld mits toestemming van deze laatste.

Inlichtingen betreffende medische gegevens van persoonlijke aard mogen slechts worden meegedeeld of gebruikt met inachtneming van het medisch beroepsgeheim.

Art. 56. De mededeling van inlichtingen aan de sociale inspecteurs door andere administraties

Onverminderd het artikel 44/1 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, zijn alle diensten van de Staat, met inbegrip van de parketten en de griffies der hoven en van alle rechtscolleges, de gemeenschappen, de gewesten, de provincies, de gemeenten, de verenigingen waartoe ze behoren, en van de openbare instellingen die ervan afhangen, alsmede van alle openbare en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, gehouden aan de sociale inspecteurs, op hun verzoek, alle inlichtingen te geven, alsmede alle boeken, registers, documenten, schijven, banden of gelijk welke andere informatiedragers ter inzage voor te leggen en uittreksels, afschriften, afdrukken, uitdraaien, kopies of fotokopies ervan te verstrekken die laatstgenoemden nuttig achten voor het toezicht op de naleving van de wetgevingen waarmee zij belast zijn.

Alle voornoemde diensten, met uitzondering van de diensten van de Gemeenschappen en Gewesten, zijn gehouden die inlichtingen, uittreksels, afschriften, afdrukken, uitdraaien, kopies of fotokopies kosteloos te verstrekken.

De akten, stukken, registers, documenten of inlichtingen ingewonnen tijdens de uitvoering van de taken opgelegd door de rechterlijke overheid mogen evenwel enkel worden meegedeeld met de uitdrukkelijk toestemming van de rechterlijke overheid.

Art. 57. Gebruikmaking van inlichtingen die verkregen zijn van andere administraties of inspectiediensten

De openbare en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, de sociale inspecteurs, de sociale inspecteurs van de andere inspectiediensten, alsook alle ambtenaren belast met het toezicht op een andere wetgevingen, mogen de inlichtingen verkregen op grond van respectievelijk artikelen 55 of 56 gebruiken voor de uitoefening van alle opdrachten betreffende het toezicht waarmee ze belast zijn.

Il y a obligation de communiquer ces renseignements lorsque les institutions publiques de sécurité sociale, les inspecteurs sociaux des autres services d'inspection ou les autres fonctionnaires chargés de la surveillance ou en application d'une autre législation les demandent.

Toutefois, les renseignements recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation de celle-ci.

Les renseignements concernant des données médicales à caractère personnel ne peuvent être communiqués ou utilisés que dans le respect du secret médical.

Art. 56. La communication de renseignements aux inspecteurs sociaux par d'autres administrations

Sans préjudice de l'article 44/1 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, tous les services de l'État, y compris les parquets et les greffes des cours et de toutes les juridictions, des communautés, des régions, des provinces des communes, des associations dont elles font partie, des institutions publiques qui en dépendent, ainsi que de toutes les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, sont tenus, vis-à-vis des inspecteurs sociaux et à leur demande, de leur fournir tous renseignements, ainsi que de leur produire, pour en prendre connaissance, tous livres, registres, documents, disques, bandes ou n'importe quels autres supports d'information et de leur en fournir des extraits, des duplicata, des impressions, des listages, des copies ou des photocopies que ces derniers estiment utiles à la surveillance du respect des législations dont ils sont chargés.

Tous les services précités, à l'exception des services des Communautés et des Régions, sont tenus de fournir sans frais ces renseignements, extraits, duplicata, impressions, listages, copies ou photocopies.

Toutefois, les actes, pièces, registres, documents ou renseignements recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation de celle-ci.

Art. 57. L'utilisation de renseignements obtenus d'autres administrations ou services d'inspection

Les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, les inspecteurs sociaux, les inspecteurs sociaux des autres services d'inspection, ainsi que tous les autres fonctionnaires chargés de la surveillance d'autres législations, peuvent utiliser les renseignements obtenus sur la base respectivement des articles 55 ou 56 pour l'exercice de toutes les missions concernant la surveillance dont ils sont chargés.

Art. 58. Gegevensuitwisseling en andere vormen van samenwerking met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie en de Staten die verdrag nr. 81 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel niet hebben ondertekend

Met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie, waar het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957, gelding heeft, mogen de sociale inspecteurs alle inlichtingen uitwisselen die van nut kunnen zijn voor de uitoefening van het toezicht waarmee elk van hen belast is.

Van de inlichtingen die van de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie worden verkregen, wordt op dezelfde wijze gebruik gemaakt als van de gelijkaardige inlichtingen die de sociale inspecteurs rechtstreeks inzamelen.

De inlichtingen ten behoeve van de arbeidsinspecties van die lidstaten worden op dezelfde wijze ingezameld door de sociale inspecteurs als de gelijkaardige inlichtingen die zij inzamelen voor de uitoefening van het toezicht waarmee zij zelf belast zijn.

De administraties waartoe de sociale inspecteurs behoren kunnen eveneens, ter uitvoering van een akkoord dat met de bevoegde autoriteiten van een lidstaat van de Internationale Arbeidsorganisatie wordt gesloten, op het nationale grondgebied de aanwezigheid toestaan van ambtenaren van de arbeidsinspectie van die lidstaat om alle inlichtingen in te zamelen die van nut kunnen zijn voor de uitoefening van het toezicht waarmee laatstgenoemden belast zijn.

De inlichtingen die door een sociale inspecteur in het buitenland worden ingezameld in het kader van een akkoord dat met een lidstaat van de Internationale Arbeidsorganisatie is gesloten, kunnen in dezelfde voorwaarden worden gebruikt als de inlichtingen die hier te lande door de sociale inspecteurs worden ingezameld.

In uitvoering van een dergelijk akkoord kunnen de administraties waartoe de sociaal inspecteurs behoren met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie bedoeld in het eerste lid eveneens overgaan tot andere vormen van wederzijdse bijstand en samenwerking.

Het bepaalde in het eerste tot zesde lid is tevens van toepassing op de akkoorden gesloten inzake uitwisseling van gegevens tussen de bevoegde Belgische autoriteiten en de bevoegde autoriteiten van de Staten die het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957, niet hebben ondertekend.

Art. 58. L'échange d'information et les autres formes de collaboration avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail et des États non signataires de la Convention n° 81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce

Les inspecteurs sociaux peuvent échanger avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail, où la convention n° 81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, approuvée par la loi du 29 mars 1957, est en vigueur, tous renseignements qui peuvent être utiles pour l'exercice de la surveillance dont chacun d'entre eux est chargé.

Les renseignements reçus des inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail sont utilisés dans les mêmes conditions que les renseignements similaires recueillis directement par les inspecteurs sociaux.

Les renseignements destinés aux inspections du travail de ces États membres sont recueillis par les inspecteurs sociaux dans les mêmes conditions que les renseignements similaires destinés à l'exercice de la surveillance dont ils sont chargés eux-mêmes.

Les administrations auxquelles appartiennent les inspecteurs sociaux peuvent également, en exécution d'un accord conclu avec les autorités compétentes d'un État membre de l'Organisation internationale du travail, autoriser sur le territoire national la présence de fonctionnaires de l'inspection du travail de cet État membre en vue de recueillir tous renseignements qui peuvent être utiles à l'exercice de la surveillance dont ces derniers sont chargés.

Les renseignements recueillis à l'étranger par un inspecteur social dans le cadre d'un accord conclu avec un État membre de l'Organisation internationale du travail, peuvent être utilisés dans les mêmes conditions que les renseignements recueillis dans le pays par les inspecteurs sociaux.

En exécution d'un tel accord, les administrations dont les inspecteurs sociaux relèvent peuvent recourir à d'autres formes d'assistance réciproque et de collaboration avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail visées à l'alinéa 1er.

Les dispositions des alinéas 1er à 6 sont également applicables aux accords conclus en matière d'échange d'information entre les autorités compétentes belges et les autorités compétentes des États non-signataires de la convention n°81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce approuvée par la loi du 29 mars 1957.

HOOFDSTUK V

Plichten van de sociale inspecteurs

Art. 59. Vertrouwelijkheid van de gegevens

De sociale inspecteurs moeten de nodige maatregelen nemen om het vertrouwelijk karakter te respecteren van de sociale gegevens van persoonlijke aard waarvan ze kennis hebben gekregen in de uitoefening van hun opdracht en om te verzekeren dat deze gegevens uitsluitend worden aangewend voor de uitoefening van hun toezichtopdracht.

Art. 60. Zwijgplicht

Behoudens uitdrukkelijke machtiging van de indiener van een klacht of van een aangifte betreffende een overtreding van de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, mogen de sociale inspecteurs in geen enkel geval, zelfs niet vóór de rechtbanken, de naam van de indiener van deze klacht of van deze aangifte bekend maken.

Het is hun eveneens verboden aan de werkgever of aan zijn vertegenwoordiger te onthullen dat ingevolge een klacht of een aangifte een onderzoek werd ingesteld.

Art. 61. Integriteitsplicht van de sociale inspecteurs

De sociale inspecteurs mogen geen enkel rechtstreeks of onrechtstreeks belang hebben in de ondernemingen of instellingen waarop zij toezicht dienen uit te oefenen.

TITEL III

Processen-verbaal

HOOFDSTUK I

Processen-verbaal van verhoor

Art. 62. Het verhoor

Bij het verhoren van personen, ongeacht in welke hoedanigheid zij worden verhoord, worden ten minste de volgende regels in acht genomen:

1° Ieder verhoor begint met de mededeling aan de onder-vraagde persoon dat:

- a) hij kan vragen dat alle vragen die hem worden gesteld en alle antwoorden die hij geeft, worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen;
- b) hij kan vragen dat iedere maatregel behorende tot de bevoegdheid van de sociale inspecteurs krachtens deze wetboek wordt verricht;
- c) zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt.

CHAPITRE V

Les devoirs des inspecteurs sociaux

Art. 59. La confidentialité des données

Les inspecteurs sociaux doivent prendre les mesures nécessaires afin de garantir le caractère confidentiel des données sociales à caractère personnel dont ils ont obtenu connaissance dans l'exercice de leur mission ainsi que l'usage de ces données aux seules fins requises pour l'exercice de leur mission de surveillance.

Art. 60. L'obligation au secret

Sauf autorisation expresse de l'auteur d'une plainte ou d'une dénonciation relative à une infraction aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, les inspecteurs sociaux ne peuvent révéler en aucun cas, même devant les tribunaux, le nom de l'auteur de cette plainte ou de cette dénonciation.

Il leur est de même interdit de révéler à l'employeur ou à son représentant qu'il a été procédé à une enquête à la suite d'une plainte ou d'une dénonciation.

Art. 61. L'obligation d'intégrité des inspecteurs sociaux

Les inspecteurs sociaux ne peuvent avoir un intérêt quelconque, direct ou indirect, dans les entreprises ou institutions qu'ils sont chargés de contrôler.

TITRE III

Les procès-verbaux

CHAPITRE PREMIER

Les procès-verbaux d'audition

Art. 62. L'audition

Lors de l'audition de personnes, entendues en quelque qualité que ce soit, seront respectées au moins les règles suivantes:

1° Au début de toute audition, il est communiqué à la personne interrogée:

- a) qu'elle peut demander que toutes les questions qui lui sont posées et les réponses qu'elle donne soient actées dans les termes utilisés;
- b) qu'elle peut demander qu'il soit procédé à toute mesure relevant du pouvoir des inspecteurs sociaux en vertu du présent code;
- c) que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice.

2° Eenieder die wordt ondervraagd, mag gebruik maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld. Hij mag, tijdens de ondervraging of later, eisen dat deze documenten bij het proces-verbaal van verhoor worden gevoegd.

3° Het proces-verbaal vermeldt nauwkeurig het tijdstip waarop het verhoor wordt aangevat, eventueel onderbroken en hervat, alsook beëindigd. Het vermeldt nauwkeurig de identiteit van de personen die in het verhoor, of in een gedeelte daarvan, tussenkomen, en het tijdstip van hun aankomst en vertrek. Het vermeldt ook de bijzondere omstandigheden en alles wat op de verklaring of de omstandigheden waarin zij is afgelegd, een bijzonder licht kan werpen.

Aan het einde van het verhoor geeft men de ondervraagde persoon het proces-verbaal van zijn verhoor te lezen, tenzij hij vraagt dat het hem wordt voorgelezen. Er wordt hem gevraagd of hij zijn verklaringen wil verbeteren of daaraan iets wil toevoegen.

Indien de ondervraagde persoon zich in een andere taal dan die van de procedure wenst uit te drukken, wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigde tolk, ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal, ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren. Zo het verhoor plaatsheeft met bijstand van een tolk worden zijn identiteit en hoedanigheid vermeld.

Het proces-verbaal van verhoor geeft de tekst van dit artikel weer.

Art. 63. Overhandiging van een kopie van de tekst van het verhoor aan de gehoorde persoon

Onverminderd de bepalingen in bijzondere wetten delen de sociale inspecteurs die een persoon ondervragen, deze persoon mee dat hij kosteloos een kopie van de tekst van zijn verhoor kan verkrijgen.

Deze kopie wordt hem onmiddellijk of binnen de maand overhandigd of toegezonden.

Evenwel kan de door de Koning aangeduide ambtenaar, met een met redenen omklede beslissing, het tijdstip van deze mededeling uitstellen voor een éénmaal hernieuwbare termijn van ten hoogste drie maanden. Deze beslissing wordt opgenomen in het dossier.

Het proces-verbaal van verhoor geeft de tekst van dit artikel weer.

2° Toute personne interrogée peut utiliser les documents en sa possession, sans que cela puisse entraîner le report de l'interrogatoire. Elle peut, lors de l'interrogatoire ou ultérieurement, exiger que ces documents soient joints au procès-verbal d'audition.

3° Le procès-verbal mentionne avec précision l'heure à laquelle l'audition prend cours, est éventuellement interrompue, reprend, et prend fin. Il mentionne avec précision l'identité des personnes qui interviennent à l'interrogatoire ou à une partie de celui-ci ainsi que le moment de leur arrivée et de leur départ. Il mentionne également les circonstances particulières et tout ce qui peut éclairer d'un jour particulier la déclaration ou les circonstances dans lesquelles elle a été faite.

À la fin de l'audition, le procès-verbal est donné en lecture à la personne interrogée, à moins que celle-ci ne demande que lecture lui en soit faite. Il lui est demandé si ses déclarations ne doivent pas être corrigées ou complétées.

Si la personne interrogée souhaite s'exprimer dans une autre langue que celle de la procédure, soit il est fait appel à un interprète assermenté, soit il est noté ses déclarations dans sa langue, soit il lui est demandé de noter elle-même sa déclaration. Si l'interrogatoire a lieu avec l'assistance d'un interprète, son identité et sa qualité sont mentionnés.

Le procès verbal d'audition reproduit le texte du présent article.

Art. 63. La remise d'une copie du texte de l'audition à la personne entendue

Sans préjudice des dispositions des lois particulières, les inspecteurs sociaux qui interrogent une personne l'informent qu'elle peut demander une copie du texte de son audition, qui lui est délivrée gratuitement.

Cette copie lui est remise ou adressée immédiatement ou dans le mois.

Toutefois, le fonctionnaire désigné par le Roi peut, par décision motivée, retarder le moment de cette communication pendant un délai de trois mois maximum renouvelable une fois. Cette décision est déposée au dossier.

Le procès verbal d'audition reproduit le texte du présent article.

HOOFDSTUK II

Processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Art. 64. Het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Ieder proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° de identiteit van de verbaliserende ambtenaar;
- 2° de bepaling waaraan de verbaliserende ambtenaar zijn bevoegdheid tot optreden ontleent;
- 3° de plaats en de datum van de inbreuk;
- 4° de identiteit van de dader en van de betrokkenen;
- 5° de wetsbepaling waarop inbreuk werd gepleegd;
- 6° een beknopt relaas van de feiten met betrekking tot de gepleegde inbreuken;
- 7° de datum en de plaats van opstelling van het proces-verbaal, het eventuele verband met andere processen-verbaal, en desgevallend een overzicht van de bijlagen.

De Koning kan algemene vormregels opstellen die toepasselijk zijn voor de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk.

Art. 65. De mededeling van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk wordt overgemaakt aan het openbaar ministerie.

Een exemplaar van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek wordt bezorgd aan de bevoegde administratie, bedoeld in artikel 70.

Een afschrift wordt bezorgd aan de dader van de inbreuk alsook eventueel aan zijn werkgever. Bij gebrek aan een afschrift kunnen zij te allen tijde een kopie bekomen hetzij bij de overheid die het proces-verbaal heeft opgesteld, hetzij bij de bevoegde administratie.

Art. 66. De bijzondere bewijskracht van de processen-verbaal

De processen-verbaal die opgesteld zijn door de sociale inspecteurs hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is, voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de dader van de inbreuk en, in voorkomend geval, van zijn werkgever binnen een termijn van veertien dagen die aanvangt de dag na de vaststelling van de inbreuk. Wanneer de vervalldag, die inbegrepen is in die termijn, een zaterdag, zondag of feestdag is, wordt deze verplaatst naar de eerst volgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het eerste lid, vormen het geven van een waarschuwing, het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen of het nemen van maatregelen bedoeld bij de artikelen 21 tot 49, geen vaststelling van de overtreding.

CHAPITRE II

Les procès-verbaux constatant une infraction

Art. 64. Le procès-verbal constatant une infraction

Tout procès-verbal constatant une infraction aux dispositions du présent code contient au moins les données suivantes:

- 1° l'identité du fonctionnaire verbalisant;
- 2° la disposition en vertu de laquelle le fonctionnaire verbalisant est compétent pour agir;
- 3° le lieu et la date de l'infraction;
- 4° l'identité de l'auteur et des personnes intéressées;
- 5° la disposition légale violée;
- 6° un exposé succinct des faits en rapport avec les infractions commises;
- 7° les date et lieu de rédaction du procès-verbal, le lien éventuel avec d'autres procès-verbaux, et le cas échéant, l'inventaire des annexes.

Le Roi peut établir des règles générales de formes applicables aux procès-verbaux de constatation d'une infraction.

Art. 65. La communication du procès-verbal constatant une infraction

Le procès-verbal constatant une infraction est transmis au ministère public.

Un exemplaire du procès-verbal constatant une infraction aux dispositions du présent code est transmis à l'administration compétente, visée à l'article 70.

Une copie en est communiquée à l'auteur de l'infraction ainsi que, le cas échéant, à son employeur. À défaut, ceux-ci ont, à tout moment, le droit d'en obtenir une copie, soit auprès de l'autorité qui a dressé le procès-verbal, soit auprès de l'administration compétente.

Art. 66. La force probante particulière des procès-verbaux

Les procès-verbaux dressés par les inspecteurs sociaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit transmise à l'auteur de l'infraction et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction. Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa 1er, l'avertissement, la fixation d'un délai pour se mettre en ordre ou l'adoption d'une des mesures visées aux articles 21 à 49, n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Art. 67. De draagwijdte van de bijzondere bewijskracht

De materiële vaststellingen die gedaan zijn in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst kunnen met hun bewijskracht gebruikt worden door de sociale inspecteurs van dezelfde dienst, andere inspectiediensten of door de ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

TITEL IV

De vervolging van de inbreuken

HOOFDSTUK I

De verschillende regels voor de vervolging van de inbreuken

Art. 68. Vervolging vanwege het openbaar ministerie

Onverminderd de rechten van de burgerlijke partij, kunnen de inbreuken die gestraft worden met een sanctie van niveau 2 of 3 en vermeld zijn in Boek II van deze wet op initiatief van het openbaar ministerie aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging voor de correctionele rechtbank, tot een minnelijke schikking of tenslotte ook tot een rechtsvordering [op grond van het wetsontwerp dat bij de Kamer ingediend is onder nummer DOC 51 1610/001].

Art. 69. Vervolging vanwege de bevoegde administratie

De inbreuken die gestraft worden met een sanctie van niveau 1 en vermeld zijn in Boek II van deze wet kunnen op initiatief van de bevoegde administratie aanleiding geven tot een administratieve geldboete, een schuldigverklaring of een klassering zonder gevolg.

De bevoegde administratie beschikt over dezelfde bevoegdheden wanneer het openbaar ministerie afziet van vervolging van de dader van een inbreuk die gestraft wordt met een sanctie van niveau 2 of 3 en die vermeld is in Boek II van deze wet.

Art. 70. De bevoegde overheid

De Koning wijst, op de voordracht van de bevoegde Ministers, de bevoegde administratie en ambtenaren aan die gemachtigd zijn om administratieve geldboeten op te leggen.

Art. 71. De rechtsprioriteit van de strafrechtelijke vervolging

De strafrechtelijke vervolging sluit de toepassing van een administratieve geldboete uit, zelfs als ze afgesloten wordt met een vrijspraak.

Art. 67. L'étendue de la force probante particulière

Les constatations matérielles faites dans un procès-verbal constatant une infraction par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

TITRE IV

La poursuite des infractions

CHAPITRE PREMIER

Les différentes modalités de poursuite des infractions

Art. 68. Les modalités des poursuites du ministère public

Sans préjudice des droits de la partie civile, les infractions punies d'une sanction de niveau 2 ou 3 et visées au Livre II du présent code peuvent donner lieu, sur l'initiative du ministère public, à une poursuite pénale devant le tribunal correctionnel, à l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou enfin à une action [fondée sur le projet de loi déposé à la chambre sous le numéro DOC 51 1610/001].

Art. 69. Les modalités des poursuites de l'administration compétente

Les infractions punies d'une sanction de niveau 1 visées au Livre II du présent code peuvent donner lieu, à l'initiative de l'administration compétente, à une amende administrative, à une déclaration de culpabilité ou à un classement sans suite.

L'administration compétente dispose des mêmes pouvoirs lorsque le ministère public renonce à poursuivre l'auteur d'une infraction punie d'une sanction de niveau 2 ou 3 visée au Livre II du présent code.

Art. 70. L'administration compétente

Le Roi, sur proposition des Ministres compétents, désigne l'administration compétente et les fonctionnaires en son sein habilités à infliger les amendes administratives.

Art. 71. La priorité juridique des poursuites pénales

Les poursuites pénales excluent l'application d'une amende administrative même si un acquittement les clôture.

De minnelijke schikking of de rechtsvordering die uitgaat van het openbaar ministerie sluiten eveneens de toepassing van een administratieve geldboete uit.

HOOFDSTUK II

Het openbaar ministerie

Art. 72. De kennisgeving van de beslissingen vanwege het openbaar ministerie

Het openbaar ministerie bezorgt aan de bevoegde administratie een kennisgeving van zijn beslissing om al dan niet strafrechtelijke vervolging in te stellen, een minnelijke schikking voor te stellen of de rechtsvordering in te stellen [die bedoeld is in het wetsontwerp dat bij de Kamer ingediend is onder nummer DOC 51 1610/001].

Wanneer het openbaar ministerie afziet van strafvervolging, minnelijke schikking of de rechtsvordering [als bedoeld in het wetsontwerp dat is ingediend in de Kamer onder nummer DOC 51 1610/001], of wanneer het openbaar ministerie niet in de mogelijkheid is om een beslissing te nemen binnen een termijn van zes maanden, beslist de bevoegde administratie of de procedure voor de administratieve geldboete moet worden opgestart.

Art. 73. Afschrift van het bijkomend onderzoek

Indien het openbaar ministerie afziet van strafvervolging, minnelijke schikking of de rechtsvordering [als bedoeld bij het wetsontwerp dat is ingediend in de Kamer onder nummer DOC 51 1610/001], dan bezorgt het een afschrift van de procedurestukken van het bijkomend onderzoek aan de bevoegde administratie.

HOOFDSTUK III

Administratieve vervolging

Afdeling 1

Algemeen

Art. 74. Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en de uitvoeringsmaatregelen ervan, verstaat men onder:

1° «overtreder»: personen aan wie een administratieve geldboete kan worden opgelegd;

2° «bevoegde administratie»: de administratie en ambtenaren die door de Koning aangesteld zijn om administratieve geldboeten op te leggen.

L'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou l'action exercée par le ministère public excluent également l'application d'une amende administrative.

CHAPITRE II

Le ministère public

Art. 72. La notification des décisions du ministère public

Le ministère public notifie à l'administration compétente sa décision d'intenter ou non les poursuites pénales, de proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou d'exercer l'action [visée par le projet de loi déposé à la chambre sous le numéro DOC 51 1610/001].

Lorsque le ministère public renonce à intenter les poursuites pénales, à proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou à exercer l'action [visée par le projet de loi déposé à la chambre sous le numéro DOC 51 1610/001], ou lorsque le ministère public n'est pas en mesure de décider dans un délai de six mois, l'administration compétente décide s'il y a lieu d'entamer la procédure d'amende administrative.

Art. 73. La copie de l'enquête complémentaire

Si le ministère public renonce à intenter les poursuites pénales, à proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou à exercer l'action [visée par le projet de loi déposé à la chambre sous le numéro DOC 51 1610/001], il envoie une copie des pièces de procédure de l'enquête complémentaire à l'administration compétente.

CHAPITRE III

La poursuite administrative

Section première

Généralités

Art. 74. Les définitions

Pour l'application du présent chapitre et de ses mesures d'exécution, on entend par:

1° «contrevenant»: les personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée;

2° «administration compétente»: l'administration et les fonctionnaires désignés par le Roi pour infliger les amendes administratives.

Art. 75. Onafhankelijkheid met betrekking tot het opleggen van administratieve geldboeten en belangenconflicten

De Koning ziet erop toe dat de bevoegde administratie en de ambtenaren die binnen de desbetreffende dienst aangesteld zijn om de administratieve geldboeten op te leggen, die bevoegdheid uitoefenen onder de voorwaarden die de garantie voor hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid vormen.

Deze ambtenaren mogen geen beslissing nemen in een dossier waarin ze reeds zijn opgetreden in een andere hoedanigheid, noch enig belang hebben in de ondernemingen die genoemd worden in de procedure.

Art. 76. De griffie van de administratieve geldboeten

De bevoegde administratie beschikt over een griffie.

De Koning bepaalt de taken en nadere regels voor haar werkings.

Afdeling 2

Bevoegdheden van de bevoegde administratie

Art. 77. Bijkomende inlichtingen

De bevoegde administratie kan van de bevoegde ministers, overheidsinstellingen of overheidsdiensten de noodzakelijke administratieve inlichtingen vragen om te kunnen beschikken over alle elementen die haar in staat moeten stellen om met volledige kennis van zaken een beslissing te nemen over het gevolg dat aan het dossier in behandeling moet worden gegeven.

Daartoe moeten alle overheidsdiensten met inbegrip van de parketten, griffies van hoven en rechtbanken, sociale inspecties en politie, alle diensten van de gemeenschappen, gewesten, provincies, agglomeraties, gemeentefederaties, gemeenten, verenigingen waartoe ze behoren, de overheidsinstellingen die ervan afhangen, alsook van alle overheidsinstellingen en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, ingaan op het verzoek van de bevoegde administratie om haar alle inlichtingen te verstrekken en haar afschriften te bezorgen van alle documenten die haar in staat moeten stellen om met volledige kennis van zaken te beslissen over het gevolg dat aan het dossier in behandeling moet worden gegeven.

De voornoemde diensten, met uitzondering van de diensten van de gemeenschappen en gewesten, zijn verplicht om de inlichtingen en afschriften kosteloos te bezorgen.

De documenten en inlichtingen ingewonnen tijdens de uitvoering van de taken opgelegd door de rechterlijke overheid mogen evenwel enkel worden meegedeeld met de uitdrukkelijk toestemming van de rechterlijke overheid.

Art. 75. L'indépendance pour infliger des amendes administratives et les conflits d'intérêt

Le Roi veille à ce que l'administration compétente ainsi que les fonctionnaires désignés pour infliger les amendes administratives au sein de cette administration exercent cette compétence dans des conditions garantissant leur indépendance et leur impartialité.

Ces fonctionnaires ne peuvent prendre de décision dans un dossier dans lequel ils sont déjà intervenus dans une autre qualité, ni avoir un intérêt dans les entreprises concernées par la procédure.

Art. 76. Le greffe des amendes administratives

Il y a un greffe au sein de l'administration compétente.

Le Roi en détermine les tâches et les modalités de fonctionnement.

Section 2

Les pouvoirs de l'administration compétente

Art. 77. Les renseignements complémentaires

L'administration compétente peut requérir des ministres compétents ou des institutions ou services publics compétents, les renseignements administratifs nécessaires pour disposer de tous les éléments lui permettant de décider en pleine connaissance de cause des suites à donner au dossier qu'elle traite.

À cette fin, tous les services de l'État, y compris les parquets, les greffes des cours et tribunaux, les inspections sociales et la police, tous les services des communautés, des régions, des provinces, des agglomérations, des fédérations de communes, des communes, des associations dont elles font partie, des institutions publiques qui en dépendent, ainsi que de toutes les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, sont tenus, vis-à-vis de l'administration compétente et à sa demande, de lui fournir tous renseignements, ainsi que de lui produire des copies de tous documents nécessaires pour disposer de tous les éléments lui permettant de décider en toute connaissance de cause des suites à donner au dossier qu'elle traite.

Les services précités, à l'exception des services des communautés et des régions, sont tenus de fournir sans frais ces renseignements et copies.

Toutefois, les documents ou renseignements recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation de celle-ci.

Afdeling 3

Verweermiddelen

Art. 78. Uitnodiging tot indiening van verweermiddelen

De overtreder wordt bij een ter post aangetekende brief verzocht om zijn verweermiddelen in te dienen. Deze brief vermeldt de volgende gegevens:

1° de referenties van het proces-verbaal tot vaststelling van de inbreuk en houdende het relaas van de feiten die aan de basis liggen van de aanvang van de procedure;

2° het recht van de overtreder om zijn verweermiddelen schriftelijk of mondeling in te dienen binnen een termijn van dertig dagen die ingaat vanaf de dag van de kennisgeving;

3° het recht om zich te laten bijstaan door een raadsman;

4° het adres van de bevoegde administratie waar de overtreder zijn dossier kan inzien, alsmede de openingsuren gedurende welke hij hiervoor bij de bevoegde administratie terecht kan;

5° het recht van de overtreder of van zijn raadsman op een afschrift van het dossier;

6° de adressen en openingsuren van de gewestelijke kantoren van de administraties die belast zijn met het toezicht op de desbetreffende wetgevingen, met het oog op het indienen van de verweermiddelen;

7° postadres en e-mailadres van de bevoegde administratie alsook de openingsuren ervan, met het oog op het indienen van de verweermiddelen.

De kennisgeving is een feit op de dag dat de aangetekende brief door de postdiensten bezorgd is aan de geadresseerde in persoon, op zijn hoofdverblijfplaats of op de maatschappelijke zetel.

Indien de overtreder verzuimd heeft om de aangetekende brief bij de post af te halen binnen de vastgestelde termijn, kan de bevoegde administratie hem bij gewone brief, ter informatie, nog een tweede uitnodiging toesturen om zijn verweermiddelen in te dienen.

Art. 79. Indiening van de verweermiddelen

De verweermiddelen kunnen schriftelijk, inbegrepen via e-mail, worden ingediend.

Ze kunnen ook mondeling worden ingediend bij hetzij de bevoegde administratie, hetzij één van de gewestelijke kantoren van de administraties die belast zijn met het toezicht op de desbetreffende wetgevingen. Na akte te hebben genomen van de ondertekende verklaringen van de overtreder, bezorgt het deze aan de bevoegde administratie.

Art. 80. Inzage in het dossier

De bevoegde administratie stelt de dossierstukken met betrekking tot de feiten welke aanleiding kunnen geven tot een administratieve geldboete ter beschikking van de overtreder of diens raadsman, zodat zij ze kunnen raadplegen op de griffie

Section 3

Les moyens de défense

Art. 78. L'invitation à présenter des moyens de défense

Le contrevenant est invité, par une lettre recommandée à la poste, à présenter ses moyens de défense. Cette lettre communique les informations suivantes:

1° les références du procès-verbal qui constate l'infraction et relate les faits à propos desquels la procédure est entamée;

2° le droit pour le contrevenant d'exposer ses moyens de défense par écrit ou oralement dans un délai de trente jours à compter du jour de la notification;

3° le droit de se faire assister d'un conseil;

4° l'adresse de l'administration compétente où le contrevenant peut consulter son dossier ainsi que les heures d'ouverture au cours desquelles il est en droit de le consulter;

5° le droit pour le contrevenant ou pour son conseil d'obtenir une copie de son dossier;

6° les adresses et heures d'ouverture des bureaux régionaux des administrations chargées de la surveillance des législations concernées en vue de la présentation des moyens de défense;

7° les adresses postale et électronique de l'administration compétente ainsi que ses heures d'ouverture en vue de la présentation des moyens de défense.

La notification est réalisée le jour où la lettre recommandée a été remise par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile ou siège social.

Si le contrevenant a omis de retirer la lettre recommandée à la poste dans le délai requis, l'administration compétente peut encore lui envoyer, par pli ordinaire, à titre informatif, une seconde invitation à présenter ses moyens de défense.

Art. 79. La présentation des moyens de défense

Les moyens de défense peuvent être présentés par écrit, y compris par courrier électronique.

Ils peuvent aussi être présentés oralement, soit auprès de l'administration compétente, soit auprès d'un des bureaux régionaux des administrations chargées de la surveillance des législations concernées. Celui-ci, après avoir acté les déclarations du contrevenant qui les signe, les transmet sans délai à l'administration compétente.

Art. 80. La consultation du dossier

L'administration compétente met à la disposition du contrevenant ou de son avocat les pièces du dossier concernant les faits pouvant donner lieu à l'application de l'amende administrative afin qu'il les consulte au greffe et elle l'autorise, sur

en, op diens verzoek en indien nodig, geeft zij de toelating om een afschrift te maken van voormelde stukken. Artikel 460ter van het Strafwetboek is toepasselijk op de overtreder die gelijkgesteld wordt met de verdachte met het oog op de toepassing van die bepaling.

De kosten van de afschriften zijn ten laste van de overtreder. Het tarief wordt vastgesteld door de Koning.

Art. 81. De vertegenwoordiging bij het bevoegde bestuur door een afgevaardigde van een representatieve organisatie

De afgevaardigde van een representatieve organisatie van werknemers die een schriftelijke volmacht heeft, kan de arbeider of de bediende bij het bevoegde bestuur vertegenwoordigen en in zijn naam alle handelingen verrichten die bij deze vertegenwoordiging horen.

Afdeling 4

Beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete

Art. 82. Verjaringstermijn

De administratieve geldboete kan niet meer worden opgelegd vijf jaar na de feiten.

De daden van onderzoek of van vervolging, met inbegrip van de kennisgevingen van de beslissingen van het openbaar ministerie omtrent het al dan niet instellen van strafvervolging en het verzoek ten aanzien van de werkgever om verweermiddelen in te dienen, verricht binnen de in het eerste lid gestelde termijn, stuiten de loop ervan. Met die daden vangt een nieuwe termijn van gelijke duur aan, zelfs ten aanzien van personen die daarbij niet betrokken waren.

Art. 83. Eerbiediging om verweermiddelen in te dienen

De administratieve geldboete mag niet worden opgelegd vóór het eind van de termijn als vermeld onder artikel 78, of vóór het schriftelijk of mondeling verweer van de overtreder, wanneer dit wordt ingediend vóór het einde van de voormelde termijn.

Art. 84. Redelijke termijn

Indien de duur van de vervolging door de bevoegde administratie de redelijke termijn overschrijdt, kan deze zich beperken tot een eenvoudige schuldigverklaring of een administratieve geldboete opleggen die lager is dan het wettelijk minimum.

Art. 85. Beslissing

De beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete is met redenen omkleed. Ze omvat onder andere de

demande et s'il y a lieu, à prendre la copie des dites pièces. L'article 460ter du Code pénal est applicable au contrevenant qui est assimilé à l'inculpé en vue de l'application de cette disposition.

Les frais des copies sont à charge du contrevenant. Le tarif en est établi par le Roi.

Art. 81. La représentation auprès de l'administration compétente par un délégué d'une organisation représentative

Le délégué d'une organisation représentative de travailleurs, porteur d'une procuration écrite, peut représenter l'ouvrier ou l'employé auprès de l'administration compétente et accomplir en son nom les diligences que cette représentation comporte.

Section 4

La décision infligeant une amende administrative

Art. 82. Le délai de prescription

L'amende administrative ne peut plus être infligée cinq ans après les faits.

Toutefois, les actes d'instruction ou de poursuites, y compris les notifications des décisions du ministère public d'intenter des poursuites pénales ou de ne pas poursuivre et l'invitation au contrevenant de présenter des moyens de défense, accomplis dans le délai déterminé à l'alinéa 1er, en interrompent le cours. Ces actes font courir un nouveau délai d'égale durée, même à l'égard des personnes qui n'y sont pas impliquées.

Art. 83. Le respect du délai de présentation des moyens de défense

L'amende administrative ne peut être infligée avant l'échéance du délai prévu à l'article 78 ou avant la défense écrite ou orale du contrevenant, lorsque celle-ci est présentée avant la fin du délai précité.

Art. 84. Le délai raisonnable

Si la durée des poursuites dépasse le délai raisonnable, l'administration compétente peut se limiter à une simple déclaration de culpabilité ou infliger une amende administrative inférieure au minimum prévu par la loi.

Art. 85. La décision

La décision infligeant l'amende administrative est motivée. Elle contient, entre autres, les considérations de droit et de fait

overwegingen die feitelijk en rechtens aan de basis liggen aan de beslissing, enerzijds als antwoord op de ingediende verweermiddelen en anderzijds als motivering voor het bedrag van de administratieve geldboete.

Ze omvat daarenboven de volgende elementen:

- 1° de bepalingen die de rechtsgrond ervan uitmaken;
- 2° de referenties van het proces-verbaal tot vaststelling van de inbreuk en houdende het relaas van de feiten die aan de basis lagen van de aanvang van de procedure;
- 3° de datum van het verzoek tot indiening van de verweermiddelen;
- 4° het bedrag van de administratieve geldboete;
- 5° de bepalingen van artikel 90, eerste en tweede lid, met betrekking tot de betaling van de geldboete;
- 6° de bepaling van artikel 88 betreffende het beroep tegen de beslissing.

Art. 86. Kennisgeving van de beslissing

De kennisgeving van de beslissing wordt aan de overtreder verzonden bij een ter post aangetekende brief overeenkomstig artikel 78, tweede lid, samen met een verzoek tot betaling van de boete binnen de termijn bepaald bij artikel 90.

De kennisgeving doet de strafvordering vervallen.

Indien de overtreder verzuimd heeft om de aangetekende brief bij de post af te halen binnen de vastgestelde termijn, kan de bevoegde administratie hem ter informatie bij gewone brief een afschrift van de beslissing toezenden.

Art. 87. Uitvoerbare kracht

De beslissing heeft uitvoerbare kracht na afloop van een termijn van een maand maanden vanaf zijn kennisgeving.

Afdeling 5

Beroep

Art. 88. Vorm, termijn en omvang van het beroep

De overtreder die de beslissing van de bevoegde administratie betwist, tekent op straffe van verval binnen een termijn van een maand vanaf de kennisgeving van de beslissing beroep aan bij de arbeidsrechtbank bij wege van een verzoekschrift.

Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing.

Het beroep tegen de beslissing van de bevoegde administratie maakt het geschil zelf aanhangig bij de arbeidsrechtbank zonder dat deze laatste het bedrag van de administratieve geldboeten mag verhogen.

pour, d'une part, répondre aux moyens de défense présentés et, d'autre part, motiver le montant de l'amende administrative.

Elle comprend, en outre, notamment les éléments suivants:

- 1° les dispositions qui lui servent de base légale;
- 2° les références du procès-verbal constatant l'infraction et relatant les faits à propos desquels la procédure a été entamée;
- 3° la date de l'invitation à présenter des moyens de défense;
- 4° le montant de l'amende administrative;
- 5° les dispositions de l'article 90, alinéas 1er et 2, relatif au paiement de l'amende;
- 6° la disposition de l'article 88 relatif au recours contre la décision.

Art. 86. La notification de la décision

La décision est notifiée au contrevenant par lettre recommandée à la poste conformément à l'article 78, alinéa 2, en même temps qu'une invitation à acquitter l'amende dans le délai visé à l'article 90.

La notification éteint l'action publique.

Si le contrevenant a omis de retirer la lettre recommandée à la poste dans le délai requis, l'administration compétente peut lui envoyer, à titre informatif, une copie de la décision par pli ordinaire.

Art. 87. La force exécutoire

La décision a force exécutoire à l'expiration d'un délai d'un mois à compter de sa notification.

Section 5

Le recours

Art. 88. Les forme, délai et étendue du recours

Le contrevenant qui conteste la décision de l'administration compétente introduit, à peine de forclusion, un recours par voie de requête devant le tribunal du travail dans un délai d'un mois à compter de la notification de la décision.

Ce recours suspend l'exécution de la décision.

L'appel contre la décision de l'administration compétente saisit du fond du litige le tribunal du travail sans pour autant que ce dernier puisse augmenter le montant de l'amende administrative.

Art. 89. Bewijslast

De regels inzake bewijslast die gelden voor het gemeenrecht van de strafrechtspleging zijn van toepassing op de beroepsprocedure voor de arbeidsrechtbank en het arbeidshof.

Afdeling 6

Betaling van de administratieve geldboete

Art. 90. Betalingstermijn en betalingswijze

De administratieve geldboete moet betaald worden binnen een termijn van een maand, die ingaat op de dag van de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van de administratieve geldboete.

De bevoegde administratie kan evenwel de overtreder op diens verzoek en indien daartoe aanleiding bestaat een langere termijn toekennen die geenszins de verjaringstermijn van de rechtsvordering tot invordering van de geldboete zoals bedoeld bij artikel 92 mag overschrijden. In dat geval deelt de bevoegde administratie het afbetalingsplan schriftelijk mee aan de overtreder.

De administratieve geldboete wordt betaald via storting of overschrijving op de rekening(en) die zijn bepaald door de Koning.

De Koning kan de betalingsmodaliteiten voor de opgelegde administratieve geldboeten bepalen.

Art. 91. Invordering

Indien de overtreder in gebreke blijft voor de betaling van de administratieve geldboete, hetzij binnen de termijn van een maand voorzien in artikel 90, hetzij na een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest of het toegekende afbetalingsplan niet nakomen als bedoeld bij artikel 90, dan vat de bevoegde administratie, de administratie van het Kadaster, Registratie en Domeinen, met het oog op de invordering van het bedrag van deze geldboete.

Met het oog hierop maakt de bevoegde administratie een kopie van de administratieve beslissing en eventueel van het in kracht van gewijsde gegane vonnis of het arrest, over aan de administratie van het kadaster, registratie en domeinen.

De door de administratie van het kadaster, registratie en domeinen in te stellen vervolgingen gebeuren overeenkomstig artikel 94 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991.

Art. 92. De verjaring van de rechtsvordering tot invordering

De rechtsvordering tot invordering van de administratieve geldboete verjaart tien jaar na de dag waarop geen beroep meer kan worden aangetekend tegen de beslissing van de bevoegde administratie.

Art. 89. La charge de la preuve

Les règles relatives à la charge de la preuve qui gouvernent le droit commun de la procédure pénale sont applicables à la procédure de recours devant le tribunal et la cour du travail.

Section 6

Le paiement de l'amende administrative

Art. 90. Le délai et le mode de paiement

L'amende administrative doit être payée dans un délai d'un mois à compter du jour de la notification de la décision infligeant l'amende administrative.

L'administration compétente peut toutefois accorder au contrevenant, sur sa demande et s'il y a lieu, un délai plus long, qui ne pourra en aucun cas dépasser le délai de prescription de l'action en récupération de l'amende visé à l'article 92. Dans ce cas, l'administration compétente communique par écrit, au contrevenant, le plan d'apurement.

L'amende administrative est acquittée par versement ou virement au(x) compte(s) désigné(s) par le Roi.

Le Roi peut déterminer les modalités de paiement des amendes administratives infligées.

Art. 91. Le recouvrement

Si le contrevenant demeure en défaut de payer l'amende administrative, soit dans le délai d'un mois prévu à l'article 90, soit après un jugement ou un arrêt coulé en force de chose jugée ou ne respecte pas le plan d'apurement qui lui a été accordé en vertu de l'article 90, l'administration compétente saisit l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines en vue du recouvrement du montant de cette amende.

À cet effet, l'administration compétente transmet une copie de la décision administrative à l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines et, le cas échéant, du jugement ou de l'arrêt coulé en force de chose jugée.

Les poursuites à tenter par l'administration du Cadastre, de l'Enregistrement et des Domaines se déroulent conformément à l'article 94 des lois sur la comptabilité de l'État coordonnées le 17 juillet 1991.

Art. 92. La prescription de l'action en récupération

L'action en récupération de l'amende administrative se prescrit par dix ans à dater du jour où la décision de l'administration compétente n'est plus susceptible de recours.

Art. 93. Het verval van rechtsvordering van de administratie

Door de betaling van de geldboete vervalt de rechtsvordering van de bevoegde administratie.

Afdeling 7

Bestemming van de administratieve geldboeten

Art. 94. Bestemming van de administratieve geldboeten

De bevoegde administratie en de administratie van het kadaster, registratie en domeinen, maken elk jaar 50% van het ontvangen bedrag van de administratieve geldboeten over aan de RSZ-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, lid 1, 2°, van de Besluitwet van 27 juni 1969 ter herziening van het koninklijk besluit van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid van arbeiders.

Het saldo wordt aan de Schatkist overgemaakt.

TITEL V

Bijzondere bepalingen

HOOFDSTUK I

Mededelingen van de beslissingen en gegevens

Art. 95. Mededeling van inlichtingen door het openbaar ministerie

De procureur des Konings bij wie een strafzaak aanhangig is, waarvan het onderzoek ernstige aanwijzingen vertoont van inbreuken op de bepalingen van dit Wetboek, zal de arbeidsauditeur hiervan op de hoogte brengen.

Art. 96. Mededeling van de beslissing inzake de strafvordering

§ 1. De inspectiedienst die het proces-verbaal heeft opgesteld wordt geïnformeerd van elke genomen beslissing over de strafvordering uit hoofde van een inbreuk op de wetgevingen waarop hij toezicht uitoefent.

Deze informatie wordt gegeven binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, het orgaan van het openbaar ministerie dat deze heeft getroffen, van de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

§ 2. Elke beslissing genomen over de strafvordering uit hoofde van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek wordt eveneens ter informatieve titel ter kennis gebracht van de bevoegde administratie.

Deze informatie wordt gegeven binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, het orgaan van het openbaar ministerie dat deze heeft getroffen, van de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

Art. 93. Extinction de l'action de l'administration

Le paiement de l'amende met fin à l'action de l'administration compétente.

Section 7

L'affectation des amendes administratives

Art. 94. L'affectation des amendes administratives

L'administration compétente et l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines versent chaque année 50% du montant des amendes administratives perçues à l'ONSS-Gestion globale visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Le solde est versé au Trésor.

TITRE V

Les dispositions particulières

CHAPITRE PREMIER

Les communications des décisions et d'information

Art. 95. La communication de renseignements par le ministère public

Le procureur du Roi saisi d'une affaire pénale dont l'examen fait apparaître des indices sérieux d'infractions aux dispositions du présent code, en informera l'auditeur du travail.

Art. 96. La communication de la décision sur l'action publique

§ 1er. Le service d'inspection qui a dressé le procès-verbal est informé de toute décision rendue sur l'action publique du chef d'infraction aux législations dont il exerce la surveillance.

Cette information est donnée dans le mois de la prise de la décision à la diligence, selon le cas, de l'organe du ministère public qui l'a prise ou du greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

§ 2. Toute décision rendue sur l'action publique du chef d'infraction aux dispositions du présent code fait également l'objet d'une information à l'administration compétente.

Cette information est donnée dans le mois de la prise de la décision à la diligence, selon le cas, de l'organe du ministère public qui l'a prise ou du greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

Een kopie van de beslissing wordt overgemaakt aan de bevoegde administratie als deze er om verzoekt, naargelang het geval, door de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of het Hof van Beroep die ze heeft uitgesproken.

§ 3. Bij een veroordeling voor de feiten die vermeld zijn onder artikelen 156, 157, 180, 186, 189, 1° tot 3° en 7°, 191, 212 en 213, ten laste van de werkgever, zijn aangestelden of gevolmachtigden, wordt een afschrift van het vonnis of arrest verzonden naar de Commissie die ingesteld is bij artikel 13 van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, en naar de Commissies die ingesteld zijn door de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 met betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Deze mededeling gebeurt binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

Art. 97. Mededeling van de beslissing van de bevoegde administratie

§ 1. De administratieve of gerechtelijke beslissingen tot oplegging van de administratieve geldboeten, tot schuldigverklaring of tot klassering zonder gevolg van de inbreuk worden meegedeeld aan de inspectiedienst die het proces-verbaal heeft opgesteld, het openbaar ministerie en de Rijksdienst voor sociale zekerheid door toedoen van de bevoegde administratie.

§ 2. Indien de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete of tot schuldigverklaring betrekking heeft op feiten bedoeld bij de artikelen 156, 157, 180, 186, 189, 1° tot 3° en 7°, 191, 212 en 213, verzendt de bevoegde administratie een afschrift ervan naar de Commissie die ingesteld is bij artikel 13 van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, en naar de commissies die ingesteld zijn door de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 met betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Art. 98. Mededeling van gegevens betreffende de invordering

De administratie van het kadaster, registratie en domeinen deelt bij het begin van ieder jaar aan de bevoegde administratie de inlichtingen mee over het voorbije jaar wat betreft de dossiers waarmee zij belast werd, enerzijds, inzake de invordering van de administratieve geldboeten, zowel wat hun totaal bedrag betreft, als wat het bedrag betreft dat in elk afzonderlijk dossier werd geïnd, en, anderzijds, inzake de dossiers die zij definitief zonder gevolg heeft geklasseerd.

Une copie de la décision est transmise à l'administration compétente si elle en fait la demande, selon le cas, par le greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

§ 3. En cas de condamnation pour les faits visés aux articles 156, 157, 180, 186, 189, 1° à 3° et 7°, 191, 212 et 213, à charge de l'employeur, de ses préposés ou de ses mandataires, une copie du jugement ou de l'arrêt est transmise à la Commission instituée par l'article 13 de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code des impôts sur les revenus et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Cette communication est faite dans le mois de la prise de la décision à la diligence, selon le cas, du greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

Art. 97. La communication de la décision de l'administration compétente

§ 1er. Les décisions administratives ou judiciaires infligeant les amendes administratives, déclarant la culpabilité ou par laquelle l'infraction est classée sans suite sont portées à la connaissance du service d'inspection qui a dressé le procès-verbal, du ministère public et de l'Office national de sécurité sociale à la diligence de l'administration compétente.

§ 2. Si la décision infligeant une amende administrative ou déclarant la culpabilité est relative à des faits visés aux articles 156, 157, 180, 186, 189, 1° à 3° et 7°, 191, 212 et 213, l'administration compétente en transmet une copie à la Commission instituée par l'article 13 de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code d'impôts sur les revenus et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Art. 98. La communication d'information sur le recouvrement

L'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines communique au début de chaque année à l'administration compétente, les informations de l'année écoulée, d'une part, au sujet du recouvrement des amendes administratives, tant en ce qui concerne leur montant total qu'en ce qui concerne le montant recouvré dans chaque dossier particulier dont elle est chargée, et d'autre part, au sujet des dossiers qu'elle a classés définitivement sans suite.

HOOFDSTUK II

Bestemming van de strafrechtelijke geldboeten

Art. 99. Bestemming van de strafrechtelijke geldboeten

De administratie van het kadaster, registratie en domeinen maakt elk jaar 50% van het ontvangen bedrag van de strafrechtelijke geldboeten over aan de RSZ-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, lid 1, 2°, van de wet van 27 juni 1969 ter herziening van de Besluitwet van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid van arbeiders.

HOOFDSTUK III

Adviesraad van het sociaal strafrecht

Art. 100. Adviesraad van het sociaal strafrecht

Bij de Minister van Justitie wordt een «Adviesraad van het sociaal strafrecht opgericht», hierna de Adviesraad genoemd.

Art. 101. Opdrachten Adviesraad

De adviesraad heeft de volgende opdrachten:

- uit eigen beweging of op verzoek van de minister van Justitie, de minister van Werk of de minister van Sociale Zaken studies te wijden aan en adviezen te verstrekken over de juridische, sociaal-economische en administratieve vraagstukken in verband met de toepassing van het sociaal strafrecht;

- waken over de overeenstemming tussen, enerzijds, de bepalingen van voorstellen en ontwerpen van wet die, rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of gedeeltelijk, betrekking hebben op het sociaal strafrecht, en, anderzijds, de bepalingen van dit wetboek, teneinde de coherentie in deze materie te bewaren; de Adviesraad kan daartoe een advies uitbrengen, uit eigen beweging of op verzoek;

- advies uitbrengen, uit eigen beweging of op verzoek, over de integratie in dit wetboek van reeds bestaande of van nieuwe wetsbepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht;

- op verzoek van de Koning advies uit te brengen over de ontwerpen van uitvoeringsbesluit inzake het sociaal strafrecht, behalve in geval van dringende noodzakelijkheid;

- de opstelling van het jaarlijks verslag bedoeld bij artikel 103 coördineren.

De Koning kan de opdrachten van de Adviesraad uitbreiden bij een in Ministerraad overlegd besluit.

CHAPITRE II

L'affectation des amendes pénales

Art. 99. L'affectation des amendes pénales

L'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines verse chaque année 50% du montant des amendes pénales perçues à l'ONSS-Gestion globale visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

CHAPITRE III

Le conseil consultatif du droit pénal social

Art. 100. Le Conseil consultatif du droit pénal social

Il est institué auprès du ministre de la Justice un «Conseil consultatif du droit pénal social, ci-après dénommé «le Conseil consultatif».

Art. 101. Les missions du Conseil consultatif

Le Conseil consultatif a les missions suivantes:

- étudier et formuler des avis, d'initiative ou à la demande du ministre de la Justice, du ministre de l'Emploi ou du ministre des affaires sociales, sur les questions juridiques, socio-économiques et administratives relatives à l'application du droit pénal social;

- veiller à la concordance entre, d'une part, les dispositions des propositions et des projets de loi qui, de manière directe ou indirecte, en tout ou en partie, ont trait au droit pénal social, et, d'autre part, les dispositions du présent code, afin de maintenir la cohérence en cette matière; le Conseil consultatif peut à cet effet rendre un avis, d'initiative ou à la demande;

- rendre un avis, d'initiative ou à la demande, sur l'intégration dans le présent code de dispositions légales, déjà existantes ou nouvelles, relatives au droit pénal social;

- rendre un avis à la demande du Roi sur les projets d'arrêtés d'exécution relatifs au droit pénal social, sauf en cas d'urgence;

- coordonner la rédaction du rapport annuel visé à l'article 103.

Le Roi peut étendre les missions du Conseil consultatif par un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

Art. 102. Samenstelling en werking Adviesraad

De Koning bepaalt de samenstelling van deze Adviesraad, alsmede de regels inzake de werking ervan.

HOOFDSTUK IV**Jaarlijks verslag****Art. 103. Jaarlijks Verslag**

De minister van Justitie, de minister van Werk en de minister van Sociale Zaken, in samenwerking met de bevoegde overheden, brengen ieder jaar, vóór 30 juni, verslag uit bij de Wetgevende Kamers over de behandeling van de inbreuken op de bepalingen van onderhavig wetboek, vastgesteld en vervolgd in de loop van het afgelopen jaar.

Dit verslag zal eveneens worden toegezonden aan de Directeur-generaal van het Internationaal Arbeidsbureau.

De Koning bepaalt de inhoud van het jaarlijks verslag bij een in Ministerraad overlegd besluit.

HOOFDSTUK V**Burgerlijke partijstelling**

Art. 104. Burgerlijke partijstelling vanwege de organisaties

De organisatie die een partnerschapsovereenkomst heeft gesloten in de zin van artikel 7, kan zich burgerlijke partij stellen in de procedures met betrekking tot illegale arbeid en sociale fraude wanneer de gepleegde feiten van die aard zijn dat ze de belangen schaden die zij gelast is te verdedigen en te bevorderen.

TITEL VI

De bestrafing van de inbreuken in het algemeen

HOOFDSTUK I**Algemeen****Art. 105. Sanctieniveaus**

De inbreuken bedoeld in Boek II worden bestraft met een sanctie van niveau 1, niveau 2 of niveau 3.

De sanctie van niveau 1 bestaat uit een administratieve geldboete van 10 tot 250 euro.

De sanctie van niveau 2 bestaat uit hetzij een strafrechtelijke geldboete van 250 tot 2 500 euro, hetzij een administratieve geldboete van 125 tot 1 250 euro.

Art. 102. La composition et le fonctionnement du Conseil consultatif

Le Roi détermine la composition de ce Conseil consultatif, ainsi que les règles relatives à son fonctionnement.

CHAPITRE IV**Le rapport annuel****Art. 103. Le rapport annuel**

Le ministre de la Justice, le ministre de l'Emploi et le ministre des Affaires sociales, en collaboration avec les autorités compétentes, feront chaque année, avant le 30 juin, rapport aux Chambres législatives sur le traitement réservé aux infractions aux dispositions du présent code, constatées et poursuivies au cours de l'année écoulée.

Ce rapport sera également communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail.

Le Roi détermine le contenu du rapport annuel par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

CHAPITRE V**La constitution de partie civile****Art. 104. La constitution de partie civile des organisations**

L'organisation, qui a conclu une convention de partenariat au sens de l'article 7, peut se constituer partie civile dans les procédures relatives au travail illégal et à la fraude sociale, lorsque les faits commis sont de nature à porter préjudice aux intérêts qu'elle a la charge de défendre et de promouvoir.

TITRE VI

La répression des infractions en général

CHAPITRE PREMIER**Généralités****Art. 105. Les niveaux de sanction**

Les infractions visées au Livre II sont punies d'une sanction de niveau 1, de niveau 2 ou de niveau 3.

La sanction de niveau 1 est constituée d'une amende administrative de 10 à 250 euros.

La sanction de niveau 2 est constituée soit d'une amende pénale de 250 à 2 500 euros soit d'une amende administrative de 125 à 1 250 euros.

De sanctie van niveau 3 bestaat uit hetzij een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 500 tot 5 000 euro of met een van die straffen alleen, hetzij een administratieve geldboete van 250 tot 2 500 euro.

Art. 106. Opdecienen

De strafrechtelijke geldboete wordt verhoogd met de opdecienen conform de wet van 5 maart 1952 op de opdecienen op de strafrechtelijke geldboeten.

De verhoging voorzien in het eerset lid is tevens van toepassing op de administratieve geldboeten. De bevoegde administratie maakt in haar beslissing melding van de vermenigvuldiging ingevolge de voormelde wet van 5 maart 1952 en vermeldt het getal dat het gevolg is van deze verhoging.

Art. 107. Vermenigvuldiging van de geldboete

Wanneer de geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat-werknemers of kinderen geldt de regel zowel voor de strafrechtelijke als voor de administratieve geldboete.

Het vermenigvuldigd bedrag van de geldboete mag niet meer dan het honderdvoud van de maximumgeldboete bedragen.

Art. 108. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de betaling van de strafrechtelijke geldboete

De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de strafrechtelijke geldboeten waartoe zijn aangestelden of lasthebbers zijn veroordeeld.

Art. 109. Personen aan wie een administratieve geldboete kan worden opgelegd

De administratieve geldboete kan alleen aan de overtreder worden opgelegd, zelfs indien de inbreuk is begaan door een aangestelde of een lasthebber.

De administratieve beslissing tot schuldigverklaring kan slechts worden genomen ten aanzien de overtreder, zelfs indien de inbreuk is begaan door een aangestelde of een lasthebber.

HOOFDSTUK II

Bijzondere strafsancities

Art. 110. Exploitatieverbod en bedrijfssluiting

§ 1. Indien de wet zulks voorziet, kan de rechter de veroordeelde het verbod opleggen om gedurende een periode van één maand tot drie jaar, zelf of via een tussenpersoon,

La sanction de niveau 3 est constituée soit d'un emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende pénale de 500 à 5 000 euros ou de l'une de ces peines seulement soit d'une amende administrative de 250 à 2 500 euros.

Art. 106. Les décimes additionnels

L'amende pénale est augmentée des décimes additionnels conformément à la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales.

La majoration prévue à l'alinéa 1er s'applique également aux amendes administratives. L'administration compétente constate dans sa décision la multiplication en vertu de la loi précitée du 5 mars 1952 et indique le chiffre qui résulte de cette majoration.

Art. 107. La multiplication de l'amende

Lorsque l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs, de candidats travailleurs ou d'enfants concernés, la règle vise tant l'amende pénale que l'amende administrative.

L'amende multipliée ne peut excéder le maximum de l'amende multipliée par cent.

Art. 108. La responsabilité civile pour le paiement de l'amende pénale

L'employeur est civilement responsable du paiement des amendes pénales auxquelles ses préposés ou mandataires ont été condamnés.

Art. 109. Les personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée

L'amende administrative ne peut être infligée qu'au contrevenant, même si l'infraction a été commise par un préposé ou un mandataire.

La décision administrative déclarant la culpabilité ne peut être prise qu'à l'égard du contrevenant, même si l'infraction a été commise par un préposé ou un mandataire.

CHAPITRE II

Les sanctions pénales particulières

Art. 110. L'interdiction d'exploiter et la fermeture de l'entreprise

§ 1er. Lorsque la loi le prévoit, le juge peut interdire au condamné d'exploiter, pour un terme d'un mois à trois ans, soit par lui-même, soit par personne interposée, tout ou partie de

de onderneming of inrichting waar de inbreuk werd gepleegd geheel of gedeeltelijk uit te baten. Het is hem ook verboden om er onder welke hoedanigheid ook werknemer te zijn.

Hij kan bovendien, mits zijn beslissing ter zake te motiveren, de gehele of gedeeltelijke sluiting van de onderneming of inrichting waar de inbreuken werden begaan, bevelen voor de duur van één maand tot drie jaar.

§ 2. De duur van de straf die wordt uitgesproken bij toepassing van § 1 wordt berekend vanaf de dag waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of zijn straf verjaard is en, bij voorwaardelijke vrijlating, vanaf de dag van de invrijheidstelling, voor zover deze laatste niet ingetrokken wordt.

De gevolgen zullen evenwel een aanvang nemen zodra de veroordeling op tegenspraak of bij verstek definitief is.

§ 3. Elke inbreuk op de beschikking van het vonnis of van het arrest waarbij een verbod of sluiting wordt opgelegd bij toepassing van § 1 wordt gestraft met een sanctie van niveau 3.

Art. 111. Beroepsverbod en bedrijfssluiting

§ 1. Wanneer de wet het voorziet kan de rechter bij de veroordeling van de houder van een beroep dat bestaat uit het geven van raad of uit het helpen van een of meerdere werkgevers of werknemers in het uitvoeren van de door deze wetboek gesanctioneerde verplichtingen, zij het voor eigen rekening of als bestuurder, lid of bediende van een of andere vennootschap, vereniging, organisatie of onderneming, deze verbieden om gedurende een periode van één maand tot drie jaar voornoemd beroep rechtstreeks of onrechtstreeks en in welke hoedanigheid dan ook uit te oefenen.

Bovendien kan de rechter bij een op dit punt gemotiveerde beslissing de volledige of gedeeltelijke sluiting bevelen van de onderneming of van de vestigingen van de vennootschap, vereniging, organisatie of onderneming van de veroordeelde of waarvan de veroordeelde bestuurder is, en dit voor de duur van één maand tot drie jaar.

§ 2. De duur van de straf die wordt uitgesproken bij toepassing van § 1 wordt berekend vanaf de dag waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of zijn straf verjaard is en, bij voorwaardelijke vrijlating, vanaf de dag van de invrijheidstelling, voor zover deze laatste niet ingetrokken wordt.

Zij wordt evenwel van kracht vanaf de dag waarop de veroordeling, op tegenspraak of bij verstek, definitief geworden is.

§ 3. Iedere inbreuk op de bepaling van het vonnis of van het arrest waarbij in toepassing van § 1 een verbod of een sluiting wordt uitgesproken, wordt gestraft met een sanctie van niveau 3.

l'entreprise ou de l'établissement où l'infraction a été commise, ou d'y être employé à quelque titre que ce soit.

Il pourra, en outre, en motivant sa décision sur ce point, ordonner la fermeture, pour une durée d'un mois à trois ans, de tout ou partie de l'entreprise ou de l'établissement dans lequel les infractions ont été commises.

§ 2. La durée de la peine prononcée en application du § 1er se calcule à compter du jour où le condamné aura subi ou prescrit sa peine et, s'il est libéré conditionnellement, à partir du jour de la libération pour autant que celle-ci ne soit pas révoquée.

Elle produit cependant ses effets à compter du jour où la condamnation contradictoire ou par défaut est devenue irrévocable.

§ 3. Toute infraction à la disposition du jugement ou de l'arrêt qui prononce une interdiction ou une fermeture en application du § 1er est punie d'une sanction de niveau 3.

Art. 111. L'interdiction professionnelle et la fermeture de l'entreprise

§ 1er. Lorsque la loi le prévoit, le juge pourra, en condamnant le titulaire d'une profession consistant à conseiller ou à aider un ou plusieurs employeurs ou travailleurs dans l'exécution des obligations sanctionnées par le présent code, que ce soit pour compte propre ou comme dirigeant, comme membre ou comme employé de société, association, groupement ou entreprise quelconque, lui interdire, pour une durée d'un mois à trois ans, d'exercer directement ou indirectement, à quelque titre que ce soit, la profession susvisée.

Le juge pourra, en outre, en motivant sa décision sur ce point, ordonner la fermeture, pour une durée d'un mois à trois ans, de tout ou partie de l'entreprise ou des établissements de la société, association, groupement ou entreprise du condamné ou dont le condamné est dirigeant.

§ 2. La durée de la peine prononcée en application du § 1er se calcule à compter du jour où le condamné aura subi ou prescrit sa peine et, s'il est libéré conditionnellement, à partir du jour de la libération pour autant que celle-ci ne soit pas révoquée.

Elle produit cependant ses effets à compter du jour où la condamnation contradictoire ou par défaut est devenue irrévocable.

§ 3. Toute infraction à la disposition du jugement ou de l'arrêt qui prononce une interdiction ou une fermeture en application du § 1er est punie d'une sanction de niveau 3.

HOOFDSTUK III

De toepasselijke regels voor de strafrechtelijke sancties

Art. 112. Herhaling

Bij herhaling binnen het jaar dat volgt op een veroordeling voor een inbreuk op de bepalingen van dit wetboek, kan de straf op het dubbele van het maximum worden gebracht.

Art. 113. Deelneming aan de inbreuk

Hoofdstuk VII van het Eerste Boek van het Strafwetboek is toepasselijk op de inbreuken bedoeld bij dit wetboek.

Art. 114. Verzachtende omstandigheden

Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden kan de geldboete herleid worden tot een bedrag onder het wettelijk minimum, waarbij het evenwel niet lager mag zijn dan 40 procent van het voorgeschreven minimumbedrag.

Als er verzachtende omstandigheden bestaan, dan kan de gevangenisstraf overeenkomstig artikel 85 van het Strafwetboek worden verminderd.

HOOFDSTUK IV

De toepasselijke regels voor de administratieve geldboeten

Art. 115. Herhaling

In geval van herhaling binnen het jaar dat, volgt op, een administratieve of gerechtelijke beslissing tot schuldigverklaring, op een administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete van niveau 1, 2 of 3 of op een gerechtelijke veroordeling tot een sanctie van niveau 1, 2 of 3, kan het bedrag van de administratieve geldboete op het dubbele van het maximum worden gebracht.

Deze termijn vangt aan op de dag waarop de administratieve beslissing niet langer vatbaar is voor beroep of op de dag dat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.

De termijn wordt gerekend van de zoveelste tot de dag vóór de zoveelste, vanaf de dag ná die van de handeling of van de gebeurtenis welke hem doet ingaan.

Art. 116. Materiële samenloop van inbreuken

In geval van samenloop van meerdere inbreuken worden de bedragen van de administratieve geldboeten samengevoegd zonder dat ze evenwel het dubbele van het maximumbedrag van de hoogste administratieve geldboete mogen overschrijden.

CHAPITRE III

Les règles applicables aux sanctions pénales

Art. 112. La récidive

En cas de récidive dans l'année qui suit une condamnation pour une infraction aux dispositions du présent code, la peine pourra être portée au double du maximum.

Art. 113. La participation à l'infraction

Le chapitre VII du Livre Ier du Code pénal est applicable aux infractions visées par le présent code.

Art. 114. Les circonstances atténuantes

S'il existe des circonstances atténuantes, l'amende peut être réduite au-dessous du montant minimum porté par la loi, sans qu'elle puisse être inférieure à 40 pour-cent du montant minimum prescrit.

S'il existe des circonstances atténuantes, la peine d'emprisonnement peut être réduite conformément à l'article 85 du Code pénal.

CHAPITRE IV

Les règles applicables aux amendes administratives

Art. 115. La récidive

En cas de récidive dans l'année qui suit une décision administrative ou judiciaire déclarant la culpabilité, ou une décision administrative infligeant une amende administrative de niveau 1, 2 ou 3 ou condamnant à une peine de niveau 1, 2 ou 3, le montant de l'amende administrative peut être porté au double du maximum.

Ce délai d'un an prend cours le jour où la décision administrative n'est plus susceptible de recours ou le jour où la décision judiciaire est coulée en force de chose jugée.

Le délai se compte de quantième à veille de quantième, à dater du lendemain de l'acte ou de l'évènement qui y donne cours.

Art. 116. Le concours matériel d'infractions

En cas de concours de plusieurs infractions, les montants des amendes administratives sont cumulés sans qu'ils puissent cependant excéder le double du maximum de l'amende administrative la plus élevée.

Art. 117. Ideële samenloop van inbreuken en samenloop door eenheid van opzet

Wanneer eenzelfde feit verscheidene inbreuken oplevert of wanneer verschillende inbreuken die gelijktijdig worden voorgelegd aan de bevoegde administratie de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van hetzelfde misdadig opzet, wordt alleen de zwaarste administratieve geldboete uitgesproken.

Wanneer de bevoegde administratie vaststelt dat inbreuken reeds het voorwerp waren van een beslissing tot oplegging van een definitieve administratieve geldboete, en andere feiten die bij haar aanhangig zijn en die in de vooronderstelling dat zij bewezen zouden zijn, aan die beslissing voorafgaan en samen met de eerste inbreuken de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van een zelfde misdadig opzet, houdt zij bij de toemeting van de administratieve geldboete rekening met de reeds opgelegde administratieve geldboeten. Indien deze haar voor een juiste bestraffing van al de inbreuken voldoende lijken, spreekt zij zich uit over de schuldvraag en verwijst zij in haar beslissing naar de reeds opgelegde administratieve geldboeten. Het totaal van de administratieve geldboeten opgelegd met toepassing van dit artikel mag het maximum van de zwaarste administratieve geldboete niet te boven gaan.

Art. 118. Uitwissing van de administratieve geldboete

Voor de vaststelling van het bedrag van de geldboete mag geen rekening gehouden worden met een beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete of tot schuldigverklaring die drie jaar of meer vóór de feiten is genomen. Deze termijn van drie jaar vangt aan op het ogenblik dat de beslissing uitvoerbare kracht heeft gekregen of wanneer de rechterlijke beslissing die zich uitspreekt over het beroep van de overtreder in kracht van gewijsde is gegaan.

Art. 119. Verzachtende omstandigheden

Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden kan de administratieve geldboete herleid worden tot een bedrag onder het wettelijk minimum, waarbij het evenwel niet lager mag zijn dan 40 procent van het voorgeschreven minimum-bedrag.

Art. 120. Uitstel

§ 1. De bevoegde administratie mag besluiten dat de beslissing, waarbij een administratieve geldboete wordt opgelegd, niet of slechts gedeeltelijk, zal worden ten uitvoer gelegd zover de overtreder niet het voorwerp was van de oplegging van een administratieve geldboete van niveau 2 of 3 of tot gerechtelijke veroordeling tot een sanctie van niveau 2 of 3 tijdens de vijf jaren die de nieuwe inbreuk voorafgaan.

Nochtans vormt een sanctie van niveau 1, 2 en 3 die vroeger uitgesproken was voor feiten die voortvloeien uit eenzelfde misdadig opzet, geen beletsel voor het toekennen van een uitstel.

Art. 117. Le concours idéal d'infractions et le concours par unité d'intention

Quand un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différentes infractions soumises simultanément à l'administration compétente constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, l'amende administrative la plus forte est seule infligée.

Quand l'administration compétente constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision infligeant une amende administrative définitive et d'autres faits dont elle est saisie et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières infractions la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, elle tient compte, pour la fixation de l'amende administrative, des amendes administratives déjà infligées. Si celles-ci lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, elle se prononce sur la culpabilité et renvoie dans sa décision aux amendes administratives déjà infligées. Le total des amendes administratives infligées en application de cet article ne peut excéder le maximum de l'amende administrative la plus forte.

Art. 118. L'effacement de l'amende administrative

Pour la détermination du montant de l'amende administrative il ne peut être tenu compte d'une décision infligeant une amende administrative ou déclarant la culpabilité adoptée trois ans ou plus avant les faits. Ce délai de trois ans commence à courir au moment où la décision est devenue exécutoire ou lorsque la décision judiciaire statuant sur le recours du contrevenant est coulée en force de chose jugée.

Art. 119. Les circonstances atténuantes

S'il existe des circonstances atténuantes, l'amende administrative peut être réduite au-dessous du montant minimum porté par la loi, sans qu'elle puisse être inférieure à 40 pour-cent du montant minimum prescrit.

Art. 120. Le sursis

§ 1er. L'administration compétente peut décider qu'il sera sursis à l'exécution de la décision infligeant une amende administrative, en tout ou en partie, pour autant que le contrevenant ne se soit pas vu infliger une amende administrative de niveau 2 ou 3 ou condamner à une peine de niveau 2 ou de niveau 3 durant les cinq années qui précèdent la nouvelle infraction.

Toutefois, une sanction de niveau 1, 2 et 3 infligée ou prononcée antérieurement pour des faits unis par une même intention délictueuse ne fait pas obstacle à l'octroi d'un sursis.

§ 2. De administratie kent het uitstel toe bij dezelfde beslissing als die met welke zij de geldboete oplegt.

De beslissing waarbij het uitstel wordt toegestaan of geweigerd, moet met redenen omkleed zijn.

§ 3. De proeftermijn mag niet minder zijn dan een jaar en niet meer dan drie jaar, te rekenen vanaf de datum van de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van de administratieve geldboete, vanaf het vonnis of het in kracht van gewijsde gegaan arrest.

§ 4. Het uitstel wordt van rechtswege herroepen ingeval gedurende de proeftijd een nieuwe inbreuk begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve geldboete van een hoger niveau dan de administratieve geldboete die tevoren gepaard ging met uitstel.

§ 5. Het uitstel kan herroepen worden ingeval gedurende de proeftijd een nieuwe inbreuk begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve geldboete van een gelijk of lager niveau dan de administratieve geldboete die tevoren gepaard ging met uitstel.

§ 6. Voor een vergelijking van het niveau van de geldboeten mogen ze niet worden vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat-werknemers of kinderen.

§ 7. Het uitstel wordt herroepen bij dezelfde beslissing als die met welke zij de geldboete oplegt voor de nieuwe inbreuk die begaan is tijdens de proefperiode. De vermelding van de herroeping van het uitstel in de beslissing gebeurt zowel wanneer de herroeping van rechtswege gebeurt, als wanneer deze ter beoordeling van de bevoegde administratie wordt gelaten.

§ 8. De administratieve geldboete die uitvoerbaar wordt als gevolg van de herroeping van het uitstel wordt onbepaald gecumuleerd met die welke opgelegd is uit hoofde van de nieuwe inbreuk.

BOEK II

De inbreuken en hun bestraffing in het bijzonder

HOOFDSTUK I

Inbreuken tegen de persoon van de werknemer

Afdeling 1

De persoonlijke levenssfeer van de werknemer

Art. 121. Medische onderzoeken

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers of kandidaat-werknemers:

§ 2. L'administration accorde le sursis par la même décision que celle par laquelle elle inflige l'amende.

La décision accordant ou refusant le sursis doit être motivée.

§ 3. Le délai d'épreuve ne peut être inférieur à une année ni excéder trois années, à compter de la date de la notification de la décision infligeant l'amende administrative ou à dater du jugement ou de l'arrêt coulé en force de chose jugée.

§ 4. Le sursis est révoqué de plein droit en cas de nouvelle infraction commise pendant le délai d'épreuve et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau supérieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

§ 5. Le sursis peut être révoqué en cas de nouvelle infraction commise pendant le délai d'épreuve et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau égal ou inférieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

§ 6. Afin de comparer le niveau des amendes, il n'y a pas lieu à multiplier celles-ci par le nombre de travailleurs, de candidats travailleurs ou d'enfants concernés.

§ 7. Le sursis est révoqué dans la même décision que celle par laquelle est infligée l'amende administrative pour la nouvelle infraction commise dans le délai d'épreuve. La mention de la révocation du sursis dans la décision se fait tant lorsque la révocation a lieu de plein droit que dans le cas où elle est laissée à l'appréciation de l'administration compétente.

§ 8. L'amende administrative qui devient exécutoire par suite de la révocation du sursis est cumulée sans limite avec celle infligée du chef de la nouvelle infraction.

LIVRE II

Les infractions et leur répression en particulier

CHAPITRE PREMIER

Les infractions contre la personne du travailleur

Section première

La vie privée du travailleur

Art. 121. Les examens médicaux

Est puni d'une sanction de niveau 2, multipliée par le nombre de travailleurs ou de candidats travailleurs concernés:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die in strijd met de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd:

a) biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring heeft laten uitvoeren met het oog op het verkrijgen van medische informatie over de gezondheidstoestand of stamboom informatie van een werknemer of kandidaat-werknemer om andere redenen dan die welke verband houden met de huidige geschiktheid van de werknemer voor en de specifieke kenmerken van de openstaande betrekking buiten de gevallen bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad;

b) biologische tests of medische onderzoeken heeft laten uitvoeren door een persoon die niet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer was, die verbonden is aan de afdeling belast met het medische toezicht op de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk of aan de afdeling belast met het medisch toezicht op de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarop de werkgever een beroep doet.

2° De preventieadviseur-arbeidsgeneesheer die de krachten 1°, a) verboden biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring heeft aangevraagd of laten uitgevoerd, in strijd met de voornoemde wet van 28 januari 2003.

3° Eenieder die, in strijd met de voornoemde wet van 28 januari 2003, biologische tests of medische onderzoeken heeft laten uitgevoerd terwijl hij niet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer was, die verbonden is aan de afdeling belast met het medische toezicht op de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk of aan de afdeling belast met het medisch toezicht op de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarop de werkgever een beroep doet.

4° De overtreders, de mededaders en medeplichtigen van de inbreuken bedoeld in 1°, 2° en 3°, kunnen worden veroordeeld tot ontzetting overeenkomstig artikel 33 van het Strafwetboek.

Indien de overtreders, de mededaders of hun medeplichtigen van de inbreuken bedoeld in 1°, 2° en 3°, beoefenaars van de geneeskunde zijn, kan de rechter hun bovendien het verbod opleggen om gedurende een termijn van een maand tot drie jaar de geneeskunde uit te oefenen.

Art. 122. Informatie inzake medische onderzoeken

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd, wanneer hij heeft besloten om een werknemer of een kandidaat-werknemer aan een medisch onderzoek of een toegelaten biologische test te onderwerpen, hem tien

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail:

a) a fait effectuer des tests biologiques, des examens médicaux ou des collectes d'informations orales, en vue d'obtenir des informations médicales sur l'état de santé ou des informations sur l'hérédité d'un travailleur ou d'un candidat travailleur pour d'autres considérations que celles tirées de ses aptitudes actuelles et des caractéristiques spécifiques du poste à pourvoir en dehors des cas déterminés par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres;

b) a fait effectuer des tests biologiques ou des examens médicaux par une personne n'ayant pas la qualité de conseiller en prévention-médecin du travail attaché au département chargé de la surveillance médicale du service interne de prévention et de protection au travail ou du service externe de prévention et de protection au travail auquel l'employeur fait appel.

2° Le conseiller en prévention-médecin du travail qui, en contravention à la loi précitée du 28 janvier 2003, a demandé ou exécuté les tests biologiques, les examens médicaux, les collectes d'informations orales interdits en vertu du 1°, a).

3° Quiconque, en contravention à la loi précitée du 28 janvier 2003, a exécuté des tests biologiques ou des examens médicaux alors qu'il n'était pas le conseiller en prévention-médecin du travail attaché au département chargé de la surveillance médicale du service interne de prévention et de protection au travail ou du service externe de prévention et de protection au travail auquel l'employeur fait appel.

4° Les auteurs, coauteurs et complices des infractions visées aux 1°, 2° et 3°, peuvent être condamnés à l'interdiction, conformément à l'article 33 du Code pénal.

Si les auteurs, coauteurs ou complices des infractions visées aux 1°, 2° et 3°, sont des praticiens de l'art de guérir, le juge pourra, en outre, leur interdire l'exercice de cet art pour une durée d'un mois à trois ans.

Art. 122. L'information en matière d'examens médicaux

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail, alors qu'il a décidé de soumettre un travailleur ou un candidat travailleur à un examen médical ou à un test biologique autorisé, ne l'a pas informé, par lettre confidentielle et recommandée, dix jours avant l'examen, du type

dagen voor het onderzoek bij een vertrouwelijke en aange-
tekende brief, niet heeft medegedeeld naar welke gegevens
wordt gezocht, welk onderzoek wordt uitgevoerd en om welke
redenen dat gebeurt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrok-
ken werknemers of kandidaat-werknemer.

Afdeling 2

Discriminatie

Art. 123. Discriminatie op basis van geslacht van de werk-
nemer

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° Al wie, in strijd met de wet van 7 mei 1999 op de gelijke
behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de
arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en
de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep
en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid aldus
werkaanbiedingen of advertenties inzake werkgelegenheid,
promotiekansen en zelfstandige beroepen verspreidt, die ver-
wezen hebben naar het geslacht in de werkaanbiedingen of
advertenties voor betrekkingen en promotiekansen, of in die
aanbiedingen of advertenties elementen hebben opgenomen
die, zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing, het geslacht vermen-
den of laten veronderstellen.

2° De werkgever, zijn aangestelde zijn of lasthebber die, in
strijd met voornoemde wet van 7 mei 1999:

a) heeft verwezen naar het geslacht in de toegangsvoor-
waarden, de selectie en de selectiecriteria voor de betrek-
kingen of functies in welke sector of bedrijfstak ook, of in die
voorwaarden of criteria elementen heeft opgenomen die, zelfs
zonder uitdrukkelijke verwijzing naar het geslacht, leiden tot
een discriminatie;

b) de toegang tot het arbeidsproces of de gelegenheid tot
de promotiekansen heeft ontzegd of belemmerd om expliciete
of impliciete redenen die direct of indirect op het geslacht
steunen;

c) heeft verwezen naar het geslacht in de arbeidsvoor-
waarden, en in de voorwaarden, criteria of redenen van het
ontslag of in die voorwaarden, criteria of redenen elementen
heeft opgenomen die, zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing
naar het geslacht, leiden tot een discriminatie;

d) voorwaarden, criteria of redenen op discriminerende wijze
volgens het geslacht heeft vastgesteld of toegepast.

3° Al wie, in strijd met voornoemde wet van 7 mei 1999,
geen einde heeft gemaakt aan een toestand welke als discrimi-
nerend is erkend binnen een door de rechter vastgestelde
termijn overeenkomstig artikel 21 van de voornoemde wet
van 7 mei 1999.

d'information recherchée, de l'examen auquel il sera soumis
et des raisons pour lesquelles celui-ci sera effectué.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs ou de
candidats travailleurs concernés.

Section 2

La discrimination

Art. 123. La discrimination fondée sur le sexe du travail-
leur

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° Toute personne qui, en contravention à la loi du 7 mai
1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en
ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi
et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession
indépendante et les régimes complémentaires de sécurité
sociale, diffuse des offres d'emploi ou des annonces relatives
à l'emploi, aux possibilités de promotion et à une profession
indépendante, qui ont fait référence au sexe dans les offres
d'emploi ou les annonces relatives à l'emploi et aux possibilités
de promotion, ou ont utilisé dans ces offres ou annonces des
éléments qui, même sans référence explicite, indiquent ou
sous-entendent le sexe.

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en
contravention à la loi précitée du 7 mai 1999:

a) a fait référence au sexe dans les conditions d'accès, la
sélection et les critères de sélection aux emplois ou postes
de travail, quels que soient le secteur ou la branche d'activité,
ou a utilisé dans ces conditions ou critères des éléments qui,
même sans référence explicite au sexe, aboutissent à une
discrimination;

b) a refusé ou entravé l'accès à l'emploi ou aux possibilités
de promotion pour des motifs explicites ou implicites fondés
directement ou indirectement sur le sexe;

c) a fait référence au sexe dans les conditions de travail et
dans les conditions, critères ou motifs de licenciement ou a
utilisé dans ces conditions, critères ou motifs des éléments
qui, même sans référence explicite au sexe, aboutissent à
une discrimination;

d) a établi ou appliqué des conditions, critères ou motifs
de licenciement d'une manière discriminatoire en fonction
du sexe.

3° Toute personne qui, en contravention à la loi précitée
du 7 mai 1999, n'a pas mis fin à la situation reconnue comme
discriminatoire dans le délai qui lui a été fixé par le juge con-
formément à l'article 21 de la loi précitée du 7 mai 1999.

Art. 124. Discriminatie op basis van de leeftijd van de werknemer

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de voormelde wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling:

1° bij werving van personeel een maximumleeftijdsgrens heeft vastgesteld vanaf wanneer een sollicitant zijn kandidatuur niet meer mag stellen, of uitdrukkelijk of impliciet heeft verwezen naar een dergelijke leeftijdsgrens;

2° bij selectie van personeel een maximumleeftijdsgrens heeft bepaald vanaf wanneer een sollicitant niet meer in aanmerking komt voor de indienstneming, of uitdrukkelijk of impliciet heeft verwezen naar een dergelijke leeftijdsgrens.

Afdeling 3

Geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Art. 125. Geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, hij die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk en die geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk begaat in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Art. 126. Niet-naleving van de gerechtelijke beslissing om een einde te maken aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, hij die geen einde maakt aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk binnen de termijn die vastgesteld is door het bevoegde rechtscollege op grond van artikel 32^{decies} van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Art. 127. Preventiemaatregelen tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn op het werk van de werknemers bij de uitvoering van hun werk:

1° geen maatregelen treft voor de bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk;

2° maatregelen treft die niet aangepast zijn aan de aard van de activiteiten en de omvang van de onderneming;

Art. 124. La discrimination fondée sur l'âge du travailleur

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi:

1° à l'occasion de recrutement de personnel, a fixé une limite d'âge maximale à partir de laquelle un candidat ne peut plus poser sa candidature ou a fait référence explicitement ou implicitement à une telle limite d'âge;

2° à l'occasion de la sélection du personnel, a fixé une limite d'âge maximale à partir de laquelle le candidat n'est plus pris en considération pour l'entrée en service ou a fait référence explicitement ou implicitement à une telle limite d'âge.

Section 3

La violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail

Art. 125. La violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne qui entre en contact avec les travailleurs lors de l'exécution de leur travail, et qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, commet un acte de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail.

Art. 126. Le non-respect de la décision judiciaire ordonnant de mettre fin à la violence ou le harcèlement moral ou sexuel au travail

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne qui ne met pas fin à la violence ou le harcèlement moral ou sexuel au travail dans le délai fixé par la juridiction compétente sur la base de l'article 32^{decies} de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Art. 127. Les mesures de prévention de la violence et du harcèlement moral ou sexuel au travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution:

1° ne détermine pas les mesures à prendre pour protéger les travailleurs contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail;

2° détermine des mesures inadaptées à la nature des activités et à la taille de l'entreprise;

3° preventiemaatregelen treft zonder voorafgaand akkoord van het comité voor preventie en bescherming op het werk;

4° nalaat de nodige maatregelen te treffen opdat de werknemers, de leden van de hiërarchische lijn en de leden van het comité zouden beschikken over de relevante informatie die is voorgeschreven door de Koning;

5° er niet op toeziet dat de werknemers, de leden van de hiërarchische lijn en de leden van het comité de nodige opleiding ontvangen, met het oog op een passende uitvoering van de preventiemaatregelen, de procedures, rechten en plichten waarover ze de onder 4° bedoelde informatie ontvangen;

6° geen preventieadviseur aanstelt die gespecialiseerd is in de psychosociale aspecten van het werk en het geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk;

7° geen risicoanalyse uitvoert inzake de daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk waarvan werknemers het slachtoffer zijn en die het voorwerp zijn van een met redenen omklede klacht of die opgetekend staan in het register van de daden van geweld op het werk;

8° de doelmatigheid van de getroffen maatregelen niet geëvalueerd heeft en desgevallend geen gepaste preventiemaatregelen aangegeven heeft die genomen moeten worden op het niveau van de organisatie van de onderneming of instelling, de inrichting van de werkposten, de herziening van de procedures indien zij ongeschikt of ontoepasbaar zijn gebleken, de voorlichting en vorming van de werknemers naar aanleiding van de onder 7° bedoelde analyse;

9° geen maatregelen neemt die bedoeld zijn om een einde te maken aan daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag die hem ter kennis zijn gebracht;

10° er niet op toeziet dat de werknemers die het slachtoffer zijn van daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk passende psychologische begeleiding krijgen vanwege gespecialiseerde diensten of instellingen.

Art. 128. Formaliteiten inzake geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan:

1° de resultaten van de risicoanalyse en de preventiemaatregelen niet opneemt in een specifiek gedeelte in het globaal preventieplan en desgevallend het jaarlijks actieplan;

2° in de ondernemingen en instellingen waar de werknemers in contact treden met het publiek niet op systematische wijze de verklaringen optekent van de werknemers die beweren slachtoffer te zijn van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk afkomstig van buiten de onderneming of instelling;

3° détermine des mesures de prévention sans accord préalable du comité pour la prévention et la protection au travail;

4° ne prend pas les mesures nécessaires pour que les travailleurs, les membres de la ligne hiérarchique et les membres du comité disposent des informations utiles prescrites par le Roi;

5° ne veille pas à ce que les travailleurs, les membres de la ligne hiérarchique et les membres du comité reçoivent la formation nécessaire, pour qu'ils puissent appliquer de manière adéquate les mesures de prévention, les procédures, les droits et les obligations au sujet desquels ils reçoivent les informations visées au 4°;

6° ne désigne pas un conseiller en prévention spécialisé dans les aspects psychosociaux du travail et de la violence et du harcèlement moral ou sexuel au travail;

7° n'effectue pas une analyse des risques pour tous les actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail dont les travailleurs ont été victimes et qui font l'objet d'une plainte motivée ou qui ont été inscrits dans le registre des actes de violence au travail;

8° n'a pas évalué l'efficacité des mesures arrêtées et, le cas échéant, n'a pas identifié les mesures de prévention appropriées à prendre notamment au niveau de l'organisation de l'entreprise ou de l'institution, l'aménagement des lieux de travail, la révision des procédures si celles-ci se sont révélées inappropriées ou inapplicables, l'information et la formation des travailleurs suite à l'analyse visée au 7°;

9° ne prend pas les mesures destinées à faire cesser les actes de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail lorsqu'ils sont portés à sa connaissance;

10° ne veille pas à ce que les travailleurs qui sont victimes d'actes de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail, reçoivent un soutien psychologique approprié auprès de services ou d'institutions spécialisées.

Art. 128. Les formalités en matière de violence et de harcèlement moral ou sexuel au travail

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution:

1° n'intègre pas les résultats de l'analyse des risques et les mesures de prévention dans un volet spécifique, au plan global de prévention et, le cas échéant, au plan d'action annuel;

2° dans les entreprises et institutions dans lesquelles les travailleurs entrent en contact avec le public, ne note pas de façon systématique les déclarations des travailleurs qui estiment être victimes d'actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail, d'origine externe à l'entreprise ou à l'institution;

3° de verklaringen die bedoeld zijn onder 2° niet overneemt in een register van de daden van geweld op het werk;

4° er niet voor zorgt dat de verklaringen bedoeld onder 2° doorgegeven worden aan de bevoegde preventieadviseur;

5° het register van de verklaringen betreffende daden van geweld niet ter beschikking houdt van de ambtenaar die belast is met het toezicht;

6° de verklaring inzake daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk niet gedurende vijf jaar bijhoudt, te rekenen vanaf de dag waarop zij door het slachtoffer is afgelegd;

7° de verklaringen inzake daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk niet doorgeeft aan de administratie bevoegd voor de arbeidsgeneeskunde en -hygiëne binnen een termijn van drie maanden vanaf de dag van de stopzetting van zijn activiteiten.

Afdeling 4

Gezondheid en veiligheid op het werk

Art. 129. Gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en het toezicht op de stoomtuigen en stoomketels

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en stoomketels.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 130. Mijnen, graverijen en groeven

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 131. Huisvesting van de arbeiders

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wet van 6 juli 1949

3° ne reprend pas les déclarations visées au 2° dans un registre des actes de violence au travail;

4° ne veille pas à ce que les déclarations visées au 2° soient communiquées au conseiller en prévention compétent;

5° ne tient pas le registre des déclarations d'actes de violence à la disposition du fonctionnaire chargé de la surveillance;

6° ne conserve pas la déclaration d'actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail pendant cinq ans à dater du jour où la victime a fait cette déclaration;

7° ne transmet pas les déclarations d'actes de violence, et de harcèlement moral ou sexuel au travail à l'administration qui a l'hygiène et la médecine du travail dans ses compétences dans un délai de trois mois à partir de la cessation de ses activités.

Section 4

La santé et la sécurité au travail

Art. 129. Les établissements dangereux, insalubres ou incommodes et la surveillance des machines et chaudières à vapeur

Est punie d'une sanction de niveau 2 toute personne commettant une infraction à la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 130. Les mines, minières et carrières

Est punie d'une sanction de niveau 2, toute personne commettant une infraction aux lois sur les mines, minières et carrières coordonnées le 15 septembre 1919.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 131. Le logement des travailleurs

Est punie d'une sanction de niveau 2 toute personne commettant une infraction à la loi du 6 juillet 1949 concernant le

betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids-, landbouw- of handelondernemingen en -exploitaties.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 132. De zwangere werkneemster of die borstvoeding geeft/lactatie

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

1° geen evaluatie heeft doorgevoerd, volgens de voorwaarden en de nadere regels die door de Koning zijn vastgesteld, van de aard, de mate en de duur van de blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden voor alle werkzaamheden waarbij zich een specifiek risico van blootstelling kan voordoen teneinde de risico's voor de veiligheid of de gezondheid, evenals de gevolgen voor de zwangerschap of borstvoeding van de werkneemster of de gezondheid van het kind te beoordelen en teneinde vast te stellen welke algemene maatregelen dienen te worden getroffen;

2° geen maatregelen heeft getroffen, rekening houdend met het resultaat van de evaluatie bedoeld bij 1°, aangepast aan het geval van de zwangere werkneemster of deze die borstvoeding geeft, volgens de voorwaarden en de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald, zodat de blootstelling van de werkneemster aan dit risico wordt vermeden of voor risico's waaraan elke blootstelling moet worden verboden;

3° geen maatregelen heeft getroffen die, rekening houdend met het resultaat van de evaluatie bedoeld bij 1°, aangepast aan het geval van de zwangere werkneemster of deze die borstvoeding geeft, volgens de voorwaarden en de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald, wanneer de werkneemster een aandoening of gevaar aanvoert die met haar toestand verband houdt en aan het verrichten van arbeid kan te wijten zijn, op voorwaarde dat de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer tot wie zij zich richt een risico vaststelt;

4° de werkneemster die bevallen is of die borstvoeding geeft en voor wie maatregelen zijn genomen ter aanpassing van de arbeidsvoorwaarden ingevolge risico's voor haar veiligheid of gezondheid of haar kind, niet heeft onderworpen aan een geneeskundig onderzoek uiterlijk acht dagen na het hervatten van het werk;

5° de toestand van de werkneemster niet onmiddellijk en zodra hij er kennis van had, heeft meegedeeld aan de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 132. La travailleuse enceinte ou allaitante

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° n'a pas évalué, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, la nature, le degré et la durée de l'exposition aux agents, procédés ou conditions de travail pour toute activité susceptible de présenter un risque spécifique d'exposition afin d'apprécier les risques pour la sécurité ou pour la santé, ainsi que les répercussions sur la grossesse ou l'allaitement de la travailleuse ou la santé de l'enfant et afin de déterminer les mesures générales à prendre;

2° n'a pas pris des mesures adaptées au cas de la travailleuse enceinte ou allaitante compte tenu du résultat de l'évaluation visée au 1°, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, afin que l'exposition au risque constaté soit évitée ou pour les risques auxquels toute exposition doit être interdite;

3° n'a pas pris des mesures adaptées au cas de la travailleuse enceinte ou allaitante compte tenu du résultat de l'évaluation visée au 1°, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, lorsque la travailleuse invoque une maladie ou un danger en rapport avec son état, susceptible d'être attribué à son travail, si le conseiller en prévention-médecin du travail à qui elle s'adresse constate un risque;

4° pas soumis la travailleuse accouchée ou allaitante qui a fait l'objet de mesures d'adaptation de ses conditions de travail en raison de risques pour sa sécurité ou sa santé ou celle de son enfant à un examen médical au plus tard dans les huit jours de la reprise du travail;

5° n'a pas fait part, sans délai et dès qu'il en a connaissance, de l'état de la travailleuse au conseiller en prévention-médecin du travail.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

1° de resultaten van de evaluatie en de te treffen algemene maatregelen, bedoeld bij § 1, 1°, niet heeft opgenomen in een schriftelijk document dat wordt voorgelegd aan het advies van het comité voor preventie en bescherming op het werk, of, bij ontstentenis ervan, de vakbondsafvaardiging;

2° de werknemers van de resultaten van de evaluatie en van de te treffen algemene maatregelen, bedoeld bij § 1, 1°, niet heeft ingelicht.

Art. 133. Verbod voor de werknemers om bepaalde arbeid te verrichten

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

1° werknemers, buiten de mijningenieurs, ondergrondse werkzaamheden heeft gedaan of laten verrichten in mijnen, groeven en steengroeven;

2° werknemers gevaarlijke of ongezonde werkzaamheden heeft gedaan of laten verrichten die door de Koning verboden zijn of de veiligheidsmaatregelen die door de Koning zijn bepaald, niet heeft geëerbiedigd.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 134. Welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

Onverminderd de artikelen 135 tot en met 138, wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° n'a pas consigné les résultats de l'évaluation et les mesures générales à prendre visés au § 1er, 1°, dans un document écrit soumis à l'avis du comité pour la prévention et la protection au travail, ou, à défaut, de la délégation syndicale;

2° n'a pas informé les travailleuses des résultats de l'évaluation et des mesures générales à prendre visés au § 1er, 1°.

Art. 133. Les travaux interdits aux travailleuses

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laisser effectuer par des travailleuses, à l'exception des ingénieurs des mines, des travaux souterrains dans les mines minières et carrières;

2° a fait ou laisser exécuter par des travailleuses des travaux dangereux ou insalubres interdits par le Roi ou n'a pas respecté les mesures de protection fixées par le Roi.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour une travailleuse des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 134. Le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

Sans préjudice des dispositions des articles 135 à 138, est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a enfreint les dispositions de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 135. Tewerkstelling op ééNZelfde arbeidsplaats

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die inbreuk heeft gepleegd op artikel 7 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 136. Werkzaamheden van ondernemingen van buitenaf

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° de werkgever in wiens inrichting werknemers van ondernemingen van buitenaf werkzaamheden komen uitvoeren, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 8, lid 1, 3 en 4 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en op zijn uitvoeringsbesluiten ervan;

2° werkgever van de onderneming van buitenaf die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 8, lid 2, 3 en 4 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en op zijn uitvoeringsbesluiten ervan;

3° de werkgever in wiens inrichting werknemers van ondernemingen van buitenaf of zelfstandigen werkzaamheden komen uitvoeren, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen de artikelen 9, 10 en 12 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan, alsook de gebruiker, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op artikel 12ter van voormelde wet van 4 augustus 1996 en het uitzendbureau, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van artikel 12^{quater} van dezelfde wet.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 137. Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen – de verwezenlijking van het bouwwerk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° de opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 15, 20, 21 en 23 van de wet van 4 augustus

Art. 135. Le travail sur un même lieu de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 7 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 136. Les travaux d'entreprises extérieures

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° l'employeur dans l'établissement duquel des travailleurs d'entreprises extérieures viennent exercer des activités, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 8, alinéas 1er, 3 et 4, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution;

2° l'employeur de l'entreprise extérieure, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 8, alinéas 2, 3 et 4, de la loi précitée du 4 août 1996 et à ses arrêtés d'exécution;

3° l'employeur dans l'établissement duquel des travailleurs d'entreprises extérieures ou des travailleurs indépendants viennent exercer des activités, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 9, 10 et 12 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution, ainsi que l'utilisateur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions de l'article 12ter de la loi précitée du 4 août 1996 et l'entreprise de travail intérimaire, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions de l'article 12^{quater} de la même loi.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 137. Les chantiers temporaires et mobiles – l'exécution de l'ouvrage

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° le maître d'ouvrage, le maître d'œuvre chargé de l'exécution ou le maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution, leur préposé ou leur mandataire qui a commis une infraction aux articles 15, 20, 21 et 23 de la loi du 4 août

1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° de opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, zijn aangestelde of lasthebber, die geen of onvoldoende toezicht heeft uitgeoefend op de verplichtingen die de coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van een bouwwerk dienen te respecteren;

3° de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 15, 20, lid 2, 23 en 24 van voormelde wet van 4 augustus 1996 de uitvoeringsbesluiten ervan;

4° de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op artikel 31 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

5° de bouwdirectie belast met de uitvoering zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 25, 28, lid 1 en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

6° de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 26, 28, lid 1, en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

7° de onderaannemer, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 27, 28, lid 1 en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

8° de coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van een bouwwerk wanneer hij, als werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de taken waarmee hij belast is volgens voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan, hetzij uitvoert in strijd met de voormelde bepalingen, hetzij niet uitvoert.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 138. De zelfstandige werknemer

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de zelfstandige werknemer, die inbreuk heeft gepleegd op artikel 11, 12 en 28, lid 2 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à leurs arrêtés d'exécution;

2° le maître d'ouvrage, le maître d'œuvre chargé de l'exécution ou le maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution, leur préposé ou leur mandataire qui n'a pas exercé une surveillance ou une surveillance suffisante concernant les obligations à respecter par les coordinateurs en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage;

3° l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 15, 20, alinéa 2, 23 et 24 de la loi précitée du 4 août 1996 et de leurs arrêtés d'exécution;

4° l'employeurs, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 31 de la loi précitée du 4 août 1996 et à ses arrêtés d'exécution;

5° le maître d'œuvre chargé de l'exécution, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 25, 28, alinéa 1er, et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et de leurs arrêtés d'exécution;

6° l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 26, 28, alinéa 1er, et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution;

7° le sous-traitant, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 27, 28, alinéa 1er, et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution;

8° le coordinateur en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage, qu'il soit employeur, préposé ou mandataire de l'employeur, chargé d'exécuter les missions prévues par de la loi précitée du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution, et qui soit les exécute contrairement aux dispositions précitées soit s'abstient de les exécuter.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 138. Le travailleur indépendant

Est puni d'une sanction de niveau 2, le travailleur indépendant qui a commis une infraction aux articles 11, 12 et 28, alinéa 2 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 139. Waarborgen van de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en gezondheid van de werknemers

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, iedere persoon die inbreuk heeft gepleegd op de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Afdeling 5

Leeftijd inzake toegang tot het arbeidsproces

Art. 140. Kinderarbeid buiten het opvoedingskader of vormingskader

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, iedere persoon, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 kinderen arbeid heeft doen of laten verrichten of activiteiten buiten het kader van hun opvoeding of vorming heeft doen of laten uitvoeren waarvoor geen enkele afwijking is toegestaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Art. 141. Jonge sportbeoefenaar in loondienst

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een werknemer heeft tewerkgesteld krachtens een arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars wanneer die persoon zijn verplichte voltijdse leerplicht niet volledig heeft verricht of die de door de Koning vastgestelde leeftijdsgrens, krachtens de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor de betaalde sportbeoefenaar, niet heeft bereikt.

Art. 142. Regels betreffende de individuele afwijkingen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De vader, moeder of de voogd die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

a) een kind een werkzaamheid buiten het kader van hun opvoeding of vorming heeft doen of laten uitvoeren vooraleer daartoe een individuele afwijking vanwege de bevoegde ambtenaar is gekomen;

Art. 139. Les garanties des substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs

Est punie d'une sanction de niveau 2 toute personne commettant une infraction à la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 3 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Section 5

L'âge d'admission au travail

Art. 140. Le travail de l'enfant sortant du cadre de son éducation ou de sa formation

Est puni d'une sanction de niveau 3, toute personne, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a fait ou laissé effectuer ou exercer par un enfant du travail ou des activités sortant du cadre de son éducation ou de sa formation pour lesquelles aucune dérogation n'est admise.

L'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Art. 141. L'enfant sportif rémunéré

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a occupé un travailleur en vertu d'un contrat de travail du sportif rémunéré alors que celui-ci n'a pas accompli entièrement sa scolarité obligatoire à temps plein ou qu'il n'a pas atteint la limite d'âge fixée par le Roi en vertu de la loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré.

Art. 142. Les règles relatives aux dérogations individuelles

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° Le père, la mère ou le tuteur qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

a) a fait ou laissé exercer par un enfant une activité sortant du cadre de son éducation ou de sa formation ou sans avoir obtenu préalablement une dérogation individuelle du fonctionnaire compétent;

b) een kind een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder daarbij de wettelijke of door de Koning of de bevoegde ambtenaar vastgestelde regels na te leven waaraan de individuele afwijking is ondergeschikt;

c) over de geïndividualiseerde spaarrekening op naam van het kind heeft beschikt, zowel wat de hoofdsom als de interesten betreft, behalve in de door de Koning bepaalde gevallen.

Voor de in 1° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

2° De aanvrager van de individuele afwijking, zijn aangeselde of zijn lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

a) een in 1°, a) et b) bedoelde inbreuk heeft begaan;

b) de schriftelijke individuele afwijking op het ogenblik of op de plaats waar het kind de werkzaamheid uitvoert, niet heeft vertoond aan de officieren van gerechtelijke politie of aan de door de Koning aangewezen ambtenaren;

c) het loon in geld van het kind niet gestort heeft op een geïndividualiseerde spaarrekening geopend op naam van het kind bij een financiële instelling, uiterlijk op de vierde werkdag van de maand volgend op de maand waarin de werkzaamheid door het kind werd uitgevoerd;

d) naar aanleiding van het uitvoeren van een werkzaamheid door het kind, ongebruikelijke geschenken heeft gegeven, welke niet aan de leeftijd, de ontwikkeling en de vorming van het kind zijn aangepast.

Voor de in 2° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

3° Eenieder die als tussenpersoon of bemiddelaar, al dan niet tegen vergoeding, voorstellen doet, rechtshandelingen stelt of reclame maakt ten einde werkzaamheden verricht door kinderen te bevorderen of mee tot stand helpt te brengen waarvoor geen individuele afwijking werd gevraagd.

Art. 143. Verboden werkzaamheden

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een jeugdige werknemer ondergrondse arbeid in mijnen, groeven en graverijen of andere door de Koning verboden heeft doen of laten verrichten;

2° een jeugdige werknemer werkzaamheden heeft doen of laten verrichten die hun krachten te boven gaat, hun gezondheid bedreigt of hun zedelijkheid in gevaar brengt.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken jeugdige werknemers.

b) a fait ou laissé exercer par un enfant une activité en ne respectant pas les conditions imposées par la loi ou fixées par le Roi ou le fonctionnaire compétent auxquelles la dérogation individuelle est subordonnée;

c) a disposé du compte d'épargne individualisé au nom de l'enfant en principal ou en intérêts sauf dans les cas déterminés par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées au 1°, l'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

2° Le demandeur de la dérogation individuelle, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 16 mars 1971:

a) a commis une infraction visée au 1°, a) et b);

b) n'a pas produit la dérogation individuelle écrite au moment ou au lieu où l'enfant exerce l'activité aux officiers de police judiciaire ou aux fonctionnaires désignés par le Roi;

c) n'a pas viré la rémunération de l'enfant en espèces, à un compte d'épargne individualisé ouvert au nom de l'enfant auprès d'une institution financière au plus tard le quatrième jour ouvrable du mois qui suit le mois dans lequel l'activité a été exécutée par l'enfant;

d) a donné à l'occasion de l'exécution de l'activité par un enfant des cadeaux qui ne sont pas usuels, adaptés à son âge, à son développement et à sa formation.

En ce qui concerne les infractions visées au 2°, l'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

3° Toute personne intervenant comme intermédiaire ou médiateur, contre rémunération ou à titre gratuit qui fait des propositions, accomplit des actes juridiques ou fait de la publicité afin de promouvoir des activités effectuées par des enfants ou d'aider à les réaliser alors qu'une dérogation individuelle n'a pas été demandée.

Art. 143. Les travaux interdits

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé effectuer par un jeune travailleur des travaux souterrains dans les mines minières et carrières, ou d'autres travaux souterrains interdits par le Roi;

2° a fait ou laissé effectuer par un jeune travailleur des travaux dépassant ses forces, menaçant sa santé ou compromettant sa moralité.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de jeunes travailleurs concernés.

HOOFDSTUK II

De inbreuken met betrekking tot de arbeidstijd

Afdeling 1

De arbeids- en de rusttijden

Art. 144. De dag- en weekgrens van de arbeidstijd

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 of met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer meer dan acht uur per dag of meer dan 40 uur per week werk heeft doen of laten verrichten of wanneer hij de kortere maximumduur bepaald door de wet of door een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst heeft doen of laten overschrijden;

2° de werkgever uitgaande van de veronderstelling dat de wet toestaat dat de dagelijkse duur van acht uur of de wekelijkse duur van 40 uur wordt overschreden, arbeid heeft doen of laten verrichten boven de bij de afwijkende bepaling toegestane maximale dagelijkse of wekelijkse arbeidsduur;

3° de werknemer of de jeugdige werknemer de inhaalrust niet toekent waarin de wet voorziet bij overschrijding van de maximaal toegestane arbeidsduur.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 145. Regels betreffende bepaalde werknemerscategorieën

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid, een werknemer werk heeft doen of laten verrichten vóór 08.00 uur of na 16.30 uur of op een zaterdag.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 146. De minimale arbeidsduur

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 of met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid, een werknemer of een jeugdige werknemer arbeid heeft doen of laten verrichten zonder de minimale duur van drie uren voor elke arbeidsperiode te eerbiedigen.

CHAPITRE II

Les infractions en matière de temps de travail

Section première

Les temps de travail et les temps de repos

Art. 144. Les limites quotidienne et hebdomadaire de la durée du travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail ou de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur plus de huit heures par jour ou plus de quarante heures par semaine, ou a fait ou laissé dépasser des durées maximales plus courtes fixées par la loi ou par une convention collective rendue obligatoire par arrêté royal;

2° alors qu'il se trouve dans une hypothèse où la loi autorise le dépassement de la durée quotidienne de huit heures ou de la durée hebdomadaire de quarante heures, a fait ou laissé travailler au-delà de la durée quotidienne ou hebdomadaire maximale autorisée par la disposition dérogatoire;

3° n'a pas octroyé au travailleur ou au jeune travailleur le repos compensatoire que la loi impose en cas de dépassement de la durée maximale de travail autorisée.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 145. Les règles relatives à certaines catégories de travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, a fait ou laissé travailler un travailleur avant 8 heures ou après 16 heures 30 ou le samedi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 146. La durée minimale de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail ou à la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur en ne respectant pas la durée minimale de trois heures pour chaque période de travail.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 147. De wekelijkse rust

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer 's zondags een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten behalve in de bij wet toegestane gevallen;

2° de werknemer of de jeugdige werknemer die 's zondags werd tewerkgesteld geen inhaalrust heeft toegekend volgens het bij wet voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel;

3° een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten op een bijkomende rustdag welke een zondag onmiddellijk volgt of voorafgaat behalve in de bij wet toegestane gevallen;

4° de jeugdige werknemer die werd tewerkgesteld op een bijkomende rustdag die een zondag onmiddellijk volgt of voorafgaat geen inhaalrust heeft toegekend volgens het bij wet voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel;

5° de jeugdige werknemer die 's zondags of op een bijkomende rustdag werd tewerkgesteld geen wekelijkse rusttijd van ten minste zesendertig opeenvolgende uren heeft toegekend.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers of jeugdige werknemers.

Art. 148. De feestdagen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

1° werknemers of jeugdige werknemers heeft tewerkgesteld of laten tewerkstellen op een feestdag behalve in de bij wet toegestane gevallen;

2° niet gepresterde arbeidsuren heeft laten inhalen tijdens andere dagen om ingevolge de toekenning van de feestdagen verloren arbeidsuren te compenseren, behalve in de door de Koning bepaalde gevallen.

3° een feestdag welke met een zondag of een gewone inactiviteitsdag samenvalt, niet door een gewone activiteitsdag heeft vervangen;

4° geen inhaalrust heeft toegekend volgens het voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel aan de werknemer of jonge werknemer die op een feestdag werd tewerkgesteld.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 147. Le repos hebdomadaire

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur le dimanche sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° n'a pas octroyé, selon le régime prescrit par la loi ou par le Roi, un repos compensatoire au travailleur ou au jeune travailleur qui a été occupé le dimanche;

3° a fait ou laissé travailler un jeune travailleur le jour de repos supplémentaire qui suit ou précède immédiatement le dimanche sauf dans les cas où la loi l'autorise;

4° n'a pas octroyé selon le régime prescrit par la loi ou fixé par le Roi un repos compensatoire au jeune travailleur qui a été occupé le jour de repos supplémentaire qui suit ou précède immédiatement le dimanche;

5° n'a pas octroyé un repos hebdomadaire d'au moins trente six heures consécutives au jeune travailleur qui a été occupé le dimanche ou le jour de repos supplémentaire.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs ou de jeunes travailleurs concernés.

Art. 148. Les jours fériés

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

1° a occupé ou laissé occuper des travailleurs ou des jeunes travailleurs au cours d'un jour férié sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a compensé les heures de travail perdues du fait des jours fériés par récupération au cours d'autres journées sauf dans les cas fixés par le Roi;

3° n'a pas remplacé un jour férié coïncidant avec un dimanche ou un jour habituel d'inactivité par un jour habituel d'activité;

4° n'a pas octroyé selon le régime prescrit par la loi ou fixé par le Roi un repos compensatoire au travailleur ou au jeune travailleur qui a été occupé pendant un jour férié.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 149. De publiciteitsvoorwaarden inzake de feestdagen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De werkgever die ertoe verplicht is een arbeidsreglement op te stellen, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

a) niet vóór 15 december van elk jaar in de lokalen van zijn onderneming een ondertekend en gedagtekend bericht heeft aangeplakt met vermelding van de feestdagen bepaald bij beslissing van de paritaire organen die bij koninklijk besluit algemeen verbindend werden verklaard, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord, alsmede met vermelding van de toepassingsregelen inzake inhaalrust;

b) geen afschrift van de in a) bedoelde bericht bij het arbeidsreglement heeft gevoegd.

2° De werkgever die er niet toe verplicht is om een arbeidsreglement op te stellen, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 4 januari 1974 niet vóór 15 december van elk jaar in de lokalen van zijn onderneming een ondertekend en gedagtekend bericht heeft aangeplakt met vermelding van de bij koninklijk besluit vastgestelde feestdagen, van de bij beslissing van de paritaire organen, door de Koning verbindend verklaarde, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord vastgestelde vervangingsdagen van de feestdagen en de toepassingsregelen voor de inhaalrust.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 150. Rusttijden en pauzes

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder hem de rustperiodes toe te kennen waarin de wet tussen twee arbeidsperiodes voorziet;

2° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder hem de pauzes toe te kennen waarin de wet voorziet.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 149. Les formalités de publicité relatives aux jours fériés

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur qui a l'obligation d'établir un règlement de travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

a) n'a pas affiché avant le quinze décembre de chaque année dans les locaux de l'entreprise un avis daté et signé et mentionnant les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoires par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire;

b) n'a pas annexé au règlement de travail une copie de l'avis visé au a).

2° L'employeur qui n'a d'obligation d'établir un règlement de travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 4 janvier 1974, n'a pas affiché avant le quinze décembre de chaque année dans les locaux de l'entreprise un avis daté et signé et mentionnant les dates des jours fériés fixés par arrêté royal, les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoire par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 150. Les intervalles de repos et les pauses

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur sans lui accorder les intervalles de repos prévus par la loi entre deux périodes de travail;

2° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur sans lui accorder les pauses prévues par la loi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 151. Jaarlijkse vakantie

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die niet of niet binnen de voorgeschreven termijn of volgens de reglementaire modaliteiten de vakantie, waarop de werknemers krachtens de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971 of hun uitvoeringsbesluiten ervan recht hebben, hebben toegestaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 152. De werkroosters

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten buiten de arbeidstijd vastgesteld in het arbeidsreglement of in het bericht aangeplakt in de lokalen van de inrichting om het hoofd te bieden aan een buitengewone toename van het werk behalve in de bij wet toegestane gevallen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 2

De moederschaps- en vaderschapsrust, de verhindering van het recht op tijdskrediet en loopbaanonderbreking, de verstrekking van onjuiste gegevens met betrekking tot het tijdskrediet en de loopbaanonderbreking

Art. 153. De moederschaps- en vaderschapsrust

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werkneemster werk heeft doen of laten verrichten tijdens de verplichte moederschapsrust;

2° de werkneemster die daartoe een aanvraag heeft ingediend, het facultatief moederschapsverlof waarop zij recht heeft, niet heeft toegekend;

3° de werknemer die daartoe een aanvraag heeft ingediend, vaderschapsverlof waarop hij als vader recht heeft omdat de moeder in het ziekenhuis is opgenomen of overleden, niet heeft toegekend.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 151. Les vacances annuelles

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas accordé ou n'a pas accordé dans les délais et selon les modalités réglementaires les vacances auxquelles les travailleurs ont droit en vertu des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971 et de leurs arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 152. Les horaires de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur en dehors du temps de travail fixé dans le règlement de travail ou dans l'avis affiché dans les locaux de l'établissement en cas de surcroît extraordinaire de travail, sauf dans les cas où la loi l'autorise.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

Le repos de maternité et de paternité, l'entrave au droit au crédit-temps et à l'interruption de carrière, la fourniture de renseignements inexacts en matière de crédit-temps et d'interruption de carrière

Art. 153. Le repos de maternité et de paternité

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler une travailleuse durant le repos de maternité obligatoire;

2° n'a pas accordé à la travailleuse qui en fait la demande le congé de maternité facultatif auquel elle peut prétendre;

3° n'a pas accordé au travailleur qui en fait la demande le congé de paternité qui lui est reconnu, en tant que père, parce que la mère est hospitalisée ou décédée.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 154. Verhinderig van het recht op tijdscrediet en loopbaanonderbreking

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met de koninklijke besluiten die ter uitvoering van de voornoemde wet zijn genomen, alsmede met de terzake toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten, aan de werknemer het recht op loopbaanonderbreking of het recht op een vermindering van de arbeidsprestaties ontzegd.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 155. Verstrekking van onjuiste gegevens met betrekking tot het tijdscrediet en de loopbaanonderbreking

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met de koninklijke besluiten die ter uitvoering van de voornoemde wet zijn genomen, alsmede met de terzake toepasselijk collectieve arbeidsovereenkomsten, aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening onjuiste gegevens verstrekt of nalaat hem de noodzakelijke gegevens te verstrekken over één van zijn werknemers die loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties geniet.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Deeltijdse arbeid

Art. 156. Maatregelen inzake bekendmaking van de werkrooster van de deeltijdse werknemers

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de programwawet van 22 december 1989:

1° op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien geen afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer noch een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met het werkrooster en met de identiteit van de deeltijdse werknemer in kwestie, diens handtekening en die van de werkgever heeft bewaard;

2° niet de nodige maatregelen heeft genomen opdat de onder 1° vermelde documenten zich op een gemakkelijk toegankelijke plaats zouden bevinden, zodat de ambtenaren en beampten die belast zijn met het toezicht daarvan te allen tijde kennis zouden kunnen nemen;

3° de dagelijkse arbeidsuren, in geval van een variabel deeltijds werkrooster, niet ter kennis heeft gebracht van de werknemers via de aanplakking van een bericht dat gedateerd is door de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, in de

Art. 154. L'entrave au droit au crédit-temps et à l'interruption de carrière

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'accorde pas au travailleur le droit à la suspension ou à la réduction des prestations de travail en contravention à la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, aux arrêtés royaux pris en exécution de la loi précitée, ainsi qu'aux conventions collectives de travail d'application en cette matière.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 155. La fourniture de renseignements inexacts en matière de crédit-temps et d'interruption de carrière

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui fournit en contravention à la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, aux arrêtés royaux pris en exécution de la loi précitée, ainsi qu'aux conventions collectives de travail d'application en cette matière à l'Office national de l'emploi des renseignements inexacts ou omet de lui fournir les renseignements nécessaires au sujet d'un de ses travailleurs bénéficiant d'une suspension ou à la réduction des prestations de travail.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Le travail à temps partiel

Art. 156. Les mesures de publicité des horaires de travail à temps partiel

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi-programme du 22 décembre 1989:

1° n'a pas conservé, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, une copie du contrat de travail du travailleur à temps partiel ou un extrait de ce contrat de travail contenant les horaires de travail et portant l'identité du travailleur à temps partiel auquel ils s'appliquent ainsi que sa signature et celle de l'employeur;

2° n'a pas pris les mesures nécessaires afin que les documents visés au 1° se trouvent dans un endroit facilement accessible afin que les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance puissent en prendre connaissance à tout moment;

3° n'a pas porté les horaires journaliers de travail, en cas d'horaire de travail à temps partiel variable, à la connaissance des travailleurs, par l'affichage d'un avis daté par l'employeur, son préposé ou son mandataire, dans les locaux

lokalen van de onderneming, op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien, minstens vijf dagen vooraf of volgens de modaliteiten die bepaald zijn door een collectieve arbeidsovereenkomst die gesloten is conform de wet van 5 december 1965 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités of, bij ontstentenis, door het arbeidsreglement;

4° geen bericht heeft bekendgemaakt dat gedateerd is door de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, met het afzonderlijke werkrooster van elke deeltijdse werknemer, in de lokalen van de onderneming, op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien, vóór de aanvang van de werkdag of volgens de door de Koning bepaalde modaliteiten;

5° het bericht zoals bedoeld onder 4° niet heeft bewaard gedurende een periode van een jaar, te rekenen vanaf de dag dat het werkrooster ophoudt van kracht te zijn of volgens de door de Koning bepaalde modaliteit.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 157. Maatregelen inzake de controledocumenten voor de afwijkingen op het normale werkrooster van de deeltijdse werknemers

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de programwet van 22 december 1989:

1° een deeltijdse werknemer tewerkstelt buiten het werkrooster dat het voorwerp is van de bekendmaking die is voorgeschreven door de voornoemde wet van 22 december 1989, zonder een document bij te houden met alle afwijkingen van het normale werkrooster van die werknemer, noch gebruik te maken van een evenwaardig controlemiddel dat is toegelaten bij de voornoemde wet van 22 december 1989 of door de Koning;

2° een deeltijdse werknemer arbeidsprestaties doen of laten verrichten heeft buiten het werkrooster dat het voorwerp is van de bekendmaking die is voorgeschreven door de voornoemde wet van 22 december 1989, zonder vermelding ervan in het document of de controlemiddelen onder 1°;

3° het onder 1° vermeld document of controlemiddelen niet bijhoudt op een plaats die gemakkelijk toegankelijk is voor de ambtenaren en beambten die belast zijn met het toezicht en die daarvan te allen tijde kennis moeten kunnen nemen;

4° het onder 1° vermeld document of controlemiddelen niet bijhoudt gedurende de hele periode die aanvangt op de datum van de aantekening van de laatste verplichte vermelding en die eindigt vijf jaar na het einde van de maand die volgt op het kwartaal waarin die inschrijving is verricht, hetzij op het adres waaronder hij in België ingeschreven is bij een instelling belast met de inning van de bijdragen voor sociale zekerheid, hetzij in zijn woonplaats of op de maatschappelijke zetel, indien deze

de l'entreprise, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, au moins cinq jours à l'avance ou selon les modalités prévues par une convention collective de travail conclue conformément à la loi du 5 décembre 1965 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires ou à défaut par le règlement de travail;

4° n'a pas affiché un avis, daté par l'employeur, son préposé ou son mandataire, déterminant individuellement l'horaire de travail de chaque travailleur à temps partiel, dans les locaux de l'entreprise, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, avant le commencement de la journée de travail ou selon les modalités prescrites par le Roi;

5° n'a pas conservé l'avis visé au 4° pendant une période d'un an à dater du jour où l'horaire qu'il contient cesse d'être en vigueur ou selon la modalité prescrite par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 157. Les mesures relatives aux documents de contrôle des dérogations à l'horaire normal des travailleurs à temps partiel

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi-programme du 22 décembre 1989:

1° occupe un travailleur à temps partiel en dehors de l'horaire qui a fait l'objet de la publicité prescrite par la loi précitée du 22 décembre 1989, sans tenir un document dans lequel sont consignées toutes les dérogations à l'horaire normal de ce travailleur, ni utiliser un moyen de contrôle équivalent autorisé par la loi précitée du 22 décembre 1989 ou par le Roi;

2° fait ou laisse exécuter des prestations à un travailleur à temps partiel en dehors de l'horaire de travail qui a fait l'objet de la publicité prescrite par la loi précitée du 22 décembre 1989, sans que mention en soit faite dans le document ou par les moyens de contrôle visés au 1°;

3° ne tient pas le document ou les moyens de contrôle visés au 1° dans un endroit facilement accessible afin que les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance puissent en prendre connaissance à tout moment;

4° ne conserve pas le document ou les moyens de contrôle visés au 1° pendant toute la période qui débute à la date de l'inscription de la dernière mention obligatoire et qui se termine cinq ans après la fin du mois qui suit le trimestre au cours duquel cette inscription a été faite, soit à l'adresse à laquelle il est inscrit en Belgique auprès d'un organisme chargé de la perception des cotisations de sécurité sociale, soit à son domicile ou son siège social lorsque ceux-ci sont situés en Belgique

in België gevestigd zijn en bij ontstentenis hiervan, in de in België gelegen woonplaats van een natuurlijke persoon die ze in zijn hoedanigheid van lasthebber of aangestelde van de werkgever bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4

Nachtarbeid

Art. 158. Nachtarbeid

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten tussen 20 uur en 6 uur, behalve in de wettelijk toegelaten gevallen;

2° een regime van nachtarbeid heeft ingevoerd zonder de procedure te eerbiedigen die is bepaald bij wet;

3° een jeugdige werknemer, tussen 23 uur en 7 uur, arbeid heeft doen of laten verrichten, die wegens de aard niet mag worden onderbroken of die in opeenvolgende ploegen wordt verricht.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art 159. Raadpleging van de werknemers

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een regime van nachtarbeid heeft ingevoerd zonder de werknemersvertegenwoordigers van te voren geraadpleegd te hebben inzake de vereiste aanpassingen van de arbeidsvoorwaarden die van toepassing zijn op de werknemers die nachtarbeid verrichten in de materies die door de Koning zijn bepaald.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 16 maart 1971, het verslag van de raadpleging, bedoeld bij § 1, niet heeft overgemaakt aan het paritaire comité volgens de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald.

et à défaut au domicile belge d'une personne physique qui les conserve en tant que mandataire ou préposé de l'employeur.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4

Le travail de nuit

Art. 158. Le travail de nuit

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé exécuter par un travailleur ou un jeune travailleur un travail entre 20 heures et 6 heures, sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a introduit un régime de travail comportant des prestations de nuit sans respecter la procédure prévue par la loi;

3° a fait ou laissé exécuter par un jeune travailleur, entre 23 heures et 7 heures, des travaux qui ne peuvent être interrompus en raison de leur nature ou qui sont organisés en équipes successives.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 159. La consultation des travailleurs

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a introduit un régime de travail comportant des prestations de nuit sans avoir préalablement consulté les représentants des travailleurs sur les adaptations nécessaires des conditions de travail des travailleurs occupés dans les régimes de travail comportant des prestations de nuit dans les matières fixées par le Roi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 16 mars 1971, n'a pas transmis le rapport de la consultation visée au § 1er à la commission paritaire selon les modalités fixées par le Roi.

Art. 160. Minimale arbeidsduur

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een werknemer nachtarbeid heeft doen of laten verrichten volgens een dagelijks werkrooster dat minder werkuren telt dan een volledig werkrooster in de onderneming of dat minder dan zes uur telt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Bouwsector

Art. 161. Werkverbod op rustdagen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die in strijd met het koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren:

1° een werknemer heeft laten werken op een rustdag, behalve in de gevallen die bij wet zijn toegelaten;

2° geen inhaalrustdag binnen de voorgeschreven termijn heeft toegekend aan de arbeider die op een rustdag was tewerkgesteld;

3° werkzaamheden heeft doen of laten verrichten door gepensioneerden in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 162. Dagelijks en wekelijks werkverbod

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die in strijd met de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken:

1° bouwwerken heeft doen of laten uitvoeren vóór zeven uur en na achttien uur, of die de door de Koning vastgestelde tijdsgrenzen niet naleeft, behoudens in de wettelijk toegelaten gevallen;

2° bouwwerken heeft doen of laten uitvoeren op zaterdag of gedurende het gedeelte van de zaterdag tijdens hetwelk aan de werknemers van de bouwnijverheid of tak ervan rust is toegestaan, behoudens in de wettelijk toegelaten gevallen.

Art. 160. La durée minimale de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a fait ou laissé travailler un travailleur qui effectue un travail comportant des prestations de nuit selon un horaire journalier de travail comptant moins d'heures de travail qu'un horaire journalier complet dans l'entreprise ou moins de six heures.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Le secteur de la construction

Art. 161. L'interdiction de travailler durant les jours de repos

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction:

1° a fait travailler un travailleur pendant un jour de repos sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° n'a pas octroyé dans le délai prescrit un jour de repos compensatoire à l'ouvrier qui a été occupé pendant un jour de repos;

3° a fait ou laissé exécuter des travaux par des pensionnés dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concerné.

Art. 162. L'interdiction quotidienne et hebdomadaire de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction:

1° a fait ou laissé exécuter des travaux de construction avant sept heures et après dix huit heures ou en ne respectant pas les limites de temps fixées par le Roi sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a fait ou laissé exécuter des travaux de construction le samedi ou durant la partie de la journée du samedi pendant laquelle il est accordé repos aux travailleurs de l'industrie de la construction ou d'une branche de celle-ci sauf dans les cas où la loi l'autorise.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 6

Kennisgevingen aan de arbeidsinspectie

Art. 163. Kennisgevingen aan de arbeidsinspectie

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 en van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

1° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet binnen vierentwintig uur ter kennis brengt van de tewerkstelling van een werknemer op een zondag in de bedrijven waarvoor de Koning kan toestaan dat de werknemers twaalf maal per jaar 's zondags worden tewerkgesteld;

2° niet een kopie van het gedagtekend en ondertekend advies heeft toegezonden aan de door de Koning aangeduide ambtenaar, met vermelding van de data van de bij Koninklijk besluit bepaalde feestdagen, de vervangingsdagen van de feestdagen bij door de Koning algemeen verbindend verklaarde beslissing van de paritaire organen, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord en van de toepassingsmodaliteiten van de inhaalrust;

3° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet heeft verwittigd uiterlijk acht dagen na de feestdag waarop de werknemer werd tewerkgesteld en in ieder geval vóór de dag waarop de inhaalrust wordt verleend;

4° de door de Koning aangewezen ambtenaar binnen drie dagen niet schriftelijk in kennis heeft gesteld van de toepassing van een afwijking op het verbod op nachtarbeid van een jeugdige werknemer;

5° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet in kennis heeft gesteld van het overschrijden van de normale tijds grenzen door de werknemers of de jeugdige werknemers van de onderneming voor de uitvoering van arbeid die door een onvoorziene noodzakelijkheid wordt vereist.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 164. De bekendmakingen inzake de uitvoering van werkzaamheden in de bouw

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, nalaat de minister van Werk te verwittigen met een schrijven gericht aan de sociaal inspecteur van het gebied waar de werken worden uitgevoerd, uiterlijk op de vooravond van de dag

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 6

Les notifications à faire à l'inspection du travail

Art. 163. Les notifications à faire à l'inspection du travail

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail et à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

1° n'a pas averti dans les vingt quatre heures le fonctionnaire désigné par le Roi de l'occupation d'un travailleur le dimanche dans les industries pour lesquelles le Roi peut permettre que les travailleurs soient occupés pendant douze dimanche par an;

2° n'a pas transmis au fonctionnaire désigné par le Roi une copie de l'avis daté et signé mentionnant les dates des jours fériés fixés par arrêté royal, les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoire par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire;

3° n'a pas averti le fonctionnaire désigné par le Roi dans les huit jours suivant le jour férié pendant lequel le travailleur a été occupé au travail et en tout cas avant le jour de repos compensatoire;

4° n'a pas averti par écrit le fonctionnaire désigné par le Roi dans les trois jours de l'application d'une dérogation à l'interdiction du travail de nuit d'un jeune travailleur;

5° n'a pas averti le fonctionnaire désigné par le Roi du dépassement des limites normales de la durée du travail par les travailleurs ou les jeunes travailleurs de l'entreprise pour l'exécution de travaux commandés par une nécessité imprévue.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 164. Les notifications concernant l'exécution de travaux de construction

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, n'a pas averti le ministre de l'Emploi par un écrit transmis à l'inspecteur social du district où les travaux sont exécutés au plus tard la veille du jour au cours duquel il est fait usage des dispositions

waarop gebruik gemaakt wordt van de afwijkingsbepalingen waarin voorzien is door de wetten en besluiten betreffende de arbeidsduur en de rustdagen, of binnen de vierentwintig uur die volgen op de aanvang van de werken.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 7

Brugpensioen

Art. 165. Brugpensioen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, de verplichting tot vervanging van de werknemer niet heeft nageleefd onder de voorwaarden en volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK III

Inbreuken op andere arbeidsvoorwaarden

Afdeling 1

Controlegeneeskunde

Art. 166. Controlegeneeskunde

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, eenieder die, in strijd met de wet van 13 juni 1999, de controlegeneeskunde verricht zonder arts te zijn die gerechtigd is de geneeskunde uit te oefenen en vijf jaar ervaring heeft als huisarts of een daarmee vergelijkbare praktijk.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de arts die, in strijd met de wet van 13 juni 1999:

1° bij het uitvoeren van een controleopdracht geen verklaring van onafhankelijkheid ondertekent volgens het door de Koning bepaalde model of er geen afschrift van bezorgt aan de werknemer en aan de werkgever;

2° voor dezelfde onderneming zowel de taken van preventieadviseur-arbeidsgeneesheer als die van controlerend geneesheer uitvoert.

dérogatoires prévues par les lois et arrêtés concernant la durée du travail et les jours de repos ou dans les vingt quatre heures qui suivent le début de l'exécution des travaux.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 7

La prépension

Art. 165. La prépension

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, n'a pas respecté l'obligation de remplacement du travailleur dans les conditions et selon les modalités prévues par le Roi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE III

Les infractions relatives aux autres conditions de travail

Section première

La médecine de contrôle

Art. 166. La médecine de contrôle

§ 1er. Est punie d'une sanction de niveau 2 toute personne qui, en contravention de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle, exerce la médecine de contrôle sans être médecin autorisé à pratiquer l'art de guérir disposant de cinq ans d'expérience comme médecin généraliste ou d'une pratique équivalente.

§ 2. Est punie d'une sanction de niveau 1, le médecin qui, en violation de la loi du 13 juin 1999:

1° alors qu'il exécute une mission de contrôle, omet, de signer une déclaration d'indépendance selon le modèle arrêté par le Roi, ou n'en remet pas de copie au travailleur et à l'employeur;

2° qui exerce à la fois les missions de conseiller en prévention-médecin du travail et médecin-contrôleur pour la même entreprise.

Afdeling 2

Het loon en de andere vermogensrechtelijke voordelen

Art. 167. Uitbetaling van het werknemersloon

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aanstellende of zijn lasthebber die:

1° het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is;

2° zich door de leden van zijn personeel alle of een deel van de aanvullende bijdragen doet terugbetalen die de werkgever verschuldigd is, bij toepassing van de samengevoegde wetten de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939;

3° het verschuldigde vakantiegeld niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald binnen de termijn en volgens de reglementaire voorschriften opgelegd bij wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 168. Inhoudingen op het werknemersloon

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen en met de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939 en de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers:

a) inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer met uitzondering van de wettelijk toegestane inhoudingen;

b) wettelijk toegestane inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer zonder de grenzen ervan te respecteren;

c) inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer ter uitvoering van een overdracht van loon vastgelegd bij een onderhandse akte in de zin van artikelen 28 en volgende van de wet van 12 april 1965 wanneer de werknemer zich heeft verzet tegen de overdracht van loon en hij zijn werkgever in kennis heeft gesteld van zijn verzet tegen de procedure inzake overdracht van loon.

2° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, de geheel of gedeeltelijk met fooien of bedieningsgeld betaalde werknemer, onder enige benaming dan ook en voor welk doel ook, storting heeft opgelegd te zijnen behoeve overhandigde fooien of bedieningsgeld of andere dan in 1°, c) inhoudingen heeft verricht.

Section 2

La rémunération et les autres avantages patrimoniaux

Art. 167. Le paiement de la rémunération des travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° n'a pas payé la rémunération du travailleur ou ne l'a pas payée à la date à laquelle elle est exigible;

2° se fait rembourser par les membres de son personnel tout ou partie des cotisations supplémentaires dont l'employeur est redevable en application des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;

3° n'a pas payé les pécules de vacances dus ou ne les a pas payés dans les délais et selon les modalités réglementaires prescrites les lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 168. Les retenues sur la rémunération des travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure, aux lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939 et à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs:

a) a effectué des retenues sur la rémunération du travailleur à l'exception des retenues légalement autorisées;

b) a effectué les retenues légalement autorisées sur la rémunération du travailleur sans en avoir respecté les limitations;

c) a effectué des retenues sur la rémunération du travailleur en exécution d'une cession de rémunération constatée par un acte sous seing privé au sens des articles 28 et suivants de la loi précitée du 12 avril 1965 alors que le travailleur s'est opposé à la cession de rémunération et qu'il a notifié à l'employeur son opposition à la procédure de cession de rémunération.¹

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs a imposé au travailleur rémunéré entièrement ou partiellement au pourboire ou au service des versements, sous quelque dénomination que ce soit et pour quelque objet que ce soit, sur le pourboire ou le service remis à son intention ou a effectué des retenues autres que celles visées au 1°, c).

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 169. Formaliteiten ter controle van het loon door de werknemers

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers:

a) geen melding heeft gemaakt van de inlichtingen die de afrekening overhandigd aan de werknemer uit de privé-sector moeten bevatten bij elke definitieve betaling van het loon;

b) de werknemer geen kennisgeving overhandigt met vermelding van de periodieke inhoudingen op zijn loon en van het totaalbedrag ervan bij uitvoering van de overdracht van loon vastgesteld bij een onderhandse akte in de zin van artikelen 28 en volgende van de wet wanneer de dienstbetrekking van de overdrager eindigt voordat de inhoudingen het bedrag van de overdracht hebben bereikt of wanneer het bedrag van de overdracht is bereikt;

c) die geen bewijs van de onderhandse betaling ter onder-tekening heeft voorgelegd aan de werknemer.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

2° Eenieder die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, het recht van de werknemer heeft belemmerd om toezicht uit te oefenen op het meten, het wegen of elke andere verrichting dienend om de hoeveelheid of de hoedanigheid van de verrichte arbeid vast te stellen en alzo het bedrag van het loon te bepalen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 170. Verplaatsingskosten

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om de werknemer te vergoeden voor de verplaatsingskosten die hij verschuldigd is of die nagelaten heeft ze te vergoeden op de datum waarop de vergoeding wenselijk is.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 171. Maaltijdcheques

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om de werknemer te voorzien van de maaltijdcheques die hij verschuldigd is of die nagelaten heeft ze te bezorgen op de datum van afgifte van de maaltijdcheques.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 169. Les formalités permettant au travailleur de contrôler la rémunération

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs:

a) n'a pas mentionné les renseignements que doit contenir le décompte remis au travailleur occupé dans le secteur privé lors de chaque règlement définitif de la rémunération;

b) n'a pas transmis au travailleur un relevé des sommes prélevées périodiquement sur sa rémunération et de leur montant total en exécution de la cession de la rémunération constatée par un acte sous seing privé au sens des articles 28 et suivants de la loi lorsque l'engagement du travailleur prend fin avant que le prélèvement des sommes cédées n'atteigne le montant de la cession ou lorsque le montant de la cession est atteint;

c) n'a pas soumis à la signature du travailleur une quittance du paiement effectué de la main à la main.

En ce qui concerne les infractions visées au 1°, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

2° Toute personne qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, a mis des entraves à l'exercice, par le travailleur, du droit de contrôler les mesurages, les pesées ou les autres opérations quelconques qui ont pour but de déterminer la quantité ou la qualité de l'ouvrage fourni et de fixer ainsi le montant de la rémunération.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 170. Les frais de déplacement

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas remboursé au travailleur les frais de déplacement dont il est redevable ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle le remboursement est exigible.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 171. Les titres-repas

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas remis au travailleur les titres-repas dont il est redevable ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle les titres-repas doivent être délivrés.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 172. De aanvullende voordelen aan het loon

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die aan de werknemer de financiële voordelen niet heeft betaald die hij verschuldigd is ten titel van aanvulling aan het loon of die ze niet heeft uitgevoerd op de datum waarop de betaling opeisbaar is.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 173. De aanvullende voordelen aan de vergoedingen verschuldigd ingevolge een arbeidsongeval of een beroepsziekte

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die aan zijn werknemer de sociale voordelen niet heeft betaald die hij verschuldigd is ten titel van aanvulling aan de vergoedingen verschuldigd ingevolge een arbeidsongeval of een beroepsziekte of die ze niet heeft uitgevoerd op de datum waarop deze aanvullende voordelen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 174. Aanvullende Socialezekerheidsvoordelen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om aan de werknemer de sociale voordelen uit te betalen die hij verschuldigd is als aanvulling op de socialezekerheidsvoordelen op grond van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, of die nagelaten heeft ze te vergoeden op de datum dat deze aanvullende voordelen opeisbaar zijn.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 175. Sluitingsvergoeding

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de curator of vereffenaar die, in strijd met de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, nagelaten heeft om de sluitingsvergoeding uit te betalen binnen de wettelijke termijn en volgens de vastgestelde voorwaarden aan de werknemers die voldoen aan de toekenningsvoorwaarden betreffende de vergoeding.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 172. Les avantages complémentaires à la rémunération

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a payé au travailleur les avantages financiers dont il est redevable à titre de complément à la rémunération ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle le paiement est exigible.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 173. Les avantages complémentaires aux indemnités dues par suite d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé au travailleur les avantages d'ordre social dont il est redevable à titre de complément aux indemnités dues par suite d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle ces avantages complémentaires sont exigibles.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 174. Les avantages complémentaires de sécurité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé au travailleur les avantages d'ordre social dont il est redevable à titre de complément aux avantages de sécurité sociale résultant de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle ces avantages complémentaires sont exigibles.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 175. L'indemnité de fermeture

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises, ne paye pas l'indemnité de fermeture dans les délais légaux et selon les conditions prescrites aux travailleurs qui remplissent les conditions d'octroi de l'indemnité.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 176. Koppeling van het loon aan het indexcijfer van de consumptieprijzen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, zich niet gehouden heeft aan de indexatiemodus die voorgeschreven is bij de voornoemde wet van 30 maart 1994 en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Het overmaken door de werkgever van documenten die de werknemers toelaten hun rechten te doen gelden op de vergoedingen in geval van sluiting van ondernemingen

Art. 177. Het overmaken door de werkgever van documenten die de werknemers toelaten hun rechten te doen gelden op de vergoedingen in geval van sluiting van ondernemingen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator, de werkgever die een overname van actief heeft verricht, zijn aangestelde of zijn lasthebber die met inbreuk op de wet van 30 juni 1967 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 mei 1975 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding en op hun uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers niet de door de Koning bepaalde inlichtingen verstrekt en de juistheid ervan bevestigt, ze dagtekent en ze ondertekent.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4

Educatief verlof

Art. 178. Educatief verlof

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, eenieder die onjuiste inlichtingen verschaft met het oog op de toepassing van de regels betreffende het educatief verlof onder afdeling 6 van hoofdstuk IV van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 176. La liaison de la rémunération à l'indice des prix à la consommation

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, n'a pas respecté le mode d'indexation prescrit par la loi précitée du 30 mars 1994 et ses arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

La transmission par l'employeur de documents permettant aux travailleurs de faire valoir leur droits aux indemnités en cas de fermeture d'entreprises

Art. 177. La transmission par l'employeur de documents permettant aux travailleurs de faire valoir leur droits aux indemnités en cas de fermeture d'entreprises

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur, l'employeur qui a effectué une reprise d'actif, son préposé ou son mandataire qui en contravention à la loi du 30 juin 1967 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 mai 1975 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 avril 1985 chargeant le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises du paiement d'une indemnité de transition et à leurs arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêté d'exécution ne transmet pas au fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, les renseignements déterminés par le Roi, en les certifiant exacts, en les datant et en les signant.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4

Le congé éducation

Art. 178. Le congé éducation

§ 1er. Est punie d'une sanction de niveau 1, toute personne qui fournit des renseignements inexacts en vue de l'application des règles relatives au congé-éducation énoncées dans la section 6 du chapitre IV la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales et dans ses arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met artikelen 127 en 129 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen een werknemer die naar behoren een aanvraag tot educatief verlof heeft ingediend, aldus het recht weigert om afwezig te zijn met het oog op het volgen van de cursus.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Regels inzake tuchtstraffen

Art. 179. Regels inzake tuchtstraffen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° vóór de datum van de eerstvolgende uitbetaling van het loon de opgelegde tuchtstraf niet heeft ingeschreven in een register waarin tegenover de namen van de betrokken werknemers de datum, de reden, alsmede de aard van de straf en indien het een boete betreft, het bedrag ervan worden vermeld;

2° het bij 1° bedoelde register niet heeft voorgelegd telkens wanneer de bevoegde ambtenaren en beambten daarom verzoeken;

3° de opbrengst van tuchtrechtelijke geldboeten niet heeft aangewend ten voordele van de werknemers.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK IV

Illegale arbeid

Afdeling 1

Buitenlandse arbeidskrachten

Art. 180. Buitenlandse arbeidskrachten

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, arbeid doen of laten verrichten door een buitenlandse onderdaan die niet is toegelaten of gemachtigd tot een verblijf in België van meer dan drie maanden of tot vestiging.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en violation des articles 127 et 129 de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, refuse au travailleur qui a régulièrement introduit une demande de congé-éducation le droit de s'absenter pour suivre les cours.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Les règles en matière de sanctions disciplinaires

Art. 179. Les règles en matière de sanctions disciplinaires

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas inscrit la pénalité disciplinaire appliquée dans un registre contenant, en regard des noms des travailleurs qui en font l'objet, la date, le motif, la nature de la pénalité, et son montant s'il s'agit d'une amende, avant la date du plus prochain paiement de la rémunération;

2° n'a pas produit le registre visé au 1° à toute réquisition des fonctionnaires et agents compétents;

3° a employé le produit des amendes disciplinaires à une fin autre que le profit des travailleurs.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE IV

Le travail illégal

Section première

La main d'œuvre étrangère

Art. 180. La main d'œuvre étrangère

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers a fait ou laissé travailler un ressortissant étranger qui n'est pas admis ou autorisé à séjourner plus de trois mois en Belgique ou à s'y établir.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers:

1° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten zonder een arbeidsvergunning te hebben verkregen van de bevoegde overheid en/of die niet over een arbeidskaart beschikt;

2° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten zonder de grenzen van deze arbeidsvergunning en/of arbeidskaart te respecteren;

3° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten voor een duur welke de duur van de arbeidsvergunning en van de arbeidskaart overschrijdt;

4° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten na de intrekking van de arbeidsvergunning of de arbeidskaart;

5° de arbeidsvergunning niet heeft teruggegeven aan de buitenlandse werknemer of hem deze heeft bezorgd tegen betaling van een bedrag of vergoeding in welke vorm ook.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 3. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, eenieder die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers:

1° een buitenlandse onderdaan België heeft laten binnenkomen om er te worden tewerkgesteld of tot dit binnenkomen heeft bijgedragen, voorzover de buitenlandse onderdaan geen houder is van een geldige arbeidskaart en met uitzondering van de buitenlandse onderdaan voor wie de werkgever na diens aankomst in België een arbeidsvergunning kan verkrijgen om er te worden tewerkgesteld;

2° aan een buitenlandse onderdaan heeft beloofd, tegen betaling van welke vergoeding ook, hetzij een betrekking voor hem te zoeken, hetzij hem een betrekking te bezorgen, hetzij formaliteiten te vervullen met het oog op diens tewerkstelling in België;

3° van een buitenlandse onderdaan een vergoeding in welke vorm ook heeft geëist of aangenomen, hetzij om voor hem een betrekking te zoeken, hetzij hem een betrekking te bezorgen, hetzij om formaliteiten te vervullen met het oog op diens tewerkstelling in België;

4° als tussenpersoon is opgetreden tussen een buitenlandse onderdaan en een werkgever of de autoriteiten die zijn belast met de toepassing van de bepalingen van de voornoemde wet van 30 april 1999 of van de uitvoeringsbesluiten ervan, of ook tussen een werkgever en diezelfde autoriteiten, waarbij

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers:

1° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger sans avoir obtenu une autorisation d'occupation de l'autorité compétente et/ou qui ne possède pas de permis de travail;

2° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger en ne respectant pas les limites fixées par l'autorisation d'occupation et/ou le permis de travail;

3° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger pour une durée plus longue que celle de l'autorisation d'occupation et du permis de travail;

4° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger après le retrait de l'autorisation d'occupation ou du permis de travail;

5° n'a pas remis le permis de travail au travailleur étranger ou le lui a remis moyennant paiement d'une somme ou d'une rétribution sous quelque forme que ce soit.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 3. Est puni d'une sanction de niveau 3, quiconque, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers:

1° a fait entrer en Belgique un ressortissant étranger ou a favorisé l'entrée en Belgique de celui-ci en vue d'y être occupé, sauf s'il s'agit d'un ressortissant étranger possédant un permis de travail valable et à l'exception du ressortissant étranger pour lequel l'employeur peut bénéficier d'une autorisation d'occupation postérieurement à son entrée en Belgique en vue d'y être occupé;

2° a promis à un ressortissant étranger, moyennant une rétribution sous forme quelconque, soit de lui chercher un emploi, soit de lui procurer un emploi, soit d'accomplir des formalités en vue de son occupation en Belgique;

3° a réclamé ou reçu d'un ressortissant étranger, une rétribution sous une forme quelconque, soit pour lui chercher un emploi, soit pour lui procurer un emploi, soit pour accomplir des formalités en vue de son occupation en Belgique;

4° a servi d'intermédiaire entre un ressortissant étranger et un employeur ou les autorités chargées de l'application des dispositions de la loi précitée du 30 avril 1999 ou de ses arrêtés d'exécution ou encore entre un employeur et ces mêmes autorités, en accomplissant des actes susceptibles d'induire

dadens zijn gesteld welke hetzij die buitenlandse onderdaan, hetzij de werkgever, hetzij de genoemde autoriteiten op een dwaalspoor kunnen brengen.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal werknemers dat bij de inbreuk is betrokken.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

§ 4. In afwijking van artikel 42, 1°, van het Strafwetboek, kan de speciale verbeurdverklaring ook worden toegepast op de roerende goederen en op de onroerende goederen door incorporatie of door bestemming, die het voorwerp uitmaken van de inbreuk of die hebben gediende of bestemd waren om de inbreuk te plegen, zelfs wanneer deze goederen niet behoren tot de eigendom van de overtreder.

Afdeling 2

Uitzendarbeid

Art. 181. Uitzendarbeid

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, het uitzendbureau, haar aangestelde of haar lasthebber die:

1° in de arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid geen melding heeft gemaakt van de bepalingen opgelegd door de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;

2° in de overeenkomst met de gebruiker geen melding heeft gemaakt van de bepalingen opgelegd door voornoemde wet van 24 juli 1987.

Wat de inbreuken bedoeld in alinea 1 betreft wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, het uitzendbureau, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 24 juli 1987:

1° een uitzendkracht ter beschikking stelt van een gebruiker buiten de wettelijk toegelaten gevallen of zonder naleving van de procedure voorzien in de wet of in en door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad;

2° een uitzendkracht ter beschikking stelt van een gebruiker in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid door de Koning niet is toegestaan.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 3. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de gebruiker, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die in overtreding met voormelde wet van 24 juli 1987:

en erreur, soit ce ressortissant étranger, soit l'employeur, soit lesdites autorités.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

§ 4. Par dérogation à l'article 42, 1°, du code pénal, la confiscation spéciale peut également être appliquée aux biens meubles et aux biens immeubles par incorporation ou par destination, qui forment l'objet de l'infraction ou qui ont servi ou qui étaient destinés à commettre l'infraction, même lorsque ces biens n'appartiennent pas en propriété au contrevenant.

Section 2

Le travail intérimaire

Art. 181. Le travail intérimaire

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'entreprise de travail intérimaire, son préposé ou son mandataire qui:

1° n'a pas fait figurer, dans le contrat de travail intérimaire, les mentions imposées par la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs;

2° n'a pas fait figurer, dans le contrat conclu avec l'utilisateur, les mentions imposées par la loi précitée du 24 juillet 1987.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'entreprise de travail intérimaire, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 24 juillet 1987:

1° a mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur en dehors des cas où la loi l'autorise ou sans respecter la procédure prévue par la loi ou une convention collective de travail du Conseil national du travail rendue obligatoire par le Roi;

2° a mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur dans des catégories professionnelles ou des branches d'activité où le travail intérimaire n'est pas autorisé par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 3. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'utilisateur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 24 juillet 1987:

1° een uitzendkracht heeft tewerkgesteld buiten de wettelijk toegelaten gevallen of zonder naleving van de procedure voorzien in de wet of in en door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad;

2° een uitzendkracht heeft tewerkgesteld in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid niet door de Koning is toegestaan.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Terbeschikkingstelling

Art. 182. Terbeschikkingstelling

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3:

1° Eenieder die, in overtreding met de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, een werknemer die hij heeft aangenomen ter beschikking stelt van derde die hem gebruikt en op hem een willekeurig deel van het gezag uitoefent, toebehorend aan de werkgever, buiten de bepalingen met betrekking tot de uitzendarbeid.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

2° Ieder gebruiker die een werknemer tewerkstelt die hem door een onderneming werd ter beschikking gesteld en die op hem een willekeurig deel van het gezag uitoefent, toebehorend aan de werkgever, buiten de bepalingen met betrekking tot de uitzendarbeid voorgeschreven door voormelde wet van 24 juli 1987.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4

Particuliere activiteitssectoren

Art. 183. Havenarbeid

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 8 juni 1972 betreffende havenarbeid en de uitvoeringsbesluiten ervan:

1° a occupé un intérimaire en dehors des cas où la loi l'autorise ou sans respecter la procédure prévue par la loi ou une convention collective de travail du Conseil national du travail rendue obligatoire par le Roi;

2° a occupé un intérimaire dans des catégories professionnelles ou des branches d'activité où le travail intérimaire n'est pas autorisé par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

La mise à disposition

Art. 182. La mise à disposition

Est puni d'une sanction de niveau 3:

1° Toute personne qui, en contravention à la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, met un travailleur qu'elle a engagé à la disposition d'un tiers qui l'utilise et exerce sur lui une part quelconque de l'autorité appartenant à l'employeur, en dehors des règles relatives au travail intérimaire.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

2° Tout utilisateur occupant un travailleur mis à sa disposition par une entreprise et qui exerce sur lui une part quelconque de l'autorité appartenant à l'employeur, en dehors des règles relatives au travail intérimaire prescrites par la loi précitée du 24 juillet 1987.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4

Les secteurs particuliers d'activité

Art. 183. Le travail portuaire

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire et à ses arrêtés d'exécution:

1° havenarbeid heeft doen of laten verrichten in de havengebieden door werknemers die niet als havenarbeider zijn erkend of die niet beschikken over een erkenningskaart voor een bepaalde geldigheidsperiode of over een gelegenheidskaart voorzien van een datum en geldig voor één taak of waarvan de erkenning is opgeschort, ingetrokken of verstreken;

2° in de hoedanigheid van lasthebber die alle sociale verplichtingen vervult die voortvloeien uit de tewerkstelling van havenarbeiders, de verplichting aan de Koning niet is nagekomen om zich aan te sluiten bij een bij koninklijk besluit erkende organisatie van werkgemers.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 184. Zeevisserij

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser, in het kader van een arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij zeevissers als bemanningslid tewerkstelt die niet zijn erkend onder de voorwaarden en volgens de nadere regelen bepaald door de Koning of van wie de erkenning is geschorst, ingetrokken of van rechtswege is vervallen, met uitzondering van de gevallen van tijdelijke en uitzonderlijke tewerkstelling zonder erkenning.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 185. Diamantindustrie

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid:

- a) een of meerdere werknemers heeft tewerkgesteld die geen houder zijn van een bijzondere arbeidskaart;
- b) diamant laten bewerken zonder houder van een bijzondere machtiging te zijn;
- c) diamant laten bewerken heeft in een werkplaats die niet aangenomen werd door de Minister die bevoegd is voor arbeid of door zijn afgevaardigde.

Voor de 1°, a) en b), bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Bovendien kan de rechter bij inbreuk bedoeld in 1° a) of c), de bijzondere machtiging van de werkgever intrekken voor een termijn van één tot zes maanden.

1° a fait effectuer ou laissé effectuer un travail portuaire dans des zones portuaires par des travailleurs qui n'ont pas été reconnus en qualité d'ouvrier portuaire ou qui ne disposent pas d'une carte de reconnaissance prévue pour une certaine période de validité ou une carte occasionnelle datée et valable pour une seule tâche ou dont la reconnaissance a été suspendue, a été retirée ou a pris fin;

2° n'a pas respecté l'obligation faite par le Roi de s'affilier à une organisation d'employeurs agréée par arrêté royal et remplissant, en qualité de mandataire, toutes les obligations sociales qui découlent de l'occupation d'ouvriers portuaires.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, 1°, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 184. La pêche maritime

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'armateur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur emploie, en qualité de membre d'équipage dans le cadre d'un contrat d'engagement pour la pêche maritime, des marins pêcheurs qui n'ont pas été agréés dans les conditions et selon les modalités prescrites par le Roi ou dont l'agrément a été suspendu, a été retiré ou a été perdu d'office à l'exception des cas d'occupation temporaire et exceptionnelle sans agrément.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 185. L'industrie diamantaire

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire:

- a) a employé un ou plusieurs travailleurs qui ne sont pas titulaires d'une carte de travail spéciale;
- b) a fait travailler le diamant sans être porteur d'une autorisation spéciale;
- c) a fait travailler le diamant dans un atelier qui n'est pas agréé par le ministre qui a le travail dans ses attributions ou par son délégué.

En ce qui concerne les infractions visées au 1°, a) et b), l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre, en cas d'infraction visée au 1°, a) ou c), retirer à l'employeur son autorisation spéciale pour un délai d'un à six mois.

2° Eenieder die, in strijd met voornoemde wet van 30 december 1950:

- a) diamant heeft bewerkt ter uitvoering van een arbeids-overeenkomst zonder houder te zijn van een bijzondere machtiging;
- b) voor eigen rekening diamant heeft bewerkt zonder houder te zijn van een bijzondere machtiging;
- c) diamant heeft bewerkt in een werkplaats die niet aangenomen werd door de minister bevoegd voor arbeid of door zijn afgevaardigde.

De rechter kan bovendien, bij inbreuk op 2°, c), de arbeidskaart van de werknemer intrekken voor een termijn van één tot zes maanden.

HOOFDSTUK V

De niet-aangegeven arbeid

Adeling 1

Niet aangeven van een werknemer aan de overheid

Art. 186. De onmiddellijke aangifte van tewerkstelling

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3 de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, de gegevens vereist krachtens voornoemd koninklijk besluit van 5 november 2002 niet elektronisch meedeelt aan de instelling belast met de inning van de socialezekerheidsbijdragen in de voorgeschreven vorm en op de voorgeschreven wijze, uiterlijk op het tijdstip waarop de werknemer zijn prestaties aanvat en uiterlijk op de eerste werkdag die volgt op de beëindiging van de aangegeven tewerkstelling.

Wanneer de inbreuk wetens en willens is gepleegd, kan de rechter bovendien de straffen opleggen waarin is voorzien in artikelen 110 en 111.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Adeling 2

Niet aangaan van een arbeidsongevallenverzekering

Art. 187. Niet aangaan van een arbeidsongevallenverzekering

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die geen arbeidsongevallenverzekering heeft aangegaan bij een

2° Quiconque, en contravention à la loi précitée du 30 décembre 1950:

- a) a travaillé le diamant en exécution d'un contrat de travail sans être porteur d'une carte de travail spéciale;
- b) a travaillé le diamant à son propre compte sans être porteur d'une autorisation spéciale;
- c) a travaillé le diamant dans un atelier qui n'est pas agréé par le ministre qui a le travail dans ses attributions ou par son délégué.

Le juge peut en outre, en cas d'infraction au 2°, c), retirer au travailleur sa carte de travail pour un délai d'un à six mois.

CHAPITRE V

Le travail non déclaré

Section première

Non-déclaration d'un travailleur à l'autorité

Art. 186. La déclaration immédiate de l'emploi

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, ne communique pas les données imposées par l'arrêté royal précité du 5 novembre 2002 par voie électronique à l'institution chargée de la perception des cotisations de sécurité sociale dans les formes et suivant les modalités prescrites au plus tard au moment où le travailleur entame ses prestations et au plus tard le premier jour ouvrable qui suit la fin de l'emploi déclaré.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

L'absence de souscription d'une police d'assurance-loi

Art. 187. L'absence de souscription d'une police d'assurance-loi

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas souscrit une assurance contre les accidents du travail auprès d'une entreprise

verzekeringsonderneming bij toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Wanneer de inbreuk wetens en willens is gepleegd, kan de rechter bovendien de straffen opleggen waarin is voorzien in artikelen 110 en 111.

HOOFDSTUK VI

De inbreuken betreffende de sociale documenten

Adeling 1

Register van de uitzendkrachten

Art. 188. Register van de uitzendkrachten

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, eenieder die, in strijd met de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, het door de Koning voorgeschreven document niet heeft bijgehouden dat toelaat het gemiddelde van de uitzendkrachten die door een gebruiker worden tewerkgesteld te berekenen met het oog op de vastlegging van de oprichtingspercentages van een ondernemingsraad en van een comité voor preventie en bescherming op het werk.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Adeling 2

Overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst

Art. 189. Overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten:

1° geen geschreven overeenkomst voor tewerkstelling van studenten opmaakt;

2° een werknemer die met de werkgever verbonden is door de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten niet vermeldt in het algemeen personeelsregister, in het speciaal personeelsregister en in het aanwezigheidsregister;

3° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart;

d'assurances en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

CHAPITRE VI

Les infractions concernant les documents sociaux

Section première

Le registre des intérimaires

Art. 188. Le registre des intérimaires

Est puni d'une sanction de niveau 2, toute personne qui, en contravention à la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, n'a pas tenu le document prescrit par le Roi et permettant de calculer la moyenne des travailleurs intérimaires occupés par un utilisateur en vue de la détermination des seuils d'institution d'un conseil d'entreprise et d'un comité pour la prévention et la protection au travail.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

Le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle

Art. 189. Le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux:

1° n'établit pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants par écrit;

2° ne mentionne pas un travailleur qui est lié à l'employeur par le contrat relatif à une occupation d'étudiants dans le registre général du personnel, dans le registre spécial du personnel et dans le registre de présence;

3° ne conserve pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle pendant la durée prescrite;

4° verzuimt de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst binnen de gestelde termijnen aan de werknemers af te geven;

5° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst onvolledig of onjuist opmaakt;

6° niet de nodige maatregelen treft opdat de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden;

7° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten niet op de aangegeven plaats opbergt of bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Individuele rekening

Art. 190. Individuele rekening

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, geen individuele rekening opstelt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het voornoemd koninklijk besluit van 23 oktober 1978:

1° verzuimt de individuele rekening binnen de gestelde termijnen aan de werknemer af te geven;

2° de individuele rekening onvolledig of onjuist opstelt;

3° niet de nodige voorzieningen treft opdat de individuele rekening te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden;

4° de individuele rekening niet op de aangegeven plaats bijhoudt of bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

4° omet de délivrer le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle aux travailleurs dans les délais imposés;

5° établit le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle de manière incomplète ou inexacte;

6° ne prend pas les mesures nécessaires afin que le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle soient tenus en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

7° ne garde pas ou ne conserve pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants au lieu indiqué.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Le compte individuel

Art. 190. Le compte individuel

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, n'établit pas le compte individuel.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal précité du 23 octobre 1978:

1° omet de délivrer le compte individuel au travailleur dans les délais imposés;

2° établit le compte individuel de manière incomplète ou inexacte;

3° ne prend pas les dispositions nécessaires afin que le compte individuel soit tenu en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

4° ne tient pas ou ne conserve pas le compte individuel au lieu indiqué.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Afdeling 4

Algemeen personeelsregister, speciaal personeelsregister en aanwezigheidsregister

Art. 191. Algemeen personeelsregister, speciaal personeelsregister en aanwezigheidsregister

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten:

1° geen algemeen personeelsregister, geen speciaal personeelsregister en geen aanwezigheidsregister opstelt;

2° de in 1° bedoelde documenten niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart;

3° de in 1° bedoelde documenten onvolledig of onjuist opmaakt;

4° de in 1° bedoelde documenten niet te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belast ambtenaren en beambten houdt;

5° het speciaal personeelsregister of het aanwezigheidsregister niet bijhoudt op de plaats waar de werknemers zijn tewerkgesteld;

6° in het aanwezigheidsregister niet de tijdstippen van begin en einde van de arbeidsdag van de werknemer bij het begin en het einde van de dag vermeldt;

7° het eerste dubbel van het aanwezigheidsformulier in deel B van het aanwezigheidsregister van de ondernemingen die onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf ressorteren, niet per post of per fax terugstuurt aan het Waarborg en Sociaal Fonds Horeca en Aanverwante Bedrijven uiterlijk op de laatste werkdag van de kalendermaand volgend op die waarop het formulier betrekking heeft;

8° het algemeen personeelsregister, het speciaal personeelsregister en het aanwezigheidsregister niet op de aangegeven plaats opbergt of bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK VII

De inbreuken betreffende de collectieve arbeidsbetrekkingen

Afdeling 1

Collectieve arbeidsovereenkomsten

Art. 192. Inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten

Section 4

Le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence

Art. 191. Le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux:

1° n'établit pas le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence;

2° ne conserve pas les documents visés au 1° pendant la durée prescrite;

3° établit les documents visés au 1° d'une manière incomplète ou inexacte;

4° ne tient pas en tout temps les documents visés au 1° à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

5° ne tient pas le registre spécial du personnel ou le registre de présence au lieu où les travailleurs sont occupés;

6° ne mentionne pas dans le registre de présence les heures de début et de la fin de la journée de travail du travailleur au moment du début et de la fin de la journée;

7° ne renvoie pas, par la poste ou par télécopie, le premier double du formulaire de présence de la partie B du registre de présence des entreprises qui relèvent de la Commission paritaire de l'industrie hôtelière au plus tard le dernier jour ouvrable du mois civil suivant celui auquel se rapporte le formulaire au fonds social et de garanties Horeca et entreprises assimilées;

8° ne garde pas ou ne conserve pas le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence au lieu indiqué.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE VII

Les infractions concernant les relations collectives de travail

Section première

Conventions collectives de travail

Art. 192. Infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires

Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, een inbreuk pleegt op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van dit wetboek wordt gesanctioneerd.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuk wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 2

Niet-oprichting van ondernemingsorganen

Art. 193. Niet-oprichting van ondernemingsorganen

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, in zijn onderneming geen ondernemingsraad opricht.

§ 2. Wordt gestraft met dezelfde sanctie, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, in zijn onderneming geen comité voor preventie en bescherming op het werk instelt.

§ 3. Wordt gestraft met dezelfde sanctie de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die geen vakbondsafvaardiging opricht wanneer hij daartoe wordt verplicht krachtens een overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst.

§ 4. Wordt gestraft met dezelfde sanctie, het hoofdbestuur van het concern, de aangestelde ervan of de lasthebber ervan die geen Europese ondernemingsraad opricht of geen procedure ter informatie en raadpleging van de werknemers organiseert in een onderneming met een communautaire dimensie in de zin van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, wanneer het/hij daartoe wordt verplicht krachtens de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

§ 5. Worden gestraft met dezelfde sanctie, de deelnemende vennootschappen van een Europese vennootschap met zetel in België, hun aangestelden of lasthebbers, die niet het nodige doen, waaronder het verstrekken van inlichtingen, om onderhalingen aan te vatten met de vertegenwoordigers van de werknemers van de deelnemende vennootschappen of van de dochterondernemingen of vestigingen, over de modaliteiten

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, a commis une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire qui n'est pas déjà sanctionnée par un autre article du présent code.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

La non-institution des organes d'entreprises

Art. 193. La non-institution des organes d'entreprises

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, n'institue pas de conseil d'entreprise dans son entreprise.

§ 2. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, n'institue pas de comité pour la prévention et la protection au travail dans son entreprise.

§ 3. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'institue pas de délégation syndicale lorsque l'obligation lui en est faite par une convention collective de travail rendue obligatoire par le Roi, conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires.

§ 4. Est puni de la même sanction, la direction centrale du groupe d'entreprises, son préposé ou son mandataire qui n'institue pas de comité d'entreprise européen ou n'organise pas de procédure d'information et de consultation des travailleurs dans une entreprise de dimension communautaire au sens de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, lorsque l'obligation lui en est faite par la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

§ 5. Sont punis de la même sanction, les sociétés participantes d'une société européenne ayant son siège en Belgique, leurs préposés ou mandataires, qui ne prennent pas les mesures nécessaires, y compris la communication d'informations, pour engager des négociations avec les représentants des travailleurs des sociétés participantes et des filiales ou établissements concernés sur les modalités relatives

met betrekking tot de rol van de werknemers, wanneer hen de verplichting wordt opgelegd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap.

§ 6. Wat de inbreuken bedoeld in de §§ 1 tot 5 betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Belemmering van de werking van de ondernemingsorganen

Art. 194. Belemmering van de ondernemingsorganen

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, met de uitvoeringsbesluiten ervan of met de collectieve arbeidsovereenkomsten aangenomen door de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning algemeen verbindend zijn verklaard:

1° de werking van de ondernemingsraad verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in de ondernemingsraad belemmert;

3° de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van een ondernemingsraad, de vakbondsafvaardiging niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van de ondernemingsraad overgaat.

§ 2. Wordt gestraft met dezelfde sanctie, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, met de uitvoeringsbesluiten ervan of met de collectieve arbeidsovereenkomsten aangenomen door de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning algemeen verbindend zijn verklaard:

1° de werking van het comité voor preventie en bescherming op het werk verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in dat comité belemmert;

3° dat comité niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van dat comité overgaat;

5° de uitoefening van het mandaat van de vakbondsafvaardiging belast met de opdrachten van dat comité belemmert.

à l'implication des travailleurs, lorsque l'obligation leur en est faite par la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne.

§ 6. En ce qui concerne les infractions visées aux §§ 1er à 5, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Les entraves au fonctionnement des organes d'entreprises

Art. 194. Les entraves au fonctionnement des organes d'entreprises

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, à ses arrêtés d'exécution ou aux conventions collectives de travail adoptées par le Conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi:

1° met obstacle au fonctionnement du conseil d'entreprise;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs au conseil d'entreprise;

3° ne transmet pas au conseil d'entreprise ou, à défaut de conseil d'entreprise, à la délégation syndicale, les informations qu'il est tenu de leur donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires du conseil d'entreprise.

§ 2. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, à ses arrêtés d'exécution ou aux conventions collectives de travail adoptées par le Conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi:

1° met obstacle au fonctionnement du comité pour la prévention et la protection au travail;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs à ce comité;

3° ne transmet pas à ce comité les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de ce comité;

5° entrave l'exercice du mandat de la délégation syndicale chargée des missions de ce comité.

§ 3. Wordt gestraft met dezelfde sanctie, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad of van het paritair comité waaronder hij ressorteert, op grond waarvan een vakbondsafvaardiging wordt ingesteld:

1° de werking van de vakbondsafvaardiging verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vakbondsafgevaardigden belemmert;

3° de vakbondsafvaardiging niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van de vakbondsafvaardiging overgaat.

§ 4. Wordt gestraft met dezelfde sanctie het hoofdbestuur van het concern, de aangestelde ervan of de lasthebber ervan die, in strijd met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers:

1° de werking van de Europese ondernemingsraad verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in dat comité belemmert;

3° dat comité niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van dat comité overgaat.

§ 5. Wordt gestraft met dezelfde sanctie, de Europese vennootschap, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in overtreding met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap:

1° de werking verhindert van het vertegenwoordigingsorgaan van de werknemers;

2° de uitoefening belemmert van het mandaat van de werknemersvertegenwoordiging van het vertegenwoordigingsorgaan van de werknemers;

3° die de informatie niet bezorgd aan dit orgaan die hij gehouden is te verstrekken;

4° die niet overgaat tot het raadplegen van dit orgaan.

§ 3. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail du Conseil national du travail ou de la commission paritaire à laquelle il ressortit, rendue obligatoire par le Roi conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, et sur base de laquelle une délégation syndicale est instituée:

1° met obstacle au fonctionnement de la délégation syndicale;

2° entrave l'exercice du mandat des délégués syndicaux;

3° ne transmet pas à la délégation syndicale les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de la délégation syndicale.

§ 4. Est puni de la même sanction, la direction centrale du groupe d'entreprises, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs:

1° met obstacle au fonctionnement du comité d'entreprise européen;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs à ce comité;

3° ne transmet pas à ce comité les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de ce comité.

§ 5. Est puni de la même sanction, la société européenne, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne:

1° met obstacle au fonctionnement de l'organe de représentation des travailleurs;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs de l'organe de représentation des travailleurs;

3° ne transmet pas à cet organe les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations de cet organe.

Art. 195. Wederrechtelijke mededeling en verspreiding van inlichtingen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, wordt gestraft ieder lid van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, van de bedrijfsraden, van een ondernemingsraad, van een comité voor preventie en bescherming op het werk of van een vakbonds-afvaardiging die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven of met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inlichtingen van individuele aard waarvan hij kennis had wegens de op grond van de bepalingen van voornoemde wetten door hem uitgeoefende functies of mandaten, wederrechtelijk meedeelt of ruchtbaar maakt of die wederrechtelijk globale inlichtingen meedeelt of ruchtbaar maakt van die aard zijn dat zij nadeel kunnen berokkenen aan 's lands bedrijfsleven, aan de belangen van een bedrijfstak of van een onderneming.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk, in strijd met de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, is gepleegd door een lid van de bijzondere onderhandelingsgroep en van de Europese ondernemingsraad, door een werknemersvertegenwoordiger die zijn opdrachten uitoefent in het kader van een procedure ter informatie en raadpleging die in voorkomend geval in de plaats van de Europese ondernemingsraad komt, alsmede door een deskundige die hen bijstaat.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk wordt gepleegd, in overtreding met de collectieve arbeids-overeenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap, door een lid van de bijzondere onderhandelingsgroep, door een lid van het vertegenwoordigingsorgaan, door een vertegenwoordiger van de werknemers in de uitoefening van zijn functies in het kader van de procedure ter informatie en raadpleging van de werknemers, door een vertegenwoordiger van de werknemers zetelend in het toezicht-houdend of bestuursorgaan van een Europese vennootschap alsook door een deskundige die hen bijstaat.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk is gepleegd door een secretaris of een personeelslid van een secretariaat van de personen bedoeld in het eerste, het tweede en het derde lid.

Afdeling 4

Overtredingen op de verplichting inzake voorlichting en raadpleging van de werknemers

Art. 196. De informatie ingeval van collectief ontslag

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die voornemens is tot collectief ontslag over te gaan en die, in overtreding met de

Art. 195. La communication et la divulgation abusives de renseignements

Est puni d'une sanction de niveau 2, tout membre du Conseil central de l'économie, des conseils professionnels, d'un conseil d'entreprise, d'un comité pour la prévention et la protection au travail ou d'une délégation syndicale qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie ou à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, communique ou divulgue abusivement des renseignements d'ordre individuel dont il a eu connaissance en raison de fonctions ou mandats exercés en vertu des dispositions des lois précitées ou qui communique ou divulgue abusivement des renseignements globaux de nature à porter préjudice à l'économie nationale, aux intérêts d'une branche économique ou d'une entreprise.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise, en contravention à la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, par un membre du groupe spécial de négociation du comité d'entreprise européen, un représentant des travailleurs exerçant ses missions dans le cadre d'une procédure d'information et de consultation qui, le cas échéant, tient lieu de comité d'entreprise européen ainsi que par un expert qui les assiste.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise, en contravention à la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne, par un membre du groupe spécial de négociation, par un membre de l'organe de représentation, par un représentant des travailleurs exerçant ses fonctions dans le cadre de la procédure d'une procédure d'information et de consultation des travailleurs, par un représentant des travailleurs siégeant dans l'organe de surveillance ou d'administration d'une société européenne ainsi que par un expert qui les assiste.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise par un secrétaire ou un membre du personnel d'un secrétariat des personnes désignées aux alinéas 1er, 2 et 3.

Section 4

Les manquements à l'obligation d'information et de consultation des travailleurs

Art. 196. L'information en cas de licenciement collectif

Est puni d'une sanction de niveau 2 l'employeur, son préposé ou son mandataire qui entend procéder à un licenciement collectif et qui, en violation de la convention collective de travail

collectieve arbeidsovereenkomst nr. 24 van 2 oktober 1975 betreffende de procedure van inlichting en raadpleging van de werknemers- vertegenwoordiging met betrekking tot het collectief ontslag, de voorziene procedures van inlichting en raadpleging van de werknemers niet heeft nageleefd.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 197. De informatie ingeval van bedrijfssluiting

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator die, bij inbreuk op *de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten*, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten:

1° de werknemers niet heeft ingelicht door middel van aanplakking van een gedagtekend en ondertekend bericht op een goed zichtbare plaats in de lokalen van de onderneming over zijn beslissing over te gaan tot de sluiting van een onderneming of van een afdeling van een onderneming;

2° in dat bericht niet de vermeldingen heeft aangebracht waarvan sprake is in de uitvoeringsbesluiten van de wet of in de collectieve arbeidsovereenkomsten van de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning verbindend zijn verklaard;

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 198. De informatie ingeval van de herstructurering van de onderneming.

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2 de werkgever, zijn lasthebber of aangestelde, de vereffenaar of de curator die bij inbreuk op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 houdende ordening van de in de nationale arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden, de ondernemingsraad, voor enige bekendmaking, niet inlicht over de beslissing om over te gaan tot een belangrijke wijziging in de structuur van de onderneming meer bepaald door fusie, concentratie, overdracht of sluiting.

De geldboete is vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 199. De informatie ingeval van conventionele overgang van ondernemingen of ingeval overname van het actief na faillissement

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2 de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de vereffenaar, de curator, die

n° 24 du 2 octobre 1975 concernant la procédure d'information et de consultation des représentants des travailleurs en matière de licenciements collectifs, n'a pas observé les procédures d'information et de consultation des travailleurs.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 197. L'information en cas de fermeture d'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à *la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution*, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution:

1° n'a pas informé les travailleurs par affichage d'un avis daté et signé à un endroit apparent dans les locaux de l'entreprise de sa décision de procéder à la fermeture d'une entreprise ou d'une division d'entreprise;

2° n'a pas indiqué dans cet avis les mentions prescrites par les arrêtés pris en exécution de la loi ou les conventions collectives de travail du conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi;

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 198. L'information en cas de modification de la structure de l'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la convention collective de travail n° 9 du 9 mars 1972 coordonnant les accords nationaux et les conventions collectives de travail relatifs aux conseils d'entreprise, n'a pas informé le conseil d'entreprise, avant toute diffusion, de la décision de procéder à une modification importante de la structure de l'entreprise, notamment par fusion, concentration, transfert ou fermeture de l'entreprise.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 199. L'information en cas de transfert conventionnel d'entreprise ou de reprise d'actifs après faillite

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur

bij inbreuk op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 32bis van 7 juni 1985 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolg de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement, de procedures inzake de informatie en consultatie van de werknemers niet heeft nageleefd.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Kennisgevingen in geval van collectief ontslag of bedrijfssluiting

Art. 200. De kennisgevingen ingeval van collectief ontslag

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde, of zijn lasthebber die, met inbreuk op het Koninklijk besluit van 24 mei 1976 betreffende het collectief ontslag, niet op de wijzen en binnen de termijnen bepaald in de wet de vereiste kennisgevingen aan de directeur van de subregionale tewerkstellingsdienst heeft gedaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 201. De kennisgevingen ingeval van bedrijfssluiting

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator die, met inbreuk op de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de ingeval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, niet op de wijzen en binnen de termijnen bepaald in de wet heeft ingelicht over de sluiting van de onderneming.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 202. De kennisgevingen ingeval van overname van activa

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator, de werkgever die een overname van actief heeft verricht, zijn aangestelde of zijn lasthebber die met inbreuk op de wet van 30 juni 1967 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 mei 1975 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers; op de wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds

qui, en contravention à la convention collective de travail n° 32bis du 7 juin 1985 concernant le maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'un transfert conventionnel d'entre-prise et réglant les droits des travailleurs repris en cas de reprise de l'actif après faillite n'a pas observé les procédures d'information et de consultation des travailleurs.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Les notifications à faire en cas de licenciement collectif ou de fermeture d'entreprise

Art. 200. Les notifications en cas de licenciement collectif

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé, son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal du 24 mai 1976 sur les licenciements collectifs, n'a pas effectué, selon les formes et dans les délais prévus par la loi, les notifications requises au directeur du service subrégional de l'emploi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 201. Les notifications en cas de fermeture d'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, n'a pas informé le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises de la fermeture de son entreprise selon les formes et dans les délais prévus par la loi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 202. Les notifications en cas de reprise d'actif

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur, l'employeur qui a effectué une reprise d'actif, son préposé ou son mandataire qui en contravention à la loi du 30 juin 1967 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 mai 1975 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 avril 1985 chargeant le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture

tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding en op hun uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers niet inlicht van de volledige of gedeeltelijke overname van het actief van de gefailleerde vennootschap of van de vennootschap dit het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk akkoord.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 6

Arbeidsreglement

Art. 203. Opmaak van het arbeidsreglement

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, geen rechtsgeldig arbeidsreglement heeft opgemaakt.

Art. 204. Vermeldingen in het arbeidsreglement

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen het volgende niet in het arbeidsreglement heeft opgenomen:

1° de bepalingen opgelegd door voornoemde wet van 8 april 1965 betreffende de aanvang en het einde van de gewone werkdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden, de dagen van regelmatige onderbreking van de arbeid;

2° de plaats waar de persoon te bereiken is die aangewezen is om de eerste hulp te verlenen, overeenkomstig het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming;

3° de plaats waar de bij hetzelfde reglement vereiste verbandkist zich bevindt;

4° de preventiemaatregelen ter bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen het volgende niet in het arbeidsreglement heeft opgenomen:

1° de wijzen van meting van en controle op de arbeid met het oog op het bepalen van het loon;

2° de duur van de opzeggingstermijnen of de nadere regelen voor het bepalen van de opzeggingstermijnen of de verwijzing naar de wettelijke en reglementaire bepalingen terzake;

d'entreprises du paiement d'une indemnité de transition et à leurs arrêts d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêts d'exécution, n'informe pas le fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises de la cession de tout ou d'une partie de l'actif de l'entreprise en faillite ou faisant l'objet d'un concordat judiciaire.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 6

Le règlement de travail

Art. 203. L'établissement du règlement de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas valablement établi de règlement de travail.

Art. 204. Les mentions du règlement de travail

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas fait figurer dans le règlement de travail:

1° les mentions imposées par la loi précitée du 8 avril 1965 relatives au commencement et à la fin de la journée de travail régulière, au moment et à la durée des intervalles de repos, aux jours d'arrêt régulier du travail;

2° l'endroit où l'on peut atteindre la personne désignée pour donner les premiers soins en application du Règlement général pour la protection du travail;

3° l'endroit où se trouve la boîte de secours exigée par le même règlement;

4° les mesures de prévention visant à la protection des travailleurs contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas fait figurer dans le règlement de travail:

1° les modes de mesurage et de contrôle du travail en vue de déterminer la rémunération;

2° la durée des délais de préavis ou les modalités de détermination des délais de préavis ou la référence aux dispositions légales et réglementaires en la matière;

3° de duur van de jaarlijkse vakantie evenals de nadere regelen voor toekenning van deze vakantie of de verwijzing naar de wettelijke bepalingen terzake;

4° de data van de feestdagen;

5° de data van de jaarlijkse collectieve vakantie;

6° de namen van de leden van de ondernemingsraad;

7° de namen van de leden van het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaats;

8° de namen van de leden van de syndicale afvaardiging;

9° de namen van de geneesheren aangewezen buiten degenen die behoren tot een medische, farmaceutische of verplegingsdienst, tot wie de door een arbeidsongeval getroffenene zich kan wenden, wanneer deze zijn verblijfplaats heeft buiten de streek waar de medische, farmaceutische en verplegingsdienst of de als vast erkende dokter gevestigd is;

10° het adres van de inspectiediensten waar de ambtenaren en beambten, belast met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen in verband met de bescherming van de werknemers, kunnen worden bereikt;

11° de vermelding van de collectieve arbeidsovereenkomsten en/of collectieve akkoorden gesloten in de onderneming en die van toepassing zijn op de werkomstandigheden.

Art. 205. Bijzondere procedures

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, de betrokken werknemers niet in kennis heeft gesteld van de tijdelijke wijziging aan de bepalingen van het reglement betreffende de aanvang en het einde van de gewone werkdag, en betreffende de rusttijden, door middel van een gedagtekend en ondertekend bericht dat de datum vermeldt van inwerkingtreding van de wijziging van het regime waarop het betrekking heeft, via aanplakking in de lokalen van de onderneming ten minste vierentwintig uur vooraf op een zichtbare en toegankelijke plaats.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever die toepassing maakt van artikel 20bis van de Arbeidswet van 16 maart 1971, zijn aanstelde of zijn lasthebber die, in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° de vervanging van de normale uurregeling door één van de andere uurregelingen opgenomen in het arbeidsreglement, niet ter kennis heeft gebracht van de betrokken werknemers door een gedagtekend en ondertekend bericht, dat de datum van inwerkingtreding van de aangeduide uurregeling vermeldt alsmede de periode tijdens welke ze van toepassing is, via aanplakking in de lokalen van de onderneming ten minste zeven dagen vooraf op een zichtbare en toegankelijke plaats;

3° la durée des vacances annuelles ainsi que les modalités d'attribution de ces vacances ou la référence aux dispositions légales en la matière;

4° les dates des jours fériés;

5° la date des vacances annuelles collectives;

6° les noms des membres du conseil d'entreprise;

7° les noms des membres du comité de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

8° les noms des membres de la délégation syndicale;

9° les noms de tous médecins désignés en dehors de ceux faisant partie d'un service médical, pharmaceutique et hospitalier organisé à qui la victime d'un accident du travail peut s'adresser si elle réside hors de la région ou le service médical, pharmaceutique et hospitalier ou le médecin agréé à titre permanent est installé;

10° l'adresse des bureaux d'inspection ou peuvent être atteints les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance de l'application des dispositions légales et réglementaires relatives à la protection des travailleurs;

11° la mention des conventions collectives de travail et/ou accords collectifs conclus au sein de l'entreprise et régissant les conditions de travail.

Art. 205. Les procédures particulières

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas porté la modification temporaire apportée aux dispositions du règlement concernant le commencement et la fin de la journée de travail régulière, et les intervalles de repos, à la connaissance des travailleurs intéressés, par un avis daté, signé et indiquant la date d'entrée en vigueur de la modification de régime auquel il se rapporte, affiché dans les locaux de l'établissement, dans un endroit apparent et accessible, vingt quatre heures d'avance au moins.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui fait application de l'article 20bis de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas porté le remplacement de l'horaire normal de travail par un des horaires alternatifs prévus au règlement de travail, à la connaissance des travailleurs intéressés, par un avis daté, signé et fixant la date de l'entrée en vigueur de l'horaire indiqué et de la période pendant laquelle il s'applique, affiché dans les locaux de l'établissement, dans un endroit apparent et accessible, sept jours d'avance au moins;

2° het in 1° bedoelde bericht niet heeft aangeplakt zolang de alternatieve uurregeling van toepassing blijft;

3° het in 1° bedoelde bericht niet heeft bewaard tot zes maanden na het einde van de periode gedurende welke de wekelijkse arbeidsduur gemiddeld moet worden nageleefd.

Art. 206. Bekendmaking van het arbeidsreglement

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° het bericht met opgave van de plaats waar het arbeidsreglement kan worden geraadpleegd, niet heeft aangeplakt op een zichtbare en toegankelijke plaats;

2° het bericht met opgave van de plaats waar de teksten, waarnaar het arbeidsreglement verwijst, kunnen worden geraadpleegd, niet heeft aangeplakt op een zichtbare en toegankelijke plaats;

3° het definitieve arbeidsreglement en de wijzigingen eraan niet bijgehouden heeft in een gemakkelijk toegankelijke plaats, zodat iedere werknemer er op elk ogenblik en zonder tussenpersoon, inzage van kan nemen;

4° de teksten waarnaar het arbeidsreglement verwijst, niet heeft bijgehouden op een gemakkelijk toegankelijke plaats zodat iedere werknemer er inzage van kan nemen;

5° niet op iedere plaats waar hij werknemers tewerkstelt, een afschrift van het arbeidsreglement heeft bijgehouden volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen;

6° niet binnen acht dagen na de inwerkingtreding van het reglement en de wijzigingen ervan, een afschrift daarvan heeft doorgezonden aan de door de Koning aangeduide ambtenaar.

Afdeling 7

Sociale balans

Art. 207. Opmaak en inhoud van de sociale balans

§ 1. Worden gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die en in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en met haar uitvoeringsbesluiten geen jaarlijkse sociale balans heeft opgemaakt.

Wanneer de inbreuk wetens en willens werd begaan, betreft het een sanctie van niveau 3.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering

2° n'a pas affiché l'avis visé au 1° aussi longtemps que l'horaire alternatif reste applicable;

3° n'a pas conservé l'avis visé au 1° jusqu'à l'issue d'un délai de six mois après la fin de la période pendant laquelle la durée hebdomadaire de travail doit être respectée en moyenne.

Art. 206. La publicité du règlement de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas affiché dans un endroit apparent et accessible un avis indiquant l'endroit où le règlement de travail peut être consulté;

2° n'a pas affiché dans un endroit apparent et accessible un avis indiquant l'endroit où les textes auquel le règlement de travail réfère peuvent être consultés;

3° n'a pas tenu le règlement de travail définitif et ses modifications dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance en permanence et sans intermédiaire;

4° n'a pas tenu les textes auxquels le règlement de travail se réfère, dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance;

5° n'a pas tenu une copie du règlement de travail en chacun des lieux où il occupe des travailleurs selon les modalités déterminées par le Roi;

6° n'a pas transmis une copie du règlement et de ses modifications au fonctionnaire désigné par le Roi dans les huit jours de leur entrée en vigueur.

Section 7

Le bilan social

Art. 207. L'établissement du bilan social et son contenu

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et de ses arrêtés d'exécution n'a pas établi de bilan social annuel.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, la sanction est de niveau 3.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le

van het meerjarenplan voor werkgelegenheid in het volledige en het verkorte schema van de sociale balans:

1° geen overzicht van de tewerkgestelde personen heeft opgenomen, waarbij men in het volledige schema van de sociale balans de in het personeelsregister ingeschreven werknemers of de werknemers voor wie de werkgever een onmiddellijke aangifte van indiensttreding heeft ingediend, onderscheidt van het uitzendpersoneel en van de ter beschikking van de onderneming gestelde personen en in het verkorte schema van de sociale balans geen overzicht heeft opgemaakt van de in het personeelsregister ingeschreven personen of de werknemers voor wie de werkgever een onmiddellijke aangifte van indiensttreding heeft ingediend;

2° geen tabel heeft opgenomen van de beweging van het personeel in de loop van het betrokken boekjaar;

3° geen overzicht heeft opgenomen waarbij de maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid worden vermeld met onderscheid tussen maatregelen die een financieel voordeel opleveren en de andere maatregelen;

4° geen overzicht heeft opgenomen dat inlichtingen verschaft over de opleidingen voor de werknemers;

5° geen overzicht heeft opgenomen dat inlichtingen verschaft over de opleidings-, begeleidings- en mentoraatsactiviteiten verleend krachtens de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van het tewerkstellingspercentage van de werknemers.

Art. 208. Mededeling en bekendmaking van de sociale balans

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en haar uitvoeringsbesluiten:

1° de sociale balans niet heeft overgemaakt aan de ondernemingsraad, of bij ontstentenis van een ondernemingsraad, aan de syndicale afvaardiging;

2° bij ontstentenis van een ondernemingsraad en van een syndicale afvaardiging, de sociale balans niet op een gemakkelijk toegankelijke plaats heeft bewaard zodat iedere werknemer er inzage van kan hebben;

3° de sociale balans niet aan de Nationale Bank van België heeft overgemaakt, volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen.

Art. 209. Attest en goedkeuring vanwege de revisoren, onafhankelijke accountants en commissarissen

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft zij die als revisor, zelfstandig accountant of als commissaris de sociale

plan pluriannuel pour l'emploi et ses arrêtés d'exécution, n'a pas fait figurer dans le schéma complet et le schéma abrégé du bilan social:

1° un état des personnes occupées distinguant, dans le schéma complet du bilan social, les travailleurs inscrits au registre du personnel ou les travailleurs pour lesquels l'employeur a effectué une déclaration immédiate de l'emploi d'entrée en service et le personnel intérimaire ainsi que les personnes mises à la disposition de la société et, dans le schéma abrégé du bilan social, un état des travailleurs inscrits au registre du personnel ou les travailleurs pour lesquels l'employeur a effectué une déclaration immédiate de l'emploi d'entrée en service;

2° un tableau des mouvements du personnel au cours de l'exercice considéré;

3° un état mentionnant les mesures en faveur de l'emploi distinguant les mesures comportant un avantage financier et les autres mesures;

4° un état donnant des renseignements sur les formations pour les travailleurs;

5° un état donnant des renseignements sur les activités de formation, d'accompagnement ou de tutorat dispensés en vertu de la loi du 5 septembre 2001 visant à améliorer le taux d'emploi des travailleurs.

Art. 208. La communication et la publicité du bilan social

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et de ses arrêtés d'exécution:

1° n'a pas transmis le bilan social au conseil d'entreprise ou, à défaut de conseil d'entreprise, à la délégation syndicale;

2° n'a pas, à défaut de conseil d'entreprise et de délégation syndicale, tenu le bilan social dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance en permanence et sans intermédiaire;

3° n'a pas transmis le bilan social à la Banque nationale de Belgique selon les modalités prescrites par le Roi.

Art. 209. L'attestation et l'approbation par les réviseurs, les experts-comptables indépendants, et les commissaires

Sont punis d'une sanction de niveau 2, ceux qui, en qualité de réviseur, d'expert-comptable indépendant ou de

balans hebben geattesteerd of goedgekeurd, terwijl niet is voldaan aan de uit de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en zijn uitvoeringsbesluiten bepaalde voortvloeiende verplichtingen, en zij daarvan kennis hebben of niet hebben gedaan wat zij hadden moeten doen om zich te vergewissen of aan die bepalingen was voldaan.

Wanneer zij met bedrieglijk opzet hebben gehandeld, worden ze gestraft met een sanctie van niveau 3. De rechter kan daarenboven de straffen onder artikel 111 opleggen.

Afdeling 8

Prestaties van algemeen belang

Art. 210. Weigering tot uitvoering van de maatregelen, prestaties of diensten

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2, zij die in strijd met de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, weigeren de maatregelen, prestaties of diensten uit te voeren of te laten uitvoeren die moeten verzekerd worden in geval van collectieve en vrijwillige stopzetting van de arbeid, of in geval van collectieve afdanking van het personeel, ten einde het hoofd te bieden aan zekere vitale behoeften; weigeren sommige dringende werken aan de machines of aan het materiaal uit te voeren; of weigeren sommige taken te volbrengen die geboden zijn door een geval van overmacht of een onvoorziene noodzakelijkheid.

Art. 211. Weigering tot verstrekking van de inlichtingen, verstrekking van onjuiste inlichtingen, onjuiste verklaring

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, wetens en willens weigert om aan de paritaire commissies en hun afgevaardigden alle nodige inlichtingen te verstrekken voor het voorbereiden en het uitvoeren van, en de controle op de maatregelen bedoeld in artikel 210 van dit wetboek of hen wetens en willens inlichtingen verschaft, of hen onjuiste verklaringen aflegt.

HOOFDSTUK VIII

Inbreuken met betrekking tot het toezicht

Art. 212. Belemmering van het toezicht

Worden gestraft met een sanctie van niveau 3, zij die het toezicht belemmeren dat ingesteld is krachtens onderhavig Wetboek en de uitvoeringsbesluiten ervan. Deze sanctie is niet van toepassing op de inbreuken op de bepalingen van artikel 28 van dit Wetboek.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

commissaire, ont attesté ou approuvé le bilan social annuel, lorsque les obligations découlant de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et de ses arrêtés d'exécution n'ont pas été respectées, soit en sachant qu'elles ne l'avaient pas été, soit en n'ayant pas accompli les diligences normales pour s'assurer qu'elles avaient été respectées.

Lorsque l'infraction a été commise avec une intention frauduleuse, la sanction est de niveau 3. Le juge peut en outre prononcer les peines prévues à l'article 111.

Section 8

Les prestations d'intérêt public

Art. 210. Le refus d'exécuter ou de faire exécuter les mesures, prestations ou services

Est puni d'une sanction de niveau 2, toute personne qui, en contravention à la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, refuse d'exécuter ou de faire exécuter les mesures, prestations ou services à assurer, en cas de cessation collective et volontaire du travail ou en cas de licenciement collectif du personnel, en vue de faire face à certains besoins vitaux, d'effectuer certains travaux urgents aux machines ou au matériel, d'exécuter certaines tâches commandées par une force majeure ou une nécessité imprévue.

Art. 211. Le refus de fournir des informations, la fourniture d'information ou la déclaration inexacte

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, refuse, sciemment et volontairement, de fournir aux commissions paritaires et à leurs délégués les renseignements nécessaires à la préparation, à l'exécution et au contrôle des mesures visées à l'article 210 du présent code ou leur fournit, sciemment et volontairement, des renseignements ou leur fait des déclarations inexactes.

CHAPITRE VIII

Les infractions en matière de contrôle

Art. 212. L'obstacle à la surveillance

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne qui met obstacle à la surveillance organisée en vertu du présent code et de ses arrêtés d'exécution. Cette sanction n'est pas d'application aux infractions aux dispositions de l'article 28 du présent code.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 213. Niet-naleving van de dwangmaatregelen die getroffen zijn door de sociale inspecteurs

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die de in uitvoering van de artikelen 43 tot 49 voorgeschreven maatregelen niet naleeft.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de in uitvoering van de artikelen 38 en 40 voorgeschreven maatregelen niet naleeft.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 214. Niet-naleving van de gerechtelijke beslissing onder artikel 54

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2, zij die zich niet houden aan de beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank bij toepassing van artikel 54.

Wanneer de beslissing betrekking heeft op de maatregelen in uitvoering van de artikelen 43 tot 49, is de sanctie van niveau 3.

Wat de inbreuken bedoeld in alinea 1 betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK IX

De inbreuken betreffende de sociale zekerheid

Afdeling 1

Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens

Art. 215. Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens in geval van arbeidsongeval

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2, de leden van het Beheerscomité en de Technische Comités van het Fonds voor arbeidsongevallen, alsook de personen die krachtens een wettelijke of reglementaire bepaling gemachtigd zijn om deel te nemen aan de vergaderingen van het Beheerscomité en de Technische Comités, de bevoegde sociale inspecteurs, alsook de personen die voorheen de bedoelde functies hebben uitgeoefend, en die vertrouwelijke gegevens waarvan zij kennis hebben gekregen op grond van hun opdracht hebben verspreid, met uitzondering van de afwijkingen waarin voorzien is bij de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 213. Le non-respect des mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui n'observe pas les mesures prescrites en exécution des articles 43 à 49.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui n'observe pas les mesures prescrites en exécution des articles 38 et 40.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 214. Le non-respect de la décision judiciaire visée à l'article 54

Est punie d'une sanction de niveau 2, toute personne qui ne respecte pas la décision du président du tribunal du travail en application de l'article 54.

Lorsque la décision est afférente à des mesures prescrites en exécution des articles 43 à 49, la sanction est de niveau 3.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE IX

Les infractions concernant la sécurité sociale

Section première

Les atteintes à la confidentialité des données

Art. 215. Les atteintes à la confidentialité des données en cas d'accident du travail

Sont punis d'une sanction de niveau 2, les membres du Comité de gestion et des Comités techniques du fonds des accidents du travail, les personnes habilitées en vertu d'une disposition légale ou réglementaire à participer aux réunions du Comité de gestion et des Comités techniques, les inspecteurs sociaux compétents, les personnes ayant exercé auparavant lesdites fonctions qui ont divulgué des données confidentielles dont ils ont eu connaissance de par leur mission, à l'exception des dérogations prévues par la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Art. 216. Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens van persoonlijke aard en maatregelen ter bescherming van het vertrouwelijk karakter van die gegevens

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De Kruispuntbank en de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, sociale gegevens van persoonlijke aard meedelen zonder daartoe te zijn gemachtigd of zonder, al dan niet voorafgaandelijk, het sectoraal comité ervan op de hoogte te hebben gebracht;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 22 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de vereiste maatregelen hebben genomen om de perfecte bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard te garanderen;

c) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 2, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de voorgeschreven vermeldingen niet hebben aangebracht in het register dat moet worden bijgehouden.

2° De personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) bij het verrichten van onderzoeken die nuttig zijn voor de kennis, de conceptie en het beheer van de sociale zekerheid sociale gegevens verwerken in strijd met de bepalingen van artikel 5 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid of zich niet onderwerpen aan het toezicht van het sectoraal comité;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 23, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, mededeling hebben gevraagd en bekomen van sociale gegevens van persoonlijke aard die ze niet nodig hadden voor de toepassing van de sociale zekerheid;

c) buiten de bij voornoemde wet van 15 januari 1990 of haar uitvoeringsmaatregelen bepaalde voorwaarden, zich opzettelijk toegang verschaft hebben of zich opzettelijk gehandhaafd hebben in het geheel of in een deel van een geautomatiseerde verwerking van de sociale gegevens in het netwerk;

d) buiten de bij voornoemde wet van 15 januari 1990 of haar uitvoeringsmaatregelen bepaalde voorwaarden, opzettelijk gegevens hebben ingevoerd in het netwerk of de erin opgeslagen gegevens hebben uitgewist of gewijzigd of de verwerkings- of overbrengingswijzen hebben veranderd.

Art. 217. Ernstige aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens van persoonlijke aard

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De Kruispuntbank en de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 24 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een

Art. 216. Les atteintes à la confidentialité des données à caractère personnel et les mesures de préservation de la confidentialité de ces données

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° La banque-carrefour et les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires qui:

a) contrairement aux dispositions de l'article 15 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une banque-carrefour de la sécurité sociale, communiqueront des données sociales à caractère personnel, sans en avoir reçu l'autorisation ou sans en avoir, préalablement ou non, informé le comité sectoriel de la sécurité sociale;

b) contrairement aux dispositions de l'article 22, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas pris les mesures qui devaient permettre de garantir la parfaite conservation des données sociales à caractère personnel;

c) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas fait les mentions prévues dans le registre qui doit être tenu à jour.

2° Les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

a) à l'occasion de la réalisation de recherches pouvant être utiles à la connaissance, à la conception et à la gestion de la sécurité sociale, traitent des données sociales contrairement aux dispositions de l'article 5 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ne se soumettent pas au contrôle du comité sectoriel de la sécurité sociale;

b) contrairement aux dispositions de l'article 23, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront demandé et obtenu communication de données sociales à caractère personnel dont ils n'avaient pas besoin pour l'application de la sécurité sociale;

c) en dehors des conditions prévues par la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ses mesures d'exécution, auront volontairement accédé ou se seront volontairement maintenus dans tout ou partie d'un traitement automatisé de données sociales du réseau;

d) en dehors des conditions prévues par la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ses mesures d'exécution, auront volontairement introduit des données dans le réseau ou supprimé ou modifié les données qu'il contient ou leurs modes de traitement ou de transmission.

Art. 217. Les atteintes graves relatives à la confidentialité des données à caractère personnel

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° La Banque-carrefour et les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires qui:

a) contrairement aux dispositions de l'article 24 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une

Kruispuntbank van de sociale zekerheid, al dan niet onder hun personeel, naargelang het geval, geen veiligheidsconsulent hebben aangewezen;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 2, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen niet hebben laten bewaren door een geneesheer;

c) belast met de bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen, in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 1, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de voorziene nominatieve aanwijzingen hebben verricht of niet de inhoud en de draagwijdte hebben bepaald van de machtigingen tot toegang tot de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen.

2° De instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 20, § 2, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de verbeteringen en verwijderingen van de door hen verwerkte sociale gegevens van persoonlijke aard niet aan de Kruispuntbank hebben meegedeeld;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, er niet voor gewaakt hebben dat de toegang tot de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen, opgeslagen in de geautomatiseerde gegevensbanken, uitsluitend geschiedt door middel van individuele toegangs- en bevoegdheidscodes;

c) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, tweede lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, er niet op hebben toegezien dat de bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen in het geautomatiseerd archief gebeurt op niet- rechtstreeks toegankelijke informatiedragers.

3° De personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) al dan niet op geregelde basis mededeling hebben bekomen van sociale gegevens van persoonlijke aard en ze wetens en willens hebben aangewend voor andere doeleinden dan deze bepaald door of krachtens de voornoemde wet van 15 januari 1990;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 23, tweede lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de nodige maatregelen hebben getroffen om het vertrouwelijk karakter van de sociale gegevens van persoonlijke aard te garanderen, en ervoor te zorgen dat de betrokken gegevens uitsluitend worden aangewend voor doeleinden vastgelegd door of krachtens de voornoemde wet van 15 januari 1990 of voor het vervullen van hun wettelijke verplichtingen, en niet de voorwaarden en modaliteiten hebben nageleefd volgens welke de Koning, op basis van artikel 23, derde lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de bewaring van deze gegevens toelaat, na de termijn nodig voor de toepassing van de sociale zekerheid;

c) in strijd met de bepalingen van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk opzettelijk hebben belemmerd of aangetast, of het geheel of een deel van

Banque-carrefour de la sécurité sociale, n'auront pas désigné, au sein de leur personnel ou non, un conseiller de sécurité;

b) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 2, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas fait conserver les données sociales à caractère personnel relatives à la santé par un médecin;

c) chargés de la conservation des données sociales à caractère personnel relatives à la santé, n'auront pas, contrairement aux dispositions de l'article 26, § 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, fait les désignations nominatives prévues ou défini le contenu et l'étendue des autorisations d'accès aux données sociales à caractère personnel relatives à la santé.

2° Les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataire qui:

a) contrairement aux dispositions de l'article 20, § 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'ont pas communiqué à la Banque-Carrefour les corrections et les effacements des données sociales à caractère personnel qu'ils traitent;

b) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas veillé à ce que l'accès aux données sociales à caractère personnel relatives à la santé contenues dans les banques automatisées se fasse exclusivement au moyen de codes individuels d'accès et de compétence;

c) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas veillé à ce que les données sociales à caractère personnel relatives à la santé conservées aux archives automatisées, le soient sur des supports qui ne sont pas directement accessibles.

3° Les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

a) auront reçu, régulièrement ou non, communication de données sociales à caractère personnel et en auront sciemment usé à d'autres fins que celles prévues par ou en vertu de la loi précitée du 15 janvier 1990;

b) contrairement aux dispositions de l'article 23, alinéa 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas pris les mesures qui devaient permettre de garantir le caractère confidentiel des données sociales à caractère personnel ainsi que leur usage aux seules fins prévues par ou en vertu de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou pour l'application de leurs obligations légales et n'auront pas respecté les conditions et modalités auxquelles le Roi, sur la base de l'article 23, alinéa 3, de la loi précitée du 15 janvier 1990, permet la conservation de telles données, au-delà du temps nécessaire à l'application de la sécurité sociale;

c) contrairement aux dispositions de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement entravé ou altéré le fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales du réseau ou volontairement endommagé ou détruit

dergelijke verwerking, inzonderheid de daarin voorkomende gegevens of programma's, opzettelijk hebben beschadigd of vernietigd.

4° De titularissen van individuele toegangs- en bevoegdheidscodes die, in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, die codes bekendmaken.

Art. 218. Vrijwillige aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens

§ 1. Worden gestraft met een sanctie van niveau 3, de personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

1° door de Koning aangewezen op grond van artikel 29, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid om de gegevensbanken van de Kruispuntbank, om de sociale-gegevensbanken of de sociale gegevens van persoonlijke aard die erin worden bewaard te vernietigen of te doen vernietigen, met opzet hun opdracht hetzij niet hebben uitgevoerd, hetzij hebben uitgevoerd zonder de vastgestelde voorwaarden en modaliteiten na te leven;

2° zonder door de Koning te zijn aangewezen, met opzet de gegevensbanken van de Kruispuntbank, de sociale-gegevensbanken of de sociale gegevens van persoonlijk aard die erin worden bewaard, hebben vernietigd of doen vernietigen, al dan niet met inachtneming van de krachtens artikel 29 van voornoemde wet van 15 januari 1990 vastgestelde voorwaarden en modaliteiten;

3° met een bedrieglijk opzet of teneinde nadeel te berokkenen, zich toegang hebben verschaft of zich hebben gehandhaafd in het geheel of in een deel van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk, gegevens in het netwerk hebben ingevoerd of de daarin vervatte gegevens alsook de verwerkings- of overbrengingswijzen hebben uitgewist of gewijzigd, de werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk hebben belemmerd of aangetast of het geheel of een deel van dergelijke verwerking, inzonderheid de daarin voorkomende gegevens of programma's, beschadigd of vernietigd hebben, in strijd met de bepalingen van voornoemde wet van 15 januari 1990.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

§ 2. Worden eveneens gestraft met een sanctie van niveau 3:

1° de personen, hun aangestelden of lasthebbers die op om het even welke manier het recht om zich tot het sectoraal comité te wenden, opzettelijk hebben verhinderd, in strijd met de bepalingen van artikel 49, eerste lid, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, of die personen welke van dat recht gebruik hebben gemaakt of gebruik wilden maken, opzettelijk bedreigd hebben;

tout ou partie d'un tel traitement, notamment les données ou les programmes qui y figurent.

4° Les titulaires de codes individuels d'accès et de compétence, qui les auront divulgués, contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 1er de la loi précitée du 15 janvier 1990.

Art. 218. Les atteintes volontaires à la confidentialité des données

§ 1er. Sont punis d'une sanction de niveau 3, les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

1° désignées par le Roi, sur la base des dispositions de l'article 29, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale pour détruire ou faire détruire les banques de données de la banque-carrefour, les banques de données sociales ou les données sociales à caractère personnel y conservées, intentionnellement, n'auront pas exécuté leur mission ou l'auront exécutée sans respecter les conditions et les modalités prévues;

2° sans être désignés par le Roi, auront intentionnellement détruit ou fait détruire les banques de données de la banque-carrefour, les banques de données sociales ou les données sociales à caractère personnel y conservées, en respectant ou non les conditions et les modalités prévues en vertu de l'article 29 de la loi précitée du 15 janvier 1990;

3° avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, auront accédé ou se seront maintenus dans tout ou partie d'un traitement automatisé de données sociales du réseau, auront introduit des données dans le réseau ou supprimé ou modifié les données qu'il contient ou leurs modes de traitement ou de transmission, entravé ou altéré le fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales du réseau ou endommagé ou détruit tout ou partie d'un tel traitement, notamment les données ou les programmes qui y figurent, contrairement aux dispositions de la loi précitée du 15 janvier 1990.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

§ 2. Sont également punis d'une sanction de niveau 3:

1° les personnes, leurs préposés ou mandataires, qui, auront, volontairement, d'une manière quelconque, entravé le droit de s'adresser au comité sectoriel de la sécurité sociale, contrairement aux dispositions de l'article 49, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou auront volontairement, menacé ceux qui ont fait usage de ce droit ou voulaient en faire usage;

2° de natuurlijke personen die betrokken zijn bij de inzameling, de verwerking, de mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard of die kennis hebben van dergelijke gegevens en die, in strijd met de bepalingen van artikel 28 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, hun plicht om het vertrouwelijk karakter ervan te eerbiedigen, buiten de gevallen bepaald door de wet, opzettelijk niet zijn nagekomen.

§ 3. Worden eveneens gestraft met een sanctie van niveau 3:

1° de voorzitter en de leden van het Toezichtcomité die, in strijd met de bepalingen van artikel 49, tweede lid, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, opzettelijk de naam van de persoon hebben bekendgemaakt die zich tot het Toezichtcomité heeft gewend of die opzettelijk onthuld hebben dat het Toezichtcomité op deze wijze gevat werd;

2° de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die de opdrachten van de sociale inspecteurs, gegeven bij toepassing van artikel 54, eerste lid, 3°, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, opzettelijk niet hebben uitgevoerd;

3° de sociale inspecteurs die, in strijd met de bepalingen van artikel 58 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, zelfs voor de rechtbanken, opzettelijk de naam hebben bekendgemaakt van degene die een klacht heeft ingediend, of onthuld hebben dat er ingevolge een klacht een onderzoek werd ingesteld.

Afdeling 2

De Wetsverzekeringsmaatschappij

Art. 219. Wetsverzekeringsmaatschappij

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2, de verzekeringstussenpersonen, de verzekeringsondernemingen, commissarissen, lasthebbers of aangestelden ervan die meegewerkt hebben aan het afsluiten of het uitvoeren van een contract dat strijdig is met de bepalingen van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen en de uitvoeringsbepalingen ervan.

Afdeling 3

Benaming van het Fonds voor bestaanszekerheid en van het erkend sociaal secretariaat

Art. 220. Misbruik van de benamingen «Fonds voor bestaanszekerheid» en «Sociaal secretariaat»

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, eenieder die:

1° openbaar gebruik heeft gemaakt van de benaming «Fonds voor bestaanszekerheid» voor andere instellingen

2° les personnes physiques qui participent à la collecte, au traitement, à la communication de données sociales à caractère personnel ou ont connaissance de telles données et qui, contrairement aux dispositions de l'article 28 de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement manqué à leurs obligations de tenir pour confidentielles ces données, hormis les cas prévus par la loi.

§ 3. Sont également punis d'une sanction de niveau 3 :

1° le président et les membres du comité sectoriel de la sécurité sociale qui, contrairement aux dispositions de l'article 49, alinéa 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement révélé le nom de la personne qui s'est adressée au comité sectoriel de la sécurité sociale ou auront volontairement révélé que le comité sectoriel de la sécurité sociale a été saisi par cette voie;

2° les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires, qui, volontairement, n'auront pas donné suite aux injonctions des inspecteurs sociaux, conformément à l'article 54, alinéa 1er, 3, de la loi précitée du 15 janvier 1990;

3° les inspecteurs sociaux qui, contrairement aux dispositions de l'article 58, de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement révélé, même devant les tribunaux, le nom de l'auteur d'une plainte ou auront révélé qu'il a été procédé à une enquête à la suite d'une plainte.

Section 2

La compagnie d'assurance loi

Art. 219. La compagnie d'assurance loi

Sont punis d'une sanction de niveau 2, les intermédiaires d'assurances, les entreprises d'assurances, les commissaires, leurs préposés ou mandataires qui ont participé à la conclusion ou à l'exécution d'un contrat contraire aux dispositions de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail et de ses arrêtés d'exécution.

Section 3

L'appellation du Fonds de sécurité d'existence et du secrétariat social agréé

Art. 220. L'usage abusif de la dénomination «Fonds de sécurité d'existence» et de la dénomination «Secrétariat social»

Est puni d'une sanction de niveau 1 quiconque:

1° a publiquement fait usage de la dénomination «Fonds de sécurité d'existence» pour qualifier un organisme autre que

dan die welke worden opgericht, met toepassing van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid»;

2° openbaar gebruik heeft gemaakt van de benaming «Sociaal secretariaat» voor andere instellingen dan die welke worden erkend als sociaal secretariaat, overeenkomstig de bepalingen die zijn vastgesteld door de Koning bij toepassing van artikel 27, vierde lid, van de wet van 27 juni 1969.

Afdeling 4

Financiering van de sociale zekerheid

Art. 221. Het niet-betalen van de diverse bijdragen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die:

1° nagelaten heeft de voorschotten van socialezekerheidsbijdragen en de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° de bijzondere maandelijkse bijdrage niet binnen de in 1° bedoelde termijnen heeft gestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in toepassing van de wet van 29 december 1990 houdende sociale bepalingen;

3° de bijzondere compenserende maandelijkse werkgeversbijdrage niet binnen de in 1° bedoelde termijnen heeft gestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in toepassing van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen.

4° de verschillende bijdragen, die met sociale zekerheidsbijdragen verschuldigd krachtens de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers worden gelijkgesteld, niet heeft gestort.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 222. Het niet-betalen van de bijdragen aan andere organen die werkzaam zijn onder de verschillende socialezekerheidsregelingen of een bedrijfstak

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft het bedrag van de aanvullende bijdrage te storten binnen de maand volgend op het kwartaal waarin zij werd gevraagd door het kinderbijslagfonds waarbij hij is

ceux qui sont institués par application de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence;

2° a publiquement fait usage de la dénomination «Secrétariat social» pour qualifier un organisme autre que ceux qui sont reconnus comme secrétariats sociaux conformément aux dispositions fixées par le Roi en application de l'article 27, alinéa 4, de la loi du 27 juin 1969.

Section 4

Le financement de la sécurité sociale

Art. 221. Le non-paiement de diverses cotisations à l'Office national de sécurité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° n'a pas versé à l'Office national de sécurité sociale les provisions de cotisations de sécurité sociale et les cotisations de sécurité sociale dans les délais fixés par le Roi en application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° n'a pas versé la cotisation spéciale mensuelle à l'Office national de sécurité sociale, dans les délais visés au 1° en application de la loi du 29 décembre 1990 portant des dispositions sociales;

3° n'a pas versé la cotisation patronale mensuelle compensatoire particulière à l'Office national de sécurité sociale, dans les délais visés au 1°, en application de la loi du 26 mars 1999 relative au plan d'action belge pour l'emploi 1998 et portant des dispositions diverses.

4° n'a pas versé les différentes cotisations, assimilées à une cotisation de sécurité sociale, dues en application de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 222. Le non-paiement des cotisations aux autres organismes relevant des différents régimes de sécurité sociale ou d'un secteur d'activité

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) n'a pas versé le montant de la cotisation supplémentaire dans le mois qui suit le trimestre au cours duquel la cotisation a été réclamée par la caisse d'allocations familiales à

aangesloten, met toepassing van de samengeordende wetten van 19 december 1939 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders;

b) nagelaten heeft de verschuldigde bijdragen te storten aan het Fonds voor arbeidsongevallen binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen;

c) de solidariteitsbijdrage niet heeft gestort aan het Fonds voor Beroepsziekten, die hij verschuldigd is in toepassing van de wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten, gecoördineerd op 3 juni 1970.

2° De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die:

a) in strijd met het Koninklijk Besluit nr. 33 van 30 maart 1982 betreffende een inhouding op invaliditeitsuitkeringen, de inhouding niet heeft gestort aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen tijdens de maand volgend op die gedurende welke zij werd uitgevoerd;

b) in strijd met de Programmawet van 22 december 1989 de speciale bijdrage niet heeft gestort aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen tijdens de maand volgend op die gedurende welke de aanvullende vergoeding verschuldigd is aan de werknemer.

3° De reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft de verplichte bijdrage of de volledige verplichte bijdrage te betalen aan het Fonds voor scheepsjongens, met toepassing van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij;

b) nagelaten heeft de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en de uitvoeringsbesluiten ervan.

4° De natuurlijke of rechtspersonen, die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren, die nagelaten hebben de compensatiebijdrage te betalen aan het intern Compensatiefonds voor de diamantsector binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 223. De niet-betaling van bijdragen aan het Fonds voor bestaanszekerheid

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in overtreding met de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid en met de bepalingen van de bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve

laquelle il est affilié en application des lois coordonnées du 19 décembre 1939 relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés;

b) n'a pas versé au Fonds des accidents du travail, dans les délais prescrits par le Roi, les cotisations et les primes dont il est redevable en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

c) n'a pas versé au Fonds des maladies professionnelles la cotisation de solidarité dont il est redevable en application des lois coordonnées du 3 juin 1970 relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles.

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) en contravention à l'arrêté royal n°33 du 30 mars 1982 relatif à une retenue sur les indemnités d'invalidité, n'a pas versé la retenue à l'office national des pensions pour travailleurs salariés dans le mois qui suit celui au cours duquel elle a été opérée;

b) en contravention à la loi programme du 22 décembre 1989, n'a pas versé la cotisation spéciale à l'Office national des pensions dans le mois qui suit celui au cours duquel l'indemnité complémentaire est due au travailleur salarié.

3° L'armateur, son préposé ou son mandataire qui:

a) n'a pas payé ou n'a pas payé la totalité de la cotisation obligatoire dans les délais au Fonds des mousses en application de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime;

b) n'a pas versé à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins les cotisations de sécurité sociale dans les délais fixés par le Roi en application de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande et de ses arrêtés d'exécution.

4° Les personnes physiques ou morales ayant l'industrie ou le commerce du diamant ou l'importation de diamants bruts comme activité principale ou accessoire, qui n'ont pas payé la cotisation de compensation au Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant dans les délais prescrits par le Roi en application de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 223. Le non-paiement de cotisations au Fonds de sécurité d'existence

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence et aux dispositions d'une convention collective de travail rendue obligatoire par arrêté royal, n'a pas versé la cotisation au Fonds

arbeidsovereenkomst, geen bijdrage heeft gestort aan het Fonds voor bestaanszekerheid binnen de termijnen en volgens de nadere regels die voorgeschreven zijn door zijn statuten.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Bedrieglijke onderwerping

Art. 224. Bedrieglijke onderwerping

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

1° een of meerdere personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° een of meerdere personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de zeelieden ter koopvaardij.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 110 en 111.

Afdeling 6

Betrekkingen tussen de verschillende instellingen voor sociale zekerheid

Art. 225. Betrekkingen tussen de verschillende instellingen voor sociale zekerheid

Worden gestraft met een sanctie van niveau 1:

1° Het kinderbijslagfonds, haar aangestelde of haar lasthebber die:

a) de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers niet onverwijld heeft meegedeeld dat een werkgever die onderworpen is aan de samengeordende wetten van 19 december 1939 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, ophoudt deel uit te maken van het kinderbijslagfonds, met vermelding van de datum waarop die werkgever niet langer aangesloten is en de reden van de opzegging;

b) de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers niet onverwijld kennis heeft gegeven van de aanvraag tot aansluiting vanwege een werkgever die onderworpen is aan de voornoemde wetten van 19 december 1939 en die tevoren aangesloten was bij een ander kinderbijslagfonds, met vermelding van de datum waarop de aansluiting moet ingaan.

de sécurité d'existence dans les délais et selon les modalités prescrites par ses statuts.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

L'assujettissement frauduleux

Art. 224. L'assujettissement frauduleux

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° a assujetti frauduleusement une ou plusieurs personnes à l'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° a assujetti frauduleusement une ou plusieurs personnes à l'application de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 110 et 111.

Section 6

Les relations entre les différentes institutions de sécurité sociale

Art. 225. Les relations entre les différentes institutions de sécurité sociale

Sont punis d'une sanction de niveau 1:

1° La caisse d'allocations familiales, son préposé ou son mandataire qui:

a) n'a pas informé immédiatement l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés qu'un employeur assujetti aux lois coordonnées du 19 décembre 1939 relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés cesse de faire partie de la caisse d'allocations familiales en indiquant la date à laquelle cet employeur cesse d'être membre et le motif de sa désaffiliation;

b) n'a pas immédiatement notifié à l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés la demande d'affiliation d'un employeur assujetti aux lois précitées du 19 décembre 1939 qui faisait précédemment partie d'une autre caisse d'allocations familiales en indiquant la date à laquelle l'affiliation doit prendre cours.

2° De verzekeringsondernemingen, lasthebbers of aangestelden ervan, de commissarissen, die:

a) nagelaten hebben, op de wijze en binnen de termijnen zoals bepaald door de Koning, de elementen die zijn vermeld in de aangifte van het ongeval en de elementen die betrekking hebben op de regeling van het ongeval te bezorgen aan het Fonds voor arbeidsongevallen, met toepassing van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen;

b) nagelaten hebben het Fonds voor arbeidsongevallen binnen de dertig dagen die volgen op de ontvangst van de aangifte van het ongeval op de hoogte te brengen van hun weigering het ongeval ten laste te nemen of van hun twijfel inzake de toepassing van de voornoemde wet van 10 april 1971 op het ongeval.

3° In overtreding op toepassing van de wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, degene die schadeloosstelling verschuldigd is die nalaat de verzekeringsinstelling in te lichten dat hij de rechthebbende zal schadeloos stellen.

Afdeling 7

Verzending van documenten aan de instellingen door de werkgevers

Art. 226. Verzending van documenten aan de instellingen door de werkgevers

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen te bezorgen aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, met toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° de reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft aan de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden een uitvoerige staat te bezorgen van de inhoudingen en de stortingen die hij is verschuldigd, met toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij.

3° nagelaten heeft een aangifte te doen bij de bevoegde verzekeraar op de wijze en binnen de termijnen bepaald door de Koning, en bij de bevoegde sociale inspecteurs in de gevallen bepaald door de Koning, van een ongeval dat kan aanleiding geven tot de toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Wanneer deze feiten wetens en willens werden gepleegd is de sanctie deze van niveau 3.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

2° Les entreprises d'assurances, leurs préposés ou mandataires, les commissaires:

a) n'ont pas transmis, de la manière et dans les délais fixés par le Roi, les éléments repris dans la déclaration d'accident et les éléments qui se rapportent au règlement de l'accident au Fonds des accidents du travail en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

b) qui n'ont pas prévenu le Fonds des accidents du travail dans les trente jours qui suivent la réception de la déclaration d'accident de leur refus de prendre l'accident en charge ou du doute qu'ils ont quant à l'application à l'accident de la loi précitée du 10 avril 1971.

3° Le débiteur de la réparation qui, en contravention à la loi du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, omet d'informer l'organisme assureur qu'il va indemniser le bénéficiaire.

Section 7

La transmission de documents aux institutions par les employeurs

Art. 226. La transmission de documents aux institutions par les employeurs

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait parvenir à l'Office national de sécurité sociale une déclaration justificative du montant des cotisations de sécurité sociale dues en application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° l'armateur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait parvenir à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins un état détaillé des retenues opérées et des versements dont il est redevable en application de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande.

3° n'a pas déclaré, de la manière et dans les délais fixés par le Roi, à l'assureur compétent et, dans les cas fixés par le Roi, aux inspecteurs sociaux compétents tout accident qui peut donner lieu à l'application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Lorsque les faits sont commis sciemment et volontairement, la sanction est de niveau 3.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft de inlichtingenstaat die nodig is tot het berekenen van de verschuldigde aanvullende bijdragen regelmatig binnen een termijn welke door het desbetreffende reglement is bepaald te bezorgen aan het kinderbijslagfonds waarbij hij is aangesloten, met toepassing van de wetten van 19 december 1939 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 8

Afgifte aan de werknemer van de documenten inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen

Art. 227. Afgifte aan de werknemer van de documenten inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft de rechthebbenden op geneeskundige prestaties of uitkeringen de bescheiden te verschaffen welke zij behoeven om bij de uitvoeringsinstellingen zoals bedoeld bij de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, van hun rechten op de prestaties van de verzekering te doen blijken.

Afdeling 9

Verplichtingen van de beoefenaars van de geneeskunst

Art. 228. Verplichtingen van de beoefenaars van de geneeskunst

Worden gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° de beoefenaars van de geneeskunst, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen, de paramedische medewerkers, de beheerders van rustoorden voor bejaarden en de beheerders van verzorgingsinrichtingen die weigeren aan de rechthebbenden de bescheiden uit te reiken welke zijn voorgeschreven door de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen en de uitvoeringsbesluiten en -verordeningen ervan;

2° de geneesheren, de tandheekkundigen, de vroedvrouwen, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen, de paramedische medewerkers en de beheerders van verzorgingsinrichtingen die de honoraria en prijzen niet in acht nemen welke zijn vastgesteld met toepassing van artikel 52 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel;

3° de beoefenaars van de geneeskunst, de beheerders van verplegingsinrichtingen, de beheerders van rustoorden voor bejaarden, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen en de paramedische medewerkers die een getuigschrift voor

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait régulièrement parvenir, dans le délai fixé par le règlement sur la matière, l'état de renseignements nécessaires pour calculer les cotisations supplémentaires dont il est redevable à la caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié en application des lois coordonnées du 19 décembre 1939 relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 8

La délivrance au travailleur des documents en matière de soins de santé et indemnités

Art. 227. La délivrance au travailleur des documents en matière de soins de santé et indemnités

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fourni, aux titulaires de prestations de santé ou d'indemnités, les documents nécessaires pour prouver leurs droits aux prestations de l'assurance aux organismes d'exécution visés par la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités.

Section 9

Les obligations des praticiens de l'art de guérir

Art. 228. Les obligations des praticiens de l'art de guérir

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° les praticiens de l'art de guérir, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier, les auxiliaires paramédicaux, les gestionnaires de maisons de repos pour personnes âgées, les gestionnaires des établissements de soins qui refusent de remettre aux bénéficiaires les documents prescrits par la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités et ses arrêtés et règlements d'exécution;

2° les médecins, les praticiens de l'art dentaire, les accoucheuses, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier, les auxiliaires paramédicaux et les gestionnaires des établissements de soins qui ne respectent pas les honoraires et les prix fixés en application de l'article 52 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier;

3° les praticiens de l'art de guérir, les gestionnaires des établissements de soins, les gestionnaires de maisons de repos pour personnes âgées, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier, les auxiliaires paramédicaux qui

verstrekke hulp uitreiken terwijl niet is voldaan aan de hen opgelegde bepalingen van de nomenclatuur der geneeskundige verstrekkingen of aan de bepalingen van de voornoemde wet van 14 juli 1994 en uitkeringen en de uitvoeringsbesluiten en -verordeningen ervan.

Afdeling 10

Werkloosheidscontrole

Art. 229. Werkloosheidscontrole

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) geweigerd of nagelaten heeft de documenten voorgescreven door of krachtens het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, op te maken, af te leveren of aan te vullen, in de voorwaarden en binnen de termijnen die zijn voorgescreven door of krachtens dit zelfde koninklijk besluit.

b) nagelaten heeft de controleprocedure betreffende het gebruik van het «bewijs van tijdelijke werkloosheid» in acht te nemen, zoals voorgescreven door of krachtens het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991;

c) onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd die het ontslag, de tijdelijke werkloosheid of de deeltijdse tewerkstelling van een werknemer betreffen, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) nagelaten heeft de inlichtingen die noodzakelijk zijn voor de werkloosheidscontrole te overhandigen binnen de door de inspecteur of controleur opgelegde termijnen, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991;

e) onjuiste of onvolledige inlichtingen heeft verstrekt die nodig zijn voor de werkloosheidscontrole, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991.

Voor de in 1° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

2° De reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) geweigerd heeft de door de Koning getroffen toezichtmaatregelen toe te passen met betrekking tot de werkelijkheid en bestendigheid van de toestand van onvrijwillige werkloosheid, of geweigerd heeft de voor de uitvoering van dit toezicht vereiste inlichtingen te verstrekken, met toepassing van de wet van 25 februari 1964 houdende organisatie van een *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij;

b) een persoon heeft aangeworven die niet is ingeschreven bij de *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij, terwijl het niet gaat om een geval van overmacht met overtreding van de voornoemde wet van 25 februari 1964.

3° De natuurlijke of rechtspersonen, die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren en die de door de Koning voorgescreven boeken, registers

délivrent une attestation de soins alors qu'il n'est pas satisfait aux dispositions que leur impose la nomenclature des prestations médicales ou aux dispositions de la loi précitée du 14 juillet 1994 et de ses arrêtés et règlements d'exécution.

Section 10

Le contrôle du chômage

Art. 229. Le contrôle du chômage

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) a refusé ou omis d'établir, de délivrer ou de compléter les documents prescrits par ou en vertu de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, dans les conditions et dans les délais fixés par ou en vertu de ce même arrêté royal;

b) a omis de respecter la procédure de contrôle concernant l'utilisation du «certificat de chômage temporaire», prescrite par ou en vertu de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

c) a fait des déclarations inexactes ou incomplètes en ce qui concerne le licenciement, le chômage temporaire ou l'occupation à temps partiel d'un travailleur en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

d) n'a pas fourni dans les délais qui sont impartis par l'inspecteur ou le contrôleur, les renseignements nécessaires au contrôle du chômage en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

e) a fourni des renseignements inexacts ou incomplets, nécessaires au contrôle du chômage, en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991.

En ce qui concerne les infractions visées au 1° l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

2° L'armateur, son préposé ou son mandataire qui:

a) a refusé d'exécuter les mesures prises par le Roi en vue de contrôler la réalité ou la permanence de l'état de chômage involontaire ou qui a refusé de fournir les renseignements nécessaires à l'exécution de ce contrôle en application de la loi du 25 février 1964 organisant un *Pool* des marins de la marine marchande;

b) a recruté une personne non inscrite au *Pool* des marins de la marine marchande en dehors d'un cas de force majeure en contravention à la loi précitée du 25 février 1964.

3° Les personnes physiques ou morales qui ont, comme activité principale ou accessoire, l'industrie ou le commerce du diamant et les importateurs de diamants bruts qui n'ont pas tenu les livres, registres et documents prescrits par le Roi en

en documenten niet hebben bewaard, met toepassing van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector.

4° De werkgever die behoort tot de paritaire commissie van de bouw, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft het nummer van de niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid te vermelden bij de onmiddellijke aangifte van de tewerkstelling aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, in de voorwaarden en binnen de termijnen die zijn voorgeschreven door of krachtens het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering;

b) nagelaten heeft bij de afgifte van een duplicaat van een niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid het nummer van de kaart en de daarbij horende gegevens mede te delen aan het werkloosheidsbureau bevoegd voor de plaats waar de onderneming gevestigd is, vooraleer hij de kaart afgeeft aan de werkmán;

c) een werknemer heeft tewerkgesteld zonder te hebben vastgesteld of laten vaststellen dat deze op zijn controlekaart melding heeft gemaakt van de arbeidsprestaties die tijdens de beschouwde dag in zijn dienst worden verricht in de periode te rekenen vanaf de dag die, overeenkomstig de uitvoeringsbesluiten van artikel 50 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten of van artikel 51, § 3^{quater}, van deze wet, aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening werd medegedeeld als eerste dag van de werkelijke schorsing van de uitvoering van de overeenkomst tot op het einde van de betreffende kalendermaand.

Voor de in 4° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 11

De sociale identiteitskaart

Art. 230. Het misbruik en de vervalsing van de sociale identiteitskaart

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, eenieder die:

1° de sociale identiteitskaart of de beroepskaart zonder toelating heeft gebruikt of die ervan gebruik heeft gemaakt met een ander doel dan hetgeen waartoe hij gemachtigd is met toepassing van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels;

2° opzettelijk elektronisch leesbare gegevens heeft ingevoerd in de sociale identiteitskaart, of de erin opgeslagen elektronisch leesbare gegevens, of de verwerkings- of overbrengingswijzen ervan, heeft uitgewist of gewijzigd in overtreding met het voornoemd koninklijk besluit van 18 december 1996.

application de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant.

4° L'employeur qui ressortit à la commission paritaire de la construction, son préposé ou son mandataire qui:

a) a omis de mentionner le numéro de carte de la contrôle non-nominative pour le chômage temporaire, lors de la déclaration immédiate de l'emploi, à l'Office National de Sécurité Sociale, dans les conditions et dans les délais fixés par ou en vertu de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage;

b) a omis, en cas de remise d'un duplicata d'une carte de contrôle non-nominative pour chômage temporaire, de communiquer le numéro de la carte ainsi que les données y afférentes, au bureau du chômage compétent pour l'endroit où l'entreprise a son siège, avant de remettre la carte à l'ouvrier;

c) a occupé un travailleur sans avoir constaté ou fait constater que celui-ci a mentionné sur sa carte de contrôle les prestations de travail qui, le jour concerné, sont effectuées à son service, dans la période à partir du jour qui, selon les arrêtés d'exécution de l'article 50 ou de l'article 51, § 3^{quater}, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, a été communiqué à l'Office national de l'emploi comme le premier jour de suspension effective de l'exécution du contrat jusqu'à la fin du mois calendrier concerné.

En ce qui concerne les infractions visées au 4° l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 11

La carte d'identité sociale

Art. 230. L'usage abusif et la falsification de la carte d'identité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 3, quiconque:

1° a fait usage de la carte d'identité sociale ou de la carte professionnelle sans autorisation ou les a utilisées dans un autre but que celui pour lequel il a été habilité en application de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions;

2° a volontairement introduit des données lisibles électroniquement dans la carte d'identité sociale ou supprimé ou modifié les données lisibles électroniquement qu'elle contient ou leurs modes de traitement ou de transmission en contravention à l'arrêté royal précité du 18 décembre 1996.

Art. 231. De fabricage, het bezit en het in omloop brengen van sociale identiteitskaarten en de leesapparatuur

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, eenieder die sociale identiteitskaarten en leesapparatuur heeft gefabriceerd, in bezit gehad of in omloop gebracht in overtreding met het voornoemd koninklijk besluit van 18 december 1996.

Afdeling 12

Tewerkstelling van een werkloze of van een persoon die een uitkeringsverzekering geniet

Art. 232. Tewerkstelling van een werkloze of van een persoon die een uitkeringsverzekering geniet

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 2, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die een persoon doet werken of laat werken waarvan hij weet dat deze uitkeringen wegens primaire ongeschiktheid of invaliditeit geniet krachtens de gecoördineerde wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, of werkloosheidsuitkeringen voor de periode waarop die persoon recht heeft op een loon.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK X

De inbreuken inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen

Art. 233. De inbreuken inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen

Inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen die verleend of toegekend zijn op grond van de wetten en reglementen betreffende een van de aangelegenheden die vallen onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken, wordt gestraft met een sanctie van niveau 3, met uitzondering van de toepassing van andere strafbepalingen eenieder die wetens en willens:

1° a) valsheid in geschriften heeft gepleegd, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen, hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akte ten doel had op te nemen of vast te stellen;

b) zich bediend heeft van een valse akte of een vals stuk;

2° a) valsheid heeft gepleegd, door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem, te wijzigen, te wissen of met enig ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van dergelijke gegevens verandert;

b) gebruik heeft gemaakt van die gegevens, terwijl hij weet dat aldus verkregen gegevens vals zijn;

Art. 231. La fabrication, la détention et la mise en circulation de cartes d'identité sociale et d'appareils de lecture

Est puni d'une sanction de niveau 3, quiconque a fabriqué, détenu ou mis en circulation des cartes d'identité sociale et des appareils de lecture en contrevenant aux dispositions de l'arrêté royal précité du 18 décembre 1996.

Section 12

La mise au travail d'un chômeur ou d'une personne bénéficiaire de l'assurance indemnité

Art. 232. La mise au travail d'un chômeur ou d'une personne bénéficiaire de l'assurance indemnité

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui fait ou laisse travailler une personne alors qu'il sait qu'elle bénéficie d'indemnités d'incapacité primaire ou d'invalidité en vertu de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités ou d'allocations de chômage pour la période pour laquelle elle a droit à une rémunération.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE X

Les infractions en matière de subventions, indemnités et allocations

Art. 233. Les infractions en matière de subventions, indemnités et allocations

En matière de subventions, d'indemnités et d'allocations accordées ou octroyées sur la base de lois et règlements concernant une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, est puni, à l'exclusion de l'application d'autres dispositions pénales, d'une sanction de niveau 3, quiconque a sciemment et volontairement:

1° a) commis un faux en écriture, soit par fausses signatures, soit par contrefaçon ou altération d'écritures ou de signatures, soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges ou par leur insertion dans un acte, soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que cet acte avait pour objet de recevoir ou de constater;

b) fait usage d'un acte faux ou d'une pièce fausse;

2° a) commis un faux, en introduisant dans un système informatique, en modifiant ou effaçant des données, qui sont stockées, traitées ou transmises par un système informatique, ou en modifiant par tout moyen technologique l'utilisation possible des données dans un système informatique, et par là modifie la portée juridique de telles données;

b) fait usage des données ainsi obtenues, tout en sachant que celles-ci sont fausses;

3° een onjuiste of onvolledige verklaring heeft afgelegd om een subsidie, vergoeding of uitkering te bekomen of te doen bekomen, ze te bewaren of te laten bewaren of die met hetzelfde oogmerk, heeft nagelaten of geweigerd heeft om de inlichtingen te verstrekken die hij gehouden is te verstrekken;

4° met een akte of verklaring zoals bedoeld onder punt 1°, 2° of 3°, een sociale prestatie heeft bekomen waarop hij geen of slechts gedeeltelijk recht heeft;

5° nagelaten heeft te verklaren dat hij niet langer recht heeft op een sociale prestatie, zelfs indien dit slechts gedeeltelijk is.

Wat de inbreuken bedoeld in alinea 1, 4° betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers wanneer de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd die aanleiding kunnen geven tot de uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen die zijn voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende werkloosheidsreglementering waarop de werknemer geen aanspraak mag maken.

HOOFDSTUK XI

Gemeenschappelijke bepalingen van voormelde hoofdstukken

Art. 234. Terugbetaling

Wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf uitspreekt voorzien in artikelen 221, 222, 223 en 224, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op deze bepalingen, de schuldenaar van onbetaalde bijdragen ambtshalve tot het betalen van de achterstallige bijdragen, de bijdrageopslagen en de verwijlrenten.

Wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf uitspreekt voorzien in artikel 233, 4° of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op deze bepalingen, de verdachte ambtshalve tot het terugbetalen van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlrenten.

Art. 235. Inwerkingtreding

Met uitzondering van dit artikel, dat onmiddellijk in werking treedt, treden de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek, alsmede de wijzigings- en opheffingsbepalingen in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk zes maanden na de bekendmaking van deze wet in het Belgisch Staatsblad.

In afwijking van de bepalingen van het eerste lid treden het artikel 2, Sociaal Strafwetboek, art. 192, en het artikel 4, Opheffingsbepalingen, 17°, a en c, pas in werking twee jaar na de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek en de wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen.

3° fait une déclaration inexacte ou incomplète pour obtenir ou faire obtenir, pour conserver ou faire conserver une subvention, une indemnité ou une allocation ou qui, dans le même but, a omis ou a refusé de fournir les informations qu'il est tenu de donner;

4° reçu à la suite d'un acte ou d'une déclaration visée sous le point 1°, 2° ou 3° une prestation sociale à laquelle il n'a pas droit ou n'a que partiellement droit;

5° omis de déclarer ne plus avoir droit à une prestation sociale, même si ce n'est que partiellement.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, 4°, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a fait des déclarations inexactes ou incomplètes qui peuvent donner lieu au paiement d'allocations de chômage prescrites par l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage auxquelles le travailleur ne peut prétendre, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE XI

Règles communes aux chapitres précédents

Art. 234. La restitution

Lorsque les tiers lésés ne se sont pas constitués partie civile, le juge qui prononce la peine prévue aux articles 221, 222, 223 et 224 ou qui constate la culpabilité pour une infraction à ces dispositions, condamne d'office le débiteur des cotisations impayées à payer les arriérés de cotisations, les majorations de cotisations et les intérêts de retard.

Lorsque les tiers lésés ne se sont pas constitués partie civile, le juge qui prononce la peine prévue à l'article 233, 4° ou qui constate la culpabilité pour une infraction à ces dispositions, condamne d'office le prévenu à restituer les sommes perçues indûment, augmentées des intérêts de retard.

Art. 235. L'entrée en vigueur

Sauf en ce qui concerne le présent article, qui entre en vigueur immédiatement, les dispositions du code pénal social, ainsi que les dispositions modificatives et abrogatoires entrent en vigueur à une date fixée par le Roi et au plus tard six mois après la publication de la présente loi au Moniteur Belge.

En dérogation aux dispositions du premier alinéa, l'article 2, code pénal social, art. 192, et l'article 4, Dispositions abrogatoires, 17°, a et c, entrent en vigueur seulement deux ans après l'entrée en vigueur du code pénal social, des dispositions modificatives, abrogatoires, et transitoire.

Art. 3

Wijzigingspebalingen

De hierna volgende wijzigingen worden aangebracht aan de hierna vermelde wettelijke bepalingen:

Afdeling 1

Wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering

Artikel 1

In artikel 28ter, § 3, van het Wetboek van Strafvordering, ingevoegd bij wet van 12 maart 1998 en gewijzigd bij de wetten van 7 december 1998 en 19 april 1999, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

«Le procureur des Konings en de arbeidsauditeur, hebben in het kader van het opsporingsonderzoek, een vorderingsrecht ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in artikel 15, 1°, van het Sociaal Strafwetboek. Zij kunnen de inspectiediensten vorderen om, met uitzondering van de door de wet ingestelde beperkingen, in het kader van hun bevoegdheden, alle voor het opsporingsonderzoek noodzakelijke handelingen te volbrengen. Dit vorderingsrecht doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de arbeidsinspectie, voorzien in artikel 19, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek voor andere inbreuken dan die waarop de vordering van de procureur des Konings of van de arbeidsauditeur betrekking heeft en die in de uitvoering hiervan worden vastgesteld. Enkel de feiten die het voorwerp uitmaken van de vorderingen van het openbaar ministerie en voor dewelke een opsporingsonderzoek werd aangevat kunnen niet meer het voorwerp uitmaken van een verwittiging of van het vaststellen van een regularisatietermijn.»;

2° in het vroegere derde lid, dat het vierde lid geworden is, worden in de eerste zin de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de woorden «of een inspectiedienst» worden ingevoegd tussen de woorden «een politiedienst» en «aan de procureur des Konings»;

b) de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «de procureur des Konings» en «niet het vereiste personeel».

Art. 2

In artikel 39bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1) In § 1, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «in een informaticasysteem»;

Art. 3

Dispositions modificatives

Les modifications qui suivent sont apportées aux dispositions législatives indiquées ci-après:

Section première

Modifications du Code d'instruction criminelle

Article 1er

Dans l'article 28ter, § 3, du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 12 mars 1998 et modifié par les lois du 7 décembre 1998 et du 19 avril 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

«Le procureur du Roi et l'auditeur du travail ont, dans le cadre de l'information, un droit de réquisition à l'égard des services d'inspection visés à l'article 15, 1°, du code pénal social. Ils peuvent requérir les services d'inspection pour accomplir, sauf les restrictions établies par la loi, tous les actes nécessaires à l'information, dans le cadre de leurs compétences. Ce droit de réquisition ne porte pas préjudice aux compétences de l'inspection du travail prévues à l'article 19, alinéa 1er, du code pénal social, pour les infractions autres que celles auxquelles se rapporte la réquisition du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail et qui sont constatées en exécution de cette dernière. Seuls les faits qui font l'objet des réquisitions du ministère public et pour lesquels une information est déjà entamée ne peuvent plus faire l'objet d'avertissement ou de la fixation d'un délai pour se mettre en règle.»;

2° dans l'ancien alinéa 3, qui est devenu l'alinéa 4, les modifications suivantes sont apportées dans la première phrase:

a) les mots «ou un service d'inspection» sont insérés entre les mots «un service de police» et «ne peut donner»;

b) les mots «ou à l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «au procureur du Roi» et «les effectifs ou moyens nécessaires».

Art. 2

A l'article 39bis du même code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, sont apportées les modifications suivantes:

1), Au § 2, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «découvre dans»;

2) In § 3, tweede lid, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «alle passende technische middelen»;

3) In § 5, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «brengt de verantwoordelijke»;

4) In § 6, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «wendt de passende technische middelen».

Art. 3

In artikel 56, § 2, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998 en gewijzigd bij de wetten van 7 december 1998 en 19 april 1999 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

«De onderzoeksrechter heeft in het kader van het gerechtelijk onderzoek een vorderingsrecht ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in artikel 15, 1°, van het Sociaal Strafwetboek. Hij kan de inspectiediensten vorderen om, met uitzondering van de door de wet ingestelde beperkingen, in het kader van hun bevoegdheden, alle voor het gerechtelijk onderzoek noodzakelijke handelingen te volbrengen. Dit vorderingsrecht doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de arbeidsinspectie, voorzien in artikel 19, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek, voor andere inbreuken dan die waarop de vordering van de onderzoeksrechter betrekking heeft en die in de uitvoering hiervan worden vastgesteld. Enkel de feiten waarvoor de onderzoeksrechter gevat is, kunnen niet meer het voorwerp uitmaken van een verwittiging of van het vaststellen van een regularisatietermijn.»;

2° in het vroegere derde lid, dat het vierde lid geworden is, worden in de eerste zin de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de woorden «of een inspectiedienst» worden ingevoegd tussen de woorden «een politiedienst» en «aan de onderzoeksrechter»;

b) de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «de procureur des Konings» en «verzoeken op te treden».

Art. 4

In artikel 88*quater* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1) In § 1, eerste zin, de woorden «en van de arbeidsauditeur,» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «kan personen»;

2) Au § 3, alinéa 2, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «utilise tous les moyens techniques»;

3) Au § 5, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots « informe le responsable»;

4) Au § 6, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «utilise les moyens techniques».

Art. 3

Dans l'article 56 § 2 du même Code, inséré par la loi du 12 mars 1998 et modifié par les lois du 7 décembre 1998 et du 19 avril 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa suivant est inséré entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3:

«Le juge d'instruction a, dans le cadre de l'instruction, le droit de requérir les services d'inspection visés à l'article 15, 1°, du code pénal social. Il peut requérir les services d'inspection pour accomplir, sauf les restrictions établies dans la loi, tous les actes nécessaires à l'instruction, dans le cadre de leurs compétences. Ce droit de réquisition ne porte pas préjudice aux compétences de l'inspection du travail prévues à l'article 19, alinéa 1er, du code pénal social pour les infractions autres que celles auxquelles se rapporte la réquisition du juge d'instruction et qui sont constatées en exécution de cette dernière. Seuls les faits qui font l'objet d'une saisine du juge d'instruction ne peuvent plus faire l'objet d'avertissement ou de délai de régularisation.»;

2° dans l'ancien alinéa 3, qui est devenu l'alinéa 4, les modifications suivantes sont apportées dans la première phrase:

a) les mots «ou un service d'inspection» sont insérés entre les mots «un service de police» et «ne peut donner»;

b) les mots «ou de l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «du procureur du Roi» et «après l'avoir informé de la situation».

Art. 4

A l'article 88*quater* du même code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, sont apportées les modifications suivantes:

1) Au § 1er, première phrase, les mots «et de l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «du procureur du Roi» et les mots «délégué par lui,»;

2) In § 1, tweede zin, de woorden «of aan de arbeidsauditeur» worden ingevoegd na de woorden «procureur des Konings»;

3) In § 2, de woorden «, of in zijn opdracht een officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur,» worden ingevoegd tussen de woorden «De onderzoeksrechter» en de woorden «kan iedere geschikte persoon».

Art. 5

Artikel 216bis, § 1, derde lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoerd bij de wet van 13 februari 1998 en gewijzigd bij de wet van 24 december 1999, wordt vervangen door volgend lid:

«De in het eerste lid bedoelde geldboete mag niet meer bedragen dan het maximum van de in de wet voorziene geldboete, verhoogd met de opdecimen, noch minder bedragen dan tien euro verhoogd met de opdecimen. Voor de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek mag het bedrag voorzien in alinea 1 niet lager zijn dan 40 procent van de minimabedragen van de administratieve geldboete, in voorkomend geval vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat werknemers of kinderen.»

Afdeling 2

Wijziging in de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939

Art. 6

Artikel 73 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, gewijzigd bij de wet van 30 december 1992, wordt gewijzigd als volgt:

«Art. 73. De compensatiekassen, de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers en, in de gevallen bedoeld onder de artikelen 18 en 18bis, de werkgevers die de kinderbijslag, het kraamgeld en de adoptiepremie verlenen, mogen geen inhoudingen op die prestaties verrichten behalve:

1° om redenen aangegeven in artikel 6, § 2, eventueel gewijzigd krachtens artikel 6, § 4, en onder de voorwaarden vastgesteld bij artikel 6, § 3, van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers;

2° bij toepassing van artikel 24, vierde lid.

De compensatiekassen, de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers en de werkgevers die inhoudingen verrichten buiten de bij wet voorziene gevallen, dienen de inhoudingen vermeerderd met 10% terug te betalen aan de werknemers.»

2) Au § 1er, deuxième phrase, les mots «ou à l'auditeur du travail» sont insérés après les mots «au procureur du Roi»;

3), Au § 2, les mots «,ou un officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail délégué par lui,» sont insérés entre les mots «juge d'instruction,» et les mots «peut ordonner».

Art. 5

L'article 216bis, § 1er, alinéa 3, du même code, introduit par la loi du 13 février 1998 et modifié par la loi du 24 décembre 1999, est remplacé par l'alinéa suivant:

«La somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être supérieure au maximum de l'amende prévue par la loi, majorée des décimes additionnels, ni être inférieure à dix euros majorés des décimes additionnels. Pour les infractions visées au code pénal social, la somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être inférieure à 40 pourcent des montants minima de l'amende administrative, le cas échéant, multipliés par le nombre de travailleurs, candidats travailleurs ou enfants concernés.»

Section 2

Modification des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939

Art. 6

L'article 73, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, modifié par la loi du 30 décembre 1992, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 73. Les caisses d'allocations familiales, l'Office national d'allocations familiales et, dans les cas prévus aux articles 18 et 18bis, les employeurs accordant les allocations familiales, l'allocation de naissance et la prime d'adoption, ne peuvent effectuer de retenues sur ces prestations autres que:

1° pour les motifs indiqués à l'article 6, § 2, éventuellement modifiés en vertu de l'article 6, § 4, et dans les conditions fixées par l'article 6, § 3, de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs;

2° par application de l'article 24, alinéa 4.

Les caisses d'allocations familiales, l'Office national d'allocations familiales et les employeurs qui effectuent des retenues en dehors des cas prévus par la loi sont tenus de rembourser les retenues majorées de 10% aux bénéficiaires.»

Afdeling 3

Wijziging in de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

Art. 7

In artikel 4 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, wordt het volgende lid ingevoegd tussen het tweede en het derde lid:

«Het arbeidsreglement kan niet tegen de werknemer worden ingeroepen indien de werkgever hem daarvan geen kopie heeft bezorgd. De wijzigingen van het arbeidsreglement kunnen niet tegen de werknemer worden ingeroepen indien de werkgever de door deze wet voorziene wijzigingsprocedure niet heeft nageleefd.».

Afdeling 4

Wijziging in de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

Art. 8

In de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers wordt, ter vervanging van artikel 47bis dat artikel 47ter wordt, een nieuw artikel 47bis ingevoegd dat luidt als volgt:

«Art. 47bis. Het loon wordt beschouwd als niet uitbetaald wanneer zulks is gebeurd in overtreding van de bepalingen van de artikelen 4 tot 6, 11, tweede en derde lid, 13, 14, 16 en 17 en de besluiten genomen ter uitvoering van deze bepalingen.».

Afdeling 5

Wijzigingen in het Gerechtelijk Wetboek

Art. 9

Artikel 582 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door de Programmawet van 22 december 2002, wordt aangevuld als volgt:

«7° betwistingen betreffende Hoofdstuk IX van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid.» .

Art. 10

In artikel 583, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «bij de wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten» vervangen door de woorden «van de toepassing van administratieve geldboeten bedoeld bij het Sociaal Strafwetboek».

Section 3

Modification de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail

Art. 7

Dans l'article 4, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

«Le règlement de travail n'est toutefois pas opposable au travailleur si l'employeur ne lui en a pas remis copie; les modifications du règlement de travail ne sont pas opposables au travailleur si l'employeur n'a pas respecté la procédure de modification prévue par la présente loi.».

Section 4

Modification de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

Art. 8

Il est inséré dans la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, à la place de l'article 47bis qui devient l'article 47ter, un article 47bis nouveau rédigé comme suit:

«Art. 47bis. La rémunération est considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 4 à 6, 11, alinéas 2 et 3, 13, 14, 16 et 17 et des arrêtés pris en exécution de ces dispositions.».

Section 5

Modifications du Code judiciaire

Art. 9

L'article 582, du Code judiciaire, modifié par la loi-programme du 22 décembre 2002, est complété comme suit:

«7° des contestations relatives au chapitre IX de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi.».

Art. 10

Dans l'article 583, alinéa 1er, du même code, modifié par la loi du 30 juin 1971, les mots «par la loi relative aux amendes administratives applicable en cas d'infraction à certaines lois sociales» sont remplacés par les mots «de l'application des amendes administratives visées par le code pénal social».

Art. 11

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 587*quater* ingevoegd, luidend:

«Art. 587*quater*. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over de vorderingen ingeleid krachtens artikel 54 van het Sociaal Strafwetboek».

Art. 12

In artikel 627, 9°, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «, voor de vorderingen gesteund op artikel 54 van het Sociaal Strafwetboek» ingevoegd tussen de woorden «voor alle geschillen bedoeld in de artikelen 578 en 582, 3° en 4°» en «en voor de toepassing op de werkgevers van de administratieve sancties bedoeld in artikel 583;».

Art. 13

Artikel 764, 10° van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 17 juni 2002, wordt vervangen als volgt:

«10° de vorderingen bepaald in de artikelen 578, 11°, 580, 581, 1°, 2° en 6°, 583 en 587*quater*».

Art. 14

Artikel 1385*quater* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 31 januari 1980, wordt aangevuld als volgt:

«De dwangsom uitgesproken door de arbeidsgerechten op vraag van het arbeidsauditoraat in uitvoering van [artikel... ingevoegd bij het wetsontwerp dat is ingediend bij de Kamer onder nummer DOC 51 1610/001] wordt met alle rechtsmiddelen geïnd door de administratie der registratie en domeinen.».

Afdeling 6

Wijzigingen in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Art. 15

Artikel 24 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De werkgever mag als voorwaarde voor het bevestigen van een betrekking niet de verplichting opleggen om, onder welke vorm dan ook, roerende effecten zoals obligaties, aandelen, deelbewijzen of participaties aan te kopen, erop in te schrijven of uit te wisselen of intrestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen uit andere hoofde dan de borgstelling van de werknemer.

Art. 11

Un article 587*quater*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 587*quater*. Le président du tribunal du travail statue sur les demandes formées en vertu de l'article 54 du code pénal social».

Art. 12

Dans l'article 627, 9°, du même Code, les mots «, pour les actions fondées sur l'article 54 du code pénal social» sont insérés entre les mots «pour toutes les contestations prévues aux articles 578 et 582, 3° et 4°» et «et pour l'application aux employeurs des sanctions administratives prévues à l'article 583;».

Art. 13

L'article 764, 10°, du même Code, modifié par la loi du 17 juin 2002, est remplacé par le texte suivant:

«10° les demandes prévues aux articles 578, 11°, 580, 581, 582, 1°, 2° et 6°, 583 et 587*quater*».

Art. 14

L'article 1385*quater* du même Code, inséré par la loi du 31 janvier 1980, est complété comme suit:

«L'astreinte prononcée par les juridictions du travail à la demande de l'auditorat du travail en exécution de [l'article... inséré par l'article 10 du projet de loi déposé à la chambre sous le numéro DOC 51 1610/001] est recouvré par toutes voies de droit à la diligence de l'administration de l'enregistrement et des domaines».

Section 6

Modifications de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Art. 15

L'article 24 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, est remplacé par la disposition suivante:

«L'employeur ne peut subordonner l'octroi ou le maintien d'un emploi à la condition, pour le travailleur, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, telles que des obligations, des actions, des parts ou participations, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à un titre autre que celui de cautionnement du travailleur.

Elk strijdig beding wordt geacht niet geschreven te zijn.

Bij overtreding van het eerste lid, is de werkgever ertoe gehouden om de werknemer de onrechtmatig van deze laatste geëiste sommen uit te betalen, verhoogd met 10%, alsook de intresten tegen wettelijke intrestvoet vanaf de datum van de afgifte of betaling door de werknemer. De rechter kan de werknemer een hogere schadevergoeding toekennen wanneer die het bestaan en de omvang van de door hem geleden schade kan aantonen.».

Art. 16

In artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, wordt de volgende wijziging aangebracht:

De woorden «of bij toepassing van het Sociaal Strafwetboek» worden toegevoegd achter de woorden «vrijwaring van het leefmilieu».

Afdeling 7

Wijziging in de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst

Art. 17

Artikel 31 van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De patroon mag als voorwaarde voor het in dienst nemen van een leerling, aan de leerling niet de verplichting opleggen om een borgsom in te brengen, om, onder welke vorm dan ook, roerende effecten zoals obligaties, aandelen, deelbewijzen of participaties aan te kopen, erop in te schrijven of uit te wisselen of intrestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen.

Elk strijdig beding wordt geacht niet geschreven te zijn.

Bij overtreding van het eerste lid, is de patroon ertoe gehouden om de leerling de onrechtmatig van deze laatste geëiste sommen te betalen, verhoogd met 10% alsook de intrestvoeten tegen wettelijke intrestvoet vanaf de datum van de afgifte of betaling door de leerling. De rechter kan de leerling een hogere schadevergoeding toewijzen wanneer die het bestaan en de omvang van de door hem geleden schade kan aantonen.».

Afdeling 8

Wijziging in de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken

Toute clause contraire est réputée non écrite.

En cas de violation de l'alinéa 1er, l'employeur est tenu de payer au travailleur les sommes illégalement exigées de ce dernier, majorées de 10%, ainsi que les intérêts au taux légal depuis la date de la remise ou du paiement par le travailleur. Le juge peut accorder au travailleur une réparation supérieure, à charge pour celui-ci de justifier l'existence et l'étendue de son préjudice.».

Art. 16

A l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, est apportée la modification suivante:

Les mots «ou en application du code pénal social» sont ajoutés après les mots «la protection de l'environnement,».

Section 7

Modification de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage des professions exercées par des travailleurs salariés

Art. 17

L'article 31, de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés, est remplacé par la disposition suivante:

«Le patron ne peut subordonner l'engagement d'un apprenti à la condition, pour l'apprenti, de fournir un cautionnement, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, telles que des obligations, des actions, des parts ou participations, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à quelque titre que ce soit.

Toute clause contraire est réputée non écrite.

En cas de violation de l'alinéa 1er, le patron est tenu de payer à l'apprenti les sommes illégalement exigées de ce dernier, majorées de 10%, ainsi que les intérêts au taux légal depuis la date de la remise ou du paiement par l'apprenti. Le juge peut accorder une réparation supérieure à l'apprenti, à charge pour celui-ci de justifier l'existence et l'étendue de son préjudice.».

Section 8

Modification de l'arrêté royal du 20 mars 1991 organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux

Art. 18

Een artikel 19*bis*, opgesteld als volgt, wordt ingevoegd in de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken:

«Art. 19*bis* De procedure tot klasseverlaging, schorsing en intrekking van de erkenning, is geschorst totdat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan of totdat de administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete niet langer vatbaar is voor beroep.».

Afdeling 9

Wijziging in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

Art. 19

Artikel 98, § 1, 2, wordt vervangen door volgende bepaling:

«de leidinggevende ambtenaar van de bevoegde inspectiedienst, behalve wanneer de vraag betrekking heeft op een daad bedoeld in artikel 93 van deze wet;».

Afdeling 10

*Wijziging in het koninklijk besluit van 26 december 1998 tot uitvoering van de artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders*

Art. 20

Een artikel 9*bis*, opgesteld als volgt, wordt ingevoegd in het koninklijk besluit van 26 december 1998 tot uitvoering van de artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders:

«Art. 9*bis*. De procedure tot schrapping van de registratie is geschorst totdat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan of totdat de administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete niet langer vatbaar is voor beroep.».

Afdeling 11

Wijziging van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser

Art. 18

Un article 19*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux:

«Art. 19*bis*. La procédure de déclassement, de suspension ou de retrait de l'agrément est suspendue jusqu'à ce que la décision judiciaire constatant l'infraction soit coulée en force de chose jugée ou que la décision administrative infligeant une amende administrative ne soit plus susceptible de recours.».

Section 9

Modification de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur

Art. 19

L'article 98, § 1er, 2, est remplacé par la disposition sui-vante:

«du fonctionnaire dirigeant le service d'inspection compétent, sauf lorsque la demande porte sur un acte visé à l'article 93 de la présente loi;».

Section 10

*Modification de l'arrêté royal du 26 décembre 1998 portant exécution des articles 400, 401, 403, 404 et 406 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs*

Art. 20

Un article 9*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans l'arrêté royal du 26 décembre 1998 portant exécution des articles 400, 401, 403, 404 et 406 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs:

«Art. 9*bis*. La procédure de radiation de l'enregistrement est suspendue jusqu'à ce que la décision judiciaire constatant l'infraction soit coulée en force de chose jugée ou que la décision administrative infligeant une amende administrative ne soit plus susceptible de recours.».

Section 11

Modification de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur

Art. 21

In de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser wordt een artikel 27bis ingevoegd, luidende:

«Art. 27bis. Het loon wordt als niet uitbetaald beschouwd indien het werd uitbetaald in strijd met de bepalingen van de artikelen 37, § 1, eerste lid, en 38, §§ 1 en 2, en met de door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten.».

Afdeling 12

Wijzigingen in verscheidene teksten, vereist door de goedkeuring van de wet houdende het Sociaal Strafwetboek

Art. 22

Artikel 1 van de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1. De inbreuken op de bepalingen van alle besluiten betreffende de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 23

Artikel 128 van de wetten op de mijnen, groeven en graveerijen, gecoördineerd op 15 september 1919 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

«Art. 128. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 21

Un article 27bis, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur:

«Art. 27bis. La rémunération est considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 37, § 1er, alinéa 1er et 38, §§ 1er et 2 et des conventions collectives de travail rendues obligatoires par le Roi.».

Section 12

Modifications de divers textes rendues nécessaires par l'adoption de la loi contenant le code pénal social

Art. 22

L'article 1er de la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1er. Les infractions aux dispositions de tous les arrêtés relatifs aux établissements dangereux, insalubres ou incommodes et aux machines et chaudières à vapeur sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 23

L'article 128 des lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919 est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 128. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 24

Artikel 3, § 6, van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«§ 6. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 25

Artikel 41 van de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen, gewijzigd bij de wet van 21 november 1969, wordt vervangen door de volgende bepaling: «Art. 41. De inbreuken op de bepalingen van deze wet worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 26

Artikel 5 van de wet van 16 mei 1938 tot regeling van den arbeidsduur in de diamantnijverheid, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 5. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 27

Artikel 155 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, gewijzigd door de wet van 2 mei 1958, het Koninklijk besluit van 25 oktober 1960, de wet van 29 april 1996, de wet van 10 juni 1998 en de wet van 3 juli 2005, wordt vervangen door de volgende bepaling:

Art. 24

L'article 3, § 6, de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime, modifié par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«§ 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 25

L'article 41 de la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure, modifié par la loi du 21 novembre 1969, est remplacé par la disposition suivante: «Art. 41. Les infractions aux dispositions de la présente loi sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 26

L'article 5 de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 5. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 27

L'article 155 des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, modifié par la loi du 2 mai 1958, l'arrêté royal du 25 octobre 1960, la loi du 29 avril 1996, la loi du 10 juin 1998 et la loi du 3 juillet 2005, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 155. De inbreuken op de bepalingen van deze en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 28

Artikel 7, § 4, tweede lid, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, ingevoegd bij de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De inbreuken op de bepalingen van deze paragraaf worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 29

Artikel 12*bis* van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij, gewijzigd bij de wet van 11 juli 1956, de wet van 1 augustus 1985, het Koninklijk besluit van 19 mei 1995, de wet van 29 april 1996 en de wet van 3 juli 2005, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12*bis*. De inbreuken op de bepalingen van deze besluitwet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 30

Artikel 7 van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 155. Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leurs arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 28

L'article 7, § 4, alinéa 2, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, inséré par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Les infractions visées en exécution du présent paragraphe sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 29

L'article 12*bis*, de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande, modifié par la loi du 11 juillet 1956, la loi du 1er août 1985, l'arrêté royal du 19 mai 1995, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 3 juillet 2005, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12*bis*. Les infractions aux dispositions du présent arrêté-loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 30

L'article 7 de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 31

Artikel 25 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art.25. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 32

Artikel 4, alinea 1 en 2, van de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids- landbouw- of handelsondernemingen en exploitaties, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende alinea:

«De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 33

Artikel 6 van de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 6. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

«Art. 7. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 31

L'article 25 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 25. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 32

L'article 4, alinéas 1er et 2, de la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par l'alinéa suivant:

«Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 33

L'article 6 de la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 34

Artikel 15 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid, gewijzigd door de wet van 18 december 1968, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 15. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 35

Artikel 6 van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De inbreuken op de bepalingen van deze en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 36

Artikel 15 van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector, gewijzigd door de wet van 13 april 1971 en door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 15. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 34

L'article 15 de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence, modifié par la loi du 18 décembre 1968, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 15. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 35

L'article 6 de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 36

L'article 15 de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant, modifié par la loi du 13 avril 1971 et la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 15. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 37

In artikel 23, § 1, van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel, hersteld door de wet van 7 april 1999 en gewijzigd door de wet van 6 december 2000, worden de woorden «artikel 22, tweede lid» vervangen door de woorden «het Sociaal Strafwetboek».

Art. 38

Artikel 32 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Onverminderd de straffen bepaald bij het Sociaal Strafwetboek met betrekking tot de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, worden de werknemers, die de bij het voornoemd wetboek ingestelde controle belemmeren of onjuiste inlichtingen verstrekken, ontzegd van het recht op werkloosheidsuitkeringen onder de door de Koning bepaalde voorwaarden.»

Art. 39

Artikel 10*bis* van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij, ingevoegd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 10*bis*. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 40

Artikel 21 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 21. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 37

Dans l'article 23, § 1er, de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier, rétabli par la loi du 7 avril 1999 et modifié par la loi du 6 décembre 2000, les mots «à l'article 22» sont remplacés par les mots «au code pénal social».

Art. 38

L'article 32 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier est remplacé par la disposition suivante:

«Sans préjudice des sanctions pénales prévues par le code pénal social en matière de subventions, indemnités et allocations de toute nature, qui sont, en tout ou en partie à charge de l'État, les travailleurs qui mettent obstacle au contrôle organisé par le code précité ou qui fournissent des renseignements inexacts sont privés du droit aux allocations de chômage dans les conditions déterminées par le Roi.»

Art. 39

L'article 10*bis* de la loi du 25 février 1964 organisant un *Pool* des marins de la marine marchande, inséré par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 10*bis*. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 40

L'article 21 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 21. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 41

Artikel 37 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 37. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 42

Artikel 38 van het Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 38. De inbreuken op de bepalingen van huidig koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 43

Artikel 52 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 52. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 44

Artikel 31 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de

Art. 41

L'article 37 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la dispositions suivante:

«Art. 37. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 42

L'article 38 de l'arrêté royal n°50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 38. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 43

L'article 52 de la loi du 5 décembre 1968, sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 52. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 44

L'article 31 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des

maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 31. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 45

Artikel 68 van de wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten, gecoördineerd op 3 juni 1970, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 68. De inbreuken op de bepalingen van deze wetten en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het .

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 46

Artikel 49 van de Arbeidswet van 16 maart 1971, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 49. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 47

Artikel 91ter van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen, vervangen door de wet van 29 april 1996, gewijzigd door de wet van 10 augustus 2001 en door de wet van 24 december 2002, wordt vervangen door de volgende bepaling:

travailleurs, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 31. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 45

L'article 68 des lois relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles, coordonnées le 3 juin 1970, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 68. Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leur arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 46

L'article 49 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 49. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 47

L'article 91ter de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, remplacé par la loi du 29 avril 1996, modifié par la loi du 10 août 2001 et la loi du 24 décembre 2002, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 91ter. De inbreuken op de bepalingen van deze wet, van de uitvoeringsbesluiten ervan en van de bepalingen genomen in uitvoering hiervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 48

Artikel 54 van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 54. De inbreuken op de bepalingen van deze wetten en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 49

Artikel 12bis van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag, vervangen door het Koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12bis. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 50

Artikel 4 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid, gewijzigd door de wet van 17 juli 1985, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 4. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van

«Art. 91ter. Les infractions aux dispositions de la présente loi, de ses arrêtés d'exécution et des règlements pris en exécution de celle-ci sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 48

L'article 54 des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 54. Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leurs arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 49

L'article 12bis de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties, remplacé par l'arrêté royal n°242 du 31 décembre 1983, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12bis. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 50

L'article 4 de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire, modifié par la loi du 17 juillet 1985, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 4. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.».

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social

het wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 52

Artikel 19 van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 19. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 53

Artikel 7 van het Koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van huidig Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 54

Artikel 11 van het Koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 11. De inbreuken op de bepalingen van huidig Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht

lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 52

L'article 19 de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 19. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 53

L'article 7 de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 54

L'article 11 de l'arrêté royal n° 213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 11. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 55

Artikel 107 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 107. De inbreuken op de bepalingen van deze afdeling en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 56

Artikel 124 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 124. De inbreuken op de bepalingen van deze afdeling en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 57

Artikel 132, alinea 4, van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 443 van 14 augustus 1986, de wet van 29 december 1990 en de wet van 30 maart 1994, wordt vervangen door de volgende alinea:

«De inbreuken op de bepalingen van dit hoofdstuk en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 55

L'article 107 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 107. Les infractions aux dispositions de la présente section et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 56

L'article 124 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 124. Les infractions aux dispositions de la présente section et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 57

L'article 132, alinéa 4, de la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, modifié par l'arrêté royal n°443 du 14 août 1986, la loi du 29 décembre 1990 et la loi du 30 mars 1994, est remplacé par l'alinéa suivant:

«Les infractions aux dispositions du présent chapitre et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 58

Artikel 10 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 10. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 59

Artikel 35 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 35. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 60

Artikel 170 van de Programmawet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 170. De inbreuken op de bepalingen van dit hoofdstuk en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 61

Artikel 53 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid wordt vervangen door de volgende bepaling:

Art. 58

L'article 10 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 10. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 59

L'article 35 de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 35. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 60

L'article 170 de la loi-programme du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante::

«Art. 170. Les infractions aux dispositions du présent chapitre et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 61

L'article 53 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 53. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 62

Artikel 175 van het Koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, gewijzigd door het Koninklijk besluit van 30 maart 1994, het Koninklijk besluit van 12 augustus 1994, het Koninklijk besluit van 4 april 1995 en het Koninklijk besluit van 3 mei 1999, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 175. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 63

Artikel 92 van de wet van 30 maart 1994, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 92. De inbreuken op de bepalingen van het Koninklijk besluit van 24 december 1993 houdende uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 64

Artikel 169 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 53. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 62

L'article 175 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, modifié par l'arrêté royal du 30 mars 1994, l'arrêté royal du 12 août 1994, l'arrêté royal du 4 avril 1995 et l'arrêté royal du 3 mai 1999, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 175. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 63

L'article 92 de la loi du 30 mars 1994, modifié par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 92. Les infractions aux dispositions de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 64

L'article 169 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 169. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 65

Artikel 47 van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 47. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 66

Artikel 80 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 80. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 67

Artikel 7 van het Koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 169. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 65

L'article 47 de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 47. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 66

L'article 80 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 80. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 67

L'article 7 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 68

Artikel 6 van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 6. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 69

Artikel 10 van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 10. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 70

Artikel 12 van de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 7. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 68

L'article 6 de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 69

L'article 10 de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 10. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 70

L'article 12 de la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 71

Artikel 11 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 11. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 72

Artikel 24 van de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 24. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 73

Artikel 9 van de wet van 13 juni 1999 betreffende de controle-geneeskunde, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 9. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van

«Art. 12. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 71

L'article 11 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 11. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 72

L'article 24 de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 24. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 73

L'article 9 de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 9. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social

het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 74

Artikel 46 van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 46. De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden vermeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op vraag, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie en bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van onderhavige wet en haar uitvoeringsbesluiten.»

Art. 75

Artikel 31 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 31. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 76

Artikel 74 van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van ondernemingen, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 74. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 77

Artikel 12 van het Koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot

lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 74

L'article 46 de la loi du 24 décembre 1999 en vue de la promotion de l'emploi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 46. Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 75

L'article 31 de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 31. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 76

L'article 74 de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 74. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 77

L'article 12 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de

modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 78

Artikel 9 van de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 9. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 79

Artikel 60 van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 60. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociale inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 22, 24, 25, 26, 27 tot 36, 38 en 39 van het Wetboek van sociaal strafrecht wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 78

L'article 9 de la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 9. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 79

L'article 60 de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 60. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 22, 24, 25, 26, 27 à 36, 38 et 39 du code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 4

Opheffingsbepalingen

De hierna opgesomde bepalingen worden opgeheven:

1° a) artikel 2 van de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels, gewijzigd door de wet van 22 juli 1974;

b) artikel 3 van dezelfde wet;

c) artikel 4 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 22 juli 1974;

d) de artikelen 5 en 6 van dezelfde wet;

2° a) artikel 76^{quater} van de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919, gewijzigd door de wet van 22 december 1989;

b) artikel 129 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 15 juli 1957;

c) artikel 130 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 20 juli 1955 en de wet van 15 juli 1957;

d) artikel 131 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 20 juli 1955, de wet van 15 juli 1957 en de wet van 23 maart 1994;

3° a) artikel 2bis van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, ingevoegd bij de wet van 7 juni 1994;

b) artikel 3, tweede lid, van hetzelfde koninklijk besluit, ingevoegd bij de wet van 14 maart 1960;

4° de wet van 22 december 1936 tot instelling van het regime der vier ploegen in de automatische vensterglasblazerijen;

5° a) artikel 6 van de wet van 16 mei 1938 tot regeling van den arbeidsduur in de diamantnijverheid, gewijzigd door de Besluitwet van 7 november 1946;

b) artikel 7 van dezelfde wet;

c) artikel 8 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 oktober 1953;

d) artikel 10 van dezelfde wet;

e) artikel 11 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

f) artikel 12 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en bij de wet van 23 maart 1994;

6° a) artikel 145 van de samengeordende wetten van 19 december 1939 betreffende de kinderbijslag voor werknemers, gewijzigd door de wet van 22 december 1989;

b) artikel 156 van dezelfde wetten, gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 oktober 1960;

c) artikel 157 van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wet van 22 december 2003;

d) artikel 158 van dezelfde wetten, gewijzigd bij de besluitwet van 21 augustus 1946, het koninklijk besluit van 16 februari 1952, het koninklijk besluit van 25 oktober 1960 en de wet van 10 juni 1998;

e) artikelen 159, 160, 161, 162 en 163 van dezelfde wetten;

Art. 4

Dispositions abrogatoires

Les dispositions énumérées ci-après sont abrogées:

1° a) l'article 2 de la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur, modifié par la loi du 22 juillet 1974;

b) l'article 3 de la même loi;

c) l'article 4 de la même loi, modifié par la loi du 22 juillet 1974;

d) les articles 5 et 6 de la même loi;

2° a) l'article 76^{quater} des lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919, modifié par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 129 des mêmes lois, modifié par la loi du 15 juillet 1957;

c) l'article 130 des mêmes lois, modifié par la loi du 20 juillet 1955 et la loi du 15 juillet 1957;

d) l'article 131 des mêmes lois, modifié par la loi du 20 juillet 1955, la loi du 15 juillet 1957 et la loi du 23 mars 1994;

3° a) l'article 2bis de l'arrêté royal du 31 mai 1933, concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations, inséré par la loi du 7 juin 1994;

b) l'article 3, alinéa 2, du même arrêté royal, inséré par la loi du 14 mars 1960;

4° la loi du 22 décembre 1936 instituant le régime des quatre équipes dans les verreries à vitres automatiques;

5° a), l'article 6 de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, modifié par l'arrêté-loi du 7 novembre 1946;

b) l'article 7 de la même loi;

c) l'article 8 de la même loi, modifié par l'arrêté royal du 13 octobre 1953;

d) l'article 10 de la même loi;

e) l'article 11 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

f) l'article 12 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

6° a) l'article 145 des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, modifié par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 156 des mêmes lois, modifié par l'arrêté royal du 25 octobre 1960;

c) l'article 157 des mêmes lois, modifié par la loi du 22 décembre 2003;

d) l'article 158 des mêmes lois, modifié par l'arrêté-loi du 21 août 1946, l'arrêté royal du 16 février 1952, l'arrêté royal du 25 octobre 1960 et la loi du 10 juin 1998;

e) les articles 159, 160, 161, 162 et 163 des mêmes lois;

7° artikel 7*bis* van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, ingevoegd door de wet van 10 juni 1963 en gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

8° a) artikel 29 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven;

b) de artikelen 30 en 31 van dezelfde wet;

c) artikel 32 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 17 februari 1971, de wet van 23 januari 1975 en de wet van 30 maart 1994;

d) artikelen 33 en 34 van dezelfde wet;

e) artikel 35 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en bij de wet van 23 maart 1994;

f) artikel 36 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

9° a) artikel 7 van de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid;

b) de artikelen 8, 9, 11 en 12 van dezelfde wet;

c) artikel 13 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

10° artikel 1*bis* van de wet van 5 maart 1952 op de opdecimes op de strafrechtelijke geldboeten, ingevoegd bij de wet van 21 december 1994, gewijzigd bij de wet van 21 december 1994 en de wet van 24 december 1999;

11° a) artikelen 16, 16*bis*, 17, 18 en 19*ter* van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid, gewijzigd bij de wet van 18 december 1968;

b) artikel 19 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 19*bis* van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 18 december 1968, de wet van 8 juli 1991 en de wet van 23 maart 1994;

d) artikel 19*quater*, alinea 2, ingevoegd door de wet van 22 december 1989;

12° a) artikel 7 van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978;

b) de artikelen 8, 9, 10 van dezelfde wet;

c) artikel 11 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

13° a) artikel 16, alinea 1, van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector, gewijzigd door de wet van 13 april 1971 en de wet van 22 december 1989;

b) de artikelen 19, 20, 21 en 22 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 april 1971;

c) artikel 23 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 april 1971 en de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 24 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 april 1971, koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

14° a) artikel 21 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie;

b) artikel 22 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, de wet van 13 maart 1997 en de wet van 24 december 2002;

7° l'article 7*bis* de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, inséré par la loi du 10 juin 1963 et modifié par la loi du 13 février 1998;

8° a) l'article 29 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie;

b) les articles 30 et 31 de la même loi;

c) l'article 32 de la même loi, modifié par la loi du 17 février 1971, la loi du 23 janvier 1975 et la loi du 30 mars 1994;

d) les articles 33 et 34 de la même loi;

e) l'article 35 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

f) l'article 36 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

9° a) l'article 7 de la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire;

b) les articles 8, 9, 11 et 12 de la même loi;

c) l'article 13 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

10° l'article 1*er bis* de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales, inséré par la loi du 21 décembre 1994, modifié par la loi du 21 décembre 1994 et la loi du 24 décembre 1999;

11° a) les articles 16, 16*bis*, 17, 18 et 19*ter* de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence, modifiés par la loi du 18 décembre 1968;

b) l'article 19 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 19*bis* de la même loi, modifié par la loi du 18 décembre 1968, la loi du 8 juillet 1991 et la loi du 23 mars 1994;

d) l'article 19*quater*, alinéa 2, inséré par la loi du 22 décembre 1989;

12° a) l'article 7 de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978;

b) les articles 8, 9 et 10 de la même loi;

c) l'article 11 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

13° a) l'article 16, alinéa 1er, de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant, modifié par la loi du 13 avril 1971 et la loi du 22 décembre 1989;

b) les articles 19, 20, 21 et 22 de la même loi, modifiés par la loi du 13 avril 1971;

c) l'article 23 de la même loi, modifié par la loi du 13 avril 1971 et la loi du 13 février 1998;

d) l'article 24 de la même loi, modifié par la loi du 13 avril 1971, l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

14° a) l'article 21 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique;

b) l'article 22 de la même loi, modifié par la loi du 22 décembre 1989, du 13 mars 1997 et du 24 décembre 2002;

c) de artikelen 27, 28, 29 van dezelfde wet;
d) artikel 30 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;
e) artikel 31 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;
f) de artikelen 56 tot 61 van dezelfde wet;

15° a) artikel 11 van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool van de zeelieden ter koopvaardij, gewijzigd door de wet van 30 december 2001;
b) artikel 12 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;
c) artikel 13 van dezelfde wet;

16° a) artikel 25 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen;
b) de artikelen 26, 27 en 30 van dezelfde wet;
c) artikel 28 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;
d) artikel 29 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.15 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

17° a) artikel 42 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978, het koninklijk besluit nr. 225 van 7 december 1983, de wet van 22 december 1989 en de wet van 13 februari 1998;
b) de artikelen 43 en 44 van dezelfde wet;
c) artikel 45 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;
d) artikel 46 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

18° a) artikel 56, eerste lid, 1., en tweede lid, van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, gewijzigd door de wet van 23 april 1998;
b) artikel 56, eerste lid, 2., van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 23 april 1998;
c) artikel 57 van dezelfde wet;
d) de artikelen 58 en 59 van dezelfde wet;
e) artikel 60 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;
f) artikel 61 van dezelfde wet, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 15 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

19° a) artikel 32 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978 en de wet van 22 december 1989;
b) artikel 35 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978, de wet van 6 juli 1989, het koninklijk besluit van 26 december 1988, het koninklijk besluit van 20 juli 2000 en de wet van 9 juli 2004;
c) artikelen 36, 37 en 38 van dezelfde wet;
d) artikel 39 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978, de wet van 29 april 1996 en de wet van 3 juli 2005;

c) les articles 27, 28, 29 de la même loi;
d) l'article 30 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;
e) l'article 31 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et par la loi du 23 mars 1994;
f) les articles 56 à 61 de la même loi;

15° a) l'article 11 de la loi du 25 février 1964 organisant un Pool des marins de la marine marchande, modifié par la loi du 30 décembre 2001;
b) l'article 12 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;
c) l'article 13 de la même loi;

16° a) l'article 25 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail;
b) les articles 26, 27 et 30 de la même loi;
c) l'article 28 de la même loi, remplacé par la loi du 13 février 1998;
d) l'article 29 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

17° a) l'article 42 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978, l'arrêté royal n°225 du 7 décembre 1983, la loi du 22 décembre 1989 et la loi du 13 février 1998;
b) les articles 43 et 44 de la même loi;
c) l'article 45 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;
d) l'article 46 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

18° a) l'article 56, alinéa 1er, 1., et alinéa 2, de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, modifié par la loi du 23 avril 1998;
b) l'article 56, alinéa 1er, 2., de la même loi modifié par la loi du 23 avril 1998;
c) l'article 57 de la même loi;
d) les articles 58 et 59 de la même loi;
e) l'article 60 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;
f) l'article 61 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°15 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

19° a) l'article 32 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, modifié par la loi du 4 août 1978 et la loi du 22 décembre 1989;
b) l'article 35 de la même loi, modifié par la loi du 4 août 1978, la loi du 6 juillet 1989, l'arrêté royal du 26 décembre 1998, l'arrêté royal du 20 juillet 2000 et la loi du 9 juillet 2004,

c) les articles 36, 37 et 38 de la même loi;
d) l'article 39 de la même loi, modifié par la loi du 4 août 1978, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 3 juillet 2005;

20° artikelen 72, 73, 74, 75, 76 en 77 van de wetten betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten, gecoördineerd op 3 juni 1970;

21° a) artikel 53 van de Arbeidswet van 16 maart 1971, gewijzigd door de wet van 5 augustus 1992 en de wet van 3 april 1995;

b) artikelen 53*bis* en 54 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 5 augustus 1992;

c) artikelen 56 en 57 van dezelfde wet;

d) artikel 58 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 59 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

22° a) artikel 87, alinea 2 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 5 van 31 maart 1987 en de wet van 29 april 1996;

b) artikel 91*quater* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 29 april 1996;

c) artikelen 92 en 94 van dezelfde wet;

d) artikel 93 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 12 augustus 2000;

e) artikel 95 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978;

23° a) artikel 48, eerste en derde alinea's, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, vervangen bij de wet van 22 december 1989;

b) artikelen 55, 56, 57, 58, 59 van dezelfde wetten;

c) artikel 60 van dezelfde wetten, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978;

d) artikel 61 van dezelfde wetten;

24° de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten;

25° a) artikel 4 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid, gewijzigd door de wet van 17 juli 1985;

b) de artikelen 5, 6 en 7 van dezelfde wet;

c) artikel 8 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 9 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.15 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

e) artikel 10 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 22 december 1989;

26° de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

27° a) artikel 23, tweede lid, van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen;

b) artikelen 24, 25 en 26 van dezelfde wet;

c) artikel 27 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 28 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

20° les articles 72, 73, 74, 75, 76 et 77 des lois relatives à la réparation des dommages résultant des maladies professionnelles, coordonnées le 3 juin 1970;

21° a) l'article 53 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, modifié par la loi du 5 août 1992 et la loi du 3 avril 1995;

b) les articles 53*bis* et 54 de la même loi, insérés par la loi du 5 août 1992;

c) les articles 56 et 57 de la même loi;

d) l'article 58 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 59 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

22° a) l'article 87, alinéa 2, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, modifié par l'arrêté royal n°5 du 31 mars 1987 et la loi du 29 avril 1996;

b) l'article 91*quater* de la même loi, inséré par la loi du 29 avril 1996;

c) les articles 92 et 94 de la même loi;

d) l'article 93 de la même loi, modifié par la loi du 12 août 2000;

e) l'article 95 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978;

23° a) l'article 48, alinéas 1er et 3, des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, remplacés par la loi du 22 décembre 1989;

b) les articles 55, 56, 57, 58, 59 des mêmes lois;

c) l'article 60 des mêmes lois, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978;

d) l'article 61 des mêmes lois;

24° la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales;

25° a) l'article 4 de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire, modifié par la loi du 17 juillet 1985;

b) les articles 5, 6 et 7 de la même loi;

c) l'article 8 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

d) l'article 9 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 15 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

e) l'article 10 de la même loi, modifié par la loi du 22 décembre 1989;

26° la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;

27° a) l'article 23, alinéa 2, de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés;

b) les articles 24, 25 et 26 de la même loi;

c) l'article 27 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

d) l'article 28 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et par la loi du 23 mars 1994;

28° koninklijk besluit van 13 augustus 1975 tot vaststelling van de regelen voor het beroep, ingesteld door de werkgevers tegen de maatregelen voorgeschreven ter uitvoering van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

29° a) artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, gewijzigd door de wet van 23 maart 1994, de wet van 26 juni 2000, de wet van 2 augustus 2002 en de wet van 24 januari 2003;

b) de artikelen 12 en 13 van hetzelfde Koninklijk besluit;

c) artikel 14 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 15 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

30° koninklijk besluit nr. 95 van 28 september 1982 betreffende het brugrustpensioen voor werknemers;

31° a) artikelen 12 en 13 van het koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren;

b) artikel 13*bis* van hetzelfde koninklijk besluit, ingevoegd bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 14 van hetzelfde Koninklijk besluit;

32° a) artikel 131 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen;

b) artikelen 132, 133 en 134 van dezelfde wet;

c) artikel 135 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 136 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

33° artikel 132, vijfde lid, van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

34° a) artikelen 14, 15 en 16 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen;

b) artikel 17 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 18 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

35° a) artikel 39 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, gewijzigd door de wet van 24 december 1999;

b) artikel 39*bis* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 13 februari 1998;

c) artikelen 40, 41 en 42 van dezelfde wet;

d) artikel 43 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 44 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

28° l'arrêté royal du 13 août 1975 fixant les modalités de recours exercé par les employeurs contre les mesures prescrites en exécution de l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;

29° a) l'article 11 de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, modifié par la loi du 23 mars 1994, la loi du 26 juin 2000, la loi du 2 août 2002 et la loi du 24 janvier 2003,

b) les articles 12 et 13 du même arrêté royal;

c) l'article 14 du même arrêté royal, modifié par la loi du 13 février 1998;

d) l'article 15 du même arrêté royal, modifié par la loi du 23 mars 1994;

30° l'arrêté royal n°95 du 28 septembre 1982 relatif à la prépension de retraite pour travailleurs salariés;

31° a) les articles 12 et 13 de l'arrêté royal n°213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction;

b) l'article 13*bis* du même arrêté royal, inséré par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 14 du même arrêté royal;

32° a) l'article 131 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985;

b) les articles 132, 133 et 134 de la même loi;

c) l'article 135 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

d) l'article 136 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

33° l'article 132, alinéa 5, de la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, modifié par la loi du 13 février 1998;

34° a) les articles 14, 15 et 16 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises;

b) l'article 17 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 18 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

35° a) l'article 39 de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, modifié par la loi du 24 décembre 1999;

b) l'article 39*bis* de la même loi, inséré par la loi du 13 février 1998;

c) les articles 40, 41 et 42 de la même loi;

d) l'article 43 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 44 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

36° a) artikel 172 van de Programmawet van 22 december 1989, gewijzigd door de wet van 20 juli 1991, de wet van 26 juni 1992 en de wet van 23 maart 1994;

b) artikel 173 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

c) artikelen 174 en 175 van dezelfde wet;

d) artikel 176 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 177 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

37° a) artikel 61 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, gewijzigd bij de wet van 24 december 2002 en de wet van 26 februari 2003;

b) artikel 62 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, de wet van 29 april 1996 en de wet van 12 augustus 2000;

c) artikel 63 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1990 en de wet van 26 februari 2003;

d) artikelen 64, 65, 68, 69, 70 en 71 van dezelfde wet;

38° artikel 176 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, gewijzigd bij koninklijk besluit van 30 maart 1994;

39° artikel 6 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 houdende uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen;

40° artikelen 26 en 27 van de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk;

41° a) artikel 170 van de gecoördineerde wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, gewijzigd door de wet van 20 december 1995, de wet van 24 december 1999 en de wet van 24 december 2002;

b) artikel 171 van dezelfde wet gewijzigd door de wet van 20 december 1995 en de wet van 24 december 1999;

c) artikelen 172 en 173 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 20 december 1995;

42° a) de artikelen 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, gewijzigd door de wet van 11 juni 2002;

b) artikel 88bis van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 11 juni 2002;

c) de artikelen 90, 91 en 92 van dezelfde wet;

d) artikel 93 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 94 van dezelfde wet;

43° a) artikelen 8, 9 en 10 van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels, gewijzigd bij de wet van 8 april 2003;

36° a) l'article 172 de la loi-programme du 22 décembre 1989, modifié par la loi du 20 juillet 1991, la loi du 26 juin 1992 et la loi du 23 mars 1994;

b) l'article 173 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

c) les articles 174 et 175 de la même loi;

d) l'article 176 de la même loi, remplacé par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 177 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

37° a) l'article 61 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, modifié par la loi du 24 décembre 2002 et la loi du 26 février 2003;

b) l'article 62 de la même loi, modifié par la loi du 6 août 1993, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 12 août 2000;

c) l'article 63 de la même loi, modifié par la loi du 6 août 1990 et la loi du 26 février 2003;

d) les articles 64, 65, 68, 69, 70 et 71 de la même loi;

38° l'article 176 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, modifié par l'arrêté royal du 30 mars 1994;

39° l'article 6 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays;

40° les articles 26 et 27 de la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesures sur le plan du droit du travail contre le travail;

41° a) L'article 170 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, modifié par la loi du 20 décembre 1995, la loi du 24 décembre 1999 et la loi du 24 décembre 2002;

b) l'article 171 de la même loi, modifié par la loi du 20 décembre 1995 et la loi du 24 décembre 1999;

c) les articles 172 et 173 de la même loi, modifiés par la loi du 20 décembre 1995;

42° a) les articles 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, modifiés par la loi du 11 juin 2002;

b) l'article 88bis de la même loi, inséré par la loi du 11 juin 2002;

c) les articles 90, 91 et 92 de la même loi;

d) l'article 93 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 94 de la même loi;

43° a) les articles 8, 9 et 10 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions, modifiés par la loi du 8 avril 2003;

b) artikelen 11, 12, 13 en 14 van hetzelfde koninklijk besluit;

44° artikelen 7, 8, 9, 10 en 11 van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling;

45° artikel 13 van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers;

46° artikelen 15, 16, 17, 18 en 19 van de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden;

47° artikelen 12, 14, 15, 16, 17 en 18 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers;

48° artikelen 25, 26, 27, 28, 29 en 30, eerste lid, van de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid;

49° artikelen 10, 11 en 12 van de wet van 13 juni 1999 betreffende de controle geneeskunde;

50° artikel 8, § 2, zevende lid, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking;

51° artikel 12*bis* van het Koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, ingevoegd door de wet van 24 december 2002;

52° artikelen 11, 12, 13, 14 en 15 van de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd;

53° de wet van 3 mei 2003 houdende oprichting van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, het Federale Coördinatiecomité en de Arrondissementscellen;

54° de artikelen 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, alinea 2, van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser.

b) les articles 11, 12, 13 et 14 du même arrêté royal;

44° les articles 7, 8, 9, 10 et 11 de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi;

45° l'article 13 de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs;

46° les articles 15, 16, 17, 18 et 19 de la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être;

47° les articles 12, 14, 15, 16, 17 et 18 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers;

48° les articles 25, 26, 27, 28, 29 et 30, alinéa 1er, de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale;

49° les articles 10, 11 et 12 de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle;

50° l'article 8, § 2, alinéa 7, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps;

51° l'article 12*bis* de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, inséré par la loi du 24 décembre 2002;

52° les articles 11, 12, 13, 14 et 15 de la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail;

53° la loi du 3 mai 2003 instituant le Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, le Comité fédéral de coordination et les Cellules d'arrondissement;

54° les articles 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, alinéa 2, de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur.

Art. 5

Overgangsbepaling

In afwijking van artikel 52 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités wordt een inbreuk op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van het Sociaal Strafwetboek wordt gesanctioneerd, gestraft hetzij op grond van de bepalingen van de artikelen 56, eerste lid, 1., en 57 van de wet van 5 december 1968, hetzij met een administratieve geldboete van 10 tot 250 euro.

Deze overgangsregeling geldt tot op het ogenblik van de inwerkingtreding van artikel 2, Sociaal Strafwetboek, art. 192, en van het artikel 4, Opheffingsbepalingen, 17°, a en c.

Alle andere bepalingen van het Sociaal Strafwetboek inzake opsporing, vaststelling en bestraffing zijn echter op deze inbreuken reeds van toepassing vanaf de inwerkingtreding van dit Wetboek.

Art. 5

Disposition transitoire

En dérogation à 52 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire qui n'est pas déjà sanctionnée par un autre article du code pénal social, est punie soit sur la base des dispositions des articles 56, alinéa 1er, 1., et 57 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, soit par une amende administrative de 10 à 250 euros.

La présent mesure transitoire vaut jusqu'au moment de l'entrée en vigueur de l'article 2, code pénal social, art. 192 et de l'article 4, Dispositions abrogatoires, 17°, a et c.

Toutes les autres dispositions du code pénal social en matière de recherche, de constatation et de sanction sont toutefois déjà applicables à partir de l'entrée en vigueur du présent code.

VOORONTWERP VAN WET (II)**onderworpen aan het advies van de Raad van State****Voorontwerp van wet houdende bepalingen van het sociaal strafrecht****HOOFDSTUK I****Algemene bepaling****Artikel 1****Bedoelde aangelegenheid**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II**Bepalingen van het sociaal strafrecht****Art. 2**

Beroep tegen de dwangmaatregelen die genomen zijn door de sociaal inspecteurs

§ 1. Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek of door de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 31, 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp van wetboek, kan beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de in artikel 28, § 2 van het voornoemd ontwerp van wetboek, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen kan tevens beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

De vordering wordt ingesteld en behandeld zoals in kortgeding overeenkomstig de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over het beroep na het openbaar ministerie te hebben gehoord.

§ 3. De voorzitter van de arbeidsrechtbank oefent een controle uit over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 van het voornoemd ontwerp van wetboek en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49 van het ontwerp van wetboek.

Zijn controle heeft ook betrekking op de wenselijkheid van het behoud van de inbeslagnemingen en verzegelingen

AVANT-PROJET DE LOI (II)**soumis à l'avis du Conseil d'État****Avant-projet de loi comportant des dispositions de droit pénal social****CHAPITRE PREMIER****Disposition générale****Article. 1er****Matière visée**

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

CHAPITRE II**Dispositions de droit pénal social****Art. 2**

Les recours contre les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 du projet de Code pénal social ou par les mesures prises en exécution des articles 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code peut former un recours auprès du président du tribunal du travail.

Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2 du projet de code précité, peut également former un recours auprès du président du tribunal du travail.

L'action est formée et instruite selon les formes du référé conformément aux articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire.

§ 2. Le président du tribunal du travail statue sur le recours après avoir entendu le ministère public.

§ 3. Le contrôle du président du tribunal de travail porte sur la légalité des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 du projet de code précité et des mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code.

Son contrôle porte également sur l'opportunité du maintien des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des

verricht ter uitvoering van de artikelen 35 en 38 van het voornoemd ontwerp van wetboek en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp wetboek.

Hij kan de volledige of gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen, eventueel onder voorwaarden.

§ 4. Het vonnis uitgesproken door de voorzitter van de arbeidsrechtbank is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande ieder verhaal en zonder borgstelling, indien de rechter deze niet heeft bevolen.

§ 5. De inbeslagnemingen, de verzegelingen of de maatregelen verricht in strijd met de artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 van het voornoemd ontwerp van wetboek zijn nietig.

Art. 3

Vorm, termijn en omvang van het beroep

De overtreder die de beslissing van de bevoegde administratie bedoeld bij artikel 86 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek betwist, tekent op straffe van verval binnen een termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing beroep aan bij de arbeidsrechtbank bij wege van een verzoekschrift.

Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing.

Het beroep tegen de beslissing van de bevoegde administratie maakt het geschil zelf aanhangig bij de arbeidsrechtbank zonder dat deze laatste het bedrag van de administratieve geldboeten mag verhogen.

HOOFDSTUK III

Bepaling tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 4

Artikel 582 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 27 juni 1969, de wet van 30 juni 1971, de wet van 23 april 1998, de Programmawet van 22 december 2002, de wet van 17 september 2005 en het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986, wordt aangevuld als volgt:

«9° betwistingen betreffende Hoofdstuk IX van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid.».

articles 35 et 38 du projet de code précité et des mesures prises en exécution des articles 37 et 43 à 49 du même projet de code.

Il peut ordonner, éventuellement sous conditions, la levée totale ou partielle des mesures.

§ 4. Le jugement rendu par le président du tribunal du travail est exécutoire par provision, nonobstant tout recours et sans caution, si le juge n'a pas ordonné qu'il en soit fourni une.

§ 5. Les saisies, les mises sous scellés ou les mesures pratiquées en contravention aux articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 du projet de code précité sont nulles.

Art. 3

Les forme, délai et étendue du recours

Le contrevenant qui conteste la décision de l'administration compétente visée à l'article 86 du projet de Code pénal social introduit, à peine de forclusion, un recours par voie de requête devant le tribunal du travail dans un délai de trois mois à compter de la notification de la décision.

Ce recours suspend l'exécution de la décision.

L'appel contre la décision de l'administration compétente saisit du fond du litige le tribunal du travail sans pour autant que ce dernier puisse augmenter le montant de l'amende administrative.

CHAPITRE III

Disposition modifiant le Code judiciaire

Art. 4

L'article 582, du Code judiciaire, modifié par la loi du 27 juin 1969, la loi du 30 juin 1971, la loi du 23 avril 1998, la loi-programme du 22 décembre 2002, la loi du 17 septembre 2005 et l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986, est complété comme suit :

«9° des contestations relatives au chapitre IX de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi.».

HOOFDSTUK IV

Slotbepaling

Art. 5

Slotbepaling

De Koning kan de artikelen van deze wet in het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek invoeren.

Daartoe kan Hij :

1° de volgorde en de nummering van de artikelen van deze wet veranderen en in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen;

2° de verwijzingen die voorkomen in de artikelen van deze wet, met de nieuwe nummering overeenbrengen;

3° zonder afbreuk te doen aan de beginselen die in de artikelen van deze wet vervat zijn, de redactie ervan wijzigen om ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen.

HOOFDSTUK V

Bepaling betreffende de inwerkingtreding

Art. 6

Bepaling betreffende de inwerkingtreding

De Koning bepaalt voor elk artikel van deze wet de dag waarop het in werking treedt.

CHAPITRE IV

Disposition finale

Art. 5

Disposition finale

Le Roi peut insérer les dispositions de la présente loi dans le projet de Code pénal social.

À cette fin, Il peut:

1° modifier l'ordre, la numérotation et, en général, la présentation des dispositions de la présente loi;

2° modifier les références qui sont contenues dans les dispositions de la présente loi en vue de les mettre en concordance avec la numérotation nouvelle;

3° modifier la rédaction des dispositions de la présente loi en vue d'assurer leur concordance et d'en unifier la terminologie sans qu'il puisse être porté atteinte aux principes inscrits dans ces dispositions.

CHAPITRE V

Disposition relative à l'entrée en vigueur

Art. 6

Disposition relative à l'entrée en vigueur

Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente loi.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Nr. 40.352/1

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 28 april 2006 door de minister van Justitie verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 29 juni 2006, van advies te dienen over een voorontwerp van wet «tot invoering van een Sociaal Strafwetboek», heeft, na de zaak te hebben onderzocht op de zittingen van 8 juni 2006 en 15 juni 2006, op laatstvermelde datum het volgende advies gegeven:

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond⁽¹⁾, alsmede van de te vervullen vormvereisten.

Daarnaast bevat dit advies ook een aantal opmerkingen over andere punten. Daaruit mag echter niet worden afgeleid dat de afdeling wetgeving binnen de haar toegemeten termijn, waarbinnen ook een groot aantal andere ontwerpen dienden te worden onderzocht, een exhaustief onderzoek van het ontwerp heeft kunnen verrichten.

*
* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt, luidens de memorie van toelichting, tot de hergroepering, in een gecoördineerd geheel, van de bepalingen betreffende de preventie van de inbreuken op het sociaal strafrecht, de incriminaties, de sancties en de administratieve geldboeten in de sociale wetten, evenals de strafrechtelijke procedureregels eigen aan die materie, en dit met het oog op een codificatie van het sociaal strafrecht. Daarnaast zijn ook bepalingen opgenomen omtrent de administratieve omkadering van het toezichts- en preventiebeleid, en wordt ook de uitoefening van het toezicht geregeld.

Artikel 2 van het ontwerp bevat een ontwerp van Sociaal Strafwetboek (hierna ook OSSW genoemd), dat bestaat uit twee boeken.

Boek I (artikelen 1 tot 120) heeft betrekking op de preventie, de vaststelling en de vervolging van de inbreuken en hun bestraffing in het algemeen. Boek I wordt onderverdeeld in zes titels:

- titel I betreft het beleid inzake preventie en toezicht (artikelen 1 tot 14);
- titel II regelt de uitoefening van het toezicht (artikelen 15 tot 61);
- titel III bevat bepalingen met betrekking tot de processen-verbaal (artikelen 62 tot 67);

⁽¹⁾ Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder rechtsgrond verstaan de overeenstemming met hogere rechtsnormen.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

N° 40.352/1

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, première chambre, saisi par la ministre de la Justice, le 28 avril 2006, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, prorogé au 29 juin 2006, sur un avant-projet loi «introduisant le Code de droit pénal social», après avoir examiné l'affaire en ses séances des 8 juin 2006 et 15 juin 2006, a donné, à cette dernière date, l'avis suivant:

En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique⁽¹⁾ et l'accomplissement des formalités prescrites.

Par ailleurs, le présent avis comporte également un certain nombre d'observations sur d'autres points. Il ne peut toutefois s'en déduire que, dans le délai qui lui est imparti, et dans lequel un grand nombre d'autres projets devaient aussi être examinés, la section de législation a pu procéder à un examen exhaustif du projet.

*
* *

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET

L'exposé des motifs indique que l'avant-projet de loi soumis pour avis vise à regrouper, dans un ensemble coordonné, les dispositions relatives à la prévention des infractions de droit pénal social, les incriminations, les sanctions pénales et les amendes administratives que comportent les lois sociales ainsi que les règles de procédure pénale propres à cette matière, et ce, dans la perspective d'une codification du droit pénal social. Le projet contient en outre des dispositions relatives à l'encadrement administratif de la politique de surveillance et de prévention et règle aussi l'exercice de la surveillance.

L'article 2 du projet établit un projet de Code pénal social (ci-après également dénommé PCPS), comportant deux livres.

Le livre premier (articles 1er à 120) concerne la prévention, la constatation et la poursuite des infractions et leur répression en général. Il est subdivisé en six titres:

- le titre premier a trait à la politique de prévention et de surveillance (articles 1er à 14);
- le titre II règle l'exercice de la surveillance (articles 15 à 61);
- le titre III comporte des dispositions relatives aux procès-verbaux (articles 62 à 67);

⁽¹⁾ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par fondement juridique la conformité aux normes juridiques supérieures.

- titel IV bevat bepalingen met betrekking tot de vervolging van de inbreuken (artikelen 68 tot 94);
- titel V bevat bijzondere bepalingen (artikelen 95 tot 104);
- titel VI betreft de bestraffing van de inbreuken in het algemeen (artikelen 105 tot 120).

Boek II (artikelen 121 tot 235) bevat bepalingen met betrekking tot de inbreuken en hun bestraffing in het bijzonder. Boek II wordt onderverdeeld in elf hoofdstukken:

- hoofdstuk I betreft de inbreuken tegen de persoon van de werknemer (artikelen 121 tot 143);
- hoofdstuk II betreft de inbreuken met betrekking tot de arbeidstijd (artikelen 144 tot 165);
- hoofdstuk III betreft de inbreuken op andere arbeidsvoorwaarden (artikelen 166 tot 179);
- hoofdstuk IV bevat strafbepalingen met betrekking tot de illegale arbeid (artikelen 180 tot 185);
- hoofdstuk V bevat strafbepalingen met betrekking tot de niet-aangegeven arbeid (artikelen 186 en 187);
- hoofdstuk VI betreft de inbreuken inzake de sociale documenten (artikelen 188 tot 191);
- hoofdstuk VII betreft de inbreuken inzake de collectieve arbeidsbetrekkingen (artikelen 192 tot 211);
- hoofdstuk VIII betreft de inbreuken met betrekking tot het toezicht (artikelen 212 tot 214);
- hoofdstuk IX bevat bepalingen met betrekking tot de inbreuken betreffende de sociale zekerheid (artikelen 215 tot 231);
- hoofdstuk X betreft de inbreuken inzake subsidies, vergoedingen en toelagen (artikel 233);
- hoofdstuk XI bevat gemeenschappelijke bepalingen van de voormelde hoofdstukken (artikelen 234 en 235).

Artikel 3 van het ontwerp van wet bevat bijna tachtig wijzigingsbepalingen betreffende een hele reeks wetten.

Artikel 4 van het ontwerp van wet bevat een reeks ophefingsbepalingen, en artikel 5 ervan een overgangsbepaling.

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

Het aan de Raad van State, afdeling wetgeving, voorgelegde dossier bevat enkel een nota, uitgaande van de minister van Begroting, waarin onder meer wordt gevraagd om een verslag betreffende de opbrengsten van de in het ontwerp bedoelde geldboetes te bezorgen, maar niet het begrotingsakkoord zelf. Dat akkoord zal blijkbaar pas worden verleend nadat het zo-even genoemde verslag is bezorgd.

De notificatie van de Ministerraad doet er bovendien van blijken dat, gelijktijdig met de vraag om advies aan de Raad van State, afdeling wetgeving, een vraag om advies aan de Nationale Arbeidsraad werd gericht.

De Ministerraad heeft derhalve niet kunnen kennis nemen en beraadslagen over alle bevindingen voortvloeiend uit de voorafgaande administratieve procedure, en evenmin heeft de Raad van State, afdeling wetgeving, daarvan kunnen kennis nemen.

- le titre IV comporte des dispositions relatives à la poursuite des infractions (articles 68 à 94);
- le titre V comporte des dispositions particulières (articles 95 à 104);
- le titre VI a trait à la répression des infractions en général (articles 105 à 120).

Le livre II (articles 121 à 235) comporte des dispositions relatives aux infractions et à leur répression en particulier. Il est subdivisé en onze chapitres:

- le chapitre premier concerne les infractions contre la personne du travailleur (articles 121 à 143);
- le chapitre II concerne les infractions en matière de temps de travail (articles 144 à 165);
- le chapitre III concerne les infractions aux autres conditions de travail (articles 166 à 179);
- le chapitre IV comporte des dispositions pénales relatives au travail irrégulier (articles 180 à 185);
- le chapitre V comporte des dispositions pénales relatives au travail non déclaré (articles 186 et 187);
- le chapitre VI a trait aux infractions concernant les documents sociaux (articles 188 à 191);
- le chapitre VII a trait aux infractions concernant les relations collectives de travail (articles 192 à 211);
- le chapitre VIII concerne les infractions en matière de contrôle (articles 212 à 214);
- le chapitre IX comporte des règles ayant trait aux infractions à la sécurité sociale (articles 215 à 231);
- le chapitre X concerne des infractions en matière de subventions, indemnités et allocations (article 233);
- le chapitre XI contient des règles communes aux chapitres précédents (articles 234 et 235).

L'article 3 du projet de loi contient environ quatre-vingts dispositions modifiant toute une série de lois.

L'article 4 du projet de loi contient une série de dispositions abrogatoires et l'article 5 de celui-ci une disposition transitoire.

FORMALITÉS PRÉALABLES

Si le dossier soumis au Conseil d'État, section de législation, contient une note du ministre du Budget demandant notamment de fournir un rapport sur les recettes générées par les amendes pécuniaires prévues par le projet, il ne contient pas l'accord budgétaire en tant que tel. Cet accord ne sera semble-t-il accordé qu'après production du rapport précité.

En outre, la notification du Conseil des ministres indique que parallèlement à la demande d'avis au Conseil d'État, section de législation, une demande d'avis a été adressée au Conseil national du travail.

Le Conseil des ministres n'a dès lors pas pu prendre connaissance de tous les éléments découlant de la procédure administrative préalable et en délibérer et le Conseil d'État, section de législation, n'a pas davantage pu en prendre connaissance.

Er moet evenwel worden opgemerkt dat de Raad van State principieel pas om advies kan worden gevraagd nadat het betrokken ontwerp alle achtereenvolgende stadia van de administratieve voorbereiding heeft doorgemaakt en het tot het vaststellen van het ontwerp bevoegde orgaan de mogelijkheid heeft gehad het ontwerp eventueel aan te passen in het licht van de vervulde vormvereisten⁽²⁾. Aldus wordt vermeden dat de Raad van State advies zou uitbrengen over een niet-definitieve ontwerptekst en wordt gewaarborgd dat het advies kan worden uitgebracht met een volledige kennis van alle terzake relevante elementen. Het nakomen van de zo-even in herinnering gebrachte regel is des te belangrijker wanneer het, zoals te dezen het geval is, gaat om een omvangrijk en maatschappelijk belangrijk ontwerp dat tal van principiële vragen doet rijzen.

Hoe dan ook moeten, indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van de voornoemde formaliteiten nog wijzigingen zou ondergaan, de gewijzigde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, aan de afdeling wetgeving worden voorgelegd.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Het codificeren en het uniformiseren van het sociaal strafrecht en van delen van het sociaal handhavingsrecht dragen onmiskenbaar bij tot een grotere duidelijkheid en doorzichtigheid, en daardoor ook tot een grotere rechtszekerheid en doeltreffendheid van het sociaal recht. Het uitwerken van een «Sociaal Strafwetboek» moet dan ook als zodanig positief worden beoordeeld.

Nochtans kan de vraag rijzen of het raadzaam is om ook specifieke strafbaarstellingen in dat wetboek op te nemen, zoals thans het geval is in de artikelen 121 tot 233 ervan. Die strafbaarstellingen hebben veelal betrekking op de overtreding van specifieke bepalingen uit de sociale wetgeving. De juiste draagwijdte ervan kan enkel worden bepaald als ze worden gelezen in samenhang met die specifieke bepalingen. Voorheen waren die strafbaarstellingen opgenomen in de wetten waarnaar ze verwijzen, maar thans worden ze samengebracht in het Sociaal Strafwetboek. In de oorspronkelijke wetten wordt telkens wel een bepaling opgenomen die onder meer verwijst naar de strafbaarstelling in het Sociaal Strafwetboek, maar dan wel niet met aanduiding van het precieze artikel in het Sociaal Strafwetboek.

Door die werkwijze worden de betrokken bepalingen onttrokken aan hun normatieve context, wat niet bevorderlijk is voor een goed begrip van de betrokken bepalingen. Bovendien wordt de kenbaarheid ervan voor de rechtsonderhorigen bemoeilijkt doordat zij tussen een veelheid van strafbepalingen op zoek zullen dienen te gaan naar de voor hen relevante bepalingen.

⁽²⁾ R.v.St., nr. 71.514, 3 februari 1998, Roos.

Or, il convient de souligner que l'avis du Conseil d'État ne peut être demandé qu'après que le projet concerné a franchi toutes les phases successives de son élaboration administrative et que l'organe compétent pour établir le projet a eu la possibilité d'adapter éventuellement le projet à la lumière des formalités accomplies⁽²⁾. On évite ainsi que le Conseil d'État donne un avis sur un projet de texte non définitif et on s'assure du fait que l'avis pourra être donné en toute connaissance de cause. Le respect de la règle rappelée ci-dessus s'impose d'autant plus lorsque, comme en l'espèce, il s'agit d'un projet de grande ampleur et socialement important, qui soulève de nombreuses questions de principe.

Quoiqu'il en soit, si à la suite des formalités précitées le texte soumis au Conseil d'État devait encore subir des modifications, l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État impose de soumettre les dispositions modifiées à la section de législation.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

1. La codification et l'uniformisation du droit pénal social et de parties des systèmes de sanction prévus par la législation sociale contribuent indéniablement à améliorer l'intelligibilité et la transparence du droit social et dès lors à en renforcer également la sécurité juridique et l'efficacité. En tant que telle, l'élaboration d'un «Code pénal social» doit par conséquent recevoir un accueil positif.

On peut cependant se demander s'il est judicieux de faire également figurer dans ce code des incriminations spécifiques, comme c'est présentement le cas dans les articles 121 à 233 de celui-ci. Ces incriminations concernent généralement le non-respect de dispositions spécifiques de la législation sociale. Pour en déterminer la portée exacte, une lecture conjointe de ces dispositions spécifiques s'impose. Ces incriminations qui figuraient auparavant dans les lois auxquelles elles réfèrent sont maintenant regroupées dans le Code pénal social. Si une disposition renvoyant notamment à l'incrimination prévue par le Code pénal social figure chaque fois dans les lois d'origine, elle n'indique toutefois pas précisément l'article concerné.

Ce procédé a pour effet de soustraire les dispositions en cause à leur contexte normatif, ce qui nuit à leur bonne compréhension. Cela rend en outre malaisée leur accessibilité par les justiciables dès lors qu'ils devront rechercher les dispositions les concernant parmi une multitude de dispositions pénales.

⁽²⁾ C.E., n° 71.514, 3 février 1998, Roos.

2. Al is de Raad van State, afdeling wetgeving, zich ervan bewust dat, vooral in de sociaal-economische wetgeving, het onderscheid tussen de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de bestuurlijke politie en de bevoegdheden uitgeoefend in het raam van de gerechtelijke politie niet altijd op een duidelijke wijze te maken valt en er tussen beide bevoegdheden interferenties bestaan ⁽³⁾, en al blijkt uit de memorie van toelichting dat de stellers van het ontwerp met dit onderscheid rekening hebben gehouden, rijst de vraag of beide bevoegdheden nog niet beter ten aanzien van elkaar dienen te worden afgelijnd ⁽⁴⁾. Ter zake wordt nader verwezen naar opmerking 1 bij de ontworpen artikelen 34 en 38, opmerking 1 bij het ontworpen artikel 39 en opmerking 1 bij het ontworpen artikel 54.

3. Zoals thans reeds het geval is, mogen de sociale inspecteurs in de uitoefening van hun toezichtstaak een reeks maatregelen nemen die een invloed kunnen hebben op de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of die de uitvoering ervan zelfs onmogelijk kunnen maken (artikelen 44 en volgende OSSW). Bovendien wordt voorzien in een reeks bijkomende straffen die eenzelfde gevolg hebben (artikelen 110 en 111 OSSW).

Vraag is of de thans in de artikelen 26 en 27 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten opgenomen regels een volledig afdoende sociale bescherming voor de betrokken werknemers bieden ⁽⁵⁾, en of niet van de gelegenheid zou kunnen worden gebruik gemaakt om de thans betreffende die regels bestaande interpretatieproblemen op te lossen.

4. Het ontwerp bevat, zoals reeds werd aangestipt, tal van bepalingen die momenteel elders in de regelgeving voorkomen ⁽⁶⁾. Het verdient aanbeveling aan de memorie van toelichting een concordantietabel te voegen waarin de oorsprong van de in het ontwerp opgenomen bepalingen wordt aangegeven.

2. Même si le Conseil d'État, section de législation, est conscient de ce que la distinction entre les compétences exercées dans le cadre de la police administrative et celles exercées dans le cadre de la police judiciaire n'est pas toujours facile à opérer, surtout dans la législation socio-économique, et que des interférences existent entre les deux ⁽³⁾, et même s'il résulte de l'exposé des motifs que les auteurs du projet ont tenu compte de cette distinction, la question se pose néanmoins sur le point de savoir si ces deux compétences ne doivent pas encore mieux être distinguées l'une de l'autre ⁽⁴⁾. À cet égard, il est renvoyé notamment à l'observation 1 sous les articles 34 et 38 en projet, à l'observation 1 sous l'article 39 en projet et à l'observation 1 sous l'article 54 en projet.

3. Comme c'est déjà le cas actuellement, dans l'exercice de leur mission de surveillance, les inspecteurs sociaux peuvent prendre un certain nombre de mesures susceptibles d'influencer l'exécution du contrat de travail, voire en neutraliser l'exécution (articles 44 et suivants du PCPS). Le texte prévoit en outre une série de peines complémentaires ayant un effet identique (articles 110 et 111 PCPS).

La question peut se poser de savoir si les règles figurant actuellement dans les articles 26 et 27 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail offrent une protection sociale parfaitement adéquate aux travailleurs concernés ⁽⁵⁾, et si l'occasion ne pourrait pas être mise à profit pour apporter une solution aux problèmes d'interprétation actuellement soulevés par ces règles.

4. Comme il a déjà été souligné, le projet contient un grand nombre de règles inscrites ailleurs dans la réglementation ⁽⁶⁾. Il est recommandé de joindre à l'exposé des motifs une table de concordance indiquant l'origine des dispositions incorporées au projet.

⁽³⁾ Zie over het onderscheid tussen toezichts- en opsporingsbevoegdheden en over de problemen die in dit verband kunnen rijzen, A. DE NAUW en B. BRONDERS, «De bevoegdheden van toezichtsambtenaren in de milieuwetten. Van onderzoek naar opsporing en van opsporing naar controle», in *Liber Amicorum E. KRINGS*, Brussel, 1991, 75-95; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, *Manuel de Procédure pénale*, Luik, 1989, 209-210. Raadpl. ook A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gent, 1994, 52-53 en 75-76.

⁽⁴⁾ Ook de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt maakt een duidelijk onderscheid tussen de gerechtelijke en de bestuurlijke politie.

⁽⁵⁾ Zie ook, m.b.t. de sluiting van de onderneming, de opmerking bij artikel 16 van de onder artikel 3 opgenomen wijzigingsbepalingen.

⁽⁶⁾ In het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (*Parl. St.*, Kamer, DOC 512518/001) worden bovendien aan de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie, die bij de wet die thans in ontwerpvorm voorligt, zal worden opgeheven (zie artikel 4), nog een aantal bepalingen toegevoegd die in belangrijke mate overeenstemmen met in het ontworpen Sociaal Strafwetboek opgenomen bepalingen.

⁽³⁾ Voir au sujet de la distinction entre les compétences de surveillance et de recherche et des problèmes pouvant surgir à cet égard, A. DE NAUW en B. BRONDERS, «De bevoegdheden van toezichtsambtenaren in de milieuwetten. Van onderzoek naar opsporing en van opsporing naar controle», in *Liber Amicorum E. KRINGS*, Bruxelles, 1991, 75-95; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, *Manuel de Procédure pénale*, Liège, 1989, 209-210. Consulter également A. DE NAUW, *Les métamorphoses administratives du droit pénal de l'entreprise*, Gand, 1994, 5253 et 75-76.

⁽⁴⁾ La loi du 5 août 1992 sur la fonction de police distingue clairement la police judiciaire et la police administrative.

⁽⁵⁾ Voir également en ce qui concerne la fermeture d'entreprise, l'observation sous l'article 16 des dispositions modificatives figurant sous l'article 3.

⁽⁶⁾ Le projet de loi portant des dispositions diverses (*Doc. parl.*, Chambre, DOC 512518/001) ajoute par ailleurs encore à la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail, que la loi dont le projet est actuellement à l'examen, entend abroger (voir l'article 4), un certain nombre de dispositions correspondant dans une large mesure aux règles prévues par le Code pénal social.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

Het opschrift van de ontworpen wet luidt «Wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek». Dat wetboek bevat evenwel meer dan louter strafrechtelijke bepalingen. Zo handelt, in boek I ervan, titel I over het beleid inzake toezicht en preventie, titel II (grotendeels) over de uitoefening van het toezicht, titel III over bepalingen inzake processen-verbaal, bevat titel IV bepalingen inzake de vervolging van de inbreuken, en tenslotte titel V een aantal strafprocesrechtelijke en bestuursrechtelijke bepalingen.

Gelet op wat voorafgaat dienen de stellers van het ontwerp na te gaan of het niet mogelijk is het ontwerp te voorzien van een ander opschrift dat beter de inhoud van de ontworpen bepalingen weergeeft.

Voordracht

Het ontwerp wordt voorgedragen door de ministers van Justitie en van Sociale zaken en Volksgezondheid. Een aantal bepalingen ervan hebben evenwel betrekking op aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de ministers van Binnenlandse Zaken en van Financiën (zie de ontworpen artikelen 2, eerste lid, 8° en 9°, 7, eerste lid, 10, eerste lid, 20 en 77, tweede lid, van het Sociaal Strafwetboek). Ook de laatstgenoemde ministers dienen derhalve het ontwerp voor te dragen.

Artikel 1

Luidens artikel 1 regelt de wet die thans in ontwerpvorm voorligt, een aangelegenheid bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Globaal genomen is deze kwalificatie correct. Het ontwerp bevat evenwel een aantal bepalingen waarbij aan rechtscolleges bevoegdheden worden toegekend, zoals de ontworpen artikelen 54 en 88 van het Sociaal Strafwetboek en artikel 9 van de wijzigingsbepalingen onder artikel 3 van het ontwerp ⁽⁷⁾.

Zoals de Raad van State, afdeling wetgeving, er reeds meermaals heeft op gewezen, volgt uit de samenhang van artikel 77, eerste lid, 3°, van de Grondwet met artikel 77, eerste lid, 9°, van de Grondwet, dat het bepalen van de bevoegdheid van de hoven en rechtbanken een volledig bicamerale aangelegenheid is ⁽⁸⁾. De bevoegdheidstoekenningen aan rechtscolleges in de genoemde artikelen dienen derhalve uit het ontwerp te worden gelicht en te worden ondergebracht in een afzonderlijk ontwerp dat de volledig bicamerale procedure dient te doorlopen.

⁽⁷⁾ Zie over deze wijze van indeling de opmerking bij artikel 3 van het ontwerp.

⁽⁸⁾ Zie o.m. de adviezen 24.111/AG-AV/2/V en 24.594/AG-AV/2/V van 10 en 18 oktober 1995 over twee ontwerpen van wet «tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen», *Parl. St.*, Kamer, 1995-96, nr. 364/1 en 24.615/AG-AV/2 van 9 november 1995 over een ontwerp van wet «betreffende gerechtelijk akkoord», *Parl. St.*, Kamer, 1995-96, nr. 329/1.

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

La loi en projet a pour intitulé «loi introduisant le Code pénal social». Ce code ne contient cependant pas exclusivement des dispositions strictement pénales. Ainsi, son livre premier, titre premier, traite de la politique en matière de surveillance et de prévention, son titre II (en grande partie) de l'exercice de la surveillance, son titre III des règles en matière de verbalisation, son titre IV comporte des dispositions en matière de poursuite des infractions, et enfin, son titre V un certain nombre de règles de procédure pénale et administrative.

Les auteurs du projet doivent par conséquent examiner la possibilité de donner au projet un autre intitulé reflétant mieux le contenu de ses dispositions.

Présentation

Le projet est présenté par les ministres de la Justice et des Affaires sociales et de la Santé publique. Certaines de ses dispositions concernent cependant des matières relevant de la compétence des ministres de l'Intérieur et des Finances (voir les articles 2, alinéa 1er, 8° et 9°, 7, alinéa 1er, 10, alinéa 1er, 20 et 77, alinéa 2, en projet du Code pénal social). Les ministres précités doivent dès lors également être associés à la présentation du projet.

Article 1er

L'article 1er de la loi actuellement en projet porte qu'elle règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Cette qualification est globalement correcte. Certaines dispositions du projet attribuent toutefois des compétences à des juridictions, tels les articles 54 et 88 du Code pénal social et l'article 9 des dispositions modificatives sous l'article 3 du projet ⁽⁷⁾.

Ainsi que le Conseil d'État, section de législation, l'a déjà relevé à plusieurs reprises, il résulte du rapprochement de l'article 77, alinéa 1er, 3°, de la Constitution et de l'article 77, alinéa 1er, 9°, de la Constitution, que la détermination de la compétence des cours et tribunaux est une matière intégralement bicamérale ⁽⁸⁾. Les attributions de compétence aux juridictions figurant dans les articles précités doivent dès lors être omises du projet et transférées dans un projet distinct qui devra suivre la procédure bicamérale intégrale.

⁽⁷⁾ Sur cette méthode de division, voir l'observation sous l'article 3 du projet.

⁽⁸⁾ Voir notamment les avis 24.111/AGAV/2/V et 24.594/AGAV/2/V des 10 et 18 octobre 1995, sur deux projets de loi «modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers», *Doc. parl.*, Chambre, 199596, n° 364/1 et 24.615/AG-AV/2 du 9 novembre 1995 sur un projet de loi «relative au concordat judiciaire», *Doc. parl.*, Chambre, 199596, n° 329/1.

Wat betreft de bepalingen die wijzigingen aanbrengen aan het Gerechtelijk Wetboek, kan zulks wetgevingstechnisch zonder enig probleem gebeuren. Wat betreft de bevoegdheidstoekenningen vervat in de ontworpen artikelen 54 en 88 van het Sociaal Strafwetboek, zou kunnen worden gewerkt met aanvullende bepalingen op het Sociaal Strafwetboek, om te vermijden dat de bepalingen waarbij de bevoegdheidstoekenningen worden verricht, buiten het Sociaal Strafwetboek zouden blijven ⁽⁹⁾.

Artikel 2

Boek I ⁽¹⁰⁾ - Titel I OSSW

De ontworpen titel I van boek I van het Sociaal Strafwetboek heeft betrekking op «het beleid inzake preventie en toezicht», en meer bepaald op de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude. Zeker dit laatste begrip heeft een ruime draagwijdte.

Aangezien de vraag omtrent de bevoegdheid van de federale wetgever mede afhangt van het toepassingsgebied van titel I, boek I, van het Sociaal Strafwetboek, is het van belang dat dit toepassingsgebied zo nauwkeurig mogelijk wordt omschreven. Wat dat betreft moet evenwel worden vastgesteld dat aan het begrip «sociale fraude» een gevarieerde invulling kan worden gegeven ⁽¹¹⁾, die niet uitsluit dat eronder aangelegenheden worden gecatalogeerd die niet tot de federale bevoegdheidssfeer behoren. Zo zou bijvoorbeeld ook «sociale fraude» kunnen worden gepleegd op het vlak van tegemoetkomingen die in het raam van de bijstand aan personen worden toegekend.

Het is derhalve vanuit bevoegdheidsrechtelijk oogpunt verkiezelijk dat in de ontworpen regeling een meer afgebakende omschrijving van het toepassingsgebied wordt gegeven en dat daartoe in het bijzonder een definitie wordt opgenomen van het begrip «sociale fraude».

Artikel 1 OSSW

1. Luidens het ontworpen artikel 1, eerste lid, wordt het beleid van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude bepaald door de Ministerraad. Tenzij het in de bedoeling van de stellers van het voorontwerp ligt om de Ministerraad een nieuwe bevoegdheid te verlenen waarover deze nog niet beschikt, komt dat onderdeel van het ontworpen artikel 1, eerste lid, neer op de bevestiging van een reeds van toepassing zijnd beginsel en is het vanuit juridisch oogpunt overbodig. Hetzelfde geldt overigens voor de in het ontworpen artikel 1, tweede lid, opgenomen regel.

⁽⁹⁾ De redactie van de onderdelen van de artikelen 54 en 88 die onder artikel 78 van de Grondwet ressorteren, moet dan wel worden aangepast.

⁽¹⁰⁾ En niet, in de Nederlandse tekst, «Eerste boek».

⁽¹¹⁾ In de memorie van toelichting wordt gewag gemaakt van «iedere handeling, of ommissie, al dan niet op georganiseerde wijze en ongeacht het doel, die de sociale solidariteit aantast».

Ceci ne pose aucun problème du point de vue légistique pour les dispositions apportant des modifications au Code judiciaire. En ce qui concerne les attributions de compétence prévues par les articles 54 et 88 en projet du Code pénal social, on pourrait envisager de procéder par la voie de dispositions additionnelles à celui-ci afin d'éviter que les règles attributives de compétence n'y figurent pas ⁽⁹⁾.

Article 2

Livre premier ⁽¹⁰⁾ - Titre premier PCPS

Le titre premier en projet du livre premier du Code pénal social concerne «la politique de prévention et de surveillance», et notamment la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale. Cette dernière notion, en particulier, a une large portée.

Sachant que la question de la compétence du législateur fédéral dépend notamment du champ d'application du titre premier, livre premier, du Code pénal social, il est important de définir ce champ d'application aussi précisément que possible. À cet égard, force est de constater que la notion de «fraude sociale» peut avoir de multiples significations ⁽¹¹⁾, ce qui n'exclurait pas que pourraient y être rangées des matières ne relevant pas de la sphère de compétence fédérale. Une «fraude sociale» pourrait par exemple également être commise en matière d'allocations attribuées dans le cadre de l'aide aux personnes.

Du point de vue de la répartition des compétences, le texte en projet devrait par conséquent mieux circonscrire son champ d'application en définissant spécialement la notion de «fraude sociale».

Article 1er du PCPS

1. Selon l'article 1er, alinéa 1er, en projet, c'est le Conseil des ministres qui définit la politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale. Sauf à considérer que les auteurs de l'avant-projet entendent attribuer au Conseil des ministres une compétence nouvelle dont il ne dispose pas encore, cette partie de l'article 1er, alinéa 1er, en projet se borne à confirmer un principe déjà applicable et est juridiquement superflue. La même observation vaut d'ailleurs pour la règle figurant à l'article 1er, alinéa 2, en projet.

⁽⁹⁾ Il s'imposerait alors d'adapter la rédaction des subdivisions des articles 54 et 88 relevant de l'article 78 de la Constitution.

⁽¹⁰⁾ Dans le texte néerlandais «Boek I» et non «Eerste boek».

⁽¹¹⁾ L'exposé des motifs fait état de «tout comportement ou omission, qu'il soit ou non organisé et quel que soit son but, qui porte atteinte à la solidarité sociale».

Indien het daarentegen de bedoeling zou zijn om de Ministerraad terzake een bijkomende bevoegdheid te verlenen, zou die bevoegdheid op een meer afgebakende en expliciete wijze moeten worden omschreven. Het is immers enkel in uitzonderlijke gevallen dat aan de Ministerraad een eigen bevoegdheid kan worden opgedragen. Die bevoegdheid dient dan overigens in overeenstemming te zijn met de grondwettelijke regels die het optreden van de uitvoerende macht beheersen.

2. Uit het opschrift van titel I («Het beleid inzake preventie en toezicht») en uit het geheel van de bepalingen van die titel blijkt dat het in het ontworpen artikel 1 bedoelde beleid geen betrekking heeft op de opsporing en de vervolging van misdrijven, maar enkel op de preventie en de administratief-rechtelijke handhaving. Zo artikel 1 behouden dient te blijven, wordt zulks best, onverminderd de vorige opmerking, in de tekst van artikel 1 tot uitdrukking gebracht.

3. Het ontworpen artikel 1, derde lid, bevat slechts een toelichting, en ontbeert derhalve normatieve draagwijdte. Die bepaling wordt dan ook beter weggelaten.

Artikel 2 OSSW

1. In het ontworpen artikel 2, eerste lid, 6°, wordt bepaald dat de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude onder meer bestaat uit «een vertegenwoordiger die is aangewezen door iedere bevoegde overheid inzake tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit krachtens artikel 6, § 1, IX, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zijnde vier vertegenwoordigers».

Zoals de Raad van State, afdeling wetgeving, in het verleden al heeft opgemerkt, brengt de autonomie van de gewesten met zich mee dat het niet aanwijzen of niet voordragen van de betrokken leden door de bevoegde gewestoverheid geen invloed kan hebben op de regelmatigheid van de samenstelling, noch op de geldigheid van de door de Raad genomen beslissingen of uitgebrachte adviezen ⁽¹²⁾. De federale wetgever kan immers de gewesten niet de verplichting opleggen om vertegenwoordigers in de Raad aan te wijzen of voor te dragen. Bovendien kan, voor zover de Raad beslissingsbevoegdheid bezit, aan de vertegenwoordigers van de gewesten geen beslissende stem worden toegekend.

⁽¹²⁾ Zie o.m. advies 34.339/AV van 29 april 2003 bij een voorontwerp van decreet «betreffende het preventieve gezondheidsbeleid», *Parl. St.*, VI. Parl., 2002-03, nr. 1709/1; advies 38.161/AV van 24 maart 2005 over een voorstel van wet «tot wijziging van de wet van 16 juli 1973 met het oog op de splitsing van de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie», *Parl. St.*, Kamer, 2004-05, nr. 1572/2 en advies 39.847/VR en 39.848/VR van 8 februari 2006 over een voorstel van wet «tot oprichting van een Federale Adviesraad voor Senioren» en een voorstel van wet «tot oprichting van een Federale Adviesraad voor de sector van de senioren», *Parl. St.*, Senaat, 2004-05, nr. 1027/3.

Si en revanche, il s'agit d'attribuer une compétence supplémentaire au conseil des ministres, il s'imposerait de la définir de manière plus précise et explicite. Il est en effet exceptionnel que le Conseil des ministres puisse se voir déléguer une compétence propre. Cette compétence doit au demeurant encore se concilier avec les règles constitutionnelles gouvernant l'intervention du pouvoir exécutif.

2. De l'intitulé du titre premier («La politique de prévention et de surveillance») et de l'ensemble des dispositions de ce titre, il se déduit que la politique visée à l'article 1er ne concerne que la prévention et la sanction administrative des infractions à l'exclusion de la recherche et de la poursuite de celles-ci. Si l'article 1er doit être maintenu, il serait préférable d'énoncer ceci dans le texte de celui-ci, sans préjudice de l'observation précédente.

3. L'article 1er, alinéa 3, en projet n'ayant que la nature d'un commentaire, il est dépourvu de portée normative. Mieux vaudrait par conséquent omettre cette disposition.

Article 2 du PCPS

1. L'article 2, alinéa 1er, 6°, en projet, dispose que le conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale est notamment composé «d'un représentant désigné par chaque autorité compétente en matière d'occupation de travailleurs étrangers en vertu de l'article 6, § 1er, IX, 3°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, soit quatre représentants».

Comme le Conseil d'État, section de législation, l'a déjà relevé dans le passé, l'autonomie des régions implique que l'absence de désignation ou de présentation par l'autorité régionale compétente des membres concernés ne peut avoir de répercussion sur la régularité de la composition du conseil et sur la validité des décisions prises ou des avis émis par celui-ci ⁽¹²⁾. Le législateur fédéral ne peut en effet imposer aux régions de désigner ou de présenter des représentants au conseil. En outre, si le conseil dispose d'un pouvoir de décision, les représentants des régions ne peuvent se voir attribuer de voix délibérative.

⁽¹²⁾ Voir notamment l'avis 34.339/AV du 29 avril 2003 sur un avant-projet de décret «relatif à la politique de santé préventive» *M.B.* mardi 3 février 2004, *Doc. parl.*, Parl. fl., 2002-03, n° 1709/1; l'avis 38.161/AV du 24 mars 2005 sur une proposition de loi «modifiant la loi du 16 juillet 1973, en vue de scinder la Commission nationale permanente du Pacte culturel», *Doc. parl.*, Chambre, 2004-05, n° 1572/2 et l'avis 39.847/VR et 39.848/VR du 8 février 2006 sur une proposition de loi «portant création d'un Conseil consultatif fédéral des seniors» et une proposition de loi «instituant un Comité consultatif fédéral pour le secteur des seniors», *Doc. parl.*, Sénat, 2004-05, n° 1027/3.

Wanneer de federale wetgever de gewesten meer dan op een louter facultatieve basis vertegenwoordigd wil zien in de Raad, dient in beginsel toepassing te worden gemaakt van artikel 92ter van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Dit impliceert dat de aanwijzing van de betrokken vertegenwoordigers het voorwerp dient uit te maken van een koninklijk besluit, vastgesteld na overleg in de Ministerraad, genomen na akkoord van de bevoegde regeringen. Eventueel zou daartoe ook met de gewesten een samenwerkingsakkoord kunnen worden gesloten.

2. Het verdient aanbeveling om de regels betreffende de samenstelling van de Raad aan te vullen met een regeling inzake de plaatsvervanging van de leden ervan.

3. Tenzij het de bedoeling zou zijn om de voorwaarden bedoeld in het ontworpen artikel 2, tweede en derde lid, te laten afhangen van *ad hoc*-beslissingen van de Raad, kan worden overwogen om in het voorontwerp uitdrukkelijk in te schrijven dat de betrokken voorwaarden in een huishoudelijk reglement zullen worden vastgesteld.

4. Teneinde toekomstige verwijzingsproblemen te voorkomen, dienen het tweede en het derde lid van het ontworpen artikel 2 in de Nederlandse tekst typografisch duidelijker van elkaar te worden onderscheiden. Ook op andere plaatsen van het ontwerp worden, steeds in de Nederlandse tekst, de leden typografisch onvoldoende onderscheiden, wat dient te worden verholpen.

Artikel 4 OSSW

De vraag kan rijzen of de bij het ontworpen artikel 4, tweede lid, bedoelde mogelijkheid om een onderwijsopdracht uit te oefenen, niet aan beperkingen dient te worden onderworpen.

Artikel 5 OSSW

1. Wat betreft de notie «beslissingen van de Ministerraad» bedoeld in het ontworpen artikel 5, tweede lid, wordt verwezen naar opmerking 1 bij het ontworpen artikel 1.

2. In het ontworpen artikel 5, derde lid, schrijve men «dit wetboek» in plaats van «deze wet».

3. Het in het ontworpen artikel 5, derde lid, bedoelde verslag lijkt ook te moeten worden bezorgd aan de voorzitter van de Senaat.

Artikel 7 OSSW

Het is onduidelijk wat het voorwerp en het juridische statuut is van de in het ontworpen artikel 7 bedoelde partnerschaps-overeenkomsten ⁽¹³⁾. Ook moet worden gespecificeerd welke

⁽¹³⁾ Zo rijst onder meer de vraag of de in het ontworpen artikel 7, derde lid, opgenomen omschrijving al dan niet limitatief bedoeld is.

Si le législateur fédéral souhaite que la représentation des régions au conseil ne soit pas purement facultative, l'article 92ter de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980 doit en principe être appliqué. Il en résulte que la désignation des représentants concernés doit faire l'objet d'un arrêté royal, adopté après délibération en Conseil des ministres, après l'accord des gouvernements compétents. Le cas échéant, un accord de coopération pourrait également être conclu avec les régions à cet effet.

2. Il conviendrait de compléter les règles relatives à la composition du conseil par un mécanisme de suppléance de ses membres.

3. Sauf à considérer qu'on entend faire dépendre les conditions visées à l'article 2, alinéas 2 et 3, de décisions *ad hoc* du conseil, l'avant-projet pourrait expressément prévoir qu'un règlement d'ordre intérieur fixera ces conditions.

4. Afin de prévenir de futurs problèmes de référence, les deuxième et troisième alinéas de l'article 2 du texte néerlandais doivent être plus clairement séparés l'un de l'autre du point de vue typographique. À d'autres endroits du texte néerlandais, la distinction typographique des alinéas est également imparfaite, ce à quoi il convient de remédier.

Article 4 du PCPS

On peut se demander si la possibilité d'exercer une fonction d'enseignement, visée à l'article 4, alinéa 2, en projet, ne doit pas être soumise à des restrictions.

Article 5 du PCPS

1. En ce qui concerne la notion de «décisions du Conseil des ministres», visée à l'article 5, alinéa 2, en projet il est renvoyé à l'observation 1 sous l'article 1er en projet.

2. À l'article 5, alinéa 3, en projet on écrira «du présent code» au lieu de «de la présente loi».

3. Le rapport visé à l'article 5, alinéa 3, en projet semble également devoir être communiqué au président du Sénat.

Article 7 du PCPS

On n'aperçoit pas quel est l'objet et le statut juridique des «conventions de partenariat», visées à l'article 7 en projet ⁽¹³⁾. Il faut également spécifier quelles organisations peuvent

⁽¹³⁾ Ainsi se pose notamment la question de savoir si la définition figurant à l'article 7, alinéa 3, est ou non limitative.

de organisaties zijn waarmee een partnerschapsovereenkomst kan worden gesloten ⁽¹⁴⁾. Zulks klemmt des te meer nu die organisaties het recht hebben om zich onder de in het ontworpen artikel 104 omschreven voorwaarden burgerlijke partij te stellen.

Artikel 8 OSSW

1. In het ontworpen artikel 8, vierde lid, schrappe men het overbodige woord «verplicht».

2. Gelet op de raakvlakken tussen het toezicht, de opsporing en de vervolging, en op de eenheid en de ondeelbaarheid van het openbaar ministerie, kan worden overwogen om de in het ontworpen artikel 8, vierde lid, 1°, bedoelde magistraat te laten aanwijzen door het College van Procureurs-generaal.

3. In het ontworpen artikel 8, achtste lid, schrijf men in de Nederlandse tekst «is eveneens dit van de Raad» in plaats van «is dit eveneens van de Raad».

4. Bij het ontworpen artikel 9, 11°, wordt het Comité belast met «het verbeteren, in samenwerking met de betrokken besturen, van het opstellen van de processen-verbaal van vaststellingen van inbreuken». Er zou moeten worden verduidelijkt wat de draagwijdte is van de in die bepaling beoogde «verbetering». Deze dient uiteraard een algemene draagwijdte te bezitten. Tevens dient erover te worden gewaakt dat rekening wordt gehouden met het opsporings- en vervolgingsbeleid van het openbaar ministerie.

Artikel 10 OSSW

In het ontworpen artikel 10, tweede lid – dat overigens, nu het een afwijking betreft van het bepaalde in het ontworpen artikel 10, eerste lid, taalkundig beter zou moeten aansluiten op deze laatste bepaling – worden best criteria opgenomen op grond waarvan één cel verschillende arrondissementen kan bevatten. Tevens zou moeten worden bepaald wie erover beslist verschillende arrondissementen in één enkele cel te groeperen.

Artikel 14 OSSW

1. In een normatieve tekst horen enkel eigenlijke rechtsregels thuis, en bijgevolg geen aanbevelingen. Het ontworpen artikel 14, derde lid, dient bijgevolg in het licht van dit voorschrift te worden aangepast.

2. Onverminderd opmerking 1, dient te worden gespecificeerd naar welke dienst in het ontworpen artikel 14, derde lid, juist wordt verwezen door de vermelding «het Toezicht op de sociale wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociale (lees: Sociaal) Overleg».

⁽¹⁴⁾ Te dien aanzien dient te worden opgemerkt dat in artikel 9, tweede en vierde lid, van de wet van 3 mei 2003 houdende oprichting van de Federale Raad voor de strijd tegen de illegale arbeid, en de sociale fraude, het Federale Coördinatiecomité en de arrondissementscellen gewaakt wordt gemaakt van «beroepsorganisaties».

conclure une convention de partenariat ⁽¹⁴⁾. Cela s'impose d'autant plus que ces organisations ont le droit de se constituer partie civile dans les conditions précisées à l'article 104 en projet.

Article 8 du PCPS

1. Dès lors qu'il est superflu, le mot «obligatoirement» sera omis de l'article 8, alinéa 4, en projet.

2. Eu égard au fait qu'il existe des points communs entre la surveillance, la recherche et la poursuite et que le ministère public est un et indivisible, on peut envisager de faire désigner le magistrat visé à l'article 8, alinéa 4, 1°, en projet, par le Collège des procureurs généraux.

3. Dans le texte néerlandais de l'article 8, alinéa 8, en projet on écrira «is eveneens dit van de Raad» au lieu de «is dit eveneens van de Raad».

4. L'article 9, 11°, en projet, charge le Comité «d'améliorer, en collaboration avec les administrations concernées, la rédaction des procès-verbaux de constatation des infractions». Il faudrait préciser la portée de l'«amélioration» visée par cette disposition. Cette portée doit assurément être de nature générale. Il faut en outre veiller à prendre en compte la stratégie du ministère public en matière de recherche et de poursuite.

Article 10 du PCPS

L'article 10, alinéa 2, en projet, - qui dès lors qu'il déroge par ailleurs à la disposition de l'article 10, alinéa 1er, devrait, en projet du point de vue de la langue, mieux s'articuler avec cette dernière disposition - devrait énoncer les critères sur la base desquels une cellule peut couvrir plusieurs arrondissements judiciaires. Il faudrait en outre préciser qui décide qu'une cellule unique couvrira plusieurs arrondissements.

Article 14 du PCPS

1. Un texte normatif ne peut contenir que des règles de droit proprement dites et des recommandations n'y ont en conséquence pas leur place. L'article 14, alinéa 3, en projet doit dès lors être adapté pour se conformer à cette règle.

2. Sans préjudice de l'observation 1, il y a lieu de spécifier quel service vise précisément la mention «Contrôle des lois sociales du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale», figurant à l'article 14, alinéa 3, en projet.

⁽¹⁴⁾ À cet égard, il y a lieu d'observer que l'article 9, alinéas 2 et 4, de la loi du 3 mai 2003 instituant le Conseil fédéral de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, le Comité fédéral de coordination et les Cellules d'arrondissement fait état d'«organisations professionnelles».

Boek I - Titel II OSSW

Het opschrift van boek I, titel II, van het ontworpen Sociaal Strafwetboek luidt «De uitoefening van het toezicht». Er dient evenwel te worden vastgesteld dat die titel meer bevat dan bepalingen die louter op het toezicht betrekking hebben. Zo heeft het beslag dat de sociale inspecteurs kunnen leggen ook betrekking op de opsporing, het onderzoek en op het leveren van bewijs van de inbreuken (ontworpen artikelen 34, tweede lid, en 38), en bevat het ontwerp bepalingen omtrent het verlenen van de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie aan de sociale inspecteurs. De stellers van het ontwerp dienen derhalve na te gaan of niet een meer aangepast opschrift kan worden gevonden voor de genoemde titel II.

Artikel 15 OSSW

1. Een aantal van de in het ontworpen artikel 15 gedefinieerde begrippen komen niet enkel in de ontworpen titel II van boek I van het Sociaal Strafwetboek voor, maar ook in andere onderdelen van dat wetboek. Vraag is dan ook of de thans in het genoemde artikel 15 opgenomen definities niet beter vooraan in het wetboek worden opgenomen ⁽¹⁵⁾.

2. De in het ontworpen artikel 15, 2°, voorkomende definitie van «werknemers», is een overname van artikel 2, 1°, a) en b), van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie. Van de gelegenheid zou kunnen worden gebruik gemaakt om de bestaande onduidelijkheden van die definitie weg te werken ⁽¹⁶⁾, rekening houdend met de rechtspraak waartoe ze aanleiding heeft gegeven.

3. De in het ontworpen artikel 15, 3°, opgenomen definitie van «werkgevers» verschilt van de in artikel 2, 2°, van de wet van 16 november 1972 opgenomen definitie van dat begrip. Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting uiteen te zetten waarom voor een andere definitie wordt geopteerd. Tevens dient te worden gespecificeerd wat wordt bedoeld met de in het ontworpen artikel 15, 3°, b), opgenomen gelijkstelling «ingevolge een bepaling van sociaal recht». Die omschrijving kan immers, omwille van haar onprecies karakter, aanleiding geven tot interpretatiemoeilijkheden.

Artikel 16 OSSW

1. De referentie in het ontworpen artikel 16, eerste lid, aan de door de Koning en de door de bevoegde overheden aangewezen ambtenaren is te algemeen nu die ambtenaren geen toezicht zullen uitoefenen op de naleving van boek II van het Sociaal Strafwetboek als zodanig, maar enkel op de specifieke

⁽¹⁵⁾ Wanneer een begrip evenwel elders in het wetboek een andere inhoud zou krijgen, worden best twee onderscheiden begrippen gehanteerd.

⁽¹⁶⁾ Zo is bijvoorbeeld in de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders voorzien in de mogelijkheid om bepaalde categorieën van werknemers te onttrekken aan het toepassingsgebied van die wet (artikel 2, § 1, 4°). Vraag is of die werknemers ook worden onttrokken aan het toepassingsgebied van (titel II van) het Sociaal Strafwetboek.

Livre premier - Titre II du PCPS

Le livre premier, titre II, du projet de Code pénal social a pour intitulé «L'exercice de la surveillance». Force est de constater que ce titre ne contient pas seulement des dispositions concernant la surveillance proprement dite. Ainsi la saisie que peuvent pratiquer les inspecteurs sociaux concerne également la recherche, l'examen et l'établissement de la preuve des infractions (articles 34, alinéa 2, et 38 en projet) et le projet comporte des règles relatives à l'octroi de la qualité d'officier de police judiciaire aux inspecteurs sociaux. Les auteurs du projet doivent dès lors examiner la possibilité de doter ce titre II d'un intitulé plus approprié.

Article 15 du PCPS

1. Un certain nombre des notions définies à l'article 15 en projet ne figurent pas seulement dans le titre II en projet du livre premier du Code pénal social, mais également dans d'autres subdivisions de ce code. On peut dès lors se demander s'il ne vaudrait pas mieux placer au début du code les définitions figurant actuellement dans l'article 15 précité ⁽¹⁵⁾.

2. La définition de «travailleurs», figurant à l'article 15, 2°, en projet, reproduit celle de l'article 2, 1°, a) et b), de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail. On pourrait saisir l'occasion pour corriger les actuelles imprécisions de cette définition ⁽¹⁶⁾, en tenant compte de la jurisprudence qui en a résulté.

3. La définition des «employeurs» figurant à l'article 15, 3°, en projet, diffère de celle de cette notion figurant à l'article 2, 2°, de la loi du 16 novembre 1972. L'exposé des motifs gagnerait à expliquer pourquoi on a opté pour une définition différente. Il faut aussi spécifier ce qu'on entend par l'assimilation «en vertu d'une législation sociale» prévue à l'article 15, 3°, b). L'imprécision de cette définition peut en effet générer des difficultés d'interprétation.

Article 16 du PCPS

1. La référence aux fonctionnaires, désignés par le Roi et par les autorités compétentes, figurant à l'article 16, alinéa 1er, en projet, est trop générale dès lors que ceux-ci ne veilleront pas au respect du livre II du Code pénal social en tant que tel, mais seulement à celui des lois particulières et à leurs arrêtés

⁽¹⁵⁾ Si, toutefois, une notion a une autre signification à un autre endroit du code, l'utilisation de deux notions distinctes doit être préférée.

⁽¹⁶⁾ Ainsi par exemple, la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs prévoit la possibilité de soustraire certaines catégories de travailleurs au champ d'application de cette loi (article 2, § 1er, 4°). Ces travailleurs sont-ils également écartés du champ d'application du (titre II) du Code pénal social?

wetten en hun uitvoeringsbesluiten waarvoor zij bevoegd zijn. Overigens wordt van die ambtenaren dan weer geen gewag meer gemaakt in het vervolg van de ontworpen titel II van boek I van het Sociaal Strafwetboek.

2. De draagwijdte van de delegatie aan de Koning, bedoeld in het ontworpen artikel 16, tweede lid, dient te worden verduidelijkt.

Artikel 17 OSSW

In het ontworpen artikel 17 wordt enkel gewag gemaakt van het toezicht op het naleven van het Sociaal Strafwetboek of andere sociale wetten. Zoals reeds is opgemerkt (zie opmerking 2 van de algemene opmerkingen en de opmerking bij titel II van boek I OSSW), heeft de ontworpen titel II van boek I ook betrekking op andere bevoegdheden dan de toezichtsbevoegdheden. Ook oefenen de sociale inspecteurs bevoegdheden als officier van gerechtelijke politie uit in het raam van het opsporingsonderzoek of van het gerechtelijk onderzoek. Indien het ontworpen artikel 17 wordt behouden het is uiteraard zo dat de in dat artikel bedoelde bevoegdheden moeten worden uitgeoefend met het doel waarvoor ze werden toegewezen, rijst de vraag of de formulering ervan niet moet worden aangepast.

Artikel 19 OSSW

1. Uit het ontworpen artikel 19 vloeit voort dat de toezichtsambtenaren bij de uitoefening van hun bevoegdheden over een ruime appreciatiebevoegdheid beschikken, en bij vaststelling van een misdrijf niet onmiddellijk proces-verbaal dienen op te stellen en aan het openbaar ministerie toe te zenden, maar zich er in eerste instantie kunnen toe beperken een waarschuwing te geven of een termijn vast te stellen waarbinnen de overtreder moet voldoen aan de voorschriften.

Aldus wordt afgeweken van artikel 29, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, naar luid waarvan «iedere gestelde overheid, iedere openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, verplicht (is) daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen».

In casu is de afwijking van artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering noodzakelijk gelet op artikel 17.2, van het IAO-Verdrag nr. 81⁽¹⁷⁾, dat bepaalt:

⁽¹⁷⁾ Belgisch Staatsblad, 10 mei 1957.

d'exécution qui relèvent de leur compétence. En outre, la suite du titre II du livre premier en projet du Code pénal social ne fait du reste plus état de ces fonctionnaires.

2. Il y a lieu de préciser la portée de la délégation, que l'article 16, alinéa 2, en projet donne au Roi.

Article 17 du PCPS

L'article 17 en projet se borne à faire état de la surveillance du respect du Code pénal social ou d'autres lois sociales. Comme il a déjà été observé (voir l'observation 2 des observations générales et l'observation sous le titre II du livre premier du PCPS), le titre II en projet du livre premier ne concerne pas seulement des compétences de surveillance. Les inspecteurs sociaux exercent également des compétences d'officier de police judiciaire dans le cadre de l'information ou de l'instruction judiciaire. Si l'article 17 en projet est maintenu les compétences visées par cet article doivent évidemment être exercées dans le but pour lequel elles ont été attribuées, sa formulation devrait peut-être être adaptée.

Article 19 du PCPS

1. Il découle de l'article 19 en projet que les fonctionnaires chargés de la surveillance disposent d'un large pouvoir d'appréciation dans l'exercice de leurs compétences et, lorsqu'ils constatent une infraction, ne sont pas tenus d'établir immédiatement un procès-verbal et de le communiquer au ministère public, mais peuvent d'abord se limiter à donner un avertissement ou à fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle.

Il est de la sorte dérogé à l'article 29, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, qui dispose que «toute autorité constituée, tout fonctionnaire ou officier public, qui, dans l'exercice de ses fonctions, acquerra la connaissance d'un crime ou d'un délit, sera tenu d'en donner avis surlechamp au procureur du Roi près le tribunal dans le ressort duquel ce crime ou délit aura été commis ou dans lequel l'inculpé pourrait être trouvé, et de transmettre à ce magistrat tous les renseignements, procès-verbaux et actes qui y sont relatifs».

Vu l'article 17.2, de la convention O.I.T., n° 81⁽¹⁷⁾, qui dispose:

⁽¹⁷⁾ Moniteur belge, 10 mai 1957.

«Il est laissé à la libre décision des inspecteurs du travail de donner des avertissements ou des conseils au lieu d'intenter ou de recommander des poursuites».

Het verdient aanbeveling zulks in de memorie van toelichting te expliciteren.

2. Wat betreft de beoordelingsbevoegdheid inzake het opstellen van processen-verbaal (ontworpen artikel 19, 5°, OSSW), is het niet duidelijk of die bevoegdheid verbonden is met de uitoefening van de in het ontworpen artikel 19, 1° tot 4°, bedoelde bevoegdheden, dan wel of de sociale inspecteurs ook los van die bevoegdheden kunnen beslissen geen proces-verbaal op te stellen.

Mocht dit laatste, in tegenstelling met wat uit de thans geldende regelgeving voortvloeit ⁽¹⁸⁾, het geval zijn, ziet de Raad van State, afdeling wetgeving, niet welke de verantwoording kan zijn voor die bijkomende afwijking op artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering, en bijgevolg op de prerogatieven van het openbaar ministerie inzake de beoordeling van de opportuniteit van het instellen van vervolging.

Artikel 20 OSSW

Het opschrift van het ontworpen artikel 20 kan beter luiden «Bijstand van de politie» dan «Vorderingsrecht».

Artikelen 22 en 23 OSSW

1. Krachtens het ontworpen artikel 22 hebben de sociale inspecteurs het recht om in de uitoefening van hun opdracht op elk ogenblik van de dag of de nacht vrij binnen te gaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn of waarvan zij redelijkerwijze kunnen vermoeden dat daar personen zijn tewerkgesteld die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgeving waarop zij toezicht uitoefenen. Enkel voor het betreden van bewoonde lokalen is een machtiging nodig van de onderzoeksrechter.

Het recht op eerbiediging van de woning wordt niet enkel gewaarborgd bij artikel 15 van de Grondwet, maar ook bij artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en bij artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Uit de rechtspraak van het Europees Hof

⁽¹⁸⁾ H.-D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social belge*, Gent-Leuven, 1979, 124.

«Il est laissé à la libre décision des inspecteurs du travail de donner des avertissements ou des conseils au lieu d'intenter ou de recommander des poursuites».

La dérogation à l'article 29 du Code d'instruction criminelle s'impose en l'occurrence.

L'exposé des motifs devrait l'expliquer.

2. On n'aperçoit pas si le pouvoir d'appréciation en matière d'établissement des procès-verbaux (article 19, 5°, en projet du PCPS) est lié à l'exercice des compétences visées à l'article 19, 1° à 4°, en projet ou si les inspecteurs sociaux peuvent également décider de ne pas établir de procès-verbal lorsqu'ils agissent en dehors de ces compétences.

Si, au rebours de ce qui se déduit de la réglementation existante ⁽¹⁸⁾, cette dernière hypothèse doit être retenue, le Conseil d'État, section de législation n'aperçoit pas comment on peut justifier cette nouvelle dérogation à l'article 29 du code d'instruction criminelle et par voie de conséquence aux prérogatives du ministère public en matière d'appréciation de l'opportunité d'intenter des poursuites.

Article 20 du PCPS

Il conviendrait de remplacer l'intitulé «Le pouvoir de réquisition» de l'article 20 en projet, par «L'assistance de la police».

Articles 22 et 23 du PCPS

1. En vertu de l'article 22 en projet les inspecteurs sociaux peuvent dans l'exercice de leur mission pénétrer librement, à toute heure du jour et de la nuit, sans avertissement préalable, dans tous les lieux de travail ou autres lieux qui sont soumis à leur contrôle ou dans lesquels ils peuvent avoir un motif raisonnable de supposer que travaillent des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance. L'autorisation d'un juge d'instruction n'est nécessaire que pour accéder à des locaux habités.

Le droit au respect du domicile est non seulement garanti par l'article 15 de la Constitution, mais aussi par l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales (CEDH) et par l'article 17 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques. Il ressort de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme que la notion

⁽¹⁸⁾ H.-D. BOSLY, *Les sanctions en droit pénal social belge*, Gand-Louvain, 1979, 124.

voor de Rechten van de Mens blijkt dat het begrip «woning» in deze context ruim moet worden opgevat, en dat het mede slaat op beroeps- en bedrijfslokalen ⁽¹⁹⁾, zelfs wanneer het gaat om rechtspersonen ⁽²⁰⁾.

De vraag rijst of het ontwerp niet dient te voorzien in bijzondere waarborgen met betrekking tot het betreden van plaatsen die, zelfs al zijn zij geen «woning» ⁽²¹⁾ in de zin van artikel 15 van de Grondwet, toch de waarborgen bedoeld in de voornoemde verdragsbepalingen genieten.

Te dien aanzien dient in het bijzonder te worden gewezen op de volgende overwegingen uit de arresten Funke, Crémieux en Mialhe van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens:

«37. Assurément, dans le domaine considéré la lutte contre l'évasion des capitaux et contre la fuite devant l'impôt les États rencontrent de sérieuses difficultés résultant de l'ampleur et de la complexité des réseaux bancaires et des circuits financiers ainsi que des multiples possibilités de déplacements internationaux, facilitées par la relative perméabilité des frontières. La Cour reconnaît donc qu'ils peuvent estimer nécessaire de recourir à certaines mesures, telles les visites domiciliaires et les saisies, pour établir la preuve matérielle de délits de change et en poursuivre le cas échéant les auteurs. Encore faut-il que leur législation et leur pratique en la matière offrent des garanties adéquates et suffisantes contre les abus (voir notamment, mutatis mutandis, l'arrêt Klass et autres précités, § 50).

38. Or il n'en allait pas ainsi en l'occurrence. A l'époque des faits - la Cour n'ayant pas à se prononcer sur les réformes législatives de 1986 et 1989, qui visaient à mieux protéger les individus, l'administration des douanes disposait de pouvoirs fort larges: elle avait notamment compétence pour apprécier seule l'opportunité, le nombre, la durée et l'ampleur des opérations de contrôle. En l'absence surtout d'un mandat judiciaire, les restrictions et conditions prévues par la loi et soulignées par le gouvernement (paragraphe 35 ci-dessus) apparaissaient trop lâches et lacunaires pour que les ingérences dans les droits des requérants fussent étroitement proportionnées au but légitime recherché.

39. À ces considérations générales s'ajoute une observation particulière. Les saisies subies par M. et Mme Mialhe revêtirent un caractère massif et surtout indifférencié; à telle enseigne que les douanes jugèrent sans intérêt pour l'enquête plusieurs milliers de documents et les restituèrent aux intéressés (paragraphe 7 ci-dessus).

⁽¹⁹⁾ EHRM, 16 décembre 1992, Niemietz, *Publ. Cour.*, sér. A, vol. 251-B; EHRM, 25 februari 1993, Funke, Crémieux en Mialhe, *Publ. Cour.*, sér. A, vol. 256-A, -B en -C; EHRM, 9 december 2004, Van Rossem, *www.echr.coe.int*. Zie ook D. YERNAULT, «Les pouvoirs d'investigation de l'administration face à la délinquance économique: les locaux professionnels et l'article 8 de la Convention européenne», *Rev. Trim. Dr. H.*, 1994, 117-135.

⁽²⁰⁾ EHRM, 16 april 2002, Colas, *www.echr.coe.int*.

⁽²¹⁾ In het ontwerp wordt, zoals in de wet van 16 november 1972, de term «bewoonde lokalen» gebruikt. Die term heeft evenwel aanleiding gegeven tot betwistingen (D. TORFS, «Bevoegdheid van de inspectiediensten», *T.S.R.*, 2000, (407), 429-430 en W. VAN EECKHOUTTE, «Opsporing van sociaalrechtelijke misdrijven», in *Sociaal Strafrecht*, G. VAN LIMBERGEN (ed.), Antwerpen, 1998, (137), 161).

de «domicile» dans le contexte du projet doit faire l'objet d'une conception étendue et qu'elle inclut les locaux professionnels et commerciaux ⁽¹⁹⁾, même s'il s'agit de personnes morales ⁽²⁰⁾.

On peut se demander si le projet ne devrait pas entourer de garanties particulières la possibilité de pénétrer dans des locaux qui, même s'ils ne sont pas un «domicile» ⁽²¹⁾ au sens de l'article 15 de la Constitution, bénéficient néanmoins des garanties visées par les dispositions conventionnelles précitées.

À cet égard, il convient de relever notamment les considérants suivants des arrêts Funke, Crémieux en Mialhe de la Cour européenne des droits de l'homme:

«37. Assurément, dans le domaine considéré la lutte contre l'évasion des capitaux et contre la fuite devant l'impôt les États rencontrent de sérieuses difficultés résultant de l'ampleur et de la complexité des réseaux bancaires et des circuits financiers ainsi que des multiples possibilités de déplacements internationaux, facilitées par la relative perméabilité des frontières. La Cour reconnaît donc qu'ils peuvent estimer nécessaire de recourir à certaines mesures, telles les visites domiciliaires et les saisies, pour établir la preuve matérielle de délits de change et en poursuivre le cas échéant les auteurs. Encore faut-il que leur législation et leur pratique en la matière offrent des garanties adéquates et suffisantes contre les abus (voir notamment, mutatis mutandis, l'arrêt Klass et autres précités, § 50).

38. Or il n'en allait pas ainsi en l'occurrence. À l'époque des faits - la Cour n'ayant pas à se prononcer sur les réformes législatives de 1986 et 1989, qui visaient à mieux protéger les individus, l'administration des douanes disposait de pouvoirs fort larges: elle avait notamment compétence pour apprécier seule l'opportunité, le nombre, la durée et l'ampleur des opérations de contrôle. En l'absence surtout d'un mandat judiciaire, les restrictions et conditions prévues par la loi et soulignées par le gouvernement (paragraphe 35 ci-dessus) apparaissaient trop lâches et lacunaires pour que les ingérences dans les droits des requérants fussent étroitement proportionnées au but légitime recherché.

39. À ces considérations générales s'ajoute une observation particulière. Les saisies subies par M. et Mme Mialhe revêtirent un caractère massif et surtout indifférencié; à telle enseigne que les douanes jugèrent sans intérêt pour l'enquête plusieurs milliers de documents et les restituèrent aux intéressés (paragraphe 7 ci-dessus).

⁽¹⁹⁾ Cour eur. D.H., 16 décembre 1992, Niemietz, *Publ. Cour.*, sér. A, vol. 251-B; Cour eur. D.H., 25 février 1993, Funke, Crémieux et Mialhe, *Publ. Cour.*, sér. A, vol. 256-A, -B en -C; Cour eur. D.H., 9 décembre 2004, Van Rossem, *www.echr.coe.int*. Voir également D. YERNAULT, «Les pouvoirs d'investigation de l'administration face à la délinquance économique: les locaux professionnels et l'article 8 de la Convention européenne», *Rev. Trim. Dr. H.*, 1994, 117-135.

⁽²⁰⁾ Cour eur. D.H., 16 avril 2002, Colas, *www.echr.coe.int*.

⁽²¹⁾ Comme la loi du 16 novembre 1992, le projet utilise le terme «locaux habités». Or, celui-ci a donné lieu à des controverses (D. TORFS, «Bevoegdheid van de inspectiediensten», *T.S.R.*, 2000, (407), 429-430 et W. VAN EECKHOUTTE, «Opsporing van sociaalrechtelijke misdrijven», in *Sociaal Strafrecht*, G. VAN LIMBERGEN (éd.), Anvers, 1998, (137), 161).

40. En résumé, il y a eu violation de l'article 8» ⁽²²⁾.

Bovendien dient rekening te worden gehouden met de volgende overwegingen uit het arrest Van Rossem ⁽²³⁾:

41. *Selon la jurisprudence constante de la Cour, les États contractants jouissent d'une certaine marge d'appréciation pour juger de la nécessité d'une ingérence, mais elle va de pair avec un contrôle européen. Les exceptions que ménage le paragraphe 2 de l'article 8 appellent une interprétation étroite et leur nécessité dans un cas donné doit se trouver établie de manière convaincante (Ernst et autres, précité, § 113 et Mialhe c. France, arrêt du 25 février 1993, série A no 256-C, p. 89, § 36).*

42. *La Cour reconnaît que les États peuvent estimer nécessaire de recourir à certaines mesures, telles les visites domiciliaires et les saisies, pour établir la preuve matérielle de certaines infractions. Encore faut-il que leur législation et leur pratique offrent des garanties adéquates et suffisantes contre les abus (mutatis mutandis, Ernst et autres, précité, § 114 et Camenzind c. Suisse, arrêt du 16 décembre 1997, Recueil des arrêts et décisions 1997-VIII, § 45).*

43. *La Cour note que les perquisitions opérées en l'espèce se sont accompagnées de certaines garanties de procédure. Elles ont été ordonnées par le conseiller instructeur qui, certes, n'a pas procédé lui-même aux perquisitions mais a délégué cette tâche à un officier de police judiciaire, habilité selon la loi à agir à sa place. On ne saurait attacher une importance particulière à cette délégation, même si l'article 89 bis du code d'instruction criminelle dispose qu'elle peut seulement intervenir «dans les cas de nécessité». Des impératifs d'efficacité notamment peuvent la justifier, entre autres en cas de perquisitions multiples, comme en l'espèce. Des précautions particulières s'imposent dans cette hypothèse pour garantir que l'ingérence ne dépasse pas le but de prévention et de répression des infractions pénales envisagées par la mesure.*

44. *Parmi ces garanties figure dans la présente affaire le fait que les perquisitions ont été opérées sous les ordres du commissaire Kerstens, qui avait procédé au premier interrogatoire du requérant et qui a assisté personnellement à deux d'entre elles, accompagné de huit personnes. La Cour se doit cependant de constater que les différents mandats de perquisition étaient rédigés en termes larges (Niemietz, précité, § 37; Roemen et Schmit c. Luxembourg, no 51772/99, § 57, CEDH 2003, § 70; a contrario, Keslassy c. France (déc.), no 51578/99, CEDH 2002-I, et Tamosius c. Royaume-Uni (déc.), no 62002/00, CEDH 2002-VIII, Ernst et autres, précité, § 116). En effet, le conseiller instructeur ordonna, le 27 juin 1990, la série des perquisitions «aux fins d'y rechercher et d'y saisir toutes les pièces et documents utiles à l'instruction (...)», sans aucune limitation de quelque ordre. Ces mandats de perquisition, qui ne donnaient aucune information sur l'instruction en cause et sur les objets à saisir, octroyaient ainsi de larges pouvoirs aux enquêteurs (voir Funke, Crémieux et Mialhe, précités).*

⁽²²⁾ Uittreksel uit het arrest Mialhe.

⁽²³⁾ EHRM, 9 december 2004, Van Rossem, www.echr.coe.int.

40. En résumé, il y a eu violation de l'article 8» ⁽²²⁾.

Il faut également tenir compte des considérants suivants de l'arrêt Van Rossem ⁽²³⁾:

«41. Selon la jurisprudence constante de la Cour, les États contractants jouissent d'une certaine marge d'appréciation pour juger de la nécessité d'une ingérence, mais elle va de pair avec un contrôle européen. Les exceptions que ménage le paragraphe 2 de l'article 8 appellent une interprétation étroite et leur nécessité dans un cas donné doit se trouver établie de manière convaincante (Ernst et autres, précité, § 113 et Mialhe c. France, arrêt du 25 février 1993, série A no 256-C, p. 89, § 36).

42. La Cour reconnaît que les États peuvent estimer nécessaire de recourir à certaines mesures, telles les visites domiciliaires et les saisies, pour établir la preuve matérielle de certaines infractions. Encore faut-il que leur législation et leur pratique offrent des garanties adéquates et suffisantes contre les abus (*mutatis mutandis*, Ernst et autres, précité, § 114 et Camenzind c. Suisse, arrêt du 16 décembre 1997, Recueil des arrêts et décisions 1997-VIII, § 45).

43. La Cour note que les perquisitions opérées en l'espèce se sont accompagnées de certaines garanties de procédure. Elles ont été ordonnées par le conseiller instructeur qui, certes, n'a pas procédé lui-même aux perquisitions mais a délégué cette tâche à un officier de police judiciaire, habilité selon la loi à agir à sa place. On ne saurait attacher une importance particulière à cette délégation, même si l'article 89 bis du code d'instruction criminelle dispose qu'elle peut seulement intervenir «dans les cas de nécessité». Des impératifs d'efficacité notamment peuvent la justifier, entre autres en cas de perquisitions multiples, comme en l'espèce. Des précautions particulières s'imposent dans cette hypothèse pour garantir que l'ingérence ne dépasse pas le but de prévention et de répression des infractions pénales envisagées par la mesure.

44. Parmi ces garanties figure dans la présente affaire le fait que les perquisitions ont été opérées sous les ordres du commissaire Kerstens, qui avait procédé au premier interrogatoire du requérant et qui a assisté personnellement à deux d'entre elles, accompagné de huit personnes. La Cour se doit cependant de constater que les différents mandats de perquisition étaient rédigés en termes larges (Niemietz, précité, § 37; Roemen et Schmit c. Luxembourg, no 51772/99, § 57, CEDH 2003, § 70; a contrario, Keslassy c. France (déc.), no 51578/99, CEDH 2002-I, et Tamosius c. Royaume-Uni (déc.), no 62002/00, CEDH 2002-VIII, Ernst et autres, précité, § 116). En effet, le conseiller instructeur ordonna, le 27 juin 1990, la série des perquisitions «aux fins d'y rechercher et d'y saisir toutes les pièces et documents utiles à l'instruction (...)», sans aucune limitation de quelque ordre. Ces mandats de perquisition, qui ne donnaient aucune information sur l'instruction en cause et sur les objets à saisir, octroyaient ainsi de larges pouvoirs aux enquêteurs (voir Funke, Crémieux et Mialhe, précités).

⁽²²⁾ Uittreksel uit het arrest Mialhe.

⁽²³⁾ Cour Eur. D.H., 9 décembre 2004, Van Rossem, www.echr.coe.int.

45. D'après la Cour, un mandat de perquisition doit être assorti de certaines limites pour que l'ingérence qu'il autorise dans les droits garantis par l'article 8, et en particulier le droit au respect du domicile, ne soit pas potentiellement illimitée et, partant, disproportionnée. Par conséquent, un mandat de perquisition doit comporter des mentions minimales permettant qu'un contrôle s'exerce sur le respect, par les agents qui l'ont exécuté, du champ d'investigation qu'il détermine.

46. Il en découle, aux yeux de la Cour, que les mandats de perquisition auraient dû, en l'espèce, à tout le moins contenir les mêmes mentions que celles figurant dans le réquisitoire aux fins d'instruire du procureur du Roi. À cet égard, la Cour ne peut se contenter de l'affirmation du Gouvernement selon laquelle les enquêteurs «connaissaient l'instruction» et par laquelle il relaie une considération de la Cour de cassation faisant état de ce que la cour d'appel d'Anvers avait relevé que les enquêteurs «savaient effectivement ce qu'ils devaient rechercher». En effet, il ressort de l'exposé des faits que la cour d'appel d'Anvers n'a pu que «supposer» que le magistrat instructeur avait fourni aux enquêteurs les explications utiles à ce sujet. Il est aussi symptomatique qu'aucune liste des pièces et documents emportés ne fut dressée pour les perquisitions menées dans les locaux des sociétés commerciales dirigées par le requérant. La Cour ne peut que remarquer le caractère massif de l'opération, qui comportait cinq perquisitions au cours desquelles nombre de documents et de pièces furent effectivement saisis.

47. La circonstance que les enquêteurs auraient su «effectivement ce qu'ils devaient rechercher» ne saurait par ailleurs suffire. Aux yeux de la Cour, l'élément déterminant est que la ou les personne(s) visée(s) par la mesure, ou une tierce personne, dispose d'informations suffisantes sur les poursuites se trouvant à l'origine de l'opération pour lui permettre d'en déceler, prévenir et dénoncer les abus (voir Funke, Crémieux et Mialhe, précités, respectivement § 56, § 39 et § 37).

48. La Cour estime qu'au vu du texte des mandats en cause, rédigés en termes larges, seul le requérant, qui avait été interrogé préalablement par le commissaire sous la direction duquel les perquisitions litigieuses ont été effectuées, pouvait, en l'espèce, être considéré comme ayant été informé du «contexte» dans lequel celles-ci s'inscrivaient, à savoir l'ouverture d'une instruction du chef de faux en écritures et usage, abus de confiance et émission de chèques sans provision. Ceci lui aurait permis de s'assurer que la perquisition se limitait à la recherche de ces infractions et d'en dénoncer d'éventuels abus, permettant par là l'exercice d'un contrôle sur l'étendue des perquisitions et saisies effectuées.

49. Or, la Cour constate que le requérant n'était présent lors d'aucune des perquisitions. Il en va particulièrement ainsi pour celle menée à son domicile privé, la seule pour laquelle des précisions ont été données à la Cour. Le requérant était absent et il n'apparaît pas que les enquêteurs ont tenté de l'informer de leur présence, de leur action et de leurs intentions après que son fils les ait informés de ce que celui-ci était absent pour la journée. Quant au concierge qu'ils ont appelé pour qu'il agisse comme témoin, au vu de l'absence totale de précision du mandat de perquisition, celui-ci ne peut raisonnablement passer comme ayant reçu des informations suffisantes sur les poursuites se trouvant à l'origine de l'opération.

45. D'après la Cour, un mandat de perquisition doit être assorti de certaines limites pour que l'ingérence qu'il autorise dans les droits garantis par l'article 8, et en particulier le droit au respect du domicile, ne soit pas potentiellement illimitée et, partant, disproportionnée. Par conséquent, un mandat de perquisition doit comporter des mentions minimales permettant qu'un contrôle s'exerce sur le respect, par les agents qui l'ont exécuté, du champ d'investigation qu'il détermine.

46. Il en découle, aux yeux de la Cour, que les mandats de perquisition auraient dû, en l'espèce, à tout le moins contenir les mêmes mentions que celles figurant dans le réquisitoire aux fins d'instruire du procureur du Roi. À cet égard, la Cour ne peut se contenter de l'affirmation du Gouvernement selon laquelle les enquêteurs «connaissaient l'instruction» et par laquelle il relaie une considération de la Cour de cassation faisant état de ce que la cour d'appel d'Anvers avait relevé que les enquêteurs «savaient effectivement ce qu'ils devaient rechercher». En effet, il ressort de l'exposé des faits que la cour d'appel d'Anvers n'a pu que «supposer» que le magistrat instructeur avait fourni aux enquêteurs les explications utiles à ce sujet. Il est aussi symptomatique qu'aucune liste des pièces et documents emportés ne fut dressée pour les perquisitions menées dans les locaux des sociétés commerciales dirigées par le requérant. La Cour ne peut que remarquer le caractère massif de l'opération, qui comportait cinq perquisitions au cours desquelles nombre de documents et de pièces furent effectivement saisis.

47. La circonstance que les enquêteurs auraient su «effectivement ce qu'ils devaient rechercher» ne saurait par ailleurs suffire. Aux yeux de la Cour, l'élément déterminant est que la ou les personne(s) visée(s) par la mesure, ou une tierce personne, dispose d'informations suffisantes sur les poursuites se trouvant à l'origine de l'opération pour lui permettre d'en déceler, prévenir et dénoncer les abus (voir Funke, Crémieux et Mialhe, précités, respectivement § 56, § 39 et § 37).

48. La Cour estime qu'au vu du texte des mandats en cause, rédigés en termes larges, seul le requérant, qui avait été interrogé préalablement par le commissaire sous la direction duquel les perquisitions litigieuses ont été effectuées, pouvait, en l'espèce, être considéré comme ayant été informé du «contexte» dans lequel celles-ci s'inscrivaient, à savoir l'ouverture d'une instruction du chef de faux en écritures et usage, abus de confiance et émission de chèques sans provision. Ceci lui aurait permis de s'assurer que la perquisition se limitait à la recherche de ces infractions et d'en dénoncer d'éventuels abus, permettant par là l'exercice d'un contrôle sur l'étendue des perquisitions et saisies effectuées.

49. Or, la Cour constate que le requérant n'était présent lors d'aucune des perquisitions. Il en va particulièrement ainsi pour celle menée à son domicile privé, la seule pour laquelle des précisions ont été données à la Cour. Le requérant était absent et il n'apparaît pas que les enquêteurs ont tenté de l'informer de leur présence, de leur action et de leurs intentions après que son fils les ait informés de ce que celui-ci était absent pour la journée. Quant au concierge qu'ils ont appelé pour qu'il agisse comme témoin, au vu de l'absence totale de précision du mandat de perquisition, celui-ci ne peut raisonnablement passer comme ayant reçu des informations suffisantes sur les poursuites se trouvant à l'origine de l'opération.

50. De plus, la Cour relève qu'aucun inventaire n'a été dressé quant aux objets saisis dans les locaux des sociétés commerciales dirigées par le requérant. Si le gouvernement explique que cette situation se justifie par le fait qu'un grand nombre de pièces et documents ont été saisis, la Cour ne peut que le regretter en l'espèce: alors que ni les mentions portées sur le mandat de perquisition ni la présence du requérant sur les lieux n'avait pu assurer de manière effective et complète le contrôle qui devait pouvoir s'opérer sur l'étendue de la perquisition, l'intéressé n'a de la sorte pas pu raisonnablement identifier chaque objet saisi. Or, un tel inventaire aurait pour le moins permis au requérant de demander a posteriori la levée des objets saisis (sur la base de l'article 61quater du CIC) et cette absence partielle d'inventaire a rendu ce contrôle curatif particulièrement difficile, voire impossible à exercer. La circonstance que cette formalité n'est pas prescrite à peine de nullité est, à cet égard, sans incidence.

51. La Cour en arrive à la conclusion que le gouvernement n'a pas démontré qu'une balance équitable des intérêts en présence a été préservée en l'espèce. Elle en conclut que les mesures litigieuses ne représentaient pas des moyens raisonnablement proportionnés à la poursuite des buts légitimes visés compte tenu de l'intérêt de la société démocratique à assurer le respect du domicile. Il y a donc eu violation de l'article 8 de la Convention».

Alhoewel het arrest betrekking heeft op een huiszoeking verricht in het raam van een gerechtelijk onderzoek, doet het ook, en zelfs *a fortiori*, de vraag rijzen naar de aanwezigheid van voldoende waarborgen inzake het betreden van plaatsen die onder de bescherming van de genoemde verdragsbepalingen vallen.

2. Noch in het ontworpen artikel 22, noch in het ontworpen artikel 23 worden uren bepaald waarbinnen de erin bedoelde plaatsen kunnen worden betreden. Alhoewel kan worden aangenomen dat het ter opsporing van bepaalde misdrijven van belang kan zijn dat er te allen tijde een recht van toegang bestaat, rijst de vraag of dat recht met betrekking tot alle sociaalrechtelijke misdrijven waarop die artikelen van toepassing zijn even ruim dient te zijn, en of er bijgevolg in bepaalde gevallen geen uren dienen te worden bepaald waarbinnen het recht van toegang kan worden uitgeoefend, zeker wanneer het gaat om bewoonde plaatsen.

Bij het bepalen van die uren zal een redelijk evenwicht in acht dienen te worden genomen tussen de rechten van de betrokken personen en de noodzaak voor de in het ontwerp bedoelde ambtenaren om hun taak op een doeltreffende wijze te kunnen uitoefenen.

3. Het ligt wellicht niet in de bedoeling het betreden van de woning uit te sluiten in de gevallen waarin zulks wel mogelijk is krachtens de wet van 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize of huiszoeking mag worden verricht, met name in het geval van het betreden van de woning met toestemming van de bewoner.

50. De plus, la Cour relève qu'aucun inventaire n'a été dressé quant aux objets saisis dans les locaux des sociétés commerciales dirigées par le requérant. Si le gouvernement explique que cette situation se justifie par le fait qu'un grand nombre de pièces et documents ont été saisis, la Cour ne peut que le regretter en l'espèce: alors que ni les mentions portées sur le mandat de perquisition ni la présence du requérant sur les lieux n'avait pu assurer de manière effective et complète le contrôle qui devait pouvoir s'opérer sur l'étendue de la perquisition, l'intéressé n'a de la sorte pas pu raisonnablement identifier chaque objet saisi. Or, un tel inventaire aurait pour le moins permis au requérant de demander a posteriori la levée des objets saisis (sur la base de l'article 61quater du CIC) et cette absence partielle d'inventaire a rendu ce contrôle curatif particulièrement difficile, voire impossible à exercer. La circonstance que cette formalité n'est pas prescrite à peine de nullité est, à cet égard, sans incidence.

51. La Cour en arrive à la conclusion que le gouvernement n'a pas démontré qu'une balance équitable des intérêts en présence a été préservée en l'espèce. Elle en conclut que les mesures litigieuses ne représentaient pas des moyens raisonnablement proportionnés à la poursuite des buts légitimes visés compte tenu de l'intérêt de la société démocratique à assurer le respect du domicile. Il y a donc eu violation de l'article 8 de la Convention».

Bien que l'arrêt concerne une perquisition exécutée dans le cadre d'une enquête judiciaire, il soulève également, et même *a fortiori*, la question de l'existence de garanties suffisantes liées à la possibilité de pénétrer dans des locaux protégés par les dispositions conventionnelles précitées.

2. Ni l'article 22, ni l'article 23, tous deux en projet, ne fixent les heures pendant lesquelles, il est permis de pénétrer dans les locaux qui y sont visés. Bien qu'on puisse concevoir que la recherche de certaines infractions puisse nécessiter un droit d'accès permanent, faut-il que ce droit soit aussi étendu pour toutes les infractions au droit social visées par ces articles, et ne faut-il pas, par conséquent, fixer dans certaines hypothèses des heures durant lesquelles le droit d'accès peut être exercé, en particulier lorsqu'il s'agit de locaux habités.

Pour déterminer ces heures, il faudra veiller à conserver un équilibre raisonnable entre les droits des personnes concernées et la nécessité de permettre aux fonctionnaires visés par le projet d'accomplir efficacement leur mission.

3. Sans doute ne s'agit-il pas d'exclure l'accès à l'habitation dans les cas où la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions ou visites domiciliaires le permet, notamment lorsque l'occupant y a consenti.

In dit verband moet evenwel worden gewezen op artikel 1 *bis* van de voornoemde wet van 7 juni 1969, krachtens hetwelk de toestemming tot het betreden van de woning of tot de huiszoeking schriftelijk en voorafgaand dient te worden gegeven.

De stellers van het ontwerp zullen in de tekst van het ontwerp duidelijkheid dienen te verschaffen omtrent de verhouding van de erin vervatte regels met de bepalingen van de wet van 7 juni 1969.

4. Het verdient aanbeveling om de juiste omvang te omschrijven van de bevoegdheden van de sociale inspecteurs eens zij de in de ontworpen artikelen 22 en 23 bedoelde plaatsen hebben betreden. Uit de gebruikte terminologie («binnen gaan», «toegang», «machtiging tot visitatie») lijkt te kunnen worden afgeleid dat het niet gaat om een huiszoekingsbevoegdheid, maar enkel om het betreden van die plaatsen.

De gemachtigde ambtenaar verschaftte terzake de volgende toelichting:

«De artikelen 22, 23 en 27 dienen samen te worden gelezen. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de situaties bedoeld in artikel 22 en die geviseerd in artikel 23.

Voor de arbeidsplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht zijn onderworpen, artikel 22, is het o.i. logisch dat de sociaal inspecteurs de bevoegdheid hebben om over te gaan tot het opsporen en onderzoeken van informatiedragers, beperkt tot de informatiedragers die hetzij sociale gegevens bevatten, hetzij gelijk welk ander gegevens die ingevolgd de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard. Ik verwijs daarvoor naar het commentaar bij het artikel 27.

(...)

In artikel 23 gaat het echter om de toegang tot bewoonde lokalen. Noch het arrest van het Hof van Cassatie, noch de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens laten m.i. toe om de bevoegdheid waarvan sprake is in artikel 27, § 2, toe te passen naar aanleiding van een visitatiebevel. Dat is trouwens ook nooit de bedoeling geweest. Het artikel 23 bevat dus niet de bevoegdheid om actief op te treden n.a.v. van een visitatiebevel en eventueel onderzoeks- en opsporingsdaden te stellen.

Wensen de sociale inspectiediensten in een bepaalde zaak tóch over te gaan tot opsporings- en onderzoeksdaden in bewoonde lokalen, dan zullen zij geen visitatiebevel maar een huiszoekingsbevel moeten vragen aan de onderzoeksrechter. Dat is trouwens ook één van de redenen geweest waarom er werd geopteerd om enkele sociaal inspecteurs de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie tot te kennen (zie de artikelen 50, 51 en 53 van het ontwerp van SSWB). Op die manier zullen specialisten van de sociale inspectiediensten als officier van gerechtelijke politie de zaak kunnen blijven opvolgen in de fase van het gerechtelijk onderzoek».

À cet égard, il convient cependant d'observer que l'article 1er *bis* de la loi précitée du 7 juin 1969 exige que le consentement à la visite domiciliaire ou à la perquisition soit donné par écrit et préalablement.

Les auteurs du projet devront préciser dans celui-ci comment ses règles s'articulent avec celles de la loi du 7 juin 1969.

4. Il est recommandé de préciser quelle est l'étendue exacte des pouvoirs des inspecteurs sociaux une fois qu'ils ont pénétré dans les locaux visés aux articles 22 et 23 en projet. La terminologie utilisée («pénétrer», «accès», «autorisation de visite domiciliaire») semble permettre de considérer qu'il ne s'agit pas d'un pouvoir de perquisitionner, mais seulement d'un droit d'accéder à ces locaux.

À cet égard, le fonctionnaire délégué a apporté les éclaircissements suivants:

«De artikelen 22, 23 en 27 dienen samen te worden gelezen. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de situaties bedoeld in artikel 22 en die geviseerd in artikel 23.

Voor de arbeidsplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht zijn onderworpen, artikel 22, is het o.i. logisch dat de sociaal inspecteurs de bevoegdheid hebben om over te gaan tot het opsporen en onderzoeken van informatiedragers, beperkt tot de informatiedragers die hetzij sociale gegevens bevatten, hetzij gelijk welk ander gegevens die ingevolgd de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard. Ik verwijs daarvoor naar het commentaar bij het artikel 27.

(...)

In artikel 23 gaat het echter om de toegang tot bewoonde lokalen. Noch het arrest van het Hof van Cassatie, noch de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens laten m.i. toe om de bevoegdheid waarvan sprake is in artikel 27, § 2, toe te passen naar aanleiding van een visitatiebevel. Dat is trouwens ook nooit de bedoeling geweest. Het artikel 23 bevat dus niet de bevoegdheid om actief op te treden n.a.v. van een visitatiebevel en eventueel onderzoeks- en opsporingsdaden te stellen.

Wensen de sociale inspectiediensten in een bepaalde zaak tóch over te gaan tot opsporings- en onderzoeksdaden in bewoonde lokalen, dan zullen zij geen visitatiebevel maar een huiszoekingsbevel moeten vragen aan de onderzoeksrechter. Dat is trouwens ook één van de redenen geweest waarom er werd geopteerd om enkele sociaal inspecteurs de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie tot te kennen (zie de artikelen 50, 51 en 53 van het ontwerp van SSWB). Op die manier zullen specialisten van de sociale inspectiediensten als officier van gerechtelijke politie de zaak kunnen blijven opvolgen in de fase van het gerechtelijk onderzoek».

Het onderscheid tussen de bevoegdheden die kunnen worden uitgeoefend in het raam van het ontworpen artikel 22, en de bevoegdheden die kunnen worden uitgeoefend in het raam van het ontworpen artikel 23, komt onvoldoende tot uiting, wat dient te worden verholpen ⁽²⁴⁾.

5. Met betrekking tot de in het ontworpen artikel 23 bedoelde machtiging tot visitatie door de onderzoeksrechter, verklaarde de gemachtigde ambtenaar dat die machtiging «een aantal minimale vermeldingen (zal) moeten bevatten opdat een controle mogelijk zou zijn op het respecteren, door de sociale inspecteurs, van de opdracht omschreven in dit visitatiebevel». In het ontworpen artikel 23 zou moeten worden bepaald welke die «minimale vermeldingen» zijn.

Artikelen 25 en 39 OSSW

1. Gelet op de mogelijke implicaties op het recht op privé-leven, dient op limitatieve wijze te worden bepaald welke de in het ontworpen artikel 25 bedoelde «andere middelen» zijn waarmee de identiteit van de erin bedoelde personen mag worden achterhaald, en aan welke voorwaarden het gebruik van die middelen is onderworpen.

2. Krachtens het ontworpen artikel 25 hebben de sociale inspecteurs het recht om de identiteit van de in die bepaling bedoelde personen trachten te achterhalen onder meer door het maken van foto's, film- en video-opnamen. Krachtens het ontworpen artikel 39, eerste lid, zijn die ambtenaren bevoegd om vaststellingen te doen door middel van beeldmateriaal, ongeacht de drager ervan.

Het inschakelen van die middelen doet een tweevoudig probleem rijzen.

Eenzijds wordt het gebruik van foto's, films en video's als bewijsmateriaal in het strafprocesrecht zelf, behoudens in het raam van de bijzondere opsporingsmethoden, niet door de wetgever geregeld. Dat leidt tot onzekerheid omtrent de bewijskracht die aan die middelen zal worden toegekend, zelfs als ze onder bepaalde voorwaarden in sommige gerechtelijke beslissingen worden aanvaard, in naam van de vrijheid van het bewijs in het strafrecht ⁽²⁵⁾.

⁽²⁴⁾ Daarbij moet erop worden gewezen dat het aanwenden van de dwangmiddelen die in het raam van een gerechtelijk onderzoek worden gebruikt, uiteraard veronderstelt dat zulk een onderzoek lopende is. De sociale inspecteurs kunnen derhalve niet zonder meer een huiszoekingsbevel aan de onderzoeksrechter vragen.

⁽²⁵⁾ Zie bijvoorbeeld Corr. Brussel, 18 december 1990, *J.T.*, 1991, 819; Gent, 6 februari 1992, *R.W.*, 1992-1993, 570. In burgerrechtelijke zaken, zie Rb. Namen (kortgeding), 31 oktober 1995, *J.T.*, 1996, 192.

Il convient de remédier au manque de précision de la distinction entre les pouvoirs qui peuvent être exercés respectivement dans le cadre de l'article 22 en projet et de l'article 23 en projet ⁽²⁴⁾.

5. Le fonctionnaire délégué a déclaré que l'autorisation de visite domiciliaire par le juge d'instruction, visée à l'article 23 en projet «een aantal minimale vermeldingen (zal) moeten bevatten opdat een controle mogelijk zou zijn op het respecteren, door de sociale inspecteurs, van de opdracht omschreven in dit visitatiebevel». L'article 23 en projet devrait spécifier quelles sont ces «mentions minimales».

Articles 25 et 39 du PCPS

1. Vu les implications éventuelles pour le droit à la vie privée, il y aurait lieu de mentionner de manière exhaustive quels sont les «autres moyens» visés à l'article 25, en projet, permettant de rechercher l'identité des personnes visées, ainsi que les conditions qui gouvernent l'usage de ces moyens.

2. En vertu de l'article 25, en projet, les inspecteurs sociaux ont le droit de rechercher l'identité des personnes visées dans cette disposition, entre autres en faisant des photos et des prises de vue par film et vidéo. En vertu de l'article 39, alinéa 1er, en projet, les inspecteurs sociaux peuvent faire des constatations en réalisant des images, quel qu'en soit le support.

Le recours à de tels moyens pose un double problème.

D'une part, le recours aux photos, films et vidéos comme moyen de preuve en droit pénal n'est pas organisé par le législateur, sauf dans le cadre de méthodes particulières de recherche. Il en résulte une incertitude quant à la force probante qui sera reconnue à ces moyens, même si certaines décisions judiciaires les acceptent, moyennant certaines conditions, au nom de la liberté de la preuve en droit pénal ⁽²⁵⁾.

⁽²⁴⁾ À cet égard, il faut souligner que l'utilisation des moyens de contrainte mis en oeuvre dans le cadre d'une instruction judiciaire, suppose évidemment qu'une telle instruction soit en cours. Les inspecteurs sociaux ne peuvent dès lors pas simplement demander un mandat de perquisition au juge d'instruction.

⁽²⁵⁾ Voir par exemple Corr. Bruxelles, 18 décembre 1990, *J.T.*, 1991, p. 819; Gand, 6 février 1992, *R.W.*, 1992-1993, p. 570. En matière civile, voir Civ. Namur (rf.), 31 octobre 1995, *J.T.*, 1996, p. 192.

Anderzijds valt het verzamelen van beeldmateriaal niet alleen onder de werkingssfeer van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens ⁽²⁶⁾, waarnaar men zich bij gebreke aan afwijkende bepalingen moet gedragen ⁽²⁷⁾, maar dient ook rekening te worden gehouden met de artikelen 12, tweede lid, en 22, eerste lid, van de Grondwet ⁽²⁸⁾.

Vraag is derhalve of het aanwenden van de genoemde middelen geen nadere regeling behoeft.

Artikelen 29, 33 en 36 OSSW

Krachtens het ontworpen artikel 29 hebben de sociale inspecteurs het recht om zich de op de in dat artikel bedoelde informatiedragers geplaatste gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm te doen overleggen onder de door hen gewenste vorm. Krachtens het ontworpen artikel 33 mogen de sociale inspecteurs zich de erin bedoelde kopies kosteloos laten verstrekken door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers. Krachtens het ontworpen artikel 36 kunnen de sociale inspecteurs, indien zulks nodig is voor het uitoefenen van het toezicht, een vertaling eisen van de erin bedoelde gegevens wanneer deze niet zijn opgesteld in één der nationale talen.

Er dient voor te worden gewaakt dat de toepassing van deze bepalingen geen onevenredige gevolgen heeft voor de betrokkenen. Daartoe zouden in het ontwerp grenzen en beperkingen kunnen worden gesteld aan de genoemde bevoegdheden van de sociale inspecteurs.

Artikel 30 OSSW

Het ontworpen artikel 30, § 5, bepaalt dat de sociale inspecteurs instaan voor het waarborgen van de integriteit van de verzamelde gegevens en van het materiaal waartoe zij toegang hebben gehad, hetgeen een resultaatsverplichting lijkt te bevatten. In de memorie van toelichting bij dit artikel wordt daarentegen vooropgesteld dat de sociale inspecteurs bij het uitoefenen van deze bevoegdheid de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid aan de dag moeten leggen, hetgeen veeleer op een inspanningsverplichting lijkt te wijzen. Het is raadzaam deze tegenstelling op te heffen door de tekst van het ontworpen artikel 30, § 5, en de memorie van toelichting beter op elkaar af te stemmen.

⁽²⁶⁾ M.-H. BOULANGER, C. DE TERWANGNE en TH. LÉONARD, «*La protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel. La loi du 8 décembre 1992*», *J.T.*, 1993, 371; O. DE SCHUTTER, «*La vidéosurveillance et le droit au respect de la vie privée*», *Journ. proc.*, 1996, afl. 296, 14; P. DE HERT, O. DE SCHUTTER en S. GUTWIRTH, «*Pour une réglementation de la vidéosurveillance*», *J.T.*, 1996, 569-570. Zie ook advies 25.093/9 - 25.094/9 van 6 mei 1996 over een voorontwerp van wet «tot wijziging van de wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd op 16 maart 1968», *Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 577/1, 12-14.

⁽²⁷⁾ Zie in die zin het advies 25.969/2 van 26 mei 1997 over een voorontwerp van decreet van het Waalse Gewest «*relatif à la surveillance et au contrôle des législations relatives à la politique de l'emploi ainsi qu'à la reconversion et au recyclage professionnels*», *Parl. St.*, W. Parl., 1997-98, nrs 319/1 en 320/1.

⁽²⁸⁾ Zie Arbitragehof, nr. 202/2004, 21 december 2004.

D'autre part, la collecte d'images tombe non seulement dans le champ d'application de la loi du 8 décembre 1992 relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel ⁽²⁶⁾, à laquelle il conviendrait de se conformer en l'absence de dispositions dérogatoires ⁽²⁷⁾, mais il faut également tenir compte des articles 12, alinéa 2, et 22, alinéa 1er, de la Constitution ⁽²⁸⁾.

La question se pose dès lors de savoir si le recours aux moyens précités ne nécessite pas d'être réglé avec davantage de précision.

Articles 29, 33 et 36 du PCPS

En vertu de l'article 29, en projet, les inspecteurs sociaux ont le droit de se faire communiquer, dans la forme demandée par eux, les données enregistrées sur les supports d'information visés dans cet article, sous une forme lisible et intelligible. En vertu de l'article 33, en projet, les inspecteurs sociaux peuvent se faire fournir les copies visées sans frais par l'employeur, ses préposés ou mandataires. L'article 36, en projet, habilite les inspecteurs sociaux à exiger, lorsque la surveillance le requiert, une traduction des données visées si elles ne sont pas établies dans une des langues nationales.

Il y a lieu de veiller à ce que l'application de ces dispositions n'ait pas d'effets disproportionnés pour les intéressés. À cette fin, le projet pourrait limiter et circonscrire les compétences précitées des inspecteurs sociaux.

Article 30 du PCPS

L'article 30, § 5, en projet, dispose que les inspecteurs sociaux veilleront à assurer l'intégrité des données récoltées et du matériel auquel ils ont eu accès, ce qui paraît impliquer une obligation de résultat. En revanche, le commentaire de cet article dans l'exposé des motifs postule que, dans l'exercice de cette compétence, les inspecteurs sociaux doivent faire preuve de la prudence et de l'attention nécessaires, ce qui paraît plutôt dénoter une obligation de moyens. Il est recommandé de lever cette contradiction en harmonisant mieux entre eux le texte de l'article 30, § 5, en projet, et l'exposé des motifs.

⁽²⁶⁾ M.-H. BOULANGER, C. de TERWANGNE, et TH. LÉONARD, «*La protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel. La loi du 8 décembre 1992*», *J.T.*, 1993, p. 371; O. DE SCHUTTER, «*La vidéosurveillance et le droit au respect de la vie privée*», *Journ. proc.*, 1996, n° 296, p. 14; P. DE HERT, O. DE SCHUTTER et S. GUTWIRTH, «*Pour une réglementation de la vidéosurveillance*», *J.T.*, 1996, pp. 569-570. Voir également l'avis 25.093/925.094/9 du 6 mai 1996 sur un avantprojet de loi «*modifiant la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968*», *Doc. parl.*, Chambre, 1995-1996, n° 577/1, pp. 1214.

⁽²⁷⁾ Voir en ce sens l'avis n° 25.969/2 du 26 mai 1997 sur un avant-projet de décret de la Région wallonne «*relatif à la surveillance et au contrôle des législations relatives à la politique de l'emploi ainsi qu'à la reconversion et au recyclage professionnels*», donné le 26 mai 1997, *Doc. parl.* Parl. W., 1997-1998, n°s 319/1 et 320/1.

⁽²⁸⁾ Voir Cour d'arbitrage, n° 202/2004, 21 décembre 2004.

Artikel 33 OSSW

Een indeling in paragrafen is niet raadzaam wanneer elke paragraaf slechts uit één lid bestaat en die indeling niet kan bijdragen tot een meer duidelijke voorstelling van het ingedeelde artikel.

De indeling van artikel 33 in twee paragrafen die elk slechts uit één lid bestaan, kan derhalve vervallen.

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van de ontworpen artikelen 43 en 97.

Artikelen 34 en 38 OSSW

1. Bij de ontworpen artikelen 34 en 38 wordt de sociale inspecteurs de bevoegdheid toegekend om inbeslagnames te verrichten wanneer zulks noodzakelijk is voor de opsporing, het onderzoek of het leveren van het bewijs van de inbreuken of wanneer het gevaar bestaat dat de inbreuken worden voortgezet of nieuwe inbreuken worden gepleegd.

Uit die omschrijving blijkt dat de in de ontworpen artikelen 34 en 38 bedoelde inbeslagnames meer zijn dan maatregelen die passen in de toezichtsbevoegdheden van de sociale inspecteurs, en ze kunnen worden beschouwd als handelingen die de sociale inspecteurs in hun hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie stellen.

Zulks doet de vraag rijzen naar de verhouding tussen de bij het ontworpen artikel 54 georganiseerde rechtsbescherming, en de rechtsbescherming bedoeld bij artikel 28^{sexies} van het Wetboek van Strafvordering, en meer algemeen, naar de afbakening tussen de taken van bestuurlijke politie en gerechtelijke politie (zie opmerking 3 van het onderdeel «algemene opmerkingen» en de opmerking bij het ontworpen artikel 54).

2. De Raad van State, afdeling wetgeving, acht het voorts nuttig te herinneren aan de volgende passage uit advies 23.564/8 van 12 juli 1994 over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 24 juli 1973 tot instelling van een verplichte avondsluiting in handel, ambacht en dienstverlening ⁽²⁹⁾:

«Opgemerkt moet worden dat het beslag niet gehanteerd mag worden, hetzij door de betrokken ambtenaar, hetzij door het openbaar ministerie, als een drukingsmiddel op de betrokken handelaar om op een door het bestuur of het parket voorgestelde minnelijke schikking in te gaan. De handelaar heeft immers het recht, op grond van de artikelen 6, lid 1, van het Europees Verdrag over de rechten van de mens en 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, om de gegrondheid van het tegen hem geformuleerde verwijt van inbreuk op de strafwet te laten beoordelen door een strafrechter. Het organiseren van de afstand van dat recht, met name door een systeem van minnelijke schikkingen, is op zichzelf niet ongeoorloofd; vereist is dan evenwel dat de minnelijke schikking zonder dwang wordt aangegaan. Zoals uit

⁽²⁹⁾ Parl. St., Kamer, 1997-98, nr. 1308/1.

Article 33 du PCPS

Une subdivision en paragraphes n'est pas recommandée lorsque chaque paragraphe ne comporte qu'un seul alinéa et que cette subdivision ne peut améliorer la lisibilité de l'article ainsi divisé.

Mieux vaudrait dès lors renoncer à la subdivision de l'article 33 en deux paragraphes qui ne comportent chacun qu'un seul alinéa.

La même observation peut être formulée à l'égard des articles 43 et 97 en projet.

Articles 34 et 38 du PCPS

1. Les articles 34 et 38, en projet, habilite les inspecteurs sociaux à procéder à des saisies lorsque cela est nécessaire à la recherche, à l'examen ou à l'établissement de la preuve d'infractions ou lorsque le danger existe que les infractions persistent ou que de nouvelles infractions soient commises.

Il résulte de cette description que les saisies visées aux articles 34 et 38, en projet, sont davantage que des mesures entrant dans les pouvoirs de surveillance des inspecteurs sociaux et qu'elles peuvent être regardées comme des actes que les inspecteurs sociaux accomplissent en leur qualité d'officier de police judiciaire.

Ceci soulève la question de l'articulation de la protection juridique, organisée par l'article 54, en projet, et la protection juridique, visée à l'article 28^{sexies} du Code d'instruction criminelle, et de manière plus générale, de la distinction entre les missions de police administrative et de police judiciaire (voir l'observation 3 des «observations générales» et l'observation sous l'article 54 en projet).

2. En outre, le Conseil d'État, section de législation, estime nécessaire de rappeler le passage suivant de l'avis 23.564/8 du 12 juillet 1994 sur un avantprojet de loi modifiant la loi du 24 juillet 1973 instaurant la fermeture obligatoire du soir dans le commerce, l'artisanat et les services ⁽²⁹⁾:

«Il est à noter que la saisie ne peut être utilisée ni par le fonctionnaire concerné ni par le ministère public comme un moyen de faire pression sur le commerçant concerné pour qu'il accepte la transaction proposée par l'administration ou le parquet. En effet, le commerçant a le droit, sur le fondement des articles 6, § 1, de la Convention européenne des droits de l'homme et 14, § 1, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, de faire apprécier par un juge pénal le bienfondé du grief d'infraction à la loi pénale qui lui est fait. L'organisation de la renonciation à ce droit, notamment par un système de transactions, n'est en soi pas illicite; il est impératif toutefois qu'il soit souscrit à la transaction sans contrainte. Ainsi qu'il résulte de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, la menace d'une sanction lourde et

⁽²⁹⁾ Doc. parl., Chambre, 199798, n° 1308/1.

de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens blijkt, kan de dreiging met een onevenredig hoge sanctie – en, *a fortiori*, de effectieve toepassing van zulke sanctie *de facto* tot gevolg hebben dat de betrokken handelaar geen andere keuze heeft dan het voorstel tot minnelijke schikking te aanvaarden ⁽³⁰⁾».

Hetzelfde geldt ten aanzien van de bij het ontworpen artikel 19 bepaalde alternatieve afhandelingsmogelijkheden.

Artikel 39 OSSW

1. Het is niet duidelijk waarom in het ontworpen artikel 39, eerste lid, wordt bepaald dat de bevoegdheid van de sociale inspecteurs om door middel van beeldmateriaal vaststellingen te doen, wordt toegekend «onverminderd de bepalingen van artikel 47*sexies*, § 1, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering». Krachtens die bepaling wordt een toestel gebruikt voor het nemen van foto's, met betrekking tot de bijzondere opsporingsmethodes, enkel als een technisch hulpmiddel beschouwd in het geval bedoeld in artikel 56*bis*, tweede lid, van dat wetboek (machtiging door de onderzoeksrechter tot een observatie met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning of daarmee gelijkgestelde plaatsen wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de feiten de erin bedoelde misdrijven uitmaken of zouden uitmaken).

Evenmin is de draagwijdte van het ontworpen artikel 39, tweede lid, duidelijk. De vraag rijst waarom erin wordt gesteld dat het bepaalde in artikel 39, eerste lid, geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de sociale inspecteurs tot het doen van vaststellingen door beeldmateriaal wanneer dit bestemd is om de vaststelling te doen van inbreuken op de wetgeving betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, nu in het ontworpen artikel 39, eerste lid, juist de bevoegdheid wordt toegekend om vaststellingen te doen door middel van het maken van beeldmateriaal.

De gemachtigde ambtenaar verschaft de volgende toelichting bij die bepaling:

«Op dit ogenblik mogen de arbeidsinspecteurs op grond van artikel 4, § 1, 2°, b en g, zonder enige beperking vaststellingen doen door middel van het nemen van beeldmateriaal. Sinds de laatste aanpassing terzake van de arbeidsinspectiewet door de programmawet van 22 december 1989 is er echter één en ander gewijzigd, zoals o.a. blijkt uit het Wetboek van Strafvordering. Daarbovenop komt nog dat ook de regeling uitgewerkt in het Wetboek Strafvordering zeer recent een hele evolutie heeft ondergaan. Teneinde met al deze evoluties rekening te houden, werd de volgende regeling uitgewerkt. Deze is volledig conform met de huidige wetgeving in het strafprocesrecht.

· Uitgangspunt (art. 39, eerste lid, SSWB)

Het uitgangspunt is en blijft dat de sociaal inspecteurs bij de uitoefening vna hun opdracht vaststellingen mogen doen door

⁽³⁰⁾ Gerefereerd werd aan het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 27 februari 1980, Deweer, *Publ. Cour*, sér. A, vol. 35, pp. 20-29, §§ 39-54, inzonderheid pp. 24-26, §§ 48-49.

disproportionnée et, *a fortiori*, l'application effective d'une telle sanction risque d'avoir pour conséquence, de fait, que le commerçant concerné n'a d'autre choix que d'accepter la proposition de transaction ⁽³⁰⁾».

La même observation peut être formulée concernant les possibilités de règlement alternatif prévues à l'article 19, en projet.

Article 39 du PCPS

1. On n'aperçoit pas pourquoi l'article 39, alinéa 1er, en projet, dispose que la compétence des inspecteurs sociaux de faire des constatations par image est attribuée «nonobstant les dispositions de l'article 47*sexies*, § 1er, dernier alinéa, du Code de procédure pénale». En vertu de cette disposition, un appareil utilisé pour la prise de photographies dans le cadre des méthodes particulières de recherche n'est considéré comme moyen technique que dans le cas visé à l'article 56*bis*, alinéa 2, de ce code (autorisation donnée par le juge d'instruction d'effectuer une observation à l'aide de moyens techniques afin d'avoir une vue dans un domicile ou dans des locaux assimilés lorsqu'il existe des indices sérieux que les faits punissables constituent ou constitueraient une infraction visée par le Code).

On n'aperçoit pas davantage la portée de l'article 39, alinéa 2, en projet. La question se pose de savoir pourquoi il dispose que l'article 39, alinéa 1er, ne porte pas préjudice au pouvoir des inspecteurs sociaux de faire des constatations en réalisant des images, quand ces images sont destinées à constater des infractions à la législation relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, dès lors que l'article 39, alinéa 1er, en projet, attribue précisément le pouvoir d'effectuer des constatations en réalisant des images.

Le fonctionnaire délégué a apporté les précisions suivantes au sujet de cette disposition:

«Op dit ogenblik mogen de arbeidsinspecteurs op grond van artikel 4, § 1, 2°, b en g, zonder enige beperking vaststellingen doen door middel van het nemen van beeldmateriaal. Sinds de laatste aanpassing terzake van de arbeidsinspectiewet door de programmawet van 22 december 1989 is er echter één en ander gewijzigd, zoals o.a. blijkt uit het Wetboek van Strafvordering. Daarbovenop komt nog dat ook de regeling uitgewerkt in het Wetboek Strafvordering zeer recent een hele evolutie heeft ondergaan. Teneinde met al deze evoluties rekening te houden, werd de volgende regeling uitgewerkt. Deze is volledig conform met de huidige wetgeving in het strafprocesrecht.

· Uitgangspunt (art. 39, eerste lid, SSWB)

Het uitgangspunt is en blijft dat de sociaal inspecteurs bij de uitoefening van hun opdracht vaststellingen mogen doen door

⁽³⁰⁾ Référence faite à l'arrêt de la Cour européenne des droits de l'homme du 27 février 1980, Deweer, *Publ. Cour*, série A, vol. 35, pp. 2029, §§ 3954, notamment pp. 2426, §§ 4849.

middel van het maken van beeldmateriaal. Zoals in het verleden is hierbij geen enkel voorafgaande machtiging nodig, noch van de onderzoeksrechter, noch eventueel van de arbeidsauditeur of de procureur-des-Konings.

· Uitzondering (art. 47sexies, § 1, laatste lid [ingevoegd door de wet van 27 december 2005], en art. 56bis, tweede lid, Sv [gewijzigd door de wet van 27 december 2005]).

Een machtiging van de onderzoeksrechter is echter wél vereist wanneer het gaat om een «observatie met een technisch hulpmiddel (*in casu* voor het nemen van foto's) om zicht te verwerven:

- in een woning of in de door de woning omsloten eigen aanhorigheden of
- in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of als woning van een advocaat of een arts, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten:
 - een misdrijf uitmaken zoals bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, Sv,
 - of zouden worden gepleegd in het kader van een criminele organisatie.»

· Uitzondering op de uitzondering (art. 39, tweede lid, SSWB).

Op deze uitzondering waarbij wél een machtiging van de onderzoeksrechter is vereist, voorziet het ontwerp SSWB één uitzondering (zie art. 39, tweede lid) namelijk wanneer de sociaal inspecteurs vaststellingen moeten doen door middel van beeldmateriaal van inbreuken op de wetgeving op het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Immers, bij de vaststelling van arbeidsongevallen met dodelijke afloop of met zware gevolgen voor de gezondheid of de fysieke integriteit van de werknemers of bij de vaststelling van inbreuken op voormelde wetgeving die bijna altijd gezondheids- of veiligheidsrisico's inhouden voor de werknemers, dient het recht op het welzijn van de werknemer of op de vaststelling van de rechten van de nabestaanden te primeren op het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer».

Daargelaten de vaststelling dat de verwijzing naar «artikel 47sexies, § 1, laatste lid, van het Wetboek van Strafvordering» niet geheel adequaat is in het licht van de bedoeling van de stellers van het ontwerp en derhalve tot rechtsonzekerheid aanleiding kan geven, moet erop worden gewezen dat in de ontworpen bepaling onvoldoende de scheiding wordt gemaakt tussen de bevoegdheden die de sociale inspecteurs uitoefenen tijdens de toezichtsfase, en de bevoegdheden die zij uitoefenen in het raam van het gerechtelijk onderzoek. Overigens is er in de regeling zoals verduidelijkt door de gemachtigde ambtenaar, geen volledig parallelisme met de, in het raam van de bijzondere opsporingsmethode van observatie te situeren, in het Wetboek van Strafvordering opgenomen regeling.

Voor zover de in het ontworpen artikel 39 bedoelde bevoegdheid wordt uitgeoefend in het raam van de toezichtstaken van de sociale inspecteurs, dienen de grenzen van die bevoegdheid in het ontwerp te worden bepaald. Wanneer de sociale inspecteurs zouden worden ingeschakeld wanneer een bijzondere opsporingsmethode wordt gebruikt, gelden uiteraard de terzake relevante regels van het Wetboek van Strafvordering.

middel van het maken van beeldmateriaal. Zoals in het verleden is hierbij geen enkel voorafgaande machtiging nodig, noch van de onderzoeksrechter, noch eventueel van de arbeidsauditeur of de procureur-des-Konings.

· Uitzondering (art. 47sexies, § 1, laatste lid [ingevoegd door de wet van 27 december 2005], en art. 56bis, tweede lid, Sv [gewijzigd door de wet van 27 december 2005]).

*Een machtiging van de onderzoeksrechter is echter wél vereist wanneer het gaat om een «observatie met een technisch hulpmiddel (*in casu* voor het nemen van foto's) om zicht te verwerven:*

- in een woning of in de door de woning omsloten eigen aanhorigheden of*
- in een lokaal dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of als woning van een advocaat of een arts, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten:*
 - een misdrijf uitmaken zoals bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, Sv,*
 - of zouden worden gepleegd in het kader van een criminele organisatie.»*

· Uitzondering op de uitzondering (art. 39, tweede lid, SSWB).

Op deze uitzondering waarbij wél een machtiging van de onderzoeksrechter is vereist, voorziet het ontwerp SSWB één uitzondering (zie art. 39, tweede lid) namelijk wanneer de sociaal inspecteurs vaststellingen moeten doen door middel van beeldmateriaal van inbreuken op de wetgeving op het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Immers, bij de vaststelling van arbeidsongevallen met dodelijke afloop of met zware gevolgen voor de gezondheid of de fysieke integriteit van de werknemers of bij de vaststelling van inbreuken op voormelde wetgeving die bijna altijd gezondheids- of veiligheidsrisico's inhouden voor de werknemers, dient het recht op het welzijn van de werknemer of op de vaststelling van de rechten van de nabestaanden te primeren op het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer».

Outre que la référence à «l'article 47sexies, § 1er, dernier alinéa, du Code de procédure pénale» n'est pas tout à fait adéquate, compte tenu de l'intention des auteurs du projet, et qu'elle peut dès lors être source d'insécurité juridique, il est à noter que la disposition en projet ne fait pas suffisamment la distinction entre les pouvoirs que les inspecteurs sociaux exercent pendant la phase de surveillance et ceux qu'ils exercent dans le cadre de l'instruction. Au demeurant, telle qu'elle a été précisée par le fonctionnaire délégué, la mesure ne correspond pas parfaitement aux dispositions du Code d'instruction criminelle qui s'inscrivent dans le cadre de la méthode particulière de recherche qu'est l'observation.

Pour autant que la compétence visée à l'article 39, en projet, soit exercée dans le cadre des missions de surveillance des inspecteurs sociaux, on en fixera les limites dans le projet. Si les inspecteurs sociaux interviennent lorsqu'il est fait usage d'une méthode particulière de recherche, ce sont évidemment les règles pertinentes du Code d'instruction criminelle qui s'appliquent.

Artikel 45 OSSW

In het ontworpen artikel 45, § 1, eerste lid, zou duidelijker kunnen worden bepaald dat de bijkomende organisatorische maatregelen met betrekking tot de interne diensten voor preventie en bescherming op het werk die de sociale inspecteurs kunnen nemen, de maatregelen zijn die zijn opgelegd bij de regelgeving inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, maar die niet werden nageleefd.

Artikel 52 OSSW

1. Aangezien het ontworpen artikel 52, eerste lid, slechts een regel bevat om te bepalen in handen van welke procureur-generaal de eed wordt afgelegd, en derhalve geen regel betreffende het ambtsgebied van de sociale inspecteurs, dient de redactie van het ontworpen artikel 52, tweede lid, te worden aangepast nu er geen tegenstelling tussen die twee bepalingen bestaat.

2. Aangezien de territoriale bevoegdheid van de sociale inspecteurs niet is beperkt tot het rechtsgebied van een hof van beroep, houdt het ontworpen artikel 52, derde lid, een nodeloze complicatie in. Die bepaling kan dan ook worden weggelaten.

Artikel 53 OSSW

1. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 53, eerste lid, schrijve men «wordt overhandigd» in plaats van «moet zijn overhandigd».

2. Het is niet duidelijk waaraan in het ontworpen artikel 53, tweede lid, wordt gerefereerd met «de maatregelen genomen in uitvoering van de artikelen 30 en 35 in de bij artikel 35 voorziene (lees: bepaalde) gevallen waarin de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers hetzij daarbij niet aanwezig waren, hetzij daarmee niet vrijwillig instemden». Te dien aanzien dient te worden opgemerkt dat in het ontworpen artikel 35 reeds wordt voorzien in een schriftelijke informatieverplichting met betrekking tot het in het ontworpen artikel 27 bedoelde onderzoek, waarbij wordt verwezen naar het ontworpen artikel 53, derde lid, terwijl in het ontworpen artikel 30 wel een recht van toegang langs elektronische weg van de gegevens, en tot downloading en gebruik ervan langs elektronische weg wordt gewaarborgd, maar niet wordt voorzien in het nemen van bepaalde maatregelen. Wellicht wordt evenwel met dit laatste bedoeld dat het in het ontworpen artikel 53 voorgescreven geschrift ook moet worden opgesteld wanneer het in het ontworpen artikel 30 bedoelde recht wordt uitgeoefend.

De stellers van het ontwerp zullen het ontworpen artikel 53, tweede lid, derhalve aan een nieuw onderzoek dienen te onderwerpen.

3. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 53, derde lid, 6°, schrijve men «beroep» in plaats van «hoger beroep».

Article 45 du PCPS

On pourrait préciser à l'article 45, § 1er, alinéa 1er, en projet, que les mesures organisationnelles complémentaires concernant les services internes de prévention et de protection au travail que les inspecteurs sociaux peuvent prendre, sont les mesures qui sont imposées par la réglementation relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, mais qui n'ont pas été respectées.

Article 52 du PCPS

1. Dès lors que l'article 52, alinéa 1er, en projet, détermine uniquement aux mains de quel procureur général il est prêté serment, et partant, ne règle pas le ressort des inspecteurs sociaux, on adaptera la formulation de l'article 52, alinéa 2, en projet, étant donné qu'il n'y a pas d'opposition entre ces deux dispositions.

2. La compétence territoriale des inspecteurs sociaux n'étant pas limitée au ressort d'une cour d'appel, l'article 52, alinéa 3, en projet, comporte une complication inutile. Cette disposition peut dès lors être omise.

Article 53 du PCPS

1. Dans le texte néerlandais de l'article 53, alinéa 1er, en projet, on écrira «*wordt overhandigd*» au lieu de «moet zijn overhandigd».

2. À l'article 53, alinéa 2, en projet, on n'aperçoit pas à quoi se rapportent les mots «les mesures prises en exécution des articles 30 et 35 dans les cas prévus à l'article 35 lors desquels l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit n'étaient pas présents, soit ne consentaient pas de plein gré». On notera à cet égard que l'article 35, en projet, prévoit déjà une obligation d'information écrite concernant l'examen visé à l'article 27, en projet, en faisant référence à l'article 53, alinéa 3, en projet, alors qu'en revanche l'article 30, en projet, garantit un droit d'accès aux données par voie électronique ainsi qu'un droit de téléchargement et d'utilisation par voie électronique de ces données, mais ne prévoit pas de prendre certaines mesures. Sans doute faut-il toutefois entendre par là que l'écrit prescrit à l'article 53, en projet, doit également être rédigé lorsqu'est exercé le droit visé à l'article 30, en projet.

Dès lors, les auteurs du projet réexamineront l'article 53, alinéa 2, en projet.

3. Dans le texte néerlandais de l'article 53, alinéa 3, 6°, en projet, on écrira «*beroep*» au lieu de «*hoger beroep*».

Artikel 54 OSSW

1. Zoals reeds is opgemerkt (zie opmerking 1 bij de ontworpen artikelen 34 en 38), blijkt uit de tekst van het ontwerp dat het erin bedoelde beslag in bepaalde gevallen moet worden beschouwd als een handeling van gerechtelijke politie, zodat daarop de bij artikel 28*sexies* van het Wetboek van Strafvordering bedoelde rechtsbescherming van toepassing is. Volgens de memorie van toelichting heeft de bij het ontworpen artikel 54 bedoelde beroepsmogelijkheid bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank enkel betrekking op de bevoegdheden van de sociale inspecteurs in de administratieve fase. In de tekst van het ontworpen artikel 54 wordt evenwel op een algemene wijze gewag gemaakt van de inbeslagnemingen verricht ter uitvoering van artikel 34 of van de maatregel genomen ter uitvoering van, onder meer, artikel 38, waarin eveneens van inbeslagnemingen gewag wordt gemaakt.

Uit wat voorafgaat volgt dat zal moeten worden nagegaan of de rechtsbescherming met betrekking tot handelingen van administratieve politie en die van gerechtelijke politie voldoende tegen elkaar zijn afgelijnd.

Daarbij zal ook dienen te worden onderzocht of de ontworpen regeling geen problemen doet rijzen bij gecoördineerde controleacties, waarbij naast de sociale inspectie ook andere inspectiediensten, zoals bijvoorbeeld fiscale inspectiediensten, zijn betrokken.

2. Het is niet duidelijk wat de draagwijdte is van de bij het ontworpen artikel 54, § 1, tweede lid, ingestelde beroepsmogelijkheid. In ieder geval is het ten aanzien van die artikelen doelloos dat de voorzitter van de arbeidsrechtbank zich uitspreekt over de «opportuniteit van hun handhaving» (ontworpen artikel 54, § 3).

3. Er moet worden bepaald welk het rechtsgevolg is van de beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank dat een bepaalde toezichtsmaatregel onwettelijk was.

Artikel 55 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 55, derde lid, schrijft men, conform de Franse tekst, «machting» in plaats van «toestemming».

Artikel 56 OSSW

1. Het ontworpen artikel 56, eerste lid, legt alle diensten van de gemeenschappen en de gewesten de verplichting op om op verzoek van de sociale inspecteurs alle inlichtingen te verstrekken, alle boeken, registers, documenten, schijven, banden of gelijk welke informatiedragers ter inzage voor te leggen en uittreksels, afschriften, afdrukken, uitdraaien, kopies of fotokopieën ervan te verstrekken die de sociale inspecteurs nuttig achten voor het toezicht op de naleving van de wetgeving die onder hun bevoegdheid ressorteren.

Het is evenwel in strijd met het beginsel van de wederzijdse autonomie van de federale Staat, de gemeenschappen en de

Article 54 du PCPS

1. Ainsi qu'il a déjà été observé (voir observation 1 sous les articles 34 et 38, en projet), il résulte du texte du projet que, dans certains cas, la saisie visée doit être regardée comme un acte de police judiciaire, si bien qu'elle est soumise à l'application de la protection juridique visée à l'article 28*sexies* du Code d'instruction criminelle. Selon l'exposé des motifs, la possibilité de recours auprès du président du tribunal du travail visée à l'article 54, en projet, concerne uniquement les compétences des inspecteurs sociaux dans la phase administrative. Toutefois, le texte de l'article 54, en projet, mentionne d'une manière générale les saisies pratiquées en exécution de l'article 34 ou les mesures prises en exécution, notamment, de l'article 38, qui fait également mention de saisies.

Il résulte de ce qui précède qu'il faudra vérifier si l'on fait suffisamment la distinction entre la protection juridique concernant les actes de police administrative et celle concernant les actes de police judiciaire.

En outre, il faudra également examiner si le texte en projet ne posera pas de problèmes lors d'actions de contrôle coordonnées auxquelles sont associés, outre l'inspection sociale, d'autres services d'inspection comme par exemple les services d'inspection fiscale.

2. La portée de la possibilité de recours instaurée par l'article 54, § 1er, alinéa 2, en projet, n'est pas claire. En tout état de cause, il est sans utilité, vis-à-vis ces articles, que le président du tribunal du travail se prononce sur l'«opportunité de leur maintien» (article 54, § 3, en projet).

3. Il faut préciser les effets juridiques de la décision du président du tribunal du travail déclarant illégale une mesure de surveillance déterminée.

Article 55 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 55, alinéa 3, en projet, on écrira, conformément au texte français, «*machting*» au lieu de «*toestemming*».

Article 56 du PCPS

1. L'article 56, alinéa 1er, en projet, impose à tous les services des communautés et des régions de fournir, à la demande des inspecteurs sociaux, tous renseignements, ainsi que de leur produire, pour en prendre connaissance, tous livres, registres, documents, disques, bandes ou n'importe quels autres supports d'information et de leur en fournir des extraits, des duplicata, des impressions, des listages, des copies ou des photocopies que ces derniers estiment utiles à la surveillance du respect des législations dont ils sont chargés.

Toutefois, le principe de l'autonomie réciproque de l'État fédéral, des communautés et des régions s'oppose à ce qu'une

gewesten dat één van die overheden aan een andere overheid op eenzijdige wijze verplichtingen zou opleggen, zodat het toepassingsgebied van het ontworpen artikel 56, eerste lid, zal dienen te worden ingeperkt. Dat in het ontworpen artikel 56, tweede lid, wordt bepaald dat zij de hen opgelegde verplichtingen niet kosteloos hoeven te volbrengen, doet hieraan geen afbreuk.

Om een wederzijdse gegevensuitwisseling tussen de federale overheden en die van de gemeenschappen en de gewesten mogelijk te maken, zal, met toepassing van artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een beroep dienen te worden gedaan op het sluiten van een samenwerkingsakkoord ⁽³¹⁾.

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 77, tweede lid.

2. De vraag rijst of de in het ontworpen artikel 56, derde lid, opgenomen omschrijving «akten, stukken, registers, documenten of inlichtingen ingewonnen tijdens de uitvoering van de taken opgelegd door de rechterlijke overheid» niet te eng is. De regel dient immers, gelet op het geheim van het onderzoek, in ieder geval te gelden voor gelijk welke informatie die betrekking heeft op het opsporingsonderzoek of op het gerechtelijk onderzoek. In dit verband moet worden opgemerkt dat bijvoorbeeld de vaststelling van het misdrijf zelf dat aanleiding geeft tot het opzetten van zulk een onderzoek, strikt genomen geen element uitmaakt dat is «ingewonnen» tijdens de uitvoering van een taak opgelegd door de rechterlijke overheid.

Voorts moet erop worden gewezen dat de thans in artikel 6, § 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972 vervatte regeling betrekking heeft op alle «gerechtelijke procedures» (met inbegrip van burgerrechtelijke procedures), wat veel ruimer is dan de formulering die in de ontworpen bepaling wordt gebruikt.

De stellers van het ontwerp doen er derhalve goed aan de genoemde bepaling aan een nieuw onderzoek te onderwerpen, waarbij ook rekening kan worden gehouden met de thans bestaande interpretatieproblemen met betrekking tot artikel 6, § 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972 ⁽³²⁾.

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 77, vierde lid.

3. Er dient te worden gespecificeerd wat in het ontworpen artikel 56, derde lid, wordt bedoeld met het begrip «rechterlijke overheid».

Een gelijkaardige opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 77, vierde lid.

4. In de Franse tekst van het ontworpen artikel 56, derde lid, schrijve men *in fine* «*qu'avec l'autorisation expresse*» in plaats van «*qu'avec l'autorisation*» ⁽³³⁾.

⁽³¹⁾ Gelet op de verplichting die voortvloeit uit het reeds genoemde IAO-Verdrag nr. 81, moet zulk een samenwerkingsakkoord in ieder geval worden gesloten.

⁽³²⁾ Zie D. TORFS, *I.c.*, 440-444; W. VAN EECKHOUTTE, *I.c.*, 178-180.

⁽³³⁾ Vgl. met het huidige artikel 6, § 1, derde lid, van de wet van 16 november 1972.

seule de ces autorités impose unilatéralement des obligations à une autre autorité, si bien que le champ d'application de l'article 56, alinéa 1er, en projet, devra être restreint. Peu importe que l'article 56, alinéa 2, en projet, dispose qu'ils ne doivent pas s'acquitter gratuitement de leurs obligations.

Afin de permettre l'échange d'informations entre les autorités fédérales et les autorités des communautés et des régions, il faudra recourir à la conclusion d'un accord de coopération en application de l'article 92*bis*, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 ⁽³¹⁾.

L'article 77, alinéa 2, en projet appelle une observation similaire.

2. La question se pose de savoir si la définition «actes, pièces, registres, documents ou renseignements recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire», figurant à l'article 56, alinéa 3, en projet, n'est pas trop restrictive. En effet, vu le secret de l'instruction, la règle doit de toute façon être appliquée à tout renseignement concernant l'information ou l'instruction. Il est à noter à ce propos que, par exemple, le constat de l'infraction même qui donne lieu à une telle information ou instruction, ne constitue pas à proprement parler un élément qui est «recueilli» à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire.

En outre, on notera que la règle figurant actuellement à l'article 6, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972 concerne toutes les «procédures judiciaires» (en ce compris les procédures civiles), termes qui sont nettement plus larges que l'énoncé de la disposition en projet.

Dès lors, les auteurs du projet seraient bien avisés de réexaminer la disposition précitée en tenant également compte des problèmes d'interprétation actuels de l'article 6, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972 ⁽³²⁾.

L'article 77, alinéa 4, en projet appelle une même observation.

3. Il y a lieu de préciser ce qu'on entend à l'article 56, alinéa 3, en projet, par «autorité judiciaire».

L'article 77, alinéa 4, en projet appelle la même observation.

4. À la fin du texte français de l'article 56, alinéa 3, en projet, on écrira «qu'avec l'autorisation expresse» au lieu de «qu'avec l'autorisation» ⁽³³⁾.

⁽³¹⁾ Vu l'obligation qui résulte de la Convention OIT n° 81 précitée, la conclusion d'un tel accord de coopération s'impose en tout état de cause.

⁽³²⁾ Voir D. TORFS, *I.c.*, 440-444; W. VAN EECKHOUTTE, *I.c.*, 178-180.

⁽³³⁾ Voir l'article 6, § 1er, alinéa 3, actuel, de la loi du 16 novembre 1972.

Artikel 58 OSSW

1. Het toepassingsgebied van het ontworpen artikel 58, eerste tot derde en vijfde lid, dient te worden uitgebreid tot de gegevensuitwisseling met bevoegde toezichtsdiensten van de gemeenschappen en de gewesten.

2. Het ontworpen artikel 58, zesde lid, kan vervallen nu het overbodig is te bepalen dat de erin bedoelde besturen de bevoegdheden kunnen uitoefenen die hen krachtens internationale verdragen worden toegekend.

Artikel 59 OSSW

De vraag rijst of de bij het ontworpen artikel 59 opgelegde vertrouwelijkheidsplicht niet dient te worden uitgebreid tot derden die de sociale inspecteurs in de uitoefening van hun bevoegdheden bijstaan (zie bijvoorbeeld de derden bedoeld in het ontworpen artikel 33, § 2).

Artikel 60 OSSW

In het opschrift van het ontworpen artikel 60 kan beter gewag worden gemaakt van een «geheimhoudingsplicht» dan van een «zwijgplicht».

Artikel 61 OSSW

Naar luid van het ontworpen artikel 61, dat ook voorkomt in de wet van 16 november 1972 (artikel 13), mogen de toezichtsambtenaren geen enkel rechtstreeks of onrechtstreeks belang hebben in de ondernemingen of instellingen waarop zij toezicht dienen uit te oefenen.

Dit ontwerp biedt de gelegenheid om, minstens in de memorie van toelichting, enige verduidelijking op te nemen omtrent wat onder «onrechtstreeks belang» dient te worden begrepen.

Artikelen 62 en 63 OSSW

In de ontworpen artikelen 62 en 63 zijn regelingen opgenomen die ook voorkomen in het Wetboek van Strafvordering, maar die ermee toch niet op alle punten gelijk zijn. Uit de memorie van toelichting blijkt dat het in de bedoeling ligt de regels uit dat wetboek te transponeren naar verhoren, afgenomen in de administratieve fase. Om interpretatiemogelijkheden te vermijden, dient in de tekst van de ontworpen artikelen 62 en 63 tot uiting te komen dat de erin opgenomen regels enkel van toepassing zijn op de administratieve fase.

Artikel 64 OSSW

In het ontworpen artikel 64, eerste lid, 4°, wordt beter gewag gemaakt van «vermoedelijke dader» in plaats van «dader».

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van de ontworpen artikelen 65, derde lid, en 66, eerste lid.

Article 58 du PCPS

1. On étendra le champ d'application de l'article 58, alinéas 1er à 3, et 5, en projet, aux échanges d'informations avec les services de surveillance communautaires et régionaux compétents.

2. L'article 58, alinéa 6, en projet, peut être supprimé dès lors qu'il est superflu de disposer que les administrations visées peuvent exercer les compétences qui leur sont attribuées en vertu de traités internationaux.

Article 59 du PCPS

La question se pose de savoir si l'obligation de confidentialité imposée par l'article 59, en projet, ne devrait pas être étendue aux tiers qui assistent les inspecteurs sociaux dans l'exercice de leurs compétences (voir par exemple les tiers visés à l'article 33, § 2, en projet).

Article 60 du PCPS

Dans l'intitulé de l'article 60, en projet, il serait préférable d'écrire «devoir de discrétion» au lieu de «obligation au secret».

Article 61 du PCPS

Selon l'article 61, en projet, qui figure également dans la loi du 16 novembre 1972 (article 13), les fonctionnaires chargés du contrôle ne peuvent avoir un intérêt quelconque, direct ou indirect, dans les entreprises ou institutions qu'ils sont chargés de contrôler.

L'occasion pourrait être mise à profit d'apporter dans le présent projet, du moins dans l'exposé des motifs, quelque précision sur ce qu'il convient d'entendre par «intérêt indirect».

Articles 62 et 63 du PCPS

Les articles 62 et 63, en projet, contiennent des règles qui se retrouvent également dans le Code d'instruction criminelle, mais qui ne sont néanmoins pas équivalentes en tous points. Il ressort de l'exposé des motifs qu'il s'agit de transposer les règles de ce code à l'audition qui est organisée dans la phase administrative. Afin d'éviter les problèmes d'interprétation, il y aurait lieu de préciser dans le texte des articles 62 et 63, en projet, que les règles qu'ils contiennent sont uniquement applicables à la phase administrative.

Article 64 du PCPS

À l'article 64, alinéa 1er, 4°, en projet, il serait préférable d'écrire «auteur présumé» au lieu de «auteur».

Les articles 65, alinéa 3, et 66, alinéa 1er, en projet, appellent une même observation.

Artikel 66 OSSW

1. Krachtens het ontworpen artikel 66, eerste lid, hebben de processen-verbaal die zijn opgesteld door de sociale inspecteurs bewijskracht tot het tegendeel bewezen is, voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de pleger van de inbreuk en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van veertien dagen, die aanvangt de dag na de vaststelling van de inbreuk.

Met betrekking tot die bijzondere bewijswaarde moet worden gewezen op de rechtspraak van het Arbitragehof waarin erop wordt gewezen dat zulk een regel een uitzondering vormt op de algemene regel dat een proces-verbaal geldt als een loutere inlichting en derhalve ook op de regel van de vrije bewijslevering in strafzaken, waarbij de rechter, naar eigen overtuiging, de bewijswaarde beoordeelt van een bepaald element, zodat het verschil in behandeling dat eruit voortvloeit op een redelijke verantwoording dient te berusten en het de rechten van de beklaagde niet op een onevenredige wijze mag beperken ⁽³⁴⁾.

Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting een verantwoording op te nemen voor het toekennen van een bijzondere bewijswaarde aan de in het ontworpen artikel 66 bedoelde processen-verbaal. Er zal bovendien moeten worden nagegaan of de aangevoerde redenen aanwezig zijn met betrekking tot alle in het Sociaal Strafwetboek bedoelde misdrijven. Is dit niet het geval, dan zal het toepassingsgebied van het ontworpen artikel 66, eerste lid, dienen te worden beperkt.

2. Het is niet geheel onmogelijk dat de overtreder niet bekend is op het moment van de vaststelling van het misdrijf.

In die gevallen is de regel onwerkzaam dat de termijn om een afschrift van het proces-verbaal ter kennis te brengen van de overtreder, een aanvang neemt de dag na de vaststelling van de overtreding ⁽³⁵⁾.

In het ontworpen artikel 66, eerste lid, kan best dienaangaande in een gepaste regeling worden voorzien.

3. Er kan, ter wille van de rechtszekerheid, worden bepaald in welke vorm de kennisgeving bedoeld in het ontworpen artikel 66, eerste lid, dient te gebeuren.

4. In het ontworpen artikel 66, tweede lid, zou moeten worden verduidelijkt wanneer de in het ontworpen artikel 66,

⁽³⁴⁾ Arbitragehof, nr. 40/2000, 6 april 2000, B.14.1 en Arbitragehof, nr. 16/2001, 14 februari 2001, B.12.1.

⁽³⁵⁾ Ten aanzien van artikel 9 van de wet van 16 november 1972 wordt aangenomen dat de termijn in dat geval een aanvang neemt vanaf het moment dat de identiteit van de overtreder bekend is (zie Arbh. Bergen, 3 november 1993, *J.T.T.*, 1994, 131; Arbh. Luik, 6 februari 2001, *J.T.T.*, 2001, 246 en *Soc. Kron.*, 2001, 434; zie ook, met betrekking tot een gelijkaardige bepaling in een andere wet, Cass. 18 september 1973, *Arr. Cass.*, 1974, 58). Ook wordt aangenomen dat de termijn pas begint te lopen wanneer alle constitutieve bestanddelen van het misdrijf zijn vastgesteld (H. VAN BRAECKEL, «De inspectie van de sociale wetten», in R. BLANPAIN (ed.), *Arbeidsrecht*, Brugge, 1996, II-26, p. 66).

Article 66 du PCPS

1. En vertu de l'article 66, alinéa 1er, en projet, les procès-verbaux dressés par les inspecteurs sociaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit transmise à l'auteur de l'infraction et, le cas échéant, à son employeur, dans un délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction.

En ce qui concerne cette force probante particulière, on notera la jurisprudence de la Cour d'arbitrage qui souligne qu'une règle de l'espèce constitue une exception à la règle générale selon laquelle un procès-verbal vaut en tant que simple renseignement et partant, au régime de la libre administration de la preuve en matière répressive, selon lequel le juge apprécie, en fonction de sa propre conviction, la valeur probante d'un élément déterminé, de sorte que la différence de traitement qui en résulte doit être raisonnablement justifiée et ne peut restreindre les droits du prévenu d'une manière disproportionnée ⁽³⁴⁾.

Il est recommandé de justifier, dans l'exposé des motifs, l'attribution d'une valeur probante particulière aux procès-verbaux visés à l'article 66, en projet. On vérifiera en outre si les motifs invoqués concernent également l'ensemble des infractions visées par le Code pénal social. Dans le cas contraire, il faudra restreindre le champ d'application de l'article 66, alinéa 1er, en projet.

2. On ne peut exclure totalement que le contrevenant ne soit pas connu lors du constat de l'infraction.

Dans ce cas, la règle selon laquelle le délai imparti pour transmettre une copie du procès-verbal au contrevenant prend cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction, est inopérante ⁽³⁵⁾.

Il serait préférable de prévoir une règle appropriée à ce sujet dans l'article 66, alinéa 1er, en projet.

3. Dans l'intérêt de la sécurité juridique, on pourrait préciser sous quelle forme doit se faire la notification visée à l'article 66, alinéa 1er, en projet.

4. À l'article 66, alinéa 2, en projet, il faudrait préciser à partir de quand le délai visé à l'article 66, alinéa 1er, en projet,

⁽³⁴⁾ Cour d'arbitrage, n° 40/2000, 6 avril 2000, B.14.1 et Cour d'arbitrage, n° 16/2001, 14 février 2001, B.12.1.

⁽³⁵⁾ En ce qui concerne l'article 9 de la loi du 16 novembre 1972, il est admis que, dans ce cas, le délai prend cours à partir du moment où l'identité du contrevenant est connue (voir C. trav. de Mons, 3 novembre 1993, *J.T.T.*, 1994, 131; C. trav. de Liège, 6 février 2001, 246 et *Chr.D.S.*, 2001, 434; voir également, en ce qui concerne une disposition analogue dans une autre loi, Cass. 18 septembre 1973, *Pas.*, 1974, 58). Il est également admis que le délai ne commence à courir que lorsque sont constatés tous les éléments constitutifs de l'infraction (H. VAN BRAECKEL, «De inspectie van de sociale wetten», dans R. BLANPAIN (éd.), *Arbeidsrecht*, Brugge, 1996, II-26, p. 66).

eerste lid, bedoelde termijn begint te lopen in het geval dat de overtreder geen gevolg geeft aan de waarschuwing of binnen de gestelde termijn de voorschriften niet nakomt ⁽³⁶⁾.

Artikel 67 OSSW

Krachtens het ontworpen artikel 67 kunnen de materiële vaststellingen die zijn gedaan in een proces-verbaal van vaststelling door de sociale inspecteurs van een inspectiedienst» met hun bewijskracht» worden gebruikt door de sociale inspecteurs van dezelfde dienst, andere inspectiediensten of door de ambtenaren die zijn belast met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

Met betrekking tot deze bepaling verschaft de gemachtigde ambtenaar de volgende toelichtingen:

«Artikel 67 herneemt de tekst van artikel 9, laatste lid, van de arbeidsinspectiewet van 16 november 1972. Dit maakt het voor de sociaal inspecteurs mogelijk om bepaalde feitelijke vaststellingen gedaan door de sociaal inspecteurs van een andere sociale inspectiedienst te gebruiken voor het uitvoeren van hun eigen opdrachten. Daarmee wordt rekening gehouden met de verdeling van het toezicht op de sociale wetgeving over meerdere sociale inspectiediensten.

Zo zal bvb. de feitelijke vaststelling in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door een sociaal inspecteur van de Administratie van het toezicht op het welzijn op het werk dat de heer of mevrouw Janssens of Dupont op maandag 19 juni 2006 aan het werk was in onderneming Peeters of Martin kunnen worden gebruikt door de collega sociaal inspecteur van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening om achteraf een onderzoek in te stellen en eventueel een afzonderlijk proces-verbaal op te stellen wegens inbreuk op de werkloosheidsreglementering.

Die sociale inspecteurs van andere sociale inspectiediensten zullen bijgevolg nog altijd een afzonderlijk proces-verbaal moeten opstellen voor de vaststelling van die andere inbreuk.

Die andere sociale inspecteurs zijn echter niet gebonden door de kwalificatie die de eerste sociaal inspecteur eventueel in zijn proces-verbaal aan de feiten zou hebben gegeven. Het gaat om de materiële vaststellingen».

«De woorden 'met hun bewijskracht' in artikel 67 SSWB, verwijst naar de bijzondere bewijskracht van de processen-verbaal waarvan sprake is in artikel 66 SSWB.

Wanneer bijgevolg de eerste sociaal inspecteur van de Administratie van het toezicht op het welzijn op het werk in

⁽³⁶⁾ Met betrekking tot het gelijkaardige artikel 9, derde lid, van de wet van 16 november 1972 wordt aangenomen dat het misdrijf bij het niet opvolgen van de waarschuwing of bij het niet nakomen van de voorschriften, opnieuw kan worden vastgesteld (H. VAN BRAECKEL, l.c., 66). Zults zou evenwel duidelijker in de tekst tot uiting kunnen worden gebracht.

commence à courir dans le cas où le contrevenant ne donne pas suite à l'avertissement ou ne se met pas en règle dans le délai imparti ⁽³⁶⁾.

Article 67 du PCPS

En vertu de l'article 67, en projet, les constatations matérielles faites par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection dans un procès-verbal constatant une infraction peuvent être utilisées, «avec leur force probante», par les inspecteurs sociaux du même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

Le fonctionnaire délégué a apporté les précisions suivantes concernant cette disposition:

«Article 67 herneemt de tekst van artikel 9, laatste lid, van de arbeidsinspectiewet van 16 november 1972. Dit maakt het voor de sociaal inspecteurs mogelijk om bepaalde feitelijke vaststellingen gedaan door de sociaal inspecteurs van een andere sociale inspectiedienst te gebruiken voor het uitvoeren van hun eigen opdrachten. Daarmee wordt rekening gehouden met de verdeling van het toezicht op de sociale wetgeving over meerdere sociale inspectiediensten.

Zo zal bvb. de feitelijke vaststelling in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door een sociaal inspecteur van de Administratie van het toezicht op het welzijn op het werk dat de heer of mevrouw Janssens of Dupont op maandag 19 juni 2006 aan het werk was in onderneming Peeters of Martin kunnen worden gebruikt door de collega sociaal inspecteur van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening om achteraf een onderzoek in te stellen en eventueel een afzonderlijk proces-verbaal op te stellen wegens inbreuk op de werkloosheidsreglementering.

Die sociale inspecteurs van andere sociale inspectiediensten zullen bijgevolg nog altijd een afzonderlijk proces-verbaal moeten opstellen voor de vaststelling van die andere inbreuk.

Die andere sociale inspecteurs zijn echter niet gebonden door de kwalificatie die de eerste sociaal inspecteur eventueel in zijn proces-verbaal aan de feiten zou hebben gegeven. Het gaat om de materiële vaststellingen».

«De woorden 'met hun bewijskracht' in artikel 67 SSWB, verwijst naar de bijzondere bewijskracht van de processen-verbaal waarvan sprake is in artikel 66 SSWB.

Wanneer bijgevolg de eerste sociaal inspecteur van de Administratie van het toezicht op het welzijn op het werk in

⁽³⁶⁾ En ce qui concerne le même article 9, alinéa 3, de la loi du 16 novembre 1972, il est admis que l'infraction peut de nouveau être constatée si aucune suite n'est réservée à l'avertissement ou si le contrevenant ne se met pas en règle (H. VAN BRAECKEL, l.c., 66). Il est recommandé d'apporter cette précision dans le texte.

het voorbeeld hierboven de voorschriften van artikel 66 SSWB heeft nageleefd en een afschrift van het proces-verbaal ter kennis heeft gebracht van de dader van de inbreuk en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van 14 dagen, dan hebben de feitelijke vaststellingen, gedaan door de sociaal inspecteur in dit proces-verbaal, bewijskracht tot het tegendeel is bewezen.

De sociaal inspecteur van de Rijksdienst van Arbeidsvoorziening zal in zijn proces-verbaal dan kunnen voortbouwen op deze feitelijke vaststellingen die reeds bewijskracht hebben tot het tegendeel is bewezen.

Deze bepaling heeft een dubbel voordeel. Het voorkomt enerzijds dat feitelijke vaststellingen die gedaan worden door een sociaal inspecteur zonder gevolg zouden blijven omdat hij niet over de bevoegdheid beschikt om toezicht uit te oefenen op een bepaalde wetgeving, in het voorbeeld de werkloosheidsreglementering. Anderzijds voorkomt men ook dat iedere controle zou moeten worden uitgevoerd met een vertegenwoordiger van elk van de verschillende sociale inspectiediensten. Dit zou zowel nadelig zijn voor de uitoefening van het toezicht, als in veel gevallen hinderlijk zijn voor de ondernemingen».

De bedoeling lijkt derhalve te zijn dat de materiële vaststellingen uit een proces-verbaal dat is opgesteld door een sociale inspecteur, kunnen worden opgenomen in een ander proces-verbaal, opgesteld door een andere toezichtsambtenaar, en dat die vaststellingen hun bijzondere bewijskracht behouden ⁽³⁷⁾. Het verdient aanbeveling zulks in de memorie van toelichting te expliciteren.

Artikel 68 OSSW

1. Zo het ontwerp van wet «tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht» ⁽³⁸⁾ doorgang vindt, dient in het ontworpen artikel 68 te worden verwezen naar artikel 138bis, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van de ontworpen artikelen 71, tweede lid, 72 en 73.

2. De Raad van State, afdeling wetgeving, vraagt zich af waarom in het ontworpen artikel 68 geen gewag wordt gemaakt van de bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering bedoelde herstelbemiddeling.

Wanneer het ontworpen artikel 68 zou worden aangevuld met een verwijzing naar deze afhandelingsmogelijkheid, dienen ook de ontworpen artikelen 71, 72, tweede lid, en 73 te worden aangepast.

3. In het ontworpen artikel 68, dienen de woorden «van deze wet» in de Nederlandse tekst en «du présent code» in de

⁽³⁷⁾ Volgens de tekst van het ontworpen artikel 67 is dit zelfs zo wanneer die vaststellingen worden opgenomen in een proces-verbaal van een persoon die toezicht houdt op andere wetgevingen dan de sociale wetgeving.

⁽³⁸⁾ Parl. St., Kamer, DOC 51-1610/001.

het voorbeeld hierboven de voorschriften van artikel 66 SSWB heeft nageleefd en een afschrift van het proces-verbaal ter kennis heeft gebracht van de dader van de inbreuk en, in voorkomend geval, van zijn werkgever, binnen een termijn van 14 dagen, dan hebben de feitelijke vaststellingen, gedaan door de sociaal inspecteur in dit proces-verbaal, bewijskracht tot het tegendeel is bewezen.

De sociaal inspecteur van de Rijksdienst van Arbeidsvoorziening zal in zijn proces-verbaal dan kunnen voortbouwen op deze feitelijke vaststellingen die reeds bewijskracht hebben tot het tegendeel is bewezen.

Deze bepaling heeft een dubbel voordeel. Het voorkomt enerzijds dat feitelijke vaststellingen die gedaan worden door een sociaal inspecteur zonder gevolg zouden blijven omdat hij niet over de bevoegdheid beschikt om toezicht uit te oefenen op een bepaalde wetgeving, in het voorbeeld de werkloosheidsreglementering. Anderzijds voorkomt men ook dat iedere controle zou moeten worden uitgevoerd met een vertegenwoordiger van elk van de verschillende sociale inspectiediensten. Dit zou zowel nadelig zijn voor de uitoefening van het toezicht, als in veel gevallen hinderlijk zijn voor de ondernemingen».

Il semble donc que les constatations matérielles faites dans un procès-verbal dressé par un inspecteur social puissent être reproduites dans un autre procès-verbal dressé par un autre fonctionnaire chargé de la surveillance, et que ces constatations conservent leur force probante particulière ⁽³⁷⁾. Il est recommandé d'apporter ces précisions dans l'exposé des motifs.

Article 68 du PCPS

1. Dans l'hypothèse où le projet de loi «modifiant diverses dispositions légales en matière de droit pénal social» ⁽³⁸⁾ serait adopté, il y aurait lieu, à l'article 68, en projet, de faire référence à l'article 138bis, § 2, du Code judiciaire.

Les articles 71, alinéa 2, 72 et 73, en projet, appellent une même observation.

2. Le Conseil d'État, section de législation, se demande pourquoi l'article 68, en projet, ne mentionne pas la médiation réparatrice visée à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle.

Dans l'hypothèse où l'article 68, en projet, serait complété par une référence à cette possibilité de règlement, il y aurait lieu d'adapter également les articles 71, 72, alinéa 2, et 73, en projet.

3. À l'article 68, en projet, on supprimera les mots «du présent code» dans le texte français et «van deze wet» dans

⁽³⁷⁾ Selon le texte de l'article 67, en projet, il en est même ainsi lorsque ces constatations sont reproduites dans un procès-verbal dressé par une personne chargée de la surveillance de législations autres que la législation sociale.

⁽³⁸⁾ Doc. parl., Chambre, DOC 51-1610/001.

Franse tekst te vervallen nu het gaat om een verwijzing binnen het Sociaal Strafwetboek zelf.

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 69, eerste en tweede lid.

Artikel 70 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 70 komt het equivalent van de Franse woorden «*en son sein*» niet voor, wat dient te worden verholpen.

Artikel 71 OSSW

In het opschrift van het ontworpen artikel 71 schrijve men «voorrang» in plaats van «rechtsprioriteit».

Artikel 72 OSSW

In het ontworpen artikel 72, tweede lid, schrijve men «of wanneer het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen een termijn van zes maanden» in plaats van «of wanneer het openbaar ministerie niet in de mogelijkheid is om een beslissing te nemen binnen een termijn van zes maanden». Tevens wordt best bepaald vanaf welk ogenblik die termijn begint te lopen.

Artikel 75 OSSW

1. Het is niet duidelijk welke de draagwijdte is van het ontworpen artikel 75, eerste lid, krachtens hetwelk de Koning erop «toeziet» dat de ambtenaren die zijn aangesteld om administratieve geldboeten op te leggen, die bevoegdheid uitoefenen «onder de voorwaarden die de garantie voor hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid vormen».

2. In het ontworpen artikel 75, tweede lid, is er een discordantie tussen de Nederlandse en de Franse tekst, waar in de Nederlandse tekst de woorden «ondernemingen die genoemd worden in de procedure» voorkomen, terwijl in de Franse tekst gewag wordt gemaakt van «*les entreprises concernées par la procédure*». Die discordantie dient te worden verholpen.

Artikel 76 OSSW

In het ontworpen artikel 76, eerste lid, wordt het woord «griffie» best vervangen door het woord «secretariaat». Door het gebruik van het woord «griffie» wordt immers de verkeerde indruk gewekt dat de ambtenaren die bevoegd zijn om de geldboete op te leggen, een rechtsprekende bevoegdheid uitoefenen.

Artikel 78 OSSW

1. Er dient in het ontworpen artikel 78, tweede lid, te worden verduidelijkt dat het vertrekpunt van de termijn van

le texte néerlandais dès lors qu'il s'agit d'une référence interne du Code pénal social même.

L'article 69, alinéas 1er et 2, en projet, appelle une même observation.

Article 70 du PCPS

Le texte néerlandais de l'article 70, en projet, ne contient pas l'équivalent des mots «en son sein», dans le texte français. Il y a lieu d'y remédier.

Article 71 du PCPS

Dans l'intitulé de l'article 71, en projet, on écrira «priorité» au lieu de «priorité juridique».

Article 72 du PCPS

À l'article 72, alinéa 2, en projet, on écrira «ou s'il n'a pas pris de décision dans un délai de six mois» au lieu de «ou lorsque le ministère public n'est pas en mesure de décider dans un délai de six mois». En outre, il serait préférable de préciser à partir de quand ce délai commence à courir.

Article 75 du PCPS

1. On n'aperçoit pas la portée de l'article 75, alinéa 1er, en projet, en vertu duquel le Roi «veille» à ce que les fonctionnaires désignés pour infliger les amendes administratives exercent cette compétence «dans des conditions garantissant leur indépendance et leur impartialité».

2. À l'article 75, alinéa 2, en projet, il y a une discordance entre le texte français et le texte néerlandais, les mots «les entreprises concernées par la procédure» ayant pour équivalent, en néerlandais, «*ondernemingen die genoemd worden in de procedure*». On supprimera cette discordance.

Article 76 du PCPS

À l'article 76, alinéa 1er, en projet, il serait préférable de remplacer le mot «greffe» par le mot «secrétariat». En effet, l'usage du mot «greffe» donne injustement à penser que les fonctionnaires chargés d'infliger l'amende exercent un pouvoir juridictionnel.

Article 78 du CPS

1. À l'article 78, alinéa 2, en projet, on précisera que le délai de trente jours commence à courir le jour où le destina-

dertig dagen begint te lopen vanaf de dag waarop de geadresseerde van de kennisgeving kennis heeft kunnen nemen, dit wil zeggen op de dag waarop de aangetekende brief op zijn woonplaats werd aangeboden. Het is dus die dag - en niet de dag waarop hij de brief daadwerkelijk bij de post heeft afgehaald - die de in het ontworpen artikel 78, eerste lid, 2°, bepaalde termijn doet lopen ⁽³⁹⁾.

2. In de memorie van toelichting wordt verduidelijkt dat de in het ontworpen artikel 78, derde lid, bedoelde brief geen nieuwe termijn voor het indienen van verweermiddelen doet lopen. Het verdient aanbeveling om zulks ook in de tekst van die bepaling te expliciteren.

Artikel 80 OSSW

1. Er dient, ter eerbiediging van de rechten van de verdediging, uiteraard inzage te worden verleend in het gehele dossier. Teneinde hierover geen twijfel te doen ontstaan, wordt in het ontworpen artikel 80, eerste lid, beter gewag gemaakt van «het dossier met betrekking tot de inbreuken» in plaats van «dossierstukken met betrekking tot de feiten».

2. Nog in het ontworpen artikel 80, eerste lid, is het niet duidelijk welke de draagwijdte is van de erin vervatte bepaling dat de bevoegde administratie «indien nodig» (in het Frans: «*s'il y a lieu*») toelating geeft om een afschrift te nemen van de stukken van het dossier. Volgens de gemachtigde ambtenaar wordt gestreefd naar een parallelisme met de regels die gelden in het strafprocesrecht, wat betekent dat er geen absoluut recht op afschrift bestaat.

3. In het ontworpen artikel 80, eerste lid, tweede volzin, schrijft men, conform de in artikel 460ter van het Strafwetboek gebruikte terminologie, «inverdenkinggestelde» in plaats van «verdachte».

Artikel 82 OSSW

1. Er is in het ontworpen artikel 82, tweede lid, eerste volzin, een discordantie tussen de Nederlandse en de Franse tekst, waar in de Nederlandse tekst gewag wordt gemaakt van «de werkgever», en in de Franse tekst van «(le) contrevenant».

Die discordantie dient te worden verholpen.

2. Het is niet duidelijk hoe de kennisgeving van de beslissing van het openbaar ministerie om een strafvervolgning in te stellen de verjaring van de mogelijkheid om een administratieve geldboete op te leggen, kan stuiten, zoals in het ontworpen artikel 82, tweede lid, wordt bepaald. Wanneer de strafverordening is ingesteld, kan immers geen administratieve geldboete worden opgelegd (zie het ontworpen artikel 72, tweede lid).

⁽³⁹⁾ Zie Arbitragehof, nr. 170/2003, 17 december 2003, B.6; Arbitragehof, nr. 34/2006, 1 maart 2006; Arbitragehof, nr. 43/2006, 15 maart 2006; Arbitragehof, nr. 48/2006, 29 maart 2006. Het is op deze rechtspraak dat de ontworpen bepaling is geïnspireerd.

taire de la notification a pu en avoir connaissance, à savoir à la date où le pli recommandé a été présenté à son domicile. C'est donc ce jour-là - et non pas le jour où il est effectivement allé retirer le pli à la poste - qui fait courir le délai visé à l'article 78, alinéa 1er, 2°, en projet ⁽³⁹⁾.

2. L'exposé des motifs précise que la lettre visée à l'article 78, alinéa 3, en projet, ne fait pas courir de nouveau délai pour introduire des moyens de défense. Il est recommandé d'apporter également cette précision dans le texte de cette disposition.

Article 80 du PCPS

1. Aux fins de respecter les droits de la défense, il faut évidemment permettre la consultation du dossier dans son entier. Afin de ne laisse subsister aucun doute à ce propos, mieux vaudrait écrire à l'article 80, alinéa 1er, en projet, «le dossier relatif aux infractions» au lieu de «les pièces du dossier concernant les faits».

2. Toujours à l'article 80, alinéa 1er, en projet, on n'aperçoit pas la portée de la disposition selon laquelle l'administration compétente autorise, «s'il y a lieu», (en néerlandais: «*indien nodig*») à prendre une copie des pièces du dossier. Selon le fonctionnaire délégué, l'intention est de s'aligner sur les règles applicables en droit pénal, ce qui signifie qu'il n'y a pas de droit absolu à obtenir une copie.

3. Dans le texte néerlandais de l'article 80, alinéa 1er, deuxième phrase, en projet, on écrira «inverdenkinggestelde» au lieu de «verdachte», conformément à la terminologie utilisée à l'article 460ter du Code pénal.

Article 82 du PCPS

1. À l'article 82, alinéa 2, première phrase, en projet, il y a une discordance entre le texte français et le texte néerlandais, le premier faisant mention du «contrevenant» et le second du «*werkgever*».

On supprimera cette discordance.

2. On n'aperçoit pas comment la notification de la décision du ministère public d'intenter des poursuites pénales peut interrompre la prescription de la possibilité d'infliger une amende administrative, ainsi qu'il est prévu à l'article 82, alinéa 2, en projet. En effet, lorsque l'action pénale est engagée, il ne peut être infligé d'amende administrative (voir l'article 72, alinéa 2, en projet).

⁽³⁹⁾ Voir Cour d'arbitrage, n° 170/2003, 17 décembre 2003, B.6; Cour d'arbitrage, n° 34/2006, 1er mars 2006; Cour d'arbitrage, n° 43/2006, 15 mars 2006; Cour d'arbitrage, n° 48/2006, 29 mars 2006. C'est de cette jurisprudence que s'est inspirée la disposition en projet.

Artikel 83 OSSW

In het opschrift van het ontworpen artikel 83 ontbreken in de Nederlandse tekst de woorden «van de termijn» na het woord «Eerbiediging», dat overigens beter zou worden vervangen door het woord «Inachtneming».

Artikel 85 OSSW

In het ontworpen artikel 85 wordt voor het opleggen van een administratieve geldboete een verregaandere plicht tot motivering opgelegd dan voortvloeit uit de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurs-handelingen. Zulks is te verklaren doordat het gaat om een administratieve sanctie met een strafrechtelijk karakter. Het verdient evenwel aanbeveling om, eventueel in de memorie van toelichting, de juiste contouren van deze versterkte motiveringsverplichting nader te omschrijven. Zo rijst de vraag of de verplichting te antwoorden op de ingediende verweermiddelen dezelfde draagwijdte heeft als de verplichting voor de strafrechter om op conclusies te antwoorden ⁽⁴⁰⁾, en of de verplichting om de hoogte van het bedrag van de geldboete te motiveren, een gelijkaardige draagwijdte heeft als de bij artikel 195, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering opgelegde motiveringsverplichting.

Artikel 86 OSSW

De in het ontworpen artikel 86, tweede lid, vervatte regel dat de kennisgeving van de beslissing tot het opleggen van de administratieve geldboete de strafdordering doet vervallen, spoort niet met de in het ontworpen artikel 72 vervatte regeling dat het openbaar ministerie binnen de erin bepaalde termijn van zes maanden een beslissing dient te nemen over het al dan niet strafrechtelijk vervolgen of het aanwenden van een andere afhandelingsvorm. Het zou logischer zijn dat de strafdordering vervalt vanaf de bij het ontworpen artikel 72, eerste lid, bedoelde kennisgeving.

Artikel 87 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 87 dient het woord «maanden» te worden geschrapt.

Artikel 89 OSSW

Bij het ontworpen artikel 89 wordt bepaald dat «de regels inzake bewijslast die gelden voor (lees: krachtens) het gemeenrecht van de strafrechtspleging van toepassing zijn op de beroepsprocedure voor de arbeidsrechtbank of het arbeidshof». De verwijzing naar de gemeenrechtelijke regels van strafprocesrecht kan evenwel tot verwarring aanleiding geven nu de processenverbaal die de sociale inspecteurs opstellen, bewijskracht hebben tot het tegendeel bewezen is ⁽⁴¹⁾, wat juist

⁽⁴⁰⁾ Zie hierover R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Antwerpen, 1999, 496 e.v.

⁽⁴¹⁾ Zie evenwel opmerking 1 bij artikel 66 OSSW.

Article 83 du PCPS

Dans l'intitulé de l'article 83, en projet, les mots «*van de termijn*» manquent dans le texte néerlandais à la suite du mot «*Eerbiediging*», qu'il vaudrait mieux remplacer au demeurant par le mot «*Inachtneming*».

Article 85 du PCPS

L'article 85, en projet, impose, pour infliger une amende administrative, une obligation de motivation nettement plus stricte que celle résultant de la loi du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs. Ceci s'explique par le fait qu'il s'agit d'une sanction administrative à caractère pénal. Il est toutefois recommandé de circonscrire exactement cette obligation de motivation renforcée, éventuellement dans l'exposé des motifs. La question se pose ainsi de savoir si l'obligation de répondre aux moyens de défense présentés a la même portée que l'obligation qui est faite au juge pénal de répondre aux conclusions ⁽⁴⁰⁾, et si l'obligation de motiver le montant de l'amende a la même portée que l'obligation de motivation imposée par l'article 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle.

Article 86 du PCPS

La règle inscrite à l'article 86, alinéa 2, en projet, selon laquelle la notification de la décision visant à infliger une amende administrative éteint l'action publique, est en contradiction avec la règle énoncée à l'article 72, en projet, imposant au ministère public de prendre, dans le délai de six mois fixé, une décision d'intenter ou non des poursuites pénales ou de recourir à une autre forme de règlement. Il serait plus logique que l'action publique s'éteigne à dater de la notification visée à l'article 72, alinéa 1er, en projet.

Article 87 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 87, en projet, on supprimerait le mot «*maanden*».

Article 89 du PCPS

L'article 89, en projet, dispose que «les règles relatives à la charge de la preuve qui gouvernent (lire: en vertu du) le droit commun de la procédure pénale sont applicables à la procédure de recours devant le tribunal et la cour du travail». La référence aux règles de droit commun de la procédure pénale peut toutefois prêter à confusion dès lors que les procès-verbaux dressés par les inspecteurs sociaux font foi jusqu'à preuve du contraire ⁽⁴¹⁾, ce qui constitue précisément

⁽⁴⁰⁾ Voir, à ce propos, R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, Anvers, 1999, 496 et s.

⁽⁴¹⁾ Voir toutefois l'observation 1 sous l'article 66 du PCPS.

een afwijking vormt op de algemene regel van strafprocesrecht dat de rechter vrij oordeelt over de bewijswaarde van wat in een procesverbaal wordt vastgesteld ⁽⁴²⁾. Uit de memorie van toelichting blijkt echter dat het in de bedoeling ligt te bepalen dat niet de regels van bewijslevering uit het burgerlijk procesrecht van toepassing zijn, maar dat de bewijslast bij het bevoegde bestuur ligt en dat, wanneer de betrokkene een rechtvaardigingsgrond inroept die niet van alle grond ontbloot is, het aan het bestuur staat om te bewijzen dat die rechtvaardigingsgrond niet aanwezig is ⁽⁴³⁾.

Gelet op deze uitleg en teneinde geen verwarring te doen ontstaan omtrent de juiste draagwijdte van het ontworpen artikel 89, worden in ieder geval de woorden «het gemeenrecht van» beter weggelaten.

Artikel 90 OSSW

In het ontworpen artikel 90, eerste lid, moet ook rekening worden gehouden met de hypothesen van het instellen van het in het ontworpen artikel 88 bedoelde beroep bij de arbeidsrechtbank of het instellen van hoger beroep tegen het vonnis van de arbeidsrechtbank bij het arbeidshof. Gelet op de schorsende werking van die beroepen kan, wanneer de arbeidsrechtbank of het arbeidshof de geldboete bevestigen of een andere geldboete in de plaats stellen, de betalingstermijn slechts ingaan wanneer de rechterlijke beslissing betreffende de administratieve geldboete in kracht van gewijsde is gegaan.

Het ontworpen artikel 90, eerste lid, dient gelet hierop te worden aangepast ⁽⁴⁴⁾.

Artikel 91 OSSW

1. In het ontworpen artikel 91, eerste lid, schrijve men in de Nederlandse tekst «de termijn van een maand bepaald in artikel ... of het hem overeenkomstig artikel 90 toegekende afbetalingsplan niet nakomt, dan maakt de bevoegde administratie de zaak aanhangig bij ...».

2. Afhankelijk van de voortgang van het ontwerp, zal, met betrekking tot het ontworpen artikel 91, derde lid, rekening dienen te worden gehouden met de vervanging van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991, bij de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat, met ingang van 1 januari 2007.

⁽⁴²⁾ R. DECLERCO, o.c., 581.

⁽⁴³⁾ Hetzelfde geldt overigens voor het invoeren van andere feiten of omstandigheden waardoor de betrokkene niet gesanctioneerd kan worden.

⁽⁴⁴⁾ In het ontworpen artikel 91, eerste lid, is wel rekening gehouden met de schorsende werking van het beroep bij de rechter.

une dérogation au principe général de la procédure pénale selon lequel le juge apprécie librement la valeur probante des constatations consignées dans le procès-verbal ⁽⁴²⁾. Il résulte toutefois de l'exposé des motifs que l'intention n'est pas d'appliquer les règles d'administration de la preuve qui valent au civil, mais que la charge de la preuve incombe à l'administration compétente et que si l'intéressé invoque de manière plausible une cause de justification, il appartient à l'administration de prouver que cette cause de justification n'existe pas ⁽⁴³⁾.

Compte tenu de ces précisions et afin de ne laisser subsister aucun doute quant à la portée précise de l'article 89, en projet, il serait préférable, en tout état de cause, de supprimer les mots «le droit commun de» et d'écrire: «Les règles de la procédure pénale relatives à la charge de la preuve sont applicables ...».

Article 90 du PCPS

À l'article 90, alinéa 1er, en projet, on tiendra également compte des hypothèses du recours devant le tribunal du travail, visé à l'article 88, en projet, ou de l'appel interjeté contre le jugement du tribunal du travail devant la cour du travail. Vu l'effet suspensif de ces recours, lorsque le tribunal du travail ou la cour du travail confirment l'amende ou lui substituent une autre amende, le délai de paiement ne peut commencer à courir que lorsque la décision judiciaire concernant l'amende administrative est coulée en force de chose jugée.

Il y a lieu d'adapter en conséquence l'article 90, alinéa 1er, en projet ⁽⁴⁴⁾.

Article 91 du PCPS

1. Dans le texte néerlandais de l'article 91, alinéa 1er, en projet, on écrira «*de termijn van een maand bepaald in artikel ... of het hem overeenkomstig artikel 90 toegekende afbetalingsplan niet nakomt, dan maakt de bevoegde administratie de zaak aanhangig bij ...*».

2. En fonction de la suite qui sera réservée au projet, il faudra tenir compte, en ce qui concerne l'article 91, alinéa 3, en projet, du remplacement à partir du 1er janvier 2007 des lois sur la comptabilité de l'État, coordonnées le 17 juillet 1991, par la loi du 22 mai 2003 portant organisation du budget et de la comptabilité de l'État fédéral.

⁽⁴²⁾ R. DECLERCO, o.c., 581.

⁽⁴³⁾ La même observation vaut au demeurant lorsque sont invoqués d'autres faits ou circonstances qui ne permettent pas de sanctionner l'intéressé.

⁽⁴⁴⁾ En revanche, l'article 91, alinéa 1er, en projet, a pris en compte l'effet suspensif du recours devant le juge.

Artikel 92 OSSW

In het ontworpen artikel 92 dient ook rekening te worden gehouden met de hypothese dat wel beroep wordt aangetekend tegen de beslissing van het bevoegde bestuur tot het opleggen van de administratieve geldboete.

Artikel 94 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 94, eerste lid, schrijve men «artikel 5, eerste lid, 2°, van de wet 27 juni 1969 ...» in plaats van «artikel 5, lid 1, 2°, van de Besluitwet van 27 juni 1969 ...».

Artikel 95 OSSW

In het ontworpen artikel 95 wordt beter geschreven «die een strafzaak behandelt» in plaats van «bij wie een strafzaak aanhangig is» en «brengt de arbeidsauditeur hiervan op de hoogte» in plaats van «zal de arbeidsauditeur hiervan op de hoogte brengen».

Artikel 96 OSSW

1. Men schrijve in het ontworpen artikel 96, §§ 1, tweede lid, en 2, tweede lid, «het openbaar ministerie» in plaats van «het orgaan van het openbaar ministerie dat deze heeft getroffen», en in de Nederlandse tekst van diezelfde bepalingen, «of de griffier» in plaats van «van de griffier».

2. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 96, § 2, eerste lid, schrappe men de overbodige woorden «ter informatieve titel», die overigens niet voorkomen in de Franse tekst van die bepaling en in het derde lid schrijve men «toegestuurd» in plaats van «overgemaakt».

3. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 96, § 3, eerste lid, vervange men het woord «gevolmachtigden» door het woord «lasthebbers».

In de Franse tekst van het ontworpen artikel 96, § 3, tweede lid, schrijve men: «de la décision, selon le cas, par le greffier du ...».

Artikel 97 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 97, § 1 (lees: eerste lid), schrijve men «seponering» in plaats van «klassering zonder gevolg», en schrijve men verder «van de inbreuk worden door de bevoegde administratie meegedeeld ...».

Artikel 101 OSSW

1. In het ontworpen artikel 101, eerste lid, dienen de streepjes te worden vervangen door de vermeldingen «1°», «2°», «3°», enzovoort.

Article 92 du PCPS

À l'article 92 en projet, il faut également tenir compte de l'hypothèse où la décision de l'administration compétente visant à infliger l'amende administrative fait effectivement l'objet d'un recours.

Article 94 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 94, alinéa 1er, en projet, on écrira «*artikel 5, eerste lid, 2°, van de wet van 27 juni 1969 ...*» plutôt que «*artikel 5, lid 1, 2°, van de Besluitwet van 27 juni 1969 ...*».

Article 95 du PCPS

Dans l'article 95 en projet, mieux vaut écrire «qui traite une affaire pénale» plutôt que «saisi d'une affaire pénale» et «en informe l'auditeur du travail» plutôt que «en informera l'auditeur du travail».

Article 96 du PCPS

1. À l'article 96, §§ 1er, alinéa 2, et 2, alinéa 2, en projet, on écrira «selon le cas, par le ministère public ou le greffier» plutôt que «à la diligence, selon le cas, de l'organe du ministère public qui l'a prise ou du greffier».

2. Dans le texte néerlandais de l'article 96, § 2, alinéa 1er, en projet, on supprimera les termes superflus «*ter informatieve titel*» qui ne figurent d'ailleurs pas dans le texte français de cette disposition, et à l'alinéa 3, on écrira «*toegestuurd*» au lieu de «*overgemaakt*».

3. Dans le texte néerlandais de l'article 96, § 3, alinéa 1er, en projet, on remplacera le mot «*gevolmachtigden*» par le mot «*lasthebbers*».

Dans le texte français, de l'article 96, § 3, alinéa 2, en projet on écrira: «de la décision, selon le cas, par le greffier du ...».

Article 97 du PCPS

Dans le texte français de l'article 97, § 1er (lire: alinéa 1er), en projet, on écrira: «sont communiquées par l'administration compétente au service d'inspection ..., au ministère public et à l'Office ...».

Article 101 du PCPS

1. À l'article 101, alinéa 1er, en projet, il faut remplacer les tirets par les mentions «1°», «2°», «3°», etc.

2. Aangezien het in het ontworpen artikel 101, eerste lid, vierde streepje (lees 4°), gaat om een louter facultatief advies, schrappen men in die bepaling de woorden «, behalve in geval van dringende noodzakelijkheid».

3. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 101, tweede lid, schrijve men «bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad» in plaats van «bij een in Ministeraad overlegd besluit».

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 103, derde lid. In de Franse tekst van die bepaling schrijve men bovendien «*par un arrêté délibéré en Conseil des ministres*» in plaats van «*par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres*».

Artikel 104 OSSW

Wat betreft het in het ontworpen artikel 104 gehanteerde begrip «organisatie», wordt verwezen naar de opmerking bij het ontworpen artikel 7.

Artikel 106 OSSW

Het is onnodig te bepalen dat de strafrechtelijke geldboete wordt verhoogd met de opdecimen conform de wet van 5 maart 1952 betreffende (niet: op) de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten, waarvan artikel 1*bis* overigens zal worden opgeheven (ontworpen artikel 4, 9°). In artikel 1, eerste lid, van die wet wordt immers bepaald dat de verhoging met de erin bepaalde decimes van toepassing is op strafrechtelijke geldboeten uitgesproken krachtens bijzondere, zelfs na die wet daterende wetten en reglementen.

In het ontworpen artikel 106, dat dan wel dient te worden verplaatst naar hoofdstuk IV van titel IV van boek I, moet derhalve enkel in de toepassing van de opdecimen op de administratieve geldboeten worden voorzien.

Men schrijve:

«De opdecimen bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten zijn eveneens van toepassing op de administratieve geldboeten bedoeld in dit wetboek. De bevoegde ... en vermeldt het getal dat het resultaat is van deze verhoging».

Artikel 109 OSSW

1. Gelet op de definitie van het begrip «overtreder» in het ontworpen artikel 74, 2° («personen aan wie een administratieve geldboete kan worden opgelegd») ⁽⁴⁵⁾, is de formulering van het ontworpen artikel 109 weinig zinvol.

⁽⁴⁵⁾ Artikel 74 is volgens de formulering van de inleidende zin ervan enkel toepasselijk op hoofdstuk III van titel IV van boek I van het ontworpen Sociaal Strafwetboek, maar volgens de gemachtigde ambtenaar gaat het hier om een vergissing.

2. L'avis mentionné à l'article 101, alinéa 1er, quatrième tiret (lire: 4°), en projet, étant purement facultatif, on supprimera dans cette disposition les mots «, sauf en cas d'urgence».

3. Dans le texte néerlandais de l'article 101, alinéa 2, en projet, on écrira «*bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad*» plutôt que «*bij een in Ministerraad overlegd besluit*».

La même observation vaut pour l'article 103, alinéa 3, en projet. Dans le texte français de cette disposition, on écrira en outre «*par un arrêté délibéré en Conseil des ministres*» plutôt que «*par un arrêté royal délibéré en Conseil des ministres*».

Article 104 du PCPS

En ce qui concerne la notion d'«organisation», mentionnée à l'article 104 en projet, on se reportera à l'observation faite sous l'article 7 en projet.

Article 106 du PCPS

Il est inutile de préciser que l'amende pénale est augmentée des décimes additionnels conformément à la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales, dont l'article 1er*bis* sera d'ailleurs abrogé (article 4, 9°, en projet). En effet, l'article 1er, alinéa 1er, de cette loi prévoit que la majoration par les décimes qui y sont fixés s'applique à des amendes pénales prononcées en vertu de lois et règlements particuliers, même postérieurs à cette loi.

L'article 106 en projet, qu'il faut alors déplacer au chapitre IV du titre IV du livre premier, doit dès lors seulement prévoir l'application des décimes additionnels sur les amendes administratives.

On écrira:

«Les décimes additionnels visés à l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales sont également applicables aux amendes administratives visées dans le présent code. L'administration compétente indique dans sa décision ... 1952 ainsi que le chiffre ...».

Article 109 du PCPS

1. Eu égard à la définition de la notion de «contrevenant» figurant à l'article 74, 2°, en projet («personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée») ⁽⁴⁵⁾, la formulation de l'article 109 en projet n'a guère de sens.

⁽⁴⁵⁾ Selon la formulation de sa phrase introductive, l'article 74 ne s'applique qu'au chapitre III du titre IV du livre premier du Code pénal social en projet, mais le fonctionnaire délégué estime qu'il s'agit d'une erreur.

Voorts moet worden vastgesteld dat, ondanks het gegeven dat uit artikel 109, eerste lid, lijkt voort te vloeien dat de aangestelden of lasthebbers geen administratieve geldboete kan worden opgelegd of ten aanzien van hen geen schuldverklaring kan worden uitgesproken, van die personen toch, met betrekking tot sancties van niveau 1, gewag wordt gemaakt in verschillende in boek II van het ontworpen Sociaal Strafwetboek voorkomende bepalingen (zie de ontworpen artikelen 122, 128, 132, § 2, 155, 164, eerste lid, 181, 192, 200 tot 202, 204, § 2, 225 en 226, § 2). De gemachtigde ambtenaar is het ermee eens dat de verwijzing naar die personen in die bepalingen waarop het ontworpen artikel 109 wellicht is geïnspireerd, moet worden weggelaten.

2. Met betrekking tot artikel 3 van de wet van 30 juni 1971 oordeelde het Arbitragehof ⁽⁴⁶⁾:

«(...)

B.2. Het verschil in behandeling dat aan het Hof wordt voorgelegd, bestaat erin dat de administratieve geldboeten die worden opgelegd wegens overtredingen bedoeld in de wet van 30 juni 1971, op grond van artikel 3 van die wet alleen aan de werkgever worden opgelegd terwijl, wanneer diezelfde overtredingen aanleiding geven tot een strafvervolgning *sensu stricto*, de strafsancie niet alleen voor de werkgever maar ook voor zijn aangestelden of lasthebbers kan gelden.

In de prejudiciële vraag heeft de veroordeling tot strafsancies alleen betrekking op de werkgever als natuurlijke persoon. De grondwettigheid van het voormelde verschil in behandeling dient derhalve te worden beoordeeld rekening houdend met de situatie die voorafgaat aan de inwerkingtreding van de wet van 4 mei 1999 tot invoering van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van rechtspersonen.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. Wanneer de wetgever oordeelt dat sommige tekortkomingen ten aanzien van wettelijke verplichtingen aan banden moeten worden gelegd, behoort het tot zijn beoordelingsbevoegdheid te beslissen of het opportuun is om voor strafsancies *sensu stricto* of voor administratieve sancties te opteren. De keuze van de ene of de andere categorie van sancties kan op zich niet worden geacht discriminerend te zijn, maar het verschil in behandeling dat daaruit voortvloeit kan voortvloeien is slechts toelaatbaar indien het in redelijkheid is verantwoord.

⁽⁴⁶⁾ Arbitragehof, nr. 132/2001, 30 oktober 2001.

En outre, il faut constater que même s'il semble découler de l'article 109, alinéa 1er, qu'il ne peut être infligé d'amende administrative aux préposés ou mandataires ou qu'il ne peut être prononcé de déclaration de culpabilité à leur rencontre, il est néanmoins fait mention de ces personnes, en ce qui concerne les sanctions de niveau 1, dans plusieurs dispositions figurant dans le livre II du Code pénal social en projet (voir les articles 122, 128, 132, § 2, 155, 164, alinéa 1er, 181, 192, 200 à 202, 204, § 2, 225 et 226, § 2, en projet). De l'accord du fonctionnaire délégué, on supprimera la mention de ces personnes dans ces dispositions, dont s'inspire sans doute l'article 109 en projet.

2. En ce qui concerne l'article 3 de la loi du 30 juin 1971, la Cour d'arbitrage a jugé comme suit ⁽⁴⁶⁾:

«(...)

B.2. La différence de traitement soumise au contrôle de la Cour consiste en ce que les amendes administratives infligées du fait d'infractions visées par la loi du 30 juin 1971 le sont, en vertu de l'article 3 de cette loi, à la charge exclusive de l'employeur, alors que, lorsque les mêmes infractions donnent lieu à des poursuites pénales *sensu stricto*, les sanctions pénales peuvent frapper non seulement l'employeur mais aussi ses préposés et ses mandataires.

La question préjudicielle n'envisage la condamnation à des sanctions pénales que de l'employeur personne physique. C'est donc en considération de la situation antérieure à l'entrée en vigueur de la loi du 4 mai 1999 instaurant la responsabilité pénale des personnes morales que doit être appréciée la constitutionnalité de la différence de traitement.

B.3. Les règles constitutionnelles de l'égalité et de la non-discrimination n'excluent pas qu'une différence de traitement soit établie entre des catégories de personnes, pour autant qu'elle repose sur un critère objectif et qu'elle soit raisonnablement justifiée.

L'existence d'une telle justification doit s'apprécier en tenant compte du but et des effets de la mesure critiquée ainsi que de la nature des principes en cause; le principe d'égalité est violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé.

B.4. Lorsque le législateur estime que certains manquements à des obligations légales doivent faire l'objet d'une répression, il relève de son pouvoir d'appréciation de décider s'il est opportun d'opter pour des sanctions pénales *sensu stricto* ou pour des sanctions administratives. Le choix de l'une ou l'autre catégorie de sanctions ne peut être considéré comme discriminatoire en soi, mais la différence de traitement qui peut en résulter pour un même manquement n'est admissible que si elle est raisonnablement justifiée.

⁽⁴⁶⁾ Cour d'arbitrage, n° 132/2001, 30 octobre 2001.

B.5.1. Zoals aangegeven in de parlementaire voorbereiding van de wet van 30 juni 1971, is de wetgever uitgegaan van de overweging dat de toepassing van de gewone procedure op bepaalde overtredingen van de arbeidswetgeving inadequaat was: de strafvordering had te zware gevolgen, de strafmaatregelen werden zelden toegepast en het preventieve karakter van het sociaal strafrecht werd hierdoor sterk afgezwakt (*Parl. St.*, Kamer, 1970-1971, nr. 939/1, pp. 1 en 2).

Daarom heeft de wetgever, naast de strafsancities *sensu stricto*, een systeem van administratieve geldboeten willen invoeren, waarbij de toepassing van het ene systeem die van het andere overigens uitsluit.

B.5.2. Uit dezelfde parlementaire voorbereiding blijkt bovendien dat de wetgever de overtredingen van de sociale wetgeving wilde voorkomen door de werkgever meer te responsabiliseren:

«Artikel 3 past het beginsel toe van de verantwoordelijkheid van het ondernemingshoofd. Deze bepaling heeft vooral een preventief doel: de werkgever immers die weet dat hij rechtstreeks wordt beoogd zal alles in het werk stellen om te voldoen aan de verplichtingen welke hem op sociaal gebied door de wettelijke en reglementaire voorschriften worden opgelegd.» (*ibid.*, p. 3)

B.6.1. Wegens de bovenstaande overwegingen en het specifieke doel van responsabilisering van de werkgever lijkt het niet irrelevant dat de wetgever de administratieve geldboeten die kunnen worden opgelegd wanneer de overtredingen van de wet van 30 juni 1971 geen aanleiding geven tot een strafvervolgung *sensu stricto*, alleen aan de werkgever heeft opgelegd.

B.6.2. Uit het feit dat de wetgever alleen de werkgever met administratieve geldboeten kan straffen, volgt niet dat die werkgever kan worden gestraft zelfs indien hij zou aantonen dat hij geen enkele fout heeft begaan, omdat hij alle mogelijke maatregelen heeft genomen om te verhinderen dat het materiële element van de overtreding zich voordoet. De opportuniteit om de werknemer daarvan vrij te stellen impliceert niet het recht om zijn werkgever blindelings te bestraffen, met miskennen van het beginsel van het persoonlijke karakter van de straffen; de geldboeten die de wetgever als administratief heeft gekwalificeerd, vertonen te veel overeenkomst met de strafsancities *sensu stricto* om te kunnen stellen dat de waarden die ten grondslag liggen aan zulk een fundamenteel beginsel niet toepasselijk zouden zijn op zulke geldboeten, die een overtreding bestraffen.

De formulering van de in het geding zijnde bepaling suggereert de interpretatie dat een werkgever zou kunnen worden bestraft terwijl hij geen enkele fout zou hebben begaan, aangezien de tekst bepaalt dat hij kan worden gestraft zelfs wanneer «de overtreding door [iemand anders] is begaan». De term «overtreding» omvat immers eigenlijk alle bestanddelen van een overtreding. Er moet echter rekening worden gehouden met het feit dat het woord «overtreding» in de omgangstaal soms als metafoor wordt gebruikt om het materiële element van een overtreding aan te duiden.

B.5.1. Comme l'indiquent les travaux préparatoires de la loi du 30 juin 1971, le législateur est parti de la considération que l'application de la procédure ordinaire à certaines infractions à la législation du travail était inadéquante: l'action répressive était trop lourde dans ses effets, les sanctions pénales étaient rarement appliquées et le caractère préventif du droit pénal social s'en trouvait fortement atténué (*Doc. parl.*, Chambre, 1970 1971, n° 939/1, pp. 1 et 2).

C'est pourquoi le législateur a entendu instaurer, à côté des sanctions pénales *sensu stricto*, un système d'amendes administratives, l'application des unes excluant d'ailleurs celle des autres.

B.5.2. Il apparaît en outre des mêmes travaux préparatoires que le législateur entendait prévenir les infractions en matière de législation sociale, en responsabilisant davantage l'employeur:

«L'article 3 fait application du principe de la responsabilité du chef d'entreprise. Cette disposition a surtout un but préventif; en effet, l'employeur se sachant directement visé, mettra tout en œuvre afin de remplir toutes les obligations qui lui sont imposées par les prescriptions légales et réglementaires.» (*ibid.*, p. 3)

B.6.1. En raison des considérations qui viennent d'être indiquées comme de l'objectif spécifique de responsabilisation de l'employeur, il n'apparaît pas dénué de pertinence d'avoir mis à la charge du seul employeur les amendes administratives susceptibles d'être infligées lorsque les infractions à la loi du 30 juin 1971 ne donnent pas lieu à des poursuites pénales *sensu stricto*.

B.6.2. De ce que le législateur peut ne punir d'amendes administratives que l'employeur, il ne s'ensuit pas que cet employeur puisse être puni même s'il démontrait qu'il n'a commis aucune faute parce qu'il a pris toutes les mesures qui étaient en son pouvoir pour empêcher que l'élément matériel de l'infraction se réalise. L'opportunité d'exempter le salarié n'implique pas le droit de punir aveuglément son employeur, au mépris du principe de la personnalité des peines; les amendes que le législateur a qualifiées d'administratives présentent avec les sanctions pénales *sensu stricto* une analogie trop étroite pour que les valeurs qui fondent un principe aussi fondamental perdent toute pertinence en ce qui concerne de telles amendes, lesquelles sanctionnent une infraction.

Le libellé de la disposition en cause suggère l'interprétation selon laquelle un employeur pourrait être puni alors qu'il n'aurait commis aucune faute, puisque le texte porte qu'il peut l'être même quand «l'infraction a été commise par» un autre. En effet, le terme «l'infraction» comprend à proprement parler tous les éléments constitutifs de l'infraction. Il faut toutefois tenir compte du fait que le langage usuel emploie parfois, par métaphore, le mot «infraction» pour désigner l'élément matériel d'une infraction.

Die redenen leiden tot de conclusie dat het redelijk is om de term «overtreding» in de in het geding zijnde bepaling te verstaan als «het materiële element van de overtreding».

B.7. Overigens blijkt niet dat het verschil in behandeling dat uit de in het geding zijnde bepaling voortvloeit ten opzichte van het geval waarin een strafvervolgning wordt ingesteld waarbij de werknemers eveneens sancties kunnen oplopen - voor de werkgever onevenredige gevolgen heeft, aangezien deze, in de interpretatie die in B.6.2. is uiteengezet, niet kan worden veroordeeld wanneer hij kan aantonen dat hij geen enkele fout heeft begaan. Het bewijs dat de werkgever alle mogelijke maatregelen heeft genomen is wellicht moeilijk te leveren, maar de gestrengheid van de wet die tot doel heeft hem te responsabiliseren wordt getemperd door het feit dat de procedure van administratieve geldboeten de werkgever de nadelen van een verschijning voor het strafrecht en het ontorende karakter van strafrechtelijke veroordelingen bespaart en het hem mogelijk maakt de gevolgen te ontlopen van een vermelding in het strafregister (*Parl. St.*, Senaat, 1970-1971, nr. 514, p. 2).

B.8. Uit wat voorafgaat volgt dat, doordat het de administratieve geldboeten op grond van de wet van 30 juni 1971 alleen aan de werkgever oplegt, artikel 3 van die wet niet discriminerend is.

De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

(...).

Het verdient aanbeveling om in de memorie van toelichting aan dit arrest te refereren.

Artikelen 110 en 111 OSSW

In de ontworpen artikelen 110 en 111, § 2, eerste lid, dienen de woorden «wordt berekend» te worden vervangen door de woorden «gaat in», en moet worden verduidelijkt dat de erin opgenomen regel enkel van toepassing is wanneer een effectieve vrijheidsstraf werd opgelegd.

Voorts is het de Raad van State, afdeling wetgeving, niet geheel duidelijk wat de draagwijdte is van de ontworpen artikelen 110, § 2, tweede lid, en 111, § 2, tweede lid. In de memorie van toelichting wordt weliswaar vooropgesteld dat met die bepalingen wordt beoogd te vermijden dat, wanneer een gevangenisstraf wordt uitgevoerd, de exploitatie door een tussenpersoon mogelijk blijft tijdens de detentie. Aldus wordt evenwel de duur van het exploitatieverbod of de sluiting verlengd boven de in de genoemde bepalingen bedoelde termijn.

De gemachtigde ambtenaar verstrekke daaromtrent de volgende toelichting:

«L'article 110, § 2 et 111, § 2 du Code pénal social fait une distinction entre la prise d'effet des peines de fermeture de l'entreprise, etc. et la prise de cours de la durée des peines fixées par le juge. Ces peines produisent leurs effets tout de suite - soit dès que la condamnation est devenue définitive mais leur durée se calcule à partir du moment où le condamné

Ces raisons conduisent à la conclusion qu'il est raisonnable d'entendre, dans la disposition en cause, l'expression «l'infraction» comme signifiant «l'élément matériel de l'infraction».

B.7. Par ailleurs, il n'apparaît pas que la différence de traitement qui résulte de la disposition en cause par rapport à l'hypothèse où des poursuites pénales sont intentées hypothèse dans laquelle les employés sont également passibles de sanctions ait des effets disproportionnés en ce qui concerne l'employeur, celui-ci ne pouvant être condamné, dans l'interprétation exposée au B.6.2, lorsqu'il peut démontrer qu'il n'a commis aucune faute. Sans doute la preuve que toutes les mesures au pouvoir de l'employeur ont été prises est-elle difficile à faire mais la rigueur de la loi qui tend à le responsabiliser est tempérée par le fait que la procédure des amendes administratives évite à l'employeur les inconvénients d'une comparution devant une juridiction répressive, lui épargne le caractère infamant qui s'attache aux condamnations pénales et lui permet d'échapper aux conséquences d'une inscription au casier judiciaire (*Doc. parl.*, Sénat, 1970-1971, n° 514, p. 2).

B.8. Il résulte de ce qui précède que, en ce qu'il met à la charge du seul employeur les amendes administratives infligées sur la base de la loi du 30 juin 1971, l'article 3 de cette loi n'est pas discriminatoire.

La question préjudicielle appelle une réponse négative.

(...).

Il est recommandé de faire référence à cet arrêt dans l'exposé des motifs.

Articles 110 et 111 du PCPS

Dans les articles 110 et 111, § 2, alinéa 1er, en projet, il faut remplacer les mots «se calcule» par les mots «court» et préciser que la règle qui y est contenue ne s'applique que lorsqu'une peine privative de liberté effective a été infligée.

Par ailleurs, le Conseil d'État, section de législation, n'aperçoit pas clairement la portée des articles 110, § 2, alinéa 2, et 111, § 2, alinéa 2, en projet. L'exposé des motifs part certes du principe que ces dispositions ont pour but d'éviter qu'au cas où un emprisonnement serait mis à exécution, l'exploitation reste possible par personne interposée durant la détention. Ainsi, la durée de l'interdiction d'exploitation ou de la fermeture est toutefois prolongée au-delà du délai visé dans les dispositions citées.

Le fonctionnaire délégué a formulé le commentaire suivant à ce propos:

«L'article 110, § 2 et 111, § 2 du Code pénal social fait une distinction entre la prise d'effet des peines de fermeture de l'entreprise, etc. et la prise de cours de la durée des peines fixées par le juge. Ces peines produisent leurs effets tout de suite - soit dès que la condamnation est devenue définitive mais leur durée se calcule à partir du moment où le condamné

a subi ou prescrit sa peine. Par exemple, lorsque l'interdiction professionnelle est prononcée accessoirement à une peine d'emprisonnement, cette peine ne peut s'exécuter effectivement lorsque le condamné est privé de sa liberté. Elle présente un intérêt pratique limité pendant la détention du condamné. Elle courra donc lorsque le condamné recouvre sa liberté. De même, la peine d'interdiction d'exploiter l'établissement par une personne interposée pendant sa détention.

Par conséquent, la durée totale de la peine est plus longue pour les personnes qui purgent aussi une peine d'emprisonnement tout de suite car dans ce cas-là, le point de départ pour calculer la durée de la peine est la sortie de prison de la personne condamnée.

Cependant, le § 2 de l'article 110 et 11 du Code pénal social s'inspire de l'article 389 du Code pénal (rétabli dans le Code par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs) et de l'article 4, § 4 de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéreuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes. Les peines prévues par ces dispositions font également la distinction entre la prise d'effet des peines et la prise de cours de la durée des peines».

De stellers van het ontwerp dienen na te gaan of de tekst van de genoemde bepalingen niet dient te worden verduidelijkt in het licht van die toelichting.

Artikel 112 OSSW

Er dient te worden verduidelijkt of het in het ontworpen artikel 112 omschreven geval van herhaling betrekking heeft op de herhaling van hetzelfde sociaal-rechtelijke misdrijf, dan wel of ook het plegen van een ander in het Sociaal Strafwetboek omschreven misdrijf de erin bepaalde strafverzwaring met zich kan meebrengen.

Artikel 113 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 113 schrijven men «Boek I» in plaats van «het Eerste Boek».

Artikel 114 OSSW

In het ontworpen artikel 114, eerste en tweede lid, schrijven men, in de Nederlandse tekst, conform artikel 85 van het Strafwetboek, «Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn» in plaats van, respectievelijk, «Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden» en «Als er verzachtende omstandigheden bestaan».

Artikel 115 OSSW

Ook in het ontworpen artikel 115 dient te worden verduidelijkt om welk geval van herhaling het gaat (zie de opmerking bij het ontworpen artikel 112).

a subi ou prescrit sa peine. Par exemple, lorsque l'interdiction professionnelle est prononcée accessoirement à une peine d'emprisonnement, cette peine ne peut s'exécuter effectivement lorsque le condamné est privé de sa liberté. Elle présente un intérêt pratique limité pendant la détention du condamné. Elle courra donc lorsque le condamné recouvre sa liberté. De même, la peine d'interdiction d'exploiter l'établissement par une personne interposée pendant sa détention.

Par conséquent, la durée totale de la peine est plus longue pour les personnes qui purgent aussi une peine d'emprisonnement tout de suite car dans ce cas-là, le point de départ pour calculer la durée de la peine est la sortie de prison de la personne condamnée.

Cependant, le § 2 de l'article 110 et 11 du Code pénal social s'inspire de l'article 389 du Code pénal (rétabli dans le Code par la loi du 28 novembre 2000 relative à la protection pénale des mineurs) et de l'article 4, § 4 de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéreuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes. Les peines prévues par ces dispositions font également la distinction entre la prise d'effet des peines et la prise de cours de la durée des peines».

Les auteurs du projet doivent examiner s'il n'y a pas lieu de préciser le texte des dispositions citées au regard de ce commentaire.

Article 112 du PCPS

Il y a lieu de préciser si le cas de la récidive décrit à l'article 112 en projet concerne la récidive de la même infraction au droit social ou si l'aggravation de la peine qui y est mentionnée peut résulter d'une autre infraction décrite dans le Code pénal social.

Article 113 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 113 en projet, on écrira «*Boek I*» au lieu de «*het Eerste Boek*».

Article 114 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 114, alinéas 1er et 2, en projet, on écrira conformément à l'article 85 du Code pénal «*Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn*» plutôt que respectivement, «*Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden*» et «*Als er verzachtende omstandigheden bestaan*».

Article 115 du PCPS

À l'article 115 en projet également, il faut préciser de quel cas de récidive il s'agit (voir l'observation sous l'article 112 en projet).

Artikelen 116 en 117 OSSW

1. In de memorie van toelichting zou kunnen worden verduidelijkt dat het ontworpen artikel 116 het geval van meerdaadse samenloop betreft. De eendaadse samenloop wordt geregeld bij het ontworpen artikel 117.

2. De vraag rijst of ook niet, mede ter eerbiediging van het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie, in een regeling dient te worden voorzien voor de gevallen van samenloop tussen inbreuken die ook strafrechtelijk kunnen worden gesanctioneerd en de inbreuken die alleen met administratieve geldboeten kunnen worden gesanctioneerd (de inbreuken die worden bestraft met een sanctie van niveau 1).

Artikel 119 OSSW

In het ontworpen artikel 119 schrijve men in de Nederlandse tekst «Wanneer verzachtende omstandigheden aanwezig zijn» in plaats van «Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden».

Artikel 120 OSSW

1. Het uitstel van de tenuitvoerlegging van de administratieve geldboete lijkt ook te moeten (kunnen) worden herroepen wanneer de betrokkene strafrechtelijk is veroordeeld voor een inbreuk op het Sociaal Strafwetboek. Het ontworpen artikel 120 dient dan te worden aangevuld.

2. In de memorie van toelichting wordt met betrekking tot het ontworpen artikel 120 vooropgesteld dat de rechter het uitstel dat door het bestuur is toegekend, niet kan «herroepen», maar dat hij uitstel kan toekennen wanneer dit door het bestuur is geweigerd. Klaarblijkelijk gaat het om het geval dat bij de arbeidsrechtbank beroep is aangetekend tegen het opleggen van een administratieve geldboete.

De zo-even genoemde regel zou in de tekst van het ontworpen artikel 120 moeten worden opgenomen.

Artikel 121 OSSW

In de Nederlandse tekst dient te worden geschreven «Met een sanctie van ... wordt gestraft». Dezelfde opmerking geldt voor de overige bepalingen van het ontwerp.

Artikel 128 OSSW

In het opschrift van het ontworpen artikel 128 schrijve men «Verplichtingen inzake de bescherming van de werknemers tegen ...» in plaats van «Formaliteiten inzake ...».

Articles 116 et 117 du PCPS

1. L'exposé des motifs pourrait préciser que l'article 116 en projet porte sur le cas du concours matériel, le concours idéal étant réglé par l'article 117 en projet.

2. La question se pose de savoir si pour notamment se conformer au principe constitutionnel d'égalité et de non-discrimination, il ne faudrait pas non plus régler les cas de concours d'infractions qui peuvent également être sanctionnées pénalement et d'infractions qui ne peuvent l'être que par des amendes administratives (infractions punies d'une sanction de niveau 1).

Article 119 du PCPS

À l'article 119 en projet, on écrira dans le texte néerlandais «Wanneer verzachtende omstandigheden aanwezig zijn» au lieu de «Indien er sprake is van verzachtende omstandigheden».

Article 120 du PCPS

1. Le sursis à l'exécution de l'amende administrative semble également devoir (pouvoir) être révoqué lorsque l'intéressé est condamné au pénal pour une infraction au Code pénal social. Il faut donc compléter l'article 120 en projet.

2. En ce qui concerne l'article 120 en projet, l'exposé des motifs part du principe que le juge ne peut pas «révoquer» le sursis accordé par l'administration, mais qu'il peut accorder un sursis lorsqu'elle le refuse. Il s'agit manifestement du cas où un recours est formé auprès du tribunal du travail contre l'application d'une amende administrative.

Il faudrait intégrer le principe susmentionné dans le texte de l'article 120 en projet.

Article 121 du PCPS

Dans le texte néerlandais, il faut écrire: «*met een sanctie van ... wordt gestraft*». La même observation vaut pour la suite du projet.

Article 128 du PCPS

Dans l'intitulé de l'article 128 en projet, on écrira «les obligations en matière de protection des travailleurs contre la violence et le harcèlement ...» plutôt que «Les formalités en matière de violence et de harcèlement ...».

Artikelen 129 tot 139 OSSW

1. Het in de ontworpen artikelen 129 tot 139 gehanteerde begrip «gezondheidsschade» dient nader te worden omschreven.

2. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 136, eerste lid, 1° en 2°, schrijf men respectievelijk «eerste lid» en «tweede lid» in plaats van «lid 1» en «lid 2».

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van de ontworpen artikelen 137, eerste lid, 3°, 5°, 6° en 7°, en 138, eerste lid.

3. In het ontworpen artikel 138, eerste lid, schrijf men «zelfstandige arbeidskracht» in plaats van «zelfstandige werknemer».

Arikel 142 OSSW

De leden die na 1° en 2° van het ontworpen artikel 142 zijn ingevoegd, dienen na de in dat artikel opgenomen opsomming te worden geplaatst.

Ook op andere plaatsen van het ontwerp dienen binnen een opsomming geplaatste leden na die opsomming te worden geplaatst (zie bijvoorbeeld artikel 185 OSSW).

Arikel 144 OSSW

De Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 144, eerste lid, 2°, dient te worden herschreven in het licht van de Franse tekst van die bepaling.

Artikel 154 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 154, eerste lid, schrijf men «ontzegt» in plaats van «ontzegd».

Artikel 169 OSSW

In het opschrift van het ontworpen artikel 169 wordt beter gewag gemaakt van «verplichtingen» in plaats van «formaliteiten».

Artikelen 170, 171 en 172 OSSW

1. In de ontworpen artikelen 170, 171 en 172 moet duidelijker tot uiting komen welke voordelen erin worden bedoeld. Daarenboven wordt in de memorie van toelichting best verantwoord waarom het niet-verschaffen of het niet-betalen van de in die artikelen bedoelde voordelen strafbaar wordt gesteld, en niet het niet-verschaffen of het nietbetalen van andere, vergelijkbare voordelen.

2. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 170, eerste lid, *in fine*, schrijf men «opeisbaar» in plaats van «wenselijk».

Articles 129 à 139 du PCPS

1. Il faut préciser la notion d'«ennuis de santé» mentionnée dans les articles 129 à 139 en projet.

2. Dans le texte néerlandais de l'article 136, alinéa 1er, 1° et 2°, en projet, on écrira respectivement «*eerste lid*» et «*tweede lid*» plutôt que «*lid 1*» et «*lid 2*».

La même observation vaut pour les articles 137, alinéa 1er, 3°, 5°, 6° et 7°, et 138, alinéa 1er, en projet.

3. Dans le texte néerlandais de l'article 138, en projet, on écrira «*zelfstandige arbeidskracht*» au lieu de «*zelfstandige werknemer*».

Article 142 du PCPS

Les alinéas insérés après les points 1° et 2° de l'article 142 en projet doivent être placés après l'énumération figurant dans cet article.

À d'autres endroits du projet également, il y a lieu de placer les alinéas figurant dans une énumération après cette énumération (voir par exemple l'article 185 du PCPS).

Article 144 du PCPS

Il faut reformuler le texte néerlandais de l'article 144, alinéa 1er, 2°, en projet compte tenu du texte français de cette disposition.

Article 154 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 154, alinéa 1er, en projet, on écrira «ontzegt» au lieu de «ontzegd».

Article 169 du PCPS

Dans l'intitulé de l'article 169 en projet, mieux vaut faire mention d'«obligations» et non de «formalités».

Articles 170, 171 et 172 du PCPS

1. Dans les articles 170, 171 et 172 en projet, il y a lieu d'indiquer plus clairement les avantages qui y sont visés. En outre, mieux vaut justifier dans l'exposé des motifs la raison pour laquelle le fait de ne pas fournir ou de ne pas payer les avantages visés dans ces articles est punissable alors que le fait de ne pas fournir ou de ne pas payer d'autres avantages similaires n'est pas sanctionné.

2. Dans le texte néerlandais de l'article 170, alinéa 1er, *in fine*, en projet, on écrira «*opeisbaar*» plutôt que «*wenselijk*».

Artikel 173 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 173, eerste lid, ontbreken *in fine* de woorden «opeisbaar zijn», wat dient te worden verholpen.

Arikel 180 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 180, § 4, schrijve men «bijzondere verbeurdverklaring», in plaats van «speciale verbeurdverklaring».

Artikel 181 OSSW

In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 181, § 1, tweede lid, schrijve men «in het eerste lid» in plaats van «in alinea 1».

Artikel 182 OSSW

De twee leden die zijn ingevoegd na 1° van het ontworpen artikel 182, eerste lid, dienen te vervallen; de twee laatste leden hebben dan betrekking zowel op 1° als 2° van dat artikel.

Boek II, hoofdstuk IV, afdeling 4 ⁽⁴⁷⁾, OSSW

Men schrijve in de Nederlandse tekst van het opschrift van afdeling 4 (lees: IV) van hoofdstuk IV van boek II van het ontworpen Sociaal Strafwetboek «Bijzondere activiteitensectoren» in plaats van «Particuliere activiteitensectoren».

Artikel 192 OSSW

Bij het ontworpen artikel 192 worden alle inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten waarvan de overtreding niet reeds bij een andere bepaling wordt gesanctioneerd, op eenzelfde wijze bestraft, namelijk door het opleggen van een sanctie van niveau 1.

De vraag rijst of terzake geen grotere differentiatie nodig is, bij voorbeeld door een onderscheid te maken op grond van het voorwerp van de bedoelde collectieve arbeidsovereenkomsten. Zo zou de niet-naleving van collectieve arbeidsovereenkomsten waarbij Europese richtlijnen of wetten worden omgezet of uitgevoerd, voor een zwaardere bestraffing in aanmerking kunnen komen.

Artikel 195 OSSW

De bedrijfsraden werden bij het koninklijk besluit nr. 469 van 9 oktober 1986 houdende afschaffing van de Bedrijfsraden en herstructurering van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

⁽⁴⁷⁾ Afdelingen worden genummerd met Romeinse, en niet met Arabische cijfers.

Article 173 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 173, alinéa 1er, en projet, les mots «*opeisbaar zijn*» font défaut à la fin de la disposition, lacune qu'il convient de combler.

Article 180 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 180, § 4, en projet, on écrira «*bijzondere verbeurdverklaring*» plutôt que «*speciale verbeurdverklaring*».

Article 181 du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'article 181, § 1er, alinéa 2, en projet, on écrira «*in het eerste lid*» plutôt que «*in alinea 1*».

Article 182 du PCPS

Les deux alinéas figurant après le 1° de l'article 182, alinéa 1er, en projet, doivent être omis; les deux derniers alinéas porteront par conséquent aussi bien sur le 1° que sur le 2° de cet article.

Livre II, chapitre IV, section 4 ⁽⁴⁷⁾, du PCPS

Dans le texte néerlandais de l'intitulé de la section 4 (lire: IV) du chapitre IV du livre II du Code pénal social en projet, on écrira «Bijzondere activiteitensectoren» plutôt que «*Particuliere activiteitensectoren*».

Article 192 du PCPS

L'article 192 en projet réprime d'une manière identique, à savoir par une sanction de niveau 1, toutes les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires qui ne sont pas déjà sanctionnées par une autre disposition.

La question se pose de savoir si une différenciation plus marquée ne serait pas nécessaire, par exemple en faisant une distinction selon l'objet des conventions collectives de travail visées. Ainsi, le non-respect de conventions collectives de travail transposant ou mettant en oeuvre des directives européennes ou des lois pourrait faire l'objet d'une sanction plus sévère.

Article 195 du PCPS

L'arrêté royal n° 469 du 9 octobre 1986 portant suppression des Conseils professionnels et restructuration du Conseil cen-

⁽⁴⁷⁾ Les sections sont numérotées par des chiffres romains et non arabes sauf la section première qui s'écrit en toutes lettres.

vervangen door de Bijzondere raadgevende commissies in de schoot van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. De referentie aan die raden in het ontworpen artikel 195, eerste lid, dient derhalve te vervallen.

Artikel 198 OSSW

In zowel de Nederlandse als de Franse tekst van het ontworpen artikel 198, eerste lid, dient het opschrift van de erin vermelde collectieve arbeidsovereenkomst correct te worden weergegeven.

Men schrijve: «collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 tot coördinatie van de in de Nationale Arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en de collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden».

Artikel 210 OSSW

1. Het ontworpen artikel 210 stelt opnieuw strafbaar de weigering tot het uitvoeren of het laten uitvoeren van maatregelen, prestaties of diensten, bedoeld in de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredes-tijd. De vraag rijst evenwel of die wet nog conform kan worden geacht met onder meer het Europese Sociaal Handvest, dat aan de werknemers een recht tot het voeren van collectieve actie toekent, waarbij wordt uitgegaan van het uitzonderlijke karakter van de beperkingen op dat recht. Daarbij wordt het begrip «essentiële diensten» gehanteerd, dat verwijst naar diensten waarvan de onderbreking het leven, de veiligheid of de gezondheid van de bevolking of van een groot deel ervan in gevaar dreigt te brengen ⁽⁴⁸⁾.

De vraag rijst of de wet van 19 augustus 1948 niet beter zou worden aangepast gelet op de zo-even in herinnering gebrachte - restrictief te interpreteren - notie «essentiële diensten».

2. Men vervange in het ontworpen artikel 210, evenals in de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredes-tijd, de term «collectieve afdanking» door de term «uitsluiting» of «lock-out» ⁽⁴⁹⁾. Voorts verdient het aanbeveling de delictomschrijving meer nauwkeurig te bepalen. Begrippen als «zekere vitale behoeften», «sommige

⁽⁴⁸⁾ C. DENEVE, «Het recht op staking en de IAO-normen en -rechtspraak» in M. RIGAUX en F. DORSSEMONT (eds.), *Vitale behoeften, essentiële diensten, minimumprestaties en stakingsrecht. Naar een amendering en actualisering van de Prestatiewet*, Antwerpen - Groningen, 2002, 69-70; T. JASPERS, «Het vitale belang van het recht op collectieve actie. Een verkenning van de jurisprudentie van het Europees comité van sociale rechten naar reikwijdte van het recht op collectieve actie» in M. RIGAUX en F. DORSSEMONT (eds.), o.c., 50 e.v.).

⁽⁴⁹⁾ De uitsluiting houdt immers niet langer het ontslag van de werknemers in, maar wel de schorsing van de arbeidsovereenkomst (V. VANNES, «Le lock-out: conditions de légitimité» in *Honderd jaar Belgisch sociaal recht*, Brussel, 1986, 371-396; P. HUMBLET, «Lock-out: een actueel probleem van arbeidsrecht», in M. RIGAUX, P. HUMBLET et G. VAN LIMBERGEN (eds.), *Actuele Problemen in het Arbeidsrecht* 7, Antwerpen, 2005, 241).

tral de l'économie a remplacé les conseils professionnels par les Commissions consultatives spéciales du Conseil central de l'économie. Il faut par conséquent supprimer la référence à ces conseils dans l'article 195, alinéa 1er, en projet.

Article 198 du PCPS

Il faut reproduire correctement l'intitulé de la convention collective de travail qui y est mentionnée, tant dans le texte français que dans le texte néerlandais de l'article 198, alinéa 1er, en projet.

Il conviendrait d'écrire: «convention collective de travail n° 9 du 9 mars 1972 coordonnant les accords nationaux et les conventions collectives de travail relatifs aux conseils d'entreprise conclus au sein du Conseil national du travail».

Article 210 du PCPS

1. L'article 210 en projet punit à nouveau le refus d'exécuter ou de faire exécuter des mesures, prestations ou services, visés dans la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix. La question se pose toutefois de savoir si cette loi peut encore être jugée conforme notamment à la Charte sociale européenne qui confère aux travailleurs le droit de mener une action collective, le principe étant que les restrictions de ce droit sont exceptionnelles. À cet égard, il est recouru à la notion de «services essentiels», qui se réfère à des services dont l'interruption risque de mettre en péril la vie, la sécurité ou la santé de la population ou d'une grande partie de celle-ci ⁽⁴⁸⁾.

La question se pose de savoir s'il ne vaudrait pas mieux adapter la loi du 19 août 1948 au regard de la notion de «services essentiels», rappelée ci-dessus - à interpréter de manière restrictive.

2. Dans l'article 210 en projet ainsi que dans la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, on remplacera le terme «licenciement collectif» par le terme «lock-out» ⁽⁴⁹⁾. Il est recommandé en outre de préciser davantage la description du délit. Des notions telles que «certains besoins vitaux», «certains travaux urgents» et

⁽⁴⁸⁾ C. DENEVE, «Het recht op staking en de IAO-normen en rechtspraak» in M. RIGAUX et F. DORSSEMONT (eds.), *Vitale behoeften, essentiële diensten, minimumprestaties en stakingsrecht. Naar een amendering en actualisering van de Prestatiewet*, Anvers Groningen, 2002, 6970; T. JASPERS, «Het vitale belang van het recht op collectieve actie. Een verkenning van de jurisprudentie van het Europees comité van sociale rechten naar reikwijdte van het recht op collectieve actie» in M. RIGAUX et F. DORSSEMONT (eds.), o.c., 50 etc.

⁽⁴⁹⁾ En effet, le lock-out n'implique plus le licenciement des travailleurs mais la suspension de la convention de travail (V. VANNES, «Le lockout: conditions de légitimité» en *Cent ans de droit social belge*, Bruxelles, 1986, 371-396; P. HUMBLET, «Lockout: een actueel probleem van arbeidsrecht», in M. RIGAUX, P. HUMBLET et G. VAN LIMBERGEN (eds.), *Actuele Problemen in het Arbeidsrecht* 7, Anvers, 2005, 241).

«certaines tâches» ne contribuent pas à la sécurité juridique et risquent de ne pas être conformes au principe de la légalité des peines, consacré notamment par les articles 12 et 14 de la Constitution.

Article 212 du PCPS

L'article 212 en projet punit le fait de faire obstacle à la surveillance, organisée par le Code pénal social. L'exposé des motifs souligne à bon droit que l'incrimination n'est possible que dans les limites fixées tant par la jurisprudence belge que par la jurisprudence européenne sur le droit au silence et le droit de ne pas s'accuser⁽⁵⁰⁾. Reste à savoir s'il ne faudrait pas aussi apporter cette précision dans le texte de l'article 212 en projet.

Article 213 du PCPS

Le Conseil d'État se demande quelle est la portée de l'article 213 en projet dans la mesure où il se rapporte à l'article 38 en projet, étant donné qu'à la suite de la saisie visée dans cet article, l'affaire est retirée à l'intéressé, et par conséquent, l'on peut se demander en quoi consiste le non-respect de la mesure.

Livre II, chapitre IX, section 2 du PCPS

Article 219 du PCPS

Dans l'intitulé de la section 2 (lire: II) et de l'article 219 en projet, on écrira «Assurance contre les accidents du travail» plutôt que «La compagnie d'assurance loi».

Article 225 du PCPS

À l'article 225, 3°, en projet, il convient d'écrire «le débiteur de la réparation qui, en infraction à la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 ...» plutôt que «le débiteur de la réparation qui, en contravention à la loi du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, ...».

Article 226 du PCPS

À l'article 226, § 1er, alinéa 1er, 3°, en projet, le sujet du membre de phrase fait défaut. Il y a lieu d'y remédier.

⁽⁵⁰⁾ Voir à ce sujet également l'avis 33.832/1 du 6 mars 2003 sur un avant-projet de décret «betreffende toezicht en controle op de naleving van de reglementering betreffende het werkgelegenheidsbeleid en houdende het opleggen van administratieve geldboeten, verkort genoemd «Het toezichtsdecreet Werkgelegenheid»», *Doc. parl.*, Parl. fl., 2002/03, n° 1812/1.

dringende werken», en «sommige taken» dragen niet bij tot de rechtszekerheid en dreigen in strijd te komen met het onder meer bij de artikelen 12 en 14 van de Grondwet gewaarborgde legaliteitsbeginsel in strafzaken.

Artikel 212 OSSW

In het ontworpen artikel 212 wordt het belemmeren van het toezicht, ingesteld bij het Sociaal Strafwetboek, strafbaar gesteld. In de memorie van toelichting wordt er terecht op gewezen dat de incriminatie slechts mogelijk is binnen de grenzen die zowel bij de Belgische als Europese rechtspraak worden opgelegd betreffende het zwijgrecht en het recht om zichzelf niet te beschuldigen⁽⁵⁰⁾. Vraag is of zulks ook niet tot uiting zou moeten komen in de tekst van het ontworpen artikel 212.

Artikel 213 OSSW

De Raad van State, afdeling wetgeving, vraagt zich af welke de draagwijdte is van het ontworpen artikel 213 voor zover het betrekking heeft op het ontworpen artikel 38, nu ten gevolge van het in dat artikel bedoelde beslag de zaak aan de betrokkene wordt onttrokken, en men zich bijgevolg kan afvragen waarin het niet-naleven van de maatregel bestaat.

Boek II, hoofdstuk IX, afdeling 2 OSSW

Artikel 219 OSSW

In het opschrift van de ontworpen afdeling 2 (lees II) en van het ontworpen artikel 219 schrijve men «Arbeidsongevallenverzekering» in plaats van «Wetsverzekeringsmaatschappij».

Artikel 225 OSSW

In het ontworpen artikel 225, 3°, schrijve men «diegene die met overtreding van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 ...» in plaats van «in overtreding op toepassing van de wet van 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, degene die ...».

Artikel 226 OSSW

In het ontworpen artikel 226, § 1, eerste lid, 3°, ontbreekt het onderwerp van het erin opgenomen zinsdeel, wat dient te worden verholpen.

⁽⁵⁰⁾ Zie hieromtrent ook advies 33.832/1 van 6 maart 2003 over een voorontwerp van decreet «betreffende toezicht en controle op de naleving van de reglementering betreffende het werkgelegenheidsbeleid en houdende het opleggen van administratieve geldboeten, verkort genoemd «Het toezichtsdecreet Werkgelegenheid»», *Parl. St.*, Vl. Parl., 2002-03, nr. 1812/1.

Article 228 du PCPS

Le Conseil d'État, section de législation, n'aperçoit pas quelles attestations de soins, visées dans la loi coordonnée ou ses arrêtés ou règlements d'exécution, sont délivrées par les gestionnaires des établissements de soins ou les gestionnaires de maisons de repos pour personnes âgées. S'il n'est effectivement pas délivré de telles attestations, il faut en supprimer la mention dans l'article 228 en projet ou en tout cas rédiger ce dernier autrement en tenant compte de l'intention des auteurs du projet (il s'agit sans doute du non-respect de certaines obligations administratives en la matière). Par ailleurs, l'article 228, 3°, en projet ne doit pas mentionner distinctement la nomenclature des prestations médicales cette nomenclature ayant elle aussi été établie en exécution de la loi coordonnée.

Article 233 du PCPS

Par souci de sécurité juridique, il y a lieu d'énumérer nommément les «autres dispositions pénales» visées dans la phrase introductive de l'article 223, alinéa 1er, en projet ⁽⁵¹⁾.

Article 235 du PCPS

L'article 2 du projet visant à instaurer le Code pénal social, il faut régler l'entrée en vigueur de ce code dans un article distinct du projet (à insérer à la fin du texte) et non dans un article du code même. Cette observation s'impose d'autant que l'actuel article 235 en projet règle non seulement l'entrée en vigueur du Code pénal social mais également celle d'autres dispositions de la loi dont le projet est actuellement à l'examen.

Article 3

Les dispositions modificatives figurant sous l'article 3 ne formant pas un ensemble comme c'est le cas du Code pénal social contenu à l'article 2, il faut présenter les articles figurant sous le premier article cité comme des articles du projet même, numérotés de manière continue, et partant comme étant les articles 3 et suivants et non comme des subdivisions de l'article 3 ⁽⁵²⁾.

La loi du 7 mai 1999 contenant le Code des sociétés comporte un chapitre III intitulé «Modifications à certains textes nécessitées par l'introduction du Code des sociétés». Ce chapitre III contient les articles 3 à 27 de cette loi, lesquels comprennent diverses dispositions modificatives. Cette même structure (éventuellement sans la subdivision en chapitres) peut être appliquée ici.

⁽⁵¹⁾ Il paraît en tout cas s'agir des articles 196, 197 et 210bis du Code pénal.

⁽⁵²⁾ Par souci de clarté, l'avis continuera toutefois à se référer à la numérotation du projet.

Artikel 228 OSSW

De Raad van State, afdeling wetgeving, ziet niet welke getuigschriften voor verstrekte hulp, bedoeld in de gecoördineerde wet of haar uitvoeringsbesluiten of -verordeningen, door de beheerders van verzorgingsinrichtingen (en niet, in 3°, «verplegingsinrichtingen») of beheerders van rusthuizen voor bejaarden worden uitgereikt. Indien effectief geen dergelijke getuigschriften worden uitgereikt, dient de vermelding ervan uit het ontworpen artikel 228 te worden weggelaten of in ieder geval anders te worden geformuleerd in het licht van de bedoeling van de stellers van het ontwerp (wellicht gaat het om het niet-nakomen van bepaalde administratieve verplichtingen terzake). Overigens dient in het ontworpen artikel 228, 3°, niet afzonderlijk gewag gemaakt te worden van de nomenclatuur der geneeskundige verstrekkingen nu die nomenclatuur evenzeer ter uitvoering van de gecoördineerde wet is tot stand gekomen.

Artikel 233 OSSW

Omwille van de rechtszekerheid dienen de in de inleidende zin van het ontworpen artikel 223, eerste lid, bedoelde «andere strafbepalingen» *nominatim* te worden opgesomd ⁽⁵¹⁾.

Artikel 235 OSSW

Aangezien artikel 2 van het ontwerp strekt tot het invoeren van het Sociaal Strafwetboek, behoort de inwerkingtreding van dat wetboek in een afzonderlijk (*in fine* op te nemen) artikel van het ontwerp te worden geregeld, en niet in een artikel van dat wetboek zelf. Zulks klemmt des te meer nu bij het huidige ontworpen artikel 235 niet enkel de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek wordt geregeld, maar ook de inwerkingtreding van andere bepalingen van de wet die thans in ontwerpvorm voorligt.

Artikel 3

Aangezien de onder artikel 3 opgenomen wijzigingsbepalingen geen geheel vormen zoals het in artikel 2 vervatte Sociaal Strafwetboek, dienen de onder het eerstgenoemde artikel opgenomen artikelen telkens te worden opgenomen als doorlopend genummerde artikelen van het ontwerp zelf, bijgevolg als de artikelen 3 en volgende, en niet als onderdelen van artikel 3 ⁽⁵²⁾.

In de wet van 7 mei 1999 houdende het Wetboek van vennootschappen komt een hoofdstuk III voor, met als opschrift «Wijzigingen in sommige wetten, noodzakelijk ten gevolge van de invoering van het Wetboek van vennootschappen». Dat hoofdstuk III omvat de artikelen 3 tot 27 van die wet, die uiteenlopende wijzigingsbepalingen bevatten. Diezelfde werkwijze (eventueel zonder de indeling in hoofdstukken) kan hier worden gevolgd.

⁽⁵¹⁾ Het lijkt in ieder geval te gaan om de artikelen 196, 197 en 210bis van het Strafwetboek.

⁽⁵²⁾ Omwille van de duidelijkheid wordt evenwel verderop in het advies gerefereerd aan de nummering uit het ontwerp.

Artikel 1 wijzigingsbepalingen

1. De woorden «met uitzondering van de door de wet ingestelde beperkingen» in het ontworpen artikel 28*ter*, § 3, derde lid, drukken slechts een evidentie uit, en kunnen dan ook vervallen.

Eenzelfde opmerking geldt ten aanzien van het ontworpen artikel 56, § 2, derde lid (artikel 3, 1°, van de wijzigingsbepalingen).

2. In de derde volzin van het ontworpen artikel 28*ter*, § 3, derde lid, dient, gelet op het gegeven dat het aan de strafrechter toekomt het hem voorgelegde feit te kwalificeren, en gezien de vierde volzin van die bepaling, gewag te worden gemaakt van «feiten», en niet van «inbreuken».

Artikel 2 wijzigingsbepalingen

De in artikel 2 van de wijzigingsbepalingen opgenomen wijzigingen moeten in artikel 39*bis* van het Wetboek van Strafvordering worden ingevoegd, en niet in artikel 88*bis* van dat Wetboek.

Bovendien moeten de in artikel 2, 1) (lees: 1°), bedoelde wijzigingen worden aangebracht in paragraaf 2, en niet in paragraaf 1 van dat artikel.

Artikel 3 wijzigingsbepalingen

In de derde volzin van het ontworpen artikel 56, § 2, derde lid, dient, gelet op het gegeven dat het gerechtelijk onderzoek «*in rem*» gebeurt (en bijgevolg betrekking heeft op een feit), alsmede dat het aan de strafrechter toekomt het hem voorgelegde feit te kwalificeren, en gezien de vierde volzin van die bepaling, gewag te worden gemaakt van «feiten», en niet van «inbreuken».

Artikel 14 wijzigingsbepalingen

Artikel 14 van de wijzigingsbepalingen wordt, gelet op de inhoud van de aan artikel 1385*quater* van het Gerechtelijk Wetboek toe te voegen bepaling, beter geïntegreerd in het erin vermelde ontwerp van wet tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht ⁽⁵³⁾.

Artikel 15 wijzigingsbepalingen

In het ontworpen artikel 24, eerste lid, wordt beter geschreven «als voorwaarde voor het sluiten van een arbeidsovereenkomst» in plaats van «als voorwaarde voor het begeven van een betrekking», en in het ontworpen artikel 24, tweede lid, «is nietig» in plaats van «wordt geacht niet geschreven te zijn».

⁽⁵³⁾ *Parl. St.*, Kamer, DOC 51-1610/001.

Article 1er des dispositions modificatives

1. Les termes «sauf les restrictions établies par la loi», figurant à l'article 28*ter*, § 3, alinéa 3, en projet, qui se bornent à exprimer une évidence, peuvent être omis.

Une observation similaire vaut pour l'article 56, § 2, alinéa 3, en projet (article 3, 1°, des dispositions modificatives).

2. Dans la troisième phrase de l'article 28*ter*, § 3, alinéa 3, en projet, et compte tenu de la quatrième phrase de cette disposition, il faut faire état de «faits» et non d'«infractions», étant donné qu'il appartient au juge pénal de qualifier le fait qui lui est soumis.

Article 2 des dispositions modificatives

Il faut insérer les modifications figurant à l'article 2 des dispositions modificatives dans l'article 39*bis* du Code d'instruction criminelle et non dans l'article 88*bis* de ce Code.

En outre, les modifications visées à l'article 2, 1) (lire: 1°), doivent être apportées au paragraphe 2 et non au paragraphe 1er de cet article.

Article 3 des dispositions modificatives

Dans la troisième phrase de l'article 56, § 2, alinéa 3, en projet, et compte tenu de la quatrième phrase de cette disposition, il faut faire état de «faits» et non d'«infractions» étant donné que l'instruction judiciaire est une instruction «*in rem*» (et concerne par conséquent un fait) et qu'il appartient au juge pénal de qualifier le fait qui lui est soumis.

Article 14 des dispositions modificatives

Vu la teneur de la disposition à ajouter à l'article 1385*quater* du Code judiciaire, mieux vaudrait insérer l'article 14 des dispositions modificatives dans le projet de loi modifiant diverses dispositions légales en matière de droit pénal social, qui y est mentionné ⁽⁵³⁾.

Article 15 des dispositions modificatives

À l'article 24, alinéa 1er, en projet, il est préférable d'écrire «subordonner la conclusion d'une convention de travail» plutôt que «subordonner l'octroi ou le maintien d'un emploi» et à l'article 24, alinéa 2, en projet, «est nulle» au lieu de «est réputée non écrite».

⁽⁵³⁾ *Doc. parl.*, Chambre, DOC 51-1610/001.

Artikel 16 wijzigingsbepalingen

Bij artikel 16 van de wijzigingsbepalingen wordt beoogd aan artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten de woorden «of bij toepassing van het Sociaal Strafwetboek» toe te voegen na de woorden «vrijwaring van leefmilieu». De bedoeling van de stellers van het ontwerp is de gevolgen te regelen voor de arbeidsovereenkomst van de betrokken werknemers van een eventuele tijdelijke sluiting van de onderneming of van een afdeling ervan ingevolge een maatregel van een sociale inspecteur of ingevolge een alternatieve straf die door de rechter aan de werkgever wordt opgelegd wegens een inbreuk op de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek. Ten gevolge van de ontworpen wetwijziging zal de sluiting van de onderneming met toepassing van het Sociaal Strafwetboek op zichzelf geen overmacht vormen. Hierdoor komt het financiële risico wegens het niet kunnen uitvoeren van de arbeidsovereenkomst bij de werkgever te liggen. De werknemer, die door deze sluiting de arbeidsovereenkomst tijdelijk niet kan uitvoeren, kan een vordering instellen tot het bekomen van een schadevergoeding voor het gederfde loon.

De voorgenomen wetwijziging moet allicht bijdragen tot een grotere effectiviteit van de handhaving door meer duidelijkheid te scheppen over de gevolgen van de tijdelijke sluiting van een onderneming voor de werknemers. In het verleden is immers gebleken dat de sociale inspecteurs terugdeinsden om tot een tijdelijke sluiting van een onderneming of een afdeling ervan over te gaan omwille van de verregaande (financiële) gevolgen voor de werknemers, voor wie de beschermende maatregel uiteindelijk in eerste instantie bedoeld is ⁽⁵⁴⁾. Vraag is evenwel of de ontworpen wijziging een volledig afdoende rechtsbescherming voor de betrokken werknemers instelt.

In dit verband moet worden opgemerkt dat artikel 26 van de wet van 3 juli 1978 geen wettelijke schorsingsgrond van de arbeidsovereenkomst inhoudt, en de werknemer het gederfde loon bij wijze van schadevergoeding van de werkgever zal moeten vorderen wanneer deze laatste ophoudt het bedongen loon uit te betalen.

Artikelen 22 tot 79 wijzigingsbepalingen

1. In de in de onderscheiden sociale wetten op te nemen verwijzing naar de bevoegdheden van de sociale inspecteurs wordt best ook gewag gemaakt van artikel 23 van het Sociaal Strafwetboek. Weliswaar gaat het om een inperking van de in artikel 22 bedoelde bevoegdheden, maar omdat het telkens gaat om een bepaling die in een afzonderlijke sociale wet wordt opgenomen, zou de niet-vermelding van artikel 23 onduidelijkheid kunnen doen ontstaan omtrent het recht van toegang tot bewoonde lokalen of omtrent de voorwaarden hiertoe.

2. Er moet worden opgemerkt dat in de onder artikel 3 van het ontwerp opgenomen artikelen 22 tot 79 van de wijzigingsbepalingen nergens gewag wordt gemaakt van artikel 37 van het Sociaal Strafwetboek, wat allicht op een vergissing berust.

⁽⁵⁴⁾ Zie M. HEZELMANS, *Inleiding tot het recht inzake arbeidsveiligheid*, Brugge, 1988, 239.

Article 16 des dispositions modificatives

L'article 16 des dispositions modificatives vise à ajouter à l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail les mots «ou en application du Code pénal social» après les mots «la protection de l'environnement». Les auteurs du projet entendent régler les effets qu'aurait sur la convention de travail des travailleurs concernés une éventuelle fermeture temporaire de l'entreprise ou d'une division de celle-ci à la suite d'une mesure d'un inspecteur social ou consécutivement à une peine alternative infligée à l'employeur par le juge pour infraction aux dispositions du Code pénal social. Il s'ensuivra de la modification de loi en projet que la fermeture de l'entreprise en application du Code pénal social ne constituera pas en soi un cas de force majeure. Dès lors, le risque financier lié à l'impossibilité d'exécuter la convention de travail incombera à l'employeur. Le travailleur qui n'est temporairement pas en mesure d'exécuter la convention de travail en raison de cette fermeture, peut introduire une action en vue d'obtenir une indemnité pour rémunération perdue.

La modification de loi en projet devra sans doute contribuer à accroître l'efficacité de la surveillance du respect de la loi en clarifiant les effets pour les travailleurs de la fermeture temporaire d'une entreprise. En effet, il s'est avéré par le passé que les inspecteurs sociaux redoutaient de procéder à la fermeture temporaire d'une entreprise ou d'une division de celle-ci en raison des effets (financiers) importants pour les travailleurs auxquels est, en définitive, destinée en premier lieu la mesure protectrice ⁽⁵⁴⁾. La question se pose toutefois de savoir si la modification en projet instaure une protection juridique tout à fait adéquate pour les travailleurs concernés.

À cet égard, il faut observer que l'article 26 de la loi du 3 juillet 1978 ne contient aucun motif de suspension légale de la convention de travail et le travailleur devra réclamer à titre d'indemnité de l'employeur la rémunération perdue lorsque ce dernier cesse de verser le salaire convenu.

Articles 22 à 79 des dispositions modificatives

1. Dans la référence aux compétences des inspecteurs sociaux, à insérer dans les différentes lois sociales, il est préférable de mentionner également l'article 23 du Code pénal social. Il s'agit certes d'une limitation des compétences visées à l'article 22, mais dès lors qu'il s'agit chaque fois d'une disposition insérée dans une loi sociale distincte, il pourrait résulter de la non-indication de l'article 23 une certaine ambiguïté quant au droit d'accès aux locaux habités ou quant aux conditions d'accès.

2. Il y a lieu de constater que, par erreur sans doute, les articles 22 à 79 des dispositions modificatives, figurant sous l'article 3 du projet, ne font nulle part mention de l'article 37 du Code pénal social.

⁽⁵⁴⁾ Voir M. HEZELMANS, *Inleiding tot het recht inzake arbeidsveiligheid*, Bruges, 1988, 239.

De gemachtigde ambtenaar verklaarde dienaangaande het volgende:

«Les dispositions modificatives (section 12) indiquent dans chaque loi sociale assujettie au contrôle des inspecteurs sociaux que ceux-ci disposent des pouvoirs définis dans le livre premier qui leur sont nécessaires pour accomplir leur mission de conseil et d'avis auprès des employeurs et des travailleurs alors même qu'aucune infraction n'a été comise aux normes précitées. A l'issue des travaux de la Commission de réforme du droit pénal social, il n'a pas été fait mention de l'article 37. En vertu de ces dispositions modificatives, les inspecteurs sociaux disposent notamment du pouvoir de saisir les supports d'information. Le fait de leur octroyer le pouvoir de prélever des échantillons favoriserait la cohérence».

3. Men schrijft in de artikelen 22 tot 79 van de wijzigingsbepalingen, telkens waar die vermeldingen voorkomen, «29 tot 36» in plaats van «22, 24, 25, 26, 27 tot 36» of, indien ook de bevoegdheid bedoeld in artikel 37 van het Sociaal Strafwetboek kan worden uitgeoefend, «22 tot 39» in plaats van «22, 24, 25, 26, 27, 36, 38, 39».

Arikel 32 wijzigingsbepalingen

Men schrijft in de inleidende zin van de Nederlandse tekst van artikel 32 van de wijzigingsbepalingen «eerste en tweede lid» en «het volgende lid» in plaats van «alineea 1 en 2» en «de volgende alineea».

Artikel 57 wijzigingsbepalingen

Men schrijft in de Nederlandse tekst van de inleidende zin van artikel 57 van de wijzigingsbepalingen «vierde lid» en «het volgende lid» in plaats van «alineea 4» en «de volgende alineea».

Artikel 58 wijzigingsbepalingen

Bij artikel 58 van de wijzigingsbepalingen wordt artikel 10 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen vervangen door een nieuwe bepaling waarin voor de opsporing, de vaststelling en de bestraffing wordt verwezen naar het ontworpen Sociaal Strafwetboek. Evenwel bevat boek II van het ontworpen Sociaal Strafwetboek geen bepaling die de inbreuken op voormelde wet nader omschrijft. Bovendien wordt enkel artikel 10 van de genoemde wet vervangen, dat het toezicht op de wet betreft. De artikelen 14 tot 18 van die wet bevatten daarentegen wel strafsancities voor inbreuken op de wet en haar uitvoeringsbesluiten, maar ze worden niet vervangen door een bepaling uit het Sociaal Strafwetboek. Deze ongerijmdheid moet worden rechtgezet.

Artikel 4

In de Nederlandse tekst van artikel 4, 10°, d), 12°, a), 21°, a) en 22°, a), schrijft men respectievelijk «tweede lid», «eer-

Le fonctionnaire délégué a déclaré ce qui suit à ce propos:

«Les dispositions modificatives (section 12) indiquent dans chaque loi sociale assujettie au contrôle des inspecteurs sociaux que ceux-ci disposent des pouvoirs définis dans le livre premier qui leur sont nécessaires pour accomplir leur mission de conseil et d'avis auprès des employeurs et des travailleurs alors même qu'aucune infraction n'a été comise aux normes précitées. A l'issue des travaux de la Commission de réforme du droit pénal social, il n'a pas été fait mention de l'article 37. En vertu de ces dispositions modificatives, les inspecteurs sociaux disposent notamment du pouvoir de saisir les supports d'information. Le fait de leur octroyer le pouvoir de prélever des échantillons favoriserait la cohérence».

3. Dans les articles 22 à 79 des dispositions modificatives, on écrira chaque fois que ces mentions apparaissent «29 à 36» au lieu de «22, 24, 25, 26, 27 à 36» ou, si la compétence visée à l'article 37 du Code pénal social peut également être exercée, «22 à 39» au lieu de «22, 24, 25, 26, 27, 36, 38, 39».

Article 32 des dispositions modificatives

Dans la phrase liminaire du texte néerlandais de l'article 32 des dispositions modificatives, on écrira «*eerste en tweede lid*» et «*het volgende lid*» plutôt que «*alineea 1 en 2*» et «*de volgende alineea*».

Article 57 des dispositions modificatives

Dans le texte néerlandais de la phrase liminaire de l'article 57 des dispositions modificatives, il convient d'écrire «*vierde lid*» et «*het volgende lid*» au lieu de «*alineea 4*» et «*de volgende alineea*».

Article 58 des dispositions modificatives

L'article 58 des dispositions modificatives remplace l'article 10 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises par une nouvelle disposition qui, pour la recherche, la constatation et la sanction des infractions, fait référence au Code pénal social en projet. Le livre II du Code pénal social en projet ne comporte cependant pas de disposition qui définit plus précisément les infractions à la loi précitée. En outre, seul l'article 10 de la loi précitée, qui est relatif à la surveillance de la loi, est remplacé. Les articles 14 à 18 de cette loi prévoient en revanche effectivement des sanctions pénales pour les infractions à la loi et à ses arrêtés d'exécution, mais ils ne sont pas remplacés par une disposition du Code pénal social. Il y a lieu de corriger cette incohérence.

Article 4

Dans le texte néerlandais de l'article 4, 10°, d), 12°, a), 21°, a) et 22°, a), on écrira respectivement «*tweede lid*», «*eerste lid*», «*tweede lid*» et «*eerste en derde lid*» au lieu de

ste lid», «tweede lid» en «eerste en derde lid» in plaats van respectievelijk «alinea 2», «alinea 1», «alinea 2» en «eerste en derde alinea's».

Slotopmerkingen

1. De tekst van het ontwerp verdient een grondig nazicht op taalkundig vlak. Reeds bij een oppervlakkig onderzoek blijkt dat er een aantal discordanties bestaan tussen de Nederlandse en de Franse tekst ⁽⁵⁵⁾, en dat vooral de Nederlandse tekst voor verbetering vatbaar is. Zo wordt die tekst ontsierd door een aantal gallicismen en bevat hij een reeks taal- en stijlfouten.

Ook op wetgevingstechnisch vlak dient het ontwerp aan een nazicht te worden onderworpen. De in dit advies gemaakte opmerkingen terzake zijn geenszins exhaustief.

2. De weergegeven wetshistoriek van de te wijzigen of op te heffen bepalingen is op vele plaatsen niet correct weergegeven. Ook op dit vlak moet het ontwerp worden nagekeken.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	
M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
J. SMETS,	
W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
A. SPRUYT,	
M. RIGAUX,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	
G. VERBERCKMOES,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. R. AERTGEERTS, eerste auditeurafdelingshoofd, en de H. J. VAN NIEUWENHOVE, auditeur.

DE GRIFFIER,	DE VOORZITTER,
G. VERBERCKMOES	M. VAN DAMME

respectivement «*alinea 2*», «*alinea 1*», «*alinea 2*» et «*eerste en derde alinea's*».

Observations finales

1. Le texte du projet doit être remanié en profondeur sur le plan linguistique. Un examen superficiel suffit à montrer qu'il y a un certain nombre de discordances entre le texte français et le texte néerlandais ⁽⁵⁵⁾ et que c'est surtout le texte néerlandais qui doit être amélioré. Ainsi, ce texte est parsemé de gallicismes et comporte nombre de fautes de langue et de style.

Le projet doit également être revu sur le plan de la légistique. Les observations formulées à ce sujet dans le présent avis ne sont nullement exhaustives.

2. L'historique des dispositions à modifier ou à abroger n'est pas correctement indiquée à plusieurs endroits. À cet égard également, il faut revoir le projet.

La chambre était composée de

Messieurs	
M. VAN DAMME,	président de chambre,
J. SMETS,	
W. VAN VAERENBERGH,	conseillers d'État,
A. SPRUYT,	
M. RIGAUX,	assesseurs de la section de législation,
Madame	
G. VERBERCKMOES,	greffier.

Le rapport a été présenté par M. R. AERTGEERTS, premier auditeur chef de section et M. J. VAN NIEUWENHOVE, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. J. BAERT, conseiller d'État.

LE GREFFIER,	LE PRÉSIDENT,
G. VERBERCKMOES	M. Van Damme

⁽⁵⁵⁾ In het advies zijn een aantal voorbeelden van discordanties opgenomen (zie opmerkingen bij de artikelen 55, 70, 75, 96 en 144).

⁽⁵⁵⁾ L'avis cite un certain nombre d'exemples de discordances (voir les observations relatives aux articles 55, 70, 75, 96 et 144).

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

UITTREKSEL UIT ADVIES Nr. 45.075/1
VAN 25 SEPTEMBER 2008

(Het volledig advies wordt in Stuk DOC 52 1666/003 overgenomen)

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 4 augustus 2008 door de Minister van Justitie verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 30 september 2008, van advies te dienen over amendementen van de Regering bij het ontwerp van wet «tot invoering van het Sociaal Strafwetboek» en een voorontwerp van wet «houdende bepalingen van het sociaal strafrecht», heeft het volgende advies gegeven:

Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling wetgeving zich in hoofdzaak beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond

[...]¹

Voorontwerp van wet

De in het voorontwerp van wet opgenomen bepalingen zijn, met uitzondering van artikel 2, § 1, tweede lid, identiek aan de bepalingen opgenomen in de artikelen 54² en 89³ van het ontwerp van Sociaal Strafwetboek⁴ en artikel 9 van het voorontwerp van wet tot invoering van een Sociaal Strafwetboek, waarover de Raad van State, afdeling wetgeving, op 8 en 15 juni 2006 advies 40.352/1 heeft gegeven⁵. Wat het onderzoek van het voorliggende ontwerp betreft, kan dan ook in eerste instantie naar dat advies worden verwezen. Artikel 2, § 1, tweede lid, van het ontwerp geeft bovendien geen aanleiding tot bijkomende opmerkingen.

¹ Nu de adviesaanvraag betrekking heeft op, eensdeels, amendementen op een ontwerp van wet en, anderdeels, een voorontwerp van wet, wordt daaronder telkens de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Parl. St., Kamer, DOC 51 3059/001, 564-565

³ Parl. St., Kamer, DOC 51 3059/001, 581.

⁴ Parl. St., Kamer, DOC 51 3059/001, 454-455.

⁵ Parl. St., Kamer, DOC 51 3059/001, 484-532.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

EXTRAIT DE L'AVIS N° 45.075/1
DU 25 SEPTEMBRE 2008

(L'avis complet est repris dans le Document n° 52 1666/003)

Le Conseil d'État, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 4 août 2008, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, prorogé jusqu'au 30 septembre 2008, sur des amendements du Gouvernement au projet de loi «introduisant le Code pénal social» et un avant-projet de loi «comportant des dispositions de droit pénal social», a donné l'avis suivant:

En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation s'est essentiellement limitée à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique¹ et de l'accomplissement des formalités prescrites.

[...]

Avant-projet de loi

Les dispositions figurant dans l'avant-projet de loi sont, exception faite de l'article 2, § 1er, alinéa 2, identiques aux dispositions figurant aux articles 54² et 89³ du projet de Code pénal social et à l'article 19 de l'avant-projet de loi introduisant le Code pénal social⁴ sur lequel le Conseil d'État, section de législation, a rendu les 8 et 15 juin 2006 l'avis 40.352/1⁵. Pour ce qui concerne l'examen du présent projet, on se reportera dès lors en premier lieu à cet avis. L'article 2, § 1er, alinéa 2, du projet n'appelle pour le surplus pas d'autres observations.

¹ Dès lors que la demande d'avis a trait, d'une part, à des amendements à un projet de loi et, d'autre part, à un avant-projet de loi, on entend chaque fois par là la conformité aux normes juridiques supérieures.

² Doc. Parl., Chambre, DOC 51 3059/001, 564-565.

³ Doc. Parl., Chambre, DOC 51 3059/001, 581.

⁴ Doc. Parl., Chambre, DOC 51 3059/001, 454-455.

⁵ Doc. Parl., Chambre, DOC 51 3059/001, 484-532.

WETSONTWERP (I)

ALBERT II, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,

ONZE GROET.

Gelet op het advies nr. 40.352/1 van de Raad van State, gegeven op 15 juni 2006 en op het advies nr. 45.075/1 van de Raad van State, gegeven op 25 september 2008, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Op de voordracht van de minister van Financiën, de minister van Sociale Zaken, de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Justitie, de minister van Werk, de minister van Zelfstandigen en de staatssecretaris voor de Coördinatie van de fraudebestrijding,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De minister van Financiën, de minister van Sociale Zaken, de minister van Binnenlandse Zaken, de minister van Justitie, de minister van Werk, de minister van Zelfstandigen en de staatssecretaris voor de Coördinatie van de fraudebestrijding zijn ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

HOOFDSTUK 1

Algemene bepalingen

Artikel 1

Bedoelde aangelegenheid

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Het Sociaal Strafwetboek

Art. 2

Het Sociaal Strafwetboek

De hiernavolgende bepalingen vormen het Sociaal Strafwetboek:

PROJET DE LOI (I)

ALBERT II, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir,

SALUT.

Vu l'avis n° 40.352/1 du Conseil d'État, donné le 15 juin 2006 et l'avis n° 45.075/1 du Conseil d'État, donné le 25 septembre 2008, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973;

Sur la proposition du ministre des Finances, de la ministre des Affaires sociales, du ministre de l'Intérieur, du ministre de la Justice, de la ministre de l'Emploi, de la ministre des Indépendants et du secrétaire d'État à la Coordination de la lutte contre la fraude,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le ministre des Finances, la ministre des Affaires sociales, le ministre de l'Intérieur, le ministre de la Justice, la ministre de l'Emploi, la ministre des Indépendants et le secrétaire d'État à la Coordination de la lutte contre la fraude sont chargés de présenter en notre nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit:

CHAPITRE 1er

Dispositions générales

Article 1er

Matière visée

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Le Code pénal social

Art. 2

Le Code pénal social

Les dispositions qui suivent forment le Code pénal social:

SOCIAAL STRAFWETBOEK**EERSTE BOEK****DE PREVENTIE, DE VASTSTELLING EN DE
VERVOLGING VAN DE INBREUKEN EN HUN
BESTRAFFING IN HET ALGEMEEN****TITEL 1***Het beleid inzake preventie en toezicht***HOOFDSTUK 1****Algemene bepalingen**

Artikel. 1. Het beleid van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude

§ 1. Voor de toepassing van deze titel wordt verstaan onder sociale fraude en illegale arbeid: iedere inbreuk op een sociale wetgeving die tot de bevoegdheid van de federale overheden behoort.

§ 2. Het beleid van de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude wordt bepaald door de Ministerraad die de bevoegde ministers met de uitvoering belast.

Het institutioneel kader van coördinatie dat door het wetboek wordt omschreven, ligt in de lijn van het beleid ter bestrijding van de illegale arbeid en de sociale fraude.

Dit beleid wordt door de ministers die Sociale Zaken, Werk en Justitie in hun bevoegdheid hebben medegedeeld aan de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst, binnen de 15 dagen volgend op de kennisgevingen van de Ministerraad.

Art. 2. Het beleidsplan en het operationeel plan

Jaarlijks wordt een beleidsplan opgesteld en voor 30 april medegedeeld aan de Ministerraad. Het heeft met name betrekking op de aanpak van bijdragefraude, uitkeringfraude en op illegale arbeid.

Na goedkeuring door de Ministerraad, wordt voor 15 september een operationeel plan opgesteld dat twee luiken bevat: een luik betreffende bijdragefraude en een ander betreffende uitkeringfraude.

De luiken betreffende bijdragefraude bepalen de te ondernemen acties, de te ontwikkelen informaticaprojecten, de in te zetten middelen, de te realiseren doelstellingen die bepaald worden op basis van meetbare

CODE PÉNAL SOCIAL**LIVRE PREMIER****LA PRÉVENTION, LA CONSTATATION ET
LA POURSUITE DES INFRACTIONS ET LEUR
RÉPRESSION EN GÉNÉRAL****TITRE 1er***La politique de prévention et de surveillance***CHAPITRE 1er****Dispositions générales**

Article. 1er. La politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale

§ 1er. Au sens du présent titre, on entend par fraude sociale et travail illégal: toute violation d'une législation sociale qui relève de la compétence des autorités fédérales.

§ 2. La politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale est définie par le Conseil des ministres qui charge les ministres compétents de son exécution.

Le cadre institutionnel de coordination défini par le code s'inscrit dans la politique de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Cette politique est communiquée au Service d'Information et de Recherche sociale par les ministres qui ont les Affaires sociales, l'Emploi et la Justice dans leurs attributions dans les 15 jours qui suivent les notifications du Conseil des ministres.

Art. 2. Le plan stratégique et le plan opérationnel

Un plan stratégique est élaboré chaque année et communiqué pour le 30 avril au Conseil des ministres. Il porte notamment sur l'approche de la fraude aux cotisations, de la fraude aux allocations sociales et du travail illégal.

Après approbation par le Conseil des ministres, un plan opérationnel est établi pour le 15 septembre qui comprend deux volets: un volet relatif à la fraude aux cotisations sociales et un autre relatif à la fraude aux allocations sociales.

Les deux volets fixent les actions à entreprendre, les projets informatiques à développer, les moyens à mettre en oeuvre, les objectifs à réaliser qui sont déterminés sur la base d'indicateurs mesurables et des produits

indicatoren en de budgettaire opbrengsten die zullen worden gerealiseerd in het kader van de taken van het Bureau.

HOOFDSTUK 2

De sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst

Art. 3. Samenstelling van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst

Er wordt een Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst opgericht, hierna «de Dienst genoemd», die samengesteld is uit de Algemene Raad van de Partners en het Federaal Aansturingsbureau.

Art. 4. Samenstelling van de Algemene Raad van de Partners

De Algemene Raad van de Partners is samengesteld uit:

1° de directeur van het Bureau, zoals bedoeld in artikel 9;

2° de voorzitter van het Directiecomité van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;

3° de voorzitter van het directiecomité van de Federale overheidsdienst Sociale Zekerheid;

4° de leidende ambtenaren van de volgende diensten:

a) de administratie Toezicht op de sociale wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg;

b) het bestuur van de Sociale Inspectie van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid;

c) de inspectiedienst van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;

d) de inspectiedienst van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening;

5° de administrateurs-generaal van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, van de Rijksdienst voor pensioenen, van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering en van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers;

budgétaires qui seront réalisés dans le cadre des missions du Bureau.

CHAPITRE 2

Le Service d'information et de Recherche sociale

Art. 3. La composition du Service d'Information et de Recherche sociale

Il est institué un Service d'Information et de Recherche sociale dénommé ci-après «le Service», composé de l'Assemblée générale des partenaires et du Bureau fédéral d'orientation.

Art. 4. La composition de l'Assemblée générale des partenaires

L'Assemblée générale des partenaires est composée:

1° du directeur du Bureau, tel que visé à l'article 9;

2° du président du comité de Direction du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;

3° du président du Comité de direction du Service public fédéral Sécurité sociale;

4° des fonctionnaires dirigeants des services suivants:

a) l'administration Contrôle des lois sociales, du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;

b) l'administration de l'Inspection sociale du Service public fédéral Sécurité sociale;

c) le service d'inspection de l'Office national de Sécurité sociale;

d) le service d'inspection de l'Office national de l'Emploi;

5° des administrateurs généraux de l'Office national de Sécurité sociale, de l'Office national de l'Emploi, de l'Office national des Pensions, de l'Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité et de l'Office national des allocations familiales des travailleurs salariés;

6° de procureur-generaal aangewezen door het College van procureurs-generaal;

7° de commissaris-generaal van de federale politie;

8° de voorzitter van het directiecomité van de Federale Overheidsdienst Financiën;

9° de secretaris van de Nationale Arbeidsraad;

10° zes vertegenwoordigers van de sociale partners met hetzelfde aantal als de meest representatieve organisaties van werkgevers en de meest representatieve organisaties van werknemers, zoals aangewezen in de Nationale Arbeidsraad;

Een vertegenwoordiger aangewezen door iedere overheid bevoegd inzake tewerkstellingsbeleid krachtens artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, zijnde vier vertegenwoordigers, kan hier op verzoek van de Gewesten eveneens zitting hebben.

Kunnen eveneens worden uitgenodigd om met raadgevende stem zitting te hebben, vertegenwoordigers van de besturen en van de openbare instellingen die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, en beroepsorganisaties die een partnerschapsovereenkomst hebben gesloten, onder de voorwaarden bepaald door de Algemene Raad van de Partners.

De Algemene Raad van de Partners kan eveneens een beroep doen op deskundigen voor het onderzoek van specifieke vragen, binnen de voorwaarden die hij bepaalt.

De Koning bepaalt op voordracht van de Algemene Raad het huisreglement, in het bijzonder tot vaststelling van de regels voor vervanging van de leden en de convocatie van de leden, genodigden of deskundigen.

Het voorzitterschap van de Algemene Raad van de Partners wordt waargenomen door de directeur van het Federaal Aansturingsbureau.

Hij roept de leden van de Algemene Raad van de Partners minstens twee maal per jaar samen. Hij deelt de richtlijnen van het beleid mede inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude, zoals vastgesteld door de Ministerraad.

Art. 5. Opdrachten van de Algemene Raad van de Partners

De Algemene Raad van de Partners is een orgaan voor reflectie en advies in het kader van de strijd tegen de sociale fraude en de illegale arbeid en over de optimale werking van de arrondissementscellen.

6° du procureur général désigné par le Collège des procureurs généraux;

7° du commissaire général de la police fédérale;

8° du président du comité de direction du Service public fédéral Finances;

9° du secrétaire du Conseil national du Travail;

10° de six représentants des partenaires sociaux en nombre égal des organisations les plus représentatives des employeurs et des organisations les plus représentatives des travailleurs tel désignés au sein du Conseil national du Travail;

Un représentant désigné par chaque autorité compétente en matière d'occupation en vertu de l'article 6, § 1er, IX, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, soit quatre représentants, peut également y siéger à la demande des Régions.

Peuvent également être invités à y siéger, avec voix consultative, des représentants des administrations et des établissements publics impliqués dans la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, ainsi que les organisations professionnelles signataires d'une convention de partenariat dans les conditions déterminées par l'Assemblée générale des partenaires.

L'Assemblée générale des partenaires peut également faire appel à des experts pour l'examen de questions particulières, dans les conditions qu'il détermine.

Le Roi détermine sur proposition de l'Assemblée générale le règlement d'ordre intérieur fixant notamment les règles de suppléance des membres, les convocations des membres, invités ou experts.

La présidence de l'Assemblée générale des partenaires est assurée par le directeur du Bureau fédéral d'orientation.

Il convoque les membres de l'Assemblée générale des partenaires au moins deux fois par an. Il leur fait part des lignes directrices de la politique en matière de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale, arrêtée par le Conseil des ministres.

Art. 5. Les missions de l'Assemblée générale des partenaires

L'Assemblée générale des partenaires est un organe de réflexion et d'avis dans le cadre de la lutte contre la fraude sociale et le travail illégal et sur le fonctionnement optimal des cellules d'arrondissement.

De Algemene Raad van de Partners heeft eveneens tot opdracht, voorstellen te richten aan de bevoegde minister(s) teneinde de wetgeving die van toepassing is op de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude aan te passen.

Hij stelt aanbevelingen op en brengt adviezen uit, ambtshalve of op verzoek van een minister, over ontwerpen en voorstellen van wetten betreffende de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude.

Hij wordt op beleidsvlak geraadpleegd door het Federaal Aansturingsbureau, zoals bedoeld in artikel 7.

Hij is ermee belast de regering het jaarlijks rapport voor te leggen zoals bepaald in artikel 8, 16°, en gelast zijn voorzitter het voor 15 september van elk jaar aan de regering voor te leggen.

Art. 6. Samenstelling van het Federaal Aansturingsbureau en het directiecomité

§ 1. Er wordt een Federaal Aansturingsbureau opgericht, hierna «het Bureau» genoemd, centrum voor aansturing, expertise en ondersteuning van de inspectiediensten.

Het Bureau wordt bijgestaan door een secretariaat dat bestaat uit minimum twee personen.

Het secretariaat van het Bureau is eveneens het secretariaat van de Algemene Raad van de Partners.

§ 2. Het Bureau wordt beheerd door een directiecomité dat is samengesteld uit:

1° de directeur van het Bureau bedoeld in artikel 9;

2° de leidende ambtenaren:

- van de Sociale Inspectie van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid;
- van de Algemene Directie Toezicht op de sociale wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg;
- van de Algemene Directie van de inspectiediensten van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;
- van de inspectiedienst van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening;

3° de procureur-generaal aangewezen door het College van procureurs-generaal;

4° de leidende ambtenaren afgevaardigd door de Rijksdienst voor pensioen, van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering en van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers.

L'Assemblée générale des partenaires a également pour mission d'adresser des propositions au(x) ministre(s) compétent(s) en vue d'aménager la législation applicable à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Elle établit des recommandations et rend des avis, d'office ou à la demande d'un ministre, sur les projets et propositions de lois relatifs à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale.

Elle est consultée par le Bureau fédéral d'orientation sur le plan stratégique tel que visé à l'article 7.

Elle est chargée d'approuver le rapport annuel tel que défini à l'article 8, 16°, et charge son président de le présenter au gouvernement pour le 15 septembre de chaque année.

Art. 6. La composition du Bureau fédéral d'orientation et du comité de direction

§ 1er. Il est institué un Bureau fédéral d'orientation dénommé ci-après «Bureau», centre d'orientation, d'expertise et de soutien aux services d'inspection.

Le Bureau est assisté d'un secrétariat composé de minimum deux personnes.

Le secrétariat du Bureau est également celui de l'Assemblée générale des partenaires.

§ 2. Le bureau est géré par un comité de direction qui est composé:

1° du directeur du Bureau visé à l'article 9;

2° des fonctionnaires dirigeants:

- de l'Inspection sociale du Service public fédéral Sécurité sociale;
- de la Direction générale Contrôle des lois sociales du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale;
- de la Direction générale des Services d'Inspection de l'Office national de Sécurité sociale;
- de l'Inspection de l'Office national de l'Emploi;

3° du procureur général désigné par le Collège des procureurs généraux;

4° des fonctionnaires dirigeants délégués par l'Office national des Pensions, de l'Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité et de l'Office national des allocations familiales des travailleurs salariés.

Dit directiecomité wordt belast met het opstellen van het beleidsplan en het operationeel plan en staat ook in voor de opvolging hiervan.

§ 3. Het Bureau is samengesteld uit:

1° de directeur;

2° een magistraat van een arbeidsauditoraat of van een arbeidsauditoraat-generaal;

3° leden van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, van de openbare instellingen van sociale zekerheid of van de Federale Overheidsdienst Maatschappelijke integratie;

4° een lid van de Federale Overheidsdienst Financiën;

5° analisten en experts in het domein van opsporing en bestrijding van fraude, die alle informatie moeten verzamelen die nuttig is voor het opsporen en analyseren van fraude praktijken. Hiertoe zal elke openbare instelling en elke federale instelling de inlichtingen verstrekken die gevraagd worden door de personeelsleden van het Bureau;

6° sociaal controleurs afkomstig van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid, de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de Rijksdienst voor sociale zekerheid en de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening die worden geïntegreerd in de ploeg voor het opsporen van informaticafraude die de inspectiediensten moet ondersteunen met zijn expertise in informatie- en communicatietechnologie.

§ 4. De Koning bepaalt het aantal leden waaruit het bureau is samengesteld.

Art. 7. Opdrachten van het Federaal Aansturingsbureau

Het Bureau is belast met:

1° het uitvoeren van het beleid zoals vastgesteld door de Ministerraad in de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude ter uitvoering van het beleidsplan en operationeel plan bedoeld in artikel 2;

2° het opzetten en ondernemen van de preventieacties, nodig voor de invoering van dit beleid;

3° het voorbereiden van de samenwerkingsprotocollen tussen de federale overheid en de gewesten betreffende

Ce comité de direction est chargé d'établir le plan stratégique et le plan opérationnel ainsi que de veiller au suivi de ceux-ci.

§ 3. Le Bureau est composé:

1° du directeur;

2° d'un magistrat d'un auditorat du travail ou d'un auditorat général du travail;

3° de membres du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, du Service public fédéral Sécurité sociale, des institutions publiques de sécurité sociale ou du Service public fédéral intégration sociale;

4° d'un membre du Service public fédéral Finances;

5° d'analystes et d'experts dans le domaine de la détection de la fraude et de la lutte contre celle-ci, qui sont chargés de collecter toute information utile à la détection et à l'analyse des phénomènes de fraude. A cette fin, chaque institution publique et chaque organisme fédéral fournira les renseignements demandés par les membres du Bureau;

6° de contrôleurs sociaux issus du Service public fédéral Sécurité sociale, du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'Emploi et intégrés dans l'équipe de détection de la fraude informatique qui est chargée de soutenir les services d'inspection par son expertise en matière de technologie de l'information et de la communication.

§ 4. Le Roi détermine le nombre de membres composant le bureau.

Art. 7. Les missions du Bureau fédéral d'orientation

Le Bureau est chargé:

1° de la mise en oeuvre de la politique définie par le Conseil des ministres dans la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale en exécution du plan stratégique et du plan opérationnel visé à l'article 2;

2° d'orienter et de mener des actions de prévention nécessaires à la mise en oeuvre de cette politique;

3° de préparer les protocoles de collaboration entre l'autorité fédérale et les régions concernant la

de coördinatie van de controles inzake illegale arbeid en sociale fraude;

4° het maandelijks evalueren van de realisatiegraad van de verschillende elementen van het operationeel plan bedoeld in artikel 2.

Indien de maandelijks evaluatie drie maal op rij aangeeft dat de in het operationeel plan beoogde doelstellingen of opbrengsten niet worden bereikt, brengt de directeur de bevoegde Minister hiervan op de hoogte;

5° het aansturen binnen de arrondissementscellen van de actie van de inspecties van de federale Overheidsdiensten en van de instellingen van openbaar nut die betrokken zijn bij de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude;

6° het opstellen van richtlijnen in uitvoering van het operationeel plan voor de Arrondissementscellen bedoeld in artikel 12, goedgekeurd door de procureur-generaal aangeduid door het College van procureurs-generaal;

7° het tweemaal per jaar bijeenroepen van de voorzitters van de arrondissementscellen teneinde een coördinatie van de werkzaamheden van deze cellen te organiseren;

8° het verlenen van de nodige bijstand aan de bevoegde besturen en diensten inzake de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude teneinde de contro-leoperaties behoorlijk te doen verlopen;

9° het uitvoeren van studies omtrent de problematiek van illegale arbeid en sociale fraude en het mogelijk maken meer gerichte acties te ondernemen, voornamelijk met ondersteuning van de analisten wier opdracht verduidelijkt wordt in artikel 7, § 3, 5°;

10° het verzekeren van de ondersteuning van de inspectiediensten;

11° het ondernemen van de inspanningen die nodig zijn voor een volledige toegang tot alle gegevensbanken, nodig voor de uitvoering van de opdrachten van de Inspectiediensten;

12° het voeren van een beleid inzake het verzamelen, bewaren, ontwikkelen en gestructureerd uitwisselen van informatie, met name in het kader van de modernisering van de sociale zekerheid met de Kruispuntbank van de sociale zekerheid, ingevoerd en georganiseerd bij de wet van 15 januari 1990;

coordination des contrôles en matière de travail illégal et de fraude sociale;

4° d'évaluer mensuellement le degré de réalisation des différents éléments du plan opérationnel visé à l'article 2.

Si l'évaluation mensuelle indique trois fois de suite que les objectifs définis dans le plan opérationnel ne seront pas atteints ou que les produits ne seront pas réalisés, le directeur en avise le ministre compétent;

5° d'orienter au sein des cellules d'arrondissement l'action des inspections des services publics fédéraux et des organismes d'intérêt public intéressés par la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale;

6° d'adresser des directives en exécution du plan opérationnel aux Cellules d'arrondissement visées à l'article 12, approuvées par le procureur général désigné par le Collège des procureurs généraux;

7° de convoquer deux fois par an les présidents des cellules d'arrondissement aux fins d'organiser une coordination du travail entre celles-ci;

8° d'apporter aux administrations et aux services compétents en matière de lutte contre le travail illégal et la fraude sociale toute l'assistance nécessaire et utile pour mener à bien les opérations de contrôle;

9° de réaliser des études relatives à la problématique du travail illégal et de la fraude sociale en permettant un meilleur ciblage des actions à mener, notamment avec l'appui des analystes dont la mission spécifique est définie à l'article 7, § 3, 5°;

10° d'assurer le soutien des services d'inspection;

11° de soutenir les démarches nécessaires à l'accès total à toutes les banques de données nécessaires pour l'exécution des missions des services d'inspection;

12° de mener une politique en matière de collecte, de conservation, de développement et d'échange structuré des informations, notamment dans le cadre de la modernisation de la sécurité sociale avec la Banque carrefour de la sécurité sociale instituée et organisée par la loi du 15 janvier 1990;

13° het identificeren van de gemeenschappelijke opleidingsbehoeften van de agenten van de inspectiediensten en het verzekeren van de nodige opleidingen;

14° het coördineren en verspreiden van de informatie die nodig is voor de strijd tegen de illegale arbeid en de sociale fraude;

15° het bepalen van een extern communicatiebeleid;

16° verslag over de realisatiegraad van de in het operationeel plan beoogde acties, de te ontwikkelen informaticaprojecten, de in te zetten middelen, de doelstellingen en de budgettaire opbrengsten, over de stand van zaken van de strijd tegen illegale arbeid en sociale fraude bij de Algemene Raad voor de 30 juni;

17° het uitwerken en opvolgen van de internationale samenwerking tussen de inspectiediensten in het kader van de gezamenlijke acties voor de verschillende diensten;

18° het toezien op de uitvoering van de door de minister(s) gesloten partnerschapovereenkomsten;

19° het bijstaan van de Raad in het kader van zijn opdrachten.

Art. 8. Exclusiviteit van de functie als directeur van het Federaal Aansturingsbureau, de voorwaarden van zijn benoeming en zijn statuut

De directeur van het Bureau moet houder zijn van een managementfunctie.

Tijdens de duur van zijn mandaat mag de directeur geen enkele andere functie uitoefenen, noch houder zijn van een openbaar mandaat dat door verkiezing is toegekend.

Er wordt, op grond van voorafgaande machtiging door de Koning, van de in het vorige lid vermelde regel afgeweken wanneer het gaat om de uitoefening van een onderwijsopdracht in een instelling van hoger onderwijs of om een lidmaatschap van een examenjury.

De Koning bepaalt de benoemingsvoorwaarden en het geldelijk en administratief statuut van de directeur.

Art. 9. Opdrachten van de directeur van het Federaal Aansturingsbureau

De directeur oefent het dagelijks beheer van het Bureau uit en voert het door het Bureau opgemaakte operationeel plan uit.

13° d'identifier les besoins communs en formation des agents des services d'inspection et d'assurer les formations nécessaires;

14° de coordonner et de diffuser l'information nécessaire à la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale;

15° de définir une politique de communication externe;

16° de faire rapport sur le degré de réalisation des actions visées dans le plan opérationnel, les projets informatiques à développer, les moyens à mettre en oeuvre, les objectifs et les produits budgétaires, ainsi que sur la situation de la lutte contre le travail illégal et la fraude sociale pour le 30 juin à l'Assemblée générale;

17° de mettre au point une collaboration internationale entre services d'inspection dans le cadre des actions communes aux différents services et d'en assurer le suivi;

18° de veiller à la mise en oeuvre des conventions de partenariat conclues par le(s) ministre(s);

19° d'assister l'Assemblée dans le cadre de ses missions.

Art. 8. L'exclusivité de la fonction du directeur du Bureau fédéral d'orientation, les conditions de sa nomination et son statut

Le directeur du Bureau doit être titulaire d'une fonction de management.

Pendant la durée de son mandat, le directeur ne peut exercer aucune autre fonction, ni être titulaire d'un mandat public conféré par élection.

Il est dérogé à la règle énoncée à l'alinéa précédent, avec l'autorisation préalable du Roi, lorsqu'il s'agit de l'exercice d'une fonction d'enseignement dans un établissement d'enseignement supérieur ou de membre d'un jury d'examen.

Le Roi détermine les conditions de nomination et le statut pécuniaire et administratif du directeur.

Art. 9. Les missions du directeur du Bureau fédéral d'orientation

Le directeur exerce la gestion journalière du Bureau et exécute le plan opérationnel établi par le Bureau.

De directeur van het Bureau is lid van de werkgroep voor de modernisering van de sociale zekerheid.

Hij stelt de werkgroep voor de modernisering van de sociale zekerheid voor 15 september van elk jaar het operationeel plan voor bedoeld in artikel 2.

Hij zetelt in de commissie voor partnerschapsovereenkomsten opgericht bij de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Hij deelt de resultaten van deze commissie aan het Bureau en aan de Raad mede.

Elke informatie die aanleiding kan geven tot het openen van een gerechtelijke procedure, brengt de directeur ter kennis van de Procureur des Koning of van de arbeidsauditeur.

Art. 10. De bevoegdheden van de leden van het Federaal Aansturingsbureau, hun benoeming en hun statuut

Tijdens hun mandaat behouden de sociaal inspecteurs en controleurs die lid zijn van het Bureau hun hoedanigheid van sociaal inspecteur in de zin van titel II.

De andere leden van het Bureau, bedoeld in artikel 7, § 3, beschikken over dezelfde toegang tot de databanken als de sociaal inspecteurs in de zin van titel II.

Voor de uitoefening van de hun toegewezen taken inzake opsporing en analyse van fraudepraktijken en de inzameling van alle daartoe nuttige informatie worden de leden van het Bureau bedoeld in artikel 7, § 3, 5°, geacht de hoedanigheid van sociaal inspecteur te hebben.

De leden van het Bureau worden benoemd door de Koning.

De Koning bepaalt het administratieve en geldelijke statuut van de leden van het Bureau.

Hij bepaalt de nadere regels voor de aanwerving.

HOOFDSTUK 3

De Arrondissementscel

Art. 11. De Arrondissementscel

Per gerechtelijk arrondissement wordt een arrondissementscel opgericht, hierna «cel» genoemd, voorgezeten door de arbeidsauditeur en voor het overige samengesteld uit een vertegenwoordiger van de diensten bedoeld in artikel 4, 4°, een vertegenwoordiger van de Federale Overheidsdienst Financiën, een magistraat van

Le directeur du Bureau est membre du groupe de travail pour la modernisation de la sécurité sociale.

Il présente au groupe de travail pour la modernisation de la sécurité sociale pour le 15 septembre de chaque année le plan opérationnel visé à l'article 2.

Il siège au sein de la commission de conventions de partenariat institué au sein du SPF Emploi, Travail et Concertation sociale. Il veille à communiquer les résultats des travaux de cette commission au Bureau et au Conseil.

Le directeur porte à la connaissance du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail toute information susceptible de donner lieu à l'ouverture d'une procédure judiciaire.

Art. 10. Les pouvoirs des membres du Bureau fédéral d'orientation, leur nomination et leur statut

Pendant la durée de leur mandat, les inspecteurs et contrôleurs sociaux, membres du Bureau, gardent leur qualité d'inspecteur social au sens du titre II.

Les autres membres du bureau tels que visés à l'article 7, § 3, disposent des mêmes accès aux banques de données que les inspecteurs sociaux au sens du titre II.

Pour l'exercice des tâches qui leur sont attribuées en ce qui concerne la recherche et l'analyse des pratiques de fraude et la collecte de toutes les informations utiles à cette fin, les membres du Bureau visé à l'article 7, § 3, 5°, sont considérés comme ayant la qualité d'inspecteur social.

Les membres du Bureau sont nommés par le Roi.

Le Roi fixe le statut administratif et pécuniaire des membres du Bureau.

Il fixe les modalités de recrutement.

CHAPITRE 3

La Cellule d'arrondissement

Art. 11. La cellule d'arrondissement

Il est institué une cellule d'arrondissement par arrondissement judiciaire, dénommée ci-après «la cellule», présidée par l'auditeur du travail et pour le surplus composée d'un représentant des services visés à l'article 4, 4°, d'un représentant du Service public fédéral Finances, d'un magistrat du parquet du procureur du Roi,

het parket van de procureur des Konings, een lid van de federale politie, een lid bedoeld in artikel 7, § 3, 3°, en de secretaris van de cel.

Wordt verbonden aan de arrondissementscel, op zijn verzoek, de vertegenwoordiger van de gewestelijke inspectiedienst bevoegd inzake tewerkstellingsbeleid krachtens artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980.

In het geval een doeltreffende organisatie van het werk dit vereist en op voorwaarde dat de betrokken gerechtelijke arrondissementen elk niet meer dan 8 kantons omvatten, kan een cel meerdere gerechtelijke arrondissementen omvatten.

Indien een meer doeltreffende organisatie van het werk dit vereist, kunnen binnen een gerechtelijk arrondissement twee arrondissementscellen worden opgericht.

In de gevallen bedoeld in twee voorgaande leden, wordt om de fusie of splitsing van de arrondissementscellen verzocht door de oorspronkelijke arrondissementscellen die dit voorstel voorleggen aan het directiecomité van het Bureau die het moet goedkeuren.

Art. 12. De opdracht van de arrondissementscel

De opdracht van de cel als operationele plaatselijke tak bestaat erin:

1° de controles op het naleven van de verschillende sociale wetgevingen in verband met de illegale arbeid en de sociale fraude te organiseren en te coördineren;

2° de richtlijnen en de onderrichtingen van het Bureau uit te voeren;

3° informatie aan te leggen en opleidingen in te richten voor de leden van de diensten die deelnemen aan de vergaderingen van de cel;

4° de informatie aan te leveren zodat de balans kan worden opgesteld van de gezamenlijke acties van de inspectiediensten die gevoerd worden binnen de cel;

5° de leden van de arrondissementscel informeren over de opvolging van de dossiers die worden behandeld door de sociale inspectiediensten en gerechtelijk vervolgd worden alsook over de voor de inspectiediensten relevante rechtspraak;

6° de permanente vorming van de leden in sociaal strafrecht verzekeren.

Art. 13. De besloten groep voor regionale interventie, zijn opdracht en zijn samenstelling

d'un membre de la police fédérale, d'un membre visé à l'article 7 § 3, 3°, et du secrétaire de la cellule.

Est associé à la cellule d'arrondissement, à sa demande, le représentant du service d'inspection régionales compétent en matière d'emploi en vertu de l'article 6, § 1er, IX, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

Dans le cas où une organisation efficiente du travail le préconise et à condition que les arrondissements judiciaires concernés ne comportent chacun pas plus de 8 cantons, une cellule peut comporter plusieurs arrondissements judiciaires.

Si une organisation plus efficiente du travail le préconise dans un arrondissement judiciaire deux cellules d'arrondissement peuvent être créées.

Dans les cas visés aux deux alinéas précédents, la fusion ou scission des cellules d'arrondissement est sollicitée par les cellules d'arrondissement initiales qui soumettent cette proposition au comité de direction du Bureau qui doit l'approuver.

Art. 12. La mission de la cellule d'arrondissement

La mission de la cellule en tant que branche opérationnelle locale, consiste à:

1° organiser et coordonner les contrôles du respect des différentes législations sociales en rapport avec le travail illégal et la fraude sociale;

2° exécuter les directives et instructions établies par le Bureau;

3° mettre sur pied des informations et des formations à destination des membres des services participant aux réunions de la cellule;

4° fournir les informations nécessaires permettant de dresser le bilan des actions communes menées par les services d'inspection au sein de la cellule;

5° informer les membres de la cellule d'arrondissement du suivi des dossiers traités par les inspections sociales et poursuivis devant les tribunaux ainsi que les jurisprudences pertinentes pour les services d'inspection;

6° assurer la formation continue des membres en matière de droit pénal social.

Art. 13. Le groupe restreint d'intervention régionale, sa mission et sa composition

§ 1. De cel richt in haar midden een besloten groep voor regionale interventie op, GRI genoemd, die minstens éénmaal per maand samenkomt en voorgezeten wordt door de arbeidsauditeur.

De GRI is belast met de organisatie en de coördinatie, op basis van minstens twee acties per maand en zoals voorzien in het actieplan, van de controles op het naleven van de verschillende sociale wetgevingen in verband met illegale arbeid en sociale fraude.

Hij waakt erover dat het jaarlijks actieplan op het terrein concreet wordt gemaakt door lokaal doelgerichte controles te organiseren.

Hiertoe neemt hij alle nodige en nuttige contacten op.

Het Bureau kan op voorstel van een van zijn leden beslissen over te gaan tot een nationale actie van alle GRI's of tot een grootscheepse actie.

§ 2. Elke GRI is samengesteld uit volgende vertegenwoordigers:

1° de voorzitter, arbeidsauditeur;

2° de secretaris van de arrondissementscel;

3° een lid van het Bureau bedoeld in artikel 7, § 3, 3°;

4° een vertegenwoordiger van de sociale inspectie;

5° een vertegenwoordiger van het Toezicht op de Sociale Wetten;

6° een vertegenwoordiger van de Inspectiedienst van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;

7° een vertegenwoordiger van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.

De GRI kan elke persoon uitnodigen die in het bijzonder bevoegd is voor de voorbereiding en de verwezenlijking van de geprogrammeerde operaties.

Wordt verbonden aan de GRI, op zijn verzoek, de vertegenwoordiger van de gewestelijke inspectiedienst bevoegd inzake tewerkstellingsbeleid krachtens artikel 6, § 1, IX, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980.

§ 3. Het secretariaat van de GRI wordt waargenomen door een sociaal inspecteur/controleur van een van de vier sociale inspectiediensten (Sociale Inspectie, Toezicht op de Sociale Wetten, Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) die overeenkomstig het Protocolakkoord wordt aangeduid door het Bureau.

§ 1er. La cellule constitue en son sein un groupe restreint d'intervention régionale, appelé GIR qui se réunit au moins une fois par mois et est présidée par l'auditeur du travail.

Le GIR est chargé d'organiser et de coordonner, à raison de deux actions au moins par mois et tel que prévu dans le plan d'action, les contrôles du respect des différentes législations sociales en rapport avec le travail illégal et la fraude sociale.

Il veille à concrétiser sur le terrain le plan d'action annuel en organisant le ciblage local des contrôles.

Il prend pour ce faire tous les contacts nécessaires et utiles.

Le Bureau peut sur proposition d'un de ses membres décider d'une action nationale de tous les GIR ou d'actions d'envergure.

§ 2. Chaque GIR est composé des représentants suivants:

1° le président, auditeur du travail;

2° le secrétaire de la cellule d'arrondissement;

3° un membre du Bureau visé à l'article 7, § 3, 3°;

4° un représentant de l'Inspection sociale;

5° un représentant du Contrôle des lois sociales;

6° un représentant du service d'inspection de l'Office national de sécurité sociale;

7° un représentant de l'Office national de l'emploi.

Le GIR peut inviter toute personne spécialement compétente pour la préparation et la réalisation des opérations programmées.

Est associé au GIR, à sa demande, le représentant du service d'inspection régionale compétent en matière d'emploi en vertu de l'article 6, § 1er, IX, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

§ 3. Le secrétariat du GIR est assuré par un inspecteur/contrôleur social de l'une des quatre inspections sociales (Inspection sociale, Contrôle des lois sociales, Office national de l'Emploi, Office national de Sécurité sociale) qui est désigné par le Bureau conformément au Protocole d'accord.

Deze controleur/inspecteur werkt nauw samen met de voorzitter en de andere leden van de GRI teneinde:

- 1° de maandelijkse vergaderingen van de GRI voor te bereiden;
- 2° te verzekeren dat de resultaten van de gevoerde acties aan het Bureau worden meegedeeld.

Het proces-verbaal van de maandelijkse vergadering van de GRI wordt aan het Bureau bezorgd.

Art. 14. Secretariaat van de arrondissementscel

De arrondissementscellen worden ondersteund door een secretariaat dat per arrondissementcel wordt uitgebouwd.

Het secretariaat wordt waargenomen hetzij door het Toezicht op de sociale wetten, hetzij door de Sociale Inspectie, hetzij door de Inspectie van de RSZ, hetzij door de Inspectie van de RVA, overeenkomstig het protocolakkoord dat door het Bureau wordt voorgesteld.

Een secretariaat wordt echter opgericht voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en een secretariaat wordt opgericht voor het arrondissement Halle-Vilvoorde.

Het secretariaat wordt gevestigd op de zetel van een van de diensten bedoeld in het tweede lid.

De verslagen van de vergaderingen van arrondissementscellen worden opgesteld door het secretariaat en overgemaakt aan het Bureau.

Art. 15. De partnerschapscommissie, haar samenstelling en de partnerschapsovereenkomst

Er wordt een partnerschapscommissie opgericht die haar zetel heeft in de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. Het is samengesteld uit:

- 1° de directeur van het Bureau bedoeld in artikel 8, § 3, 1°;
- 2° de secretaris van de Nationale Arbeidsraad;
- 3° de administrateurs-generaal van de Rijdsdienst voor Sociale Zekerheid en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening;
- 4° de voorzitters van de directiecomités van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg, de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid en de Federale Overheidsdienst Financiën.

Ce contrôleur/inspecteur travaille en étroite collaboration avec le président et les autres représentants du GIR afin:

- 1° de préparer les réunions mensuelles du GIR;
- 2° d'assurer la communication au Bureau des résultats des actions menées.

Le procès-verbal de la réunion mensuelle du GIR est transmis au Bureau.

Art. 14. Le secrétariat de la cellule d'arrondissement

Les cellules d'arrondissement sont soutenues par un secrétariat qui est institué par cellule d'arrondissement.

Le secrétariat est assuré soit par le Contrôle des lois sociales, soit par l'Inspection sociale, soit par l'Inspection de l'ONSS, soit par l'Inspection de l'ONEM, conformément au protocole d'accord proposé par le Bureau.

Toutefois, un secrétariat est institué pour la Région de Bruxelles-Capitale et un secrétariat est institué pour l'arrondissement de Hal-Vilvoorde.

Le secrétariat est établi au siège local d'un des services visés à l'alinéa 2.

Les procès-verbaux des réunions des cellules d'arrondissement sont établis par le secrétariat et sont transmis au Bureau.

Art. 15. La commission de partenariat, sa composition et la convention de partenariat

Il est institué une commission de partenariat qui a son siège au SPF Emploi, Travail et Concertation sociale. Elle est composée:

- 1° du directeur du Bureau visé à l'article 8, § 3, 1°;
- 2° du secrétaire du Conseil national du Travail;
- 3° des administrateurs généraux de l'Office national de sécurité sociale et de l'Office national de l'emploi;
- 4° des présidents des comités de direction du Service public fédéral Emploi, Travail et Concertation sociale, du Service public fédéral Sécurité sociale, du Service public fédéral Finances.

Het voorzitterschap van deze commissie wordt waargenomen door de voorzitter van het Directiecomité van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg.

Deze Commissie is belast met het voorbereiden van de partnerschapsovereenkomsten tussen de bevoegde minister(s) en organisaties.

In de partnerschapsovereenkomst, kunnen de ondertekenende partijen beslissen over elke informatie- en sensibiliseringsactie gericht tot de professionelen en de consumenten. Zij mogen tevens de informatieverstrekking door organisaties organiseren, van iedere informatie die nuttig is voor de preventie en de vaststelling van inbreuken.

TITEL II

De uitoefening van het toezicht en de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie

HOOFDSTUK 1

Algemeen

Art. 16. Definities

Voor de toepassing van titel II van dit Wetboek en de uitvoeringsmaatregelen ervan, verstaat men onder:

1° «sociaal inspecteurs»: de ambtenaren die onder het gezag staan van de ministers tot wiens bevoegdheid de werkgelegenheid en arbeid, de sociale zekerheid, de sociale zaken en volksgezondheid behoren of die onder het gezag staan van de openbare instellingen die ervan afhangen, en die zijn belast met het toezicht op de naleving van Boek II van dit Wetboek en van de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° «werknemers»: de personen die krachtens een arbeidsovereenkomst arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon en degenen die daarmee gelijkgesteld worden:

a) de personen die, anders dan krachtens een arbeidsovereenkomst, arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon;

b) de personen die geen arbeid verrichten onder het gezag van een ander persoon maar die geheel of gedeeltelijk onderworpen zijn aan de wetgeving betreffende de sociale zekerheid van de werknemers;

3° «werkgevers»:

a) de personen die gezag over de werknemers uitoefenen;

b) de personen die er met worden gelijkgesteld ingevolge een bepaling van sociaal recht;

La présidence de cette commission est assurée par le président du Comité de direction du Service public fédéral de l'emploi, travail et concertation sociale

Cette Commission est chargée de préparer les conventions de partenariat entre le(s) ministre(s) compétent(s) et des organisations.

Dans la convention de partenariat, les signataires peuvent décider de toute action d'information et de sensibilisation dirigée vers les professionnels et les consommateurs. Elles peuvent aussi organiser la fourniture, par les organisations, de toute information utile à la prévention et à la constatation des infractions.

TITRE II

L'exercice de la surveillance et la qualité d'officier de police judiciaire

CHAPITRE 1er

Généralités

Art. 16. Les définitions

Pour l'application du titre II du présent code et de ses mesures d'exécution, on entend par:

1° «inspecteurs sociaux»: les fonctionnaires qui relèvent de l'autorité des ministres ayant dans leurs attributions l'emploi et le travail, la sécurité sociale, les affaires sociales, la santé publique, ou qui relèvent des institutions publiques qui en dépendent, et qui sont chargés de surveiller le respect du Livre II du présent code et de ses arrêtés d'exécution;

2° «travailleurs»: les personnes qui exécutent des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne en vertu d'un contrat de travail et celles qui y sont assimilées:

a) les personnes qui, autrement qu'en vertu d'un contrat de travail, exécutent des prestations de travail sous l'autorité d'une autre personne;

b) les personnes qui ne travaillent pas sous l'autorité d'une autre personne mais qui sont assujetties en tout ou en partie à la législation sur la sécurité sociale des travailleurs;

3° «employeurs»:

a) les personnes qui exercent l'autorité sur les travailleurs;

b) les personnes qui y sont assimilées en vertu d'une législation sociale;

c) Worden ook gelijkgesteld met de werkgever:

- zij die kinderen arbeid doen verrichten of hen werkzaamheden doen uitvoeren;
- de invoerders van ruwe diamant;
- de reders;
- zij die een bureau voor arbeidsbemiddeling exploiteren of die een commissiegeld innen in het kader van de wetgeving betreffende het exploiteren van bureaus voor arbeidsbemiddeling tegen betaling;
- de gebruikers in het kader van de wetgeving betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, alsmede de personen die, voor eigen rekening, werknemers ter beschikking stellen van gebruikers;

4° «gerechtigden»: de personen die recht hebben op een sociale uitkering, hetzij op basis van de sociale zekerheid hetzij op basis van een regeling voor maatschappelijke bijstand, of andere voordelen toegekend door de reglementering waarop de sociaal inspecteurs toezicht uitoefenen, alsook zij die er aanspraak op maken;

5° «sociale gegevens»: alle gegevens die nodig zijn voor de toepassing van de wetgeving betreffende het arbeidsrecht en de sociale zekerheid;

6° «sociale gegevens van persoonlijke aard»: alle sociale gegevens met betrekking tot een persoon die is of kan worden geïdentificeerd;

7° «medische gegevens van persoonlijke aard»: alle sociale gegevens van persoonlijke aard waarvan men informatie kan afleiden over de vroegere, de huidige of de toekomstige fysieke of psychische gezondheidstoestand van de persoon die is of kan worden geïdentificeerd, met uitzondering van de louter administratieve of boekhoudkundige gegevens betreffende de geneeskundige behandelingen of verzorgingen;

8° «openbare instellingen van sociale zekerheid»: de openbare instellingen alsmede de federale Overheidsdiensten die belast zijn met de toepassing van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid;

9° «meewerkende instellingen van sociale zekerheid»: de instellingen van privaatrecht, die erkend zijn om mee te werken aan de toepassing van de wetgeving betreffende de sociale zekerheid;

10° «werkplaatsen»: alle plaatsen waar werkzaamheden worden verricht die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs onderworpen zijn of waar personen tewerkgesteld zijn die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, en ondermeer de ondernemingen, gedeelten van

c) Sont également assimilées à l'employeur:

- ceux qui font travailler des enfants ou leur font exercer des activités;
- les importateurs de diamant brut;
- les armateurs;
- ceux qui exploitent un bureau de placement ou qui perçoivent une commission dans le cadre de la législation relative à l'exploitation des bureaux de placement payants;
- les utilisateurs dans le cadre de la législation sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, ainsi que les personnes qui, pour leur propre compte, mettent des travailleurs à la disposition d'utilisateurs;

4° «bénéficiaires»: les bénéficiaires de prestations sociales, soit de la sécurité sociale, soit d'un régime d'aide sociale, ou d'autres avantages accordés par les législations dont les inspecteurs sociaux exercent la surveillance, et ceux qui ont demandé à en bénéficier;

5° «données sociales»: toutes les données nécessaires à l'application de la législation concernant le droit du travail et de la sécurité sociale;

6° «données sociales à caractère personnel»: toutes les données sociales concernant une personne identifiée ou identifiable;

7° «données médicales à caractère personnel»: toutes les données sociales à caractère personnel dont on peut déduire une information sur l'état antérieur, actuel ou futur de la santé physique ou psychique de la personne physique identifiée ou identifiable, à l'exception des données purement administratives ou comptables relatives aux traitements ou aux soins médicaux;

8° «institutions publiques de sécurité sociale»: les institutions publiques ainsi que les Services publics fédéraux qui sont chargés d'appliquer la législation relative à la sécurité sociale;

9° «institutions coopérantes de sécurité sociale»: les organismes de droit privé, agréés pour collaborer à l'application de la législation relative à la sécurité sociale;

10° «lieux de travail»: tous les lieux où des activités qui sont soumises au contrôle des inspecteurs sociaux sont exercées ou dans lesquels sont occupées des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, et entre autres, les entreprises, parties d'entreprises, établissements, parties

ondernemingen, inrichtingen, gedeelten van inrichtingen, gebouwen, lokalen, plaatsen gelegen binnen het gebied van de ondernemingen, werven en werken buiten de ondernemingen.

Art. 17. De overheden belast met het toezicht

Onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, houden de door de Koning aangewezen ambtenaren, de door de bevoegde overheden aangewezen ambtenaren, evenals de sociaal inspecteurs toezicht op de naleving van wetten bedoeld bij Boek II en van de uitvoeringsbesluiten ervan.

De Koning bepaalt de wetten en de uitvoeringsbesluiten waarvoor de diensten, waartoe de sociaal inspecteurs behoren, bevoegd zijn.

HOOFDSTUK 2

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs en de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie

Afdeling 1

Algemeen

Art. 18. Finaliteitsbeginsel

De sociaal inspecteurs oefenen de bij dit hoofdstuk bedoelde bevoegdheden uit met het oog op het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 19. Proportionaliteitsbeginsel

Bij de uitoefening van de bij dit hoofdstuk bedoelde bevoegdheden dienen de sociaal inspecteurs er voor te zorgen dat de middelen die zij aanwenden passend en noodzakelijk zijn voor het toezicht op de naleving van de bepalingen van dit wetboek en op de bepalingen van de andere wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 20. Legitimatiebewijzen

De sociaal inspecteurs oefenen hun opdrachten uit voorzien van de legitimatiebewijzen van hun ambt.

De Koning bepaalt het model van deze legitimatiebewijzen.

d'établissements, bâtiments, locaux, endroits situés dans l'enceinte de l'entreprise, chantiers et travaux en dehors des entreprises.

Art. 17. Les autorités chargées de la surveillance

Sans préjudice des attributions des officiers de police judiciaire, les fonctionnaires désignés par le Roi, les fonctionnaires désignés par les autorités compétentes, ainsi que les inspecteurs sociaux surveillent le respect des lois visées au Livre II et de leurs arrêtés d'exécution.

Le Roi désigne les lois et les arrêtés d'exécution pour lesquels les services dont les inspecteurs sociaux relèvent sont compétents.

CHAPITRE 2

Les pouvoirs des inspecteurs sociaux et la qualité d'officier de police judiciaire

Section 1er

Généralités

Art. 18. Le principe de finalité

Les inspecteurs sociaux exercent les pouvoirs visés au présent chapitre en vue de la surveillance du respect des dispositions du présent code et des dispositions d'autres législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 19. Le principe de proportionnalité

Lors de l'exécution des pouvoirs visés au présent chapitre, les inspecteurs sociaux veillent à ce que les moyens qu'ils utilisent soient appropriés et nécessaires pour la surveillance du respect des dispositions du présent code et des dispositions d'autres législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 20. Le document de légitimation

Les inspecteurs sociaux exercent leurs missions munis des pièces justificatives de leurs fonctions.

Le Roi détermine le modèle de ces pièces justificatives.

Art. 21. De beoordelingsbevoegdheid van de sociaal inspecteurs

Onverminderd het vorderingsrecht van het Openbaar Ministerie en van de onderzoeksrechter, bedoeld in de artikelen 28ter, § 3, en 56, § 2, van het Wetboek van Strafvordering, bezitten de sociaal inspecteurs een beoordelingsbevoegdheid om:

1° inlichtingen en adviezen te verschaffen, met name met betrekking tot de meest doeltreffende middelen voor de naleving van de wetten waarop ze toezicht houden;

2° waarschuwingen te geven;

3° de overtreder een termijn te verlenen om zich in regel te stellen;

4° de maatregelen te nemen, bedoeld in de artikelen 23 tot 49;

5° processen-verbaal tot vaststelling van de inbreuken op de bepalingen van het onderhavige wetboek op te stellen.

Art. 22. De mogelijkheid om de bijstand van de politie te vorderen

De sociaal inspecteurs kunnen in de uitoefening van hun ambt, de bijstand van de politie vorderen.

Afdeling 2*De bevoegdheden van de sociaal inspecteurs***Art. 23. Toegang tot de arbeidsplaatsen**

De sociaal inspecteurs mogen bij de uitoefening van hun opdracht op elk ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnen gaan in alle werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn of waarvan zij redelijkerwijze kunnen vermoeden dat daar personen tewerkgesteld zijn die onderworpen zijn aan de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 24. De toegang tot de bewoonde lokalen

§ 1. De sociaal inspecteurs hebben enkel toegang tot de bewoonde lokalen in de volgende gevallen:

– wanneer de sociaal inspecteurs zich tot vaststelling op heterdaad van een inbreuk ter plaatse begeven;

Art. 21. Le pouvoir d'appréciation des inspecteurs sociaux

Sans préjudice du droit de réquisition du ministère public et du juge d'instruction, visé aux articles 28ter, § 3 et 56, § 2, du Code d'instruction criminelle, les inspecteurs sociaux disposent d'un pouvoir d'appréciation pour:

1° fournir des renseignements et des conseils, notamment sur les moyens les plus efficaces pour respecter les législations dont ils exercent la surveillance;

2° donner des avertissements;

3° fixer au contrevenant un délai pour se mettre en règle;

4° prendre les mesures visées aux articles 23 à 49;

5° dresser des procès-verbaux constatant les infractions aux dispositions du présent code.

Art. 22. La possibilité de requérir l'assistance de la police

Les inspecteurs sociaux peuvent, dans l'exercice de leurs fonctions, requérir l'assistance de la police.

Section 2*Les pouvoirs des inspecteurs sociaux***Art. 23. L'accès aux lieux de travail**

Les inspecteurs sociaux peuvent dans l'exercice de leur mission pénétrer librement, à toute heure du jour et de la nuit, sans avertissement préalable, dans tous les lieux de travail ou autres lieux qui sont soumis à leur contrôle ou dans lesquels ils peuvent avoir un motif raisonnable de supposer que travaillent des personnes soumises aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 24. L'accès aux locaux habités

§ 1er. Les inspecteurs sociaux ont uniquement accès aux locaux habités dans les cas suivants:

– lorsque les inspecteurs sociaux se rendent sur place pour constater une infraction en flagrant délit;

– in geval van verzoek of toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats; het verzoek of de toestemming moet schriftelijk en voorafgaand aan de visitatie worden gegeven;

- in geval van oproep vanuit die plaats;
- in geval van brand of overstroming;
- wanneer de sociaal inspecteurs in het bezit zijn van een machtiging tot visitatie uitgereikt door de onderzoeksrechter.

§ 2. Voor het bekomen van een machtiging tot visitatie richten de sociaal inspecteurs een met redenen omkleed verzoek aan de onderzoeksrechter. Dit verzoek bevat minstens de volgende gegevens:

- de identificatie van de bewoonde lokalen die het voorwerp zijn van de visitatie;
- de wetgevingen die het voorwerp zijn van het toezicht en waarvoor de sociaal inspecteurs van oordeel zijn een machtiging tot visitatie nodig te hebben;
- wanneer dit het geval is, de eventuele inbreuken die het voorwerp zijn van het toezicht;
- de redenen die het gebruik van dit middel noodzakelijk maken.

Een machtiging tot visitatie kan door de sociaal inspecteurs worden bekomen voor de toegang tot de bewoonde lokalen na 21 uur en voor 5 uur mits het verzoek aan de onderzoeksrechter bijzonder wordt gemotiveerd.

§ 3. De onderzoeksrechter beslist binnen een termijn van maximum 48 uur na de ontvangst van het verzoek.

De beslissing van de onderzoeksrechter is met redenen omkleed.

De beslissing van de onderzoeksrechter ten gevolge van een verzoek tot visitatie voor de toegang tot de bewoonde lokalen na 21 uur en voor 5 uur is echter speciaal gemotiveerd.

Tegen deze beslissing is geen beroep mogelijk.

§ 4. In geval van visitatie van bewoonde lokalen beschikken de sociaal inspecteurs over alle bevoegdheden bedoeld bij Boek I, Titel II, Hoofdstuk II, afdelingen 1, 2 en 3, met uitzondering van de opsporing van informatiedragers bedoeld bij artikel 28, § 2, en van de bevoegdheden bedoeld bij de artikelen 30, 31, 32, 33 en 34, § 2.

– à la demande ou avec l'accord de la personne qui a la jouissance réelle du lieu; la demande ou l'accord doit être donné par écrit et préalablement à la visite;

- en cas d'appel provenant de ce lieu;
- en cas d'incendie ou d'inondation;
- lorsque les inspecteurs sociaux sont en possession d'une autorisation de visite domiciliaire délivrée par le juge d'instruction.

§ 2. Pour obtenir une autorisation de visite domiciliaire, les inspecteurs sociaux adressent une demande motivée au juge d'instruction identifiant les habitations qui feront l'objet de la visite domiciliaire. Cette demande contient au moins les données suivantes:

- l'identification des locaux habités qui font l'objet d'une visite domiciliaire;
- les législations qui font l'objet du contrôle et pour lesquelles les inspecteurs sociaux sont d'avis qu'ils ont besoin d'une autorisation de visite domiciliaire ;
- lorsque c'est le cas, les infractions éventuelles qui font l'objet du contrôle;
- les raisons nécessitant l'utilisation de ce moyen.

Les inspecteurs sociaux peuvent obtenir une autorisation de visite domiciliaire pour l'accès aux locaux habités après 21 heures et avant 5 heures moyennant une motivation spéciale de la demande au juge d'instruction.

§ 3. Le juge d'instruction décide dans un délai de 48 heures maximum après réception de la demande.

La décision du juge d'instruction est motivée.

Toutefois, la décision du juge d'instruction suite à une demande de visite domiciliaire pour l'accès aux locaux habités après 21 heures et avant 5 heures est spécialement motivée.

Aucune voie de recours n'est possible contre cette décision.

§ 4. Dans le cas d'une visite domiciliaire de locaux habités, les inspecteurs sociaux disposent de toutes les compétences visées dans le Livre I, Titre II, Chapitre II, sections 1, 2 et 3 à l'exception de la recherche de supports d'informations visés par l'article 28, § 2, et des compétences visées par les articles 30, 31, 32, 33 et 34, § 2.

Art. 25. Het inwinnen van inlichting

De sociaal inspecteurs mogen overgaan tot elk onderzoek, elke controle, en elk verhoor, alsook alle inlichtingen inwinnen die zij nodig achten om zich ervan te vergewissen dat de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, werkelijk worden nageleefd.

Art. 26. De identiteit opnemen

De sociaal inspecteurs mogen de identiteit opnemen van de personen die zich op de arbeidsplaats bevinden alsook van eenieder van wie zij de identificatie nodig achten voor de uitoefening van het toezicht.

Zij kunnen daartoe van deze personen de voorlegging van officiële identiteitsdocumenten vorderen.

Zij kunnen eveneens, in de gevallen en onder de voorwaarden en nadere regelen bepaald in 39, de identiteit van deze personen trachten te achterhalen door middel van beeldmateriaal, ongeacht de drager ervan.

Art. 27. Het verhoor van personen

De sociaal inspecteurs mogen hetzij alleen, hetzij samen, hetzij in aanwezigheid van getuigen, gelijk welke persoon wiens verhoor zij noodzakelijk achten, ondervragen over elk feit dat nuttig is te kennen voor de uitoefening van het toezicht.

Art. 28. Informatiedragers met hetzij sociale gegevens, hetzij andere door de wet voorgeschreven gegevens

§ 1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk verstaat men onder «informatiedragers» gelijk welke informatiedragers onder welke vorm ook, zoals boeken, registers, documenten, numerieke of digitale informatiedragers, schijven, banden en met inbegrip van deze die bereikbaar zijn door een informaticasysteem of door elk ander elektronisch apparaat.

§ 2. De sociaal inspecteurs mogen alle informatiedragers opsporen en onderzoeken die zich bevinden op de werkplaatsen of op de ander plaatsen die aan hun toezicht zijn onderworpen en die hetzij sociale gegevens, bedoeld bij artikel 16, 5°, bevatten, hetzij gelijk welke andere gegevens bevatten die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, zelfs wanneer de sociaal inspecteurs niet zijn belast met het toezicht op deze wetgeving.

Daartoe mogen zij eveneens de in het eerste lid bedoelde informatiedragers opsporen en onderzoeken die

Art. 25. La collecte d'information

Les inspecteurs sociaux peuvent procéder à tout examen, contrôle et audition et recueillir toutes les informations qu'ils estiment nécessaires pour s'assurer que les dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, sont effectivement observées.

Art. 26. L'identité des personnes

Les inspecteurs sociaux peuvent prendre l'identité des personnes se trouvant sur les lieux de travail, ainsi que de toute personne dont ils estiment l'identification nécessaire pour l'exercice de la surveillance.

Ils peuvent, à cet effet, exiger de ces personnes la présentation de documents officiels d'identification.

Ils peuvent également essayer de rechercher l'identité de ces personnes au moyen de constatations par image, quel qu'en soit le support, dans les cas et conditions et selon les modalités visés à l'article 39.

Art. 27. L'audition de personnes

Les inspecteurs sociaux peuvent interroger, soit seuls, soit ensemble, soit en présence de témoins, toute personne dont ils estiment l'audition nécessaire, sur tout fait dont la connaissance est utile à l'exercice de la surveillance.

Art. 28. Les supports d'information contenant soit des données sociales, soit d'autres données prescrites par la loi

§ 1er. Pour l'application du présent chapitre, on entend par «supports d'informations» tous les supports d'information sous quelque forme que ce soit, comme des livres, registres, documents, supports numériques ou digitaux, disques, bandes et y compris ceux accessibles par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

§ 2. Les inspecteurs sociaux peuvent rechercher et examiner tous les supports d'information qui se trouvent dans les lieux de travail ou d'autres lieux qui sont soumis à leur contrôle et qui contiennent, soit des données sociales, visées à l'article 16, 5°, soit n'importe quelles autres données, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par la loi, même lorsque les inspecteurs sociaux ne sont pas chargés de la surveillance de cette législation.

À cette fin, ils peuvent également rechercher et examiner les supports d'information visés à l'alinéa premier

vanuit deze plaatsen toegankelijk zijn via een informatiesysteem of via elk ander elektronisch apparaat.

De sociaal inspecteurs zullen zich de voormelde informatiedragers doen voorleggen, tenzij de aard van de opsporing of het onderzoek vereist dat de sociaal inspecteurs onmiddellijk overgaan tot het opsporen en het onderzoeken.

De Koning kan, ten informatieve titel, een lijst opstellen met de gegevens die ingevolge de wet dienen te worden opgemaakt, bijgehouden of bewaard, bedoeld bij het eerste lid, en die zich op informatiedragers bevinden op de werkplaatsen of op de andere plaatsen die onderworpen zijn aan het toezicht van de sociaal inspecteurs.

Wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber afwezig is op het ogenblik van de controle doen de sociaal inspecteurs de nodige inspanningen om de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber te contacteren om voormelde informatiedragers te doen overleggen.

Wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber niet bereikbaar is, kunnen de sociaal inspecteurs overgaan tot het opsporen en onderzoeken.

Wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber voormelde informatiedragers niet vrijwillig overlegt, zonder zich evenwel te verzetten tegen deze opsporing of dit onderzoek, of wanneer de aard van de opsporing of het onderzoek dit vereist, kunnen de sociaal inspecteurs overgaan tot het opsporen en onderzoeken.

Wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber zich verzet tegen deze opsporing of dit onderzoek wordt een proces-verbaal opgesteld wegens verhinderd van toezicht.

Art. 29. Informatiedragers met andere gegevens

De sociaal inspecteurs mogen zich eveneens, zonder verplaatsing, alle informatiedragers die gelijk welke andere gegevens bevatten ter inzage doen voorleggen wanneer zij dit nodig achten voor het volbrengen van hun opdracht en overgaan tot het onderzoek ervan.

Zij beschikken eveneens over deze bevoegdheid voor de gegevens die toegankelijk zijn via een informatiesysteem of via elk ander elektronisch apparaat.

qui sont accessibles à partir de ces lieux par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

Les inspecteurs sociaux se feront produire les supports d'information à moins que la nature de la recherche ou celle de l'examen exige que les inspecteurs sociaux procèdent immédiatement à la recherche et à l'examen.

Le Roi peut, à titre informatif, dresser une liste contenant les données visées à l'alinéa premier, dont l'établissement, la tenue ou la conservation sont prescrits par la loi, ainsi que celles qui se trouvent sur des supports d'information aux lieux de travail ou dans d'autres lieux soumis au contrôle des inspecteurs sociaux.

Lorsque l'employeur, son préposé ou mandataire est absent au moment du contrôle, les inspecteurs sociaux prennent les mesures nécessaires pour contacter l'employeur, son préposé ou mandataire afin de se faire produire les supports d'information précités.

Lorsque l'employeur, son préposé ou mandataire n'est pas joignable, les inspecteurs sociaux peuvent procéder à la recherche et à l'examen.

Lorsque l'employeur, son préposé ou mandataire ne présente pas volontairement les supports d'information précités, sans toutefois s'opposer à cette recherche ou à cet examen, ou quand la nature de la recherche ou celle de l'examen l'exige, les inspecteurs sociaux peuvent procéder à la recherche et à l'examen.

Lorsque l'employeur, son préposé ou mandataire s'oppose à cette recherche ou à cet examen, un procès-verbal est établi pour obstacle à la surveillance.

Art. 29. Les supports d'information contenant d'autres données

Les inspecteurs sociaux peuvent également se faire produire, sans déplacement, pour en prendre connaissance, tous les supports d'information qui contiennent n'importe quelles autres données, lorsqu'ils le jugent nécessaire à l'accomplissement de leur mission, et procéder à leur examen.

Ils disposent également de ce pouvoir pour les données qui sont accessibles par système informatique ou par tout autre appareil électronique.

Art. 30. Gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm

Wanneer de gegevens bedoeld bij de artikelen 28 en 29 toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat, hebben de sociaal inspecteurs het recht zich de op die informatiedragers geplaatste gegevens in een leesbare en verstaanbare vorm te doen voorleggen, onder de door hen gewenste vorm.

Art. 31. Recht van toegang

§ 1. Wanneer de gegevens bedoeld bij artikel 28 toegankelijk zijn via een informaticasysteem of via elk ander elektronisch apparaat vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen, moet de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers aan de sociaal inspecteurs een recht van toegang langs elektronische weg tot het informaticasysteem of tot elk ander elektronisch apparaat en tot deze gegevens waarborgen, een recht van fysieke toegang tot de binnenkant van de kast van het informaticasysteem of van elk ander elektronisch apparaat, evenals een recht tot downloading en tot gebruik langs elektronische weg van deze gegevens.

§ 2. De sociaal inspecteurs hebben eveneens het recht opdracht te geven aan gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige of nuttige kennis over de werking van het informaticasysteem of over elk ander elektronisch apparaat, hem de rechten bedoeld bij § 1 te waarborgen.

§ 3. De rechten bedoeld bij de §§ 1 en 2 gelden eveneens wanneer de plaats van bewaring van deze gegevens is gesitueerd in een ander land en deze gegevens in België langs elektronische weg toegankelijk zijn vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen.

§ 4. De rechten bedoeld bij de §§ 1 en 2 gelden eveneens wanneer deze gegevens zich bevinden in een informaticasysteem of in elk ander elektronisch apparaat, in België of in het buitenland, dat niet beheerd wordt door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers en deze gegevens langs elektronische weg toegankelijk zijn in België vanuit de werkplaats of vanuit een andere plaats die aan het toezicht van de sociaal inspecteurs is onderworpen.

§ 5. De sociaal inspecteurs staan in voor het waarborgen van de integriteit van de verzamelde gegevens en van het materieel waartoe zij toegang hebben.

Art. 30. Les données sous une forme lisible et intelligible

Lorsque les données visées aux articles 28 et 29 sont accessibles par système informatique ou par tout autre appareil électronique, les inspecteurs sociaux ont le droit de se faire communiquer, dans la forme demandée par eux, les données enregistrées sur ces supports d'information sous une forme lisible et intelligible.

Art. 31. Le droit d'accès

§ 1er. Lorsque les données visées à l'article 28 sont accessibles par un système informatique ou par tout autre appareil électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux, l'employeur, ses préposés ou mandataires, doivent assurer, aux inspecteurs sociaux, un droit d'accès par voie électronique au système informatique ou à tout autre appareil électronique et à ces données, un droit d'accès physique à l'intérieur du boîtier du système informatique ou de tout autre appareil électronique, ainsi qu'un droit de téléchargement et d'utilisation par voie électronique de ces données.

§ 2. Les inspecteurs sociaux ont également le droit d'exiger, à n'importe quelle autre personne appropriée qui dispose de la connaissance nécessaire ou utile sur le fonctionnement du système informatique ou de tout autre appareil électronique, de leur garantir les droits visés au § 1er.

§ 3. Les droits visés aux §§ 1 et 2 s'appliquent aussi lorsque le lieu de conservation de ces données est situé dans un autre pays et que ces données sont accessibles en Belgique par voie électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux.

§ 4. Les droits visés aux §§ 1 et 2 s'appliquent aussi lorsque ces données se trouvent dans un système informatique ou dans tout autre appareil électronique, en Belgique ou à l'étranger, qui n'est pas géré par l'employeur, ses préposés ou mandataires, et que ces données sont accessibles en Belgique par voie électronique à partir du lieu de travail ou d'un autre lieu qui est soumis au contrôle des inspecteurs sociaux.

§ 5. Les inspecteurs sociaux veillent à assurer l'intégrité des données récoltées et du matériel auquel ils ont accès.

Art. 32. Informatie over het beheer van het informaticasysteem

De werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers die een beroep doen op een informaticasysteem of op elk ander elektronisch apparaat om de bij artikel 28 bedoelde gegevens op te maken, bij te houden of te bewaren, zijn er toe gehouden, op verzoek van de sociaal inspecteurs, ter plaatse, de dossiers met betrekking tot de analyses, de programma's, het beheer en de exploitatie van het gebruikte systeem ter inzage voor te leggen.

Art. 33. Integriteit van de gegevens

De sociaal inspecteurs mogen, door middel van het informaticasysteem of elk ander elektronisch apparaat en met de bijstand van hetzij de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, hetzij van gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige kennis over de werking van het informaticasysteem of van elk ander elektronisch apparaat, de betrouwbaarheid nagaan van de geïnformatiseerde gegevens en bewerkingen, door onder meer de voorlegging ter inzage te vorderen van stukken die in het bijzonder zijn opgesteld om de op informatiedragers geplaatste gegevens om te zetten in een leesbare en verstaanbare vorm.

Art. 34. Kopies

De sociaal inspecteurs mogen kopies nemen, onder welke vorm ook, van de informatiedragers, bedoeld bij artikelen 28 en 29 of van de informatie die zij bevatten, of zich deze kosteloos laten verstrekken door de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers.

Wanneer het informatiedragers bedoeld bij artikel 28 betreft die toegankelijk zijn via een informaticasysteem mogen de sociaal inspecteurs, door middel van het informaticasysteem of elk ander elektronisch apparaat en met de bijstand van hetzij de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, hetzij van gelijk welke andere geschikte persoon die beschikt over de nodige of nuttige kennis over de werking van het informaticasysteem, kopies maken onder de door hen gewenste vorm van het geheel of een deel van voormelde gegevens.

Art. 35. Beslag en verzegeling

De sociaal inspecteurs kunnen de informatiedragers bedoeld bij artikel 28 in beslag nemen of verzegelen, ongeacht of de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers al dan niet eigenaar zijn van deze informatiedragers.

Art. 32. L'information sur l'exploitation du système informatique

L'employeur, ses préposés ou mandataires qui recourent à un système informatique ou à tout autre appareil électronique pour établir, tenir et conserver les données visées à l'article 28 sont tenus, lorsqu'ils en sont requis par les inspecteurs sociaux, de leur communiquer, sans déplacement, les dossiers d'analyse, de programmation, de gestion et de l'exploitation du système utilisé.

Art. 33. L'intégrité des données

Les inspecteurs sociaux peuvent vérifier, au moyen du système informatique ou par tout autre appareil électronique et avec l'assistance, soit de l'employeur, ses préposés ou mandataires, soit de n'importe quelle autre personne appropriée qui dispose de la connaissance nécessaire sur le fonctionnement du système informatique ou de tout autre appareil électronique, la fiabilité des données et traitements informatiques, en exigeant entre autres la communication de documents spécialement établis en vue de présenter les données enregistrées sur les supports informatiques sous une forme lisible et intelligible.

Art. 34. Les copies

Les inspecteurs sociaux peuvent prendre des copies, sous n'importe quelle forme, des supports d'information, visés aux articles 28 et 29 ou de l'information qu'ils contiennent, ou se les faire fournir sans frais par l'employeur, ses préposés ou mandataires.

Lorsqu'il s'agit de supports d'information visés à l'article 28 qui sont accessibles par un système informatique, les inspecteurs sociaux peuvent, au moyen du système informatique ou par tout autre appareil électronique et avec l'assistance, soit de l'employeur, de ses préposés ou mandataires, soit de n'importe quelle autre personne qualifiée qui dispose de la connaissance nécessaire ou utile sur le fonctionnement du système informatique, effectuer des copies, dans la forme qu'ils souhaitent, de tout ou partie des données précitées.

Art. 35. La saisie et la mise sous scellés

Les inspecteurs sociaux peuvent saisir ou mettre sous scellés les supports d'information visés à l'article 28 que l'employeur, ses préposés ou mandataires soient ou non propriétaires de ces supports d'information.

Zij beschikken over deze bevoegdheden wanneer dit noodzakelijk is voor de opsporing, voor het onderzoek of voor het leveren van het bewijs van de inbreuken of wanneer het gevaar bestaat dat met deze informatiedragers de inbreuken worden voortgezet of nieuwe inbreuken zullen worden gepleegd.

Wanneer de inbeslagname materieel onmogelijk is, worden deze gegevens, evenals de gegevens noodzakelijk om deze te kunnen verstaan, gekopieerd op dragers, die toebehoren aan de overheid. In geval van dringendheid of om technische redenen, kan gebruik gemaakt worden van dragers, die ter beschikking staan van personen die gerechtigd zijn om het informaticasysteem te gebruiken.

Art. 36. Vertaling

Wanneer dit nodig is voor het toezicht kunnen de sociaal inspecteurs een vertaling eisen in één van de nationale talen van de gegevens bedoeld in artikel 28 wanneer deze zijn opgesteld in een andere taal dan één van de nationale talen.

Art. 37. Stalen nemen

De sociaal inspecteurs mogen stalen van alle bewerkte of afgewerkte goederen, van producten en stoffen die bewaard, gebruikt of behandeld worden, nemen en meenemen om ze te ontleden of voor het leveren van het bewijs van de inbreuk, mits de houders van deze goederen, producten en stoffen, de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, daarvan op de hoogte te brengen. In voorkomend geval moeten de houders van deze goederen, producten en stoffen, de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers de verpakkingen leveren die nodig zijn voor het vervoer en het behoud van die stalen. De Koning bepaalt de voorwaarden en de nadere regelen voor het nemen, meenemen ontleden van deze stalen alsook de voorwaarden en de nadere regelen voor de erkenning van natuurlijke of rechtspersonen bevoegd om de ontledingen uit te voeren.

Art. 38. Het beslag en de verzegeling van andere goederen

De sociaal inspecteurs mogen andere roerende goederen dan die bedoeld in de artikelen 28 tot 37, alsmede onroerende goederen, ongeacht of de overtreder al dan niet de eigenaar is van deze goederen, die aan hun toezicht onderworpen zijn of aan de hand waarvan inbreuken kunnen worden vastgesteld op de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, in beslag nemen of

Ils disposent de ces compétences lorsque cela est nécessaire à la recherche, à l'examen ou à l'établissement de la preuve d'infractions ou lorsque le danger existe que les infractions persistent avec ces supports d'information ou que de nouvelles infractions soient commises.

Lorsque la saisie est matériellement impossible, ces données, tout comme les données qui sont nécessaires pour pouvoir les comprendre, sont copiées sur des supports appartenant à l'autorité. En cas d'urgence ou pour des raisons techniques, il peut être fait usage des supports qui sont à la disposition des personnes autorisées à utiliser le système informatique.

Art. 36. La traduction

Lorsque la surveillance le requiert, les inspecteurs sociaux peuvent exiger une traduction des données visées à l'article 28 dans une des langues nationales, si elles sont établies dans une autre langue qu'une des langues nationales.

Art. 37. Le prélèvement d'échantillons

Les inspecteurs sociaux peuvent prélever et emporter des échantillons de toutes matières ouvrées ou achevées, de produits et substances, conservés, utilisés ou manipulés aux fins d'analyse ou pour l'administration de la preuve d'une infraction, pourvu que les détenteurs de ces matières, produits et substances, l'employeur, ses préposés ou mandataires en soient avertis. Le cas échéant, les détenteurs desdits produits, matières et substances, l'employeur, ses préposés ou mandataires, doivent fournir les emballages nécessaires pour le transport et la conservation de ces échantillons. Le Roi détermine les conditions dans lesquelles et les modalités selon lesquelles ces échantillons sont prélevés, emportés et analysés ainsi que les conditions et modalités de l'agrégation des personnes, physiques ou morales, compétentes pour exécuter les analyses.

Art. 38. La saisie et la mise sous scellés d'autres biens

Les inspecteurs sociaux peuvent saisir ou mettre sous scellés d'autres biens mobiliers que ceux visés aux articles 28 à 37, ainsi que les biens immobiliers, que le contrevenant en soit propriétaire ou pas, qui sont soumis à leur contrôle ou par lesquels des infractions aux législations dont ils exercent la surveillance peuvent être constatées lorsque cela est nécessaire à l'établissement

verzegelen wanneer zulks noodzakelijk is voor het leveren van het bewijs van deze inbreuken of het gevaar bestaat dat met deze goederen de inbreuken worden voortgezet of nieuwe inbreuken worden gepleegd.

Art. 39. Vaststellingen door beeldmateriaal

§ 1. De sociaal inspecteurs mogen vaststellingen doen door middel van het maken van beeldmateriaal, ongeacht de drager ervan.

Zij kunnen eveneens beeldmateriaal van derden gebruiken, voor zover deze personen dit beeldmateriaal regelmatig hebben gemaakt of bekomen.

§ 2. In bewoonde lokalen mogen de sociaal inspecteurs enkel vaststellingen doen door middel van het maken van beeldmateriaal, ongeacht de drager ervan, op voorwaarde dat zij beschikken over een machtiging uitgereikt door de onderzoeksrechter. Het verzoek tot het bekomen van deze machtiging van de sociaal inspecteur aan de onderzoeksrechter dient minstens de gegevens te bevatten vermeld in artikel 24, § 2.

Deze machtiging van de onderzoeksrechter is niet vereist wanneer het beeldmateriaal bestemd is om de vaststelling te doen van inbreuken op de wetgeving m.b.t. het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en er zich ingevolge deze inbreuk een arbeidsongeval heeft voorgedaan of zou kunnen voordoen.

§ 3. Voor de toepassing van dit wetboek gelden de vaststellingen die de sociaal inspecteurs hebben gedaan door middel van het door hen gemaakt beeldmateriaal tot bewijs van het tegendeel, voor zover voldaan is aan de hierna vermelde voorwaarden:

1° De vaststellingen moeten het voorwerp uitmaken van een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door middel van beeldmateriaal, dat naast de in artikel 65 vermelde bepalingen ook nog de volgende gegevens moet bevatten:

- de identiteit van de ambtenaar die het beeldmateriaal heeft gemaakt;
- de dag, de datum, het uur en de exacte plaatsbeschrijving waarop het beeldmateriaal is gemaakt;
- de volledige identificatie van het technisch hulpmiddel waarmee het beeldmateriaal is gemaakt;
- een beschrijving van wat op het betrokken beeldmateriaal is te zien, alsmede het verband met de vastgestelde inbreuk;
- wanneer het gaat om een detailopname, een aanduiding op het beeldmateriaal waaruit de schaal blijkt;

de la preuve de ces infractions ou lorsque le danger existe qu'avec ces biens, les infractions persistent ou que de nouvelles infractions soient commises.

Art. 39. Les constatations par image

§ 1er. Les inspecteurs sociaux peuvent faire des constatations en réalisant des images, quel qu'en soit le support.

Ils peuvent également utiliser des images provenant de tiers pour autant que ces personnes ont fait ou obtenu ces images de façon régulière.

§ 2. Dans les locaux habités, les inspecteurs sociaux peuvent uniquement faire des constatations au moyen d'images, quel qu'en soit le support, à la condition de disposer d'une autorisation délivrée par le juge d'instruction. La demande d'obtention de cette autorisation adressée par l'inspecteur social au juge d'instruction doit au moins comprendre les données mentionnées dans l'article 24, § 2.

Cette autorisation du juge d'instruction n'est toutefois pas requise lorsque les images sont destinées à constater des infractions à la législation relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et qu'à la suite de cette infraction un accident du travail s'est produit ou pourrait se produire.

§ 3. Servent de preuve pour l'application du présent code, les constatations faites par les inspecteurs sociaux au moyen des images qu'ils ont faites, et ce jusqu'à preuve du contraire, pour autant qu'il soit satisfait aux conditions mentionnées ci-après:

1° Les constatations doivent faire l'objet d'un procès-verbal de constatation d'une infraction faite au moyen d'images qui, outre les dispositions mentionnées dans l'article 65, doit également comprendre les données suivantes:

- l'identité du fonctionnaire ayant réalisé les images;
- le jour, la date, l'heure et la description exacte du lieu où les images ont été réalisées;
- l'identification complète de l'équipement technique ayant permis de réaliser les images;
- une description de ce qui est visible sur les images en question, ainsi que le lien avec l'infraction constatée;
- lorsqu'il s'agit d'une prise de vues d'un détail, une indication sur l'image permettant de déterminer l'échelle;

– een afdruk van het beeldmateriaal of, indien dit onmogelijk is, een kopie ervan op een drager in bijlage bij het proces-verbaal, alsmede een volledige opgave van alle nodige technische specificaties om de kopie van dit beeldmateriaal te kunnen bekijken;

– wanneer er meerdere afdrukken of meerdere dragers zijn, een nummering van deze afdrukken of deze dragers, die eveneens moet voorkomen in de ermee overeenstemmende beschrijving, in het proces-verbaal, van wat er op het beeldmateriaal is te zien;

2° de originele drager van het beeldmateriaal moet worden bewaard door de administratie waartoe de ambtenaar behoort die het beeldmateriaal heeft gemaakt totdat over het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door middel van beeldmateriaal een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest is uitgesproken of totdat de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete van de bevoegde administratie uitvoerbare kracht heeft gekregen of tot het klasseren zonder gevolg van de inbreuk door de bevoegde administratie;

3° de bepalingen van de artikelen 66, 67 en 68 inzake de mededeling van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk, de bijzondere bewijskracht van de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk en de draagwijdte van de bijzondere bewijskracht, zijn eveneens van toepassing op het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door middel van beeldmateriaal.

Art. 40. De aanplakking van documenten

De sociaal inspecteurs mogen bevelen dat de documenten die moeten worden aangeplakt ingevolge de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, daadwerkelijk aangeplakt worden en blijven, binnen een termijn die zij bepalen of zonder uitstel.

Art. 41. Documenten opmaken ou overhandigen

De sociaal inspecteurs mogen als zij zulks in het belang van de werknemers, de gerechtigden of de sociaal verzekerden nodig achten, elk document opmaken of overhandigen ter vervanging van de documenten bedoeld in de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen.

Art. 42. Vordering tot staking

Een vordering tot staking kan, overeenkomstig hoofdstuk VIII van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van

– une reproduction de l'image ou, si cela s'avère impossible, une copie sur un support en annexe du procès-verbal, ainsi qu'un aperçu complet de toutes les spécifications techniques nécessaires pour pouvoir examiner la copie de ces images;

– lorsqu'il y a plusieurs reproductions ou plusieurs supports, une numérotation de ces reproductions ou de ces supports, qui doit également apparaître dans la description correspondante dans le procès-verbal, de ce qui peut être observé sur les images;

2° le support originel des images doit être conservé par l'administration dont fait partie le fonctionnaire qui a réalisé les images jusqu'à ce qu'un jugement ou un arrêt ayant acquis force de chose jugée ait été prononcé ou jusqu'à ce que la décision d'imposition par l'administration compétente d'une amende administrative ait obtenu force exécutoire ou jusqu'au classement sans suite de l'infraction par l'administration compétente;

3° les dispositions des articles 66, 67 et 68 en matière de communication du procès-verbal de constatation d'une infraction, la force probante particulière des procès-verbaux de constatation d'une infraction et la portée de la force probante particulière s'appliquent également au procès-verbal de constatation d'une infraction au moyen d'images.

Art. 40. L'apposition de documents

Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner que les documents dont l'apposition est prévue par les législations dont ils exercent la surveillance, soient et restent effectivement apposés, dans un délai qu'ils déterminent ou sans délai.

Art. 41. L'établissement ou la délivrance de documents

Les inspecteurs sociaux peuvent, s'ils l'estiment nécessaire dans l'intérêt des travailleurs, des bénéficiaires ou des assurés sociaux, établir ou délivrer tout document remplaçant ceux visés par les législations dont ils exercent la surveillance.

Art. 42. L'action en cessation

Une action en cessation peut, conformément au chapitre VIII de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du

de consument, worden ingesteld bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel door de leidende ambtenaar van de inspectiedienst die voor de bedoelde bepalingen bevoegd is.

Afdeling 3

De bevoegdheden van de sociaal inspecteurs op het vlak van gezondheid en veiligheid van de werknemers in het bijzonder

Art. 43. Passende maatregelen ter preventie

De sociaal inspecteurs zijn bevoegd om de passende maatregelen voor te schrijven om de gevaren voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers op de werkplaatsen of andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn, te voorkomen en om de gebreken of vormen van hinder die zij vaststellen en als een gevaar voor de gezondheid en de veiligheid van de werknemers beschouwen te bestrijden of weg te werken.

De sociaal inspecteurs mogen tijdens de uitoefening van hun opdracht bevelen dat, met het oog op het voorkomen van de gevaren en het verhelpen van de gebreken of vormen van hinder bedoeld bij § 1, de nodige wijzigingen worden aangebracht binnen een termijn die zij bepalen, of zonder uitstel indien het verhelpen van het vastgestelde gevaar hun dringend lijkt.

Art. 44. De specifieke verboden

De sociaal inspecteurs mogen, wanneer de gezondheid of de veiligheid van de werknemers zulks vereist, tijdelijk of definitief verbieden:

1° aanwezig te zijn op een werkplaats of op een andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is, of de toegang daartoe verbieden voor alle of voor bepaalde werknemers;

2° gebruik te maken of het in gebruik te houden van enigerlei uitrustingen, installaties, machines of materieel;

3° bepaalde gevaarlijke stoffen of preparaten, de bronnen van risico's voor infectie, aan te wenden;

4° bepaalde productieprocessen toe te passen of bepaalde gevaarlijke producten of afvalstoffen te bewaren;

5° incorrecte methoden voor identificatie van risico's die aan gevaarlijke stoffen, preparaten of afvalstoffen te wijten zijn, te gebruiken.

consommateur, être introduite auprès du président du tribunal de commerce par le fonctionnaire dirigeant le service d'inspection compétent pour les dispositions visées.

Section 3

Les pouvoirs des inspecteurs sociaux en matière de santé et de sécurité des travailleurs en particulier

Art. 43. Les mesures de prévention adéquates

Les inspecteurs sociaux sont autorisés à prescrire les mesures adéquates en vue de prévenir les menaces pour la santé ou la sécurité des travailleurs sur les lieux de travail ou autres lieux soumis à leur contrôle et en vue de combattre ou d'éliminer les défauts ou les nuisances qu'ils constatent et qu'ils considèrent comme une menace pour la santé ou la sécurité des travailleurs.

Les inspecteurs sociaux peuvent, dans l'exercice de leur mission, ordonner que, pour remédier à ces menaces, défauts ou nuisances visées au § 1er, les modifications nécessaires soient apportées dans un délai qu'ils déterminent, ou sans délai si le danger qu'ils constatent leur apparaît comme imminent.

Art. 44. Les interdictions particulières

Si la santé ou la sécurité des travailleurs l'exige, les inspecteurs sociaux peuvent interdire temporairement ou définitivement:

1° d'occuper un lieu de travail ou un autre lieu soumis à leur contrôle ou d'interdire l'accès de ces lieux à tous les travailleurs ou à certains de ceux-ci;

2° d'utiliser ou de maintenir en service des équipements, des installations, des machines ou un matériel quelconques;

3° de mettre en oeuvre certaines substances ou préparations dangereuses, les sources de risques d'infection;

4° d'appliquer certains processus de production ou de détenir certains produits ou déchets dangereux;

5° d'utiliser des méthodes incorrectes d'identification de risques dus à des substances, préparations ou déchets dangereux.

Art. 45. Het bevel om bijzondere maatregelen in te voeren

§ 1. De sociaal inspecteurs mogen bevelen om organisatorische maatregelen te treffen met betrekking tot de interne diensten voor preventie en bescherming op het werk, die opgericht moeten worden met toepassing van de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wanneer zij vaststellen dat de organisatorische maatregelen die moeten getroffen worden in het kader van deze reglementering niet of slechts gedeeltelijk zijn getroffen en hierdoor de veiligheid of de gezondheid van de werknemers onmiddellijk of op termijn in gevaar kan worden gebracht.

Zij mogen de termijn bepalen voor het treffen van de organisatorische maatregelen.

§ 2. De sociaal inspecteurs mogen bevelen om maatregelen te treffen, organisatorische maatregelen inbegrepen, die door preventieadviseurs van interne of externe diensten voor preventie en bescherming op het werk aan de werkgevers zijn aanbevolen om de veiligheid of de gezondheid van de werknemers te waarborgen, wanneer zij vaststellen dat deze werkgevers de aanbevolen maatregelen niet of slechts gedeeltelijk treffen en indien zij ingevolge deze onthouding, de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk overtreden.

Zij mogen eveneens bevelen om alternatieve maatregelen te treffen die tot een resultaat leiden dat ten minste evenwaardig is wat de veiligheid en de gezondheid van de werknemers betreft.

Zij mogen de termijn bepalen voor het treffen van de organisatorische maatregelen.

Art. 46. Het bevel om de arbeid stop te zetten

De sociaal inspecteurs mogen:

1° de stopzetting bevelen van iedere arbeid in een werkplaats of op een andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is, wanneer de gezondheid of de veiligheid van de werknemers zulks vereist;

2° de stopzetting bevelen van iedere arbeid waarvoor, overeenkomstig de onder hun toezicht vigerende wetgeving, organisatorische maatregelen moeten genomen worden wanneer deze maatregelen niet werden genomen en hierdoor de veiligheid of de gezondheid van de werknemers onmiddellijk of op termijn in gevaar kunnen worden gebracht.

Art. 45. L'ordre d'adopter des mesures particulières

§ 1er. Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner de prendre des mesures organisationnelles concernant les services internes de prévention et de protection au travail, qui doivent être institués en application de la réglementation en matière du bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, lorsqu'ils constatent que les mesures organisationnelles qui doivent être prises dans le cadre de cette réglementation, ne sont pas prises ou ne le sont que partiellement et que, par conséquent, la sécurité ou la santé des travailleurs peut immédiatement ou à terme être mises en danger.

Ils peuvent fixer le délai dans lequel les mesures organisationnelles doivent être prises.

§ 2. Les inspecteurs sociaux peuvent ordonner de prendre des mesures, mesures organisationnelles y comprises, qui sont recommandées aux employeurs par des conseillers en prévention de services internes ou externes de prévention et de protection au travail afin de garantir la sécurité et la santé des travailleurs, lorsqu'ils constatent que ces employeurs ne prennent pas ces mesures ou qu'ils ne les prennent que partiellement et lorsqu'en raison de cette abstention, ils contreviennent à la réglementation en matière de bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Ils peuvent également ordonner de prendre des mesures alternatives, conduisant à un résultat au moins équivalent en ce qui concerne la sécurité et la santé des travailleurs.

Ils peuvent fixer le délai dans lequel les mesures organisationnelles doivent être prises.

Art. 46. L'ordre de cessation du travail

Les inspecteurs sociaux peuvent:

1° ordonner la cessation de tout travail sur un lieu de travail ou sur un autre lieu soumis à leur contrôle, si la santé ou la sécurité des travailleurs l'exige;

2° ordonner la cessation de tout travail pour lequel, conformément à la réglementation applicable sous leur surveillance, des mesures organisationnelles doivent être prises, lorsque ces mesures n'ont pas été prises et que, par conséquent, la sécurité ou la santé des travailleurs peuvent immédiatement ou à terme être mises en danger.

Deze stopzetting wordt bevolen in afwachting dat de personen die hiertoe verplicht zijn, de bedoelde maatregelen hebben genomen.

Art. 47. Het bevel om te ontruimen

De sociaal inspecteurs mogen iedere werkplaats of iedere andere plaats die aan hun toezicht onderworpen is onmiddellijk laten ontruimen, wanneer het gevaar hun dreigend lijkt.

Art. 48. De verzegeling

De sociaal inspecteurs mogen werkplaatsen, andere plaatsen die aan hun toezicht onderworpen zijn, uitrustingen, installaties, machines, materieel, toestellen, producten of fabricageafval verzegelen, wanneer het gevaar hun dreigend lijkt.

Art. 49. De maatregelen ten opzichte van de zelfstandigen

De sociaal inspecteurs mogen de acties opgesomd in de artikelen 43, 44, 46, 1°, 47 en 48 ondernemen ten aanzien van de zelfstandigen die op een zelfde arbeidsplaats met werknemers bedrijvig zijn en die daardoor verplichtingen hebben met toepassing van de reglementering inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Afdeling 4

Hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie

Art. 50. Aanwijzing

De door de Koning aangewezen sociaal inspecteurs worden bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur.

Art. 51. Bevoegdheden van sociaal inspecteurs officier van gerechtelijke politie

De bevoegdheden van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings en van de arbeidsauditeur, toegekend aan de door de Koning aangewezen sociaal inspecteurs, kunnen slechts worden uitgeoefend met het oog op het opsporen en vaststellen van de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek en in de artikelen 433quinquies tot 433octies van het

Cette cessation est ordonnée en attendant que les personnes tenues à ces obligations aient pris ces mesures.

Art. 47. L'ordre d'évacuation

Les inspecteurs sociaux peuvent faire évacuer immédiatement chaque lieu de travail ou chaque autre lieu soumis à leur contrôle, si le danger leur apparaît comme imminent.

Art. 48. L'apposition de scellés

Les inspecteurs sociaux peuvent mettre sous scellés des lieux de travail, d'autres lieux soumis à leur contrôle, des équipements, des installations, des machines, du matériel, des appareils, des produits ou des déchets de fabrication, si le danger leur apparaît comme imminent.

Art. 49. Les mesures à l'égard des travailleurs indépendants

Les inspecteurs sociaux peuvent entreprendre les actions énumérées aux articles 43, 44, 46, 1°, 47 et 48 vis-à-vis des travailleurs indépendants qui oeuvrent sur un même lieu de travail avec des travailleurs et ont, de ce fait, des obligations en application de la réglementation en matière de bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Section 4

La qualité d'officier de police judiciaire

Art. 50. La désignation

Les inspecteurs sociaux désignés par le Roi sont revêtus de la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail.

Art. 51. Les compétences des inspecteurs sociaux officiers de police judiciaire

Les pouvoirs d'officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail, conférés aux inspecteurs sociaux désignés par le Roi ne peuvent être exercés qu'en vue de la recherche et de la constatation des infractions visées dans le Code pénal social et dans les articles 433quinquies à 433octies du Code pénal et dans les articles 77bis à 77quinquies de la loi

Strafwetboek en in de artikelen 77*bis* tot 77*quinquies* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De Koning bepaalt de voorwaarden betreffende de vorming van deze sociaal inspecteurs.

Art. 52. Eedaflegging

Om hun bevoegdheden van officier van gerechtelijke politie te kunnen uitoefenen, leggen de sociaal inspecteurs bedoeld in artikel 50, in handen van de procureur-generaal van het rechtsgebied van hun woonplaats, de eed af in de volgende bewoordingen:

«Ik zweer getrouwheid aan de Koning, gehoorzaamheid aan de Grondwet en aan de wetten van het Belgische volk en het mij opgedragen ambt trouw waar te nemen.»

Zij kunnen hun bevoegdheden buiten het rechtsgebied van hun woonplaats uitoefenen.

HOOFDSTUK 3

Beroep tegen de maatregelen genomen door de sociaal inspecteurs

Art. 53. Formele garanties

§ 1. De inbeslagnemingen en de verzegelingen verricht op basis van artikelen 35 en 38 en de maatregelen genomen door de sociaal inspecteurs in uitvoering van artikelen 31, 37, en 43 tot 49 moeten het voorwerp uitmaken van een geschreven vaststelling.

De in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen moeten eveneens het voorwerp uitmaken van een geschreven vaststelling.

§ 2. De geschreven vaststelling wordt persoonlijk overhandigd aan de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die tekent voor ontvangst.

Indien de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber niet aanwezig is, wordt de geschreven vaststelling onmiddellijk achtergelaten. Binnen een termijn van veertien dagen wordt tevens bij een ter post aangetekende brief met ontvangstbewijs een kopie verstuurd naar de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber.

§ 3. Het in § 1 bedoelde geschrift moet minstens vermelden:

du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

Le Roi détermine les conditions concernant la formation de ces inspecteurs sociaux.

Art. 52. La prestation de serment

Pour pouvoir exercer leurs attributions d'officier de police judiciaire, les inspecteurs sociaux visés à l'article 50 prêtent serment, devant le procureur général du ressort de leur domicile, dans les termes suivants:

«Je jure fidélité au Roi, obéissance à la Constitution et aux lois du peuple belge, et de remplir fidèlement les fonctions qui me sont conférées.»

Ils peuvent exercer leurs attributions en dehors du ressort de leur domicile.

CHAPITRE 3

Recours contre les mesures prises par les inspecteurs sociaux

Art. 53. Les garanties formelles

§ 1er. Les saisies et mises sous scellés pratiquées en vertu des articles 35 et 38 ainsi que les mesures prises par les inspecteurs sociaux en exécution des articles 31, 37, et 43 à 49 doivent faire l'objet d'un constat écrit.

Les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2, doivent également faire l'objet d'un constat écrit.

§ 2. Le constat écrit est remis de la main à la main à l'employeur, son préposé ou son mandataire qui en accuse réception.

Si l'employeur, son préposé ou son mandataire n'est pas présent, le constat écrit est déposé sur-le-champ. Une copie est également envoyée dans un délai de quatorze jours par pli recommandé à la poste avec accusé de réception à l'employeur, son préposé ou son mandataire.

§ 3. L'écrit visé au § 1er doit au moins mentionner:

1° de datum en het uur waarop de maatregelen zijn genomen;

2° de identiteit van de sociaal inspecteurs, de hoedanigheid in welke zij tussenkomen en de administratie tot welke zij behoren;

3° de genomen maatregelen of de beschrijving van de in artikel 28, § 2 bedoelde opsporings- of onderzoeksmaatregelen;

4° de weergave van de tekst van artikelen 213 en 214;

5° de rechtsmiddelen tegen de maatregelen, het bevoegde gerechtelijk arrondissement en de weergave van de tekst van artikel 54;

6° de overheidsinstelling die in geval van beroep moet worden gedagvaard.

Art. 54. Beroep tegen de dwangmaatregelen die genomen zijn door de sociaal inspecteurs

§ 1. Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 of door de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 31, 37 en 43 tot 49, kan beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de in artikel 28, § 2, bedoelde opsporings- of onderzoeksmaatregelen kan tevens beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

De vordering wordt ingesteld en behandeld zoals in kortgeding overeenkomstig de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over het beroep na het openbaar ministerie te hebben gehoord.

§ 3. De voorzitter van de arbeidsrechtbank oefent een controle uit over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49.

Zijn controle heeft ook betrekking op de wenselijkheid van het behoud van de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van de artikelen 35 en 38 en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 37 en 43 tot 49.

Hij kan de volledige of gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen, eventueel onder voorwaarden.

1° la date et l'heure auxquelles les mesures sont prises;

2° l'identité des inspecteurs sociaux, la qualité en laquelle ils interviennent et l'administration dont ils relèvent;

3° les mesures prises ou la description des mesures de recherche ou d'examen visés à l'article 28, § 2;

4° la reproduction du texte des article 213 et 214;

5° les voies de recours contre les mesures, l'arrondissement judiciaire compétent ainsi que la reproduction du texte de l'article 54;

6° l'autorité qui doit être citée en cas de recours.

Art. 54. Les recours contre les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 ou par les mesures prises en exécution des articles 31, 37 et 43 à 49 peut former un recours auprès du président du tribunal du travail.

Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les mesures de recherche ou d'examen visées à l'article 28, § 2, peut également former un recours auprès du président du tribunal du travail.

L'action est formée et instruite selon les formes du référé conformément aux articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire.

§ 2. Le président du tribunal du travail statue sur le recours après avoir entendu le ministère public.

§ 3. Le contrôle du président du tribunal de travail porte sur la légalité des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 et des mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49.

Son contrôle porte également sur l'opportunité du maintien des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 et des mesures prises en exécution des articles 37 et 43 à 49.

Il peut ordonner, éventuellement sous conditions, la levée totale ou partielle des mesures.

§ 4. Het vonnis uitgesproken door de voorzitter van de arbeidsrechtbank is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande ieder verhaal en zonder borgstelling, indien de rechter deze niet heeft bevolen.

§ 5. De inbeslagnemingen, de verzegelingen of de maatregelen verricht in strijd met de artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 zijn nietig.

HOOFDSTUK 4

Voorlegging en mededeling van de gegevens

Art. 55. De mededeling van inlichtingen door de sociaal inspecteurs aan andere administraties

Wanneer zij zulks nodig achten, delen de sociaal inspecteurs de inlichtingen die zij tijdens hun onderzoek hebben ingewonnen mee aan de openbare en aan de meewerkende instellingen van sociale zekerheid, aan de sociaal inspecteurs van de andere inspectiediensten, alsook aan alle ambtenaren belast met het toezicht op andere wetgevingen of met toepassing van een andere wetgeving, in de mate dat die inlichtingen laatstgenoemden kunnen aanbelangen bij de uitoefening van het toezicht waarmee zij belast zijn of met toepassing van een andere wetgeving.

Het is verplicht deze inlichtingen mee te delen wanneer de openbare instellingen van sociale zekerheid, de sociaal inspecteurs van de andere inspectiediensten of de andere ambtenaren belast met het toezicht of met de toepassing van een andere wetgeving erom verzoeken.

Evenwel mogen inlichtingen die werden ingewonnen tijdens de uitoefening van plichten voorgeschreven door de rechterlijke overheid slechts worden meegedeeld mits uitdrukkelijke machtiging van deze laatste.

Inlichtingen betreffende medische gegevens van persoonlijke aard mogen slechts worden meegedeeld of gebruikt met inachtneming van het medisch beroepsgeheim.

Art. 56. De mededeling van inlichtingen aan de sociaal inspecteurs door andere administraties

Onverminderd het artikel 44/1 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, zijn alle diensten van de Staat, met inbegrip van de parketten en de griffies der hoven en van alle rechtscolleges, de provincies, de gemeenten, de verenigingen waartoe ze behoren, en van de openbare instellingen die ervan afhangen, alsmede van alle openbare en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, gehouden aan de sociaal inspecteurs, op hun verzoek, alle inlichtingen te geven

§ 4. Le jugement rendu par le président du tribunal du travail est exécutoire par provision, nonobstant tout recours et sans caution, si le juge n'a pas ordonné qu'il en soit fourni une.

§ 5. Les saisies, les mises sous scellés ou les mesures pratiquées en contravention aux articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 sont nulles.

CHAPITRE 4

Production et communication des données

Art. 55. La communication de renseignements par les inspecteurs sociaux à d'autres administrations

Lorsqu'ils l'estiment nécessaire, les inspecteurs sociaux communiquent les renseignements recueillis lors de leur enquête, aux institutions publiques et aux institutions coopérantes de sécurité sociale, aux inspecteurs sociaux des autres services d'inspection, ainsi qu'à tous les autres fonctionnaires chargés de la surveillance d'autres législations ou en application d'une autre législation, dans la mesure où ces renseignements peuvent intéresser ces derniers dans l'exercice de la surveillance dont ils sont chargés ou en application d'une autre législation.

Il y a obligation de communiquer ces renseignements lorsque les institutions publiques de sécurité sociale, les inspecteurs sociaux des autres services d'inspection ou les autres fonctionnaires chargés de la surveillance ou en application d'une autre législation les demandent.

Toutefois, les renseignements recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation expresse de celle-ci.

Les renseignements concernant des données médicales à caractère personnel ne peuvent être communiqués ou utilisés que dans le respect du secret médical.

Art. 56. La communication de renseignements aux inspecteurs sociaux par d'autres administrations

Sans préjudice de l'article 44/1 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, tous les services de l'État, y compris les parquets et les greffes des cours et de toutes les juridictions, des provinces, des communes, des associations dont elles font partie, des institutions publiques qui en dépendent, ainsi que de toutes les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, sont tenus, vis-à-vis des inspecteurs sociaux et à leur demande, de leur fournir tous

die laatstgenoemden nuttig achten voor het toezicht op de naleving van de wetgevingen waarmee zij belast zijn, alsmede gelijk welke informatiedragers ter inzage voor te leggen en kopies ervan te verstrekken onder gelijk welke vorm .

Alle voornoemde diensten zijn gehouden die inlichtingen en die kopies kosteloos te verstrekken.

Een samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, bedoeld bij artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, regelt de mededeling van inlichtingen aan de sociaal inspecteurs door de diensten van de Gemeenschappen en de Gewesten, de kosten die er betrekking op hebben, alsmede andere vormen van wederzijdse bijstand en samenwerking.

De inlichtingen en informatiedragers verzameld tijdens de uitvoering van de taken opgelegd door de rechterlijke overheid mogen evenwel enkel worden megedeeld met de uitdrukkelijke machtiging van de rechterlijke overheid.

Art. 57. Gebruikmaking van inlichtingen die verkregen zijn van andere administraties of inspectiediensten

De openbare en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, de sociaal inspecteurs, de sociaal inspecteurs van de andere inspectiediensten, alsook alle ambtenaren belast met het toezicht op een andere wetgevingen, mogen de inlichtingen verkregen op grond van respectievelijk artikelen 55 of 56 gebruiken voor de uitoefening van alle opdrachten betreffende het toezicht waarmee ze belast zijn.

Art. 58. Gegevensuitwisseling en andere vormen van samenwerking met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie en de Staten die verdrag nr. 81 van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel niet hebben ondertekend

Met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie, waar het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957, gelding heeft, mogen de sociaal inspecteurs alle inlichtingen uitwisselen die van nut kunnen zijn voor de uitoefening van het toezicht waarmee elk van hen belast is.

Van de inlichtingen die van de arbeidsinspecties de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie worden verkregen, wordt op dezelfde wijze gebruik gemaakt als van de gelijkaardige inlichtingen die de sociaal inspecteurs rechtstreeks inzamelen.

De inlichtingen ten behoeve van de arbeidsinspecties van die lidstaten worden op dezelfde wijze ingezameld

renseignements que ces derniers estiment utiles au contrôle du respect des législations dont ils sont chargés, ainsi que de leur produire, pour en prendre connaissance, tous les supports d'information et de leur en fournir des copies sous n'importe quelle forme.

Tous les services précités sont tenus de fournir sans frais ces renseignements et ces copies.

Un accord de coopération entre l'État, les communautés et les régions, visé à l'article 92*bis*, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, règle la communication des renseignements aux inspecteurs sociaux par les services des communautés et des régions ainsi que les frais y afférents et les autres formes d'assistance réciproque et de collaboration.

Toutefois, tous les renseignements et tous les supports d'information recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation expresse de celle-ci.

Art. 57. L'utilisation de renseignements obtenus d'autres administrations ou services d'inspection

Les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, les inspecteurs sociaux, les inspecteurs sociaux des autres services d'inspection, ainsi que tous les autres fonctionnaires chargés de la surveillance d'autres législations, peuvent utiliser les renseignements obtenus sur la base respectivement des articles 55 ou 56 pour l'exercice de toutes les missions concernant la surveillance dont ils sont chargés.

Art. 58. L'échange d'information et les autres formes de collaboration avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail et des États non signataires de la Convention n° 81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce

Les inspecteurs sociaux peuvent échanger avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail, où la convention n° 81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce, approuvée par la loi du 29 mars 1957, est en vigueur, tous renseignements qui peuvent être utiles pour l'exercice de la surveillance dont chacun d'entre eux est chargé.

Les renseignements reçus des inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail sont utilisés dans les mêmes conditions que les renseignements similaires recueillis directement par les inspecteurs sociaux.

Les renseignements destinés aux inspections du travail de ces États membres sont recueillis par les

door de sociaal inspecteurs als de gelijkaardige inlichtingen die zij inzamelen voor de uitoefening van het toezicht waarmee zij zelf belast zijn.

De administraties waartoe de sociaal inspecteurs behoren kunnen eveneens, ter uitvoering van een akkoord dat met de bevoegde autoriteiten van een lidstaat van de Internationale Arbeidsorganisatie wordt gesloten, op het nationale grondgebied de aanwezigheid toestaan van ambtenaren van de arbeidsinspectie van die lidstaat om alle inlichtingen in te zamelen die van nut kunnen zijn voor de uitoefening van het toezicht waarmee laatstgenoemden belast zijn.

De inlichtingen die door een sociaal inspecteur in het buitenland worden ingezameld in het kader van een akkoord dat met een lidstaat van de Internationale Arbeidsorganisatie is gesloten, kunnen in dezelfde voorwaarden worden gebruikt als de inlichtingen die hier te lande door de sociaal inspecteurs worden ingezameld.

In uitvoering van een dergelijk akkoord kunnen de administraties waartoe de sociaal inspecteurs behoren met de arbeidsinspecties van de andere lidstaten van de Internationale Arbeidsorganisatie bedoeld in het eerste lid eveneens overgaan tot andere vormen van wederzijdse bijstand en samenwerking.

Het bepaalde in het eerste tot zesde lid is tevens van toepassing op de akkoorden gesloten inzake uitwisseling van gegevens tussen de bevoegde Belgische autoriteiten en de bevoegde autoriteiten van de Staten die het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel, goedgekeurd bij de wet van 29 maart 1957, niet hebben ondertekend.

HOOFDSTUK 5

Plichten van de sociaal inspecteurs

Art. 59. Vertrouwelijkheid van de gegevens

De sociaal inspecteurs moeten de nodige maatregelen nemen om het vertrouwelijk karakter te respecteren van de sociale gegevens van persoonlijke aard waarvan ze kennis hebben gekregen in de uitoefening van hun opdracht en om te verzekeren dat deze gegevens uitsluitend worden aangewend voor de uitoefening van hun toezichtopdracht.

De in de artikelen 33 en 34, tweede lid, bedoelde personen zijn verplicht het vertrouwelijke karakter te bewaren van de sociale gegevens van persoonlijke aard waarvan zij kennis hebben gekregen door de sociaal inspecteurs bij te staan bij de uitoefening van de in deze artikelen bepaalde bevoegdheden. Elke inbreuk hierop wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

inspecteurs sociaux dans les mêmes conditions que les renseignements similaires destinés à l'exercice de la surveillance dont ils sont chargés eux-mêmes.

Les administrations auxquelles appartiennent les inspecteurs sociaux peuvent également, en exécution d'un accord conclu avec les autorités compétentes d'un État membre de l'Organisation internationale du travail, autoriser sur le territoire national la présence de fonctionnaires de l'inspection du travail de cet État membre en vue de recueillir tous renseignements qui peuvent être utiles à l'exercice de la surveillance dont ces derniers sont chargés.

Les renseignements recueillis à l'étranger par un inspecteur social dans le cadre d'un accord conclu avec un État membre de l'Organisation internationale du travail, peuvent être utilisés dans les mêmes conditions que les renseignements recueillis dans le pays par les inspecteurs sociaux.

En exécution d'un tel accord, les administrations dont les inspecteurs sociaux relèvent peuvent recourir à d'autres formes d'assistance réciproque et de collaboration avec les inspections du travail des autres États membres de l'Organisation internationale du travail visées à l'alinéa 1er.

Les dispositions des alinéas 1er à 6 sont également applicables aux accords conclus en matière d'échange d'information entre les autorités compétentes belges et les autorités compétentes des États non-signataires de la convention n°81 relative à l'inspection du travail dans l'industrie et le commerce approuvée par la loi du 29 mars 1957.

CHAPITRE 5

Les devoirs des inspecteurs sociaux

Art. 59. La confidentialité des données

Les inspecteurs sociaux doivent prendre les mesures nécessaires afin de garantir le caractère confidentiel des données sociales à caractère personnel dont ils ont obtenu connaissance dans l'exercice de leur mission ainsi que l'usage de ces données aux seules fins requises pour l'exercice de leur mission de surveillance.

Les personnes visées aux articles 33 et 34, alinéa 2, sont soumises à une obligation de confidentialité à l'égard des données sociales à caractère personnel dont elles ont eu connaissance en assistant les inspecteurs sociaux dans l'exercice des pouvoirs prescrits par ces articles. Toute infraction à cette règle est punie conformément à l'article 458 du Code pénal.

Art. 60. Geheimhoudingsplicht

Behoudens uitdrukkelijke machtiging van de indiener van een klacht of van een aangifte betreffende een overtreding van de bepalingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, mogen de sociaal inspecteurs in geen enkel geval, zelfs niet vóór de rechtbanken, de naam van de indiener van deze klacht of van deze aangifte bekend maken.

Het is hun eveneens verboden aan de werkgever of aan zijn vertegenwoordiger te onthullen dat ingevolge een klacht of een aangifte een onderzoek werd ingesteld.

Art. 61. Integriteitsplicht van de sociaal inspecteurs

De sociaal inspecteurs mogen geen enkel rechtstreeks of onrechtstreeks belang hebben in de ondernemingen of instellingen waarop zij toezicht dienen uit te oefenen

Art. 62. De voorschriften inzake de plichtenleer

De sociaal inspecteurs dienen bij het uitvoeren van hun toezichtopdracht de voorschriften inzake de plichtenleer te eerbiedigen.

De Koning bepaalt deze voorschriften van de plichtenleer, na advies van de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst, bedoeld bij artikel 3.

TITEL 3

Processen-verbaal

HOOFDSTUK 1

Processen-verbaal van verhoor

Art. 63. Het verhoor

Bij het verhoren van personen, ongeacht in welke hoedanigheid zij worden verhoord, worden ten minste de volgende regels in acht genomen:

1° Ieder verhoor begint met de mededeling aan de ondervraagde persoon dat:

a) hij kan vragen dat alle vragen die hem worden gesteld en alle antwoorden die hij geeft, worden genoteerd in de gebruikte bewoordingen;

Art. 60. Le devoir de discrétion

Sauf autorisation expresse de l'auteur d'une plainte ou d'une dénonciation relative à une infraction aux dispositions des législations dont ils exercent la surveillance, les inspecteurs sociaux ne peuvent révéler en aucun cas, même devant les tribunaux, le nom de l'auteur de cette plainte ou de cette dénonciation.

Il leur est de même interdit de révéler à l'employeur ou à son représentant qu'il a été procédé à une enquête à la suite d'une plainte ou d'une dénonciation.

Art. 61. L'obligation d'intégrité des inspecteurs sociaux

Les inspecteurs sociaux ne peuvent avoir un intérêt quelconque, direct ou indirect, dans les entreprises ou institutions qu'ils sont chargés de contrôler.

Art. 62. Les règles de déontologie

Les inspecteurs sociaux sont tenus de respecter, dans l'exercice de leur mission de surveillance, les règles de déontologie.

Le Roi détermine ces règles de déontologie, après avis du Service d'Information et de Recherche sociale, visé à l'article 3.

TITRE 3

Les procès-verbaux

CHAPITRE 1er

Les procès-verbaux d'audition

Art. 63. L'audition

Lors de l'audition de personnes, entendues en quelque qualité que ce soit, seront respectées au moins les règles suivantes:

1° Au début de toute audition, il est communiqué à la personne interrogée:

a) qu'elle peut demander que toutes les questions qui lui sont posées et les réponses qu'elle donne soient actées dans les termes utilisés;

b) hij kan vragen dat iedere maatregel behorende tot de bevoegdheid van de sociaal inspecteurs krachtens deze wetboek wordt verricht;

c) zijn verklaringen als bewijs in rechte kunnen worden gebruikt;

2° Eenieder die wordt ondervraagd, mag gebruik maken van de documenten in zijn bezit, zonder dat daardoor het verhoor wordt uitgesteld. Hij mag, tijdens de ondervraging of later, eisen dat deze documenten bij het proces-verbaal van verhoor worden gevoegd;

3° Het proces-verbaal vermeldt nauwkeurig het tijdstip waarop het verhoor wordt aangevat, eventueel onderbroken en hervat, alsook beëindigd. Het vermeldt nauwkeurig de identiteit van de personen die in het verhoor, of in een gedeelte daarvan, tussenkomen, en het tijdstip van hun aankomst en vertrek. Het vermeldt ook de bijzondere omstandigheden en alles wat op de verklaring of de omstandigheden waarin zij is afgelegd, een bijzonder licht kan werpen.

Aan het einde van het verhoor geeft men de ondervraagde persoon het proces-verbaal van zijn verhoor te lezen, tenzij hij vraagt dat het hem wordt voorgelezen. Er wordt hem gevraagd of hij zijn verklaringen wil verbeteren of daaraan iets wil toevoegen.

Indien de ondervraagde persoon zich in een andere taal dan die van de procedure wenst uit te drukken, wordt ofwel een beroep gedaan op een beëdigde tolk, ofwel worden zijn verklaringen genoteerd in zijn taal, ofwel wordt hem gevraagd zelf zijn verklaring te noteren. Zo het verhoor plaatsheeft met bijstand van een tolk worden zijn identiteit en hoedanigheid vermeld.

Het proces-verbaal van verhoor geeft de tekst van dit artikel weer.

Art. 64. Overhandiging van een kopie van de tekst van het verhoor aan de gehoorde persoon

Onverminderd de bepalingen in bijzondere wetten delen de sociaal inspecteurs die een persoon ondervragen, deze persoon mee dat hij kosteloos een kopie van de tekst van zijn verhoor kan verkrijgen.

Deze kopie wordt hem onmiddellijk of binnen de maand overhandigd of toegezonden.

Evenwel kan de door de Koning aangeduide ambtenaar, met een met redenen omklede beslissing, het tijdstip van deze mededeling uitstellen voor een éénmaal hernieuwbare termijn van ten hoogste drie maanden. Deze beslissing wordt opgenomen in het dossier.

Het proces-verbaal van verhoor geeft de tekst van dit artikel weer.

b) qu'elle peut demander qu'il soit procédé à toute mesure relevant du pouvoir des inspecteurs sociaux en vertu du présent code;

c) que ses déclarations peuvent être utilisées comme preuve en justice;

2° Toute personne interrogée peut utiliser les documents en sa possession, sans que cela puisse entraîner le report de l'interrogatoire. Elle peut, lors de l'interrogatoire ou ultérieurement, exiger que ces documents soient joints au procès-verbal d'audition;

3° Le procès-verbal mentionne avec précision l'heure à laquelle l'audition prend cours, est éventuellement interrompue, reprend, et prend fin. Il mentionne avec précision l'identité des personnes qui interviennent à l'interrogatoire ou à une partie de celui-ci ainsi que le moment de leur arrivée et de leur départ. Il mentionne également les circonstances particulières et tout ce qui peut éclairer d'un jour particulier la déclaration ou les circonstances dans lesquelles elle a été faite.

A la fin de l'audition, le procès-verbal est donné en lecture à la personne interrogée, à moins que celle-ci ne demande que lecture lui en soit faite. Il lui est demandé si ses déclarations ne doivent pas être corrigées ou complétées.

Si la personne interrogée souhaite s'exprimer dans une autre langue que celle de la procédure, soit il est fait appel à un interprète assermenté, soit il est noté ses déclarations dans sa langue, soit il lui est demandé de noter elle-même sa déclaration. Si l'interrogatoire a lieu avec l'assistance d'un interprète, son identité et sa qualité sont mentionnées.

Le procès verbal d'audition reproduit le texte du présent article.

Art. 64. La remise d'une copie du texte de l'audition à la personne entendue

Sans préjudice des dispositions des lois particulières, les inspecteurs sociaux qui interrogent une personne l'informent qu'elle peut demander une copie du texte de son audition, qui lui est délivrée gratuitement.

Cette copie lui est remise ou adressée immédiatement ou dans le mois.

Toutefois, le fonctionnaire désigné par le Roi peut, par décision motivée, retarder le moment de cette communication pendant un délai de trois mois maximum renouvelable une fois. Cette décision est déposée au dossier.

Le procès-verbal d'audition reproduit le texte du présent article.

HOOFDSTUK 2

Processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Art. 65. Het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Ieder proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek bevat minstens de volgende gegevens:

- 1° de identiteit van de verbaliserende ambtenaar;
- 2° de bepaling waaraan de verbaliserende ambtenaar zijn bevoegdheid tot optreden ontleent;
- 3° de plaats en de datum van de inbreuk;
- 4° de identiteit van de vermoedelijke dader en van de betrokkenen;
- 5° de wetsbepaling waarop inbreuk werd gepleegd;
- 6° een beknopt relaas van de feiten met betrekking tot de gepleegde inbreuken;
- 7° de datum en de plaats van opstelling van het proces-verbaal, het eventuele verband met andere processen-verbaal, en desgevallend een overzicht van de bijlagen.

De Koning kan algemene vormregels opstellen die toepasselijk zijn voor de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk.

Art. 66. De mededeling van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

Het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk wordt overgemaakt aan het openbaar ministerie.

Een exemplaar van het proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek wordt bezorgd aan de bevoegde administratie, bedoeld in artikel 71.

Een afschrift wordt bezorgd aan de vermoedelijke dader van de inbreuk alsook eventueel aan zijn werkgever. Bij gebrek aan een afschrift kunnen zij te allen tijde een kopie bekomen hetzij bij de overheid die het proces-verbaal heeft opgesteld, hetzij bij de bevoegde administratie.

Art. 67. De bijzondere bewijskracht van de processen-verbaal tot vaststelling van een inbreuk

De processen-verbaal die opgesteld zijn door de sociaal inspecteurs hebben bewijskracht tot het tegendeel bewezen is, voor zover een afschrift ervan ter kennis wordt gebracht van de vermoedelijke dader van de

CHAPITRE 2

Les procès-verbaux constatant une infraction

Art. 65. Le procès-verbal constatant une infraction

Tout procès-verbal constatant une infraction aux dispositions du présent code contient au moins les données suivantes:

- 1° l'identité du fonctionnaire verbalisant;
- 2° la disposition en vertu de laquelle le fonctionnaire verbalisant est compétent pour agir;
- 3° le lieu et la date de l'infraction;
- 4° l'identité de l'auteur présumé et des personnes intéressées;
- 5° la disposition légale violée;
- 6° un exposé succinct des faits en rapport avec les infractions commises;
- 7° les date et lieu de rédaction du procès-verbal, le lien éventuel avec d'autres procès-verbaux, et le cas échéant, l'inventaire des annexes.

Le Roi peut établir des règles générales de formes applicables aux procès-verbaux de constatation d'une infraction.

Art. 66. La communication du procès-verbal constatant une infraction

Le procès-verbal constatant une infraction est transmis au ministère public.

Un exemplaire du procès-verbal constatant une infraction aux dispositions du présent code est transmis à l'administration compétente, visée à l'article 71.

Une copie en est communiquée à l'auteur présumé de l'infraction ainsi que, le cas échéant, à son employeur. À défaut, ceux-ci ont, à tout moment, le droit d'en obtenir une copie, soit auprès de l'autorité qui a dressé le procès-verbal, soit auprès de l'administration compétente.

Art. 67. La force probante particulière des procès-verbaux constatant une infraction

Les procès-verbaux dressés par les inspecteurs sociaux font foi jusqu'à preuve du contraire pour autant qu'une copie en soit transmise à l'auteur présumé de l'infraction et, le cas échéant, à son employeur, dans un

inbreuk en, in voorkomend geval, van zijn werkgever binnen een termijn van veertien dagen die aanvangt de dag na de vaststelling van de inbreuk.

Wanneer de vermoedelijke dader van de inbreuk of de werkgever niet kan worden geïdentificeerd op de dag van de vaststelling van de inbreuk begint de termijn van veertien dagen te lopen op de dag waarop de sociaal inspecteurs de vermoedelijke dader van de inbreuk met zekerheid konden identificeren.

Wanneer de vervaldag, die inbegrepen is in die termijn, een zaterdag, zondag of feestdag is, wordt deze verplaatst naar de eerst volgende werkdag.

Voor de toepassing van de termijn bedoeld in het eerste lid, vormen het geven van een waarschuwing, het verlenen van een termijn om zich in regel te stellen of het nemen van maatregelen bedoeld bij de artikelen 22 tot 49, geen vaststelling van de overtreding.

Art. 68. De draagwijdte van de bijzondere bewijskracht

De materiële vaststellingen die gedaan zijn in een proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk door de sociaal inspecteurs van een inspectiedienst kunnen met hun bewijskracht gebruikt worden door de sociaal inspecteurs van dezelfde dienst, andere inspectiediensten of door de ambtenaren die belast zijn met het toezicht op de naleving van andere wetgevingen.

TITEL 4

De vervolging van de inbreuken

HOOFDSTUK 1

De verschillende regels voor de vervolging van de inbreuken

Art. 69. Vervolging vanwege het openbaar ministerie

Onverminderd de rechten van de burgerlijke partij, kunnen de inbreuken die gestraft worden met een sanctie van niveau 2, 3 of 4 en vermeld zijn in Boek II op initiatief van het openbaar ministerie aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging voor de correctionele rechtbank, tot een minnelijke schikking tot een bemiddeling in strafzaken bedoeld bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering of tenslotte ook tot de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering.

délai de quatorze jours prenant cours le lendemain du jour de la constatation de l'infraction.

Lorsque l'auteur présumé de l'infraction ou l'employeur ne peut pas être identifié le jour de la constatation de l'infraction, le délai de quatorze jours commence à courir le jour où l'auteur présumé de l'infraction a pu être identifié de façon certaine par les inspecteurs sociaux.

Lorsque le jour de l'échéance, qui est compris dans ce délai, est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, il est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Pour l'application du délai visé à l'alinéa 1er, l'avertissement, la fixation d'un délai pour se mettre en ordre ou l'adoption d'une des mesures visées aux articles 22 à 49, n'emporte pas la constatation de l'infraction.

Art. 68. L'étendue de la force probante particulière

Les constatations matérielles faites dans un procès-verbal constatant une infraction par les inspecteurs sociaux d'un service d'inspection peuvent être utilisées, avec leur force probante, par les inspecteurs sociaux du même service, des autres services d'inspection ou par les fonctionnaires chargés de la surveillance du respect d'autres législations.

TITRE 4

La poursuite des infractions

CHAPITRE 1er

Les différentes modalités de poursuite des infractions

Art. 69. Les modalités des poursuites du ministère public

Sans préjudice des droits de la partie civile, les infractions punies d'une sanction de niveau 2, 3 ou 4 et visées au Livre II peuvent donner lieu, sur l'initiative du ministère public, à une poursuite pénale devant le tribunal correctionnel, à l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent, à une médiation pénale visée à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle ou enfin à une action visée à l'article 138bis, § 2, alinéa 1er du Code judiciaire.

Art. 70. Vervolging vanwege de bevoegde administratie

De inbreuken die gestraft worden met een sanctie van niveau 1 en vermeld zijn in Boek II kunnen op initiatief van de bevoegde administratie aanleiding geven tot een administratieve geldboete, een schuldigverklaring of een klassering zonder gevolg.

De bevoegde administratie beschikt over dezelfde bevoegdheden wanneer het openbaar ministerie afziet van vervolging van de dader van een inbreuk die gestraft wordt met een sanctie van niveau 2, 3 of 4 en die vermeld is in Boek II.

Art. 71. De bevoegde overheid

De Koning wijst, op de voordracht van de bevoegde ministers, de bevoegde administratie en de ambtenaren van deze administratie aan die gemachtigd zijn om administratieve geldboeten op te leggen.

Art. 72. De voorrang van de strafrechtelijke vervolging

De strafrechtelijke vervolging sluit de toepassing van een administratieve geldboete uit, zelfs als ze afgesloten wordt met een vrijspraak.

De minnelijke schikking, de bemiddeling in strafzaken bedoeld bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering of de rechtsvordering die uitgaat van het openbaar ministerie krachtens artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek sluiten eveneens de toepassing van een administratieve geldboete uit.

HOOFDSTUK 2

Het openbaar ministerie

Art. 73. De kennisgeving van de beslissingen vanwege het openbaar ministerie

Het openbaar ministerie bezorgt aan de bevoegde administratie een kennisgeving van zijn beslissing om al dan niet strafrechtelijke vervolging in te stellen, een minnelijke schikking of een bemiddeling in strafzaken bedoeld bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering voor te stellen of de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering in te stellen.

Wanneer het openbaar ministerie afziet van strafvervolging, minnelijke schikking, bemiddeling in strafzaken bedoeld bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering of de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van

Art. 70. Les modalités des poursuites de l'administration compétente

Les infractions punies d'une sanction de niveau 1 visées au Livre II peuvent donner lieu, à l'initiative de l'administration compétente, à une amende administrative, à une déclaration de culpabilité ou à un classement sans suite.

L'administration compétente dispose des mêmes pouvoirs lorsque le ministère public renonce à poursuivre l'auteur d'une infraction punie d'une sanction de niveau 2, 3 ou 4 visée au Livre II.

Art. 71. L'administration compétente

Le Roi, sur proposition des ministres compétents, désigne l'administration compétente et les fonctionnaires de cette administration habilités à infliger les amendes administratives.

Art. 72. La priorité des poursuites pénales

Les poursuites pénales excluent l'application d'une amende administrative même si un acquittement les clôture.

L'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent, la médiation pénale visée à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle ou l'action exercée par le ministère public en vertu de l'article 138bis, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire excluent également l'application d'une amende administrative.

CHAPITRE 2

Le ministère public

Art. 73. La notification des décisions du ministère public

Le ministère public notifie à l'administration compétente sa décision d'intenter ou non les poursuites pénales, de proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou une médiation pénale visée à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle ou d'exercer l'action visée à l'article 138bis, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Lorsque le ministère public renonce à intenter les poursuites pénales, à proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou une médiation pénale visée à l'article 216ter du Code

het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering of wanneer het openbaar ministerie geen beslissing heeft genomen binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de dag van ontvangst van het proces-verbaal waarin de inbreuk werd vastgesteld, beslist de bevoegde administratie of de procedure voor de administratieve geldboete moet worden opgestart.

Art. 74. Afschrift van het aanvullend opsporingsonderzoek

Indien het openbaar ministerie afziet van strafvervolgging, minnelijke schikking, bemiddeling in strafzaken bedoeld bij artikel 216ter van het Wetboek van Strafvordering of de in artikel 138bis, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsvordering, bezorgt het een afschrift van de procedurestukken van het aanvullend opsporingsonderzoek aan de bevoegde administratie.

HOOFDSTUK 3

Administratieve vervolging

Afdeling 1

Algemeen

Art. 75. Definities

Voor de toepassing van dit hoofdstuk en de uitvoeringsmaatregelen ervan, verstaat men onder:

1° «overtreder»: personen aan wie een administratieve geldboete kan worden opgelegd;

2° «bevoegde administratie»: de administratie en ambtenaren die door de Koning aangesteld zijn om administratieve geldboeten op te leggen.

Art. 76. Onafhankelijkheid met betrekking tot het opleggen van administratieve geldboeten en belangenconflicten

De bevoegde administratie en de ambtenaren die binnen de desbetreffende administratie aangesteld zijn om de administratieve geldboeten op te leggen, dienen die bevoegdheid uit te oefenen onder voorwaarden die hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid waarborgen.

Deze ambtenaren mogen geen beslissing nemen in een dossier waarin ze reeds zijn opgetreden in een andere hoedanigheid, noch enig belang hebben in de ondernemingen die betrokken zijn in de procedure.

d'instruction criminelle ou à exercer l'action visée à l'article 138bis, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire, ou si le ministère public n'a pas pris de décision dans un délai de six mois à compter du jour de la réception du procès-verbal de constatation de l'infraction, l'administration compétente décide s'il y a lieu d'entamer la procédure d'amende administrative.

Art. 74. La copie de l'enquête complémentaire

Si le ministère public renonce à intenter les poursuites pénales, à proposer l'extinction de l'action publique moyennant le paiement d'une somme d'argent ou une médiation pénale visée à l'article 216ter du Code d'instruction criminelle ou à exercer l'action visée à l'article 138bis, § 2, alinéa 1er du Code judiciaire, il envoie une copie des pièces de procédure de l'enquête complémentaire à l'administration compétente.

CHAPITRE 3

La poursuite administrative

Section 1er

Généralités

Art. 75. Les définitions

Pour l'application du présent chapitre et de ses mesures d'exécution, on entend par:

1° «contrevenant»: les personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée;

2° «administration compétente»: l'administration et les fonctionnaires désignés par le Roi pour infliger les amendes administratives.

Art. 76. L'indépendance pour infliger des amendes administratives et les conflits d'intérêt

L'administration compétente ainsi que les fonctionnaires désignés pour infliger les amendes administratives au sein de cette administration doivent exercer cette compétence dans des conditions garantissant leur indépendance et leur impartialité.

Ces fonctionnaires ne peuvent prendre de décision dans un dossier dans lequel ils sont déjà intervenus dans une autre qualité, ni avoir un intérêt dans les entreprises concernées par la procédure.

Art. 77. De griffie van de administratieve geldboeten

De bevoegde administratie beschikt over een griffie.

De Koning bepaalt de taken en nadere regels voor haar werking.

Afdeling 2

Bevoegdheden van de bevoegde administratie

Art. 78. Bijkomende inlichtingen

De bevoegde administratie kan van de bevoegde ministers, overheidsinstellingen of overheidsdiensten de noodzakelijke administratieve inlichtingen vragen om te kunnen beschikken over alle elementen die haar in staat moeten stellen om met volledige kennis van zaken een beslissing te nemen over het gevolg dat aan het dossier in behandeling moet worden gegeven.

Daartoe moeten alle overheidsdiensten met inbegrip van de parketten, griffies van hoven en rechtbanken, sociale inspecties en politie, alle diensten van provincies, agglomeraties, gemeentefederaties, gemeenten, verenigingen waartoe ze behoren, de overheidsinstellingen die ervan afhangen, alsook van alle overheidsinstellingen en meewerkende instellingen van sociale zekerheid, ingaan op het verzoek van de bevoegde administratie om haar alle inlichtingen te verstrekken en haar kopies te bezorgen, onder eender welke vorm, van alle informatiedragers die haar in staat moeten stellen om met volledige kennis van zaken te beslissen over het gevolg dat aan het dossier in behandeling moet worden gegeven.

De voornoemde diensten zijn verplicht om de inlichtingen en afschriften kosteloos te bezorgen.

Een samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de gemeenschappen en gewesten, zoals bedoeld in artikel 92*bis*, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, regelt de mededeling van inlichtingen aan de bevoegde administratie door de diensten van de Gemeenschappen en Gewesten, alsmede de kosten die er betrekking op hebben.

De inlichtingen en informatiedragers verkregen tijdens de uitvoering van de taken opgelegd door de rechterlijke overheid mogen evenwel enkel worden meegedeeld met de uitdrukkelijke machtiging van de rechterlijke overheid.

Art. 77. Le greffe des amendes administratives

Il y a un greffe au sein de l'administration compétente.

Le Roi en détermine les tâches et les modalités de fonctionnement.

Section 2

Les pouvoirs de l'administration compétente

Art. 78. Les renseignements complémentaires

L'administration compétente peut requérir des ministres compétents ou des institutions ou services publics compétents, les renseignements administratifs nécessaires pour disposer de tous les éléments lui permettant de décider en pleine connaissance de cause des suites à donner au dossier qu'elle traite.

À cette fin, tous les services de l'État, y compris les parquets, les greffes des cours et tribunaux, les inspections sociales et la police, tous les services des provinces, des agglomérations, des fédérations de communes, des communes, des associations dont elles font partie, des institutions publiques qui en dépendent, ainsi que de toutes les institutions publiques et les institutions coopérantes de sécurité sociale, sont tenus, vis-à-vis de l'administration compétente et à sa demande, de lui fournir tous renseignements, ainsi que de lui produire des copies, sous n'importe quelle forme, de tous les supports d'information pour disposer de tous les éléments lui permettant de décider en toute connaissance de cause des suites à donner au dossier qu'elle traite.

Les services précités sont tenus de fournir sans frais ces renseignements et copies.

Un accord de coopération entre l'État, les communautés et les régions, visé à l'article 92*bis*, § 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles, règle la communication des renseignements à l'administration compétente par les services des communautés et des régions ainsi que les frais y afférents.

Toutefois, tous renseignements, tous supports d'information recueillis à l'occasion de l'exécution de devoirs prescrits par l'autorité judiciaire ne peuvent être communiqués qu'avec l'autorisation expresse de celle-ci.

Afdeling 3*Verweermiddelen*

Art. 79. Uitnodiging tot indiening van verweermiddelen

De overtreder wordt bij een ter post aangetekende brief verzocht om zijn verweermiddelen in te dienen. Deze brief vermeldt de volgende gegevens:

1° de referenties van het proces-verbaal tot vaststelling van de inbreuk en houdende het relaas van de feiten die aan de basis liggen van de aanvang van de procedure;

2° het recht van de overtreder om zijn verweermiddelen schriftelijk of mondeling in te dienen binnen een termijn van dertig dagen die ingaat vanaf de dag van de kennisgeving namelijk op de dag dat de aangetekende brief door de postdiensten aangeboden is aan de geadresseerde in persoon, op zijn hoofdverblijfplaats of op de maatschappelijke zetel;

3° het recht om zich te laten bijstaan door een raadsman;

4° het adres van de bevoegde administratie waar de overtreder zijn dossier kan inzien, alsmede de openingsuren gedurende welke hij hiervoor bij de bevoegde administratie terecht kan;

5° het recht van de overtreder of van zijn raadsman op een afschrift van het dossier;

6° de adressen en openingsuren van de gewestelijke kantoren van de administraties die belast zijn met het toezicht op de desbetreffende wetgevingen, met het oog op het indienen van de verweermiddelen;

7° postadres en e-mailadres van de bevoegde administratie alsook de openingsuren ervan, met het oog op het indienen van de verweermiddelen.

Indien de overtreder verzuimd heeft om de aangetekende brief bij de post af te halen binnen de vastgestelde termijn, kan de bevoegde administratie hem bij gewone brief, ter informatie, nog een tweede uitnodiging toesturen om zijn verweermiddelen in te dienen.

Deze tweede uitnodiging doet geen nieuwe termijn van dertig dagen lopen voor het indienen van verweermiddelen.

Art. 80. Indienen van de verweermiddelen

De verweermiddelen kunnen schriftelijk, inbegrepen via e-mail, worden ingediend.

Ze kunnen ook mondeling worden ingediend bij hetzij de bevoegde administratie, hetzij één van de gewestelijke kantoren van de administraties die belast zijn met het toezicht op de desbetreffende wetgevingen. Deze

Section 3*Les moyens de défense*

Art. 79. L'invitation à présenter des moyens de défense

Le contrevenant est invité, par une lettre recommandée à la poste, à présenter ses moyens de défense. Cette lettre communique les informations suivantes:

1° les références du procès-verbal qui constate l'infraction et relate les faits à propos desquels la procédure est entamée;

2° le droit pour le contrevenant d'exposer ses moyens de défense par écrit ou oralement dans un délai de trente jours à compter du jour de la notification, à savoir, le jour où la lettre recommandée a été présentée par les services de la poste à la personne du destinataire ou à son domicile ou au siège social;

3° le droit de se faire assister d'un conseil;

4° l'adresse de l'administration compétente où le contrevenant peut consulter son dossier ainsi que les heures d'ouverture au cours desquelles il est en droit de le consulter;

5° le droit pour le contrevenant ou pour son conseil d'obtenir une copie du dossier

6° les adresses et heures d'ouverture des bureaux régionaux des administrations chargées de la surveillance des législations concernées en vue de la présentation des moyens de défense;

7° les adresses postale et électronique de l'administration compétente ainsi que ses heures d'ouverture en vue de la présentation des moyens de défense.

Si le contrevenant a omis de retirer la lettre recommandée à la poste dans le délai requis, l'administration compétente peut encore lui envoyer, par pli ordinaire, à titre informatif, une seconde invitation à présenter ses moyens de défense.

Cette seconde invitation ne fait pas courir un nouveau délai de trente jours pour introduire des moyens de défense.

Art. 80. La présentation des moyens de défense

Les moyens de défense peuvent être présentés par écrit, y compris par courrier électronique.

Ils peuvent aussi être présentés oralement, soit auprès de l'administration compétente, soit auprès d'un des bureaux régionaux des administrations chargées de la surveillance des législations concernées. Ces derniers

laatstst bezorgen deze onverwijld aan de bevoegde administratie na er akte te hebben van genomen.

Art. 81. Inzage in het dossier

De bevoegde administratie stelt het dossier met betrekking tot de inbreuken welke aanleiding kunnen geven tot een administratieve geldboete ter beschikking van de overtreder of diens raadsman, zodat hij het kan raadplegen op de griffie en, op diens verzoek, geeft hij toelating om een kopie te maken van voormelde stukken van het dossier. Artikel 460ter van het Strafwetboek is toepasselijk op de overtreder die gelijkgesteld wordt met de in verdenking gestelde met het oog op de toepassing van die bepaling.

De kosten van de kopies zijn ten laste van de overtreder. Het tarief wordt vastgesteld door de Koning.

Art. 82. De vertegenwoordiging bij het bevoegde bestuur door een afgevaardigde van een representatieve organisatie

De afgevaardigde van een representatieve organisatie van werknemers die een schriftelijke volmacht heeft, kan de arbeider of de bediende bij het bevoegde bestuur vertegenwoordigen en in zijn naam alle handelingen verrichten die bij deze vertegenwoordiging horen.

Afdeling 4

Beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete

Art. 83. Verjaringstermijn

De daden van onderzoek of van vervolging, met inbegrip van de kennisgevingen van de beslissingen van het openbaar ministerie omtrent het al dan niet instellen van strafvervolging en het verzoek ten aanzien van de overtreder om verweermiddelen in te dienen, verricht binnen de in het eerste lid gestelde termijn, stuiten de loop ervan. Met die daden vangt een nieuwe termijn van gelijke duur aan, zelfs ten aanzien van personen die daarbij niet betrokken waren.

Art. 84. Inachtneming van de termijn om verweermiddelen in te dienen

De administratieve geldboete mag niet worden opgelegd vóór het eind van de termijn als vermeld onder artikel 79, of vóór het schriftelijk of mondeling verweer van de overtreder, wanneer dit wordt ingediend vóór het einde van de voormelde termijn.

les transmettent sans délai à l'administration compétente après en avoir pris acte.

Art. 81. La consultation du dossier

L'administration compétente met à la disposition du contrevenant ou de son avocat le dossier relatif aux infractions pouvant donner lieu à l'application de l'amende administrative afin qu'il le consulte au greffe et elle l'autorise, sur demande, à prendre la copie des pièces du dossier. L'article 460ter du Code pénal est applicable au contrevenant qui est assimilé à l'inculpé en vue de l'application de cette disposition.

Les frais des copies sont à charge du contrevenant. Le tarif en est établi par le Roi.

Art. 82. La représentation auprès de l'administration compétente par un délégué d'une organisation représentative

Le délégué d'une organisation représentative de travailleurs, porteur d'une procuration écrite, peut représenter l'ouvrier ou l'employé auprès de l'administration compétente et accomplir en son nom les diligences que cette représentation comporte.

Section 4

La décision infligeant une amende administrative

Art. 83. Le délai de prescription

Les actes d'instruction ou de poursuites, y compris les notifications des décisions du ministère public d'intenter des poursuites pénales ou de ne pas poursuivre et l'invitation au contrevenant de présenter des moyens de défense, accomplis dans le délai déterminé à l'alinéa 1er, en interrompent le cours. Ces actes font courir un nouveau délai d'égale durée, même à l'égard des personnes qui n'y sont pas impliquées.

Art. 84. Le respect du délai de présentation des moyens de défense

L'amende administrative ne peut être infligée avant l'échéance du délai prévu à l'article 79 ou avant la défense écrite ou orale du contrevenant, lorsque celle-ci est présentée avant la fin du délai précité.

Art. 85. Redelijke termijn

Indien de duur van de vervolging door de bevoegde administratie de redelijke termijn overschrijdt, kan deze zich beperken tot een eenvoudige schuldigverklaring of een administratieve geldboete opleggen die lager is dan het wettelijk minimum.

Art. 86. Beslissing

De beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete is met redenen omkleed. Ze omvat onder andere de overwegingen die feitelijk en rechtens aan de basis liggen aan de beslissing, enerzijds als antwoord op de ingediende verweermiddelen en anderzijds als motivering voor het bedrag van de administratieve geldboete.

Ze omvat daarenboven de volgende elementen:

- 1° de bepalingen die de rechtsgrond ervan uitmaken;
- 2° de referenties van het proces-verbaal tot vaststelling van de inbreuk en houdende het relaas van de feiten die aan de basis lagen van de aanvang van de procedure;
- 3° de datum van het verzoek tot indiening van de verweermiddelen;
- 4° het bedrag van de administratieve geldboete;
- 5° de bepalingen van artikel 91, eerste en tweede lid, met betrekking tot de betaling van de geldboete;
- 6° de bepaling van artikel 89 betreffende het beroep tegen de beslissing.

Art. 87. Kennisgeving van de beslissing

De kennisgeving van de beslissing wordt aan de overtreder verzonden bij een ter post aangetekende brief overeenkomstig artikel 79, tweede lid, samen met een verzoek tot betaling van de boete binnen de termijn bepaald bij artikel 91.

De kennisgeving doet de strafvordering vervallen.

Indien de overtreder verzuimd heeft om de aange tekende brief bij de post af te halen binnen de vastgestelde termijn, kan de bevoegde administratie hem ter informatie bij gewone brief een afschrift van de beslissing toezenden.

Art. 88. Uitvoerbare kracht

De beslissing heeft uitvoerbare kracht na afloop van een termijn van drie maanden vanaf zijn kennisgeving.

Art. 85. Le délai raisonnable

Si la durée des poursuites dépasse le délai raisonnable, l'administration compétente peut se limiter à une simple déclaration de culpabilité ou infliger une amende administrative inférieure au minimum prévu par la loi.

Art. 86. La décision

La décision infligeant l'amende administrative est motivée. Elle contient, entre autres, les considérations de droit et de fait pour, d'une part, répondre aux moyens de défense présentés et, d'autre part, motiver le montant de l'amende administrative.

Elle comprend, en outre, notamment les éléments suivants:

- 1° les dispositions qui lui servent de base légale;
- 2° les références du procès-verbal constatant l'infraction et relatant les faits à propos desquels la procédure a été entamée;
- 3° la date de l'invitation à présenter des moyens de défense;
- 4° le montant de l'amende administrative;
- 5° les dispositions de l'article 91, alinéas 1er et 2, relatif au paiement de l'amende;
- 6° la disposition de l'article 89 relatif au recours contre la décision.

Art. 87. La notification de la décision

La décision est notifiée au contrevenant par lettre recommandée à la poste conformément à l'article 79, alinéa 2, en même temps qu'une invitation à acquitter l'amende dans le délai visé à l'article 91.

La notification éteint l'action publique.

Si le contrevenant a omis de retirer la lettre recommandée à la poste dans le délai requis, l'administration compétente peut lui envoyer, à titre informatif, une copie de la décision par pli ordinaire.

Art. 88. La force exécutoire

La décision a force exécutoire à l'expiration d'un délai de trois mois à compter de sa notification.

Afdeling 5

Beroep

Art. 89. Vorm, termijn en omvang van het beroep

De overtreder die de beslissing van de bevoegde administratie betwist, tekent op straffe van verval binnen een termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing beroep aan bij de arbeidsrechtbank bij wege van een verzoekschrift.

Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing.

Het beroep tegen de beslissing van de bevoegde administratie maakt het geschil zelf aanhangig bij de arbeidsrechtbank zonder dat deze laatste het bedrag van de administratieve geldboeten mag verhogen.

Art. 90. Bewijslast

De regels inzake bewijslast die gelden voor de strafrechtspleging zijn van toepassing op de beroepsprocedure voor de arbeidsrechtbank en het arbeidshof.

Afdeling 6

Betaling van de administratieve geldboete

Art. 91. Betalingstermijn en betalingswijze

De administratieve geldboete moet betaald worden binnen een termijn van drie maanden, die ingaat op de dag van de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van de administratieve geldboete of op de dag waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.

De bevoegde administratie kan evenwel de overtreder op diens verzoek en indien daartoe aanleiding bestaat een langere termijn toekennen die geenszins de verjaaringstermijn van de rechtsvordering tot invordering van de geldboete zoals bedoeld bij artikel 93 mag overschrijden. In dat geval deelt de bevoegde administratie het afbetalingsplan schriftelijk mee aan de overtreder.

De administratieve geldboete wordt betaald via storting of overschrijving op de rekening(en) die zijn bepaald door de Koning.

De Koning kan de betalingsmodaliteiten voor de opgelegde administratieve geldboeten bepalen.

Section 5

Le recours

Art. 89. Les forme, délai et étendue du recours

Le contrevenant qui conteste la décision de l'administration compétente introduit, à peine de forclusion, un recours par voie de requête devant le tribunal du travail dans un délai de trois mois à compter de la notification de la décision.

Ce recours suspend l'exécution de la décision.

L'appel contre la décision de l'administration compétente saisit du fond du litige le tribunal du travail sans pour autant que ce dernier puisse augmenter le montant de l'amende administrative.

Art. 90. La charge de la preuve

Les règles de la procédure pénale relatives à la charge de la preuve sont applicables à la procédure de recours devant le tribunal et la cour du travail.

Section 6

Le paiement de l'amende administrative

Art. 91. Le délai et le mode de paiement

L'amende administrative doit être payée dans un délai de trois mois à compter du jour de la notification de la décision infligeant l'amende administrative ou à compter du jour où la décision judiciaire est coulée en force de chose jugée.

L'administration compétente peut toutefois accorder au contrevenant, sur sa demande et s'il y a lieu, un délai plus long, qui ne pourra en aucun cas dépasser le délai de prescription de l'action en récupération de l'amende visé à l'article 93. Dans ce cas, l'administration compétente communique par écrit, au contrevenant, le plan d'apurement.

L'amende administrative est acquittée par versement ou virement au(x) compte(s) désigné(s) par le Roi.

Le Roi peut déterminer les modalités de paiement des amendes administratives infligées.

Art. 92. Invordering

Indien de overtreder in gebreke blijft voor de betaling van de administratieve geldboete, hetzij binnen de termijn van drie maanden voorzien in artikel 91, hetzij na een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest of het hem overeenkomstig artikel 91 toegekende afbetalingsplan niet nakomt, dan maakt de bevoegde administratie de zaak aanhangig bij de administratie van het kadaster, registratie en domeinen, met het oog op de invordering van het bedrag van deze geldboete.

Met het oog hierop maakt de bevoegde administratie een kopie van de administratieve beslissing en eventueel van het in kracht van gewijsde gegane vonnis of het arrest, over aan de administratie van het kadaster, registratie en domeinen.

De door de administratie van het kadaster, registratie en domeinen in te stellen vervolgingen gebeuren overeenkomstig van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat.

Art. 93. De verjaring van de rechtsvordering tot invordering

De rechtsvordering tot invordering van de administratieve geldboete verjaart tien jaar na de dag waarop geen beroep meer kan worden aangetekend tegen de beslissing van de bevoegde administratie.

Art. 94. Het verval van rechtsvordering van de administratie

Door de betaling van de geldboete vervalt de rechtsvordering van de bevoegde administratie.

Afdeling VII

Bestemming van de administratieve geldboeten

Art. 95. Bestemming van de administratieve geldboeten

De bevoegde administratie en de administratie van het kadaster, registratie en domeinen, maken elk jaar 50% van het ontvangen bedrag van de administratieve geldboeten over aan de RSZ-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, eerste lid, 2°, van de wet van 27 juni 1969 ter herziening van de besluitwet betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Het saldo wordt aan de Schatkist overgemaakt.

Art. 92. Le recouvrement

Si le contrevenant demeure en défaut de payer l'amende administrative, soit dans le délai de trois mois prévu à l'article 91, soit après un jugement ou un arrêt coulé en force de chose jugée ou ne respecte pas le plan d'apurement qui lui a été accordé en vertu de l'article 91, l'administration compétente saisit l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines en vue du recouvrement du montant de cette amende.

A cet effet, l'administration compétente transmet une copie de la décision administrative à l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines et, le cas échéant, du jugement ou de l'arrêt coulé en force de chose jugée.

Les poursuites à intenter par l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines se déroulent conformément à la loi du 22 mai 2003 portant organisation du budget et de la comptabilité de l'État fédéral.

Art. 93. La prescription de l'action en récupération

L'action en récupération de l'amende administrative se prescrit par dix ans à dater du jour où la décision de l'administration compétente n'est plus susceptible de recours.

Art. 94. L'extinction de l'action de l'administration

Le paiement de l'amende met fin à l'action de l'administration compétente.

Section VII

L'affectation des amendes administratives

Art. 95. L'affectation des amendes administratives

L'administration compétente et l'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines versent chaque année 50% du montant des amendes administratives perçues à l'ONSS-Gestion globale visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Le solde est versé au Trésor.

TITEL 5

Bijzondere bepalingen

HOOFDSTUK I

Mededelingen van de beslissingen en gegevens

Art. 96. Mededeling van inlichting door het openbaar ministerie

De procureur des Konings die een strafzaak behandelt, waarvan het onderzoek ernstige aanwijzingen vertoont van inbreuken op de bepalingen van dit Wetboek, brengt de arbeidsauditeur hiervan op de hoogte

Art. 97. Mededeling van de beslissing inzake de strafvordering

§ 1. De inspectiedienst die het proces-verbaal heeft opgesteld wordt geïnformeerd van elke genomen beslissing over de strafvordering uit hoofde van een inbreuk op de wetgevingen waarop hij toezicht uitoefent.

Deze informatie wordt gegeven binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, het openbaar ministerie of de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

§ 2. Elke beslissing genomen over de strafvordering uit hoofde van een inbreuk op de bepalingen van dit Wetboek wordt eveneens ter kennis gebracht van de bevoegde administratie.

Deze informatie wordt gegeven binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, het openbaar ministerie of de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

Een kopie van de beslissing wordt toegestuurd aan de bevoegde administratie als deze er om verzoekt, naargelang het geval, door de griffier van de rechtbank van eerste aanleg of het Hof van Beroep die ze heeft uitgesproken.

§ 3. Bij een veroordeling voor de feiten die vermeld zijn onder artikelen 157, 158, 181, 187, 190, 1° tot 3° en 7°, 192, 213 en 214, ten laste van de werkgever, zijn aangestelden of lasthebbers, wordt een afschrift van het vonnis of arrest verzonden naar de Commissie die ingesteld is bij artikel 13 van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, en naar de Commissies die ingesteld zijn door de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek van

TITRE 5

Les dispositions particulières

CHAPITRE 1er

Les communications des décisions et d'information

Art. 96. La communication de renseignement par le ministère public

Le procureur du Roi qui traite une affaire pénale dont l'examen fait apparaître des indices sérieux d'infractions aux dispositions du présent code, en informe l'auditeur du travail.

Art. 97. La communication de la décision sur l'action publique

§ 1er. Le service d'inspection qui a dressé le procès-verbal est informé de toute décision rendue sur l'action publique du chef d'infraction aux législations dont il exerce la surveillance.

Cette information est donnée dans le mois de la prise de la décision selon le cas, par le ministère public ou le greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

§ 2. Toute décision rendue sur l'action publique du chef d'infraction aux dispositions du présent code fait également l'objet d'une information à l'administration compétente.

Cette information est donnée dans le mois de la prise de la décision selon le cas, par le ministère public ou le greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

Une copie de la décision est transmise à l'administration compétente si elle en fait la demande, selon le cas, par le greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

§ 3. En cas de condamnation pour les faits visés aux articles 157, 158, 181, 187, 190, 1° à 3° et 7°, 192, 213 et 214, à charge de l'employeur, de ses préposés ou de ses mandataires, une copie du jugement ou de l'arrêt est transmise à la Commission instituée par l'article 13 de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code des impôts sur les revenus et de l'article 30bis de la loi du 27 juin 1969

de inkomstenbelastingen en artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 met betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Deze mededeling gebeurt binnen de maand vanaf het nemen van de beslissing door, naar gelang het geval, de griffier van de rechtbank van eerste aanleg ou van het hof van beroep die ze heeft uitgesproken.

Art. 98. Mededeling van de beslissing van de bevoegde administratie

De administratieve of gerechtelijke beslissingen tot oplegging van de administratieve geldboeten, tot schuldigverklaring of tot klassering zonder gevolg van de inbreuk worden door de bevoegde administratie meegedeeld aan de inspectiedienst die het proces-verbaal heeft opgesteld, het openbaar ministerie en de Rijksdienst voor sociale zekerheid.

Indien de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete of tot schuldigverklaring betrekking heeft op feiten bedoeld bij de artikelen 157, 158, 181, 187, 190, 1° tot 3° en 7°, 192, 213 en 214, verzendt de bevoegde administratie een afschrift ervan naar de Commissie die ingesteld is bij artikel 13 van de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken, en naar de commissies die ingesteld zijn door de Koning krachtens artikel 401 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen en artikel 30*bis* van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 met betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders.

Art. 99. Mededeling van gegevens betreffende de invordering

De administratie van het kadaster, registratie en domeinen deelt bij het begin van ieder jaar aan de bevoegde administratie de inlichtingen mee over het voorbije jaar wat betreft de dossiers waarmee zij belast werd, enerzijds, inzake de invordering van de administratieve geldboeten, zowel wat hun totaal bedrag betreft, als wat het bedrag betreft dat in elk afzonderlijk dossier werd geïnd, en, anderzijds, inzake de dossiers die zij definitief zonder gevolg heeft geklasseerd.

révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Cette communication est faite dans le mois de la prise de la décision, selon le cas, par le greffier du tribunal de première instance ou de la cour d'appel qui l'a prononcée.

Art. 98. La communication de la décision de l'administration compétente

Les décisions administratives ou judiciaires infligeant les amendes administratives, déclarant la culpabilité ou par laquelle l'infraction est classée sans suite sont communiquées par l'administration compétente au service d'inspection qui a dressé le procès-verbal, au ministère public et à l'Office national de sécurité sociale.

Si la décision infligeant une amende administrative ou déclarant la culpabilité est relative à des faits visés aux articles 157, 158, 181, 187, 190, 1° à 3° et 7°, 192, 213 et 214, l'administration compétente en transmet une copie à la Commission instituée par l'article 13 de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrégation d'entrepreneurs de travaux et aux commissions instituées par le Roi en vertu de l'article 401 du Code d'impôts sur les revenus et de l'article 30*bis* de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

Art. 99. La communication d'information sur le recouvrement

L'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines communique au début de chaque année à l'administration compétente, les informations de l'année écoulée, d'une part, au sujet du recouvrement des amendes administratives, tant en ce qui concerne leur montant total qu'en ce qui concerne le montant recouvré dans chaque dossier particulier dont elle est chargée, et d'autre part, au sujet des dossiers qu'elle a classés définitivement sans suite.

HOOFDSTUK 2

Bestemming van de strafrechtelijke geldboeten

Art. 100. Bestemming van de strafrechtelijke geldboeten

De administratie van het kadaster, registratie en domeinen maakt elk jaar 50% van het ontvangen bedrag van de strafrechtelijke geldboeten over aan de RSZ-Globaal Beheer, bedoeld in artikel 5, lid 1, 2° van de wet van 27 juni 1969 ter herziening van de Besluitwet van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid van arbeiders.

HOOFDSTUK 3

Adviesraad van het sociaal strafrecht

Art. 101. Adviesraad van het sociaal strafrecht

Bij de minister van Justitie wordt een «Adviesraad van het sociaal strafrecht opgericht», hierna de Adviesraad genoemd.

Art. 102. Opdrachten Adviesraad

De adviesraad heeft de volgende opdrachten:

1° uit eigen beweging of op verzoek van de minister van Justitie, de minister van Werk of de minister van Sociale Zaken studies te wijden aan en adviezen te verstrekken over de juridische, sociaal-economische en administratieve vraagstukken in verband met de toepassing van het sociaal strafrecht;

2° waken over de overeenstemming tussen, enerzijds, de bepalingen van voorstellen en ontwerpen van wet die, rechtstreeks of onrechtstreeks, geheel of gedeeltelijk, betrekking hebben op het sociaal strafrecht, en, anderzijds, de bepalingen van dit wetboek, teneinde de coherentie in deze materie te bewaren; de Adviesraad kan daartoe een advies uitbrengen, uit eigen beweging of op verzoek;

3° advies uitbrengen, uit eigen beweging of op verzoek, over de integratie in dit wetboek van reeds bestaande of van nieuwe wetsbepalingen met betrekking tot het sociaal strafrecht;

4° op verzoek van de Koning advies uit te brengen over de ontwerpen van uitvoeringsbesluit inzake het sociaal strafrecht;

5° de opstelling van het jaarlijks verslag bedoeld bij artikel 104 coördineren.

CHAPITRE 2

L' affectation des amendes pénales

Art. 100. L'affectation des amendes pénales

L'administration du cadastre, de l'enregistrement et des domaines verse chaque année 50% du montant des amendes pénales perçues à l'ONSS-Gestion globale visé à l'article 5, alinéa 1er, 2°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs.

CHAPITRE 3

Le conseil consultatif du droit pénal social

Art. 101. Le Conseil consultatif du droit pénal social

Il est institué auprès du ministre de la Justice un «Conseil consultatif du droit pénal social, ci-après dénommé «le Conseil consultatif».

Art. 102. Les missions du Conseil consultatif

Le Conseil consultatif a les missions suivantes:

1° étudier et formuler des avis, d'initiative ou à la demande du ministre de la Justice, du ministre de l'Emploi ou du ministre des Affaires sociales, sur les questions juridiques, sociaux-économiques et administratives relatives à l'application du droit pénal social;

2° veiller à la concordance entre, d'une part, les dispositions des propositions et des projets de loi qui, de manière directe ou indirecte, en tout ou en partie, ont trait au droit pénal social, et, d'autre part, les dispositions du présent code, afin de maintenir la cohérence en cette matière; le Conseil consultatif peut à cet effet rendre un avis, d'initiative ou à la demande;

3° rendre un avis, d'initiative ou à la demande, sur l'intégration dans le présent code de dispositions légales, déjà existantes ou nouvelles, relatives au droit pénal social;

4° rendre un avis à la demande du Roi sur les projets d'arrêtés d'exécution relatifs au droit pénal social;

5° coordonner la rédaction du rapport annuel visé à l'article 104.

De Koning kan de opdrachten van de Adviesraad uitbreiden bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

Art. 103. Samenstelling en werking Adviesraad

De Koning bepaalt de samenstelling van deze Adviesraad, alsmede de regels inzake de werking ervan.

HOOFDSTUK 4

Jaarlijks Verslag

Art. 104. Jaarlijks Verslag

De minister van Justitie, de minister van Werk en de minister van Sociale Zaken, in samenwerking met de bevoegde overheden, brengen ieder jaar, vóór 30 juni, verslag uit bij de Wetgevende Kamers over de behandeling van de inbreuken op de bepalingen van onderhavig wetboek, vastgesteld en vervolgd in de loop van het afgelopen jaar.

Dit verslag zal eveneens worden toegezonden aan de Directeur-generaal van het Internationaal Arbeidsbureau.

De Koning bepaalt de inhoud van het jaarlijks verslag bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

HOOFDSTUK 5

Burgerlijke partijstelling

Art. 105. Burgerlijke partijstelling vanwege de beroepsorganisaties

De beroepsorganisatie die een partnerschapsovereenkomst heeft gesloten in de zin van artikel 15, kan zich

Le Roi peut étendre les missions du Conseil consultatif par un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

Art. 103. La composition et le fonctionnement du Conseil consultatif

Le Roi détermine la composition de ce Conseil consultatif, ainsi que les règles relatives à son fonctionnement.

CHAPITRE 4

Le rapport annuel

Art. 104. Le rapport annuel

Le ministre de la Justice, le ministre de l'Emploi et le ministre des Affaires sociales, en collaboration avec les autorités compétentes, feront chaque année, avant le 30 juin, rapport aux Chambres législatives sur le traitement réservé aux infractions aux dispositions du présent code, constatées et poursuivies au cours de l'année écoulée.

Ce rapport sera également communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail.

Le Roi détermine le contenu du rapport annuel par un arrêté délibéré en Conseil des ministres.

CHAPITRE 5

La constitution de partie civile

Art. 105. La constitution de partie civile des organisations professionnelles

L'organisation professionnelle qui a conclu une convention de partenariat au sens de l'article 15, peut

burgerlijke partij stellen in de procedures met betrekking tot illegale arbeid en sociale fraude wanneer de gepleegde feiten van die aard zijn dat ze de belangen schaden die zij gelast is te verdedigen en te bevorderen.

TITEL 6

De bestrafing van de inbreuken in het algemeen

HOOFDSTUK 1

Algemeen

Art. 106. Sanctieniveaus

De inbreuken bedoeld in Boek II worden bestraft met een sanctie van niveau 1, niveau 2, niveau 3 of niveau 4.

De sanctie van niveau 1 bestaat uit een administratieve geldboete van 10 tot 100 euro.

De sanctie van niveau 2 bestaat uit hetzij een strafrechtelijke geldboete van 50 tot 500 euro, hetzij een administratieve geldboete van 25 tot 250 euro.

De sanctie van niveau 3 bestaat uit hetzij een strafrechtelijke geldboete van 100 tot 1.000 euro, hetzij een administratieve geldboete van 50 tot 500 euro.

De sanctie van niveau 4 bestaat uit hetzij een gevangenisstraf van zes maanden tot drie jaar en een strafrechtelijke geldboete van 600 tot 6 000 euro of met een van die straffen alleen, hetzij een administratieve geldboete van 300 tot 3 000 euro.

Art. 107. Opdecimen

De opdecimen bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimen op strafrechtelijke geldboeten zijn eveneens van toepassing op de administratieve geldboeten bedoeld bij dit wetboek.

De bevoegde administratie maakt in haar beslissing melding van de vermenigvuldiging ingevolge de voormelde wet van 5 maart 1952 en vermeldt het getal dat het gevolg is van deze verhoging.

Art. 108. Vermenigvuldiging van de geldboete

Wanneer de geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat-werknemers of kinderen geldt de regel zowel voor de strafrechtelijke als voor de administratieve geldboete.

De vermenigvuldigde geldboete mag niet meer dan het honderdvoud van de maximumgeldboete bedragen.

se constituer partie civile dans les procédures relatives au travail illégal et à la fraude sociale, lorsque les faits commis sont de nature à porter préjudice aux intérêts qu'elle a la charge de défendre et de promouvoir.

TITRE 6

La répression des infractions en général

CHAPITRE 1er

Généralités

Art. 106. Les niveaux de sanction

Les infractions visées au Livre II sont punies d'une sanction de niveau 1, de niveau 2, de niveau 3 ou de niveau 4.

La sanction de niveau 1 est constituée d'une amende administrative de 10 à 100 euros.

La sanction de niveau 2 est constituée soit d'une amende pénale de 50 à 500 euros, soit d'une amende administrative de 25 à 250 euros.

La sanction de niveau 3 est constituée soit d'une amende pénale de 100 à 1.000 euros, soit d'une amende administrative de 50 à 500 euros.

La sanction de niveau 4 est constituée soit d'un emprisonnement de six mois à trois ans et d'une amende pénale de 600 à 6 000 euros ou de l'une de ces peines seulement, soit d'une amende administrative de 300 à 3 000 euros.

Art. 107. Les décimes additionnels

Les décimes additionnels visés à l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales sont également applicables aux amendes administratives visées dans le présent code.

L'administration compétente indique dans sa décision la multiplication en vertu de la loi précitée du 5 mars 1952 ainsi que le chiffre qui résulte de cette majoration.

Art. 108. La multiplication de l'amende

Lorsque l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs, de candidats travailleurs ou d'enfants concernés, la règle vise tant l'amende pénale que l'amende administrative.

L'amende multipliée ne peut excéder le maximum de l'amende multipliée par cent.

Art. 109. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor de betaling van de strafrechtelijk geldboete

De werkgever is burgerrechtelijk aansprakelijk voor de betaling van de strafrechtelijke geldboeten waartoe zijn aangestelden of lasthebbers zijn veroordeeld.

Art. 110. Personen aan wie een administratieve geldboete kan worden opgelegd

De administratieve geldboete kan alleen aan de overtreder worden opgelegd, zelfs indien de inbreuk is begaan door een aangestelde of een lasthebber.

De administratieve beslissing tot schuldigverklaring kan slechts worden genomen ten aanzien de overtreder, zelfs indien de inbreuk is begaan door een aangestelde of een lasthebber.

HOOFDSTUK 2

Bijzondere strafsancities

Art. 111. Exploitatieverbod en bedrijfssluiting

§ 1. Indien de wet zulks voorziet, kan de rechter de veroordeelde het verbod opleggen om gedurende een periode van één maand tot drie jaar, zelf of via een tussenpersoon, de onderneming of inrichting waar de inbreuk werd gepleegd geheel of gedeeltelijk uit te baten of er onder gelijk welke hoedanigheid dan ook te worden tewergesteld.

Indien de wet zulks voorziet, kan de rechter bovendien, mits zijn beslissing ter zake te motiveren, de gehele of gedeeltelijke sluiting van de onderneming of inrichting waar de inbreuken werden begaan, bevelen voor de duur van één maand tot drie jaar.

§ 2. De duur van de straf die wordt uitgesproken bij toepassing van § 1 gaat in vanaf de dag waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of zijn straf verjaard is en, bij voorwaardelijke vrijlating, vanaf de dag van de invrijheidstelling, voor zover deze laatste niet ingetrokken wordt.

De gevolgen zullen evenwel een aanvang nemen zodra de veroordeling op tegenspraak of bij verstek definitief is.

§ 3. De rechter kan de bij § 1 bedoelde straffen slechts opleggen wanneer dit noodzakelijk is om de inbreuken te doen stoppen of om te voorkomen dat zij zich herhalen, op voorwaarde dat de veroordeling tot deze straffen in verhouding staat tot het geheel van de betrokken socio-economische belangen. Voor de inbreuken van niveau 3 kunnen de bij § 1 bedoelde straffen bovendien

Art. 109. La responsabilité civile pour le paiement de l'amende pénale

L'employeur est civilement responsable du paiement des amendes pénales auxquelles ses préposés ou mandataires ont été condamnés.

Art. 110. Les personnes auxquelles une amende administrative peut être infligée

L'amende administrative ne peut être infligée qu'au contrevenant, même si l'infraction a été commise par un préposé ou un mandataire.

La décision administrative déclarant la culpabilité ne peut être prise qu'à l'égard du contrevenant, même si l'infraction a été commise par un préposé ou un mandataire.

CHAPITRE 2

Les sanctions pénales particulières

Art. 111. L'interdiction d'exploiter et la fermeture de l'entreprise

§ 1er. Lorsque la loi le prévoit, le juge peut interdire au condamné d'exploiter, pour un terme d'un mois à trois ans, soit par lui-même, soit par personne interposée, tout ou partie de l'entreprise ou de l'établissement où l'infraction a été commise, ou d'y être employé à quelque titre que ce soit.

Lorsque la loi le prévoit, le juge peut, en outre, en motivant sa décision sur ce point, ordonner la fermeture, pour une durée d'un mois à trois ans, de tout ou partie de l'entreprise ou de l'établissement dans lequel les infractions ont été commises.

§ 2. La durée de la peine prononcée en application du § 1er court à compter du jour où le condamné aura subi ou prescrit sa peine et, s'il est libéré conditionnellement, à partir du jour de la libération pour autant que celle-ci ne soit pas révoquée.

Elle produit cependant ses effets à compter du jour où la condamnation contradictoire ou par défaut est devenue définitive.

§ 3. Le juge peut uniquement infliger les peines visées au § 1er quand cela s'avère nécessaire pour faire cesser l'infraction ou empêcher sa réitération, pour autant que la condamnation à ces peines soit proportionnée à l'ensemble des intérêts socio-économiques concernés. En outre, pour les infractions de niveau 3, les peines visées au § 1er ne peuvent être infligées que pour autant que la

slechts worden opgelegd voor zover de gezondheid of de veiligheid van de personen door deze inbreuken in gevaar wordt gebracht.

Deze straffen doen geen afbreuk aan de rechten van derden.

§ 4. Elke inbreuk op de beschikking van het vonnis of van het arrest waarbij een verbod of sluiting wordt opgelegd bij toepassing van § 1 wordt gestraft met een sanctie van niveau 3.

Art. 112. Beroepsverbod en bedrijfssluiting

§ 1. Indien de wet zulks voorziet, kan de rechter, kan de rechter bij de veroordeling van de houder van een beroep dat bestaat uit het geven van raad of uit het helpen van een of meerdere werkgevers of werknemers in het uitvoeren van de door deze wetboek gesanctioneerde verplichtingen, zij het voor eigen rekening of als bestuurder, lid of bediende van een of andere vennootschap, vereniging, organisatie of onderneming, deze verbieden om gedurende een periode van één maand tot drie jaar voornoemd beroep rechtstreeks of onrechtstreeks en in welke hoedanigheid dan ook uit te oefenen.

Indien de wet zulks voorziet, kan de rechter bovendien, bij een op dit punt gemotiveerde beslissing de volledige of gedeeltelijke sluiting bevelen van de onderneming of van de vestigingen van de vennootschap, vereniging, organisatie of onderneming van de veroordeelde of waarvan de veroordeelde bestuurder is, en dit voor de duur van één maand tot drie jaar.

§ 2. De duur van de straf die wordt uitgesproken bij toepassing van § 1 gaat in vanaf de dag waarop de veroordeelde zijn straf heeft ondergaan of zijn straf verjaard is en, bij voorwaardelijke vrijlating, vanaf de dag van de invrijheidstelling, voor zover deze laatste niet ingetrokken wordt.

Zij wordt evenwel van kracht vanaf de dag waarop de veroordeling, op tegenspraak of bij verstek, definitief geworden is.

§ 3. De rechter kan de bij § 1 bedoelde straffen slechts opleggen wanneer dit noodzakelijk is om de inbreuken te doen stoppen of om te voorkomen dat zij zich herhalen, op voorwaarde dat de veroordeling tot deze straffen in verhouding staat tot het geheel van de betrokken socio-economische belangen. Voor de inbreuken van niveau 3 kunnen de bij § 1 bedoelde straffen bovendien slechts worden opgelegd voor zover de gezondheid of de veiligheid van de personen door deze inbreuken in gevaar wordt gebracht.

Deze straffen doen geen afbreuk aan de rechten van derden.

santé ou la sécurité des personnes est mise en danger par ces infractions.

Ces peines ne portent pas atteinte aux droits des tiers.

§ 4. Toute infraction à la disposition du jugement ou de l'arrêt qui prononce une interdiction ou une fermeture en application du § 1er est punie d'une sanction de niveau 3.

Art. 112. L'interdiction professionnelle et la fermeture de l'entreprise

§ 1er. Lorsque la loi le prévoit, le juge peut, en condamnant le titulaire d'une profession consistant à conseiller ou à aider un ou plusieurs employeurs ou travailleurs dans l'exécution des obligations sanctionnées par le présent code, que ce soit pour compte propre ou comme dirigeant, comme membre ou comme employé de société, association, groupement ou entreprise quelconque, lui interdire, pour une durée d'un mois à trois ans, d'exercer directement ou indirectement, à quelque titre que ce soit, la profession susvisée.

Lorsque la loi le prévoit, le juge peut, en outre, en motivant sa décision sur ce point, ordonner la fermeture, pour une durée d'un mois à trois ans, de tout ou partie de l'entreprise ou des établissements de la société, association, groupement ou entreprise du condamné ou dont le condamné est dirigeant.

§ 2. La durée de la peine prononcée en application du § 1er court à compter du jour où le condamné aura subi ou prescrit sa peine et, s'il est libéré conditionnellement, à partir du jour de la libération pour autant que celle-ci ne soit pas révoquée.

Elle produit cependant ses effets à compter du jour où la condamnation contradictoire ou par défaut est devenue définitive.

§ 3. Le juge peut uniquement infliger les peines visées au § 1er quand cela s'avère nécessaire pour faire cesser l'infraction ou empêcher sa réitération, pour autant que la condamnation à ces peines soit proportionnée à l'ensemble des intérêts socio-économiques concernés. En outre, pour les infractions de niveau 3, les peines visées au § 1er ne peuvent être infligées que pour autant que la santé ou la sécurité des personnes est mise en danger par ces infractions.

Ces peines ne portent pas atteinte aux droits des tiers.

§ 4. Iedere inbreuk op de bepaling van het vonnis of van het arrest waarbij in toepassing van § 1 een verbod of een sluiting wordt uitgesproken, wordt gestraft met een sanctie van niveau 3.

HOOFDSTUK 3

De toepasselijke regels voor de strafrechtelijke sancties

Art. 113. Herhaling

Bij herhaling binnen het jaar dat volgt op een veroordeling voor een inbreuk op de bepalingen van Boek II, kan de straf op het dubbele van het maximum worden gebracht.

Hoofdstuk V van het Strafwetboek is niet van toepassing op de inbreuken bedoeld bij boek II.

Art. 114. Deelneming aan de inbreuk

Hoofdstuk VII van boek I van het Strafwetboek is toepasselijk op de inbreuken bedoeld bij boek II.

Art. 115. Verzachtende omstandigheden

Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, kan de geldboete herleid worden tot een bedrag onder het wettelijk minimum, waarbij het evenwel niet lager mag zijn dan 40 procent van het voorgeschreven minimumbedrag.

Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn, dan kan de gevangenisstraf overeenkomstig artikel 85 van het Strafwetboek worden verminderd.

HOOFDSTUK 4

De toepasselijke regels voor de administratieve geldboeten

Art. 116. Herhaling

In geval van herhaling binnen het jaar dat, volgt op, een administratieve of gerechtelijke beslissing tot schuldigverklaring, op een administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete van niveau 1, 2, 3 of 4 of op een gerechtelijke veroordeling tot een sanctie van niveau 1, 2, 3 of 4, kan het bedrag van de administratieve geldboete op het dubbele van het maximum worden gebracht.

Deze termijn vangt aan op de dag waarop de administratieve beslissing niet langer vatbaar is voor beroep

§ 4. Toute infraction à la disposition du jugement ou de l'arrêt qui prononce une interdiction ou une fermeture en application du § 1er est punie d'une sanction de niveau 3.

CHAPITRE 3

Les règles applicables aux sanctions pénales

Art. 113. La récidive

En cas de récidive dans l'année qui suit une condamnation pour une infraction aux dispositions du Livre II, la peine peut être portée au double du maximum.

Le chapitre V du Code pénal n'est pas applicable aux infractions visées au livre II.

Art. 114. La participation à l'infraction

Le chapitre VII du livre Ier du Code pénal est applicable aux infractions visées par le livre II.

Art. 115. Les circonstances atténuantes

S'il existe des circonstances atténuantes, l'amende peut être réduite au-dessous du montant minimum porté par la loi, sans qu'elle puisse être inférieure à 40 pourcent du montant minimum prescrit.

S'il existe des circonstances atténuantes, la peine d'emprisonnement peut être réduite conformément à l'article 85 du Code pénal.

CHAPITRE 4

Les règles applicables aux amendes administratives

Art. 116. La récidive

En cas de récidive dans l'année qui suit une décision administrative ou judiciaire déclarant la culpabilité, ou une décision administrative infligeant une amende administrative de niveau 1, 2, 3 ou 4 ou condamnant à une peine de niveau 1, 2, 3 ou 4, le montant de l'amende administrative peut être porté au double du maximum.

Ce délai d'un an prend cours le jour où la décision administrative n'est plus susceptible de recours ou le

of op de dag dat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.

De termijn wordt gerekend van de zoveelste tot de dag vóór de zoveelste, vanaf de dag ná die van de handeling of van de gebeurtenis welke hem doet ingaan.

Art. 117. Materiële samenloop van inbreuken

In geval van samenloop van meerdere inbreuken worden de bedragen van de administratieve geldboeten samengevoegd zonder dat ze evenwel het dubbele van het maximum van de hoogste administratieve geldboete mogen overschrijden.

Art. 118. Ideële samenloop van inbreuken en samenloop door eenheid van opzet

Wanneer eenzelfde feit verscheidene inbreuken oplevert of wanneer verschillende inbreuken die gelijktijdig worden voorgelegd aan de bevoegde administratie de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van hetzelfde misdadig opzet, wordt alleen de zwaarste administratieve geldboete uitgesproken.

Wanneer de bevoegde administratie vaststelt dat inbreuken reeds het voorwerp waren van een beslissing tot oplegging van een definitieve administratieve geldboete, en andere feiten die bij haar aanhangig zijn en die in de vooronderstelling dat zij bewezen zouden zijn, aan die beslissing voorafgaan en samen met de eerste inbreuken de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van een zelfde misdadig opzet, houdt zij bij de toemeting van de administratieve geldboete rekening met de reeds opgelegde administratieve geldboeten. Indien deze haar voor een juiste bestraffing van al de inbreuken voldoende lijken, spreekt zij zich uit over de schuldvraag en verwijst zij in haar beslissing naar de reeds opgelegde administratieve geldboeten. Het totaal van de administratieve geldboeten opgelegd met toepassing van dit artikel mag het maximum van de zwaarste administratieve geldboete niet te boven gaan.

Art. 119. Uitwissing van de administratieve geldboete

Voor de vaststelling van het bedrag van de geldboete mag geen rekening gehouden worden met een beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete of tot schuldigverklaring die drie jaar of meer vóór de feiten is genomen. Deze termijn van drie jaar vangt aan op het ogenblik dat de beslissing uitvoerbare kracht heeft gekregen of wanneer de rechterlijke beslissing die zich uitspreekt over het beroep van de overtreder in kracht van gewijsde is gegaan.

jour où la décision judiciaire est coulée en force de chose jugée.

Le délai se compte de quantième à veille de quantième, à dater du lendemain de l'acte ou de l'évènement qui y donne cours.

Art. 117. Le concours matériel d'infractions

En cas de concours de plusieurs infractions, les montants des amendes administratives sont cumulés sans qu'ils puissent cependant excéder le double du maximum de l'amende administrative la plus élevée.

Art. 118. Le concours idéal d'infractions et le concours par unité d'intention

Quand un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différentes infractions soumises simultanément à l'administration compétente constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, l'amende administrative la plus forte est seule infligée.

Quand l'administration compétente constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision infligeant une amende administrative définitive et d'autres faits dont elle est saisie et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières infractions la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, elle tient compte, pour la fixation de l'amende administrative, des amendes administratives déjà infligées. Si celles-ci lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, elle se prononce sur la culpabilité et renvoie dans sa décision aux amendes administratives déjà infligées. Le total des amendes administratives infligées en application de cet article ne peut excéder le maximum de l'amende administrative la plus forte.

Art. 119. L'effacement de l'amende administrative

Pour la détermination du montant de l'amende administrative il ne peut être tenu compte d'une décision infligeant une amende administrative ou déclarant la culpabilité adoptée trois ans ou plus avant les faits. Ce délai de trois ans commence à courir au moment où la décision est devenue exécutoire ou lorsque la décision judiciaire statuant sur le recours du contrevenant est coulée en force de chose jugée.

Art. 120. Verzachtende omstandigheden

Indien verzachtende omstandigheden aanwezig zijn kan de administratieve geldboete herleid worden tot een bedrag onder het wettelijk minimum, waarbij het evenwel niet lager mag zijn dan 40 procent van het voorgeschreven minimumbedrag.

Art. 121. Uitstel

§ 1. De bevoegde administratie mag besluiten dat de beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete niet of slechts gedeeltelijk, zal worden ten uitvoer gelegd voor zover de overtreder niet het voorwerp was van de oplegging van een administratieve geldboete van niveau 2, 3 of 4 of veroordeeld tot een strafsanctie van niveau 2, 3 of 4 tijdens de vijf jaren die de nieuwe inbreuk voorafgaan.

Nochtans vormt een sanctie van niveau 1, 2, 3 en 4 die vroeger uitgesproken was voor feiten die voortvloeien uit eenzelfde misdadig opzet, geen beletsel voor het toekennen van een uitstel.

§ 2. De administratie kent het uitstel toe bij dezelfde beslissing als die met welke zij de geldboete oplegt.

De beslissing waarbij het uitstel wordt toegestaan of geweigerd, moet met redenen omkleed zijn.

§ 3. De proeftermijn mag niet minder zijn dan een jaar en niet meer dan drie jaar, te rekenen vanaf de datum van de kennisgeving van de beslissing tot oplegging van de administratieve geldboete of vanaf het vonnis of het arrest dat in kracht van gewijsde is gegaan.

§ 4. Het uitstel wordt van rechtswege herroepen ingeval gedurende de proeftijd een nieuwe inbreuk begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve geldboete van een hoger niveau dan de administratieve geldboete die tevoren gepaard ging met uitstel.

§ 5. Het uitstel kan herroepen worden ingeval gedurende de proeftijd een nieuwe inbreuk begaan is die de toepassing meebrengt van een administratieve geldboete van een gelijk of lager niveau dan de administratieve geldboete die tevoren gepaard ging met uitstel.

§ 6. Voor een vergelijking van het niveau van de geldboeten mogen ze niet worden vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat-werknemers of kinderen.

§ 7. Het uitstel wordt herroepen bij dezelfde beslissing als die met welke zij de geldboete oplegt voor de nieuwe inbreuk die begaan is tijdens de proefperiode.

Art. 120. Les circonstances atténuantes

S'il existe des circonstances atténuantes, l'amende administrative peut être réduite au-dessous du montant minimum porté par la loi, sans qu'elle puisse être inférieure à 40 pour-cent du montant minimum prescrit.

Art. 121. Le sursis

§ 1er. L'administration compétente peut décider qu'il sera sursis à l'exécution de la décision infligeant une amende administrative, en tout ou en partie, pour autant que le contrevenant ne s'est pas vu infliger une amende administrative de niveau 2, 3 ou 4 ou n'a pas été condamné à une sanction pénale de niveau 2, 3 ou 4 durant les cinq années qui précèdent la nouvelle infraction.

Toutefois, une sanction de niveau 1, 2, 3 et 4 infligée ou prononcée antérieurement pour des faits unis par une même intention délictueuse ne fait pas obstacle à l'octroi d'un sursis.

§ 2. L'administration accorde le sursis par la même décision que celle par laquelle elle inflige l'amende.

La décision accordant ou refusant le sursis doit être motivée.

§ 3. Le délai d'épreuve ne peut être inférieur à une année ni excéder trois années, à compter de la date de la notification de la décision infligeant l'amende administrative ou à dater du jugement ou de l'arrêt coulé en force de chose jugée.

§ 4. Le sursis est révoqué de plein droit en cas de nouvelle infraction commise pendant le délai d'épreuve et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau supérieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

§ 5. Le sursis peut être révoqué en cas de nouvelle infraction commise pendant le délai d'épreuve et ayant entraîné l'application d'une amende administrative d'un niveau égal ou inférieur à celui de l'amende administrative antérieurement assortie du sursis.

§ 6. Afin de comparer le niveau des amendes, il n'y a pas lieu de multiplier celles-ci par le nombre de travailleurs, de candidats travailleurs ou d'enfants concernés.

§ 7. Le sursis est révoqué dans la même décision que celle par laquelle est infligée l'amende administrative pour la nouvelle infraction commise dans le délai d'épreuve.

De vermelding van de herroeping van het uitstel in de beslissing gebeurt zowel wanneer de herroeping van rechtswege gebeurt, als wanneer deze ter beoordeling van de bevoegde administratie wordt gelaten.

§ 8. De administratieve geldboete die uitvoerbaar wordt als gevolg van de herroeping van het uitstel wordt onbeperkt gecumuleerd met die welke opgelegd is uit hoofde van de nieuwe inbreuk.

§ 9. In geval van beroep tegen de beslissing van de bevoegde administratie tot oplegging van een administratieve geldboete kunnen de arbeidsgerechten het uitstel dat door de bevoegde administratie werd toegekend niet herroepen. Ze kunnen evenwel het uitstel toekennen wanneer de bevoegde administratie het geweigerd heeft.

BOEK 2

DE INBREUKEN EN HUN BESTRAFFING IN HET BIJZONDER

HOOFDSTUK 1

Inbreuken tegen de persoon van de werknemer

Afdeling 1

De persoonlijke levenssfeer van de werknemer

Art. 122. Medische onderzoeken

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd:

a) biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring heeft laten uitvoeren met het oog op het verkrijgen van medische informatie over de gezondheidstoestand of stamboom informatie van een werknemer of kandidaat-werknemer om andere redenen dan die welke verband houden met de huidige geschiktheid van de werknemer voor en de specifieke kenmerken van de openstaande betrekking buiten de gevallen bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad;

b) biologische tests of medische onderzoeken heeft laten uitvoeren door een persoon die niet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer was, die verbonden is aan de afdeling belast met het medische toezicht op

La mention de la révocation du sursis dans la décision se fait tant lorsque la révocation a lieu de plein droit que dans le cas où elle est laissée à l'appréciation de l'administration compétente.

§ 8. L'amende administrative qui devient exécutoire par suite de la révocation du sursis est cumulée sans limite avec celle infligée du chef de la nouvelle infraction.

§ 9. En cas de recours contre la décision de l'administration compétente infligeant une amende administrative, les juridictions du travail ne peuvent pas retirer le sursis accordé par l'administration compétente. Elles peuvent cependant accorder le sursis lorsque l'administration compétente l'a refusé.

LIVRE 2

LES INFRACTIONS ET LEUR RÉPRESSION EN PARTICULIER

CHAPITRE 1er

Les infractions contre la personne du travailleur

Section 1er

La vie privée du travailleur

Art. 122. Les examens médicaux

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail:

a) a fait effectuer des tests biologiques, des examens médicaux ou des collectes d'informations orales, en vue d'obtenir des informations médicales sur l'état de santé ou des informations sur l'hérédité d'un travailleur ou d'un candidat travailleur pour d'autres considérations que celles tirées de ses aptitudes actuelles et des caractéristiques spécifiques du poste à pourvoir en dehors des cas déterminés par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres;

b) a fait effectuer des tests biologiques ou des examens médicaux par une personne n'ayant pas la qualité de conseiller en prévention-médecin du travail attaché au département chargé de la surveillance médicale du

de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk of aan de afdeling belast met het medisch toezicht op de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarop de werkgever een beroep doet;

2° De preventieadviseur-arbeidsgeneesheer die de krachtens 1°, a) verboden biologische tests, medische onderzoeken of mondelinge informatiegaring heeft aangevraagd of laten uitgevoerd, in strijd met de voornoemde wet van 28 januari 2003;

3° Eenieder die, in strijd met de voornoemde wet van 28 januari 2003, biologische tests of medische onderzoeken heeft laten uitgevoerd terwijl hij niet de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer was, die verbonden is aan de afdeling belast met het medische toezicht op de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk of aan de afdeling belast met het medisch toezicht op de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk waarop de werkgever een beroep doet;

4° De overtreders, de mededaders en medeplichtigen van de inbreuken bedoeld in 1°, 2° en 3° kunnen worden veroordeeld tot ontzetting overeenkomstig artikel 33 van het Strafwetboek.

Indien de overtreders, de mededaders of hun medeplichtigen van de inbreuken bedoeld in 1°, 2° en 3° beoefenaars van de geneeskunde zijn, kan de rechter hun bovendien het verbod opleggen om gedurende een termijn van een maand tot drie jaar de geneeskunde uit te oefenen.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers of kandidaat-werknemers.

Art. 123. Informatie inzake medische onderzoeken

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever die, in strijd met de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd, wanneer hij heeft besloten om een werknemer of een kandidaat-werknemer aan een medisch onderzoek of een toegelaten biologische test te onderwerpen, hem tien dagen voor het onderzoek bij een vertrouwelijke en aangetekende brief, niet heeft medegedeeld naar welke gegevens wordt gezocht, welk onderzoek wordt uitgevoerd en om welke redenen dat gebeurt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers of kandidaat-werknemer.

service interne de prévention et de protection au travail ou du service externe de prévention et de protection au travail auquel l'employeur fait appel;

2° Le conseiller en prévention-médecin du travail qui, en contravention à la loi précitée du 28 janvier 2003, a demandé ou exécuté les tests biologiques, les examens médicaux, les collectes d'informations orales interdits en vertu du 1°, a);

3° Quiconque, en contravention à la loi précitée du 28 janvier 2003, a exécuté des tests biologiques ou des examens médicaux alors qu'il n'était pas le conseiller en prévention-médecin du travail attaché au département chargé de la surveillance médicale du service interne de prévention et de protection au travail ou du service externe de prévention et de protection au travail auquel l'employeur fait appel;

4° Les auteurs, coauteurs et complices des infractions visées aux 1°, 2° et 3° peuvent être condamnés à l'interdiction, conformément à l'article 33 du Code pénal.

Si les auteurs, coauteurs ou complices des infractions visées aux 1°, 2° et 3° sont des praticiens de l'art de guérir, le juge pourra, en outre, leur interdire l'exercice de cet art pour une durée d'un mois à trois ans.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs ou de candidats travailleurs concernés.

Art. 123. L'information en matière d'examens médicaux

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui, en contravention à la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail, alors qu'il a décidé de soumettre un travailleur ou un candidat travailleur à un examen médical ou à un test biologique autorisé, ne l'a pas informé, par lettre confidentielle et recommandée, dix jours avant l'examen, du type d'information recherchée, de l'examen auquel il sera soumis et des raisons pour lesquelles celui-ci sera effectué.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs ou de candidats travailleurs concernés.

Afdeling 2

Discriminatie

Art. 124. Discriminatie op basis van geslacht van de werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° Al wie, in strijd met de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid aldus werkaanbiedingen of advertenties inzake werkgelegenheid, promotiekansen en zelfstandige beroepen verspreidt, die verwezen hebben naar het geslacht in de werkaanbiedingen of advertenties voor betrekkingen en promotiekansen, of in die aanbiedingen of advertenties elementen hebben opgenomen die, zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing, het geslacht vermelden of laten veronderstellen;

2° De werkgever, zijn aangestelde zijn of lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 7 mei 1999:

a) heeft verwezen naar het geslacht in de toegangsvoorwaarden, de selectie en de selectiecriteria voor de betrekkingen of functies in welke sector of bedrijfstak ook, of in die voorwaarden of criteria elementen heeft opgenomen die, zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing naar het geslacht, leiden tot een discriminatie;

b) de toegang tot het arbeidsproces of de gelegenheid tot de promotiekansen heeft ontzegd of belemmerd om expliciete of impliciete redenen die direct of indirect op het geslacht steunen;

c) heeft verwezen naar het geslacht in de arbeidsvoorwaarden, en in de voorwaarden, criteria of redenen van het ontslag of in die voorwaarden, criteria of redenen elementen heeft opgenomen die, zelfs zonder uitdrukkelijke verwijzing naar het geslacht, leiden tot een discriminatie;

d) voorwaarden, criteria of redenen op discriminerende wijze volgens het geslacht heeft vastgesteld of toegepast;

3° Al wie, in strijd met voornoemde wet van 7 mei 1999, geen einde heeft gemaakt aan een toestand welke als discriminerend is erkend binnen een door de rechter vastgestelde termijn overeenkomstig artikel 21 van de voornoemde wet van 7 mei 1999.

Section 2

La discrimination

Art. 124. La discrimination fondée sur le sexe du travailleur

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° Toute personne qui, en contravention à la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale, diffuse des offres d'emploi ou des annonces relatives à l'emploi, aux possibilités de promotion et à une profession indépendante, qui ont fait référence au sexe dans les offres d'emploi ou les annonces relatives à l'emploi et aux possibilités de promotion, ou ont utilisé dans ces offres ou annonces des éléments qui, même sans référence explicite, indiquent ou sous-entendent le sexe;

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 7 mai 1999:

a) a fait référence au sexe dans les conditions d'accès, la sélection et les critères de sélection aux emplois ou postes de travail, quels que soient le secteur ou la branche d'activité, ou a utilisé dans ces conditions ou critères des éléments qui, même sans référence explicite au sexe, aboutissent à une discrimination;

b) a refusé ou entravé l'accès à l'emploi ou aux possibilités de promotion pour des motifs explicites ou implicites fondés directement ou indirectement sur le sexe;

c) a fait référence au sexe dans les conditions de travail et dans les conditions, critères ou motifs de licenciement ou a utilisé dans ces conditions, critères ou motifs des éléments qui, même sans référence explicite au sexe, aboutissent à une discrimination;

d) a établi ou appliqué des conditions, critères ou motifs de licenciement d'une manière discriminatoire en fonction du sexe;

3° Toute personne qui, en contravention à la loi précitée du 7 mai 1999, n'a pas mis fin à la situation reconnue comme discriminatoire dans le délai qui lui a été fixé par le juge conformément à l'article 21 de la loi précitée du 7 mai 1999.

Art. 125. Discriminatie op basis van de leeftijd van de werknemer

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de voormelde wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling:

1° bij werving van personeel een maximumleeftijdsgrens heeft vastgesteld vanaf wanneer een sollicitant zijn kandidatuur niet meer mag stellen, of uitdrukkelijk of impliciet heeft verwezen naar een dergelijke leeftijdsgrens;

2° bij selectie van personeel een maximumleeftijdsgrens heeft bepaald vanaf wanneer een sollicitant niet meer in aanmerking komt voor de indienstneming, of uitdrukkelijk of impliciet heeft verwezen naar een dergelijke leeftijdsgrens.

Afdeling 3

Geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Art. 126. Geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, hij die in contact treedt met de werknemers bij de uitvoering van hun werk en die geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk begaat in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Art. 127. Niet-naleving van de gerechtelijke beslissing om een einde te maken aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, hij die geen einde maakt aan geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk binnen de termijn die vastgesteld is door het bevoegde rechtscollege op grond van artikel 32^{decies} van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Art. 128. Preventiemaatregelen tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn

Art. 125. La discrimination fondée sur l'âge du travailleur

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi:

1° à l'occasion de recrutement de personnel, a fixé une limite d'âge maximale à partir de laquelle un candidat ne peut plus poser sa candidature ou a fait référence explicitement ou implicitement à une telle limite d'âge;

2° à l'occasion de la sélection du personnel, a fixé une limite d'âge maximale à partir de laquelle le candidat n'est plus pris en considération pour l'entrée en service ou a fait référence explicitement ou implicitement à une telle limite d'âge.

Section 3

La violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail

Art. 126. La violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail

Est punie d'une sanction de niveau 4, toute personne qui entre en contact avec les travailleurs lors de l'exécution de leur travail, et qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, commet un acte de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail.

Art. 127. Le non-respect de la décision judiciaire ordonnant de mettre fin à la violence ou au harcèlement moral ou sexuel au travail

Est punie d'une sanction de niveau 4, toute personne qui ne met pas fin à la violence ou au harcèlement moral ou sexuel au travail dans le délai fixé par la juridiction compétente sur la base de l'article 32^{decies} de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Art. 128. Les mesures de prévention de la violence et du harcèlement moral ou sexuel au travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs

op het werk van de werknemers bij de uitvoering van hun werk:

1° geen maatregelen treft voor de bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk;

2° maatregelen treft die niet aangepast zijn aan de aard van de activiteiten en de omvang van de onderneming;

3° preventiemaatregelen treft zonder voorafgaand akkoord van het comité voor preventie en bescherming op het werk;

4° nalaat de nodige maatregelen te treffen opdat de werknemers, de leden van de hiërarchische lijn en de leden van het comité zouden beschikken over de relevante informatie die is voorgeschreven door de Koning;

5° er niet op toeziet dat de werknemers, de leden van de hiërarchische lijn en de leden van het comité de nodige opleiding ontvangen, met het oog op een passende uitvoering van de preventiemaatregelen, de procedures, rechten en plichten waarover ze de onder 4° bedoelde informatie ontvangen;

6° geen preventieadviseur aanstelt die gespecialiseerd is in de psychosociale aspecten van het werk en het geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk;

7° geen risicoanalyse uitvoert inzake de daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk waarvan werknemers het slachtoffer zijn en die het voorwerp zijn van een met redenen omklede klacht of die opgetekend staan in het register van de daden van geweld op het werk;

8° de doelmatigheid van de getroffen maatregelen niet geëvalueerd heeft en desgevallend geen gepaste preventiemaatregelen aangegeven heeft die genomen moeten worden op het niveau van de organisatie van de onderneming of instelling, de inrichting van de werkposten, de herziening van de procedures indien zij ongeschikt of ontoepasbaar zijn gebleken, de voorlichting en vorming van de werknemers naar aanleiding van de onder 7° bedoelde analyse;

9° geen maatregelen neemt die bedoeld zijn om een einde te maken aan daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag die hem ter kennis zijn gebracht;

10° er niet op toeziet dat de werknemers die het slachtoffer zijn van daden van geweld, pesterijen of ongewenst

lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution:

1° ne détermine pas les mesures à prendre pour protéger les travailleurs contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail;

2° détermine des mesures inadaptées à la nature des activités et à la taille de l'entreprise;

3° détermine des mesures de prévention sans accord préalable du comité pour la prévention et la protection au travail;

4° ne prend pas les mesures nécessaires pour que les travailleurs, les membres de la ligne hiérarchique et les membres du comité disposent des informations utiles prescrites par le Roi;

5° ne veille pas à ce que les travailleurs, les membres de la ligne hiérarchique et les membres du comité reçoivent la formation nécessaire, pour qu'ils puissent appliquer de manière adéquate les mesures de prévention, les procédures, les droits et les obligations au sujet desquels ils reçoivent les informations visées au 4°;

6° ne désigne pas un conseiller en prévention spécialisé dans les aspects psychosociaux du travail et de la violence et du harcèlement moral ou sexuel au travail;

7° n'effectue pas une analyse des risques pour tous les actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail dont les travailleurs ont été victimes et qui font l'objet d'une plainte motivée ou qui ont été inscrits dans le registre des actes de violence au travail;

8° n'a pas évalué l'efficacité des mesures arrêtées et, le cas échéant, n'a pas identifié les mesures de prévention appropriées à prendre notamment au niveau de l'organisation de l'entreprise ou de l'institution, l'aménagement des lieux de travail, la révision des procédures si celles-ci se sont révélées inappropriées ou inapplicables, l'information et la formation des travailleurs suite à l'analyse visée au 7°;

9° ne prend pas les mesures destinées à faire cesser les actes de violence ou de harcèlement moral ou sexuel au travail lorsqu'ils sont portés à sa connaissance;

10° ne veille pas à ce que les travailleurs qui sont victimes d'actes de violence ou de harcèlement moral

seksueel gedrag op het werk passende psychologische begeleiding krijgen vanwege gespecialiseerde diensten of instellingen.

Art. 129. Verplichtingen inzake de bescherming van de werknemers tegen geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever die in overtreding op de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan:

1° de resultaten van de risicoanalyse en de preventie-maatregelen niet opneemt in een specifiek gedeelte in het globaal preventieplan en desgevallend het jaarlijks actieplan;

2° in de ondernemingen en instellingen waar de werknemers in contact treden met het publiek niet op systematische wijze de verklaringen optekent van de werknemers die beweren slachtoffer te zijn van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk afkomstig van buiten de onderneming of instelling;

3° de verklaringen die bedoeld zijn onder 2° niet overneemt in een register van de daden van geweld op het werk;

4° er niet voor zorgt dat de verklaringen bedoeld onder 2° doorgegeven worden aan de bevoegde preventieadviseur;

5° het register van de verklaringen betreffende daden van geweld niet ter beschikking houdt van de ambtenaar die belast is met het toezicht;

6° de verklaring inzake daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk niet gedurende vijf jaar bijhoudt, te rekenen vanaf de dag waarop zij door het slachtoffer is afgelegd;

7° de verklaringen inzake daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag op het werk niet doorgeeft aan de administratie bevoegd voor de arbeidsgeneeskunde en -hygiëne binnen een termijn van drie maanden vanaf de dag van de stopzetting van zijn activiteiten.

ou sexuel au travail, reçoivent un soutien psychologique approprié auprès de services ou d'institutions spécialisées.

Art. 129. Les obligations en matière de protection des travailleurs contre la violence et le harcèlement moral ou sexuel au travail

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution:

1° n'intègre pas les résultats de l'analyse des risques et les mesures de prévention dans un volet spécifique, au plan global de prévention et, le cas échéant, au plan d'action annuel;

2° dans les entreprises et institutions dans lesquelles les travailleurs entrent en contact avec le public, ne note pas de façon systématique les déclarations des travailleurs qui estiment être victimes d'actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail, d'origine externe à l'entreprise ou à l'institution;

3° ne reprend pas les déclarations visées au 2° dans un registre des actes de violence au travail;

4° ne veille pas à ce que les déclarations visées au 2° soient communiquées au conseiller en prévention compétent;

5° ne tient pas le registre des déclarations d'actes de violence à la disposition du fonctionnaire chargé de la surveillance;

6° ne conserve pas la déclaration d'actes de violence, de harcèlement moral ou sexuel au travail pendant cinq ans à dater du jour où la victime a fait cette déclaration;

7° ne transmet pas les déclarations d'actes de violence, et de harcèlement moral ou sexuel au travail à l'administration qui a l'hygiène et la médecine du travail dans ses compétences dans un délai de trois mois à partir de la cessation de ses activités.

Afdeling 4

Gezondheid en veiligheid op het werk

Art. 130. Gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en het toezicht op de stoomtuigen en stoomketels

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en stoomketels.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 131. Mijnen, graverijen en groeven

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 132. Huisvesting van de arbeiders

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, iedere persoon die een inbreuk heeft gepleegd op de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids-, landbouw- of handelsondernemingen en -exploitaties.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 133. De zwangere werkneemster of die borstvoeding geeft/lactatie

§ 1. Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

Section 4

La santé et la sécurité au travail

Art. 130. Les établissements dangereux, insalubres ou incommodes et la surveillance des machines et chaudières à vapeur

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne commettant une infraction à la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 131. Les mines, minières et carrières

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne commettant une infraction aux lois sur les mines, minières et carrières coordonnées le 15 septembre 1919.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 132. Le logement des travailleurs

Est punie d'une sanction de niveau 3 toute personne commettant une infraction à la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 133. La travailleuse enceinte ou allaitante

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° geen evaluatie heeft doorgevoerd, volgens de voorwaarden en de nadere regels die door de Koning zijn vastgesteld, van de aard, de mate en de duur van de blootstelling aan agentia, procédés of arbeidsomstandigheden voor alle werkzaamheden waarbij zich een specifiek risico van blootstelling kan voordoen teneinde de risico's voor de veiligheid of de gezondheid, evenals de gevolgen voor de zwangerschap of borstvoeding van de werkneemster of de gezondheid van het kind te beoordelen en teneinde vast te stellen welke algemene maatregelen dienen te worden getroffen;

2° geen maatregelen heeft getroffen, rekening houdend met het resultaat van de evaluatie bedoeld bij 1°, aangepast aan het geval van de zwangere werkneemster of deze die borstvoeding geeft, volgens de voorwaarden en de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald, zodat de blootstelling van de werkneemster aan dit risico wordt vermeden of voor risico's waaraan elke blootstelling moet worden verboden;

3° geen maatregelen heeft getroffen die, rekening houdend met het resultaat van de evaluatie bedoeld bij 1°, aangepast aan het geval van de zwangere werkneemster of deze die borstvoeding geeft, volgens de voorwaarden en de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald, wanneer de werkneemster een aandoening of gevaar aanvoert die met haar toestand verband houdt en aan het verrichten van arbeid kan te wijten zijn, op voorwaarde dat de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer tot wie zij zich richt een risico vaststelt;

4° de werkneemster die bevallen is of die borstvoeding geeft en voor wie maatregelen zijn genomen ter aanpassing van de arbeidsvoorwaarden ingevolge risico's voor haar veiligheid of gezondheid of haar kind, niet heeft onderworpen aan een geneeskundig onderzoek uiterlijk acht dagen na het hervatten van het werk;

5° de toestand van de werkneemster niet onmiddellijk en zodra hij er kennis van had, heeft meegedeeld aan de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever die in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

1° de resultaten van de evaluatie en de te treffen algemene maatregelen, bedoeld bij § 1, 1°, niet heeft

1° n'a pas évalué, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, la nature, le degré et la durée de l'exposition aux agents, procédés ou conditions de travail pour toute activité susceptible de présenter un risque spécifique d'exposition afin d'apprécier les risques pour la sécurité ou pour la santé, ainsi que les répercussions sur la grossesse ou l'allaitement de la travailleuse ou la santé de l'enfant et afin de déterminer les mesures générales à prendre;

2° n'a pas pris des mesures adaptées au cas de la travailleuse enceinte ou allaitante compte tenu du résultat de l'évaluation visée au 1°, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, afin que l'exposition au risque constaté soit évitée ou pour les risques auxquels toute exposition doit être interdite;

3° n'a pas pris des mesures adaptées au cas de la travailleuse enceinte ou allaitante compte tenu du résultat de l'évaluation visée au 1°, selon les conditions et les modalités fixées par le Roi, lorsque la travailleuse invoque une maladie ou un danger en rapport avec son état, susceptible d'être attribué à son travail, si le conseiller en prévention-médecin du travail à qui elle s'adresse constate un risque;

4° n'a pas soumis la travailleuse accouchée ou allaitante qui a fait l'objet de mesures d'adaptation de ses conditions de travail en raison de risques pour sa sécurité ou sa santé ou celle de son enfant à un examen médical au plus tard dans les huit jours de la reprise du travail;

5° n'a pas fait part, sans délai et dès qu'il en a connaissance, de l'état de la travailleuse au conseiller en prévention-médecin du travail.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° n'a pas consigné les résultats de l'évaluation et les mesures générales à prendre visés au § 1er, 1°, dans

opgenomen in een schriftelijk document dat wordt voorgelegd aan het advies van het comité voor preventie en bescherming op het werk, of, bij ontstentenis ervan, de vakbondsafvaardiging;

2° de werknemers van de resultaten van de evaluatie en van de te treffen algemene maatregelen, bedoeld bij § 1, 1°, niet heeft ingelicht.

Art. 134. Verbod voor de werknemers om bepaalde arbeid te verrichten

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die in strijd met de Arbeidswet van 16 maart 1971:

1° werknemers, buiten de mijningenieurs, ondergrondse werkzaamheden heeft gedaan of laten verrichten in mijnen, groeven en steengroeven;

2° werknemers gevaarlijke of ongezonde werkzaamheden heeft gedaan of laten verrichten die door de Koning verboden zijn of de veiligheidsmaatregelen die door de Koning zijn bepaald, niet heeft geëerbiedigd.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 135. Welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk

Onverminderd de artikelen 136 tot en met 139, met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 136. Tewerkstelling op éénzelfde arbeidsplaats

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, die inbreuk heeft gepleegd op artikel 7 van de wet van 4 augustus

un document écrit soumis à l'avis du comité pour la prévention et la protection au travail, ou, à défaut, de la délégation syndicale;

2° n'a pas informé les travailleuses des résultats de l'évaluation et des mesures générales à prendre visés au § 1er, 1°.

Art. 134. Les travaux interdits aux travailleuses

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé effectuer par des travailleuses, à l'exception des ingénieurs des mines, des travaux souterrains dans les mines minières et carrières;

2° a fait ou laisser exécuter par des travailleuses des travaux dangereux ou insalubres interdits par le Roi ou n'a pas respecté les mesures de protection fixées par le Roi.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour une travailleuse des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 135. Le bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail

Sans préjudice des dispositions des articles 136 à 139, est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a enfreint les dispositions de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et de ses arrêtés d'exécution.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 136. Le travail sur un même lieu de travail

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 7 de la loi du 4 août 1996 relative au

1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 137. Werkzaamheden van ondernemingen van buitenaf

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft:

1° de werkgever in wiens inrichting werknemers van ondernemingen van buitenaf werkzaamheden komen uitvoeren, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 8, eerste lid, 3 en 4 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en op zijn uitvoeringsbesluiten ervan;

2° werkgever van de onderneming van buitenaf die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 8, tweede lid, 3 en 4 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en op zijn uitvoeringsbesluiten ervan;

3° de werkgever in wiens inrichting werknemers van ondernemingen van buitenaf of zelfstandigen werkzaamheden komen uitvoeren, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen de artikelen 9, 10 en 12 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan, alsook de gebruiker, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op artikel 12ter van voormelde wet van 4 augustus 1996 en het uitzendbureau, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van artikel 12^{quater} van dezelfde wet.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 138. Tijdelijke of mobiele bouwplaatsen – de verwezenlijking van het bouwwerk

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft:

1° de opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op

bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 137. Les travaux d'entreprises extérieures

Est puni d'une sanction de niveau 3:

1° l'employeur dans l'établissement duquel des travailleurs d'entreprises extérieures viennent exercer des activités, son préposé ou son mandataire, qui a commis une infraction à l'article 8, alinéas 1er, 3 et 4, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à ses arrêtés d'exécution;

2° l'employeur de l'entreprise extérieure, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 8, alinéas 2, 3 et 4, de la loi précitée du 4 août 1996 et à ses arrêtés d'exécution;

3° l'employeur dans l'établissement duquel des travailleurs d'entreprises extérieures ou des travailleurs indépendants viennent exercer des activités, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 9, 10 et 12 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution, ainsi que l'utilisateur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions de l'article 12ter de la loi précitée du 4 août 1996 et l'entreprise de travail intérimaire, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions de l'article 12^{quater} de la même loi.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 138. Les chantiers temporaires ou mobiles – l'exécution de l'ouvrage

Est puni d'une sanction de niveau 3:

1° le maître d'ouvrage, le maître d'œuvre chargé de l'exécution ou le maître d'œuvre chargé du contrôle de

de uitvoering, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de artikelen 15, 20, 21 en 23 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° de opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering, zijn aangestelde of lasthebber, die geen of onvoldoende toezicht heeft uitgeoefend op de verplichtingen die de coördinatoren inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van een bouw-
werk dienen te respecteren;

3° de aannemer, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 15, 20, tweede lid, 23 en 24 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

4° de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op artikel 31 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

5° de bouwdirectie belast met de uitvoering zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 25, 28, eerste lid en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

6° de aannemer, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 26, 28, eerste lid, en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

7° de onderaannemer, zijn aangestelde of lasthebber, die een inbreuk heeft gepleegd op de bepalingen van de artikelen 27, 28, eerste lid en 29 van voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan;

8° de coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van een bouwwerk wanneer hij, als werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de taken waarmee hij belast is volgens voormelde wet van 4 augustus 1996 en de uitvoeringsbesluiten ervan, hetzij uitvoert in strijd met de voormelde bepalingen, hetzij niet uitvoert.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

l'exécution, leur préposé ou leur mandataire qui a commis une infraction aux articles 15, 20, 21 et 23 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et à leurs arrêtés d'exécution;

2° le maître d'ouvrage, le maître d'œuvre chargé de l'exécution ou le maître d'œuvre chargé du contrôle de l'exécution, leur préposé ou leur mandataire qui n'a pas exercé une surveillance ou une surveillance suffisante concernant les obligations à respecter par les coordinateurs en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage;

3° l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction aux dispositions des articles 15, 20, alinéa 2, 23 et 24 de la loi précitée du 4 août 1996 et de leurs arrêtés d'exécution;

4° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a commis une infraction à l'article 31 de la loi précitée du 4 août 1996 et à ses arrêtés d'exécution;

5° le maître d'œuvre chargé de l'exécution, son préposé ou son mandataire, qui a commis une infraction aux dispositions des articles 25, 28, alinéa 1er et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et de leurs arrêtés d'exécution;

6° l'entrepreneur, son préposé ou son mandataire, qui a commis une infraction aux dispositions des articles 26, 28, alinéa 1er, et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution;

7° le sous-traitant, son préposé ou son mandataire, qui a commis une infraction aux dispositions des articles 27, 28, alinéa 1er, et 29 de la loi précitée du 4 août 1996 et à leurs arrêtés d'exécution;

8° le coordinateur en matière de sécurité et de santé pendant la réalisation de l'ouvrage, qu'il soit employeur, préposé ou mandataire de l'employeur, chargé d'exécuter les missions prévues par de la loi précitée du 4 août 1996 et de ses arrêtés d'exécution, et qui soit les exécute contrairement aux dispositions précitées, soit s'abstient de les exécuter.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 139. De zelfstandige werknemer

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de zelfstandige werknemer, die inbreuk heeft gepleegd op artikel 11, 12 en 28, tweede lid, van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Met een sanctie van niveau 4, wordt de inbreuk gestraft wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 140. Waarborgen van de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en gezondheid van de werknemers

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, iedere persoon die inbreuk heeft gepleegd op de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn.

De inbreuk wordt gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer ze gezondheidsschade of een arbeidsongeval tot gevolg heeft gehad voor een werknemer.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Afdeling V*Leeftijd inzake toegang tot de arbeid***Art. 141. Kinderarbeid buiten het opvoedingskader of vormingskader**

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, iedere persoon, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 kinderen arbeid heeft doen of laten verrichten of activiteiten buiten het kader van hun opvoeding of vorming heeft doen of laten uitvoeren waarvoor geen enkele afwijking is toegestaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Art. 142. Jonge sportbeoefenaar in loondienst

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een werknemer

Art. 139. Le travailleur indépendant

Est puni d'une sanction de niveau 3, le travailleur indépendant qui a commis une infraction aux articles 11, 12 et 28, alinéa 2, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 140. Les garanties des substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs

Est punie d'une sanction de niveau 3 toute personne commettant une infraction à la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être.

L'infraction est punie d'une sanction de niveau 4 lorsqu'elle a eu comme conséquence pour un travailleur des ennuis de santé ou un accident du travail.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Section V*L'âge d'admission au travail***Art. 141. Le travail de l'enfant sortant du cadre de son éducation ou de sa formation**

Est puni d'une sanction de niveau 4, toute personne, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a fait ou laissé effectuer ou exercer par un enfant du travail ou des activités sortant du cadre de son éducation ou de sa formation pour lesquelles aucune dérogation n'est admise.

L'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Art. 142. L'enfant sportif rémunéré

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a occupé un travailleur

heeft tewerkgesteld krachtens een arbeidsovereenkomst voor betaalde sportbeoefenaars wanneer die persoon zijn verplichte voltijdse leerplicht niet volledig heeft verricht of die de door de Koning vastgestelde leeftijdsgrens, krachtens de wet van 24 februari 1978 betreffende de arbeidsovereenkomst voor de betaalde sportbeoefenaar, niet heeft bereikt.

Art. 143. Regels betreffende de individuele afwijkingen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De vader, moeder of de voogd die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

a) een kind een werkzaamheid buiten het kader van hun opvoeding of vorming heeft doen of laten uitvoeren vooraleer daartoe een individuele afwijking vanwege de bevoegde ambtenaar is gekomen;

b) een kind een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder daarbij de wettelijke of door de Koning of de bevoegde ambtenaar vastgestelde regels na te leven waaraan de individuele afwijking is ondergeschikt;

c) over de geïndividualiseerde spaarrekening op naam van het kind heeft beschikt, zowel wat de hoofdsom als de intresten betreft, behalve in de door de Koning bepaalde gevallen;

2° De aanvrager van de individuele afwijking, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

a) een in 1°, a) et b) bedoelde inbreuk heeft begaan;

b) de schriftelijke individuele afwijking op het ogenblik of op de plaats waar het kind de werkzaamheid uitvoert, niet heeft vertoond aan de officieren van gerechtelijke politie of aan de door de Koning aangewezen ambtenaren;

c) het loon in geld van het kind niet gestort heeft op een geïndividualiseerde spaarrekening geopend op naam van het kind bij een financiële instelling, uiterlijk op de vierde werkdag van de maand volgend op de maand waarin de werkzaamheid door het kind werd uitgevoerd;

d) naar aanleiding van het uitvoeren van een werkzaamheid door het kind, ongebruikelijke geschenken heeft gegeven, welke niet aan de leeftijd, de ontwikkeling en de vorming van het kind zijn aangepast;

3° Eenieder die als tussenpersoon of bemiddelaar, al dan niet tegen vergoeding, voorstellen doet, rechtshandelingen stelt of reclame maakt ten einde werkzaamheden verricht door kinderen te bevorderen of mee tot stand

en vertu d'un contrat de travail du sportif rémunéré alors que celui-ci n'a pas accompli entièrement sa scolarité obligatoire à temps plein ou qu'il n'a pas atteint la limite d'âge fixée par le Roi en vertu de la loi du 24 février 1978 relative au contrat de travail du sportif rémunéré.

Art. 143. Les règles relatives aux dérogations individuelles

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° Le père, la mère ou le tuteur qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

a) a fait ou laissé exercer par un enfant une activité sortant du cadre de son éducation ou de sa formation ou sans avoir obtenu préalablement une dérogation individuelle du fonctionnaire compétent;

b) a fait ou laissé exercer par un enfant une activité en ne respectant pas les conditions imposées par la loi ou fixées par le Roi ou le fonctionnaire compétent auxquelles la dérogation individuelle est subordonnée;

c) a disposé du compte d'épargne individualisé au nom de l'enfant en principal ou en intérêts sauf dans les cas déterminés par le Roi;

2° Le demandeur de la dérogation individuelle, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 16 mars 1971:

a) a commis une infraction visée au 1°, a) et b);

b) n'a pas produit la dérogation individuelle écrite au moment ou au lieu où l'enfant exerce l'activité aux officiers de police judiciaire ou aux fonctionnaires désignés par le Roi;

c) n'a pas viré la rémunération de l'enfant en espèces, à un compte d'épargne individualisé ouvert au nom de l'enfant auprès d'une institution financière au plus tard le quatrième jour ouvrable du mois qui suit le mois dans lequel l'activité a été exécutée par l'enfant;

d) a donné à l'occasion de l'exécution de l'activité par un enfant des cadeaux qui ne sont pas usuels, adaptés à son âge, à son développement et à sa formation;

3° Toute personne intervenant comme intermédiaire ou médiateur, contre rémunération ou à titre gratuit qui fait des propositions, accomplit des actes juridiques ou fait de la publicité afin de promouvoir des activités

helpt te brengen waarvoor geen individuele afwijking werd gevraagd.

Voor de in 1° en 2° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

Art. 144. Verboden werkzaamheden

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een jeugdige werknemer ondergrondse arbeid in mijnen, groeven en graverijen of andere door de Koning verboden heeft doen of laten verrichten;

2° een jeugdige werknemer werkzaamheden heeft doen of laten verrichten die hun krachten te boven gaat, hun gezondheid bedreigt of hun zedelijkheid in gevaar brengt.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken jeugdige werknemers.

HOOFDSTUK 2

De inbreuken met betrekking tot de arbeidstijd

Afdeling I

De arbeids- en de rusttijden

Art. 145. De dag- en weekgrens van de arbeidstijd

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 of met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer meer dan acht uur per dag of meer dan 40 uur per week werk heeft doen of laten verrichten of wanneer hij de kortere maximumduur bepaald door de wet of door een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst heeft doen of laten overschrijden;

2° wanneer hij zich bevindt in een hypothese waarin de wet de overschrijding van de dagelijkse duur van acht uren of de wekelijkse duur van veertig uur toestaat, heeft werk doen of laten verrichten boven de maximale

effectuées par des enfants ou d'aider à les réaliser alors qu'une dérogation individuelle n'a pas été demandée.

En ce qui concerne les infractions visées aux 1° et 2°, l'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

Art. 144. Les travaux interdits

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé effectuer par un jeune travailleur des travaux souterrains dans les mines minières et carrières, ou d'autres travaux souterrains interdits par le Roi;

2° a fait ou laissé effectuer par un jeune travailleur des travaux dépassant ses forces, menaçant sa santé ou compromettant sa moralité.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de jeunes travailleurs concernés.

CHAPITRE 2

Les infractions en matière de temps de travail

Section première

Les temps de travail et les temps de repos

Art. 145. Les limites quotidienne et hebdomadaire de la durée du travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail ou de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur plus de huit heures par jour ou plus de quarante heures par semaine, ou a fait ou laissé dépasser des durées maximales plus courtes fixées par la loi ou par une convention collective rendue obligatoire par arrêté royal;

2° alors qu'il se trouve dans une hypothèse où la loi autorise le dépassement de la durée quotidienne de huit heures ou de la durée hebdomadaire de quarante heures, a fait ou laissé travailler au-delà de la durée

dagelijkse of wekelijkse duur toegestaan door de afwijkende bepaling;

3° de werknemer of de jeugdige werknemer de inhaalarust niet toekent waarin de wet voorziet bij overschrijding van de maximaal toegestane arbeidsduur.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 146. Regels betreffende bepaalde werknemerscategorieën

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid, een werknemer werk heeft doen of laten verrichten vóór 08.00 uur of na 16.30 uur of op een zaterdag.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 147. De minimale arbeidsduur

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 of met de wet van 16 mei 1938 tot regeling van de arbeidsduur in de diamantnijverheid, een werknemer of een jeugdige werknemer arbeid heeft doen of laten verrichten zonder de minimale duur van drie uren voor elke arbeidsperiode te eerbiedigen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 148. De wekelijkse rust

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer 's zondags een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten behalve in de bij wet toegestane gevallen;

2° de werknemer of de jeugdige werknemer die 's zondags werd tewerkgesteld geen inhaalarust heeft toegekend volgens het bij wet voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel;

quotidienne ou hebdomadaire maximale autorisée par la disposition dérogatoire;

3° n'a pas octroyé au travailleur ou au jeune travailleur le repos compensatoire que la loi impose en cas de dépassement de la durée maximale de travail autorisée.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 146. Les règles relatives à certaines catégories de travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, a fait ou laissé travailler un travailleur avant 8 heures ou après 16 heures 30 ou le samedi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 147. La durée minimale de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail ou à la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur en ne respectant pas la durée minimale de trois heures pour chaque période de travail.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 148. Le repos hebdomadaire

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur le dimanche sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° n'a pas octroyé, selon le régime prescrit par la loi ou par le Roi, un repos compensatoire au travailleur ou au jeune travailleur qui a été occupé le dimanche;

3° een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten op een bijkomende rustdag welke een zondag onmiddellijk volgt of voorafgaat behalve in de bij wet toegestane gevallen;

4° de jeugdige werknemer die werd tewerkgesteld op een bijkomende rustdag die een zondag onmiddellijk volgt of voorafgaat geen inhaalrust heeft toegekend volgens het bij wet voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel;

5° de jeugdige werknemer die 's zondags of op een bijkomende rustdag werd tewerkgesteld geen wekelijkse rusttijd van ten minste zesendertig opeenvolgende uren heeft toegekend.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers of jeugdige werknemers.

Art. 149. De feestdagen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

1° werknemers of jeugdige werknemers heeft tewerkgesteld of laten tewerkstellen op een feestdag behalve in de bij wet toegestane gevallen;

2° niet gepresteerde arbeidsuren heeft laten inhalen tijdens andere dagen om ingevolge de toekenning van de feestdagen verloren arbeidsuren te compenseren, behalve in de door de Koning bepaalde gevallen;

3° een feestdag welke met een zondag of een gewone inactiviteitsdag samenvalt, niet door een gewone activiteitsdag heeft vervangen;

4° geen inhaalrust heeft toegekend volgens het voorgeschreven of door de Koning bepaalde stelsel aan de werknemer of jonge werknemer die op een feestdag werd tewerkgesteld.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 150. De publiciteitsvoorwaarden inzake de feestdagen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

3° a fait ou laissé travailler un jeune travailleur le jour de repos supplémentaire qui suit ou précède immédiatement le dimanche sauf dans les cas où la loi l'autorise;

4° n'a pas octroyé selon le régime prescrit par la loi ou fixé par le Roi un repos compensatoire au jeune travailleur qui a été occupé le jour de repos supplémentaire qui suit ou précède immédiatement le dimanche;

5° n'a pas octroyé un repos hebdomadaire d'au moins trente six heures consécutives au jeune travailleur qui a été occupé le dimanche ou le jour de repos supplémentaire.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs ou de jeunes travailleurs concernés.

Art. 149. Les jours fériés

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

1° a occupé ou laissé occuper des travailleurs ou des jeunes travailleurs au cours d'un jour férié sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a compensé les heures de travail perdues du fait des jours fériés par récupération au cours d'autres journées sauf dans les cas fixés par le Roi;

3° n'a pas remplacé un jour férié coïncidant avec un dimanche ou un jour habituel d'inactivité par un jour habituel d'activité;

4° n'a pas octroyé selon le régime prescrit par la loi ou fixé par le Roi un repos compensatoire au travailleur ou au jeune travailleur qui a été occupé pendant un jour férié.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 150. Les formalités de publicité relatives aux jours fériés

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° De werkgever die ertoe verplicht is een arbeidsreglement op te stellen, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

a) niet vóór 15 december van elk jaar in de lokalen van zijn onderneming een ondertekend en gedagtekend bericht heeft aangeplakt met vermelding van de feestdagen bepaald bij beslissing van de paritaire organen die bij koninklijk besluit algemeen verbindend werden verklaard, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord, alsmede met vermelding van de toepassingsregelen inzake inhaalrust;

b) geen afschrift van de in a) bedoelde bericht bij het arbeidsreglement heeft gevoegd;

2° De werkgever die er niet toe verplicht is om een arbeidsreglement op te stellen, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 4 januari 1974 niet vóór 15 december van elk jaar in de lokalen van zijn onderneming een ondertekend en gedagtekend bericht heeft aangeplakt met vermelding van de bij koninklijk besluit vastgestelde feestdagen, van de bij beslissing van de paritaire organen, door de Koning verbindend verklaarde, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord vastgestelde vervangingsdagen van de feestdagen en de toepassingsregelen voor de inhaalrust.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 151. Rusttijden en pauzes

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder hem de rustperiodes toe te kennen waarin de wet tussen twee arbeidsperiodes voorziet;

2° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten zonder hem de pauzes toe te kennen waarin de wet voorziet.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

1° L'employeur qui a l'obligation d'établir un règlement de travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

a) n'a pas affiché avant le 15 décembre de chaque année dans les locaux de l'entreprise un avis daté et signé et mentionnant les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoires par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire;

b) n'a pas annexé au règlement de travail une copie de l'avis visé au a);

2° L'employeur qui n'a pas d'obligation d'établir un règlement de travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 4 janvier 1974, n'a pas affiché avant le 15 décembre de chaque année dans les locaux de l'entreprise un avis daté et signé et mentionnant les dates des jours fériés fixés par arrêté royal, les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoire par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 151. Les intervalles de repos et les pauses

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur sans lui accorder les intervalles de repos prévus par la loi entre deux périodes de travail;

2° a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur sans lui accorder les pauses prévues par la loi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 152. Jaarlijkse vakantie

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die niet of niet binnen de voorgeschreven termijn of volgens de reglementaire modaliteiten de vakantie, waarop de werknemers krachtens de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971 en hun uitvoeringsbesluiten ervan recht hebben, hebben toegestaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 153. De werkroosters

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten buiten de arbeidstijd vastgesteld in het arbeidsreglement of in het bericht aangeplakt in de lokalen van de inrichting om het hoofd te bieden aan een buitengewone toename van het werk behalve in de bij wet toegestane gevallen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 2

De moederschaps- en vaderschapsrust, de verhindering van het recht op tijdskrediet en loopbaanonderbreking, de verstrekking van onjuiste gegevens met betrekking tot het tijdskrediet en de loopbaanonderbreking

Art. 154. De moederschaps- en vaderschapsrust

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werkneemster werk heeft doen of laten verrichten tijdens de verplichte moederschapsrust;

2° de werkneemster die daartoe een aanvraag heeft ingediend, het facultatief moederschapsverlof waarop zij recht heeft, niet heeft toegekend;

3° de werknemer die daartoe een aanvraag heeft ingediend, vaderschapsverlof waarop hij als vader recht heeft omdat de moeder in het ziekenhuis is opgenomen of overleden, niet heeft toegekend.

Art. 152. Les vacances annuelles

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas accordé ou n'a pas accordé dans les délais et selon les modalités réglementaires les vacances auxquelles les travailleurs ont droit en vertu des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971 et de leurs arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 153. Les horaires de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a fait ou laissé travailler un travailleur ou un jeune travailleur en dehors du temps de travail fixé dans le règlement de travail ou dans l'avis affiché dans les locaux de l'établissement en cas de surcroît extraordinaire de travail, sauf dans les cas où la loi l'autorise.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

Le repos de maternité et de paternité, l'entrave au droit au crédit-temps et à l'interruption de carrière, la fourniture de renseignements inexacts en matière de crédit-temps et d'interruption de carrière

Art. 154. Le repos de maternité et de paternité

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé travailler une travailleuse durant le repos de maternité obligatoire;

2° n'a pas accordé à la travailleuse qui en fait la demande le congé de maternité facultatif auquel elle peut prétendre;

3° n'a pas accordé au travailleur qui en fait la demande le congé de paternité qui lui est reconnu, en tant que père, parce que la mère est hospitalisée ou décédée.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 155. Verhinderings van het recht op tijdskrediet en loopbaanonderbreking

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met de koninklijke besluiten die ter uitvoering van de voornoemde wet zijn genomen, alsmede met de terzake toepasselijke collectieve arbeidsovereenkomsten, aan de werknemer het recht op loopbaanonderbreking of het recht op een vermindering van de arbeidsprestaties ontzegt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 156. Verstrekking van onjuiste gegevens met betrekking tot het tijdskrediet en de loopbaanonderbreking

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever die in strijd met de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, met de koninklijke besluiten die ter uitvoering van de voornoemde wet zijn genomen, alsmede met de terzake toepasselijk collectieve arbeidsovereenkomsten, aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening onjuiste gegevens verstrekt of nalaat hem de noodzakelijke gegevens te verstrekken over één van zijn werknemers die loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties geniet.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Deeltijdse arbeid

Art. 157. Maatregelen inzake bekendmaking van de werkrooster van de deeltijdse werknemers

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de programmawet van 22 december 1989:

1° op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien geen afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer noch een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met het werkrooster en met de identiteit van de deeltijdse werknemer in kwestie, diens handtekening en die van de werkgever heeft bewaard;

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 155. L'entrave au droit au crédit-temps et à l'interruption de carrière

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'accorde pas au travailleur le droit à la suspension ou à la réduction des prestations de travail en contravention à la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, aux arrêtés royaux pris en exécution de la loi précitée, ainsi qu'aux conventions collectives de travail d'application en cette matière.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 156. La fourniture de renseignements inexacts en matière de crédit-temps et d'interruption de carrière

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui fournit en contravention à la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, aux arrêtés royaux pris en exécution de la loi précitée, ainsi qu'aux conventions collectives de travail d'application en cette matière à l'Office national de l'emploi des renseignements inexacts ou omet de lui fournir les renseignements nécessaires au sujet d'un de ses travailleurs bénéficiant d'une suspension ou à la réduction des prestations de travail.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Le travail à temps partiel

Art. 157. Les mesures de publicité des horaires de travail à temps partiel

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi-programme du 22 décembre 1989:

1° n'a pas conservé, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, une copie du contrat de travail du travailleur à temps partiel ou un extrait de ce contrat de travail contenant les horaires de travail et portant l'identité du travailleur à temps partiel auquel ils s'appliquent ainsi que sa signature et celle de l'employeur;

2° niet de nodige maatregelen heeft genomen opdat de onder 1° vermelde documenten zich op een gemakkelijk toegankelijke plaats zouden bevinden, zodat de ambtenaren en beambten die belast zijn met het toezicht daarvan te allen tijde kennis zouden kunnen nemen;

3° de dagelijkse arbeidsuren, in geval van een variabel deeltijds werkrooster, niet ter kennis heeft gebracht van de werknemers via de aanplakking van een bericht dat gedateerd is door de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, in de lokalen van de onderneming, op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien, minstens vijf dagen vooraf of volgens de modaliteiten die bepaald zijn door een collectieve arbeidsovereenkomst die gesloten is conform de wet van 5 december 1965 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités of, bij ontstentenis, door het arbeidsreglement;

4° geen bericht heeft bekendgemaakt dat gedateerd is door de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, met het afzonderlijke werkrooster van elke deeltijdse werknemer, in de lokalen van de onderneming, op de plaats waar het arbeidsreglement kan worden ingezien, vóór de aanvang van de werkdag of volgens de door de Koning bepaalde modaliteiten;

5° het bericht zoals bedoeld onder 4° niet heeft bewaard gedurende een periode van een jaar, te rekenen vanaf de dag dat het werkrooster ophoudt van kracht te zijn of volgens de door de Koning bepaalde modaliteit.

De inbreuken bedoeld bij het eerste lid worden gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, voorafgaand aan het proces-verbaal tot vaststelling van één van de bij het eerste lid bedoelde inbreuken, van de sociaal inspecteurs voor deze inbreuk reeds schriftelijk de bij artikel 21 bedoelde waarschuwing of termijn om zich in regel te stellen heeft ontvangen.

Voor de in het eerste en tweede lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 158. Maatregelen inzake de controledocumenten voor de afwijkingen op het normale werkrooster van de deeltijdse werknemers

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de programmawet van 22 december 1989:

1° een deeltijdse werknemer tewerkstelt buiten het werkrooster dat het voorwerp is van de bekendmaking

2° n'a pas pris les mesures nécessaires afin que les documents visés au 1° se trouvent dans un endroit facilement accessible afin que les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance puissent en prendre connaissance à tout moment;

3° n'a pas porté les horaires journaliers de travail, en cas d'horaire de travail à temps partiel variable, à la connaissance des travailleurs, par l'affichage d'un avis daté par l'employeur, son préposé ou son mandataire, dans les locaux de l'entreprise, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, au moins cinq jours à l'avance ou selon les modalités prévues par une convention collective de travail conclue conformément à la loi du 5 décembre 1965 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires ou à défaut par le règlement de travail;

4° n'a pas affiché un avis, daté par l'employeur, son préposé ou son mandataire, déterminant individuellement l'horaire de travail de chaque travailleur à temps partiel, dans les locaux de l'entreprise, à l'endroit où le règlement de travail peut être consulté, avant le commencement de la journée de travail ou selon les modalités prescrites par le Roi;

5° n'a pas conservé l'avis visé au 4° pendant une période d'un an à dater du jour où l'horaire qu'il contient cesse d'être en vigueur ou selon la modalité prescrite par le Roi.

Les infractions visées à l'alinéa 1er sont punies d'une sanction de niveau 4, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a, préalablement au procès-verbal constatant une des infractions visées à l'alinéa 1er, déjà reçu des inspecteurs sociaux par écrit pour cette infraction, l'avertissement ou le délai pour se mettre en règle visés à l'article 21.

En ce qui concerne les infractions visées aux alinéas 1er et 2, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 158. Les mesures relatives aux documents de contrôle des dérogations à l'horaire normal des travailleurs à temps partiel

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi-programme du 22 décembre 1989:

1° occupe un travailleur à temps partiel en dehors de l'horaire qui a fait l'objet de la publicité prescrite par la loi

die is voorgeschreven door de voornoemde wet van 22 december 1989, zonder een document bij te houden met alle afwijkingen van het normale werkrooster van die werknemer, noch gebruik te maken van een evenwaardig controlemiddel dat is toegelaten bij de voornoemde wet van 22 december 1989 of door de Koning;

2° een deeltijds werknemer arbeidsprestaties doen of laten verrichten heeft buiten het werkrooster dat het voorwerp is van de bekendmaking die is voorgeschreven door de voornoemde wet van 22 december 1989, zonder vermelding ervan in het document of de controlemiddelen onder 1°;

3° het onder 1° vermeld document of controlemiddelen niet bijhoudt op een plaats die gemakkelijk toegankelijk is voor de ambtenaren en beambten die belast zijn met het toezicht en die daarvan te allen tijde kennis moeten kunnen nemen;

4° het onder 1° vermeld document of controlemiddelen niet bijhoudt gedurende de hele periode die aanvangt op de datum van de aantekening van de laatste verplichte vermelding en die eindigt vijf jaar na het einde van de maand die volgt op het kwartaal waarin die inschrijving is verricht, hetzij op het adres waaronder hij in België ingeschreven is bij een instelling belast met de inning van de bijdragen voor sociale zekerheid, hetzij in zijn woonplaats of op de maatschappelijke zetel, indien deze in België gevestigd zijn en bij ontstentenis hiervan, in de in België gelegen woonplaats van een natuurlijke persoon die ze in zijn hoedanigheid van lasthebber of aangestelde van de werkgever bewaart.

De inbreuken bedoeld bij het eerste lid worden gestraft met een sanctie van niveau 4 wanneer de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, voorafgaand aan het proces-verbaal tot vaststelling van één van de bij het eerste lid bedoelde inbreuken, van de sociaal inspecteurs voor deze inbreuk reeds schriftelijk de bij artikel 21 bedoelde waarschuwing of termijn om zich in regel te stellen heeft ontvangen.

Voor de in het eerste en tweede lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

précitée du 22 décembre 1989, sans tenir un document dans lequel sont consignées toutes les dérogations à l'horaire normal de ce travailleur, ni utiliser un moyen de contrôle équivalent autorisé par la loi précitée du 22 décembre 1989 ou par le Roi;

2° fait ou laisse exécuter des prestations à un travailleur à temps partiel en dehors de l'horaire de travail qui a fait l'objet de la publicité prescrite par la loi précitée du 22 décembre 1989, sans que mention en soit faite dans le document ou par les moyens de contrôle visés au 1°;

3° ne tient pas le document ou les moyens de contrôle visés au 1° dans un endroit facilement accessible afin que les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance puissent en prendre connaissance à tout moment;

4° ne conserve pas le document ou les moyens de contrôle visés au 1° pendant toute la période qui débute à la date de l'inscription de la dernière mention obligatoire et qui se termine cinq ans après la fin du mois qui suit le trimestre au cours duquel cette inscription a été faite, soit à l'adresse à laquelle il est inscrit en Belgique auprès d'un organisme chargé de la perception des cotisations de sécurité sociale, soit à son domicile ou son siège social lorsque ceux-ci sont situés en Belgique et à défaut au domicile belge d'une personne physique qui les conserve en tant que mandataire ou préposé de l'employeur.

Les infractions visées à l'alinéa 1er sont punies d'une sanction de niveau 4, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a, préalablement au procès-verbal constatant une des infractions visées à l'alinéa 1er, déjà reçu des inspecteurs sociaux par écrit pour cette infraction, l'avertissement ou le délai pour se mettre en règle visés à l'article 21.

En ce qui concerne les infractions visées aux alinéas 1er et 2, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Afdeling 4*Nachtarbeid***Art. 159. Nachtarbeid**

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971:

1° een werknemer of een jeugdige werknemer een werkzaamheid heeft doen of laten verrichten tussen 20 uur en 6 uur, behalve in de wettelijk toegelaten gevallen;

2° een regime van nachtarbeid heeft ingevoerd zonder de procedure te eerbiedigen die is bepaald bij wet;

3° een jeugdige werknemer, tussen 23 uur en 7 uur, arbeid heeft doen of laten verrichten, die wegens de aard niet mag worden onderbroken of die in opeenvolgende ploegen wordt verricht.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art 160. Raadpleging van de werknemers

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971, een regime van nachtarbeid heeft ingevoerd zonder de werknemersvertegenwoordigers van te voren geraadpleegd te hebben inzake de vereiste aanpassingen van de arbeidsvoorwaarden die van toepassing zijn op de werknemers die nachtarbeid verrichten in de materies die door de Koning zijn bepaald.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 16 maart 1971, het verslag van de raadpleging, bedoeld bij § 1, niet heeft overgemaakt aan het paritaire comité volgens de modaliteiten die door de Koning zijn bepaald.

Art. 161. Minimale arbeidsduur

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een werknemer

Section 4*Le travail de nuit***Art. 159. Le travail de nuit**

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail:

1° a fait ou laissé exécuter par un travailleur ou un jeune travailleur un travail entre 20 heures et 6 heures, sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a introduit un régime de travail comportant des prestations de nuit sans respecter la procédure prévue par la loi;

3° a fait ou laissé exécuter par un jeune travailleur, entre 23 heures et 7 heures, des travaux qui ne peuvent être interrompus en raison de leur nature ou qui sont organisés en équipes successives.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 160. La consultation des travailleurs

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail, a introduit un régime de travail comportant des prestations de nuit sans avoir préalablement consulté les représentants des travailleurs sur les adaptations nécessaires des conditions de travail des travailleurs occupés dans les régimes de travail comportant des prestations de nuit dans les matières fixées par le Roi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 16 mars 1971, n'a pas transmis le rapport de la consultation visée au § 1er à la commission paritaire selon les modalités fixées par le Roi.

Art. 161. La durée minimale de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a fait ou laissé travailler

nachtarbeid heeft doen of laten verrichten volgens een dagelijks werkrooster dat minder werkuren telt dan een volledig werkrooster in de onderneming of dat minder dan zes uur telt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Bouwsector

Art. 162. Werkverbod op rustdagen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die in strijd met het koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren:

1° een werknemer heeft laten werken op een rustdag, behalve in de gevallen die bij wet zijn toegelaten;

2° geen inhaalrustdag binnen de voorgeschreven termijn heeft toegekend aan de arbeider die op een rustdag was tewerkgesteld;

3° werkzaamheden heeft doen of laten verrichten door gepensioneerden in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren.

Art. 163. Dagelijks en wekelijks werkverbod

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die in strijd met de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken:

1° bouwwerken heeft doen of laten uitvoeren vóór zeven uur en na achttien uur, of die de door de Koning vastgestelde tijdsgrenzen niet naleeft, behoudens in de wettelijk toegelaten gevallen;

2° bouwwerken heeft doen of laten uitvoeren op zaterdag of gedurende het gedeelte van de zaterdag tijdens hetwelk aan de werknemers van de bouwnijverheid of tak ervan rust is toegestaan, behoudens in de wettelijk toegelaten gevallen.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

un travailleur qui effectue un travail comportant des prestations de nuit selon un horaire journalier de travail comptant moins d'heures de travail qu'un horaire journalier complet dans l'entreprise ou moins de six heures.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Le secteur de la construction

Art. 162. L'interdiction de travailler durant les jours de repos

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction:

1° a fait travailler un travailleur pendant un jour de repos sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° n'a pas octroyé dans le délai prescrit un jour de repos compensatoire à l'ouvrier qui a été occupé pendant un jour de repos;

3° a fait ou laissé exécuter des travaux par des pensionnés dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction.

Art. 163. L'interdiction quotidienne et hebdomadaire de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction:

1° a fait ou laissé exécuter des travaux de construction avant sept heures et après dix huit heures ou en ne respectant pas les limites de temps fixées par le Roi sauf dans les cas où la loi l'autorise;

2° a fait ou laissé exécuter des travaux de construction le samedi ou durant la partie de la journée du samedi pendant laquelle il est accordé repos aux travailleurs de l'industrie de la construction ou d'une branche de celle-ci sauf dans les cas où la loi l'autorise.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Afdeling 6*Kennisgevingen aan de arbeidsinspectie***Art. 164. Kennisgevingen aan de arbeidsinspectie**

Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met de arbeidswet van 16 maart 1971 en van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen:

1° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet binnen vierentwintig uur ter kennis brengt van de tewerkstelling van een werknemer op een zondag in de bedrijven waarvoor de Koning kan toestaan dat de werknemers twaalf maal per jaar 's zondags worden tewerkgesteld;

2° niet een kopie van het gedagtekend en ondertekend advies heeft toegezonden aan de door de Koning aangeduide ambtenaar, met vermelding van de data van de bij Koninklijk besluit bepaalde feestdagen, de vervangingsdagen van de feestdagen bij door de Koning algemeen verbindend verklaarde beslissing van de paritaire organen, bij beslissing van de ondernemingsraad, bij akkoord van de onderneming of bij individueel akkoord en van de toepassingsmodaliteiten van de inhaalrust;

3° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet heeft verwittigd uiterlijk acht dagen na de feestdag waarop de werknemer werd tewerkgesteld en in ieder geval vóór de dag waarop de inhaalrust wordt verleend;

4° de door de Koning aangewezen ambtenaar binnen drie dagen niet schriftelijk in kennis heeft gesteld van de toepassing van een afwijking op het verbod op nachtarbeid van een jeugdige werknemer;

5° de door de Koning aangewezen ambtenaar niet in kennis heeft gesteld van het overschrijden van de normale tijdsgrenzen door de werknemers of de jeugdige werknemers van de onderneming voor de uitvoering van arbeid die door een onvoorziene noodzakelijkheid wordt vereist.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 165. De bekendmakingen inzake de uitvoering van werkzaamheden in de bouw

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever die, in strijd met de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, nalaat de minister

Section 6*Les notifications à faire à l'inspection du travail***Art. 164. Les notifications à faire à l'inspection du travail**

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 16 mars 1971 sur le travail et à la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés:

1° n'a pas averti dans les vingt quatre heures le fonctionnaire désigné par le Roi de l'occupation d'un travailleur le dimanche dans les industries pour lesquelles le Roi peut permettre que les travailleurs soient occupés pendant douze dimanche par an;

2° n'a pas transmis au fonctionnaire désigné par le Roi une copie de l'avis daté et signé mentionnant les dates des jours fériés fixés par arrêté royal, les jours de remplacement des jours fériés fixés par décision d'organes paritaires rendue obligatoire par le Roi, par décision du conseil d'entreprise, par accord d'entreprise ou par accord individuel et les modalités d'application du repos compensatoire;

3° n'a pas averti le fonctionnaire désigné par le Roi dans les huit jours suivant le jour férié pendant lequel le travailleur a été occupé au travail et en tout cas avant le jour de repos compensatoire;

4° n'a pas averti par écrit le fonctionnaire désigné par le Roi dans les trois jours de l'application d'une dérogation à l'interdiction du travail de nuit d'un jeune travailleur;

5° n'a pas averti le fonctionnaire désigné par le Roi du dépassement des limites normales de la durée du travail par les travailleurs ou les jeunes travailleurs de l'entreprise pour l'exécution de travaux commandés par une nécessité imprévue.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 165. Les notifications concernant l'exécution de travaux de construction

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui, en contravention à la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, n'a pas averti le

van Werk te verwittigen met een schrijven gericht aan de sociaal inspecteur van het gebied waar de werken worden uitgevoerd, uiterlijk op de vooravond van de dag waarop gebruik gemaakt wordt van de afwijkingsbepalingen waarin voorzien is door de wetten en besluiten betreffende de arbeidsduur en de rustdagen, of binnen de vierentwintig uur die volgen op de aanvang van de werken.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 7

Brugpensioen

Art. 166. Brugpensioen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, de verplichting tot vervanging van de werknemer niet heeft nageleefd onder de voorwaarden en volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK 3

Inbreuken op andere arbeidsvoorwaarden

Afdeling I

Controlegeneeskunde

Art. 167. Controlegeneeskunde

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, eenieder die, in strijd met de wet van 13 juni 1999 betreffende de controlegeneeskunde, de controlegeneeskunde verricht zonder arts te zijn die gerechtigd is de geneeskunde uit te oefenen en vijf jaar ervaring heeft als huisarts of een daarmee vergelijkbare praktijk.

§ 2. Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, de arts die, in strijd met de wet van 13 juni 1999 betreffende de controlegeneeskunde:

1° bij het uitvoeren van een controleopdracht geen verklaring van onafhankelijkheid ondertekent volgens het door de Koning bepaalde model of er geen afschrift van bezorgt aan de werknemer en aan de werkgever;

ministre de l'Emploi par un écrit transmis à l'inspecteur social du district où les travaux sont exécutés au plus tard la veille du jour au cours duquel il est fait usage des dispositions dérogatoires prévues par les lois et arrêtés concernant la durée du travail et les jours de repos ou dans les vingt quatre heures qui suivent le début de l'exécution des travaux.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 7

La prépension

Art. 166. La prépension

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, n'a pas respecté l'obligation de remplacement du travailleur dans les conditions et selon les modalités prévues par le Roi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE 3

Les infractions relatives aux autres conditions de travail

Section 1er

La médecine de contrôle

Art. 167. La médecine de contrôle

§ 1er. Est punie d'une sanction de niveau 2 toute personne qui, en contravention de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle, exerce la médecine de contrôle sans être médecin autorisé à pratiquer l'art de guérir disposant de cinq ans d'expérience comme médecin généraliste ou d'une pratique équivalente.

§ 2. Est punie d'une sanction de niveau 1, le médecin qui, en violation de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle:

1° alors qu'il exécute une mission de contrôle, omet, de signer une déclaration d'indépendance selon le modèle arrêté par le Roi, ou n'en remet pas de copie au travailleur et à l'employeur;

2° voor dezelfde onderneming zowel de taken van preventieadviseur-arbeidsgeneesheer als die van controlerend geneesheer uitvoert.

Afdeling 2

Het loon en de andere vermogensrechtelijke voordelen

Art. 168. Uitbetaling van het werknemersloon

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aanstelde of zijn lasthebber die:

1° het loon van de werknemer niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar is;

2° zich door de leden van zijn personeel alle of een deel van de aanvullende bijdragen doet terugbetalen die de werkgever verschuldigd is, bij toepassing van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939 ;

3° het verschuldigde vakantiegeld niet heeft uitbetaald of het niet heeft uitbetaald binnen de termijn en volgens de reglementaire voorschriften opgelegd bij wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 169. Inhoudingen op het werknemersloon

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 1 april 1936 op de arbeidsovereenkomst wegens dienst op binnenschepen en met de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939 en de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers:

a) inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer met uitzondering van de wettelijk toegestane inhoudingen;

b) wettelijk toegestane inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer zonder de grenzen ervan te respecteren;

2° qui exerce à la fois les missions de conseiller en prévention-médecin du travail et médecin-contrôleur pour la même entreprise.

Section 2

La rémunération et les autres avantages patrimoniaux

Art. 168. Le paiement de la rémunération des travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° n'a pas payé la rémunération du travailleur ou ne l'a pas payée à la date à laquelle elle est exigible;

2° se fait rembourser par les membres de son personnel tout ou partie des cotisations supplémentaires dont l'employeur est redevable en application des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;

3° n'a pas payé les pécules de vacances dus ou ne les a pas payés dans les délais et selon les modalités réglementaires prescrites les lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 169. Les retenues sur la rémunération des travailleurs

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure, aux lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939 et à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs:

a) a effectué des retenues sur la rémunération du travailleur à l'exception des retenues légalement autorisées;

b) a effectué les retenues légalement autorisées sur la rémunération du travailleur sans en avoir respecté les limitations;

c) inhoudingen heeft verricht op het loon van de werknemer ter uitvoering van een overdracht van loon vastgelegd bij een onderhandse akte in de zin van artikelen 28 en volgende van de voornoemde wet van 12 april 1965 wanneer de werknemer zich heeft verzet tegen de overdracht van loon en hij zijn werkgever in kennis heeft gesteld van zijn verzet tegen de procedure inzake overdracht van loon;

2° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, de geheel of gedeeltelijk met fooien of bedieningsgeld betaalde werknemer, onder enige benaming dan ook en voor welk doel ook, storting heeft opgelegd te zijnen behoeve overhandigde fooien of bedieningsgeld of andere dan in 1°, c) inhoudingen heeft verricht.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 170. Verplichtingen ter controle van het loon door de werknemers

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers:

a) geen melding heeft gemaakt van de inlichtingen die de afrekening overhandigd aan de werknemer uit de privé-sector moeten bevatten bij elke definitieve betaling van het loon;

b) de werknemer geen kennisgeving overhandigt met vermelding van de periodieke inhoudingen op zijn loon en van het totaalbedrag ervan bij uitvoering van de overdracht van loon vastgesteld bij een onderhandse akte in de zin van artikelen 28 en volgende van de wet wanneer de dienstbetrekking van de overdrager eindigt voordat de inhoudingen het bedrag van de overdracht hebben bereikt of wanneer het bedrag van de overdracht is bereikt;

c) die geen bewijs van de onderhandse betaling ter ondertekening heeft voorgelegd aan de werknemer;

2° Ieder persoon die, in strijd met de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, het recht van de werknemer heeft belemmerd om toezicht uit te oefenen op het meten, het wegen of elke andere verrichting dienend om de hoeveelheid of de hoedanigheid van de verrichte arbeid vast te stellen en alzo het bedrag van het loon te bepalen.

c) a effectué des retenues sur la rémunération du travailleur en exécution d'une cession de rémunération constatée par un acte sous seing privé au sens des articles 28 et suivants de la loi précitée du 12 avril 1965 alors que le travailleur s'est opposé à la cession de rémunération et qu'il a notifié à l'employeur son opposition à la procédure de cession de rémunération;

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs a imposé au travailleur rémunéré entièrement ou partiellement au pourboire ou au service des versements, sous quelque dénomination que ce soit et pour quelque objet que ce soit, sur le pourboire ou le service remis à son intention ou a effectué des retenues autres que celles visées au 1°, c).

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 170. Les obligations permettant aux travailleurs de contrôler la rémunération

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé son ou mandataire qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs:

a) n'a pas mentionné les renseignements que doit contenir le décompte remis au travailleur occupé dans le secteur privé lors de chaque règlement définitif de la rémunération;

b) n'a pas transmis au travailleur un relevé des sommes prélevées périodiquement sur sa rémunération et de leur montant total en exécution de la cession de la rémunération constatée par un acte sous seing privé au sens des articles 28 et suivants de la loi lorsque l'engagement du travailleur prend fin avant que le prélèvement des sommes cédées n'atteigne le montant de la cession ou lorsque le montant de la cession est atteint;

c) n'a pas soumis à la signature du travailleur une quittance du paiement effectué de la main à la main;

2° Toute personne qui, en contravention à la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, a mis des entraves à l'exercice, par le travailleur, du droit de contrôler les mesurages, les pesées ou les autres opérations quelconques qui ont pour but de déterminer la quantité ou la qualité de l'ouvrage fourni et de fixer ainsi le montant de la rémunération.

Voor de in 1° en 2° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken kinderen.

Art. 171. Verplaatsingskosten

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om de werknemer te vergoeden voor de verplaatsingskosten die hij verschuldigd is of die nagelaten heeft ze te vergoeden op de datum waarop de vergoeding opeisbaar is.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 172. Maaltijdcheques

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om de werknemer te voorzien van de maaltijdcheques die hij verschuldigd is of die nagelaten heeft ze te bezorgen op de datum van afgifte van de maaltijdcheques.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 173. De aanvullende voordelen aan het loon

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die aan de werknemer de financiële voordelen niet heeft betaald die hij verschuldigd is ten titel van aanvulling aan het loon of die ze niet heeft uitgevoerd op de datum waarop de betaling opeisbaar is.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 174. De aanvullende voordelen aan de vergoedingen verschuldigd ingevolge een arbeidsongeval of een beroepsziekte

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die aan zijn werknemer de sociale voordelen niet heeft betaald die hij verschuldigd is ten titel van aanvulling aan de vergoedingen verschuldigd ingevolge een arbeidsongeval of een beroepsziekte of die ze niet heeft uitgevoerd op de datum waarop deze aanvullende voordelen opeisbaar zijn.

En ce qui concerne les infractions visées aux 1° et 2°, l'amende est multipliée par le nombre d'enfants concernés.

Art. 171. Les frais de déplacement

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas remboursé au travailleur les frais de déplacement dont il est redevable ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle le remboursement est exigible.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 172. Les titres-repas

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas remis au travailleur les titres-repas dont il est redevable ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle les titres-repas doivent être délivrés.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 173. Les avantages complémentaires à la rémunération

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a payé au travailleur les avantages financiers dont il est redevable à titre de complément à la rémunération ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle le paiement est exigible.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 174. Les avantages complémentaires aux indemnités dues par suite d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé au travailleur les avantages d'ordre social dont il est redevable à titre de complément aux indemnités dues par suite d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle ces avantages complémentaires sont exigibles.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 175. Aanvullende Socialezekerheidsvoordelen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft om aan de werknemer de sociale voordelen uit te betalen die hij verschuldigd is als aanvulling op de socialezekerheidsvoordelen op grond van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, of die nagelaten heeft ze te vergoeden op de datum dat deze aanvullende voordelen opeisbaar zijn.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 176. Sluitingsvergoeding

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de curator of vereffenaar die, in strijd met de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen, nagelaten heeft om de sluitingsvergoeding uit te betalen binnen de wettelijke termijn en volgens de vastgestelde voorwaarden aan de werknemers die voldoen aan de toekenningsvoorwaarden betreffende de vergoeding.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 177. Koppeling van het loon aan het indexcijfer van de consumptieprijsen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, zich niet gehouden heeft aan de indexatiemodus die voorgeschreven is bij de voornoemde wet van 30 maart 1994 en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 175. Les avantages complémentaires de sécurité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas payé au travailleur les avantages d'ordre social dont il est redevable à titre de complément aux avantages de sécurité sociale résultant de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs ou qui ne s'est pas exécuté à la date à laquelle ces avantages complémentaires sont exigibles.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 176. L'indemnité de fermeture

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises, ne paye pas l'indemnité de fermeture dans les délais légaux et selon les conditions prescrites aux travailleurs qui remplissent les conditions d'octroi de l'indemnité.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 177. La liaison de la rémunération à l'indice des prix à la consommation

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, n'a pas respecté le mode d'indexation prescrit par la loi précitée du 30 mars 1994 et ses arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Afdeling 3

Het overmaken door de werkgever van documenten die de werknemers toelaten hun rechten te doen gelden op de vergoedingen in geval van sluiting van ondernemingen

Art. 178. Het overmaken door de werkgever van documenten die de werknemers toelaten hun rechten te doen gelden op de vergoedingen in geval van sluiting van ondernemingen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator, de werkgever die een overname van actief heeft verricht, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, met inbreuk op de wet van 30 juni 1967 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 mei 1975 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding en op hun uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers niet de door de Koning bepaalde inlichtingen verstrekt en de juistheid ervan bevestigt, ze dagtekent en ze ondertekent.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4*Educatief verlof*

Art. 179. Educatief verlof

§ 1. Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, eenieder die onjuiste inlichtingen verschaft met het oog op de toepassing van de regels betreffende het educatief verlof onder afdeling 6 van hoofdstuk IV van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met artikelen 127 en 129 van de herstellwet van 22 januari

Section 3

La transmission par l'employeur de documents permettant aux travailleurs de faire valoir leur droits aux indemnités en cas de fermeture d'entreprises

Art. 178. La transmission par l'employeur de documents permettant aux travailleurs de faire valoir leur droits aux indemnités en cas de fermeture d'entreprises

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur, l'employeur qui a effectué une reprise d'actif, son préposé ou son mandataire, qui en contravention à la loi du 30 juin 1967 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 mai 1975 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 avril 1985 chargeant le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises du paiement d'une indemnité de transition et à leurs arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution ne transmet pas au fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, les renseignements déterminés par le Roi, en les certifiant exacts, en les datant et en les signant.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4*Le congé éducation*

Art. 179. Le congé éducation

§ 1er. Est punie d'une sanction de niveau 1, toute personne qui fournit des renseignements inexacts en vue de l'application des règles relatives au congé-éducation énoncées dans la section 6 du chapitre IV la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales et dans ses arrêtés d'exécution.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en violation des articles 127 et 129 de la loi de redressement du

1985 houdende sociale bepalingen een werknemer die naar behoren een aanvraag tot educatief verlof heeft ingediend, aldus het recht weigert om afwezig te zijn met het oog op het volgen van de cursus.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Regels inzake tuchtstraffen

Art. 180. Regels inzake tuchtstraffen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° vóór de datum van de eerstvolgende uitbetaling van het loon de opgelegde tuchtstraf niet heeft ingeschreven in een register waarin tegenover de namen van de betrokken werknemers de datum, de reden, alsmede de aard van de straf en indien het een boete betreft, het bedrag ervan worden vermeld;

2° het bij 1° bedoelde register niet heeft voorgelegd telkens wanneer de bevoegde ambtenaren en beambten daarom verzoeken;

3° de opbrengst van tuchtrechtelijke geldboeten niet heeft aangewend ten voordele van de werknemers.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK 4

Illegale arbeid

Afdeling 1

Buitenlandse arbeidskrachten

Art. 181. Buitenlandse arbeidskrachten

§ 1. Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, arbeid doen of laten verrichten door een buitenlandse onderdaan die niet is toegelaten of gemachtigd tot een verblijf in België van meer dan drie maanden of tot vestiging.

22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales, refuse au travailleur qui a régulièrement introduit une demande de congé-éducation le droit de s'absenter pour suivre les cours.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Les règles en matière de sanctions disciplinaires

Art. 180. Les règles en matière de sanctions disciplinaires

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas inscrit la pénalité disciplinaire appliquée dans un registre contenant, en regard des noms des travailleurs qui en font l'objet, la date, le motif, la nature de la pénalité, et son montant s'il s'agit d'une amende, avant la date du plus prochain paiement de la rémunération;

2° n'a pas produit le registre visé au 1° à toute réquisition des fonctionnaires et agents compétents;

3° a employé le produit des amendes disciplinaires à une fin autre que le profit des travailleurs.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE 4

Le travail illégal

Section 1er

La main d'œuvre étrangère

Art. 181. La main d'œuvre étrangère

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers a fait ou laissé travailler un ressortissant étranger qui n'est pas admis ou autorisé à séjourner plus de trois mois en Belgique ou à s'y établir.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

§ 2. Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers:

1° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten zonder een arbeidsvergunning te hebben verkregen van de bevoegde overheid en/of die niet over een arbeidskaart beschikt;

2° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten zonder de grenzen van deze arbeidsvergunning en/of arbeidskaart te respecteren;

3° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten voor een duur welke de duur van de arbeidsvergunning en van de arbeidskaart overschrijdt;

4° een buitenlandse onderdaan arbeid heeft doen of laten verrichten na de intrekking van de arbeidsvergunning of de arbeidskaart;

5° de arbeidsvergunning niet heeft teruggegeven aan de buitenlandse werknemer of hem deze heeft bezorgd tegen betaling van een bedrag of vergoeding in welke vorm ook.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 3. Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, eenieder die, in strijd met de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers:

1° een buitenlandse onderdaan België heeft laten binnenkomen om er te worden tewerkgesteld of tot dit binnenkomen heeft bijgedragen, voorzover de buitenlandse onderdaan geen houder is van een geldige arbeidskaart en met uitzondering van de buitenlandse onderdaan voor wie de werkgever na diens aankomst in België een arbeidsvergunning kan verkrijgen om er te worden tewerkgesteld;

2° aan een buitenlandse onderdaan heeft beloofd, tegen betaling van welke vergoeding ook, hetzij een betrekking voor hem te zoeken, hetzij hem een betrekking te bezorgen, hetzij formaliteiten te vervullen met het oog op diens tewerkstelling in België;

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers:

1° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger sans avoir obtenu une autorisation d'occupation de l'autorité compétente et/ou qui ne possède pas de permis de travail;

2° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger en ne respectant pas les limites fixées par l'autorisation d'occupation et/ou le permis de travail;

3° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger pour une durée plus longue que celle de l'autorisation d'occupation et du permis de travail;

4° a fait ou a laissé travailler un ressortissant étranger après le retrait de l'autorisation d'occupation ou du permis de travail;

5° n'a pas remis le permis de travail au travailleur étranger ou le lui a remis moyennant paiement d'une somme ou d'une rétribution sous quelque forme que ce soit.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 3. Est puni d'une sanction de niveau 4, quiconque, en contravention à la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers:

1° a fait entrer en Belgique un ressortissant étranger ou a favorisé l'entrée en Belgique de celui-ci en vue d'y être occupé, sauf s'il s'agit d'un ressortissant étranger possédant un permis de travail valable et à l'exception du ressortissant étranger pour lequel l'employeur peut bénéficier d'une autorisation d'occupation postérieurement à son entrée en Belgique en vue d'y être occupé;

2° a promis à un ressortissant étranger, moyennant une rétribution sous forme quelconque, soit de lui chercher un emploi, soit de lui procurer un emploi, soit d'accomplir des formalités en vue de son occupation en Belgique;

3° van een buitenlandse onderdaan een vergoeding in welke vorm ook heeft geëist of aangenomen, hetzij om voor hem een betrekking te zoeken, hetzij hem een betrekking te bezorgen, hetzij om formaliteiten te vervullen met het oog op diens tewerkstelling in België;

4° als tussenpersoon is opgetreden tussen een buitenlandse onderdaan en een werkgever of de autoriteiten die zijn belast met de toepassing van de bepalingen van de voornoemde wet van 30 april 1999 of van de uitvoeringsbesluiten ervan, of ook tussen een werkgever en diezelfde autoriteiten, waarbij daden zijn gesteld welke hetzij die buitenlandse onderdaan, hetzij de werkgever, hetzij de genoemde autoriteiten op een dwaalspoor kunnen brengen.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal werknemers dat bij de inbreuk is betrokken.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

§ 4. In afwijking van artikel 42, 1°, van het Strafwetboek, kan de bijzondere verbeurdverklaring ook worden toegepast op de roerende goederen en op de onroerende goederen door incorporatie of door bestemming, die het voorwerp uitmaken van de inbreuk of die hebben gediende of bestemd waren om de inbreuk te plegen, zelfs wanneer deze goederen niet behoren tot de eigendom van de overtreder.

Afdeling 2

Uitzendarbeid

Art. 182. Uitzendarbeid

§ 1. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, het uitzendbureau die:

1° in de arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid geen melding heeft gemaakt van de bepalingen opgelegd door de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers;

2° in de overeenkomst met de gebruiker geen melding heeft gemaakt van de bepalingen opgelegd door voornoemde wet van 24 juli 1987.

Wat de inbreuken bedoeld in het eerste lid betreft wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

3° a réclamé ou reçu d'un ressortissant étranger, une rétribution sous une forme quelconque, soit pour lui chercher un emploi, soit pour lui procurer un emploi, soit pour accomplir des formalités en vue de son occupation en Belgique;

4° a servi d'intermédiaire entre un ressortissant étranger et un employeur ou les autorités chargées de l'application des dispositions de la loi précitée du 30 avril 1999 ou de ses arrêtés d'exécution ou encore entre un employeur et ces mêmes autorités, en accomplissant des actes susceptibles d'induire en erreur, soit ce ressortissant étranger, soit l'employeur, soit lesdites autorités.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

§ 4. Par dérogation à l'article 42, 1°, du Code pénal, la confiscation spéciale peut également être appliquée aux biens meubles et aux biens immeubles par incorporation ou par destination, qui forment l'objet de l'infraction ou qui ont servi ou qui étaient destinés à commettre l'infraction, même lorsque ces biens n'appartiennent pas en propriété au contrevenant.

Section 2

Le travail intérimaire

Art. 182. Le travail intérimaire

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'entreprise de travail intérimaire qui:

1° n'a pas fait figurer, dans le contrat de travail intérimaire, les mentions imposées par la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs;

2° n'a pas fait figurer, dans le contrat conclu avec l'utilisateur, les mentions imposées par la loi précitée du 24 juillet 1987.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, het uitzendbureau, zijn aangestelde of lasthebber die, in strijd met voornoemde wet van 24 juli 1987:

1° een uitzendkracht ter beschikking stelt van een gebruiker buiten de wettelijk toegelaten gevallen of zonder naleving van de procedure voorzien in de wet of in en door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad;

2° een uitzendkracht ter beschikking stelt van een gebruiker in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid door de Koning niet is toegestaan.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 3. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de gebruiker, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die in overtreding met voormelde wet van 24 juli 1987:

1° een uitzendkracht heeft tewerkgesteld buiten de wettelijk toegelaten gevallen of zonder naleving van de procedure voorzien in de wet of in en door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad;

2° een uitzendkracht heeft tewerkgesteld in de beroepscategorieën of bedrijfstakken waarvoor uitzendarbeid niet door de Koning is toegestaan.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Terbeschikkingstelling

Art. 183. Terbeschikkingstelling

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft:

1° ieder persoon die, in overtreding met de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, een werknemer die hij heeft aangenomen ter beschikking stelt van derde die hem gebruikt en op hem een willekeurig deel van het gezag uitoefent, toebehorend aan de werkgever, buiten de bepalingen met betrekking tot de uitzendarbeid;

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'entreprise de travail intérimaire, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 24 juillet 1987:

1° a mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur en dehors des cas où la loi l'autorise ou sans respecter la procédure prévue par la loi ou une convention collective de travail du Conseil national du travail rendue obligatoire par le Roi;

2° a mis un intérimaire à la disposition d'un utilisateur dans des catégories professionnelles ou des branches d'activité où le travail intérimaire n'est pas autorisé par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 3. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'utilisateur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi précitée du 24 juillet 1987:

1° a occupé un intérimaire en dehors des cas où la loi l'autorise ou sans respecter la procédure prévue par la loi ou une convention collective de travail du Conseil national du travail rendue obligatoire par le Roi;

2° a occupé un intérimaire dans des catégories professionnelles ou des branches d'activité où le travail intérimaire n'est pas autorisé par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

La mise à disposition

Art. 183. La mise à disposition

Est puni d'une sanction de niveau 3:

1° Toute personne qui, en contravention à la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, met un travailleur qu'elle a engagé à la disposition d'un tiers qui l'utilise et exerce sur lui une part quelconque de l'autorité appartenant à l'employeur, en dehors des règles relatives au travail intérimaire;

2° Ieder gebruiker die een werknemer tewerkstelt die hem door een onderneming werd ter beschikking gesteld en die op hem een willekeurig deel van het gezag uitoefent, toebehorend aan de werkgever, buiten de bepalingen met betrekking tot de uitzendarbeid voorgeschreven door voormelde wet van 24 juli 1987.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4

Bijzondere activiteitensectoren

Art. 184. Havenarbeid

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 8 juni 1972 betreffende havenarbeid en de uitvoeringsbesluiten ervan:

1° havenarbeid heeft doen of laten verrichten in de havengebieden door werknemers die niet als havenarbeider zijn erkend of die niet beschikken over een erkenningskaart voor een bepaalde geldigheidsperiode of over een gelegenheidskaart voorzien van een datum en geldig voor één taak of waarvan de erkenning is opgeschort, ingetrokken of verstreken;

2° in de hoedanigheid van lasthebber die alle sociale verplichtingen vervult die voortvloeien uit de tewerkstelling van havenarbeiders, de door de Koning opgelegde verplichting aan de Koning niet is nagekomen om zich aan te sluiten bij een bij koninklijk besluit erkende organisatie van werkgevers.

Voor de in het eerste lid, 1°, bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 185. Zeevisserij

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser, in het kader van een arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij zeevissers als bemanningslid

2° Tout utilisateur occupant un travailleur mis à sa disposition par une entreprise et qui exerce sur lui une part quelconque de l'autorité appartenant à l'employeur, en dehors des règles relatives au travail intérimaire prescrites par la loi précitée du 24 juillet 1987.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4

Les secteurs particuliers d'activité

Art. 184. Le travail portuaire

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire et à ses arrêtés d'exécution:

1° a fait effectuer ou laissé effectuer un travail portuaire dans des zones portuaires par des travailleurs qui n'ont pas été reconnus en qualité d'ouvrier portuaire ou qui ne disposent pas d'une carte de reconnaissance prévue pour une certaine période de validité ou une carte occasionnelle datée et valable pour une seule tâche ou dont la reconnaissance a été suspendue, a été retirée ou a pris fin;

2° n'a pas respecté l'obligation faite par le Roi de s'affilier à une organisation d'employeurs agréée par arrêté royal et remplissant, en qualité de mandataire, toutes les obligations sociales qui découlent de l'occupation d'ouvriers portuaires.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, 1°, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 185. La pêche maritime

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'armateur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur employé, en qualité de membre d'équipage dans le cadre d'un contrat d'engagement pour la pêche maritime, des marins pêcheurs

tewerkstelt die niet zijn erkend onder de voorwaarden en volgens de nadere regelen bepaald door de Koning of van wie de erkenning is geschorst, ingetrokken of van rechtswege is vervallen, met uitzondering van de gevallen van tijdelijke en uitzonderlijke tewerkstelling zonder erkenning.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 186. Diamantindustrie

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid:

- a) een of meerdere werknemers heeft tewerkgesteld die geen houder zijn van een bijzondere arbeidskaart;
- b) diamant laten bewerken zonder houder van een bijzondere machtiging te zijn;
- c) diamant laten bewerken heeft in een werkplaats die niet aangenomen werd door de minister die bevoegd is voor arbeid of door zijn afgevaardigde;

2° Eenieder die, in strijd met voornoemde wet van 30 december 1950:

- a) diamant heeft bewerkt ter uitvoering van een arbeidsovereenkomst zonder houder te zijn van een bijzondere machtiging;
- b) voor eigen rekening diamant heeft bewerkt zonder houder te zijn van een bijzondere machtiging;
- c) diamant heeft bewerkt in een werkplaats die niet aangenomen werd door de minister bevoegd voor arbeid of door zijn afgevaardigde.

Voor de 1°, a) en b), bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

De rechter kan bij inbreuk bedoeld in 1° a) of c), de bijzondere machtiging van de werkgever intrekken voor een termijn van één tot zes maanden.

Hij kan bovendien, bij inbreuk op 2°, c), de arbeidskaart van de werknemer intrekken voor een termijn van één tot zes maanden.

qui n'ont pas été agréés dans les conditions et selon les modalités prescrites par le Roi ou dont l'agrément a été suspendu, a été retiré ou a été perdu d'office à l'exception des cas d'occupation temporaire et exceptionnelle sans agrément.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 186. L'industrie diamantaire

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire:

- a) a employé un ou plusieurs travailleurs qui ne sont pas titulaires d'une carte de travail spéciale;
- b) a fait travailler le diamant sans être porteur d'une autorisation spéciale;
- c) a fait travailler le diamant dans un atelier qui n'est pas agréé par le ministre qui a le travail dans ses attributions ou par son délégué;

2° Quiconque, en contravention à la loi précitée du 30 décembre 1950:

- a) a travaillé le diamant en exécution d'un contrat de travail sans être porteur d'une carte de travail spéciale;
- b) a travaillé le diamant à son propre compte sans être porteur d'une autorisation spéciale;
- c) a travaillé le diamant dans un atelier qui n'est pas agréé par le ministre qui a le travail dans ses attributions ou par son délégué.

En ce qui concerne les infractions visées aux 1°, a) et b), l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut retirer à l'employeur son autorisation spéciale pour un délai d'un à six mois en cas d'infraction visée au 1°, a) ou c).

Il peut en outre retirer au travailleur sa carte de travail pour un délai d'un à six mois, en cas d'infraction au 2°, c).

HOOFDSTUK 5

De niet-aangegeven arbeid

Afdeling 1

Niet aangeven van een werknemer aan de overheid

Art. 187. De onmiddellijke aangifte van tewerkstelling

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, de gegevens vereist krachtens voornoemd koninklijk besluit van 5 november 2002 niet elektronisch meedeelt aan de instelling belast met de inning van de socialezekerheidsbijdragen in de voorgeschreven vorm en op de voorgeschreven wijze, uiterlijk op het tijdstip waarop de werknemer zijn prestaties aanvat en uiterlijk op de eerste werkdag die volgt op de beëindiging van de aangegeven tewerkstelling.

Wanneer de inbreuk wetens en willens is gepleegd, kan de rechter bovendien de straffen opleggen waarin is voorzien in artikelen 111 en 112.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuk, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 2

Niet aangaan van een arbeidsongevallenverzekering

Art. 188. Niet aangaan van een arbeidsongevallenverzekering

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die geen arbeidsongevallenverzekering heeft aangegaan bij een verzekeringsonderneming bij toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Wanneer de inbreuk wetens en willens is gepleegd, kan de rechter bovendien de straffen opleggen waarin is voorzien in artikelen 111 en 112.

CHAPITRE 5

Le travail non déclaré

Section 1er

Non-déclaration d'un travailleur à l'autorité

Art. 187. La déclaration immédiate de l'emploi

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, ne communique pas les données imposées par l'arrêté royal précité du 5 novembre 2002 par voie électronique à l'institution chargée de la perception des cotisations de sécurité sociale dans les formes et suivant les modalités prescrites au plus tard au moment où le travailleur entame ses prestations et au plus tard le premier jour ouvrable qui suit la fin de l'emploi déclaré.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

L'absence de souscription d'une police d'assurance-loi

Art. 188. L'absence de souscription d'une police d'assurance-loi

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas souscrit une assurance contre les accidents du travail auprès d'une entreprise d'assurances en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

HOOFDSTUK 6

De inbreuken betreffende de sociale documenten**Afdeling 1***Register van de uitzendkrachten***Art. 189. Register van de uitzendkrachten**

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, eenieder die, in strijd met de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, het door de Koning voorgeschreven document niet heeft bijgehouden dat toelaat het gemiddelde van de uitzendkrachten die door een gebruiker worden tewerkgesteld te berekenen met het oog op de vastlegging van de oprichtingspercentages van een ondernemingsraad en van een comité voor preventie en bescherming op het werk.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Adeling 2*Overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst***Art. 190. Overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst**

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten:

1° geen geschreven overeenkomst voor tewerkstelling van studenten opmaakt;

2° een werknemer die met de werkgever verbonden is door de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten niet vermeldt in het algemeen personeelsregister, in het speciaal personeelsregister en in het aanwezigheidsregister;

3° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart;

CHAPITRE 6

Les infractions concernant les documents sociaux**Section 1er***Le registre des intérimaires***Art. 189. Le registre des intérimaires**

Est puni d'une sanction de niveau 2, toute personne qui, en contravention à la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, n'a pas tenu le document prescrit par le Roi et permettant de calculer la moyenne des travailleurs intérimaires occupés par un utilisateur en vue de la détermination des seuils d'institution d'un conseil d'entreprise et d'un comité pour la prévention et la protection au travail.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2*Le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle***Art. 190. Le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle**

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux:

1° n'établit pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants par écrit;

2° ne mentionne pas un travailleur qui est lié à l'employeur par le contrat relatif à une occupation d'étudiants dans le registre général du personnel, dans le registre spécial du personnel et dans le registre de présence;

3° ne conserve pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle pendant la durée prescrite;

4° verzuimt de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst binnen de gestelde termijnen aan de werknemers af te geven;

5° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst onvolledig of onjuist opmaakt;

6° niet de nodige maatregelen treft opdat de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten, de overeenkomst voor tewerkstelling van huisarbeiders en de beroepsinlevingsovereenkomst te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden;

7° de overeenkomst voor tewerkstelling van studenten niet op de aangegeven plaats opbergt of bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Individuele rekening

Art. 191. Individuele rekening

§ 1. Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, geen individuele rekening opstelt.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het voornoemd koninklijk besluit van 23 oktober 1978:

1° verzuimt de individuele rekening binnen de gestelde termijnen aan de werknemer af te geven;

2° de individuele rekening onvolledig of onjuist opstelt;

3° niet de nodige voorzieningen treft opdat de individuele rekening te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belaste ambtenaren en beambten wordt gehouden;

4° omet de délivrer le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle aux travailleurs dans les délais imposés;

5° établit le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle de manière incomplète ou inexacte;

6° ne prend pas les mesures nécessaires afin que le contrat relatif à une occupation d'étudiants, le contrat d'occupation de travailleurs à domicile et la convention d'immersion professionnelle soient tenus en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

7° ne garde pas ou ne conserve pas le contrat relatif à une occupation d'étudiants au lieu indiqué.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Le compte individuel

Art. 191. Le compte individuel

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, n'établit pas le compte individuel.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui, en contravention à l'arrêté royal précité du 23 octobre 1978:

1° omet de délivrer le compte individuel au travailleur dans les délais imposés;

2° établit le compte individuel de manière incomplète ou inexacte;

3° ne prend pas les dispositions nécessaires afin que le compte individuel soit tenu en tout temps à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

4° de individuele rekening niet op de aangegeven plaats bijhoudt of bewaart.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 4

Algemeen personeelsregister, speciaal personeelsregister en aanwezigheidsregister

Art. 192. Algemeen personeelsregister, speciaal personeelsregister en aanwezigheidsregister

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten:

1° geen algemeen personeelsregister, geen speciaal personeelsregister en geen aanwezigheidsregister opstelt;

2° de in 1° bedoelde documenten niet gedurende het voorgeschreven tijdperk bewaart;

3° de in 1° bedoelde documenten onvolledig of onjuist opmaakt;

4° de in 1° bedoelde documenten niet te allen tijde ter beschikking van de met het toezicht belast ambtenaren en beambten houdt;

5° het speciaal personeelsregister of het aanwezigheidsregister niet bijhoudt op de plaats waar de werknemers zijn tewerkgesteld;

6° in het aanwezigheidsregister niet de tijdstippen van begin en einde van de werkdag van de werknemer bij het begin en het einde van de dag vermeldt;

7° het eerste dubbel van het aanwezigheidsformulier in deel B van het aanwezigheidsregister van de ondernemingen die onder het Paritair Comité voor het hotelbedrijf ressorteren, niet per post of per fax terugstuurt aan het Waarborg en Sociaal Fonds Horeca en Aanverwante Bedrijven uiterlijk op de laatste werkdag van de kalendermaand volgend op die waarop het formulier betrekking heeft;

8° het algemeen personeelsregister, het speciaal personeelsregister en het aanwezigheidsregister niet op de aangegeven plaats opbergt of bewaart.

4° ne tient pas ou ne conserve pas le compte individuel au lieu indiqué.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 4

Le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence

Art. 192. Le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux:

1° n'établit pas le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence;

2° ne conserve pas les documents visés au 1° pendant la durée prescrite;

3° établit les documents visés au 1° d'une manière incomplète ou inexacte;

4° ne tient pas en tout temps les documents visés au 1° à la disposition des fonctionnaires et agents chargés de la surveillance;

5° ne tient pas le registre spécial du personnel ou le registre de présence au lieu où les travailleurs sont occupés;

6° ne mentionne pas dans le registre de présence les heures de début et de la fin de la journée de travail du travailleur au moment du début et de la fin de la journée;

7° ne renvoie pas, par la poste ou par télécopie, le premier double du formulaire de présence de la partie B du registre de présence des entreprises qui relèvent de la Commission paritaire de l'industrie hôtelière au plus tard le dernier jour ouvrable du mois civil suivant celui auquel se rapporte le formulaire au fonds social et de garanties Horéca et entreprises assimilées;

8° ne garde pas ou ne conserve pas le registre général du personnel, le registre spécial du personnel et le registre de présence au lieu indiqué.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK 7

De inbreuken betreffende de collectieve arbeidsbetrekkingen

Afdeling 1

Collectieve arbeidsovereenkomsten

Art. 193. Inbreuken op algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten

Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft de werkgever die, in strijd met de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, een inbreuk pleegt op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een ander artikel van dit wetboek wordt gesanctioneerd.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuk wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 2

Niet-oprichting van ondernemingsorganen

Art. 194. Niet-oprichting van ondernemingsorganen

§ 1. Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, in zijn onderneming geen ondernemingsraad opricht.

§ 2. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, in zijn onderneming geen comité voor preventie en bescherming op het werk instelt.

§ 3. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die geen vakbondsafvaardiging opricht wanneer hij daartoe wordt verplicht krachtens een overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE 7

Les infractions concernant les relations collectives de travail

Section 1er

Conventions collectives de travail

Art. 193. Les infractions aux conventions collectives de travail rendues obligatoires

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui, en contravention à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, a commis une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire qui n'est pas déjà sanctionnée par un autre article du présent code.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 2

La non-institution des organes d'entreprises

Art. 194. La non-institution des organes d'entreprises

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, n'institue pas de conseil d'entreprise dans son entreprise.

§ 2. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, n'institue pas de comité pour la prévention et la protection au travail dans son entreprise.

§ 3. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'institue pas de délégation syndicale lorsque l'obligation lui en est faite par une convention collective de travail rendue obligatoire par le Roi, conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires.

§ 4. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, het hoofdbestuur van het concern, de aangestelde ervan of de lasthebber ervan die geen Europese ondernemingsraad opricht of geen procedure ter informatie en raadpleging van de werknemers organiseert in een onderneming met een communautaire dimensie in de zin van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, wanneer het/hij daartoe wordt verplicht krachtens de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers.

§ 5. Met dezelfde sanctie worden gestraft, de deelnemende vennootschappen van een Europese vennootschap met zetel in België, hun aangestelden of lasthebbers, die niet het nodige doen, waaronder het verstrekken van inlichtingen, om onderhandelingen aan te vatten met de vertegenwoordigers van de werknemers van de deelnemende vennootschappen of van de dochterondernemingen of vestigingen, over de modaliteiten met betrekking tot de rol van de werknemers, wanneer hen de verplichting wordt opgelegd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap.

§ 6. Wat de inbreuken bedoeld in de §§ 1 tot 5 betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 3

Belemmering van de werking van de ondernemingsorganen

Art. 195. Belemmering van de ondernemingsorganen

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, met de uitvoeringsbesluiten ervan of met de collectieve arbeidsovereenkomsten aangenomen door de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning algemeen verbindend zijn verklaard:

1° de werking van de ondernemingsraad verhindert;

§ 4. Est puni de la même sanction, la direction centrale du groupe d'entreprises, son préposé ou son mandataire qui n'institue pas de comité d'entreprise européen ou n'organise pas de procédure d'information et de consultation des travailleurs dans une entreprise de dimension communautaire au sens de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, lorsque l'obligation lui en est faite par la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs.

§ 5. Sont punis de la même sanction, les sociétés participantes d'une société européenne ayant son siège en Belgique, leurs préposés ou mandataires, qui ne prennent pas les mesures nécessaires, y compris la communication d'informations, pour engager des négociations avec les représentants des travailleurs des sociétés participantes et des filiales ou établissements concernés sur les modalités relatives à l'implication des travailleurs, lorsque l'obligation leur en est faite par la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne.

§ 6. En ce qui concerne les infractions visées aux §§ 1er à 5, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 3

Les entraves au fonctionnement des organes d'entreprises

Art. 195. Les entraves au fonctionnement des organes d'entreprises

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, à ses arrêtés d'exécution ou aux conventions collectives de travail adoptées par le Conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi:

1° met obstacle au fonctionnement du conseil d'entreprise;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in de ondernemingsraad belemmert;

3° de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van een ondernemingsraad, de vakbondsafvaardiging niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van de ondernemingsraad overgaat.

§ 2. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, met de uitvoeringsbesluiten ervan of met de collectieve arbeidsovereenkomsten aangenomen door de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning algemeen verbindend zijn verklaard:

1° de werking van het comité voor preventie en bescherming op het werk verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in dat comité belemmert;

3° dat comité niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van dat comité overgaat;

5° de uitoefening van het mandaat van de vakbondsafvaardiging belast met de opdrachten van dat comité belemmert.

§ 3. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in strijd met de overeenkomstig de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad of van het paritair comité waaronder hij ressorteert, op grond waarvan een vakbondsafvaardiging wordt ingesteld:

1° de werking van de vakbondsafvaardiging verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vakbondsafgevaardigden belemmert;

3° de vakbondsafvaardiging niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs au conseil d'entreprise;

3° ne transmet pas au conseil d'entreprise ou, à défaut de conseil d'entreprise, à la délégation syndicale, les informations qu'il est tenu de leur donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires du conseil d'entreprise.

§ 2. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, à ses arrêtés d'exécution ou aux conventions collectives de travail adoptées par le Conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi:

1° met obstacle au fonctionnement du comité pour la prévention et la protection au travail;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs à ce comité;

3° ne transmet pas à ce comité les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de ce comité;

5° entrave l'exercice du mandat de la délégation syndicale chargée des missions de ce comité.

§ 3. Est puni de la même sanction, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail du Conseil national du travail ou de la commission paritaire à laquelle il ressortit, rendue obligatoire par le Roi conformément à la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, et sur base de laquelle une délégation syndicale est instituée:

1° met obstacle au fonctionnement de la délégation syndicale;

2° entrave l'exercice du mandat des délégués syndicaux;

3° ne transmet pas à la délégation syndicale les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van de vakbondsafvaardiging overgaat.

§ 4. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, het hoofdbestuur van het concern, de aangestelde ervan of de lasthebber ervan die, in strijd met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 62 van 6 februari 1996 betreffende de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen of concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers:

1° de werking van de Europese ondernemingsraad verhindert;

2° de uitoefening van het mandaat van de vertegenwoordigers van de werknemers in dat comité belemmert;

3° dat comité niet de inlichtingen verstrekt die hij daaraan moet verstrekken;

4° niet tot de verplichte raadplegingen van dat comité overgaat.

§ 5. Met dezelfde sanctie wordt gestraft, de Europese vennootschap, zijn aangestelde of zijn lasthebber die, in overtreding met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap:

1° de werking verhindert van het vertegenwoordigingsorgaan van de werknemers;

2° de uitoefening belemmert van het mandaat van de werknemersvertegenwoordiging van het vertegenwoordigingsorgaan van de werknemers;

3° die de informatie niet bezorgd aan dit orgaan die hij gehouden is te verstrekken;

4° die niet overgaat tot het raadplegen van dit orgaan.

Art. 196. Wederrechtelijke mededeling en verspreiding van inlichtingen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, wordt gestraft ieder lid van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, van een ondernemingsraad, van een comité voor preventie en bescherming op het werk of van een vakbondsafvaardiging die, in strijd met de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven of met de wet van 4 augustus 1996

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de la délégation syndicale.

§ 4. Est puni de la même sanction, la direction centrale du groupe d'entreprises, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail n° 62 du 6 février 1996 concernant l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs:

1° met obstacle au fonctionnement du comité d'entreprise européen;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs à ce comité;

3° ne transmet pas à ce comité les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations obligatoires de ce comité.

§ 5. Est puni de la même sanction, la société européenne, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne:

1° met obstacle au fonctionnement de l'organe de représentation des travailleurs;

2° entrave l'exercice du mandat des représentants des travailleurs de l'organe de représentation des travailleurs;

3° ne transmet pas à cet organe les informations qu'il est tenu de lui donner;

4° ne procède pas aux consultations de cet organe.

Art. 196. La communication et la divulgation abusives de renseignements

Est puni d'une sanction de niveau 2, tout membre du Conseil central de l'économie, d'un conseil d'entreprise, d'un comité pour la prévention et la protection au travail ou d'une délégation syndicale qui, en contravention à la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie ou à la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail,

betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, inlichtingen van individuele aard waarvan hij kennis had wegens de op grond van de bepalingen van voornoemde wetten door hem uitgeoefende functies of mandaten, wederrechtelijk meedeelt of ruchtbaar maakt of die wederrechtelijk globale inlichtingen meedeelt of ruchtbaar maakt die van die aard zijn dat zij nadeel kunnen berokkenen aan 's lands bedrijfsleven, aan de belangen van een bedrijfstak of van een onderneming.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk, in strijd met de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, is gepleegd door een lid van de bijzondere onderhandelingsgroep en van de Europese ondernemingsraad, door een werknemersvertegenwoordiger die zijn opdrachten uitoefent in het kader van een procedure ter informatie en raadpleging die in voorkomend geval in de plaats van de Europese ondernemingsraad komt, alsmede door een deskundige die hen bijstaat.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk wordt gepleegd, in overtreding met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 84 van 6 oktober 2004, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de rol van de werknemers in de Europese vennootschap, door een lid van de bijzondere onderhandelingsgroep, door een lid van het vertegenwoordigingsorgaan, door een vertegenwoordiger van de werknemers in de uitoefening van zijn functies in het kader van van de procedure ter informatie en raadpleging van de werknemers, door een vertegenwoordiger van de werknemers zetelend in het toezichthoudend of bestuursorgaan van een Europese vennootschap alsook door een deskundige die hen bijstaat.

Dezelfde sanctie is van toepassing wanneer de inbreuk is gepleegd door een secretaris of een personeelslid van een secretariaat van de personen bedoeld in het eerste, het tweede en het derde lid.

Afdeling 4

Overtredingen op de verplichting inzake voorlichting en raadpleging van de werknemers

Art. 197. De informatie ingeval van collectief ontslag

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die voornemens is tot collectief ontslag over te gaan en die, in overtreding met de collectieve arbeidsovereenkomst

communiqué ou divulgue abusivement des renseignements d'ordre individuel dont il a eu connaissance en raison de fonctions ou mandats exercés en vertu des dispositions des lois précitées ou qui communique ou divulgue abusivement des renseignements globaux de nature à porter préjudice à l'économie nationale, aux intérêts d'une branche économique ou d'une entreprise.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise, en contravention à la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, par un membre du groupe spécial de négociation du comité d'entreprise européen, un représentant des travailleurs exerçant ses missions dans le cadre d'une procédure d'information et de consultation qui, le cas échéant, tient lieu de comité d'entreprise européen ainsi que par un expert qui les assiste.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise, en contravention à la convention collective de travail n° 84 du 6 octobre 2004, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant l'implication des travailleurs dans la société européenne, par un membre du groupe spécial de négociation, par un membre de l'organe de représentation, par un représentant des travailleurs exerçant ses fonctions dans le cadre de la procédure d'une procédure d'information et de consultation des travailleurs, par un représentant des travailleurs siégeant dans l'organe de surveillance ou d'administration d'une société européenne ainsi que par un expert qui les assiste.

La même sanction est applicable lorsque l'infraction est commise par un secrétaire ou un membre du personnel d'un secrétariat des personnes désignées aux alinéas 1er, 2 et 3.

Section 4

Les manquements à l'obligation d'information et de consultation des travailleurs

Art. 197. L'information en cas de licenciement collectif

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui entend procéder à un licenciement collectif et qui, en violation de la convention collective de travail n° 24 du 2 octobre 1975 concernant

nr. 24 van 2 oktober 1975 betreffende de procedure van inlichting en raadpleging van de werknemers- vertegenwoordiging met betrekking tot het collectief ontslag, de voorziene procedures van inlichting en raadpleging van de werknemers niet heeft nageleefd.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 198. De informatie ingeval van bedrijfssluiting

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, de vereffenaar of de curator die, bij inbreuk op de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten:

1° de werknemers niet heeft ingelicht door middel van aanplakking van een gedagtekend en ondertekend bericht op een goed zichtbare plaats in de lokalen van de onderneming over zijn beslissing over te gaan tot de sluiting van een onderneming of van een afdeling van een onderneming;

2° in dat bericht niet de vermeldingen heeft aangebracht waarvan sprake is in de uitvoeringsbesluiten van de wet of in de collectieve arbeidsovereenkomsten van de Nationale Arbeidsraad en die door de Koning verbindend zijn verklaard.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 199. De informatie ingeval van de herstructurering van de onderneming

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn lasthebber of aangestelde, de vereffenaar of de curator die bij inbreuk op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 9 van 9 maart 1972 houdende ordening van de in de Nationale Arbeidsraad gesloten nationale akkoorden en collectieve arbeidsovereenkomsten betreffende de ondernemingsraden, de ondernemingsraad, voor enige bekendmaking, niet inlicht over de beslissing om over te gaan tot een belangrijke wijziging in de structuur van de onderneming meer bepaald door fusie, concentratie, overdracht of sluiting.

la procédure d'information et de consultation des représentants des travailleurs en matière de licenciements collectifs, n'a pas observé les procédures d'information et de consultation des travailleurs.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 198. L'information en cas de fermeture d'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution:

1° n'a pas informé les travailleurs par affichage d'un avis daté et signé à un endroit apparent dans les locaux de l'entreprise de sa décision de procéder à la fermeture d'une entreprise ou d'une division d'entreprise;

2° n'a pas indiqué dans cet avis les mentions prescrites par les arrêtés pris en exécution de la loi ou les conventions collectives de travail du conseil national du travail et qui ont été rendues obligatoires par le Roi.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 199. L'information en cas de modification de la structure de l'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la convention collective de travail n° 9 du 9 mars 1972 coordonnant les accords nationaux et les conventions collectives de travail relatifs aux conseils d'entreprise conclus au sein du Conseil national du travail, n'a pas informé le conseil d'entreprise, avant toute diffusion, de la décision de procéder à une modification importante de la structure de l'entreprise, notamment par fusion, concentration, transfert ou fermeture de l'entreprise.

De geldboete is vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 200. De informatie ingeval van conventionele overgang van ondernemingen of ingeval overname van het actief na faillissement

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber, de vereffenaar, de curator, die bij inbreuk op de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 32*bis* van 7 juni 1985 betreffende het behoud van de rechten van de werknemers bij wijziging van werkgever ingevolg de overgang van ondernemingen krachtens overeenkomst en tot regeling van de rechten van de werknemers die overgenomen worden bij overname van activa na faillissement, de procedures inzake de informatie en consultatie van de werknemers niet heeft nageleefd.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Kennisgevingen in geval van collectief ontslag of bedrijfssluiting

Art. 201. De kennisgevingen ingeval van collectief ontslag

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever die, met inbreuk op het Koninklijk besluit van 24 mei 1976 betreffende het collectief ontslag, niet op de wijzen en binnen de termijnen bepaald in de wet de vereiste kennisgevingen aan de directeur van de subregionale tewerkstellingsdienst heeft gedaan.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 202. De kennisgevingen ingeval van bedrijfssluiting

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, de vereffenaar of de curator die, met inbreuk op de wet van 28 juni 1966 betreffende de schadeloosstelling van de werknemers die ontslagen worden bij sluiting van ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de ingeval van sluiting van

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 200. L'information en cas de transfert conventionnel d'entreprise ou de reprise d'actifs après faillite

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la convention collective de travail n° 32*bis* du 7 juin 1985 concernant le maintien des droits des travailleurs en cas de changement d'employeur du fait d'un transfert conventionnel d'entreprise et réglant les droits des travailleurs repris en cas de reprise de l'actif après faillite n'a pas observé les procédures d'information et de consultation des travailleurs.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

Les notifications à faire en cas de licenciement collectif ou de fermeture d'entreprise

Art. 201. Les notifications en cas de licenciement collectif

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui, en contravention à l'arrêté royal du 24 mai 1976 sur les licenciements collectifs, n'a pas effectué, selon les formes et dans les délais prévus par la loi, les notifications requises au directeur du service subrégional de l'emploi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 202. Les notifications en cas de fermeture d'entreprise

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, le liquidateur ou le curateur qui, en contravention à la loi du 28 juin 1966 relative à l'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, n'a pas informé le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises de la

ondernemingen ontslagen werknemers, niet op de wijzen en binnen de termijnen bepaald in de wet heeft ingelicht over de sluiting van de onderneming.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 203. De kennisgevingen ingeval van overname van activa

Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1, de werkgever, de vereffenaar of de curator, de werkgever die een overname van actief heeft verricht die met inbreuk op de wet van 30 juni 1967 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, op de wet van 12 mei 1975 tot verruiming van de opdracht van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers; op de wet van 12 april 1985 waarbij het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers belast wordt met de uitbetaling van een overbruggingsvergoeding en op hun uitvoeringsbesluiten, op de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen en op zijn uitvoeringsbesluiten, het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting der ondernemingen ontslagen werknemers niet inlicht van de volledige of gedeeltelijke overname van het actief van de gefailleerde vennootschap of van de vennootschap dit het voorwerp uitmaakt van een gerechtelijk akkoord.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 6

Arbeidsreglement

Art. 204. Opmaak van het arbeidsreglement

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, geen rechtsgeldig arbeidsreglement heeft opgemaakt.

Art. 205. Vermeldingen in het arbeidsreglement

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen het volgende niet in het arbeidsreglement heeft opgenomen:

fermeture de son entreprise selon les formes et dans les délais prévus par la loi.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 203. Les notifications en cas de reprise d'actif

Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur, le liquidateur ou le curateur, l'employeur qui a effectué une reprise d'actif, qui en contravention à la loi du 30 juin 1967 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 mai 1975 portant extension de la mission du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises, à la loi du 12 avril 1985 chargeant le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises du paiement d'une indemnité de transition et à leurs arrêtés d'exécution, à la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises et à ses arrêtés d'exécution, n'informe pas le fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises de la cession de tout ou d'une partie de l'actif de l'entreprise en faillite ou faisant l'objet d'un concordat judiciaire.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 6

Le règlement de travail

Art. 204. L'établissement du règlement de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas valablement établi de règlement de travail.

Art. 205. Les mentions du règlement de travail

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas fait figurer dans le règlement de travail:

1° de bepalingen opgelegd door voornoemde wet van 8 april 1965 betreffende de aanvang en het einde van de gewone arbeidsdag, het tijdstip en de duur van de rusttijden, de dagen van regelmatige onderbreking van de arbeid;

2° de plaats waar de persoon te bereiken is die aange-
wezen is om de eerste hulp te verlenen, overeenkomstig
het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming;

3° de plaats waar de bij hetzelfde reglement vereiste
verbandkist zich bevindt;

4° de preventiemaatregelen ter bescherming van de
werknemers tegen geweld, pesterijen en ongewenst
seksueel gedrag op het werk.

§ 2. Wordt gestraft met een sanctie van niveau 1,
de werkgever die in overtreding met de wet van 8 april
1965 tot instelling van de arbeidsreglementen het vol-
gende niet in het arbeidsreglement heeft opgenomen:

1° de wijzen van meting van en controle op de arbeid
met het oog op het bepalen van het loon;

2° de duur van de opzeggingstermijnen of de nadere
regelen voor het bepalen van de opzeggingstermijnen
of de verwijzing naar de wettelijke en reglementaire
bepalingen terzake;

3° de duur van de jaarlijkse vakantie evenals de na-
dere regels voor toekenning van deze vakantie of de
verwijzing naar de wettelijke bepalingen terzake;

4° de data van de feestdagen;

5° de data van de jaarlijkse collectieve vakantie;

6° de namen van de leden van de ondernemings-
raad;

7° de namen van de leden van het Comité voor Veilig-
heid, Gezondheid en Verfraaiing van de werkplaats;

8° de namen van de leden van de syndicale afvaar-
diging;

9° de namen van de geneesheren aangewezen buiten
degenen die behoren tot een medische, farmaceutische
of verplegingsdienst, tot wie de door een arbeidsongeval
getroffene zich kan wenden, wanneer deze zijn verblijf-
plaats heeft buiten de streek waar de medische, farma-
ceutische en verplegingsdienst of de als vast erkende
dokter gevestigd is;

1° les mentions imposées par la loi précitée du 8 avril
1965 relatives au commencement et à la fin de la jour-
née de travail régulière, au moment et à la durée des
intervalles de repos, aux jours d'arrêt régulier du travail;

2° l'endroit où l'on peut atteindre la personne dési-
gnée pour donner les premiers soins en application du
Règlement général pour la protection du travail;

3° l'endroit où se trouve la boîte de secours exigée
par le même règlement;

4° les mesures de prévention visant à la protection des
travailleurs contre la violence et le harcèlement moral
ou sexuel au travail.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur
qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant
les règlements de travail, n'a pas fait figurer dans le
règlement de travail:

1° les modes de mesurage et de contrôle du travail
en vue de déterminer la rémunération;

2° la durée des délais de préavis ou les modalités de
détermination des délais de préavis ou la référence aux
dispositions légales et réglementaires en la matière;

3° la durée des vacances annuelles ainsi que les
modalités d'attribution de ces vacances ou la référence
aux dispositions légales en la matière;

4° les dates des jours fériés;

5° la date des vacances annuelles collectives;

6° les noms des membres du conseil d'entreprise;

7° les noms des membres du comité de sécurité,
d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail;

8° les noms des membres de la délégation syndi-
cale;

9° les noms de tous médecins désignés en dehors de
ceux faisant partie d'un service médical, pharmaceutique
et hospitalier organisé à qui la victime d'un accident du
travail peut s'adresser si elle réside hors de la région ou
le service médical, pharmaceutique et hospitalier ou le
médecin agréé à titre permanent est installé;

10° het adres van de inspectiediensten waar de ambtenaren en beambten, belast met het toezicht op de toepassing van de wettelijke en reglementaire bepalingen in verband met de bescherming van de werknemers, kunnen worden bereikt;

11° de vermelding van de collectieve arbeidsovereenkomsten en/of collectieve akkoorden gesloten in de onderneming en die van toepassing zijn op de werkstandigheden.

Art. 206. Bijzondere procedures

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, de betrokken werknemers niet in kennis heeft gesteld van de tijdelijke wijziging aan de bepalingen van het reglement betreffende de aanvang en het einde van de gewone arbeidsdag, en betreffende de rusttijden, door middel van een gedagtekend en ondertekend bericht dat de datum vermeldt van inwerkingtreding van de wijziging van het regime waarop het betrekking heeft, via aanplakking in de lokalen van de onderneming ten minste vierentwintig uur vooraf op een zichtbare en toegankelijke plaats.

§ 2. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever die toepassing maakt van artikel 20*bis* van de Arbeidswet van 16 maart 1971, zijn aanstelde of zijn lasthebber die, in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° de vervanging van de normale uurregeling door één van de andere uurregelingen opgenomen in het arbeidsreglement, niet ter kennis heeft gebracht van de betrokken werknemers door een gedagtekend en ondertekend bericht, dat de datum van inwerkingtreding van de aangeduide uurregeling vermeldt alsmede de periode tijdens welke ze van toepassing is, via aanplakking in de lokalen van de onderneming ten minste zeven dagen vooraf op een zichtbare en toegankelijke plaats;

2° het in 1° bedoelde bericht niet heeft aangeplakt zolang de alternatieve uurregeling van toepassing blijft;

3° het in 1° bedoelde bericht niet heeft bewaard tot zes maanden na het einde van de periode gedurende welke de wekelijkse arbeidsduur gemiddeld moet worden nageleefd.

10° l'adresse des bureaux d'inspection ou peuvent être atteints les fonctionnaires et agents chargés de la surveillance de l'application des dispositions légales et réglementaires relatives à la protection des travailleurs;

11° la mention des conventions collectives de travail et/ou accords collectifs conclus au sein de l'entreprise et régissant les conditions de travail.

Art. 206. Les procédures particulières

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, n'a pas porté la modification temporaire apportée aux dispositions du règlement concernant le commencement et la fin de la journée de travail régulière, et les intervalles de repos, à la connaissance des travailleurs intéressés, par un avis daté, signé et indiquant la date d'entrée en vigueur de la modification de régime auquel il se rapporte, affiché dans les locaux de l'établissement, dans un endroit apparent et accessible, vingt quatre heures d'avance au moins.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur qui fait application de l'article 20*bis* de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas porté le remplacement de l'horaire normal de travail par un des horaires alternatifs prévus au règlement de travail, à la connaissance des travailleurs intéressés, par un avis daté, signé et fixant la date de l'entrée en vigueur de l'horaire indiqué et de la période pendant laquelle il s'applique, affiché dans les locaux de l'établissement, dans un endroit apparent et accessible, sept jours d'avance au moins;

2° n'a pas affiché l'avis visé au 1° aussi longtemps que l'horaire alternatif reste applicable;

3° n'a pas conservé l'avis visé au 1° jusqu'à l'issue d'un délai de six mois après la fin de la période pendant laquelle la durée hebdomadaire de travail doit être respectée en moyenne.

Art. 207. Bekendmaking van het arbeidsreglement

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen:

1° het bericht met opgave van de plaats waar het arbeidsreglement kan worden geraadpleegd, niet heeft aangeplakt op een zichtbare en toegankelijke plaats;

2° het bericht met opgave van de plaats waar de teksten, waarnaar het arbeidsreglement verwijst, kunnen worden geraadpleegd, niet heeft aangeplakt op een zichtbare en toegankelijke plaats;

3° het definitieve arbeidsreglement en de wijzigingen eraan niet bijgehouden heeft in een gemakkelijk toegankelijke plaats, zodat iedere werknemer er op elk ogenblik en zonder tussenpersoon, inzage van kan nemen;

4° de teksten waarnaar het arbeidsreglement verwijst, niet heeft bijgehouden op een gemakkelijk toegankelijke plaats zodat iedere werknemer er inzage van kan nemen;

5° niet op iedere plaats waar hij werknemers tewerkstelt, een afschrift van het arbeidsreglement heeft bijgehouden volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen;

6° niet binnen acht dagen na de inwerkingtreding van het reglement en de wijzigingen ervan, een afschrift daarvan heeft doorgezonden aan de door de Koning aangeduide ambtenaar.

Afdeling 7

Sociale balans

Art. 208. Opmaak en inhoud van de sociale balans

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en met de uitvoeringsbesluiten ervan geen jaarlijkse sociale balans heeft opgemaakt.

Wanneer de inbreuk wetens en willens werd begaan, betreft het een sanctie van niveau 3.

§ 2. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende

Art. 207. La publicité du règlement de travail

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail:

1° n'a pas affiché dans un endroit apparent et accessible un avis indiquant l'endroit où le règlement de travail peut être consulté;

2° n'a pas affiché dans un endroit apparent et accessible un avis indiquant l'endroit où les textes auquel le règlement de travail réfère peuvent être consultés;

3° n'a pas tenu le règlement de travail définitif et ses modifications dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance en permanence et sans intermédiaire;

4° n'a pas tenu les textes auxquels le règlement de travail se réfère, dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance;

5° n'a pas tenu une copie du règlement de travail en chacun des lieux où il occupe des travailleurs selon les modalités déterminées par le Roi;

6° n'a pas transmis une copie du règlement et de ses modifications au fonctionnaire désigné par le Roi dans les huit jours de leur entrée en vigueur.

Section 7

Le bilan social

Art. 208. L'établissement du bilan social et son contenu

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et à ses arrêtés d'exécution n'a pas établi de bilan social annuel.

Lorsque l'infraction a été commise sciemment et volontairement, la sanction est de niveau 3.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant

maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en met de uitvoeringsbesluiten ervan in het volledige en het verkorte schema van de sociale balans:

1° geen overzicht van de tewerkgestelde personen heeft opgenomen, waarbij men in het volledige schema van de sociale balans de in het personeelsregister ingeschreven werknemers of de werknemers voor wie de werkgever een onmiddellijke aangifte van indiensttreding heeft ingediend, onderscheidt van het uitzendpersoneel en van de ter beschikking van de onderneming gestelde personen en in het verkorte schema van de sociale balans geen overzicht heeft opgemaakt van de in het personeelsregister ingeschreven personen of de werknemers voor wie de werkgever een onmiddellijke aangifte van indiensttreding heeft ingediend;

2° geen tabel heeft opgenomen van de beweging van het personeel in de loop van het betrokken boekjaar;

3° geen overzicht heeft opgenomen waarbij de maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid worden vermeld met onderscheid tussen maatregelen die een financieel voordeel opleveren en de andere maatregelen;

4° geen overzicht heeft opgenomen dat inlichtingen verschaft over de opleidingen voor de werknemers;

5° geen overzicht heeft opgenomen dat inlichtingen verschaft over de opleidings-, begeleidings- en mentoraatsactiviteiten verleend krachtens de wet van 5 september 2001 tot de verbetering van het tewerkstellingspercentage van de werknemers.

Art. 209. Mededeling en bekendmaking van de sociale balans

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in overtreding met de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en de uitvoeringsbesluiten ervan:

1° de sociale balans niet heeft overgemaakt aan de ondernemingsraad, of bij ontstentenis van een ondernemingsraad, aan de syndicale afvaardiging;

2° bij ontstentenis van een ondernemingsraad en van een syndicale afvaardiging, de sociale balans niet op een gemakkelijk toegankelijke plaats heeft bewaard zodat iedere werknemer er inzage van kan hebben;

à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et à ses arrêtés d'exécution, n'a pas fait figurer dans le schéma complet et le schéma abrégé du bilan social:

1° un état des personnes occupées distinguant, dans le schéma complet du bilan social, les travailleurs inscrits au registre du personnel ou les travailleurs pour lesquels l'employeur a effectué une déclaration immédiate de l'emploi d'entrée en service et le personnel intérimaire ainsi que les personnes mises à la disposition de la société et, dans le schéma abrégé du bilan social, un état des travailleurs inscrits au registre du personnel ou les travailleurs pour lesquels l'employeur a effectué une déclaration immédiate de l'emploi d'entrée en service;

2° un tableau des mouvements du personnel au cours de l'exercice considéré;

3° un état mentionnant les mesures en faveur de l'emploi distinguant les mesures comportant un avantage financier et les autres mesures;

4° un état donnant des renseignements sur les formations pour les travailleurs;

5° un état donnant des renseignements sur les activités de formation, d'accompagnement ou de tutorat dispensés en vertu de la loi du 5 septembre 2001 visant à améliorer le taux d'emploi des travailleurs.

Art. 209. La communication et la publicité du bilan social

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et à ses arrêtés d'exécution:

1° n'a pas transmis le bilan social au conseil d'entreprise ou, à défaut de conseil d'entreprise, à la délégation syndicale;

2° n'a pas, à défaut de conseil d'entreprise et de délégation syndicale, tenu le bilan social dans un endroit facilement accessible afin que chaque travailleur puisse en prendre connaissance en permanence et sans intermédiaire;

3° de sociale balans niet aan de Nationale Bank van België heeft overgemaakt, volgens de door de Koning bepaalde nadere regelen.

Art. 210. Attest en goedkeuring vanwege de revisoren, onafhankelijke accountants en commissarissen

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft zij die als revisor, zelfstandig accountant of als commissaris de sociale balans hebben geattesteerd of goedgekeurd, terwijl niet is voldaan aan de verplichtingen voortvloeiende uit de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid en de uitvoeringsbesluiten ervan bepaalde voortvloeiende verplichtingen, en zij daarvan kennis hebben of niet hebben gedaan wat zij hadden moeten doen om zich te vergewissen of aan die bepalingen was voldaan.

Wanneer zij met bedrieglijk opzet hebben gehandeld, worden ze gestraft met een sanctie van niveau 3. De rechter kan daarenboven de straffen onder artikel 112 opleggen.

Afdeling 8

Prestaties van algemeen belang

Art. 211. Weigering tot uitvoering van de maatregelen, prestaties of diensten

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft, zij die in strijd met de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, weigeren de maatregelen, prestaties of diensten uit te voeren of te laten uitvoeren die moeten verzekerd worden in geval van staking of in geval van lock-out, ten einde het hoofd te bieden aan zekere vitale behoeften, weigeren sommige dringende werken aan de machines of aan het materiaal uit te voeren; of weigeren sommige taken te volbrengen die geboden zijn door een geval van overmacht of een onvoorziene noodzakelijkheid.

Art 212. Weigering tot verstrekking van de inlichtingen, verstrekking van onjuiste inlichtingen, onjuiste verklaring

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die in strijd met de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, wetens en willens weigert om aan de paritaire commissies en hun afgevaardigden alle nodige inlichtingen te verstrekken voor

3° n'a pas transmis le bilan social à la Banque nationale de Belgique selon les modalités prescrites par le Roi.

Art. 210. L'attestation et l'approbation par les réviseurs, les experts-comptables indépendants et les commissaires

Sont punis d'une sanction de niveau 2, ceux qui, en qualité de réviseur, d'expert-comptable indépendant ou de commissaire, ont attesté ou approuvé le bilan social annuel, lorsque les obligations découlant de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi et de ses arrêtés d'exécution n'ont pas été respectées, soit en sachant qu'elles ne l'avaient pas été, soit en n'ayant pas accompli les diligences normales pour s'assurer qu'elles avaient été respectées.

Lorsque l'infraction a été commise avec une intention frauduleuse, la sanction est de niveau 3. Le juge peut en outre prononcer les peines prévues à l'article 112.

Section 8

Les prestations d'intérêt public

Art. 211. Le refus d'exécuter ou de faire exécuter les mesures, prestations ou services

Est puni d'une sanction de niveau 2, toute personne qui, en contravention à la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, refuse d'exécuter ou de faire exécuter les mesures, prestations ou services à assurer, en cas de grève ou en cas de lock-out, en vue de faire face à certains besoins vitaux, d'effectuer certains travaux urgents aux machines ou au matériel, d'exécuter certaines tâches commandées par une force majeure ou une nécessité imprévue.

Art. 212. Le refus de fournir des informations, la fourniture d'information ou la déclaration inexacte

Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, refuse, sciemment et volontairement, de fournir aux commissions paritaires et à leurs délégués les renseignements nécessaires à la

het voorbereiden en het uitvoeren van, en de controle op de maatregelen bedoeld in artikel 211 van dit wetboek of hen wetens en willens onjuiste inlichtingen verschaft, of hen onjuiste verklaringen aflegt.

HOOFDSTUK 8

Inbreuken met betrekking tot het toezicht

Art. 213. Belemmering van het toezicht

Met een sanctie van niveau 4 worden gestraft, zij die het toezicht belemmeren dat ingesteld is krachtens onderhavig Wetboek en de uitvoeringsbesluiten ervan.

De sanctie bedoeld in eerste lid is niet van toepassing op de inbreuken op artikel 29 van dit Wetboek.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 214. Niet-naleving van de dwangmaatregelen die getroffen zijn door de sociaal inspecteurs

§ 1. Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, die de in uitvoering van de artikelen 43 tot 49 voorgeschreven maatregelen niet naleeft.

§ 2. Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die de in uitvoering van de artikelen 38 en 40 voorgeschreven maatregelen niet naleeft.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 215. Niet-naleving van de gerechtelijke beslissing onder artikel 54

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, zij die zich niet houden aan de beslissing van de voorzitter van de arbeidsrechtbank bij toepassing van artikel 54.

Wanneer de beslissing betrekking heeft op de maatregelen in uitvoering van de artikelen 43 tot 49, is de sanctie van niveau 4.

Wat de inbreuken bedoeld in alinea 1 betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

CHAPITRE 8

Les infractions en matière de contrôle

Art. 213. L'obstacle à la surveillance

Est punie d'une sanction de niveau 4, toute personne qui met obstacle à la surveillance organisée en vertu du présent code et de ses arrêtés d'exécution.

La sanction visée à l'alinéa 1er n'est pas d'application aux infractions à l'article 29 du présent code.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 214. Le non-respect des mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui n'observe pas les mesures prescrites en exécution des articles 43 à 49.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 3, l'employeur, son préposé ou son mandataire, qui n'observe pas les mesures prescrites en exécution des articles 38 et 40.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 215. Le non-respect de la décision judiciaire visée à l'article 54

Est punie d'une sanction de niveau 3, toute personne qui ne respecte pas la décision du président du tribunal du travail en application de l'article 54.

Lorsque la décision est afférente à des mesures prescrites en exécution des articles 43 à 49, la sanction est de niveau 4.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

HOOFDSTUK 9

De inbreuken betreffende de sociale zekerheid

Afdeling I

Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens

Art. 216. Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens in geval van arbeidsongeval

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft, de leden van het Beheerscomité en de Technische Comités van het Fonds voor arbeidsongevallen, de personen die krachtens een wettelijke of reglementaire bepaling gemachtigd zijn om deel te nemen aan de vergaderingen van het Beheerscomité en de Technische Comités, de bevoegde sociaal inspecteurs, de personen die voorheen de bedoelde functies hebben uitgeoefend, en die vertrouwelijke informatie aangaande de verzekeringsondernemingen waarvan zij kennis hebben gekregen op grond van hun opdracht hebben verspreid, met uitzondering van de afwijkingen waarin voorzien is bij de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen.

Art. 217. Aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens van persoonlijke aard en maatregelen ter bescherming van het vertrouwelijk karakter van die gegevens

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De Kruispuntbank en de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, sociale gegevens van persoonlijke aard meedelen zonder daartoe te zijn gemachtigd of zonder, al dan niet voorafgaandelijk, het sectoraal comité ervan op de hoogte te hebben gebracht;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 22 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de vereiste maatregelen hebben genomen om de perfecte bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard te garanderen;

c) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 2, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de voorgeschreven vermeldingen niet hebben aangebracht in het register dat moet worden bijgehouden;

2° De personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

CHAPITRE 9

Les infractions concernant la sécurité sociale

Section 1er

Les atteintes à la confidentialité des données

Art. 216. Les atteintes à la confidentialité des données en cas d'accident du travail

Sont punis d'une sanction de niveau 2, les membres du Comité de gestion et des Comités techniques du Fonds des accidents du travail, les personnes habilitées en vertu d'une disposition légale ou réglementaire à participer aux réunions du Comité de gestion et des Comités techniques, les inspecteurs sociaux compétents, les personnes ayant exercé auparavant lesdites fonctions qui ont divulgué des informations confidentielles concernant les entreprises d'assurances dont ils ont eu connaissance de par leur mission, à l'exception des dérogations prévues par la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Art. 217. Les atteintes à la confidentialité des données à caractère personnel et les mesures de préservation de la confidentialité de ces données

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° La Banque-carrefour et les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires qui:

a) contrairement aux dispositions de l'article 15 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, communiqueront des données sociales à caractère personnel, sans en avoir reçu l'autorisation ou sans en avoir, préalablement ou non, informé le comité sectoriel de la sécurité sociale;

b) contrairement aux dispositions de l'article 22 de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas pris les mesures qui devaient permettre de garantir la parfaite conservation des données sociales à caractère personnel;

c) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas fait les mentions prévues dans le registre qui doit être tenu à jour;

2° Les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

a) bij het verrichten van onderzoeken die nuttig zijn voor de kennis, de conceptie en het beheer van de sociale zekerheid sociale gegevens verwerken in strijd met de bepalingen van artikel 5 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid of zich niet onderwerpen aan het toezicht van het sectoraal comité;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 23, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, mededeling hebben gevraagd en bekomen van sociale gegevens van persoonlijke aard die ze niet nodig hadden voor de toepassing van de sociale zekerheid;

c) buiten de bij voornoemde wet van 15 januari 1990 en de uitvoeringsmaatregelen ervan bepaalde voorwaarden, zich opzettelijk toegang verschaft hebben of zich opzettelijk gehandhaafd hebben in het geheel of in een deel van een geautomatiseerde verwerking van de sociale gegevens in het netwerk;

d) buiten de bij voornoemde wet van 15 januari 1990 en de uitvoeringsmaatregelen ervan bepaalde voorwaarden, opzettelijk gegevens hebben ingevoerd in het netwerk of de erin opgeslagen gegevens hebben uitgewist of gewijzigd of de verwerkings- of overbrengingswijzen hebben veranderd.

Art. 218. Ernstige aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens van persoonlijke aard

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De Kruispuntbank en de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 24 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, al dan niet onder hun personeel, naargelang het geval, geen veiligheidsconsulent hebben aangewezen;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 2, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen niet hebben laten bewaren door een geneesheer;

c) belast met de bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen, in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 1, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de voorziene nominatieve aanwijzingen hebben verricht of niet de inhoud en de draagwijdte hebben bepaald van de machtigingen tot toegang tot de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen;

2° De instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) à l'occasion de la réalisation de recherches pouvant être utiles à la connaissance, à la conception et à la gestion de la sécurité sociale, traitent des données sociales contrairement aux dispositions de l'article 5 de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ne se soumettent pas au contrôle du comité sectoriel de la sécurité sociale;

b) contrairement aux dispositions de l'article 23, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront demandé et obtenu communication de données sociales à caractère personnel dont ils n'avaient pas besoin pour l'application de la sécurité sociale;

c) en dehors des conditions prévues par la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ses mesures d'exécution, auront volontairement accédé ou se seront volontairement maintenus dans tout ou partie d'un traitement automatisé de données sociales du réseau;

d) en dehors des conditions prévues par la loi précitée du 15 janvier 1990 ou ses mesures d'exécution, auront volontairement introduit des données dans le réseau ou supprimé ou modifié les données qu'il contient ou leurs modes de traitement ou de transmission.

Art. 218. Les atteintes graves relatives à la confidentialité des données à caractère personnel

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° La Banque-carrefour et les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires qui:

a) contrairement aux dispositions de l'article 24 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, n'auront pas désigné, au sein de leur personnel ou non, un conseiller de sécurité;

b) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 2, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas fait conserver les données sociales à caractère personnel relatives à la santé par un médecin;

c) chargés de la conservation des données sociales à caractère personnel relatives à la santé, n'auront pas, contrairement aux dispositions de l'article 26, § 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, fait les désignations nominatives prévues ou défini le contenu et l'étendue des autorisations d'accès aux données sociales à caractère personnel relatives à la santé;

2° Les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires qui:

a) in strijd met de bepalingen van artikel 20, § 2, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de verbeteringen en verwijderingen van de door hen verwerkte sociale gegevens van persoonlijke aard niet aan de Kruispuntbank hebben meegedeeld;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, er niet voor gewaakt hebben dat de toegang tot de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen, opgeslagen in de geautomatiseerde gegevensbanken, uitsluitend geschiedt door middel van individuele toegangs- en bevoegdheidscodes;

c) in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, tweede lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, er niet op hebben toegezien dat de bewaring van de sociale gegevens van persoonlijke aard die de gezondheid betreffen in het geautomatiseerd archief gebeurt op niet- rechtstreeks toegankelijke informatiedragers;

3° De personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

a) al dan niet op geregelde basis mededeling hebben bekomen van sociale gegevens van persoonlijke aard en ze wetens en willens hebben aangewend voor andere doeleinden dan deze bepaald door of krachtens de voornoemde wet van 15 januari 1990;

b) in strijd met de bepalingen van artikel 23, tweede lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, niet de nodige maatregelen hebben getroffen om het vertrouwelijk karakter van de sociale gegevens van persoonlijke aard te garanderen, en ervoor te zorgen dat de betrokken gegevens uitsluitend worden aangewend voor doeleinden vastgelegd door of krachtens de voornoemde wet van 15 januari 1990 of voor het vervullen van hun wettelijke verplichtingen, en niet de voorwaarden en modaliteiten hebben nageleefd volgens welke de Koning, op basis van artikel 23, derde lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de bewaring van deze gegevens toelaat, na de termijn nodig voor de toepassing van de sociale zekerheid;

c) in strijd met de bepalingen van de voornoemde wet van 15 januari 1990, de werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk opzettelijk hebben belemmerd of aangetast, of het geheel of een deel van dergelijke verwerking, inzonderheid de daarin voorkomende gegevens of programma's, opzettelijk hebben beschadigd of vernietigd;

4° De titularissen van individuele toegangs- en bevoegdheidscodes die, in strijd met de bepalingen van artikel 26, § 3, eerste lid, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, die codes bekendmaken.

a) contrairement aux dispositions de l'article 20, § 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'ont pas communiqué à la Banque-Carrefour les corrections et les effacements des données sociales à caractère personnel qu'ils traitent;

b) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas veillé à ce que l'accès aux données sociales à caractère personnel relatives à la santé contenues dans les banques automatisées se fasse exclusivement au moyen de codes individuels d'accès et de compétence;

c) contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas veillé à ce que les données sociales à caractère personnel relatives à la santé conservées aux archives automatisées, le soient sur des supports qui ne sont pas directement accessibles;

3° Les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

a) auront reçu, régulièrement ou non, communication de données sociales à caractère personnel et en auront sciemment usé à d'autres fins que celles prévues par ou en vertu de la loi précitée du 15 janvier 1990;

b) contrairement aux dispositions de l'article 23, alinéa 2, de la loi précitée du 15 janvier 1990, n'auront pas pris les mesures qui devaient permettre de garantir le caractère confidentiel des données sociales à caractère personnel ainsi que leur usage aux seules fins prévues par ou en vertu de la loi précitée du 15 janvier 1990 ou pour l'application de leurs obligations légales et n'auront pas respecté les conditions et modalités auxquelles le Roi, sur la base de l'article 23, alinéa 3, de la loi précitée du 15 janvier 1990, permet la conservation de telles données, au-delà du temps nécessaire à l'application de la sécurité sociale;

c) contrairement aux dispositions de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement entravé ou altéré le fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales du réseau ou volontairement endommagé ou détruit tout ou partie d'un tel traitement, notamment les données ou les programmes qui y figurent;

4° Les titulaires de codes individuels d'accès et de compétence, qui les auront divulgués, contrairement aux dispositions de l'article 26, § 3, alinéa 1er, de la loi précitée du 15 janvier 1990.

Art. 219. Vrijwillige aantasting van het vertrouwelijk karakter van de gegevens

§ 1. Met een sanctie van niveau 3 worden gestraft, de personen, hun aangestelden of lasthebbers die:

1° door de Koning aangewezen op grond van artikel 29 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid om de gegevensbanken van de Kruispuntbank, om de sociale-gegevensbanken of de sociale gegevens van persoonlijke aard die erin worden bewaard te vernietigen of te doen vernietigen, met opzet hun opdracht hetzij niet hebben uitgevoerd, hetzij hebben uitgevoerd zonder de vastgestelde voorwaarden en modaliteiten na te leven;

2° zonder door de Koning te zijn aangewezen, met opzet de gegevensbanken van de Kruispuntbank, de sociale-gegevensbanken of de sociale gegevens van persoonlijk aard die erin worden bewaard, hebben vernietigd of doen vernietigen, al dan niet met inachtneming van de krachtens artikel 29 van voornoemde wet van 15 januari 1990 vastgestelde voorwaarden en modaliteiten;

3° met een bedrieglijk opzet of teneinde nadeel te berokkenen, zich toegang hebben verschaft of zich hebben gehandhaafd in het geheel of in een deel van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk, gegevens in het netwerk hebben ingevoerd of de daarin vervatte gegevens alsook de verwerkings- of overbrengingswijzen hebben uitgewist of gewijzigd, de werking van een geautomatiseerde verwerking van sociale gegevens van het netwerk hebben belemmerd of aangetast of het geheel of een deel van dergelijke verwerking, inzonderheid de daarin voorkomende gegevens of programma's, beschadigd of vernietigd hebben, in strijd met de bepalingen van voornoemde wet van 15 januari 1990.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

§ 2. Met een sanctie van niveau 3 worden gestraft:

1° de personen, hun aangestelden of lasthebbers die op om het even welke manier het recht om zich tot het sectoraal comité te wenden, opzettelijk hebben verhindert, in strijd met de bepalingen van artikel 49, eerste lid, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, of die personen welke van dat recht gebruik hebben gemaakt of gebruik wilden maken, opzettelijk bedreigd hebben;

Art. 219. Les atteintes volontaires à la confidentialité des données

§ 1er. Sont punis d'une sanction de niveau 3, les personnes, leurs préposés ou mandataires qui:

1° désignées par le Roi, sur la base des dispositions de l'article 29 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale pour détruire ou faire détruire les banques de données de la Banque-carrefour, les banques de données sociales ou les données sociales à caractère personnel y conservées, intentionnellement, n'auront pas exécuté leur mission ou l'auront exécutée sans respecter les conditions et les modalités prévues;

2° sans être désignés par le Roi, auront intentionnellement détruit ou fait détruire les banques de données de la Banque-carrefour, les banques de données sociales ou les données sociales à caractère personnel y conservées, en respectant ou non les conditions et les modalités prévues en vertu de l'article 29 de la loi précitée du 15 janvier 1990;

3° avec une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, auront accédé ou se seront maintenus dans tout ou partie d'un traitement automatisé de données sociales du réseau, auront introduit des données dans le réseau ou supprimé ou modifié les données qu'il contient ou leurs modes de traitement ou de transmission, entravé ou altéré le fonctionnement d'un traitement automatisé de données sociales du réseau ou endommagé ou détruit tout ou partie d'un tel traitement, notamment les données ou les programmes qui y figurent, contrairement aux dispositions de la loi précitée du 15 janvier 1990.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

§ 2. Sont punis d'une sanction de niveau 3:

1° les personnes, leurs préposés ou mandataires, qui, auront, volontairement, d'une manière quelconque, entravé le droit de s'adresser au comité sectoriel de la sécurité sociale, contrairement aux dispositions de l'article 49, alinéa 1er, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une banque-carrefour de la sécurité sociale ou auront volontairement, menacé ceux qui ont fait usage de ce droit ou voulaient en faire usage;

2° de natuurlijke personen die betrokken zijn bij de inzameling, de verwerking, de mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard of die kennis hebben van dergelijke gegevens en die, in strijd met de bepalingen van artikel 28 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, hun plicht om het vertrouwelijk karakter ervan te eerbiedigen, buiten de gevallen bepaald door de wet, opzettelijk niet zijn nagekomen.

§ 3. Met een sanctie van niveau 3 worden gestraft:

1° de Voorzitter en de leden van het Toezichtcomité die, in strijd met de bepalingen van artikel 49, tweede lid, van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, opzettelijk de naam van de persoon hebben bekendgemaakt die zich tot het Toezichtcomité heeft gewend of die opzettelijk onthuld hebben dat het Toezichtcomité op deze wijze gevat werd;

2° de instellingen van sociale zekerheid, hun aangestelden of lasthebbers die de opdrachten van de sociaal inspecteurs, gegeven bij toepassing van artikel 54, eerste lid, 3°, van de voornoemde wet van 15 januari 1990, opzettelijk niet hebben uitgevoerd;

3° de sociaal inspecteurs die, in strijd met de bepalingen van artikel 58 van de voornoemde wet van 15 januari 1990, zelfs voor de rechtbanken, opzettelijk de naam hebben bekendgemaakt van degene die een klacht heeft ingediend, of onthuld hebben dat er ingevolge een klacht een onderzoek werd ingesteld.

Afdeling 2

De arbeidsongevallenverzekering

Art. 220. De arbeidsongevallenverzekering

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft, de verzekeringstussenpersonen, de verzekeringsondernemingen, commissarissen, lasthebbers of aangestelden ervan die meegewerkt hebben aan het afsluiten of het uitvoeren van een contract dat strijdig is met de bepalingen van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

2° les personnes physiques qui participent à la collecte, au traitement, à la communication de données sociales à caractère personnel ou ont connaissance de telles données et qui, contrairement aux dispositions de l'article 28 de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement manqué à leurs obligations de tenir pour confidentielles ces données, hormis les cas prévus par la loi.

§ 3. Sont punis d'une sanction de niveau 3:

1° le Président et les membres du comité sectoriel de la sécurité sociale qui, contrairement aux dispositions de l'article 49, alinéa 2, de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une banque-carrefour de la sécurité sociale, auront volontairement révélé le nom de la personne qui s'est adressée au comité sectoriel de la sécurité sociale ou auront volontairement révélé que le comité sectoriel de la sécurité sociale a été saisi par cette voie;

2° les institutions de sécurité sociale, leurs préposés ou mandataires, qui, volontairement, n'auront pas donné suite aux injonctions des inspecteurs sociaux, conformément à l'article 54, alinéa 1er, 3°, de la loi précitée du 15 janvier 1990;

3° les inspecteurs sociaux qui, contrairement aux dispositions de l'article 58 de la loi précitée du 15 janvier 1990, auront volontairement révélé, même devant les tribunaux, le nom de l'auteur d'une plainte ou auront révélé qu'il a été procédé à une enquête à la suite d'une plainte.

Section 2

L'assurance contre les accidents du travail

Art. 220. L'assurance contre les accidents du travail

Sont punis d'une sanction de niveau 2, les intermédiaires d'assurances, les entreprises d'assurances, les commissaires, leurs préposés ou mandataires qui ont participé à la conclusion ou à l'exécution d'un contrat contraire aux dispositions de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail et de ses arrêtés d'exécution.

Afdeling 3

Benaming van het Fonds voor bestaanszekerheid en van het erkend sociaal secretariaat

Art. 221. Misbruik van de benamingen «Fonds voor bestaanszekerheid» en «Sociaal secretariaat»

Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, eenieder die:

1° openbaar gebruik heeft gemaakt van de benaming «Fonds voor bestaanszekerheid» voor een andere instelling dan die welke worden opgericht, met toepassing van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid;

2° openbaar gebruik heeft gemaakt van de benaming «Sociaal secretariaat» voor een andere instelling dan die welke worden erkend als sociaal secretariaat, overeenkomstig de bepalingen die zijn vastgesteld door de Koning bij toepassing van artikel 27, vierde lid, van de wet van 27 juni 1969.

Afdeling 4

Financiering van de sociale zekerheid

Art. 222. Het niet-betalen van de diverse bijdragen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die:

1° nagelaten heeft de voorschotten van socialezekerheidsbijdragen en de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

° de bijzondere maandelijkse bijdrage niet binnen de in 1° bedoelde termijnen heeft gestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in toepassing van de wet van 29 december 1990 houdende sociale bepalingen;

3° de bijzondere compenserende maandelijkse werkgeversbijdrage niet binnen de in 1° bedoelde termijnen heeft gestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, in toepassing van de wet van 26 maart 1999 betreffende het Belgisch actieplan voor de werkgelegenheid 1998 en houdende diverse bepalingen;

Section 3

L'appellation du Fonds de sécurité d'existence et du secrétariat social agréé

Art. 221. L'usage abusif de la dénomination «Fonds de sécurité d'existence» et de la dénomination «Secrétariat social»

Est puni d'une sanction de niveau 1 quiconque:

1° a publiquement fait usage de la dénomination «Fonds de sécurité d'existence» pour qualifier un organisme autre que ceux qui sont institués par application de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence;

2° a publiquement fait usage de la dénomination «Secrétariat social» pour qualifier un organisme autre que ceux qui sont reconnus comme secrétariats sociaux conformément aux dispositions fixées par le Roi en application de l'article 27, alinéa 4, de la loi du 27 juin 1969.

Section 4

Le financement de la sécurité sociale

Art. 222. Le non-paiement de diverses cotisations à l'Office national de sécurité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° n'a pas versé à l'Office national de sécurité sociale les provisions de cotisations de sécurité sociale et les cotisations de sécurité sociale dans les délais fixés par le Roi en application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° n'a pas versé la cotisation spéciale mensuelle à l'Office national de sécurité sociale, dans les délais visés au 1° en application de la loi du 29 décembre 1990 portant des dispositions sociales;

3° n'a pas versé la cotisation patronale mensuelle compensatoire particulière à l'Office national de sécurité sociale, dans les délais visés au 1°, en application de la loi du 26 mars 1999 relative au plan d'action belge pour l'emploi 1998 et portant des dispositions diverses;

4° de verschillende bijdragen, die met sociale zekerheidsbijdragen verschuldigd krachtens de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers worden gelijkgesteld, niet heeft gestort.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 223. Het niet-betalen van de bijdragen aan andere organen die werkzaam zijn onder de verschillende socialezekerheidsregelingen of een bedrijfstak

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft het bedrag van de aanvullende bijdrage te storten binnen de maand volgend op het kwartaal waarin zij werd gevraagd door het kinderbijslagfonds waarbij hij is aangesloten, met toepassing van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939;

b) nagelaten heeft de verschuldigde bijdragen te storten aan het Fonds voor arbeidsongevallen binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen;

c) de solidariteitsbijdrage niet heeft gestort aan het Fonds voor Beroepsziekten, die hij verschuldigd is in toepassing van de wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit, gecoördineerd op 3 juni 1970;

2° De werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die:

a) in strijd met het Koninklijk Besluit nr. 33 van 30 maart 1982 betreffende een inhouding op invaliditeitsuitkeringen, de inhouding niet heeft gestort aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen tijdens de maand volgend op die gedurende welke zij werd uitgevoerd;

b) in strijd met de Programmawet van 22 december 1989 de speciale bijdrage niet heeft gestort aan de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen tijdens de maand volgend op die gedurende welke de aanvullende vergoeding verschuldigd is aan de werknemer;

3° De reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft de verplichte bijdrage of de volledige verplichte bijdrage te betalen aan het Fonds voor scheepsjongens, met toepassing van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij;

4° n'a pas versé les différentes cotisations, assimilées à une cotisation de sécurité sociale, dues en application de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 223. Le non-paiement des cotisations aux autres organismes relevant des différents régimes de sécurité sociale ou d'un secteur d'activité

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) n'a pas versé le montant de la cotisation supplémentaire dans le mois qui suit le trimestre au cours duquel la cotisation a été réclamée par la caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié en application des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939;

b) n'a pas versé au Fonds des accidents du travail, dans les délais prescrits par le Roi, les cotisations et les primes dont il est redevable en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

c) n'a pas versé au Fonds des maladies professionnelles la cotisation de solidarité dont il est redevable en application des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970;

2° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) en contravention à l'arrêté royal n°33 du 30 mars 1982 relatif à une retenue sur les indemnités d'invalidité, n'a pas versé la retenue à l'office national des pensions pour travailleurs salariés dans le mois qui suit celui au cours duquel elle a été opérée;

b) en contravention à la loi-programme du 22 décembre 1989, n'a pas versé la cotisation spéciale à l'Office national des pensions dans le mois qui suit celui au cours duquel l'indemnité complémentaire est due au travailleur salarié;

3° L'armateur, son préposé ou son mandataire qui:

a) n'a pas payé ou n'a pas payé la totalité de la cotisation obligatoire dans les délais au Fonds des mousses en application de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime;

b) nagelaten heeft de socialezekerheidsbijdragen te storten aan de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, en de uitvoeringsbesluiten ervan;

4° De natuurlijke of rechtspersonen, die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren, die nagelaten hebben de compensatiebijdrage te betalen aan het intern Compensatiefonds voor de diamantsector binnen de door de Koning vastgestelde termijn, met toepassing van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Art. 224. De niet-betaling van bijdragen aan het Fonds voor bestaanszekerheid

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die, in overtreding met de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid en met de bepalingen van de bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst, geen bijdrage heeft gestort aan het Fonds voor bestaanszekerheid binnen de termijnen en volgens de nadere regels die voorgescreven zijn door zijn statuten.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 5

Bedrieglijke onderwerping

Art. 225. Bedrieglijke onderwerping

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

1° een of meerdere personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° een of meerdere personen bedrieglijk heeft onderworpen aan de toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de zeelieden ter koopvaardij.

b) n'a pas versé à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins les cotisations de sécurité sociale dans les délais fixés par le Roi en application de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande et de ses arrêtés d'exécution;

4° Les personnes physiques ou morales ayant l'industrie ou le commerce du diamant ou l'importation de diamants bruts comme activité principale ou accessoire, qui n'ont pas payé la cotisation de compensation au Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant dans les délais prescrits par le Roi en application de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Art. 224. Le non-paiement de cotisations au Fonds de sécurité d'existence

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui, en contravention à la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence et aux dispositions d'une convention collective de travail rendue obligatoire par arrêté royal, n'a pas versé la cotisation au Fonds de sécurité d'existence dans les délais et selon les modalités prescrites par ses statuts.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 5

L'assujettissement frauduleux

Art. 225. L'assujettissement frauduleux

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

1° a assujetti frauduleusement une ou plusieurs personnes à l'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° a assujetti frauduleusement une ou plusieurs personnes à l'application de l'arrêté loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

De rechter kan bovendien de straffen uitspreken voorzien in de artikelen 111 en 112.

Afdeling 6

Betrekkingen tussen de verschillende instellingen voor sociale zekerheid

Art. 226. Betrekkingen tussen de verschillende instellingen voor sociale zekerheid

Met een sanctie van niveau 1 worden gestraft:

1° Het kinderbijslagfonds die:

a) de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers niet onverwijld heeft meegedeeld dat een werkgever die onderworpen is aan de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, ophoudt deel uit te maken van het kinderbijslagfonds, met vermelding van de datum waarop die werkgever niet langer aangesloten is en de reden van de opzegging;

b) de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers niet onverwijld kennis heeft gegeven van de aanvraag tot aansluiting vanwege een werkgever die onderworpen is aan de voornoemde wetten van 19 december 1939 en die tevoren aangesloten was bij een ander kinderbijslagfonds, met vermelding van de datum waarop de aansluiting moet ingaan;

2° De verzekeringsondernemingen, de commissarissen, die:

a) nagelaten hebben, op de wijze en binnen de termijnen zoals bepaald door de Koning, de elementen die zijn vermeld in de aangifte van het ongeval en de elementen die betrekking hebben op de regeling van het ongeval te bezorgen aan het Fonds voor arbeidsongevallen, met toepassing van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen;

b) nagelaten hebben het Fonds voor arbeidsongevallen binnen de dertig dagen die volgen op de ontvangst van de aangifte van het ongeval op de hoogte te brengen van hun weigering het ongeval ten laste te nemen of van hun twijfel inzake de toepassing van de voornoemde wet van 10 april 1971 op het ongeval;

3° Diegene die met overtreding van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Le juge peut en outre prononcer les peines prévues aux articles 111 et 112.

Section 6

Les relations entre les différentes institutions de sécurité sociale

Art. 226. Les relations entre les différentes institutions de sécurité sociale

Sont punis d'une sanction de niveau 1:

1° La caisse d'allocations familiales qui:

a) n'a pas informé immédiatement l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés qu'un employeur assujetti aux lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939 cesse de faire partie de la caisse d'allocations familiales en indiquant la date à laquelle cet employeur cesse d'être membre et le motif de sa désaffiliation;

b) n'a pas immédiatement notifié à l'Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés la demande d'affiliation d'un employeur assujetti aux lois précitées du 19 décembre 1939 qui faisait précédemment partie d'une autre caisse d'allocations familiales en indiquant la date à laquelle l'affiliation doit prendre cours;

2° Les entreprises d'assurances, les commissaires qui:

a) n'ont pas transmis, de la manière et dans les délais fixés par le Roi, les éléments repris dans la déclaration d'accident et les éléments qui se rapportent au règlement de l'accident au Fonds des accidents du travail en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail;

b) qui n'ont pas prévenu le Fonds des accidents du travail dans les trente jours qui suivent la réception de la déclaration d'accident de leur refus de prendre l'accident en charge ou du doute qu'ils ont quant à l'application à l'accident de la loi précitée du 10 avril 1971;

3° Le débiteur de la réparation qui, en infraction à la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et

verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 schadeloosstelling verschuldigd is die nalaat de verzekeringsinstelling in te lichten dat hij de rechthebbende zal schadeloos stellen.

Afdeling 7

Verzending van documenten aan de instellingen door de werkgevers

Art. 227. Verzending van documenten aan de instellingen door de werkgevers

§ 1. Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft een aangifte met verantwoording van het bedrag van de verschuldigde socialezekerheidsbijdragen te bezorgen aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, met toepassing van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

2° de reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft aan de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden een uitvoerige staat te bezorgen van de inhoudingen en de stortingen die hij is verschuldigd, met toepassing van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij;

3° de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft een aangifte te doen bij de bevoegde verzekeraar op de wijze en binnen de termijnen bepaald door de Koning, en bij de bevoegde sociaal inspecteurs in de gevallen bepaald door de Koning, van een ongeval dat kan aanleiding geven tot de toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende de arbeidsongevallen.

Wanneer deze feiten wetens en willens werden gepleegd is de sanctie deze van niveau 3.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuk, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

§ 2. Met een sanctie van niveau 1 wordt gestraft, de werkgever die nagelaten heeft de inlichtingenstaat die nodig is tot het berekenen van de verschuldigde aanvullende bijdragen regelmatig binnen een termijn welke door het desbetreffende reglement is bepaald te bezorgen aan het kinderbijslagfonds waarbij hij is aangesloten, met toepassing van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939.

indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, omet d'informer l'organisme assureur qu'il va indemniser le bénéficiaire.

Section 7

La transmission de documents aux institutions par les employeurs

Art. 227. La transmission de documents aux institutions par les employeurs

§ 1er. Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait parvenir à l'Office national de sécurité sociale une déclaration justificative du montant des cotisations de sécurité sociale dues en application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

2° l'armateur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fait parvenir à la Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins un état détaillé des retenues opérées et des versements dont il est redevable en application de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande;

3° l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas déclaré, de la manière et dans les délais fixés par le Roi, à l'assureur compétent et, dans les cas fixés par le Roi, aux inspecteurs sociaux compétents tout accident qui peut donner lieu à l'application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail.

Lorsque les faits sont commis sciemment et volontairement, la sanction est de niveau 3.

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

§ 2. Est puni d'une sanction de niveau 1, l'employeur qui n'a pas fait régulièrement parvenir, dans le délai fixé par le règlement sur la matière, l'état de renseignements nécessaires pour calculer les cotisations supplémentaires dont il est redevable à la caisse d'allocations familiales à laquelle il est affilié en application des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939.

Voor de in het eerste lid bedoelde inbreuk, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

Afdeling 8

Afgifte aan de werknemer van de documenten inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen

Art. 228. Afgifte aan de werknemer van de documenten inzake geneeskundige verzorging en uitkeringen

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die nagelaten heeft de rechthebbenden op geneeskundige prestaties of uitkeringen de bescheiden te verschaffen welke zij behoeven om bij de uitvoeringsinstellingen zoals bedoeld bij de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, van hun rechten op de prestaties van de verzekering te doen blijken.

Afdeling 9

Verplichtingen van de beoefenaars van de geneeskunst

Art. 229. Verplichtingen van de beoefenaars van de geneeskunst

Met een sanctie van niveau 2 worden gestraft:

1° de beoefenaars van de geneeskunst, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen, de paramedische medewerkers, de beheerders van rustoorden voor bejaarden en de beheerders van de verzorgingsinrichtingen die weigeren aan de rechthebbenden de bescheiden uit te reiken welke zijn voorgeschreven door de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 en de uitvoeringsbesluiten en -verordeningen ervan;

2° de geneesheren, de tandheelkundigen, de vroedvrouwen, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen, de paramedische medewerkers en de beheerders van verzorgingsinrichtingen die de honoraria en prijzen niet in acht nemen welke zijn vastgesteld met toepassing van artikel 52 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel;

3° de beoefenaars van de geneeskunst, de kinesitherapeuten, de verpleegkundigen en de paramedische medewerkers die een getuigschrift voor verstrekte hulp uitreiken terwijl niet is voldaan aan de bepalingen van

En ce qui concerne l'infraction visée à l'alinéa 1er, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Section 8

La délivrance au travailleur des documents en matière de soins de santé et indemnités

Art. 228. La délivrance au travailleur des documents en matière de soins de santé et indemnités

Est puni d'une sanction de niveau 2, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui n'a pas fourni, aux titulaires de prestations de santé ou d'indemnités, les documents nécessaires pour prouver leurs droits aux prestations de l'assurance aux organismes d'exécution visés par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994.

Section 9

Les obligations des praticiens de l'art de guérir

Art. 229. Les obligations des praticiens de l'art de guérir

Sont punis d'une sanction de niveau 2:

1° les praticiens de l'art de guérir, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier, les auxiliaires paramédicaux, les gestionnaires de maisons de repos pour personnes âgées, les gestionnaires des établissements de soins qui refusent de remettre aux bénéficiaires les documents prescrits par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 et ses arrêtés et règlements d'exécution;

2° les médecins, les praticiens de l'art dentaire, les accoucheuses, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier, les auxiliaires paramédicaux et les gestionnaires des établissements de soins qui ne respectent pas les honoraires et les prix fixés en application de l'article 52 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier;

3° les praticiens de l'art de guérir, les kinésithérapeutes, les praticiens de l'art infirmier et les auxiliaires paramédicaux qui délivrent une attestation de soins alors qu'il n'est pas satisfait aux dispositions de la loi

de voornoemde wet van 14 juli 1994 en de uitvoeringsbesluiten en -verordeningen ervan.

Afdeling 10

Werkloosheidscontrole

Art. 230. Werkloosheidscontrole

Met een sanctie van niveau 2 wordt gestraft:

1° De werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) geweigerd of nagelaten heeft de documenten voorgeschreven door of krachtens het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, op te maken, af te leveren of aan te vullen, in de voorwaarden en binnen de termijnen die zijn voorgeschreven door of krachtens dit zelfde koninklijk besluit;

b) nagelaten heeft de controleprocedure betreffende het gebruik van het «bewijs van tijdelijke werkloosheid» in acht te nemen, zoals voorgeschreven door of krachtens het voormeld koninklijk besluit van 25 november 1991;

c) onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd die het ontslag, de tijdelijke werkloosheid of de deeltijdse tewerkstelling van een werknemer betreffen, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991;

d) nagelaten heeft de inlichtingen die noodzakelijk zijn voor de werkloosheidscontrole te overhandigen binnen de door de inspecteur of controleur opgelegde termijnen, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991;

e) onjuiste of onvolledige inlichtingen heeft verstrekt die nodig zijn voor de werkloosheidscontrole, met toepassing van het voornoemd koninklijk besluit van 25 november 1991;

2° De reder, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) geweigerd heeft de door de Koning getroffen toezichtmaatregelen toe te passen met betrekking tot de werkelijkheid en bestendigheid van de toestand van onvrijwillige werkloosheid, of geweigerd heeft de voor de uitvoering van dit toezicht vereiste inlichtingen te verstrekken, met toepassing van de wet van 25 februari 1964 houdende organisatie van een *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij;

b) een persoon heeft aangeworven die niet is ingeschreven bij de *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij,

précitée du 14 juillet 1994 et de ses arrêtés et règlements d'exécution.

Section 10

Le contrôle du chômage

Art. 230. Le contrôle du chômage

Est puni d'une sanction de niveau 2:

1° L'employeur, son préposé ou son mandataire qui:

a) a refusé ou omis d'établir, de délivrer ou de compléter les documents prescrits par ou en vertu de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, dans les conditions et dans les délais fixés par ou en vertu de ce même arrêté royal;

b) a omis de respecter la procédure de contrôle concernant l'utilisation du «certificat de chômage temporaire», prescrite par ou en vertu de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

c) a fait des déclarations inexactes ou incomplètes en ce qui concerne le licenciement, le chômage temporaire ou l'occupation à temps partiel d'un travailleur en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

d) n'a pas fourni dans les délais qui sont impartis par l'inspecteur ou le contrôleur, les renseignements nécessaires au contrôle du chômage en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

e) a fourni des renseignements inexacts ou incomplets, nécessaires au contrôle du chômage, en application de l'arrêté royal précité du 25 novembre 1991;

2° L'armateur, son préposé ou son mandataire qui:

a) a refusé d'exécuter les mesures prises par le Roi en vue de contrôler la réalité ou la permanence de l'état de chômage involontaire ou qui a refusé de fournir les renseignements nécessaires à l'exécution de ce contrôle en application de la loi du 25 février 1964 organisant un *Pool* des marins de la marine marchande;

b) a recruté une personne non inscrite au *Pool* des marins de la marine marchande en dehors d'un cas

terwijl het niet gaat om een geval van overmacht met overtreding van de voornoemde wet van 25 februari 1964;

3° De natuurlijke of rechtspersonen, die als hoofdzakelijke of bijkomstige bedrijvigheid de diamanthandel of de diamantnijverheid hebben en de personen die ruwe diamant invoeren en die de door de Koning voorgeschreven boeken, registers en documenten niet hebben bewaard, met toepassing van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector;

4° De werkgever die behoort tot de paritaire commissie van de bouw, zijn aangestelde of zijn lasthebber die:

a) nagelaten heeft het nummer van de niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid te vermelden bij de onmiddellijke aangifte van de tewerkstelling aan de Rijksdienst voor sociale zekerheid, in de voorwaarden en binnen de termijnen die zijn voorgeschreven door of krachtens het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering;

b) nagelaten heeft bij de afgifte van een duplicaat van een niet-nominatieve controlekaart inzake tijdelijke werkloosheid het nummer van de kaart en de daarbij horende gegevens mede te delen aan het werkloosheidsbureau bevoegd voor de plaats waar de onderneming gevestigd is, vooraleer hij de kaart afgeeft aan de werkmán;

c) een werknemer heeft tewerkgesteld zonder te hebben vastgesteld of laten vaststellen dat deze op zijn controlekaart melding heeft gemaakt van de arbeidsprestaties die tijdens de beschouwde dag in zijn dienst worden verricht in de periode te rekenen vanaf de dag die, overeenkomstig de uitvoeringsbesluiten van artikel 50 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten of van artikel 51, § 3^{quater} van deze wet, aan de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening werd medegedeeld als eerste dag van de werkelijke schorsing van de uitvoering van de overeenkomst tot op het einde van de betreffende kalendermaand.

Voor de in 1° en 4° bedoelde inbreuken, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

de force majeure en contravention à la loi précitée du 25 février 1964;

3° Les personnes physiques ou morales qui ont, comme activité principale ou accessoire, l'industrie ou le commerce du diamant et les importateurs de diamants bruts qui n'ont pas tenu les livres, registres et documents prescrits par le Roi en application de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant;

4° L'employeur qui ressortit à la commission paritaire de la construction, son préposé ou son mandataire qui:

a) a omis de mentionner le numéro de carte de la contrôle non-nominative pour le chômage temporaire, lors de la déclaration immédiate de l'emploi, à l'Office National de Sécurité Sociale, dans les conditions et dans les délais fixés par ou en vertu de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage;

b) a omis, en cas de remise d'un duplicata d'une carte de contrôle non-nominative pour chômage temporaire, de communiquer le numéro de la carte ainsi que les données y afférentes, au bureau du chômage compétent pour l'endroit où l'entreprise a son siège, avant de remettre la carte à l'ouvrier;

c) a occupé un travailleur sans avoir constaté ou fait constater que celui-ci a mentionné sur sa carte de contrôle les prestations de travail qui, le jour concerné, sont effectuées à son service, dans la période à partir du jour qui, selon les arrêtés d'exécution de l'article 50 ou de l'article 51, § 3^{quater}, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, a été communiqué à l'Office national de l'emploi comme le premier jour de suspension effective de l'exécution du contrat jusqu'à la fin du mois calendrier concerné.

En ce qui concerne les infractions visées aux 1° et 4°, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

Afdeling 11*De sociale identiteitskaart*

Art. 231. Het misbruik en de vervalsing van de sociale identiteitskaart

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, eenieder die:

1° de sociale identiteitskaart of de beroepskaart zonder toelating heeft gebruikt of die ervan gebruik heeft gemaakt met een ander doel dan hetgeen waartoe hij gemachtigd is met toepassing van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels;

2° opzettelijk elektronisch leesbare gegevens heeft ingevoerd in de sociale identiteitskaart, of de erin opgeslagen elektronisch leesbare gegevens, of de verwerkings- of overbrengingswijzen ervan, heeft uitgewist of gewijzigd in overtreding met het voornoemd koninklijk besluit van 18 december 1996.

Art. 232. De fabricage, het bezit en het in omloop brengen van sociale identiteitskaarten en de leesapparatuur

Met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, eenieder die sociale identiteitskaarten en leesapparatuur heeft gefabriceerd, in bezit gehad of in omloop gebracht in overtreding met het voornoemd koninklijk besluit van 18 december 1996.

Afdeling 12*Tewerkstelling van een werkloze of van een persoon die een uitkeringsverzekering geniet*

Art. 233. Tewerkstelling van een werkloze of van een persoon die een uitkeringsverzekering geniet

Met een sanctie van niveau 4 wordt gestraft, de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber die een persoon doet werken of laat werken waarvan hij weet dat deze uitkeringen wegens primaire ongeschiktheid of invaliditeit geniet krachtens de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en

Section 11*La carte d'identité sociale*

Art. 231. L'usage abusif et la falsification de la carte d'identité sociale

Est puni d'une sanction de niveau 3, quiconque:

1° a fait usage de la carte d'identité sociale ou de la carte professionnelle sans autorisation ou les a utilisées dans un autre but que celui pour lequel il a été habilité en application de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions;

2° a volontairement introduit des données lisibles électroniquement dans la carte d'identité sociale ou supprimé ou modifié les données lisibles électroniquement qu'elle contient ou leurs modes de traitement ou de transmission en contravention à l'arrêté royal précité du 18 décembre 1996.

Art. 232. La fabrication, la détention et la mise en circulation de cartes d'identité sociale et d'appareils de lecture

Est puni d'une sanction de niveau 3, quiconque a fabriqué, détenu ou mis en circulation des cartes d'identité sociale et des appareils de lecture en contravention à l'arrêté royal précité du 18 décembre 1996.

Section 12*La mise au travail d'un chômeur ou d'une personne bénéficiaire de l'assurance indemnité*

Art. 233. La mise au travail d'un chômeur ou d'une personne bénéficiaire de l'assurance indemnité

Est puni d'une sanction de niveau 4, l'employeur, son préposé ou son mandataire qui fait ou laisse travailler une personne alors qu'il sait qu'elle bénéficie d'indemnités d'incapacité primaire ou d'invalidité en vertu de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994 ou qu'elle

uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, of dat deze werkloosheidsuitkeringen geniet waarop deze geen recht heeft uit hoofde van die tewerkstelling.

De geldboete wordt vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers.

HOOFDSTUK 10

De inbreuken inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen

Art. 234. De inbreuken inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen

Inzake subsidies, vergoedingen en uitkeringen die verleend of toegekend zijn op grond van de wetten en reglementen betreffende een van de aangelegenheden die vallen onder de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken, met een sanctie van niveau 3 wordt gestraft, met uitzondering van de toepassing van artikelen 196, 197 en 210*bis* van het Strafwetboek eenieder die wetens en willens:

1° a) valsheid in geschriften heeft gepleegd, hetzij door valse handtekeningen, hetzij door namaking of vervalsing van geschriften of handtekeningen, hetzij door overeenkomsten, beschikkingen, verbintenissen of schuldbevrijdingen valselijk op te maken of in een akte in te voegen, hetzij door toevoeging of vervalsing van bedingen, verklaringen of feiten die deze akte ten doel had op te nemen of vast te stellen;

b) zich bediend heeft van een valse akte of een vals stuk;

2° a) valsheid heeft gepleegd, door gegevens die worden opgeslagen, verwerkt of overgedragen door middel van een informaticasysteem, te wijzigen, te wissen of met enig ander technologisch middel de mogelijke aanwending van gegevens in een informaticasysteem te veranderen, waardoor de juridische draagwijdte van dergelijke gegevens verandert;

b) gebruik heeft gemaakt van die gegevens, terwijl hij weet dat aldus verkregen gegevens vals zijn;

3° een onjuiste of onvolledige verklaring heeft afgelegd om een subsidie, vergoeding of uitkering te bekomen of te doen bekomen, ze te bewaren of te laten bewaren of die met hetzelfde oogmerk, heeft nagelaten of geweigerd heeft om de inlichtingen te verstrekken die hij gehouden is te verstrekken;

4° met een akte of verklaring zoals bedoeld onder punt 1°, 2° of 3°, een sociale prestatie heeft bekomen waarop hij geen of slechts gedeeltelijk recht heeft;

bénéficie d'allocations de chômage auxquelles elle n'a pas droit en raison de cette occupation.

L'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE 10

Les infractions en matière de subventions, indemnités et allocations

Art. 234. Les infractions en matière de subventions, indemnités et allocations

En matière de subventions, d'indemnités et d'allocations accordées ou octroyées sur la base de lois et règlements concernant une des matières qui relèvent de la compétence des juridictions du travail, est puni, à l'exclusion de l'application des articles 196, 197 et 210*bis* du Code pénal, d'une sanction de niveau 3, quiconque a sciemment et volontairement:

1° a) commis un faux en écriture, soit par fausses signatures, soit par contrefaçon ou altération d'écritures ou de signatures, soit par fabrication de conventions, dispositions, obligations ou décharges ou par leur insertion dans un acte, soit par addition ou altération de clauses, de déclarations ou de faits que cet acte avait pour objet de recevoir ou de constater;

b) fait usage d'un acte faux ou d'une pièce fausse;

2° a) commis un faux, en introduisant dans un système informatique, en modifiant ou effaçant des données, qui sont stockées, traitées ou transmises par un système informatique, ou en modifiant par tout moyen technologique l'utilisation possible des données dans un système informatique, et par là modifie la portée juridique de telles données;

b) fait usage des données ainsi obtenues, tout en sachant que celles-ci sont fausses;

3° fait une déclaration inexacte ou incomplète pour obtenir ou faire obtenir, pour conserver ou faire conserver une subvention, une indemnité ou une allocation ou qui, dans le même but, a omis ou a refusé de fournir les informations qu'il est tenu de donner;

4° reçu à la suite d'un acte ou d'une déclaration visée sous le point 1°, 2° ou 3° une prestation sociale à laquelle il n'a pas droit ou n'a que partiellement droit;

5° nagelaten heeft te verklaren dat hij niet langer recht heeft op een sociale prestatie, zelfs indien dit slechts gedeeltelijk is.

Wat de inbreuken bedoeld in alinea 1, 4°, betreft, wordt de geldboete vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers wanneer de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber onjuiste of onvolledige verklaringen heeft afgelegd die aanleiding kunnen geven tot de uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen die zijn voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende werkloosheidsreglementering waarop de werknemer geen aanspraak mag maken.

HOOFDSTUK 11

Gemeenschappelijke bepalingen van voormelde hoofdstukken

Art. 235. Terugbetaling

Wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf uitspreekt voorzien in artikelen 222, 223, 224 en 225, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op deze bepalingen, de schuldenaar van onbetaalde bijdragen ambtshalve tot het betalen van de achterstallige bijdragen, de bijdrageopslagen en de verwijlntresten.

Wanneer de benadeelde derden zich geen burgerlijke partij hebben gesteld, veroordeelt de rechter die de straf uitspreekt voorzien in artikel 234, 4°, of die de schuld vaststelt voor een inbreuk op die bepaling, de verdachte ambtshalve tot het terugbetalen van de onrechtmatig ontvangen bedragen, vermeerderd met de verwijlntresten.

HOOFDSTUK 3

Wijzigingsbepalingen

Afdeling 1

Wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering

Art. 3

In artikel 28ter, § 3, van het Wetboek van Strafvordering, ingevoegd bij wet van 12 maart 1998 en gewijzigd bij de wetten van 7 december 1998 en 19 april 1999, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

5° omis de déclarer ne plus avoir droit à une prestation sociale, même si ce n'est que partiellement.

En ce qui concerne les infractions visées à l'alinéa 1er, 4°, lorsque l'employeur, son préposé ou son mandataire a fait des déclarations inexactes ou incomplètes qui peuvent donner lieu au paiement d'allocations de chômage prescrites par l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage auxquelles le travailleur ne peut prétendre, l'amende est multipliée par le nombre de travailleurs concernés.

CHAPITRE 11

Règles communes aux chapitres précédents

Art. 235. La restitution

Lorsque les tiers lésés ne se sont pas constitués partie civile, le juge qui prononce la peine prévue aux articles 222, 223, 224 et 225 ou qui constate la culpabilité pour une infraction à ces dispositions, condamne d'office le débiteur des cotisations impayées à payer les arriérés de cotisations, les majorations de cotisations et les intérêts de retard.

Lorsque les tiers lésés ne se sont pas constitués partie civile, le juge qui prononce la peine prévue à l'article 234, 4°, ou qui constate la culpabilité pour une infraction à cette disposition, condamne d'office le prévenu à restituer les sommes perçues indûment, augmentées des intérêts de retard.

CHAPITRE 3

Dispositions modificatives

Section 1er

Modifications du Code d'instruction criminelle

Art. 3

Dans l'article 28ter, § 3, du Code d'instruction criminelle, inséré par la loi du 12 mars 1998 et modifié par les lois du 7 décembre 1998 et du 19 avril 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

«De procureur des Konings en de arbeidsauditeur, hebben in het kader van het opsporingsonderzoek, een vorderingsrecht ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in artikel 16, 1°, van het Sociaal Strafwetboek. Zij kunnen de inspectiediensten vorderen om, in het kader van hun bevoegdheden, alle voor het opsporingsonderzoek noodzakelijke handelingen te volbrengen. Dit vorderingsrecht doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de arbeidsinspectie, voorzien in artikel 21, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek voor andere inbreuken dan die waarop de vordering van de procureur des Konings of van de arbeidsauditeur betrekking heeft en die in de uitvoering hiervan worden vastgesteld. Enkel de feiten die het voorwerp uitmaken van de vorderingen van het openbaar ministerie en voor dewelke een opsporingsonderzoek werd aangevat kunnen niet meer het voorwerp uitmaken van een verwittiging of van het vaststellen van een regularisatietermijn.»;

2° in het vroegere derde lid, dat het vierde lid geworden is, worden in de eerste zin de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de woorden «of een inspectiedienst» worden ingevoegd tussen de woorden «een politiedienst» en «aan de procureur des Konings»;

b) de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «de procureur des Konings» en «niet het vereiste personeel».

Art. 4

In artikel 39*bis* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 2, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «in een informaticasysteem»;

2° In § 3, tweede lid, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «alle passende technische middelen»;

3° In § 5, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «brengt de verantwoordelijke»;

4° In § 6, eerste lid, de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «wendt de passende technische middelen».

«Le procureur du Roi et l'auditeur du travail ont, dans le cadre de l'information, un droit de réquisition à l'égard des services d'inspection visés à l'article 16, 1°, du Code pénal social. Ils peuvent requérir les services d'inspection pour accomplir, tous les actes nécessaires à l'information, dans le cadre de leurs compétences. Ce droit de réquisition ne porte pas préjudice aux compétences de l'inspection du travail prévues à l'article 21, alinéa 1er, du Code pénal social, pour les infractions autres que celles auxquelles se rapporte la réquisition du procureur du Roi ou de l'auditeur du travail et qui sont constatées en exécution de cette dernière. Seuls les faits qui font l'objet des réquisitions du ministère public et pour lesquels une information est déjà entamée ne peuvent plus faire l'objet d'avertissement ou de la fixation d'un délai pour se mettre en règle.»;

2° dans l'ancien alinéa 3, qui est devenu l'alinéa 4, les modifications suivantes sont apportées dans la première phrase:

a) les mots «ou un service d'inspection» sont insérés entre les mots «un service de police» et «ne peut donner»;

b) les mots «ou à l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «au procureur du Roi» et «les effectifs ou moyens nécessaires».

Art. 4

A l'article 39*bis* du même code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au § 2, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «découvre dans»;

2° Au § 3, alinéa 2, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «utilise tous les moyens techniques»;

3° Au § 5, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «informe le responsable»;

4° Au § 6, alinéa 1er, les mots «ou l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «procureur du Roi» et les mots «utilise les moyens techniques».

Art. 5

In artikel 56, § 2, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998 en gewijzigd bij de wetten van 7 december 1998 en 19 april 1999 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

«De onderzoeksrechter heeft in het kader van het gerechtelijk onderzoek een vorderingsrecht ten aanzien van de inspectiediensten bedoeld in artikel 16, 1°, van het Sociaal Strafwetboek. Hij kan de inspectiediensten vorderen om, in het kader van hun bevoegdheden, alle voor het gerechtelijk onderzoek noodzakelijke handelingen te volbrengen. Dit vorderingsrecht doet geen afbreuk aan de bevoegdheden van de arbeidsinspectie, voorzien in artikel 21, eerste lid, van het Sociaal Strafwetboek, voor andere inbreuken dan die waarop de vordering van de onderzoeksrechter betrekking heeft en die in de uitvoering hiervan worden vastgesteld. Enkel de feiten waarvoor de onderzoeksrechter gevat is, kunnen niet meer het voorwerp uitmaken van een verwittiging of van het vaststellen van een regularisatietermijn.»;

2° in het vroegere derde lid, dat het vierde lid geworden is, worden in de eerste zin de volgende wijzigingen aangebracht:

a) de woorden «of een inspectiedienst» worden ingevoegd tussen de woorden «een politiedienst» en «aan de onderzoeksrechter»;

b) de woorden «of de arbeidsauditeur» worden ingevoegd tussen de woorden «de procureur des Konings» en «verzoeken op te treden».

Art. 6

In artikel 88^{quater} van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 28 november 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In § 1, eerste zin, de woorden «en van de arbeidsauditeur,» worden ingevoegd tussen de woorden «procureur des Konings» en de woorden «kan personen»;

2° In § 1, tweede zin, de woorden «of aan de arbeidsauditeur» worden ingevoegd na de woorden «procureur des Konings»;

3° In § 2, de woorden «, of in zijn opdracht een officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur

Art. 5

Dans l'article 56, § 2, du même code, inséré par la loi du 12 mars 1998 et modifié par les lois du 7 décembre 1998 et du 19 avril 1999, les modifications suivantes sont apportées:

1° l'alinéa suivant est inséré entre l'alinéa 2 et l'alinéa 3:

«Le juge d'instruction a, dans le cadre de l'instruction, le droit de requérir les services d'inspection visés à l'article 16, 1°, du Code pénal social. Il peut requérir les services d'inspection pour accomplir, tous les actes nécessaires à l'instruction, dans le cadre de leurs compétences. Ce droit de réquisition ne porte pas préjudice aux compétences de l'inspection du travail prévues à l'article 21, alinéa 1er, du code pénal social pour les infractions autres que celles auxquelles se rapporte la réquisition du juge d'instruction et qui sont constatées en exécution de cette dernière. Seuls les faits qui font l'objet d'une saisine du juge d'instruction ne peuvent plus faire l'objet d'avertissement ou de délai de régularisation.»;

2° dans l'ancien alinéa 3, qui est devenu l'alinéa 4, les modifications suivantes sont apportées dans la première phrase:

a) les mots «ou un service d'inspection» sont insérés entre les mots «un service de police» et «ne peut donner»;

b) les mots «ou de l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «du procureur du Roi» et «après l'avoir informé de la situation».

Art. 6

A l'article 88^{quater} du même code, inséré par la loi du 28 novembre 2000, sont apportées les modifications suivantes:

1° Au § 1er, première phrase, les mots «et de l'auditeur du travail» sont insérés entre les mots «du procureur du Roi» et les mots «délégué par lui,»;

2° Au § 1er, deuxième phrase, les mots «ou à l'auditeur du travail» sont insérés après les mots «au procureur du Roi»;

3° Au § 2, les mots «, ou un officier de police judiciaire auxiliaire du procureur du Roi et de l'auditeur du travail

des Konings en van de arbeidsauditeur,» worden ingevoegd tussen de woorden «De onderzoeksrechter» en de woorden «kan iedere geschikte persoon».

Art. 7

Artikel 216*bis*, § 1, derde lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoerd bij de wet van 1 juni 1993 en gewijzigd bij de Programmawet van 22 december 1989, de wet van 23 maart 1994, de wet van 13 februari 1998 en de wet van 24 december 1999, wordt vervangen door volgend lid:

«De in het eerste lid bedoelde geldboete mag niet meer bedragen dan het maximum van de in de wet voorziene geldboete, verhoogd met de opdecimen, noch minder bedragen dan tien euro verhoogd met de opdecimen. Voor de inbreuken bedoeld in het Sociaal Strafwetboek mag het bedrag voorzien in alinea 1 niet lager zijn dan 40 procent van de minimabedragen van de administratieve geldboete, in voorkomend geval vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, kandidaat werknemers of kinderen.».

Afdeling 2

Wijziging in de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939

Art. 8

Artikel 73 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 juni 1966, het koninklijk besluit van 24 februari 1983 en de wet van 30 december 1992, wordt gewijzigd als volgt:

«Art. 73. De compensatiekassen, de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers en, in de gevallen bedoeld onder de artikelen 18 en 18*bis*, de werkgevers die de kinderbijslag, het kraamgeld en de adoptiepremie verlenen, mogen geen inhoudingen op die prestaties verrichten behalve:

1° om redenen aangegeven in artikel 6, § 2, eventueel gewijzigd krachtens artikel 6, § 4, en onder de voorwaarden vastgesteld bij artikel 6, § 3, van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers;

2° bij toepassing van artikel 24, vierde lid.

délégué par lui,» sont insérés entre les mots «juge d'instruction,» et les mots «peut ordonner».

Art. 7

L'article 216*bis*, § 1er, alinéa 3, du même code, introduit par la loi du 1er juin 1993 et modifié par la loi programme du 22 décembre 1989, la loi du 23 mars 1994, la loi du 13 février 1998 et la loi du 24 décembre 1999, est remplacé par l'alinéa suivant:

«La somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être supérieure au maximum de l'amende prévue par la loi, majorée des décimes additionnels, ni être inférieure à dix euros majorés des décimes additionnels. Pour les infractions visées au Code pénal social, la somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être inférieure à 40 pourcent des montants minima de l'amende administrative, le cas échéant, multipliés par le nombre de travailleurs, candidats travailleurs ou enfants concernés.».

Section 2

Modification des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939

Art. 8

L'article 73, des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, modifié par l'arrêté royal du 30 juin 1966, l'arrêté royal du 24 février 1983 et la loi du 30 décembre 1992, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 73. Les caisses d'allocations familiales, l'Office national d'allocations familiales et, dans les cas prévus aux articles 18 et 18*bis*, les employeurs accordant les allocations familiales, l'allocation de naissance et la prime d'adoption, ne peuvent effectuer de retenues sur ces prestations autres que:

1° pour les motifs indiqués à l'article 6, § 2, éventuellement modifiés en vertu de l'article 6, § 4, et dans les conditions fixées par l'article 6, § 3, de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs;

2° par application de l'article 24, alinéa 4.

De compensatiekassen, de Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers en de werkgevers die inhoudingen verrichten buiten de bij wet voorziene gevallen, dienen de inhoudingen vermeerderd met 10% terug te betalen aan de werknemers.».

Afdeling 3

Wijziging in de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

Art. 9

In artikel 4 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, gewijzigd bij de wet van 18 december 2002, wordt het volgende lid ingevoegd tussen het tweede en het derde lid:

«Het arbeidsreglement kan niet tegen de werknemer worden ingeroepen indien de werkgever hem daarvan geen kopie heeft bezorgd. De wijzigingen van het arbeidsreglement kunnen niet tegen de werknemer worden ingeroepen indien de werkgever de door deze wet voorziene wijzigingsprocedure niet heeft nageleefd.».

Afdeling 4

Wijziging in de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

Art. 10

In de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers wordt, ter vervanging van artikel 47bis dat artikel 47ter wordt, een nieuw artikel 47bis ingevoegd dat luidt als volgt:

«Art. 47bis. Het loon wordt beschouwd als niet uitbetaald wanneer zulks is gebeurd in overtreding van de bepalingen van de artikelen 4 tot 6, 11, tweede en derde lid, 13, 14, 16 en 17 en de besluiten genomen ter uitvoering van deze bepalingen.».

Afdeling 5

Wijzigingen in het Gerechtelijk Wetboek

Art. 11

Artikel 582 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 27 juni 1969, de wet van 30 juni 1971, de wet van 23 april 1998, de Programmawet van

Les caisses d'allocations familiales, l'Office national d'allocations familiales et les employeurs qui effectuent des retenues en dehors des cas prévus par la loi sont tenus de rembourser les retenues majorées de 10% aux bénéficiaires.».

Section 3

Modification de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail

Art. 9

Dans l'article 4, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, modifié par la loi du 18 décembre 2002, l'alinéa suivant est inséré entre les alinéas 2 et 3:

«Le règlement de travail n'est toutefois pas opposable au travailleur si l'employeur ne lui en a pas remis copie; les modifications du règlement de travail ne sont pas opposables au travailleur si l'employeur n'a pas respecté la procédure de modification prévue par la présente loi.».

Section 4

Modification de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

Art. 10

Il est inséré dans la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, à la place de l'article 47bis qui devient l'article 47ter, un article 47bis nouveau rédigé comme suit:

«Art. 47bis. La rémunération est considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 4 à 6, 11, alinéas 2 et 3, 13, 14, 16 et 17 et des arrêtés pris en exécution de ces dispositions.».

Section 5

Modifications du Code judiciaire

Art. 11

L'article 582, du Code judiciaire, modifié par la loi du 27 juin 1969, la loi du 30 juin 1971, la loi du 23 avril 1998, la loi-programme du 22 décembre 2002, la loi du

22 december 2002, de wet van 17 september 2005 en het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986, wordt aangevuld als volgt:

«9° betwistingen betreffende Hoofdstuk IX van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid.».

Art. 12

In artikel 583, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, vervangen door de wet van 30 juni 1971 en gewijzigd bij de wet van 25 januari 1985, het koninklijk besluit nr. 443 van 14 augustus 1986, de wet van 13 februari 1998, de wet van 25 januari 1999 en bij de wet van 13 december 2005, worden de woorden «bij de wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten» vervangen door de woorden «van de toepassing van administratieve geldboeten bedoeld bij het Sociaal Strafwetboek».

Art. 13

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 587 *quinquies* ingevoegd, luidend:

«Art. 587 *quinquies*. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over de vorderingen ingeleid krachtens artikel 54 van het Sociaal Strafwetboek.».

Art. 14

In artikel 627, 9°, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1971, worden de woorden «, voor de vorderingen gesteund op artikel 54 van het Sociaal Strafwetboek» ingevoegd tussen de woorden «voor alle geschillen bedoeld in de artikelen 578 en 582, 3° en 4°» en «en voor de toepassing op de werkgevers van de administratieve sancties bedoeld in artikel 583;».

Art. 15

Artikel 764, 10° van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 30 juni 1971, de wet van 26 november 1986, de wet van 26 juni 1990, de wet van 3 augustus 1992, de wet van 17 juni 2002, de wet van 23 april 1998, de wet van 25 februari 2003, de wet van 13 september 2005, de wet van 13 december 2005, wordt vervangen als volgt:

17 septembre 2005 et l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986, est complété comme suit:

«9° des contestations relatives au chapitre IX de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi.».

Art. 12

Dans l'article 583, alinéa 1er, du même code, remplacé par la loi du 30 juin 1971 et modifié par la loi du 25 janvier 1985, l'arrêté royal n° 443 du 14 août 1986, la loi du 13 février 1998, la loi du 25 janvier 1999 et la loi du 13 décembre 2005, les mots «par la loi relative aux amendes administratives applicable en cas d'infraction à certaines lois sociales» sont remplacés par les mots «de l'application des amendes administratives visées par le Code pénal social».

Art. 13

Un article 587 *quinquies*, rédigé comme suit, est inséré dans le même code:

«Art. 587 *quinquies*. Le président du tribunal du travail statue sur les demandes formées en vertu de l'article 54 du Code pénal social.».

Art. 14

Dans l'article 627, 9°, du même Code, modifié par la loi du 30 juin 1971, les mots «, pour les actions fondées sur l'article 54 du Code pénal social» sont insérés entre les mots «pour toutes les contestations prévues aux articles 578 et 582, 3° et 4°» et «et pour l'application aux employeurs des sanctions administratives prévues à l'article 583;».

Art. 15

L'article 764, 10°, du même Code, modifié par la loi du 30 juin 1971, la loi du 26 novembre 1986, la loi du 26 juin 1990, la loi du 3 août 1992, la loi du 17 juin 2002, la loi du 23 avril 1998, la loi du 25 février 2003, la loi du 13 septembre 2005, la loi du 13 décembre 2005, est remplacé par le texte suivant:

«10° de vorderingen bepaald in de artikelen 578, 11° en 13°, 580, 2°, 3°, 6° tot 18°, 581, 2°, 3°, 9° en 10°, 582, 1°, 2°, 6° en 8°, 583 en 587 *quinquies*;».

Art. 16

Artikel 1385*quater* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 31 januari 1980, wordt aangevuld als volgt:

«De dwangsom uitgesproken door de arbeidsge-rechten op vraag van het arbeidsauditoraat in uitvoering van artikel 138*bis*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek wordt met alle rechtsmiddelen geïnd door de administratie der registratie en domeinen.».

Afdeling 6

Wijzigingen in de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Art. 17

Artikel 24 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, gewijzigd bij de wet van 17 juli 1985 en de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De werkgever mag als voorwaarde voor het sluiten van een arbeidsovereenkomst niet de verplichting opleggen om, onder welke vorm dan ook, roerende effecten zoals obligaties, aandelen, deelbewijzen of participaties aan te kopen, erop in te schrijven of uit te wisselen of intrestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen uit andere hoofde dan de borgstelling van de werknemer.

Elk strijdig beding is nietig.

Bij overtreding van het eerste lid, is de werkgever ertoe gehouden om de werknemer de onrechtmatig van deze laatste geëiste sommen uit te betalen, verhoogd met 10%, alsook de intresten tegen wettelijke intrestvoet vanaf de datum van de afgifte of betaling door de werknemer. De rechter kan de werknemer een hogere schadevergoeding toekennen wanneer die het bestaan en de omvang van de door hem geleden schade kan aantonen.».

Art. 18

In artikel 26, tweede lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, wordt de volgende wijziging aangebracht:

«10° les demandes prévues aux articles 578, 11° et 13°, 580, 2°, 3°, 6° à 18°, 581, 2°, 3°, 9° et 10°, 582, 1°, 2°, 6° et 8°, 583 et 587 *quinquies*;».

Art. 16

L'article 1385*quater* du même code, inséré par la loi du 31 janvier 1980, est complété comme suit:

«L'astreinte prononcée par les juridictions du travail à la demande de l'auditorat du travail en exécution de l'article 138*bis*, § 2, alinéa 1er, du Code judiciaire est recouvré par toutes voies de droit à la diligence de l'administration de l'enregistrement et des domaines.».

Section 6

Modifications de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Art. 17

L'article 24 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, modifié par la loi du 17 juillet 1985 et la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«L'employeur ne peut subordonner la conclusion d'une convention de travail à la condition, pour le travailleur, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, telles que des obligations, des actions, des parts ou participations, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à un titre autre que celui de cautionnement du travailleur.

Toute clause contraire est nulle.

En cas de violation de l'alinéa 1er, l'employeur est tenu de payer au travailleur les sommes illégalement exigées de ce dernier, majorées de 10%, ainsi que les intérêts au taux légal depuis la date de la remise ou du paiement par le travailleur. Le juge peut accorder au travailleur une réparation supérieure, à charge pour celui-ci de justifier l'existence et l'étendue de son préjudice.».

Art. 18

A l'article 26, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, est apportée la modification suivante:

De woorden «of bij toepassing van het Sociaal Strafwetboek» worden toegevoegd achter de woorden «vrijwaring van het leefmilieu».

Afdeling 7

Wijziging in de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst

Art. 19

Artikel 31 van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De patroon mag als voorwaarde voor het in dienst nemen van een leerling, aan de leerling niet de verplichting opleggen om een borgsom in te brengen, om, onder welke vorm dan ook, roerende effecten zoals obligaties, aandelen, deelbewijzen of participaties aan te kopen, erop in te schrijven of uit te wisselen of intrestaandelen te storten of geldsommen te overhandigen.

Elk strijdig beding wordt geacht niet geschreven te zijn.

Bij overtreding van het eerste lid, is de patroon ertoe gehouden om de leerling de onrechtmatig van deze laatste geëiste sommen te betalen, verhoogd met 10% alsook de intrestvoeten tegen wettelijke intrestvoet vanaf de datum van de afgifte of betaling door de leerling. De rechter kan de leerling een hogere schadevergoeding toewijzen wanneer die het bestaan en de omvang van de door hem geleden schade kan aantonen.».

Afdeling 8

Wijziging in de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken

Art. 20

Een artikel 19bis, opgesteld als volgt, wordt ingevoegd in de wet van 20 maart 1991 houdende regeling van de erkenning van aannemers van werken:

«De procedure tot klasseverlaging, schorsing en intrekking van de erkenning, is geschorst totdat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan of totdat de administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete niet langer vatbaar is voor beroep.».

Les mots «ou en application du Code pénal social» sont ajoutés après les mots «la protection de l'environnement,».

Section 7

Modification de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage des professions exercées par des travailleurs salariés

Art. 19

L'article 31 de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés, modifié par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Le patron ne peut subordonner l'engagement d'un apprenti à la condition, pour l'apprenti, de fournir un cautionnement, de souscrire, d'acheter ou d'échanger, sous quelque forme que ce soit, des valeurs mobilières, telles que des obligations, des actions, des parts ou participations, de verser des parts d'intérêts ou de remettre des fonds à quelque titre que ce soit.

Toute clause contraire est réputée non écrite.

En cas de violation de l'alinéa 1er, le patron est tenu de payer à l'apprenti les sommes illégalement exigées de ce dernier, majorées de 10%, ainsi que les intérêts au taux légal depuis la date de la remise ou du paiement par l'apprenti. Le juge peut accorder une réparation supérieure à l'apprenti, à charge pour celui-ci de justifier l'existence et l'étendue de son préjudice.».

Section 8

Modification de la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux

Art. 20

Un article 19bis, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 20 mars 1991 organisant l'agrément d'entrepreneurs de travaux:

«La procédure de déclassement, de suspension ou de retrait de l'agrément est suspendue jusqu'à ce que la décision judiciaire constatant l'infraction soit coulée en force de chose jugée ou que la décision administrative infligeant une amende administrative ne soit plus susceptible de recours.».

Afdeling 9

Wijziging in de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

Art. 21

Artikel 98, § 1, 2., wordt vervangen door volgende bepaling:

«2. de leidinggevende ambtenaar van de bevoegde inspectiedienst, behalve wanneer de vraag betrekking heeft op een daad bedoeld in artikel 93 van deze wet;».

Afdeling 10

Wijziging in het koninklijk besluit van 26 december 1998 tot uitvoering van de artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 30bis van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Art. 22

Een artikel *9bis*, opgesteld als volgt, wordt ingevoegd in het koninklijk besluit van 26 december 1998 tot uitvoering van de artikelen 400, 401, 403, 404 en 406 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 30bis van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders:

«De procedure tot schrapping van de registratie is geschorst totdat de gerechtelijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan of totdat de administratieve beslissing tot oplegging van een administratieve geldboete niet langer vatbaar is voor beroep.».

Afdeling 11

Wijziging van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser

Art. 23

In de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser wordt een artikel *27bis* ingevoegd, luidende:

Section 9

Modification de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur

Art. 21

L'article 98, § 1er, 2., est remplacé par la disposition suivante:

«2. du fonctionnaire dirigeant le service d'inspection compétent, sauf lorsque la demande porte sur un acte visé à l'article 93 de la présente loi;».

Section 10

Modification de l'arrêté royal du 26 décembre 1998 portant exécution des articles 400, 401, 403, 404 et 406 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 30bis de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

Art. 22

Un article *9bis*, rédigé comme suit, est inséré dans l'arrêté royal du 26 décembre 1998 portant exécution des articles 400, 401, 403, 404 et 406 du Code des impôts sur les revenus 1992 et de l'article 30bis de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs:

«La procédure de radiation de l'enregistrement est suspendue jusqu'à ce que la décision judiciaire constatant l'infraction soit coulée en force de chose jugée ou que la décision administrative infligeant une amende administrative ne soit plus susceptible de recours.».

Section 11

Modification de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur

Art. 23

Un article *27bis*, rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur:

«Art. 27bis. Het loon wordt als niet uitbetaald beschouwd indien het werd uitbetaald in strijd met de bepalingen van de artikelen 37, § 1, eerste lid, en 38, §§ 1 en 2, en met de door de Koning algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomsten.»

Afdeling 12

Wijzigingen in verscheidene teksten, vereist door de goedkeuring van de wet houdende het Sociaal Strafwetboek

Art. 24

Artikel 1 van de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1. De inbreuken op de bepalingen van alle besluiten betreffende de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

Art. 25

Artikel 128 van de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919 wordt vervangen door de volgende bepalingen:

«Art. 128. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.»

«Art. 27bis. La rémunération est considérée comme n'étant pas payée lorsqu'elle l'a été en violation des dispositions des articles 37, § 1er, alinéa 1er et 38, §§ 1er et 2 et des conventions collectives de travail rendues obligatoires par le Roi.»

Section 12

Modifications de divers textes rendues nécessaires par l'adoption de la loi contenant le code pénal social

Art. 24

L'article 1er de la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1er. Les infractions aux dispositions de tous les arrêtés relatifs aux établissements dangereux, insalubres ou incommodes et aux machines et chaudières à vapeur sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 25

L'article 128 des lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919 est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 128. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.»

Art. 26

Artikel 3, § 5, tweede lid, derde lid, vierde lid en vijfde lid van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij wordt vervangen door de volgende leden:

«De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 27

Artikel 41 van de wet van 1 april 1936 op de arbeids-overeenkomst wegens dienst op binnenschepen, gewijzigd bij de wet van 21 november 1969, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 41. De inbreuken op de bepalingen van deze wet worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 28

Artikel 5 van de wet van 16 mei 1938 tot regeling van den arbeidsduur in de diamantnijverheid, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 5. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie,

Art. 26

L'article 3, § 5, alinéas 2, 3, 4 et 5 de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime est remplacé par les alinéas suivants:

«Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 27

L'article 41 de la loi du 1er avril 1936 sur les contrats d'engagement pour le service des bâtiments de navigation intérieure, modifié par la loi du 21 novembre 1969, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 41. Les infractions aux dispositions de la présente loi sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 28

L'article 5 de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 5. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 29

Artikel 155 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, gewijzigd door de wet van 2 mei 1958, het koninklijk besluit van 25 oktober 1960, de wet van 29 april 1996, de wet van 10 juni 1998 en de wet van 3 juli 2005, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 155. De inbreuken op de bepalingen van deze en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 30

Artikel 7, § 4, tweede et derde lid, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, ingevoegd bij de wet van 13 februari 1998, worden vervangen door het volgende lid:

«De inbreuken op de bepalingen van deze paragraaf worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 31

Artikel 12*bis* van de besluitwet van 7 februari 1945 betreffende de maatschappelijke veiligheid van de zeelieden ter koopvaardij, gewijzigd bij de wet van 11 juli 1956, de wet van 1 augustus 1985, het Koninklijk besluit van 19 mei 1995, de wet van 29 april 1996 en de wet van 3 juli 2005, wordt vervangen door de volgende bepaling:

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 29

L'article 155 des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, modifié par la loi du 2 mai 1958, l'arrêté royal du 25 octobre 1960, la loi du 29 avril 1996, la loi du 10 juin 1998 et la loi du 3 juillet 2005, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 155. Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leurs arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 30

L'article 7, § 4, alinéas 2 et 3, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, inséré par la loi du 13 février 1998, sont remplacés par la disposition suivante:

«Les infractions visées en exécution du présent paragraphe sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 31

L'article 12*bis* de l'arrêté-loi du 7 février 1945 concernant la sécurité sociale des marins de la marine marchande, modifié par la loi du 11 juillet 1956, la loi du 1er août 1985, l'arrêté royal du 19 mai 1995, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 3 juillet 2005, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12*bis*. De inbreuken op de bepalingen van deze besluitwet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 32

Artikel 7 van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, gewijzigd door de wet van 10 juni 1963 en vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 33

Artikel 25 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 25. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

«Art. 12*bis*. Les infractions aux dispositions du présent arrêté-loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 32

L'article 7 de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, modifié par la loi du 10 juin 1963 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 33

L'article 25 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 25. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 34

Artikel 4, eerste en tweede lid, van de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids- landbouw- of handelsondernemingen en exploitaties, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende leden:

«De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 35

Artikel 6 van de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 6. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 36

Artikel 15 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor bestaanszekerheid, gewijzigd door de wet van 18 december 1968, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 15. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie,

Art. 34

L'article 4, alinéas 1er et 2, de la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par les alinéas suivants:

«Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 35

L'article 6 de la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 36

L'article 15 de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence, modifié par la loi du 18 décembre 1968, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 15. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 37

Artikel 6 van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, remplacé door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 6. De inbreuken op de bepalingen van deze en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 38

Artikel 15 van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector, gewijzigd door de wet van 13 april 1971 en vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 15. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 39

In artikel 23, § 1, van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociaal vooruitgang en financieel herstel, hersteld door de wet van 7 april 1999 en gewijzigd door de wet van 6 december 2000, worden de woorden «artikel 22, tweede lid» vervangen door de woorden «het Sociaal Strafwetboek».

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 37

L'article 6 de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 38

L'article 15 de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant, modifié par la loi du 13 avril 1971 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 15. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 39

Dans l'article 23, § 1er, de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier, rétabli par la loi du 7 avril 1999 et modifié par la loi du 6 décembre 2000, les mots «à l'article 22, alinéa 2» sont remplacés par les mots «au Code pénal social».

Art. 40

Artikel 32 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociaal vooruitgang en financieel herstel wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Onverminderd de straffen bepaald bij het Sociaal Strafwetboek met betrekking tot de subsidies, vergoedingen en toelagen van elke aard, die geheel of gedeeltelijk ten laste van de Staat zijn, worden de werknemers, die de bij het voornoemd wetboek ingestelde controle belemmeren of onjuiste inlichtingen verstrekken, ontszegd van het recht op werkloosheidsuitkeringen onder de door de Koning bepaalde voorwaarden.».

Art. 41

Artikel 10*bis* van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een *Pool* van de zeelieden ter koopvaardij, ingevoegd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 10*bis*. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 42

Artikel 21 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 21. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 40

L'article 32 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique, de progrès social et de redressement financier est remplacé par la disposition suivante:

«Sans préjudice des sanctions pénales prévues par le code pénal social en matière de subventions, indemnités et allocations de toute nature, qui sont, en tout ou en partie à charge de l'État, les travailleurs qui mettent obstacle au contrôle organisé par le code précité ou qui fournissent des renseignements inexacts sont privés du droit aux allocations de chômage dans les conditions déterminées par le Roi.».

Art. 41

L'article 10*bis* de la loi du 25 février 1964 organisant un *Pool* des marins de la marine marchande, inséré par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 10*bis*. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 42

L'article 21 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 21. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 43

Artikel 37 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 37. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 44

Artikel 38 van het Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 38. De inbreuken op de bepalingen van huidig Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 45

Artikel 52 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 52. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie,

Art. 43

L'article 37 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la dispositions suivante:

«Art. 37. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 44

L'article 38 de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 38. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 45

L'article 52 de la loi du 5 décembre 1968, sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 52. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 46

Artikel 31 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 31. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 47

Artikel 68 van de wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit, gecoördineerd op 3 juni 1970, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 68. De inbreuken op de bepalingen van deze wetten en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 48

Artikel 49 van de Arbeidswet van 16 maart 1971, vervangen bij de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 49. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden op-

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 46

L'article 31 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 31. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 47

L'article 68 des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 68. Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leur arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 48

L'article 49 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 49. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées,

gespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 49

Artikel 91ter van de wet van 10 april 1971 op de arbeidsongevallen, vervangen door de wet van 29 april 1996, gewijzigd door de wet van 10 augustus 2001 en door de wet van 24 december 2002, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 91ter. De inbreuken op de bepalingen van deze wet, van de uitvoeringsbesluiten ervan en van de bepalingen genomen in uitvoering hiervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 50

Artikel 48, derde lid, van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De inbreuken op de bepalingen van deze wetten en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 49

L'article 91ter de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, remplacé par la loi du 29 avril 1996, modifié par la loi du 10 août 2001 et la loi du 24 décembre 2002, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 91ter. Les infractions aux dispositions de la présente loi, de ses arrêtés d'exécution et des règlements pris en exécution de celle-ci sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 50

L'article 48, alinéa 3, des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Les infractions aux dispositions des présentes lois et de leurs arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 51

Artikel 12*bis* van de wet van 20 juli 1971 tot instelling van gewaarborgde gezinsbijslag, vervangen door het Koninklijk besluit nr. 242 van 31 december 1983, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12*bis*. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 52

Artikel 4 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid, gewijzigd door de wet van 17 juli 1985, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 4. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 53

Artikel 19 van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling: «Art. 19. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 51

L'article 12*bis* de la loi du 20 juillet 1971 instituant des prestations familiales garanties, remplacé par l'arrêté royal n°242 du 31 décembre 1983, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12*bis*. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 52

L'article 4 de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire, modifié par la loi du 17 juillet 1985, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 4. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.».

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 53

L'article 19 de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante: «Art. 19. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 54

Artikel 7 van het Koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van huidig Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 55

Artikel 11 van het Koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 11. De inbreuken op de bepalingen van huidig Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 56

Artikel 107 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986 en vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 107. De inbreuken op de bepalingen van deze afdeling en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal

Art. 54

L'article 7 de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 55

L'article 11 de l'arrêté royal n° 213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 11. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 56

L'article 107 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985, modifié par l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 107. Les infractions aux dispositions de la présente section et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils

Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 57

Artikel 124 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 124. De inbreuken op de bepalingen van deze afdeling en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 58

Artikel 132, vierde en vijfde lid, van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 443 van 14 augustus 1986, de wet van 29 december 1990 en de wet van 30 maart 1994, worden vervangen door het volgende lid:

«De inbreuken op de bepalingen van dit hoofdstuk en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 59

Artikel 10 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 57

L'article 124 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 124. Les infractions aux dispositions de la présente section et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 58

L'article 132, alinéas 4 et 5, de la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, modifié par l'arrêté royal n°443 du 14 août 1986, la loi du 29 décembre 1990 et la loi du 30 mars 1994, sont remplacés par l'alinéa suivant:

«Les infractions aux dispositions du présent chapitre et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 59

L'article 10 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 10. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 60

Artikel 35 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, vervangen door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 35. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 61

Artikel 170 van de Programmawet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 170. De inbreuken op de bepalingen van dit hoofdstuk en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 62

Artikel 53 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de

«Art. 10. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 60

L'article 35 de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, remplacé par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 35. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 61

L'article 170 de la loi-programme du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 170. Les infractions aux dispositions du présent chapitre et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 62

L'article 53 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour

sociale zekerheid wordt vervangen door de volgende bepaling: «Art. 53. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 63

Artikel 175 van het Koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, gewijzigd door het Koninklijk besluit van 30 maart 1994, het Koninklijk besluit van 12 augustus 1994, het Koninklijk besluit van 4 april 1995 en het Koninklijk besluit van 3 mei 1999, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 175. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 64

Artikel 92 van de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 92. De inbreuken op de bepalingen van het Koninklijk besluit van 24 december 1993 houdende uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen worden opgespoord, vastgesteld en bestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

de la sécurité sociale est remplacé par la disposition suivante: «Art. 53. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 63

L'article 175 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, modifié par l'arrêté royal du 30 mars 1994, l'arrêté royal du 12 août 1994, l'arrêté royal du 4 avril 1995 et l'arrêté royal du 3 mai 1999, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 175. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 64

L'article 92 de la loi du 30 mars 1994 portant des dispositions sociales, modifié par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 92. Les infractions aux dispositions de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 65

Artikel 169 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, gewijzigd door de wet van 24 december 1999, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 169. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 66

Artikel 47 van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 47. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 67

Artikel 80 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 80. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie,

Art. 65

L'article 169 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, modifié par la loi du 24 décembre 1999, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 169. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 66

L'article 47 de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi, modifié par la loi du 13 février 1998, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 47. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 67

L'article 80 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 80. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 68

Artikel 7 van het Koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels, gewijzigd door de wet van 22 december 1989, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 7. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 69

Artikel 6 van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 6. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 70

Artikel 10 van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 68

L'article 7 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions, modifié par la loi du 22 décembre 1989, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 7. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 69

L'article 6 de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 70

L'article 10 de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension

dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling: «Art. 10. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 71

Artikel 12 van de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 72

Artikel 11 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 11. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs, est remplacé par la disposition suivante: «Art. 10. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 71

L'article 12 de la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 72

L'article 11 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 11. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 73

Artikel 24 van de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 24. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 74

Artikel 9 van de wet van 13 juni 1999 betreffende de controle geneeskunde, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 9. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 75

Artikel 46 van de wet van 24 december 1999 ter bevordering van de werkgelegenheid wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 46. De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op vraag, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie en bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van onderhavige wet en haar uitvoeringsbesluiten.».

Art. 73

L'article 24 de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 24. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 74

L'article 9 de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 9. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 75

L'article 46 de la loi du 24 décembre 1999 en vue de la promotion de l'emploi est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 46. Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 76

Artikel 31 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 31. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 77

Artikel 74 van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van ondernemingen, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 74. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 78

Artikel 12 van het Koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 12. De inbreuken op de bepalingen van dit Koninklijk besluit en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie,

Art. 76

L'article 31 de la loi du 26 mai 2002 concernant le droit à l'intégration sociale est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 31. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêté d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 77

L'article 74 de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 74. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 78

L'article 12 de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 12. Les infractions aux dispositions du présent arrêté royal et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance

bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 79

Artikel 9 van de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 9. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

Art. 80

Artikel 60 van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 60. De inbreuken op de bepalingen van deze wet en van de uitvoeringsbesluiten ervan worden opgespoord, vastgesteld en gestraft overeenkomstig het Sociaal Strafwetboek.

De sociaal inspecteurs beschikken over de bevoegdheden bedoeld in de artikelen 23 tot 39 van het Sociaal Strafwetboek wanneer zij, ambtshalve of op verzoek, optreden in het kader van hun opdracht tot informatie, bemiddeling en toezicht inzake de naleving van de bepalingen van deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan.».

relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 79

L'article 9 de la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 9. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

Art. 80

L'article 60 de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 60. Les infractions aux dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution sont recherchées, constatées et sanctionnées conformément au Code pénal social.

Les inspecteurs sociaux disposent des pouvoirs visés aux articles 23 à 39 du Code pénal social lorsqu'ils agissent d'initiative ou sur demande dans le cadre de leur mission d'information, de conseil et de surveillance relative au respect des dispositions de la présente loi et de ses arrêtés d'exécution.».

HOOFDSTUK IV

Opheffingsbepalingen, overgangsregeling en inwerkingtreding**Afdeling 1***Opheffingsbepalingen***Art. 81****Opheffingsbepalingen**

De hierna opgesomde bepalingen worden opgeheven:

1° a) artikel 2 van de wet van 5 mei 1888 betreffende het toezicht op de gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke inrichtingen en op de stoomtuigen en de stoomketels, vervangen door de wet van 22 juli 1974;

b) artikel 3 van dezelfde wet;

c) artikel 4 van dezelfde wet, vervangen door de wet van 22 juli 1974;

d) de artikelen 5 en 6 van dezelfde wet;

2° a) artikel 76*quater* van de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919, ingevoegd bij de wet van 15 juli 1957 en vervangen door de wet van 22 december 1989;

b) artikel 129 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 15 juli 1957;

c) artikel 130 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 20 juli 1955 en de wet van 15 juli 1957;

d) artikel 131 van dezelfde wetten, gewijzigd door de wet van 20 juli 1955, de wet van 15 juli 1957 en de wet van 23 maart 1994;

3° artikel 3, § 6, van de wet van 23 september 1931 op de aanwerving van het personeel der zeevisserij, gewijzigd bij de wet van 20 november 1974 en de wet van 13 februari 1998;

4° artikel 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen, ingevoegd bij de wet van 14 maart 1960;

5° de wet van 22 december 1936 tot instelling van het regime der vier ploegen in de automatische vensterglasblazerijen;

6° a) artikel 6 van de wet van 16 mei 1938 tot regeling van den arbeidsduur in de diamantnijverheid, gewijzigd door de Besluitwet van 7 november 1946;

b) artikel 7 van dezelfde wet;

CHAPITRE 4

Dispositions abrogatoires, dispositions transitoires et entrée en vigueur**section 1er***Dispositions abrogatoires***Art. 81****Dispositions abrogatoires**

Les dispositions énumérées ci-après sont abrogées:

1° a) l'article 2 de la loi du 5 mai 1888 relative à l'inspection des établissements dangereux, insalubres ou incommodes, et à la surveillance des machines et chaudières à vapeur, remplacé par la loi du 22 juillet 1974;

b) l'article 3 de la même loi;

c) l'article 4 de la même loi, remplacé par la loi du 22 juillet 1974;

d) les articles 5 et 6 de la même loi;

2° a) l'article 76*quater* des lois sur les mines, minières et carrières, coordonnées le 15 septembre 1919, inséré par la loi du 15 juillet 1957 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 129 des mêmes lois, modifié par la loi du 15 juillet 1957;

c) l'article 130 des mêmes lois, modifié par la loi du 20 juillet 1955 et la loi du 15 juillet 1957;

d) l'article 131 des mêmes lois, modifié par la loi du 20 juillet 1955, la loi du 15 juillet 1957 et la loi du 23 mars 1994;

3° l'article 3, § 6, de la loi du 23 septembre 1931 sur le recrutement du personnel de la pêche maritime, modifié par la loi du 20 novembre 1974 et la loi du 13 février 1998;

4° l'article 3, alinéa 2, de l'arrêté royal du 31 mai 1933, concernant les déclarations à faire en matière de subventions, indemnités et allocations, inséré par la loi du 14 mars 1960;

5° la loi du 22 décembre 1936 instituant le régime des quatre équipes dans les verreries à vitres automatiques;

6° a), l'article 6 de la loi du 16 mai 1938 portant réglementation de la durée du travail dans l'industrie diamantaire, modifié par l'arrêté-loi du 7 novembre 1946;

b) l'article 7 de la même loi;

c) artikel 8 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit van 13 oktober 1953;

d) artikel 10 van dezelfde wet;

e) artikel 11 van dezelfde wet, gewijzigd bij de besluitwet van 7 november 1946 en de wet van 13 februari 1998;

f) artikel 12 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en bij de wet van 23 maart 1994;

7° a) artikel 145 van de wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, gecoördineerd op 19 december 1939, vervangen door de wet van 22 december 1989;

b) artikel 156 van dezelfde wetten, gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 oktober 1960;

c) artikel 157 van dezelfde wetten, gewijzigd bij de wet van 22 december 2003;

d) artikel 158 van dezelfde wetten, gewijzigd bij de besluitwet van 21 augustus 1946, het koninklijk besluit van 16 februari 1952, het koninklijk besluit van 25 oktober 1960 en de wet van 10 juni 1998;

e) artikelen 159, 160, 161, 162 en 163 van dezelfde wetten;

8° artikel 7*bis* van de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vredetijd, ingevoegd door de wet van 10 juni 1963 en gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

9° a) de artikelen 29, 30 en 31 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven;

b) artikel 32 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 17 februari 1971, de wet van 23 januari 1975 en de wet van 30 maart 1994;

c) artikelen 33 en 34 van dezelfde wet;

d) artikel 35 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en bij de wet van 23 maart 1994;

e) artikel 36 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

10° a) artikel 5 van de wet van 6 juli 1949 betreffende de huisvesting van de arbeiders in nijverheids-, landbouw- of handelsondernemingen en –exploitaties, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989;

b) artikel 5*bis* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 13 februari 1998;

11° a) de artikelen 7, 8, 9, 11 en 12 van de wet van 30 december 1950 tot regeling der diamantnijverheid;

b) artikel 13 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

c) l'article 8 de la même loi, modifié par l'arrêté royal du 13 octobre 1953;

d) l'article 10 de la même loi;

e) l'article 11 de la même loi, modifié par l'arrêté-loi du 7 novembre 1946 et la loi du 13 février 1998;

f) l'article 12 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

7° a) l'article 145 des lois relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés, coordonnées le 19 décembre 1939, remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 156 des mêmes lois, modifié par l'arrêté royal du 25 octobre 1960;

c) l'article 157 des mêmes lois, modifié par la loi du 22 décembre 2003;

d) l'article 158 des mêmes lois, modifié par l'arrêté-loi du 21 août 1946, l'arrêté royal du 16 février 1952, l'arrêté royal du 25 octobre 1960 et la loi du 10 juin 1998;

e) les articles 159, 160, 161, 162 et 163 des mêmes lois;

8° l'article 7*bis* de la loi du 19 août 1948 relative aux prestations d'intérêt public en temps de paix, inséré par la loi du 10 juin 1963 et modifié par la loi du 13 février 1998;

9° a) les articles 29, 30 et 31 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie;

b) l'article 32 de la même loi, modifié par la loi du 17 février 1971, la loi du 23 janvier 1975 et la loi du 30 mars 1994;

c) les articles 33 et 34 de la même loi;

d) l'article 35 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

e) l'article 36 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

10° a) l'article 5 de la loi du 6 juillet 1949 concernant le logement des travailleurs dans les entreprises et exploitations industrielles, agricoles ou commerciales, modifié par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 5*bis* de la même loi, inséré par la loi du 13 février 1998;

11° a) les articles 7, 8, 9, 11 et 12 de la loi du 30 décembre 1950 organisant l'industrie diamantaire;

b) l'article 13 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

12° artikel 1 *bis* van de wet van 5 maart 1952 op de opdecimes op de strafrechtelijke geldboeten, ingevoegd bij de wet van 21 december 1994, gewijzigd bij de wet van 21 december 1994, de wet van 24 december 1999 en de wet van 26 juni 2000;

13° a) de artikelen 16, 16*bis*, 17 en 18 van de wet van 7 januari 1958 betreffende de Fondsen voor Bestaanszekerheid, gewijzigd bij de wet van 18 december 1968;

b) artikel 19 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 19*bis* van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 18 december 1968, de wet van 8 juli 1991 en de wet van 23 maart 1994;

d) artikel 19*ter* van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 18 december 1968;

e) artikel 19*quater*, tweede lid, ingevoegd door de wet van 22 december 1989;

14° a) artikel 7 van de wet van 6 april 1960 betreffende de uitvoering van bouwwerken, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978;

b) de artikelen 8, 9, 10 van dezelfde wet;

c) artikel 11 van dezelfde wet, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 13 februari 1998;

15° a) artikel 16 van de wet van 12 april 1960 tot oprichting van een intern compensatiefonds voor de diamantsector, gewijzigd door de wet van 13 april 1971 en de wet van 22 december 1989;

b) de artikelen 19, 20, 21 en 22 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 april 1971;

c) artikel 23 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 april 1971 en de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 24 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 april 1971, koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

16° a) artikel 21 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie;

b) artikel 22 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 22 december 1989, de wet van 13 maart 1997 en de wet van 24 december 2002;

c) de artikelen 27, 28, 29 van dezelfde wet;

d) artikel 30 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 31 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

f) de artikelen 56 tot 61 van dezelfde wet;

17° a) artikel 11 van de wet van 25 februari 1964 houdende inrichting van een Pool van de zeelieden ter koopvaardij, gewijzigd door de wet van 30 december 2001;

12° l'article 1er*bis* de la loi du 5 mars 1952 relative aux décimes additionnels sur les amendes pénales, inséré par la loi du 21 décembre 1994, modifié par la loi du 21 décembre 1994, la loi du 24 décembre 1999 et la loi du 26 juin 2000;

13° a) les articles 16, 16*bis*, 17 et 18 de la loi du 7 janvier 1958 concernant les Fonds de sécurité d'existence, modifiés par la loi du 18 décembre 1968;

b) l'article 19 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 19*bis* de la même loi, modifié par la loi du 18 décembre 1968, la loi du 8 juillet 1991 et la loi du 23 mars 1994;

d) l'article 19*ter* de la même loi, modifié par la loi du 18 décembre 1968;

e) l'article 19*quater*, alinéa 2, inséré par la loi du 22 décembre 1989;

14° a) l'article 7 de la loi du 6 avril 1960 concernant l'exécution de travaux de construction, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978;

b) les articles 8, 9 et 10 de la même loi;

c) l'article 11 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 13 février 1998;

15° a) l'article 16 de la loi du 12 avril 1960 portant création d'un Fonds de compensation interne pour le secteur du diamant, modifié par la loi du 13 avril 1971 et la loi du 22 décembre 1989;

b) les articles 19, 20, 21 et 22 de la même loi, modifiés par la loi du 13 avril 1971;

c) l'article 23 de la même loi, modifié par la loi du 13 avril 1971 et la loi du 13 février 1998;

d) l'article 24 de la même loi, modifié par la loi du 13 avril 1971, l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

16° a) l'article 21 de la loi du 14 février 1961 d'expansion économique;

b) l'article 22 de la même loi, modifié par la loi du 22 décembre 1989, du 13 mars 1997 et du 24 décembre 2002;

c) les articles 27, 28, 29 de la même loi;

d) l'article 30 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 31 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et par la loi du 23 mars 1994;

f) les articles 56 à 61 de la même loi;

17° a) l'article 11 de la loi du 25 février 1964 organisant un *Pool* des marins de la marine marchande, modifié par la loi du 30 décembre 2001;

b) artikel 12 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 13 van dezelfde wet;

18° a) artikelen 25, 26 et 27 van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen;

b) artikel 28 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 29 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

d) artikel 30 van dezelfde wet;

19° a) artikel 38 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, gewijzigd door de wet van 10 oktober 1967 en vervangen door de wet van 22 december 1989;

b) artikel 42 van de wet van dezelfde wet, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978, het koninklijk besluit nr. 225 van 7 december 1983, de wet van 22 december 1989 en de wet van 13 februari 1998;

c) de artikelen 43 en 44 van dezelfde wet;

d) artikel 45 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 46 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

20° a) artikel 56, eerste lid, 1., en tweede lid, van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, gewijzigd door de wet van 23 april 1998;

b) artikel 56, eerste lid, 2., van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 23 april 1998;

c) artikel 57 van dezelfde wet;

d) de artikelen 58 en 59 van dezelfde wet;

e) artikel 60 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 13 februari 1998;

f) artikel 61 van dezelfde wet, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

21° a) artikel 32 van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978 en vervangen de wet van 22 december 1989;

b) artikel 35 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978, de wet van 6 juli 1989, het koninklijk besluit van 26 december 1988, het koninklijk besluit van 20 juli 2000, bekrachtigd bij de wet van 20 juni 2002, de wet van 9 juli 2004 en de wet van 27 december 2005;

c) de artikelen 36, 37 et 38 van dezelfde wet;

b) l'article 12 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 13 de la même loi;

18° a) les articles 25, 26 et 27 de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail;

b) l'article 28 de la même loi, remplacé par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 29 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

d) l'article 30 de la même loi;

19° a) l'article 38 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, modifié par la loi du 10 octobre 1967 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 42 de la même loi du 12 avril 1965, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978, l'arrêté royal n°225 du 7 décembre 1983, la loi du 22 décembre 1989 et la loi du 13 février 1998;

c) les articles 43 et 44 de la même loi;

d) l'article 45 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 46 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

20° a) l'article 56, alinéa 1er, 1., et alinéa 2, de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, modifié par la loi du 23 avril 1998;

b) l'article 56, alinéa 1er, 2., de la même loi, modifié par la loi du 23 avril 1998;

c) l'article 57 de la même loi;

d) les articles 58 et 59 de la même loi;

e) l'article 60 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

f) l'article 61 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

21° a) l'article 32 de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, modifié par la loi du 4 août 1978 et remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 35 de la même loi, modifié par la loi du 4 août 1978, la loi du 6 juillet 1989, l'arrêté royal du 26 décembre 1998, l'arrêté royal du 20 juillet 2000, confirmé par la loi du 20 juin 2002, la loi du 9 juillet 2004 et la loi du 27 décembre 2005;

c) les articles 36, 37 et 38 de la même loi;

d) artikel 39 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 4 augustus 1978, de wet van 29 april 1996 en de wet van 3 juli 2005;

22° a) de artikelen 72, 73, 74, en 75 van de wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit, gecoördineerd op 3 juni 1970;

b) artikel 76 van dezelfde wet, gewijzigd door het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978;

c) artikel 77 van dezelfde wet;

23° a) artikel 53 van de Arbeidswet van 16 maart 1971, gewijzigd door de wet van 5 augustus 1992 en de wet van 3 april 1995;

b) de artikelen 53*bis* en 54 van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 5 augustus 1992;

c) de artikelen 56 en 57 van dezelfde wet;

d) artikel 58 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 59 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

24° a) artikel 87, tweede lid, van de Arbeidsongevalwet van 10 april 1971, gewijzigd door het Koninklijk besluit nr. 5 van 31 maart 1987 en de wet van 29 april 1996;

b) artikel 91*quater* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 29 april 1996;

c) artikel 92 van dezelfde wet;

d) artikel 93 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 12 augustus 2000 en de wet van 10 augustus 2001;

e) artikel 94 van dezelfde wet;

f) artikel 95 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr.5 van 23 oktober 1978;

25° a) de artikelen 54, 55, 56, 57, 58 en 59 van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, vervangen bij de wet van 22 december 1989;

b) artikel 60 van dezelfde wetten, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978;

c) artikel 61 van dezelfde wetten;

26° de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten;

27° a) de artikelen 5, 6, en 7 van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid;

b) artikel 8 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 9 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

d) l'article 39 de la même loi, modifié par la loi du 4 août 1978, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 3 juillet 2005;

22° a) les articles 72, 73, 74 en 75 des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970;

b) l'article 76 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978;

c) l'article 77 van dezelfde wet;

23° a) l'article 53 de la loi du 16 mars 1971 sur le travail, modifié par la loi du 5 août 1992 et la loi du 3 avril 1995;

b) les articles 53*bis* et 54 de la même loi, insérés par la loi du 5 août 1992;

c) les articles 56 et 57 de la même loi;

d) l'article 58 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 59 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n°5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

24° a) l'article 87, alinéa 2, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, modifié par l'arrêté royal n°5 du 31 mars 1987 et la loi du 29 avril 1996;

b) l'article 91*quater* de la même loi, inséré par la loi du 29 avril 1996;

c) l'article 92 de la même loi;

d) l'article 93 de la même loi, modifié par la loi du 12 août 2000 et par la loi du 10 août 2001;

e) l'article 94 de la même loi;

f) l'article 95 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978;

25° a) les articles 54, 55, 56, 57, 58 et 59 des lois relatives aux vacances annuelles des travailleurs salariés, coordonnées le 28 juin 1971, remplacés par la loi du 22 décembre 1989;

b) l'article 60 des mêmes lois, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978;

c) l'article 61 des mêmes lois;

26° la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales;

27° a) les articles 5, 6 et 7 de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire;

b) l'article 8 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 9 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et la loi du 23 mars 1994;

d) artikel 10 van dezelfde wet, vervangen door de wet van 22 december 1989;

28° de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

29° a) de artikelen 23, 24, 25 en 26 van de wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen;

b) artikel 27 van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 28 van dezelfde wet, gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en de wet van 23 maart 1994;

30° koninklijk besluit van 13 augustus 1975 tot vaststelling van de regelen voor het beroep, ingesteld door de werkgevers tegen de maatregelen voorgeschreven ter uitvoering van artikel 3 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

31° a) artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 betreffende het bijhouden van sociale documenten, gewijzigd door de wet van 23 maart 1994, de wet van 26 juni 2000, de wet van 2 augustus 2002 en de wet van 24 januari 2003;

b) de artikelen 12 en 13 van hetzelfde Koninklijk besluit;

c) artikel 14 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

d) artikel 15 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

32° koninklijk besluit nr. 95 van 28 september 1982 betreffende het brugrustpensioen voor werknemers;

33° a) de artikelen 12 en 13 van het koninklijk besluit nr. 213 van 26 september 1983 betreffende de arbeidsduur in de ondernemingen die onder het paritair comité voor het bouwbedrijf ressorteren;

b) artikel 13*bis* van hetzelfde koninklijk besluit, ingevoegd bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 14 van hetzelfde Koninklijk besluit;

34° a) artikel 125 van de herstellwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen vervangen door de wet van 22 december 1989;

b) de artikelen 131, 132, 133, en 134 van dezelfde wet;

c) artikel 135 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 136 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

35° artikel 132, vijfde lid, van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen, ingevoegd door de wet van 13 februari 1998;

d) l'article 10 de la même loi, remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

28° la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;

29° a) les articles 23, 24, 25 et 26 de la loi du 4 janvier 1974 relative aux jours fériés;

b) l'article 27 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 28 de la même loi, modifié par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et par la loi du 23 mars 1994;

30° l'arrêté royal du 13 août 1975 fixant les modalités de recours exercé par les employeurs contre les mesures prescrites en exécution de l'article 3 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;

31° a) l'article 11 de l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 relatif à la tenue des documents sociaux, modifié par la loi du 23 mars 1994, la loi du 26 juin 2000, la loi du 2 août 2002 et la loi du 24 janvier 2003;

b) les articles 12 et 13 du même arrêté royal;

c) l'article 14 du même arrêté royal, modifié par la loi du 13 février 1998;

d) l'article 15 du même arrêté royal, modifié par la loi du 23 mars 1994;

32° l'arrêté royal n°95 du 28 septembre 1982 relatif à la prépension de retraite pour travailleurs salariés;

33° a) les articles 12 et 13 de l'arrêté royal n°213 du 26 septembre 1983 relatif à la durée du travail dans les entreprises ressortissant à la commission paritaire de la construction;

b) l'article 13*bis* du même arrêté royal, inséré par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 14 du même arrêté royal;

34° a) l'article 125 de la loi de redressement contenant des dispositions sociales du 22 janvier 1985, remplacé par la loi du 22 décembre 1989;

b) les articles 131, 132, 133 et 134 de la même loi;

c) l'article 135 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 136 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

35° l'article 132, alinéa 5, de la loi du 1er août 1985 portant des dispositions sociales, inséré par la loi du 13 février 1998;

36° a) de artikelen 14, 15 en 16 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen;

b) artikel 17 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

c) artikel 18 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

37° a) artikel 39 van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, gewijzigd door de wet van 24 december 1999;

b) artikel 39*bis* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 13 februari 1998;

c) de artikelen 40, 41 en 42 van dezelfde wet;

d) artikel 43 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 44 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

38° a) artikel 172 van de Programmawet van 22 december 1989, gewijzigd door de wet van 20 juli 1991, de wet van 26 juni 1992 en de wet van 23 maart 1994;

b) artikel 173 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

c) de artikelen 174 en 175 van dezelfde wet;

d) artikel 176 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

e) artikel 177 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 23 maart 1994;

39° a) artikel 54 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid, gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, de wet van 12 augustus 2000 en de wet van 2 augustus 2002;

b) artikel 55 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 12 augustus 2000;

c) artikel 56 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 26 februari 2003;

d) de artikelen 57, 58 en 59 van dezelfde wet;

e) artikel 61 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 24 december 2002 en de wet van 26 februari 2003;

f) artikel 62 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1993, de wet van 29 april 1996 en de wet van 12 augustus 2000;

g) artikel 63 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 6 augustus 1990 en de wet van 26 februari 2003;

h) de artikelen 64, 65, 68, 69, 70 en 71 van dezelfde wet;

40° artikel 176 van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering, gewijzigd bij koninklijk besluit van 30 maart 1994;

36° a) les articles 14, 15 et 16 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises;

b) l'article 17 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

c) l'article 18 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

37° a) l'article 39 de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs, modifié par la loi du 24 décembre 1999;

b) l'article 39*bis* de la même loi, inséré par la loi du 13 février 1998;

c) les articles 40, 41 et 42 de la même loi;

d) l'article 43 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 44 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

38° a) l'article 172 de la loi-programme du 22 décembre 1989, modifié par la loi du 20 juillet 1991, la loi du 26 juin 1992 et la loi du 23 mars 1994;

b) l'article 173 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

c) les articles 174 et 175 de la même loi;

d) l'article 176 de la même loi, remplacé par la loi du 13 février 1998;

e) l'article 177 de la même loi, modifié par la loi du 23 mars 1994;

39° a) l'article 54 de la loi du 15 janvier 1990 relative à l'institution et à l'organisation d'une Banque-carrefour de la sécurité sociale, modifié par la loi du 6 août 1993, la loi du 12 août 2000 et la loi du 2 août 2002;

b) l'article 55 de la même loi, modifié par la loi du 12 août 2000;

c) l'article 56 de la même loi, modifié par la loi du 26 février 2003;

d) les articles 57, 58 et 59 de la même loi;

e) l'article 61 de la même loi, modifié par la loi du 24 décembre 2002 et la loi du 26 février 2003;

f) l'article 62 de la même loi, modifié par la loi du 6 août 1993, la loi du 29 avril 1996 et la loi du 12 août 2000;

g) l'article 63 de la même loi, modifié par la loi du 6 août 1990 et la loi du 26 février 2003;

h) les articles 64, 65, 68, 69, 70 et 71 de la même loi;

40° l'article 176 de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage, modifié par l'arrêté royal du 30 mars 1994;

41° artikel 6 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 houdende uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen;

42° de artikelen 26 en 27 van de wet van 23 maart 1994 houdende bepaalde maatregelen op arbeidsrechtelijk vlak tegen het zwartwerk;

43° a) artikel 170 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, gewijzigd door de wet van 20 december 1995, de wet van 24 december 1999 en de wet van 24 december 2002;

b) artikel 171 van dezelfde wet gewijzigd door de wet van 20 december 1995 en de wet van 24 december 1999;

c) de artikelen 172 en 173 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 20 december 1995;

44° a) de artikelen 81, 82, 83 en 84 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, gewijzigd door de wet van 11 juni 2002;

b) artikel 85 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 11 juni 2002 en de wet van 25 februari 2003;

c) de artikelen 86 en 87 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 11 juni 2002 en de wet van 27 december 2004;

d) artikel 88 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 11 juni 2002;

e) artikel 88*bis* van dezelfde wet, ingevoegd door de wet van 11 juni 2002;

f) artikel 89 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 11 juni 2002;

g) de artikelen 90, 91 en 92 van dezelfde wet;

h) artikel 93 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 13 februari 1998;

i) artikel 94 van dezelfde wet;

45° a) de artikelen 8, 9 en 10 van het koninklijk besluit van 18 december 1996 houdende maatregelen met het oog op de invoering van een sociale identiteitskaart ten behoeve van alle sociaal verzekerden, met toepassing van de artikelen 38, 40, 41 en 49 van de wet van 26 juli 1996 houdende de modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels, gewijzigd bij de wet van 8 april 2003;

b) de artikelen 11, 12, 13 en 14 van hetzelfde koninklijk besluit;

46° de artikelen 7, 8, 9, 10 en 11 van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling;

47° artikel 13 van de wet van 23 april 1998 houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot de

41° l'article 6 de l'arrêté royal du 24 décembre 1993 portant exécution de la loi du 6 janvier 1989 de sauvegarde de la compétitivité du pays;

42° les articles 26 et 27 de la loi du 23 mars 1994 portant certaines mesures sur le plan du droit du travail contre le travail au noir;

43° a) l'article 170 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, modifié par la loi du 20 décembre 1995, la loi du 24 décembre 1999 et la loi du 24 décembre 2002;

b) l'article 171 de la même loi, modifié par la loi du 20 décembre 1995 et la loi du 24 décembre 1999;

c) les articles 172 et 173 de la même loi, modifiés par la loi du 20 décembre 1995;

44° a) les articles 81, 82, 83 et 84 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, modifiés par la loi du 11 juin 2002;

b) l'article 85 de la même loi, modifié par la loi du 11 juin 2002 et la loi du 25 février 2003;

c) les articles 86 et 87 de la même loi, modifiés par la loi du 11 juin 2002 et la loi du 27 décembre 2004;

d) l'article 88 de la même loi, modifié par la loi du 11 juin 2002;

e) l'article 88*bis* de la même loi, inséré par la loi du 11 juin 2002;

f) l'article 89 de la même loi, modifié par la loi du 11 juin 2002;

g) les articles 90, 91 et 92 de la même loi;

h) l'article 93 de la même loi, modifié par la loi du 13 février 1998;

i) l'article 94 de la même loi;

45° a) les articles 8, 9 et 10 de l'arrêté royal du 18 décembre 1996 portant des mesures en vue d'instaurer une carte d'identité sociale à l'usage de tous les assurés sociaux, en application des articles 38, 40, 41 et 49 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux de pensions, modifiés par la loi du 8 avril 2003;

b) les articles 11, 12, 13 et 14 du même arrêté royal;

46° les articles 7, 8, 9, 10 et 11 de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi;

47° l'article 13 de la loi du 23 avril 1998 portant des mesures d'accompagnement en ce qui concerne

instelling van een Europese ondernemingsraad of van een procedure in ondernemingen met een communautaire dimensie of in concerns met een communautaire dimensie ter informatie en raadpleging van de werknemers;

48° de artikelen 15, 16, 17, 18 en 19 van de wet van 28 januari 1999 betreffende de waarborgen die de stoffen en preparaten inzake de veiligheid en de gezondheid van de werknemers met het oog op hun welzijn moeten bieden;

49° de artikelen 12, 14, 15, 16, 17 en 18 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers;

50° de artikelen 25, 26, 27, 28, 29 en 30, eerste lid, van de wet van 7 mei 1999 op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, de toegang tot het arbeidsproces en de promotiekansen, de toegang tot een zelfstandig beroep en de aanvullende regelingen voor sociale zekerheid;

51° de artikelen 10, 11 en 12 van de wet van 13 juni 1999 betreffende de controle geneeskunde;

52° artikel 8, § 2, zevende lid, van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een half-tijdse betrekking;

53° de artikelen 77, 78, 79 en 80 van de wet van 26 juni 2002 betreffende de sluiting van de ondernemingen;

54° artikel 12*bis* van het Koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, ingevoegd door de wet van 24 december 2002 en gewijzigd bij de wet van 27 december 2004;

55° de artikelen 10, 11, 12, 13, 14 en 15 van de wet van 28 januari 2003 betreffende de medische onderzoeken die binnen het kader van de arbeidsverhoudingen worden uitgevoerd;

56° de artikelen 61, 62, 63, 64, 65, 66 van de wet van 3 mei 2003 tot regeling van de arbeidsovereenkomst wegens scheepsdienst voor de zeevisserij en tot verbetering van het sociaal statuut van de zeevisser;

l'institution d'un comité d'entreprise européen ou d'une procédure dans les entreprises de dimension communautaire et les groupes d'entreprises de dimension communautaire en vue d'informer et de consulter les travailleurs;

48° les articles 15, 16, 17, 18 et 19 de la loi du 28 janvier 1999 relative aux garanties que doivent présenter les substances et préparations en matière de sécurité et de santé des travailleurs en vue de leur bien-être;

49° les articles 12, 14, 15, 16, 17 et 18 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation de travailleurs étrangers;

50° les articles 25, 26, 27, 28, 29 et 30, alinéa 1er, de la loi du 7 mai 1999 sur l'égalité de traitement entre hommes et femmes en ce qui concerne les conditions de travail, l'accès à l'emploi et aux possibilités de promotion, l'accès à une profession indépendante et les régimes complémentaires de sécurité sociale;

51° les articles 10, 11 et 12 de la loi du 13 juin 1999 relative à la médecine de contrôle;

52° l'article 8, § 2, alinéa 7, de l'arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l'emploi et la qualité de vie concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps;

53° les articles 77, 78, 79 et 80 de la loi du 26 juin 2002 relative aux fermetures d'entreprises;

54° l'article 12*bis* de l'arrêté royal du 5 novembre 2002 instaurant une déclaration immédiate de l'emploi, en application de l'article 38 de la loi du 26 juillet 1996 portant modernisation de la sécurité sociale et assurant la viabilité des régimes légaux des pensions, inséré par la loi du 24 décembre 2002 et modifié par la loi du 27 décembre 2004;

55° les articles 10, 11, 12, 13, 14 et 15 de la loi du 28 janvier 2003 relative aux examens médicaux dans le cadre des relations de travail;

56° les articles 61, 62, 63, 64, 65, 66 de la loi du 3 mai 2003 portant réglementation du contrat d'engagement maritime pour la pêche maritime et améliorant le statut social du marin pêcheur;

57° de artikelen 298 tot 313 van de programmawet (I) van 28 december 2006.

Afdeling 2

Overgangsregeling

Art. 82

Overgangsregeling

In afwijking van artikel 52 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités wordt een inbreuk op een algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst die niet reeds door een artikel van het Sociaal Strafwetboek wordt gesanctioneerd, gestraft hetzij op grond van de bepalingen van de artikelen 56, eerste lid, 1., en 57 van de wet van 5 december 1968, hetzij met een sanctie van niveau 1 bedoeld bij artikel 106 van het Sociaal strafwetboek verhoogd met de opdecimen overeenkomstig artikel 107 van hetzelfde Wetboek.

Deze overgangsregeling geldt tot op het ogenblik van de inwerkingtreding van artikel 193 van het Sociaal Strafwetboek en van artikel 81, 20°, a) en c).

Alle andere bepalingen van het Sociaal Strafwetboek inzake opsporing, vaststelling en bestraffing zijn echter op deze inbreuken reeds van toepassing vanaf de inwerkingtreding van deze Wet.

Afdeling 3

Inwerkingtreding

Art. 83

Inwerkingtreding

Met uitzondering van dit artikel, dat onmiddellijk in werking treedt, treden de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek, alsmede de wijzigings- en opheffingsbepalingen in werking op een door de Koning te bepalen datum en uiterlijk zes maanden na de bekendmaking van deze wet in het *Belgisch Staatsblad*.

In afwijking van het eerste lid treden het artikel 193 van het Sociaal Strafwetboek en het artikel 81, 20°, a) en c), pas in werking twee jaar na de inwerkingtreding van het Sociaal Strafwetboek en de wijzigings-, opheffings- en overgangsbepalingen.

57° les articles 298 à 313 de la loi-programme (I) du 28 décembre 2006.

Section 2

Dispositions transitoires

Art. 82

Disposition transitoire

En dérogation à l'article 52 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, une infraction à une convention collective de travail rendue obligatoire qui n'est pas déjà sanctionnée par un article du Code pénal social, est punie soit sur la base des dispositions des articles 56, alinéa 1er, 1., et 57 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, soit par une sanction de niveau 1 visée à l'article 106 du Code pénal social augmentée des décimes additionnels conformément à l'article 107 du même code.

La présente mesure transitoire vaut jusqu'au moment de l'entrée en vigueur de l'article 193 du Code pénal social et de l'article 81, 20°, a) et c).

Toutes les autres dispositions du Code pénal social en matière de recherche, de constatation et de sanction sont toutefois déjà applicables à partir de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Section 3

Entrée en vigueur

Art. 83

L'entrée en vigueur

Sauf en ce qui concerne le présent article, qui entre en vigueur immédiatement, les dispositions du Code pénal social, ainsi que les dispositions modificatives et abrogatoires entrent en vigueur à une date fixée par le Roi et au plus tard six mois après la publication de la présente loi au *Moniteur Belge*.

En dérogation à l'alinéa 1er, l'article 193 du Code pénal social et l'article 81, 20°, a) et c), entrent en vigueur seulement deux ans après l'entrée en vigueur du Code pénal social, des dispositions modificatives, abrogatoires, et transitoire.

Gegeven te Brussel, 7 december 2008

ALBERT

VAN KONINGSwege:

De minister van Financiën,

Didier REYNDEERS

De minister van Sociale Zaken,

Laurette ONKELINX

De minister van Binnenlandse Zaken,

Patrick DEWAELE

De minister van Justitie,

Jo VANDEURZEN

De minister van Werk,

Joëlle MILQUET

De minister van Zelfstandigen,

Sabine LARUELLE

*De staatssecretaris voor de Coördinatie
van de fraudebestrijding,*

Carl DEVLIES

Donné à Bruxelles, le 7 décembre 2008

ALBERT

Par le Roi:

Le ministre des Finances,

Didier REYNDEERS

La ministre des Affaires sociales,

Laurette ONKELINX

Le ministre de l'Intérieur,

Patrick DEWAELE

Le ministre de la Justice,

Jo VANDEURZEN

La ministre de l'Emploi,

Joëlle MILQUET

La ministre des Indépendants,

Sabine LARUELLE

*Le secrétaire d'État à la Coordination de la lutte
contre la fraude,*

Carl DEVLIES

WETSONTWERP (II)

ALBERT II, KONING DER BELGEN,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Gelet op het advies nr. 40.352/1 van de Raad van State, gegeven op 15 juni 2006 en op het advies nr. 45.075/1 van de Raad van State, gegeven op 25 september 2008, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Op de voordracht van de Minister van Financiën, de Minister van Sociale Zaken, de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Justitie, de Minister van Werk, de Minister van Zelfstandigen en de Staatssecretaris voor de Coördinatie van de fraudebestrijding,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

De Minister van Financiën, de Minister van Sociale Zaken, de Minister van Binnenlandse Zaken, de Minister van Justitie, de Minister van Werk, de Minister van Zelfstandigen en de Staatssecretaris voor de Coördinatie van de fraudebestrijding zijn ermee belast het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, in onze naam aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen:

HOOFDSTUK 1

Algemene bepaling

Artikel 1

Bedoelde aangelegenheid

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2

Bepalingen van het sociaal strafrecht

Art. 2

Beroep tegen de dwangmaatregelen die genomen zijn door de sociaal inspecteurs

§ 1. Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de inbeslagnemingen en

PROJET DE LOI (II)

ALBERT II, ROI DES BELGES,

À tous, présents et à venir, Salut.

Vu l'avis n° 40.352/1 du Conseil d'État, donné le 15 juin 2006 et l'avis n° 45.075/1 du Conseil d'État, donné le 25 septembre 2008, en application de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973;

Sur la proposition du Ministre des Finances, de la Ministre des Affaires sociales, du Ministre de l'Intérieur, du Ministre de la Justice, de la Ministre de l'Emploi, de la Ministre des Indépendants et du Secrétaire d'État à la Coordination de la lutte contre la fraude,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Le Ministre des Finances, la Ministre des Affaires sociales, le Ministre de l'Intérieur, le Ministre de la Justice, la Ministre de l'Emploi, la Ministre des Indépendants et le Secrétaire d'État à la Coordination de la lutte contre la fraude sont chargés de présenter en notre nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit :

CHAPITRE 1ER

Disposition générale

Article 1er

Matière visée

La présente loi règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

CHAPITRE 2

Dispositions de droit pénal social

Art. 2

Les recours contre les mesures de contrainte prises par les inspecteurs sociaux

§ 1er. Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les saisies et mises sous scellés pratiquées

verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek of door de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 31, 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp van wetboek, kan beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

Ieder persoon die van oordeel is dat zijn rechten worden geschaad door de in artikel 28, § 2 van het voornoemd ontwerp van wetboek, bedoelde opsporings- en onderzoeksmaatregelen kan tevens beroep instellen bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank.

De vordering wordt ingesteld en behandeld zoals in kortgeding overeenkomstig de artikelen 1035 tot 1038, 1040 en 1041 van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. De voorzitter van de arbeidsrechtbank doet uitspraak over het beroep na het openbaar ministerie te hebben gehoord.

§ 3. De voorzitter van de arbeidsrechtbank oefent een controle uit over de wettelijkheid van de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van artikelen 35 en 38 van het voornoemd ontwerp van wetboek en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 28, § 2, 31, 37 en 43 tot 49 van van hetzelfde ontwerp van wetboek.

Zijn controle heeft ook betrekking op de wenselijkheid van het behoud van de inbeslagnemingen en verzegelingen verricht ter uitvoering van de artikelen 35 en 38 van het voornoemd ontwerp van wetboek en de maatregelen genomen ter uitvoering van artikelen 37 en 43 tot 49 van hetzelfde ontwerp wetboek.

Hij kan de volledige of gedeeltelijke opheffing van de maatregelen bevelen, eventueel onder voorwaarden.

§ 4. Het vonnis uitgesproken door de voorzitter van de arbeidsrechtbank is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande ieder verhaal en zonder borgstelling, indien de rechter deze niet heeft bevolen.

§ 5. De inbeslagnemingen, de verzegelingen of de maatregelen verricht in strijd met de artikelen 28, § 2, 31, 35, 37, 38 en 43 tot 49 van het voornoemd ontwerp van wetboek zijn nietig.

Art. 3

Vorm, termijn en omvang van het beroep

De overtreder die de beslissing van de bevoegde administratie bedoeld bij artikel 86 van het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek betwist, tekent op straffe van verval binnen een termijn van drie maanden vanaf de kennisgeving van de beslissing beroep aan bij de arbeidsrechtbank bij wege van een verzoekschrift.

en exécution des articles 35 et 38 du projet de Code pénal social ou par les mesures prises en exécution des articles 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code peut former un recours auprès du président du tribunal du travail.

Toute personne qui estime que ses droits sont lésés par les mesures de recherche et d'examen visées à l'article 28, § 2 du projet de code précité, peut également former un recours auprès du président du tribunal du travail.

L'action est formée et instruite selon les formes du référé conformément aux articles 1035 à 1038, 1040 et 1041 du Code judiciaire.

§ 2. Le président du tribunal du travail statue sur le recours après avoir entendu le ministère public.

§ 3. Le contrôle du président du tribunal de travail porte sur la légalité des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 du projet de code précité et des mesures prises en exécution des articles 28, § 2, 31, 37 et 43 à 49 du même projet de code.

Son contrôle porte également sur l'opportunité du maintien des saisies et mises sous scellés pratiquées en exécution des articles 35 et 38 du projet de code précité et des mesures prises en exécution des articles 37 et 43 à 49 du même projet de code.

Il peut ordonner, éventuellement sous conditions, la levée totale ou partielle des mesures.

§ 4. Le jugement rendu par le président du tribunal du travail est exécutoire par provision, nonobstant tout recours et sans caution, si le juge n'a pas ordonné qu'il en soit fourni une.

§ 5. Les saisies, les mises sous scellés ou les mesures pratiquées en contravention aux articles 28, § 2, 31, 35, 37, 38 et 43 à 49 du projet de code précité sont nulles.

Art. 3

Les forme, délai et étendue du recours

Le contrevenant qui conteste la décision de l'administration compétente visée à l'article 86 du projet de Code pénal social introduit, à peine de forclusion, un recours par voie de requête devant le tribunal du travail dans un délai de trois mois à compter de la notification de la décision.

Dit beroep schorst de uitvoering van de beslissing.
Het beroep tegen de beslissing van de bevoegde administratie maakt het geschil zelf aanhangig bij de arbeidsrechtbank zonder dat deze laatste het bedrag van de administratieve geldboeten mag verhogen.

HOOFDSTUK 3

Bepaling tot wijziging van het Gerechtigd Wetboek

Art. 4

Artikel 582 van het Gerechtigd Wetboek, gewijzigd door de wet van 27 juni 1969, de wet van 30 juni 1971, de wet van 23 april 1998, de Programmawet van 22 december 2002, de wet van 17 september 2005 en het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986, wordt aangevuld als volgt:

«9° betwistingen betreffende Hoofdstuk IX van de wet van 22 december 1995 houdende maatregelen tot uitvoering van het meerjarenplan voor werkgelegenheid.».

HOOFDSTUK 4

Slotbepaling

Art. 5

Slotbepaling

De Koning kan de artikelen van deze wet in het ontwerp van het Sociaal Strafwetboek invoeren.

Daartoe kan Hij :

1° de volgorde en de nummering van de artikelen van deze wet veranderen en in het algemeen de teksten naar de vorm wijzigen;

2° de verwijzingen die voorkomen in de artikelen van deze wet, met de nieuwe nummering overeenbrengen;

3° zonder afbreuk te doen aan de beginselen die in de artikelen van deze wet vervat zijn, de redactie ervan wijzigen om ze onderling te doen overeenstemmen en eenheid in de terminologie te brengen.

Ce recours suspend l'exécution de la décision.

L'appel contre la décision de l'administration compétente saisit du fond du litige le tribunal du travail sans pour autant que ce dernier puisse augmenter le montant de l'amende administrative.

CHAPITRE 3

Disposition modifiant le Code judiciaire

Art. 4

L'article 582, du Code judiciaire, modifié par la loi du 27 juin 1969, la loi du 30 juin 1971, la loi du 23 avril 1998, la loi-programme du 22 décembre 2002, la loi du 17 septembre 2005 et l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986, est complété comme suit :

«9° des contestations relatives au chapitre IX de la loi du 22 décembre 1995 portant des mesures visant à exécuter le plan pluriannuel pour l'emploi. ».

CHAPITRE 4

Disposition finale

Art. 5

Disposition finale

Le Roi peut insérer les dispositions de la présente loi dans le projet de Code pénal social.

À cette fin, Il peut:

1° modifier l'ordre, la numérotation et, en général, la présentation des dispositions de la présente loi;

2° modifier les références qui sont contenues dans les dispositions de la présente loi en vue de les mettre en concordance avec la numérotation nouvelle;

3° modifier la rédaction des dispositions de la présente loi en vue d'assurer leur concordance et d'en unifier la terminologie sans qu'il puisse être porté atteinte aux principes inscrits dans ces dispositions.

HOOFDSTUK 5

Bepaling betreffende de inwerkingtreding

Art. 6

Bepaling betreffende de inwerkingtreding

De Koning bepaalt voor elk artikel van deze wet de dag waarop het in werking treedt.

Gegeven te Brussel, 7 december 2008

ALBERT

VAN KONINGSwege:

De minister van Financiën,

Didier REYNDEERS

De minister van Sociale Zaken,

Laurette ONKELINX

De minister van Binnenlandse Zaken,

Patrick DEWAELE

De minister van Justitie,

Jo VANDEURZEN

De minister van Werk,

Joëlle MILQUET

De minister van Zelfstandigen,

Sabine LARUELLE

CHAPITRE 5

Disposition relative à l'entrée en vigueur

Art. 6

Disposition relative à l'entrée en vigueur

Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de chacune des dispositions de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 7 décembre 2008

ALBERT

Par le Roi:

Le ministre des Finances,

Didier REYNDEERS

La ministre des Affaires sociales,

Laurette ONKELINX

Le ministre de l'Intérieur,

Patrick DEWAELE

Le ministre de la Justice,

Jo VANDEURZEN

La ministre de l'Emploi,

Joëlle MILQUET

La ministre des Indépendants,

Sabine LARUELLE

*De staatssecretaris voor de Coördinatie van
de fraudebestrijding,*

Carl DEVLIES

*Le secrétaire d'État à la Coordination de la lutte
contre la fraude,*

Carl DEVLIES